ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

FÖRSTA ÅRGÅNGEN

1880

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1880

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., Om en nyligen återfunnen svensk nattfjäril ...... Sid. 32
———, Svensk-norsk entomologisk literatur 1878—1879 .... » 107
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur för 1878—79 .... » 209
BUDDE-LUND, G. M., Dansk entomologisk literatur 1878—79 ...... » 209
EKEBERG, H. J., Om insektfångst ombord på fartyg från främmande land .... » 101
HOLMGREN, A. E., Adnotationes ad »Ichneumonologiam suecicam» ...... » 22
———, » » » » Continuatio » 76
———, Bladminerande fluglarver på våra kulturväxter .... » 88
———, För kulturväxterna skadliga insekter. I. Rättikeflugan (Aricia floralis Zett) .... » 189
LINDEQUIST, C., Dagfjärilsfaunan på en fläck af mellersta Skåne ... » 104
REUTER, O. M., Finlands och Skandinaviska halföns Heteroptera ... » 113
———, Till *Gastrodes Abietis* (LINN.) lefnadshistoria .... » 185
———, Från Dalarö i September (1880). Entomologisk skizz...... » 201
SANDAHL, O. TH., En entomologisk utflygt till »Östra Stäket» å Wermdön .... » 42
SCHÖYEN, W. M., Om Furuspinderens (Eutrichia pini) Optræden i i Norge i Aarene 1812—16 .... » 39
———, Coleopterologiske Notitser .... » 178
SPÅNGBERG, J., Företal .... » 1
———, Species Scandinaviæ *Anartæ* generis Noctuarum .... » 3
———, Mélanges lépidoptérologiques (avec Tab. 1, fig. 1, 2, 3) ... » 91
———, Sur quelques espèces européennes de la sous-famille des Psocines (avec Tab. 1, fig. 4, 5, 6) .... » 94
———, Compte-rendu des travaux des Entomologistes au 12me Congrès des Naturalistes Scandinaves à Stockholm .... » 146
AURIVILLIUS, CHR.: Des caracteres sexuels secondaires chez les Papillons diurnes .... » 163
BUDDE-LUND, M. G.: Remarque sur le dimorphisme chez insectes d'eau » 167
HANSEN, H.-J.: Sur les dessins d'Aranéides danoises donnés dans l'ouvrage illustré »Zoologia Danica», publié par M. le professeur SCHIOEDTE avec une subvention de l'État de Danemark .... » 169
KINDBERG, N. C.: Sur un Sphingide nouveau pour la Suède .... » 153
MALM, A.-W.: Sur la présence, dans le canal intestinal de l'homme, de la larve de *Scæva scambus* STDG .... » 170
MEINERT, F.: Sur la conformation de la tête et sur l'interprétation des organes buccaux chez les Insectes, ainsi que sur la systématique de cet Ordre .... » 147
———, Sur la construction des organes buccaux chez les Diptères ... » 120
———, Sur l'homologie des élytres des Coléoptères .... » 168
———. Sur un organe des Lépidoptères homologue aux balanciers chez les Diptères .... » 168

NERÉN, C.-H.: Sur un Coléoptère, du genre *Amara*, nouveau pour la Suède .... Sid. 156
NEUMAN, C.-J.: Sur le développement des Hydrachnides (Araignées aquatiques) .... » 169
REUTER, O.-M.: Sur l'accouplement chez deux espèces de l'Ordre des Collemboles .... » 159
———, Sur la fonction du tube ventral des Collemboles .... » 162
———, Sur l'hybridisation chez les Insectes .... » 174
SAHLBERG, J. R.: Sur le dimorphisme de la sculpture chez les femelles des Dytiscides .... » 166
———, Sur des espèces arctiques du genre hémiptère *Salda*. et sur leur extension .... » 167
SANDAHL, O.-TH.: Quelques observations hur le développement de *l'Hyponomenta Evonymella* SC. (*H. Cognagellus* HB.) .... » 158
SPÅNGBERG, J.: Sur les nervures des ailes chez nos Papillons diurnes » 154
SÖRENSEN, W.: Sur le rapprochement des sexes chez quelques Araignées » 171
SPÅNGBERG, J., Smärre meddelanden .... » 198
THEDENIUS, K. FR., Bidrag till Skandinaviens fjärilsfauna. Nya eller mindre kända fyndorter för fjärilar .... » 99
———, « » » fortsättning » 196
WALLENGREN, H. D. J., Öfversigt af Diptergruppen Phasinæ .... » 16
———, Skandinaviens arter af Tineidgruppen Plutellidæ (STAINT.) ... » 53
———, Skandinaviens arter af familjen Phryganeidæ .... » 64
WÅNGDAHL, A., Fyndorter å mer eller mindre sällsynta svenska skalbaggar .... » 192

RÉSUMÉS.

AURIVILLIUS, CHR., Une Phalène scandinave récemment retrouvée ... » 51
EKEBERG, H.-J., Sur la récolte des insectes à bord des navires venant des pays étrangers .... » 111
HOLMGREN, AUG.-EM., Larves de mouches mineuses sur les plantes cultivées de la Suède .... » 111
———, La mouche de raifort (*Aricia floralis*) .... »
LINDEQUIST, C., Faune des papillons diurnes sur un point de la Scanie moyenne .... » 112
REUTER, O. M., Les Heteroptères de la Finlande et de la Scandinavie » 214
———, Contribution à la biologie de *Gastrodes abietis* (LINN) ...... » 211
———, De Dalarö en septembre (1880), une esquisse entomologique » 211
SANDAHL, O.-TH., Promenades entomologiques dans l'ile de Vermdö » 51
SCHÖYEN, W. M., Des ravages causés en Norvége par le Bombyx du Pin .... » 52
SPÅNGBERG, J., Petites communications entomologiques .... » 215
———, Des Notices Coleopterologiques .... » 211
THEDENIUS, K.-FR., Contributions à la faune lépidoptère de la Scandinavie .... » 111
———, » » » » continuation » 214

WÅNGDAHL, A., Lieux de trouvaille de Coléoptères suèdois plus ou moins rares .... Sid. 214

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1.

Företal .... » 1
Species Scandinaviæ *Anartæ* generis Noctuarum descripsit JACOBUS SPÅNGBERG .... » 3
Öfversigt af Skandinaviens arter af Diptergruppen Phasinæ af H. D. J. WALLENGREN .... » 19
Adnotationes ad »Ichneumonologiam Suecicam» auctore AUG. EMIL HOLMGREN .... » 22
Om en nyligen återfunnen svensk nattfjäril af CHRISTOPHER AURIVILLIUS .... » 32
Om Furuspinderens *(Eutrichia Pini)* Optræden i Norge i Aarene 1812—16 af W. M. SCHÖYEN .... » 39
En entomologisk utflygt till »Östra Stäket» å Wermdön af OSKAR TH. SANDAHL .... » 42

RÉSUMÉS.

CHR. AURIVILLIUS Une phalène scandinave récemment retrouvée .... » 51
W. M. SCHÖYEN, Des ravages causés en Norvége par le Bombyx du pin *(Eutrichia pini)* dans les années 1812—1816 .... » 51
O. TH. SANDAHL: Promenades entomologiques autour de l'»Östra Stäket» dans l'ile de Wermdö .... » 51

Häft. 2.

Skandinaviens arter af Tineidgruppen Plutellidæ (STAINT.) af H. D. J. WALLENGREN .... » 53
Om Skandinaviens arter af familjen Phryganeidæ af H. D. J. WALLENGREN .... » 64
Adnotationes ad »Ichneumologiam Suecicam» auctore AUG. EMIL HOLMGREN (Continuation) .... » 76
Bladminerande fluglarver på våra kulturväxter af AUG. EMIL HOLMGREN .... » 88
Mélanges lépidoptérologiques par JACOB SPÅNGBERG (Tab. 1, fig. 1, 2, 3) .... » 91
Sur quelques espèces européennes de la sous-familles des psocines par JACOB SPÅNGBERG .... » 94

Bidrag till Skandinaviens fjärilsfauna af K. FR. THEDENIUS .... Sid. 99
Om insektfångst ombord på fartyg från främmande land af H. J. EKEBERG .... » 101
Dagfjärilsfaunan på en fläck af mellersta Skåne antecknad af C. LINDEQVIST .... » 104
Svensk-norsk entomologisk literatur 1878—79 meddelad af CHR. AURIVILLIUS .... » 107

RÉSUMÉS.

AUG.-EMIL HOLMGREN: Larves de mouches mineuses sur les plantes cultivées de la Suède .... « 111
K.-FR. THEDENIUS: Contributions à la faune lépidoptère de la Scandinavie .... » 111
H.-J. EKEBERG: Sur la récolte des insectes à bord des navires venant des pays étrangers .... » 111
C. LINDEQUIST: Faune des papillons diurnes sur un point de la Scanie moyenne .... » 112

Häft. 3 o. 4.

Finlands och Skandinaviska halföns Heteroptera af O. M. REUTER » 113
Compte-rendu des travaux des Entomologistes au 12me Congrès des naturalistes Scandinaves à Stockholm par JACOB SPÅNGBERG .... » 146
Coleopterologiske Notiser af W. M. SCHÖYEN .... » 178
Till Gastrodes Abietis (LINN.) lefnadshistoria af O. M. REUTER .... » 185
För kulturväxterna skadliga insekter I. Rättikeflugan (*Aricia floralis* ZETT.) af AUG. EMIL HOLMGREN .... » 189
Fyndorter å mer eller mindre sällsynta svenska skalbaggar meddelade af A. WÅNGDAHL .... » 192
Bidrag till kännedomen om Skandinaviens fjärilsfauna af K. FR. THEDENIUS. Nya eller mindre kända fyndorter för fjärilar (Forts.) » 196
Smärre meddelanden af JACOB SPÅNGBERG .... » 198
Från Dalarö i September (1880). Entomologisk skizz af O. M. REUTER .... » 201
Dansk entomologisk literatur 1878—79 meddelad af G. BUDDE-LUND » 209
Finsk entomologisk literatur 1878—79 af E. BERGROTH .... » 209

RÉSUMÉS.

O.-M. REUTER: Les Hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie » 211
W.-M. SCHÖYEN: Notices coléopterologiques .... » 211

O.-M. REUTER: Contribution à la biologie de *Gastrodes Abietis* (LINN.) Sid. 213
A.-E. HOLMGREN: La mouche de raifort *(Aricia floralis* ZETT.) ... » 214
A. WÅNGDAHL: Lieux de trouvaille de Coleoptères Suèdois plus ou moins rares .... » 214
K.-FR. THEDENIUS: Contributions à la faune lepidoptère de la Scandinavie (Continuation) .... » 214
JACOB SPÅNGBERG: Petites communications entomologiques .... » 215
O.-M. REUTER: De Dalarö, en septembre (1880) 216

Hos alla folk, hvilka genom allmän odling och genom vården om vetenskaper göra anspråk på att intaga en framstående plats i kulturhistorien, hafva, i synnerhet under senare tider, allt flera s. k. fack-tidskrifter uppstått, med sträfvan att i främsta rummet särskildt befordra utvecklingen af den vetenskapsgren, åt hvilken den resp. tidskriften egnar sin verksamhet. Så hafva i vårt land flera dylika tidskrifter redan länge funnits och ega fortfarande bestånd. Man erinre sig de icke fåtaliga vetenskapliga tidskrifter af denna art, hvilka utgifvas vid våra universitet, medicinska och andra läroverk, af lärda akademier och andra sällskap, af flerahanda föreningar och äfven af enskilda personer.

Redan sedan långt tillbaka hafva i utlandet särskilda tidskrifter för entomologien funnits, hvilka otvifvelaktigt i väsendtlig grad medverkat till lifvandet af kärleken till denna vetenskapsgren. Jag tillåter mig i detta fall blott hänvisa till Tyskland, der säkerligen till följd af de talrika tidskrifterna entomologiens studium är må hända mera allmänt utbredt än i något annat land. I de nordiska landen har dock, trots den utbredda hågen för naturvetenskaper i allmänhet och trots den längtan efter en särskild tidskrift för entomologi, som mången vän till och idkare af detta studium hyst och enskildt uttalat, hittills intet försök att utgifva en sådan tidskrift kunnat vågas, helt enkelt af ekonomiska skäl, — af vissheten om, att en sådan fack-tidskrift icke skulle kunna bära sina omkostnader.

Sedan nu mera, genom stiftandet af en entomologisk förening i Stockholm och genom några mecenaters frikostiga sammanskott, grundad förhoppning finnes att kunna öfvervinna de förut förlamande ekonomiska svårigheterna för utgifvandet af en entomologisk tidskrift, så har den ofvan nämda föreningen

ansett tidpunkten vara inne att våga föranstalta en dylik tidskrift, och undertecknad har erhållit uppdrag att utgifva och redigera den samma.

Utan alla anspråk, men under innerlig önskan och förhoppning att blifva välvilligt emottagen af entomologiens idkare, gynnare och vänner, framträder nu »**Entomologisk Tidskrift**» *med sitt första nummer. Tidskriften är ämnad att årligen utkomma i fyra tvångfria häften om minst tre ark i hvartdera med nödiga bilder och taflor. Såsom af föreliggande häfte synes, skall det ständigt vara min sträfvan att söka göra innehållet så omvexlande som möjligt. Originaluppsatser dels hörande till den deskriptiva entomologien, dels rörande insekternas biologiska förhållanden, deras betydelse för skogshushållningen och landtbruket, deras geografiska utbredning, fyndorter m. m., skildringar af entomologiska utflygter och iakttagelser af allahanda slag, som röra insektverlden, finna naturligen sin plats i tidskriften liksom mer eller mindre vidlyftiga referat af in- och utländsk entomologisk literatur samt öfversigt af den samma.*

Hvad insända bidrag i allmänhet beträffar, bör man icke förgäta, att »hvarje strå till stacken gör sitt till». De mottagas derför från alla håll med största glädje och tacksamhet, och särskildt anhålles vördsammast, att Entomologerna i de andra skandinaviska landen, — så länge icke hvarje land har sin egen tidskrift, — behagade välvilligt medverka till den för handen varande tidskriftens underhåll med längre eller kortare artiklar, behandlande ämnen ur deras rika erfarenhet. Mången ensamt stående iakttagelse, som offentliggöres, kan blifva af vigt och betydelse genom sammanställande med andra dylika från andra håll. Intet sådant meddelande, huru obetydligt det än i och för sig må synas, bör derför ringaktas.

Priset för årgången beräknas till **sex** *kronor, och tidskriften sändes kostnadsfritt till hvarje medlem af den Entomologiska Föreningen, så snart årsafgiften blifvit erlagd, och likaledes till hvarje prenumerant, som insändt prenumerationsafgiften direkt till undertecknad under uppgifvande af fullständig adress.*

Stockholm i Februari 1880.

JACOB SPÅNGBERG

Adress: Stockholm Kgl. Vetenskaps Akademien.

SPECIES SCANDINAVIÆ ANARTÆ GENERIS NOCTUARUM

DESCRIPSIT

JACOBUS SPÅNGBERG.

Gen. ANARTA OCHS.

Capite retracto; palpis adscendentibus, hispidis vel sat hirsutis; antennis filiformibus vel setaceis, mediocribus; oculis hirsutis vel nudis; lingua longissima, cornea; fronte processu corneo destituta; thorace rotundato, pilis nullos fasciculos formantibus; abdomine fasciculis pilorum destituto;[1] vena 5 alarum posteriorum paullo distincta, vix perspicua, ad venam 4 paullo appropinquata; vena 7 ex angulo exteriore cellulæ mediæ.

Anarta OCHSENHEIMER, Schm. Eur., Bd. 4, pag. 90 (1816).
» HÜBNER, Verz. Schm., pag. 220 (1816).
» TREITSCHKE, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 200 (1826).
» HERRICH-SCHÄFFER, Syst. Bearb. Schm. Eur., Bd. 2, pag. 371 (1845).
» LEDERER, Noct. Eur., pag. 174 (1857).
Sympistis HÜBNER, l. c., pag. 261 (1816).
» LEDERER, l. c., pag. 175 (1857).

CONSPECTUS SPECIERUM.

1 (6). Alis posterioribus supra ad maximam partem flavescentibus. Oculis hirsutis.

---

[1] An. myrtilli et Bohemani exceptis.

2 (3). Margine interiore [1] nigro- vel fuscescente- limbato. — *An. myrtilli.*

3 (2). Margine interiore flavescente.

4 (5). Alis anterioribus supra macula reniformi valde distincta, albida ornatis. — *An. cordigera.*

5 (4). Alis anterioribus supra macula reniformi paullo distincta, haud pallidiore quam alis, nigro-cinerea instructis. — *An. Bohemani.*

6 (1). Alis posterioribus supra ad maximam partem albis, cinereis, fuscis vel nigris, haud flavescentibus.

7 (8). Margine interiore albo. — *An. melaleuca.*

8 (7). Margine interiore cinereo, fusco vel nigro.

9 (18). Alis omnibus subtus macula media nigra, plus minusve distincta ornatis; alis posterioribus supra sæpissime albo- et nigro-mixtis.

10 (17). Alis subtus pone medium haud albo-fasciatis.

11 (12). Maculis mediis alarum subtus subquadratis, permagnis, præsertim alarum anteriorum. — *An. melanopa.*

12 (11). Maculis mediis alarum subtus subangulato-semilunatis vel punctiformibus, parvis, alarum posteriorum plerumque magis distinctis et majoribus quam alarum anteriorum.

13 (14). Macula reniformi alarum anteriorum supra magna et distincta, striga transversa posteriore sat valde arcuata et intus obliqua; alis anterioribus subtus in margine exteriore pone maculam mediam macula nigra sæpissime destitutis; oculis hirsutis. — *An. Richardsoni.*

14 (13). Macula reniformi alarum anteriorum supra sat parva et sæpissime obsoleta, striga transversa posteriore paullo arcuata et magis transversa; alis anterioribus subtus in margine exteriore pone maculam mediam macula nigra ornatis; oculis nudis.

15 (16). Strigis transversis trinis alarum anteriorum supra albidis, striga transversa posteriore distinctissima, capite pilosissimo, valde retracto. — *An. Schönherri.*

---

[1] Hoc in libello margines alarum interiores, posteriores, exteriores dixi, quod facile intelligas, si alam, quomodo sit in quiete posita, respexeris. Spero quidem fore ut brevi mihi in alio libello detur copia exponendi, quibus rationibus ductus his præsertim terminis usus sim.

16(15). Strigis transversis trinis alarum anteriorum supra nigris, capite piloso, modice retracto. — *An. quieta.*

17(10). Alis omnibus subtus pone medium albo-fasciatis. — *An. lapponica.*

18 (9). Alis posterioribus subtus macula media nigra destitutis; supra, margine exteriore aliquando grisescente-albido, fuscis vel nigris. Oculis nudis.

19(20). Alis posterioribus subtus macula media alba destitutis. — *An. Zetterstedti.*

20(19). Alis posterioribus subtus macula media alba ornatis. — *An. funebris.*

1. Anarta myrtilli (L).

Alis anterioribus supra ferrugineis, albo-lineatis, macula media albida, sat magna, prope strigam transversam anteriorem sita, maculaque reniformi obsoleta, vix perspicua instructis; subtus ad maximam partem fuscescentibus, macula media flavescente, sat magna ornatis, apice plus minusve rubricosis; alis posterioribus supra flavescentibus, macula media parva marginibusque interiore, posteriore et exteriore fuscescentibus vel nigris; subtus flavescentibus, macula media parva marginibusque interiore angustissime et obsoletissime, posteriore latissime fuscescentibus vel nigris, margine exteriore sat late subrubricoso. L. al. exp. 22 mill.

Noctua Myrtilli LINNÉ, Faun. suec., ed. 2, pag. 311 (1761). — HÜBNER, Samml. eur. Schm., tom 3, tab. 21, fig. 98 (1799—1804). — DUPONCHEL, Hist. nat. Lep. de France, tom. 7, p. 1, pag. 286, tab. 118, fig. 1 (1827).

Phalæna Ericæ HUFNAGEL, Tab. von d. Tage-, Abend- und Nachtvögeln d. Berl. Geg. (Berl. Mag.), tom. 3, pag. 292 (1767).

Anarta Myrtilli TREITSCHKE, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 201 (1826). — STAUDINGER, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 290 (1857).

Denna art förekommer under månaderna Juni—Augusti i de södra och mellersta trakterna af vårt land och är funnen i Skåne,

Blekinge, Småland, Vestergötland, Östergötland, Södermanland, Upland och Helsingland; i Norge vid Ryenbjerg nära Kristiania, på Tronfjeld i Österdalen samt på flera ställen i trakten af Bergen, ss. vid Damsgaard, Solheimsvigen och Christiansborg.

Ögonen håriga; abdomen ofvan med en tofskam på första segmentet.

Denna art liknar närmast *An. cordigera* och *Bohemani*, men skiljes lätt från den förra genom närvaron af en liten svart midtelfläck på bakvingarnes såväl öfre som undre sida; från dem båda genom den svartbruna inkanten på bakvingarne förutom genom de ofvan nästan marmorfärgade framvingarne; från *Bohemani* dessutom genom den hvita midtelfläcken ofvan och genom den gula undertill på framvingarne.

2. Anarta cordigera (Thunb.).

Alis anterioribus supra fuscescentibus vel nigricantibus, partibus basali et apicali dilutioribus, parte intermedia obscuriore, macula reniformi albida, sat magna ornatis; subtus fuscescentibus macula media permagna flavescente; alis posterioribus supra et subtus flavescentibus, marginibus posteriore et exteriore sat late nigro-fuscis, macula media destitutis. L. al. exp. 24—26 mill.

Noctua cordigera Thunberg, Mus. Nat. acad. Ups., pars 6, pag. 72, fig. 4 (1788). — Esper, Schm. in Abbild., tom. 4, tab. 189, fig. 2 (post 1794). — Hübner, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 147, fig. 674—5 (1818—1827). — Duponchel, Hist. nat. Lep. de France, tom. 7, p. 1, pag. 289, tab. 118, fig. 2 (1827).

» *cincta* Paykull, Skrift. Nat. Selsk., tom. 2, pag. 101 (1793).

» *albirena* Hübner, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 21, fig. 99 (1804—1818).

Anarta cordigera Treitschke, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 203 (1826). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 291 (1857).

Funnen redan från Maj ända till medlet af Augusti i Dalarne, Helsingland, Herjedalen, Jämtland, Norrbotten och Lappland; i

Norge vid Krogkleven i Ringerike, i Löiten i Hedemarken, på Dovre och på flera ställen i Finmarken.

Ögonen håriga; hufvud, thorax och abdomen nästan enfärgadt svartbruna; de vanliga fläckarne och tvärlinierna på framvingarne mycket otydliga med undantag af njurfläcken.

Denna art, som närmast öfverensstämmer med *An. myrtilli* och *Bohemani*, skiljes utan svårighet från den förra genom den gula inkanten på bakvingarne; från dem båda genom frånvaron af någon svart midtelfläck på bakvingarnes såväl öfre som undre sida; från *Bohemani* dessutom genom den hvita njurformiga fläcken ofvan och genom den stora ljusgula midtelfläcken undertill på framvingarne.

3. Anarta Bohemani Staud.

Alis anterioribus supra cinereo-fuscis, strigis maculisque nigro-fuscis; subtus pallide fuscescentibus; alis posterioribus supra et subtus flavescentibus, marginibus posteriore et exteriore maculaque media parva fuscescentibus. L. al. exp. 28—30 mill.

Anarta Bohemani Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 22, pag. 370 (1861). — Millière, Ann. Soc. Lin. de Lyon, tom. 10, pag. 203, tab. 39, fig. 6 (1863).

Denna högst sällsynta fjäril upptäcktes första gången af den tyske naturaliehandlanden Keitel vid Muonioniska i Torne Lappmark och är sedan funnen på berget Skaaddavara och vid Bossekop i Finmarken i Norge. Dess flygtid är Juni och Juli.

Ögonen håriga; abdomen ofvan med en liten hårtofs på hvar och en af de tre första segmenten, hvilka tofsar hos hanen äro tydligare än hos honan.

Med de två föregående arterna öfverensstämmer denna närmast, men igenkännes lätt från *myrtilli* genom den gula inkanten på bakvingarne; skiljes från dem båda genom frånvaron af hvit fläck ofvan och af någon gul undertill på framvingarne; från *cordigera* dessutom genom närvaron af en liten svart midtelfläck på bakvingarnes såväl öfre som undre sida.

4. Anarta melaleuca (Thunb.).

Alis anterioribus supra grisescentibus, plus minusve nigro-variegatis; subtus cinereo-albicantibus vel fusco-grisescentibus, basi pallidioribus, apicem versus obscurioribus, macula minuta media, aliquando vix perspicua, sæpissime maculis binis, in margine exteriore pone medium sitis, margineque posteriore sat late nigris vel fuscis; alis posterioribus supra et subtus albis, macula minuta media[1] margineque posteriore nigro-fuscis, margine exteriore plus minusve cinereo-irrorato. L. al. exp. 24—26 mill.

Noctua melaleuca Thunberg, Diss. ent. Ins. suec., pars 2, pag. 42, fig. 12 (1791).
» *heliophila* Paykull, Skrift. Nat. Selsk., tom. 2, pars 2, pag. 102 (1793).
» *leucocycla* Esper, Schm. in Abbild., tom. 4, tab. 189, fig. 3 (post 1794).
» *moesta* Hübner, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 77, fig. 357 (1799—1804). — Duponchel, Hist. nat. Lep. de France, tom. 7, p. 1, pag. 291, tab. 118, fig. 3 (1827).
Anarta melaleuca Treitschke, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 205 (1826). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 291 (1857).
» *bicycla* Packard, Proc. Boston Soc. Nat. Hist., tom. 11, pag. 41 (1868).

Denna art förekommer tämligen allmänt i de egentliga bergstrakterna under Juni och Juli, då den är funnen i Dalarne, Helsingland, Herjedalen, Jämtland och Lappland; i Norge är den anmärkt för Kongshavnfjeldet, Bossekop, Kistrand, Elvenæs m. fl. st. i Finmarken.

Ögonen icke håriga; en mycket mörk form af denna art är af Schøyen funnen vid Elvenæs i södra Varanger, med framvingarne undertill nästan helt och hållet svarta, med undantag af en del af inre kanten; bakvingarne ofvan, från utkanten räknadt, utöfver

[1] Alæ posteriores supra hac macula aliquando destitutæ.

midten grå, undertill med basen svartaktig, för öfrigt som hufvudarten.

Från alla arter inom slägtet skiljes denna genom den hvita inkanten på bakvingarne.

5. Anarta melanopa (Thunb.).

Alis anterioribus supra sat obscure fusco-grisescentibus, nigro-variegatis; subtus cinereo-albicantibus, macula subquadrata media permagna margineque toto posteriore sat late, vel fascia arcuata, inter maculam mediam et marginem posteriorem sita, nigris vel nigro-fuscis; alis posterioribus supra sæpissime albo- et nigro-mixtis, macula sublunata vel subquadrata media sat magna marginibusque interiore et posteriore latissime nigro-fuscis, præterea albis, vel aliquando fere totis nigro-fuscis macula majore vel minore media alba ornatis; subtus ut supra macula permagna media magis distincta et plerumque pallidioribus. L. al. exp. 24—30 mill.

Noctua melanopa Thunberg, Diss. ent. Ins. suec., pars 2, pag. 42 (1791).
» *vidua* Hübner, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 86, fig. 403 (1799—1804).
» *tristis* Hübner l. c., tab. 95, fig. 446 (1804—1818).
» *rupestris* Hübner l. c., tab. 141, fig. 644—5 (1804—1818).
Anarta vidua Treitschke, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 207 (1826).
» *melanopa* Herrich-Schäffer, Syst. Bearb. Schm. Eur., Bd. 2, pag. 372, tab. 84, fig. 433—4 (1850). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 292 (1857).
» *nigro-lunata* Packard, Proc. Boston Soc. Nat. Hist., tom. 11, pag. 40 (1868).

Tillsammans med föregående art påträffar man denna i Juni och Juli i Dalarne, Herjedalen till Lappland; i Norge vid Fokstuen på Dovre, på Skaaddavara, vid Bossekop, Kistrand och Kulvik i Finmarken.

Denna art varierar mycket i färgstyrka, mörkare och ljusare.

Den skiljes dock under alla förhållanden från sina samslägtingar *Schönherri, Richardsoni* och *quieta,* hvilka den närmast liknar, genom de ofantligt stora, nästan quadratiska svarta midtelfläckarne på vingarnes undersida; från *melaleuca,* utom genom denna nyss angifna karaktär, äfven genom den bredt svarta eller svartgrå inkanten på bakvingarne.

6. Anarta Richardsoni Curt.

Alis anterioribus supra grisescente-nigris vel fuscis, plus minusve albo- et nigro-variis, macula reniformi maculisque sagittatis sat magnis et distinctis; subtus grisescentibus vel fusco-cinereis, marginem posteriorem versus obscurioribus, macula sublunata media nigra ornatis, in margine exteriore pone hanc maculam macula nigra sæpissime destitutis; alis posterioribus supra albo- et nigro-mixtis, in medio plus minusve albis, macula parva media marginibusque interiore et præsertim posteriore sat late nigris vel nigro-fuscis, vel aliquando fere totis nigro-fuscis, in medio cinereo-albidis; subtus cinereo-albicantibus marginem posteriorem versus obscurioribus, macula sublunata media nigra ornatis. Oculis hirsutis. L. al. exp. 34—36 mill.

Anarta Richardsoni Curtis, Descr. App. Narr., pag. 72, tab. A, fig. 11 (1834).

Algida Lefebvre, Ann. Soc. ent. de France, tom. 5, pag. 395, tab. 10, fig. 5 (1836). — Duponchel, Hist. nat. Lep. de France, suppl. tom. 3, pag. 596, tab. 49, fig. 6 (1836). — Herrich-Schäffer, Syst. Bearb. Schm. Eur., Bd. 2, pag. 372, tab. 78, fig. 400 (1849). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 297 (1857).

Denna art, som är en af de sällsyntaste inom slägtet, är funnen under Juni månad i Lappland och i Norge på Dovre samt i Finmarken.

Denna särdeles vackra art afviker redan genom sin storlek från de andra arterna inom slägtet; närmast liknar den i färgteckning *An. Schönherri* och *quieta,* men skiljes från den förra

genom mindre tillbakadraget hufvud, genom mycket större och tydligare njurfläck och de s. k. pillika fläckarne på framvingarne; från båda genom de ludna ögonen och genom riktningen hos den bakre tvärlinien på framvingarne, som hos denna art är, utifrån inåt räknadt, i början halfcirkelformigt böjd, sedan skarpt snedt inåt-framåt riktad, hvarigenom midtelfältet, som inneslutes af den bakre och den främre tvärlinien, vid inkanten är betydligt smalare än vid utkanten; från *quieta* dessutom lätt genom storlek och kroppsform.

7. Anarta Schönherri Zett.

Alis anterioribus supra nigro-fusco-variegatis, maculis nonnullis parvis strigisque transversis, præsertim posteriore, albidis, macula reniformi sat parva et valde obsoleta; subtus grisescentibus, macula sublunata media, macula in margine exteriore pone maculam mediam margineque posteriore, plerumque toto, sat late nigro-fuscis vel nigris ornatis; alis posterioribus supra albo- et nigro-mixtis, in medio plus minusve albis, macula parva media marginibusque interiore et præsertim posteriore sat late nigris vel nigro-fuscis, vel fere totis nigro-fuscis, in medio cinereo-albidis vel pone maculam mediam fascia cinereo-albida ornatis; subtus cinereo-albicantibus, plus minusve nigro-mixtis, macula sublunata media sat magna marginibusque aliquando interiore, semper posteriore nigris. L. al. exp. 28—29 mill.

Anarta Schönherri Zetterstedt, Ins. lapp., pag. 950 (1840). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 22, pag. 373 (1861).
» *Leucocycla* Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 296 (1857). — Möschler, Wien. ent. Monats., Bd. 4, pag. 367, tab. 9, fig. 6 (1860).

Denna sällsynta art är funnen i Lappland vid Qvikkjokk; i Norge på Blaahö och vid Fokstuen på Dovre, på Reipasvara och Skaaddavara i Finmarken. Dess flygtid är Juni och Juli.

Ögonen icke hariga; hufvudet betydligt tillbakadraget, jämte thorax och abdomen mycket hårigt.

Med *An. Richardsoni* och *quieta* öfverensstämmer denna art närmast, från den förra dock lätt skild genom de icke håriga ögonen, genom betydligt mindre njurfläck och mycket otydliga pilfläckar på framvingarne; från dem båda genom det betydligt tillbakadragna hufvudet och genom den bakre tvärlinien på framvingarne, som hos denna art är skarpt tandad.

8. Anarta quieta (Hübner).

Alis anterioribus supra grisescentibus, plus minusve obscure flavescente-variegatis, maculis nonnullis parvis strigisque transversis nigris, macula reniformi sat parva distincta; subtus flavescente-cinereis, apice, macula minuta media maculaque majore pone hanc maculam in margine exteriore nigris; alis posterioribus supra albo- et nigro-mixtis vel flavescente-cinereis plus minusve nigro-adspersis, macula media parva sat obsoleta ornatis; subtus grisescentibus vel flavescente-cinereis, plus minusve nigro-adspersis, apice, macula media distincta maculaque vel fascia parva pone hanc maculam mediam in margine exteriore nigris. L. al. exp. 25—27 mill.

Noctua quieta Hübner, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 103, fig. 485 (1804—1818).

Anarta Schönherri Zetterstedt, Ins. lapp., pag. 950 (1840) sec. ex. typ. in museo Lundensi.

» *quieta* Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 22, pag. 378 (1861).

Denna mycket sällsynta fjäril är funnen i Juli månad, inom Sverige endast i Lappland af Prof. Boheman; i Norge på bergen Kongshavnfjeldet och Skaaddavara samt vid Kistrand i Finmarken.

En högst egendomlig form af denna art är af Staudinger betecknad med *ab. nigricans*. Den har framvingarne undertill och bakvingarne både ofvan och undertill enfärgadt mörkgrå eller svartbruna, med en svart midtelfläck åtminstone på vingarnes undre sida; framvingarne ofvan mycket mörka, svartaktiga, med de vanliga fläckarne och tvärlinierna något ljusare.

Ögonen icke håriga; hufvudet måttligt tillbakadraget och mindre hårigt än hos föregående art; kroppen väsendtligt smärtare än hos Anartorna i allmänhet.

Från sina närmaste samslägtingar *An. Richardsoni* och *Schönherri* afviker denna art genom dunklare och mera enformig färgton, stötande något i gult, på framvingarne undertill och på både öfre och undre sidan af bakvingarne. Hufvudformen har ock ofta mycket gult inblandadt ofvantill på framvingarne. Från *Richardsoni* skiljes den lätt genom sina glatta, icke håriga ögon, genom storleken och genom formen på det af den främre och bakre tvärlinien på framvingarne ofvan bildade fältet, som hos denna art är föga smalare vid vingarnes inkant än utkant; från *Schönherri* torde den lättast skiljas genom mera framdraget hufvud och genom kroppsformen.

9. **Anarta lapponica** (Thunb.).

Alis anterioribus supra grisescentibus, plus minusve nigro-variegatis; subtus nigricantibus, plus minusve albo-mixtis, macula media nigra distincta sed parva fasciaque, inter hanc maculam mediam et marginem posteriorem sita, alba ornatis; alis posterioribus supra, fere totis, nigro-fuscis, margine exteriore angustissime fasciaque plus minusve distincta pone medium cinereo-albicantibus; subtus nigricantibus, paullo albomixtis, macula media nigra destincta sed parva, fascia sat lata pone medium alba L. al. exp. 25—26 mill.

Noctua lapponica Thunberg, Diss. ent. Ins. suec., pars 2, pag. 42, fig. 10 (1791).

Anarta Amissa Lefebvre, Ann. Soc. ent. de France, tom. 5, pag. 397 ♂, tab. 10, fig. 6 (1836). — Duponchel, Hist. nat. Lep. de France, suppl. tom. 3, pag. 598, tab. 49, fig. 7. a. — Herrich-Schäffer, Syst. Bearb. Schm. Eur., Bd. 2, pag. 372, tab. 42, fig. 211—12 (1846). — Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 293 (1857).

» *melanopa var. b* Zetterstedt, Ins. lapp., pag. 950 (1840), sec. ex. typ. in museo Lundensi.

Arten förekommer, ehuru ytterst sparsamt, under Juli månad i Lappland, ss. vid Qvikkjokk; i Norge på Skaaddavara i Finmarken.

Ögonen icke håriga; färgteckningen på framvingarnes öfre sida och kroppsformen öfverensstämma särdeles med *An. melanopa.*

Närmast är denna art att förblanda med *An. Zetterstedti,* men skiljes lätt genom den lilla svarta midtelfläcken och det hvita tvärbandet på såväl fram- som bakvingarnes undersida; genom den sist nämda karaktären kan man ock skilja denna art från alla andra inom slägtet.

10. Anarta Zetterstedti Staud.

Alis anterioribus supra nigricantibus, plus minusve grisescente-variegatis, strigis transversis dilutioribus; subtus cinereo-albicantibus, margine posteriore sat late nigro, aliquando macula minuta media nigra ornatis, sæpissime destitutis; alis posterioribus supra et subtus nigro-fuscis vel nigris, in margine exteriore paullo albo- vel cinereo-adspersis. L. al. exp. 22—24 mill.

Anarta Zetterstedtii Staudinger, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 294 (1857).

Denna art tyckes vara ganska allmän Lappland, i synnerhet vid Qvikkjokk; i Norge är den funnen i Drivdalen, vid Kongsvold på Dovre och vid Gaaradak i Finmarken. Flygtid Juli.

Ögonen icke håriga; hufvud, thorax och abdomen svarta.

Denna art är en bland de minsta inom slägtet och igenkännes lätt från alla öfriga genom sina ofvantill svarta bakvingar och genom frånvaron af någon midtelfläck på deras undre sida.

11. Anarta funebris (Hübner).

Alis anterioribus supra nigricantibus, spatio inter strigas transversas anteriorem et posteriorem obscuriore; subtus fuscescentibus, aliquando macula minuta media alba instructis; alis posterioribus supra et subtus fuscescentibus, subtus sem-

per macula minuta media alba ornatis. L. al. exp. 25—27 mill.

Noctua funesta PAYKULL, Skrift. Nat. Selsk., tom. 2, pars 2, pag. 100 (1793).

» *funebris* HÜBNER, Samml. eur. Schm., tom. 3, tab. 92, fig. 433 (1799—1804).

Anarta funebris TREITSCHKE, Schm. Eur., Bd. 5, Abth. 3, pag. 209 (1826). — HERRICH-SCHÄFFER, Syst. Bearb. Schm. Eur., Bd. 2, pag. 373, tab. 42, fig. 209—10 (1846).

» *Amissa* LEFEBVRE, Ann. Soc. ent. de France, tom. 5, pag. 397 ♀, tab. 10, fig. 7 (1836). — DUPONCHEL, Hist. nat. Lep. de France, Suppl. tom. 3, pag. 598, tab. 49, fig. 7. b.

» *amissa* ZETTERSTEDT, Ins. lapp., pag. 950 (1840), sec. ex. typ. in museo Lundensi.

» *nigrita* DUPONCHEL, Hist. nat. Lep. de France, suppl. tom. 4, pag. 97, tab. 58, fig. 6 (1842).

» *funesta* STAUDINGER, Stett. ent. Zeit., Jahrg. 18, pag. 295 (1857).

Under Juni och Juli påträffas denna sällsynta art i norra och mellersta Lappland; i Norge vid Kongsvold och Fokstuen på Dovre samt vid Bossekop i Finmarken.

Ögonen icke håriga; hufvud, thorax och abdomen svartbruna.

Denna art skiljes lätt från alla inom slägtet genom den hvita midtelfläcken på bakvingarnes undersida.

Ehuru PAYKULL redan 1793 beskref denna art under namn af *funesta*, kan detta namn icke tilldelas denna art, enär namnet *funesta* redan 1786 blef af ESPER användt för en annan Noctua, nämligen *Aedia funesta*.

Vid utarbetandet af denna uppsats har ett synnerligen rikt material godhetsfullt blifvit stält till mitt fria förfogande af Kand. W. M. SCHÖYEN i Kristiania, hvarför jag anhåller att till honom få uttala min uppriktigaste tacksamhet och erkänsla.

ÖFVERSIGT AF SKANDINAVIENS ARTER AF DIPTERGRUPPEN PHASINÆ.

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Arterna af gruppen *Phasinæ* tillhöra *Muscidæ calypteræ* och skiljas från öfriga till dessa räknade grupper, sedan det af ZETTERSTEDT hitförda slägtet *Gymnopeza* blifvit såsom tillhörande en annan grupp aflägsnadt, genom följande karaktärer:

Vingarnes ulnargren böjd mot carpalgrenen och bildande genom denna böjning en tvärnerv, hvarigenom ett öppet eller slutet carpalfält uppkommer. Antennborstet naket. Abdomen med 5—6 segmenter, nästan naken eller blott korthårig, alldeles utan all antydning till macrocheter. Ögonen nakna. Pannan hos båda könen smal. Vingarne breda och isynnerhet hos hanen stora; nästan tresidiga.

Till vår fauna höra följande slägten, som lättast särskiljas från hvarandra enligt nedan stående öfversigt:

A) Vingarnes carpalfält öppet. (Areola carpalis alarum aperta).

1) Vingarnes ulnargren med kort men tydligt bihang utanför sin vinkel; abdomen hvälfd. (Ramulus ulnaris alarum extra angulum breviter sed distincte appendiculatus; abdomen convexum) .... XYSTA.

2) Vingarnes ulnargren utan bihang utanför sin vinkel; abdomen plattryckt. (Ramulus ulnaris alarum extra angulum non appendiculatus; abdomen deplanatum) .... PHASIA.

B) Vingarnes carpalfält slutet. (Areola carpalis alarum occlusa).

1) Vingarnes ulnargren utlöper i carpalgrenen långt innan denne hinner vingspetsen; carpalfältet således petioleradt. (Ramulus ulnaris alarum in ramulum carpalem longe ante apicem alæ excurrens; areola carpalis itaque petiolata) .... ALOPHORA.

2) Vingarnes ulnargren utlöper i vingspetsen; carpalfältet således ej petioleradt. (Ramulus ulnaris alarum in apicem alæ excurrens; areola carpalis itaque non petiolata) .... MICRA.

Slägtet XYSTA Meig.

1. **X. striginervis** (Zett.): askgrå, med silfverglänsande hufvud och framstående panna; fötter, antenner, 3 ryggband på thorax, 1 band öfver pannan och tresidiga, i 3 rader stälda fläckar på abdomen, alla svarta.

Zett. Dipt. Scand. III. 1260.

Under Juni månad i Lappmarken.

Anm. *Xysta grisea* Zett. Dipt. Scand. III. 1261 är samma art som *Tachina* (*Macquartia*) *albinervis* Zett. l. c. 1064, hvilken återigen är ♂ till *Tachina angulicornis* Zett. l. c. 1186.

Slägtet PHASIA Latr.

1. **Ph. Rothi** (Zett.): askgrå, med ofläckad abdomen och silfverfärgadt hufvud; antenner, fötter och 4 rygglinier på thorax svarta; palper gula; vingfjäll hvitaktiga; vingar gråaktiga med smutshvit bas.

Zett. Dipt. Scand. XIII. 6170.

Under Juni månad vid Ringsjön i Skåne.

Slägtet ALOPHORA Rob. Desv.

A) *Vingarnes carpalfält långpetioleradt.*

1) *Vingarnes ulnarfälts tvärnerv krökt, belägen vid midten emellan ulnargrenens krök och diskfältets tvärnerv.*

1. **A. subcoleoptrata** (Lin.): gråaktig; antenner, fötter och 4 rygglinier på thorax svarta; abdomen svartgrå; vingarne breda, klara, ofläckade (♀), eller med 2 breda, bruna långsband (♂), det ena längs framkanten till dennes midt, det andra och bredaste längs disken.

Zett. Dipt. Scand. III. 1245. XI. 4318. XII. 4707.

Sällsynt i södra och mellersta Sverige under våren och början af sommaren.

2) *Vingarnes ulnarfälts tvärnerv rät eller nästan rät.*

a) *Ulnarfältets tvärnerv belägen midt emellan ulnargrenens krök och diskfältets tvärnerv.*

(1) *Thorax med 4 svarta rygglinier.*

(a) *Abdomen grå eller gulgrå. (Antenner, fötter och abdomens rygglinie svarta).*

2. **A. muscaria** (Fall.): grå, med askgrått hufvud; abdomens första segment svart; vingarne bruna med gul bas (♂) eller vattenklara (♀).

Zett. Dipt. Scand. III. 1248. VIII. 3260.

Uti Sverige och Norge under Juli—September månader. Förekommer ända upp i Lappmarken.

3. **A. obesa** (Fabr.): grå, med askgrått hufvud; abdomens första segment grått; vingarne gråaktiga, med snedt, brunaktigt tvärband från midten af framkanten (♂) eller klara och utan tvärband (♀).

Phasia umbrata Zett. Dipt. Scand. III. 1249. VIII. 3260. ♂. *Ph. grisea* Zett. l. c. 1250 & 3261 ♀.

M. obesa Fabr. E. S. III. suppl. 561. 6.

Under Juli månad i Skåne och Småland samt på Gotland.

(b) *Abdomen helt och hållet eller blott i disken svartgrön eller purpurviolett, metallglänsande. (Kroppsfärgen grå; hufvudet askgrått; antenner och fötter svarta).*

4. **A. flavipennis** (Zett.): abdomen i disken kopparglänsande, på sidorna bredt grå; vingarne gulhvita, mot inkanten blekare, i spetsen brunaktiga, mot basen gulaktiga; omkring nerverna blekt brungul infattning. ♂.

Zett. Dipt. Scand. III. 1250. VIII. 3261.

Under Augusti månad i Lappmarken, södra Norge och på Dovre.

5. **A. umbripennis** (Meig.): abdomen helt metallglänsande, svartgrön, sidor och anus smalt gråpudrade; vingar helt bruna, baktill mot basen vattenklara (♂), eller helt vattenklara (♀); vingfjäll gulbrunaktiga.

Meig. Syst. Beschr. IV. 195. 16.

Under Augusti månad funnen vid Farhult i Skåne.

6. **A. nervosa** (Meig.): abdomen helt metallglänsande, kopparfärgad, sidor och anus knapt gråpudrade; vingar vattenklara, med bred svartbrun infattning omkring längdnerven och tvärnerven samt utmed framkanten; vingfjäll hvita. ♂.

Meig. Syst. Beschr. IV. 196. 7.

Under Augusti månad vid Farhult i Skåne.

7. **A. atropurpurea** (Meig.): abdomen helt metallglänsande, svartgrön, sidor och anus knapt gråpudrade; vingar vattenklara, längs framkanten till dennas midt och derefter tvärt öfver disken smalt bruna; vingfjäll hvita. ♂.

Meig. Syst. Beschr. IV. 193. 9.

Likaledes funnen vid Farhult i Skåne.

Anm. Må hända de båda senare arterna utgöra blott varieteter af en och samma, samt möjligen af *Phasia aurulans* Meig. l. c. 197. 20.

(2) *Thorax utan svarta rygglinier. (Färgen svart, föga glänsande).*

8. **A. vitripennis** (Zett.): hufvudet gråaktigt; abdomen glänsande kopparfärgad, baktill gråpudrad; vingarne klara; vingfjällen hvita. ♀.

Zett. Dipt. Scand. XIII. 6169.

Under Juni månad i Skåne på sandfält.

9. **A. pusilla** (Meig.): hufvudet hvitaktigt; abdomen askgrå, första segmentet och en kort rygglinie svarta; vingar klara; vingfjällen hvita.

Zett. Dipt. Scand. III. 1251. VIII. 3261. XII. 4707.

Under Augusti månad på torra platser i Skåne och södra Norge.

b) *Ulnarfältets tvärnerv belägen innanför midten emellan ulnargrenens krök och diskfältets tvärnerv.*

(1) *Abdomen svart utan rostgula tvärband.*

(a) *Vingarne helt och hållet vattenklara.*

10. **A. hyalipennis** (Fall.): glänsande svart; med silfverglänsande ansigte; fötterna svarta; vingfjällen svartaktiga.

Zett. Dipt. Scand. III. 1252.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige.

(b) *Vingarne till största delen eller blott längs framkanten svarta. (Kroppsfärgen svart, föga glänsande).*

11. **A. nana** (Fall.): ansigtet silfverglänsande; fötterna svartgula (♂) eller svarta med gula lår (♀); vingarne svarta, i spetsen hvita; vingfjäll bruna.

Zett. Dipt. Scand. III. 1252.

Under Juli och Augusti månader i Skåne och Småland.

12. **A. pygmæa** (Fall.): ansigtet hvitaktigt, glänsande; fötterna svarta; vingarne klara, längs framkanten svartaktiga, i spetsen hvita; vingfjällen bruna.

Zett. Dipt. Scand. III. 1253. XI. 4318.

Under sommarmånaderna i södra och mellersta Sverige och på Gotland.

(2) *Abdomen med 3 rostgula, genombrutna, mot sidorna bredare tvärband. (Vingarne vattenklara. Kroppen svart, opak).*

13. **A. fasciola** (Zett.): antennerna svarta; fötterna mörkt svartgula, med ljusare tibier och tarser; vingfjällen ljusbruna.

Zett. Dipt. Scand. III. 1254. VIII. 3261.

Under Juni månad i Lappmarken.

14. **A. zonella** (Zett.): antenner och fötter gula; de bakre fötternas lår och tibier i spetsen samt alla tarserna bruna; thorax grå; vingfjällen hvita.

Zett. Dipt. Scand. III. 1254.

Under Juli månad i Lappmarken.

B) *Vingarnes carpalfält kortpetioleradt. (Ulnarfältets tvärnerv belägen innanför midten emellan ulnargrenens krök och diskfältets tvärnerv). Syntomogaster.*

Schin. Wien. Ent. Monatschr. 1861.

15. **A. opaca** (Zett.): svart, opak, med grått (♂) eller röd-

aktigt, hvitglänsande (♀) ansigte; vingarne klara; abdomen svart med askgrå, obestämda, hos ♂ mindre tydliga band; fötter svarta, lårens bas hos ♀ gul.

Phasia opaca ZETT. Dipt. Scand. 1255 ♂. *Ph. ruficeps* ZETT. l. c. 1255 ♀.

Under Juli månad i södra Norge och i Nordlanden.

16. **A. convexa** (WAHLB.): thorax svart med hvitaktiga fläckar; abdomen grå, första segmentet svart, andra deremot med två svarta ryggfläckar; vingarne klara; fötterna svarta.

ZETT. Dipt. Scand. III. 1256.

Under Augusti månad i Norrbotten.

Slägtet MICRA ZETT.

1. **M. trixina** (ZETT.): svartaktig, hårig; ansigtet silfverglänsande; thorax framtill något gråfläckig; abdomen med gråaktiga, på midten genombrutna tvärband; vingar klara. ♂.

ZETT. Dipt. Scand. III. 1218.

Under Juli månad i Nordlanden.

Anm. Inom lepidopterologien har det här brukade slägtnamnet blifvit af GUENÉE tilldeladt ett slägte bland Noctuæ, men det har inom dipterologien prioritet såsom här användt sedan 1837.

ADNOTATIONES

ad

»ICHNEUMONOLOGIAM SUECICAM»

AUCTORE

AUG. EMIL HOLMGREN.

Fam. ICHNEUMONIDES.

Subfam. I. ICHNEUMONIDES OXYPYGI.

Exephanes occupator — Pag. 9[1].

Post var. 3 addendum:

Var. 4. ♂ ♀: minor, segmentis 2 et 3 abdominis interdum fusco-notatis.

Hab. in Suecia media et meridionali, minus frequens.

ICHNEUMON — Pag. 10.

Sectio 1:ma.

1. I. pisorius — Pag. 10.

Var. 1. ♂ ♀.

In monte solitario Hunneberg Westrogothiæ marem hujus varietatis quoque inveni.

3. I. Coqueberti — Pag. 13.

I. similatorius TISCHB., Stett. Ent. Zeit. XXXIV. 348.3.

In insula Wermdön prope Holmiam feminas nonnullas detexit Studiosus GUST. ZÄTTERLUND.

---

[1] Confr. HOLMGR. Ichneumonologia Suecica.

Obs. Species valde affinis *I. similatorio* (nostro); feminas quidem utriusque speciei ab invicem distinguere facile est propter *I. similatorii* ♀ aream mesonoti superomediam angustam et apice emarginatam, dum *I. Coqueberti* ♀ area superomedia latiuscula et costa recta vel subrecta apice occlusa est. Antennæ in *I. simil.* ♀ post mortem involutæ sunt, in *I. Coqueb.* ♀ autem incurvatæ. Areæ metanoti laterales sæpius costa sat distincta discretæ. — Hæc Species ab auctoribus, ut mihi videtur, cum *I. similatorio* nostro confundenda est (confr. TISCHBEIN l. c.). Marem ignoro. De pictura pedum, interdum sat variabili, vide *Ichn. Suec.* l. c.

8. I. falsificus — Pag. 19.

In Smolandia (GADAMER); prope Holmiam (ZÄTTERLUND).

10. I. leucocerus — Pag. 22.

Feminam unicam prope Holmiam invenit ZÄTTERLUND. Species in Scandinavia certe rarissima est et antehac, quantum scio, semel tantum observata. In fagetis Germaniæ autem frequenter occurrit (TISCHBEIN).

8—9. I. urticarum HOLMGR. n. sp.

Parum nitidus, punctatus, ater; ♂: palpis ex parte, orbitis oculorum facialibus, lineis ad radicem alarum, scutello et tibiarum anticarum latere antico, albidis; alis fuscedine leviter tinctis, stigmate fulvo-testaceo, tegula nigra puncto albo; ♀: orbitis oculorum frontalibus angustissime, annulo antennarum, lineola infra alas, scutello et tibiarum anticarum latere antico, albidis; alis fuscescentibus, stigmate sordide fulvo-testaceo, tegula nigra; coxis posticis subtus nudis, simplicibus — ♂ ♀ (Long. 15—18 millim.).

Habitat in Westrogothia, ubi in monte Hunneberg marem unicum unicamque feminam detexi.

Caput pone oculos angustatum; temporibus et genis haud buccatis. Clypeus apice truncato. Antennæ setaceæ, apud feminam ante apicem vix dilatatæ, post mortem incurvatæ. Thorax, nitore exiguo, alutaceo- vel subrugoso-punctatus; parapsidis

mesonoti parum perspicuis; scutello parce et subtiliter punctato, nitido; metanoto areis superioribus 5. Segmentum 1:mum abdominis postpetiolo plus minusve aciculato, in ♂ distinctius quam in ♀; 2:dum coriaceum, basin versus rugulosum, *maris* gastrocælis profunde exsculptis, spatio interjacente substriato, area media postpetioli parum latiori, *feminæ* gastrocælis mediocribus, spatio interjacente ruguloso area media postpetioli latiori; terebra vix ultra apicem abdominis exserta. Alæ areola 5-gona. Coxæ posticæ feminæ scopula nulla instructæ.

Mas. Caput cum antennis nigrum, orbitis facialibus pallidis; palpis maxillaribus nigro-fuscis, medio albidis. Thorax ater, scutello eborino, linea ante alas lineolaque infra alas albidis. Abdomen nigrum, haud cyaneo-micans, incisuris 2 et 3 subferruginantibus. Alæ fuscedine tinctæ, stigmate fulvo-testaceo, tegula nigra macula alba. Pedes nigri, anteriores geniculis et latere antico tibiarum albidis, tarsis nigro-fuscis.

Femina. Caput nigrum; orbitis oculorum frontalibus angustissime pallidis. Antennæ nigræ; articulis flagelli 7—12 albis. Thorax niger, lineola infra alas albida; scutello albido vel stramineo. Cetera fere sicut in ♂, sed alis magis fuscescentibus.

13. I. rufinus Grav. — Pag. 28.

Post var. 2 addendum:

Var. 3 ♀: dorso mesothoracis lineis 2 albidis.

Obs. Spatium infraoculare in ♀ latitudinem mandibularum vix æquans. Coxæ posticæ ♀ nitidæ punctis sparsis, scopula majuscula.

14. I. impressor Zett. — Pag. 30.

Post diagnosin addendum:

Var. 1. ♀: flagello antennarum in medio supra albido-notato.

Obs. Dubium videri potest num *I. nigricornis* Wesm. ad eamdem speciem pertineat ac noster.

16. I. comitator — Pag. 31.

Marem e Westrogothia mecum benevole communicavit Cel. N. E. Forssell.

Caput minus buccatum quam apud feminam, pone oculos nonnihil augustatum. Antennæ porrectæ, apicem versus attenuatæ. Metathorax area superomedia subtruncata; areis dentiparis et spira-

culiferis apice transversim rugulosis; area posteromedia tripartita; areis pleuralibus punctatis, nitidis.

Mas. Caput nigrum, palpis, macula mandibularum, lateribus clypei et faciei orbitisque frontalibus, albidis vel pallide stramineis. Antennæ totæ nigræ. Thorax niger, lineola vel macula ante alas lineolaque infra alas albidis. Abdomen et alæ ut in femina colorata. Pedes nigri; femoribus anticis subtus stramineis, mediis puncto apicali stramineo; tibiis anterioribus albidis, latere altero apicem versus nigro, posticis albis apice nigro; tarsis albis, anterioribus apice articulorum rufo aut fusco, posticis vel articulo primo apice nigro sequentibus totis nigris, vel articulis 1—3 apice fuscescentibus, 4 et 5 totis fuscis.

20—21. I. bistrigosus Holmgr. n. sp.

Nitidulus, punctatus, niger; orbitis oculorum frontalibus incisurisque anterioribus abdominis, apicem versus cyanescenti, fulvo-rufis; annulo antennarum albo; stigmate alarum fusco; tibiis meterioribus latere antico pallidis; antennis medio sat dilatatis et compressis; areola alarum costam versus occlusa; area metanoti superomedia semielliptica, læviuscula. — ♀ (Long. 15—16 millim.).

Var. 1. ♀: scutello striga utrimque laterali fulvo-straminea, puncto ad orbitas verticis pallido.

Var. 2. ♀: vertice et scutello totis nigris.

Habitat in Smolandia et Lapponia, rarius.

Statura et conformatione corporis partium *I. castaniventri* similis et affinis, sed robustior et præterea terebra minus exserta, colore abdominis pedumque vere diversus.

21. I. funebris — Pag. 39.

Post. var. 1. addendum:

Var 2. ♂: tibiis posticis interne basin versus albicantibus; articulo primo tarsorum posticorum basi late albida.

Marem unicum in Kinnekulle Westrogothiæ detexit Stud. G. Holm — Species genuina in hortis et pratis Uplandiæ a me pluries capta est. Femina mare rarior occurrit.

22. I. fuscipes — Pag. 40.

Var. 3. ♀.
Ad Råslätt Smolandiæ a Dom. GADAMER inventa.

22—23. I. nothus HOLMGR. n. sp.

Subnitidus, punctatus, niger; ore, lateribus clypei et faciei, puncto minutissimo ad orbitas verticis, margine supero colli interrupte, macula ante alas nec non basi tibiarum metatarsorumque late, albis; antennis vestigio annuli albi; alis fuliginoso- hyalinis, stigmate nigricante, tegula nigra — ♂ (Long. 18 millim.).

Hab. in insula Wermdön prope Holmiam, ubi marem unicum detexi.

Species medium quasi tenet inter *I. fuscipedem* et *I. multiannulatum*. Caput pone oculos nonnihil angustatum. Clypeus apice medio impresso. Mesonotum parapsidis antice distinctis. Scutellum apice depresso. Metanotum areis superioribus 5, earum superomedia subsemilunari. Postpetiolus crasse aciculatus. Segmentum 2:dum abdominis gastrocælis profunde exsculptis, spatio interjacente fortiter striato area media postpetioli angustiori. Alæ areola costam versus breviter aperta, nervum recurrentem ordinarium fere in medio recipiente. Pedes validiusculi.

23—24. I napæus HOLMGR. n. sp.

Nitidulus, punctatus, niger; orbitis faciei late, annulo antennarum, collo, lineis duabus ad alarum radicem, scutello apice toto annuloque tibiarum, albis; alis fulvedine tinctis, stigmate fulvo- testaceo, tegula puncto albida; capite buccato; pedibus validis — ♂ (Long. 20 millim.).

Marem unicum prope Holmiam inveni.

Species inter majores hujus sectionis. Caput buccatum, pone oculos haud angustatum; temporibus latis; genis mandibulisque confertim punctatis. Clypeus depressus, fortiter at remote punctatus. Thorax æquialtus; mesonoto parapsidis obsoletis; mesopleuris punctatis, interstitiis et macula speculari lævibus, nitidis; scutello obtuso, subelevato; metanoto ruguloso, area superomedia

latitudine nonnihil longiori, areis lateralibus utrimque duabus, subconfluentibus. Segmentum 1:mum abdominis area media postpetioli aciculata; 2:dum gastrocælis modice profundis, spatio interjacente ruguloso-striato. Abdomen præterea superne totum fortiter punctatum vel punctato-alutaceum, nitore tantum exiguo. Alæ areola costam versus aperta, nervum recurrentem ordinarium in medio recipiente; retinaculis 15. Pedes validi.

Mas. Caput nigrum; mandibulis ante apicem rufis; puncto utrimque clypei lateribusque faciei albidis. Antennæ nigræ, scapo macula subtus articulisque flagelli 11—14 albis. Thorax niger, margine supero colli, macula cuneata ante tegulas, callo infra alas scutelloque apice toto, albidis. Abdomen nigrum. Alæ stigmate fulvo-testaceo, tegula nigra macula alba. Pedes nigri; tibiis albis, ima basi apiceque toto nigris, anticis latere antico albostramineis.

23—24. I. silvanus Holmgr. n. sp.

Nitidulus, punctatus, niger; orbitis oculorum frontalibus, annulo antennarum, lineis ad alarum radicem, scutello, tibiis medio late tarsisque posticis maxima ex parte, albidis; abdomine apicem versus cyanescente; alis fuscedine tinctis, stigmate nigricante; ♂: ore, clypeo, facie, scapo antennarum subtus, picturis thoracis et pedum, albidis; ♀: ore ex parte testaceo, macula apicis segmenti primi abdominis albida. — ♂ ♀ (Long. 18—20 millim.).

Habitat in silvis Sueciæ mediæ, rarissime. Mares duos in insula Gåsö prope Holmian inveni. Feminam, verisimiliter in Smolandia captam, in collectione Dom. I. Ljung vidi.

Species pictura insigni pedum ab affinibus præcipue dignoscenda. Similis *Ich. nobili* Wesm. (Ichn. Ot: 14. 12.), sed vere diversa.

Caput pone oculos angustatum; temporibus modice latis; fronte inæquali, antice excavata. Clypeus apice truncato. Antennæ apice attenuatæ, post mortem recurvatæ, nec involutæ, apud feminam pone apicem paullo validiores, articulo 11-mo flagelli subquadrato. Thorax robustus, alutaceo- vel coriaceo-punctatus, in ♂ parapsidis distinctioribus quam in ♀; scutello convexo, subobtuso, punctulato; metathorace areis superioribus 5 distinctisimis, earum supromedia semicirculari (♀) vel semilunari (♂), area posteromedia modice concava, in ♂ distincte tridivisa. Segmentum 1:mum abdominis postpetiolo latiusculo, angulis apicalibus obtusis vel rotundatis, area media punctato-aciculata; 2:dum gastrocælis profunde exsculptis, spatio interjacente ruguloso, area media postpetioli angustiore; 3:tium transversum; sequentia apud

♀ læviuscula; terebra validiuscula, ultra apicem exserta. Alæ areola costam versus subocclusa vel breviter aperta, nervum recurrentem ordinarium fere in medio recipiente. Pedes mediocres; coxis posticis subtus in utroque sexu simplicibus confertissime punctatis.

Mas. Caput nigrum; ore toto, clypeo, macula magna genarum, facie orbitisque frontalibus, albidis vel stramineis. Antennæ nigræ, scapo subtus pallide stramineo; articulis flagelli 10—18 vel eorum plurimis supra albis. Thorax niger; collo, maculis duabus pleurarum (una in lobo propleurarum, altera fere in medio mesopleurarum locatis), linea lata sinuata ante alas, macula seu linea infra alas, lineis vel maculis duabus mesonoti, scutello, postscutello maculisque duabus metathoracis, albidis aut (post mortem) pallide stramineis. Abdomen nigrum, cyaneo-micante; segmento 1:mo summo apice vestigio maculæ pallidæ. Alæ fuscedine tinctæ; stigmate nigro-fusco; tegula albida dimidia basali parte nigra. Pedes anterires coxis et trochanteribus pallide stramineis, basi summa nigris, femoribus antice pallide stramineis, postice nigris, tibiis concoloribus, sed ante basin macula straminea, tarsis fuscescenti-stramineis, articulorum summo apice fusco; postici coxis nigris macula superna pallide straminea, trochanteribus nigris, femoribus nigris externe macula paullo ante medium et puncto prope apicem pallide stramineis, tibiis albicantibus, apice et ima basi nigris, tarsis fulvescenti-stramineis articulorum apice summo fusco.

Femina. Caput nigrum; ore ex parte testaceo-fusco; orbitis oculorum frontalibus late, externis anguste albicantibus. Antennæ nigræ, articulis flagelli 7—13 supra albidis. Thorax sicut in ♂, sed maculis pleurarum, meso- et metanoti deficientibus. Abdomen nigrum, cyaneo-micans; segmento 1:mo fascia apicali straminea; incisuris 2 et 3 ferruginantibus. Alæ fuscedine tinctæ, stigmate et squamula nigro-fuscis. Pedes nigri, annulo tibiarum lato albido; tarsis posticis articulis 3 primis albicantibus apicibus summis fuscis.

Sectio 2:da.

25. **I. culpator** — Pag. 44.

Var. 2 ♀.

In Uplandia haud infrequens.

Sectio 3:ia.

30. **I. computatorius** Müll. — Pag. 53.

Post var. 2 addendum:

Var. 3. fronte tota nigra.

Hab. in Westrogothia (J. HULTGREN).

Obs. Antennæ ♀ incrassatæ, inter medium et apicem compressæ. — »Coxæ posticæ subtus scopula obsoleta vel interdum nulla» TISCHB. 419.

30—31. I. cerebrosus WESM. — Pag. 91.

Hujus speciei dignosis paullulum modificanda:

Parum nitidus, punctatus, niger; ♂: lateribus faciei, lineis ad alarum radicem scutelloque albidis; stigmate alarum fulvo, tegula macula albida; tibiis anterioribus plus minusve pallidis, posticis basin versus obscure ferruginantibus; ♀: annulo antennarum, lineis ad alarum radicem (sæpius evanescentibus), scutello et macula segmentorum 6 et 7 abdominis, albis; abdomine nigro toto vel segmentis 2 et 3 rufis; stigmate alarum fulvo; pedibus maxima ex parte nigris vel tibiis rufis, posticis apice nigris; coxis posticis subtus scopula parva, tuberculiformi; ♂ ♀: capite pone oculos angustato; margine genarum infra basin mandibularum dilatato et leviter reflexo. — ♂ ♀ (Long. 15—20 millim.).

WESM. Rem. Crit. 88. ♀ — HOLMGR. Ichn. Suec. 91. ♀. —? *I. tuberculipes* WESM. Mantissa Ichn. 19. 45:bis ♂ ♀.

Hab. in Uplandia ad Holmiam (HALLSTRÖM); i Westrogothia (B. FORSSELL); in Gotlandia (THEDENIUS); in Oelandia (D'AILI).

33. I. confusorius GRAV. — Pag. 58.

Obs. Mas: clypéo, facie et orbitis frontis flavis; mandibulis sæpius obscuris; tarsis posticis articulis ultimis haud totis fuscis. — *Femina:* scopula coxarum posticarum distincta vel sæpissime umbra fusca tantum indicata; collo nunquam albonotato.

In Suecia media et meridionali haud raro occurrit.

33—34. I. albicollis WESM.

Parum nitidus, punctatus, niger; ♂: ore, clypeo, facie, initio orbitarum frontalium, scapo antennarum subtus, collo

superne, lineis ad alarum radicem scutelloque, eborinis; segmentis 2 et 3 abdominis flavis vel flavo-croceis; alis subfumato-hyalinis, stigmate fulvo, radice et tegula albido-notatis; tibiis tarsisque flavis, posticis apice nigris; ♀: ore piceo; orbitis frontalibus rufescentibus; annulo antennarum, margine supero colli scutelloque, albis; segmentis 2 et 3 abdominis rufis, 6 et 7 macula dorsali alba; alis fuscescenti-hyalinis, stigmate fulvo, tegula nigricante; pedibus nigris, anterioribus geniculis, tibiis et tarsis rufo-fulvis, posticis ima basi femorum basique tota tibiarum et tarsorum rufo-fulvis; coxis posticis subtus scopula distincta vel saltem indicata — ♂ ♀ (Long. 12—18 millim.).

WESM. Ichn. Otia 20. 18. ♂ ♀.

Hab. in Suecia media et meridionali, passim. In umbellatis mense Junii a me sæpe observatus.

I. confusorio proximus. Caput pone oculos angustatum, parum buccatum. Antennæ maris porrectæ, setaceæ; feminæ involutæ, apicem versus paullo tantum attenuatæ, articulo 6:to flagelli quadrato. Area metanoti superomedia quadrata (♂) vel latitudine sua nonnihil longior (♀); areæ laterales confluentes. Postpetiolus subtiliter aciculatus.

34. **I. bucculentus** WESM. — Pag. 60.

Obs. Mas: margine genarum infra basin mandibularum distincte dilatato; area metanoti superomedia latitudine nonnihil longiori; tarsis flavidis, posticis vix infuscatis; facie nigro-notata. — *Femina:* capite a fronte viso subquadrato; clypeo apice truncato, marginato, parce punctato; mandibularum dente superiore obtuso; tarsis posticis apice articulorum sæpius obscuro.

Femina mare frequentior occurrit.

33. **I. suspiciosus** WESM. — Pag. 62.

Obs. Mas: area superomedia metanoti latitudine sua haud longiori; facie nigro-notato; tarsis posticis totis flavis.

Ich. stramentarius GRAV. ad speciem propriam referri de-

bet. Confr. TISCHB. Stett. Ent. Zeit. XXXIV. 420. 61. ♀ et HOLMGR. Ichn. Tiroliæ 2.

Mas femina frequentior occurrit. Flores umbellatarum sæpe visitans.

35—36. I. clitellarius HOLMGR. n. sp.

Parum nitidus, punctatus, niger; ♂: ore, clypeo, facie tota vel maximam partem, initio orbitarum frontalium, scapo antennarum subtus, collo superne, macula cuneata ante alas, linea infra alas scutelloque, stramineis; segmentis 2—4 abdominis flavo-croceis; stigmate alarum fulvo, radice et tegula flavis; pedibus anterioribus fulvescenti-flavidis, coxis maxima ex parte femoribusque plaga magna nigris, posticis nigris, macula trochanterum tibiisque flavis, his apice nigris, tarsis fulvescenti-flavidis; ♀: ore orbitisque frontalibus rufescentibus; annulo antennarum lato, scutello maculaque segmentorum 5—7 abdomimis, albis; segmentis 2 et 3 dilute rufis, croceis vel fulvo-stramineis; stigmate alarum fulvo, radice et tegula sordide testaceis; tarsis omnibus rufis vel fulvis; tibiis anterioribus stramineis apice rufo, posticis concoloribus apice nigro — ♂ ♀ (Long. 12—18 millim.).

I. suspiciosus HOLMGR. Ichn. Suec. 62. 35. (pro parte).

Hab. per omnem Sueciam, minus frequens.

Species valde affinis *I. suspicioso* WESM. Caput margine genarum infra basin mandibularum vix dilatato. Area superomedia metanoti latitudine sua haud longior. Postpetiolus distincte aciculatus. Segmentum 2:dum abdominis in ♂ gastrocælis profunde exsculptis, margine postico obliquo, spatio interjacente area media postpetioli nonnihil angustiori. Coxæ posticæ subtus conconfertissime aciculato-punctatæ, opacæ, interne subcarinulatæ.

38. I decipiens HOLMGR. — Pag. 69.

Quum hæc species jam a Cel. GRAVENHORST sub nomine *Ichn. multipictus* descripta fuerit, nomen a nobis impositum mutandum:

38. I multipictus Grav.

Grav. Ichn. Europ. I. 347. 132. ♀.
Wesm. Rem. Crit. 43. ♀.
Ich. decipiens Holmgr. Ichn. Suec. 69. 38. ♂ ♀.
In Scania a Cel. Thomson quoque inventus.

39. I. terminatorius Grav. — Pag. 70.

Obs. Mas, quem in Ichn. Svec. p. 70 sub hoc nomine descripsi, ad aliam speciem sine dubio pertinet.

Mas (verus). Caput nigrum, ore, clypeo, facie et initio orbitarum frontalium, flavis. Antennæ nigræ, scapo subtus macula flava. Thorax niger, margine supero colli, linea vel macula cuneata ante alas, puncto vel lineola infra alas scutelloque, flavis. Abdomen nigrum, segmentis 2 et 3 flavis, ex parte sæpius croceis; 4 interdum angulis basalibus flavis. Alæ flavescenti-hyalinæ, nervis et stigmate fulvis, radice et tegula flavis. Pedes coxis et trochanteribus nigris; femoribus anterioribus nigris apice late flavo vel latere antico toto concolore, posticis nigris; tibiis flavis, posticis apice nigris; tarsis omnibus totis flavis.

Wesm. Mantissa 27 N:o 51:ter — Tischb. Stett. Ent. Zeit. XXXIV. 423. 71.

Hab. in Ostrogothia, ubi marem unicum detexi. — E Tirolia specimina utriusque sexus mecum communicavit Prof. Heller.

(Continuatur).

OM

EN NYLIGEN ÅTERFUNNEN SVENSK NATTFJÄRIL

AF

Christopher Aurivillius.

I andra bandet af sina memoirer [1] berättar De Geer, att han en gång på en liten holme i Bottniska viken påträffade

[1] De Geer, Carl: Memoires pour servir à l'histoire des insectes. Stockholm 1771. II part. 1. p. 416.

håriga, svarta larver med gulhvita, långsgående band. Dessa larver förpuppade sig redan i Juli månad, men gåfvo fjärilar först följande vår. Fjärilen kallades af De Geer »La phalène grise à nervures blanches och fick derföre af GOEZE[1] namnet *Phalæna Noctua albovenosa*, hvilket BORKHAUSEN[2] sedermera förkortade till *Ph. N. venosa*. Båda dessa författare hafva dock tydligen ej sett arten i naturen, utan endast begagnat De Geer's beskrifning. Deras art kan man derför utan ringaste tvekan anse för den samma som De Geer's.

Efter De Geer's tid finnes arten ingenstädes omnämd hos någon svensk författare, och det har ej häller lyckats mig att finna exemplar af den samma i någon af de äldre svenska samlingarna. Den hade också alldeles fallit i glömska såsom skandinavisk, då den år 1869, jämt hundra år efter De Geer, af lektor K. FR. THEDENIUS återfans i Stockholms skärgård och sedan 1870 i stor ymnighet anträffades af adjunkten J. A. VISTRÖM och författaren på en liten holme i Hudiksvallsfjärden.

Om också trots den i hvarje enskildhet rådande noggranna öfverensstämmelsen mellan den af De Geer beskrifna och den nu anträffade larvens utseende och lefnadssätt något tvifvel angående artens indentitet kunnat ega rum, så har det helt och hållet blifvit häfdt vid den jämförelse, jag haft tillfälle att anställa med de ännu i Riksmuseum befintliga typerna till De Geer's figur och beskrifning.

En annan fråga är emellertid den: Är SEPP's och HÜBNER's *Noctua degener* samt TREITSCHKE's och senare författares *Simyra (Arsilonche) venosa* den samma som De Geer's art? Vid granskning af mig tillgängliga arbeten öfver den i det öfriga Europa förekommande och under nyss nämda namn bekanta formen har jag funnit följande omständigheter, som antyda afvikelser från den svenska formen, värda att beaktas: 1: säger Treitschke:[3] »Wenn Borkhausen (rättare De Geer) alle Flügel maüsegrau nennt, so hat er diesen Schmetterling entweder gar nicht gesehen oder ein

---

[1] GOEZE J. A. E.; Entomologische Beiträge zu des Ritter Linné zwölften Ausgabe des Natursystems Th. III Bd. 3. p. 251.

[2] BORKHAUSEN M. B. Naturgeschichte der Europäischen Schmetterlinge T. IV. Frankfurt 1792. p. 716.

[3] TREITSCHKE FR.: Die Schmetterlinge von Europa V. 2. p. 282.

ölig gewordenes Exemplar erhalten». Detta visar nogsamt, att Treitschke liksom senare författare varit obekant med den mörka, i Sverige ingalunda sällsynta formen, som till en del utgör typen för De Geer's beskrifning. 2: uppger HERRICH-SCHÆFFER [1], att bakvingarnes 6:te och 7:de ribba utgå skilda. 3: påstår HEINEMAN [2], att palpens sista led är naken, samt för slägtet *Arsilonche* i sin analytiska tabell till dem, som hafva palperna tydligt synliga utanför pannan. Då emellertid dessa båda uppgifter hos Heinemann motsägas af Herrich-Schæffer och ej heller träffa in på de tyska exemplar, som jag haft tillfälle att undersöka, så bero de säkert på ett misstag. Hvad palperna beträffar, så kunna de visserligen någon gång synas helt litet framom pannans hårbeklädnad, men detta synes mig då bero derpå, att de blifvit mer framsträckta, än de i sitt vanliga läge äro.

Återstå således de i första och andra rummet nämda omständigheterna.

Vore nu förhållandet det, att den mörka formen vore lika uteslutande förekommande i Sverige, som den ljusa synes vara det inom det öfriga Europa, så skulle jag otvifvelaktigt anse dessa båda former såsom skilda arter; men då så väl De Geer som lektor Thedenius och författaren ur larver, som tagits på samma ställe och varit fullkomligt lika, erhållit så väl den mörka formen som ock den ljusa, sådan som den finnes i Tyskland, samt dertill en hel följd af öfvergångsformer mellan de ljusa och mörka individerna kan uppställas, så anser jag det alldeles obefogadt att på denna grund betrakta den tyska och svenska formen såsom skilda arter.

Hvad åter Herrich-Schæffers anmärkning om 6:te och 7:de ribborna å bakvingen beträffar, så är det visserligen sant, att de på de tyska exemplar, jag sett, varit nästan skilda, men deremot på många af de svenska äro förenade i ett mer eller mindre långt skaft. Då emellertid äfven svenska exemplar, både mörka och ljusa, kunna hafva dessa ribbor fullt åtskilda, så duger ej häller detta kännetecken såsom skiljemärke, äfven om det skulle

---

[1] HERRICH-SCHÆFFER: System. Bearbeitung der Schmetterlinge von Europa. II. I. p. 180.

[2] HEINEMANN v. H.: Die Schmetterlinge Deutschlands I. p. 414.

visa sig oföränderligt hos tyska exemplar, något som jag trots Herrich-Schæffers uppgift har svårt att tro.

Om antennledernas beskaffenhet har jag ej funnit någon uppgift hos någon författare. Emellertid synes den tyska formen vanligen hafva ett färre antal leder, som knappast någonsin äro transversela utan qvadratiska eller vida längre än breda. Svenska exemplar hafva, så vidt jag funnit, lederna tydligt transversela, åtminstone till antennens midt, men antalet vexlar mycket. Föga vigt synes emellertid böra läggas vid denna omständighet, och bäst är otvifvelaktigt att uppfatta båda formerna såsom tillhöriga en och samma art, för hvilken den svenska såsom den först kända bör betraktas såsom hufvudform. Artens synomymi kan då lämpligen uppställas sålunda:

Simyra[1] albovenosa Goeze. (De Geer)

α. forma typica: alis anticis obscure murinis, griseis, flavo-albidis vel albidis; antennis articulis plus minus transversis; costis 6 et 7 alarum posticarum nunc trunco communi conjunctis nunc liberis.

1771. — — De Geer: Memoires pour servir à l'histoire des insectes. T. II. 1. p. 415.

1781. *Ph. Noctua albovenosa*, Goeze: Entomologische Beyträge. T. III. 3. p. 251.

1792. « *venosa*, Borkhausen: Naturgeschichte der Europäischen Schmetterlinge IV. p. 716.

1869. *Arsilonche albovenosa*, Tengström: Catalogus Lepidopterorum Faunæ Fennicæ præcursorius p. 309.[2]

Habitat ad litus Balticum Sueciæ et Fenniæ[2] sed nunquam in locis a mari remotis reperta.

---

[1] Genus *Arsilonche* Led. re vera non nisi structura antennarum maris a Simyra distinctum vix est conservandum.

[2] Dicit loc. cit. Dom. Tengström: »E pupa in littore maris prope Helsingfors sub lapide primo vere deprehensa imago specimine germanico in museo meo nonnihil obscurior exiit.»

β. forma degener HÜBN.: alis anticis semper albidis vel flavo albidis; antennis articulis subquadratis vel longioribus; costis 6 et 7 alarum posticarum ex eodem loco vel separatis (semper?) egredientibus.

1804. (ante) *Noctua degener*, HÜBNER: Samlung Europäischer Schmetterlinge t. 81. p. 380.

1825. *Simyra venosa*, TREITSCHKE: Die Schmetterlinge von Europa V. 2. p. 281.

1827. *Noctua venosa*, DUPONCHEL: Histoire naturelle des lepidoptères de France VII. 1. p. 343. pl. 120 f. 7.

1847. *Simyra venosa* HERRICH-SCHÆFFER: Systematische Bearbeitung der Schmetterlinge von Europa II. 1. p. 180.

1852. » *venosa* GUENÉE: Species general des Lepidoptères: Noctuelites I. p. 62.

1855. » *venosa* EVERSMANN: Les noctuelites de la Russie, Bullet. de Moscou XXVIII. 2. p. 175.

Habitat in Germania, Anglia, Batavia, Gallia, Hungaria, Rossia meridionalis et centralis.

Slutligen vill jag med ledning af det material, som nu föreligger, lemna en beskrifning på den svenska formen.

Beskrifning: Antenner omkring 10 m.m. långa, nästan alldeles lika hos båda könen, skenbart trådlika, men under stark förstoring tydligt, isynnerhet hos hanen, sågligt inskurna på ena sidan. Lederna till antalet vexlande mellan 45 och 60; de första till öfver antennens midt transversela; de följande mer eller mindre quadratiska och de sista vanligen mera utdragna, cylindriska. Palperna korta, vanligen något hängande, och då ej synliga utanför pannan, eller nästan vågräta och obetydligt framstående; andra leden längst, 0,75—0,90 m.m., långhårig, med öfre kanten rät och den undre convex; sista leden kägelformig och något tillspetsad, eller cylindrisk och trubbig, tätt finluden af korta, tilltryckta hår, 0,30—0,40 m.m. lång.

Mandiblerna rätt stora, med långa styfva borst i inkanterna. Sugröret hornartadt och spiralrulladt, men kort, ej öfverstigande 4,5 m. m. i längd. Oceller tydliga. Ögon nakna. Pannan utan

upphöjning, föga convex, men tätt och jämnt hårig. Thorax tät-hårig, utan några kammar eller hörn.

Tibierna obeväpnade; de främre med stor, ehuru af hårbeklädnaden dold torne, som ej når till deras spets; de nedersta med två sporrar i spetsen och de bakre på vanligt sätt med fyra, af hvilka den längre i det öfre paret når till tibians spets.

Vingribborna: Framvingarnes costa dorsalis vid basen långt tvåklufven, 2—5 ribborna ur bakre hufvudstammen, 6 ur diskfältets främre hörn, 7 samt 8+9 ur radialfältets spets, 10 ur dess framkant och 11 ur diskfältets framkant. Radialfältet rätt stort, oskaftadt, med mer än tredjedelen öfverskjutande diskfältet. Bakvingarnes 5:te ribba mycket svag och otydlig, den 6:te och 7:de på gemensamt skaft ur diskfältets framhörn eller ock alldeles skilda.

Framvingarne vexla rätt mycket till sin form, i det att spetsen än är starkt utdragen, ehuru aldrig till den grad som hos *Simyra nervosa*, än mera afrundad. Afståndet mellan vingspetsarne vexlar från 29—42 m.m.

På grund af färgteckningen synes man mig lämpligen kunna urskilja trenne former, som dock ej äro skarpt skilda, utan på flera sätt öfvergå i hvarandra. De äro:

var. *α*. hufvud, thorax och framvingar svartaktigt bruna—gråbruna; dessa senare med basens hår och ribborna hvita; bakvingarne gråhvita, med bred men obestämdt begränsad, gråbrun utkant; bakkroppen grå.

var. *β*. hufvud, thorax och framvingar grågula eller strågula och isynnerhet i framkanten hvitpudrade, med ett svart långsgående streck bakom diskfältet; ribborna ljusare; bakvingar gulaktigt hvita; bakkroppen gulhvit.

var. *γ*. hufvud, thorax och framvingar gråhvita, med nästan hvita ribbor och framkant; det svarta strecket oftast tydligt; bakvingar snöhvita; bakkroppen hvit.[2]

---

[2] In Svecia reperiuntur varietates tres quoad colorem hoc modo distinguendæ:

var. *α*. murina: capite, thorace et alis anticis obscure murinis — griseis, his pilis basis et costis albis; alis posticis albidis margine late infuscato; abdomine griseo fusco.

Denna intressanta fjäril, som till sitt yttre så lifligt påminner om Leucaniiderna, men i sina utvecklingsstadier kommer mycket nära de typiska Acronycta-arterna, synes vara ganska utbredd vid östra kusten af norra och mellersta Sverige. Den bör förnämligast eftersökas på små holmar och skär, hvilkas stränder äro beväxta med Elymus arenarius, Baldingera arundinacea samt flera andra gräs och halfgräs, af hvilka larven hemtar sin näring. Såsom förr är nämdt, upptäcktes den först på ett sådant ställe vid kusten af norra Upland af vår ryktbare entomolog Carl De Geer och återfans sedan i Södermanlands skärgård af lektor K. Fr. Thedenius samt af adjunkten J. A. Viström och författaren dels på Kastellholmen i Hudiksvallsfjärden, dels vid Vintergatsfjärden i samma skärgård. Adj. Viström har redan offentliggjort detta fynd i sin förteckning öfver Helsinglands Macrolepidoptera.[1] Ännu är den hvarken anträffad vid Sveriges södra eller vestra kust, ej häller i Norge. Inuti landet torde den aldrig förekomma.

Larven anträffas i Juli och Augusti månader, förpuppar sig inom en hylsa, som den vanligen spinner mellan några gräsblad, samt gifver fjäril följande vår. Den når en längd af 30 m.m. och påminner till sitt utseende mycket om larverna till den afdelning af slägtet *Acronycta*, för hvilken *A. rumicis* och *auricoma* äro typer. Kroppen är nämligen beklädd med hår, som uteslutande hafva sin plats på vårtlika upphöjningar. Dessa vårtor äro anordnade på följande sätt: hvardera sidan af hvarje segment bär en fotvårta, en öfre och en nedre sidovårta samt en öfre främre och en nedre bakre ryggvårta. De tre första segmenten sakna dock den bakre ryggvårtan, och på det elfte står den lika högt som den främre, och på det tolfte ännu högre. Dessutom finnes en bukvårta på hvart och ett af de fjärde, femte, tionde

---

var. β. flavida: capite, thorace et alis anticis flavidis vel stramineis margine antico albo-consperso et vitta abbreviata nigra a basi pone cellulam discoidalem extensa; costis dilutioribus; alis posticis et abdomine flavo-albida.

var. γ. albida: capite, thorace et alis anticis albidis margine antico et costis albis; vitta nigra sæpissime distincta; alis posticis niveis; abdomine albo.

[1] Viström J. A.: Provinsen Helsinglands Macrolepidoptera (Skolprogram). Hudiksvall 1871. p. 8.

och elfte segmenten. Mellan de öfre ryggvårtorna längs ryggens midt går ett sammetssvart band, som på hvardera sidan begränsas af ett gulhvitt sådant, i hvilket ryggvårtorna äro belägna. Ofvan fötterna går ett annat dylikt band, i hvilket de nedre sidovårtorna stå. Mellanrummet mellan dessa ljusa band är marmoreradt af grått och svart samt prydes i midten af de öfre sidovårtorna. De flesta af vårtorna samt fläckar i de ljusa banden hafva en orangeröd färg.

Puppan är mörk, mattsvart och af samma egendomliga och lätt igenkänliga form, som den hos *Acronycta rumicis* m. fl. De två första fria abdominalsegmenten äro nämligen fullt lika tjocka eller nästan tjockare än puppans främre, af vingslidorna täckta del, hvaremot de sista segmenten helt plötsligt aftaga i omfång, så att de synas vara liksom intryckta i den vidare delen. Analspetsen är nedtryckt, platt med några korta, raka borst i den tvära spetsen.

OM

FURUSPINDERENS (EUTRICHIA PINI) OPTRÆDEN I NORGE I AARENE 1812—16

AF

W. M. SCHÖYEN.

Ligesaa almindelig kjendt og frygtet Furuspinderen er baade i Tyskland og andre Steder, hvor den fra gammel Tid af har været en af de slemmeste Fiender for Furuskovene, ligesaa liden Opmærksamhed pleier den at tiltrække sig hos os paa den skandinaviske Halvö, hvor den jo heldigvis i Regelen kun optræder temmelig sparsomt. Her i Norge synes den at være indskrænket til de sydöstlige Dele af Landet, forekommer saaledes stadigt i mindre Mængde omkring Kristiania saavel paa Fastlandet som paa flere af Öerne i Fjorden, desuden ved Skien, paa Modum, i

Odalen, Solöer og Glommedalen opover[1]. At den imidlertid ogsaa hos os kan optræde i ödelæggende Mængde og blive farlig for Furuskovene, det havde man et ganske mærkeligt Exempel paa i Aarene 1812—16, da den, uvist af hvilke Aarsager, paa forskjellige Steder i vort Land pludseligt viste sig i tallöse Masser og hærjede ligesaa slemt som i Tyskland. Jeg har troet det af Interesse her at give en kort Meddelelse om denne paa vor Halvö saa usædvanlige Foreteelse, da den synes at være bleven aldeles upaaagtet af de entomologiske Forfattere i vort Broderland. I Wallengren's Skand. Heterocerfj. II nævnes saaledes for Norges Vedkommende kun Artens sjeldne Forekomst ved Kristiania, og det hedder p. 97: »uti vårt kallare klimat tyckes den icke hafva sådan framgång, att den kan uppträda i så härjande mängd som uti nämda trakter (d. e. östra Tyskland). Atminstone känna vi icke ännu något fall, då arten förorsakat hos oss sådan förödelse, som den stundom åstadkommit i Pommern, Brandenburg m. fl. st.», — ligesom det ogsaa i A. E. Holmgren's Arbeide over Forstinsekterne p. 273 hedder: »Då denna fjärilart lyckligtvis icke uppträdt och anställt några betydligare härjningar i våra skogar, och vi sannolikt icke heller torde hafva att befara åtminstone så vidsträckta förödelser af den som händelsen varit uti sydligare länder» etc. Som det vil sees af det fölgende, har den dog hos os været slem nok.

Det var som nævnt i Aarene 1812—16, at denne Spinder i flere of vore Skovtrakter gjorde sig bemærket ved sin Masseoptræden, idet först Smaalehnenes og senere Modums, Krydsherreds og Österdalens Skovstrækninger hærjedes af dens Larver, som da optraadte i enorm Mængde og opspiste Furubaret saa aldeles, at — som det hedder i en Beretning herom i »Budstikken» for 1817 — »hele Strækninger af forhen frodig Furuskov nu stod berövede deres Bar og Naaleblade, og af saa fortörret Udseende, som om de var beskadigede af Skovbrand.» Ödelæg-

---

[1] Hvor langt den gaar mod Nord hos os er endnu ubekjendt, men ifölge Zetterstedt er den fundet i de svenske Lapmarker. Den er forövrigt udbredt næsten overalt i Europa og Sibirien, hvor Furuen voxer, fra Corsika til Lapland og fra Altai til Frankrigs Kyster, men aftager i Hyppighed vestover, navnlig mod Nordvest, og mangler her i flere Trakter; i England er den yderst sjelden og saavidt vides kun fundet ved Norwich.

gelserne antog flere Steder en saa truende Udstrækning, at Regjeringen efter de derom indkomne Anmeldelser fandt sig foranlediget til at lade Sagen nöiere undersöge. Den hertil udnævnte Kommission, hvori bl. a. deltog Professor RATHKE og Forstmester TILLISCH, bereiste i Aaret 1815 de hærjede Skovstrækninger i Elverum, navnlig ved Grundsæt, og fandt her omtrent $^1/_2$ Kvadratmil Skov allerede ödelagt, samt megen Grund til at befrygte, at Ödelæggelsen vilde udbrede sig over de tilgrændsende, meget betydelige Skove. I Kommissionens Indberetning herom hedder det bl. a.: »Fra Ternings-Skandsen til Grundsæt fandtes Larver overalt, og den anrettede Skade saaes langs Veien i större eller mindre Grad. Den nærmest Skandsen liggende Del af Skoven var vel stærkt angreben, men dog fandtes den störste Del af Træerne her ubetydelig beskadigede, og intet aldeles uddöd; derimod var en Skovstrækning af omtrent 7,000 Alen i Længde og Bredde saa aldeles ödelagt af Insektet, at alle Træer var nögne og næsten törre. Man undersögte nogle af disse Træer og fældte en Del af de störste, hvorved man fandt, att denne Skov pletvis var ganske död og Underskoven aldeles tör. De tilgrændsende endnu friske Træer hang fulde af indspundne Larver. Al menneskelig Hjælp for at standse Ödelæggelsen syntes for nærværende Tid at være umulig, saa at man blot kunde haabe, at Naturen selv ved en streng Vinterkulde eller paa nogen anden Maade vilde standse denne Ödelæggelses Udbredelse, som i modsat Fald synes at blive særdeles frygtelig.« — Forstmester Tillisch bereiste ligeledes samme Aar de angrebne Skovstrækninger i Snarum og skriver i sin Indberetning herom: »De græsselige Fölger af dette Insekts Ödelæggelse, naar det har faaet Overhaand, har man desværre et sörgeligt Exempel paa i Skovene i Snarum Annex. Skaden har mest truffet Gaardene Ulen, Lia, Morud og Wassenrud hvis Skove ere beliggende paa den östre Side af Snarum Elv paa den saakaldte Sletmoen. Her er en halv Kvadratmil allerede aldeles ödelagt, hvor ikke et grönt Naaletræ mere findes. Larverne findes i tusindvis paa hvert Træ og foraarsage en Susen, som om Blæsten gjennemströmmede Trætoppene.« Overalt viste Ödelæggelsen sig allerede at være gaaet saa vidt og Larvernes Antal saa uhyre, at de fra Tyskland kjendte og tilraadede Midler mod dem, naar deres Nærværelse opdages itide, her ikke

lod sig anvende. Aaret efter huserede Larverne derfor lige slemt. Forstkandidat Lasson, som i dette Aar, 1816, bereiste nogle af Skovtrakterne i Akershus Stift, skriver saaledes angaaende Skovene ved Grundsæt: »Særdeles mærkelige befandtes her de Ödelæggelser, som Skovmarken *(Phalæna Pini)* alt siden 1814 har foraarsaget paa Grundsæt og omliggende Skove. Uagtet Marken ved Opreisen den 20:de Juni 1816 kun befandtes i ringe Mængde, uden endnu i det Aar at have foraarsaget nogen mærkelig Skade, befandtes den ved Tilbagereisen, den 10:de Juli, at have ödelagt hele Skovstykker af frodig Væxt, et mærkeligt Exempel paa, hvor hurtig dette Udyr kan ödelægge Skove, og hvor frygtelig den kan vorde for tilgrændsende Skove, om der ikke i Tide föies kraftige Midler til at standse dens Ödelæggelser.»

I de nærmest paafölgende Aar synes imidlertid Markaaten at have ophört af sig selv, da senere Intet höres om den. Hvad der end kan have været Foranledningen til denne hos os saa enestaaende Masseoptræden, saa viser dog hele Foreteelsen, at vi heller ikke under vore Breddegrader ere absolut betryggede ligeoverfor dette Skadeinsekt, og har först et saadant Tilfælde som det her omhandlede indtruffet en Gang, er der formentlig Intet iveien for, at det ogsaa i Fremtiden kan gjentage sig.

Kristiania 9:de Januar 1880.

EN ENTOMOLOGISK UTFLYGT TILL »ÖSTRA STÄKET» Å WERMDÖN

AF

Oskar Th. Sandahl.

Stockholms skärgård är vida berömd för sin sköna natur. Dess talrika större och mindre öar, dess otaliga holmar och skär, de smala, ofta djupa sunden, icke sällan begränsade af brant stupande gneismassor, de mera utbredda blåskimrande fjärdarne med

sina i stränderna inträngande vikar, de mellan bergen inklämda trånga, saftigt grönskande dalkjusorna, — allt detta bildar oupphörligt vexlande taflor af fängslande skönhet, som ingalunda förringas af de odlade tegar, hvilka här och der framskymta. De intagande dalkjusorna hysa en yppig växtlighet. Deras botten och sluttningar äro öfvertäckta med en rik matta af blommor och gräs, öfverskuggad af ädla löfträd, såsom ek, lind, lönn, alm, oxel, rönn, asp, björk, hägg och al jämte hassel och hagtorn, för att icke nämna flera arter pil och vide, hvilka alla till sammans förete en i formen mjuk och i mångfaldigt grönt skiftande kontrast mot den stela, mörka skogen af tall och gran, som bekläder bergshöjderna.

Det är mer än väl bekant, att insektverlden för sin utveckling är i hög grad beroende af växtlighetens beskaffenhet. Ej under då, att denna skärgård bjuder på en ovanligt rik insektfauna. Man kan nästan våga säga, att Stockholms skärgård genom sin ovanliga omvexling af lokalernas beskaffenhet och genom sin yppiga, otroligt artrika växtlighet, hvilka förhållanden just möjliggöra ett rikt insektlif, är en verklig lustgård för den samlande entomologen, och desslikes erbjuder, kanske talrikare än annanstädes, tillfällen till iakttagelser för den, som söker att närmare följa insekternas utveckling i naturens fria sköte. Det vore nu min önskan att i någon mån söka ådagalägga detta genom ett hastigt utkastadt meddelande om tre somrars entomologiska erfarenhet,' vunnen å den lilla lägenheten »Östra Stäket», fordom hörande under egendomen Lännersta, beläget å Wermdön ej långt från Boo kapell och herregård.

Om man följer med någon af de ångbåtar, hvilka, så länge ishinder icke möta, flera gånger dagligen underhålla förbindelsen mellan hufvudstaden och Gustafsbergs längre bort å Wermdön belägna porslinsfabrik, så kommer man genom det vackra Skurusundet samt öfver Dufnäsfladan och Lännerstafjärden på omkring en timmes tid till Stäksundet, det smalaste af de vatten, som skilja Wermdön från det söder derom belägna Erstavikslandet eller den angränsande delen af Södertörns fastland. Detta Stäket, — som icke ligger långt från östersjöviken Baggensfjärden, — kallas vanligen Baggens-Stäket, till skilnad från det inåt Mälaren vid Upsalaleden belägna Almare-Stäket. Det är i vår hi-

storia ryktbart genom det s. k. slaget vid Dufnäs, hvilket just utkämpades vid detta Stäket, emedan det var här som en bataljon af Södermanlands Reg:mte under RUTGER FUCHS år 1719 slog Ryssarne tillbaka under deras försök att den vägen framtränga, för att brandskatta Stockholm. Såsom minnesmärken från den tiden ser man än i dag vallarne af två fältverk, ett större, uppkastadt på södra sidan, och ett mindre, beläget på norra sidan om Stäksundet. Denna sist nämda mindre »skans» utgör just en bland de i entomologiskt hänseende mera gifvande fångstlokalerna vid Östra Stäket, åt hvars delvis mera lågländа område den gifver en viss omvexling. Själfva Stäksundet löper, med en lindrig böjning från dess vestra mynning vid lägenheten Gammel-Udden, hufvudsakligen i riktningen sydvest till nordost med en längd af omkring 300 meter. Österut vidgar sig sundet till en insjö-liknande mindre fjärd, som genom ett trängre vatten, »Knapens hål», vid Boo leder ut till Baggensfjärdens klara, grönblåa Östersjövatten. I Stäksundet går nästan ständigt tämligen stark ström, hvarför det samma under vintern ytterst sällan tillfryser. Vattnet innanför Knapens hål är en blandning af Mälarens med Saltsjöns, hvarför salthalten i ytvattnet är mycket ringa.

Marken närmast den nordliga sidan af sundet utgör en sakta mot norr stigande yta af något mer än 2 hektarers vidd, hvilken är under senare åren ordnad till en liten park och trädgård, innehållande några hundra frukt- och parkträd, buskar och mångåriga växter, förutom talrika sommarblommor och vanliga köksväxter. Detta relativa lågland är i vester, norr och till en del i nordost omgifvet af skogbevuxna bergshöjder, hvilkas högsta kullar väl föga öfverstiga 50 meters höjd, men dock skänka platsen ett fullkomligt skydd för vestliga och nordliga vindar. Äfven sydliga vindar äro här föga kännbara, emedan en skogklädd höjdsträckning söder om sundet skyddar från detta håll. Endast utmed sundet kunna sydvestliga och ostliga till ost-nordostliga vindar vara besvärliga, men skydd äfven för dessa vindar finnes fullständigt å de delar af platsen, som ligga närmast den uppstigande sluttningen vid foten af den nordliga bergshöjden. Denna sluttning, en tämligen steril backe med jordmån af mager mosand, är bevuxen med slån, hagtorn, berberis, njupon och flera arter af *Rubus*-slägtet, jämte en och annan rönn och oxel samt vild-

apel och fogelbär. Emellan dessa träd och buskar frodas i ymnighet malört, millefolium, *Armeria elongata* Koch., *Malva borealis* Wallm., *Geranium pusillum* L., *Jasione montana* L., *Verbascum Thapsus* L. och flera växter, som bruka förekomma å torra grusbackar.

Utanför det odlade området går en mindre väg, som åt öster leder genom skogen utmed stranden förbi lägenheten Karlsro till Boo. Vid den samma har man tillfälle att insamla nära Stäket i själfva vattenranden den sällsynta *Samolus Valerandi* L. och något längre fram, å sluttningarna vid Karlsro, den täcka *Thymus chamædrys* Fr. jämte åtskilliga andra rariteter. Från samma väg går, mellan utbredda tufvor af ljung och mjölonris, en brant stig uppför höjden i nordostlig riktning vid sidan om en djup dalklyfta, i hvars botten under våren och större delen af sommaren sorlar en liten rännil, som högre upp genomdränker en liten begränsad sumpmark, bevuxen med alar och buskar af *Rhamnus Frangula* L. Utefter den trånga dalen frodas allehanda ormbunkar i stor yppighet, hvarför ock den samma fått namnet »ormbunksdalen». Fortsätter jag stigen uppför, kommer jag till den efter sin anläggare benämda Tessinska vägen, som går genom skogen från Lännersta till Boo. Linnæan doftar här och der i skogen bland blåbär och lingon. Nära den Tessinska vägen träffas ett exemplar af den sällsynta *Abies excelsa var. virgata*, och ej långt derifrån växer *Pyrola umbellata* L., de andra Pyrolæ att förtiga. Den Tessinska vägen för oss åt vester, först i jämnhöjd med en bergsplatå, hvarifrån man kan öfverblicka Stäket med dess omgifningar ända ut öfver Baggensfjärden till dess motsatta strand. Sedermera sänker sig vägen, vackert kransad af ormbunkar, och snart ligger framför oss ett i tre terrasser planeradt fält, den »Tessinska grunden», der C. G. Tessin, på sin tid egare af Lännersta gård, ämnade uppföra ett slott, till hvilket dock blott grundens planering jämte en nedanför lägsta terrassen gräfd, cirkelrund dam blefvo fullbordade. Efter anläggningen qvarstår ännu dessutom en allé af präktiga lindar, planterade efter perspektivets lagar, så att derigenom en märklig optisk villa åstadkommes, i det att allén, sedd från den smalare öfre änden, förekommer helt kort, ledande snart sagdt omedelbart till den angränsande sjön, men deremot, sedd från den

nedre vidare änden, synes mycket längre, än hvad den i verkligheten är. Den Tessinska vägen går utmed den nämda grunden och har på andra sidan om sig en sluttning, vettande fritt mot söder och bevuxen med allehanda löfträd i rik omvexling, mellan hvilka den yppigaste växtlighet af en stor mängd olika arter, äfven flera sällsynta, företer en ovanlig frodighet. Sedan vi passerat Tessinska grunden, äro vi inne på området för de talrika täcka sommarvillor, hvilka, kransade med trädgårdsanläggningar, äro uppförda på de höjder och sluttningar, som omgifva den mera vidsträckta och öppna Lännerstadalen, hvilken nere vid sjön begränsas af en sank äng och en vassbevuxen strand. Vända vi nu samma väg tillbaka förbi den Tessinska grunden, så kunna vi, strax ofvan den samma, taga af på den nyanlagda körvägen, som genom skogen leder i sydostlig riktning ned till Stäket. Vid sidan om denna väg se vi i den öfversta delen af den lösa dikeskanten talrika små cirkelrunda gropar, i hvilkas botten larven till myrlejonet ligger dold och lurar på någon oförsigtig myra, som nalkas för nära till fallgropens rand.

Jag har må hända varit nog vidlyftig i skildringen af de olika lokaliteter, som omgifva Stäket, men jag har trott detta vara nödvändigt, för att gifva en någorlunda klar föreställning om den ovanliga omvexling, som denna trakt erbjuder inom ett litet område. Låtom oss nu med stöd af tre somrars erfarenhet se till, hvad Stäket och dess omgifningar hafva att bjuda entomologen å de olika lokalerna.

Det gamla fältverket eller »Vallarne», såsom de i dagligt tal heta, äro klädda med en grönskande grästorfsmatta, rikt smyckad å vallarnes krön af *Armeria elongata* Koch samt å sluttningarna mot söder af hvarjehanda blommor, företrädesvis *Viscaria vulgaris* Rochl. Här träffas talrika fjärilar af de flesta grupper. Bland dagfjärilarne förekomma här *Papilio Machaon* L., *Parnassius Apollo* L. (ytterst allmän i hela trakten), *Polyommatus Virgaureæ* L., *P. Phlæas* L., *Lycæna ægon* Schiff., *L. Icarus* Rott., *L. semiargus* Rott, och *L. Cyllarus* Rott. *Vanessa C. album* L., *V. Io* L., *V. Antiopa* L., *Argynnis Selene* Schiff och *Euphrosyne* L., *Erebia Ligea* L., *Epinephele Hyperanthus* L., *Coenonympha Arcania* L. och *Pamphilus* L. samt *Nisoniades Tages* L. I skymningen svärma

kring tjärblomstren *Deilephila Elpenor* L. och *Porcellus* L, *Smerinthus Tiliæ* L. och *Populi* L. I solskenet surrar den humlelika *Macroglossa fuciformis* L. och af *Zygenidæ* äro här tagna *Ino Staticis* L. samt *Zygæna Loniceræ* L. och *Filipendulæ* L. Bland nattfjärilarne skall jag blott nämna *Nemeophila Russula* L., *Phragmatobia fuliginosa* L., *Bombyx Rubi* L., *Drepana Falcataria* L., *Lophopteryx Camelina* L., *Phalera bucephala* L., *Cymatophora duplaris* L., *Agrotis Strigula* Thbg., *A. pronuba* L., *Charæas graminis* L., *Neuronia popularis* F., *Mamestra reticulata* Vill., *Dianthæcia albimacula* Bkh., *Hydræcia nictitans* Bkh., *Leucania albipuncta* F., *Orthosia litura* L., *Xanthia fulvago* L., *Scoliopteryx Libatrix* L., *Euclidia glyphica* L. Af *Geometræ* har jag på samma lokal tagit bland andra *Geometra papilionaria* L., *Pellonia vibicaria* Cl., *Cabera pusaria* L., *Selenia bilunaria* Esp., *Angerona prunaria* L., *Rumia luteolata* L., *Halia Wauaria* L., *Phasiane clathrata* L., *Scoria lineata* Sc., *Lythria purpuraria* L., många andra att förtiga.

I trädgårdsanläggningen, som på tre sidor omgifver ofvan nämda »vallar», har jag träffat ungefär de samma fjärilar, som nyss uppräknats, samt dessutom *Aporia Cratægi* L., de vanliga *Pieris*-arterna, *Anthocaris Cardaminis* L., *Rhodocera Rhamni* L., *Vanessa Cardui* L. (under de sista två somrarne), *Melitæa cinxia* L., *Argynnis Lathonia* L., *A. Aglaja* L., *A. Paphia* L., *Satyrus Semele* L., *Pararge Mæra* L. Å Syrener och *Lonicera Caprifolium* L., *Sphinx Ligustri* L. och *Sph. Pinastri* L., isynnerhet den senare i otrolig mängd under sista sommaren, *Deilephila Galii* Rott., *Rhamphoschisma Stellatarum* (L.) Wlgn. och *Sesia tipuliformis* A. Bland *Bombyces* äro i trädgården, förutom de förut nämda, äfven antecknade *Lithosia lutarella* L., *Spilosoma menthastri* Esp., *Cossus Cossus* L., *Orgyia antiqua* L., *Bombyx lanestris* L., *Notodonta ziczac*, L. Af *Noctuæ* har särskildt anmärkts: *Acronycta leporina* L., *A. aceris* L., *Agrotis Fimbria* L., *Mamestra tincta* Bohm, *Ammoconia cæcimacula* F., *Polia polymita* L., *P. Chi* L., *Miselia oxyacanthæ* L. (under de första två somrarne talrik, men under sista sommaren (1879) togs icke ett enda exemplar), *Dipterygia scabriuscula* L., *Jaspidea Celsia* L., *Leu-*

cania impura H., *L. Conigera* F., *Tæniocampa gothica* L., *Cucullica umbratica* L., *Plusia Iota* L., *P. Gamma* L. (ytterst allmän), *P. interrogationis* L. Bland *Geometræ* äro dessutom för trädgården anmärkte *Numeria pulveraria* L., *Odontoptera bidentata* Cl., *Boarmia repandata* L., *Ematurga atomaria* L., *Ortholitha plumbaria* F., *Odezia atrata* L., *Anaitis paludata* Thbg., *Eucosmia undulata* L., *Lygris prunata* L., *L. populata* L., *Cidaria miata* L., *C. fluctuata* L., *C. bilineata* L., *C. comitata* L., *Eupithecia pusillata* F. m. fl.

Å den torra backsluttningen ofvanför trädgården svärmar om våren *Thecla rubi* L. i stor mängd och på eftersommaren en och annan af den vackra *Zephyrus betulæ* L. De flesta fjärilar ur trädgården förekomma äfven här jämte de vanliga arterna af *Polyommatus* och *Lycæna*. Såsom särskildt tillhörande denna backsluttning äro antecknade *Syrichtus alveus* L., *S. malvæ*, L., *Hesperia sylvanus* Esp. och *H. comma* L. Å den samma sluttningen har å syltade plommon (Reine Claude), som råkat i jäsning, fångats en mängd nattfjärilar, bland hvilka den sällsynta *Dasychira abietis* Schiff., den vackra *Thyatira Batis* L. samt en talrik skara *Noctuæ*. På lägre tallar högre upp i backsluttningen hafva de hartshöljda pupporna till *Orgyia antiqva* L. samt de vinglösa honorna till denna fjäril träffats.

Går man härifrån till »Ormbunksdalen» uppför vägen, som leder utmed den samma, så kan man, om man är qvick i svängen, lyckas att fånga den öfver ljungen och småbuskarne hastigt framilande *Anarta myrtilli* L. Vid och i Ormbunksdalen förekomma *Phymatopus Hecta* (L.) Wlgn., *Bomolocha fontis* Thbg., *Nemoria viridata* L., *Iodis putata* L., *Acidalia ochrata* Sc. *A. aversata* L., *Macaria alternaria* H., *Ematurga atomaria* L., *Bupalus piniarius* L., *Phasiane clathrata* L.. *Aspilates strigillaria* H., *Halia brunneata* L., *Boarmia punctularia* H., *Abraxas adustata* Schiff., *A. marginata* L., *Lygris testata* L., *Cidaria dotata* L., *C. bicolorata* Hfn., *C. siterata* Hfn., *C. ocellata* L., *C. fluctuata* L., *C. montanata* Bkh., *C. bilineata* L., *C. literata* Don. med flera mätare, hvilka för öfrigt äfven förekomma i skogen ofvan dalen. I öfre delen af Ormbunksdalen och utmed Tessinska vägen flyger ganska talrikt

den vackra *Pararge Egeria* L., hvarjämte *Leucophasia sinapis* L. är allmän i skogen.

Å den förut nämda närbelägna bergsplatån har *Argynnis Latonia* L. ett kärt tillhåll, njutande af der växande *Viola tricolor* L. Här har också tre år å rad träffats den rara *Lycæna Orion* Pall (= *L. Battus* H.), men blott ett enda exemplar hvartdera året.

En af de rikaste fångstplatserna vid Stäket är just vägen utmed Tessinska grunden, fram till Lännersta. Här rent af vimlar det af de flesta dagfjärilar och Zygenæ. Tidigt på våren, i början eller medlet af April, fröjdar sig här åt det nyvaknade lifvet den lilla täcka björkfjäriln *Brephos Parthenias* L.[1] Senare kommer den granna *Anthocharis cardamines* L. och hela raden af dagfjärilar, alla de samma som redan äro uppräknade såsom förekommande å »Vallarne» och i trädgården vid Östra Stäket, men med tillägg af några endast här iakttagna arter, såsom: *Thecla Qvercus* L., *Melitæa Athalia* Rott, *Argynnis Ino* Rott (sällsynt), *A. Niobe* L., *A. Niobe v. Eris* Meig, *A. Adippe* L., *Pararge Mæra* L., *Epinephele Janira* L. Hvilka skymnings- och nattfjärilar tillhöra denna lokal, har jag icke fått tillfälle att närmare efterforska.

I trädgården vid Lännersta togs af Fredrik Wahlberg, en son till egaren af hufvudgården, i September 1879 å stammen af ett päronträd ett nykläckt exemplar af *Acherontia Atropos* L., hvilket nu pryder min fjärilsamling. Vid Lännersta togos för öfrigt under sommaren 1879 *Trochilia Apiformis* L. och *Bembecia Hylæiformis* Lasp samt flera exemplar af *Arctia Caja* och af *Jaspidea Celsia* L.

Den nu meddelade förteckningen öfver de å olika lokaler vid Stäket funna fjärilarne gör icke anspråk på fullständighet. En fullständigare systematisk uppräkning torde kanske framdeles kunna meddelas. De nu anförda arterna afse blott att gifva en föreställning om den verkligen ovanliga rikedom på fjärilar, som det i fråga varande lilla området befunnits ega. En af de mäk-

[1] Den 13 April 1879 åkte förf. landsvägen fram öfver Siklaön och Wermdön till Stäket. På icke färre än nitton olika lokaler utmed landsvägen iakttogs då denna fjäril, men ymnigast fans den samma utmed vägen till Tessinska grunden.

tigaste orsakerna till denna ovanliga rikedom ligger otvifvelaktigt i den särdeles varma, och framför allt lugna, skyddade belägenheten af de olika lokalerna, oafsedt deras äfven i öfriga afseenden gynnsamma förhållanden.

Jag har i denna uppsats uteslutande hållit mig till fjärilarne, såsom den grupp bland insekterna, med hvilken jag under de sista tre somrarne hufvudsakligen sysselsatt mig. Men äfven andra ordningar äro vid Stäket rikt representerade. Jag vill blott nämna några få skalbaggar, såsom *Cychrus rostratus* Fabr., *Carabus violaceus* Fabr., *C. hortensis* Fabr., *C. nemoralis* Ill., *Leistus spinilabris* L., *Cetonia marmorata* Fabr., *Trichius fasciatus* Fabr., *T. nobilis* Fabr., *Melolontha brunnea* Fabr., *M. Julii* Fabr., *Lucanus Cervus* L., *L. Caraboides* L., *Sinodendron cylindricum* Fabr., *Silpha littoralis* L., *S. reticulata* Fabr., *S. thoracica* L., *Lampyris noctiluca* L. (En hane af Lampyris, som äfven gaf ett fosforescerande ljus från abdomens näst sista segment, träffades å ett fönster i Sept. 1878), *Lycus sangvineus* L., *Elater rufus* Fabr., *E. sangvineus* L., *E. pectinicornis* L., *Cerambyx moschatus* L., *Callidium Bajulus* Fabr., *Prionus coriarius* Fabr., *Spondylis buprestoides* Fabr., *Lema brunnea* Fabr., *Cionus verbasci* Schönh., m. fl. Några bland dessa Coleopterer tillhöra egentligen sydligare landskap, hvarför deras förekomst här är ett bevis på den varma, lyckliga belägenheten af Östra Stäket.

RÉSUMÉS.

(P. 32 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Une phalène scandinave récemment retrouvée.*

La Phalène grise à nervures blanches de DE GEER *(Simyra albo-venosa)* a été retrouvée ces dernières années sur les côtes orientales de la Suède. Elle présente trois variétés de couleurs, et s'écarte légèrement de la forme allemande par les caractères donnés dans le diagnose, p. 35 et 37.

(P. 39 du texte.)

W. M. SCHÖYEN: *Des ravages causés en Norvége par le Bombyx du pin* (Eutrichia pini) *dans les années 1812-1816.*

Suivant l'auteur, cette Phalène habite principalement les régions SE du pays, quoique généralement en petit nombre. Mais, dans les années 1812-1816, elle apparut en masses si considérables et causa des ravages tels, que des forêts de pin de 25 à 30 kilomètres carrés furent presque totalement détruites. Pendant les années qui suivirent, la Phalène en question disparut peu à peu d'elle-même; cependant, le fait de son apparition en masse aux années précitées montre, suivant l'auteur, que l'on peut avoir toute cause de redouter ses ravages même sous des latitudes aussi élevées que celle de la Norvége méridionale.

(P. 42 du texte.)

OSK. TH. SANDAHL: *Promenades entomologiques autour de l'»Östra Stäket» dans l'île de Vermdö (environs de Stockholm).*

La nature du »Stockholms Skärgård» ou Archipel de Stockholm, c'est-à-dire des îles innombrables de toutes les dimensions

qui s'étendent devant l'entrée maritime de la capitale de la Suède, cette nature est célèbre par sa beauté et par la variété de ses sites et de ses paysages. La végétation qui pare les petites vallées ou dépressions situées entre les collines qui forment la charpente des îles, est d'une extrême richesse. Grâce à ces conditions favorables, le monde des insectes s'y distingue par le nombre de ses représentants. La localité nommée »Östra Stäket» (la passe de l'est) dans l'île de Vermdö, la plus grande du »Skärgård» de Stockholm, jouit d'une situation calme et abritée, et une foule d'endroits y sont tout spécialement propices au développement des insectes par suite des diverses circonstances qui viennent d'être mentionnées. Pendant les trois derniers étés, l'auteur s'est principalement ocupé des Lépidoptères, et il donne l'énumération des espèces caractéristiques et d'une certaine rareté trouvées sur différents points du Stäket et du voisinage. Une autre liste est consacrée aux Coléoptères les plus rares et les plus intéressants des mêmes lieux.

SKANDINAVIENS ARTER AF TINEIDGRUPPEN PLUTELLIDÆ (STAINT.)

AF

H. D. J. WALLENGREN.

De till denna grupp hörande arter af familjen *Tineides* skilja sig från alla öfriga genom följande karaktärer:

Båda könens vingar fullt utbildade. Hufvudet ofvan tätt ullhårigt. Antennerna kortare än framvingarne, under hvilan rakt framåtsträckta; deras basled naken eller genom fjäll tilltjocknad, alltid normal, ej utvidgad till ögonlock. Tungan hornartad, spiralformig. Maxillarpalperna små, enkla eller inga. Labialpalperna fullt utvecklade, oftast rakt framåtsträckta, sällan hängande; mittelleden alltid på undre sidan med en lång, bred eller spetsig, utöfver änden räckande buske af hår eller fjäll, ur hvilken sista leden, som är kort, framstår. Framvingarne mer eller mindre långsträckta, ofta med sikelformig spets; 12 nerver; dorsalnerven mot basen gaffelformig; subdorsalnerven blott tydlig mot vingkanten; diskfältet slutet; radialfält finnes eller saknas; fransarne korta. Bakvingarne aflångt äggformiga; framkanten mot basen ej utvidgad; utkanten strax bakom spetsen ej insvängd och framom analhörnet ej intryckt; diskfältet slutet; två mediannerver och tre abdominalnerver; fransarne högst en gång så långa som vingens bredd. Oceller finnas eller saknas. Larven har 16 fötter och lefver oftast enslig emellan sammanspunna blad eller frukter.

Till vår fauna höra följande slägten, deribland åtskilliga arter finnas, som på framvingarne hafva liksom *Hyponomeutidæ* en mörk fläck i vingmembranen, liknande ett vingmärke:

A) Palperna hängande. (Palpi penduli). 1. EIDOPHASIA.

B) Palperna rakt framåtsträckta. (Palpi porrecti).

1) Framvingarnes disk utan uppstående fjällknölar. (In disco al. ant. fasciculi squamarum erecti desunt).

a) Framvingarnes spets ej sikelformig. (Apex al. ant. minime falcatus).

(1) Bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet skilda från hvarandra. (Ramulus radialis & ram. subradialis al. post. disjuncti ex areola discoidali orientes).

(a) Bakvingarnes subradialgren tvågrenig; palpernas fjällbuske längre än sista palpleden. (Ramulus subradialis al. post. biramosus; fasciculus palporum articulo eorum ultimo longior) .... 2. PLUTELLA.

(b) Bakvingarnes subradialgren enkel; palpernas fjällbuske kortare än sista palpleden. (Ramulus subradialis al. post. simplex; fasciculus palporum articulo eorum ultimo brevior .... 3. CAUNACA.

(2) Bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet i gemensam stam. (Ramulus radialis & ram. subradialis al. post. in trunco communi conjuncti ex areola discoidali orientes).

(a) Oceller finnas; palpernas fjällbuske kortare än eller lika lång med sista palpleden. (Ocelli adsunt; fasciculus palporum articulo eorum ultimo aut brevior aut eo longitudine æqualis) .... 4. CEROSTOMA.

(b) Oceller saknas; palpernas fjällbuske längre än sista palpleden. (Ocelli desunt; fasciculus palporum articulo eorum ultimo longior) .... 5. CREDEMNON.

b) Framvingarnes spets sikelformigt tillbakaböjd; bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet i gemensam stam. (Apex al. ant. falcatus; ramulus radialis & ram. subradialis al. post. in trunco communi conjuncti ex areola discoidali orientes) .... 6. PERICLYMENOBIUS.

2) Framvingarne med uppstående fjällknölar i disken. (In disco al. ant. fasciculi squamarum erecti adsunt).

a) Oceller finnas; framvingarnes spets ej sikelformig. (Ocelli adsunt; apex al. ant. minime falcatus) .... 7. TRACHOMA.

b) Oceller saknas; framvingarnes spets sikelformig. (Ocelli desunt; apex al. ant. falcatus)....... 8. THERISTIS.

1. Slägtet EIDOPHASIA (STEPH.)

Antennerna mot basen genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna hängande; mellersta leden med smal och spetsig hårbuske, som är kortare än sista palpleden. Framvingarne breda, med rundad, ej sikelformig spets; utan uppstående fjällknölar i disken; deras nervgrenar enkla. Bakvingarne aflångt äggformiga; utkanten jämnt böjd; spetsen rundad; nervgrenarne enkla; inskjutningsfält finnes. Oceller finnas. Maxillarpalperna små.

1. **E. messingiella** (F. R.): hufvudhåren rostgula; antennerna bruna, på midten och i spetsen hvita, med mörka ringar; framvingarne glänsande bruna, med smalt, blekgult, stundom afbrutet och blott genom en fläck i inkanten antydt tvärband, och en dylik större eller mindre fläck i framkanten nära vingspetsen; bakvingarne brungrå. L. e. vsp. 15—16 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 44. 94.

Förekommer på fuktiga ställen, sällsynt. Inom Sverige funnen enligt exemplar i Riksmuseum. Äfven i Danmark.

2. Slägtet PLUTELLA (SCHRK.)

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta; mellersta leden med spetsig hårbuske, som är längre än sista palpleden. Framvingarne bakåt föga bredare; spetsen ej sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknölar i disken; nervgrenarne enkla. Bakvingarne aflångt äggformiga; utkanten jemnt böjd; spetsen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet skilda från hvarandra; den senare grenen tvågrenig; inskjutningsfält saknas. Oceller finnas. Maxillarpalperna små.

1. **P. cruciferarum** (Zell.): hufvudhåren och thorax hvita eller blekt ockragula; skuldertäckarne bruna; framvingarne bruna, vid framkanten grå, med hvit eller ockragul strimma längs inkanten; denna strimma öfverskjuter det mörka vingvecket med 2—3 rundade tänder; i framkanten finnas nära vingspetsen några matta, mörka småfläckar. L. e. vsp. 15—16 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 44. 96.

Var. annulatella (H. S.): strimman i framvingarnes inkant antydes blott genom två ljusa fläckar.

Larven, som är bredast på midten, är till färgen vackert grön och uppehåller sig på undre sidan af näringsplantans blad, der den är öfvertäckt af en tunn silkesspånad. Den lefver på kål och andra cruciferer.

Arten är under sommarn allmän i hela Sverige, Norge och Danmark.

2. **P. porrectella** (Lin.): hufvudhåren och thorax gulhvita; skuldertäckarne ljusbruna; framvingarne gulhvita, streckade af ockragult och blekbrunt, samt ega ett mörkbrunt, vågigt streck från basen längs vingvecket och nära intill vingspetsen; utkanten brun med svarta fläckar. L. e. vsp. 17—18 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 44. 95.

Larven smutsgrön med svarta vårtor och mörk rygglinie samt brunaktigt hufvud. Den lefver mellan de sammanspunna hjertbladen på *Hesperis matronalis*, men förstör äfven de unga skotten på hvitkål och skall också lefva på *Anchusa officinalis* och *Cheiranthus-arter*.

Der och hvar ej sällsynt under Maj och Juni månader i trädgårdar uti södra Sverige och Norge samt i Danmark.

3. Slägtet CAUNACA n. gen.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med spetsig hårbuske, som är mycket kortare än sista palpleden. Framvingarne bakåt föga bredare; spetsen ej sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknölar i disken; nervgrenarne enkla. Bakvingarne aflångt äggrunda; utkanten jämnt böjd; spetsen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet skilda från hvarandra;

den senare grenen enkel; inskjutningsfält finnes åtminstone antydt. Oceller finnas. Maxillarpalper små.

1. C. **bicingulata** (Zell.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne breda, baktill sneda, hvitaktiga, marmorerade af ljusbrunt, med en bred, brun, långsgående strimma, som utgår från basen och sträcker sig utöfver midten samt i hvilken den hvitaktiga inkanten gör två runda utsprång, stundom så att de helt genombryta den bruna strimman; antennerna enfärgade. L. e. vsp. 17—18 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 97.

Under Maj och Juni månader funnen i S. Lappmarken.

2. C. **annulatella** (Curt.): hufvud och thorax gråaktiga; framvingarne långsträckta, från midten tillspetsade, gråbruna, med ljusgrå inblandning och mot framkanten mörkt marmorerade; inkanten blekt ockragul, med ett utsprång nära basen, ett vid midten och ett bakom midten, alla spetsiga; antennerna tydligt brunringlade. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 98.

Under Maj och Juni månader här och der i Sverige, ända upp i Lappmarkerna, samt i Norge.

3. C. **senilella** (Zett.): hufvud och thorax ljust gråbruna; framvingarne långsträckta, från midten tillspetsade, gråbruna, bakåt snedt hvitgrå och marmorerade med brunt och grått, i inkanten med två hvitgrå, genom svarta ställen skilda fläckar, af hvilka den inre sträcker sig in i midten af disken och den yttre förenar sig med utkantens färg. L. e. vsp. 20—21 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 99.

Larven skall lefva på *Arabis*.

Under Juni, Juli och Augusti månader i Lappmarkerna och Finmarken.

4. Slägtet CEROSTOMA Latr.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med bred hårbuske, som är kortare än eller lika lång med sista palpleden. Framvingarne tämligen långsträckta; spetsen ej utdragen eller sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknolar i disken; carpal-

grenen antingen enkel eller tvågrenig. Bakvingarne från midten afsmalnande utåt; spetsen ej synnerligen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller finnas. Maxillarpalperna små. Framvingarnes fransar i analhörnet ej utdragna.

1. **C. sequellum** (Lin.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne hvita, bruntöckniga, med talrika svarta streck och fläckar i framkanten, samt i inkanten en svart, tandad strimma, som räcker till midten; fransarne hvita, svartfläckiga. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 101.

Varierar derigenom att inkantens tandade strimma mer eller mindre upplöses i fläckar, hvilka till antalet vanligen äro tre, hvaraf en vid basen, en halfkretsformig strax der bakom och en snedt fyrsidig i midten; dessutom förena sig framkantens fläckar stundom till korta tvärband, som gå ett stycke inåt disken, och stundom återigen förena de sig till tvänne i framkanten stående bågar.

Larven är ljusgrön med blekare, långsgående linier och lefver på lind, pil och lönn.

Under Juli och Augusti månader träffas arten i södra och mellersta Sverige, i södra Norge och i Danmark.

2. **C. vittellum** (Lin.): hufvud och thorax grå; framvingarne grå eller svartaktiga, brunvattrade, med svart, tandad strimma i inkanten, svart punkt i analhörnet och svart streck i vingspetsen; fransarne ofläckade. L. e. vsp. 18—20 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 100.

Var. carbonella (Hübn.): framvingarne svartbruna, enfärgade, blott i framkanten blekare.

Varierar dessutom derigenom att framvingarne äro än hvitgrå, än brungrå och att inkantens strimma upplöser sig i två fläckar, den inre tresidig, den yttre fyrsidig; från dessa utgå ofta två smala, matta tvärband till framkanten; vidare går stundom från basen längs åt framvingarne en smal, mörk, slingrande linie, eller ända ut i vingspetsen ett bredt, svartbrunt band.

Larven har hufvudet och bröstfötterna svarta; längs ryggen går ett bredt band af tresidiga fläckar, hvilka till hälften äro brunrödaktiga och till hälften hvita; längs sidorna går en hvit, genombruten linie. Lefver på alm, bok och *Lonicera*.

Förekommer under Juli och Augusti månader i södra Sverige och Norge samt i Danmark.

3. **C. radiatellum** (Don.): hufvud, thorax och framvingar till färgen varierande, grå, gula, kanelbruna eller svartbruna; framvingarne breda, glanslösa, med svart fläck i analhörnet, antingen enfärgade eller med talrika mörkare streck, eller med en mörkare, långsgående strimma från basen till utkanten. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 102.

Varierar i oändlighet, men skiljes från följande genom de glanslösa, jämförelsevis breda framvingarne.

Larven varierar likaledes mycket till färgen, från gräsgrönt till gröngult eller vaxgult; segmentinskärningarna och vårtorna äro ljusare. Den lefver på ek.

Träffas under Maj och Juni månader samt sedan återigen på hösten i södra och mellersta Sverige och Norge samt i Danmark.

4. **C. parenthesellum** (Lin.): hufvudet blekare, men thorax och framvingarne mörkare, kanelbrunaktigt grå eller rödaktigt kanelbruna; de senare jämförelsevis smala, glänsande, med hvit strimma i framkanten från basen till midten och stundom derifrån en smalare till vingspetsen samt stundom åtföljd af en mörk strimma. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 45. 103.

Varierar derigenom att framkantens hvita strimma stundom ersättes genom en smal rand i sjelfva kanten eller helt och hållet saknas. Arten skiljes lättast från föregående genom de smala, glänsande framvingarne.

Larven gulaktigt grön eller gräsgrön, med två, af gulaktiga punkter bestående linier längs den mörkare ryggen samt hvita sidolinier. Hufvud, nacksköld och bröstfötter brunaktiga. Lefver på ek och bok.

Tämligen allmän under Juli och Augusti månader i Sverige, Norge och Danmark.

5. Slägtet CREDEMNON n. gen.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framatsträckta, mellersta leden med hårborste, som

är längre än sista palpleden. Framvingarne med utdragen, ej sikelformigt tillbakaböjd spets; inga uppstående fjällknölar i disken; carpalgrenen oftast enkel, sällan tvågrenig. Bakvingarne tämligen tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper små. Framvingarnes fransar bakom spetsen korta, i analhörnet utdragna.

1:mo) *Framvingarnes fransar i analhörnet rundade.*

1. **C. sylvellum** (Lin.): hufvud, thorax och framvingar guldgula; de senare smalare, med två sneda, i yttre kanten vinklade, kanelbruna tvärband, som vid vingens framkant äro genombrutna. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 104.

Larven gulaktig; den mörkare ryggen infattad af en hvitaktig linie; de hårbärande punkterna hvitaktiga och svarta. Lefver på ek.

Under höstmånaderna ej sällsynt i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

2. **C. alpellum** (Fabr.): hufvud, thorax och framvingar blekt ockragula; de senare bredare, med ljusbrun, nätformig teckning och två mörkbruna, snedstående fläckar i inkanten, hvilka ej hinna öfver vingens midt. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 105.

Larven skall lefva på ek.

Arten förekommer i Juli och Augusti månader i Skåne och Danmark.

2:do) *Framvingarnes fransar bilda i analhörnet en framskjutande vinkel.*

3. **C. lucellum** (Fabr.): hufvud och midten af thorax hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne lädergula; de senare bredare, med tät, brunaktig, nätformig teckning och smal, till midten räckande, hvit strimma i den, stundom med två mörkare, otydliga fläckar tecknade inkanten. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 106.

Larven gräsgrön eller gulgrön, med svarta punkter och enstående, svarta hår på dessa. Den lefver på ek.

Arten är under Juli och Augusti månader ej sällsynt i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

6. Slägtet PERICLYMENOBIUS n. gen.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med hårborste, som är minst dubbelt längre än sista palpleden, hvilken är kort och fin. Framvingarne med utdragen, sikelformigt tillbakaböjd spets; inga uppstående fjällknölar i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarne från midten tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper små. Framvingarnes fransar i analhörnet rundade. Larven lefver på *Lonicera*.

1:mo) *Framvingarnes spets svagt tillbakaböjd.*

1. **P. falcellus** (Schiff.): hufvud och thorax hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne kanelbruna, i framkanten gulbruna, i inkanten bredt halmgula, gråpudrade, med en svart, långsgående fläck i vingvecket och ett hvitt snedstreck på tvärnerven. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 47. 112.

Larven på ryggen grå, med svarta, hvitringlade punkter, en hvit linie längs hvardera sidan; hufvudet brunt.

Under Juli månad i södra Sverige sällsynt.

2:do) *Framvingarnes spets starkt tillbakaböjd.*

2. **P. xylostellus** (Lin.): hufvud och thorax hvitgula; skuldertäckarne bruna; framvingarne kanelbruna; inkanten bredt blekgul, framtill begränsad af en hvit linie, som baktill böjer sig inåt disken, snedt mot framkanten, hvilken den likväl ej upphinner. L. e. vsp. 21—22 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 111.

Larven blekt gulgrön, med bredt, brunaktigt band längs ryggen och svarta, hvitringlade punkter, hvit rygglinie och längs sidorna två hvita linier.

Under Juli och Augusti månader ej sällsynt i Sverige, södra och mellersta Norge samt i Danmark.

3. **P. nemorellus** (Lin.): hufvud och thorax gulaktigt hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne halmgula, med brunaktiga nerver, ett långsgående brunt streck samt på vingvecket en svart punkt. L. e. vsp. 23—24 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 110.

Larven grå, med hvit, på midten bredare längslinie och hvita sidopunkter, som bära svarta hår; 2:dra, 5:te och 9:de segmenterna bruna, med svarta snedstreck på sidorna; hufvudet svartpunkteradt.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

7. Slägtet TRACHOMA N. GEN.

Antennerna mot basen antingen icke eller genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta; mellersta leden med bred, rundad hårbuske, som är längre än sista palpleden. Framvingarne tämligen breda; spetsen starkt utdragen, men ej sikelformigt tillbakaböjd; uppstående fjällknölar finnas i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarne breda, småningom tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller finnas. Maxillarpalperna små. Framvingarnes fransar bakom vingspetsen korta, i analhörnet rundadt framstående.

1:mo) *Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade.*

1. **T. asperellum** (LIN.): hufvud, thorax och framvingar smutsigt gulhvita; de senare fint svartpunkterade, med en stor, skroflig, blåsvart, triangulär fläck bakom och ett kort, svart tvärstreck innanför midten af inkanten samt två fyrsidiga, mattare fläckar i framkanten och en sådan vid tvärnerven. L. e. vsp. 21—22 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 107.

Larven vackert ljusgrön, med två hvita långsstreck på hvardera sidan om ryggen. Lefver på ek, plommonträd, körsbärsträd, äppleträd m. m.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige, södra Norge och i Danmark.

2. **T. scabrellum** (LIN.): hufvud och thorax hvitgrå, den senare med två bruna linier; skuldertäckarne bruna; framvingarne hvitgrå, med brun infattning omkring nerverna, i inkanten mörkbruna; tre svarta fjällknölar nedanför vingvecket och ett rakt, svart streck i vingspetsen. L. e. vsp. 21—22 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 108.

Larven ljusgrön, med bred, hvit linie längs ryggen och små svarta vårtor. Lefver på äppleträd och plommonträd.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

2:do) *Antennerna mot basen genom fjäll tilltjocknade.*

3. **T. horridellum** (Treit.): hufvud, thorax och framvingar mörkt gråbruna; de senare längs inkanten svartaktiga, med 3 svarta, uppstående fjällknölar nedanför vingvecket. L. e. vsp. 18—19 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 46. 109.

Larven skall lefva på äppleträd och slånbuskar.

Sällsynt under Juli och Augusti månader i södra Sverige och i Danmark.

8. Slägtet THERISTIS Hübn.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med spetsig hårbuske, som är betydligt längre än sista palpleden. Framvingarne långsträckta; spetsen starkt utdragen, slidformigt tillbakaböjd; uppstående fjällknölar finnas i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarne långsträckta, med rundad utkant; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper saknas. Framvingarnes fransar bakom vingspetsen korta, i analhörnet rundadt framstående.

1. **Th. mucronella** (Scop.): hufvud, thorax och framvingar blekt gulgrå; de senare med svartaktig, långsgående strimma från basen till midten och en svart, uppstående fjällknöl derunder; stundom äro nerverna bruna. L. e. vsp. 24—26 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 47. 113.

Larven blekt brungrå; längs ryggen en hvit linie, som bakåt blir svartaktig; längs hvardera sidan en rad fyrsidiga fläckar och på de 2 första segmenten aflånga, svartbruna fläckar; hufvudet brunt. Lefver i smärre sällskap under gemensam väfnad på *Evonymus europeus.*

Sällsynt under Augusti och September månader i Skåne och Danmark.

OM SKANDINAVIENS ARTER AF FAMILJEN PHRYGANEIDÆ

AF

H. D. J. Wallengren.

Familjen skiljes från öfriga *Trichoptera* derigenom att oceller finnas; maxillarpalperna äro hos båda könen till formen lika, nästan cylindriska, med kort basled och trubbig slutled, samt hos ♂ med 4, hos ♀ med 5 leder; framvingarnes subcostalnerv slutar i costalnerven; bakvingarne med högst 5 dorsalnerver, af hvilka på sin höjd 3 utgå från ett litet, slutet basfält; deras radialfält är slutet genom en stark tvärnerv; framtibierna hafva 2 sporrar; endast ett slägte, som ej tillhör vår fauna, eger blott en sådan. Familjen omfattar i allmänhet stora och de största af våra inhemska arter, samt tillhör uteslutande norra halfklotet. De till vår fauna hörande arter fördelas i slägten enligt följande öfversigt:

I:o Framvingarnes subcostalnerv nära utloppet i costalnerven förenad med denna genom en kort tvärnerv. Sporrarne 2, 4, 4. (Costa subcostalis al. anticarum cum costa costali prope exitum ejus costula transversa aperte connexa. Calcaria pedum 2, 4, 4).

A) Ur den fria spetsen af bakvingarnes subradialfält utgå 3 nervgrenar, näml. carpal-, metacarpal- och sesamoidgrenarne. (Ex apice areolæ subradialis al. posticarum libero ramuli 3 costarum, nempe ram. carpalis, ram. metacarpalis et ram. sesamoideus, orientes) ...HOLOSTOMIS.

B) Ur den fria spetsen af bakvingarnes subradialfält utgå blott 2 nervgrenar, neml. carpal- och metacarpalgrenarne. (Ex apice areolæ subradialis al. post. libero ramuli 2 costarum, nempe ram. carpalis et ram. metacarpalis, orientes).

1) Bakvingarnes dorsalnerv delad i 2 grenar innanför eller vid den tvärnerv, som sammanbinder dorsalnerven med subdorsalnerven och som bildar ett slutet dorsalfält. (Costa dorsalis al. post. est ante l. ad costam illam transversam bipartita, quæ costam dorsalem cum costa subdorsali connectit et areolam basalem occlusam format).

a) Vingarne alldeles nakna, blott med mycket gles och föga märkbar hårighet. (Alæ fere plane nudæ, pilis rarissimis et vix manifestis tantum vestitæ).

(1) Bakvingarnes subradialfält slutar långt utanför diskfältets främre hörn. (Areola subradialis al. post. longe extra angulum anteriorem areolæ discoidalis desinens) .... OLIGOSTOMIS.

(2) Bakvingarnes subradialfält slutar innanför diskfältets främre hörn. (Areola subradialis al. post. ante angulum anteriorem areolæ discoidalis desinens) .... NEURONIA.

b) Vingarne starkt håriga. Bakvingarnes subradialfält slutar innanför diskfältets främre hörn. (Alæ valde pilosæ. Areola subradialis al. post. ante angulum anteriorem areolæ discoidalis desinens) PHRYGANEA.

2) Bakvingarnes dorsalnerv delad i 2 grenar långt utanför den tvärnerv, som sammanbinder dorsalnerven med subdorsalnerven och som bildar ett slutet basfält. (Costa dorsalis al. post. est longe extra costam illam transversam bipartita, quæ costam dorsalem cum costa subdorsali connectit et areolam basalem occlusam format).

a) Bakvingarnes styloid- och glenoidalgrenar komma ur diskfältet och ulnarfältet vidt skilda från hvarandra. (Ramulus styloideus et

ram. glenoidalis al. posticarum ex areola discoidali et areola ulnari valde disjuncti orientes) .... DASYSTEGIA.

b) Bakvingarnes styloid- och glenoidalgrenar komma ur diskfältet förenade i gemensam stam. (Ramulus styloideus et ram. glenoidalis al. post. ex areola discoidali in ramulo communi conjuncti orientes) .... TRICHOSTEGIA.

II:o Framvingarnes subcostalnerv nära utloppet i costalnerven ej förenad med denna genom någon tvärnerv. Sporrarne 2, 4, 4. (Costa subcostalis al. anticarum cum costa costali prope exitum ejus costula transversa minime connexa. Calcaria pedum 2, 4, 4) .... AGRYPNIA.

Slägtet HOLOSTOMIS Mannerh.

A) *Bakre grenen af bakvingarnes dorsalnerv genom en tvärnerv förenad med postdorsalnerven, hvarigenom ett långsträckt, slutet basfält bildas. Fötterna svarta.*

1. **H. phalænoides** (Lin.): framvingarne gulaktigt hvita, med större och mindre, skarpt begränsade, blåsvarta, föga sammanflytande fläckar; bakvingarne hvita, med 2—4 svartblå fläckar i framkanten och ett bredt, sammanhängande, svartblåaktigt band i utkanten. L. e. vsp. 60—70 millim.

Phryg. phalænoides. Lin. F. S. 1481. Bohem. Öfvers. af K. V. A. Förhandl. 1846. 218. Zett. Ins. Lapp. 1060 (ex parte). *Holost. phalænoides* Kol. Trichopt. I. 82. *Neuronia phalænoides* M'Lachl. Revis. & Synops. 19. t. 2.

Flygtiden infaller i Maj och Juni månader. Inom Sverige hittills endast funnen vid Frösvidal i Nerike (Lövenhjelm) och i närheten af Jönköping (Gadamer). Från Norge har förf. sett ett exemplar, men utan närmare lokaluppgift.

B) *Bakre grenen af vingarnes dorsalnerv ej genom tvärnerv förenad med postdorsalnerven, hvadan intet slutet basfält der bildas. Fötterna brungula, med svartbruna lår.*

2. **H. atrata** (GMEL.): framvingarne hvitgulaktiga, med större och mindre svartbruna, der och hvar sammanflytande fläckar och oregelbundna streck; bakvingarne gulhvita, med 2—3 svartbruna fläckar i framkanten, samt bruna skuggningar omkring nervernas utlopp i utkanten. L. e. vsp. 45—60 millim.

Phryg. atrata GMEL. S. N. 2634. *Phryg. phalænoides* ZETT. Ins. Lapp. 1061 (ex parte). *Phryg. pantherina* BOHEM. Öfvers. af Kongl. V. A. Förhandl. 1846. 218. *Holost. altaica* KOL. Trichopt. I. 83. *Neuronia atrata* M'LACHL. Revis. & Synops. 20. t. 2.

Under Juni månad i Lappmarkerna, Dalarne, Gestrikland (ANDERSSON) och Helsingland (AURIVILLIUS). Från Norge meddelad af SIEBKE, men utan närmare lokaluppgift.

Slägtet OLIGOSTOMIS (KOL.)

A) *Bakvingarnes radialgren mot utloppet i vingens framkant föga krökt, nästan rät. Framvingarnes glenoidal- och styloidgrenar utanför diskfältet skilda från hvarandra hos ♂, men förenade i gemensam stam hos ♀.*

1. **O. Stålii** (M'LACHL.): vingarne svarta; de främre i costal- och subcostalfälten med brungula fläckar; fötterna svarta, de bakersta tibierna gula med svart bas. L. e. vsp. 26—28 millim.

Neuronia Stålii M'LACHL. Trans. Ent. Soc. 1868. 289. Revis. & Syn. 18.

Hittills endast funnen i Småland (BOHEM.) och vid Skara (FORSSELL). Måhända blott varietet af följande.

2. **O. reticulata** (LIN.): vingarne orangegula; de främre tätt retikulerade med mer eller mindre sammanflytande bruna streck; de bakre med en vinklad, tämligen smal, brun tvärlinie öfver disken, ofläckad bas och bruna fläckar i utkanten; fötterna svarta, de bakersta tibierna gula med svart bas. L. e. vsp. 25—35 millim.

Phryg. reticulata LIN. F. S. 1482. ZETT. Ins. Lapp. 1061 (ex parte). *Oligost. reticulata* KOL. Trichopt. I. 81. *Neuronia reticulata* M'LACHL. Revis. & Syn. 17.

Spridd öfver hela halfön, men dock tämligen sällsynt. Torde knapt gå särdeles långt in uti Lappmarkerne eller stiga särdeles högt upp på fjällen.

B) *Bakvingarnes radialgren mot utloppet i vingens framkant starkt, nästan S-formigt krökt. Framvingarnes glenoidal- och styloidgenar utanför diskfältet skilda från hvarandra hos båda könen.*

3. **O. melanoptera** n. sp. vingarne svartbruna; de främre glest retikulerade med mer eller mindre sammanflytande, i disken nästan punktformiga, orangegula fläckar; de bakre enfärgade; fötterna gula, låren svarta, i spetsen gula. ♂. L. e. vsp. 26 millim.

Funnen vid Trolle Ljungby i Skåne. Står i samma förhållande till följande som *O. Stålii* till föregående. Må hända blott varietet af följande.

Alis nigrofuscis, anticis maculis plus minus confluentibus, in disco punctiformibus, aurantiacis parce reticulatis; posticis unicoloribus; pedibus flavis, femoribus nigris, in apice flavis. ♂. Long. al. exp. 26 millim. (In Scania ad Trolle Ljungby semel inventa. Forte tantum varietas sequentis).

4. **O. clathrata** (Kol.): vingarne orangegula; de främre tätt retikulerade med mer eller mindre sammanflytande bruna streck; de bakre blekare med en stor, rundad, oftast med fram kanten sammanhängande, brun fläck i disken, bruna, längsgående flammor från basen och bruna fläckar i utkanten; fötterna gula, låren mot basen svarta. L. e. vsp. 25—35 millim.

Oligost. clathrata Kol. Trichopt. I. 82. *Neuronia clathrata* M'Lachl. Revis. & Syn. 18.

I södra och mellersta Sverige allmännare än *O. reticulata*. Från södra Norge hafva vi äfven sett arten, men ej från Lappmarkerna.

Slägtet NEURONIA Leach.

1. **N. lapponica** (Hagen): vingarne gråhvita; de främre retikulerade med bruna, mer eller mindre sammanflytande streck, vidare i inkanten med 1 och i framkanten med 2 större, bruna fläckar; de bakre med 2 större bruna fläckar i framkanten; fötterna gula, låren åtminstone undertill svartaktiga. L. e. vsp. 30—37 millim.

N. lapponica HAGEN. Synops. Syn. 54 (852). M'LACHL. Revis. & Syn. 16. *Phryg. reticulata* ZETT. Ins. Lapp. 1061. (ex parte).

Tillhör egentligen norden och fjelltrakterna af vår halfö, men nedstiger inom Sverige ända till Skåne och i Norge nedom Dovre. Flygtiden infaller i Juni och Juli månader. I södra delarne af vår halfö är den dock sällsynt.

2. **N. striata** (LIN.): vingarne svartaktiga eller bruna med ännu mörkare nerver; fötterna svarta eller svartbruna; bakersta tibierna, alla knälederna och stundom främsta låren brungula. L. e. vsp. 28—39 millim.

Phryg. striata LIN. F. S. 378. *Phr. ruficrus* SCOP. Ent. Carn. 690. *Oligost. analis* KOL. Trichopt. I. 80. *N. ruficrus* M'LACHL. Rev. & Syn. 15. WALLENGR. Öfvers. af K. V. A. Förhandl. 1870. 157. 13.

Anm. Rörande den anförda Linnéanska synonymien se vår afhandling: »The Species of Caddis-flies, described by Linnæus in his fauna Suecica», intagen i The Lin. Soc. journal XIV. p. 727. Linnés beskrifning, tolkad i enlighet med hans terminologi, kan aldrig lämpas till *Phryganea bipunctata* RETZ. (Phr. striata Auct.) fastän ett afslipadt exemplar (en ♀) af denna art ännu finnes under detta namn i den forna Linnéanska samlingen. Vingnerverna äfven hos ett afslipadt exemplar af senare arten falla ej så starkt i ögonen, att LINNÉ hade, såsom han gör, lagt den stora vigt vid dem, att han serskildt accentuerat dem i beskrifningen, om han haft den arten för ögonen. Ej häller hade han i ordningsföljden inskjutit emellan sin *Phr. striata* och *Phr. grandis* en helt annan art, utan stält båda sina arter omedelbart intill hvarandra, om han åsyftat *Phr. bipunctata*. Denna art och *Phr. grandis* äro hvarandra till den grad lika, att man först i senare tider kunnat med visshet särskilja dem. Då han ställer sin *Phr. striata* närmast intill sin *Phr. reticulata*, följer häraf, att han fann större likhet i kroppsform mellan dessa båda arter, än mellan sin *Phr. striata* och *Phr. grandis*. Då han vidare i sin beskrifning af *Phr. striata* säger: »alæ - - minime - . - ullo, in puncto reticulatæ», har han icke blott påpekat olikheten i färg med *Phr. reticulata*, utan han har helt visst ansett uttrycket nödvändigt just till följd af den *likhet i kroppsform*, som han fann emellan dessa båda sina arter, och hvilken i sjelfva verket förefinnes emellan hans *Phr. reticulata* och vår art, men alls icke emellan vår art och *Phr. bipunctata* RETZ. (Ph. striata Auct.) — en likhet, som han ytterligare påpekat derigenom, att han

jemfört båda sina arter med en *Phalæna*. Orden »subtestaceæ» eller »fusco-testaceæ» kunna icke utan starkt våldförande af dessa ords betydelse i Linnéansk mening lämpas på *Phr. bipunctata*, äfven om vingarne äro än så smycket afslipade, hvaremot de äro fullt tillämpliga på vår art. Oaktadt de inkast, som vår högt aktade vän M'LACHLAN gjort mot vår uttalade åsigt i denna del, måste vi dock ännu vidhålla densamma.[1]

---

[1] Sedan ofvan stående var nedskrifvet och för tryckning satt, har D:r HAGENS uppsats i Stett. Ent. Zeit. för innevarande år pag. 97—106: »Ueber die Bestimmung der von Linné beschriebenen Arten der Gattung Phryganea» kommit oss till handa, deri D:r H. anför åtskilligt emot vår i The Lin. Ent. Journ. framstälda åsigt angående LINNÉS *Phr. striata*. Oaktadt den djupa aktning, som vi hysa för D:r HAGEN, såsom varande en auktoritet inom neuropterologien, hafva ej de nya skäl, som han nu framlagt för identiteten af LINNÉS och hans *Phr. striata*, i det ringaste rubbat vår förut och senast här ofvan uttalade åsigt. Tvärt om har den genom den förnyade granskningen ytterligare stadgats och vi våga tro, att hvar och en, som utan förut fattad mening öfverväger de skäl, som vi framlagt, skall finna att LINNÉS beskrifning icke utan våldförande af hans ord kan tydas på någon annan art än *Neuronia ruficrus* AUCT. — D:r HAGEN anmärker rörande det i LINNÉS samling varande exemplaret af *Phr. striata*, hvilket M'LACHLAN upplyst vara en ♀ af HAGENS art med afslipade vingar, att detta icke kan med visshet antagas härröra från LINNÉ, alldenstund namnet är i dennes eget exemplar af Syst. Naturæ ej understruket med bläck utan med blyerts, och att man endast med full visshet vet, att de exemplar i samlingen, hvilka i nämda exemplar af Syst. Nat. blifvit betecknade med bläck, härröra från LINNÉ. Det i LINNÉS samling numera befintliga exemplar af *Phr. striata* HAG., hvilket således kan vara ditsatt sedan samlingen kommit i sin engelske egares hand, såsom med visshet skett hvad andra arter beträffar, får således icke åberopas såsom grund eller stöd för någon tolkning af LINNÉS beskrifning, så vida det visar sig, att denna ej dermed öfverensstämmer, till följd hvaraf också det stöd M'LACHAN sökt häri för sitt inkast mot vår åsigt helt och hållet bortfaller. — D:r HAGEN söker stöd för sin mening deri, att LINNÉ i Acta Upsal. 1737. p. 27. n:o 2 sagt om sin *Phr. striata*: »antennis longitudine *alarum*». Detta hans yttrande ansåg jag ej nödvändigt att i min förra uppsats upptaga till skärskådande, af skäl, som framgår af hvad jag nu kommer att om detta yttrande nämna. Det är sant, såsom D:r H. visar, att denna bestämning fullkomligt lämpar sig till hans art, så att allt ordande vidare vore onödigt; men kan man med ringaste skäl till sannolikhet föreställa sig, att LINNÉ skulle hafva utbytt denna bestämning i sin senare utkomna Fauna Suecica mot orden: »antennis longitudine *corporis*», derest han funnit, att den i Act. Ups. redan intagna vore den *rätta?* Man kan väl icke påbörda en samvetsgrann förf. det grofva fel, att han i en senare skrift ändrar en riktig uppgift i äldre skrift mot en uppenbart oriktig? Så vidt detta ej är tillständigt — och detta våga åtminstone icke vi göra — så måste

Under Maj och Juni månader är arten ingalunda sällsynt i södra och mellersta Sverige, åtminstone ända upp i Upland. Den är äfven träffad på flera ställen i södra Norige.

Slägtet PHRYGANEA (LIN.).

1. **Ph. grandis** (LIN.): antennerna lergula med bruna ringar; abdomen ofvan brun, undertill brungul; framvingarne grå,

---

uppgiften om antennernas längd hos arten sådan den göres i F. S. vara den *rätta* och den i Act. Ups. gifna anses såsom *oriktig* och kan således vid bestämmandet af LINNÉS art ej tagas i betraktande. Har jag rätt häri, så måste också LINNÉS art hafva antennerna af *kroppens* och ej af *vingarnes* längd. Sådant är förhållandet endast med *Neuronia ruficrus,* hvaremot HAGENS *Phr. striata* har dem, såsom HAGEN ock själf medgifver, betydligt längre och af vingarnes längd. Det stöd, som D:r H. sökt uti LINNÉS felaktiga och sedan i F. S. rättade uppgift i Act. Ups. för sin mening, förfaller derför helt och hållet och rättelsen blir just ett ytterligare vigtigt skäl för riktigheten af vår tolkning. (I förbigående vilja vi här nämna, att den af L. gjorda, nu påpekade ändringen, sammanhållen med hvad han om antennerna säger vid *Phr. nebulosa,* just är orsaken till vår yttrade förmodan, att LINNÉS specimen af *Phr. phalænoides* haft afbrutna antenner, emedan man häraf kan antaga, att han varit noggrann i sina bestämningar i föreliggande fall. D:r H. anser detta vårt antagande otroligt. Antagandet inverkar ej, hvad *Phr. phalænoides* beträffar, på bestämmandet af arten, och är det derför likgiltigt, huru vida det godkännes eller ej. För vår del kunna vi likväl aldrig tro, att L., när han sagt: »antennæ dimidio *corpore* breviores» och »antennæ longitudine *corporis»,* menat *vingarne* och ej hvad han uttryckligen sagt). — Vidare invänder D:r H. mot det skäl, vi för vår tolkning af LINNÉS *Phr. striata* hämta deraf, att L. ställt sin art i ordningen närmast sin *Phr. reticulata* och icke närmast sin *Phr. grandis,* såsom han utan tvifvel hade gjort, om hans art varit identisk med HAGENS, utan mellan sina båda arter inskjutit sin *Phr. grisea,* att arternas ordningsföljd ej får här åberopas såsom bevis, emedan man finner på andra ställen i LINNÉS skrifter, att han inskjutit helt främmande arter emellan hvarandra närstående. Att L. så gjort kan icke förnekas, men först och främst torde det blifva svårt att uppvisa, att han gjort detta med tvänne andra, hvarandra till färg och kroppsform så *förvillande* lika arter som *Phr. striata* HAG. och *Phr. grandis* L. äro — och vidare, månne man, derför att någon gång närstående arter blifvit vidt skilda från hvarandra, får efter eget godtycke bestämma *när* så har skett eller *icke?* Tvärt om måste man endast då antaga det, när alla omständigheter i beskrifningen dertill tvinga. Att ingen enda sådan *tvingande* omständighet här föreligger är klart af hvad ofvanför blifvit ur LINNÉS beskrifning framhållet, och kan således just här med största rätt såsom skäl för vår tolkning af den Linnéanska arten åberopas dess ordningsnummer i F. S. — Ytterligare anför D:r H. emot oss, att LINNÉS ord: »alæ subtestaceæ sive

retikulerade och skuggade med brunt samt försedda med 2 hvita punkter och hos ♀ derjämte med långsgående, svartaktigt band; hanens öfre analbihang långa, cylindriska, utstående, mot spetsen krökta inåt och nedåt; oberoende nerven på honans bakvingar är en gren af glenoidalgrenen, och denna senare åter sällan utanför diskfältet förenad med styloidgrenen i en mycket kort, gemensam stam. L. e. vsp. 39—60 millim.

---

fusco-testaceæ, venis aliquantulum ramosis striatæ» bland 36 exempl. som finnas i HAGENS samling af hans *Phr. striata,* äro fullt tillämpliga på 10, som visa vingarne enfärgade utan fläckar och hos hvilka vingnerverna äro tydliga. Huru vida de 5 svenska exemplar, som samlingen innehåller, höra till de 10 nämnes ej, men D:r HAGEN medgifver dock att 3 expl. från Lappland äro ganska lika *Phr. grandis.* Gerna medgifves, att ett och annat individ af HAGENS *Phr. striata* påträffas, hvars färg är ganska enformig och der vingnerverna kunna genom den starka hårigheten jämförelsevis lätt upptäckas, ehuru sådanas antal i förhållande till alla de öfriga af arten, som hafva normal färgteckning, ej kan bestämmas efter antalet deraf i ett naturaliekabinett, för hvilket exemplaren utväljas och ej sammanföras på måfå. Likväl våga vi påstå på grund af förhållandet i naturen, att sådana individ äro åtminstone *inom Sverige* ganska sällsynta och att hos dem *aldrig* vingnerverna framstå mot vingen i öfrigt till den grad, att de genast och *ovilkorligen* falla i ögonen så som hos *Neuronia ruficrus* och såsom det måste på grund af LINNÉS ord vara med hans *Phr. striata,* alldenstund det är onekligt, att L. i sina beskrifningar just framhåller i främsta rummet de mest i ögonen fallande karaktärer och ej de mera dolda. Att vingnerverna måste vara af sådan beskaffenhet hos hans art framgår just deraf, att han i *artdiagnosen* framhåller nerverna såsom nästan uteslutande artkaraktär och ej först i den omständligare beskrifningen omnämner dem. Det är således de utpräglade vingnerverna, som framför allt skilja hans art från alla de öfriga, hvilka han beskrifvit, och man kan icke uppleta någon annan än *Neuronia ruficrus,* på hvilken detta, jämte hvad öfrigt beskrifningen innehåller, inträffar. — Då öfriga af oss anförda skäl äfven tagas med i räkningen, tro vi häraf tydligen framgå att vår tolkning af LINNÉS *Phr. striata* måste vara den rätta. — I öfrigt äro vi för vår del icke sådana dyrkare af prioritetslagen, att vi *ovilkorligen* påyrka det *N. ruficrus* skall bära namnet *N. striata,* utan må gerna för oss D:r HAGENS art benämnas *Phr. striata,* blott icke LINNÉ uppgifves såsom namnets auctor, ty för oss har redandet af en arts synonymi hufvudsakligen ett historiskt intresse, liksom det för D:r H. har hufvudsakligen ett geografiskt. Att antaga eller förkasta det af oss föreslagna och här ofvan genomförda namnutbytet öfverlemna vi derför med nöje åt hvars och ens tycke och smak och skola derpå ej spilla ett ord. — Vi torde framdeles komma i tillfälle att yttra oss öfver den vederläggning af vår tolkning af åtskilliga andra arter bland LINNÉS *Phryganeidæ,* hvilken D:r HAGEN i ofvan anförda uppsats sökt åstadkomma.

Phr. grandis LIN. F. S. 1485. ZETT. Ind. Lapp. 1061 (ex parte). M'LACHL. Revis. & Syn. 21. *Thrichostegia grandis* KOL. Trichopt. I. 84.

Anm. Ehuru LINNÉ otvifvelaktigt under sin *Phr. grandis* inbegrep äfven följande art, liksom förhållandet var med ZETTERSTEDT, hafva vi dock icke tvekat att tillägga nu ifrågavarande art det namn han gifvit, såsom allmänneligen för arten antaget.

Träffas under sommar och höst allmänt, åtminstone ända in i södra Lappmarken; dess norra gräns är ännu ej med säkerhet känd. Från Norge hafva vi ännu ej sett arten.

2. **Ph. bipunctata** (RETZ.): antennerna mörkbruna med svarta ringar; abdomen ofvan svartbrun, undertill blekare; framvingarne brungrå, retikulerade och skuggade med brunt samt försedda med två hvita punkter och hos ♀ derjämte med långsgående, afbrutet svart band; hanens öfre analbihang långa, cylindriska, utstående, uppåt- och utåtriktade; oberoende nerven på honans bakvingar är en gren af styloidgrenen och denna senare åter utanför diskfältet förenad med glenoidalgrenen i lång gemensam stam. L. e. vsp. 35—55 millim.

Phr. bipunctata RETZ. 55. *Phr. grandis* ZETT. Ins. Lapp. 1061 (ex parte). *Phr. striata* HAGEN. Lin. Ent. V. 363. M'LACHL. Revis. & Syn. 23. *Trichostegia striata* KOL. Trichopt. II. 285.

Anm. Rörande synonymien se ofvan under *Neuronia striata*.

Allmän vid samma tid som föregående inom Sverige ända upp i Lappmarkerna och inom Norge åtminstone ända upp till Dovre.

Slägtet DASYSTEGIA N. GEN.

1. **D. variegata** (FOURCR.): antennerna lerfärgade, med svarta ringar; abdomen lerfärgad, ofvantill mörkare, stundom svartaktig; framvingarne ofvan blekgrå, med tätstående svartbruna töcken och oregelbundet nätformig teckning, samt i inkanten alternerande ljusa och mörka fläckar och i disken två hvita punkter; nedre analbihangen hos ♂ långa, jämnbreda, starkt uppåtböjda, spetsarne hvarandra närstående och djupt klufna; abdomens sista ryggsegment hos ♀ förlängdt, hvarje dess yttre vinkel bildande en tand, i midten två tänder samt emellan hvar-

dera af dessa och den yttre vinkeln en ännu mindre tand. L. e. vsp. 26—35 millim.

Phr. variegata FOURCROY. Ent. Par. 357. *Phr. varia* FABR. E. S. II. 77. ZETT. Ins. Lapp. 1061 (ex parte). M'LACHL. Revis. & Syn. 24. *Trichostegia varia* KOL. Trichopt. I. 86.

Allmän under sommar och höst på hela vår halfö och går inom Sverige åtminstone upp i Torneå Lappmark.

2. **D. obsoleta** (HAGEN): antennerna svarta, med smala lerfärgade ringar; abdomen mörkt svartbrun, undertill med bleka segmentkanter; framvingarne blekgrå, med tätstående bruna fläckar och töcken samt i disken två hvita punkter; nedre analbihangen hos ♂ långa, på midten smalare, starkt uppåtböjda, med utvidgad, tvär spets, nedanför hvilken en lång, fin, nedåt riktad torne finnes; abdomens sista ryggsegment hos ♀ förlängdt, på sidorna bredt utskuret. L. e. vsp. 20—35 millim.

Phr. obsoleta HAGEN. Stett. Ent. Zeit. 1858. 114. M'LACHL. Revis. & Syn. 26. *Phr. varia* ZETT. Ins. Lapp. 1061 (ex parte, secundum sp. orig.).

Förekommer på hela vår halfö ända till Tromsö i Norge. I norra provinserna börjar flygtiden redan i Juli, men i de södra deremot knappast förr än i Augusti, och här varar den ända in i Oktober. I norden tyckes den vara allmännare, men mot söder sällsyntare än föregående art.

Slägtet TRICHOSTEGIA (KOL.) HAGEN.

1. **T. minor** (CURT.): antennerna lerfärgade, med bruna ringar; abdomen mörkt lerfärgad; framvingarne ofvan bruna, med tätstående grå eller lergula fläckar, samt nära utkanten ett tvärgående grått eller ockragult, mer eller mindre sammanhängande band; bakvingarne rökigt grå, mot spetsen brunaktiga. L. e. vsp. 17—27 mill.

Phr. minor CURT. Phil. Mag. 1834. 212. WALLENGR. Öfvers. af K. V. A. Förhandl. 1870. 157. 12. M'LACHL. Revis. & Syn. 27. *Phr. tortriceana* RAMB. Neur. 471. *Thrichostegia minor* KOL. Trichopt. I. 87. HAGEN. Syn. Syn. 91.

Under Juni och Juli månader mer eller mindre sparsamt i södra och mellersta Sverige samt i södra Norge. Den hvilar

hälst på trädstammar och träffas ofta långt från vatten. Nordligast inom Sverige är den funnen vid Stockholm (THEDENIUS).

Slägtet AGRYPNIA CURT.

1. **A. picta** (KOL.): antennerna svartbruna, med lergula ringar; fötterna lergula med svarta tornar; framvingarne lergulaktigt grå; nerverna, två fläckar i framkanten och ett halfmånformigt, otydligt, i vingspetsen utlöpande band bruna; två små hvita fläckar i disken; bakvingarne lergula med bruna nerver. L. e. vsp. 29—34 millim.

A. picta KOL. Trichopt. I. 79. M'LACHL. Revis. & Synops. 28.

Är en af halföns sällsyntaste nattsländor och har hos oss hittills blifvit funnen endast i Småland (BOHEM.) inom Sverige och i Odalen (SCHÖYEN) inom Norge. HAGEN uppgifver, att den träffas i Lappmarken. Dess flygtid tyckes infalla i Juli månad. Arten är snarlik *Dasystegia obsoleta*.

2. **A. pagetana** (CURT.): antenner och fötter lergula; framvingarne blekt halmgula med mot utkanten brunaktiga nerver; bakvingarne blekare, med föga mörkare nerver; deras spets gulaktig. L. e. vsp. 24—34 millim.

A. pagetana CURT. Brit. Ent. t. 54c. KOL. Trichopt. I. 98. M'LACHL. Rev. & Synops. 29. *Oligotricha strigosa*. RAMB. Neur. 473.

Under Juli, Augusti och September månader der och hvar, i synnerhet vid insjöar med dybotten, inom Sverige i södra och mellersta provinserna, åtminstone ända upp uti Helsingland, der den blifvit funnen af AURIVILLIUS. Ovanligt stora exemplar ega vi från Skara (FORSSELL), men blott honor. Från Norge hafva vi ännu ej sett arten. Den springer med lätthet på vattenytan.

ADNOTATIONES

ad

»ICHNEUMONOLOGIAM SUECICAM»

AUCTORE

AUG. EMIL HOLMGREN.

(Continuatio).

40. I. melanotis HOLMGR. — Pag. 72.

Post diagnosin feminæ addendum:

♂: ore ex parte sordide rufo; orbitis oculorum facialibus late, lineis seu maculis ad radicem alarum, scutello, segmento 3:tio abdominis tibiisque stramineis, his posticis apice nigro; alis fuscescenti-hyalinis, stigmate fulvescente, tegula fusca. — Long. 14—16 millim.

Mas, hactenus indescriptus, in Westrogothia a Dom. MORTONSON rarius inventus est. — Specimen femineum a Dom. S. LAMPA e Westmannia accepi. — Var. 1. quoque in Lapponia occurrit.

Obs. Sculptura corporis ♂ plane ut in femina. Segmentum 2:dum abdominis nigro-fuscum, angulis apicalibus pallidioribus.

46. I. gradarius WESM. — Pag. 80.

Mas sub hac specie dubie collocatus ad speciem diversam pertinet, ejusque diagnosis ideo delenda; quod ad *feminam* attinet, ejus diagnosis paullulum modificanda:

Mas (verus): ore, clypeo, facie, initio orbitarum frontalium, margine supero colli, linea ante et lineola infra alas scutelloque albido-flavis; segmentis 2 et 3 abdominis croceis; alis subfumato-hyalinis, stigmate fulvo, tegula nigra;

pedibus validiusculis, tibiis tarsisque flavescentibus, posticis apice nigris, femoribus posticis ima basi macula flavida; area superomedia metathoracis latitudine sua non longiore. — Long. circiter 16 millim.

Ad diagnosin *feminæ* addendum: *collo margine supero sæpe rufescente; femoribus posticis ima basi macula rufa.*

Mares tantum duos in Uplandia detexi. Feminæ multo frequentiores occurrunt, flores umbellatarum sæpe visitantes.

Mas ab *I. albicollis* ♂ ægre discernendus; differre tamen videtur corpore toto robustiore, pedibus validioribus, area superomedia metathoracis breviore, picturis capitis et thoracis haud pure albis, sed flavescentibus, segmentis 2 et 3 abdominis croceis l. rufo-ferrugineis. — *Femina* ab *I. albicollis* ♀, cui simillima est, tarsis sat dilatatis differt.

46—47. I. refractarius Wesm. — Pag. 80.

Wesm. Ichn. Miscel. 23. 17. ♂.

Ich. gradarius Holmgr. Ichn. Suec. 81. ♂.

Obs. Locus hujus speciei in serie systematica dubius quidem est, quum mas modo innotuerit. Sed structura antennarum, thoracis et segmenti tertii abdominis suadet, ut potius in hanc subdivisionem adscribatur.

41. I. sepentrionalis Holmgr. — Pag. 82.

Post var. 1 addendum:

Var. 2. ♂: segmentis 2 et 3 abdominis nigris, interdum margine apicali pallido.

Amblyteles alpestris Holmgr. Ichn. Suec. 229, 10. ♂.

Hab. in alpibus Norvegiæ (Schöien).

49. I. Thomsoni Holmgr. — Pag. 85.

Post diagnosin feminæ addendum:

♂: mandibulis ex parte rufis; maculis ad radicem alarum scutelloque flavidis; segmentis 2 et 3 abdominis rufis, hoc margine summo apicali nigro; alarum stigmate fusco-testaceo, radice et tegula nigrofuscis; pedibus anterioribus

fulvo-stramineis, coxis et trochanteribus nigris, posticis concoloribus, sed apice femorum et tibiarum nigro. — Long. circit. 16 millim.

Hab. in alpibus Norvegiæ (SCHÖIEN).

49—50. I. hæmatonotus WESM.

Nitidulus, punctulatus, niger; ore, colli margine supero, mesonoto, scutello, segmentis 1—3 abdominis, femoribus anterioribus magna ex parte, tibiis tarsisque omnibus, rufis; annulo antennarum et macula segmentorum ultimorum abdominis albis; alis fulvescenti-hyalinis, stigmate, radice et tegula rufis. — ♀ (Long. circit. 10 millim.).

WESM. Rem. Crit. Court. Addit. 89. ♀.

Hab. in Uplandia, rarissime. Mas mihi ignotus est.

Similis et affinis *Ichn. vulneratorio* (Ichn. Suec. 118. 70), sed habitu toto robustiore, antennis validioribus, plane filiformibus, pedibus crassioribus et aliter coloratis. — Caput pone oculos vix angustatum. Metanotum ruguloso-alutaceum, areis superioribus 3, costis tenuibus circumdatis; area superomedia quadrata; area posteromedia costis (divisoriis) deletis. Postpetiolus subtilissime aciculatus. Segmentum 2:dum gastrocælis transversis, spatio interjacente area media postpetioli angustiori. Areola alarum 5-gona. Pedes validi, femoribus, imprimis anticis, incrassatis.

53—54. I. gravipes WESM.

Nitidulus, punctulatus, niger; ♂: femoribus, tibiis et tarsis rufis, his posticis nigris; stigmate alarum nigricante, fuscescente vel rufo; pedibus validis; ♀: antennis annulo albo nullo; femoribus tibiisque rufis; stigmate alarum rufo vel fulvo; segmentis 6 et 7 abdominis macula angusta alba — ♀ ♂ (Long. circit. 15 millim.).

WESM. Ichn. Miscel. 21. 15. ♀. HOLMGR. Ichn. Tirol. 5. 11. ♂.

Hab. in alpibus Sueciæ borealis, rarius. Marem in Åreskutan Jemtlandiæ, feminam in Lapponia meridionali (ad Tärna) de-

texi. — Specimina nonnulla, in alpibus Tiroliæ capta, mecum communicavit Cel. HELLER.

Femina, præter alias notas, pictura insigni antennarum, pedum abdominisque sat distincta est. *Mas* ab aliis maribus affinibus et similiter coloratis nitore capitis, metanoti scutellique, ut mihi videtur, facile dignoscitur.

55—56. I. majusculus TISCHB.

Nitidulus, punctatus, niger; ♂: lateribus faciei, scapo antennarum macula subtus scutelloque stramineis; abdomine croceo vel ferrugineo, basi apiceque nigris; alis infumatis, stigmate testaceo-rufo, tegula nigra; pedibus flavo-nigroque variis; ♀: annulo antennarum albo; scutello stramineo; segmentis 2—4 abdominis rufis vel rufo-ferrugineis, 6 et 7 macula dorsali straminea; alis infumatis, stigmate testaceo rufo, tegula nigra; tibiis anticis latere antico pallidis — ♂ ♀ (16—22 millim.).

I. horridator GRAV. Ichn. Europ. I. 457, 185. ♀ (pro parte) — WESM. Tent. 40. 32. ♂. (pro parte).

I. majusculus TISCHB. Stett. Ent. Zeit. XXXIV. 224. 81. ♀. et 82 ♂. (horridator!).

Hab. in Suecia media, rarissime. Prope Holmiam feminas duas deprehendimus Past. HALLSTRÖM et ipse. Marem unum e Wermelandia a Dom. MORTONSON accepi, alterum in Ostrogothia ipse detexi. Alibi intra patriam, quantum mihi innotuit, adhuc non inventus.

Femina pedibus nigris et colore insigni abdominis ab omnibus affinibus primo adspectu differt. *Mas* quoque, præter alias notas, pictura abdominis et pedum facile est dignoscendus. — Caput in utroque sexu pone oculos distincte angustatum; vertice oblique depresso, acute marginato; temporibus minus buccatis, fortiter punctatis; spatio infra-oculari apud feminam sat lato, apud marem latitudinem mandibularum saltem æquante. Antennæ ♂ setaceæ, porrectæ, ♀ post mortem involutæ, apicem versus nonnihil attenuatæ, articulo 6:to flagelli quadrato. Thorax robustus, antice elevatus; mesonoto parapsidis brevibus, parum determinatis; metanoto area superomedia in mare tunc transversa, tunc quadrata vel interdum latitudine sua longiore, area juxtacoxali

costa superiori sæpius ex parte detrita. Postpetiolus area media aciculata, lateribus rotundatis, interdum sublobato-dilatatis (♂). Segmentum 2:dum gastrocælis mediocribus, spatio interjacente area media postpetioli subæquali. Areola alarum costam versus, saltem in ♂, anguste tantum aperta. Pedes mediocres.

Mas. Antennæ scapo nonnunquam toto nigro. Thorax interdum lineola alba infra alas. Segmentum 1:mum abdominis aut totum nigrum aut maculis duabus apicalibus rufis; 2—4—5 plerumque tota crocea l. ferruginea; ultima nigra l. fusca. Tegula alarum nigra. Pedes coxis et trochanteribus nigris, illis anterioribus haud raro macula subtus pallida; femoribus nigris, anterioribus apicem versus subtus stramineis; tibiis anterioribus stramineis apice latere interiore plus minusve nigro, posticis apice toto nigro, basi straminea; tarsis fulvescentibus articulorum apicibus nigris. Cetera sicut in diagnosi.

Femina. Caput nigrum, mandibulis apice rufis; orbitis oculorum frontalibus rubricosis. Segmentum 4:tum abdominis sæpius margine apicali obscuro; 5:tum macula triangulari, 6:tum linea, stramineo-albidis dorso notata. Cetera sicut in diagnosi.

Obs. Caveas ne marem hujus speciei cum *Amblyt. egregii* ♂ confundas.

59. I. zonellus Holmgr. — Pag. 100.

Obs. Quum ♂ hujus speciei idem esse videatur ac *I. balteatus* Wesm. nomen a nobis impositum mutandum:

59. I. balteatus Wesm.

Wesm. Tent. 48. 41. ♂ ♀. — Tischb. Stett. Ent. Zeit. XXXIV. 430. 108.

Ichn. zonellus Holmgr. Ichn. Suec. 100. 59. ♂.

Femina (mihi ignota). Antennæ subgraciles, setaceæ, alboannulatæ. Abdomen segmentis 5—7 macula alba. Alæ stigmate fulvo, tegula nigra. Wesm.

60—61. I. zonalis Grav.

Subnitidus, punctatus, niger; ♂ ore, clypeo, facie, scapo antennarum subtus, macula cuneata ante alas, scutello squamulisque alarum stramineis; segmentis 2 et 3 abdominis flavidis vel croceis, 3 fascia basali utrimque abbreviata nigra;

alis flavescenti-hyalinis, stigmate fulvo; pedibus anterioribus geniculis late tibiisque omnibus stramineis, his posticis apice nigris; tarsis fulvescentibus, posticis apicem versus sæpe infuscatis; metathorace ruguloso; ♀: »scutello flavo; segmentis 2 et 3 rufis, 3 basi nigra, 6 et 7 macula alba; tibiis ex parte rufis; antennis subgracilibus, setaceis, albo-annulatis; postpetiolo crasse aciculato.» — ♂ ♀. (Long. 12—18 millim.).

Grav. Ichn. Europ. I. 323. 118. ♀. — Wesm. Ichn. Ot. 28. 25. ♂ ♀.

I. illuminatorius Grav. l. c. 423. 164 (pro parte).

I. terminatorius Holmgr. Ichn. Suec. 70. 39. ♂ (exclusa ♀).

Var. 1. ♂: facie nigra, flavo-maculata.

Hab. in Suecia media et meridionali, minus frequens. Femina mihi ignota est. — Var. 1. e Westmannia mecum benevole communicavit oculatissimus ille entomologus S. Lampa.

65—66. I. punctus Grav.

Nitidulus, punctatus, niger; ♂: orbitis oculorum internis, lineolis ad radicem alarum scutelloque albidis; abdominis medio plus minusve castaneo-rufo, segmentis 5—7 vel 6 et 7 macula dorsali alba; alis fuscedine tinctis, stigmate et tegula nigro-fuscis; pedibus ex parte sordide rufo-fulvis; ♀: orbitis oculorum frontalibus, annulo antennarum scutelloque albidis; abdominis medio rufo l. castaneo-rufo, segmentis 5—7 macula dorsali alba; alis fuscedine tinctis, stigmate et tegula nigro-fuscis; pedibus ex parte sordide rufo-fulvis. — ♂ ♀. (Long. 14—18 millim.).

Grav. Ichn. Europ. I. 323. 119. ♂. — Wesm. Tent. 49. 43. ♂ ♀.

Var. 1. ♂: segmentis abdominis 2—4 nigris, rufo-nebulosis.

Wesm. l. c. var. 1.

Var. 2. ♂ ♀: »femoribus tibiisque omnibus rufis.»

Wesm. l. c. var 2.

Hab. in Suecia media et meridionali, rarius. Mares nonnullos prope Holmiam detexi. Feminam unicam tantum vidi in

Ostrogothia ante plures annos a Doct. A. Goës captam mihique benevole donatam. — Var. 2 in Suecia adhuc, quantum scio, non inventa.

Species sat distincta. Caput pone oculos angustatum; temporibus parum buccatis, in ♀ nitidis, parce punctatis, in ♂ punctura fortiore et crebriore; spatio infraoculari in utroque sexu mandibularum basi latiore. Antennæ feminæ subgraciles, extrorsum attenuatæ, articulo flagelli 7:mo quadrato. Mesonotum parapsidis antice tantum indicatis. Metanotum punctato-rugulosum, areis superioribus tribus, earum superomedia subrectangulari, transversa; posteromedia, saltem in ♀, nonnihil excavata, costis duabus tridivisa. Abdomen sat fortiter alutaceo-punctatum, incisura 2:da utriusque sexus profunda; postpetiolo latiusculo, area media aciculata; gastrocælis segmenti 2:di mediocribus parum profunde exsculptis, spatio interjacente area media postpetioli nonnihil latiore; segmento 3:tio transverso. Areola alarum apud marem angustius aperta quam apud feminam, nervum recurrentem ordinarium ante medium recipiens. Pedes mediocres; coxis posticis ♀ subtus nudis, nitidis, subtiliter punctatis.

65—66. **I. batis** Holmgr. n. sp.

Parum nitidus, punctatus, niger; ♂: lateribus faciei, scapo antennarum macula subtus (sæpius) scutelloque, albicantibus; segmentis 2 et 3 abdominis obscure rufis, plerumque nigronotatis; alis subinfumato-hyalinis, stigmate fulvo l. fusco, tegula nigra; tibiis omnibus basin versus sordide rufescentibus, anterioribus pallidioribus; areis superioribus metathoracis 5; gastrocælis segmenti 2:di abdominis mediocribus, spatio interjacente rugoso-aciculato area media postpetioli latitudine subæquali; ♀: annulo antennarum, lineis ad alarum radicem scutello maculaque dorsali segmentorum 5—7 abdominis, albidis; segmentis 2 et 3 obscure rufis, plerumque nigro-notatis; alis infumato-hyalinis, stigmate fulvescente, tegula nigra; tibiis basi sordide rufis; areis superioribus metathoracis 5, lateralibus costa tenui tantum discretis; gastrocælis segmenti 2:di abdominis mediocribus, spatio interjacente subruguloso-aciculato,

area media postpetioli latitudine subæquali. — ♂ ♀. (Long. 15—18 millim.).

Var. 1. ♂: segmentis 2 et 3 abdominis totis rufis; tibiis posticis totis nigris.

Var. 2. ♂: stigmate alarum obscuro.

Hab. in Suecia media et meridionali, rarius.

I. obscuripedi (Ichn. Suec. 113, 66) proximus. Ab affinibus præcipue differt pictura abdominis et pedum nec non sculptura segmenti 2:di abdominis. — Caput utriusque sexus pone oculos distincte angustatum; temporibus vix buccatis, in ♀ fortiter, in ♂ subtiliter punctatis; spatio infraoculari feminæ lato, maris angusto. Antennæ ♀ post mortem incurvatæ, apicem versus sat attenuatæ, articulo flagelli 10:mo subquadrato. Thorax antice elevatus; area metanoti superomedia latitudine breviorie; area posteromedia tridivisa. Postpetiolus abdominis area media distinctissime aciculata, in ♂ fortius quam in ♀. Segmentum 2:dum latitudine haud longius, gastrocælis triangularibus, mediocribus et modice profundis, spatio interjacente in utroque sexu subrugoso-aciculato. Segm. 3:um transversum. Terebra ♀ ultra apicem abdominis perparum porrecta. Areola alarum costam versum anguste tantum aperta, nervum recurrentem ordinarium nonnihil ante medium recipiens. Pedes mediocres; coxis posticis subtus nudis, confertim, fortiter punctatis.

72. I. quæsitorius Linn. — Pag. 121.

In Uplandiam quoque inventus est.

Obs. Antennæ ♀ articulo flagelli 8:o l. 9:o quadrato, antecedentibus latitudine sua longioribus.

73. I. cessator Müll. — Pag. 123.

Hab. per omnem Sueciam, haud infrequens.

Obs. Antennæ ♀ articulo flagelli 12:o quadrato, antecedentibus latitudine sua longioribus.

73—74. I. inops Holmgr. n. sp.

Parum nitidus, punctatus, niger; ♀: ore et flagello antennarum ex parte rufis; scutello dorso fere toto albido-stramineo vel macula tantum apicali ejusdem coloris; segmentis 6 et 7

abdominis macula oblonga pallida; alis fulvescenti-hyalinis, stigmate fulvo-rufo, tegula nigra; tarsis anterioribus, femoribus tibiisque rufis, harum posticis apice nigris; metathorace fere mutico. — ♀. (Long. 12—18 millim.).

Hab. in Uplandia, ubi feminas duas deprehendimus Past. HALLSTRÖM et *ipse*.

Hæc species medium quasi tenet inter *I. quæsitorium* et *I. cessatorem*. Ab illo, præter alias notas, annulo antennarum deficiente et costa interiore areæ metathoracis dentiparæ fere recta, ab hoc pictura alba scutelli facile differt, ab ambobus autem antennis validioribus, articulo flagelli 7:mo jam quadrato.

74. **I. subreptorius** WESM. — Pag. 125.

Obs. Quum hæc species jam a Cel. GRAVENHORST sub nomine *I. submarginatus* descripta fuerit, nomen a Cel. WESMÆL impositum mutandum:

74. **I. submarginatus** GRAV.

GRAV. Ichn. Europ. I. 244. 78. ♀. — WESM. Rem. crit. 28. 78. ♀.

I. subreptorius WESM. Ichn. Miscel. 16. 10. ♀. — HOLMGR. Ichn. Suec. 125. 74. ♂ ♀.

75. **I. Mäklini** HOLMGR. — Pag. 127.

Hab. quoque prope Holmiam (G. DE VYLDER); in Westrogothia (N. E. FORSSELL).

76. **I. Haglundi** HOLMGR. — Pag. 129.

In Jemtlandia feminam unicam detexit mecumque benevole communicavit Dom. O. GUINCHARD. Feminam quoque e Bothnia septentrionali accepi.

77. **I. gemellus** GRAV. — Pag. 131.

Hab. in Uplandia, certis annis sat frequens.

Sectio 5:ta.

80. I. bimaculatorius Panz. — Pag. 137.

Marem unicum in Kinnekulle Westrogothiæ deprehendit Cand. G. Holm. Femina mihi adhuc ignota est.

Sectio 6:ta.

81. I. nigritarius Grav. — Pag. 138.

Obs. Hæc species inter vulgatissimas censenda est. Multa legi individua mensibus Julio—Septembri ubique in Suecia media et meridionali, nec non in Jemtlandia et Lapponia, in pratis, silvis et hortis, ubi præsertim plantas umbelliferas frequentabant, vero etiam in locis graminosis et fruticetis circumvolitabant. Mares feminis plerumque multo frequentiores sunt. — Quod ad magnitudinem, staturam et picturam attinet hæc species valde variat. Vix tamen credo varietates omnes (Confr. Ichn. Suec. p. 139) ad unam eandemque speciem referendas esse. E numero varietatum præsertim delendas esse puto *var.* 11 et *var.* 12, easque pro specie peculiari habendas donec omne dubium sublatum fuerit.

81—82. I. infidus Wesm.

Nitidus, punctulatus, niger; ♂: annulo antennarum albo, scapo subtus rufo vel stramineo; orbitis oculorum facialibus, clypeique macula utrinque laterali stramineo-albidis; incisuris anterioribus abdominis thyridiisque sordide rufis; femoribus tibiisque rufis, interdum, præsertim postice, plus minusve nigris; ♀: ore ex parte, apice clypei et scapo antennarum subtus rufis; annulo flagelli albo; incisuris anterioribus abdominis thyridiisque sordide rufis; femoribus tibiisque rufis, harum semiannulo albo, interdum, præsertim posticis, plus minusve nigris. — ♂ ♀. (Long. 8—10 millim.).

Wesm. Mantis. 33. ♂ (exclusa ♀).
Ichn. nigritarius Holmgr. Ichn. Suec. 138. 81 var. 11 et 12.

Ich. annulator Grav. et Wesm. (pro parte).
Hab. in Suecia media et meridionali, passim.

82. I. punctifrons Holmgr. — Pag. 141.

Obs. Quum copiam marium nuper acceperim examinique accuratiori subjecerim, haud dubium existimo eos propter sculpturæ et coloris similitudinem cum *I. dissimilis* ♀ conjungendos esse; ideoque nomen hujus speciei mutandum:

82. I dissimilis Grav.

I. dissimilis Grav. Ichn. Europ. I. 190. 47. ♂ ♀ — Wesm. Rem. Crit. 21. 47. ♀.

I. zephyrus Wesm. Ins. Ot. 38. 39. ♂.

I. jocularis Wesm. Mantis. 32. 71 bis ♀. — Holmgr. Ichn. Suec. 206 ♀.

I. punctifrons Holmgr. Ichn. Suec. 141. 82 ♂.

Hab. in Suecia pluribus locis, haud infrequens. In Uplandia (Boheman et *ipse*): in Westrogothia (Holm et Mortonson); in Jemtlandia ad Areskutan marem unicum detexi; feminam unicam ante plures annos deprehendit Dahlbom, loco natali tamen non indicato (Confr. Wesm. Mantis.).

Species sat distincta et ab omnibus affinibus facile distinguenda. Diagnosis utriusque sexus sic modificanda:

Nitidulus, punctatus, niger; ♂: ore, clypeo, facie, interdum striga genarum, macula ad orbitas verticis, margine supero colli, lineola vel puncto ad radicem alarum et plerumque apice scutelli stramineis; annulo antennarum albo; alis subinfumato-hyalinis, stigmate dilute-fusco; femoribus tibiisque rufis, posticis apice obscuro, coxis anterioribus subtus sæpe pallide notatis; area superomedia metathoracis subsemicirculari, areis lateralibus utrimque haud raro duabus costa tenui discretis; ♀: orbitis frontis et puncto utrimque verticis rufescentibus l. fulvo-stramineis; antennarum annulo albo, scapo subtus plerumque macula rufa; margine supero colli puncto-

que ante alas rufescentibus; abdomine incisuris sordide rufis, segmentis ultimis albido-marginatis; alis subinfumato-hyalinis, stigmate pallido; pedibus rufis, coxis trochanteribusque ex parte nigris; area superomedia metathoracis subquadrata, areis lateralibus ab invicem vix discretis. — ♂ ♀. (Long. 8—10 millim.).

Femina. Caput pone oculos perparum angustatum; fronte confertim punctata; facie medio protuberante; spatio infraoculari basi mandibularum nonnihil latiore. Antennæ sat validæ, filiformes; flagello articulo 4:to vel 5:to quadrato. Postpetiolus abdominis subtiliter aciculatus. Thyridia segmenti 2:di transverso-linearia, spatio interjacente sat angusto. Pedes mediocres; coxis posticis subtus punctatis, nudis.

(Continuatur).

BLADMINERANDE FLUGLARVER

PÅ VÅRA KULTURVÄXTER

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

Bladminerande fluglarver förekomma tämligen talrikt på hvarjehanda slags succulenta växter, der de gnaga sig gångar och minor emellan bladens öfver- och underhud för att, derstädes skyddade, kunna lifnära sig af cellväfnaden. De göra sig vanligen lätt bemärkta, emedan deras gångar snart antaga en annan färg än den gröna, som bladet för öfrigt eger. Äfven åtskilliga kulturväxter äro icke så sällan hemsökta af dylika bladminerare, fastän man hos oss icke förr än på senare åren synes hafva lagt märke till deras förekomst samt följaktligen icke häller haft reda på deras utseende, lefnadssätt och olika utvecklingsformer. Jag har i en liten uppsats, som 1878 blifvit införd uti direktör LINDGRENS bekanta »*Tidning för trädgårdsodlare*», omnämt tvänne bladminerande fluglarver, af hvilka den ena lefver på *spenat* och den andra på *rödbeta;* men jag trodde emellertid icke då, att dessa larver tillhörde olika flugarter, dels emedan de voro ovanligt lika hvarandra, dels ock emedan jag då fått blott en art framkläckt ur pupporna. Sedermera har jag dock kommit underfund med, att de utgöra tvänne väl skilda arter, hvilka lefva i hvar sin af de båda i fråga varande näringsväxterna. Jag vill här i korthet beskrifva de båda arterna.[1]

---

[1] Att dessa arter förut under sitt fullt utbildade tillstånd, d. v. s. såsom flugor, äro kända af entomologerne, vill jag visst icke bestrida, men ämnar dock framdeles, i en annan afdelning af tidskriften, närmare redogöra härför. Säkert är emellertid, att de blifvit så förvexlade med andra arter af sina respektiva slägten, att de nya latinska benämningar, som jag här gifvit dem, böra kunna anses lika berättigade, som de äro karakteristiska.

Spenatflugan

Anthomyza spinaciæ Holmgr.

Gulgrå; pannan med en brunröd fläck öfver pannspröten, hvilka senares ryggborst är nästan hårlöst (naket); ögonen äro hos honan tämligen bredt åtskilda, hos hanen åter hvarandra mycket närstående; honans fötter äro — med undantag af höfterna, de främre låren och tarserna, hvilka äro svartgråa — rödgula. Hanens fötter äro deremot — med undantag af knälederna och skenbenen, som äro orent rödgula — helt och hållet svartgråa. — Längd omkring 6 millim.

Rödbetsflugan

Aricia betæ Holmgr.

Gråsvart, honan mera grå än hanen; pannan med en brunröd fläck öfver pannspröten, hvilka senares ryggborst är tämligen långhårigt; ögonen äro hos honan bredt atskilda, hos hanen åter hvarandra mycket närstående; vingarna genomskinliga, med den tredje och fjärde längdnerven nästan parallela och med det öfre vingfjället öfverskjutande det undre; svängkolfvarna, liksom fjällen, hvitaktiga; fötterna helt och hållet svarta. — Längd omkring 5—6 millim.

I Juni framkommo flugorna ur i jorden öfvervintrande puppor, för att begynna sin fortplantning, och honorna uppsökte kort derefter spenat- och rödbetslanden i och för äggläggningen. Ehuru jag icke kunde finna de sannolikt mycket små äggen, är det dock otvifvelaktigt, att dessa afsattes någonstädes på sjelfva näringsplantorna, emedan de nykläckta larverna derstädes snart började visa sig.

Larven (fullvuxen omkring 8 millim. lång) är fotlös, gulhvit, glänsande och försedd med så tunn ytterhud, att inelfvorna lysa igenom. Mot framänden är kroppen afsmalnande och vid munnen finnas tvänne små svarta hakar, som efter behag kunna utsträckas och indragas. Han lefver emellan ytterhinnorna inuti

bladens cellväfnad, som han förtär. Vanligen håller han till vid spetsen af bladet, som derstädes visar sig fläckvis urblekt eller vissnadt och skrynkligt. Icke sällan finner man två eller flera blad i följd af angreppet hophäftade, och flera larver kunna lefva i ett och samma blad ganska nära intill hvarandra. Man ser dem utan svårighet, om man håller bladet emot dagern. På andra ställen af bladet synas äfven ofta dylika bleka fläckar, hvilka nog ifrån början också varit larvminor, fastän de sedermera af en eller annan orsak öfvergifvits. Den ur bladminan uttagna larven är tämligen liflig, rör sig vågformigt och slänger ofta hit och dit med kroppens framände. Han kan glida fram på glas och andra släta föremål, i hvilken ställning dessa än befinna sig; detta i följd af de undre kroppsdelarnas vidhäftningsförmåga. — Vid midsommartiden fann jag larverna nära fullvuxna i spenatbladen, hvilka de snart derefter lemnade, för att i jorden undergå förpuppning. De första dagarna af Juli hade de allmänt öfvergått i detta senare utvecklingstillstånd. De i rödbetsbladen lefvande larvernas utveckling dröjde dock längre.

Puppan (omkring 5 à 6 millim. lång) är till färgen brunröd, till formen trind och långsträckt med afrundade ändar. Det yttre omhöljet utgöres, såsom vanligt hos flugpuppor, af den hopkrympta och förhårdnade larvhuden.

Då dessa båda flugarter i afseende på sina första utvecklingsformer (larver och puppor) så nära öfverensstämma med hvarandra, att man knappast kan finna någon åtskilnad dem emellan, har jag trott mig, såsom af det föregående också synes, i dessa hänseenden kunna afhandla dem till sammans. De hafva, i synnerhet på de sista åren, uppträdt ytterst talrikt i många trakter, åtminstone i de mellersta landsdelarna, hvarest de också i följd deraf förorsakat icke så liten skada på de kulturväxter, nämligen spenat och rödbetor, i hvilkas blad de, såsom nämdt är, innästla sig. Imellertid är det mer än troligt, att de, liksom många andra insekter, uppträda periodiskt, och att man således har anledning att, efter härjningsåren, kunna förbida en längre eller kortare tidrymd, under hvilken de icke visa sig i något betydligare antal. Detta beror, såsom jag anser, hufvudsakligen derpå, att de äro utsatta för andra, på deras bekostnad lefvande insekter, hörande till parasitsteklarnes grupp, samt sannolikt äfven för parasitsvampar. Jag har redan kommit en art af de små, synnerligen intressanta parasitsteklarne på spåren, hvarom jag framdeles närmare skall meddela.

MÉLANGES LÉPIDOPTÉROLOGIQUES

PAR

JACOB SPÅNGBERG.

Dans l'entomologie, comme dans les autres branches des sciences naturelles, il est assez souvent très difficile d'identifier parfaitement les espèces décrites par d'anciens auteurs. Désirant fournir quelques matériaux à la solution de cette question, je donne ici la description, avec figures, de quelques Lépidoptères, presque tombés dans l'oubli, dont j'ai eu l'occasion d'examiner les types.

1. Arctia alpina ACERBI.

Tab. 1, fig. 1.

Nigro-fusca; capite, thorace abdomineque nigris vel nigro-fuscis, parte anali hujus flava, collari scapulisque pallide flavescentibus, illo vitta media nigra ornato, his in apice nigris; pedibus nigris vel nigro-fuscis, apicibus femorum et tibiarum articulisque tarsorum anteriorum ad partem subcinnabarinis; alis anterioribus supra nigro-fuscis, maculis pallide flavescentibus in seriis ordinatis et fascias formantibus ornatis, subtus subaurantiacis vel subcinnabarino-flavescentibus, fusco-maculatis in parte discoidali ad maximam partem fuscis, in margine costali cinnabarinis; alis posterioribus supra obscurioribus, subtus pallidioribus, dimidio basali fere toto fasciaque, prope marginem apicalem posita, nigro-fuscis, margine costali dimidioque apicali ad maximam partem cinnabarinis, hoc subtus apicem versus multo pallidiore. L. al. exp. 45 mill.

Bombyx alpina ACERBI, Travels Sw. Finl. Lapl., vol. 2, pag. 253, tab. 1, fig. 4 (1802).

Bombyx Thulea DALMAN, Anal. ent., pag. 92 (1823).
Chelonia Thulea ZETTERSTEDT, Ins. lapp., pag. 929 (1840).

En Suède, il n'existe de cette espèce qu'un seul exemplaire, pris à Enontekis dans le district lapon (Laponie) de Torneå, et actuellement conservé parmi les collections entomologiques du Musée de l'État. C'est cet exemplaire qui a servi d'original à la description de DALMAN.

L'espèce en question se distingue facilement des autres espèces du genre par son abdomen noir, par la couleur des pattes, par son collier jaune pâle et par le large bord marginal intérieur brun noirâtre des aîles postérieures.

La figure donnée par ACERBI, quoiqu'elle ne soit pas des meilleures, montre clairement que l'espèce *alpina* décrite par lui et le type *Thulea* de DALMAN sont synonymes. C'est cependant à proprement parler le dessin de l'abdomen qui se sépare de celui de l'exemplaire que j'ai eu l'occasion d'examiner. ACERBI reproduit un abdomen gris avec des anneaux noirs et un anus jaune. Cette figure indique sans nul doute un exemplaire mâle, d'où il est possible que la différence dans la couleur de l'abdomen provient d'une différence de sexe, ou encore une erreur aura peut-être été commise dans la coloriation.

2. Simyra albo-venosa var. murina AUR.

Tab. 1, fig. 2.

Aux pages 36 et 37 de la précédente livraison de ce journal, M. AURIVILLIUS donne, de cette variété de *noctua* trouvée sur les bords de la Baltique, une description à laquelle je prends la liberté de renvoyer le lecteur.

3. Caradrina 4-punctata var. leucoptera (THUNB).

Tab. 1, fig. 3.

Cinerea, supra quam subtus obscurior; palpis in medio extus fusco-brunneis; abdomine cum pedibus griseo-albido; alis anterioribus supra cinereis, strigis transversis sat distinctis, maculis nonnullis parvis in margine costali positis maculaque orbiculari nigris ornatis, linea undulata maculaque renali

ferrugineis, hac punctis minutis albis circumdata; subtus pallide cinereis, margine costali a basi ultra medium margineque dorsali subalbidis, maculis nonnullis minutis apicalibus, macula distincta, in margine costali pone medium posita, maculaque minus distincta media nigris vel nigro-fuscis; alis posterioribus supra subtusque niveis, maculis nonnullis minutis apicalibus fuscis ornatis, limbo costali cinereo-adsperso, subtus præterea macula minuta media fusca instructis. L. al. exp. 27—29 mill.

Noctua leucoptera THUNBERG, Diss. ent. Ins. Suec., pars 2, pag. 41 (1791).

Les collections entomologiques du Musée de l'État possèdent de cette variété quelques exemplaires provenant de la région de Stockholm.

L'exemplaire typique d'après lequel THUNBERG a décrit la *noctuïde* en question, se trouve encore au musée zoologique d'Upsala, et concorde totalement avec les exemplaires beaucoup plus récents de la région de Stockholm. Ce n'est sans nul doute qu'une variété de *Caradrina 4-punctata* FABR., à aîles antérieures gris cendré, avec des bandes transversales plus foncées et plus nettes, et à aîles postérieures d'un blanc plus pur que chez l'espèce principale. A tous autres égards, elle correspond entièrement à *4-punctata*.

THUNBERG donne aussi une figure de cette *noctuïde;* mais, comme la figure en question n'est propre en aucune manière à bien faire connaître l'espèce, je ne l'ai pas citée dans la synonymie ci-dessus.

4. Anarta melanopa (THUNB.)

A été décrite et dessinée sous le nom de *Noctua Alpicola* par ACERBI dans ses »Travels Sw. Finl. Lapl., Vol. 2, p. 253, Tab. 1, ff. 5 et 6 (1802)».

SUR QUELQUES ESPÈCES EUROPÉENNES DE LA SOUS-FAMILLE DES PSOCINES

PAR

JACOB SPÅNGBERG.

M. MAC LACHLAN donne, dans les Comptes-rendus de la Société entomologique de Belgique du 6 décembre 1879 (T. 22 des Annales), p. CLXVII, une addition au mémoire de M. de Selys-Longchamps sur »la sous-famille des Psocines en Angleterre, en Belgique et en Scandinavie», addition dans laquelle il dit, entre autres, que le »*Stenopsocus nervosus* STEPH. est une variété du *cruciatus* L.» Le bienveillant empressement de M. ROSTOCK, à Dretschen, m'a mis à même de soumettre plusieurs exemplaires de *St. nervosus* (STEPH.) à un examen dont j'ai retiré avec M. MAC LACHLAN la pleine conviction que la Psocina décrite par STEPHENS sous ce nom ne peut pas être considérée comme une espèce propre, mais seulement comme une variété, et cela de *St. immaculatus* (STEPH.), mais non de *cruciatus*. Au point de vue de la nervature[1], *St. nervosus* concorde parfaitement avec *St. immaculatus* et se sépare en conséquence de *St. cruciatus* entre autres caractères par la circonstance que la veine anale des aîles antérieures, ainsi que la majeure partie du bord marginal extérieur des aîles postérieures entre la bifurcation extérieure de la veine radiale et le ramule extérieur de la même veine, sont munis de poils.

---

[1] J'ai conservé dans ce travail le système de désignation des veines employé par moi dans un précédent mémoire, *Psocina Sueciæ et Fenniæ*, publié dans le Bulletin *(Öfversigt)* des travaux de l'Acad. roy. des sciences de Suède, 35e année (1878), N:o 2.

Stenopsocus striatulus (Fabr.).

Tab. 1, fig. 4.

Ferrugineo-flavescens; alis anterioribus et posterioribus immaculatis, hyalinis, pterostigmate elongato, sat angusto, flavescente, margine interiore hujus ab venula transversa usque ad apicem posteriorem nigro-fusco; venis omnibus alarum anteriorum (basi venæ costalis, basi venæ radialis interioris, venula parva transversa inter marginem interiorem et venam ulnarem posita, vena anali basique venæ dorsalis exceptis), pterostigmate margineque exteriore fere toto alarum posteriorum inter ramum furcatum exteriorem venæ radialis interioris et ramulum exteriorem venæ ejusdem pilosis. Long. c. al. 5 mill.

Hemerobius striatulus Fabr., Ent. syst., tom. 2, pag. 85 (1793).
Psocus striatulus Latr., Bull. scienc. soc. philom. de Paris, tom. 1, pag. 85 (1795). — Fabr., Suppl. ent. syst., pag. 203 (1798).
» *stigmaticus* (?) Labram et Imhoff, Ins. d. Schweiz, tom 4, pl. 55.
Stenopsocus striatulus Hagen, Verh. zool. bot. Ges., tom. 16, pag. 218 (1866).
» *stigmaticus* Mac Lachlan, Ent. Month. Mag., vol. 3, pag. 245 (1867). — ibid., vol. 9, pag. 63 (1872).

Cette espèce est assurément plus commune qu'on ne l'a supposé jusqu'ici, vu qu'elle a été confondue avec d'autres jusqu'à ces derniers temps. Elle a été signalée par les auteurs pour l'Angleterre, la Belgique, l'Allemagne, la Suède, l'Autriche et la Suisse.

Les antennes, un peu plus longues que les aîles, brunes à l'exception des deux articulations basales, qui sont jaunâtres; une ligne médiane longitudinale sur le vertex, le dos du thorax et l'abdomen, les tarses et les parties apicales des tibias bruns, les autres parties du corps plus pâles, jaunes ou jaune-verdâtre. Le bord intérieur du ptérostigma décrit un angle avec la pointe angulaire du point d'où part la veine transversale. Le premier ramule intérieur de la veine radiale interne part de la bifurcation

intérieure de cette veine, plus près de la vénule transversale unissant la bifurcation ci-dessus à la veine ulnaire, que de l'autre ramule de la veine radiale interne; la vénule transversale unissant le ptérostigma à la bifurcation extérieure de la veine radiale interne, est située derrière la vénule rattachant la bifurcation intérieure de la veine radiale interne à la veine ulnaire, c.-à-d. plus près de l'apex de l'aîle. Les veines des aîles brunâtres.

Cette espèce remarquable se rapproche le plus, comme le montre la description, des formes *St. immaculatus* et *St. cruciatus*. Ressemblant à la première principalement par sa taille et sa couleur, elle s'en sépare, outre pour ce qui concerne la forme et la couleur du ptérostigma, en ce que la veine anale et la base de la veine radiale interne, de même que la base des bords marginaux intérieurs et extérieurs des aîles antérieures, ne sont pas munis de poils; elle se distingue le plus facilement de *St. cruciatus* par sa grandeur et sa couleur, comme aussi par la pilosité du bord marginal extérieur des aîles postérieures, entre la bifurcation extérieure de la veine radiale et le ramule extérieur de cette veine. La figure indiquera le mieux la différence de pilosité des aîles antérieures chez les deux espèces.

Psocus morio Latr.

Tab. 1, fig. 5.

Plus minusve nigro-fuscus; alis anterioribus et posterioribus griseo-fuscis vel infumatis, his quam illis pallidioribus, illis a basi ultra medium opacis, fuscis, pterostigmate, basi flavescente excepta, nigro-fusco, alis posterioribus in basi obscurioribus, subopacis; areola discoidali alarum anteriorum quinquangulari, parte discoidali venæ ulnaris marginem exteriorem versus flexa paullo longiore quam parte venæ ulnaris cum vena radiali confluente et aliquanto breviore quam venula transversa discoidali, apice partis apicalis venæ ulnaris basin alarum versus paulum flexo; venis omnibus pilis destitutis. Long. c. al. 3—3.5 mill.

Psocus morio LATR., Bull. scienc. soc. philom. de Paris, tom. 1, pag. 85 (1795). — MAC LACHLAN, Ent. Month. Mag., vol. 3, pag. 244 (1867).

Cette espèce très rare a été signalée par les auteurs pour l'Allemagne et l'Angleterre.

Les antennes, pas entièrement aussi longues que les aîles, brunes avec un ton plus pâle à la base; la tête, le thorax et l'abdomen d'un brun plus ou moins foncé, les pattes d'ordinaire un peu plus pâles. Les veines des aîles brunes à l'exception de la région autour du point de départ du ramule extérieur de la veine radiale interne, et en partie des veines entourant la cellule discoïdale, lesquelles sont plus pâles et d'une teinte plus jaunâtre. Le ptérostigma est très dilaté, presque triangulaire vers l'apex. Le premier ramule intérieur de la veine radiale interne part, de la bifurcation intérieure, à peu près à une égale distance ou un peu plus près du second ramule intérieur de cette veine que de la partie apicale de la veine ulnaire.

Par sa nervature, cette espèce se rapproche le plus de *Ps. sexpunctatus*, mais se distingue facilement de ses congénères par la couleur particulière à cette espèce.

Psocus subnebulosus STEPH.

Tab. 1, fig. 6.

Subolivaceo-flavescens, plus minusve fusco-maculatus vel fere totus fuscescens; alis anterioribus et posterioribus vitreo-hyalinis, illis maculis binis fuscescentibus vel griseo-fuscescentibus ornatis, quarum singulæ inter ramos furcatos venæ radialis interioris et singulæ in apice venæ analis positæ, pterostigmate fere toto basique areolæ subaxillaris fuscescentibus, alis posterioribus immaculatis; areola discoidali alarum anteriorum quadrangulari, parte discoidali venæ ulnaris marginem exteriorem versus flexa multo breviore quam parte venæ ulnaris cum venæ radiali confluente et venula transversa discoidali; venis omnibus alarum (margine exteriore alarum posteriorum ad maximam partem inter ramum furcatum exte-

riorem venæ radialis interioris et ramulum exteriorem venæ ejusdem excepto) pilis destitutis. Long. c. al. 4 mill.

Psocus subnebulosus Steph., Illust. of brit. Ent., vol. 6, pag. 121 (1836). — Mac Lachlan, Ent. Month. Mag., vol. 3, pag. 243 (1867).

Cette espèce a été trouvée jusqu'ici en Allemagne et en Angleterre.

Les antennes, à peine aussi longues que les aîles, brunes, plus pâles à la base; tête jaunâtre avec quelques taches et quelques lignes brunes, le thorax et l'abdomen brun foncé ou noirs, les pattes gris brun avec des tarses un peu plus foncés. Les veines des aîles brunes à l'exception de la partie de la veine radiale qui forme la base et la partie apicale du ptérostigma, de la région entourant le point de départ du ramule extérieur de la veine radiale interne, des veines formant la partie apicale intérieure de la cellule discoïdale, et de la vénule transversale unissant la veine ulnaire au bord marginal intérieur de l'aîle, toutes parties qui sont blanchâtres ou blanc jaunâtre. La grande cellule de la bifurcation tronquée abruptement à la base.

Cette espèce, qui se rapproche le plus de *Ps. bifasciatus* Latr., s'en distingue facilement par la pilosité à l'apex du bord marginal extérieur entre la bifurcation extérieure de la veine radiale interne et le ramule extérieur de cette même veine.

BIDRAG TILL SKANDINAVIENS FJÄRILSFAUNA

AF

K. FR. THEDENIUS.

Ända intill senare tider var Linnés Fauna Suecica, ed. II. af år 1761, den enda vägledning, som fans i vårt land, till kännedomen om de svenska fjärilarne och deras utbredning. En hjälpreda i detta hänseende egde man visserligen i Riksmusei entomologiska afdelning, hvilken genom intendenternas outtröttliga nit innehöll, så vidt möjligt var, en fullständig och systematiskt ordnad samling af Sveriges Lepidoptera, men denna samling kunde naturligtvis vara tillgänglig endast för den, som vistades i hufvudstaden. Wallengrens arbeten öfver Skandinaviens fjärilar hafva derför fylt ett länge och djupt kändt behof, och hans skrifter hafva ganska säkert i hög grad bidragit till att öka hågen för fjärilarnes eftersökande och studerande.

Men hvad som skrefs i går är redan i dag gammalt eller ofullständigt inom naturvetenskapernas rike. Det behöfver fullständigas. Här, såsom alltid, *finner* den, som *söker*. De snabba och försigtiga fjärilarne äro just icke lätta att fånga, men »trägen vinner». Deras ungdomar, larverna, döljas ofta af en »skyddande likhet». Detta oaktadt finner man nästan hvarje dag, som man egnar Fauna sin tjänst, något intressant i fjärilsväg. Hon belönar alltid frikostigt den trogne och nitiske tjenaren.

Med afseende på fjärilarnes geografiska utbredning kan man nu gå ut från de uppgifter, som äro meddelade i Wallengrens arbeten. Vi hafva endast att göra tillägg och möjligen behöfliga rättelser. Sådana skola inregistreras, — ett lämpligt göromål för en samlande entomolog. Det är alltid af intresse att få kännedom om hvad vårt land kan frambringa. Vi hafva mycket att söka och finna, och det finnes väl knapt någon angenämare

sysselsättning, än att se efter om icke något nytt eller förr hos oss okändt skulle kunna påträffas. Själ och kropp stärkas af sådant arbete.

Det mesta af min tid har, såsom vederbort, varit upptaget af »kampen för tillvaron»; men lyckan har gifvit mig många från sådant arbete lediga stunder. Då har jag gerna och mycket vandrat i Floras och Faunas lustgårdar, der helsans källor äro belägna, och deraf har jag alltid befunnit mig väl.

Det har sålunda varit min fröjd att, när tillfälle gifvits, snoka bland buskar och örter och äfven på träden efter larver; att föda upp dem och afvakta deras utkläckning; att söka på ängar, i lundar, kärr och skogar, på skär och holmar efter flygande och sittande fjärilar; att spana i trädgårdar och parker efter de ljusskygga arterna, sedan solen gått ned, och att på morgonen söka nattens svärmande barn hvilande på plank och väggar. Sålunda har jag funnit ganska många fjärilar dels på förut obekanta lokaler och dels helt och hållet nya för vårt land. Dessa Faunas små premier vill jag nu meddela den Entomologiska Tidskriftens läsare. Om flere ville arbeta i samma riktning, så kunde härigenom åstadkommas en »folkräkning», kanske icke mindre lärorik och nyttig, än den för menniskor påbjudna. Länge torde det dock dröja, innan vi få reda på vårt lands alla bebyggare, om det ens någonsin kan ske fullständigt.

NYA ELLER MINDRE KÄNDA FYNDORTER FÖR FJÄRILAR.

Coenonympha Arcania L. är icke sällsynt i Upland, äfven i provinsens norra del, t. ex. Wessland.

C. Hero L. är ganska allmän i Broby socken i norra Skåne, i synnerhet på norra och vestra sidan af kyrkobyn.

Pararga Egeria var. Egerides Staud. förekommer i östra delen af Upland och Södermanland; i Gefle-trakten har jag ock funnit den.

Limenitis Populi L. finnes på många ställen vid Stockholm; äfven funnen vid Gefle (R. Hartman), Motala och nära Lyckeby i Bleking.

Melitæa Aurinia Rott (= Artemis W. V.) förekom talrikt 1874 på en nyodling vid Öfverboda i Elfkarleby socken i Upland.

M. Cinxia L. (= Delia W. V.) är i närheten af Karlskrona den *allmännaste* af de gulbrokiga dagfjärilarne.

Vanessa polychloros L. är allmän på Öland.

V. Io L. är mycket allmän i Södermanland.

Colias Edusa Fabr. är funnen vid Wisby (G. Eisen) och i Torstuna socken i Upland (Chr. Aurivillius).

Leucophasia Sinapis L. Larven träffas ofta på Reseda odorata i Stockholms trädgårdar.

Doritis Mnemosyne L. finnes på öar i Östhammars skärgård, t. ex. på Fageröu.

Polyommatus Amphidamas Esp. (= Helle W. V.) är icke sällsynt i Herjeådalens subalpinska trakter.

Cupido Alexis Scop. (= Agestis W. V.) träffas ymnigt på Klinteberget nära Klintehamn på Gotland.

C. Arion L. är icke sällsynt på kanalbankarne vid Motala.

Hamearis Lucina L. är påträffad vid Fulltofta (Wallengren) och Stehag i Skåne (Hamnström), Isgärde på Öland (Lampa) och vid Strengnäs.

(Forts.)

OM INSEKTFÅNGST OMBORD PÅ FARTYG FRÅN FRÄMMANDE LAND

AF

H. J. Ekeberg.

Under mina yngre år försummade jag sällan något tillfälle, då segelfartyg anländt till Göteborg från utländsk hamn, — synnerligast om fartyget besökt något tropiskt land, — för att i entomologiskt intresse undersöka det samma. Jag sökte då i alla undangömda vinklar och vrår, bland lasten, i skåp och andra gömmor, och i den ofta rikliga mängd affall, som vid fartygets rengöring efter lastens lossande hopsopades, och erhöll då icke sällan ett oväntadt rikt utbyte. På detta sätt har jag ofta i stort antal påträffat äfven sällsyntare svenska skalbaggar, bland dem skogsinvånare, hvilka antagligen följt med fartygets trälast ut från Sverige, i varmare klimat hastigt förökat sig och sedermera med fartyget återvändt till hemlandet. Många af de funna insekterna äro verkliga kosmopoliter, hvilka kunna trifvas under högst olika temperaturförhållanden och hvilka tillika ofta äro allätare, så att de icke äro så synnerligen noga med kosthållet, utan taga för sig hvad som finnes att få. Så till exempel kan

man få se kosmopoliten *Trogosita mauritanica* L. äfven under kalla vinterdagar ganska lifligt krypa omkring å torra hudar i sällskap med den europeiska *Dermestes lardarius* L. och den mera kosmopolitiska *D. vulpinus* Fabr., som är funnen utom Europa, i Afrika, S. Amerika och Asien. *Trogosita mauritanica* L. nöjer sig, i saknad af animalisk näring, med hvad som kan bjudas under murkna trädstammars bark.

En svensk brigg, Balder, gick för åtskilliga år sedan med trälast från en norrländsk hamn till Australien och lossade denna last i en hamn på Nya Holland. Sedermera gjorde denna brigg åtskilliga resor mellan kinesiska och ostindiska hamnar och tog slutligen, efter några år, i Batavia en last af kaffe, ris, socker m. m., som fördes till Göteborg. Detta fartyg gaf en särdeles rik entomologisk skörd. Bland de gjorda fynden vill jag nämna *Carpophilus hemipterus* L. (kosmop.) i hundratal, *C. succisus* Erichs. (fr. Sydamerika) blott ett exemplar, *Trogosita mauritanica* L. (kosmop.) i myckenhet, *Læmophloeus testaceus* Fabr. (fr. Europa) i rik tillgång; *Hypophloeus melinus* Herbst. (= *Palorus depressus* Fabr.) (fr. Europa) träffades äfven och *Tribolium ferrugineum* Fabr. (Eur., Ostind.) hade i stora skaror angripit risgrynen. Af *Silvanus surinamensis* L. (Eur., Am.) funnos åtskilliga exemplar, hvaremot *Murmidius ovalis* Beck. (Eur., Am.) fans i stor mängd, likasom kosmopoliten *Necrobia ruficollis* Latr. I öfverflöd träffades *Dermestes lardarius* L. och *D. vulpinus* Fabr.; tillgången på *Tenebrio molitor* L., *Blaps mortisaga* L. och *Blattæ* var riklig.

Vid andra tillfällen hafva erhållits dels nu uppräknade insekter, dels åtskilliga andra såsom *Pyrophorus noctilucus* L. (döda exemplar) bland bresiljeträ från Centralamerika, *Helota Vigorsi* Mac Leay (Java), *Alphitobius piceus* Olliv. (= *oryzæ* Herbst.) (kosm.), *Alphitobius diaperinus* Panz. (= *opatroides* Brullé) (Eur., Afr.) ibland risgryn från Java samt de båda sist nämde äfven spridda i magasiner i Göteborg. Risgrynslaster från Ostindien hafva ytterligare medfört hela skaror af *Calandra oryzæ* L. (Nordamer., Ostindien) och *Rhizopertha pusilla* Fabr. (Westindien) samt sparsamt *Silvanus denticollis* Dej. (fr. Java) och ett enda exemplar af *Clytus annularis* Fabr. I en kaffelast hade *Aræocerus fasciculatus* De Geer (= *coffeæ* Fabr.) till

den grad innästlat sig, att nästan hvarje kaffeböna var angripen. Man träffade individer i olika stadier af utveckling, somliga just färdiga att lemna sin bostad, andra redan utkrupna och derjämte en mängd döda. Ett fartyg, som från tysk hamn förde till Göteborg en last bondbönor (*Vicia faba* L.), hade den grymma oturen, att hvarenda böna var anfrätt af *Bruchus rufimanus* Boh., hvilken skalbagge egentligen tillhör Södra Europa. Likartadt förhållande egde rum med en last ärter från Tyskland, hvilka nästan utan undantag voro angripna af *Bruchus pisi* L. På sätt och vis ännu mera närgången visade sig *Gibbium Scotias* Fabr. (Europa) hafva varit å ett fartyg från fransk hamn, i det den samma i större mängd innästlat sig i sjelfva sjöapotekskistan, hvars förråd af kamomillblommor blifvit af denna snyltgäst förstördt. — I en tobakslast fans en gång *Xeronthobius pallens* Germ. (= *X. serricornis* Schönh.) (fr. Westindien och Sydryssland), som tycktes med smak hafva spisat af den fina tobaken. Några gånger hafva ensamma exemplar af exotiska insekter från varmare land påträffats å fartyg, såsom *Mallodon maxillosus* Drury (Cuba).

Några af dessa insekter hafva sedan träffats i det fria i Göteborg och dess omgifningar, men icke återfunnits under senare år. Det synes mig sålunda icke lämpligt att förläna dem medborgarrätt i vår fauna. Dermed torde man böra dröja, tills man får se, om de här kunna fortplanta sig och uthärda klimatet.

◆

DAGFJÄRILSFAUNAN PÅ EN FLÄCK AF MELLERSTA SKÅNE

ANTECKNAD

AF

C. LINDEQUIST.

Då man följer södra stambanan från Malmö uppåt, inträder man i den egentliga skogstrakten först vid Stehags station, i hvars närhet Skånes vackraste insjö, Ringsjön, är belägen. Fortsättes färden från Stehag åt Billinge längs Ringsjöns utlopp, Rönneå, så anländer man efter en half mils resa till Rönnemölla, en mindre egendom belägen vid nämda å och utgörande medelpunkten för det område af omkring en half qvadratmils yta, som dessa två sistförflutna år blifvit undersökt rörande *Dagfjärilsfaunan.*

Trakten är i botaniskt hänseende renommerad såsom synnerligen rikhaltig och har noga blifvit undersökt af N. LILJA, hvilken här lefde och dog som klockare i Billinge pastorat. Vidsträckta mossar omvexla med yppiga mader och buskmark; lummiga ek- och bokdungar kransa leende skogsängar, tätare och glesare bevuxna med allehanda andra sorter löfträd; sura myrar och kärr aflösas af vilda, steniga och enbevuxne så kallade ljungfälader. Sandstenslager komma i dagen vid Wittseröds bekanta qvarnstensbrott. Sand- och grusmark omskifta med stora åkerfält af den feta skånska lerjorden på mergelbotten. Sålunda finner man lokalen vara nog vexlande, och att den är rik på dagfjärilarter, skall af efterföljande visas.

Papilio Machaon[1] anträffas tämligen ofta i trädgårdar och skogsmarker samt i synnerhet i kanterna af de större mossarne.

---

[1] Hvad nomenklaturen beträffar har KIRBY's Katalog med ett par undantag blifvit följd.

Ehuru ej inom detta område anträffad, nämnes dock *Parnassius Apollo* såsom förekommande i största mängd på Skäralid, en i Skåne märkvärdig bergformation, en och en half mil norr om Rönnemölla. *P. Mnemosyne* är mycket talrik i glesa ekskogar både närmast Rönnemölla och vid Stehag.

Pieris-arterna, med undantag af *P. Daplidice*, hvaraf endast ett par stycken blifvit af herr C. Möller på Wedelsbäck fångade vid Stehag, äro naturligtvis äfven här väl representerade.

Euchloë cardamines fladdrar öfver alla sankare skogsängar och *Leucophasia sinapis* å en enbevuxen ljungfälad bland björkar på ett ganska inskränkt område.

På sumpiga skogsmader och kärr samt vid kanten af de större mossarne är *Colias Palæno* ymnig. På en ljungmark vid Rönnemölla i närheten af en sandåker såg jag i September 1878 helt flyktigt en *Colias*, troligast *Hyale*, som dock undgick mig.

Goniopteryx rhamni är öfverallt synnerligen allmän både vår och höst.

Zephyrus quercus är i ekskog icke sällsynt och *betulæ* är tagen i björklundarne vid Rönnemölla och på tistlar i bokskog å Gyaberg vid Stehag år 1878 i massa af herr C. Möller, som ock der året förut fångade många *Thecla ilicis*. *T. w album* är sparsam i skogar, der alm växer; af *T. pruni* fångades sist nämda år omkring ett tjog å en liten törnbevuxen stenbacke vid Rönnemölla, men den är det sista året ej der anträffad. *T. rubi* finnes öfverallt å enfäladerna.

Af *Polyommatus* äro *P. virgaureæ* och *P. Hippothoë (L.) (= chryseis)* på torrare skogsängar och *P. Phlæas* i synnerhet i beteshagar och å åkerrenar allmänna.

Cupido Argus (L.) (= Aegon W. V.) å ljung- och enmarker samt *C. Argyrognomon* (Bergstr.) å vissnade ormbunksblad i Billinge klockareboställes kohage äro talrika; *C. Optilete* icke sparsamt förekommande å Kroks mosse i Wittseröd; *C. Icarus* (Rott.) allmän bland löf på grusig mark. *C. Argiolus* sällan, men *C. minimus* ofta anträffad vid Wittseröd och på galgbacken vid Gunnaröd. *C. semiargus* är på skogsängar ej just ymnig, men deremot finnes å en inskränkt rymd i Kroks mosse *C. Alcon* i stor mängd. *C. Arion* finnes icke sparsamt å en- och ljungbackarne vid Wittseröd.

Nemeobius Lucina har herr C. Möller tagit i mängd vid Stehag; vid Gunnaröd och Bögerup är den sparsamt funnen i ekskog.

Af *Limenitis populi* togs ett par vid Rönnemölla 1878 och sista året dersammastädes 32 stycken, dock bland alla dessa icke en enda hona.

Af *Vanessa* är *V. c album* icke allmän, *V. polychloros* var i synnerhet sista hösten talrik i Rönnemöllas trädgård och på almar vid Stockamöllan, *V. urticæ* då ovanligt fåtalig, *V. cardui* samt *V. Atalanta* och *V. Antiopa* särdeles rikligt representerade 1879, *V. Io* deremot båda åren icke så.

Melitæa Maturna har båda åren tagits i hundratal å torrare skogsängar, der *Arnica montana* och *Melampyrum nemorosum* växa, och synes den från nämda växter suga sin hufvudsakliga näring. *M. Aurinia* (Rott.) *(= Artemis)* är sparsamt funnen å dylik mark. *M. Cinxia, M. Athalia* och *M. Dictynna* äro lika allmänna som *M. Maturna.* I synnerhet å sur och sumpig kärrmark flyger *M. Dictynna* tätt.

Argynnis Selene finnes öfverallt i sumpig ängsmark i skog, *A. Euphrosyne* i gles björkskog, *A. Pales v. Arsilache* å Kroks mosse, *A. Ino* i alla madängar och *A. Lathonia* här och der i synnerhet på åkrarne — alla rikligt. *A. Aglaja* är allmän å alla skogsängar, och *A. Niobe,* både med och utan silfverfläckar, fås i mängd på de torra enmarkerna vid Wittseröd. *A. Adippe var. Cleodoxa* är lika allmän som hufvudformen i skogsmarker och på ängar. *A. Paphia* sväfvar i hela svärmar på dylika ställen och i toppen af blommande lindar. Ynglingen Jesper Möller har ett par gånger tagit dess honvarietet *A. valesina* å Gyaberg.

Erebia Ligea är ett par gånger funnen vid Rönnemölla samt förekommer ymnigt i dalgångarne på Skäralid.

Satyrus Semele är å torrare platser, såsom vid stengärdesgårdar och grusgrafvar, en mycket vanlig fjärilart, och likaså finnas af *Pararge*-slägtet å nämde lokaler många *P. Hiera* och *P. Megæra;* i skogsängar är *P. Mæra* vanlig. *P. Achine (= Dejanira)* är inskränkt till en mycket liten rymd i ekskog vid Stehag, der den först iakttogs af ynglingen Jesper Möller, och var 1877 mycket talrik, men fåtaligare de senare åren.

Epinephele Jurtina L. (= Janira) och *Hipparchia Hyperanthus* kan man rikligen skörda nästan öfverallt på öppna och torra platser i skog.

Coenonympha Hero var de tvenne sista åren en bland de talrikast förekommande dagfjärilarne, *C. Pamphilus* i något mindre mängd; i kärr och sumpiga mader var godt om *C. Tiphon (Rott.) (= Davus)*. *C. Arcania* är ej sedd i trakten.

Af *Hesperia* förekommer endast *malvæ* i beteshagar, der äfven *Nisoniades Tages* icke är sällsynt.

I skogar å öppna ställen äro *Pamphila Sylvanus* och vid vägar samt å torrare platser *P. comma* allmänna; mycket sparsamt förekomma deremot *Thymelicus Thaumas* (*Hufn.*) (= *linea*) och *lineola* å sandmarkerna.

SVENSK-NORSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1878—79.

I Sverige och Norge tryckta arbeten eller uppsatser:

AURIVILLIUS, P. O. CHR., Lepidoptera Damarensia. Förteckning på fjärilar, insamlade i Damaralandet af G. DE VYLDER åren 1873 och 1874 jemte beskrifning öfver förut okända arter. 1879. — K. V. A. Öfv., Årg. 36 (1879): N:o 7, Sthm., sid. 39—69.

DAHM, O. E. L., Biet, dess natur och vård samt några drag ur bikännedomens historia. Sthm. 1878 P. A. Norstedt & Söner. 8:o 184 sid. med 1 pl. och 50 fig. i texten.

HOLMGREN, AUG. EM., Om Skadeinsekter inom hus, deras kännetecken, utveckling och lefnadssätt samt medlen att utrota dem. Sthm. J. Beckman. 1879. 8:o., 111 sid. m. 45 afbildn.

KRAMER, JULES HENRI, Ville de Stockholm! Description physique et naturelle. Sthm. 1878. 8:o. — Insectes p. 35—37; la liste des papillons diurnes et crepusculaires par K. FR. THEDENIUS.

PIHL, AXEL, Om några af de för trädgårdsväxter skadligaste insekter och smådjur samt medlen att utrota dem. 1879. — Svenska Trädgårdsföreningens Tidskrift 1879. Sthm., sid. 81—87.

SCHÖYEN, W. M., Mærkelig Optræden af Tortrix viburnana W. V. 1878. — Nyt. Mag. f. Naturvidenskaberne, Bd. 24 (1879), Christiania, p. 146—149. — Særskilt Aftryk p. 1—4.

Schöyen, W. M., Notits angaaende Acherontia Atropos L. 1878. — Nyt. Mag. f. Naturvidenskaberne, Bd. 24 (1879), Christiania, p. 150—152. — Særskilt Aftryk p. 1—3.

———, Bidrag til Gudbrandsdalens og Dovre fjelds Insektsfauna, Beretning om en i Sommeren 1877 foretagen entomologisk Reise, 1878. — Nyt. Mag. f. Naturvidenskaberne, Bd. 24 (1879), Christiania, p. 153—220. — Særskilt Aftryk p. 1—68.

———, Cidaria dilutata W. V. 1878. — Archiv f. Mathem. og Naturvid., Bd. 3 (1878), Christiania, p. 177—181. — Særskilt Aftryk p. 1—5.

———, Fortsat Bidrag til Dovrefjelds og Gudbrandsdalens Insektfauna. 1879. — Nyt. Mag. f. Naturvidenskaberne. Bd. 24 (1879) Christiania, p. 306 — 309. — Særskilt Aftryk p. 1—4.

———, Supplement till H. Siebkés Enumeratio insectorum Norvegicorum Fasciculus I—II (Hemiptera, Orthoptera & Coleoptera). 1879. — Christiania Vidensk.Selsk. Forhandl. 1879, N:o 3, p. 1—75.

Sparre-Schneider, J., Entomologiske Undersögelser i Södre Bergenhus Amt. 1879. — Christiania Vidensk.Selsk. Forhandl. 1879, N:o 2, p. 1—12.

———, Coleoptera iagttagne ved Tromsö og i nærmeste omegn. 1879. — Tromsö Museums Aarsheften II (1879), Tromsö, p. 1—57. — Separataftryck, Tromsö, Carl Hansens Bogtrykkeri, 1879, p. 1—57.

Spångberg, J., Homoptera nova vel minus cognita. 1878. — K. V. A. Öfv., Årg. 34 (1877): N:o 9, Sthm., sid. 3—14.

———, Species Gyponæ generis Homopterorum. 1878. — K. V. A. Bihang, Bd. 5 (1878): N:o 3, Sthm., sid. 1—76.

———, Psocina Sueciæ et Fenniæ. 1878. — K. V. A. Öfv., Årg. 35 (1878): N:o 2, Sthm., sid. 5—29, tafl. 1 o. 11.

———, Note sur les variétés suedoises de la Brenthis Selene (W. V.), 1878. — K. V. A. Bihang, Bd. 5 (1878): N:o 12, Sthm., sid. 1—10; 1 pl.

———, Species Jassi generis Homopterorum. 1878. — K. V. A. Öfv., Årg. 35 (1878): N:o 8, Sthm., sid. 3—40.

———, Homoptera nonnulla americana nova vel minus cognita. 1879. — K. V. A. Öfv., Årg. 36 (1879): N:o 6, Sthm., sid. 17—26, tafl. XV o. XVI.

Stål, C., Orthoptera nova ex insulis Philippinis. 1878. — K. V. A. Öfv., Årg. 34 (1877): N:o 10, Sthm., sid. 33—58.

———, Systema Acridiodeorum. Essai d'une systematisation des Acridiodées. 1878. — K. V. A. Bihang, Bd. 5 (1878): N:o 4, Sthm., sid. 1—100.

———, Observartions orthoptérologiques, fasc. 3, 1878. — K. V. A. Bihang, Bd. 5 (1878): N:o 9, Sthm., sid. 1—29.

———, Sur les caractères distinctifs des Hétéroptères et des Homoptères. 1878. — K. V. A. Bihang, Bd. 5 (1878): N:o 11, p. 1—5.

Swederus, M. B., se bihanget A. Butler och A. Wallace.

Thedenius, K. Fr., se Kramer.

Thomson, C. G., Hymenoptera Scandinaviæ, tom. 5, Pteromalus Sved., Continuatio, 8:o, 307 sid. o. 1 pl., Sthm., Ad. Bonnier (Tr. i Lund) 1878.

TRYBOM, A. F., Ur djurens utvecklingshistoria. Öfversättn. och bearbetning efter A. WILSON. 1878. — Vetenskap för alla, Bd. 1 (1878), Sthm. Insekter, p. 153—163.

———, Bilder ur insektlifvet i våra färskvatten. Bearbetning med tillägg efter B. B. WOODWARD. 1879. — Vetenskap för alla, Bd. 2 (1879), Sthm., p. 97—118.

W. L., Ännu ett intyg om insekternas nytta för växtverlden. 1879. — Svenska Trädgårdsföreningens Tidskrift 1879, sid. 126.

I utlandet tryckta uppsatser:

HOLMGREN, AUG. EM., Enumeratio Ichneumonidum, exhibens species in alpibus Tiroliæ captas. I. Fam. Ichneumonides et Alomyides. 1878. — Verhandl. zool.-bot. Ges. Wien, Bd. 28 (1878), Wien, p. 167—182.

SCHÖYEN, W. M., Pyralis secalis L. 1879. — Stett. Ent. Zeit., Jahrg. 40 (1879), Stettin, p. 389—396.

———, Ueber die Synonymie und die rechtmässige Benennung der Botys octomaculata auct. 1879. — Stett. Ent. Zeit., Jahrg. 40 (1879), Stettin, på sid. 107, p. 396—399.

SPÅNGBERG, J., Nekrolog des Prof. C. STÅL. 1878. — Stett. ent. Zeit., Jahrg. 39 (1878), Stettin, p. 97—105.

———, Notice sur les dégâts des Pucerons dans les champs d'orge et moyens de les prévenir. 1879. — Anal. de la Soc. Esp. de Hist. Nat., Tomo VIII (1879), Madrid, p. 339—341.

THORELL, TAMERLAN, Studi sui Ragni Malesi e Papuani. II. Ragni di Amboyna raccolti dal Prof. O. BECCARI. 1878. — Annali del Mus. Civ. di Storia Nat. di Genova, Vol. 13 (1878), p. 5—317.

WALLENGREN, H. D. J., An Analysis of the species of Caddis-flies (Phryganea) described by Linnæus in his »Fauna Suecica». With notes by R. MAC LACHLAN. 1879. — Journ. Linn. Soc. Zool., Vol. 14 (1879): N:o 80, London, p. 726.

———, Descriptions of new species of Trichoptera from Scandinavia. 1879. — Ent. Mont. Mag., vol. 15 (1878—79), London, p. 274—275.

BIHANG.

Utländingars i Sverige tryckta uppsatser 1878—79.

BUTLER, ARTHUR, Spindelväfvar. Öfversättn. af M. B. SWEDERUS. 1879. — Vetenskap för alla, Bd. 2 (1879), Sthm., sid. 345—354.

KOCH, L., Arachniden aus Sibirien und Novaja Zemlja eingesammelt von der Schwedischen Expedition im Jahre 1875, mit 7 Tafeln. 1879. — K. V. A. Handl., ny följd, Bd. 16 (1878): N:o 5, sid. 1—136.

SAHLBERG, JOHN, Bidrag till nordvestra Sibiriens Insektfauna, Hemiptera Heteroptera, insamlade under expeditionerna till Obi och Jenissei 1876 och 1877. 1879. — K. V. A. Handl., Bd. 16 (1878): N:o 4, sid. 1—39.

WALLACE, ALFR., Skyddande likhet inom djurriket. Öfvers. af M. B. SWEDERUS. 1879. — Vetenskap för alla. Bd. 2 (1879). Sthm., sid. 319—340.
———, Förklädnad inom djurriket. Öfversättn. af M. B. SWEDERUS. 1879. — Vetenskap för alla. Bd. 2 (1879). Sthm.. Insekter, sid. 509—531.

Stockholm i Maj 1880.

Chr. Aurivillius.

RÉSUMÉS.

(P. 88 du texte.)

AUG.-EM. HOLMGREN: *Larves de mouches mineuses sur les plantes cultivées de la Suède.*

L'auteur donne sous ce titre la description de deux espèces de mouches, la *mouche des épinards* (Anthomyza spinaciæ) et la *mouche des betteraves* (Aricia betæ), qui ont été récemment observées par lui comme nuisibles aux plantes mentionnées ci-dessus dans les régions moyennes du pays.

(P. 99 du texte.)

K.-FR. THEDENIUS: *Contributions à la faune lépidoptère de la Scandinavie.*

L'auteur invite les amis de l'histoire naturelle à contribuer, chacun dans sa mesure, à la connaissance de l'extension géographique des papillons suédois par le collectionnement de ces insectes dans toutes les parties de la Suède, et par l'envoi au Journal entomologique de renseignements sur les nouveaux lieux de trouvaille. M. THEDENIUS en indique lui-même un certain nombre pour les papillons diurnes, réservant à d'autres articles des indications analogues pour les autres ordres de la classe des Lépidoptères.

(P. 101 du texte.)

H.-J. EKEBERG: *Sur la récolte des insectes à bord des navires venant des pays étrangers.*

Pendant une longue suite d'années, l'auteur n'a jamais négligé une seule occasion de recherches entomologiques à bord des navires arrivés à Gothembourg depuis des ports étrangers, après une absence plus ou moins longue de la Suède. Il a été à même

de recueillir de la sorte diverses espèces d'insectes, principalement des Coléoptères, dont il donne la liste, et parmi lesquels on trouve une foule de types essentiellement tropicaux, qui se sont plusieurs fois multipliés à un degré inoui pendant le voyage.

(P. 104 du texte.)

C. Lindequist: *Faune des papillons diurnes sur un point de la Scanie moyenne.*

L'auteur, qui s'est livré, ces derniers temps, à des explorations lépidoptérologiques dans la région qu'il habite au centre de la Scanie, communique le résultat de ces recherches, en donnant l'exposé exact et détaillé de l'habitat des diverses espèces suivant la condition géologique du sol.

A. M. Westergren del. et p.

Imp. Ch. Chardon aîné Paris

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. Reuter.

Redan sedan några år tillbaka har författaren till nu började korta öfversigt af den Skandinaviska halföns och Finlands Hemiptera Heteroptera varit betänkt på en omfattande bearbetning af nämda djurgrupps representanter i den skandinaviska norden; första början till en sådan föreligger äfven i den år 1875 utkomna och i första häftet af Acta Societatis pro fauna et flora fennica publicerade afhandlingen »Hemiptera Gymnocerata Scandinaviae et Fenniae, I», behandlande familjen *Capsidae*. Då jag emellertid senare beslutit mig för en bearbetning af hela den palaearktiska zonens Hemiptera Gymnocerata, har ofvan nämda arbete afstannat med sin första del, emedan jag icke mera egt tid öfrig att fortsätta detta i samma form, som det begynts. Jag ernade derför ersätta detsamma med en förteckning öfver de skandinaviska arterna, hvari hufvudsaklig uppmärksamhet skulle egnas åt deras utbredningsförhållanden. Det önskemål har emellertid uttalats att en sådan förteckning måtte framträda under formen af en synopsis öfver arterna med korta diagnoser öfver desamma, emedan en sådan tillika skulle sporra intresset för denna i många hänseenden så intressanta, men i Sverige på sista tiden måhända just i följd af brist på lämplig handbok af samlare något förbisedda insektgrupp. Den korta öfversigt, som nu lemnas i det nedanstående, får och vill derför betraktas endast såsom en handledning vid bestämmandet af våra arter, hvilket redan framgår ur den oftast dichotomiska form, jag valt för de

tabellariska indelningarne af genera och species, hvarvid jag i systematiskt hänseende hållit mig ganska noga till de af STÅL i åtskilliga afhandlingar uppstälda indelningar, öfvertygad som jag i de flesta fall blifvit om deras naturenlighet. Såsom synonymer hafva nästan endast skandinaviska författares benämningar upptagits. Beskrifningarne äro affattade på svenska, emedan arbetets hufvuduppgift är att handleda skandinaviska entomologer vid bestämmandet af deras arter och då blotta namnen och utbrednings-uppgifterna i ett arbete såsom detta äro till fylles för att lemna öfriga europeiska hemipterologer en bild af den skandinaviskt-finska faunan.

För arbetets begagnande förutsättes kännedom om den brukliga terminologien[1], hvarför ingen allmän morfologisk inledning förutskickas; då termer fordra skild förklaring, lemnas denna på resp. ställen.

Öfversigt af familjerna:

1(21). Antenner fritt framskjutande. Arter lefvande på land eller löpande på vattenytan. Sect. I. **Gymnocerata** FIEB. (= *Geocorisae* et *Amphibicorisae* auct.).

2 (3). Hufvudets sidor skiflikt utbredda, i kanten skarpa, täckande antennernas bas. Antenner fem-ledade. Scutell stor, nående ut öfver abdomens midt — 1. PENTATOMIDAE.

3 (2). Hufvudets sidor trubbiga. Antenner typiskt fyra-ledade[2], deras bas icke dold under hufvudets kanter, synlig äfven ofvanifrån.

4(18). Meso- och meta-pleura utgöras hvardera af blott ett enda stycke. Elytra sakna alltid cuneus[3].

5(17). Tarsernas sista led med klor i spetsen[4].

6(9, 14). Tarser tre-ledade. Rostrum icke bågböjdt vid basen, under hvilan liggande emot hufvudets undre sida.

7 (8). Hemielytrernas membran med talrika längsnerver utgående från en med corii bakkant parallel tvärnerv. Oceller finnas alltid. — 2. COREIDAE.

8 (7). Hemielytrernas membran med 5 nerver, någon gång med flere (omkr. 8), men i sådant fall saknas oceller. — 3. LYGAEIDAE.

---

[1] Se inledningen till FIEBERS Europ. Hemipteren eller till FLORS Rhynchoten Livlands.

[2] Hos *Reduviiderna* finnas stundom mellan de långa lederna små suplementära mellanleder; likaså hos *Hebridae* en dylik, hvadan antennerna här äro fem-ledade.

[3] Så benämnes ett emellan corium och membranen inkiladt, emot det förra mer eller mindre ledadt, trekantigt stycke.

[4] Äfven de på vattnet lefvande slägtena *Hydrometra* och *Mesovelia* ega apical-klor, ehuru de i öfrigt stå närmast *Velia* och *Gerris*, tillsamman med hvilka de bilda familjen *Hydrometridae* (se nedan under 17).

9(6, 14). Tarser två-ledade. Hufvudet undertill med en djup fåra för upptagande af rostrum.

10(11). Framhöfter insänkta i prosterni disk. Kroppen mycket tillplattad. Hufvudet med en stark tagg utom antennernas bas. — 4. **ARADIDAE.**

11(10). Framhöfter insänkta i prosterni bakrand.

12(13). Elytra vanligen nätådriga utan särskild clavus, corium och membran. Pronotum utskjutande öfver och betäckande scutellen. Oceller saknas. (Underfamiljen *Piesmina,* som bildar öfvergång till *Lygaeidae* och eger oceller samt obetäckt scutell, har kinderna framtill hornlikt utskjutande på ömse sidor om epistomiet samt membranen, då denna är utvecklad, försedd med 4 längsnerver). — 5. **TINGITIDAE.**

13(12). Den hinnartade clavus öfvergår omärkligt i en nervlös membran. Alla fyra vingarne saknas understundom. Oceller finnas. Scutell obetäckt. Elytra icke nätådriga. — 6. **HEBRIDAE.**

14(6, 9). Tarser tre-ledade. Rostrum vid basen bågböjdt, starkt, äfven i hvilan aflägsnadt från hufvudets undre sida.

15(16). Rostrum långt. Oceller starkt närmade hvarandra, liggande mellan ögonen. Membranen med fyra längsceller. — 9. **SALDIDAE.**

16(15). Rostrum kort, bågböjdt. Oceller belägna bakom ögonen. Antennernas sista led borstlik. Membran med två eller tre basalceller, utsändande fria nerver, eller med flere fria nerver, mindre regelbundet förenade till två eller tre längsceller. — 8. **REDUVIIDAE.**

17 (5). Tarsernas sista led med klorna fästade i en fåra före spetsen (med undantag af slägtena *Hydrometra* och *Mesovelia,* hvilka ega apicalklor). Clavus, corium och membran icke tydligt åtskilda. Kroppen oftast undertill med en silkesartad för vatten ogenomtränglig pubescens. Lefva på vattenytan. — 7. **HYDROMETRIDAE.**

18 (4). Meso- och meta-pleura sammansatta af flere stycken. Hemielytra oftast försedda med cuneus. Kroppen vanligen mjuk.

19(20). Tydliga oceller. Hufvudet oftast horisontelt utdraget i en emot spetsen knappast smalare förlängning. Höfter korta, föga utskjutande. Membran typiskt med fyra ofta delvis ytterst otydliga nerver, som utgå från en smalt trekantig transversel basalcell; stundom med annorlunda bildad nervförgrening. — 10. **ACANTHIIDAE.**

20(19). Oceller icke skönjbara. Höfter aflånga. Membran typiskt med två (sällan blott en) i en gemensam båge vanligen afrundade basalceller och inga fria nerver. Antenner vanligen finare emot spetsen. — 11. **CAPSIDAE.**

21 (1). Antenner ytterst korta, dolda i en grop på hufvudets undre sida. Arter lefvande i vatten. Sect. II. **Cryptocerata** Fieb. (= *Hydrocorisae* auct.).

22(25). Framhöfter insänkta i prosterni disk eller i dess framkant.

23(24). Antenner med fyra enkla leder. Mellersta och bakersta tarserna tvåledade. Inga analtuber. — 12. **NAUCORIDAE.**

24(23). Antenner tre-ledade, andra leden utdragen åt sidan. Alla tarser enledade. Ett långt rörformigt analbihang. — 13. **NEPIDAE.**

25(22). Framhöfter insänkta i prosterni bakrand.
26(27). Rostrum fri, tre- eller fyr-ledad. Kropp hvälfd. Ryggsimmare. — 14. NOTONECTIDAE.
27(26). Rostrum dold, synbart oledad. Buksimmare. — 15. CORISIDAE.

Fam. I. PENTATOMIDAE.

Kropp stor, bred, med hårdt chitinskelett. Hufvud med hjessa och panna i samma plan, kinderna utvidgade och i kanten skarpa, skjutande öfver antennernas bas, som icke är skönjbar ofvanifrån. Antenner hos våra arter fem-ledade. Rostrum fyrledadt, liggande under hvilan emot bröstet. Tarser tre-, sällan två-ledade. Scutell stor, nående öfver abdomens midt. Lefva af växtsafter.

Öfversigt af underfamiljerna:

1 (2). Ben robusta, tibier med starka taggar och tornar. Corii sidokant skjutande ut öfver abdomens sidor antingen med hela eller åtminstone med halfva sin längd. Abdomens sidokanter fullkomligt hela, segmentens hörn icke det ringaste utskjutande. Kropp äggrund. — Cydnina.

2 (1). Ben ytterst sällan med taggiga tibier *(Odontoscelis)*, tibier vanligen antingen utan eller med helt fina och korta småtaggar. Corii sidokant blott med basen, aldrig ens med halfva längden skjutande öfver abdomens sidor.

3 (4). Flygvingarnes första och andra nerver i spetsen förenade genom en tvärnerv och bildande ett aflångt i midten bredare fält, den andra nerven sändande en kort aflöpare in i fältet. Scutell nående abdomens spets, utan sidotyglar, [1] oftast bredare än pronoti basalrand. — Scutellerina.

4 (3). Flygvingarnes första och andra nerver parallela eller nästan parallela, vanligen mycket närmade hvarandra och emot spetsen plötsligen divergerande samt förenade med en tvärnerv, andra nerven utan någon aflöpare uppåt. Scutell vexlande till storlek, aldrig bredare än pronoti bakkant och oftast försedd med tyglar. Rostrum hos våra arter sträckande sig utöfver framhöfterna.

5 (8). Tarser treledade. Tibier ofvan vanligen fårade.

6 (7). Rostrum fästadt ett stycke nedanför labrum, hvars fästepunkt ligger strax under clypei spets. — Pentatomina.

7 (6). Rostrum och labrum utgående från samma punkt, helt litet aflägsnad från clypei spets. — Asopina.

---

[1] Med sidotyglar *(frena)* förstås en skarp tydligt afsatt lägre kant vid scutellens sidor, afsedd för upptagande af clavi inkant.

8 (5). Tarser tvåledade. Scutell icke nående till abdomens midt, mestadels med tyglarne sträckande sig nästan ända till den smala spetsen. Tibier sällan fårade. — Acanthosomina.

Underf. I. Cydnina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (2). Vingfältet med en liten in i fältet löpande nerv. Kroppen starkt convex. Scutellen blott litet kortare än abdomen, convex, sidorna rundade, emot spetsen icke afsmalnande, spetsen bredt afrundad. — THYREOCORIS.

2 (1). Vingfältet utan inlöpande nerv. Kroppen föga eller lätt convex. Scutellen tämligen betydligt kortare än abdomen, trekantig med smal spets. Midtelbröstet med långsköl.

3 (4). Ögon sedda underifrån bredare än långa och med $^2/_3$ af bredden skjutande ut öfver hufvudets sidor. Hufvud nästan vertikalt. Clypeus fritt utskjutande i spetsen af hufvudet. — GNATHOCONUS.

4 (3). Ögon sedda underifrån högst med hälften af bredden skjutande ut ofvan hufvudets sidokant.

5 (6). Frambröstets sidor på den främre convexa delen tätt gryniga. Andra och tredje antennlederna ungefär lika långa. Clypeus i spetsen omsluten af de hopstötande sidoloberna. — SEHIRUS.

6 (5). Frambröstets sidor på den främre convexa delen intryckt punkterade, endast vid rostral-fåran något gryniga. Andra antennleden betydligt kortare än tredje. — TRITOMEGAS.[1]

THYREOCORIS Schr., Hahn.

1. **Th. scarabaeoides** Linn.: svart, grönbronserad, ofvan tätt punkterad och glänsande, punkterna gröfre på hufvudet, pronotum och scutellens bas; antenner och tarser beckröda; membran hvit. 4—$4^1/_3$ mm. l.

Fall., H. Sv., 16, 6 *(Tetyra)*. Sahlb., Mon. 17, 1 *(Coreomelas)*.

---

[1] I den förteckning, kyrkoherden Wallengren, efter det ofvanstående blifvit satt, godhetsfullt lemnat öfver af honom insamlade arter, upptages äfven »*Aethus nigrita F.*» från Trolle Ljungby i Skåne. Då jag emellertid icke sett något svenskt exemplar af denna art, meddelas här en kort diagnos enligt utländska exemplar:

Cydnus Fabr., auct. (= *Aethus* Dall.). Hör till afdelningen 2 (1), men skiljes från alla genera derigenom att hufvudet nära randen är beväpnadt med korta taggar och dessutom långa borst.

1. **C. nigrita** Fabr.: brun eller svartbrun, glänsande, sidor cilierade med rödbruna hår, pronotum svagt och sparsamt punkterad, främre diskhälften slät, den ofta svarta scutellen betydligt starkare punkterad än hemielytra; fötter rödbruna, såsom stundom hela kroppen. $4^3/_4$ mm. l.

Vid Trolle Ljungby i Skåne, enligt Wallengren.

Bland gräs; Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Småland, Östergötland, Stockholm, Upland, Vestmanland; Norge vid Kristiania; Finland sällsynt: Satakunta och södra Österbotten.

GNATHOCONUS Fieb.

1. **Gn. picipes** Fall.: svart, ofvan punkterad, antenner mot basen och tarser rostbruna; corii utkant emot basen orangehvit, emot spetsen brun; membranen mer eller mindre brun eller genomskinlig; tyglar icke längre än clypeus. $3^1/_3$—$4^1/_3$ mm. l.

Fall., H. Sv. 20, 5.

Sällsynt i södra Sverige; funnen i Skåne samt på Öland och Gotland. Lefver på sandiga lokaler, vid rötterna af åtskilliga växter, på *Galium* enligt Fieber.

SEHIRUS Am. et Serv.

1. **S. morio** Linn.: svart, ofvan föga glänsande, antennernas andra led samt större delen af rostrum och tarserna roströda; pronotum framtill glatt, på sidorna starkt och bakåt på disken mindre tätt punkterad; membran smutsigt gulhvit. $7^2/_3$ —$9^1/_3$ mm. l.

Fall., H. Sv. 18, 1 (*Cydnus*).

Sällsynt på sandiga ställen i södra Sverige; funnen i Skåne och på Gotland.

2. **S. luctuosus** Muls. et Rey: mycket lik föregående (af hvilken den möjligen endast är en varietet), men mindre, starkare och lindrigt bronsartadt glänsande, membranen brun och kroppen öfverhufvud mindre robust, plattare, något mindre långsträckt, mer afrundad. $5^3/_4$—7 mm. l.

Cydnus morio var. B. Fall., H. Sv. p. 18. *Sehirus morio* Sahlb., Mon. 20, 1.

Tämligen sällsynt på torra ställen. Sverige: Småland, Öland, Stockholm, vid Upsala i mängd under ett kadaver (Haglund), Vestmanland; Finland: Åland, Åbo, Yläne, Nyland, Osterbotten.

TRITOMEGAS Am. et Serv.

Artöfversigt:

1 (4). Pronotum och corium med utkanten smalt hvit.
2 (3). Djupblå. — **Tr. dubius.**

3 (2). Svart. Corium oftast med hvit midtelpunkt. — **Tr. biguttatus.**
4 (1). Pronotum med stor hvit fläck i framhörnet och corium med tandade hvita fläckar. — **Tr. bicolor.**

1. **Tr. dubius** SCOP.: djupblå eller ofvan violett, antenner och ben svarta; pronoti och corii utkant samt membranen hvita, bukens andra till sjette segment i segmentens framhörn med en hvit fläck. $6^4/_5$—$7^1/_2$ mm. l.

Cydnus albo-marginatus FALL., H. Sv. 19, 4. *Sehirus albo-marginellus* SAHLB., Mon. 21, 2.

Fordom funnen enligt FALLÉN i Sverige af ZETTERSTEDT (ett exemplar utan närmare uppgifven fyndort); i Finland vid Åbo af F. SAHLBERG (blott ett exemplar).

2. **Tr. biguttatus** LINN.: svart, ofvan djupt punkterad, pronoti och corii utkant hvit, corium med en stundom likväl felande hvit punkt i midten; rostrum och tarser roströda. $5^1/_4$—$6^3/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv. 19, 3 *(Cydnus)*; SAHLB., Mon. 22, 2 *(Tritomegas)*.

Här och der bland gräs; Sverige: Skåne—Öland och Gotland—Westergötland—Lappland; Norge vid Christiania; Finland: Åland—Södra Österbotten—Ryska Karelen.

3. **Tr. bicolor** LINN.: svart eller blåsvart, punkterad; pronotum med en aflång fläck längs främre hälften af sidorna; corium med en c-formig skullerfläck och ett tandadt spetsband, abdominalsegmentens framhörn och en ring på tibierna hvita. $5^3/_4$—8 mm. l.

FALL., H. Sv. 19, 2. *(Cydnus)*. SAHLB., Mon. 21, 1.

Här och der i södra och mellersta Sverige: Skåne—Öland—Stockholm; Finland: Åland, södra Österbotten; går enligt ZETTERSTEDT ända upp i Lappland (?).

Underfam. Scutellerina STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (2). Hufvud transverselt, nästan halfkretsformigt, Pronotum framtill bredare än hufvudet, med de främre sidokanterna framtill tydligt afrundade, baktill vid skullerhörnen med en smal inskärning. Inga öppningar för stinkkörtlar kunna skönjas på bröstet. Kroppen hel och hållen kortborstig. Tibier med taggar. — ODONTOSCELIS.

2 (1). Hufvud lika långt som bredt eller längre än bredt. Pronoti främre sidokanter framtill icke alls eller mycket lindrigt afrundade.

3 (4). Inga mynningar för stinkkörtlarne skönjbara på bröstet. Hufvud framom de klotrunda och kortskaftade ögonen nästan qvadratiskt. Pronotum framtill bredare än hufvudet, med främre sidokanterna framtill tydligt urbugtade; en trubbig inskränkning vid skullerhörnen. Scutell först mot spetsen småningom afsmalnande. — PHIMODERA.

4 (3). Stinkkörtlarnes mynningar tydliga, utdragna i en tämligen lång, plötsligt afkortad fåra. Scutell mycket smalare än abdomen (hvars sidor äro utvidgade), emot spetsen icke eller ytterst lindrigt afsmalnande. — EURYGASTER.

ODONTOSCELIS LAP.

1. **O. fuliginosus** LINN.: Kolsvart, enfärgad (var. *carbonaria* ZETT.), eller brun, lergult skäckig, oftast med en smal vanligen mer eller mindre afbruten gul langslinie öfver pronotum och scutell; scutellsidor ofta med ett svart någon gang utåt gulbegränsadt streck; ofvan kort brunborstig, knappast med spår till grå pubescens under borsten, pronoti främre sidokanter *nästan raka.* 5—$6^2/_3$ mm. l.

Tetyra fuliginosa FALL., H. Sv. 15, 5. *Tetyra carbonaria* FALL., H. Sv. 13, 3.

På torra backar mellan örtrötter; sällsynt i södra Sverige: funnen i Skåne, på Öland och Gotland samt ända upp i Östergötland af BOHEMAN och ZETTERSTEDT.

2. **O. dorsalis** FABR.: Mycket mindre än föregående; kroppen ofvan brunborstig, öfverallt, men isynnerhet på hufvud och pronotum försedd med en tät något filtartad silfvergrå pubescens; under svartaktig, ofvan brun, pronotum baktill och scutellen emot spetsen stundom lergula, denna senare tecknad med tre gula längsstreck, sidostrecken inåt begränsade af en urbugtad kolsvart linie; pronoti framhörn mindre framdragna än hos föreg., främre sidoränderna före skullerutskärningen *lätt men tydligt urbugtade,* fliken ofvanom utskärningen något mera utdragen. 4—$4^1/_3$ mm. l.

Tetyra dorsalis FABR., S. Rh. 139, 54.

Sällsynt i södra Sverige: funnen i Skåne och på Öland af BOHEMAN.

PHIMODERA Germ.

Artöfversigt:

1 (2). Pronotum med sidokanterna framtill starkt urbugtade och framhörnen rätvinkliga. Hufvudets sidolober i spetsen rätt afstötta, båda spetshörnen rätvinkliga. Bakersta lårringarne med en trubbig knöl. — **Ph. humeralis** Dalm.
2 (1). Pronotum med sidokanterna framtill otydligt eller trubbigt urbugtade och framhörnen trubbiga. Hufvudets sidolober något kortare än clypeus, i spetsen något snedt afstötta, med yttre spetshörnet trubbigt, inre nästan spetsvinkligt. Bakersta lårringarne utan knöl.
3 (4). Scutell med en tydlig längsköl. — **Ph. lapponica** Zett.
4 (3). Scutell på tvären skrynklig, men utan upphöjda långslinier. — **Ph. fennica** J. Sahlb.

1. **Ph. humeralis** Dalm.: hufvudets sidokanter baktill vid ögonen plötsligen starkt urbugtade, derefter räta och parallela; undertill smutsigt lergul; ofvan svart med en stor fläck å ömse sidor om scutellen lergul, eller kritgrå; hufvud, pronotum framtill och scutellbasen lergula, scutellen med bågiga och vinkliga teckningar af brunt och gult; dess rygg med en tämligen svag längsköl och en dylik afkortad på ömse sidor vid basen. $6—6^1/_3$ mm. l.

Fall., H. Sv. 14, 4. *Phimodera galgulina* Boh., Vet. Ak. Handl. 1851, p. 102 (nec H. Sch.).

Ytterst sällsynt; endast funnen i Halland af Osbeck och på Skånes sandfält af Boheman.

2. **Ph. lapponica** Zett.: hufvudets sidokanter ifrån ögonen emot midten småningom lindrigt afsmalnande, framtill litet utvidgade; pronoti främre sidokanter framtill knapt urbugtade, nästan räta, baktill tämligen trubbigt afrundade, sidohörnen tämligen trubbigt urbugtade; scutellen vid basen utan sidokölar, men med en mycket tydlig, punkterad köl längs midten, hvilken köl framtill är något utplånad, baktill nästan utvidgad, före spetsen plötsligt afbruten; undertill jämte fötter nästan enfärgadt svart, ofvan rostfärgad med bruna fläckar och punkter. $7^1/_2$ mm. l.

Zett., Ins. Lapp. 257, 1.

Högst sällsynt; endast funnen i Torneå Lappmark af Zetterstedt.

3. **Ph. fennica** J. Sahlb.: större och mera convex, än föreg.; hufvudets sidokanter såsom hos föreg.; pronoti främre

sidokanter otydligt urbugtade, framhörnen mycket trubbiga, sidohörnen trubbiga, baktill lindrigt utskurna; scutell framtill tydligt, bakåt otydligare, oregelbundet, bredt, nästan vågformigt tvärstrimmad; brun, hufvud, pronotum framtill, abdomen och fötter svartaktiga. 8—8 1/4 mm. l.

J. Sahlb., Medd. F. Fl. Fenn. I, p. 194. *Phimodera lapponica* F. Sahlb., Mon. 16, 1 (nec Zett.).

Ytterst sällsynt; funnen i Finland vid Uleåborg af Nylander och i Savolax af Warén.

EURYGASTER Lap.

1. **E. maurus** Linn.: ytterst vexlande till färgen, lergul, rödbrun eller till och med kolsvart, enfärgad eller med teckningar, som vanligen utgöras af en ljusare ofta gulaktig sidofläck på hvardera sidan och en bred spetsstrimma mot spetsen af scutellen; nästan alltid en ljusare fin längslinie längs kroppens midt; scutellens bas på hvardera sidan med en platt upphöjd gul prick; pronoti främre sidokanter nästan räta, ej rundade; hufvudets sidolober i spetsen convergerande. 9 1/3—11 mm. l.

Fall., H. Sv. 12,2. (*Tetyra*). Sahlb., Mon., 15, 1.

På kärr; lefver på blomhufvudena af *Eriophorum*, etc. Sverige: Skåne—Öland och Gotland—Westergötland—Södermanland; Finland: Åland—Tavastland—Ryska Karelen.

Underfam. Pentatomina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (4). Scutell nående till spetsen af abdomen, utan tyglar eller med ytterst korta sådana.

2 (3). Scutell afsmalnande emot spetsen. Rostri andra led lika lång som de två sista tillsammans. — GRAPHOSOMA.

3 (2). Scutell med sidorna emot basen parallela. Hufvud hvälfdt med svullen clypeus. Rostri andra led mycket kortare än de två sista tillsammans. Pronotum med de främre sidokanterna baktill i närheten af sidohörnen utdragna i en tandlik flik; framhörnen med ett bihanglikt utsprång. — PODOPS.

4 (1). Scutell kortare än abdomen, med tydliga sidotyglar.

5 (6). Hufvud nästan lika bredt som scutellens bas, skiflikt utvidgadt, emellan ögonen bredare än vid halsen. Ögon små. Oceller aflägsnade från ögonen. Scutell ifrån basen småningom afsmalnande, dess sidor

icke eller omärkligt urbugtade. Kroppens sidor öfverallt utplattade. Baktarsernas första led kortare än de två sista tillsammans. — SCIOCORIS.

6 (5). Hufvud oftast smalare än scutellens bas, emellan ögonen nästan lika bredt som vid halsen. Oceller oftast närmade till ögonen. Kroppens sidor icke eller blott delvis utplattade.

7(10). Hufvud triangulärt, något smalare än scutellens bas, öfverallt hvälfdt, på sidorna sluttande, kantadt, i spetsen tillspetsadt; sidoloberna längre än clypeus, framtill convergerande och oftast hopstötande. Ögon små. Oceller små eller otydliga. Pronotum framtill tvärhuggen, sidorna framtill med upphöjd köllik kant. Prosternum i framkanten skifformigt utvidgadt. Hemielytra betäcka nästan fullständigt abdomen, hvars kanter äro hela.

8 (9). Hufvud längre än bredt, mot spetsen näbblikt utdraget. Antennernas andra led icke nående till hufvudets spets. Corium med en slät upphöjd strimma nära costalkanten. — AELIA.

9 (8). Hufvud nästan liksidigt. Antennernas andra led räckande till eller utöfver hufvudets spets. Corium utan slät strimma. — NEOTTIGLOSSA.

10 (7). Hufvud mestadels mycket smalare än scutellens bas, icke alls eller lindrigt och ända ut till sidokanterna hvälfdt; dess sidolober sällan längre än clypeus. Ögon medelmåttiga eller tämligen stora. Oceller mestadels mycket tydliga. Pronotum framtill trubbigt urbugtadt.

11(22). Stinkkörtlarnes mynningar tydliga, fortsatta i en fåra; fältet kring dessa opakt, ofta rugost.

12(21). Andra buksegmentet emot midten trubbigt hvälfdt, oväpnadt.

13(16). Antennernas andra led icke eller föga längre än den tredje.

14(15). Pronoti främre sidokanter opunkterade, glatta och något förtjockade. — PERIBALUS.

15(14). Pronoti främre sidokanter hvarken förtjockade ej heller glatta. — PALOMENA.

16(13). Antennernas andra led typiskt åtminstone hälften längre än den tredje.

17(18). Scutellens sidotyglar icke nående utöfver dess midt. Pronoti främre sidokanter helt och hållet eller åtminstone framtill tillbakaböjda, något hvassa. — CARPOCORIS.

18(17). Scutellens tyglar nående utöfver dess midt. Hufvudets sidokanter icke eller blott lindrigt urbugtade.

19(20). Kropp helt och hållet hårig. Pronoti främre sidokanter tydligt och smalt återböjda. Connexivum till största delen skjutande utöfver hemielytrernas utkant. — DOLYCORIS.

20(19). Endast buken småhårig. Pronoti disk på hvarje sida före midten intryckt, dess främre sidokanter icke alls eller blott framtill otydligt återböjda. Baktibier något böjda. Connexivum knapt eller helt smalt skjutande ut öfver hemielytrernas sidorand. — PENTATOMA.

21(12). Andra buksegmentet i midten försedt med en framåt rigtad knöl. Rostrum tämligen långt, med andra leden räckande utöfver framhöf-

terna. Pronoti framhörn hvassa, sidohörnen utdragna i en framtill starkt bågig och med en fin tand slutande spets. — TROPICORIS.

22(11). Stinkkörtlarnes mynningar belägna emellan eller nära bakre höftpannorna, framtill och baktill mycket trubbigt kantade, stundom otydliga, intet eller blott ett otydligt opakt fält bredvid dessa. Hufvudets sidokanter tillbakaböjda. Ögon sessila. — EURYDEMA.

GRAPHOSOMA Lap.

1. **G. lineatum** Linn.: röd, hufvudet med två, pronotum med sex, scutellen med fyra svarta breda strimmor; hemielytra röda med utranden svart; connexivum omvexlande röd och svart; bröst och buk med rader af svarta fläckar; antenner och ben svarta, benen delvis röda. 10—10 $^1/_3$ mm. l.

Tetyra nigrolineata Fall., H. Sv. 12, 1.

Sällsynt i södra Sverige: Skåne, Öland, Småland. Lefver på *Umbellater*.

PODOPS Lap.

1. **P. inunctus** Fabr.: undertill svart (♂) eller med en rödbrun sidostrimma (♀); ofvan grågul eller brunaktig, starkt punkterad; hufvud med antenner och två fläckar framtill på pronotum svartbruna; scutell med två mörka strimmor och tre glatta gula punkter vid basen; abdomens ränder och benen gula, lårens spets med två ringar samt tibierna undertill vid basen och spetsen bruna; pronoti framhörn med nästan bilformigt utsprång. 5 $^1/_2$—6 $^1/_3$ mm. l.

Tetyra tangira Fall., H. Sv. 16, 7.

Sällsynt i södra Sverige på sandiga gräsbevuxna ställen: Öland (Fries), Gotland (Boheman).

SCIOCORIS Fall.

Artöfversigt:

1 (2). Ögon trädande blott litet utöfver hufvudets sidoränder. Antennernas tredje led knapt mera än $^2/_3$ så lång som den andra. — **Sc. cursitans.**

2 (1). Ögon starkt framskjutande öfver hufvudets sidokanter.

3 (4). Ögon särdeles små. Antennernas tredje led något kortare än den andra. — **Sc. microphthalmus.**

4 (3). Ögon tämligen stora. Antennernas tredje led så lång eller knapt längre än den andra. — **Sc. umbrinus.**

1. **Sc. cursitans** Fabr.: gråaktigt brungul, tätt svartpunkterad; connexivi segment vid basen och spetsen ännu tätare svartpunkterade; bröstet med en strimma på hvardera sidan och buken med två breda, hos ♂ ofta sammanflytande strimmor svarta; scutell med en hvit punkt vid bashörnet. $4^3/_5$—$5^3/_5$ mm. l.

Sciocoris umbrinus Fall., H. S. 21, 1.

På sandiga lokaler sällsynt; Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Östergötland, Stockholm, vid Upsala allmän enl. Haglund; Norge: Kristiania och Asker socken.

2. **Sc. microphthalmus** Flor: brungul, svartpunkterad, abdomen undertill oregelbundet svartfärgad (♂) eller mörkare brun (♀); scutell med en hvit punkt vid hvardera basalhörnet; antenner mot spetsen brunsvarta; connexivum såsom hos föregående. $5^1/_2$—6 mm. l.

Rh. Livl. I, 114, 2. *Sc. umbrinus* Fieb., Eur. Hem 358, 10.

Tämligen sällsynt i nordligare Sverige: Dalarne, Norrbotten, mellersta Lappland; Finland: Åland— Södra Österbotten—Ryska Karelen.

3. **Sc. umbrinus** Wolff: mycket lik föregående, men med nästan dubbelt större ögon. $5^1/_4$—$5^3/_4$ mm. l.

Abh. d. Wanz. 141, fig. 136. *Sc. brevicollis* Fieb., Eur. H. 358, 9. *Sc. Fieberi* Flor, Rh. Livl. I, 115, 3.

Tämligen sällsynt; Sverige: Gotland, Östergötland, Ångermanland; Finland: Åbo-trakten, Tavastland.

AELIA Fabr.

1 (4). Pronotum innanför bakhörnen med en tydlig längsintryckning. Corium innantill med en i midten gaffelformigt grenad nerv.

2 (3). Hufvudets sidokanter från ögonen till den näbblika förlängningen nästan raka. Andra antennleden endast obetydligt kortare än den tredje. — **Ae. rostrata.**

3 (2). Hufvudets sidokanter från ögonen till den näbblika förlängningen tydligt urbugtade. Andra antennleden betydligt kortare än den tredje. — **Ae. acuminata.**

4 (1). Pronotum innanför bakhörnen utan längsintryckning. Corium saknar den inre grenade nerven. — **Ae. Klugii.**

1. **Ae. rostrata** Boh.: gul, glänsande, hufvud, pronotum och scutell med en gemensam spolformig, svartaktig midtelstrimma, afbruten på pronoti bakre hvälfda del och delad i hela sin längd af en glatt gul längsköl, som vid pronoti midt och scutellens bas är tydligt dilaterad; pronotum dessutom med svart strimma innanför sidokanten; abdomen ofvan svart med gul midtellinie och gula kanter; bakre låren med ingen eller blott en litet större punkt på undre sidan före spetsen; hufvudets rostralskifvor framtill tandformigt utdragna. 10 1/4 mm. l.

Bohem., Vet. Ak. Förh. 1852, 2, 1.

Sällsynt; endast funnen på Gotland af Boheman.

2. **Ae. acuminata** Linn.: smutsigt gul, ofvan med samma teckning som föreg., men strimman icke afbruten på pronoti bakre del, som är mindre convex; den gula midtelkölen icke eller obetydligt förtjockad på pronotum och vid scutellens bas; färgen mörkare och bukens sidor särdeles hos hanen strimmigt svartpunkterade; bakre låren undertill före spetsen med två svarta fläckar. 7 1/2—8 1/2 mm. l.

Fall., H. Sv. 34. Sahlb., Mon. 27, 1.

Allmän i södra och mellersta Sverige: Skåne—Gotland—Öland—Upland och Vestmanland; äfven i Lappland enligt Zetterstedt; Norge: Kristiania—Eidsvold; Finland: Åland—Norra och Ryska Karelen.

3. **Ae. Klugii** Hahn: grågul; corium med en svart längsstrimma; hufvud, pronotum och scutell med en gul längsköl, som förutom på pronoti basaldel omgifves af en svart strimma, hvilken på främre delen af pronotum är dubbel; pronoti sidor och scutellens sidor vid basen med en svart strimma; buk strimmigt svartpunkterad; ben opunkterade; hufvudets spets djupare utskuren; frambröstets rostralskifvor i inkanten afrundadt utvidgade. 7 1/2 mm. l.

Sahlb., Mon. 28, 2.

Sällsynt i södra Finland: vid Ladoga funnen af Pipping.

NEOTTIGLOSSA Kirby.

1. **N. inflexa** Wolff: smutsgul eller brunaktig, tätt svartpunkterad; hufvud mörkare, undertill jämte bukens midt bredt svartbronseradt; antennernas andra led tydligt kortare än den

tredje, deras två sista leder svartbruna; en glatt längslinie öfver hufvud, pronotum och scutell, pronoti främre sidorand och scutellens glatta basalhörn gula. 4—5$^{3}/_{4}$ mm. l.

Sahlb., Mon. 29, 3 *(Aelia)*. *Cimex perlatus* Fall., H. Sv. 32, 18 (excl. syn.).

Bland gräs på torra backar och ängar. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Upland och Vestmanland; Norge: Dröbak, Eidsvold; Finland: Åland—Ryska och norra Karelen—Österbotten.

2. **N. obscura** J. Sahlb.: ofvan smutsigt grågul, svartpunkterad, undertill svartbronserad; hufvud helt och hållet, pronotum mot spetsen, scutell med en längsstrimma och corium mot spetsen svartbruna; pronoti kant, en öfver scutellen gående midtellinie och dennes basalhörn gula; antenner svarta, andra och tredje leden nästan lika långa, beckbruna; ben gula med svarta lår. 6 mm. l.

J. Sahlb., Not. F. Fl. Fenn. XI, 281, 4 *(Platysolen)*.

Sällsynt i Finland: funnen i Norra och Ryska Karelen samt i Ryska Lappmarken af J. Sahlberg.

PERIBALUS Muls. et Rey.

1. **P. vernalis** Wolff: ofvan brun eller grågul, tätt svartpunkterad; undertill smutsigt ljusgul; antenner rödgula, de två sista lederna före spetsen svarta; pronoti främre sidoränder, scutellens spets och tvärband öfver det svarta connexivum gula eller rödgula. 9$^{1}/_{2}$—10 mm. l.

Fall., H. Sv. 30, 14 *(Cimex)*. Sahlb., Mon. 26, 2 *(Pentatoma)*.

Södra och mellersta Sverige: Skåne—Gotland och Öland—Bohuslän—Upland; Norge: Disen, Bäkkelaget, Ormön; mycket sällsynt i södra Finland: Åbo, Nyland, (södra Österbotten?).

PALOMENA Muls.

1. **P. dissimilis** Fabr.: ofvan grön eller rödbrun, tätt punkterad, undertill ljusrödaktig, ben gulgröna, opunkterade; antennernas två spetsleder rostfärgade, sista leden mot spetsen bredt svart och näst sista äfven ofta i spetsen brun; pronoti lätt ur-

bugtade främre sidorand och hemielytras skulderhörn smalt ljusröda; rygg svart. $12\frac{1}{2}$—14 mm. l.

Cimex prasinus Fall., H. Sv. 28, 10.

Södra och mellersta Sverige ej sällsynt: Skåne—Bohuslän—Östergötland—Stockholm, Vestmanland; den rödbruna varieteten från Bohuslän och Stockholm; södra Norge: Sandefjord, Sandviken, Bäkkelaget på *Corylus* och *Fraxinus* enligt Siebke, Söndmör; äfven på *Quercus*.

CARPOCORIS Kol.

1. **C. fuscispinus** Boh.: smutsigt ljusgul, antenner svarta, första leden och basen af andra, pronoti sidohörn undertill, hemielytra och tibier mot spetsen samt tarser roströda; hufvudets sidorand och en bred strimma löpande bakut från pronoti sidohörn svarta; nämda hörn spetsvinkliga; pronoti rand från scutellens basalhörn till hemielytras utkant knapt längre än från denna till sidohörnen; connexivum svart och gul. $10\frac{3}{4}$—12, med membranen ända till 14 mm. l.

Boh., Vet. Ak. Handl. 1849, p. 241 *(Cimex)*.

Sällsynt; funnen på Gotland af Boheman.

2. **C. nigricornis** Fabr.: grönaktigt, rödaktigt eller brunaktigt gul, ofvan mer eller mindre tätt svartpunkterad, särdeles vid hufvudets sidor och scutellbasen; scutellens spets ljusare; pronoti sidohörn rätvinkliga med en svart strimma framom desamma; randen från scutellens sidohörn till hemielytras utkant mycket längre än från denna till sidohörnens spets; connexivum såsom föreg. $9\frac{1}{2}$—13 mm. l.

Fall., H. Sv. 27, 9. *(Cimex)*. Sahlb., Mon. 30, 1 *(Mormidea)*.

Allmän på torra gräsplatser; Sverige: Skåne—Bohuslän—Öland—Vestmanland; Norge: Baerum, Odalen, Grue; Finland: Åland—Södra Österbotten—Ryska Karelen.

DOLYCORIS Muls. et Rey.

1. **D. baccarum** Linn.: gulbrun, långhårig, ofvan tätt svartpunkterad, scutellens spets hvitgul; connexivum svart med gula tvärband; antennerna med svarta och gula ringar. $9\frac{1}{2}$—$11\frac{1}{2}$ mm. l.

Fall., H. Sv. 29, 13. *(Cimex).* Sahlb., Mon. 26, 1 *(Pentatoma).*

Ganska allmän ända upp i Lappmarkerna.

PENTATOMA Oliv.

1. **P. juniperina** Linn.: olivgrön, tätt punkterad, pronoti främre sidokanter, scutellspetsen, basen af corii utkant och abdomens ränder gula; ryggen svart; antenner mot spetsen svarta; rostrum nående endast till bukens bas. 11—12 mm. l.

Fall., H. Sv. 28, 11. *(Cimex).* Sahlb., Mon. Geoc. 26, 3.

Här och der på *Juniperus;* Sverige: Skåne—Lappland; Norge: Sarpsborg, Söndmör, upp i Österdalen och på Dovre; Finland: Åbo—södra Österbotten—Ryska Lappmarken och Karelen.

2. **P. pinicola** Muls.: lik föreg., men mera smutsigt gulgrön eller, särdeles undertill, brungrön, med pronoti och corii sidoränder ofta af samma färg som skifvan, blott scutellspetsen gul; antenner svarta; kropp ofvan plattare; hufvud längre; rostrum nående ända till tredje ventralsegmentet. 12—13, med membranen ända till 14 mm. l.

Muls., Ann. Soc. Linn. Lyon 1852, p. 89. *Pentatoma planiuscula* Reut., Not. F. Fl. Fenn. XIV, 328, 1.

Sällsynt på *Pinus sylvestris;* tagen af Boheman på norska fjällen och vid Stockholm samt i Vestmanland vid Engelsberg af Johanson; i Finland funnen i Österbotten af Wasastjerna samt vid Åbo af C. Lundström.

TROPICORIS Hahn.

1. **Tr. rufipes** Linn.: ofvan bronsfärgadt brun, tätt svartbrunt punkterad, under roströd, svartpunkterad; antenner, midten af pronoti urbugtade främre sidorand, scutellspets och ben röda, antenner mot spetsen svarta; connexivum svart med rödgula tvärband. 13—16 mm. l.

Fall., H. Sv. 26, 7. Sahlb., Mon. Geoc. 31, 1.

Lefver företrädesvis på *Quercus;* Sverige allmän: Skåne, Wärmland, Bohuslän, Östergötland, Stockholm, Upsala, Vestman-

land, Lappland, sällsynt; Norge: Fredrikshald, Hallingsdalen, Töjen, Werd, Kongshavn, Sarpsborg, enligt SIEBKE på *Ribes* och *Rosa;* i Finland sällsynt: Åland, Åbo, (södra Österbotten?).

EURYDEMA LAP.

1. **E. oleracea** LINN.: undertill jämte hufvud, antenner och ben svart, ofvan metalliskt grön; framranden af hufvudet och pronotum, dettas sidokanter och en bakåt utvidgad midtelstrimma, scutellens spets och oftast dessutom två fläckar eller strimmor, corii utkant samt en fläck på ömse sidor om scutellspetsen, fläckar på connexivum, lårens spets och en ring på skenbenen hvita eller röda. $5\,{}^1/_4$—7 mm. l.

FALL., H. Sv. 31, 16 (*Cimex*). SAHLB., Mon. 25, 2.

Allmän på *Cruciferer;* går ända upp i Lappmarkerna; blir stundom skadlig för kål, löfkojor o. a. korsblommiga trädgårdsväxter, hvilka den kan totalt förstöra genom sina styng strax efter det växterna utvecklat sina hjertblad.

2. **E. festiva** LINN.: röd, hufvud med undantag af framranden, två fläckar vid pronoti framkant och fyra öfver disken, en stor trekantig fläck vid scutellbasen och en liten på hvardera sidan nära spetsen, clavus och corii clavalrand, ett bredt tvärband från corii inre spetshörn till det helt och hållet röda yttre randfältet samt en liten rund fläck under detta, den hvitkantade membranen, tre rader fläckar på kroppens undre sida, antenner och ben svarta. $5\,{}^1/_2$—7 mm. l.

Cimex ornatus FALL., H. Sv. 30, 15. *Eurydema* id. SAHLB., Mon. 24, 1.

Sällsynt på *Cruciferer*. Funnen i Skåne af ROTH; Finland: Nyland (TENGSTRÖM), Tavastland (HJELT), Ladoga (PIPPING).

Underfam. Asopina STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (4). Framlår väpnade med en tagg.

2 (3). Bukens bas med en tagg. Hufvudets sidolober icke eller knapt längre än clypeus. — CIMEX.

3 (2). Bukens bas oväpnad. Pronoti främre sidokant glatt, tillsvullen, sidohörn icke utdragna. — JALLA.

4 (1). Framlår oväpnade.
5 (6). Bukens bas med en tagg. Hufvudets sidolober längre än clypeus. Pronoti främre sidokant före den afrundade utvidgningen tandad. — TROILUS.
6 (5). Bukens bas oväpnad.
7 (8). Rostri andra led lika lång eller litet längre än de två sista tillsammans. Kropp något convex. Pronoti främre sidokant urbugtad och före midten småtandad. Scutellens spetsdel bred. — RHACOGNATHUS.
8 (7). Rostri andra led kortare än de två sista tillsammans. Hufvudets sidolober icke eller knapt längre än clypeus. Pronoti framkanter hela. Hemielytra täckande största delen af abdomen. — ZICRONA.

CIMEX Linn., Stål.

1. **Cimex bidens** Linn.: brun, ofvan djupt punkterad, hufvud, teckningar på främre delen af pronotum och dettas sidotagg före den röda spetsen bronsfärgade; scutellens spets smalt blek; connexivum rödfläckig; undertill mörkt rödaktig, bronseradt brunpunkterad; antenner och ben orangeröda; pronotum med bakhörnen utdragna i en skarp tagg, sidorna framtill småtandade. $10\frac{1}{2}$—12 mm. l.

Fall., H. Sv. 22, 1. *Picromerus* id. Sahlb., Mon. 18, 1.

Särdeles på *Salices*. Sverige: Skåne, Öland, Småland, Östergötland, Stockholm, Lappland; Norge: Töjen, Brovald, Rynbjerg, Sarpsborg; Finland: Aland—södra Österbotten—norra och Ryska Karelen.

JALLA Hahn.

1. **J. dumosa** Linn.: ofvan gråaktigt gul eller rödaktig, svartpunkterad, undertill jämte antenner, ben, hufvud, pronotum framtill och scutellen emot basen svart, tibier med bred midtelring, en midtelstrimma öfver hufvud, pronotum och scutell, pronoti främre sidokanter ofvan och under samt en glatt fläck vid scutellens basalhörn gula eller röda. $12\frac{1}{3}$—14 mm. l.

Sällsynt i södra och mellersta Sverige: Skåne, Blekinge, Östergötland, Stockholm, Upland och Vestmanland; skall lefva på *Corylus*.

TROILUS Stål.

1. **Tr. luridus** Fabr.: hvitgul, ofvan tätt svartpunkterad, hufvud, antenner, pronoti framsidor, rygg och connexivum bronsfärgade grönsvarta, spetshälften af fjerde antennleden och ett tvärband öfver hvarje segment på connexivum gula. $9^1/_2$—$11^1/_2$, med membranen ända till $13^1/_2$ mm. l.

Fall., H. Sv. 26, 8.

I södra och mellersta Sverige: Skåne—Upland. Lefver på *Salix*-arter.

RHACOGNATHUS Fieb.

1. **Rh. punctatus** Linn.: gulbrun, tätt och djupt svartpunkterad, hufvud, pronoti sidor samt stundom äfven scutell och hemielytra bronsfärgade, pronotum med blek dorsal-linie; connexivum med gula band eller fläckar samt en ring på hvarje tibia gula; undertill blek, svartbrokig eller nästan helt bronsgrön; antenner svarta, yttersta basen af tredje leden gul. $7^3/_4$—$9^1/_2$ mm. l.

Fall., H. Sv. 25, 6. *(Cimex)*. Sahlb., Mon. 19, 1 *(Zicrona)*.

Tämligen sällsynt på *Salices;* Sverige: Skåne, Småland, Blekinge, Westergötland, Östergötland, Upland, Vestmanland, Norrbotten; Finland: Åland, Åbo, Satakunta, Nyland, hela Karelen, Österbotten, Torneå Lappmark (Zetterstedt).

ZICRONA Am. et Serv.

1. **Z. coerulea** Linn.: mörkt stålblå eller blågrön, metalliskt glänsande, fint strödt punkterad; framtibier innanför med tydlig tand. 6—$7^3/_4$ mm. l.

Fall., H. Sv. 32, 17 (*Cimex*). Sahlb., Mon. 19, 2.

Sällsynt; Sverige: Skåne—Gotland—Westergötland—södra Lappland; Norge: Töjen, Solöer; Finland: Åland, Åbo, Nyland, Satakunta, Tavastland, Savolax, hela Karelen, södra Österbotten och Ryska Lappmarken.

Underfam. Acanthosomina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (6). Antennernas första led nående utöfver hufvudets spets. Hufvud platt, medelmåttigt eller litet; clypeus på längden intryckt. Corii apicalkant rät.
2 (3). Mesosterni skifva baktill icke utdragen, basen bakom skifvan litet upphöjd, den upphöjda delen på längden urhålkad eller fårad. — ACANTHOSOMA.
3 (2). Mesosterni skifva bakåt utdragen emellan eller bakom mellanhöfterna.
4 (5). Pronoti bakre sidokanter hvarken nedtryckta, ej heller utvidgade. Stinkkörtlarnes mynningar utdragna i en lång fåra. — ELASMOSTETHUS.
5 (4). Pronoti bakre sidokanter smalt nedtryckta, litet utvidgade; (sidohörn stundom tagglikt utdragna). Stinkkörtlarnes mynningar utdragna i en kort fåra. — CLINOCORIS.
6 (1). Första antennleden icke nående utöfver hufvudets spets. Hufvud stort, något hvälfdt; clypeus icke intryckt. Corii apicalrand rundad. — CYPHOSTETHUS.

ACANTHOSOMA Curt.

1. **A. haemorrhoidale** Linn.: gröngul, ofvantill svartpunkterad, scutellen med större och glesare punkter; pronoti sidohörn skarpt utdragna, röda med svart spets; pronotum baktill, clavus, corium inåt och membran bruna; rygg emot basen och antenner emot spetsen svarta; abdomens spets röd. $13^1/_3$—$15^2/_3$ mm. l.

Fall., H. Sv. 23, 3.

Sällsynt; lefver på *Prunus padus* och *Alnus glutinosa;* Sverige: Skåne, Kinnekulle, Östergötland, Westergötland, Stockholm, Upland, Vestmanland, Falun; Norge: Kristiania, Hönefoss, Odalen, Sarpsborg.

ELASMOSTETHUS Fieb.

1. **E. dentatus** De Geer: gulgrön, ofvan svart punkterad; basen af pronotum, en stor fläck vid scutellens bas, clavus, corium intill och längs membran-suturen brunröda, membranen vid basen och med en aflång fläck upptagande utkantens spetshälft brun; den svarta ryggens spets röd. 9—11 mm. l.

Cimex lituratus Zett., Ins. Lapp., 259, 3. *Acanthosoma haemotogaster* Sahlb., 32, 1.

Allmän på björk öfver hela Skandinavien—Finland ända upp till Lappmarkerna.

CLINOCORIS Hahn.

Artöfversigt:

1 (2). Pronoti sidohörn utdragna i en lång, skarp, rakt utstående tagg. — **Cl. ferrugatus** Fabr.
2 (1). Pronoti sidohörn vinkliga, icke långt utdragna.
3 (4). Pronoti framhörn med ingen eller otydlig trubbig tand. Rostrum nående endast till bakhöfterna. Antenner i spetsen svarta. — **Cl. griseus** Linn.
4 (3). Pronoti framhörn med en liten spetsig tand. Rostrum nående något utöfver bakfötterna. Antenner helt svarta. — **Cl. Fieberi** Jakovl.

1. **Cl. ferrugatus** Fabr.: rödgul eller brungul; kropp ofvantill samt kroppsidorna undertill svartpunkterade; hufvudet ofvan, pronoti sidotagg, en fläck ofvan scutellens midt samt rygg och spetshörn af connexivi segmenter svarta; två breda spetsstrimmor på membranen bruna. $7^1/_2$—$8^1/_2$ mm. l.

Cimex bispinus Fall., 22, 2. *Sastragala* id. Sahlb., Mon. 33, 1.

Sälsynt; Sverige: Skåne (Wallengren), Öland (Boheman), Östergötland i Qvillinge på ormbunkar (Haglund), Stockholm vid Stäket på *Abies* (förf.), Engelsberg i Vestmanland (Johanson); Finland: Åbotrakten, södra och Ladoga Karelen.

2. **Cl. griseus** Linn., acut.: gröngul eller rödgul, ofvan svartpunkterad; buken utan mörkare punkter; antenner med sista leden eller de två sista samt stundom äfven den tredjes spets svarta eller mörkbruna; pronoti bakkant och corii membran-sutur brunaktiga; scutell med en trekantig svartbrun basalfläck; connexivi segmenter med spetshörnen ofvan svarta; rygg svart. 6—8 mm. l.

Cimex interstinctus Linn., F. Sv., p. 248, 972. *Cimex agathinus* Fall., H. Sv. 24, 5. *Acanthosoma grisea* Sahlb., Mon. 33, 2.

Allmän på björk och al öfver hela Skandinavien och Finland ända upp i Lappland. Arten är anmärkningsvärd för att honan ligger likasom rufvande öfver äggen och äfven en längre tid öfver de unga larverna.

3. **Cl. Fieberi** Jakovl: mörkare smutsigt grön- eller brungul, svartpunkterad; äfven buken försedd med svarta punkter och connexivi segment med bakhörnen också undertill svarta; antenner helt svarta; pronotum baktill, en trekantig fläck på scutellens bas och en annan före dess spets mörkare bruna; rygg svart; ben ofta svartaktiga. 7 mm. l.

Elasmostethus Fieberi Jakovl., Kasans Univ. 1864, 125. *Acanthosoma griseum var.* Flor., Rh. Livl. I, p. 103. *Cimex agathinus var. Y.* Fall., H. Sv. p. 24. An *Cimex griseus* Linn., F. Sv. p. 248, 926?[1].

Sällsynt; funnen hittills med säkerhet blott i Nyland och Tavastland; men förekommer troligen äfven i Sverige.

CYPHOSTETHUS Fieb.

1. **C. tristriatus** Fabr.: ljusgrön, ofvan punkterad, men punkterna icke svarta; en strimma längs bakre sidohörnen af pronotum, clavus, corium innanför nerven samt spetsen af connexivum blod- eller rosenröda; en callös fläck ofvanför inre spetshörnet af corium. 11 mm. l.

Cimex lituratus Fall., H. Sv. 24, 4 (enligt typexemplar). Sällsynt i Skåne på *Juniperus*.

Fam. II. COREIDAE.

Kropp stor eller medelstor med ganska fast chitin-skelett. Hufvud icke sköldlikt utplattadt, fyr- eller trekantigt, med trubbiga sidokanter; en knöl på yttre sidan om antennernas bas. Antenner fyra-ledade med basen äfven ofvan synlig. Rostrum fyraledadt, liggande under hvilan rakt under bröstet. Scutell liten eller medelstor. Hemielytra sammansatta af clavus, corium och membran; membranen försedd med talrika (alltid flere än 5), någon gång nätlikt förenade nerver. Tarser treledade.

---

[1] Linnés *Cimex griseus* hör möjligen till denna och icke till föregående art, som med säkerhet är hans *C. interstinctus*, om hvilken han säger »omnibus pallidior.» Antennerna hos *Cimex griseus* beskrifvas såsom »fusco-nigricantes», hvilket bättre stämmer med *Cl. Fieberi*. Då jag emellertid af denna senare icke sett något svenskt exemplar, har jag icke ännu vågat göra någon ändring i den gängse nomenclaturen.

Öfversigt af underfamiljerna:

1 (6). Abdomens fjerde och femte dorsalsegment urbugtade vid basen. Antenner fästade ofvanom en linie dragen från ögats midt till clypei spets. Genitalsegmenten fritt synliga, icke indragna i sista abdominalsegmentet.

2 (5). Hufvud mycket smalare än pronotum med rostral-lober räckande åtminstone delvis bakom antennernas vidfästningspunkter. Bakersta höftpannorna djupt utskurna ur bakbröstets spetskant, med sin utkant icke eller föga divergerande från kroppens längdaxel.

3 (4). Membranens nerver utgående från sjelfva basalkanten eller ock från en nära denna belägen och utåt emot densamma ännu mera sig närmande tvärnerv. Hufvud bakom clypeus mestadels med en intryckt långslinie. Tibier oftast ofvantill fårade. — Coreina.

4 (3). Membranens nerver utgående från en ifrån basalkanten aflägsnad och med denna parallel tvärnerv. Hufvud utan långslinie bakom clypeus, framtill småningom kullrigt nedsluttande. Tibier fina, utan fåra. — Pseudophloeina.

5 (2). Hufvud stort och bredt med rostral-lober små och helt och hållet liggande framför antennernas vidfästningspunkter. Antennernas sista led lång, längre än den första. Baktibier oftast fina, sällan fårade. Baktarsernas första led längre än de två öfriga tillsammans. — Alydina.

6 (1). Abdomens fjerde dorsalsegment så väl vid basen som spetsen eller åtminstone i spetsen urbugtadt eller urbräddadt. Antenner fästade på eller under en från ögats midt till clypei spets dragen linie. Genitalsegment dolda i det sista abdominalsegmentet. — Corizina.

Underfam. Coreina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (4). Membranens nerver utgående ifrån en transversal basalnerv. Antennernas första led tydligt trekantig. Abdomen utvidgad.

2 (3). Clypeus framtill sammantryckt utdragen, oväpnad. Antennernas andra och tredje leder trekantigt prismatiska. Antennknölarne[1] oväpnade. Pronotum i spetsen trubbigt urbugtadt med hvassa framtill något utskjutande framhörn. Abdomen rhombisk med flikade genitalsegment hos honan. — VERLUSIA.

3 (2). Clypeus framtill icke utskjutande. Antennknölarne inåt mellan antennerne utdragna i två hopstötande taggar. Antennernas andra och tredje leder cylindriska. Pronotum i spetsen afstött med räta framhörn. Hanens lår tjockare än honans och hans tibier bakom midten böjda. — SYROMASTES.

---

[1] = De på utsidan om antennbasen stående tuberklerna, en vid hvardera antennen.

4 (1). Membranens nerver utgående från sjelfva basal-randen. Antennernas första led tjock, prismatisk, den tredje längre än den andra och sammantryckt åtminstone i spetsen. Pronotum och scutellbas kölade, den senare gropig. — ATRACTUS.

VERLUSIA Spin.

1. **V. qvadrata** Fabr.: grågul till ockrabrun, svartpunkterad; undertill jämte ben och pronoti sidokanter blek, dessa utdragna i en trubbig vinkel just ofvanför basen, vinkeln försedd med kort spets; antennernas andra och tredje leder roströda, sista leden mörk; den utvidgade abdomens sidovinkel i spetsen afrundad; honans sista genitalsegment tvåklufvet. 11 mm. l.

Fall., H. Sv. 36, 1 *(Coreus). Verlusia rhombea* Stål, Öfvers. Vet. Ak. Förh. 1862, 204, 1 (nec Linn.). Sahlb., Mon. 35, 1.

Sällsynt i Augusti; Sverige: Öland, Gotland, Blekinge, Öster- och Vestergötland, Södermanland, Stockholm; i Finland funnen för länge sedan i blott ett exemplar i Åbo-trakten.

SYROMASTES Latr.

1. **S. marginatus** Linn.: gulbrun eller gråaktigt rostbrun, brunpunkterad och något tvärskrynklig, connexivum mycket utdraget med rundade sidor och en blek rund fläck på hvarje segment; abdomens rygg rostgul med svart bas; undertill äfven med en blek rund fläck på sidan af hvarje ventralsegment; antennernas andra och tredje leder ljust roströda, den fjerde, utom i basen, svartbrun; pronotum baktill starkt utvidgad och dess sidor derstädes bredt vinklade. 12—14 mm. l.

Fall. H. Sv. 31, 1 *(Coreus).* Sahlb., Mon. 37, 1. Stål, l. c. 204, 1.

Här och der om höst och vår i Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Angermanland; Norge: södra Norge, Odalen i Solör; Finland: Aland—södra Österbotten—norra och ryska Karelen.

ATRACTUS Stein.

1. **A. Dalmani** Schill.: ofvan mörkbrun, undertill brungrå, brunfläckig; antenner ljusare, den sammantryckta spetsen af

tredje leden och fjerde leden svarta; hufvud med talrika hvassa knölar; pronotum med alla tre kölarne, särdeles den mellersta, baktill afkortade, sidokölar trubbiga, sidoränder (framtill bredare) och scutellens kanter vid basen hvita; tibier med mörkare ringar; första och andra antennleden lika långa. $5\,^1/_2$—6 mm. l.

F. SAHLB. Mon. 49, 1 (*Pseudophloeus*). STÅL, l. c. 205, 1.

Sällsynt. Sverige: Blekinge (BOHEMAN), Östergötland (WAHLBERG), Vestergötland (BOHEMAN); Finland: Åland i Finström (C. SAHLBERG), Nyland; lefver enligt SCHILLING bland *Calluna vulgaris*.

Underfam. Pseudophloeina STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (8). Baklår undertill beväpnade med blott en enda tagg eller tand. Pronoti sidokanter oväpnade eller tandade.

2 (7). Antennernas andra och tredje leder fina, den andra kort, den första i basen plötsligt hopdragen.

3 (4). Hufvud med talrika småknölar. Pronoti sidor tandade. Antenner starkt rugosa, andra leden omkring $^1/_4$ så lång som den tredje; fjerde så lång som den första. — PSEUDOPHLOEUS.

4 (3). Hufvud utan talrika kringströdda småknölar. Pronoti sidor oväpnade.

5 (6). Hufvud på hvardera sidan bakom antennernas bas med en tämligen tjock något inåtböjd tagg. Antenner och isynnerhet deras första och sista led tjock, tredje knapt dubbelt så lång som den andra och litet kortare än den fjerde; rostral-lober upptagande $^1/_3$ af hufvudets undre sida. Pronoti framhörn hvassa, tandlikt utdragna. — ARENOCORIS.

6 (5). Hufvud oväpnadt bakom antennknölarne. Antenner fina, förutom basal- och apikal-leden, den tredje $2\,^1/_2$ gång så lång som den andra och nära dubbelt så lång som den sista. Pronoti disk med tvänne eller fyra breda något tvärrynkiga tämligen lätta långsupphöjningar; framhörnen trubbiga. Rostral-lober upptagande hälften af hufvudets undre del. — BATHYSOLEN.

7 (2). Antennernas andra och tredje leder tämligen tjocka, sig emellan nästan lika långa, första ledens basalhälft emot basen småningom afsmalnande. — NEMOCORIS.

8 (1). Baklår undertill väpnade med flere taggar. Pronoti främre sidokanter helt och hållet taggkammade; bakhörn med en bakåtrigtad tagg. Antennernas andra och tredje leder lika långa. — DASYCORIS.

PSEUDOPHLOEUS BURM.

1. **Ps. Falleni** SCHILL.: gråaktig eller blekt ockrabrun, undertill brunskäckig, connexivum svartbrunt med bleka tvärband;

pronotum med två hvitkorniga längskölar, dess sidor urbugtade; scutell med blek längsköl; hemielytra med stora i rader stående punkter. 7 mm. l.

STAL, l. c. 207, 1.

Ett enda exemplar funnet på Gotland af BELFRAGE.

ARENOCORIS HAHN.

1. **A. spinipes** FALL.: ofvan mörkt rostbrun, undertill blekare eller grågulaktig, brunskäckig; pronoti sidokanter och scutellens spets hvitaktiga; ofta äfven tre långslinier på hufvudet och fyra långs-strimmor på pronotum bleka; tibier grågulaktiga; antennernas andra och tredje leder ljust rostfärgade, fjerde svart, första rost- eller svart-brun. $8^2/_3$ mm. l.

FALL., H. Sv. 38, 4 (*Coreus*). SAHLB., Mon. 48, 1. STÅL, l. c. 206, 1.

Här och der i Sverige, sällsynt norrut: Skåne, Gotland, Småland, Kinnekulle, Östergötland, Stockholm, Upsala, Dalarne, Ångermanland; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, Karelen.

BATHYSOLEN FIEB.

1. **B. nubilus** FALL.: grå eller gråbrun, antennernas sista led brun; pronoti sidoränder före midten och tibierna till större delen bleka. 6 mm. l.

Coreus nubilus FALL., H. Sv. 39, 5. *Bathysolen* id. STÅL l. c. 206, 2. *Pseudophloeus dentipes* BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 51, 2.

Sällsynt i södra Sverige: Skåne, Gotland och Öland.

NEMOCORIS F. SAHLB.

1. **N. Fallenii** F. SAHLB.: brun eller gråbrun, kroppens undre sida, tre eller fem ofta otydliga långslinier på hufvudet, pronoti sidoränder, hemielytrernas costalrand framom midten, fläckar på connexivum, framlårens bas och de bakre lårens basalhälft samt tibier ljust grågulaktiga, de sistnämnda i spetsen bruna; antenner svartaktiga eller mot spetsen brunaktiga; membranen brun, strödd med bleka fläckar. $9^1/_2$ mm. l.

F. Sahlb., Mon. 42, 1. Stål, l. c. 206, 1.

Ytterst sällsynt i Sverige: blott ett exemplar funnet af Johanson i Westmanland; i Finland tagen i Satakunta (Yläne) af C. Sahlberg.

DASYCORIS Dall.

1. **D. pilicornis** Burm.: corii costalrand väpnad med trubbiga små taggar med bakåt riktade borst; rostgul eller brunaktigt rostfärgad; undertill jämte tibier smutsigt strågul, sparsamt brunskäckig; abdomens rygg lergul eller ljust rostfärgad, emot basen svart; antennernas spetsled svart; pronoti sidorand smalt hvit och smutsigt hvit-taggig; baklår undertill med två större taggar samt mellan dessa en stundom felande liten tagg och bakom dem två till fyra småtaggar. 9 mm. l.

Stål, l. c. 37, 3. *Coreus hirticornis* Fall., Hem. 37, 3 (excl. syn.).

Här och der på Gotland och Öland.

2. **D. scabricornis** Panz.: corii costalrand ytterst fint tandad; gulaktig eller blekt brungrå; abdomens rygg svart med spetssegment och stundom en aflång obestämd diskfläck grågula, spets-segmentet i midten brunfläckigt; antennernas sista led brun; pronoti sidoränder hvit-taggiga; baklår undertill nära spetsen med en större tagg, något framom denna en mindre och mellan spetsen och sistnämnda tagg tre småtaggar. 8 mm. l.

Stål, l. c. 205, 2.

Endast ett exemplar funnet i Skåne af Sundevall.

Underfam. Alydina Stål.

Slägtöfversigt:

Kropp aflång. Hufvud sammandraget bakom ögonen, framom desamma emot antennknölarne starkt afsmalnande. Ögon små, runda, starkt utstående, aflägsnade från pronoti framkant. Oceller stående lika långt från hvarandra som från ögonen. Antennernas första led litet kortare än den andra. Pronotum baktill föga bredare än hufvudet, sidohörnen trubbiga. Corii spetsrand längre än clavi sutur, spetshörnet långt och smalt utdraget. Baklår undertill mot spetsen väpnade med taggar. Baktibier räta. Honans sjette ventralsegment helt. — ALYDUS.

ALYDUS Fabr., auct.

1. **A. calcaratus** Linn.: hårig, svart eller delvis gråbrun, brun-punkterad, undertill jämte lår nästan brons svart; antennernas första, andra och tredje leder med undantag af deras spetsar, tibier, utom i basen och spetsen, samt tarsernas första led emot basen lergula; scutellens yttersta spets hvit; connexivum med hvitgula fläckar; abdomens rygg mönjeröd. 10—12 mm. l.

Fall., H. Sv. 41, 1. Sahlb., Mon. 38, 1. Stål, l. c. 204, 1.

Lefver bland *Papilionaceer:* jag har funnit den isynnerhet bland *Trifolium;* arten synes uppträda talrikare i kust-trakter och i skärgården; larven och nymfen imitera till form och färg i ej ringa grad myror, den senare liknar sålunda ganska mycket en stor röd stackmyra. Lefnadssättet ännu outredt, men nämnas bör att den någon gång blifvit funnen i sällskap med myror och att äfven imago en gång tagits i en myrstack, tillhörig *Formica rufa* (i Frankrike af Puton). Här och der i Sverige: Skåne—Öland och Gotland—Bohuslän—Lappland, hvarest sällsynt; Norge: Dovre; Finland: Åland—Satakunta—Karelen.

Underfam. Corizina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (4). Antennernas första led kort och tjock, icke eller blott litet nående framom hufvudspetsen, fjerde leden mestadels längre än tredje och mycket längre än första. Hufvud något lutande med antennknölarnes spetshörn framskjutande.

2 (3). Corium och clavus homogena, läderartade, punkterade, med föga framstående nerver, opaka. Membranen svart med öfver 15 nerver. — CORIZUS.

3 (2). Corium och clavus med membranösa, genomskinliga eller genomskinande ytor emellan de starkt framstående nerverna. Membranen glaslik med mindre än 15 nerver. — RHOPALUS.

4 (1). Antennernas första led skjutande mer eller mindre långt utöfver hufvudspetsen och lika lång som eller längre än sista leden, hvilken är kortare än den tredje. Hufvud framsträckt med antennknölar i spetsen trubbiga och icke framskjutande. Kropp smal, aflång.

5 (6). Rostri första led blott litet kortare än hufvudets undre sida. Antenner och fötter sträfhåriga. Första antennleden af halfva hufvudets längd. Baktarsernas första led lika lång som de två öfriga tillsammans. — MYRMUS.

6 (5). Rostri första led mycket kortare än hufvudets undre sida. Första antennleden af hufvudets längd. Baktarsernas första led mycket längre än de två öfriga tillsammans. Kropp mycket långsträckt, helt och hållet glatt. — CHOROSOMA.

CORIZUS Fall.

1. **C. Hyoscyami** Linn.: cinnober-röd, hårig och punkterad; antenner, hufvudets sidor, framdelen och två bakre fläckar på pronotum, scutell framtill, clavus, två små fläckar på corium vid clavi sutur och en stor midtelfläck, i rader ställda fläckar på bröstet och buken, äfvensom rostrum och fötter svarta; membran brun; lår med en blekt grågul linie. 9 mm. l.

Fall., H. Sv. 44, 6. Sahlb., Mon. 44, 1 *(Therapha)*. Stål, l. c. 207, 1.

Ej sällsynt: Sverige: Skåne—Gotland—Bohuslän—Ångermanland; Norge: Christiania, Hallingdal, Sarpsborg, Solör, Gudbrandsdalen; Finland: Åland—ryska Karelen—södra Österbotten.

RHOPALUS Schill., Westw., A. et S.

Artöfversigt:

1 (4). Stink-körtlarnes mynningar ytterst otydliga. Metastethii sidostycken tydligt punkterade med ingen eller otydlig tvärfåra, baktill än tydligare punkterade, i kanten rakt afstötta med bakhörnen afrundade, icke utdragna. Hufvud bakom antennerna nästan quadratiskt. Scutell i spetsen afrundad. Baklår tydligt förtjockade. Kropp korthårig.

2 (3). Antennernas första led undertill med ett svart streck. — **Rh. abuliton.**

3 (2). Antennernas första led både ofvan och undertill med svart streck. — **Rh. crassicornis.**

4 (1). Stink-körtlarnes mynningar på bröstet tydligare. Metastethii sidostycken med en tvärfåra, framom denna starkare punkterade, bakom densamma något glattade, i bakranden snedt eller urbugtadt afstötta, med sidobakhörnen utdragna. Kropp långhårig.

5(10). Hufvud längre, bakom antennerna lindrigt transverselt; rostral-lober på långt när icke nående till hufvudets bas.

6 (9). Scutell nästan hvass eller i yttersta spetsen afrundad. Baklår föga tjockare än mellanlåren.

7 (8). Corii yttre hälft punkterad. — **Rh. maculatus.**

8 (7). Corium opunkteradt eller endast dess costalfält fint och otydligt punkteradt; subcostalnerven på hvardera sidan eller åtminstone utåt tydligt punkterad. — **Rh. parumpunctatus.**

9 (6). Scutell i yttersta spetsen lindrigt urbugtad; corii costalfält läderartadt, tvärrynkigt. — **Rh. capitatus.**

10 (5). Hufvud kortare, bakom antennerna starkt transverselt; rostral-lober nående nästan ända till hufvudets bas. — **Rh. tigrinus.**

1. **Rh. abuliton** Rossi: grågul, brunpunkterad, hufvud och pronotum ofta rostfärgadt och gult brokiga; abdomen ofvan svart med tre fläckar och spetssegmentet gula, detta med svart streck; connexivum enfärgadt eller med svarta rundade fläckar; hemelytra genomskinliga, nerver svartpunkterade, stundom utan punkter. 8 mm. l.

Stål, l. c. 208, 2 *(Corizus)*. *Rhopalus magnicornis* Sahlb., Mon. 45, 2.

På torra åkerrenar, ängsbackar, o. d., mest bland *Trifolium:* Sverige: Skåne, Gotland, Småland, Östergötland, Södermanland, Upland; Finland: Åland, Åbo, södra Österbotten, finska och ryska Karelen. Mörknar starkt på senhösten.

2. **Rh. crassicornis** Linn.: varierande till grundfärgen, grå, brungrå eller rostfärgad, någon gång med anstrykning af mönjerödt, som till och med kan visa sig i form af fläckar på membranen; abdomen ofvan svart med tre små fläckar och två i spetsen convergerande linier rostgula; hemielytra med svart- och rostfärgadt streckade nerver. $6^1/_2$ mm. l.

Fall., H. Sv. 41, 1 *(Corizus)*. F. Sahlb., Mon. 45, 1. Stål., l. c. 208, 2.

Allmän öfver hela området ända upp i Lappmarkerna.

3. **Rh. maculatus** H. Sch.: ljust eller gråaktigt rostfärgad, hemielytrernas nerver och benen svartpunkterade; membranen smutsigt genomskinlig, vanligen beströdd med ljusbruna eller grå fläckar; abdomens rygg vid basen och med en stundom taggigt hopflytande fläckrad på hvardera sidan, fläckar på connexivum, tre rader fläckar på buken svarta, dennes sidokant tämligen bredt brun eller svartbrun, inåt blekare, i randen ljust rost-fläckig. Varierar med buken blott med sparsamma bruna punkter och med mellanbröstet brunt. $7^1/_3$—8 mm. l.

Sahlb., Mon. 46, 3. *Corizus Ledi* Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 51, 3. Stål, l. c. 208, 4.

Sällsynt på *Typha:* Sverige: Småland, Östergötland, Stockholm; Finland: enligt uppgift ett exemplar taget för länge sedan vid Åbo af C. Sahlberg.

4. **Rh. parumpunctatus** Schill.: ljust grågul eller graaktigt rostfärgad eller ockrabrun; antenner sparsamt, ben tätare svartpunkterade; hemielytrernas nerver brunprickiga; membranen färglös; bröstet i midten och abdomens rygg svarta, den senare med tre triangulärt ställda fläckar och två spets-streck, äfvensom connexivum grågula, detta enfärgadt (♀) eller med små runda svarta fläckar (♂). 6—7 mm. l.

Stål, l. c. 209, 5. *Corizus pratensis* Fall., H. Sv. 42, 3.

Ej allmän: Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Stockholm; Norge: södra Norge, Österdalen; Finland: Åbo, Nyland, finska och ryska Karelen.

5. **Rh. capitatus** Fabr.: hufvud, pronotum och scutell mörk ockrafärgade eller rostfärgade, scutellens spets hvit; undertill blekare; hemielytra bleka, framtill genomskinliga med bleka grågula och brunströdda nerver, corium emot spetsen orangeröd; abdomen ofvan svart med tre gula fläckar, spets-segmentet blekgult, svart i midten; tibier bleka med oregelbundna bruna ringar. $6^1/_2$—$7^1/_2$ mm. l.

Fall., H. Sv. 42, 2 *(Corizus)*. Sahlb., Mon. 46, 4. Stål, l. c. 209, 6 *(Corizus)*.

Sällsyntare än föregående; lefver enligt Schilling förnämligast på *Asclepias vincetoxicum*: Sverige: Skåne, Vester- och Östergötland, Södermanland; enligt Zetterstedt äfven i Lappland; Norge: Ringerike; Finland: Åbo, Nyland, Savolax, södra och mellersta Karelen.

6. **Rh. tigrinus** Schill.: klargul med pronoti disk grågul; sammanflytande fläckar på hufvudet, strödda på pronotum, två triangulära basalfläckar på scutellen, små fläckar på hemielytrernas nerver och stundom på connexivum, äfvensom abdomens rygg svarta, denna gulfläckig. 6—7 mm. l.

Stål, l. c. 209, 7 *(Corizus)*. *Corizus laticeps* Boh., Vet. Ak. Handl. 1849, 244.

Här och der på Gotland och Öland.

MYRMUS Hahn.

1. **M. miriformis** Fall.: smutsigt gulgrön, hårig, antenner röda, sista leden brun, jämte ben svartprickiga; hufvud, pronotum och scutell särdeles hos hanen brun- eller svartaktiga med

sidor och en midtelköl bleka; hemielytrerna genomskinande, alltid något kortare än abdomen, ofta förkortade, blott litet längre än scutellen; nerver och corii bakrand röda, membran glasklar; abdomen ofvan svart med bredt blekgula eller grönaktiga sidor och två smala, mer eller mindre tydliga diskstrimmor baktill (♂) eller rödaktigt gröngul med en svart stundom i rödt infattad längs-strimma (♀); kropp undertill oftast på hvarje sida med en brun strimma. 6—8 mm. l.

Fall., Hem. Sv. 44, 4 (*Corizus*). Sahlb., Mon. 39, 1. (*Chorosoma*). Stål, l. c. 207, 1. (*Rhopalus*).

Ej sällsynt på torra backar, ofta bland *Trifolium* o. d. vid vägkanter; Sverige: Skåne—Bohuslän—Gotland—Lappland; Norge: södra Norge, Fredrikshald och Tönsberg, Solör, Dovre; Finland: Åland—Tavastland—Karelen, ända i norra och ryska Karelen.

(Forts.)

COMPTE-RENDU DES TRAVAUX DES ENTOMOLOGISTES AU 12ME CONGRÈS DES NATURALISTES SCANDINAVES A STOCKHOLM EN 1880,

PAR

JACOB SPÅNGBERG.

Des relations plus intimes ayant été créées entre les entomologistes de la Suède par la fondation, en décembre de l'année dernière (1879), d'une Société d'entomologie à Stockholm, on a senti le besoin de discuter, dans une section spéciale du 12me Congrès des naturalistes scandinaves réuni, cette année-ci, dans la même ville, les questions qui intéressaient plus particulièrement les entomologistes. La proposition en fut soulevée par le président de la Société, M. le professeur SANDAHL, à la séance de cette dernière du mois d'avril passé, et M. SANDAHL fut chargé de présenter au secrétaire-général du Congrès, M. le professeur KEY, le désir de la Société, auquel il fut accédé. Les entomologistes qui prirent part au Congrès, purent donc, dès que celui-ci eut été ouvert le 7 juillet, se constituer en section spéciale, et formèrent leur bureau comme suit:

Président: M. le Dr F. MEINERT.

Vice-présidents: MM. le professeur O.-TH. SANDAHL et le Dr O.-M. REUTER.

Secrétaires: MM. les Drs R. SAHLBERG, H.-J. HANSEN et J. SPÅNGBERG.

La section, s'étant constituée, fixa ses séances aux 8, 9, 12 et 14 juillet. Je donne ici dans l'ordre chronologique le compte-rendu des travaux de chaque séance, ainsi que de quelques autres discours qui, quoique de nature entomologique, furent tenus dans la section zoologique générale.

F. Meinert: *Sur la conformation de la tête et sur l'interprétation des organes buccaux chez les Insectes, ainsi que sur la systématique de cet Ordre.*

Il doit être suffisamment connu, grâce surtout aux travaux de l'époque »embryologique» actuelle, que la tête des Insectes ne constitue que la première partie, distincte, du corps, et que, comme le reste de celui-ci, elle se compose d'un certain nombre de segments ou métamères, auxquels s'ajoute, tant en dessous qu'en arrière, la »lame céphalique», qui apparaît dès le premier développement. Outre les yeux, cette lame porte encore les antennes, qui sont le plus souvent placées en avant des yeux, et partent parfois d'une partie spéciale et distincte, comme p. ex. chez un asses grand nombre d'Orthoptères, de Diptères *(Cyclorопha* Brauer) et de Chilopodes.[1]

La partie inféro-antérieure de la tête est formée au contraire par des métamères homologues à ceux du corps, et, *pour autant* qu'ils possèdent des organes ou des membres articulés, ces membres sont de même homologues aux membres ou aux exposants des métamères du corps.

Les métamères de la tête sont au nombre de trois au moins; mais, chez les deux grands Ordres à transformation incomplète, les Orthoptères (avec les Chilopodes) et les Hémiptères, l'ouverture buccale est couverte en dessous et en avant d'un quatrième métamère avec ses exposants. (Chez les Orthoptères, ce métamère avec exposants porte le nom de *labium* ou lèvre inférieure, le plus souvent, chez les Chilopodes, celui de pieds maxillaires de la seconde paire (Savigny et moi jadis), et, chez les Hémiptères, celui de bec (*rostrum*) ou de labium). — Quant aux parties correspondantes chez les autres Ordres, il faut sans doute les chercher parmi les *pièces jugulaires*. Tandis que, quand il est parfaitement développé, le quatrième métamère a toujours des exposants, c'est bien loin d'être le cas des trois premiers: non-seulement *les vrais*

[1] Les antennes des Insectes ne sont homologues aux exposants ni des métamères de la tête ni de ceux du corps, à la façon des antennes des Crustacés, mais correspondent sans doute aux pédicules oculaires des Crustacés podophthalmes. Le manque d'antennes vraies et la position de la bouche derrière le second métamère, constituent le caractère principal des Crustacés, par opposition aux Insectes et aux Myriapodes.

exposants manquent toujours, du moins au deuxième et au troisième métamère chez les quatre Ordres des Diptères, des Siphonaptères, des Siphonculés et des Hémiptères, mais encore, chez les autres Ordres, l'un ou l'autre des métamères est très souvent dépourvu d'exposants, comme p. ex. le premier métamère des Orthoptères[1] et le troisième des Lépidoptères.[2]

Les organes buccaux perçants des quatre premiers Ordres ne sont pas, en effet, des membres ni des exposants articulés, mais uniquement des prolongements ou encore des processus des métamères ou du pharynx, et seulement pour ce qui concerne les palpes labiales et les palpes maxillaires, on rencontre une articulation évidente chez les Diptères (et peut-être chez les Siphonaptères). Pour l'attache des muscles, les métamères envoient très fréquemment, de la base des processus, de longs prolongements intérieurs dans la tête, comme p. ex. chez tous les Hémiptères; mais, chez une foule de Diptères, ces processus intérieurs sont très petits ou ne se développent jamais.

Outre les organes buccaux proprement dits, c.-à-d. les métamères avec leurs exposants ou leurs processus, le pharynx joue fréquemment, surtout chez les Siphonculés, un rôle très considérable dans la construction de la bouche, et souvent sa partie antérieure et inférieure, l'hypopharynx, ne se contente pas de servir d'issue aux glandes pectorales (glandes à salive, à venin ou à fil), mais se présente aussi sous une forme indépendante comme organe à lécher ou à piquer *(Apis, Asilus, Siphonaptères, Siphonculés).*

La série d'ordre, d'avant en arrière, des organes buccaux, que ce soient des exposants effectifs ou de simples processus des métamères de la tête, est donnée comme suit à peu près par tous les auteurs: 1° les mandibules; 2° les maxilles (mâchoires) et

[1] Cf. ma petite communication: *Sur l'ordre des Diploglosses,* dans les *Vid. Medd. Naturh. Foren.* (Communications de la Société (danoise) d'Hist. nat.), 1879—1880, p. 343.

[2] Ainsi qu'on le verra plus loin, je considère les mandibules des Insectes comme des exposants du 3me métamère; dans l'ordre des Lépidoptères, je n'ai rencontré jusqu'ici de mandibules que chez les types *Zygaena* et *Smerinthus populi.* Dans ce que Savigny et les auteurs après ce savant considèrent comme des mandibules, je vois les parties latérales cornées de l'arceau dorsal du 1er métamère, le labrum.

3° le labium. En partant des métamères, je serais porté à adopter l'ordre suivant: 1° le labium; 2° les maxilles (mâchoires); 3° les mandibules. Je crois devoir rappeler cependant que ce que l'on désigne généralement par labium ou bec chez les Orthoptères et les Hémiptères, n'est pas homologue à la même paire d'organes buccaux chez les autres Insectes, mais constitue, dans les Ordres précités, *une quatrième paire d'organes buccaux*.

Si nous passons maintenant à la systématique des Ordres des Insectes, on a pu voir, par ce qui précède, qu'ils se répartissent en groupes différents, et que, par suite, les Orthoptères (avec les Chilopodes) et les Hémiptères se distinguent des autres Insectes par leur quatrième paire accessoire d'organes buccaux (ainsi que par leur métamorphose incomplète). D'une importance encore plus grande et plus signicative est cependant la question de savoir si ces organes sont des exposants véritables ou seulement des processus. Il y a déjà bien des années que je proposais, dans un bref mémoire (*Campodea, famille de l'Ordre des Thysanures,* dans la Revue [danoise] d'hist. nat. (*Naturhist. Tidsskrift),* Série 3, T. 3, p. 400; *Ann. mag. nat. hit.,* 1867), de faire des Insectes *deux* grandes divisions, savoir les Insectes à organes buccaux articulés, et les Insectes à organes buccaux implantés. Cette base de division ne paraît pas avoir eu à se féliciter jusqu'ici d'une attention bien grande (cf. cependant DE SAUSSURE: *Spicilegia entomologica Genevensia* I: *Hemimerus* et POUL MAYER: *Ueber Ontogeni und Phylogeni der Insekten,* 218, Anm.) éleva contre elle l'objection fort juste que les organes buccaux (c.-à-d. les exposants) ne peuvent quitter leurs parties fondamentales (les métamères). Je crois néanmoins devoir maintenir ce mode de division, bien que les organes buccaux des deux divisions ne soient pas parfaitement homologues. Actuellement, je préfère toutefois préciser ma base primitive en divisant les Insectes en »*Insectes à organes buccaux fixes, articulés*», et en »*Insectes à organes buccaux protractiles essentiellement non articulés*».

Dans la première division, *les métamères de la tête* sont le plus souvent fondus entre eux, ou se relient et se meuvent tout au plus par ginglyme, et les organes buccaux ne peuvent se mouvoir que latéralement. Une protraction ou un mouve

ment en avant n'est possible que du moment où le métamère même peut se plier et se redresser (comme chez Apis), ou encore par le redressement des articulations angulaires. A cette division appartiennent les Ordres suivants: *Coléoptères, Synistés, Hyménoptères, Lépidoptères Malophages et Chilognathes,* et en outre les *Ulonés, les Thysanures et les Chilopodes.*

Dans la seconde division, les métamères antérieurs se rattachent l'un à l'autre plus ou moins lâchement et *peuvent se projeter en avant à la façon d'une longue-vue.* Les organes buccaux, à l'exception des palpes labiales chez les Diptères, sont des processus des métamères ou du pharynx. Ce dernier est d'ordinaire mobile ou plus rarement fixe (Hémiptères). A cette division appartiennent les Ordres des *Diptères, des Siphonoptères, des Siphonculés et des Hémiptères.* — Il faut sans doute considérer les *Siphonoptères et les Siphonculés* comme des Ordres propres; les Siphonculés surtout se séparent tellement des Hémiptères sous tous les rapports qu'il est impossible de les réunir à cet Ordre.

F. Meinert: *Sur la construction des organes buccaux chez les Diptères.*

Mon discours précédent, dans la section de zoologie, avait pour objet de présenter un exposé d'ensemble de la construction de la tête ainsi que de la combinaison et de l'interprétation des organes buccaux dans la Classe des Insectes. Mon intention est de fournir, dans une série de monographies sur les organes buccaux des différents Ordres, la justification et le développement des thèses posées par moi à cette occasion. Comme spécimen d'un exposé de l'espèce pour un Ordre spécial, je me permettrai de donner ici un court aperçu des organes buccaux des Diptères, dont j'ai examiné les types les plus importants à l'exception de ce qui concerne les Oestres. Je réserve toutefois à une autre occasion la publication de l'exploration complète avec les dessins nécessaires.

Les Diptères appartiennent (voir mon premier discours) à ma seconde grande division des Insectes, ceux à organes buccaux essentiellement non articulés et protractiles, chez lesquels les parties perçantes de ces organes ne constituent que des processus

des métamères ou du pharynx, mais ne sont pas des membres ou des exposants des métamères, Insectes dont, par suite, les mouvements des organes buccaux consistent d'ordinaire seulement dans la protraction et la rétraction, à la façon d'une longue-vue des métamères mêmes.

Le pharynx, qui constitue le plus souvent chez les Diptères une partie essentielle de la bouche, sans cependant, tout aussi peu ici que chez les autres Insectes, être homologue aux métamères de la tête ou aux exposants et aux processus de celle-ci, se compose des plusieurs pièces cornées, formant, au milieu et en dessous, une gouttière au fond de laquelle joue l'oesophage, tandis que, des parois latérales élevées, des muscles se rendent au côté supérieur du crâne (l'arceau dorsal du troisième métamère), de manière à rendre le pharynx mobile longitudinalement dans la tête.

Antérieurement, le *pharynx* se divise en deux parties, une supérieure, l'épipharynx, et une inférieure, l'hypopharynx, demi-parties se rattachant chacune au pharynx placé derrière elles. *L'épipharynx* est toujours fortement attaché à l'arceau dorsal du premier métamère, arceau qu'il entoure dans la règle sur les côtés et en avant; mais, c'est tantôt l'arceau dorsal, tantôt *l'épipharynx* qui constitue la partie principale de l'organe combiné, le *labrum*. (Chez *Stratiomys* et chez *Ringia*, c'est par suite l'épipharynx, chez *Musca*, *Stomoxys*, *Malophagus*, l'arceau dorsal qui constitue la partie la plus importante du labrum.) Quand le labrum est fort et très mobile, et dans les cas où sa principale partie est formée par l'arceau dorsal du métamère, des apophyses considérables avec de forts muscles partent des angles postérieurs de l'arceau (*Musca*, *Stomoxys*, *Malophagus*).

La longueur de *l'hypopharynx* harmonie volontiers avec celle du labium, en ce que son rôle se réduit le plus souvent à amener en avant, indépendamment du labium, l'issue des glandes pectorales salivaires (*Culex* ♀, *Tabanus* ♀ et ♂ *Empis*, *Malophagus*). En conformité de ce qui précède, chez deux formes aussi rapprochées que *Musca* et *Stomoxys*, l'hypopharynx pourrait être considéré comme ayant totalement disparu, c.-à-d. comme s'étant confondu avec le labium chez *Musca*, dont les glandes salivaires débouchent à la base des lèvres renflées (expo-

sants), tandis que chez les *Stomoxydes,* où les lèvres sont très courtes, il est libre et de la longueur ordinaire. Chez *Asilus,* où, tout en servant d'issue à la salive, il remplit en même temps les fonctions de stilet, il est relativement plus long et plus fort que chez les autres Diptères.

Si nous passons ensuite aux métamères et aux organes buccaux mêmes, le *premier métamère,* ou métamère antérieur de la tête, est aussi fendu, et, comme il a été dit, son arceau supérieur forme le labrum à l'aide de l'épipharynx. Son arceau inférieur constitue le labium, qui est le plus souvent dégagé de l'hypopharynx. (Il ne forme toutefois qu'une pièce avec ce dernier chez *Culex* ♂, *Tipula* ♂ et ♀, ainsi que *Stomoxys*). La partie basilaire ou postérieure du labium est formée par l'arceau ventral du métamère, tandis que les exposants du métamère constituent les »lèvres». Le rapport entre le métamère et les exposants varie beaucoup, même chez des genres voisins (*Musca* et *Stomoxys).* La longueur des exposants est souvent considérable (*Myopa*) et leur mobilité très grande *(Ringia).*

Derrière le labium et fréquemment entourant en partie cet organe, nous voyons le *second métamère,* celui des maxilles, toujours séparé du précédent par un intervalle membraneux, qui permet un déplacement souvent très considérable de ces deux métamères l'un contre l'autre *(Ringia, Malophagus).* Les »*lobes maxillaires*» *sont seulement des processus du métamère, jamais des membres articulés ou exposants,* et l'on trouve toutes les transitions d'un métamère simple et homogène *(Stomoxys*), par des plaques unies, plus ou moins grandes, dans les parois du métamère (*Musca),* à des plaques fortement cornées avec de petites saillies ou cornes *(Stratiomys)* ou avec de courts stilets *(Sargus),* ou enfin avec des processus longs, stiliformes et bien cornés, mais toujours sans aucune articulation à leur issue du métamère (*Empis* et en général la plupart des mouches piquantes proprement dites). Chez *Asilus,* où l'hypopharynx sert de stilet, les processus (lobes) maxillaires sont très longs, il est vrai, mais leur sommet est dilaté, carrément coupé et transformé en une carde à laquelle ces insectes nettoient la brosse de l'hypopharynx. *Les »palpes maxillaires» constituent seulement dans la règle de simples processus ou prolon-*

gements palpiformes à peau mince, sans articulations propres, pas même articulés au métamère, et ce n'est que chez *Culex* et *Tipula* que l'on trouve des »palpes maxillaires» *articulées au métamère* et munies elles-mêmes de plusieurs articulations.

Les processus maxillaires sont actionnés par des muscles partant, soit des plaques cornées insérées dans les parois du métamère (*Leptis, Subula*), soit du prolongement intérieur des processus dans la tête. La longueur de ces prolongements intérieurs s'accorde avec la force et la longueur qu'exige la protraction des organes buccaux (*Empis, Myopa*).

Le troisième métamère et le dernier, celui des mandibules, est aussi dans la règle séparé du précédent, c.-à-d. du deuxième métamère, par un intervalle mou et flexible, tandis que sa partie postérieure est fortement soudée à la »lame céphalique». Ce n'est que quand une force considérable est nécessaire ou lorsqu'il n'est besoin que d'un certain degré de mobilité, que l'intervalle manque entre le deuxième et le troisième métamère (*Asilus, Tabanus,* principalement le mâle). *Ce métamère n'a jamais d'exposants,* et il n'envoie que rarement des processus (*Culex* ♀ et *Tabanus* ♀); mais ces processus, les »mandibules», n'y sont jamais articulés, bien que des muscles partent des saillies intérieures de leur partie basilaire (*Tabanus*), et que la mobilité de l'organe ainsi que l'habileté à couper dépendent de la flexibilité des *parois du métamère.*

N.-Conr. Kindberg: *Sur un Sphingide nouveau pour la Suède.*

L'orateur montra un Sphingide nouveau pour la Suède, trouvé sur les terres du domaine d'Hofby, dans la paroisse de V. Eneby, en Ostrogothie, espèce dont il donne la diagnose suivante: »Dès 1779, cette espèce, actuellement rapportée au genre *Deilephila,* a été décrite par Esper sous le nom de *D. livornica.* Elle se reconnaît le mieux aux caractères suivants:

»Vorderflügel oben olivenbraun, mit breitem, veilgrauen Saum, und einem breiten schrägen gelblichen Streif von der inneren Hälfte des Innenrandes bis zur Spitze. Rippen weiss ausser am Vorderrande. Am Ende der Mittelzelle ein weissgrauer Fleck. Hin-

terflügel oben rosenroth mit schwarzer Wurzel und schwarzer breiter Binde vor dem heller rothen, schwärzlich gemischten Saume. Franzen weiss. Unterseite der Flügel braungrau, in der Mitte vor dem breiten röthlich weissen Mittelband schwarz braun. Kopf, Brust und Hinterleib oben olivenbraun. Der Kopf mit weissem Streif jederseits über den Augen. Die Brust mit weissem Innen-und Aussenrand der Schulterdecken. Am Hinterleibe, der Hinterrand der Ringe mit weissen und schwarzen Flecken, die der Länge nach in Reihen stehn. Die Mittelreihe ist weiss, dann jederseits je zwei schwarze und zwei weisse Reihen, die mit einander abwechseln. Fühler graubraun, an der Spitze weiss.»

La patrie proprement dite de cette espèce est l'Europe méridionale, mais elle est aussi connue depuis longtemps en Allemagne, en Belgique, en France et en Angleterre.

J. Spångberg: *Sur les nervures des ailes chez nos Papillons diurnes.*[1]

En entomologie, sans aucun doute plus que dans toute autre branche de la zoologie, il a existé continuellement et il existe encore à l'heure actuelle de grandes divergences chez les auteurs au point de vue de la terminologie. Ainsi, le diptérologiste, l'hémiptérologiste, le lépidoptérologiste désignent, p. ex., le même organe par des noms différents, mais bien plus encore, les auteurs lépidoptérologiques ont des dénominations différentes pour un organe identique. Je m'occuperai spécialement ici des nervures des ailes que quelques auteurs se contentent simplement de compter, en commençant même bien des fois du bord intérieur des ailes antérieures, mais en partant du bord extérieur des ailes postérieures d'autres auteurs leur donnent, il est vrai, des noms spéciaux, mais chacun, à peu près, en suivant sa terminologie particulière. J'ai la conviction que des études comparatives rigoureuses permettront seules de parvenir à l'ordre et à la clarté nécessaires dans tout essai de définir les différents organes des Insectes, organes offrant une forme chez l'un, une

[1] Le travail qui suit, se rapporte exclusivement aux Papillons diurnes de la Suède, mais je traiterai sous peu cette manière dans une plus grande extension.

autre forme chez l'autre. Je prends en conséquence la liberté de présenter ici aux lépidoptérologistes un projet de dénomination des nervures des ailes chez nos Papillons diurnes. La base la plus convenable à cet égard me paraît l'application, à la Lépidoptérologie, des mêmes termes que ceux dont l'usage devient toujours plus commun dans l'Hémiptérologie, l'Orthoptérologie et la Neuroptérologie.

En commençant par la nervure la plus rapprochée du bord extérieur de l'aile, nous désignerons par les noms suivants les différentes ramifications nerveuses qui partent de la base de l'aile vers sa pointe: la *nervure costale* ou la *Costa* (vena costalis, *l.* costa); la *nervure subcostale* ou la *Subcosta* (vena subcostalis, *l.* subcosta); la *nervure radiale* ou le *Radius* (vena radialis, *l.* radius); la *nervure ulnaire* ou *l'Ulna* (vena ulnaris, *l.* ulna), la *nervure axillaire* (vena axillaris) et la *nervure dorsale* (vena dorsalis), située le plus près du bord intérieur.

La **nervure costale** ou la *Costa* peu développée chez les Papillons diurnes, ne se trouve que dans la famille des *Hespérides*.

La **nervure subcostale** ou la *Subcosta* des ailes antérieures toujours simple, chez les *Satyrides* fortement épaissie et renflée à la base. Sur les ailes postérieures, elle part presque du même point que la nervure radiale (ces deux nervures se croisent chez plusieurs espèces dans leur cours, au voisinage de la partie basale), et envoie assez fréquemment vers le bord extérieur une petite branche latérale plus ou moins évidente.

La **nervure radiale**, ou le *Radius,* la plus grande des nervures des ailes antérieures, envoie de nombreuses ramifications vers le bord extérieur et la pointe des ailes; cette circonstance permet de tirer de bons caractères, tant de famille, que de genre, soit du nombre des ramifications de la nervure radiale, soit de la situation des points de départ de ces embranchements. La nervure radiale des aîles postérieures, qui présente une triple ramification chez les *Satyrides*, les *Nymphalides,* les *Erycinides,* les *Lycaenides* et les *Piérides,* est seulement bifurquée chez les *Papilionides* et les *Hespérides*.

La **nervure ulnaire** ou *l'Ulna* des ailes antérieures fournit trois ramifications chez les *Satyrides*, les *Nymphalides*, les

Erycinides, les *Lycaenides* et les *Piérides,* et quatre chez les *Papilionides* et les *Hespérides.* Elle est considérablement épaissie et renflée à la base chez les genres *Coenonympha, Hipparchia, Epinephele, Satyrus* et *Pararga.* Enfin, elle possède trois ramifications sur les ailes postérieures, sauf chez les *Papilionides,* où elle en a quatre.

La *nervure transversale* située entre les nervures radiale et ulnaire, ne constitue pas une nervure dans le même sens que les précédentes, et elle n'est bien souvent due qu'à un épaississement de la membrane de l'aile.

La **nervure anale** est simple, sans ramifications latérales, tout aussi peu aux ailes antérieures qu'aux aîles postérieures. Elle est épaissie et renflée à la base dans les aîles antérieures du genre *Coenonympha.*

La **nervure axillaire** manque aux ailes antérieures sauf chez les *Papilionides* et chez certaines *Hespérides;* elle est très peu développée, toutefois, chez ces dernières. Elle existe au contraire aux ailes postérieures dans l'Ordre entier, à l'exception de la famille des *Papilionides.* Cette nervure est toujours simple.

La **nervure dorsale** manque chez les *Rhopalocères.*

C.-H. Nerén: *Sur un Coléoptère, du genre Amara, nouveau pour la Suède.*

Messieurs,

Ayant pris la liberté de demander votre attention pour quelques instants, je m'empresse de vous en indiquer la raison. J'ai eu la bonne chance de découvrir, dans le courant de l'année dernière, un *Coléoptère* de la famille des *Carabides,* nouveau pour la Suède, ou, comme Linné s'exprime dans plusieurs endroits de ses célèbres voyages, »une nouvelle recrue pour notre Faune». L'entomologie moderne ne paraît pas, il est vrai, considérer des découvertes pareilles comme quelque chose de bien remarquable. Cela n'empêche pas, cependant, que ces trouvailles ne soient indiscutablement beaucoup plus rares de nos jours que jadis, et celle, dont il est ici question, me paraît spécialement mériter l'attention des entomologistes. Cette petite recrue appartient non-seulement, comme j'ai

déjà eu l'honneur de le dire, à la première famille, et à la plus remarquable, des Coléoptères étudiés avec une si grande prédilection en Suède depuis les jours de DE GEER, de LINNÉ et de GYLLENHAL, mais elle possède en outre un intérêt plus particulier par la condition du lieu même de la trouvaille. Elle appartient au genre *Amara* (BONELLI), et porte le nom spécifique *d'Amara* (l. *Celia*) *sylvicola* ZIMMERMAN. Cette espèce a été trouvée dans l'Allemagne du Nord et en Danemark, mais ne se rencontre, ni dans les Provinces russes de la Baltique, ni en Suède. SCHIÖDTE, qui la nomme *maritima,* la considère comme étant un type exclusivement riverain, particulier aux bords de la mer. Voici ce qu'il dit à son égard: »Cette *Amara* constitue une »espèce propre aux rivages maritimes: on la rencontre sur les »côtes occidentales de l'île de Bornholm, sur quelques points du »Séland septentrional, le long des bords du Sund, ainsi que sur ceux »du »Kattégat», et dans quelques endroit épars entre les dunes de la »pointe septentrionale du Jutland.» On l'a trouvée, en outre, dans l'intérieur des terres, comme p. ex., suivant M. le Dr SAHLBERG, sur des terrains sableux de plusieurs localités de la Finlande. Enfin, comme je le disais en commençant, j'ai découvert cette espèce en Ostrogothie, dans la paroisse d'Åsbo, située à la limite du haut-plateau de cette province et de la région forestière proprement dite qui la borne au sud, à une hauteur de 400 à 500 pieds (119 à 148 m.) au-dessus du niveau de la mer, et à 2 milles (de Suède = 21 kilomètres) droit sud de la petite ville de *Skeninge.* Le sol de cette paroisse est du sable reposant sur un fond de granite et couvert à profusion d'erratiques de dimensions diverses, avec une grande richesse de petites flaques d'eau, qui sont la demeure favorite d'une foule d'espèces de libellules dont quelques-unes assez rares.

Ce Coléoptère nouveau pour la Suède se distingue par les caractères suivants: prothorax échancré à sa partie antérieure avec rebords saillants, et, à sa base, muni des deux côtés de deux fossettes ponctuées ou impressions profondes; bords latéraux translucides en rouge; saillie sternale portant à sa pointe *quatre brosses saillantes;* côtés du prothorax faiblement *striés* à leur partie médiane, *fortement rétrécis en avant;* élytres *larges, courts et ovoïdes,* à reflet métallique, d'un brun rougeâtre

foncé (femelle) ou d'un vert brillant (mâle, un peu plus petit que la femelle); pattes et antennes brun rouge.

De *Celia Qvenselii* (SCHÖNHERR), la seule espèce avec laquelle celle-ci paraisse pouvoir être confondue, et qui a été découverte chez nous en Laponie, de même qu'à une époque plus récente en Scanie, sur les dunes des bords de la mer, elle se distingue en ce que *C. Qvenselii* n'a que *2 brosses placées* à la saillie du sternum, que son prothorax est *arrondi vers le milieu,* et que ses élytres sont *plus étroits et oblongo-ovoïdes.*

O. TH. SANDAHL: *Quelques observations sur le développement de l'Hyponomeuta Evonymella* SC. (*H. Cognagellus* HB.).

L'orateur trouva, le 5 juin, aux bains de mer de Ronneby (Suède du S.-E.), sur des arbrisseaux du fusain commun d'Europe *(Evonymus europæus* L.), une foule de larves du Lépidoptère mentionné ci-dessus; il en recueillit assez pour remplir 3 grands bocaux en verre et les nourrit de feuilles du même arbuste. Cette nourriture n'était toutefois pas suffisante, d'autant que les chenilles en question refusaient toutes les autres feuilles qui leur étaient offertes. Par suite, l'un des bocaux fut, le 10 juillet, déposé en plein air et abandonné à son sort. Les chenilles de l'un des deux bocaux restants furent abondamment nourries de feuilles de fusain, tandis que celles de l'autre subirent un rationnement très sévère. Le 20 juin, la transformation en chrysalides commença dans les deux derniers bocaux, et fut terminée les 21 et 22 juin. Dans le bocal abandonné en plein air, la totalité des chenilles se trouvait, dès le 20, à l'état de chrysalides parfaitement protégées sous une toile épaisse et dense. Le 1er juillet, les premiers papillons naquirent dans le bocal exposé, et le 3 commença l'éclosion des chrysalides des chenilles abondamment nourries, ainsi que de celles soumises à un régime moins abondant. Les papillons des chenilles abondamment alimentées étaient en général un peu plus grands que les autres. Le fait le plus remarquable à cet égard, c'est qu'un tiers des chenilles n'avaient pas reçu de nourriture pendant 10 jours, mais qu'elles se transformèrent néanmoins normalement en chrysalides

(seulement un peu plus tôt que les autres), et que les chrysalides donnèrent des papillons parfaitement formés, si même un peu plus petits.

O.-M. REUTER: *Sur l'accouplement chez deux espèces de l'Ordre des Collemboles.*

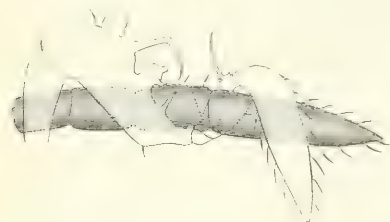
Quoique les Podurides, ou l'Ordre des Collemboles, soient probablement, par le nombre des individus, l'un des groupes d'Insectes les mieux représentés, ces animaux sont toutefois parmi les moins connus au point de vue biologique. Ainsi, deux auteurs seulement, OLFERS et KOLENATI, ont pu étudier leur copulation, sur laquelle KOLENATI ne communique cependant aucune notice spéciale, tandis que, d'un autre côté, les publications D'OLFERS dans la matière contiennent des faits si curieux, que des auteurs plus récents, et spécialement M. le Dr TULLBERG dans son excellente biographie des Podurides de la Suède, en ont cru devoir mettre avec assez de raison la justesse en doute

OLFERS indique qu'il a vu *Sminthurus aquaticus* s'accoupler de telle sorte que le mâle, beaucoup plus petit, saisissait de ses antennes celles de la femelle, après quoi il s'élançait dos à dos sur celle-ci, et était porté plusieurs jours par elle dans cette position. Les objections de TULLBERG à cet égard sont que, si l'accouplement a réellement lieu pendant un si long espace de temps, d'autres observateurs qu'OLFERS auraient bien dû l'observer; qu'il paraît assez étrange que le mâle puisse, uniquement par le moyen des antennes, se maintenir le dos fixé contre celui de la femelle, cette partie du corps étant convexe dans les deux sexes; enfin, qu'il paraît impossible que dans une position pareille, l'ouverture génitale du mâle rencontre celle de la femelle, placée sous le grand segment abdominal convexe.

J'ai, toutefois, été à même de faire des observations du genre de celles D'OLFERS sur deux espèces de *Sminthurus* inconnues jusqu'ici, récemment décrites par moi sous les noms de *Sm. apicalis* et de *Sm. elegantulus*, et que l'on rencontre sur les flaques d'eau dormante de la Finlande méridionale. On voit notamment de tout petits individus de ces espèces, de la longueur d'environ $^1/_3$ de mm., unis par les antennes, et sautant

sur l'eau dans cette position étrange des dos tournés l'un contre l'autre indiquée par Olfers. L'accouplement dure plusieurs jours. Outre les individus offrant le mode précité d'accouplement, on en rencontre cependant d'autres, infiniment plus grands, qui, comme l'a montré une exploration plus rigoureuse, s'écartent des précédents par une construction légèrement différente des antennes ainsi que de la fourchette, et qui sont tous des femelles que l'on n'a jamais vues couplées de la manière décrite ci-dessus.

Si l'on examine au microscope les petits individus unis par les antennes, on constate que les antennes de l'individu supérieur offrent une construction toute différente de celles de l'individu placé en dessous, et qui ne ressemblent pas non plus parfaitement à la forme typique de *Sminthurus*, telle qu'elle se présente au contraire chez les grandes femelles de ces mêmes espèces. Le dessin suivant reproduit une antenne de l'individu supérieur et une de l'individu inférieur de *Sm. apicalis*. En examinant ces antennes, on reconnaîtra facilement qu'une construction pareille des antennes de l'individu supérieur est spécialement propre à faciliter le couplement des antennes mentionné ci-dessus.

Quoique je n'aie pas eu l'occasion d'observer d'acte de copulation entre les individus unis de la manière qui vient d'être décrite, j'ai toutefois cru devoir communiquer ce qui précède, afin de confirmer par là les observations d'Olfers dont on a révoqué la justesse en doute, et pour signaler spécialement l'appareil si curieux de couplement que j'ai découvert aux antennes de l'individu supérieur. L'espèce observée par Olfers avait le même genre de vie que les deux auxquelles ont été consacrées mes recherches. Peut-être la manière de se coupler par le moyen des antennes qui vient d'être décrite, n'est-elle spéciale qu'aux Sminthures, qui vivent à la surface de l'eau. Je n'ai encore rien vu de semblable chez d'autres espèces, et je n'y ai pas découvert non plus de construction d'antennes offrant des différences semblables à celles de l'espèce susnommée.

Je crois pouvoir résumer dans les points suivants les résultats de mes observations aussi loin qu'ils s'étendent à l'heure actuelle:

1° Chez *Sminthurus apicalis* REUT., de même que chez *Sm. elegantulus* REUT., on rencontre des individus extrêmement petits, qui, comme il a été dit ci-dessus, s'accouplent par les antennes à l'aide d'un appareil particulier, et, dans une position très curieuse, sautent réunis durant plusieurs jours.

2° L'individu inférieur, à antennes simples, est une femelle; le supérieur, pourvu de l'appareil d'accouplement, un mâle.

3° Les deux individus sont de la même taille.

4° On n'a jamais observé jusqu'ici de mâle dont la grandeur ait dépassé $^1/_3$ mm.

5° On rencontre des femelles ayant jusqu'à 1 mm. de longueur; mais, chez celles-ci, les antennes et la fourchette sont construites d'une autre manière que chez les petites femelles de $^1/_3$ mm. de longueur.

6° Il n'a jamais été vu jusqu'ici, unis de la manière indiquée ci-dessus, d'exemplaires d'une longueur dépassant $^1/_3$ mm.

7° On n'a toutefois pas encore observé d'acte direct de copulation entre ces petits individus de *Sm. apicalis* unis par les antennes.

Je crois cependant qu'un accouplement réel a lieu entre les petits individus à antennes couplées de la façon mentionnée plus haut, mais l'observation directe d'un accouplement pareil dépendra toujours du hasard. Les mâles meurent après l'accouplement, les femelles augmentent peut-être en dimensions, et modifient par des changements de peau la forme des antennes et de la fourchette, ou encore, il se pourrait que l'on se trouvât ici en présence de générations alternantes. Il est difficile, il est vrai, de se figurer le mode dont s'effectue la copulation dans une position aussi particulière que celle prise par ces animaux; mais, si une copulation réelle n'a pas lieu, ce couplement remarquable des antennes devient parfaitement énigmatique. L'étude plus spéciale de la question doit être remise à l'avenir. Nous possédons cependant des faits, et c'est sur ces faits que j'ai voulu appeler l'attention.

O.-M. Reuter: *Sur la fonction du tube ventral des Collemboles.*

M. Reuter signale les différentes opinions qui se sont fait valoir jusqu'ici sur la fonction du tube mentionné ci-dessus, en ce qu'un certain nombre d'auteurs ont voulu considérer cet organe particulier comme ayant pour objet de »fixer, par le liquide qu'il produit», l'animal aux surfaces lisses et de faciliter par là son grimpement à ces objets; d'autres, au contraire, ont admis que le tube agissait à cet égard par une espèce de succion; d'autres encore que son objet principal est de diminuer, par le moyen d'une propulsion rapide des deux tubes ou sacs rétractiles qui s'y trouvent enfermés, l'effet du choc sur le corps de l'animal quand il a terminé son saut; ou enfin, que le tube est destiné à remettre l'animal sur ses pattes, dans le cas où il serait tombé sur le dos après le saut. M. Reuter croit qu'aucune de ces explications n'est la juste, si même le tube ventral peut à un certain égard servir de point d'appui quand l'animal grimpe, et il appelle spécialement l'attention sur la circonstance que la fourchette à sauter et la faculté de sauter qui y est jointe, manquent totalement chez plusieurs espèces de la famille des *Lipurides*, ce qui n'empêche pas le tube ventral d'exister.

En revanche, des observations répétées ont amené l'orateur à admettre une autre destination à cet organe. Il rappelle combien il est nécessaire à tous les Collemboles de résorber de l'humidité et de l'eau dans leur corps pour ne pas périr dans un très court espace de temps, et il signale ensuite la construction toute particulière des ongles de ces animaux, en ce qu'ils ne sont pas placés l'un à côté de l'autre comme chez les Insectes, mais qu'ils sont formés d'un crochet supérieur et d'un crochet inférieur, le premier composé de deux lamelles soudées ensemble au bord supérieur et formant comme une petite écope, le second ne se composant que d'une lamelle. M. Reuter a eu, à fois réitérées, l'occasion d'observer, sur plusieurs espèces de *Sminthurus*, comment ces espèces s'arrêtaient subitement et saisissaient avec les ongles des pattes antérieures l'antenne la plus rapprochée. Ensuite commençait un frottement très vif de l'antenne poilue, frottement dont le résultat était une goutte d'eau claire chassée toujours davantage vers le sommet de l'antenne, pour être enfin

saisie entre les ongles et conduite rapidement à la bouche. Mais, au moment même où la goutte atteignait la bouche et était en partie sucée par elle, les longs sacs sortaient du tube avec une extrême rapidité, divergeaient d'abord, puis, après avoir saisi la goutte, convergeaient aux extrémités, et rentraient tout aussi rapidement dans le tube en y introduisant une grande partie de l'eau recueillie des antennes. Les tibias poilus subissent la même manipulation par le moyen des ongles de la paire de pattes voisine, et parfois ce travail est partagé par les ongles de deux des paires ou même de toutes les trois paires du même côté, ce qui finit par donner à la goutte d'eau des dimensions considérables.

Se fondant sur ce qui précède, M. Reuter considère que le but essentiel du tube ventral est de faire, avec la collaboration de la bouche, entrer dans le corps l'eau qui, à l'aide des ongles construits spécialement à cet effet, est apportée des parties du corps sur lesquelles l'humidité de l'atmosphère ambiante s'est concentrée par suite de l'hygroscopisme des poils. Le même phénomène a été observé chez quelques autres Collemboles, p. ex. chez le genre *Isotoma*, quoique les animaux appartenant à ce genre ployassent le corps en demi-cercle en résorbant l'eau, les sacs du tube étant si petits chez eux, qu'ils ne peuvent atteindre à la bouche qu'au moyen de ce procédé.[1]

Chr. Aurivillius: *Des caractères sexuels secondaires chez les Papillons diurnes.*

On rencontre assez communément chez les Insectes des caractères sexuels secondaires. Ces derniers peuvent se diviser dans les 3 groupes principaux suivants: 1°, différences de couleur; 2°, différences de forme chez des parties homologues; 3°, formations nouvelles particulières à l'un des sexes, mais manquant de correspondance dans l'autre.

---

[1] L'orateur vient de publier in extenso l'exposé ci-dessus dans les *Actes de la Société des Sciences de Finlande* (Acta Soc. Scient. Fenniae), sous le titre de: »*Études sur les Collemboles* par O.-M. Reuter, I—II, avec une planche», travail dont il a eu l'obligeance de distribuer des exemplaires aux membres de la section.

Les Papillons diurnes possèdent toutes ces trois espèces différentes de caractères sexuels secondaires.

Les différences de couleur sont sans nul doute généralement connues de quiconque a collectionné des Papillons diurnes. On les rencontre exclusivement au côté supérieur des ailes, à l'exception des quelques cas où les sexes sont totalement différents dans leur couleur fondamentale, comme p. ex. chez *Colias rhamni* et *Zerene Palaeno*. Les mâles ont d'ordinaire des dessins beaucoup plus vifs, les espèces de *Zephyrus, Epinephele Jurtina,* etc., faisant néanmoins exception à cet égard. Le but et l'origine de la différence de couleur ne peuvent, comme le veut DARWIN, s'expliquer par une sélection de la part de la femelle, aussi longtemps que l'existence de cette sélection n'aura pas été prouvée, et il est à peine probable qu'elle le soit jamais. Il faut peut-être chercher cette explication dans la différence du genre de vie et dans celle de l'organisation générale. Ainsi, pour ne citer qu'un exemple, les taches noires du mâle de *Thecla* et de *Pamphila comma* dépendent de tout autre chose et ne constituent une différence de couleur qu'à titre secondaire.

Les différences de forme portent chez nos Papillons diurnes sur les circonstances et les organes suivants: 1°, les pattes antérieures; 2°, la forme des ailes; 3°, la position des nervures de ces dernières; 4°, les palpes.

Les pattes antérieures offrent aussi chez les Papillons tétrapodes des différences évidentes entre les sexes, et la famille des *Lycænides* doit être rapportée en toute connaissance de cause aux Papillons hétéropodes et non aux hexapodes, car le tarse du mâle n'y est pas articulé et n'est muni à sa pointe que d'une épine recourbée, tandis que celui de la femelle est divisé et armé de deux crochets comme les autres paires. La différence dans la forme des ailes est très saillante chez le genre *Oencis*. Les nervures des aîles occupent, chez *Argynnis Paphia* et *Thecla pruni, v. album* et *rubi,* une position différente suivant les sexes, cela probablement par suite de la présence des taches du mâle dont il sera parlé plus bas. L'article terminal des palpes varie suivant le sexe chez plusieurs *Satyrides* principalement dans le genre *Cœnonympha*.

En fait de nouvelles formations, il y a lieu de signaler spé-

cialement, comme étant d'un grand intérêt, les plumules, ou écailles du mâle, découvertes, dans la période décennale de 1820—1830, par les Français BAILLIF et B. DESCHAMPS. Elles se présentent chez nos Papillons diurnes sous plusieurs formes typiques, dont une partie sont restées inconnues jusqu'ici. Ce sont:

1°, les plumules pennicillées, — *plumulae pennicillatae,* — se distinguant en ce que la pointe se résout en un pinceau ou houppe de poils fins; elles sont, ou pigmentées et réunies en taches plus ou moins grandes sur les ailes antérieures: *Satyrides, Nymphalides;* ou non pigmentées et éparses sur les deux ailes: *Piérides.*

2°, les plumules pointues, — *plumulae subulatae,* — qui se rapprochent le plus des précédentes, mais sont étirées en une pointe fine et simple: *Hesperia malvae,* etc.

3°, les plumules capillaires, — *plumulae capillares,* — de largeur égale, fines comme des poils, avec une pointe légèrement élargie, obtuse: *Nisoniades Tages. Cupido argester, argyrognomon,* etc.

4°, les plumules articulées, — *plumulae articulatae,* — articulées et réunies en groupes denses: *Pamphila comma,* etc.

5°, les plumules flabelliformes, — *plumulae flabelliformes,* — longues, étroites, s'étendant à la pointe en un disque arrondi, rayé en éventail: *Argynnis Paphia, Adippe* et *Pamphila Sylvanus.*

6°, les plumules vésiculaires ou papilleuses, — *plumulae papillosae,* — plus ou moins piriformes, à bords entiers, et munies de petits renflements ou élévations alignées: *Cupido.*

7°, les plumules ponctuées, — *plumulae punctulatae,* — se rapprochant beaucoup des écailles normales, mais ayant les bords entiers, ornées de sculptures très fines, et formant, réunies, une tache de mâle nettement déterminée: *Thecla, Zerene Edusa.*

La destination des plumules ou écailles du mâle a été l'objet d'une foule de discussions; la meilleure interprétation qui en ait été donnée jusqu'ici, est celle de l'Allemand FRITZ MULLER, établi au Brésil. Il considère que ces plumules sécrètent une odeur particulière et spécifique, servant d'excitant dans la propagation des espèces. Il ne peut être nié, cependant, qu'il n'ait pas encore été fourni de preuve incontestable en faveur de cette hypothèse, vu qu'il n'est

pas démontré que les plumules précitées soient en relation avec des glandes pouvant sécréter cette matière, ou que la matière odorante vienne précisément de ces écailles. Notre odorat n'est pas assez développé pour décider d'où provient à proprement parler l'odeur que les mâles sécrètent effectivement. En outre, suivant MÜLLER, les espèces du genre *Hesperia* auraient deux organes sécrétant des odeurs, savoir les écailles mâles et la houppe des tibias postérieurs.

En présence de ces raisons et d'autres encore, je crois qu'il est plus prudent de considérer la question comme pendante jusqu'à nouvel ordre, et jusqu'à ce qu'elle ait été soumise à une étude histologique spéciale. Les organes précités me semblent tout aussi bien pouvoir être destinés à un autre but.

Je prends la liberté de renvoyer les personnes qui désireraient faire plus ample connaissance avec cette matière, à l'exposé détaillé que j'en ai donné dans un travail: »*Ueber sekundäre Geschlechtscharaktere nordischer Tagfalter*», inséré à l'Annexe des Mémoires de l'Académie royale des sciences de Suède (*Bihang till Kongl. Vetensk. Akad. Handl.*), T. 5, N° 25, Stockholm, 1880.

J.-R. SAHLBERG: *Sur le dimorphisme de la sculpture chez les femelles des Dytiscides.*

L'orateur signale qu'à l'égard précité, non-seulement chez les grandes espèces de *Macrodytes*, comme p. ex. *M. marginalis et lapponicus*, mais encore chez plusieurs espèces d'autres genres, il existe deux formes de femelles, dont l'une, lisse, présente une sculpture conforme à celle du mâle, tandis que l'autre se distingue par ses élytres, ou cannelés sur toute leur longueur, plissés, densément semés de petits tubercules saillants, et ornés d'une ponctuation fine et serrée et de rayures rétiformes, ou, encore, offrant une surface pareille à celle de verre poli mat. Cette dernière forme, différente de celle du mâle et plus favorable à l'accouplement, est la plus commune et la plus fortement accusée chez les espèces grandes et larges, où elle peut être considérée comme la forme typique, tandis que chez les espèces pe-

tites et étroites, la sculpture particulière des femelles ne se présente que comme une exception très rare.

Suivant l'expérience de M. SAHLBERG, les formes féminines à sculpture favorable à l'accouplement ont en général une extension plus septentrionale que les femelles lisses, et habitent principalement les eaux froides et claires, avec végétation rare ou nulle, surtout dans la région des Alpes scandinaves. A l'effet de démontrer cette circonstance, l'auteur passe en revue les genres les plus importants des Dytiscides scandinaves, et cite divers exemples d'espèces à femelles dimorphes, dont les deux formes ont fréquemment été considérées par les auteurs comme des espèces propres.

A l'occasion de la communication de M. SAHLBERG sur le dimorphisme des Dytiscides, M. G. BUDDE-LUND remarqua qu'il en est de même d'autres insectes d'eau, par exemple du genre de *Corisa*. C'est pourquoi il regardait comme une forme de *Corisa Goffrayi* l'espèce de *Corisa hircipes*, décrite par lui même dans »Fortegnelse om Danmarks Tæger» redigé par SCHIÖDTE, et dont M. C. G. THOMSON a aussi donné la déscription dans ses »Opuscula entomologica».

J.-R. SAHLBERG: *Sur des espèces arctiques du genre hémiptère Salda, et sur leur extension.*

M. SAHLBERG communique une collection d'espèces du genre *Salda* trouvées en dedans du cercle polaire de l'Ancien Monde. Il commence par signaler qu'en général, les Insectes à métamorphose incomplète ne présentent qu'une extension relativement faible du côté du Nord, et que l'on ne connaît parmi eux que très peu d'espèces que l'on puisse nommer arctiques à proprement parler. Il est, par suite, très remarquable que l'on ait découvert, dans ces derniers temps, un nombre très considérable de grandes et belles espèces de ce genre, qui non-seulement appartiennent exclusivement au Nord arctique, mais y sont même restreintes aux territoires alpins de cette région ou encore à la *tundra*. De ces *Saldæ* arctiques, la Péninsule scandinave possède 3 espèces, *S. bifasciata* THOMS., *S. borealis* STÅL et *S. alpicola* J. SAHLB., toutes trois représentées dans la Russie arc-

tique par les espèces analogues ou vicariaires *S. serior* J. Sahlb., *S. latifrons* J. Sahlb. et *S. Trybomi* J. Sahlb. Deux autres espèces, *S. rivularia* J. Sahlb. et *S. arctica* J. Sahlb., ont en outre été découvertes dans la *tundra* de cette région. M. Sahlberg mentionne, comme une circonstance intéressante, qui paraît du reste trouver son analogue dans d'autres groupes zoologiques, que ces espèces arctiques semblent avoir une habitation très restreint, tandis que les espèces du genre, — du moins parmi celles habitant en dedans du cercle polaire, — qui se distinguent par une plus grande extension du nord au sud, en offrent aussi une plus grande de l'est à l'ouest.

F. Meinert: *Sur l'homologie des élytres des Coléoptères.*

On considère en général les élytres des Coléoptères comme homologues aux ailes antérieures des Hyménoptères et des Lépidoptères, mais on a négligé de faire entrer en ligne de compte à cet égard la petite *aile secondaire* (alula) que l'on trouve, chez un grand nombre de Coléoptères (Dytiscus), à la base des élytres, mais qui est totalement recouverte par ces dernières, et enfin la petite lame, ou petite aile secondaire qui, chez les Hyménoptères (*tegula*, Latr.) et les Lépidoptères (*pterygodes*, Latr.), court de dessus la base des »ailes antérieures». Je serais par suite plutôt disposé à considérer *les élytres des Coléoptères comme homologues aux tegulæ des Hyménoptères et aux pterygodes des Lépidoptères, ainsi que les ailettes des Coléoptères comme homologues aux »ailes antérieures» (alæ) des Hyménoptères et des Lépidoptères.*

F. Meinert: *Sur un organe des Lépidoptères homologue aux balanciers (halteres) chez les Diptères.*

Chez les Lépidoptères de la famille des Noctuélides que j'ai examinées, j'ai découvert, partant du quatrième métamère pectoral (segment médiaire = *segmentum mediale*), mais recouvert par les poils du corps, un organe ressemblant par sa forme aux balanciers ou *halteres* des Diptères. Jusqu'ici, je n'ai pas eu le loisir d'étudier cet organe de plus près, mais je me permets d'ap-

peler sur lui l'attention de la section, le considérant comme méritant un examen plus spécial, et aussi comme ayant de l'importance pour l'interprétation correcte de l'organe correspondant, les balanciers chez les Diptères.

C.-J. Neuman: *Sur le développement des Hydrachnides (Araignées aquatiques).*

Après avoir donné un court aperçu de l'histoire générale du développement de ces animaux, M. Neuman signale, entre autres le fait remarquable qu'une espèce, *Limnesia pardina* Neum., enjambe totalement sa 1re phase de larve et de chrysalide, et qu'elle montre immédiatement à sa sortie de l'oeuf la forme des autres Hydrachnides à leur 2me phase de développement. L'orateur mentionne, pour ce qui concerne le développement de *Eylais* Latr., que cette espèce a pondu, au commencement d'août, une grande quantité d'oeufs, dont environ la moitié vinrent à bien au bout de 5 semaines, et l'autre moitié seulement en avril de l'année suivante. Les larves quittèrent immédiatement le fond de l'eau après leur sortie de l'oeuf, coururent avec une grande vitesse à la surface de l'eau et sur les parois du bocal de verre où elles étaient conservées. Il résulte de là, que l'on peut admettre, avec une assez grande probabilité, qu'à l'instar des larves de *Limnochares*, elles avaient passé la première phase de leur vie sur des insectes vivant à la surface de l'eau, comme p. ex. *Hydrometra.*

H.-J. Hansen: *Sur les dessins d'Aranéides danoises donnés dans l'ouvrage illustré »Zoologia Danica», publié par M. le professeur* Schioedte *avec une subvention de l'État de Danemark.*

M. Hansen communique un choix de dessins des *Aranéides* appartenant à l'ouvrage illustré »Zoologia Danica», publié par M. le professeur Schioedte avec une subvention de l'État de Danemark. Le plan a été de fournir une série de figures anatomiques pour l'élucidation de la structure des Araignées, comme aussi de dessins des représentants des principaux genres ainsi que

des espèces, soit très nombreuses, soit se distinguant par leur taille, leur forme, leur couleur ou leur genre de vie. On y trouve par suite des figures, tantôt du mâle, tantôt de la femelle, ou encore de tous les deux, généralement avec la disposition des yeux, les palpes du mâle, et fréquemment aussi les ongles, les poils d'une forme peu commune et les nids. Le nombre des figures est d'environ 260, presque toutes des originaux dessinés d'après nature par l'orateur. Des parties spéciales de la structure des animaux précités ont été examinées plus en détail que ce n'a été le cas jusqu'ici. Ainsi, un dessin reproduit l'organe de stridulation découvert par Westring chez *Asagena phalerata*, et il est montré que cet organe est plus répandu dans la famille des *Théridiens* qu'on ne le savait jusqu'à présent, quoiqu'il présente son principal développement chez les espèces indiquées par Westring. — La construction des ongles offre une particularité. Chez *Disdera*, l'ongle se compose, comme on le sait, d'une lamelle recourbée, acérée par le bas, à l'un des côtés et vers le bord supérieur de laquelle se trouvent les dents. Cette même formation existe à l'état rudimentaire chez une foule d'araignées; elle se montre sur l'ongle, vu de côté, comme une ligne passant par la partie basale de cet organe, et elle est principalement évidente vers la base de l'ongle. — Les palpes des mâles, la structure des chélicères ainsi que de la bouche, et, comme il a été dit plus haut, les nombreuses formes de poils chez différentes Araignées, ont été étudiées et dessinées avec un soin tout spécial. A l'égard de ces études, M. Hansen renvoie au *troisième* fascicule de la »Zoologia Danica», destiné à paraître dans l'été de 1881.

A.-W. Malm: *Sur la présence, dans le canal intestinal de l'homme, de la larve de Scæva scambus* Stdg.

M. le Dr A.-W. Malm mentionne qu'il a reçu, il y a deux ou trois ans, de M. le Dr Montén, à Gothembourg, une larve d'insecte vivante, trouvée, immédiatement après une selle, dans les excréments de l'un de ses malades, qui avait souffert quelque temps auparavant de violents maux de ventre. La larve, d'espèce inconnue, s'était tôt après transformée en une chrysalide dont sortit au bout d'un certain temps une femelle

typique de *Scæva scambus* Stdg. L'orateur signale, en connexion, un second cas, également de Gothembourg, où un autre médecin de cette ville lui avait envoyé, pour être soumises à son examen, des peaux et quelques larves vivantes de *Dermestes lardarius* L., trouvées dans les selles d'une autre personne.

M. le Dr Meinert doute, ou, au moins, ne pense pas qu'il soit prouvé que, si même les larves en question ont pu passer par le canal intestinal d'un homme, elles aient été en état d'y vivre et de s'y développer.

M. le Dr Spångberg mentionne à cet égard des découvertes du même genre, tant anciennes que récentes, faites en Suède par des médecins dans des autopsies.

William Sörensen: *Sur le rapprochement des sexes chez quelques Araignées.*

Le sentiment de dégoût ou de répulsion que les Araignées excitent chez la plupart des hommes, a eu pour résultat de n'attirer en général nos regards que sur les espèces habitant l'intérieur de nos habitations ou leurs entourages immédiats, telles que *Tegenaria Derhamii* Scop. et *Epeira diademata* Cl. Or, tandis que dans cet Ordre les variations typiques sont si faibles que ce n'est que dans les dernières périodes décennales, grâce, surtout, aux travaux classiques de Westring et de Thorell, que l'on a réussi à distinguer avec certitude entre les différentes formes, les Araignées présentent une étonnante richesse de variations au point de vue biologique. Quoiqu'il y ait encore assurément bien des découvertes à faire dans ce domaine, nos connaissances à ce sujet n'en sont pas moins déjà assez grandes, et nous les devons en grande partie aux ingénieuses observations de Menge, [1] qui paraît s'être occupé spécialement de ce genre d'études.

Les communications de Menge sur l'accouplement des sexes peuvent se résumer, selon moi, dans les quelques mots que voici: Chez les types filant une toile, le mâle s'approche avec de gran-

[1] A. Menge: *Ueber die Lebensweise der Arachniden.* Neueste Schr. der naturf. Ges. in Danzig, IV, Heft I, 1843, et l'ouvrage du même auteur: *Preussische Spinnen,* ibid., Neue Folge, T. I et suiv.

des précautions, pour ne pas dire craintivement, de la femelle [1] le mâle *d'Epeira diademata* a besoin parfois de plus d'une demi-heure avant qu'il ose s'accoupler avec la femelle, et après chaque accouplement, [2] il court se réfugier dans un coin de la toile afin d'y attendre le signal que la femelle a coutume de donner en agitant la toile d'une manière toute particulière, pour lui indiquer qu'elle est disposée à un nouvel accouplement. Chez les Lycoses et chez d'autres espèces errantes, le mâle ce tient au contraire accroché pendant des demi-heures sur le dos de la femelle, en se servant alternativement de ses palpes pour consommer la copulation. Chez certains types, comme p. ex. chez les Pachygnathes et les Epiblèmes, dont le mâle est armé de crochets à venin puissants, celui-ci force, suivant Menge (car je n'ai pas eu moi même l'occasion d'observer l'acte) la femelle à se soumettre à son ordeur.

Comme je le mentionnais à la note 1 de cette page, les Araignées cherchent en général à s'éviter mutuellement avec une défiance signalée, et, chez la plupart des espèces, le mâle ne s'approche de la femelle qu'en usant d'une extrême circonspection. Un jour de juillet 1871, que je me baignais dans le lac d'Örnesö, près de Silkeborg (Jutland), je fus par conséquent très étonné de

[1] La plupart des Araignées se distinguent par un manque flagrant de sociabilité, sauf pendant leur première jeunesse. *Linyphia socialis* Sund., vit, comme on le sait très positivement, dans une espèce de (demi-) société sur les troncs d'arbres, de même que la plupart des espèces des sous-genres *Lycosa* et *Trochosa* se distinguent par une vie (demi-) sociale sur le sol. Mais ces espèces mêmes font preuve d'une méfiance mutuelle évidente, et s'évitent avec grand soin, de sorte que leur sociabilité n'est basée à tout prendre que sur le fait qu'elles cherchent leur nourriture aux mêmes endroits. — Le seul exemple que j'aie vu d'une sociabilité réelle chez les Araignées, est celui fourni par *Attus floricola* C. L. Koch; en effet, j'ai trouvé, sur les bords des petits lacs de Ruderhegn (Séland septentrional) des femelles qui avaient construit, principalement dans les ombelles de l'Angélique des forêts *(Angelica sylvestris),* leurs nids si près les uns des autres, qu'ils ne faisaient en réalité qu'une seule masse compacte. (Un dessin d'une agglomération pareille de nids paraîtra dans l'ouvrage publié par M. le professeur Schiödte, *Zoologia danica).*

[2] Les organes de la copulation, très inexactement reproduis par Menge dans ses *Preussische Spinnen,* sont construits de telle sorte, que l'acte même peut s'opérer très-rapidement.

rencontrer un mâle et une femelle *d'Epeira cornuta* CL. assis très paisiblement l'un à côté de l'autre dans le petit nid en forme de cloche que cette espèce, file au coin de sa toile à l'instar d'une foule d'autres du genre *Epeira*. Pourtant, ce n'était pas un cas isolé, car, lorsque par suite de cette découverte, je me mis à rechercher les toiles de l'espèce précitée tendues en nombre entre les roseaux du lac, j'eus l'occasion de constater le même fait environ une dizaine de fois; je découvris même, à quelques reprises, un mâle (parfaitement développé) à côté d'une femelle qui n'avait pas subi sa dernière mue, et qui, par suite, n'était pas encore en état de s'accoupler.[1] Quelque étonnante que cette dernière circonstance pût me paraître au premier coup d'oeil, je crois, cependant, que c'est elle précisément qui donne l'explication du tout. — La semaine suivante, je constatai de nouveau la même chose et pour la même espèce sur lesrives du lac de Skanderborg. J'ai essayé dès lors de vérifier à l'occasion si le même fait avait lieu chez d'autres Araignées. Cest en effect le cas, mais cette constatation ne m'ayant réussi que pour quelques espèces, j'ai cru devoir, malgré le petit nombre de faits que j'ai pu recueillir jusqu'ici, publier déjà cette notice dans l'espérance d'attirer sur le fait l'atention des naturalistes.

En fait d'autres Épéirides, j'ai rencontré à Montevideo, vers la fin de décembre 1876, tantôt avec des femelles déjà propres à la copulation, tantôt avec d'autres qui n'étaient pas encore mûres pour cet acte, des mâles (adultes) d'une espèce non décrite d'Épeira, présentant, par sa *couleur*, une ressemblance assez grande avec *Epeira cucurbitina*, et qui tend sa toile, munie à l'un des angles d'un nid en forme de cloche, principalement entre les feuilles d'agave. — En août de l'année présente, j'ai trouvé, sur la bruyère de Hessel *(Hessel hede)*, près de Greenaa (Jutland) les deux sexes, — jusqu'ici toutefois seulement en individus mûrs, — *d'Epeira quadrata* CL. réunis dans la cloche de la toile, dont la forme générale présente la même construction que celle *d'Epeira cornuta*.

Dans la famille des *Drassides*, j'ai rencontré fréquemment, à Ruderhegn, dans le nid où la femelle déposera plus tard ses

[1] WALCKENAER (Hist. nat. des Ins. aptères, vol. II, p. 63) a remarqué pour cette espèce que les deux sexes habitent ensemble.

oeufs, des mâles de *Cheirachantium carnifex* F. en compagnie de femelles; de ces dernières, les unes étaient mures, les autres n'avaient pas encore atteint la dernière mue.

Enfin, dans la famille des Agélénoïdes, j'ai trouvé, l'été de l'année présente, dans l'île de Wermdö, près de Stockholm, à fois réitérées des mâles et des femelles réunis d'*Agalena labyrinthica* Cl.; mais dans un seul cas, seulement, la femelle n'était pas mûre pour la copulation.

Voici maintenant comment je crois que les faits signalés ci-dessus doivent s'expliquer: Au lieu de mettre sa vie en péril en essayant de s'approcher d'une femelle (adulte) qui a peut-être déjà satisfait à son instinct sexuel, le mâle préfère aller en quête d'une femelle qui n'est pas adulte, et qui ne possède conséquemment, encore ni assez de force, ni suffisamment de courage pour engager un combat avec le mâle. Ce dernier s'établit donc chez la femelle; celle-ci fait l'expérience que le mâle ne lui veut pas de mal et s'accommode avec lui; le mâle, de son côté, attend, — et, comme on le sait, les Araignées ne souffrent aucun manque de persévérance passive, — que la femelle opère sa dernière mue, et qu'elle soit alors disposée à s'accoupler avec lui.

O.-M. Reuter: *Sur l'hybridisation chez les Insectes.*

L'orateur commence par exposer rapidement ce que l'on connaît de l'hybridisation des animaux supérieurs, et indique, comme règle générale: que l'accouplement est d'ordinaire stérile entre espèces différentes; que même dans la plupart des cas où il naît de vrais hybrides, ceux-ci sont si faibles qu'ils meurent dès les premiers jours; et enfin, que dans la grande majorité des cas, les hybrides sont stériles.

Pour ce qui concerne les Insectes, Ménétrié rejetait encore, en 1858, toute hybridisation dans cet Ordre. En s'appuyant sur la littérature disponible dans la question, M. Reuter résume ce que l'on sait effectivement à l'heure actuelle sur les Insectes hybrides et sur d'autres questions connexes.

Il a annoté de la sorte, parmi les divers Ordres entomologiques, le nombre suivant de cas d'accouplements entre espèces appartenant à des genres divers et même à des familles différentes: *Hyménoptères* 2 cas; — *Coléoptères:* Lamellicornes 1, Serricornes 1, Serricornes avec Malacodermes 3, Rhynchophores 2, Rhynchophores avec Phytophages 1, Rhynchophores avec Aphidiphages 1, Phytophages avec Rhynchophores 1, Phytophages 5, Aphidiphages avec Phytophages 1; — *Orthoptères vrais* 1; — *Pseudoneuroptères* 1; — *Lépidoptères:* Rhopalocères 2, Sphingides 1, Bombycides avec Rhopalocères 1, Noctuïdes 2, Géomètres et Noctuïdes 1: au total 27 cas indiqués, la plupart dans les Ordres des Coléoptères et des Lépidoptères, et presque tous se rapportant à des familles phytophages. Dans aucun de ces cas, on n'a observé de fécondation chez la femelle.

M. Reuter a trouvé l'indication du nombre de cas suivants d'accouplements entre espèces appartenant au même genre: *Hyménoptères* Térébrantiens 1; — *Coléoptères:* Lamellicornes 1, Malacodermes 2, Rhynchophores 1, Longicornes 2, Phytophages 9, Aphidiphages 1. — *Orthoptères pseudoneuroptères* 3; — *Lépidoptères:* Rhopalocères 4, Sphinges 14, Bombyces 14, Teignes (*Tineinae*) 1; — *Hémiptères hétéroptères* 1: — total 54 cas d'accouplement entre espèces diverses du même genre, accouplements dont plusieurs ont été constatés à fois réitérées. On a vu l'accouplement s'opérer, non-seulement en captivité, mais encore à l'état libre, dans la nature. Dans une quantité de cas, on s'est contenté de n'annoter que le fait même de la copulation, sans en examiner les résultats. Dans d'autres cas, ils ont été de nature négative, c.-à-d. que l'accouplement est resté stérile; mais, dans un nombre relativement assez considérable [1 parmi les Coléoptères, 22 entre des Lépidoptères différents (9 Sphinges et 13 Bombyces), plusieurs accouplements constatés à fois réitérées], l'accouplement a été reconnu fertile, et des hybrides ont été produits entre les espèces copulantes. On a également pris en plein air des hybrides évidents entre des espèces voisines, dont quelques-unes n'ont pas encore été observées dans l'acte de la copulation.

Cependant, même quand l'accouplement entre les diverses espèces est fertile, un petit nombre d'oeufs seulement parviennent à

maturité. Il arrive ensuite assez fréquemment que les larves sont faibles et qu'elles meurent en grande partie avant leur métamorphose. Les individus parfaitement développés présentent souvent des monstruosités à un égard ou à un autre, et l'on connaît spécialement des cas d'hybridisme compliqués d'hermaphrodisme. Dans la plupart des cas, les organes sexuels n'ont pas été l'objet d'un examen spécial, mais l'on a pu constater avec sûreté dans deux cas que les hybrides étaient stériles. En revanche, on connaît du moins deux autres cas où ils ont été féconds (les hybrides entre *Antheraea Mylitta* var. *Pernyi* ♂ et *A. yamamai* ♀ pendant au moins deux générations, et ceux entre *Attacus cynthia* DAUB. et *A. cynthia* DRURY, que WULLSCHLEGEL prétend être des espèces différentes, une série non-interrompue de treize générations).

L'orateur voit la cause principale de l'hybridisation précitée dans une ardeur sexuelle excessive chez les espèces qui donnant naissance à des hybrides[1]. Il cite comme notoirement affectés de cette ardeur, les Lamellicornes, les Malacodermes (particulièrement le genre *Rhagonycha*) et les Phytophages parmi les Coléoptères, les Sphingides (surtout *Anthrocera*) et les Bombycides dans l'Ordre des Lépidoptères. Aussi est-ce précisément parmi ces groupes que se trouvent la plupart des hybrides, et il en pourrait être formé sans nul doute un plus grand nombre encore, si les espèces rapprochées devenaient des insectes complets au même temps, ce qui souvent n'est pas le cas. On pourrait établir comme règle générale, que les espèces phytophages se distinguent par un degré d'ardeur sexuelle infiniment plus grande que les espèces carnivores, et que ce degré d'ardeur est en proportion inverse de la longueur de la vie des Insectes en question. On ne connaît en effet d'hybrides que parmi les Insectes notoirement herbivores, avec une vie relativement courte comme insectes complets.

Il resterait à répondre à une quantité de questions connexes avec l'hybridisation, et vu l'importance de la question dans son

---

[1] Cette ardeur sexuelle poussée à un si haut degré chez certains Insectes, se manifeste au reste dans l'accouplement simultané de deux ou même trois mâles avec une femelle (M. REUTER a trouvé 8 cas pareils dans la littérature), comme aussi dans l'accouplement entre mâles (*Melolontha, Rhagonycha* avec *Lampyris, Bombyx mori*).

ensemble au point de vue morphologique, biologique et descriptif pur, l'orateur croit devoir la rappeler tout spécialement à l'attention des entomologistes, et leur recommander les matières s'y rapportant comme objet de leurs recherches.

Je termine cet exposé en priant MM. les membres de la section qui ont bien voulu me fournir les résumés qu'on vient de lire de leurs discours, de recevoir l'expression de toute ma gratitude pour leur bienveillance à cet égard.

COLEOPTEROLOGISKE NOTITSER

AF

W. M. SCHÖYEN.

Meloe violacea MARSH.

Med Hensyn til denne Billes Udbredelse og Forekomst hos os har jeg tidligere overalt, hvor jeg har færdedes her i Landet baade sönden- og nordenfjelds, kun observeret den ganske sparsomt, for det meste blot enkeltvis, og saaledes fundet THOMSON'S Opgave (Scand. Col. VI. p. 343): »Temligen sällsynt, men utbredd öfver hela Skandinavien« fuldstændig bekræftet. At den imidlertid ogsaa, som GYLLENHAL (Ins. Suec. II. p. 484) anförer, kan optræde »sat frequens«, det erfarede jeg i Saltdalen i Nordland i de sidste Dage af Mai 1879. Ved Foden af enkelte af de her overalt forekommende Terrasser, hvis Skraaninger danne törre Græsbakker, for störste Delen bevoxede med Furuskov, fandtes disse Biller paa sine Steder, hvor der paa Marken gjenlaa halvtörrede Furukviste og Bark efter Vinterhugsterne, i en saadan Mængde krybende om mellem Affaldet, at jeg i ganske kort Tid og hovedsagelig paa et og samme Sted indsamlede nogle og femti

Stykker. En saadan Hyppighed er, saavidt mig bekjendt, aldrig observeret noget Sted under sydligere Breddegrader hos os. Herunder fik jeg ogsaa Anledning til at lære at kjende, hvortil Antennernes eiendommelige, afvigende Form hos Hannerne tjener. At denne maatte have sin særegne Bestemmelse, derom har vel Ingen kunnet være i Tvivl, men jeg kan ikke erindre nogensinde at have stödt paa nogen Forklaring eller Iagttagelse i denne Retning, hvorfor jeg her skal tillade mig at meddele, hvad jeg ved denne Anledning observerede.

Paa de nævnte Steder kröb der saavel Hanner som Hunner i Mængde omkring paa Marken. De smaa Hanner saaes at være meget aktive og ivrigt sysselsatte med Forsög paa at vække ömmere Fölelser tillive hos de tykke, uformelige Hunner, der paa sin Side forelöbig kun syntes betænkte paa at tilfredsstille Bugens Krav, idet de med uforstyrret Ro holdt paa med at spise Græs, hvoraf de fortærede Blad efter Blad med god Appetit. Alt i et klavrede Hannen herunder op paa Ryggen af sin Udvalgte, kröb fremover helt til Hovedet, stak sine krogede Antenner ind under Hunnens og strög dem derpaa opad og bagover, hvorved Hunnens Antenner optoges af den ved 6:te og 7:de Leds fortykkede, krogede Form dannede Indbugtning paa Hannernes Antenner og saaledes fulgte med disse under Bevægelsen bagover, indtil deres Spidse slap ud af sit Leie. Öieblikkelig fornyede saa Hannen den samme Manövre og disse eiendommelige Kjærtegn gjentog sig altid flere Gange itræk. For at pröve, om den forönskede Virkning var opnaaet, bevægede derpaa Hannen sig bagover og undersögte med den modsatte Ende af Legemet Tilstanden her, — men Hunnen spiste lige phlegmatisk og lod sig slet ikke afficere. Efter flere gjentagne forgjæves Forsög baade forfra og bagfra steg den forsmaaede Han igjen ned fra Hunnens Ryg og löb i rastlös Uro omkring den paa Marken en liden Stund, for derpaa atter at stige op og med fornyet Iver anvende sine tidligere Forförelseskunster. Hvor længe disse indledende Underhandlinger varede, forinden Hunnen deraf lod sig bevæge, kan jeg imidlertid ikke opgive, da jeg efterat have tilbragt næsten en Time med at vente paa Resultatet ikke fandt at burde ofre længere Tid af det dengang saa sparsomt tilmaalte Solskinsveir, som jeg trængte saa vel til andre

Undersögelser paa Stedet. Hensigten med disse Antennegnidninger, hvortil der, om jeg husker ret, ogsaa hos *Podura*-Arter er iagttaget noget tilsvarende, var ialfald ikke til at tage feil af.

Polydrosus micans F.[1]

Da denne Art allerede i Aaret 1768 er beskrevet af H. Ström (Kgl. Norske Vid. Selsk. Skr. IV, p. 321) under Navnet *Curculio mollis*, saa maa man, ifald man vil respektere Prioritetsretten, acceptere dette Artsnavn istedetfor det meget yngre *micans* F., hvorunder Arten for Tiden er almindelig kjendt. Allerede Schönherr (Gen. et Spec. Curc. II, p. 151) har erkjendt at H. Ström's *Curc. mollis* er identisk med den her omhandlede Art, uden dog at gjöre Prioritetsretten gjældende for dette Navn, og Ström's Beskrivelse lader i Virkeligheden heller ingen Tvivl tilbage om Identiteten.

Hvad nu Prioritetsspörgsmaalet i sin Almindelighed angaar, da er det jo saa, at ligesom Menneskene overhovedet aldrig rigtig kunne enes om nogen Ting her i Verden, saaledes er der ogsaa fremdeles nok af dem, der ikke ville indrömme Berettigelsen af at indföre i Videnskaben det Navn, hvorunder det viser sig at hver enkelt Art först er bleven videnskabeligt beskrevet og benævnt, saafremt dette Navn har været saa uheldigt ikke allerede fra först af at vinde Indpas, men i alle saadanne Tilfælde foretrække at benytte de engang tilvante Navne, om end disse ere af betydelig yngre Datum. Herom kan der selvfölgelig siges — og er ogsaa virkelig sagt — meget baade pro et contra. For Videnskabens egen Skyld kunde det vistnok synes temmelig ligegyldigt, hvilket Navn en Art bærer, naar man blot med Vished ved, hvilken bestemt Art dermed forstaaes; men bortseet fra, at det dog vel ikke er mere end simpel Retfærdighed ligeoverfor vedkommende Forfatter, at man enes om at be-

[1] Som jeg har haft Anledning til at forvisse mig om ved at bese Original-Exemplaret i H. Siebke's efterladte Samling, er den af ham i Enum. Ins. Norv. II, p. 257, af denne Art opstillede *Var. c: totus niger, antennis pedibusque rufis*, ikke andet end et ved Henliggen i Spiritus i sin Farve forandret Individ. Flere Exemplarer, som jeg selv har haft liggende i Spiritus og senere opstukket paa Naal, har nemlig erholdt ganske det samme Udseende som Exemplaret i Siebke's Samling.

nytte det Navn, hvorunder Arten allerförst er bleven indfört i Videnskaben (jeg antager saaledes, at de Herrer Forfattere, der nu titulere alle dem for »Prioritets-Fanatikere« etc., der söge at gjenindföre de ældste Navne, neppe vilde synes videre om at se de af dem selv ny beskrevne og benævnte Arter figurere i Videnskabens Annaler under andre og senere givne Navne end deres egne), saa skjönner jeg ikke, paa hvad anden Maade man skal vente at kunne undgaa Vilkaarlighed eller opnaa nogen Enighed i Principerne for Nomenklaturen; thi derved at Enhver for sig holder fast paa de Navne, som han nu engang har vænnet sig til at bruge, kommer man aldrig videre end til den fulstændigste Vilkaarlighed.

Man faar i Virkeligheden se og höre ganske besynderlig urimelige Indvendinger mod Prioritetsrettens Gjennemförelse. Naar f. Ex. Nördlinger (Lebensweise von Forstkerfen, 1880, p. III—IV) i denne Anledning siger: »Also z. B. wenn vielleicht der Pfahlbauer zur Büche Eiche, zur Eiche Büche sagte, weil in jener Zeit noch keine präzisen Begriffe bestanden und beide Namen eben Bauhölzer bezeichneten, sollen wir unsre allgemein anerkannten Bezeichnungen umstürzen und die Sprache verlassen, wie sie Schiller und Goethe verstanden» (!), saa maa dog dette kaldes en mærkværdig Logik: hvad der her ene og alene handles om, er jo Indförelsen af en stabil videnskabelig Nomenklatur efter det först af Linné oprettede Binominalsystem, — og hvad der end maatte lykkes at bringe for Dagen angaaende Pæleboerne og deres Liv og Levnet, saa turde det dog vel ansees for temmelig givet, at de ikke har haft nogen Befatning med den Linné'iske Nomenklatur! Forövrigt skal det villigen indrömmes, at den konsekvente Gjennemförelse af Prioritetsretten vil i mange Tilfælde medföre Ubekvemmeligheder og Vanskeligheder; men naar den nysnævnte Forfatter videre indvender mod samme: »Als ob man nicht über das höhere Alter des einen oder andern Namens in Ewigkeit streiten könnte» etc., da ville dog de Tilfælde, hvori et givet Navns Alder ikke med Nöiagtighed lader sig udfinde, vistnok være i betydelig Minoritet ligeoverfor alle de Vanskeligheder og Vilkaarligheder, der nödvendigvis maa opstaa, naar man aldeles forkaster Prioritetsprincipet og Enhver blandt de forhaandenværende Navne udvælger efter eget Godtykke det,

som han synes bedst om. Der siges vistnok, at man skal »beholde de Navne, der engang har vundet Indpas», — men i hvor mangfoldige Tilfælde lader der sig ikke ogsaa »tviste i Evighed» herom? Det faktisk bestaaende Forhold er jo, at Tydskere, Franskmænd, Englændere etc. ofte bruge vidt forskjellige baade Slægts- og Artsnavne, og hvem skal saa afgjöre, hvilke af disse fortjene at foretrækkes, ifald man forlader Prioritetsprincipet og kun spörger efter, hvad der er almindelig Brug?

Polydrosus fulvicornis F.

For denne Arts Vedkommende er i STEIN & WEISE'S Catalogi Coleopterorum Europæ editio secunda, 1877, (p. 136) indfört Navnet *fasciatus* MÜLL., der ogsaa af SCHÖNHERR (l. c. II p. 137) citeres under denne Art. Det er imidlertid ikke O. F. MÜLLER, men derimod H. STRÖM, der er Autor til dette Navn. MÜLLER gjengiver (Zool. Dan. Prodr. p. 87. n:o 961) kun ordret den af STRÖM leverede Diagnose for Arten og citerer ogsaa udtrykkelig sin Kilde: »Act. nidr. 4, 13», hvor Arten under samme Navn findes nærmere beskrevet af H. STRÖM, altsaa allerede 1768. Vil man derfor indföre dette Artsnavn, maa det hedde *fasciatus* STRÖM. Forövrigt maa jeg bemærke, at Beskrivelsen synes mig at passe ligesaa godt paa *undatus* F. som paa *fulvicornis*, saa jeg tror neppe nogen Navneforandring i dette Tilfælde er tilraadelig.

Otiorhynchus lepidopterus F.

SCHÖNHERR (l. c. II. p. 505) henförer med ? den af H. STRÖM i Aaret 1783 (Kgl. Danske Vid. Selsk. Skr. II. p. 57. n:o 27 & fig. 5) under Navnet *Curculio Salicis* beskrevne og afbildede Art under *O. nigrita* F. Efter min Mening kan der imidlertid ingen Tvivl være om, at dette er feilagtigt og at det i Virkeligheden er *O. lepidopterus* F., hvormed STRÖM'S Art er synonym. Bortseet fra at *nigrita* endnu aldrig er fundet i Norge, selv ikke i de sydligste Landsdele, passer Beskrivelsen aldeles paa *lepidopterus*, der er almindeligt udbredt baade i de östlige og vestlige Dele af Landet. Jeg anser det derfor som aldeles sikkert, at det er denne Art, der her förste Gang er beskrevet og at saaledes STRÖM'S Navn ifölge Prioritetsretten burde indföres.

Otiorhynchus maurus Gyll.

Findes ligeledes beskrevet allerede i 1783 af H. Ström under Navnet *Curculio dubius* (l. c. p. 57. n:o 28), hvilket ikke hos Schönherr er anmærket.

Orchestes Alni L.

H. Ström opförer (l. c. p. 58. n:o 32) med ? under dette Navn en Art, der imidlertid af Schönherr (III. p. 494. 11), ligeledes med ?, henföres til *O. Ilicis* F. Ström nævner dog udtrykkelig, at Larven lever i Oreblade, hvilket baade Linné og Gyllenhal sige er Tilfældet med *Alni* og som ogsaa senere er bekræftet baade af F. Hofmann i Regensburg, Ritter v. Frauenfeld og L. v. Heyden (den har ellers udelukkende været fundet i Almeblade), — medens Larven af *Ilicis* ifölge alle Forfattere holder sig til Egeblade.[1] Da desuden Beskrivelsen synes at passe ligesaa godt paa *Alni* som paa *Ilicis*, kan det vel neppe være tvivlsomt, at det er den förstnævnte, der er ment.

I sin haandskrevne »Annotations Boog over Mærkværdigheder i Natur-Historien paa Syndmöer» (Aar 1777. 10) bemærker Ström angaaende denne samme Art, at den synes at skille sig fra en anden, ganske liden, rödbrun *Curculio* paa Oretræer, der ligeledes hopper og lever paa samme Vis, og hvormed rimeligvis er ment *O. scutellaris* F., der ifölge R. v. Frauenfeld ligeledes udvikles i Oreblade (Verh. d. k. k. zool. bot. Ges. Wien, 1864, p. 684).

Philonthus marginatus F.

For denne Arts Vedkommende vil det ikke medföre synderlig Ulempe at gjöre Prioritetsretten gjældende for H. Ström som den förste Beskriver, da han har valgt det samme Artsnavn som Fabricius. Arten findes nemlig i Kgl. N. Vid. Selsk. Skr. IV, 1768, p. 332. n:o 33 tydelig beskrevet under Navnet *Staphylinus marginatus*, saaledes at den altsaa burde bære Navnet *Philonthus marginatus* Ström istedetfor Fabricius.

---

[1] Nördlinger (l. c. p. 20) anförer den dog ogsaa som fundet i Birkeblade.

Cymindis basalis Gyll., Patrobus excavatus Pk. & Nebria Gyllenhali Schönh.

Det ældste Navn for förstnævnte Art er som bekjendt *vaporariorum* L., der imidlertid af Gyllenhal ombyttedes med *basalis,* fordi Linné under det nævnte Navn havde beskrevet to forskjellige Carabider. Af samme Grund har ogsaa Thomson m. Fl. fulgt Gyllenhal, medens derimod f. Ex. i Stein-Weise's tidligere citerede Katalog (p. 9) Linné's Navn er gjenoptaget. Ifald man ikke bibeholder dette sidste, da bliver H. Ström's Navn *Carabus mollis,* hvorunder han i Kgl. N. Vid. Selsk. Skr. IV, 1768, (p. 330. n:o 30) beskriver denne Art, det ældste og saaledes prioritetsberettiget.

Sammesteds p. 331. n:o 31 beskriver han under Navnet *Carabus atrorufus* en Art, der vistnok er identisk med *Patrobus excavatus* Payk., og som n:o 32 under Navnet *Carabus rufescens* nok en, der neppe kan være nogen anden end *Nebria Gyllenhali* Schönh. Da baade Paykull's og Schönherr's Navne ere af betydelig yngre Datum, fortjene saaledes ogsaa i disse Tilfælde Ström's Navne at optages.

Patrobus clavipes & rubripennis Th.

I Anledning af min Ven og Kollega J. Sp. Schneider's Udtalelser (Chr.ania Vid. Selsk. Forh., 1879, n:o 2, p. 2 & Tromsö Museums Aarshefter II, 1879, p. 16) om disse to Former, hvilke han stöttet paa sine Iagttagelser i vore arktiske Egne tror at burde anse som virkelig selvstændige Arter, forskjellige fra *P. excavatus* og *septentrionis (picicornis* Zett.), skal jeg her tillade mig at bemærke, at jeg under mit Ophold sammesteds i Aarene 1878—79, hvorunder jeg havde Anledning til at indsamle et stort Materiale af *Patrobus*-Explrer, er kommet til ganske det modsatte Resultat som han og maa anse det som hævet over enhver Tvivl, at det er med fuld Ret J. Sahlberg (Notiser ur Sällsk. pro Fauna et Flora Fenn. förh. XIV, 1873, p. 90—91) har inddraget disse to Thomson'ske Arter som Lokalvarieteter under de ovennævnte, tidligere kjendte Arter. Jeg har samlet begge paa höist forskjellige Steder, baade sönden- og nordenfjelds, og fundet Overgange baade i Form, Farve og Stör-

relse, saa jeg kan ikke tiltræde den Mening, at nogen »grundig Revision» her tiltrænges for at faa lavet flere Arter. For mig staar det som aldeles sikkert, at vi kun har at gjöre med to Arter, som imidlertid undergaa iöinefaldende Modifikationer efter de forskjellige klimatiske Forholde. Jo mere Materiale man samler, desto tydeligere viser sig dette, og det er kun ved at sammenligne Yderlighederne uden de forbindende Mellemled, at man fristes til at se forskjellige Arter i dem (smlgn. SAHLBERG l. c. p. 92). At min Ven SCHNEIDER aldrig har fundet Overgange fra *clavipes* til *excavatus* forundrer mig höiligen, men det har rimeligvis sin Grund deri, at han kun har samlet den förstnævnte paa Steder, hvor den er eneraadende som udpræget Klima-Varietet. Angaaende *P. picicornis* ZETT. anförer han derimod selv, at denne nordpaa ofte optræder med rödbrune Elytra, — mærkelig nok uden deri at erkjende THOMSONS *rubripennis*.[1]

Lignende Variationer undergaa forövrigt ogsaa de fleste Carabider, der gaa langt mod Nord eller höit paa Fjeldene, skjönt mindre iöinefaldende end hos *Patrobus*-Arterne. Ogsaa Dytisciderne variere for en stor Del betydeligt, og der er neppe nogen Tvivl om, at mange af de i senere Tider opstillede Arter kun ere at betragte som alpine og nordlige Lokalvarieteter af andre, saaledes som Tilfældet allerede har vist sig at være med *Gaurodytes lapponicus* TH. ligeoverfor *congener*. Det skulde saaledes undre mig, om ikke f. Ex. *G. Thomsoni* og *coriaceus* J. SAHLB.

---

[1] Ligesaa uenig maa jeg erklære mig med ham, naar han (Tromsö Mus. Aarsh. II. p. 13 & 19) vil have baade *Nebria hyperborea* og *Calathus nubigena* anseede blot som Aberrationer og ikke som virkelige Lokalvarieteter, som det synes af den Grund, at der ofte paatræffes Overgangsformer mellem dem og Hovedarterne, noget som man imidlertid selvfölgelig altid maa vente at finde ved klimatiske Lokalvarieteter: det er jo netop Overgangsformerne, der i saadanne Tilfælde vise, at man har med en Lokalvarietet og ikke med en særegen Art at gjöre. For *Cal. nubigena's* Vedkommende anförer han selv (l. c. p. 19), at den er »mangesteds eneraadende saaledes som paa Hammerfest og ved Vadsö», saaledes at den altsaa aldeles gaar ind under den Definition, som han umiddelbart efter giver af en Varietet: »udprægede af Klimat og andre fysiske Forholde betingede Racer, der paa et Sted udgjör den udelukkende optrædende Form af Arten». — I Forbindelse hermed kan bemærkes, at den sammesteds p. 13 omtalte Form af *N. Gyllenhali* med lyst brungule Födder, der sammen med Hovedformen og *var. hyperborea* forekommer paa Tromsöen, er *var. Balbii* BON.

i Virkeligheden hörer sammen, — muligens ogsaa *G. affinis* Pk. og *biguttulus* Th., samt *boreellus* J. Sahlbg. At fremtidige Undersögelser ville bevirke en Reduktion af Artsantallet i denne Gruppe, derom nærer ialfald jeg for min Del ingen Tvivl.

Kristiania i November 1880.

TILL GASTRODES ABIETIS' (Linn.) LEFNADSHISTORIA

AF

O. M. Reuter.

I sextonde årgången af the Entomologist's Monthly Magazine, pg. 175 och 214, omtalas fynd af ofvan nämnda hemipteron i Skotland (Pitlochrie och Morayshire) under December månad 1879. Meddelaren anför dervid att han funnit arten på förra stället på kottar af *Abies Douglasi,* på det senare i fjorton exemplar emellan kottefjällen af *Abies excelsa.*

Denna notis innehåller emellertid egentligen intet nytt; ty mer än en författare från sjuttonhundratalet eller början af detta sekel nämner om ofvan anförda species att det uppehåller sig på kottarne af Abies. Så säger t. ex. Paola Schrank år 1801 om dess vistelseort i sin Fauna boica II, 1, p. 84: »in den, Zapfen der Rothtanne».

Den, hvilken tidigast och noggrannast redogjort för denna insekts lefnadssätt, är emellertid J. G. Kölreuter i en uti Acta Academiae Theodoro-Palatinae Tom. III (1775) pp. 62—68 införd uppsats med titel: »Nachricht von einer schwarzbraunen Wanze, die sich die Roth-tannenzapfen zu ihrem Winterlage erwählt, und gegen diese Jahreszeit den Creuzvögeln zur täglichen Speise dient.»

Då nu citerade afhandling innehåller åtskilligt, som torde vara obekant för vår tids entomologer, och då den äfven är af ett visst intresse för ornitologen, har jag trott ett kort referat af densamma förtjena sin plats i tidskriften.

Författaren säger sig redan år 1754 mot slutet af Oktober hafva iakttagit en stor mängd korsnäbbar i de würtenbergska granskogarne, vanligen i flockar af 6—12 individer. Han observerade dervid att de, der de slogo sig ned på ett af dessa träd, inom några få minuter nedkastade en stor mängd kottar, hvilka ännu voro helt friska och redan nästan fullmogna. Dittills hade han trott att korsnäbbarnes förnämsta näring utgjordes af granfrön, hvilka de på så skickligt sätt kunna utdraga från kottarne förmedelst sin för detta ändamål likasom särskildt bildade näbb. Men vid tanken derpå, att hvarje kotte innehöll ett så stort antal frön, att det borde förslå på en god stund för äfven den hungrigaste korsnäbb, samt att detta oaktadt foglarne så slösaktigt behandlade kottarne, hvilka de väl icke läto nedfalla i sådan mängd af blott oförmåga att qvarhålla dem, kom han till den slutsats att de nu måste i dessa uppsöka något annat än fröen, ehuruväl han visste att de under andra årstider läto sig dessa väl smaka. Han sköt derföre en korsnäbb och undersökte dess mage och kräfva. Till sin förvåning fann han i dessa intet annat än dels ännu hela, dels sönderstyckade individer af den skinnbagge, Linné i Systema naturae beskrifvit under namn af *Cimex Abietis* och af hvilken Kölreuter nu lemnar en omständig beskrifning, åtföljd af en figur (Tab. I, fig. X).

Kölreuter förmodade då genast, att denna insekt hade sökt sitt vinterläger mellan kottfjällen och att det egentligen var den, som utgjorde föremål för korsnäbbarnes undersökningar af kottarne. Vid närmare betraktande af insekten, syntes äfven dess i högsta grad tillplattade kropp särskildt lämpad för en vinterhvila emellan de tilltryckta kottfjällen, hvarest icke en annorlunda danad art kunde få utrymme nog.

Hans förmodan besannade sig vid undersökning af de på marken liggande, nyss nedkastade kottarne, i många af hvilka han fann 1 à 4 skinnbaggar. Då han vidare granskade de qvarsittande frukterna på några nyss fällda och af korsnäbbarne obe-

rörda exemplar af ofvannämnda barrträd, träffade han der 8 à 10 insekter i hvarje kotte. Han anmärker härvid att han alltid funnit dessa endast i frukten af granen (»Rothtanne») och blott i sådana, som antingen hängde qvar på trädet eller ock afkastats under årets sista månader, men aldrig i halfruttna, fuktiga kottar, hvilka redan öfver flere år legat på marken. Dessa senare skulle icke heller förmå att skydda skinnbaggarne emot fukt och väta, hvilken deremot hindras att intränga emellan fjällen af det harzlager, som i riklig mängd utsvettas särdeles i kanten af fjällen.

Kändt är att kottarne vid vinterns annalkande allt mer och mer sammandraga sina fjäll, hvilka icke åter öppnas förr än i Mars eller April följande år. I dessa tätt slutna rum ligga nu de ofta nämnda skinnbaggarne i vinterdvala och i godt skydd för köld och snö.

Kölreuter roade sig med att öfverraska de i en kotte gömda individerna med en konstgjord vår på så sätt att han lade kotten i ett stort öfvertäckt glas, som han om aftonen ställde i ett varmt rum. Följande morgon, då kotten genom värmen öppnat sina fjäll, sprungo en mängd skinnbaggar muntert omkring i glaset. Han satte då ånyo detta ut i kölden; småningom blefvo insekterna allt trögare och dåsigare, till dess att de den ena efter den andra åter drogo sig in emellan kottefjällen, hvilka äfven kort derefter ånyo slöto sig fullkomligt.

Det är dessa Kölreuters redan år 1754 gjorda, mera än hundra år gamla iakttagelser, hvilka nu senast med hänsyn till den i fråga varande insektens egendomliga vinterqvarter blifvit konstaterade af en britisk entomolog, sedan de så godt som fullkomligt råkat i glömska. Också hos oss öfvervintrar såväl denna art, som den närstående, *G. ferrugineus* Linn., på samma sätt. I April månad 1880 fann jag nämligen nära Helsingfors en mängd exemplar af dessa båda arter, hvilka fastnat i kådan på en föregående höst afhuggen granstam, ofvanför hvilken någon ekorre eller möjligen korsnäbb skalat kottar, att döma af den massa lösa kottefjäll, hvilka i högar lågo på en del af stubben.

Ingendera af arterna är att räkna bland våra allmänna hemiptera. Måhända skola de låta lättast insamla sig just om vintern genom undersökning af såväl gran- som tall-kottar. Medan jag nämligen hittills funnit *G. Abietis* uteslutande på gran, har

jag deremot tagit den andra arten, *ferrugineus*, upprepade gånger och särdeles på de åländska öarne på tall. Kanske ett hemförande af våra barrträds-frukter äfven med andra species skulle visa sig löna insektsamlaren under vintern.

Är sålunda frågan om *Gastrodes*-arternas öfvervintring fullkomligt bragt på det klara, qvarstår likväl ännu obelyst det faktum, som först ledde till upptäckten af deras vinterqvarter, eller den omständighet att korsnäbbarnes föda i våra barrskogar vintertid skulle utgöras hufvudsakligen af dessa insekter. Vi komma här in på ornitologiens område och sluta derföre med att upprepa Kölreuters, såsom det synes nog litet beaktade uppgift. Af stort intresse vore att se densamma konstaterad äfven af våra ornitologer.

Kölreuter tror att korsnäbbarne i denna ovanliga föda finna ett afrodisiacum, som vore af nytta för deras under vinterns kyla inträffande parning och stöder sig dervid på andra insekters kända verkan i likartadt hänseende. Saken förtjenar i alla händelser en närmare undersökning.

FÖR KULTURVÄXTERNA SKADLIGA INSEKTER

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

I.

Rättikeflugan

(*Aricia floralis* ZETT.)

Denna fluga, beskrifven af ZETTERSTEDT i hans stora arbete »Diptera Scandinaviæ» sid. 1536, är tämligen allmän och förekommer hos oss ifrån Skåne ända långt upp i Lappland. Hon har länge varit känd, men dock af de flesta entomologer,[1] hvilka upptagit henne i sina arbeten, blifvit förvexlad med andra, närstående arter. Hennes larver lefva i åtskilliga växters rötter, kanske företrädesvis i Cruciferernas. Sistlidne sommar fann jag dem ymnigt i rättikor (*Raphanus sativus* L.), som blifvit uppdragna på gödselstark och tämligen djup jordmån. Då dessa larver, så vidt jag vet, tillförene icke blifvit beskrifna hos oss, så anser jag att tidskriftens läsare borde vara intresserade för hvad jag iakttagit och nu kommer att bekantgöra beträffande desamma. Derjemte vill jag nämna något äfven om flugartens utseende i sina öfriga utvecklingsformer, något om dess lefnadssätt, skadlighet m. m. Således här först en kort artbeskrifning.

Båda könen hafva de något långsträckta pannsprötens borst småhåriga; ögonen nakna, d. v. s. ej håriga; vingfjällen 2, af

[1] Såsom FALLÉN, MEIGEN, MACQUART m. fl. ZETTERSTEDT beskref Rättikeflugan först uti »Ins. Lapponica» och sedan, såsom vi nyss sagt, uti Dipt. Scand. Larven beskrefs af BOUCHÉ 1858 (Naturg. d. Ins. s. 150) och af TASCHENBERG 1871 (Entom. für Gärtner and Gartenfreunde s. 389). Denne sistnämde förf. beskrifver arten så noga, att ingen tvekan bör kunna uppstå rörande dess identitet med den Zetterstedtska, d. v. s. med vår nu i fråga varande art. Äfven KALTENBACH upptager 1874 i sitt stora arbete (Die Pflanzenfeinde aus der Klasse der. Ins. sid. 40) denna flugart, men blott efter BOUCHÉ.

hvilka det öfre täcker det undre; vingarnas 3:dje och 4:de längdnerv emot spetsen föga divergerande och deras stora tvärnerv något litet krökt. — Längd omkring 5,5 till 6 millim.

Hanen är mörkt grå eller svartgrå; ögonen närma sig hvarandra på pannan, dock icke så nära, som hos andra, närstående arter, mellanrummet är svart och visar sig såsom ett längsgående band; mellankroppen har 3 längsgående, mer eller mindre breda och tydliga, mörka rygglinier; bakkroppen, som är smal, har en mörk linie längs ryggsidans midt, och med en dylik färg är äfven hvarje dess ring i spetsen smalt kantad; analdelen är liten, inkrökt och svart med något i grått skiftande glans; tarsernas trampdynor äro temligen långsträckta och hvita.

Honan är nästan enfärgadt grå; ögonen mera åtskilda på pannan, som är tecknad med ett svart längsgående band; bakkroppen aflångt äggformig och tillspetsad; tarsernas trampdynor små och hvita.

Larven hvitaktig, glänsande och naken (hårlös); framtill tämligen trubbspetsad och försedd med 2 svarta munhakar, som på vanligt sätt kunna indragas och utsträckas; sista bakkroppssegmentet har i spetsen en afplattning, omgifven af en upphöjd kant, i hvilken befinna sig tandlika utskott, 4 på hvardera sidan, af samma färg som kroppshuden, och 4 brunaktiga nedtill; dessutom synas i midten af denna afplattning 2 små kretsrunda och svart- eller brunkantade andhål.

Puppan är rödbrun och tvärstrimmig, i båda ändar afrundad, med antydningar baktill af de 8 tandlika utskott, som återfinnas hos larven, samt af de 2 andhålen.

Med all sannolikhet öfvervintrar *Rättikeflugan* såsom puppa i jorden och utvecklas sedermera i början af sommaren, då hennes fortplantning begynner. Jag har nämligen funnit henne vid midsommartiden i lifig verksamhet och under sådana förhållanden, att jag trott mig med säkerhet kunna antaga, det hennes parning och fortplantning med all ifver pågick. Hon är, liksom många af hennes samslägtingar, tämligen rädd och i sina rörelser ganska snabb. Dock gäller detta mera hanarne än honorna; ty dessa senare äro, i synnerhet sedan äggstockarna börjat svälla, tämligen tröga och gå vanligen omkring helt makligt på marken eller, som vi här kunna säga, mellan de på plantsängarna upp-

spirande växterna. Hanarne deremot sitta på bladen, hvarifrån de emellanåt göra små utflygter för att i munter lek svänga om med hvarandra. Denna fröjd varar dock icke länge, ty kort efter fortplantningen sluta de sina dagar. Honornas lifstid varar åter något längre, nämligen till dess de afsatt sina ägg. Såsom jag förut antydt, afsätta dessa flughonor utan tvifvel sina ägg äfven på andra växters rötter än rättikornas, och detta mitt antagande måste ju vara fullt berättigadt, då det är med säkerhet bekant, att den i fråga varande flugarten förekommer i trakter, der rättikan icke odlas. Men då jag nu riktat min uppmärksamhet endast på de förödelser, som rättikeflugan anställer på denna kulturväxt, så lemnar jag för tillfället derhän, huruvida hon under sitt larvstadium kan vara skadlig äfven för andra växter. Den befruktade honan lägger sina ägg nära rotknuten af rättikan, och det dröjer sedan icke länge, förrän larverna utveckla sig och äta eller, rättare sagdt, liksom slicka sig in i den ansvälda roten, i hvilken de till en början åstadkomma ett oformligt sår, men sedermera tämligen regelbundna gångar, som dels löpa ytligt, dels någorlunda djupt in i den köttiga rotmassan. Från dessa sår och gångar utsipprar hela tiden en stinkande vätska och det dröjer sedan icke länge förrän svampbildning och röta inställa sig. Rättikor, hvilka, såsom icke sällan är fallet, hemsökas af en mängd dylika larver, varda icke användbara såsom menniskoföda. Jag har under sistlidne torra sommar sett exempel på, att en hel plantering af denna rotfrukt gått nära nog alldeles förlorad genom de härjningar, som rättikeflugans larver förorsakat.

Enligt mina iakttagelser, har rättikeflugan årligen två generationer. Den sista af dessa, som först senare på sommaren kommer till utveckling, ger upphof åt vårafveln, i det att pupporna efter den samma, såsom vi förut antydt, öfvervintra. Sådan är, enligt min på egna iakttagelser stödda uppfattning, denna flugarts utveckling och lefnadssätt, och, fastän jag icke kan beräkna omfattningen af den skada, som hon under för hennes existens gynsamma yttre förhållanden kan förorsaka, så tror jag dock, att hvarje trädgårdsodlare bör egna henne en större uppmärksamhet än hvad hittills skett.

FYNDORTER Å MER ELLER MINDRE SÄLLSYNTA SVENSKA SKALBAGGAR

MEDDELADE AF

A. WÅNGDAHL.

Carabus nemoralis säges af Prof. BOHEMAN ej vara funnen i landskapen mellan Skåne och Stockholm; men togs förra året i Hammars socken i Nerike vid byn Skyrsta bland tröskad hafra.
Bembidium rufipes, Hammars socken.
» Sahlbergi, Helsingland Iggesunds bruk och i Hammar.
Trechus rivularis, Helsingland, Iggesund.
Cymindis basalis, Iggesund.
Feronia gracilis, Iggesund och i Hammar.
» borealis på Hornslandet.
Amara lunicollis, Hammar.
» nitida, n. Helsingland vid Iggesund.
Anchomenus livens, n. Helsingland och Hammar.
» bifoveolatus, »
» versutus, »
» Bogemani, »
Badister peltatus, Askersunds socken, torpet Tastorp.
Chlenius nigricornis, Hammar, Lunna ägor.
Ophonus puncticollis, Hammar.
Harpalus luteicornis, »
» rubripes, Hammar, under stenar i en sandgrop invid Stora Sundet. Flere exemplar.
discoideus, Hammar.
neglectus »
Bradycellus cognatus, n. Helsingland och Hammar.
» placidus, Hammar.

Hydroporus bilineatus, Hammar.
» brevis vid Iggesund.
» geniculatus »
» elongatulus » och ett exemplar i Hammar.
» notatus » och ett d:o i d:o.
» Gyllenhali »

Hydaticus stagnalis i en vattenpus vid Ultuna i Upland, tagen af Ragnar Wångdahl.

Cymatopterus striatus i Storsjön i Arbrå socken i Vestra Helsingland.

Illybius ater, utom i Norra Helsingland, förekom rätt ymnigt i en vattensamling vid Hammars kyrka.

» crassus, n. Helsingland.

» obscurus, » i flere småsjöar.

Agabus serricornis, n. Helsingland utom vid Nianfors bruk, sedermera i flere exemplar i en tjärn på holmen Alsterdam i Iggesunds skärgård.

Gaurodytes nigro-æneus, n. Helsingland.

Cyphea curtula, för första gången tagen i Skandinavien i n. Helsingland, bestämd af Adj. Thomson och lemnad till Riksmuseum i Stockholm.

Necrophorus vestigator, Iggesund.

» microcephalus, Hammars glasbruk.

Spherites glabratus, n. Helsingland.

Anisotoma Triepkei, »

Amphicyllis globosus » och i Hammar.

Cyphoceble lævigata, Hammar.

Agathidium mandibulare, »

Napochus Mäklini, »

Rhyzophagus parallelo-collis, » och n. Helsingland.

Cercus bipustulatus, n. Helsingland.

Meligethes exilis, Hammar.

Soronia punctatissima, n. Helsingland, talrik.

Epuræa silacea, Iggesund på nysågade bräder.

» parvula, »

» variegata,

Thymalus limbatus, n. Helsingland, Norrbo socken.

Peltis grossa, under granbark i n. Helsingland.

Calitys dentata, ett exemplar på berget Nipen i Norrbo socken och ett på en gärdesgård vid Månfors bruk, n. Helsingland.

Micropeplus tesserula, Hammar, Skyrsta egor.

Dermestes murinus, Iggesund i mängd i cadaver.

Hister stercorarius, Hammar.

Athalus bimaculatus, Hammar.

Platysoma frontalis, Iggesund.

» deplanata, Helsingland.

» oblonga, »

Aphodius granarius n. Helsingland i flere exemplar.

» piceus »

» nitidulus »

» conspurcatus »

Pediacus depressus, Iggesund i safven på barkad Asp.
Dendrophagus crenatus »

Bothrideres contractus, n. Helsingland.
Cerylon deplanatus »
impressus »
Ernobius nigrinus var c, Hammar.
Sitodrepa panicea, n. Helsingland.
Coniporus orbiculatus »
Cis alni »
Ennearthron cornutum »
Eridaulus Jacquemarti »
Entypus fronticornis »

Lathridius rugicollis, n. Helsingland.
Conithassa hirta »
Corticaria cylindrica »
Cryptophagus saginatus »
Anchicera Zetterstedti »

Chrysobothrys Chrysostigma, n. Helsingland.
Habroloma nana, Hammar.
Adelocera conspersa, n. Helsingland.
Corymbites serraticornis »
» melancholicus »
» bipustulatus »
Elater tristis »
Cantharis violacea, Hammar.
» pilosa, n. Helsingland.
Malthodes guttifer »
» mysticus »
Hylecoetus dermestoides Iggesund på vedkast.

Blaps mortisaga, Iggesund inuti en spismur.
Upis ceramboides, n. Helsingland på Hornslandet under granbark, på Innerstön under björkbark.
Hypophloeus longulus, n. Helsingland.
Mycetochares flavipes »
Ernocharis obscura »
Cistela ceramboides, Hammar.
Mordella maculosa, n. Helsingland.
Zilora ferruginea »
Rhinosimus ruficollis »
Cnestocera violacea » talrikt.

Apion pallipes, n. Helsingland.
» Ervi »
» simile »
Sitones elegans, Hammar.
Polydrosus fulvicornis » och n. Helsingland.
Otiorhynchus lepidopterus, n. Helsingland.
Phytonomus punctatus, Hammars glasbruk.
Bagous binodulus, n. Helsingland och Hammar.
Lixus Bardanæ, i Hammars glasbruks trädgård på *Spiræa*.
Pisodes piniphilus, Hammar.
Coeliodes Epilobii » och n. Helsingland.
» fuliginosus »
Centorhyncus apicalis VAR., B. Hammar.
» viduatus »
Baridius picinus »
Gymnetron linariæ »
Elleschus scanicus »
Magdalinus phlegmaticus »
Hylesinus crenatus »

Callidium coriaceum, Hammar, St. Aspön i Vettern.
Toxotus Lamed med varietet, Iggesunds bruk ymnigt.
Pachyta septentrionis med var., n. Helsingland vid Nianfors bruk på nysågad plank.
» marginata vid Nianfors bruk äfven på nysågad plank.
Acantoderes varius Hammar, St. Aspön i Vettern.
Pogonocherus ovalis, Iggesunds bruk och Hammar.
Monochamus Sartor, Iggesunds bruk på grantimmer.
Saperda Seydlii, n. Helsingland på Östanå hemman nära Iggesunds bruk i samma asp, i hvilken Chryphalus binodulus första gången togs i Skandinavien.

Donacia obscura, n. Helsingland och Hammar.
Phyllotreta 4-stigma, n. Helsingland.
Psylliodes Napi D:o.
Chrysomela geminata, n. Helsingland och synnerligast Hammar, der den ej synes vara så sällsynt.
Lina lapponica, n. Helsingland, der ej sällsynt, men träffades år efter år vid Iggesund endast på en enda säljbuske.
Plagiodera salicis, n. Helsingland på Ljusgrunden i Hudiksvalls-fjärden i stor mängd, ett exemplar i Hammar.
Cryptocephalus distinguendus, n. Helsingland.
» coryli »

Cassida vibex Hammar.
» thoracica »
» sangvinolenta »

Coccidula scutellata, Hammar.
Hippodamia segetalis m. fl. variteter Hammar.
Adimonia mutabilis »
Halyzia impustulata »
Coccinella magnifica, Iggesunds bruk.
» 14-pustulata, n. Helsingland i mängd på Storön i Forsa socken äfven Hammar.

BIDRAG TILL KÄNNEDOMEN OM SKANDINAVIENS FJÄRILSFAUNA

AF

K. FR. THEDENIUS.

NYA ELLER MINDRE KÄNDA FYNDORTER FÖR FJÄRILAR.

(Forts. från pag. 101).

Oeneis Jutta Hb. Denna fjäril synes icke tillhöra fjällen utan de lägre belägna, fuktiga skogstrakterna och mossarne i norra och mellersta delen af Skandinavien. Wallengren uppgifver 61° nordlig polhöjd såsom den sydligaste trakten i vårt land, der den blifvit funnen, nämligen i Ore socken i Dalarne. Såsom varande en nordlig art, borde den icke gå så långt sydligt i kustprovinserna. Den är dock icke sällsynt i Helsingland och D:r R. Hartman tror sig hafva sett den i skogarne nära Gefle. Ännu sydligare har den blifvit funnen under sista sommaren, ända ned på Wermdön, öster om Stockholm. Skolynglingarne Gustaf Zetterlund och Emil Holmgren fångade två exemplar af denna fjäril den 27 Juni 1880 på en vidsträckt myr vid Långvik på Ingarön på 59,4° latitud.

Fjärilarne synas icke vara så noga med latituden. Detta är väl icke heller underligt. De sofva såsom pupor under den kallare årstiden. Om sommaren är det nog tillräckligt varmt för dem äfven långt norr ut. Mera se de

på lokalen och näringsväxterna. Genom fortsatta forskningar finner man snart, att de icke förekomma på få och inskränkta lokaler utan på lokaler af samma beskaffenhet — ofta långt aflägsna från hvarandra. Så är Pararga Dejanira Linn. *(Achine)* funnen litet hvarstans i Östergötland och Skåne. Intressant skall det blifva att se, om vi kunna återfinna denna fjäril vid Drottningholm, der den enligt Wallengrens »Dagfjärilar» blifvit tagen af Belfrage.

Smerinthus Tiliæ L. Jag anser det icke vara särdeles ondt om denna fjäril, ehuru den mindre lätt påträffas. Larven kryper vanligen högt upp i lindarne och fjärilen sätter sig icke på plank och andra lågt belägna hviloställen. Icke heller synes den sällskapa med de andra skymningsfjärilarne vid deras besök på blommande syrener. Uppgiften i Wallengrens arbete om Skymningsfjärilarne, att denna art är i Sverige funnen ända till Simo bruk i Upland är beroende på ett tryckfel. Bruket heter Gimo.

Acherontia Atropos L. Då det händt att påträffandet af denna fjäril blifvit omtaladt i allmänna tidningarne, torde det kunna ursäktas, om jag omnämner, att ett exemplar, som jag har i min samling, blifvit fångadt vid Strömsbro nära Gefle; ett annat, som jag äfven har, i Films sockens klockaregård (på vinden) nära Dannemora grufvor; mitt tredje vid Åsby i Kolbäcks socken i Vestmanland och ett fjerde exemplar vid Hästveda station i Skåne. I professor O. Th. Sandahls samling finnes ett exemplar, taget vid Lännersta på Vermdön nära Stockholm, ett från Ångermanland och ett från Luleå. Uppgiften i Wallengrens arbete om skymningsfjärilarne, att larven lefver bland annat på Lycum europæum, bör rättas till Lycium europæum. Som bekant hör slägtet Lycium till växtfamiljen Solanaceæ — larvens näringsväxter. Larven uppgifves vara ofta nog anträffad på Öland.

Sphinx Convolvuli L. Då Wallengren gaf ut sitt intressanta arbete öfver skymningsfjärilarne, kände man ej denna art såsom fångad i vårt land af andra än Zetterstedt och Fallén. Båda hafva funnit den i södra Skåne. Wallengren har sedan fångat många exemplar af den ståtliga fjärilen i sitt pastorat Farhult och med sin vanliga frikostighet har han delat med sig deraf åt sina entomologiska vänner. Under sommaren 1874 lyckades det lektorn d:r N. C. Kindberg att vid Hofby i vestra Eneby socken i Östergötland fånga ett exemplar af denna sällsynta fjäril. Exemplaret, som han godhetsfullt skänkt mig, är ganska afnött, men fullt igenkänneligt. Det har måhända flugit lång väg.

Sphinx Pinastri L. På samma ställe, der lektor Kindberg funnit Sphinx Convolvuli, har han funnit en form af *S. Pinastri,* som är ganska olik den vanliga. På framvingarne saknas de tre mörka strecken, men i stället finnas der två bruna, krokböjda och mångkantiga tvärband, som dela vingarne i tre afdelningar. Man skulle kunna tro att det är en annan art; men tecken till likartad teckning finner jag hos några exemplar af S. Pinastri, som jag eger, men icke på långt när så utbildad, som på exemplaret från Östergötland.

Deilephila livornica Esp. (*S. lineata* Fabr., Mant.). På samma ställe — Hofby i vestra Eneby socken i Östergötland — har lektor Kindberg funnit ett exemplar af denna art. Exemplaret har han förärat mig. På

fångstplatsen växte *Lonicera Caprifolium* i mängd, och den växten böra fjärilsamlare ifrigt plantera, ty den tyckes kunna locka till sig fjärilar från aflägsna trakter. Skymningsfjärilarne flyga långa vägar, ledda af blommornas vällukt om aftnarne. *Lonicera Periclymenum* torde vara nästan lika godt lockbete, ty dess blommor lukta äfven godt och starkt på qvällarne.

Så vidt jag vet, är denna fjärilsart icke förr funnen i Skandinavien. Den är till och med tämligen sällsynt i Tyskland. Det svenska exemplaret är ovanligt stort. Dess artkännemärke är: Olivbrun. Framvingarne ofvantill med hvita, snedt gående tvärstrimmor, följande vingnerverna och ett bredt, blekt grågult, långsgående, tandadt band, som når ända ut till vingspetsen. Bakvingarne ofvantill rosenröda med svart bas och ett bredt, svart band efter hvardera kanten. — Till storlek och vingarnes form liknar den mycket Deilephila Galii Ochs., men skiljes lätt på de hvita strimmorna på framvingarne. På mellankroppens öfre sida har den äfven två långsgående, hvita strimmor, hvilka icke finnas hos *D. Galii*. — Figurerna N:o 65 och 112 för Sphinges i Hübners »Sammlung europäischer Schmetterlinge» framställa fjärilens utseende.

Macroglossa Ochs. Båda arterna förekomma talrikt i nordligaste delarne af Upland. Vid Elfkarleby kyrkoherdeboställe har jag midsommartiden fångat dem i stor mängd, då de midt på dagen i solhettan svärmat omkring syrenblommorna.

Sesia tipuliformis (L.) Wallengren säger att denna art är den allmännaste hos oss. Så är den nog. Af de andra har jag sällan funnit något exemplar. Men denna art har gjort mästerstycke i min trädgård, der den förekommit i hundratal. Den har under åren 1878 och 1879 tagit lifvet af nästan alla mina vinbärsbuskar, både röda och svarta.

(Forts.)

SMÄRRE MEDDELANDEN:

Zerene Hyale L. är i år funnen i stor mängd i Skåne vid Kristianstad (Lilljeborg) och Wedelsbäck (Möller); flera exemplar togos under Augusti i Blekinge vid Spandelstorp (J. Ankarcrona); en ♂ i Östergötland vid Kudby prestgård på Vikbolandet den 12 Aug. (G. Adlerz); en ♂ vid Stockholm vid södra ändan af Nyboda-tunneln den 20 Juni (O. Bergström).

Af Zerene Edusa Fabr. fångades förliden sommar 2 ex. vid Wedelsbäck (Möller) och 1875 i Aug. ett ex. i närheten af Linköping (Tollin).

Från D:r O. M. Reuter har jag mottagit följande bidrag till Stockholmstraktens insektfauna:

»Att Stockholms-trakten är synnerligen rik i faunistiskt hänseende och ännu, oaktadt de talrika exkursioner, der blifvit gjorda, har att erbjuda den svenska faunan rätt mycket af intresse, har jag under några i densamma före-

tagna hemipterologiska utflygter varit i tillfälle att erfara. Sålunda fann jag år 1870 i Juni på Djurgården (bland *Urtica?*) den för hela norden nya capsiden Macrolophus nubilus H. Sch. År 1875 hade jag nöjet att med professor Sandahl företaga en exkursion öfver Siklaön och en del af Djurgården till Blockhusudden, hvarest hans gästfria hem då låg inbäddadt bland den herrliga parkens lummiga träd. Jag förbigår här de sällsynta arter, vi under denna vår utfärd togo och hvilka redan förut af Boheman eller Stål anträffats i Stockholms omgifningar och skall endast anföra sådana, hvilka icke förut anmärkts så nordligt eller ock ännu icke publicerats såsom svenska. Af det förra slaget har jag att anteckna den inom Skandinavien endast på Öland och på ett ställe i Skåne funna Halticus luteicollis H. Sch., af hvilken på Siklaön togos några exemplar på blommande *Galium mollugo*, på hvilken vext äfven erhöllos några individer af den nysvenska Stiphrosoma steganoides J. Sahlb., en insekt, förut funnen i ryska Karelen, på Tyrolens berg samt i England, men hvilken art rättast torde böra anses endast såsom en mörkhufvad varietet af den vanliga St. leucocephala Linn., i hvilkens sällskap den äfven nu fångades. På Siklaön togos vidare på torra backar flera exemplar af den rätta Nysius (Ortholomus) punctipennis H. Sch., hvilken dittills i svenska samlingar hopblandats med N. helveticus H. Sch., (= N. ericae Boh., = N. punctipennis Stål, Syn. Cor. et Lyg., 213, 2) och hvarken af Stål eller Thomson i deras bearbetningar af Sveriges Lygaeider anföres såsom svensk. (Exemplar, tagna af Boheman i Stockholmstrakten och på Öland, finnas emellertid i Svenska Riksmuseum). Icke mindre gynsamt var besöket på Djurgården, i det vi här på gamla exemplar af *Ulmus montana* bekommo flera exemplar af den såsom det synes vid detta träd bundna, för Skandinavien—Finland nya capsiden Orthotylus viridinervis Kirschb. (nec Thoms. in Opusc. ent. IV). På äppel- och päronträd på Blockhusudden fångade vi ytterligare en annan nykomling för vår nord, nämligen Atractotomus Mali Mey., som förekom ganska talrik i olika utvecklingsstadier.

År 1877 besökte jag på genomresa Stockholm samt tog dervid på Strömsborg ett ifrån lindträden nedfallet exemplar af Orthotylus striicornis Kirschb., af hvilken dittills i vår nord blott en individ blifvit funnen i sydvestra Finland. Innevarande sommar har jag, äfvenledes på lindträd fångat ett annat exemplar af samma art invid Nacka qvarnar.

De hemipterologiska resultaten af mina exkursioner i Stockholms omnejd denna sommar hafva varit jämförelsevis mindre anmärkningsvärda. Omnämnas bör dock att jag på trädstammar å Adolf Fredriks kyrkogård insamlat en stor mängd af den såsom svensk hittills förbisedda Phytocoris dimidiatus Kirschb. Exemplar af denna art från Småland, Östergötland och Stockholm hafva i Riksmusei samlingar stått sammanblandade med Ph. Populi Linn.

I närheten af Skogsö-träsk ej långt från det för Tidskriftens läsare genom en uppsats i dess första häfte bekanta »Östra Stäket» på Vermdön, erhöll jag jämte exemplar af röda stackmyran äfven ett exemplar af den, såsom efter nämnda myra starkt mimisk, särdeles märkvärdiga kortvingade honan af Myrmecoris gracilis F. Sahlb., en art förut veterligen funnen i Sverige en-

dast såsom långvingad, nämligen i Öster- och Vestergötland. Med anförande af detta intressanta fynd afslutar jag mina anteckningar, hvilka hufvudsakligen afsett att väcka samlarens uppmärksamhet på icke blott hvilket rikt fält Stockholms-trakten erbjuder honom, utan äfven hvilka utsigter till nya upptäckter för den svenska faunan finnas för den, som vill egna sin uppmärksamhet åt skinnbaggarnes i flere afseenden ganska intressanta grupp.»

Kand. G. ADLERZ har i bref meddelat mig följande:

»Af Hamearis Lucina L. fångade jag i slutet af Maj 1876 en ♂ i närheten af Linköping och de följande åren har arten åter funnits på samma lokal. Pamphila lineola OCHS. tog jag på samma ställe i början af Aug. 1878 men endast ett exemplar. På en torr och solig skogsbacke vid Helgestad i Kudby socken i Östergötland lyckades jag påträffa den såsom nordisk varietet ansedda Argynnis Aglaja var. æmilia ACERBI i början af Aug. 1876. Framvingarne ofvan helt och hållet svartbruna med undantag af en rödbrun fläck nära basen i diskfältet; bakvingarne likaledes nära basen försedda med en rödbrun fläck jämte några andra större, otydliga, mörkt rödbruna, i rad stående och nära yttre kanten belägna fläckar. Vingarne undertill äfven mörkt färgade och bakvingarnes yttre hälft, inbegripet det öfver vingens midt löpande silfverfläckbandet, öfverdragen med svartaktigt grönbrunt.»

Från Finland meddelas att doc. J. SAHLBERG under senaste sommar i Teisko kapell funnit ett nytt coleopteron tillhörande slägtet Zilora (familjen Melandryidae) hvilken skiljer sig från den enda förut kända europeiska arten Z. ferruginea genom mera långsträckt kropp med starkare utstående och spetsigare bakhörn på prothorax, hvars öfre sida äfven är mycket finare och tätare punkterad. Denna art togs under barken af en torr granstam tillsamman med Pytho abieticola J. SAHLB., för några år sedan upptäckt i Ruovesi. I djupa granskogar, hvilka för den finske entomologen synas vara särdeles gynsamma lokaler, hade doc. SAHLBERG därjämte funnit en ny art af slägtet Agathidium, som han kallat A. bicolor och hvilken afviker från den närstående A. seminulum bland annat genom mörk antennklubba samt mycket kort och otydlig suturalstrimma. Arten är tagen i Ruovesi, Idensalmi och Yläne. Under sommaren hade för öfrigt Pytho kolvensis C. SAHLB., en på decennier icke återfunnen art, tagits i flere exemplar.

Stud. ENWALD, som sista sommaren gjort entomologiska exkursioner på rysk-lapska halfön, hade bland annat anmärkningsvärdt därstädes funnit äfven den af doc. SAHLBERG föregående sommar på högsta toppen af Båtfjället i Saltdalen i Norge upptäckta högst intressanta och prydliga skinnbaggen Salda alpicola J. SAHLBERG.

Jacob Spångberg.

FRÅN DALARÖ I SEPTEMBER (1880).

ENTOMOLOGISK SKIZZ

AF

O. M. REUTER.

För någon tid sedan var jag i tillfälle att uti ett till Red. af Entomologisk Tidskrift ställdt och af denne publiceradt bref framhålla Stockholms-traktens ovanliga rikedom i entomologiskt hänseende. Jag har sedermera under en i början af September månad till Dalarö företagen utflygt, åtföljd af en veckas vistelse på nämnda halfö, ytterligare blifvit i tillfälle att konstatera densamma. Då under de derstädes gjorda exkursionerna icke blott några för Sverige nya insektarter togos, men äfven flere för Stockholmstrakten icke förr antecknade, torde nedanstående lilla redogörelse för hemipterfaunan på Dalarö, sådan den gestaltade sig i början af September månad, icke vara utan allt intresse. Att Dalarö under sommaren visar en annan faunistisk fysiognomi och äfven då helt visst har att bjuda på flere rariteter, faller af sig sjelft. De arter, som nedan omnämnas, äro deremot antingen höstformer eller sådana sommararter, hvilkas fulla utveckling afslutats först i slutet af Juli eller i Augusti.

Dalarö är icke så enformigt på lokaliteter, som vid första ögonblicken kunde synas. Vi vilja först vända oss till den mängd små gårdsplaner, hvilka uppstått kring de af Stockholmspubliken i stort antal uppförda villorna. På dessa erhålles bland annat *Piesma maculata* LAP., lefvande på de härstädes och särdeles vid renar af potates-täppor m. m. växande *Chenopodiaceer*. På nämnda växter gjorde jag här vidare ett fynd af mycket intresse, i det jag nemligen i temlig mängd fann den lilla af mig i meddelanden från Soc. pro F. et Fl. Fenn. I, p. 76 beskrifna *Trioza Chenopodii*, en för den svenska faunan ny Chermetid. Fyndet

intresserade mig isynnerhet derföre att jag på senare tid betviflat att denna art i sjelfva verket skulle lefva på *Chenopodium,* emedan jag för ett år sedan fann densamma talrik på ett klöfverfält i södra Finland.[1] Nu togos emellertid såväl imagines, som *nymfer* på *Chenopodium,* så att vistelsen på klöfverfältet icke var annat än tillfällig eller måhända berodde derpå att molla växte inblandad med klöfret. F. Löw i Wien har meddelat mig att den blifvit funnen äfven på *Atriplex* och jag tog också på denna växt två exemplar på annat ställe å Dalarö. En beskrifning och afbildning af den hittills okända nymfen skall jag en annan gång meddela. — En annan för entomologen intressant växt, som förekommer på gårdsplanerna och vid vägränderna, är *Artemisia absinthium.* Denna har i sommar varit öfverallt mycket utsatt för härjningar af bladlöss (*Aphides*), af hvilka den hyst verkliga myriader. Tack vare detta förhållande, har den tillika varit i riklig mängd besökt af en liten art af den specielt bladlus-sugande familjen *Anthocoridae*, *Triphleps niger* Wolff, hvilken tidigare såsom larv och nymf, men först från medlet eller slutet af Augusti såsom imago gör anfall på bladlössen. Också en annan rof-skinnbagge uppträdde i en *Coriscus*-art, hvilken jag åtminstone tills vidare betraktar såsom en ovanligt liten form af *C. ferus* Linn. med elytra icke gående ut öfver abdomens spets och flygvingarne kortare än abdomen, och hvilken form förtjenar att i större massor insamlas och närmare studeras. Osäkert är ännu huruvida den på Dalarö, likasom i hela Stockholms-trakten, på *Artemisia* allmänna *Plagiognathus albipennis* Fall. lefver af bladlöss eller af växtens safter; jag tror hellre det senare. En säker bundsförvandt i utsugandet af plantan ega bladlössen emellertid i den i sommar af mig så väl vid Östra Stäket som på Dalarö funna *Aphalara artemisiae* Förster., af hvilken Riksmuseum förut egde exemplar endast från Gotland.

Närmast ofvan om villorna ligga ljungbevuxna berg med mer eller mindre stor barrskog. Jag öfvergår nu till dessa lokaliteter. Från träden lyckades jag icke inhösta mera än ett exemplar af *Temnostethus pygmaeus* Fall. och ett af *Dicrooscytus rufipennis* Fall. Desto bättre lönade sig samlandet på ljungen, i det

[1] Se Medd. Soc. F. Fl. F:ca, V, p. 234 (1880).

nästan samteliga här tagna arter förut äro oanmärkta för Stockholms-trakten. Så t. ex. den på Dalarö ej sällsynta *Scolopostethus decoratus* HAHN (= *melanocerus* THOMS., förut inom Sverige känd endast från Skåne), hvilken uteslutande lefver på ljung, i likhet med den på Korsholmen utanför Dalarö tagna *Stygnus pygmaeus* F. SAHLB. (= *pilosulus* THOMS.), som af THOMSON anföres såsom sällsynt i södra Sverige och lika litet som den förra hittills varit representerad i Riksmusei samlingar. Detsamma är äfven förhållandet med den lilla vackra *Zygina rubrovittata* LETH. (= *Typhlocyba ericetorum* J. SAHLB.), en för Sverige hittills okänd Cicadarie, af hvilken exemplar kunde tagas flerestädes på Dalarö och närliggande smärre öar. Slutligen må äfven omtalas *Nysius helveticus* H. SCH., *Pterotmetus staphylinoides* BURM., *Rhinocola ericae* CURT. (= *callunae* BOH.), hvilken lilla Chermetid förekom såväl såsom imago, som äfven ännu såsom nymf alls icke sällsynt. Såsom en regulator för den för stora förökningen af dessa och andra callunaevora uppträder härstädes icke fåtalig *Coriscus ericetorum* SCHOLTZ.[1] — Under lafvarne på sjelfva berget krypa de brachyptera *Plinthisus pusillus* SCHOLTZ och den såsom så sällsynt ansedda *Macrodema microptera* CURT. (= *gracilis* BOH.); till följd af sin färglikhet svårare att upptäcka äro *Orthostira nigrina* FALL., *macrophthalma* FIEB. och *parvula* FALL., den sista den allmänaste. — Bland gräset emellan trädstammarne på bergssluttningarna uppträdde åtskilliga homopterer och särskildt må bland dessa framhållas den inom Sverige hittills endast för Stockholm och Östergötland uppgifna *Athysanus brevipennis* KIRSCHB.,[2] hvilken var allmän öfverallt på nyss angifna ställen, äfvensom delvis på ljungen. I sällskap med denna förekommo *Athysanus sordidus* ZETT. och *Sahlbergi* REUT. (Medd. F. Fl. F:ca V, pp. 209 och 220), *Notus molliculus* BOH. och *aridellus* J. SAHLB., ny för Sverige, den förr blott i södra och vestra Sverige tagna *Megophthalmus* (= *Paropia*) *scanicus* FALL., äfvensom *Liburnia Fairmairei* PERR., en art,

---

[1] På ljungen gjordes vidare fynd af intressanta *Collembola (Sminthurus)*, äfvensom en förmodligen ny *Thrips*.

[2] Är äfven tagen i mängd i Ångermanland af STÅL, enligt exemplar i Riksmuseum.

som ännu icke publicerats såsom svensk, och *Stiroma bicarinata* H. Sch.

Från de skogklädda bergsluttningarna komma vi till de egentliga barrskogarne, hvilka finnas i något större utsträckning i närheten af den s. k. »schweizerdalen.» Också här var det egentligen markens ristäcke, som erbjöd entomologen något af värde, ty granarne gåfvo mig endast ett exemplar af *Plocaria vagabunda* Linn. Särskildt framstod i detta afseende *Myrtillus nigra*, på hvilken jag tog ett exemplar af den hittills icke såsom svensk bekanta *Chermes ledi* Flor. (förut funnen af mig i Bohuslän och i Finland, egentligen lefvande på *Ledum*, men äfven förr någon gång af mig anträffad på blåbärs-ris). Vidare förekom på samma växt i mängd exemplar af *Tingis Oberti* Kol. och af den ytterst sällsynta *Eupteryx pictilis* Stål, äfvensom *Cicadula variata* Fall. och *Athysanus sexpunctatus* Fall., af hvilken arts hane den af mig nyligen i Medd. från Soc. pro F. et Fl. Fenn. från södra Finland såsom ny beskrifna *A. domino* endast är en färgvarietet, enligt hvad jag funnit vid undersökning af exemplar i Svenska Riksmuseum. Slutligen bör omnämnas *Liburnia Fairmairei* Perr., hvilken bland högre gräs på skuggiga ställen anträffades i mängd.

På sina ställen förekomma i skogarne och mellan bergen försumpningar, bevuxna med *Juncus* och *Carices* samt ofta äfven med *Galium palustre*, från hvilken erhölls *Trioza galii* Först. och en förmodligen ny särdeles vacker liten *Thrips* (förut funnen af mig på samma växt vid Skogsö-träsk midt emot Östra Stäket samt vid Mariehamn på Åland). På *Juncus* lefde i stor mängd *Conomelus limbatus* Fabr., såväl kort- som långvingad, äfvensom sparsammare *Livia juncorum* Latr., en art, som åstadkommer de kända deformationerna på *Juncus conglomeratus*, hvilka i tiden gifvit anledning till uppställandet af en ny varietet af denna art. (För öfrigt iakttog jag på flere ställen talrika larver på blomhufvudena, dolda i sina hvita säckar och troligen tillhörande någon *Coleophora*-art. På desamma har jag tidigare blifvit uppmärksamgjord af professor Sandahl vid Stäket, där de förekommo i ännu större antal). På *Carices* lefde här vidare stora massor af *Megamelus notula* Germ. samt sällsyntare den för Sverige nya *Kelisia* (= *Stenocarenus*) *vittipennis* J. Sahlb. (= *gut-*

tuliferus Kirschb.); äfven togs ett exemplar af *Orthostira platychila* Fieb. Vid undersökning af *Sphagnum* erhölls ett exemplar af den sällsynta *Ceratocombus coleoptratus* Zett. (= *muscorum* Falb.), af hvilken jag vid Skogsö träsk nära Stäket funnit äfven en långvingad individ i Augusti. Slutligen må omnämnas tre exemplar af den i Sverige så sällsynta *Stenocranus lineola* Germ. (= *minutus* Fabr.), en art, som inom Skandinavien ännu icke tagits annorstädes än vid Stockholm. Också här uppträdde en hämmande faktor vis à vis de phytophoga-arterna i *Coriscus rugosus* Linn., hvilken på sina ställen var ganska talrik.

Följer man vägen genom den s. k. »schweizerdalen» till Smådalarö, så kommer man snart till lokaler af annan natur, sådana dessförinnan äfven ett par ställen passerats. Ängsmarker infinna sig sålunda, vid dikesränderna bekransade af *Salices* och stundom af *Rhamnus cathartica* och öfvergående i backar med björk eller hasselskog, stundom sträckande sig ned till de oftast långgrunda och i vattenkanten med *Heleocharis* och *Scirpus*, men blott sällsynt och sparsamt med *Phragmites* bevuxna stränderna, hvilka för öfrigt bekransas af alar och ofta nog mellan dessa med präktiga buskar af *Crataegus*. Ängarnes fauna erbjuder intet synnerligt anmärkningsvärdt; en äng, närmast innan man uppnår »Schweizerdalen», hyste dock i stor myckenhet en för mig okänd *Trioza-art* (imagines och nymfer), hvilken synes komma *Tr. Meyeri* F. Löw mycket nära. För öfrigt må antecknas från fugtigare lokaler: *Deltocephalus assimilis* Fall., *Thamnotettix sulphurella* Zett., *Kelisia pallidula* Boh. och *Liburnia striatella* Fall., samt på torrare ängar *Deltocephalus paleaceus* J. Sahlb. och *cephalotes* H. Sch. (= *citrinellus* Sahlb.) samt *Thamnotettix Preyssleri* Fieb. ej sällsynta; af Chermetider togos *Trioza viridula* Zett., *Aphalara exilis* Ljungh, *A. affinis* Zett., *A. picta* Zett. (= *nervosa* Thoms.) samt på en med *Rumex acetosella* tätt bevuxen ängsbacke *A. polygoni* Först. (troligen skild från *A. calthae* Linn.) Backarne, hvilka till följd af sommarens starka torka voro alldeles solbrända, lemnade några goda fynd. Här togos flere gånger *Peribalus vernalis* Linn. och *Geocoris grylloides* Linn., två i Stockholms-trakten icke sällsynta arter, af hvilka dock den förra i

Finland är ytterst sällsynt, den senare ännu alls icke funnen därstädes. Icke sällsynt förekom *Berytus minor* H. Sch. Af *Nysius punctipennis* H. Sch. och *Macroplax Preyssleri* Fieb. togs ett exemplar af hvardera och på högländtare ställen bland *Trifolium* förekom *Alydus calcaratus* Linn. Af homoptera böra *Athysanus quadrum* Zett., *Eupteryx Wallengreni* Stål, *Deltocephalus punctum* Flor. och *striatus* Linn. omnämnas. Detta till markens fauna. Gå vi nu att till en början undersöka buskarnes, så finna vi på *Salices Picromerus bidens* Linn., *Psallus alni* Fabr., *Aphrophora alni* Fall,, *Idiocerus confusus* Flor, *populi* Linn. och *elegans* Flor, *Typhlocyba decempunctata* Fall. samt af Chermetider *Chermes stenolabis* F. Löw (= *annellata* Thoms.) och *Trioza striola* Flor, den senare sparsam. Björkarne hysa *Elasmostethus dentatus* de Geer, på hasselbuskarne kunna fångas *Pantilius tunicatus* Linn., *Malacocoris chlorizans* Fall., Alarne på stränderna hafva att uppvisa äfvenledes *Pantilius tunicatus* och *Acanthosoma hæmorhoïdale* Linn., båda dessa arter ännu delvis såsom nymfer, äfvensom *Pilophorus clavatus* Linn. och *Aetorhinus angulatus* Linn. samt *Typhlocyba geometrica* Schrk. På *Crataegus*-buskarne lyckades jag finna en för Sverige hittills icke publicerad Chermetid, *Chermes crataegi* Först. (hvilken jag emellertid redan 1870 tagit både på Djurgården vid Stockholm samt nära Strömstad).

Närmare Smådalarö blir naturen allt mera yppig och till de redan nämnda trädslagen sluter sig äfven eken. Vid håfning på denna erhöllos *Psallus diminutus* Kirschb. och *Compsus albostriellus* Fall., hvardera i ett exemplar (deras tid var redan ute) och en stor mängd exemplar af den hittills inom Sverige blott såsom skånsk anförda *Trioza dryobia* Flor., alla gula, icke svarta, såsom Thomson uppger, troligen efter öfvervintrande exemplar; kändt är nemligen, att Chermetiderna under öfvervintring helt och hållet förändra färg, hvarför karakterer, hemtade från denna, blifva ytterst vaga. Såsom nymf förekom ej sällsynt *Palomena prasina* Linn. (= *dissimilis* Fabr. Fieb.); [1] ännu

---

[1] I min afhandling: »Finlands och Skand. halföns Heteroptera» har jag enligt de flesta nutida förf. kallat arten *dissimilis* (pag. 127); den är dock den rätta *Cimex prasinus* Linn., enligt hvad jag numera insett.

den 12 sept. hade jag erhållit blott en enda fullt utvecklad individ, denna äfven just utkläckt.

Faunan på gräset emellan löfträden eller på ristäcket i lundarne visar någon olikhet med backarnes och särdeles med barrskogarnes. Gemensam med dessa är emellertid *Liburnia Fairmairii*, men för öfrigt hafva vi här att anföra *Eremocoris erraticus* Fabr.. *Ligyrocoris silvestris* (auctorum), *Athysanus splendidulus* Fall., *Kelisia perspicillata* Boh. m. fl. Af rof-hemiptera förekom *Coriscus flavomarginatus* Scholtz ej sällsynt, både kort- och långvingad, *C. limbatus* Dahlb. samt *Coranus subapterus* De Geer.

Bland gräset vid dikeskanterna och på åkerrenar erhöllos vidare en mängd mer eller mindre allmänna arter, såsom *Aelia acuminata* Linn., *Neottiglossa inflexa* Wolff, *Carpocoris nigricornis* Fabr. (hvilken väl rättast borde nämnas med sitt äldsta säkra namn *purpureipennis* De Geer), *Dolycoris baccarum*, Linn., *Syromastes marginatus* Linn., *Corizus Hyoscyami* Linn., *Rhopalus Abutilon* Rossi, *crassicornis* Linn. och *parumpunctatus* Schill., *Lygaeus equestris* Linn., *Pachymerus Pini* Linn., *Ligyrocoris, Nysius Jacobeae* Schill., *Thymi* Wolff, *Lygus pratensis* Linn., *Kalmii* Linn., *Charagochilus Gyllenhali* Fall. samt den härstädes allmänna, men i Finland ännu ej tagna *Miris laevigatus* Linn.

Vi hafva sålunda genomgått de flesta lokaliteter, hvilka jag fann på Dalarö. Återstår ännu endast stränderna, hvilkas vextlighet redan i korthet berörts. Af hemiptera, som här togos, kunna omnämnas *Kelisia* (= *Stenocarenus*) *guttula* Fall., *Liburnia lepida* Boh., *Chloriona unicolor* H. Sch., J. Sahlb., *Delphax pulchellus* Curt. (= *Minki* Fieb., Sahlb.), de två senaste lefvande på *Phragmites*, samt på kort gräs vid strand ett exemplar af *Liburnia obscurella* Boh.

Såsom af ofvanstående framgår, saknas här eller hafva åtminstone icke anträffats af förf. åtskilliga gifvande lokaler, såsom mossar, kärr och träsk, sandmarker o. s. v. Det entomologiska utbytet har det oaktadt icke blifvit så ringa, nu särskildt med hänsyn till hemiptera; äfven af andra grupper (t. ex. *Thysanoptera* och *Collembola*) blefvo flere novitier för Sveriges fauna upptäckta, för hvilka måhända skall redogöras en annan gång. På samma

gang jag i ofvanstående sökt lemna en öfverskådlig bild af höstformerna, som karakterisera hemipterfaunan i mellersta Sveriges skärgård, och derföre upptagit äfven andra, än de för faunan nya arterna, utgör denna lilla uppsats ytterligare ett vitne om att mycket ännu återstår att finna i sjelfva Stockholms närhet, som ännu icke är kändt såsom svenskt.

De nu från Dalarö anförda arterna, hvilka äro nya för Sverige, äro följande:

Kelisia vittipennis J. Sahlb. (= *guttuliferus* Kirschb.), förut funnen i Finland och mellersta Europa.

Liburnia Fairmairei Perr. (= *neglecta* Flor), utbredd öfver större delen af Europa.

Notus aridellus J. Sahlb. (= *citrinellus* Flor nec Zett.), funnen i Finland, Livland, Tyskland, Frankrike och England.

Zygina rubrovittata Leth. (= *ericetorum* J. Sahlb.), förut tagen i Finland och norra Frankrike.

Chermes crataegi Forst. (nec Flor), förut känd från större delen af Europa.

Chermes ledi Flor, förut tagen i Finland och Livland.

Trioza chenopodii Reut., förut upptäckt i sydvestra Finland.

Trioza sp. ignota.

DANSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1878—1879.

BERGSÖE, V., Fra Mark og Skov. Populaire naturhistoriske Skildringer. Hefte 1—15, Juli 1878—Juli 1880. Gyldendalske Boghandels Forlag.

MEINERT, FR., Om Mundens Bygning hos Larverne af MYRMELEONTIDERNE, HEMEROBIERNE og DYTISCERNE. — Videnskabelige Meddelelser fra Naturhistorisk Forening i Kjöbenhavn for Aarene 1879—80, pag. 69—72.

SCHIÖDTE, I. C., De Metamorphosi Eleutheratorum observationes. Bidrag til Insekternes Udviklingshistorie. Fortsættelse. Niende Bidrag. — Naturhistorisk Tidskrift. Række 3, Bd. II, p. 479—598, Tab. V—XII. Kjöbenhavn 1878.

SÖRENSEN, WILLIAM, Om Bygningen af Gonyleptiderne, en Type af Arachnidernes Classe. — Naturhistorisk Tidskrift. Række 3, Bd. 12, p. 97—222, Tab. I—II. Kjöbenhavn 1879.

Veiledning ved Indsamling, Præparation og Konservering af Insekter udgivne ved Foranstaltning af Entomologisk Forening i Kjöbenhavn. Kjöbenhavn 1878. Bergman & Hansen.

Oversættelser.

Om Insekternes Besög i Blomsterne efter CHL. DARWIN, — Tidskrift for populaire Fremstillinger af Naturvidenskaben, udgivet af C. F. LÜTKEN og EUG. WARMING. Bd. 26, p. 435—449, Kjöbenhavn 1879.

D:R LINCECUM, Tre i Texas levende Myre-Arters Livsfærd. I. Tidssk. f. pop. Fremst, Bd. 25, p. 173—187; II. p. 321—348. III. p. 401—419.

Köbenhavn i October 1880.

G. Budde-Lund.

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1878—79.

I Finland tryckta arbeten och uppsatser:

MÄKLIN, FR. W., Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter. — Öfvers. Finska Vet. Soc. förh. XIX (1878), p. 15—32.

———, Nya arter af slägtet Poecilesthus Blanch. — Öfv. Finska Vet. Soc. förh. XX (1878), p. 64—94.

———, Några bidrag till kännedom af slägtet Talanus Dej Cat. — Öfv. Vet. Soc. förh. XX (1878), p. 95—103.

———, Diagnoser öfver förut obeskrifna Statira-arter från Nya Granada. — Öfv. Vet. Soc. förh. XX (1878), p. 104—117.

———, Fabricii och Erichsons Statira-arter ånyo beskrifna. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 243—247.

Reuter, O. M., Hemiptera Gymnocerata Europae. Hémiptères Gymnocérates d'Europe, du bassin de la Méditerranée et de l'Asie russe. Tome I. 1878. — Act. soc. scient. fenn. XII, p. 1—187. c. 8 tabb.

———, Actitocoris, novum Hemipterorum genus e Fennia australi. — Meddel. Soc. Faun. et Fl. fenn. II (1878), p. 194—197.

———, Hemiptera Gymnocerata Europae. Tom. II. 1879. — Act. soc. sc. fenn. XII, p. 188—312. c. 5 tabb.

———, Diagnoses Hemipterorum novorum. — Öfv. Vet. Soc. förh, XXI (1879), p. 30—41.

———, De Hemipteris e Sibiria orientali nonnullis adnotationes criticae. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 42—63.

———, Till en djurgeografisk fråga. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 64—82.

———, Till kännedom om mimiska Hemiptera och deras lefnadshistoria. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 141—198.

———, Capsidae Turkestanae. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 199—206.

———, Diagnoser öfver nya Thysanoptera från Finland. — Öfv. Vet. Soc. förh. XXI (1879), p. 207—223.

Sahlberg, J., Species nova Phimoderae in Fennia detecta. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. II (1878), p. 198—200.

I utlandet (och Sverige) tryckta uppsatser:

Reuter, O. M., Note sur une nouvelle espèce d'Hémiptère. — Ann. soc. ent. Fr. 1878, p. 144.

———, Camelocapsus oxycarenoides nov. gen. et sp. — Bull. soc. ent. Fr. 1878, p. CIV—CV.

———, Captures of Hemiptera-Heteroptera in Scotland. — Ent. Monthly Mag. XIV (1878), p. 186—187.

———, Remarks on some British Hemiptera Heteroptera. — Ent. M. Mag. XIV (1878), 242—245; XV (1878), p. 66—67; XVI (1879), p. 12—15.

———, Is »Cyllocoris flavonotatus» Boh. a Globiceps or a Cyllocoris? — Ent. M. Mag. XV (1878), p. 113—115.

———, Renseignements géographiques sur quelques espèces d'Hémiptères. — Bull. soc. ent. de France 1879, p. XLI—XLIII.

———, Note on Gerris thoracica. — Ent. M. Mag. XVI (1879), p, 67—68.

———, L and O. M., Collembola and Thysanura in Scotland in 1876. — The Scotish Naturalist. Dec. 1879 p. 204—208.

Sahlberg, J., Bidrag till nordvestra Sibiriens Insektsfauna, Hemiptera Heteroptera insamlade under expeditionerna till Obi och Jenisej 1876 och 1877. — Kongl. Sv Vet. Ak. Handl. XVI, n:o 4 (1878), p. 1—39.

———, Synonymische Bemerkungen über Lathrobium. — Deutsche Entom. Zeitschr. XXIII (1879), p. 202.

E. Bergroth.

RÉSUMÉS.

(P. 113 du texte.)

O.-M. REUTER: *Les Hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. Reuter a commencé sous ce titre une description systématique de tous les Hétéroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 178 du texte.)

W.-M. SCHÖYEN: *Notices coléoptérologiques.*

L'auteur signale d'abord, dans ces notices, une particularité intéressante qu'il a été à même de constater relativement au type *Meloë violacea* MARSH, savoir la fonction que la nature paraît avoir assignée à la forme toute particulière des antennes du mâle.

Meloë violocea est généralement rare dans la Scandinavie, si même on la rencontre un peu partout dans cette vaste péninsule. Cependant, cette rareté constatée de vieille date n'empêche pas, comme DE GEER le signalait déjà, et comme l'auteur de ces Notices a eu lui-même l'occasion de s'en assurer, l'insecte en question de se présenter parfois en nombre assez considérable. Ainsi, M. SCHÖYEN a rencontré, les derniers jours de mai 1879, dans le Saltdalen (Nordland, en Norvége), au pied de terrasses dont les pentes arides forment des espèces de pâturages en majeure partie couverts de pins, une foule si nombreuse de ces Coléoptères rampant entre les déchets des coupes de bois pratiquées pendant l'hiver, qu'en très peu de temps il lui fut possible de recueillir plus de 50 exemplaires de Méloë. Ce fut à cette occasion que M. SCHÖYEN trouva la clef de la différence signalée ci-dessus, mais non expliquée jusqu'ici, paraît-il, entre la forme des antennes du mâle et celle des mêmes organes chez la femelle.

On voyait partout, sous les déchets, des mâles et des femelles se promener sur le sol. Les petits mâles, très actifs, s'efforçaient d'exciter des sentiments tendres chez les femelles exclusivement occupées aux besoins de l'alimentation. Ils s'élançaient sur le dos de celles qu'ils avaient honorées de leur choix, grimpaient à la tête, passaient leurs antennes crochues sous celles de la femelle et les frottaient d'avant en arrière entre le coude renflé qui sépare la 6me et la 7me articulation des antennes masculines. Les antennes de la femelle suivaient ce mouvement jusqu'au moment où leur pointe s'échappait mécaniquement de la prise. Immédiatement, le mâle renouvelait sa manoeuvre à fois consécutives. Cela fait, il se reportait en arrière pour tâter de la partie postérieure du corps si ses opérations avaient eu l'effet désiré. Après plusieurs essais infructueux, il redescendait pour recommencer tôt après le même manége. M. SCHÖYEN examina ces manoeuvres pendant près d'une heure, sans qu'elles amenassent un résultat qu'il pût constater de ses yeux, mais il pense qu'il est impossible de se méprendre sur le but des frottements d'antennes en question, dont l'analogue existe chez quelques Podurides

Suivent un certain nombre de revendications du droit de priorité en faveur de l'entomologiste H. STRÖM, dans la dénomination spécifique des types suivants: — A *Polydrosus micans* F., M. SCHÖYEN voudrait rendre le nom spécifique de *mollis* (STRÖM). — *Polydrosus fulvicornis* porte dans le *Catalogue des coléoptères* d'Europe, de STEIN et WEISE, le nom synonymique de *fasciatus* MÜLL. Or, comme Müller le déclare lui-même, c'est STRÖM qui a le premier décrit cet insecte, et par suite, si l'on admet le synonyme en question, il faudrait dire: *fasciatus* STRÖM. — Le type *Curculio Salicis* de Ström est *Otiorhynchus lepidopterus* F et non *O. nigrita* F, qui n'appartient pas à la Norvége. — *O. maurus* est le *Curculio dubius* de STRÖM. — *Orchestes alni* de STRÖM a été rapporté à tort à *O. Ilicis*. — *Philonthus marginatus* F. devrait s'appeler au lieu *P. marginatus* STRÖM, cet entomologiste ayant décrit le premier l'espèce en question sous le nom de *Staphylinus marginatus*.

Pour les mêmes raisons, M. SCHÖYEN voudrait restituer aux espèces *Cymindis basalis* GYLL., *Patrobus excavatus* PK. et

Nebria Gyllenhali SCHÖNH. les noms respectifs de *C. mollis*, *P. atrorufus* et *N. rufescens*.

= M. SCHÖYEN termine ses notices en déclarant que, selon lui, les types *Patrobus clavipes* et *rubripennis* TH., considérés par un autre entomologiste norvégien, M. SCHNEIDER (l. c.) comme des espèces distinctes de *P. excavatus* et *septentrionalis*, ne sont en réalité que des variétés de ces dernières.

(P. 185 du texte.)

O.-M. REUTER: *Contribution à la biologie de* **Gastrodes Abietis** (LINN.)

Citant un article de la 16me année de *l'Entomologist's Monthly Magazine* (pp. 175 et 214) relativement à la découverte de cet Hémiptère en Écosse dans les cônes *d'Abies Douglasi* et *d'Abies excelsa*, M. REUTER signale que la notice en question n'a rien de nouveau, et que le fait mentionné par l'auteur écossais l'a déjà été dans le 18me siècle entre autres en 1774 par l'Allemand KÖLREUTER, [1] dont on trouvera le récit dans l'ouvrage cité en note.

M. REUTER mentionne ensuite la présence dans sa patrie, la Finlande, de *G. Abietis*, qui paraît prendre ses quartiers d'hiver exclusivement dans les cônes ou strobiles de sapin, et de l'espèce voisine, *G. ferrugineus*, qui habite ceux du pin. Mais il reste encore à constater si les becs-croisés (*Loxia*) font en réalité leur principale nourriture d'hiver de ces insectes, comme le prétend KOLREUTER, lequel pense que c'est une espèce d'aphrodisiaque pour les oiseaux en question, qui s'accouplent, comme on le sait, dans la saison hivernale.

---

[1] *Acta Academiæ Theodoro-Palatinæ*, Tome III (1775), pp. 62—68: *Nachricht von einer schwarzbraunen Wanze, die sich die Roth-tannenzapfen* zu *ihrem Winterlage erwählt, und gegen diese Jahreszeit den Creuzvögeln zur tägliche Speise dient.*

(P. 189 du texte.)

A.-E. Holmgren: *Les insectes nuisibles aux plantes cultivées.*

I.

La Mouche du raifort cultivé.

(Aricia floralis Zett.)

M. Holmgren donne la description de la forme complète et principalement des larves de ce Diptère, que l'on rencontre en Suède depuis la Scanie jusque dans l'intérieur des districts lapons (Laponies). Il paraît attaquer principalement les crucifères, et M. Holmgren l'a trouvé en nombre, l'été dernier (1880), sur des raiforts de jardin (*Raphanus sativus esculentus),* qui en ont été totalement ravagés.

La Mouche du raifort paraît avoir deux générations annuelles. La dernière donne naissance aux insectes du printemps suivant.

(P. 192 du texte.)

A. Wångdahl: *Lieux de trouvaille de Coléoptères suédois plus ou moins rares.*

De la liste donnée sous ce titre par M. Wångdahl, nous ne signalerons que

Cuphea curtula, trouvée pour la première fois en Scandinavie, dans le Helsingland septentrional, déterminée par M. le professeur agrégé Thomson, et donnée au Musée de l'État, à Stockholm.

(P. 196 du texte.)

K.-Fr. Thedenius: *Contributions à la Faune lépidoptère de la Scandinavie.* (Continuation.)

Dans la continuation promise par lui (voir Résumés, p. 111), M. Thedenius donne une série de lieux de trouvaille nouveaux ou peu connus pour divers Papillons suédois.

Le type *Oeneis Jutta* Hb., considéré jusqu'ici (Wallengren) comme ne descendant pas au-dessous du 61° L.N., a été découvert cette année (1880) dans les îles baltiques de Wermdö et d'Ingarö (59,4° L.N.), immédiatement au SE. de Stockholm.

Sphinx Pinastri L. M. le professeur de lycée Kindberg a trouvé, avec le *Sphinx Convolvuli* L., une variété curieuse du Sphinx en question: les aîles antérieures manquent des trois lignes noires, qui sont remplacées par deux bandes transversales, recourbées et dentelées, partageant les aîles en trois champs.

Sesia tipuliformis (L). M. Thedenius signale les ravages formidables exercés en 1878 et en 1879 par ce Lépidoptère sur les groseilliers rouges et les cassis de son jardin.

(P. 198 du texte.)

Jacob Spångberg: *Petites communications entomologiques.*

= Le Lépidoptère *Zerene Hyale* L. a été trouvé cette année en nombre en Scanie (près de Kristianstad et de Wedelsbäck), en août en Blekinge (Spandelstorp), le 12 août un mâle, en Ostrogothie, et le 20 juin, également un mâle, à l'extrémité méridionale du tunnel de Nyboda, près de Stockholm.

= L'été dernier (1880), il a été découvert en Scanie 2 exemplaires, et, en août 1875, près de Linköping (Ostrogothie), 1 exemplaire de *Zerene Edusa* Fabr.

= Dans une lettre à M. Spångberg, M. Reuter signale la découverte, aux environs immédiats de Stockholm, ou dans la ville même, de divers insectes nouveaux pour la Suède ou n'ayant pas encore été rencontrés à une latitude relativement aussi élevée que celle de Stockholm. Ainsi: en juin 1870, au Parc royal *(Djurgården)*, le Capside nouveau pour le Nord entier *Macrolophus nubilus* H. Sch.; en 1875, sur l'île de Sikla *(Siklaö)*, au sud immédiat de Stockholm, *Halticus luteicollis* H. Sch. (connu jusqu'ici seulement de la Scanie et de l'île d'Öland), au Parc, *Stiphrosoma steganoides* J. Sahlberg, variété à tête foncée de *St. leucocephala* Linn., toute nouvelle pour la Suède; à Siklaö, *Nysius (Ortholomus) punctipennis* H. Sch., confondu jusqu'ici avec *N. helveticus* H. Sch. dans les collections sué-

doises; — au Parc royal (Stockholm), sur de vieux ormes, *Orthotylus viridinervis* KIRSCHB., Capside nouveau pour la Suède-Finlande; à la pointe orientale de la même localité, sur des pommiers et des poiriers, *Atractotomus Mali* MEY., également nouveau pour le Nord.

En 1877, M. REUTER trouva sous des tilleuls, dans la petite île de Strömsborg, au centre même de la capitale, un exemplaire *d'Orthotylus striicornis* KIRSCH., dont jusqu'ici il n'a été découvert qu'un seul individu dans le Nord, savoir dans la Finlande du SO. Dans l'été de cette année-ci (1880), M. REUTER a recueilli un autre exemplaire de la même espèce aux moulins de Nacka près de Stockholm. Signalons encore le type *Phytocoris dimidiatus*, trouvé en nombre par M. REUTER sur les arbres du cimetière de l'église d'Adolphe-Frédéric, à Stockholm, et confondu dans les collections du Musée de l'Etat avec *Ph. populi* LINN., et enfin, la découverte, au voisinage du marais de Skogsö, non loin de l'Östra Stäket, île de Vermdö (voir Résumés, p. 51), d'une femelle à aîles courtes de *Myrmecoris gracilis* F. SAHLBERG.

Le lecteur voudra bien comparer ce résumé avec celui donné ci-dessus de l'article du même auteur sur la faune entomologique de Dalarö.

= M. G. ADLERZ signale, dans une lettre à M. SPÅNGBERG, la prise, par lui, en mai 1876 et dans les années suivantes, de *Hamearis Lucina* L. aux environs de Linköping (Ostrogothie), ainsi que d'un exemplaire de *Pamphila lineola* OCHS. au même endroit, au commencement d'août 1878. Enfin, il a trouvé, au commencement d'août 1876, à Helgestad, dans la même province, *Argynnis Aglaia* var. *æmilia* ACERBI, considérée comme une variété septentrionale.

(P. 201 du texte.)

O.-M. REUTER: *De Dalarö, en septembre* (1880).

Pendant une station de 8 jours à Dalarö (pointe sud-est de Sudermanie, dans l'archipel de Stockholm, à environ 35 kilomètres à vol d'oiseau au SSE de cette ville), séjour d'été favori des habitants de Stockholm, M. REUTER s'est livré à des recher-

ches entomologiques dont les résultats ont été la découverte de plusieurs espèces nouvelles pour la région de Stockholm et pour la Scandinavie.

Ce sont:

Kelisia vittipennis J. Sahlb. (= *guttuliferus* Kirschb.), trouvée auparavant en Finlande et dans la Suède moyenne.

Liburnia Fairmairei Perr. (= *neglecta* Flor.) répandue dans la majeure partie de l'Europe.

Notus aridellus J. Sahlb. (= *citrinellus* Flor. non Zett.), trouvé en Finlande, Livonie, Allemagne, France et Angleterre.

Zygina rubrovittata Leth. (= *ericetorum* J. Sahlb.), trouvée auparavant en Finland et dans la France du Nord.

Chermes crataegi Först. (nec Flor.), connu déjà dans la majeure partie de l'Europe.

Chermes ledi Flor., trouvé déjà en Finlande et en Livonie.

Trioza chenopodii Reut., trouvé en Finlande.

Trioza sp. ignota.

En signalant ces trouvailles nouvelles pour la faune suédoise, auxquelles il faut ajouter divers *Thysanoptères* et *Collemboles*. M. Reuter, exprime, pour terminer, l'opinion que les environs plus ou moins immédiats de Stockholm réservent encore bien des surprises à l'entomologiste.

Le lecteur bien comparer avec ce résumé celui donné ci-dessus (Petites communications entomologiques) d'une lettre de M. Reuter à M. Spångberg.

ENTOMOLOGISK
TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

ANDRA ÅRGÅNGEN

1881

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1881

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., Om en samling fjärilar från Gaboon .... Sid. 38

———, Förteckning öfver den Entomologiska Föreningens i Stockholm medlemmar under år 1880........... .... Sid. VIII—XII

———, Svensk-norsk entomologisk literatur 1880.................... Sid. 109

BERGROTH, B., Finsk entomologisk literatur 1880.................... » 113

BUDDE-LUND, G. M., Dansk entomologisk literatur 1880 . ... » 114

DAHM, O. E. L., Några iakttagelser rörande getingar .... » 97

ENELL, H., Fosforescensen hos Lysmasken............................ » 101

HOLMGREN, E. A. (j:or) och ZETTERLUND, G., En parasit hos *Vanessa C-album*........................ ... . » 48

LAMPA, SVEN, Några anmärkningar om Leptura qvadripustulata FABR. » 172

P. v. M., Några ord om ollonborrarne och sädesknäpparne samt den skada de förorsaka .... » 51

REUTER, O. M., Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.).. » 61

REUTER, O. M., Till kännedom om Skandinaviens Psylloder .... » 145

SANDAHL, O. TH., Den entomologiska Föreningen i Stockholm under dess första arbetsår 1880 .... » 1

———, Gåfvor till Entomologiska Föreningens Bibliotek under 1880 och Förteckning öfver de lärda Samfund och Entomologiska Föreningar samt enskilda utgifvare, hvilka hafva lemnat sina publikationer i utbyte mot Entomologisk Tidskrift Sid. I—VIII

———, Smärre meddelanden .... Sid. 209

SCHÖYEN, W. M., Ueber einigen neue Schmetterlings-varietäten aus dem arktischen Norwegen .... » 119

———, Bemærkninger angaaende de i Staudinger Wocke's katalog opförte variationer af Caradrina quadripunctata F. .... » 216

SPÅNGBERG, JACOB, Species novas vel minus cognitas *Gyponæ* generis Homopterorum descripsit .... » 23

THEDENIUS, K. FR., Bidrag till kännedom om Skandinaviens Fjärilsfauna .... » 104

WALLENGREN, H. D. J., *Coleoptera Transvaaliensia.* Bidrag till kännedom om Transvaallandets i S. Afrika Coleopter-Fauna ... » 9

———, Genera nova Tinearum .... » 94

———, Skandinaviens med ögonlock försedda Tineider (Tineæ operculatæ)........................... .... » 124

———, Skandinaviens Conchylididæ .... » 137

———, Revision af Skandinaviens Tipulidæ .... » 177

RÉSUMÉS.

DAHM, O.-E.-L., Quelques observations sur les moeurs des Guêpes Sid. 115
ENELL, HENRI, Sur la phosphorescence du ver luisant (Lampyris noctiluca L.) ... 117
HOLMGREN, E.-A. (j:or) et ZETTERLUND, E., Un parasite de *Vanessa C-album* ... 58
LAMPA, SVEN, Quelques observations sur la Leptura quadripustulata FABR. ... » 176
VON M., P., Quelques mots sur les Hannetons (Melolontha vulgaris) et sur les Taupins (Élatérides), ainsi que sur les ravages exercés par ces insectes ... 59
REUTER, O.-M., Les Hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie » 115
———, Matériaux pour servir à la connaissance des Psyllodées de la Suède ... » 175
SANDAHL, O.-TH., La Société entomologique de Stockholm et ses travaux pendant la première année de son existence (1880) ... » 54
———, Petites communications ... 219
SCHÖYEN, W.-M., Remarques sur les variations de Caradrina quadripunctata FABR. indiquées dans le Catalogne de MM. Staudinger et Wocke ... 220
THEDENIUS, K.-FR., Contributions à la Faune lépidoptère de la Scandinavie (cont.) ... » 118
WALLENGREN, H.-D.-J., Les Teignes à paupières *(Tineæ operculatæ)* de la Scandinavie ... 174
———, Les Conchylidides de la Scandinavie ... 174
———, Note sur les Tipulides de la Scandinavie ... 219

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1.

Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess första arbetsår 1880 af O. TH. SANDAHL ... » 1
Coleoptera Transvaaliensia. Bidrag till kännedomen om Transvaallandets i S. Afrika Coleopter-Fauna af H. D. J. WALLENGREN » 9
Species novas vel minus cognitas *Gyponæ* generis Homopterorum descripsit af JACOBUS SPÅNGBERG ... » 23
Om en samling fjärilar från Gaboon af CHR. AURIVILLIUS ... » 38
En parasit hos *Vanessa C-album* af E. A. HOLMGREN (j:or) och G. ZETTERLUND ... » 48
Några ord om ollonborrarne och sädesknäpparne samt om den skada de förorsaka af P. v. M. ... » 51

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., La Société entomologique de Stockholm et ses travaux pendant la première année de son existence (1880) ...... Sid. 54
HOLMGREN, E. A. (j:or) et ZETTERLUND, E., Un parasite de *Vanessa C-album* .... » 58
VON M., P., Quelques mots sur les Hannetons (Melolontha vulgaris) et sur les Taupins (Élatérides), ainsi que sur les ravages exercés par ces insectes .... » 59

SANDAHL, O. TH., Gåfvor till Entomologiska Föreningens Bibliotek nnder 1880 och Förteckning öfver de Lärda Samfund och Entomologiska Föreningar samt enskilda utgifvare, hvilka hafva lemnat sina publikationer i utbyte mot Entomologisk Tidskrift........ Sid. I—VIII
AURIVILLIUS, CHR., Förteckning öfver den Entomologiska Föreningens i Stockholm medlemmar under år 1880........ » VIII—XII

Häft. 2.

Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.) af O. M. REUTER .... Sid. 61
Genera nova Tinearum af H. D. J. WALLENGREN .... » 94
Några iakttagelser rörande Getingar af O. E. L. DAHM .... » 97
Fosforescensen hos Lysmasken af H. ENELL .... » 101
Bidrag till kännedomen om Skandinaviens Fjärilsfauna af K. FR. THEDENIUS .... » 104
Svensk-norsk entomologisk literatur 1880 af CHR. AURIVILLIUS .... » 109
Finsk entomologisk literatur 1880 af B. BERGROTH .... » 113
Dansk entomologisk literatur 1880 af G. M. BUDDE-LUND .... » 114

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., Les Hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie » 115
DAHM, O.-E.-L., Quelques observations sur les moeurs des Guêpes » 115
ENELL, HENRI, Sur la phosphorescence du ver luisant (Lampyris noctiluca L.)........ » 117
THEDENIUS, K.-FR., Contributions à la Faune lépidoptère de la Scandinavie (cont.)........ » 118

Häft. 3.

Ueber einige neue Schmetterlings-varietäten aus dem arktischen Norwegen af W. M. SCHÖYEN .... » 119
Skandinaviens med ögonlock försedda Tineider (Tineæ operculatæ) af H. D. J. WALLENGREN .... » 124

Skandinaviens Conchylididæ af H. D. J. WALLENGREN .... Sid. 137
Till kännedom om Skandinaviens Psylloder af O. M. REUTER......... » 145
Några anmärkningar om Leptura qvadripustulata FABR. af SVEN LAMPA » 172

RÉSUMÉS.

WALLENGREN, H.-D.-J., Les Teignes à paupières *(Tineæ operculatæ)* de la Scandinavie .... » 174
WALLENGREN, H.-D.-J., Les Conchylidides de la Scandinavie ...... » 174
REUTER, O.-M., Matériaux pour servir à la connaissance des Psyllodées de la Suède .... » 175
LAMPA, SVEN, Quelques observations sur la Leptura quadripustulata FABR. .... » 176

Häft. 4.

Revision af Skandinaviens Tipulidæ af H. D. J. WALLENGREN ...... » 177
Smärre meddelanden af O. TH. SANDAHL .... » 209
Bemærkninger angaaende de i Staudinger-Wocke's katalog opförte variationer af Cradrina Quadripunctata F. .... » 216

RÉSUMÉS.

WALLENGREN, H.-D.-J., Note sur les Tipulides de la Scandinavie » 219
SANDAHL, O.-TH., Petites communications................................ » 219
SCHÖYEN, W.-M., Remarques sur les variations de Caradrina quadripunctata FABR. indiquées dans le Catalogue de MM. Staudinger et Wocke .... » 220

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UNDER DESS FÖRSTA ARBETSÅR 1880.

Hos Sveriges entomologer hade under en följd af år i tysthet grott och vuxit en liflig önskan, att ett inbördes samband dem emellan skulle åstadkommas, genom att bilda en Entomologisk Förening. Denna önskan uttalades äfven varmt af en och annan tillfälligtvis under enskilda samqväm, såsom af Professor Edvard Forssell i Skara, den allt för tidigt bortgångne Intendenten för den entomologiska afdelningen af Riksmuseum i Stockholm Prof. Carl Stål, Docenten, numera Lektor Jacob Spångberg och Lektor K. F. Thedenius m. fl., men man misströstade om möjligheten att verkliggöra detta önskningsmål. Det ansågs nämligen såsom alldeles nödvändigt, att en Entomologisk Tidskrift borde af en sådan förening utgifvas, för att söka verka för utbredandet af entomologiens studium, och hvilken tidskrift skulle blifva ett af de väsendtligaste sammanhållande banden för föreningen; men man kunde med rätta frukta, att en möjligen blifvande entomologisk förenings ledamöter skulle varda alltför få, så att deras årsafgifter icke skulle förslå till betäckande af kostnaderna för en sådan tidskrift, — en fruktan, som sedermera vunnen erfarenhet äfven har till fullo besannat. Emellertid lyckades det att af åtskilliga entomologiens gynnare och vänner erhålla tillfälliga bidrag till utgifvandet af en Entomologisk Tidskrift, och det frö, som länge väntat på lifgifvande fuktighet och värme, för att gro, spirade nu upp till en ung telning i vetenskapernas lund, utvecklande sig med oväntad kraft, i det den emottogs på alla håll med kärlek och omhuldande af entomologiens idkare, gynnare och vänner i norden.

Det var den 14 December 1879, som blef födelsedagen för »Den Entomologiska Föreningen i Stockholm», i det att densamma

då konstituerades och dess nu gällande stadgar antogos på ett sammanträde hos förf. af denna uppsats. Sedan de vigtigaste förberedande organisationsåtgärderna — såsom tryckande af kallelsebref och dessas kringsändande m. m. — blifvit verkstälda, hölls föreningens första allmänna ordinarie sammankomst den 28 Februari 1880 hos undertecknad, hvarvid framlades första häftet af »Entomologisk Tidskrift», på föranstaltande af föreningen utgifven af D:r JACOB SPÅNGBERG, som blifvit utsedd till tidskriftens redaktör och ansvarige utgifvare. — Under denna sammankomst höllos följande föredrag: af undertecknad *om Minerings-spindlarne,* en särskild familj af gruppen *Territelariæ,* hvars egendomliga bostäder, af 5 olika typer, beskrefvos. Bostäder af *Nemesia fodiens*, af undertecknad funna nära Montpellier, förevisades. — Af D:r J. SPÅNGBERG *om »nerverna» i vingarne hos vissa insektgrupper.* Med föredraget åsyftades, att erhålla enhet och vetenskaplighet i benämningarna af dessa, så att den oreda, som i detta hänseende för närvarande råder, måtte kunna undanrödjas. Efter ett lifligt meningsutbyte framgick såsom resultat, att man ansåg lämpligt, att vingarnes »framkant» eller »utkant» (hos olika förf.) benämndes *kostal-kant* och dess motsatta kant *dorsal-* eller *ryggkant.* Hvad benämningen af nerverna beträffade voro meningarna delade, men man ansåg eftersträfvansvärdt, att i detta fall komma till allmängiltig enhet. (Jmfr. Lektor J. SPÅNGBERGS föredrag i den Entomologiska sektionen af Naturforskaremötet i Sthm Juli 1880: »*Sur les nervures des ailes chez nos Papillons diurnes.* Ent. Tidskr. 1880 p. 154).

Den Entomologiska Föreningens andra ordinarie sammankomst hölls å samma ställe som den föregående, den 24 April 1880. Föreningens sekreterare D:r CHRISTOPHER AURIVILLIUS höll då ett föredrag *om Sträckgräshopporna i gamla och nya verlden,* hvarunder han redogjorde dels för de undersökningar om gamla verldens sträckgräshoppa, *Pachytylus migratorius,* hvilka offentliggjorts af sekreteraren i Ryska Entomologiska Föreningen F. TH. KOPPEN, och dels för de resultat, hvilka framgått ur de efterforskningar, hvilka anstälts rörande Norra Amerikas sträckgräshoppa, *Caloptenus spretus,* af en för detta ändamål särskildt af Förenta Staternas regering tillsatt entomologisk kommission, hvars utförliga och intressanta redogörelser — grundade på talrika uppgif-

ter från många håll, erhållna såsom svar på efter en bestämd plan framstälda frågor — ådagalade, huru man endast genom mångas samverkan och ett planmessigt tillvägagående kan erhålla lärorika upplysningar om dylika skadedjurs utbredning och öfriga förhållanden; ett exempel att efterfölja af andra vederbörande. D:r J. SPÅNGBERG omtalade sedan den praktiska nytta, som i medicinskt, tekniskt och ekonomiskt hänseende sedan äldre tider hemtats och fortfarande hemtas af insekterna. — Ordföranden påpekade till sist värdet af KALTENBACHS arbete: *Die Pflanzenfeinde aus der Klasse der Insekten.*

Den Entomologiska Föreningens vår-sammankomst hölls å Stallmästaregården den 27 Maj. Föreningens ledamöter företogo då en entomologisk exkursion i den sköna nejden vid Brunsvikens södra strand, hvarunder åtskilliga vackra entomologiska fynd gjordes. Sedermera tillbragtes den herrliga våraftonen under angenämt samqväm.

Vid det 12:te Skandinaviska Naturforskaremötet, som egde rum i Stockholm under andra veckan (d. 7—14) af Juli månad, bildades på framställning af undertecknad, för första gången under dessa möten, en särskild Entomologisk sektion, för hvars förhandlingar en sammanfattning på franska språket är meddelad p. 146—177 i Ent. Tidskr. 1880, hvars 2:dra häfte under mötet utdelades.

Lördagen den 10 Juli företogo en stor del af den Entomologiska sektionens medlemmar en utflykt till Wermdön, hvilken utflykt gynnades af det herrligaste väder. De danska medlemmarne hade det nöjet att finna och insamla åtskilliga i Danmark mera sällsynta, men här (såsom mera nordliga former) allmänna arter af arthropoder, förnämligast arachnider. En enkel middag i det gröna intogs sedan å sommarstället Östra Stäket, bekant för sin ovanliga rikedom i entomologiskt hänseende. — Den entomologiska sektionens verksamhet var i hög grad lifaktig såsom af förhandlingarne framgår.

Den Entomologiska Föreningens tredje möte hölls Lördagen den 25 Sept. 1880 på samma ställe som förut. — Den unga Föreningen hade då att beklaga förlusten af en bland sina varmaste vänner och gynnare Herr Direktören I. G. CLASON, som till följd af hjertlidande afled i Lysekil den 30 Aug. 1880.

Under sammankomsten redogjorde D:r Reuter för innehållet af en i »Entomologische Nachrichten» införd, af D:r Kriechbaumer författad uppsats om de allt mer sig förökande svårigheterna för enskilda, att kunna hålla sig alla de olika tidskrifter, som innehålla entomologiska afhandlingar, och att kunna förstå alla de språk, på hvilka dessa uppsatser författas. Den senaste anledningen till dessa klagomål, — den droppe, som just kom den bittra bägaren att rinna öfver — hade varit »Entomologisk Tidskrift», hvilkens innehåll i språkligt hänseende var så blandadt. Undertecknad, ordförande, anmärkte härvid det besynnerliga i att D:r K. icke besinnat, att Entomologisk Tidskrift, som hade till uppgift att uppsamla all entomologisk literatur från Skandinavien, just sökte underlätta tillgängligheten af de förut i flera skiljda tidskrifter och bland andra vetenskapliga uppsatser, offentliggjorda entomologiska afhandlingarne från de nordiska landen. Svårligen torde denna sträfvan kunna klandras, och de *franska* résuméerna (ingenstädes brukas *tyska* résuméer, ett sakförhållande som icke kan hjelpas!) af de på skandinaviskt språk författade uppsatserna möjliggöra för den vetenskapliga verlden i utlandet, att erhålla kännedom om dessa uppsatsers hufvudsakliga innehåll. Alldeles oförklarligt är D:r Kriechbaumers missförstånd, då han tror, att redaktionen af Entomologisk Tidskrift skulle tänkt sig, att utom-skandinaviska entomologer skulle offentliggöra sina afhandlingar i vår tidskrift (!!). D:r K. har icke begripit, att red. endast uttalat, att skandinaviska entomologer icke nödvändigt behöfva skrifva på något af de skandinaviska språken, utan kunna författa sina artiklar på hvilket af de allmänna kulturspråken som helst.

D:r Reuter höll sedan föredrag *om härmning och förklädnad bland insekterna af ordningarne Orthoptera och Hemiptera*, ett föredrag, som illustrerades medelst förevisande af talrika bevis på dylika förvillande likheter mellan insekter af vidt skilda ordningar. I sammanhang härmed demonstrerade D:r Aurivillius exemplar af honan till *Hypolimnas Misippus*, en fjäril, som på ett alldeles förvillande sätt härmar den till en annan familj hörande *Danaida Chrysippus*. Ett ytterligare exempel på högst egendomlig förklädnad visades af D:r Unander genom framläggandet

af qvistar af alm, hvilka voro helt och hållet beklädda af honorna till en Coccus-art, hvilka i hög grad liknade laffrukter.

Intendenten vid museet i Göteborg, Professor A. W. MALM förevisade och redogjorde för ett exemplar af Dipteren *Scæva peltata* ZETT., som förenade hos sig kännetecken, utmärkande för båda könen af denna art.

Undertecknad förevisade en mängd exemplar af *Juncus conglomeratus* L., hvars blomställningar voro alldeles fullsatta med de små hylsorna af larverna till en malfjäril, sannolikt *Coleophora cæspititiella* Z. en i STAUDINGERS katalog icke för Sverige upptagen art.

D:r AURIVILLIUS refererade Kand. W. M. SCHÖYENS »*Oversigt af de i Norges arktiske Region hidtil fundne Lepidoptera*», införd i Archiv for Math. o. Naturvidensk., Bd. 5, Christiania 1880.

Undertecknad förevisade exemplar af *Zerene Hyale* (L.) tagna vid Spandelstorp i Blekinge af Revisor J. ANKARCRONA. Med anledning af denna fjärils och dess samslägtingars egendomliga, periodiska uppträdande i Norden uppstod ett längre meningsutbyte mellan Hrr A. W. MALM, O. REUTER, SV. LAMPA, CHR. AURIVILLIUS och undertecknad. Följande olika åsigter uttalades: 1:o att fjärilarne under gynsamma omständigheter invandrade hit från Tyskland; 2:o att deras ägg infördes med klöfverfrö och foderväxter och under varma år kläcktes och utvecklades till fjärilar; 3:o att puporna (eller äggen?) under ogynsamma år »lågo öfver» och ej kläcktes och utvecklades förr än varma och gynsamma somrar inträffade; samt 4:o att arterna voro inhemska, men under ogynsamma år så inskränktes till antal och utbredning, att de vanligen förbisågos, hvaremot de under ett gynsamt år förökade sig i stor mängd och hastigt utbredde sig. Den sista åsigten ansågs såsom den i allmänhet sannolikaste.

Den 15 December 1880 firade den Entomologiska Föreningen det lyckliga tillryggaläggandet af sitt första lefnadsår. Det var rätt uppmuntrande att blicka tillbaka på det flydda året, enär stor välvilja och varmt intresse mött föreningen såväl utom som inom landet. Föreningens ledamöter hade uppgått till ett antal öfver 140 och med ett större antal utländska entomologiska föreningar och sällskap hade Föreningen fått den glädjen att

träda i förbindelse, i det Föreningen i utbyte mot Entomologisk Tidskrift erhållit deras skrifter. Föreningen hade en vacker början till ett entomologiskt bibliotek, allt som oftast ökadt genom välvilliga och välkomna skänker af Föreningens medlemmar.

Vid denna sista sammankomst under år 1880 förevisade D:r AURIVILLIUS blad af *Populus balsamifera* L., tagna vid Arbrå Prestgård i Helsingland och svårt angripna af den minerande larven till skalbaggen *Orchestes populi* (FABR.) SCHÖNH. Nästan hvartenda blad å de balsampoplar, hvilka funnos på nämnda ställe voro angripna af detta skadedjur. I sammanhang härmed påpekades de härjningar, som larverna till en mal-fjäril, *Tinea (Gracilaria) Syringella* (FABR.), anställa på bladen af den vanliga syrenen, och omnämndes den ovanliga mängd af galläplen förorsakade af *Cynips Malpighii*, som under de båda senaste åren uppträdt å Kgl. Djurgården vid Stockholm. Direktör PIHL från Rosendal förevisade exemplar af dessa galläpplen. I det häraf föranledda meningsutbytet deltogo Herrar A. E. HOLMGREN, CHR. LOVÉN, A. PIHL och undertecknad.

Hr. SVEN LAMPA förevisade en särdeles praktfull samling af dagfjärilar från Gaboon i vestra Afrika, hemsänd af Herr FR. THEORIN, en derstädes bosatt landsman. D:r AURIVILLIUS fäste uppmärksamheten på att denna samling innehöll äfven två exemplar af *Papilio Antimachus* DRURY, den största och på samma gång kanske mest egendomliga och sällsynta bland alla kända dagfjärilar.

Undertecknad refererade derefter en artikel ur *The American Entomologist* (N:o 3 för 1880) om den till Amerika inkomna *Anthrenus Scrophulariæ* GYLL., hvilken skalbagge i Amerika kallas »*Carpet beetle*», »matt-baggen», emedan han lefver som larv i yllegolfmattor (Bryssel-mattor) och inom kort alldeles förstör dem. Hans härjningar hafva på flera håll tagit en sådan utsträckning, att man måst afstå från begagnandet af dylika golfmattor. Det är eget, att man aldrig i Europa, der denna lilla skalbagge är allmän, hört talas om sådana ödeläggelser af densamma. Detta torde helt enkelt hafva sin orsak deri, att i Europa golfmattorna om våren tagas bort, väl piskas och sedan inläggas med hvarjehanda oftast starkt luktande ämnen, hvilka skadeinsekterna sky. I Amerika deremot ligga golfmattorna qvar

året om, sålunda äfven under sommaren, hvarunder det lilla skadedjuret obehindradt kan föröka sig och lefva rikligt på mattornas bekostnad.

D:r AURIVILLIUS förevisade slutligen larver af en *Meloë*. De små gulaktiga larverna likna under mikroskopet på ett öfverraskande sätt individer af slägtet *Pediculus*, hvarför dessa larver äfven blifvit kallade *Pediculus apis*, bi-lusen, eftersom de träffats på bin. D:r A. hade träffat dessa larver i hundratal uppkrupna på högsta delen af ett grässtrå, der de under stor oro och liflig rörelse syntes invänta gynsamt tillfälle att haka sig fast vid något förbiflygande bi. Det är nämligen bekant, att dessa larver lefva och utvecklas i de hål, som jord-bin gräfva till skydd åt sina ägg och larver, enligt de intressanta undersökningar om Meloë-arternas utveckling, som blifvit anställda af NEWPORT i England och FABRE i Frankrike. Det var emellertid anmärkningsvärdt, att dessa larver i det här iakttagna fallet, krupit upp icke på en honingafsöndrande blomma, såsom vanligen lär vara händelsen, utan på ett grässtrå, der sannolikheten att träffa ett passande bi icke var synnerligen stor.

Lektor HOLMGREN ville ej anse resultaten af NEWPORTS och FABRES undersökningar för fullt riktiga, utan ansåg, bland annat, att Meloë-larvens föda utgjordes — icke af bi-ägget och den i boet jämte ägget af bihonan inlagda fodervällingen, såsom NEWPORT och FABRE mena — utan af bilarvens exkrementer.

Vid årets sista sammankomst återvaldes enhälligt af den Entomologiska Föreningen den förra Styrelsen, som sålunda fortfarande utgöres af undertecknad såsom ordförande, D:r CHR. AURIVILLIUS såsom sekreterare, Lektor J. SPÅNGBERG såsom tidskriftens redaktör, och Lektorerna K. F. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN såsom medlemmar, jämte Herr SVEN LAMPA såsom suppleant.

Slutligen har undertecknad den glädjen att omförmäla, huruledes den Entomologiska Föreningen i Stockholm på sjelfva Julaftonen hugnades af den svenska entomologiens vördade nestor Herr Statsrådet m. m. O. I. FAHRÆUS med den ytterst värderika gåfvan af hans med egen hand systematiskt ordnade och katalogiserade, nära nog fullständiga samling af svenska skalbaggar. Derjämte följde, förvarade i samma skåp, en vacker samling sven-

ska fjärilar samt utländska skalbaggar, alla systematiskt ordnade. — Den Entomologiska Föreningens styrelse har mangrannt uppvaktat Herr Statsrådet FAHRÆUS, för att hembära den Entomologiska Föreningens vördsamma och varma tacksägelse för den dyrbara gåfvan, som för all framtid skall hugfästa den ädle gifvarens och utmärkte vetenskapsmannens minne. Samlingen är redan öfverlemnad till Entomologiska Föreningen och förvaras numera hos undertecknad.

Föreningens räkenskaper för 1880 hafva vederbörligen reviderats af Herrar H. ENELL och G. HOFGREN, och ansvarsfrihet beviljats styrelsen. Föreningens inkomster hafva uppgått genom årsafgifter och tillfälliga bidrag af Föreningens gynnare till kr. 1,184,23, samt utgifterna till kr. 1,853, deraf kr. 1,636,70 för tidskriftens utgifvande och kr. 183,77 till organisationskostnader. Då dessa sistnämnda kostnader betäckts af undertecknad, så återstår såsom Föreningens skuld till nästa år en summa af kr. 485. Man hoppas emellertid förtröstansfullt, att gynnares fortfarande och ökade välvilja skall för framtiden trygga Föreningens ekonomiska ställning.

Stockholm i Mars 1881.

Oskar Th. Sandahl.

COLEOPTERA TRANSVAALIENSIA.

BIDRAG TILL KÄNNEDOM OM TRANSVAAL-LANDETS I S. AFRIKA COLEOPTER-FAUNA

AF

H. D. J. WALLENGREN.

I Öfversigt af K. V. Akademiens Förhandl. 1875, pag. 83—137, hafva vi såsom bidrag till Transvaal-landets insektfauna lemnat en förteckning å de lepidoptera, neuroptera och hemiptera, som der blifvit samlade af Landtmätaren PERSSON under den tid, han var anstäld i denna forna republiks tjenst, och hvilka han under ett besök i fäderneslandet skänkte till museet i Malmö. Vi vilja nu lemna en förteckning å de coleoptera, som denna samling innehåller, för så vidt vi medhunnit deras bestämmande:

Manticora latipennis WATERH. ad Waterberg mense Novembris. **M. maxillosa** SCHÖNH. ad Waterberg capta. Femina hujus speciei mari simillima, elytris antrorsum subplanis, sed magis convexis quam apud feminam prioris.

Megacephala regalis BHM. ad Christianam mense Novembris.

Cicindela fatidica BHM. ad Waterberg rarissime. **C. pudica** BHM. Specimen ad Waterberg captum a speciminibus e reliqua parte Transvaaliæ signaturis elytrorum flavescentibus magis dilatatis differt. **C. disjuncta** DEJ. specimina plura. **C. clathrata** DEJ. specimina plura. **C. pudibunda** BHM. ad Christianam reperta.

Cicindela nitidipes n. sp. labro mandibulisque basi albidis; palpis basi late flavis, apice atris; capite subtiliter confertim granulato, viride-cupreo nitente, ad oculos coeruleo resplendente; prothorace subquadrato subtiliter confertim granulato, medio longitudinaliter canaliculato, antice posticeque transversim impresso,

viride-cupreo nitente, in canaliculo et impressionibus coeruleo-resplendente; elytris subremote granulatis, fusco-æneis, granulis coerulescentibus, sutura viride-cupreo nitente, fascia lata continua marginali lævi albida, hamulos 2 latos obtusos introrsum mittente undamque parvam postice formante, punctoque minuto albido postice ornatis; corpore subtus cum pedibus viride-cupreo nitente, abdomine nigro-coeruleo apice late ænescente; antennis æneis extrorsum fuscis. Long. 14 millim. Specimen ad Waterberg mense Novembris captum.

Cicindela minax n. sp. labro mandibulisque basi pallide flavidis; palpis basi late flavis, apice atris; capite prothoraceque subtiliter confertim granulatis, obscure æneis, hoc medio longitudinaliter canaliculato, antice posticeque transversim impresso; elytris subtilissime subremote granulatis, nigricantibus, haud æneomicantibus, fascia lata, continua, marginali, lævi, albida, hamulum brevissimum ante medium striolamque obliquam pone medium, cum puncto albido discoidali postice locato connexum, introrsum emittente, ornatis; corpore subtus cum pedibus æneo-nitente, abdomine nigro-coeruleo; antennis æneis, extrorsum fusco-flavicantibus. Long. 9—10 millim. *Var.* lineola fasciæ elytrorum marginalis obliqua, pone medium locata, abbreviata nec cum puncto discoidali cohærente. Ad Waterberg et ad Christianam hæc species rarius est lecta.

Cicindela inanis n. sp. labro mandibulisque basi flavidis; palpis basi late flavis, apice nigris; capite prothoraceque confertim granulatis, obscure æneis, hoc medio canaliculato, antice posticeque transversim impresso; elytris subremote punctatis obscure æneo-fuscis, fascia marginali lævi continua albida, denticulum minutum brevissimum ante medium, denticulum alterum nonnihil majorem paulo pone medium et dilatationem subrotundatam minorem posticam introrsum emittente; corpore subtus cum pedibus æneomicante, abdomine nigro-coeruleo; antennis æneo-micantibus, extrorsum flavicante fuscis. Long. 13—14 millim. *Var.* fascia marginali elytrorum denticulis carente l. obsoletissimos gerente. **C. Latreillii** affinis sed absque puncto discoidali albo. Ad Waterberg mense Novembris sat copiose lecta.

Physodeutera angusticollis Bhm. ad Waterberg mense Novembris reperta.

Dromica clathrata KLUG. ad Waterberg mense Novembris et ad Christianam collecta.

Dromica fossulata n. sp. æneo-nigra; antennis extrorsum incrassatis, apice attenuato; labro albo-marginato, albedine antice interrupta; mandibulis basi albidis; palpis flavis apice nigro; capite prothoraceque confertim, sed sat leviter rugoso-plicatis, subcoerulescentibus, hoc medio leviter canaliculato, antice posticeque transversim impresso, dorso utrinque minime elevato; elytris dorso subplanis, quinque costatis, costis paulo pone medium obliteratis, interstitiis rude fossulatis, erga apicem rude punctatis; corpore subtus, præsertim abdomine, coeruleo; pedibus obscure ænescentibus. Long. 18 millim. Ad Christianam capta.

Cosmema furcata BHM. et **C. marginella** BHM. ad Potschefstroom lectæ. **C. lepida** BHM. ad Waterberg et ad Potschefstroom reperta; variat absque callo humerali albido.

Calleida cordicollis BHM. specimen unicum ad Potschefstroom repertum.

Hystricopus angusticollis BHM. specimen unicum ibidem lectum.

Hystricopus pudens n. sp. niger, haud nitens; prothorace oblongo, marginato, antice modice rotundato, ampliato, posterius angustato, supra subtiliter, minus crebre, transversim aciculato, medio subtiliter canaliculato; elytris punctato-sulcatis, interstitiis latioribus, subplanatis, lævibus, secundo puncto sed ultimo punctis pluribus atque majoribus præsertim postice ornatis; pedibus nigris; apice articuli palporum primi et secundi ferrugineo; antennis extrorsum fuscis. Long. 14 millim. Ad Potschefstroom specimen unicum lectum.

Lebia plagiata BHM. ad Potschefstroom reperta.

Helluo grandis DEJ. ad Potschefstroom et ad Christianam occurrit.

Aptinus nigripennis SCHÖNH. ad Potschefstroom captus.

Crepidogaster bimaculatus BHM. ad Christianam specimen unicum lectum.

Brachinus insignis BHM. ad Waterberg mense Novembris specimen unicum captum. **B. parvulus** CHAUD. mense Martii lectus. **B. armiger** DEJ. ad Potschefstroom occurrens.

Thyreopterus flavo-signatus DEJ. ad Potschefstroom rarius.

Graphipterus Westwoodi DE BREME ad Potschefstroom. **G. hamatus** BHM. ibidem sat copiose lectus. **G. plagiatus** BHM. ad Potschefstroom repertus; variat fere duplo minor. **G. vittipennis** BHM. præsertim ad Christianam mense Decembris lectus. **G. obtusus** BHM. ad Pretoriam mense Decembris et ad Christianam repertus. Specimen ad Pretoriam lectum fere duplo minus. **G. lateralis** BHM. ad Potschefstroom occurrens. **G. bivittatus** BHM. eodem loco captus.

Graphipterus Gadameri n. sp. niger; antennis basi plus minus late rufo-ferrugineis; capite magno, utrinque vitta longitudinali ochraceo-pubescente; thorace dense ochraceo-pubescente, medio vitta longitudinali atra; elytris dense et depresse ochraceo pubescentibus macula elongato-subovata discoidali ante medium, vitta communi suturali, postice abrupta, fasciaque postica transversa angulata, cum vitta suturali nec cum margine alarum cohærente, nigris; pedibus nigris; abdomine subtus subferrugineo. Long. 18 millim. Ad Christianam rarius reperta est hæc species insignis.

Graphipterus adspectabilis n. sp. niger; antennarum articulis 2 basalibus rufo-ferrugineis; capite magno, utrinque vitta longitudinali ochraceo-pubescente; prothorace dense ochraceo-pubescente, medio vitta longitudinali atra; elytris atris vitta continua marginali, postice angulatim attenuata maculaque apicali communi, cordata, sat minuta, cum margine cohærente, ochraceo-pubescentibus; pedibus nigris; coxis, trochanteribus ventroque ferrugineis. Long. 15 millim. Specimen unicum ad Potschefstroom lectum.

Piezia angusticollis BHM. ad Christianam capta. **P. circumcincta** BHM. ad Waterberg mense Novembris reperta. **P. lineolata** BHM. eodem loco et tempore lecta. **P. lateralis** BHM. ad Potschefstroom frequenter occurrens. **P. limbatella** BHM. ad Potschefstroom nec non ad Pretoriam mense Decembris sat frequens.

Piezia albo-lineata n. sp. nigra, subnitida; capite utrinque vitta longitudinali albo-pubescente; prothorace brevi confertim punctato, margine laterali late albo-pubescente; elytris ovatis, confertim punctulatis, breviter fusco-pubescentibus, striis 4, pone medium evanescentibus, in fundo depresse albo-pubescentibus exaratis, margine laterali maculaque ovata subapicali albo-pubescen-

tibus ornatis. Long. 13—14 millim. Ad Waterberg mense Novembris lecta.

Anthia thoracica Schönh. in tota Transvaalia vulgaris. **A. cinctipennis** Lequien. ad Potschefstroom mense Martii et ad Pretoriam mense Decembris sat infrequens lecta. **A. marginipennis** Gory. ad Pretoriam mense Decembris capta. **A. Mellyi** de Breme ad Christianam vulgaris et ad Pretoriam mense Decembris reperta. **A. melanaria** Bhm. ad Christianam rarissime lecta. **A. limbata** Dej. ad Potschefstroom et Christianam vulgaris. **A. alveolata** de Breme ad Christianam rarissime occurrit. **A. exarata** Bhm. ad Potschefstroom vulgaris. **A. gracilis** Dej. ubique in Transvaalia. **A. atrata** Bhm. ad Christianam rarissime lecta.

Anthia immaculata n. sp. oblonga, subdepressa, atra, subnitida; capite confertim punctato, antice in medio canaliculato, utrinque longitudinaliter impresso punctoque magno profundo inter antennas ornato; prothorace elongato, postice angustato, supra confertim punctulato, in medio longitudinaliter canaliculato, postice ad latera utrinque foveolato; elytris oblongo-ovatis, postice oblique truncatis, supra confertim punctulatis, mediocriter punctato-sulcatis, sulcis 8 continuis, in fundo rude punctatis, interstitiis æqualiter subconvexis, minime carinatis; pectore hinc inde albido-piloso. Long. 18 millim. Ad Waterberg mense Novembris specimen unicum lectum.

Polyhirma opulenta Bhm. ad Christianam mense Novembris rarissime occurrens.

Scarites linearis Bhm. ad Waterberg mense Novembris et ad Pretoriam mense Decembris. **S. rugiceps** Wiedem. ad Potschefstroom rarius occurrens. **S. fortipes** Bhm. rarissime eodem loco repertus.

Clivina gigantea Bhm. rarius reperta. **C. grandis** Dej. vulgaris. **C. angustata** Dej. in Transvaalia ubique occurrit.

Calosoma rugosum Schönh. ad Potschefstroom rarius lectum.

Rhysotrachelus myops Bhm. ad Christianam et Potschefstroom rarius.

Rhysotrachelus lautiusculus n. sp. ater, subænescente nitidus, glaber; antennis fuscis, articulis 3 baseos nigris, nitidis, infra ferrugineis; capite sat crebre punctato, antice inter antennas lævi; prothorace amplo, rugoso-punctato, postice utrinque pro-

funde impresso, dorso rugulis lævibus obsito; elytris profunde sulcatis, interstitiis crebre punctulatis, dorso alternatim sublævigatis; singulo elytro maculis binis minutis paulo ante medium locatis fulvis, altera oblonga in interstitio sulcorum tertio, altera punctiformi in interstitio a sutura quinto. Long. 17 millim. Ad Pretoriam specimen unicum inventum.

Chlænius Dusaultii DUFOUR., **Ch. bipustulatus** BHM. et **Ch. cylindricollis** DEJ. Specimen unicum utriusque speciei ad Potschefstroom lectum. **Ch. cinctipennis** BHM. rarius repertus. **Ch. ruficornis** BHM. et **Ch. modestus** BHM. ad Potschefstroom frequentius occurrentes.

Oodes similatus BHM. ad Christianam captus.

Megalonychus gilvipes BHM. ad Waterberg specimen unicum lectum. **M. gracilis** BHM. ad Christianam repertus.

Drimostoma amaroide BHM. Ad Potschefstroom specimen unicum repertum.

Feronia confinis BHM. mense Aprilis specimen unicum lectum. **F. natalensis** BHM. in Transvaalia parce occurrit. **F. nigrina** BHM. rarius reperta.

Hypolithus interstitialis BHM. ad Waterberg mense Novembris parce lectus.

Harpalus natalensis BHM. ad Christianam et ad Waterberg mense Novembris repertus. **H. promtus** BHM. specimen unicum ad Potschefstroom lectum. **H. clavipes** BHM. ad Christianam et alibi in Transvaalia captus. **H. hybridus** BHM. ad Christianam specimen unicum lectum. **H. capicola** DEJ. ubique in Transvaalia occurrit. **H. venator** BHM. ad Christianam et alibi in Transvaalia repertus. **H. brunneipennis** BHM. ad Potschefstroom repertus. **H. grandiceps** BHM. ad Christianam specimen unicum lectum.

Trechus pallipes BHM. specimen unicum ad Potschefstroom captum.

Cybister senegalensis AUBÉ. Ad Waterberg mense Novembris.

Eunectes helvolus KLUG. in Transvaalia passim occurrit.

Hydaticus concinnaticius n. sp. oblongo-ovalis, convexiusculus, nitidus, supra flavo-testaceus, subtus mesosterno, metasterno abdomineque nigris; capite postice nigro, maculis 2 triangularibus

flavo-testaceis; prothorace subtilissime punctulato, macula media subrectangulari, lineola concolore abbreviata longitudinaliter intersecta, margineque postico tenui nigris; elytris dorso triseriatim remote punctatis, confertim confuse, ad apicem vero parcius nigropunctatis, lineis 3 tenuibus margineque laterali late flavo-testaceis; pedibus anterioribus rufo-testaceis, tibiis saltem intermediis piceis; pedibus posticis obscure piceis. Long. 12 millim. Ad Waterberg mense Novembris specimen unicum inventum.

Hydaticus concolorans n. sp. oblongo-ovalis, gracilior, convexiusculus, niger, nitidus; capite margine anteriore maculisque 2 transversis, coadunatis, posticis, testaceis; prothorace subtilissime punctulato, margine anteriore et laterali sat late, sed margine posteriore tenuissime flavo-testaceis; elytris dorso triseriatim remote punctatis, confertim confuse flavo-testaceo punctatis irroratisque, margine laterali late flavo-testaceo; abdomine subtus maculis trigonis lateralibus marginibusque tenuissimis segmentorum flavo-testaceis; femoribus posticis subtus basin versus fasciaque exteriore tibiarum nigro-fuscis. Long. 11,5 millim. Specimen unicum in Transvaalia repertum.

Hydaticus bivittatus LAPORTE ad Christianam captus.

Copelatus pulchellus KLUG. eodem loco lectus.

Hydroporus inquinatus BHM. Specimen unicum in Transvaalia lectum.

Gyrinus flavipes BHM. ad Waterberg mense Novembris sat copiose repertus. **G. capensis** THBG. in Transvaalia hinc inde, sed **G. abdominalis** AUBÉ ubique occurrit.

Direutes caffer BHM. mense Augusti frequens in Transvaalia occurrit.

Staphylinus nigriventris BHM. rarius repertus.

Philonthus morio BHM. rarius, sed **Ph. rufipes** BHM. ad Christianam et alibi in Transvaalia frequentius lectus.

Pæderus caffer BHM. ad Waterberg mense Novembris specimen unicum captum.

Pinophilus punctatus BHM. specimen unicum captum.

Sternocera orissa BUQUET. in Transvaalia ut videtur vulgaris.

Julodis vittipennis BHM. in Transvaalia minus frequens.

Acmæodora signifera BHM. in Transvaalia rarius reperta.

Variat vitta marginali prothoracis interrupta, interdum tantum puncto indicata, nec semper integra. **A. adspersa** Fabr. rarissime lecta.

Buprestis calamitosa Bhm. parce lecta. **B. suspecta** Bhm. sat frequens, sed **B. viridi-marginata** Bhm. rarius lecta.

Chrysobothris regradata n. sp. ænea, nitida; capite rugoso-punctato, fronte retusa, longitudinaliter sat profunde canaliculata, margine clypei sinuato; prothorace transverso, elytris angustiore, basi apiceque bisinuato, lateribus parallelis, marginatis, confertim transverse strigoso, dorso æquali; elytris obscure æneis, confertim rude punctatis, basi unifoveolatis, humeris oblonge elevatis, margine laterali postice serrulato; corpore infra magis æneo, ventre immaculato; femoribus anticis valde incrassatis, subtus dente validissimo armatis. Long. 8—9 millim. In Transvaalia rarissime occurrit.

Anthaxia viridis Lap. & Gory. ad Christianam et alibi in Transvaalia reperta.

Sphenoptera corrugata Klug. et **S. trepida** Bhm. Specimen unicum utriusque speciei lectum. **S. intermedia** Lap. & Gory. Specimen ad Pretoriam mense Novembris captum.

Amorphosoma diversicolor n. sp. oblongum, obscure æneum; capite prothoraceque rude strigosis, hoc flavo-virescente squamoso, antice transversim et intra margines laterum longitudinaliter impresso, postice trisinuato, tuberculis posticis 4 validis compressis, denudatis, transverse seriatis, illo late excavato, inter oculos tuberculo minuto acuto utrinque armato; elytris obscurioribus, apicem versus valde attenuatis, supra transverse confertim strigosis, basi hinc inde, fasciis 2 irregularibus, dilaceratis, transversis vittaque postica longitudinali ad suturam flavo-virescente squamosis, lineis 2 elevatis, denudatis, postice evanescentibus, e tuberculis baseos orientibus, margineque laterali postice obsolete serrulato; corpore subtus, segmentis abdominis 2 ultimis exceptis, sat dense flavido-squamoso. Long. 10 millim. Specimen unicum ad Waterberg mense Novembris inventum.

Amorphosoma subindutum n. sp. oblongum, æneum; capite prothoraceque pilis adpressis pallidis adspersis, confertim rude punctatis, hoc subquadrato tuberculis pluribus, latis, obtusis, subdenudatis, impressioribus interjectis, ornato, tenue margi-

nato, illo profunde sulcato, vertice obtuse bituberculato; elytris strigoso-punctatis, fovea basali unica, humeris subelevatis, ante medium nonnihil coarctatis, apice singulatim subrotundatis, margine laterali integro, dorso fusco, basi margineque æneis, disco squamulis hinc inde maculatim accumulatis maculaque apicis albidis, hac vero postice flavicante; corpore subtus pilis sparsis pallidis adspersis. Long. 6 millim. Specimen unicum in Transvaalia lectum.

Coræbus callosicollis Bhm. sat copiose repertus.

Eucnemis contractus Bhm. in Transvaalia rarius lectus.

Lycus Bremei Guer., humeris flavis, nec nigris, a typo diversus, in Transvaalia rarius occurrit. **L. trabeatus** Guer. cum varietate minore, a Boheman descripta, mense Aprilis in Transvaalia captus.

Lampyris natalensis Bhm. Specimen unicum lectum.

Cantharis nigrina Bhm. ad Potschefstroom reperta.

Malachius Erichsoni Bhm. parce ad Waterberg et Potschefstroom captus.

Clerus signifer Bhm. ad Christianam semel repertus. **C. ludricus** Bhm. in Transvaalia hinc inde visus. **C. natalensis** Bhm. ad Waterberg mense Novembris semel lectus.

Silpha micans Fabr. in Transvaalia sat vulgaris.

Hister ponderosus Fhs. Specimina Transvaaliensia Caffrariis minora, de cetero non diversa. **H. robustus** Erichs. in Transvaalia vulgaris; magnitudine varians. **H. caffer** Erichs. ad Christianam semel lectus. **H. severus** Bhm. semel repertus. **H. gravis** Bhm. rarius occurrit. **H. ignavus** Bhm. ad Potschefstroom semel captus. **H. hottentotta** Erichs. rarius visus. **H. obesus** Bhm. semel repertus.

Saprinus splendens Payk. in Transvaalia sat vulgaris.

Tribalus picipes Bhm. rarius lectus.

Soronia immunda Bhm. sat copiose præsertim ad Waterberg mense Novembris lecta; magnitudine valde varians.

Dermestes vulpinus Fabr. ad Potschefstroom semel observatus.

Berosus punctulatus Bhm. ad Christianam specimen unicum lectum.

Oryctes boas Fabr. in Transvaalia passim occurrit.

Heteronychus syrichthus Fabr. hinc inde visus.

Heterorhina plana Wied. et **H. egregia** Bhm. parce occurrunt. **H. umbonata** Gory & Perch. præsertim ad Waterberg lecta.

Phoxomela umbrosa Gory. & Perch. ad Waterberg mense Novembris lecta.

Tephræa dichroa Schaum. eodem loco et tempore reperta.

Oxythyrea rubra de Geer ad Pretoriam mense Decembris capta. **O. hæmorrhoidalis** Fabr. ubique in Transvaalia visa. **O. dycentrica** Bhm. ad Christianam semel lecta. **O. vitticollis** Bhm. copiose reperta. Variat interdum vitta thoracis nigra postica abrupta elytrisque virescentibus. **O. testaceo-guttata** Blanch. mensibus Novembris et Decembris frequenter visa.

Anoplochilus figuratus Bhm. mense Aprilis semel captus. **A. tomentosus** Klug. sat frequenter occurrit. **A. maurus** Bhm. semel lectus.

Cetonia cincta de Geer, **C. frenata** Burm., **C. flaviventris** Gory., **C. impressa** Goldf., **C. aulica** Fabr. et **C. sobrina** Gory. omnes in Transvaalia occurrunt. **C. aulica** variat interdum fere duplo minor.

Gnathocera hirta Bhm. rarissime occurrit.

Elaphinis irrorata Fabr. ad Pretoriam mense Decembris et alibi frequens.

Diplognatha hebræa Oliv. sæpe lecta.

Ptychopterus undatus Kirby et **P. leucostictus** Schaum. Specimen unicum utriusque speciei lectum.

Spilophorus plagosus Westw. ad Potschefstroom semel lectus.

Hoplostomus fuligineus Oliv. et **H. platycephalus** Westw. ad Waterberg mense Novembris occurrunt.

Scatobius capensis Gory. ad Waterberg mense Novembris sat copiose repertus. **S. natalensis** rarissime visus.

Anomala pallida Fabr. semel lecta.

Adoretus picticollis Bhm. et **A. maculatus** Bhm. sat frequenter occurrunt; ille ad Waterberg mense Novembris captus.

Onocheta rufiventris Bhm. semel lecta.

Apogonia ovata Bhm. ad Christianam reperta.

Schizonycha carbonaria Bhm. parce reperta.

Schizonycha squamifera n. sp. breviter ovata, convexa, obscure rufo-ferruginea, subopaca, squamis oblongis albidis inordinatis parce adspersa; capite rugoso-punctato, apice subtruncato; prothorace rude, minus crebre punctato, linea longitudinali media lævi, nec non impressione transversa postica carente; scutello punctato; elytris subtiliter, minus crebre, pygidio parcius punctatis; pedibus rufo-ferrugineis, tarsis dilutioribus. Long. 11 millim. Præcedenti maxime affinis. In Transvaalia parce occurrit.

Ablabera pulicaria Bhm. et **A. pilosula** Bhm. rarius in Transvaalia occurrunt.

Ablabera flavo-clypeata n. sp. flavo-testacea, punctata, supra glabra, subtus flavo-albido pilosa; prothorace pectoreque nigris; capite nigro carina transversa haud elevata ante oculos et ante illam flavo; clypeo reflexo-marginato, apice sinuato; prothorace rotundato-ampliato, margine laterali tenue rufescente; elytris ecostatis, intima basi, sutura margineque laterali nigris, hoc latiore et postice evanescente; margine laterali thoracis et elytrorum pilis longis rigidis albo-flavecentibus seriatis; elytris pilis uniseriatis ejusdem coloris paulo intra marginem nigrum; pedibus flavis. *Var.* elytris nigricantibus, apice rufescente. Long. 6—7 millim. In Transvaalia rarius occurrit.

Homaloplia pauper n. sp. breviter ovata, atra, opaca, parce pilosa; elytris flavis, margine apiceque concoloribus, certo situ coeruleo-resplendentibus, sutura nigra lineisque 3 longitudinalibus disci elevatis, interiore fuscescente; clypeo impresso, punctato, apice truncato, reflexo-marginato. *H. vittatæ* Erichs. affinis. Long. 6 millim. In Transvaalia specimen unicum lectum.

Trochalus obtusus Bhm. ad Christianam et ad Waterberg repertus.

Triodonta tenella Bhm. sat frequenter lecta.

Leptrix stigma de Geer ad Christianam semel capta. **L. fulvipes** Thbg. passim lecta.

Anisonyx pilosus Bhm. semel repertus.

Peritrichia sulcicollis Bhm. in gramine mense Aprilis ad Potschefstroom reperta.

Eriesthis semihirta Burm. mensibus Novembris et Decembris copiosissime collecta.

Goniaspidius lividipennis Bhm. sat frequenter visus.

Ateuchus cupreus Bhm., **A. microcephalus** Bhm., **A. cicatricosus** Bhm., **A. horridus** Bhm. et **A. paradoxus** Bhm. rarius occurrunt. **A. funebris** Bhm. mense Martii copiose lectus.

Gymnopleurus unicolor Bhm., **G. Wahlbergi** Bhm. et **G. cupreus** Bhm. rarissime reperti. **G. subcupratus** Bhm. parce lectus. **G. smaragdinus** Bhm. ad Pretoriam mense Decembris repertus.

Sisyphus appendiculatus Bhm. et **S. caffer** Bhm. sat frequenter visi.

Odontoloma pauxillum Bhm. ad Potschefstroom semel lectum.

Pædaria costata Erichs. et **P. picea** Bhm. hinc inde in Transvaalia occurrunt.

Coptorhina Klugii Hope ubique in Transvaalia visa.

Heliocopris isidis Sav. rarius lecta.

Copris jachus Fabr. sat infrequenter occurrit. **C. laticornis** Bhm. parce visa. *Femina* mari similis, sed minor 21—22 millim. longa et lamina lata, abrupte truncata in loco cornu capitis instructa armaturaque thoracis aliena diversa. Lamina illa capitis in apice triangulariter impressa et marginata. Prothorax antice minus impressus, ante medium dente minutissimo utrinque armatus, sat obsolete sinuatus, medio haud productus atque transversim distincte carinatus. De cetero mari simillima. **C. fidius** Oliv. parce lecta. **C. contracta** Bhm. rárissime lecta. **C. Victorini** Bhm. mense Aprilis reperta. **C. orion** Klug sat copiose visa.

Copris pumilionis n. sp. oblongo-ovata, nitida; antennis flavis; capite subtiliter crebre rugoso-punctato, marginato, apice sat profunde triangulariter exciso, ante oculos cárina transversa et utrinque carina altera obliqua obsoletissimis ornato; prothorace æquali, crebre subtiliter rugoso-punctato, dorso parcius punctato, postice breviter obsolete canaliculato, foveola laterali nulla, sed callo laterali utrinque minutissimo; elytris subtiliter striatis, striis impunctatis, interstitiis latis, planis, subtilissime crebre punctulatis, sutura ad basin nonnihil profundiore; tibiis anticis tridentatis, dente superiore minore sed distincto, dente ordinario quarto minime indicato. Long. 8 millim. Ad Christianam semel lecta.

Onitis fodiens Bhm., **O. caffer** Bhm., **O. crenatus** Reiche et **O. apelles** Fabr. rarius, sed **O. alexis** Dej. frequentius in Transvaalia occurrunt.

Onthophagus aulicus DEJ., **O. flavo-cinctus** KLUG., **O. scabrosus** BHM., **O. vinctus** ERICHS., **O. intermedius** BHM., **O. talpa** BHM., **O. piceus** BHM., **O. hybridus** BHM., **O. quadrinodosus** BHM., **O. verticalis** BHM. et **O. chalcostomus** BHM. hinc inde in Transvaalia occurrunt. **O. columella** ad Potschefstroom lectus; carina thoracis apud marem valde producta; prothorax utrinque profunde impressus; clypeus apice modice productus, recurvus. **O. gazella** FABR. copiosissime lectus; mas interdum minor cornubus minutis tuberculisque thoracis obsoletioribus. **O. sapphirinus** BHM. ad Waterberg mense Novembris semel captus. **O. interstitialis** BHM. non infrequens; variat elytris castaneis, cornubus maris brevissimis et denti interjacenti altitudine æqualibus; an sp. distincta? **O. obtusicornis** BHM. ad Potschefstroom et ad Christianam lectus; magnitudine varians; cornu maris interdum minutum; femina cornu carens, clypeo tantum carinato, de cetero mari simillima. **O. monodon** BHM. femina hujus clypeo transverse et obsolete carinato, pone carinam tuberculo obsoletissimo armato, a mare differt.

Onthophagus dedecor n. sp. ater, subopacus, tenuiter pubescens; capite thoraceque crebre rugoso-punctulatis, illo reflexo-marginato, carinis duabus, posteriore elevata cornu erecto acuto utrinque armata, hoc medio antice impresso, in impressione tuberculo erecto sat alto, fere lævi, apice obtuso instructo; elytris leviter striatis, interstitiis planis, rude confertim punctatis; corpore infra parce punctato, ad latera pectoris flavicante longe piloso, segmentibus ventris breviter adpresse pilosis; tibiis anticis obtuse quadridentatis; antennis piceis. Long. 8 millim. *O. obtusicorni* similis. Specimen unicum in Transvaalia inventum.

Onthophagus graphicus n. sp. ater, capite prothoraceque subcoerulescentibus, confertim ruguloso-punctatis, illo margine integro reflexo, carinis transversis carente, postice obsolete impresso-subcanaliculato, hoc æquali, foveâ calloque lateralibus carente; elytris obsoletissime punctato-striatis, interstitiis subremote punctulatis, flavis, sutura, puncto discoidali paulo ante medium fasciaque transversa postica interrupta nec non margine laterali tenuissimo nigris; pygidio corporeque infra magis nitentibus, illo crebrius punctato; tibiis anticis obtuse quadridentatis. Long. 4,5 millim. *O. hybrido* similis. Specimen unicum ad Christianam inventum.

Onticellus militaris Illig. et **O. pallens** Fabr. copiosissime, sed **O. planatus** Klug rarius lecti.

Onticellus splendens n. sp. coeruleus, nitidissimus, glaber; clypeo rude punctato, margine reflexo, integro; fronte sublævi, bicarinata; thorace antice æqualiter subtumido, dorso lævissimo, angulis anticis rude sed parce punctatis; elytris deplanatis, punctato-striatis, interstitiis planis, lævibus, humeris umbonatis, sutura ad basin profunde impressa; pectore punctato. *Mas:* carina postica frontis unicornuta, angulis acuminatis; thorace fronteque subænescentibus. *Femina:* carina frontis, postica mutica. Long. 10—12 millim. Specimina 2 in Transvaalia inventa.

Aphodius impurus Roth et **A. posticus** Bhm. copiose lecti. **A. productus** Bhm., **A. rubricosus** Bhm., **A. picipes** Bhm., **A. nigritulus** Bhm., **A. lividus** Oliv., **A. lucidulus** Bhm., **A. dorsalis** Klug., **A. peregrinus** Bhm. et **A. sulcipennis** Bhm. rarius occurrunt.

Orphus rufulus Bhm. ad Pretoriam mense Decembris captus. *Femina* mari similis, sed capite absque cornu et thorace non excavato præsertim diversa. Caput remote punctatum, fuscum; clypeus tenuiter reflexus; prothorax modice convexus, remote punctatus.

Trox angulatus Bhm. frequenter lectus. **T. incultus** Bhm., **T. talpa** Bhm., **T. luridus** Fabr. et **T. penicillatus** Bhm. rarius in Transvaalia occurrunt.

(Continuatur).

SPECIES NOVAS VEL MINUS COGNITAS GYPONÆ GENERIS HOMOPTERORUM

DESCRIPSIT

JACOBUS SPÅNGBERG.

Lorsque, pendant mon séjour dernier à Paris, j'avais le plaisir d'étudier et d'examiner la collection très riche d'Homoptères de Monsieur SIGNORET, j'ai trouvé chez lui un assez grand nombre de nouvelles espèces du genre Gypona. Alors ce Monsieur a eu l'amabilité de vouloir bien mettre à ma disposition toute sa collection des Gyponides. Maintenant, ayant examiné cette collection, je vais faire la description des nouvelles espèces que j'y ai trouvées. Je saisis cette occasion d'exprimer en même temps ici à Monsieur SIGNORET mes remerciements les plus respectueux pour toutes les bontés qu'il m'a montrées.

Gypona cana BURM.

Griseo-flavescens, subtus cum pedibus pallidior; vertice, pronoto scutelloque haud subaurantiaco-vittatis; areolis omnibus tegminum venoso-reticulatis, lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis.

Mas segmento ventrali ultimo paullo longiore quam penultimo, apice truncato, laminis genitalibus sat longis.

Femina mihi ignota.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Gypona cana BURM., Gen. ins., tom. 1, Gyp. 10 (1838).

Patria: Carolina.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, margine antico subsemicirculariter rotundato, vertice subtiliter

striato, striis longitudinalibus inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere dimidio longiore, linea impressa longitudinali media verticis sat distincta, aliquanto obscuriore; fronte clypeoque subtilissime densissimeque vel vix punctulatis, illa ad basin sat multo impressa; ocellis subroseis, vix pone medium verticis, fere ad medium positis, inter se quam ab oculis fere dimidio longius remotis, inter se quam a basi fere dimidio longius distantibus. Pronotum fere dimidio longius quam vertex, transversim strigosum, antica et lateralibus partibus subtilissime striatis et punctulatis, fere læviusculis, nonnullis impressionibus instructis, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus. Scutellum subtilissime punctulatum, parte apicali transversim subtilissime striata. Appendix membranæ tegminum angustissima.

Hæc species ad divisionem C in meo opusculo de genere Gypona pertinet (Bih. Vet. Akad. Handl. Band 5 N:o 3).

Gypona flaviliniata Fitch.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, forsitan aliquanto breviore quam penultimo, apice late sinuato, lateribus subangulatim productis.

♀: long. corp. 10 mill., long. corp. c. tegm. 11,5 mill., lat. 3,5 mill.

Gypona flaviliniata Asa Fitch, Cat., p. 57 (1851). — Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., Band 5, N:o 3, p. 8 (1878) ♂.

Patria: Brasilia(?).

Gypona olivacea n. sp.

Subvirescente-straminea, subtus cum pedibus sordide straminea; vertice, pronoto scutelloque haud subaurantiaco-vittatis, dorso abdominis in colorem flavescentem migrante, margine exteriore tegminum pallide flavescente-limbato; alis lacteis, opacis.

Mas segmento ventrali ultimo vix dimidio longiore quam penultimo, apice subtruncato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 9 mill., long. corp. c. tegm. 12 mill., lat. 4 mill.

Patria: America borealis.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus valde attenuatum, margine antico subsemicirculariter rotundato vel apice subangulatim producto, vertice subtiliter striato, striis longitudinalibus inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere duplo longiore, linea impressa longitudinali media verticis vix perspicua; fronte clypeoque subtilissime vel vix punctulatis, illa ad basin sat multo impressa; ocellis subroseis, pone medium verticis positis, ab apice quam a basi fere duplo longius remotis, inter se et ab oculis fere æque longe, ab oculis quam a basi paullo longius distantibus. Pronotum fere dimidio longius quam vertex, transversim strigosum, antica et lateralibus partibus subtilissime striatis et punctulatis, fere læviusculis, nonnullis impressionibus instructis, marginibus lateralibus anticis quam posticis distincte longioribus. Scutellum subtiliter punctulatum, parte apicali transversim subtiliter striata. Tegmina appendice membranæ distincta, areolis lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, areolis tegminum apicalibus et subapicalibus dense reticulatis, dimidio basali tegminum haud reticulato.

Hæc species, G. STRIATÆ BURM. simillima et valde affinis, ad divisionem CC pertinet, vertice, pronoto scutelloque unicoloribus, vittis subaurantiacis destitutis, vertice magis attenuato et longiore ocellisque pone medium verticis positis facile distinguenda.

Gypona sobrina n. sp.

Supra nigra, subtus flavescens; vertice, pronoto, scutello, apice hujus pallide fuscescente excepto, clavo a basi ultra medium, fascia lata media fasciaque angusta subapicali tegminum, prostethio intus ad partem, dimidio apicali coxarum posticarum femoribus posticis superne, tibiis partim tarsisque nigris vel nigro-fuscis; facie, pectore ad maximam partem pedibusque fere totis sordide flavescentibus; macula parva laterali dorsi segmenti primi abdominis segmentisque ventralibus flavescentibus, his segmentis miniato-marginatis; tegminibus pallide subaureo-nitidis; alis fuscescente-vitreis, hyalinis.

Mas segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice latissime et levissime emarginato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat 3,5 mill.

Patria: Brasilia.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, margine antico subsemilunariter rotundato, vertice irregulariter striato, striis oblique inter se apicem versus convergentibus, in medio quam ad oculos fere dimidio longiore; fronte clypeoque fere læviusculis, illa ad basin impressa; ocellis fuscescentibus, ab apice verticis quam a basi vix duplo longius remotis, inter se quam ad oculos aliquanto magis propinquis, inter se quam a basi fere dimidio longius distantibus. Pronotum vix duplo longius quam vertex, transversim distincte strigosum, parte antica subtilissime ruguloso-punctata, fere læviuscula, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus. Scutellum punctulatum, parte apicali transversim striata, angulis basalibus læviusculis. Tegmina venis clavi utrimque punctulatis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis, appendice membranæ sat lata, ad basin fusco-maculata.

Hæc species ad divisionem E pertinet.

Gypona verecunda n. sp.

Nigra, subtus cum pedibus flavescens; vertice, pronoto scutelloque nigris, hic illic sordide flavescente-maculatis, illis vitta media sordide flavescente ornatis; tegminibus subaureo-nitidis dimidio basali clavi, fascia media lata fasciaque apicali angusta nigris; alis fuscescente-vitreis, hyalinis.

Mas segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice leviter sinuato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 8 mill., long corp. c. tegm. 9 mill., lat. 3,5 mill.

Patria: Brasilia.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenua-

tum margine antico rotundato, vertice distincte striato, impressionibus nonnullis instructo, striis inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere dimidio longiore, fronte clypeoque fere læviusculis, illa ad basin impressa, ocellis fuscescentibus, ab apice verticis quam a basi fere dimidio longius remotis, inter se quam ab oculis æque longe distantibus, ab oculis quam a basi aliquanto longius positis. Pronotum et scutellum quoad structuram ut in congeneribus; marginibus lateralibus anticis pronoti quam posticis aliquanto longioribus. Tegmina venis clavi utrimque punctulatis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis.

Hæc species ad divisionem F pertinet.

Gypona versuta n. sp.

Testaceo-flavescens, subtus cum pedibus pallido-flavescens; margine antico et maculis apicalibus verticis, una ad medium, duabus ad oculos positis, marginibus lateralibus et posticis maculisque nonnullis subapicalibus pronoti, maculis duabus mediis scutelli, dorso abdominis, parte basali clavi, apice, venis maculaque parva limbi costalis medii tegminum nigris vel nigro-fuscis; alis vitreis, hyalinis, fusco-venosis, parte apicali fumatà.

Mas segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice levissime emarginato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 8,5 mill., long. corp. c. tegm. 11 mill., lat. 3,5 mill.

Patria: Brasilia.

Caput, pronotum et scutellum quoad structuram ut in congeneribus, ocellis distincte pone medium verticis positis, inter se quam ad oculos fere magis propinquis. Pronotum vix duplo longius quam vertex. Areolæ tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutæ, haud venoso-reticulatæ.

Quamvis ocelli speciei hujus inter se quam ad oculos fere magis propinqui sunt, tamen mihi persuasum est, referendam esse hanc speciem ad divisionem F. Qua in sententia maxime confirmor, quod nihil est rari, ocellos in maribus hujus divisionis propinquiores esse inter se quam ad oculos.

Gypona verticalis Stål.

Supra nigra, subtus cum pedibus sordide stramineo-albida, margine antico, linea longitudinali media maculisque duabus minutis basalibus verticis, marginibus lateralibus, disco dimidioque postico pronoti et angulis lateralibus apiceque scutelli testaceo-stramineis; segmentis dorsalibus abdominis anguste testaceo-limbatis; tegminibus sordide hyalinis, fuscescente-venosis, lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, areolis tegminum haud venoso-reticulatis; ocellis inter se et ab oculis fere æque longe distantibus; alis sordide vitreis, apice levissime infuscatis.

Mas segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice truncato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 7 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,75 mill.

Gypona verticalis Stål, Stett. E. Z. 25, p. 84 (1864).

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus sensim attenuatum, margine antico rotundatum, vertice subtiliter striato; striis mediis interocellaribus fere longitudinalibus, striis lateralibus plus minusve oblique transversis, inter se apicem versus convergentibus; medio quam ad oculos fere duplo longiore, fronte clypeoque fere læviusculis, hoc apicem versus vix ampliato; ocellis testaceo-stramineis, ad basin verticis quam ad oculos fere magis appropinquatis, aliquanto pone medium verticis positis. Pronotum fere dimidio longius quam vertex marginibus lateralibus anticis quam posticis vix duplo longioribus.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.

Gypona crassa n. sp.

Sordide subolivaceo-flavescens, dorso abdominis in colorem flavescentem magis migrante; margine antico capitis, dimidio basali clavi punctisque nonnullis parvis tegminum fuscescentibus vel nigro-fuscis; pronoto vittis sex subaurantiacis sat angustis ornato; alis vitreis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo ad latera fere duplo longiore quam penultimo, in medio fere æque longo ac penultimo, apice tribus sinubus parvis (intermedio subemarginato) et lobis lateralibus magnis productis instructo.

♀: long. corp. 9 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3,75 mill.

Patria: St. Paul in Bahia.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus sensim leviter attenuatum, margine antico subsemicirculariter rotundato, vertice striato, striis mediis interocellaribus fere longitudinalibus, striis lateralibus plus minusve oblique transversis, inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos plus dimidio fere duplo longiore, linea impressa longitudinali media verticis distincta nec tamen obscura, fronte clypeoque subtilissime punctulatis, fere læviusculis, illa ad basin aliquanto impressa; ocellis sordide flavescentibus, pone medium verticis positis, ab apice quam a basi fere duplo longius remotis, inter se et ab oculis fere æque longe distantibus, inter se quam a basi fere dimidio longius remotis. Pronotum vix duplo, fere dimidio longius quam vertex, transversim strigosum, antica et lateralibus partibus fere læviusculis, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus. Scutellum subtiliter punctulatum, angulis basalibus læviusculis et parte apicali transversim striata. Tegmina venis clavi utrimque punctulatis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis, appendice membranæ sat lata.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.

Gypona vernicosa n. sp.

Sordide subolivaceo-flavescens, subtus cum pedibus paullo pallidior, margine antico capitis fuscescente; pronoto vittis subaurantiacis destituto; alis vitreis, hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere plus dimidio longiore quam penultimo, apice utrimque latissime et levissime sinuato in medio sat profunde, fere usque ad medium, emarginato.

♀: long. corp. 10 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3,5 mill.

Patria: Brasilia.

Hæc species, ad divisionem FF pertinens, præcedenti simillima et affinis, differt, præter notas supra illatas, vertice minus attenuato, appendice membranæ longiore quam in præcedente, apicem tegminis versus sensim angustata.

Gypona turpis n. sp.

Sordide subolivaceo-flavescens, lateribus pectoris in pure flavescentem colorem migrantibus; pronoto vittis subaurantiacis destituto; alis vitreis, hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice utrimque distincte sinuato et in medio levissime sinuato, lobis lateralibus segmenti aliquanto productis.

♀: long. corp. 11 mill., long. corp. c. tegm. 11 mill., lat. 4 mill.

Patria: Bahia.

Etiam hæc species ad divisionem FF pertinet, præcedenti simillima et affinis, colore et segmento ventrali ultimo feminæ facile distinquenda. Ocelli subrosei, pone medium verticis positi, ab apice quam a basi fere dimidio longius remoti, inter se et ab oculis fere æque longe distantes, inter se quam a basi fere dimidio longius remoti.

Gypona melanocephala n. sp.

Aurantiaca, subtus pallidior, flavescens; vertice margineque antico pronoti nigris, vitta angusta sordide flavescente ornatis; pronoto scutello margineque exteriore tegminum fulvis vel aurantiacis; dorso abdominis infuscato; genis prope oculos, prostethio, mesostethio, metasthethio coxisque posticis nigro-maculatis; facie, pectore, ventre pedibusque præterea sordide flavescentibus, alis infuscatis.

Mas segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice subsinuato-truncato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 11,5 mill., long. corp. c. tegm. 13,5 mill., lat. 4,5 mill.

Patria: Cayenna.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum margine antico subcirculariter rotundato, vertice irregulariter striato, striis plus minusve longitudinalibus, inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere duplo longiore, linea impressa longitudinali media verticis paullo perspicua; fronte clypeoque fere læviusculis, illa ad basin impressa; ocellis fuscescentibus, ab apice verticis quam a basi vix duplo longius positis, inter se quam ab oculis fere dimidio longius distantibus, ab oculis quam a basi aliquanto longius remotis. Pronotum dimidio longius quam vertex, transversim strigosum, antica et lateralibus partibus fere læviusculis, marginibus lateralibus anticis quam posticis plus dimidio longioribus. Scutellum ut in congeneribus. Tegmina nigro-venosa, venis clavi utrimque punctulatis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis, appendice membranæ sat magna, in medio ampliata, areola apicali media infumata.

Hæc species ad divisionem EEE pertinet.

Gypona lobata (Sign. in coll.) n. sp.

Sordide subolivaceo-fulva, subtus cum pedibus paullo pallidior; alis vitreis, hyalinis; tegminibus areolis quinis apicalibus instructis, areolis tegminum haud venoso-reticulatis, lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis distincte longius remotis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo vix dimidio longiore quam penultimo, apice oblique introrsum profundius bisinuato et in medio lobo rectangulari instructo, hoc lobo postice leviter subsinuato.

♀: long. corp. 7 mill., long. corp. c. tegm. 8,5 mill., lat. 2,5 mill.

Patria: Quito.

Hæc species ad divisionem EEE pertinens, Gyp. chalcopteræ simillima et affinis, segmento ventrali ultimo feminæ, vertice mi-

nus producto et attenuato, ocellis sordide fuscescentibus, ab apice quam a basi fere dimidio longius remotis, marginibus lateralibus anticis quam posticis paullo longioribus facile distinguenda.

Gypona chilensis n. sp.

Subolivaceo-flavescens; tegminibus dense punctulatis, lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, areolis tegminum haud venoso-reticulatis; ocellis fere ad medium verticis positis inter se et ab oculis fere æque longe remotis; alis vitreis, hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere duplo longiore quam penultimo, in medio quam ad latera aliquanto longiore, apice in medio sat profunde subemarginato-sinuato, utrinque leviter sinuato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Chile.

Caput supra subtusque paullo depressum, apice obtusum, margine antico rotundato, vertice subtiliter irregulariter striato, striis lateralibus et apicalibus fere transversis, striis mediis interocellaribus longitudinalibus, inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere dimidio longiore, linea impressa longitudinali media verticis paullo obscuriore, obsoleta; fronte clypeoque subtilissime densissimeque punctulatis, fere læviusculis, hoc apicem versus haud dilatato; ocellis ab oculis quam a basi aliquanto longius distantibus. Pronotum vix dimidio longius quam vertex quoad structuram ut in congeneribus, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus. Tegmina areolis sat dense punctulatis.

Hæc species ad divisionem H pertinet.

Gypona pudica n. sp.

Subolivaceo-fulva, aurulenta, subtus cum pedibus pallidior; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis fere ad medium verticis positis, inter se quam ab oculis aliquanto longius distantibus; alis subferrugineo-lacteis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice subsinuato-truncato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia.

Caput rotundatum, in apice supra subtusque distincte transversim impressum. Pronotum fere dimidio longius quam vertex, quoad structuram ut in congeneribus, marginibus lateralibus anticis ac posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem GG pertinet.

Gypona pectoralis SPBG.

Mas segmento ventrali ultimo fere duplo longiore quam penultimo, apice valde rotundato, in medio emarginato.

♂: long. corp. 6 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 3 mill.

Gypona pectoralis SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 46 (1878) ♀.

Patria: America borealis.

Gypona vinula STÅL.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice subangulatim rotundato, in medio producto.

♀: long. corp. 7 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona vinula STÅL, Stett. E. Z. 25, p. 81 (1864). — SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 8, p. 51 (1878) ♂.

Patria: Mexico.

Gypona pauperata n. sp.

Pallide sordide testaceo-flavescens; vertice, pronoto scutelloque remote maculis parvis vel punctis sanguineis irroratis; abdomine ad maximam partem fuscescente; apice venarum clavi ve-

nulisque transversis discoidalibus et partim apicalibus fuscis vel nigro-fuscis; tegminibus lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, areolis tegminum haud venoso-reticulatis; ocellis paullo ante medium verticis positis, inter se quam ab oculis fere duplo longius distantibus; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo dimidio longiore quam penultimo, apice subrotundato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9 mill., lat. 3,5 mill.

Patria: America septentrionalis.

Caput supra subtusque vix depressum, apicem versus sensim attenuatum, margine antico rotundato, vertice, pronoto scutelloque quoad structuram ut in congeneribus, ocellis a basi verticis quam ab oculis vix longius remotis. Pronotum vix duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis paullo longioribus. Tegmina venis longitudinalibus utrinque punctulatis.

Hæc species, simillima et valde affinis GYP. CITRINÆ SPBG., ad divisionem I pertinet.

Gypona breviceps n. sp.

Obscure ferruginea, subtus subferrugineo-flavescens pedibus fusco-maculatis; pronoto maculis dilute subferrugineo-flavescentibus, nonnullas vittas formantibus ornato; areolis tegminum basalibus et mediis maculis nonnullis subolivaceo-flavescentibus instructis; ocellis inter se quam ab oculis pæne duplo et dimidio longius distantibus; alis infumatis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo vix duplo longiore quam penultimo, apice utrinque leviter sinuato, in medio sat profunde subsinuato, emarginato.

♀: long. corp. 11,5 mill., long. corp. c. tegm. 12,5 mill., lat. 4,5 mill.

Patria: Cayenna.

Caput obtusissimum, vertice transversim undulato-rugoso, in medio et ad oculos æque longo, linea impressa longitudinali me-

dia destituto, fronte clypeoque subtilissime densissimeque punctulatis, illa sat concava, hoc convexo apicem versus vix ampliato; ocellis subferrugineo-roseis, ante medium verticis positis, ab oculis et a basi æque longe distantibus, inter se quam ab oculis pæne duplo et dimidio longius remotis. Pronotum quinquies longius quam vertex, totum punctatum et, parte antica excepta, transversim strigosum, marginibus lateralibus anticis quam posticis dimidio longioribus. Scutellum dense punctulatum, parte apicali transversim striata, angulis basalibus fere læviusculis. Tegmina venis longitudinalibus a basi ultra medium tegminum utrinque punctulatis et, parte apicali excepta, callis et venulis spuriis transversis compluribus instructa.

Hæc species ad divisionem M pertinet.

Gypona irrorata Stål.

Femina segmento ventrali ultimo paullo longiore quam penultimo, apice subtruncato.

♀: long. corp. 9 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3.5 mill.

Gypona irrorata Stål, Rio Jan. Hem., tom. 2, p. 47 (1862). — Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 71 (1878) ♂.

Patria: Brasilia.

Gypona annulipes (Sign. in coll.) n. sp.

Sordide flavescens, subtus, facie excepta, pallidior, maculis parvis duabus verticis basalibus nigris, vertice, pronoto scutelloque sat dense ferrugineo-maculatis, facie fere tota fusca; ocellis inter se quam ab oculis fere duplo longius distantibus, paullo ante medium verticis positis; pedibus sordide flavescentibus, in testaceum vergentibus, late ferrugineo-annulatis; tegminibus punctis vel maculis parvis ferrugineis sat dense ornatis; alis pallide fuscescentibus subhyalinis.

Mas segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice subtruncato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 6,5 mill., long. corp. c. tegm. 7 mill., lat. 3 mill.

Patria: Cuba.

Caput breve, margine antico rotundato, vertice subtiliter striato, medio et ad oculos æque longo. Pronotum duplo et dimidio longius quam vertex, transversim strigosum, antica et lateralibus partibus fere læviusculis, marginibus lateralibus anticis et posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona trivialis n. sp.

Subferruginea, subtus, pedibus exceptis, subferrugineo-flavescens; ocellis inter se quam ab oculis aliquanto longius distantibus, vix ante medium verticis positis, areolis tegminum maculis liturisve sordide albo-hyalinis ornatis, dorso abdominis alisque subrubricosis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice bisinuato.

♀: long. corp. 12 mill., long. corp. c. tegm. 13 mill., lat. 4 mill.

Patria: Brasilia.

Caput breve, margine antico rotundato, vertice dense punctulato et transversim irregulariter striato, medio quam ad oculos vix longiore; fronte clypeoque subtilissime densissimeque punctulatis, illa ad basin valde depressa, foveolata, longitudinaliter apicem versus levissime carinata. Pronotum fere duplo et dimidio longius quam vertex, quoad structuram ut in congeneribus, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus. Tegmina, apice excepto, venis longitudinalibus utrinque punctulatis.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona fastuosa n. sp

Dilute et sordide flavescens, vertice, pronoto scutelloque maculis punctisque ferrugineis hic illic ornatis; hoc præterea maculis duabus majoribus ferrugineis basi instructo, lineolis transversis

frontis, macula minuta clypei, maculis lateralibus pectoris, maculisque parvis pedum et ventris fuscis vel nigro-fuscis; ocellis inter se quam ab oculis distincte longius distantibus, paullo ante medium verticis positis; areolis tegminum maculis vel punctis ferrugineis ornatis; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice oblique bisinuato, lobo medio sat angusto, producto, postice rotundato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia.

Caput rotundatum, prope marginem anticum supra subtusque transversim depressum, vertice, transversim subtilissime striato, medio quam ad oculos aliquanto longiore; fronte clypeoque sublæviusculis, hoc apicem versus vix ampliato, ocellis sordide flavescentibus, a basi verticis et ab oculis fere æque longe distantibus. Pronotum fere duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis et posticis fere æque longis. Tegmina, apice excepto, venis longitudinalibus utrinque punctulatis instructa.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona funebris n. sp.

Badia, abdomine aliquanto pallidiore, ocellis inter se quam ab oculis aliquanto longius remotis, pone medium verticis positis, tegminibus sordide subferrugineo-flavescentibus, venis obscurioribus, areolis maculis minutis vel lituris compluribus dilute ferrugineis instructis; alis fuscescentibus.

Mas segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice leviter rotundato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 10 mill., long. corp. c. tegm. 12 mill., lat. 4 mill.

Patria: Mexico.

Caput rotundatum, supra subtusque depressum, vertice irregulariter, subtiliter ruguloso, medio quam ad oculos vix dimidio longiore; facie ad basin distinctissime impressa, fronte clypeoque

subtiliter denseque punctulatis, hoc apicem versus paullo ampliato; ocellis sordide flavescentibus, inter se quam a basi verticis fere duplo longius remotis. Pronotum fere duplo longius quam vertex, transversim striatum, antica et lateralibus partibus irregulariter subtiliter rugulosum, marginibus lateralibus anticis et posticis æque longis. Dimidium basale tegminum sat dense punctulatum.

Hæc species ad divisionem N N pertinet.

OM EN SAMLING FJÄRILAR FRÅN GABOON

AF

CHR. AURIVILLIUS.

Herr FRITZ THEORIN, svensk och bosatt i närheten af Gaboon-flodens mynning, mellan 0°,10′ — 0°,30′ N.L., har hemsändt en samling af naturalier till Herr SVEN LAMPA härstädes. Bland dessa befunno sig äfven åtskilliga arter fjärilar. Då jag varit i tillfälle att granska och bestämma dessa samt bland dem funnit några arter af stor sällsynthet, har jag trott, att en redogörelse och förteckning öfver dem ej skulle vara utan intresse, helst denna trakt i lepidopterologiskt hänseende är mindre känd och måhända är en af de rikare i Afrika.

Det är en känd sak, att flera afrikanska fjärilarter hafva en så stor utbredning, att de finnas från Goda Hopps-Udden, ja till och med från Mauritius och Madagascar, i söder till långt på andra sidan equatorn i norr, der deras område vanligen begränsas af Sahara, ehuru dock några gå upp i nordligaste Afrika och sålunda blifva medlemmar af det europeiska eller palæarktiska fauna-området. Man har emellertid funnit, att de arter, som hafva en så stor utbredning, ofta nog ej uppträda under samma form genom hela sitt utbredningsområde utan antaga två

eller flere former, som aflösa hvarandra inom olika trakter. Man känner detta förhållande genom flera fall från Afrikas vestkust, der former från Senegal o. s. v. ofta så afvika från motsvarande former från Capkolonien, att de vanligen anses såsom skilda arter. Det är klart, att en god insigt i dessa förhållanden ej kan vinnas utan en noggrann kännedom om de olika formernas utbredningsområden samt om de former, som uppträda på gränserna, d. v. s. i de trakter, der den ena formens område gränsar till eller berör den andras. Ty om tvänne former mötas utan att öfvergå i hvarandra eller tydligt utpräglade lefva inom samma område, kunna de ej anses såsom lokalformer utan ega fullt anspråk på att betraktas såsom skilda arter.

Det är sådana och dylika frågor, som i våra dagar sysselsätta den zoologiske geografen, och det är deras besvarande, som ger ett visst berättigande åt den mängd förteckningar på djurarter inom mindre områden, hvarpå literaturen, särskildt den entomologiska, är så rik. Det är dock klart, att en sådan förteckning, om den blott uppräknar arterna, endast fyller en del af sin uppgift; man bör ock få veta, om och huru individer från området afvika från dem, som äro tagna i andra trakter.

Jag har bemödat mig att i detta hänseende, så vidt det varit mig möjligt, uppfylla de anspråk, som ställas på en förteckning sådan som denna, och jämfört individerna från Gaboon med exemplar eller figurer af motsvarande art från mera nordliga eller sydliga delar af Afrika. Jag hoppas derför, att följande lilla förteckning må kunna blifva af något intresse i geografiskt-entomologiskt hänseende på samma gång, den ger mig ett tillfälle att göra tidskriftens läsare närmare bekante med ett par af de präktigaste och egendomligaste dagfjärilar i Afrika.

Fam. DANAIDIDÆ.

1. **Amauris Damocles** Beauv. Blott ett exemplar, som närmast synes böra hänföras till denna art, men dock så mycket afviker till färgteckningen, att det kan betraktas såsom en egen varietet:

Var. **gabunica**: alis anticis nigris maculis albis ut in forma typica et adhuc striga parva lactea prope basin cellulæ 1b in

curvatura costæ $1^{mæ}$ sita ornatis, apice et margine dorsali subtus fuscis; alis posticis supra nigro-fuscis, unicoloribus, umbra parva, alba, basin costæ medianæ posterioris occupante excepta, infra dilutioribus umbra angusta alba a basi costæ medianæ ad medium cellulæ $7^{mæ}$ oblique extensa et ocellis submarginalibus, albo-pupillatis, plus minus evanescentibus 4—6 ornatis. Long. al. exp. 85 m. m.

? *Danais Damocles* var. BUTLER, Proc. Zool. Soc. 1866, p. 44. Differt e speciminibus e Sierra Leona et Benin colore alarum posticarum et e varietate Domini BUTLER his alis obscuris, nigrofuscis haud »brown».

Fam. ACRÆIDÆ.

2. **Acræa Vinidia** HEW. Exot. Butterfl. Acræa 7 f. 45, 46.

Obs. Specimina nostra differunt a figuris HEWITSONI (ex Angola) alis posticis supra ad basin haud infuscatis sed punctis circiter 6, quorum tria majora, nigris; alis subtus marginibus exterioribus griseo-lutescentibus, haud fuscis nec maculis marginalibus fulvis ornatis.

3. **Acræa Egina** CRAM. Haud differt e figura CRAMERI et speciminibus e Sierra Leona.

4. **Acræa Eponina** CRAM.

Fam. NYMPHALIDÆ.

5. **Atella Eurytis** DOUBL. HEW. Gen. Diur. Lep. t. 22 f. 3. Figuræ omnino similis.

6. **Hypanartia Delius** DRURY. Differt paulo figura Druryi macula nigra exteriore cellulæ discoidalis haud distincta, cum nigredine areæ apicalis confusa et area media paginæ inferioris alarum posticarum quam basi et margine dilutiore, flavescente- et griseomarmorata.

7. **Hypolimnas Misippus** L. ♂ et ♀ forma **Inaria** CRAM. Figuris CRAMERI omnino similes.

8. **Euphædra Xypete** HEW. Exot. Butterflies Romal. t. 2 f. 8—10. Specimen nostrum femininum a figura et descriptione HEWITSONI fascia alarum anticarum flavescente nec alba et postice abrupte latiore mox distinguitur.

9. **Charaxes Etesipe** GODART. Mas, figuræ excellenti Celeberrimi BUTLERI omnino similis. Hæc species, qvantum scio, hucusque solum in Sierra Leona capta est.

Fam. LYCÆNIDÆ.

10. **Cupido Telicanus** HÜBN. Forma Africana mihi videtur ab Europæa satis distincta ut varietas propria habeatur.

Fam. PIERIDÆ.

11. **Pieris (Tachyris) Saba** FABR. Nec figuræ DRURYI [1] et CRAMERI [2] nec illa BOISDUVALI [3] cum specimine nostro congruunt; sunt enim alæ omnes subtus niveæ cellula discoidali alarum anticarum croceo suffusa et fascia angusta ab exitu costæ $2^{æ}$ ad originem communem costæ $6^{tæ}$ et $7^{mæ}$ extensa fuscis exceptis; margo fuscus nec non flammæ croceæ disci alarum posticarum — margo costalis basis etiam hic croceus — igitur omnino desunt.

12. **Catopsilia Florella** FABR. (**Pyrene** SWAINS.) Femina nostra differt figura BUTLERI [4] margine costali alarum anticarum prope a basi ad apicem anguste fusco.

Fam. PAPILIONIDÆ.

13. **Papilio Antimachus** DRURY. Första taflan i tredje delen af DRURY's Illustrations of Exotic Insects, tryckt i London 1782, afbildar en jättestor dagfjäril af högst egendomligt utseende. Hade ej originalet till denna figur funnits qvar i England, skulle troligen uppstått tvifvel på tillvaron af en dylik art, enär något nytt individ ej nådde Europa på nära hundra år. Alla figurer och beskrifningar, som finnas af arten, äro derför endast copior eller gjorda efter figurerna. Detta det först kända exemplaret uppgifves af DRURY vara taget i Sierra Leona af Mr

[1] Illustrations of Exot. Ent. III. t. 32, f. 5, 6.
[2] Pap. Exot. III. t. 207, f. D. E.
[3] Faune de Madag. t. 1, f. 4, 5.
[4] Lep. Exot. t. 10, f. 9.

Smeathman och torde nu befinna sig i Sidney-Museet i Australien, dit det skulle kommit med Macleay's samlingar.

I början af 1870-talet nådde omsider ett andra exemplar England. Detta härstammade från Old Calabar. Sedan hafva enligt Mr G. Rutherford[1] sex individer kommit till England, af hvilka fyra voro från Gaboon, ett från trakten af Cameroonbergen och ett från Sherboro-floden. Alla dessa voro hanar.

Arten synes således ega en ganska stor utbredning längs Afrikas vestkust, men Mr Rutherford anmärker, att man ej derför kan draga den slutsatsen, att den förekommer på alla mellanliggande tråkter, utan att den snarare torde vara inskränkt till vissa lokaler utmärkta af skogklädda höjder, och han slutar sin redogörelse med dessa ord: »Hvad vi känna om denna art gör mig böjd för det antagandet, att den ej allenast är en af de mest lokala utan också en af de sällsyntaste af alla Afrikas dagfjärilar.»

Det var derför med största öfverraskning och glädje, som jag fann Herr Theorins samling innehålla tvänne särdeles vackra individer af denna art. Båda dessa äro dock hanar, hvadan honan fortfarande är en okänd storhet.

Papilio Antimachus, som till färgen är rödgul med svarta fläckar och teckningar samt har vingarnes kanter och framvingarnes spets svarta, utmärker sig från alla sina samslägtingar isynnerhet genom framvingarnes ovanliga form. Dessa äro nämligen mycket starkt utdragna på längden så, att deras största bredd innehålles 3 gånger i deras längd, och diskfältet, ehuru ovanligt långsträckt, ej når längre än till vingens midt. Vinkeln mellan vingens costal- och dorsalkant är ovanligt spetsig, hvarigenom vingen, då den spännes så, att bakkanten blir vinkelrät mot kroppen, ej kommer att riktas starkt framåt såsom hos Ornithoptera-arterna och de flesta andra Papilio-arter utan ligger mera ut åt sidorna. Bakvingarne äro rundade och så små i förhållande till framvingarne, att dessas diskfält når utom bakvingarnes spets. Antennerna äro korta och innehållas omkring 5 gånger i

---

[1] Dem, som önska en mera detaljerad uppgift om dessa fynd, ber jag att få hänvisa till: Rutherford, D. G. Notes regarding some rare Papiliones 1. *Papilio Antimachus*. Ent. Monthly Magaz. Vol. 15, p. 5—9, 1878.

framvingarnes längd. Bakkroppen är lång, smärt och når nästan utom bakvingarne.

Jag bifogar här några mått på dessa två exemplar, på de största arterna bland dagfjärilarne inom hvart och ett af de andra djurgeografiska områdena samt för jämförelse på de båda största arterna bland Heterocera.

	Längd mellan vingspetsarne [1]	Framvingarnes		Bakvingarnes		Antennernas längd	Kroppens längd
		längd	bredd	längd	bredd		
	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.	m.m.
Rhopalocera.							
Etiopiska zonen (Afrika söder om Sahara)							
Papilio Antimachus DRUR. ♂ ...	226	111	37	55	39	—	55
♀ ...	217	107	37	50	38	24	52
Indo-Malayiska zonen (med Australien)							
Papilio Priamus L. ♂	165	85	42	49	37	36	54
» » ♀	180	99	50	65	43	36	60
Neotropiska zonen (S. Amerika)							
Morpho Hecuba L. ♂	160	93	55	65	55	20	32
Nearktiska zonen (N. Amerika)							
Papilio Cresphontes CRAM.	130	75	33	68	38	23	35
Palæarktiska zonen (Europa, N. Asien o. N. Afrika)							
Parnassius Apollo L.	95	47	26	36	26	15	23
Heterocera.							
Attacus Atlas L. Ostindien ♀ *(Saturnidæ)*	215	115	65	96	85	17	49
Thysania Agrippina CRAM. Brasilien *(Noctuidæ)*	250	140	60	75	68	40	60

I sin berömda uppsats öfver Papilioniderna [2] hänför FELDER **P. Antimachus** till en egen grupp (sectio 32) af slägtet Papilio, men då han ej egt tillgång till något exemplar, lemnar han ingen närmare redogörelse för ving-ribbornas [3] läge och öfriga structur-

---

[1] Dessa mått äro beräknade efter det läge, då vingarnes bakkant är vinkelrät mot kroppens längdaxel, och bero således i väsentlig mån på vingarnes form.

[2] C. et R. FELDER: Species Lepidopterorum hucusque descriptæ vel iconibus expressæ. — Wien, Zool. Bot. Ges. Verhl. Bd. 14, 1864, p. 289—378.

[3] Kyrkoherden H. D. J. WALLENGREN har redan för flera år sedan ut-

förhållanden. På grund häraf och då ej heller mig veterligen någon af de engelska författarena beskrifvit dessa förhållanden, lemnar jag här en redogörelse för desamma.

Sectio Druryia mihi. Antennæ breves, clava sensim incrassata, obtusa. Alæ anticæ fortissime elongatæ, margine costali leviter convexo, margine exteriore concavo quam margine dorsali fere recto multo longiore; angulus ani rotundatus, obtusissimus. Costa 1, duplex, ramo secundo in ipsum angulum ani exeunte, costæ 2—4 æqualiter distantes, sensim breviores, e latere postico cellulæ; costulæ discocellulares rectæ, longitudine æqvali et inter se angulum obtusum formantes; costæ 7+8 et 9 ex eodem loco, angulo anteriore cellulæ, costæ 10 et 11 e latere anteriore cellulæ, hæc in marginem costalem, illa *in apicem* exiens.

Alæ posticæ parvæ, rotundatæ, margine costali omnino recto, exteriore rotundato et dorsali fere recto, prope basin leniter convexo. Costa 1 *recta* ad marginem dorsalem valde appropinquata, costa 2 e medio lateris postici, costæ 3—6 e parte apicali et costa 7 e *medio* lateris antici cellulæ orientes; costa mediana anterior inter costas 6 et 7 *recta*, haud incurva.

Margo dorsalis alarum posticarum nec *involutus* nec *plicatus* pilis vel squamis masculinis omnino carens.

Abdomen longum, gracile. Typus *P. Antimachus* Dr.

14. **Papilio Leonidas** Fabr. Haud differt e speciminibus in aliis locis Africæ occidentalis captis.

15. **Papilio Tynderæus** Fabr. Specimen pulcherrimum ♂; differt a descriptionibus auctorum thorace et abdomine subtus *rubro-maculatis*. Figuram Donovani non vidi.

16. **Papilio Latreillanus** Godt. Descriptio Godarti et Boisduvali nec non figura Guerini cum speciminibus Musei Holmiæ e Sierra Leona optime congruunt. Specimina autem Gabunica ab illis satis differunt ut varietas habeantur.

---

bytt de förr vanliga, men högst oegentliga benämningarne *nervi* eller *venæ* alarum mot *costæ,* hvilket synes mig vara ett lyckligt val. Den svenska benämningen kräfver dock äfven en motsvarande ändring, och jag har derför redan i en föregående uppsats användt benämningen »ribba» (tyskarnes »Rippe»), som jag ytterligare ville underställa våra Entomologers ompröfvande. Merä svenskt, ehuru mångtydigare, vore måhända det gamla ordet »ref». »Rör» synes mig mindre lämpligt och knappast under alla förhållanden riktigt.

Var. **Theorini:**[1] Statura majore, colore *nigro* paginæ superioris maculis viridibus nec virescenti-flavis ornato, absentia macularum marginalium alarum anticarum, basi alarum anticarum subtus vix rufescente — radiis nigris cellulæ discoidalis igitur usque ad basin discretis — et margine exteriore alarum anticarum ad exitum costæ 5 minus exciso, fere recto a forma typica mox distinguenda. Longitudo alæ anterioris 50 m.m.[2].

17. **Papilio Demoleus** L. Speciminibus ex aliis locis Africæ omnino similis.

18. **Papilio Policenes** CRAM.
19. **Papilio Antheus** CRAM.
} Cum speciminibus e Sierra Leona et Caffraria bene congruunt.

20. **Papilio Bromius** DOUBL. Ad hanc speciem certe pertinent specimina nostra, quæ a figura GRAYI[3] non nisi statura majore et fascia virescenti-coerulea aliqvanto etiam latiore differunt.

21. **Papilio Nireus L. var. Erinus.**

22. **Papilio Hesperus** WESTW. Figuris WESTWEODI omnino similis.

23. **Papilio Zalmoxis** HEW. Hæc species a celeb. FELDER in eadem sectione ac P. Cynorta Fabr. et affines posita, ab iis tamen, antennis crassioribus, costa 7ma alarum posticarum prope basin et longe ante medium cellulæ oriente, costa mediana anteriore deinde evidenter incurvata, absentia plumulorum in disco alarum anticarum maris nec non forma alarum anticarum valde differre videtur.

Denna fjärilart, som först 1864 blef bekant för vetenskapen genom ett exemplar från Old Calabar, synes dock ej vara synnerligen sällsynt utan åtminstone i vissa trakter förekomma i rätt stor mängd. Den är näst P. Antimachus den största af Afrikas dagfjärilar och uppnår en storlek af 140—150 m.m. Alla individer, som jag sett, hafva varit hanar. Honan påstås vara alldeles lik hanen.

---

[1] Jag har velat uppkalla denna form efter Herr FRITZ THEORIN till minne, af hvad han genom hemsändning af denna samling gjort för vår kunskap om det tropiska Afrikas fjärilfauna.

[2] Specimina e S. Leona alas anticas 42 m.m. longas habent.

[3] Cat. Lep. Ins. B. M. I t. 6, f. 2.

Heterocera.

Fam. SPHINGIDÆ.

24. **Macroglossa trochiloides** Butler. Specimen unicum.

Fam. ZYGÆNIDÆ.

25. **Syntomis Cerbera** L. Specimina macula rubra in latere pectoris omnino carent et femora antica intus albescentia habent. An species distincta?

26. **Euchromia sperchius** Cram.

27. **Euchromia interstans** Walk.

28. **Pseudapiconoma testacea** n. sp. Rubro-testacea, thorace et alis posticis supra lutescente-testaceis; alis anticis in disco a basi ultra medium cinerascentibus maculis duabus, una in cellula discoidali, altera in cellula 1b rubris; antennis marginibusque anterioribus segmentorum dorsalium 3—6 nigris, his et segmentis 7—8 macula subquadrata dorsali cinerea. ♀. Long. al. exporr. 52 m.m.

Habitat Gaboon. (Mus. Holm.).

Char. Gen. **Pseudapiconoma** mihi: Caput parvum, deflexum; palpi breves; lingua brevis, capite parum longior; antennæ ♀minæ setaceæ. Alæ anticæ (Bild 1) oblongæ, posticis plus quam duplo longiores, margine costali fere recto, externo longo, æqualiter convexo, dorsali, brevi recto; costæ 12: costa prima simplex, in medio fortiterc urvata; costæ 2 et 3 e latere postico cellulæ; costæ 4 et 5 ex ipso angulo postico, costæ 6 et 7 + (8 + 9) + 10) ex angulo antico orientes, costa 11 e latere antico cellulæ et costa 12 e basi orientes ante apicem inter se conjunguntur et trunco communi in marginem costalem exeunt. Alæ posticæ (Bild 1) parvæ, rotundatæ, margine costali fortiter convexo; costæ 7: costa prima ut videtur *simplex*; costæ 2 et 3 e latere pos-

Bild 1.
Pseudapiconoma testacea. Alæ dextræ e latere inferiore visæ.

tico, costæ 4 et 5 ex angulo postico et costæ 6 et 7 ex angulo antico cellulæ orientes; costa 7 tenuissima, brevis, mox in marginem costalem exiens; costæ 4 et 5 in *apicem alæ* costa 6 autem ante apicem exeunt. Tibiæ anteriores femoribus breviores, calcaribus 2 minutis armatæ; tibiæ posticæ longitudine femorum, paululum curvatæ, calcaribus solum 2 apicalibus armatæ. Abdomen longum, alas posticas plus dimidio superans. Generi *Automolidi* HERR. SCHÆFF. (nec HBN. WALK?), ut videtur, affine sed characteribus supra memoratis facile distinctum; inter figuras alarum posticarum a celeb. Butler delineatas[1] illa generis Americanæ *Apiconomæ* quoad formam et structuram nostro generi proxima est.

Ehuruväl de här uppräknade arterna äro helt få, synas de mig dock i förhållande dertill erbjuda rätt mycket, som förtjenar att beaktas; ty de flesta förete mer eller mindre stora afvikelser från individer, tagna i andra delar af Afrika. Jag vågar dock ej på grund af ett så fåtaligt material draga några allmänna slutsatsatser angående fjärilfaunan vid Gaboon, utan måste lemna den frågans belysning åt framtiden.

[1] London Linn. Soc. Journ. Zool. Vol. 12. 1876. tab. 20. f. 22.

EN PARASIT HOS VANESSA C-ALBUM

IAKTTAGEN AF

E. A. HOLMGREN (j:r) OCH G. ZETTERLUND.

Vanessa C-album är, såsom bekant, en mycket allmän dagfjäril, hvadan det torde vara öfverflödigt att här redogöra för hans utseende och lefnadssätt.

Denna vackra fjäril kan dock icke annat än väcka hos iakttagaren ett lifligt intresse genom sin egendomliga vingform, sin vackra färgdrägt, sina lifliga rörelser m. m., och detta intresse stegras högeligen, om man blifvit satt i tillfälle att fullständigt följa honom under hans olika utvecklingsskeden. Hans äfvenledes vackra larv träffas, enligt vår erfarenhet, på hvarjehanda slags växter, såsom på *Ribes grossularia* och *rubrum*, på *Lonicera Xylosteum*, *Ulmus montana*, *Corylus Avellana*, *Humulus Lupulus*, *Urtica dioica* m. fl. Många af de under sistlidne sommar anträffade larverna voro anstuckna af parasitsteklar, och vi gjorde till vår uppgift att söka utforska, hvilka Ichneumonid-arter dessa kunde tillhöra. De anmärktes af oss under sitt larvtillstånd och qvarblefvo inhyses hos Vanessa-larverna ända till dess att dessa senare undergått förpuppning. Sedan uppåto de Vanessa-pupporna, och förpuppade sig derefter sjelfva inom de puppskal, som de åt sig inkräktat. Vi fingo således ur många Vanessa-puppor, i stället för fjärilar, endast parasitsteklar och, märkvärdigt nog, blott *en* art. Då denna tillförene icke är fullständigt beskrifven såsom svensk, må det tillåtas oss att något närmare redogöra för den samma.

Arten tillhör den stora familjen *Crypti*, inom Ichneumonidgruppen, och slägtet *Hemiteles*. Då hanen och honan äro så väl till kroppsformen som till färgteckningen hvarandra mycket

olika, så hafva de äfven blifvit beskrifna såsom skilda arter. Den författare, som först omnämt dem är GRAVENHORST (*Ichn. Europ. Tom. II*): men han omtalar intet beträffande deras parasitiska lif. RATZEBURG (*Die Ichneumonen der Forstinsecten, III Bd., sid. 153*) omnämner hanen och anför, efter REISSIG, att denne skulle blifvit framkläckt ur unga tallar, i hvilka *Pissodes notatus* och *Hylesinus piniperda* huserade. Han anför äfven, att v. SIEBOLD erhållit flera exemplar ur en *Psyche*-hylsa. Genom dessa uppgifter synes det vara mer än troligt, att flera *Hemiteles*-arter blifvit upptagna under samma namn och sålunda förvexlade med denna. Härmed må emellertid förhålla sig huru som helst, fullt säkert är det dock, att de båda könen, som vi samtidigt erhållit ur den i fråga varande Vanessa-artens puppor, tillhöra en och samma art, och detta är så mycket påtagligare, som vi sågo dem i ett sådant förhållande till hvarandra, att intet tvifvel var öfrigt. — GRAVENHORST beskrifver hanen under namn af *Hemit. melanarius*, och honan under namn af *Hemit. vicinus*. RATZEBURG omtalar, såsom sagdt är, endast hanen; men han är villrådig i sin artbestämning, hvilket synes deraf, att han trott, det de båda Gravenhorstska arterna, *Hemit. rufo-cinctus* och *tristator*, möjligen skulle kunna vara identiska med denna. HOLMGREN upptager hanen i sina »Entom. anteckningar under en resa i Södra Sverige 1854». Arten har med all säkerhet en vidsträckt utbredning och lefver, för att döma ex analogia, sannolikt mest i dagfjärilslarver såsom parasit under sitt larvstadium.

Efter denna inledning, lemna vi här en noggrannare beskrifning på arten.

Hemiteles melanarius GRAV.

Mas: Niger; palpis fusco-testaceis; ventre pallido nigroque variegato; alis fuscedine leniter tinctis, stigmate et tegula nigricantibus, radice albido-straminea; femoribus ex parte, tibiis anterioribus totis, posticis basi late rufescentibus; calcaribus tibiarum posticarum albicantibus. — Long. 3—4 millim.

Femina: Nigra; palpis fusco-testaceis, segmentis 2—4 abdominis castaneis vel rufis; ventre pallido-fuscoque variegato; alis fuscedine leniter tinctis, stigmate et tegula nigricantibus, radice

albido-straminea; tibiis anterioribus totis, posticis et femoribus pro parte rufis. — Long. 3—4 millim.

Hemiteles melanarius GRAV. Ichn. Europ. II, 790, 233, ♂. — RATZEB. die Ichn. der Forstins. III, 153, ♂. — HOLMGR. Act. Holm. (1854) 57, 1, ♂.

Hemiteles vicinus GRAV. Ichn. Europ. II, 845, 273, ♀.

Habitat in Suecia media et meridionali, haud infrequens. Larvæ in Lepidopterorum larvis vitam degunt.

Descr. — Caput haud buccatum, pone oculos angustatum, a fronte visum triangulare, alutaceo-punctatum; spatio infra-oculari basi mandibularum latiori. Clypeus parvus, a facie imperfecte discretus, margine summo apicali depresso. Antennæ filiformes l. apicem versus leviter tantum sensim angustatæ; articulis basalibus flagelli cylindricis, 1 et 2 latitudine quadruplo longioribus. Oculi ovati, subprominuti, nudi; orbitis temporalibus impressis. Thorax capite paullo angustior, subæquialtus, fortiter punctatus et ex parte rugulosus; mesonoto parapsidis antice tantum indicatis; mesopleuris transversim strigulosis; metathorace ruguloso, sutura profunda a scutello separato, areis superioribus 5 distinctissimis, earum superomedia minuta, subhexagona; area posteromedia perparum impressa; spiraculis minutissimis, circularibus. Segmentum primum abdominis coxis posticis vix longius, latiusculum, leviter curvatum, lateribus marginatum, supra fortiter punctato-alutaceum, carinulis tenuibus parum perspicuis, prope marginem locatis et vix ad spiracula extensis; postpetiolo ante apicem transversim impresso. Segmenta sequentia transversa, fortiter alutaceo-punctata, subopaca l. margine apicali, præsertim apud ♀, læviusculo; 2:dum et 3:tium ante apicem transversim leviter impressa. Terebra feminarum dimidio abdominis longior. Alæ areola externe aperta; cellula radiali brevi, subtrapezina, nervo ejus externo perparum curvato; nervo transverso ordinario interstitiali; nervo transverso anali paullulum infra medium fracto et nervum e fractura distinctissimum emittante. Pedes graciles.

NÅGRA ORD OM OLLONBORRARNE OCH SÄDESKNÄPPARNE SAMT OM DEN SKADA DE FÖRORSAKA

AF

P. v. M.

Redan år 1776, i en berättelse till Vetenskapsakademien, anmärkte D:R OSBECK, kyrkoherde i Hasslöfs pastorat, beläget vid foten af Hallandsås, hvilken stor skada larverna af den vanliga Ollonborren (*Melolontha vulgaris* FABR.) åstadkommo i södra Halland. År 1833 hade författaren af denna uppsats tillfälle att iakttaga dessa larvers svåra härjningar på ängar och sädesfält å Hallandsås, och under de följande åren utsträcktes förödelsen till de i granskapet belägna socknarne samt till de löfskogsrika nejderna kring Halmstad. Ollonborrens larver härja icke allenast ängar och sädesåkrar, utan angripa och förstöra till en stor del äfven potatis- och rof-fält. Man kan göra sig en föreställning om den oerhörda mängd, i hvilken dessa larver förefinnas, då man hör, att vid egendomen Dommestorp på en rofåker af 5 tunnlands areal, hvilken uppkördes, bortplockades 36 »rundskäppor» af dessa s. k. »fetpölsor», och förf. har på sandiga ängar räknat 200 stycken larver på hvarje qvadratfamn. Under sist förflutna året hafva ollonborrarne gjort skada äfven i trakten af Warberg, så att de tydligen synas allt mera utbreda sig. Till Konungens Befallningshafvande i Hallands län hafva flera ansökningar om undsättning för genom dessa larver liden skada ingått och i de senaste qvartalsrapporterna från kronofogdarne omnämnas ollonborrarnes härjningar i Laholms, Halmstads och Warbergs fögderiers skogstrakter.

Ur sockenstämmoprotokoll, insända 1849 från 8 pastorat till Hallands Hushallningssällskap inhemtas, att den förlust, som

uppstått genom ollonborrarnes härjning å årets gröda, beräknades utgöra 847 t:r råg, 2,299 t:r korn och hafre, 6,734 t:r potatis och 763 lass hö. Då dertill lades förlusten af 1,800 t:r rofvor å egendomen Fröllinge, samt den till 3,000 kronor värderade skadan å potatis, säd och gräs å Dommestorp jämte totala förlusten af höskörden å 150 tunnland äng inom Getinge socken, så ansåg Hushållningssällskapet, att skadan, som ollonborre-larverna under år 1849 anstält i Södra Halland, utan öfverdrift kunde uppskattas till 100,000 kr. (= 140,000 frcs).[1]

Genom en hos Kgl. Maj:t gjord underdånig framställning erhölls ett statsanslag af 450 kr. till premier för uppsamling af ollonborrar, och under år 1851 uppgick måttet af denna uppsamling inom södra delen af Halland till omkring 2,000 kft. (= 250 hektoliter).

Enligt gårdsräkenskaperna på egendomen Skottorp, som med underlydande gårdar är belägen invid och på Hallandsås, hafva uppsamlingarna af ollonborr-larver der fortgått under flera särskilda år. År 1851 uppgick insamlingen till 1,238,5 kft.; år 1859 till 303,25 kft.; år 1863 till 173 kft.; år 1867 till 228,5 kft och år 1879 till 15,75 kft., eller tillsammans under dessa år 1,959 kft. (510 hektoliter) för hvilka utbetalts 1,618 kr. 47 öre. Egaren af Skottorp ansåg sig icke utan skäl såsom »den största insektsamlaren» i Sverige, men har fått träda tillbaka för kommunalstämman i Vestra Karup i Skåne. Under år 1878 hade nämligen ollonborre-larverna härjat den växande grödan i nämda socken, belägen utmed södra sluttningen af Hallandsås. Socknens invånare beslöto då, dels att mot betalning låta barn och fattiga insamla ollonborrar, dels att hvarje jordegare efter hemmantalet samt äfvenledes hvarje matlag skulle å utsatt ställe aflemna från 2 till 9 kubikfot af dessa skadedjur. Till följd häraf uppköptes år 1879 för en summa af 1,105 kr. 23 öre 1,500 kft. och aflemnades 2,224 kft. eller tillsammans 3,724 kft. (970 hektoliter).[2]

Hallands Läns Hushållningssällskap söker fortfarande att förekomma och minska dessa insekters härjningar. Det anslog år 1878 icke mindre än 1,000 kronor till premier för insamling

[1] Se Hallands Läns Hush.-Sällskaps Tidn. 1849, N:o 8 & 16.

[2] Meddeladt af Kommunal-ordföranden E. GUDMUNSON.

af dem, och enligt meddelande från sekreteraren G. ÅHLSTRÖM insamlades under år 1879 i sydligaste Halland ej mindre än 678 kft. ollonborrar.

Jämför man de ofvan uppgifna beloppen af ollonborrskördarne från år 1851, så synes en minskning i dessa insekters antal hafva småningom inträdt under en följd af år, tills plötsligen året 1879 åter blef ett svårt »Ollonborre-år», som framgår deraf att veterligen under det året insamlades inom ett relatift begränsadt område (norr och söder om Hallandsås) icke mindre än 701 t:r (1,153 hektoliter) ollonborrar.

På Fröllinge egendom har den gula sädesmasken eller larven till sädesknäpparen (*Elater segetis* CLERK. et *obscurus* L.) i flera år gjort betydlig skada och ett år så i grund förstört 15 tunnland rågfält, att detsamma måste besås på nytt. Egaren af egendomen kämpade med kraft och ihärdighet mot dessa underjordiska fiender, hvilkas antal var »legio», hvilket kan förstås deraf att på det årets träde af 36 tnlds areal har han låtit bortplocka 32,583 dylika maskar. Plockningen verkstäldes af 11 till 14 års barn, hvilka erhöllo 10 öre för 100 stycken »gula maskar» och 25 öre för en »kappe» (ungef. 200 kubiktum) »fetpölsor» eller ollonborre-larver. Den minsta mängd som ett barn plockade om dagen var 283 sädesknäppare-larver och en half kappe (= 100 kbtm) »fetpölsor»; det högsta beloppet deremot var 1,200 st. af de förra och 2 kappar (400 kbtm) af de senare. Detta fält var sidländt och fuktigt, och härigenom jäfvas således den af DAHLBOM i hans arbete om de Skandinaviska insekternas nytta och skada framstälda åsigten, att dessa larver ogerna trifvas i fuktig jordmån. — På ett sandigt åkerstycke, icke inbegripet i ofvannämda areal, hvilket äfven år 1878 blifvit plockadt, var antalet af sädesknäpparnes larver icke så betydligt; dock plockades å detsamma af två barn på en dag 2,100 »gula maskar».

Elater-larverna göra fortfarande skada å mullrika åkrar i Halland, vid hvilkas nyodling från gammal *naturlig* äng larver och ägg till dem icke genom skärning och bränning af grästorfven blifvit utrotade. Det enda sättet att befria sig från dessa skadedjur är att, då *artificiel* äng skall i sin tur bearbetas för råg- eller hvetesådd, icke plöja upp densamma, utan skära och bränna grästorfven, ett medel som landtmannen ogerna tillgriper.

RÉSUMÉS.

(P. 1 du texte.)

O.-Th. Sandahl: *La Société entomologique de Stockholm et ses travaux pendant la première année de son existence (1880).*

L'auteur donne le compte-rendu succinct des travaux de la Société pendant l'année 1880. Il raconte d'abord l'histoire de la fondation de la Société entomologique, entreprise depuis très longtemps vivement désirée par les entomologistes suédois, mais que l'on n'avait pas osé essayer, vu qu'elle présupposait naturellement la publication assez dispendieuse d'un journal, d'un modeste organe des entomologistes de la Suède et des autres pays scandinaves, et que l'on craignait qu'il ne fût difficile de réunir les fonds nécessaires. Cependant, grâce à la bienveillance de plusieurs généreux amis de la science entomologique, qui ont donné des subventions considérables, il est devenu possible de publier le journal actuel. La Société entomologique de Stockholm fut constituée le 14 décembre 1879.

Pendant sa première année (1880), la Société a eu les cinq Séances régulières prévues par les statuts (aux mois de février, mai, septembre et décembre), et elle a pris part, comme section spéciale d'entomologie, au XIIme Congrès des naturalistes scandinaves à Stockholm, les 7—14 juillet 1880.

Les membres de la Société ont assisté très assidûment aux séances régulières, dans lesquelles il a été fait les conférences que nous communiquons ici dans l'ordre chronologique:

Première séance (28 février). M. O.-Th. Sandahl: *Sur les Araignées mineuses (Territelariæ).* M. S. donne la description de cinq différents types de nids de ces araignées, et il montre plusieurs nids de *Nemesia fodiens* trouvés par lui près de Montpellier.

M. J. Spångberg: *Sur les nervures des aîles chez quelques groupes d'insectes.* Le discours et la discussion qui suivent, ont pour objet de trouver une dénomination plus scientifique et plus correcte des nervures et des bords des aîles, que les noms contradictoires actuellement en usage parmi les auteurs entomologiques. (Cf. »Sur les nervures des aîles chez nos Papillons diurnes», par J. Spångberg, *Ent. Tidskr.*, 1880, p. 154.)

Deuxième séance (24 avril). M. Chr. Aurivillius: »*Sur les sauterelles migratoires de l'Ancien et du Nouveau-Monde» (Pachytylus migratorius et Caloptenus Spretus).* Selon les rapports de M. Köppen, de Moscou, et d'une commission spéciale d'entomologistes des États-Unis de l'Amérique du Nord.

M. J. Spångberg: *Sur les avantages réels tirés des insectes.*

M. O.-Th. Sandahl réfère: *Die Pflanzenfeinde aus der Klasse der Insekten, von* J.-H. Kaltenbach.

Troisième séance (27 mai). Cette séance est consacrée à une excursion entomologique aux charmants environs de Belle-Vue et du petit lac (golfe de la Baltique) de Brunsviken, dans la banlieue de Stockholm.

Quatrième séance (25 septembre). M. O.-M. Reuter réfère un article de M. le Dr Kriechbaumer dans les »*Entomologische Nachrichten*» (Édit. Dr Katter, à Putbus), dans lequel se trouve une espèce de polémique contre le journal »Entomologisk Tidskrift», du fait que ce journal est écrit dans les langues scandinaves, ainsi qu'en latin et en français. M. Kriechbaumer croit, par suite, que la rédaction de ce journal a pensé et espéré que des auteurs de pays non-scandinaves seraient disposés à publier leurs travaux dans le journal suédois. M. Sandahl, en sa qualité de président de la Société entomologique de Stockholm, fait observer que M. Kriechbaumer a parfaitement raison, quand il signale, dans son article, la difficulté, pour l'entomologiste privé, de se procurer tous les journaux qui contiennent des articles ou des communications concernant l'entomologie, et de comprendre toutes les différentes langues contenues dans ces journaux; mais, M. K. n'a pas considéré que l' Entomologisk Tidskrift travaille spécialement selon les idées de ce savant. Il faut observer que notre journal a pour but de réunir en un endroit toute la littérature entomologique scandinave, auparavant dispersée dans au

moins six différents journaux ou publications scientifiques, et qu'il donne des résumés en français des articles écrits dans les langues scandinaves. C'est une erreur complète et étrange de M. Krichbaumer, de croire que la rédaction de notre modeste journal a espéré que les auteurs non-scandinaves voudraient bien écrire dans l'»Entomologisk Tidskrift». La rédaction a dit tout simplement que les entomologistes scandinaves peuvent écrire, s'ils le désirent, leurs articles dans l'une quelconque des langues des grandes nations civilisées; ils ne sont pas restreints au latin ou à une langue scandinave. — Voilà tout!

M. O.-M. Reuter: *Sur l'Imitation et le travestissement chez les Orthoptères et les Hémiptères.* — L'orateur illustre son exposé par l'exhibition de nombreux insectes de ces ordres, qui présentent une ressemblance fourvoyante avec des membres de tout autres ordres. — M. Aurivillius montre ensuite la femelle du papillon *Hypolimnas Missippus*, imitant *Danaida Chrysippus*, qui appartient à un tout autre ordre de Lépidoptères.

M. F. Unander présente une branche d'orme commun *(Ulmus montana)* totalement recouverte d'un *Coccus* offrant une ressemblance étonnante avec des fruits *(apothécies)* de lichens.

M. A.-W. Malm démontre un exemplaire de *Scæva peltata* présentant simultanément les caractères du mâle et de la femelle de ce Diptère.

M. O.-Th. Sandahl montre une collection de panicules de *Juncus conglomeratus* totalement recouverts de gaînes de larves d'une teigne, probablement *Coleophora cespitiella*, et qui, suivant le catalogue de Staudinger, n'a pas encore été signalée en Suède.

M. Chr. Aurivillius réfère l'ouvrage de M. W.-M. Schöyen: *Oversigt af de i Norges arktiske Region hidtils fundne Lepidoptera* (Synopsis des Lépidoptères trouvés jusqu'ici dans les régions arctiques de la Norvége).

M. O.-Th. Sandahl montre un exemplaire de *Zerene Hyale* (L.) pris, par M. J. d'Ankarcrona, à Spandelstorp, en Blekinge (Suède du S.-E), et signale la périodicité des apparitions de certains insectes. Il s'engage à cet égard, entre MM. Malm, Reuter, Lampa, Thedenius, Aurivillius et Sandahl, une vive discussion, de laquelle il se dégage que l'explication la plus probable

de ce fait est fournie par la circonstance que les insectes à apparitions périodiques sont tellement réduits en nombre dans les années défavorables, qu'on les y rencontre rarement ou jamais, tandis que, sous l'empire de circonstances propices, ces mêmes insectes s'augmentent, s'étendent, et par suite sont observés plus souvent et dans un plus grand nombre de localités séparées.

Cinquième séance (15 décembre). La Société célèbre l'anniversaire de la première année de son existence, pendant laquelle elle a été l'objet d'une bienveillance signalée et de vifs encouragements, dans le pays comme à l'étranger.

M. AURIVILLIUS montre des feuilles d'un peuplier-baume *(Populus balsamifera)*, d'Arbrå (Helsingland, Suède du Nord) fortement attaquées par la larve mineuse *d'Orchestes populi* (FABR.) SCHÖNH., et mentionne en outre les ravages exercés sur le lilas commun *(Syringa vulgaris)* par la larve de la teigne du lilas *(Tinea syringella* [FABR.]). M. le directeur PIHL montre des noix de galle qui se sont présentées en nombre pendant les deux dernières années sur les chênes du Parc royal *(Kongliga Djurgården)*, à Stockholm. Ces excroissances sont dues au *Cynips Malpighi.*

M. SVEN LAMPA montre une belle collection de papillons de Gabon, qui lui ont été envoyés par M. F. THEORIN, suédois établi dans cette partie de l'Afrique occidendale. Cette collection, passée en revue par M. AURIVILLIUS, contient plusieurs Lépidoptères remarquables par leur élégance et leur rareté, entre autres deux exemplaires de *Papilio Antimachus* DRURY, peut-être le plus curieux et le plus rare de tous les Papillons diurnes connus.

M. SANDAHL rend compte, d'après »*The American Entomologist*» (N:o 3, 1880), des déprédations causées dans les tapis de laine de l'Amérique du Nord par *l'Anthrenus Scrophulariæ.* GYLL. *(»Carpet-Beetle»)*, importé d'Europe. En Europe, les ravages de cet insecte sont inconnus, sans doute parce que les tapis sont d'ordinaire enlevés, soigneusement battus et tout aussi soigneusement conservés pendant l'été, tandis qu'en Amérique on les laisse en place même pendant l'été, ce qui les expose aux ravages du »Carpet-Beetle».

M. AURIVILLIUS clôt la série des discours par l'exposé du

développement d'une espèce de *Méloé*, dont l'orateur a trouvé les larves établies en grand nombre sur un brin d'herbe, où, dans une agitation et une inquiétude très vives, elles paraissaient attendre inutilement une occasion favorable pour être transportées plus loin. Suivant les recherches de NEWPORT et de FABRE, ces petites larves jaunâtres, qui offrent la plus grande ressemblance avec quelques espèces du genre *Pediculus* L., et qui ont aussi été décrites sous le nom de *Pediculus Apis*, seraient transportées par certaines abeilles de terre (auxquelles elles s'attachent quand les abeilles visitent une fleur à miel où les larves ont grimpé) aux endroits où elles ont déposé leurs oeufs et leurs nymphes. La larve de *Méloé* se nourrit là de l'oeuf de l'abeille et de la nourriture pâteuse que cet Hyménoptère a déposée avec l'oeuf dans le nid pour le compte de l'alevin. M. HOLMGREN est d'un avis contraire en ceci, que, selon lui, la larve de *Méloé* se nourrit des excréments de l'alevin, et non de la façon indiquée par NEWPORT et FABRE.

Il est ensuite passé au renouvellement du bureau, opération dans laquelle l'ancien bureau est réélu à l'unanimité des voix.

La Société a fondé les premiers éléments d'une Bibliothèque entomologique, qui a obtenu peu à peu des apports déjà considérables, grâce à la générosité de plusieurs de ses membres, comme aussi d'autres personnes.

Du Nestor vénéré des entomologistes suédois, M. l'ancien conseiller d'État O.-I. FÅHREUS, la Société a reçu le précieux don de sa collection presque complète, systématiquement arrangée par lui, de Coléoptères suédois, dont il a fait également lui-même le catalogue, ainsi qu'une collection de Lépidoptères suédois et de Coléoptères étrangers.

(P. 48 du texte.)

E.-A. HOLMGREN (junior) et G. ZETTERLUND: *Un parasite de Vanessa C.-album.*

Les jeunes auteurs mentionnés ont observé, l'été dernier, la larve de ce papillon sur une foule de plantes, telles que le gro-

seillier épineux (*Ribes grossularia*), le groseillier rouge (*R. rubrum*), le chèvrefeuille des haies (*Lonicera Xylosteum*), l'orme commun (*Ulmus montana*), le houblon (*Humulus Lupulus*), l'ortie dioïque (*Urtica dioica*), etc. Plusieurs des larves étaient attaquées par des larves d'Ichneumons, et l'on en suivit le développement dans la supposition qu'il serait possible d'en obtenir plusieurs Ichneumonides. Ce ne fut cependant le cas que d'un espèce, *Hemiteles melanarius* Grav., appartenant à la famille ichneumonide *Crypti*. Ce type ayant été auparavant l'objet de méprises, en ce que le mâle et la femelle ont été décrits comme des espèces différentes, il est donné ici une description latine plus complète de ce parasite.

(P. 51 du texte.)

P. von M.: *Quelques mots sur les Hannetons* (Melolontha vulgaris) *et sur les Taupins* (Elatérides), *ainsi que sur les ravages exercés par ces insectes.*

Dès le siècle dernier, on signalait les ravages causés par les hannetons dans le Halland méridional (Suède du SO.), et, à partir de 1833, l'auteur a eu l'occasion de les observer dans la même localité, d'où ils se sont ensuite répandus vers le nord, aux environs des villes de Halmstad et de Warberg, dans la même province. En 1849, dans 8 paroisses du Halland, ils détruisirent 847 tonneaux[1] de seigle, 2,299 d'orge et d'avoine, 6,734 de pommes-de-terre et 763 chars de foin. Ils avaient en outre détruit, dans le domaine de Fröllinge, 1,800 tonneaux de raves, dans celui de Domestorp des céréales, des pommes-de-terre et du foin pour une valeur de 3,000 couronnes (4,200 francs), et dans la paroisse de Getinge la récolte de 150 tunland (74 hectares) de prairies, de sorte que la perte totale causée aux récoltes de l'année en question par les hannetons fut évaluée pour le seul Halland méridional à 140,000 francs.

A l'aide de subventions de l'État, il fut recueilli en 1851, dans le Halland méridional, environ 250 hectolitres de hannetons. Dans

---

[1] Le tonneau de Suède (*tunna*) vaut $1{,}6489$ hectolitre. — Cette mesure est actuellement remplacée par le litre, ses composés et ses fractions.

le domaine de l'auteur, Skottorp, on ramassa, dans les années 1851, 1859, 1865, 1867 et 1879, un total de 510 hectolitres de vers blancs ou larves de hannetons, et dans un district scanien limitrophe, à Westra Karup, situé sur la pente méridionale du Hallandsås (chaîne de collines séparant le Halland de la Scanie), il en a été recueilli jusqu'à 970 hectolitres en 1878. Les cueillettes des vers blancs paraissaient avoir peu à peu réduit dans le cours des années le nombre des hannetons jusqu'en 1879, où ils reparurent en foules si considérables, que, dans un district relativement restreint (au nord et au sud du Hallandsås), il a été recueilli cette année-là le chiffre considérable de 1,153 hectolitres de ces insectes destructeurs.

Dans le domaine de Fröllinge (Halland), le propriétaire avait essayé de mettre un frein aux ravages des larves des taupins (*Elater segetis* CLERK et *E. obscurus* L.), et entre autres mesures dans ce but, il avait fait enlever par des enfants les larves sur un champ de céréales de 36 tunnland (17,77 hectares) de superficie. Il fut détruit de la sorte 32,583 de ces larves.

Les larves des taupins continuent cependant à exercer des dégâts plus ou moins sensibles dans les champs riches en humus du Halland. Le seul moyen de s'en débarrasser, est de couper et de brûler le gazon *naturel* ou *artificiel*, mais l'agriculteur n'a pas volontiers recours à cet expédient radical.

GÅFVOR TILL DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK UNDER 1880.

Af Prof. O. Th. Sandahl:

LINNÉ, CARL VON, Philosophia botanica. Sthm 1751. I samma band: Sponsalia Plantarum, öfversatt af J. G. WAHLBOM. Sthm 1750; och C. LINNÆI Equ. Elementa botanica (utan titelblad), dat. Upsaliæ 1756, Maji 5.

FABRICIUS, J. C., Mantissa insectorum. Tom. I & II i ett Bd. Hafniæ 1787.

———, Supplementum Entomologiæ systematicæ. 1 Bd. Hafniæ 1798.

FALLÉN, C. F., Hydromyzides Sueciæ. Dissertatio. Lund 1823.

GYLLENHAL, L., Insecta Suecica. I. Coleoptera, Bd. I, II, III, Scaris 1808—1813, Bd. IV, Lipziæ 1817.

PAYKULL, G., Fauna Suecica. Insecta. Tom. I, II, III (i 2 Bd.). Upsaliæ.

———, Monographia Staphylinorum Sueciæ. Upsaliæ 1789.

DAHLBOM, A. G., Hymenoptera Europæa. I. Sphex. Lund 1843—45.

———, » » II. Chrysis. Berolini 1854.

———, Prodromus Hymenopterologiæ Scandinavicæ. 2 dissertationes. Lund 1836.

SCHIÖDTE, IG. CH., Corotoca och Spirachta, Staphyliner, som föda lefvande ungar och äro husdjur hos en Termit. Kphmn. 1854.

THUNBERG, C. P., Dissertatio entomologica, Novas Insect. Spec. sistens. Upsaliæ 1781.

———, Insecta Suecica. P. 1. Upsaliæ 1784.

———, Periculum entomologicum, characteres generum Insector. Upsaliæ 1789.

Af Med. D:r J. M. af Tengström, Lojo, Finland:

TENGSTRÖM, J. M. AF, Bidrag till Finlands Fjärilfauna (Vet.-Societ. d. 12 April 1847).

———, Anmärkningar och tillägg till Finlands Småfjärilfauna. Helsingfors 1859. (Sälsk. p. F. & Fl. Fenn. Notis., Ny ser., h. 1).

———, Ein neuer Crambus aus dem nördlichen Russland. Petersburg 1865.

———, Catalogus Lepidopterorum Faunæ Fennicæ precursorius. Helsingfors 1869. (Ex actis Soc. pro Fauna & Flora Fenn.).

———, Nykomlingar för Finska Fjärilsfaunan. Hfors 1873. (Not. ur Sällsk. p. F. & Fl. Fenn. Förh. XIV).

Af Konservator W. Meves:

Schiödte, Ig. Ch., Genera og Species af Danmarks Eleutherata. Kphmn. 1841.
Boheman, C. H., Monographia Cassididarum, Tom. I—IV. Holmiæ 1850—1862.

Af Direktör I. G. Clason:

Clerk, Carl, Svenska spindlar. Sthm. 1757.

Af D:r Chr. Aurivillius:

Aurivillius, Chr., Ueber secundäre Geschlechtskaraktere Nordischer Tagfalter. Bihang K. V. A. Handl, Bd. 5, p. 25. Sthm 1880.

Af Kand. M. G. Budde-Lund, Köpenhamn:

Budde-Lund, Prospectus generum Specierumque Crustaceorum Isopodum terrestrium. Hafniæ 1879.

Af D:r C. A. Westerlund, Ronneby:

Dupuy, D. (l'Abbée) Du vers de la vigne. Auch 1864.
Dahlbom, A. G., Om galläpplesteklar. Dissertation. Lund.
Erber, Joseph, Beitr. zur Lebensw. der Taranteln. Wien 1864.
———, Ueber die auf d. Seestrandskiefer (Pinus halepensis Mich.) lebend. schädl. Insekten. Wien 1865.
Lilljeborg, W., Om bladlössens härjningar i Skåne 1858. Upsala.
———, En flugas härjningar i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Upsala 1861.
Retzius, And. Jahan, De studio entomologico meletemata. Lund 1816.
Sundevall, C. J., Om insekternas åverkan å våra skogar. Lund 1820. I samma band: Kort utkast om svenska insekters vinterqvarter. Norrköping 1779 (Rar.).
Wallengren, H. D. J., Lepidopterologische Mittheilungen. Wien 1860.
———, Nordöstra Skånes Fauna, 1866.
———, Anteckningar i Entomologi. Sthm. 1870.
———, Bidrag till kännedomen om Fjärilfaunan på S:t Barthelemy. Sthm. 1871.
———, Skandinaviens Pyralider och Choreutider. Sthm. 1871.
Winslow, A. P:son, Om byggnaden af thorax hos insekter. Helsingborg 1862.
Zetterstedt, J. W., Orthoptera Sueciæ. Lund 1821.

Af Professor A. W. Malm, Göteborg:

Malm, A. W., Om Arionider och Limacinider i Zool. Riksmus. Sthm. 1876. Öfvers. K. V. A. Förh. 1876, N:o 1. Sthm.

Af D:r F. Meinert, Köpenhamn:

MEINERT, F., Myriopoda Musæi Havniens. I. Geophili. Naturh. Tidsk. 3 R. 7 B. Kbhmn. 1871.

———, Myriopoda Musæi Havniens. II. Lithobiini Naturh. Tidsk. 3 R. 8 B. Kbhmn. 1872.

———, Om Mundens Bygning hos Larverne af Myrmeleontiderna, Hemerobierne og Dytiscerne, Vidensk. Meddel. fr. Naturh. Fören. Kbhmn. 1879—80.

———, Om Ordenen Diploglossata, Vidensk. Meddel. fr. Naturh. Fören. Kbhmn. 1879—1880.

Af Prof. Fr. W. Mäklin, Helsingfors:

MÄKLIN, FR. W., Diagnoser öfver några nya sibiriska Insektarter. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XIX (1876—77), p. 15. Hfors.

———, Nya arter af slägtet Poecilesthus BLANCH. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XX (1877—78), p. 64. Helsingfors.

———, Några bidrag till kännedom af slägtet *Talanus* DEJEAN CAT. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XX (1877—78), p. 95. Hfors.

———, Diagnoser öfver förut obeskrifna *Statira*-arter från Nya Granada. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XX (1877—78), p. 104. Hfors.

———, Skilnaden mellan varg- och räfungar. I samma ark: FABRICII och ERICHSONS Statira-arter. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXI (1878—79), p. 239 och 243. Hfors.

———, Ytterligare diagnoser öfver några nya sibiriska Coleopter-arter. Öfvers. F. V. Soc. Förh. [XXII (1879—80)?]. Hfors.

Af D:r J. A. Palmén, Helsingfors:

PALMÉN, J. A., Zur morphologie des Tracheensystems. Hfors 1877.

Af D:r O. M. Reuter, Helsingfors:

REUTER, O. M., Meddelanden från Sällsk. p. F. & Fl. Fenn. Förh., Okt. 1873—Maj 1875.

———, Pargas sockens Heteroptera. Not. ur Sällsk. p. Fauna et Fl. Fenn. Förhandl. XI (1870). Hfors 1870.

———, Öfvers. af Sveriges Berytider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1870, n:o 6. Sthm.

———, Skandinav. o. Finlands Acanthiider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1871, n:o 3. Sthm.

———, Acanthiidæ Americanæ » » » » 1871, n:o 5. Sthm.

———, Skand. o. Finlands Aradider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1872, n:o 5. Sthm.

REUTER, O. M., Skand. o. Finlands Reduviider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1872, n:o 6. Sthm.

——, Skand. o. Finlands Nabider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1872, n:o 6. Sthm.

——, Bidr. till nord. Capsiders synonymi. Hfors 1873.

——, Ameisen-Aehnlichkeit unter den Hemiptern. Mittheil. Schweiz, Ent. Gesellsch. 1874.

——, Die Stridulations-Methode des Coranus subapterus DE GEER. (Coliocoris pedestris WOLFF, FIEB.). Mittheil. Schweiz, Ent. Gesellsch. 1874.

——, Nya svenska Capsider. Öfvers. K. V. A. Förh. 1874, n:o 4. Sthm.

——, Hemipt. Heteropt. austriaca etc. Maj—Aug. 1870 a J. A. PALMÉN collecta. Verh. du K. K. Zool. bot. Gesellsch. in Wien (1875).

——, Bidrag till kännedomen om några Hemipterers Dimorfism. Öfvers. K. V. A. Förh. 1875.

——, Catalog. Psyllodear. in Fennia hact. lectarum.

——, Catal. præcursorius Poduridarum Fenniæ. (Sällsk. pr. Fauna et Flor. Fennica Förhandl. 1875?).

——, Revisio critica Capsinarum præcipue Scandin. et Fenniæ. Hfors 1875.

——, Genera Cimicidarum Europæ. Bih. K. V. A. Förh. 1875. Bd. 3, n:o 1. Sthm.

——, Capsinæ ex America boreali etc. Öfvers. K. V. A. Förh. 1875, n:o 9. Sthm.

——, Neue Phytocorarien. Deutsch. Ent. Zeitschr. 1877. Heft. 1.

——, Hemiptera Gymnocer. Europ. T. I & II. Hfors 1878—79.

——, Diagnoser öfver nya Thysanoptera fr. Finland. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXI (1878—79), p. 207—223. Hfors 1879.

——, Till känned. om mimiska Hemiptera och deras lefnadshistoria. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXI (1878—79).

——, Diagnoses Hemipter. novor, 2 häften. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXI och XXII (1878—79—80).

——, En djurgeografisk fråga. Ett litet bidrag. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXI (1878—79), p. 64 (särskildt omtryckt). Hfors 1879.

——, Några blad ur naturens bok. Finsk Tidskrift 1879, Majhäftet.

——, Etudes sur les Collemboles, I—III. Hfors 1880.

——, Thysanoptera fennica II. Tubulifera. Hfors 1880.

——, Anteckn. om Coriscus lineatus DAHLB. Öfvers. F. V. Soc. Förh. XXII (1880).

——, Actinocoris, nov. Hemipteror. gen. e Fennia austr. I samma ark:

——, Nya bidrag till Åbo och Ålands skärgårds Hemipterfauna. Medd. af F. V. S. 1880.

SAHLBERG, J., Species nova Phimoderæ.

Af Hr. G. Holm:

ZETTERSTEDT, J. W., Orthoptera Sueciæ disposita et descripta. Lund 1821.

Af Hr. Sven Lampa:

DALMAN, J. W., Försök till uppställning af Insektf. Pteromalini. Sthm. 1820.
BOHEMAN, C. H., Berättelse om framstegen i Insekt., Myriopod. och Arachnidernas Nat. Hist. för 1855 och 1856. Sthm. 1859.

Af Hr. G. Hofgren:

ZETTERSTEDT, J. W., Resa genom Umeå Lappmark. Örebro 1833.

Af Kand. W. M. Schöyen, Kristiania:

SCHÖYEN, W. M., Supplement till SIEBKES Enumeratio Insectorum, I, II.
———, Bemærkninger til H. SIEBKES Enum. Insect. Norv., Fasc. V., Pars I ed. J. SPARRE-SCHNEIDER (Kristiania Videnskabsselsk. Forhandl. 1880).
———, Oversigt over de i Norges Arkt. region hidtil fundne Lepidoptera. (Archiv för Math. och Naturvidensk., B. V.).
———, Lepidopterologiske Bidrag till Norges Fauna. (Nyt Magaz. for Naturvidensk.). Kristiania 1880.
———, Notits angaaende Acherontia Atropos L. (Nyt Mag. for Naturvidensk. B. XXIV, H. 2).
WALLENGREN, H. D. J., Ett försök att bestämma en del af de af H. STRÖM beskrifna Norska Insekter. (Kristiania Videnskabsselsk. Forhandl. 1880, N:o 2).

Af Statsrådet m. m. O. I. Fåhræus:

Petites Nouvelles entomologiques. Vol. I & II (defekt).
Le Naturaliste. (Fortsättning af föregående journal) N:ros 1—43.

Mr. Albert Müller F. L. S. (Basiliensis):

MÜLLER, ALBERT, On the ravages of the larvæ of a Nematus on Salix cinerœa, checked by Picromerus bidens L., 1872.
———, British gallinsects. Basle 1876.
———, On the Dispersal of Non-Migratory insects by atmospheric agencies. Basle 1877.
———, Ein Brief JOHAN JACOB BREMI's an LUDWIG IMHOFF. Bern 1880.

♦

FÖLJANDE LÄRDA SAMFUND OCH ENTOMOLOGISKA FÖRENINGAR SAMT ENSKILDA UTGIFVARE HAFVA LEMNAT SINA PUBLIKATIONER I UTBYTE MOT ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT.

Det Kgl. Fredriks-Universitetet i Kristiania:

SIEBKE, H., Enumeratio Insectorum Norvegicorum. Fasc. I & II. Kristiania 1874—75.

———, D:o D:o Fasc. III, IV, V. Pars I. ed. J. SPARRE-SCHNEIDER. Kristiania 1876—80.

SARS, G. O., Bidr. till Kundsk. om Norges Arkt. Fauna. I. Mollusca Regionis arcticæ Norvegiæ. Kristiania 1878.

Kristiania Videnskabs-Selskab:

SCHÖYEN, W. M., Supplement till SIEBKES Enum. Ins. Norv. I, II.

———, Bemerkn. til H. SIEBKES Enum. Ins. Norv. Fasc. V. Pars I. ed. J. SPARRE-SCHNEIDER. (Forhandl. 1880, N:o 10).

SPARRE-SCHNEIDER, J., Entomol. Undersögelser i S. Bergenhuus Amt.

WALLENGREN, H. D. J., Ett försök att bestämma en del af de utaf H. STRÖM beskr. Norska Insekter. (Forh. 1880, N:o 2).

Societas pro Fauna et Flora Fennica, Helsingfors:

Acta Societatis p. F. et Fl. Fenn., Vol. I. Hfors 1875—77.

Notiser, ny serie, H. 6—11. Hfors 1868—75.

Meddelanden, H. 1—5. Hfors 1876—80.

Der Naturwissenschaftl. Verein von Neu-Vorpommern u. Rügen:

Mittheilungen. Jahrg. XII. Berlin, 1880.

Der Naturhistorische Verein der Preussischen Reinlande und Westfalens:

Verhandlungen 1879, I u. II Hälfte. Bonn 1879.

——— 1880, I Hälfte. Bonn 1880.

Der Verein für Schlesische Insektenkunde zu Breslau:

Zeitschrift für Entomologie. Neue Folge, Häft. 7. Breslau 1879.

Der naturwissenschaftliche Verein zu Bremen:

Abhandlungen. B. VI, H. 2 & 3. Bremen 1879 & 80.

D:r F. Katter in Putbus:

Entomologische Nachrichten VI. Jahrg. 1880. Putbus.

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging:

Tijdschrift voor Entomologie, 23 Deel. Jaarg. 1879—80. Aflevering 1, 2, 3. S'Gravenhage 1880.

L'Institut Royal Grand-Ducal de Luxembourg:

Publications, Tome. XVII, 1879. Luxembourg 1879.

La Société Entomologique de Belgique:

Comptes Rendues des Séances 1880. Bruxelles.

La Société d'Études Scientifiques d'Angers:

Bulletin. Dixième année 1880. Fasc. 1. Angers 1880.

M. Adrien Dollfus à Paris:

Feuille des Jeunes Naturalistes. Dixième année 1 Nov. 1879—1 Nov. 1880, Onzieme année, depnis 1 Nov. 1880. Paris 1879—80.

La Société des Sciences naturelles de Neuchatel:

Bulletin. Tome XII. Cahier 1. Neuchatel 1880.

La Société Vaudoise des Sciences naturelles:

Bulletin. 2:e Ser. Vol. XVII, N:o 84. Lausanne 1880.

La Società Entomologica Italiana:

Bullettino. Anno XII. Trimestre I, II, III. Firenze 1880.

Il Museo Civico di Storia Naturali di Genova:

Annali. Vol. XIV, Genova 1879.

Der Naturwissenschaftliche Verein für Steiermark:

Mittheilungen. Jahrg. 1879. Gratz.

Das chemische Institut der K. K. Universität Gratz von LEOP. v. PEBAL. Wien 1880.

La Société Imperiale des Naturalistes de Moscou:

Bulletin. Année 1880, N:o 2. Moscou 1880.

Mr. F. Buchanan White M. D.

The Scottish Naturalist. N:ris IX—XL. (Årg. 1873—1880). Perth 1873—1880.

Boston Society of Natural History:

Proceedings. Vol. XX, Post I, II, III. (Maj 1878—Jan. 1880). Boston 1879—80.

United States Department of the Agriculture:

Report of the Entomologist for the year 1879 by J. HENRY COMSTOCK. Washington 1880.

The Academy of Science of St. Louis:

Transactions. Vol. IV, N:o 1. St. Louis 1880.

Mr. Chas. V. Riley, Washington D. C.:

The American Entomologist. New Series, Vol. 1. Newyork, Jan.—Nov. 1880.

Stockholm i Mars 1881.

Oskar Th. Sandahl.

FÖRTECKNING ÖFVER DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM MEDLEMMAR UNDER ÅR 1880.

Den Entomologiska Föreningens nuvarande Styrelse.

SANDAHL, OSKAR THEODOR, M. D., Professor, Clara strandgata 4, Stockholm. Ordförande.

AURIVILLIUS, PER OLOF CHRISTOPHER, F. D., Vet. Akademien, Stockholm. Sekreterare.

SPÅNGBERG, JACOB, F. D , Lektor. Sundsvall. Tidskriftens Redaktör.

THEDENIUS, KNUT FREDRIK, Lektor, Qvarngatan 34, Stockholm.

HOLMGREN, AUGUST EMIL, Lektor, Artillerigatan 24, Stockholm.

LAMPA, SVEN, Possessionat, Drottninggatan 19, Stockholm. Suppleant.

Hedersledamöter.

FÅHRÆUS, OLOF IMMANUEL, F. D., R. o. K. af K. M. O., f. d. Statsråd, Norrmalmsgatan 12, Stockholm.

REGNELL, ANDERS FREDRIK, M. o. F. D., K. W. O., R. N. O. o. St. O. O. Caldas. Minas Geraes. Brasilien.

Ordinarie Ledamöter.

Adlerz, Gottfrid Agaton, Student. Östgöta Nat., Upsala.
Ahlrot, Albert Julius, F. K., Adjunkt. Kalmar.
Ammitzböll, Ivar, M. D. Christianstad.
Andersson, Carl Gustaf, Kommissionslandtmätare. Säter.
Ankarcrona, Jakob Wilhelm, Revisor. Hessleborg, Lyckeby.
Areen, Edvard Gustaf, M. D., Lazarettsläkare. Borgholm.
Aurivillius, Carl Wilhelm Samuel, F. K. Upsala.
Aurivillius, Per Olof Christopher, F. D., t.f. Intendent vid Riksmusei Entomol. Afdeln. Stockholm.
Bager, Ernst, Student. Malmö.
Barnekow, Fabian, Friherre. Ströö.
Benzon, Alfred, Apotekare. Köpenhamn.
Berggren, Robert, Grosshandlare, Mälartorget 13, Stockholm.
Bergroth, Eric, F. D., Lilla Robertsgatan 1, Helsingfors.
Björkegren, Carl Johan, F. K., Amanuens i Statistiska Byrån. Stockholm.
Bolinder, Anton, Fabrikör, Sturegatan 18, Stockholm.
Bonsdorff, E. Julius, Statsråd. Salo, Uskela, Koskis, Finland.
Bovallius, Carl Erik Alexander, F. D., Docent. Upsala.
Budde-Lund, M. G., Kandid., Köpman, Reventlowsgade 4, Köpenhamn.
Carlson, A. F., Ingeniör. Stabbarp, Eslöf, Skåne.
Carpelan, Gustaf Theodor, Apotekare, Stockholm.
Cederström, Carl Gustaf, Friherre, F. o. M. D., Badintendent. Strömstad.
Collett, Robert, Konservator vid Zool. Museet. Kristiania.
Coyet, Carl Salomon, Löjtnant. Rönneholm, Stehag.
Coyet, Gustaf Johan, Possessionat. Torup, Klågerup.
Dahm, Oscar Elias Leonard, F. D., Rektor. Kalmar.
Dalin, August, Tandläkare, Drottninggatan 19, Stockholm.
Edgren, Per Adolf, M. D., f. d. Fältläkare, Södra Humlegårdsgatan 10, Stockholm.
Eggertz, Carl Magnus Uno, F. D., Lektor. Karlskrona.
Ekeberg, Hans Jonas, Apotekare. Göteborg.
Enell, Henrik, Apotekare, Drottninggatan 71 A, Stockholm.
Eriksson, Jakob, F. D., Norrlandsgatan 19, Stockholm.
Floderus, Manfred Mustapha, F. D., Rektor. Upsala.
Forssell, Nils Edvard, M. D., Professor. Skara.
Forsstrand, Carl Wilhelm, Amanuens. Upsala.
Gadamer, H., Jägmästare. Råslätt, Jönköping.
Gerner, Johan, Direktör. Hyby, Klågerup.
Goës Axel Theodor, M. D. Wisby.
Haas, Andreas Bang, Köpman. Blasewitz, Dresden.
Hackwitz, Gustaf Olof David von, F. K., Adjunkt. Wenersborg.
Haglund, C. J. Emil, M. D. Norrköping.
Haij, Julius Bernhard, Student. Upsala.
Hammström, C. O., Apotekare. Hessleholm.

Hansen, H. J., Kand. Fil., Konservator, Zool. Mus. Köpenhamn.
Hartman, Robert, Adjunkt. Gefle.
Hedberg, Per Gustaf, F. K., v. Adjunkt. Falun.
Hermelin, Carl Alfons, Friherre, Kammarråd, Norrtullsgatan 12, Stockholm.
Hofberg, Herman, F. D., Norrtullsgatan 1 A, Stockholm.
Hofgren, Gottfrid, Kassör, S:t Paulsgatan 3, Stockholm.
Holmertz, Conrad Georg Gottfrid, Direktör. Skogsinstitutet, Stockholm.
Holmgren, August Emil, Lektor vid Kgl. Skogsinstitutet, Artillerigatan 26, Stockholm.
Hultgren, John, v. Häradshöfding. Örebro.
Indebetou, Conrad, Apotekare. Avesta.
Iverus, Ivar Danielsson, Adjunkt. Linköping.
Jacobson, Charles, Kanslist, Munklägersgatan 11, Stockholm.
Johansson, Carl Hans, F. D., Lektor. Westerås.
Jonsson, Johan, F. K. Önnestad, Skåne.
Kinberg, Johan Gustaf Hjalmar, M. o. F. D., Professor, Veterinärinstitutet, Stockholm.
Kindberg, Nils Konrad, F. D., Lektor. Linköping.
Kolthoff, Gustaf, Konservator vid Zool. Mus. Upsala.
Kolthoff, Johan A., Jägmästare. Mellerud.
Lampa, Sven, Possessionat, Konservator, Drottninggatan 19, Stockholm.
Lewenhaupt, Adam, Grefve. Sjöholm, Katrineholm.
Lilljeborg, Wilhelm, F. D., Professor. Upsala.
Lindeqvist, Carl, Kand. Rönnemölla, Hasslebro.
Lindgren, Erik, Direktör. Landtbr. Akademiens experimentalfält, Stockholm.
Littorin, S. H., Godsegare. Bjerstorp, Wara.
Ljungqvist, Knut Ottonin, Bruksegare, Vestra Trädgårdsg. 11 B, Stockholm. (eller ock Jönköping).
Lovén, Christian, Med. D., Professor, Garfvaregatan 1, Stockholm.
Lovén, Fredrik, F. D., Lilla Wattugatan 27, Stockholm.
Luhr, A. E., Possessionat. Springsta, Westerås.
Lundahl, Carl Gustaf, Handlande, Munkbron 1, Stockholm.
Lundberg, J. Bernhard, Komminister. Stenum, Axvalla.
Lundberg, Nils Rudolf, F. D., Fiskeri-intendent, Trädgårdsg. 13 A, Stockholm.
Lundell, P. M., F. K., Qvartersgatan 44 A, Stockholm.
Lundin, Axel, Bruksförvaltare. Unnaryd.
Lundqvist, P. F., M. K. Stockholm.
Lübeck, Henrik Gustaf, Kammarförvandt. Karlskrona.
Malm, August Wilhelm, F. D., Professor, Intendent för Zool. Museet i Göteborg.
Mankell, Otto August, Arkitekt, Artillerigatan 18, Stockholm.
Meinert, Fredrik, F. D. Zool. Museum, Köpenhamn.
Meves, Andreas Fredrik Adolf Julius, Revisor, Grefthureg. 18, Stockholm.
Meves, Wilhelm, Konservator, Kammakaregatan 29, Stockholm.
Moe, Nils Green, Bot. Gartner. Töien, Kristiania.
Mortonson, Anders Samuel, M. K. Upsala.

Mäklin, Fredrik Wilhelm, F. D., Professor, Zool. Museet Helsingfors.
Möller, Carl, Possessionat. Wedelsbäck, Stehag.
Möller, Gustaf Fredrik, M. D., Förste Bataljonsläkare. Trelleborg.
Möller, Peter von, Ryttmästare, Godsegare, Norrmalmstorg 1 B, Stockholm.
Nerén, Carl Harald, M. D., Reg.-Läk. Skenninge.
Neumann, Carl Julius, Adjunkt. Skara.
Nordenskiöld, Adolf Erik, Friherre, F. D., Professor, Drottninggatan 94, Stockholm.
Nordenström, Henning, M. D., Provinsialläkare. Linköping.
Nordin, Isidor, Apotekare. Drottningholm, Stockholm.
Nordström, Simon, F. D., Kanslisekreterare, Riddaregatan 34 A, Stockholm
Norling, Theodor, Godsegare, Brunnsgatan 10, Stockholm.
Norlund, Carl Fredrik, Grosshandlare, Drottninggatan 19, Stockholm.
Olsson, Petter, F. D., Lektor. Östersund.
Palmén, J. A., F. D., Docent. Helsingforss.
Pihl, Axel, Direktör. Rosendal, Stockholm.
Porath, Carl Oscar von, F. D., Adjunkt. Jönköping.
Post, Hampus Adolph von, F. D., Professor. Ultuna, Upsala.
Reuter, Odo Morannall, F. D., Docent. Helsingforss.
Roth, C. D. E., Konservator vid Zool. Museet i Lund.
Sahlberg, John, F. D., Docent. Helsingforss.
Sandahl, Oskar Theodor, M. D., Professor vid Karol. Instit, Strandgatan 4, Stockholm.
Sandberg, Georg, Sognepræst. Sydvaranger, Finmarken, Norge.
Schiödte, Ig. Ch., Professor. Zool. Museet, Köpenhamn.
Schöyen, W. M., Kand., Oscarsgade 25, Kristiania.
Sjögréen, Carl Magnus, Skogsinspektör, Jägmästare. Hästholmen.
Smith, Lars Olsson, Grosshandlare, Blasieholmen 4, Stockholm.
Smitt, Johan Wilhelm, Generalkonsul, Trädgårdsgatan 13, Stockholm.
Sparre-Schneider, Hans Jacob, Konservator vid Museet i Tromsö, Norge.
Spångberg, Jacob, F. D., Lektor. Sundsvall.
Stenberg, Isak Ludvig, F. D., Lektor, Malmö.
Stolpe, Knut Hjalmar, F. D., Amanuens, Handtverkaregatan 8, Stockholm.
Storm, Wilhelm Johan, Konservator vid Museet i Trondhjem, Norge.
Ströhm, Svante Gustaf Magnus, Kollega. Oscarshamn.
Stuxberg, Anton, F. D. Vetenskapsakademien, Stockholm.
Stålhammar, Hjalmar, Löjtnant, Sekreterare i Föreningen Biskötselns vänner, Göteborg.
Sörensen, William, Kand. Mag., Zool. Museet, Köpenhamn.
Tengström, J. M. J. af, M. D., Provins.-Läk. Lojo, Finland.
Thedenius, Hugo, Apotekare. Tanum.
Thedenius, Knut Fredrik, Lektor, Qvarngatan 34, Stockholm.
Théel, Johan Hjalmar, F. D., Docent. Upsala.
Thorell, Tamerlan, F. D., Professor. Museo Civico, Genova, Italien.
Thott, Thage, Grefve. Bökeberg, Holmeja.
Tiselius, Gustaf August, F. D., Kollega, Ålandsgatan 3, Stockholm.

Torpadie, Reimers Carl Hjalmar, Löjtnant. Göteborg.
Tranberg, Gustaf, Jägmästare. Söderbrunn, Djurgården, Stockholm.
Trybom, Arvid Filip, F. K., Fiskeri-assistent. Upsala.
Tullberg, Tycho, F. D., Prosektor. Upsala.
Unander, Ferdinand, F. D., t.f. Sekreterare i Kgl. Landtb. Akad., Storgatan 29, Stockholm.
Wallengren, Hans Daniel Johan, Kyrkoherde. Farhult, Höganäs.
Westerlund, Carl Agardh, F. D., Kollegat. Ronneby.
Westring, Nils, Tullförvaltare. Göteborg.
Wetterhall, Johan Erland Wilhelm, F. K. Upsala.
Winslow, Anders Peter, F. D., Adjunkt. Göteborg.
Wikström, Ernst, Student. Trossnäs, Edsvalla.
Wikström, Johan Alfred, F. D., Adjunkt. Hudiksvall.
Wittrock, Veit Brecher, F. D., Professor. Vetenskaps-Akademien, Stockholm.
Wångdahl, Adolf, Bruksegare. Hammar, Askersund.

Följande ledamöter af den Entomologiska Föreningen hafva aflidit.

Clason, I. G., Direktör. Stockholm.
Löfvenskjöld, L. G. T., Fil. D:r. Ingarud, Mariestad.
Wahrendorff, H. G. von, Hofmarskalk, Friherre. Stockholm.

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. REUTER.

(Forts. fr. årg. 1, pag. 145.)

CHOROSOMA SCHILL.

1. **Ch. Schillingii** SCHUMM.: halmfärgad, med två svarta längs-streck öfver abdomens rygg. 12—15 mm. l.

BOH., Vet. Akad. Handl. 1851, 103 *(Rhopalus)*. STÅL, l. c. 207, 1.

Sällsynt på *Phragmites* i södra Sverige: Skåne, BOHEMAN, STÅL och SUNDEVALL; Halland, HAGLUND.

Fam. LYGAEIDAE.

Kropp undertill konvex, ofvan oftast mer eller mindre plan, dess chitinväfnad fast och hård. Hufvudet vanligen mer eller mindre triangulärt med trubbiga, icke skif- eller sköldformigt plattade sidor. Förutom facettögon oftast två punktögon. Antenner och rostrum fyr-ledade, de förra med sista leden lika tjock eller tjockare än de föregående. Scutell liten, trekantig. Hemielytra bestående af clavus, corium och membran, denna försedd med fyra eller fem långsgående nerver eller (underfam. *Pyrrhocorina* med två eller tre basal-celler, hvilka utsända flere stundom hopstötande och anastomoserande långsnerver; ofta äro hemielytra mer eller mindre starkt förkortade, saknande membran. Framlår ofta förtjockade. Tarser treledade med första leden lång och

den andra kort. Honans ventralsegment undertill oftast tydligt spjälkade i midten, inneslutande en såg.—Närmare undersökningar saknas ännu öfver många hithörande arters lefnadssätt, men de flesta uppehålla sig på marken, äro vanligen af mörk färg och skola lefva af döda smådjur, hvilkas safter de utsuga. Flertalet arter öfvervintrar hos oss såsom imago.

Öfversigt af underfamiljerna:

1 (2). Antenner långa och fina; första leden särdeles lång, många gånger längre än den sista och i spetsen klubblikt förtjockad; antennernas fästepunkt ligger ofvanom en linie, som tänkes dragen från ögat till clypei spets. — 3. Berytina.

2 (1). Antenner fästade under en linie, som drages från ögat till clypei spets; deras första led hos våra arter kort, vanligen betydligt kortare än den sista, cylindrisk eller blott vid basen smalare.

3(16). Oceller finnas. Membran med fem nerver eller någon gång något flere.

4 (5). Hufvud mycket kort och bredt med på längden fårad clypeus. Ögon aflånga, sträckande sig snedt bakåt på pronoti framhörn, hvilka äro afhuggna för att upptaga ögonen. De tre sista segmentens spiracula (traché-mynningar) belägna på buken. — 5. Geocorina.

5 (4). Ögon klotformiga, icke upptagna af pronoti framhörn.

6(15). Alla buksegmentens suturer på ömse sidor raka, uppnående sidorna.

7(10). Alla abdominalsegmentens spiracula belägna på connexivum.

8 (9). Corium icke eller otydligt punkteradt. Membranens två inre nerver förenade genom en transversel nerv. Pronotum framtill på ömse sidor med en glatt starkt böjd linie; bakranden mellan scutellen och sidohörnen mer eller mindre nedtryckt eller intryckt. — 1. Lygaeina.

9 (8). Corium, pronotum och scutellen mycket tydligt, ofta starkt punkterade. Membranens inre nerver icke förenade af en tvärnerv. — 2. Cymina.

10 (7). Åtminstone sjette segmentets spiracula belägna på buken.

11(12). Sjette segmentets spiracula belägna på buken, de öfriga segmentens på connexivum. Kropp smal, aflång, nästan parallel, hos vårt slägte platt. — 4. Blissina.

12(11). Alla eller åtminstone de tre sista segmentens spiracula belägna på buken.

13(14). Flygvingar saknande en hakformigt i vingfältet återlöpande liten nerv. Corium på ömse sidor skjutande starkt utom den parallela abdomen, dess yttre nerv parallel med utkanten. Antenner fästade mycket nära hufvudets rostral-lober. Bakhöfterna stående ganska vidt från hvarandra. — 6. Oxycarenina.

14(13). Flygvingar försedda med en i vingfältet återlöpande nerv, som utgår

från tvärnerven mellan de från vingfältet utgående nerverna. Corium icke eller föga skjutande utöfver den ovala abdomens sidoränder. Membranens två inre nerver framtill förenade af en tvärnerv, de öfriga utgående från en tvärnerv eller två basalfält. — 8. Heterogastrina.

15 (6). Tredje buksegmentets suturer urbugtadt böjda i närheten af sidorna, hvilka de icke uppnå[1]. Hufvud med två mestadels långa nära ögonen belägna borst. Corium sällan skjutande ut öfver abdomens sidoränder, med den yttre nerven mot spetsen småningom divergerande med utkanten. Flygvingar med en i vingfältet återlöpande nerv, som utgår från subcostalnerven, icke från tvärnerven. Bakhöfter stående invid hvarandra eller blott föga åtskilda. — 7. Myodochina.

16 (3). Oceller saknas. Membran med två eller tre basalfält, utsändande flere stundom hopstötande och anastomoserande långsnerver. Några af buksegmentens suturer mestadels på ömse sidor urbugtadt böjda. — 9. Pyrrhocorina.

Underfam. 1. Lygaeina Stål.

Slägtöfversigt.

1 (2). Corii apicalrand rät. Ögon vidrörande pronotum. Antennknölarnes spetshörn trubbigt. Metapleuras bakrand rät. Färgen röd och svart. — LYGAEUS.

2 (1). Corii apicalrand nära clavi spets urbugtad. Antennknölarnes yttre spetshörn hvasst. Scutell baktill med trubbig köl. Färg grågul, teckningar bruna eller svarta. — NYSIUS.

LYGAEUS Fabr.

1. **L. equestris** Linn.: svart, ofvantill jämte buken röd, hufvudets spets och sidor, främre och bakre bräddarne af pronotum, den förra bakåt med två små rundade fliklika fläckar, den senare i midten ytterst smalt afbruten, en punkt på clavus, ett oregelbundet band öfver corii midt, fyra basalfläckar på buksegmenten och sista abdominalsegmentet svarta; membran med kanten, en rund midtelfläck och en fläck vid basen hvita. 10—12 mm. l.

Fall., H. Sv. 48, 1. Sahlb., Mon. 53, 1. Stål, Öfv. Vet. Ak. Förh. 1862, 212, 1. Thoms, Op. ent. 181, 1.

På *Asclepias vincetoxicum*, i hafsbandet. Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Södermanland, Stockholm, Upland; Norge: Söndmör, Ström; Finland: Åland, Åbo, Nyland, Österbotten (?).

[1] Denna karakter är mindre tydlig hos *Plinthisus*, *Acompus* och *Gastrodes*, hvilka slägten dock böra igenkännas enligt öfriga angifna karakterer.

NYSIUS DALL.

Artöfversigt:

1 (6). Corii costalrand framtill rät, derefter något bugtad utåt. Hufvudets rostral-lober baktill lägre.

2 (3). Hemielytra vanligen mycket förkortade, triangulära; hos den långvingade formen förenas de två inre nerverna icke af någon tvärnerv. — **N. jacobeae.**

3 (2). Hemielytra alltid utvecklade; membranen nående utöfver abdomens spets, med båda inre nerverna förenade af en tvärnerv.

4 (5). Pronotum med en endast framtill skönjbar långsköl. Scutell blott i yttersta spetsen med en köl. — **N. thymi.**

5 (4). Pronotum med en öfver hela sin längd skönjbar fin långsköl. Scutell med en upphöjd, glatt, gul och i de bakre tre fjärdedelarne benfärgad köl. — **N. helveticus.**

6 (1). Corii costalrand hel och hållen rät. Hufvudets rostral-lober baktill småningom försvinnande, icke nående spetsen af första rostral-leden. Membranen nående till spetsen af abdomen eller något kortare. — **N. punctipennis.**

1. **N. jacobeae** SCHILL.: äggformig, blekt gulgrå, tätt brunpunkterad, kroppen undertill jämte låren, särdeles de främre, mot basen svartaktiga; honans bakkropp starkt utvidgad; buken baktill med två fläckar (♂) eller en större diskfläck (♀) samt connexivum grågula, detta svartfläckigt; antenner svarta eller med mellersta lederna delvis rostfärgade; scutell i spetsen med en kort hvitaktig köl; hvita fläckar vid höfterna; corii apicalrand hos den långvingade formen brunstrimmig och membranen smutsig. $4—5^2/_3$ mm. l.

STÅL l. c. 212, 1., THOMS. l. c. 182, 5. *Pachymerus fragariae* BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 52, 4.

På torra, isynnerhet med smultron bevuxna backar. Sverige: Skåne, WALLENGREN, Småland, Kinnekulle, Stockholm; Norge: Töjen, Solör; Finland: Åland — ryska Karelen och ryska Lappmarken — Österbotten.

2. **N. thymi** WOLFF, FIEB.: aflångt oval, gulgråaktig, svartpunkterad; rostrum helt svart; antenner svarta med midtellederna ofta mörkt lergula; scutell svart med yttersta spetsen knapt ljusare; corii nerver ofta svart-punkterade, apicalranden svart eller med svarta streck; membranen smutsigt glasfärgad ofta med nervernas mellanrum brunstrimmiga; lår starkt svartpunkterade. $3^2/_3$ $—4^1/_2$ mm. l.

FALL. H. Sv. 49, 3 (*Lygaeus*) partim. F. SAHLB. Mon. 52, 2 (*Heterogaster*). STÅL l. c. 213, 3. *Lygaeus* (*Nysius*) *punctipennis* THOMS., l. c. 182, 4 (verisim.).

Allmän på torra backar ända upp i Lappland.

3. **N. helveticus** H. SCH.: aflång, smalare än föregående med hemielytra på sidan mindre utvidgade, särdeles hos hanen; grågul eller lergul, svartpunkterad, otydligt småhårig; antenner svarta med mellanlederna lergula; hemielytra utan bruna punkter, bakkanten vid membran-sömmen och corii nerver ofta delvis bruna, membranen glasklar (♀) eller med nervernas mellanrum något rökiga (♂); lår svartpunkterade. $4^{2}/_{3}$—$5^{1}/_{2}$ mm. l.

Heterogaster Ericae BOH., Vet. Ak. Handl. 1849, p. 245.

Uteslutande bland *Calluna vulgaris*. Sverige: Gotland, Småland, Södermanland till Stockholm; Finland: Åland, Åbo, Satakunta och ryska Karelen.

4. **N. punctipennis** H. SCH.: aflång, isynnerhet antenner, hufvud och pronotum tydligt småhåriga; grågulaktig, opak, brunpunkterad, undertill svart-brokig; antenner helt svarta eller med mellersta lederna i midten lergula; pronotum med en fin genomlöpande längsköl; scutellens köl upptagande knapt dess bakre tredje del; hemielytra emot spetsen med strödda fläckar och apicalranden bruna; membranen med bruna strimmor. $4^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$ mm. l.

STÅL, l. c. 213, 2. *Nysius pubescens* J. SAHLB., Not. Faun. Fl. Fenn. IX, p. 170. *Lygaeus* (*Nysius*) *thymi* THOMS., l. c. 182, 3.

På torra backar sällsynt. Sverige: Öland, Stockholm, BOHEMAN; Finland: Kimito i Åbo skärgård, FÖRF., Helsingfors, finska och ryska Karelen, J. SAHLBERG.

Underfam. 2. Cymina STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (2). Hufvud med längsfåra på sidan; rostral-lober korta. Antennernas första led icke nående hufvudets spets, fjärde kortare än tredje. Pronotum med långsgående midtelköl och afstött bas. Scutell kortare än clavi commissur. Corium starkt och tätt punkteradt. — CYMUS.

2 (1). Hufvud utan fåror; rostral-lober långa. Antennernas första led nående ut öfver hufvudets spets, fjärde längre än tredje. Pronotum utan midtel

köl med rundad bas och lindrigt kölade sidor. Scutell stor och bred. Corium strimmigt glesare punkteradt. — ISCHNORRHYNCHUS.

CYMUS HAHN.

1. C. **glandicolor** HAHN: aflång, glatt, gulaktig eller grågul, undertill mörkbrun, abdomens kant, ben och antenner rostfärgade, dessas två mellersta leder ungefär lika långa; pronoti köl gående öfver nästan hela längden, framom midten jämte en glatt köl på scutellen ljusare gula; hemielytra ofta med ett brunaktigt längs-streck. $4^1/_2$—5 mm. l.

STÅL, l. c. 223, 1. THOMS., l. c. 183, 7. *Cymus claviculus* SAHLB., Mon. 72, 2.

Allmän bland *Carices* och andra halfgräs ända upp i Lappmarkerna.

2. C. **claviculus** FALL.: aflång, blekt grågul, glatt, med blekare hemielytra, hufvud undertill och bröst bruna; det inåt nästan släta corii spets något brunskuggad; antennernas andra led kortare än tredje, sista svartbrun; pronoti köl skönjbar endast framtill; scutell helt och hållet punkterad, utan köl.

FALL., Mon. Cin. Suec. 64, 4 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 223, 2. THOMS., l. c. 183, 6. *Lygaeus Caricis* FALL., H. Sv. 51, 5.

Sällsynt; lefver bland gräs på sandiga lokaler. Sverige: Skåne, Öland, Småland, Östergötland, Södermanland; södra Finland: Åbo, Nyland, finska och ryska Karelen.

ISCHNORRHYNCHUS FIEB.

1. I. **Resedae** PANZ.: oval, nedplattad, lergul, undertill jämte abdomen till stor del svart; antenner svarta med andra och tredje lederna förutom i basen och spetsen gula; hufvud, pronoti framkant och scutellens bas rostfärgade, pronotum ofta (♂) med svart band bakom framkanten; corium gulgrått, genomskinande, med två små midtelfläckar och fyra fläckar på apicalranden svarta; bröstets bakrand och höftfläckar hvita; ben rostgula. $4^1/_2$, med membranen $5^1/_2$ mm. l.

SAHLB., Mon. 71, 1 (*Cymus*). STÅL, l. c. 213, 1. THOMS., l. c. 184, 8. *Lygaeus didymus* ZETT., Vet. Ak. Handl. 1819, 71, 20. FALL., H. Sv. 50, 4.

Bland mossa i skog, äfven på mossar, ej allmän; skall enligt J. SAHLBERG anträffas på *Ledum palustre*. Sverige: Skåne—Dalarne; Finland: Åbo—ryska Karelen—södra Österbotten.

Underfam. 3. Berytina STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (4). Pannan förlängd mellan antennerna till en skifformig process; hufvudet tydligt längre än halfva pronotum. Punktögon stående något så när midt emellan ögonen och hjässans bakrand, ofta tämligen otydliga. Täckvingar med radvis maskformigt intryckta punkter.

2 (3). Clypeus slutande med en kort nedåt riktad haklik fortsättning. Rostrum nående till midten af mellanbröstet. Antennernas fjärde led kortare än den andra. — NEIDES.

3 (2). Clypeus saknande haklik fortsättning. Rostrum räckande till framhöfterna. Antennernas fjärde led längre än den andra. — BERYTUS.

4 (1). Pannan utan skiflik fortsättning mellan antennerna; hufvudet högst af pronoti halfva längd. Oceller tydliga, stående nära hjässans bakrand. Antenner och ben ytterst fina, första antennledens klubba kort, föga förtjockad. Täckvingar icke radvis punkterade. — METATROPIS.

NEIDES LATR., FIEB.

1. **N. tipularius** LINN.: Lineär, smutsigt gulgrå eller brungul, intryckt punkterad, antennernas sista led, tibiernas spets, tarserna, corii yttersta spets och fyra till fem punkter på membransuturen svarta; antennernas och lårens klubbor svartpunkterade; membranen hos hanen svartstrimmig; pannprocessen undertill bågformigt utvidgad, ofvan rät eller lindrigt bugtad, åtminstone hos hanen räckande något framom clypeus; pronotum hos den vingade formen bakåt uppstigande och utvidgad; den flygvingar saknande formen har plan pronotum med parallela sidor och eger starkare tillspetsad membran.

LINN., F. Sv. 973 *(Cimex)*. FALL., H. Sv. 165, 1 *(Berytus)*. REUT., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1870, 597, 1 *(Neides)*.

Sällsynt; Sverige: Gotland, Småland, Östergötland, HAGLUND; Finland: Yläne, Helsingfors, Karelska näset (en larv på *Hyoscyamus niger*, J. SAHLBERG), Österbotten.

BERYTUS FABR., FIEB.

Artöfversigt:

1 (2). Antenner längre, första ledens klubba knapt $^1/_4$ af ledens längd, likfärgad med leden i öfrigt; låren i spetsen småningom tilltjocknade, klubban icke mörkare; hufvudets process tämligen lång. — **B. clavipes.**

2 (1). Antenner kortare, första ledens klubba upptagande omkring $^1/_3$ af leden; hufvudets process kortare än hos föregående.

3(10). Låren i spetsen småningom klubblikt tilltjocknade.

4 (5). Antennernas och äfven lårens klubba icke det ringaste mörkare; mindre. Membranen hos den flygvingar egande formen bredt afrundad, hos den vinglösa eller med korta flygvingar försedda mer eller mindre tillspetsad. — **B. Signoreti.**

5 (4). Antennernas och lårens klubba mörkare, brunaktig eller svart; något större arter.

6 (7). Membranen såsom hos föregående art. — **B. montivagus.**

7 (6). Membranen särdeles hos den vinglösa formen smal, men äfven hos den bevingade emot spetsen tillspetsad eller tillspetsadt-afrundad.

8 (9). Antennklubban aflång, svart, pronotum baktill uppstigande med hvita eller hvitaktiga kölar; bakdisken starkare punkterad, hos den vinglösa formen fullkomligt plan. — **B. minor.**

9 (8). Antennklubban tjockare, mindre aflång, brunaktig, stundom föga mörkare än leden. Pronotum på sidorna baktill lindrigt utvidgadt, med hvassa kölar, disken baktill knapt, men sidokanten, sedd från sidan, tydligt båglikt afrundadt uppstigande, midtelkölen rak. — **B. affinis.**

10 (3). Antennernas och lårens klubbor plötsligt starkt tilltjocknade, svarta. Kropp jämförelsevis kort och bred. — **B. crassipes.**

1. **B. clavipes** FABR., FALL.: gråaktigt lergul, ytterst sällsynt med flygvingar; pronotum hos den vinglösa formen med nästan parallela sidor, nedtryckt disk och starkt upphöjda hvitaktiga kölar, som gå fram till de rätvinkliga bakhörnen, bakranden rak; corium smalt, starkt och tämligen djupt punkteradt, nästan tvärskrynkligt, med parallela starkt upphöjda nerver; hanens membran brunstrimmig. 7—8$^1/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv. 165, 2. REUT., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1870, 599, 1.

Sällsynt. Sverige: Skåne—Södermanland; Norge: Hasle, SIEBKE; Finland: Satakunta och ryska Karelen, J. SAHLBERG, Österbotten?, WASASTJERNA. Hos oss hittills blott exemplar utan flygvingar.

2. **B. Signoreti** Fieb..: flygvingar, mer eller mindre utbildade, stundom nästan inga; ljust lergul med corii spets svart; pronotum hos den hos oss funna formen lindrigt bredare mot basen, bakranden nästan vinkligt urbräddad, den bakre punkterade delen af disken mycket lindrigt convex med efter kullrigheten likformigt uppstigande midtel- och sidokölar, alla dessa lika höga och af diskens färg, tämligen lindrigt upphöjda, sidokölarne nående till bakhörnen; membranens två inre nerver litet nedom basen förenade i en punkt och bildande en smalt triangelformig basalcell; vid alla nervers bas en liten svart punkt; hanens membran med bruna strimmor. $4\,^1/_2—5\,^1/_4$ mm. l.

B. pygmaeus Reut., l. c. 602, 5 (forma brachyptera).

Sällsynt i Sverige: Zetterstedt och Thomson, Gotland och Småland, Boheman, Upsala, Haglund. Hos oss ännu icke funnen med fullt utbildade flygvingar och bredt afrundad membran (forma macroptera).

3. **B. montivagus** Bremi: rostgul med corii spets svart; pronotum mot basen småningom måttligt utvidgad, sidorna bakom de tämligen afrundade skulderhörnen lindrigt inböjda, bakranden urbugtad, diskens bakre punkterade del lindrigt convex, kölarne af diskens färg hvasst upphöjda; corium mindre djupt punkteradt; membranen hos hanen med mot spetsen bredare strimmor och en aflång basalfläck svartbruna. $5\,^1/_2$ mm. l.

Reut., l. c. 600, 2.

Sällsynt i Sverige: endast ett exemplar (med utbildade flygvingar) funnet på Gotland af Boheman.

4. **B. minor** H. Sch.: blekt lergul med corii spets svart; den bevingade formen har pronotum baktill tydligt utvidgadt och med den punkterade delen af disken mer eller mindre starkt convex, kölarne benhvita och tämligen starkt upphöjda, men icke hvassa, vid de afrundade skuldrorna utplånade, bakranden urbräddad; den flygvingar saknande formen har smalare membran samt pronotum med nästan parallela sidor, nästan rak eller lindrigt urbugtad bakrand och plan disk, de hvitaktiga kölarne nå ända till bakranden; membranen med en svart punkt vid hvarje nervs bas, hos hanen brunstrimmig. $5—6\,^1/_4$ mm. l.

Reut., l. c. 600, 3. *Neides clavipes* Sahlb., Mon. 41, 2. *Berytus cognatus* Fieb., Reut., l. c. 601, 4 (forma macroptera).

Ej sällsynt. Sverige: Skåne—Ångermanland. Finland: Åland—ryska Karelen—Österbotten.

5. **B. affinis** REUT.: vingad, smutsigt lergul; pronotum baktill något bredare, sidorna bakom de rundade skuldrorna lindrigt inböjda, bakranden lindrigt urbugtad, disken baktill lindrigt eller föga convex, kölarne hvasst upphöjda, midtelkölen nästan rak, baktill knapt uppstigande, framtill hvassare och tydligare, sidokölarne baktill mot skuldrorna något uppstigande och derstädes nästan högre än midtelkölen. 5 mm. l.

REUT., l. c. 602, 6.

Sällsynt i södra Sverige: Öland, WAHLBERG, Gotland, BOHEMAN.

6. **B. crassipes** H. SCH.: kortare och bredare än de föregående, med eller utan flygvingar, yttersta spetsen af clavus, corii spets och en rund basalfläck på membranen svarta; corii sidor starkare afrundade; pronotum bakåt bredare, äfven hos de vingar saknande exemplaren, dess bakkant hos dessa lindrigt urbugtad, hos de bevingade tämligen starkt emarginerad, sidokanterna hos dessa bakom de bredt afrundade bakhörnen lindrigt inböjda, diskens punkterade del måttligt convex eller hos de vinglösa nedplattad, högre blott i skulderhörnen, kölar starka, ljusare än disken; låren mot spetsen plötsligt klubblikt förtjockade, klubban alldeles svart. 5—5 1/4 mm. l.

REUT., l. c. 602, 7.

Sällsynt i Sverige: Öland, Östergötland, BOHEMAN, Ångermanland, STÅL; Finland: Åland, FÖRF., Tavastland, finska och ryska Karelen, J. SAHLBERG.

Anm. Detta slägte har länge utgjort ett *crux hemipterologorum*. FIEBER, som alls icke insett, att arterna med hänsyn till vingarnes och pronoti deraf beroende utbildning äro dimorpha, har uppställt en mängd arter deraf. Först under mina studier under ännu pågående utrikes resa och isynnerhet genom gemensamma undersökningar med d:r PUTON i Remiremont (d. ä. efter affattandet af det ursprungliga manuskriptet till denna afhandling) har jag vunnit full klarhet i uppfattningen af de respektive arterna och har nu funnit, att de *samtliga* uppträda under två former, en med och en utan flygvingar, men båda med ungefär lika långa täckvingar. Enligt undersökningar af FIEBERS typxemplar är sålunda *B. pygmaeus* (FIEB.) REUT. den utbildade flygvingar saknande formen af *B. Signoreti* FIEB. och den i en

mängd samlingar spridda *B. geniculatus* Fieb. (*in litt.*) en dylik af *B. montivagus* Bremi. Det svenska exemplaret, som ofvan anföres under sistnämnda namn, har jag tyvärr icke senare varit i tillfälle att undersöka och kan derför icke med full bestämdhet säga, om det tillhör den verkliga *B. montivagus* eller den snarlika *B. Signoreti;* den förra afviker genom betydligt finare lår med mer plötsligt tilltjocknade klubbor, hvilka äro lätt brunaktiga eller ock (särdeles hos vinglösa exemplar) likfärgade med låret, såsom hos *B. Signoreti,* hvilkens vingade form äfven kan uppträda med lätt brunaktiga lårklubbor. *B. cognatus* Fieb. är vidare en vingad form af *B. minor* H. Sch. och under namn af *B. vittatus* Fieb. står i d:r Putons samling af Fieber sålunda bestämda och i hans efterlemnade handteckningar afteck-nade hanexemplar af samma form till nyss nämnda art, medan Wiener Hof Naturalien Cabinett under detta namn eger ett äfven af Fieber bestämdt vingadt exemplar af *B. clavipes.*

METATROPIS Fieb.

1. **M. rufescens** H. Sch.: ljust brungul med dragning i rödaktigt, hufvud undertill och bröstmidten svarta; antenner med första ledens klubba utom i yttersta spetsen, yttersta spetsen af andra leden, fjärde leden och några små punkter på första leden svarta, fjärde ledens spets ljus; lårklubborna utom i yttersta spetsen, tibiernas spets och de två sista tars-lederna svarta, tibier mot spetsen och första tarsleden rödgula, lår och tibiernas basalhälft svartpunkterade. 9 mm. l.

Flor, Rh. Livl. 208, 4 *(Berytus).*

På blommor och frukter af *Linnaea borealis,* Lundström; hittills inom området funnen endast i Finland: vid Åbo, Lundström, Yläne, C. Sahlberg, Österbotten, F. D. Wasastjerna.

Underfam. 4. Blissina Stål.

Slägtöfversigt:

Kropp smalt aflång, nedtryckt. Hufvud smalnande bakom ögonen. Antenner längre än hufvud och pronotum tillsammans. Hemielytra med corii spetsrand rät, oftast förkortade, men då åtminstone tre gånger längre än den rätvinkliga scutellen, med ytterst kort membran. Främsta höftpannorna baktill slutna. — ISCHNODEMUS.

ISCHNODEMUS Fieb.

1. **I. sabuleti** Fall.: aflång, parallel, svart, matt; pronoti bakbräm särdeles vid hörnen, abdomens yttersta sidorand och benen ljust lergula, låren i midten mer eller mindre bredt bruna; hemielytra grågula med bruna nerver, membranen smutsig, hos forma macroptera med basalfläck och inkanten, vid basen bredare, hvitaktiga; honans femte ventralsegment icke ända till basen urbräddadt. 5—6 mm. l.

Fall., H. Sv. 62, 23 (*Lygaeus*). Stål, l. c. 212, 1. Thoms., l. c. 182, 2.

Sällsynt på *Elymus* och andra gräs på sandiga stränder; såsom långvingad förekommer den ytterst sparsamt. Sverige: Skåne, Halland; Finland: Åland och Åbo skärgård, Förf.; ryska Lappmarken vid Hvita hafvet, J. Sahlberg.

Underfam. 5. Geocorina Stål.

Slägtöfversigt:

Hufvud lika bredt som eller bredare än pronoti bas, i spetsen lindrigt framskjutande mellan antennerna. Ögon framåt convergerande, bakåt tämligen starkt utdragna. Punktögon långt aflägsnade från ögonen. Scutell nästan liksidig. Kropp glatt eller nästan glatt. — GEOCORIS.

GEOCORIS Fall.

Artöfversigt:

1 (2). Scutell längre än pronotum. Pronotum med alla ränder gula eller åtminstone framkanten gul. Täckvingar förkortade, med clavus och corium hopsmultna. — **G. grylloides.**

2 (1). Scutell kortare än pronotum. Pronoti ränder icke gula.

3 (4). Pronotum med en smal gul längs-strimma. Täckvingar svarta; membran och flygvingar förkortade, clavus icke afskild från corium. — **G. ater.**

4 (3). Pronotum utan längs-strimma. Täckvingar smutsigt brungula, nästan alltid med utbildad membran och tydlig sutur mellan clavus och corium. Flygvingar nästan alltid utbildade. — **G. lapponicus.**

1. **G. grylloides** Linn.: glänsande svart; hufvud med en fläck på hvardera sidan om rostri bas och en strimma framför ögonen, hanens sista antennled, pronoti ränder eller sidoränderna blott i midten, scutellens spets, täckvingarnes ränder (inranden

smalare men ända till membranens bas) samt höftpannor, frambröstets framkant och benen gula, låren otydligt brunfläckiga. 4—4 1/2 mm. l.

Fall., H. Sv., 70, 1. Stål, l. c., 224, 1.

På torra backar och sandiga ställen allmännare i södra Sverige: Stockholm sällsyntare; uppgifves af Zetterstedt såsom sällsynt i Lappland. Ännu icke funnen i Norge eller Finland.

2. **G. ater** Fabr.: glänsande svart med gul midtelstrimma på pronotum; antennernas spets vanligen ljusare; clavi sutur antydd genom en rad grofva punkter; membran kort, brun, glänsande; knän och tarser brungula eller gulbruna; höftpannor och hos hanen frambröstets framrand och ett kort streck på hvardera sidan af hufvudet framför antennerna ljusgula eller gulhvita. 3—3 1/2 mm. l.

Sahlb., Mon. 73, 1 *(Ophthalmicus)*.

Sällsynt på torra fältbackar. Uppifves såsom funnen i Norge i Saltdalen, men (enligt J. Sahlberg) är det möjligt att dessa af Sommerfelt anförda exemplar endast äro mörka individer af följande, sådana de mest uppträda i norden. För öfrigt funnen inom området endast i Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen.

3. **G. lapponicus** Zett.: svart med matt glans, på hvardera sidan af hufvudspetsen en fläck hos hanen, höft-pannor och framkanten af frambröstet samt antennernas första och andra äfvensom basen af tredje leden hos hanen ofvantill hvita, för öfrigt bruna, hos honan spetsen af första och andra leden smalt hvit; pronoti bakhörn gulbrunaktiga; täckvingar smutsgula eller brunaktiga, hos nordliga exemplar ofta beckbruna med smutsigt ljus membran; ben ljusgula eller något stötande i brungult, lår med otydliga bruna småfläckar. 3 1/4—3 1/2 mm. l.

Zett., Ins. Lapp. 266, 2. Stål, l. c. 224, 2. *Geocoris albipennis* Fall., H. Sv. 70, 2. Sahlb., Mon. 73, 2 *(Ophthalmicus)*.

På torra fältbackar. Sverige: Vestergötland—Södra Lappland, Zetterstedt; Norge: Eneback, Dovre, Throndhjem, Saltdalen; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen samt Österbotten.

Underfam. 6. Oxycarenina Stål.

Slägtöfversigt:

1 (2). Hufvudets rostral-lober ytterst korta, skönjbara blott inemot hufvudets spets, strupen med en fåra, vid fåran lindrigt uppsvullen. Antennernas första led icke nående ut öfver hufvudets spets. Hemielytra med clavus trestrimmigt punkteradt, corium utan tydliga nerver och membranen stor och bred, med fyra nerver, de två yttre gafflade och grenade. Framlår oväpnade. — PHILOMYRMEX.

2 (1). Rostral-lober tydliga öfver hufvudets hela längd. Rostrum långt med andra leden nående till framhöfterna. Corium och membranen med tydliga nerver och membrans nerver enkla. Framlår väpnade med en tand. — OXYCARENUS.

PHILOMYRMEX F. Sahlb.

1. **Ph. insignis** F. Sahlb.: undertill rostbrun, ofvan mörkbrun, matt, tätt punkterad, antenner och rostrum beckbruna, lår rostfärgade, tibier och tarser gula; hemielytra med sidokanten bredt nedplattad, baktill mycket bredare, membranen svartbrun, vid suturen smalt blek. $4^2/_3$ mm. l.

Sahlb., Mon. 83, 1,

Högst sällsynt i Finland: södra Karelen, J. Sahlberg, södra Österbotten, F. D. Wasastjerna; ett exemplar (från osäker lokal) funnet med *Formica rufa* af Mäklin.

OXYCARENUS Fieb.

1. **O. modestus** Fall.: äggformig, nedtryckt, glatt, rostbrun, scutell och kroppen undertill svarta; andra antennleden och tibierna bleka; första antennleden icke öfverskjutande hufvudet; clavus och corium i basen hvitaktiga, den förra med två rader punkter, det senares nerver svaga; membran stor, svartaktig med en stor hvit basalfläck nära corii hörn; fläckar och ränder på bröstet gula. $3^1/_2$—4 mm. l.

Fall., H. Sv. 57, 17 *(Lygaeus)*. Sahlb., Mon. 69, 1 *(Stenogaster)*.

Sällsynt på *Alnus glutinosa* och *incana*. Sverige: ett exemplar från Dalarne, Boheman; Finland: nära Åbo, Sahlberg, Uskela, Förf., Tavastland, B. Wasastjerna, Karelen, af Tengström, på *Pinus sylvestris* tagen af J. Sahlberg i södra Karelen.

2. **O. Preyssleri** Fieb.: aflång, svartaktig, starkt punkterad, kort och styft gråaktigt småhårig, pronotum baktill och buken stundom dragande i rostbrunt; antennernas första led skjutande framom hufvudets spets, den andra åtminstone i midten bredt gulaktig, hemielytra och den lilla membranen lindrigt brunskuggade, clavus oregelbundet svartpunkterad, corii och membranens nerver starka, mörka, corium vid basen och membranen med en fläck vid corii spets hvitaktiga; tibier hvita, lårens spets, tibiernas bas och spets, tarser och fläckar på bröstet ljusgula. 3—4 mm. l.

Thoms., l. c. 184, 9. *Lygaeus modestus var. β.* Fall., H. Sv. p. 57. *Stenogaster fuscovenosus* Dahlb., Vet. Ak. Handl. 1850, p. 221. *Oxycarenus* id. Stål, l. c. 224, 1.

Sällsynt på torra backar. Sverige: Gotland, Småland, Södermanland till Stockholm; Finland: Åland, Förf.

Underfam. 7. Myodochina Stål.

Gruppöfversigt:

1 (2). Pronotum bakom midten tydligt, på sidorna vinkligt hopsnörd med trubbiga, afrundade, okölade sidor och en halslikt afsatt del i spetsen. — MYODOCHARIA.

2 (1). Pronotum baktill transverselt nedtryckt med ingen eller otydlig, aldrig convex, halskrage och oftast med kölade eller skifligt plattade sidor.

3 (6). Pronoti sidor okantade eller blott kölade eller med en svag skifformig utvidgning endast i bredd med den i så fall tydliga sidobugten.

4 (5). Fjärde ventralsegmentet på sidorna med den bakre matta fläcken långt aflägsnad från bakranden och närmad till den främre.[1] Pronotum starkt hopdragen emot spetsen och vanligen på sidorna urbugtad samt hos våra slägten i spetsen försedd med en smal, nedtryckt, stundom i midten ytterst otydlig halskrage. — DRYMARIA.

5 (4). Fjärde ventralsegmentet på sidorna med den bakre matta fläcken långt aflägsnad från den främre och närmad till segmentets bakkant (med undantag af slägtet *Ischnocoris*). Pronotum med sidorna okantade eller kölade, vanligen icke eller obetydligt urbugtade, mot spetsen mindre hopdraget än hos föregående. — RHYPAROCHROMARIA.

6 (3). Pronoti sidor i hela sin längd med en likformig, regulier skiflik utvidgning, vanligen afrundade, ytterst sällan lindrigt urbugtade. Fjärde ventralsegmentets matta fläckar såsom hos närmast föregående.

7 (8). Antenner nakna eller kort småludna. Pronoti och corii utvidgade sido-

[1] Denna karakter tillkommer äfven slägtet *Ischnocoris* inom följande grupp.

kanter sällan punkterade, det förras framdisk vanligen slät eller sparsamt punkterad. — BEOSARIA.

8 (7). Antennernas tre första leder med styfva borst eller hår. Pronotum och corii utplattade sidokanter vanligen punkterade. Clavus oregelbundet punkterad. Corium med mycket tydliga nerver. Sömmen emellan kinderna och clypeus fårad. Hos våra slägten är hufvudet tämligen kort, pronotum ganska transverselt och scutellen icke kortare än pronotum. — GONIANOTARIA.

Gruppen Myodocharia STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (2). Andra och tredje ventralsegmenten på ömse sidor bakom höfterna försedda med en aflång, bar, tätt strimmad stridulationsyta. Rostri tredje led mycket längre än den fjärde. Framlår med två eller tre större och flere smärre taggar. — LIGYROCORIS.

2 (1). Buken utan bara stridulationsytor. Rostri tredje led knapt eller litet längre än den fjärde. — DIPLONOTUS.

LIGYROCORIS STÅL.

1. **L. Luchsii** BÄR.: svartaktig, antennernas första led i spetsen, den andra helt och hållet, stundom äfven den tredjes bas, fläckar vid höfterna samt benen lergula, framlåren nästan helt och hållet, de bakre mot spetsen svarta; hemielytra blekt hvitaktigt lergula, bakom midten svart- eller brunaktiga med en blek costalfläck före spetsen, corii disk stundom äfven framom midten brunskuggad; membran ofta något afkortad, brunaktig med nerverna och en obestämd fläck i spetsen hvitaktiga; pronoti bakdisk stundom med fyra fläckar stötande i rostbrunt. $5\frac{1}{2}$ mm. l.

Lygaeus sylvestris FALL., H. Sv. 61, 22, (nec LINN., nec FABR.). *Plociomerus* id. SAHLB., Mon. 70, 2. STÅL, l. c. 213, 1. THOMS., l. c. 194, 34.

Ej sällsynt på backar, vid dikesrenar, på myrar och kärr etc. öfver hela området; går ända upp i norra Lappmarkerna; allmännare äfven i den yttre skärgården.

DIPLONOTUS STÅL.

1. **D. fracticollis** SCHILL.: svartaktig; pronotum hopsnörd i midten; dess framkant (smalt) och bakre flik, scutellens spets

och två små midtelfläckar samt benen rostgula, pronoti bakflik brunfläckig, låren, åtminstone de bakersta, i eller nära spetsen bruna, de främsta mot spetsen med en grupp taggar, i midten oväpnade; hemielytra smutsigt hvitgula, brunpunkterade och fläckiga, costa och en fläck nära inre spetshörnet glatta, membranen brunskuggad med bleka nerver; antenner med andra och tredje leden brungula, äfven hanens framtibier räta. $5-5^1/_2$ mm. l.

SAHLB., Mon. 70, 1 *(Plociomerus)*. STÅL, l. c. 214, 2 *(Plociomera)*. THOMS., l. c. 194, 33 *(Plociomera)*. *Pachymerus insectus* BOH., Vet. Ak. Handl. 1849, p. 250.

På kärrmarker bland *Cyperaceer*. Sverige: Skåne—Gotland—Stockholm. Finland: Åland och egentliga Finland, Nyland, Savolax, södra och ryska Karelen.

2. **D. luridus** HAHN: svart, någon gång pronoti bakflik stötande i rostbrunt; pronotum hopsnördt bakom midten; antenner med andra och tredje lederna i midten eller mot spetsen beckröda, den senare kortare än den sista; ben roströda, tibier och lårspetsar vanligen bruna, hanens framtibier böjda vid basen, låren håriga, de främsta starka, in emot midten väpnade med en stark tagg och mot spetsen med en tandgrupp; bukens sidoränder rostfärgade; hemielytra rödgula eller rostbruna, ljusare vid basen, mindre starkt punkterade än hos föregående, membranen brunaktig med bleka nerver. $5-5^1/_3$ mm. l.

THOMS., l. c. 194, 32.

Sällsynt på sandiga stränder. Sverige: Skåne enligt THOMSON; Finland: Hogland i Nyland, SIEVERS, Karelska näset, J. SAHLBERG.

Gruppen Drymaria STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (10). Kropp undertill starkt kullrig, ofvan något nedtryckt, baktill icke starkt utvidgad. Connexivum uppböjdt.

2 (9). Hufvud ända till ögonen insänkt i pronotum. Pronoti främre flik icke eller blott otydligt intryckt. Scutell tämligen plan.

3 (4). Kropp bredare, starkare nedtryckt, öfverallt, äfven på hufvudet, pronoti framflik, scutell och bröst tydligt och tätt punkterad. Prosternum på ömse sidor med en grop mellan framhöfterna och framranden. Framlår icke tjocka, med en liten tand. — DRYMUS.

4 (3). Kropp aflångt-oval, finare punkterad, hufvud och pronoti framlob släta eller sparsamt och otydligt punkterade.

5 (6). Framlår måttligt förtjockade, undertill med två (eller tre) mycket fina tänder före spetsen· Framtibier raka. Scutell med en låg långsköl mot spetsen. — LAMPROPLAX.

6 (5). Framlår tjocka med en (eller två) stark tand och mellan denna och spetsen en rad små tänder.

7 (8). Hufvud längre, mera spetsadt med afståndet mellan ögon och antenner nästan af ögats längd. Första antennleden öfverskjutande hufvudet vanligen med mera än halfva längden. — EREMOCORIS.

8 (7). Hufvud kortare, med afståndet mellan ögon och antenner kortare än ögat. Första antennleden med halfva eller knapt halfva längden nående framom hufvudets spets. — SCOLOPOSTETHUS.

9 (2). Hufvud punkteradt, bakom de från pronotum aflägsnade ögonen hopdraget och convext, framför dessa något utvidgadt. Pronotum starkt punkteradt, dess framflik med en baktill tydligare längsintryckning. Scutell stor, före midten med tvärintryckning. Hemielytra baktill utvidgade. Clavi commissur kortare än scutellen. Framlår tjocka med två (någon gång en) stora och flere små tänder. Prosternum med gropar framför höfterna. — TAPHROPELTUS.

10(1). Kropp bredt äggformig, bakåt starkt utvidgad, mycket platt, äfven undertill. Connexivum horisontelt. Baktarsernas första led knappast längre än de två öfriga tillsammans. — GASTRODES.

DRYMUS FIEB.

1. **D. sylvaticus** FABR.: oval svartaktig, starkt punkterad, pronotum bredare än långt, med något urbugtade sidor, baktill bredare med stark tvärintryckning bakom diskens midt; hemielytra bruna, stundom i basen blekare, deras sidokant utöfver midten återböjd; membran mer eller mindre brunskuggad med hvitaktiga nerver; ben nästan glatta, hanens tibier före spetsutvidgningen litet böjda. 4—5 mm. l.

FALL., H. Sv. 59, 17 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 57, 5 (*Rhyparochromus*). STÅL, l. c. 217, 1. THOMS., l. c. 199, 47.

Ej sällsynt bland mossa och vid växtrötter. Sverige: ända upp i Ångermanland; Finland: upp till Jyväskylä.

2. **D. brunneus** F. SAHLB.: äggformig, något kullrig, tätt punkterad, beckbrun eller rostfärgad, ofta mycket ljusare än föregående, hemielytra blekare, tätare punkterade, bakom midten starkare utvidgade med en blek fläck vid corii spets, membranen brunskuggad; pronotum mera aflång, framtill starkare utvidgad

med framför den djupare sidobugten mera rundade sidor, den främre convexa delen tätt och finare punkterad, den bakre nedtryckta groft punkterad; första och andra antennleden rostfärgade; ben såsom hos föregående, men med äfven hanens tibier nästan raka. 4—5 mm. l.

SAHLB., Mon. 57, 6 (*Rhyparochromus*). BOH., Vet. Ak. Handl. 1849, p. 248 (*Pachymerus*). STÅL, l. c. 217, 2. THOMS., l. c. 199, 48.

Sällsyntare än föregående, ofta under nedfallna löf m. m. i lundar. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Småland, Stockholm; Finland: Åbo—ryska Karelen—Lappland.

LAMPROPLAX DOUGL. et SC.

1. **L. picea** FLOR: svart eller beckbrun (hos nyss utkläckta exemplar hela kroppen brungul); hufvud så långt som bredt (ögonen medräknade); antenner mörkbruna med första och fjärde leden brunaktigt gula; pronotum framtill blott föga afsmalnande, dess framlob starkt glänsande, opunkterad, blott i sjelfva framkanten några fina punkter, bakloben något ljusare, groft och tämligen tätt punkterad, sidoränderna med ytterst fina långa hår; scutellens sidoränder groft punkterade; corii utrand opunkterad inåt begränsad af en rad tätt stående mot spetsen flackare intryckta punkter; hemielytra utbildade eller med något förkortad membran, denna hvitaktig, utåt lätt rökig; ben brunaktigt gula. $4^1/_2$—$5^1/_3$ mm. l.

FLOR, Rh. Livl. I, 251, 12 (*Pachymerus*).

Högst sällsynt under mossa på tufvor vid kanten af skogskärr. Hittills inom området tagen endast i Finland vid Helsingfors och på Karelska näset af J. SAHLBERG.

EREMOCORIS FIEB.

1. **E. erraticus** FABR.: svart, något glänsande, nästan glatt med baktibiernas yttre kant försedd med några taggar; rostrum, första antennleden vid basen, pronotum baktill, hemielytra, fläckar på bröstet vid höfterna samt benen rostfärgade, pronotum med fyra stundom samflytande fläckar och hemielytra med en rundad

midtelfläck svartaktiga; pronoti sidokanter och hemielytra framtill grågula; membranen svartaktig med en hvit fläck vid yttre och en annan vid basal-hörnet. $6\frac{1}{2}$—7 mm. l.

Fall., H. Sv. 60, 19 (*Lygaeus*). Sahlb., Mon. 62, 12 (*Rhyparochromus*). Stål, l. c. 219, 1. Thoms., l. c. 200, 51.

Här och der på marken och ej sällan under bark af *Pinus sylvestris* eller *Betula*. Sverige: Skåne—norra Lappmarken; Norge: ända upp till Alten och Bosekop i Finmarken; Finland: Åland—ryska Karelen—ryska och finska Lappmarkerna.

2. **E. plebejus** Fall.: svart, matt, långhårig, med långhåriga ben och tagglösa tibier; hemielytra, tibier, tarser och fläckar vid höfterna beckbruna; membranen brun med en hvit fläck vid basal-hörnet, en vid corii spets och en vid inre apical-hörnet. $5\frac{1}{2}$—7 mm. l.

Fall., H. Sv. 59, 18 (*Lygaeus*). Sahlb., Mon. 61, 11 (*Rhyparochromus*). Stål, l. c. 219, 2. Thoms., l. c. 200, 50.

Tämligen sällsynt. Sverige: Skåne och Östergötland; Norge: Töjen, Alten; Finland: Åbo—ryska Karelen—södra Österbotten.

SCOLOPOSTETHUS Fieb.

Artöfversigt:

1 (2). Antenner tämligen fina, helt och hållet rödgula, längre än halfva kroppen. Kroppen ofvan utan långa hår. Mesosternum enkelt. Framtibier hos honan lindrigt, hos hanen starkare inböjda. — **Sc. pictus.**

2 (1). Antenner mera robusta och kortare, åtminstone mot spetsen bruna eller svarta.

3 (8). Första och andra antennlederna gula, den senare oftast i sjelfva spetsen samt de två sista svarta.

4 (5). Pronotum och hemielytra försedda med långa uppräta glesa hår. — **Sc. pilosus.**

5 (4). Kropp ofvan utan långa uppräta hår; hemielytra stundom småhåriga, men håren halft nedtryckta.

6 (7). Mesosternum framför höfterna isynnerhet hos hanen tydligt tvåknöligt. Honans framtibier lindrigt, hanens starkt inböjda. — **Sc. affinis.**

7 (6). Mesosternum utan knölar framför höfterna. Honans framtibier räta, hanens lindrigt inböjda. — **Sc. adjunctus.**

8 (3). Antenner svarta, endast yttersta basen af andra leden rostfärgad. Mesosternum och tibier såsom hos närmast föregående. — **Sc. decoratus.**

1. **Sc. pictus** SCHILL.: svart, fram- och sido-ränderna samt bakfliken af pronotum rostgulaktiga, denna brun-punkterad och -fläckig, bakhörnen bruna; bröstets sido-sömmar, höftpannornas kanter, ben och rostrum rostgula; framlår i midten brunaktiga; hemielytra alltid utbildade, ljusare hvitgula, två midtelfläckar och spetsen bruna; membran brunskuggad, hvitaktig mot basen med mörkare nerver; framlårens tand snedt stående i midten af underkanten. $4^1/_2$—$4^2/_3$ mm. l.

SAHLB,, Mon. 63, 13 (*Rhyparochromus*). THOMS., l. c. 201, 53.

Sällsynt vid hafsstrand under uppkastade vassrör, tång m. m.; någon gång på vid hafstrand växande näslor. Sverige: Skåne, THOMSON; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, södra Karelen och södra Österbotten.

2. **Sc. pilosus** REUT.: svart, pronoti sidoränder och bakdel rödgula, denna särdeles vid sidohörnen brunfläckad; bröstets sidosömmar och höftpannor rödgula; hemielytra oftast förkortade, rödgula, mot spetsen samt med två midtelfläckar mörkbruna; ben rödgula, framlåren oftast till största delen och baklåren ej sällan mot spetsen svarta; de förras tand belägen ungefär i midten af låret; utmärkt genom de långa, uppräta, glesa, bleka håren på kroppens öfre sida. $3^1/_2$—4 mm. l.

Lygaeus (Scolopostethus) affinis THOMS., l. c. 201, 52.

Bland mossa, nedfallna blad m. m. på fuktiga ställen. Sverige: Skåne, THOMSON; Finland: Satakunta, Nyland, Tavastland och Karelen, enligt J. SAHLBERG.

3. **Sc. affinis** SCHILL.: till storlek, färg och teckningar ytterst lik föregående, men hemielytras grunfärg oftast ljusare gulaktig, stundom blekgul; framlåren svarta i midten, någon gång äfven baklåren med svart ring före spetsen; de förras tand belägen närmare främre tredjedelen af låret; skild från föregående genom saknaden af de långa håren på öfre kroppssidan; hemielytra oftast förkortade. $3^1/_2$—4 mm. l.

Lygaeus podagricus FALL., H. Sv. 63, 24 (partim). *Lygaeus* (*Scolopostethus*) id. THOMS., l. c. 201, 55. *Rhyparochromus decoratus* SAHLB., Mon. 63, 14. *Scolopostethus affinis var. b* STAL, l. c. p. 220.

På *Urtica* och enligt J. SAHLBERG äfven på *Rubus idaeus* allmän. Sverige: Skåne—Stockholm; Finland: Åland—ryska Karelen—södra Österbotten.

4. **Sc. adjunctus** DOUGL. et SC.: mycket lik föregående, men skild genom mesosterni och tibiernas byggnad; baklåren vanligen utan eller med mycket svag svartaktig ring före spetsen; de främsta med tanden ställd emot främre tredjedelen af låret. $3^1/_2$—4 mm. l.

Lygaeus (*Scolopostethus*) *decoratus* THOMS., l. c. 201, 54.

Sällsynt i södra Sverige, THOMSON.

5. **Sc. decoratus** HAHN: svart, pronoti sidoränder gula, bakfliken rödgul med bakhörnen svarta och en mycket fin midtellinie hvitaktig; hemielytra hvitgulaktiga med bakre tredjedelen samt två små midtelfläckar mörk- eller svart-bruna, membranen alltid fullt utvecklad, hvitaktig med bruna nerver; framlåren nästan helt och hållet samt de båda bakre paren med en bred ring före spetsen svartbruna, de förstas tand närmad främre tredjedelen af låret; lätt skild på antennernas och benens färg. $3^1/_3$ —4 mm. l.

Lygaeus podagricus FALL., H. Sv., 63, 24 (partim). *Rhyparochromus decoratus* F. SAHLB., Mon. 63, 14 (partim). *Scolopostethus affinis var. a* STÅL, l. c. 219, 1. *Lygaeus* (*Scolopostethus*) *melanocerus* THOMS., l. c. 201, 55.[1]

Lefver uteslutande bland *Calluna vulgaris*. Sverige: Skåne, THOMSON, Stockholm, FÖRF.; Finland: Åland, Satakunta, Nyland, Tavastland, Karelen.

TAPHROPELTUS STÅL.

1. **T. contractus** H.-SCH.: svart, pronoti sidorand samt basen af clavus och corium smalt gulaktiga eller ljusare bruna; dettas disk och spets bruna med en gulaktig sidofläck vid sista fjärdedelen och dessutom några små fläckar gulaktiga, hvilka teckningar hos hanen ofta äro mycket otydliga, stundom försvin-

---

[1] I sin nyss publicerade Enumeratio Hem. Gymn. Fenniae kallar J. SAHLBERG denna art *S. ericetorum* LETH., hvilken dock utan ringaste tvifvel är synonym med HAHNS *decoratus*.

nande; membran ljus, brunnervig; pronotum med en långsfåra; höftpannor och tibier gulaktiga. $3^3/_4$ mm. l.

Lygaeus (*Drymus*) *hamulatus* THOMS., l. c. 200, 49.

Sällsynt i Sverige; endast funnen på Gotland af BOHEMAN.

GASTRODES WESTW.

1. **G. Abietis** LINN.: svart, första och stundom andra antennleden, pronoti sidoränder och bakflik, abdomen och ben rostgula, clavus blekare, corium inåt med mörkare fläck; första antennleden knapt nående ut öfver clypei spets; pronoti framflik nästan glatt, svart, med smalt lergula ränder; hanens framlår med en stark tand nära spetsen och en annan i midten. $6^1/_2$—7 mm. l.

STÅL, l. c. 218, 1 (*Homalodema*). THOMS., l. c. 198, 45 (*Homalodema*). *Lygaeus Abietis var.* β FALL., H. Sv. 61, 21.

På gran och enligt J. SAHLBERG äfven på tall, öfvervintrar mellan kotte-fjällen. Sverige: Skåne, Småland, Stockholm, Dalarne, södra Lappland; Norge: Töien, Sköien, Aamot, Alten; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, Tavastland, södra Karelen.

2. **G. ferrugineus** LINN.: rostbrun, hufvud, pronoti framflik, scutell och bröst svarta; första antennleden öfverskjutande clypeus med halfva sin längd; pronoti framflik tätt punkterad, svart med likfärgade ränder; hanens framlår väpnade med en stark tagg emot spetsen. 6—7 mm. l.

SAHLB., Mon. 64, 17 (*Pachymerus*). STÅL, l. c. 219, 2 (*Homalodema*). THOMS., l. c. 199, 46 (*Homalodema*). *Lygaeus Abietis* FALL., H. Sv. 61, 21.

På både gran och (särdeles) tall. Sverige: Skåne—Gotland—Norrland, THOMSON; Norge: Töien; Finland: Åland, Åbo, Satakunta, Nyland, Savolax, ryska Karelen.

Gruppen Rhyparochromaria STÅL.

Slägtöfversigt:

1(14). Pronotum med sidoränderna af framfliken eller med främre eller mera än främre hälftens sidoränder till en början icke eller mycket lindrigt, men i spetsen tydligt och oftast plötsligt, stundom nästan vinkligt rundade. Hufvud icke bredare, ofta smalare än pronoti spets med vanligen små ögon.

2 (3). Pronoti sidokant antydd blott genom en smal strimma, skönjbar endast då insekten betraktas från sidan. Rostri andra led mycket längre än den tredje. Låren hos båda könen olikformiga, tandade, men utan någon större tagg, hanens undertill nästan vinkligt rundade, före midten hoptryckta. — TROPISTETHUS.

3 (2). Pronoti sidorand framskjutande och bildande en äfven ofvanifrån tydlig kant.

4(13). Tredje ventralsömmen på ömse sidor framåt tydligt bågböjd. Pronotum bakom midten icke blekare, framfliken vanligen längre, ofta mycket längre än bakfliken.

5 (6). Framlår undertill emot spetsen med flere småtänder eller ock en stor tagg före främre tredjedelen, hvilken sjelf baktill emot basen är försed med en liten tand. Rostri andra och tredje leder nästan lika långa. — RHYPAROCHROMUS.

6 (5). Framlår undertill med blott en tydlig tagg eller oväpnade eller otydligt tvåknöliga. Rostri andra och tredje leder oftast nästan lika långa.

7 (8). Framlår ofta med en tand, men ej sällan oväpnade eller med två ytterst små tänder. Ögon icke vidrörande pronoti framhörn. Pronotum mycket längre än bred. Kropp aflång, parallel. — PTEROTMETUS.

8 (7). Framlår oväpnade.

9(10). Ögon utstående, icke vidrörande pronoti framhörn. Pronotum knapt längre än bred. — MACRODEMA.

10 (9). Ögon föga utstående, vidrörande pronoti framhörn. Kropp ofvan hårig eller pubescent.

11(12). Ögon stora, men icke utstående. Pannan smal. Kropp aflång, smal, parallel. Sidan af fjärde ventralsegmentet med två matta fläckar, den bakre mycket närmad den främre och aflägsnad från bakkanten. — ISCHNOCORIS.

12(11). Ögon icke stora, men något utstående. Kropp bredare, oval, borstig. Fjärde ventralsegmentets sidor med den bakre matta fläcken mycket aflägsnad från den främre och närmad till bakranden. — PIONOSOMUS.

13 (4). Tredje ventralsömmen helt och hållet rak eller nästan rak. Rostri andra led litet längre än den tredje. Kropp liten, nedtryckt. Frambröst glatt, vid basen och spetsen punkteradt. Framlår starka, undertill tandade. Hemielytra vanligen afkortade. — PLINTHISUS.

14 (1). Pronotum med framflikens sidoränder i hela deras längd småningom lindrigt eller ytterst lindrigt och emot spetsen icke starkare afrundade Hufvud mycket tydligt bredare än pronoti spets med ögonen mer eller mindre, ofta starkt utskjutande, oftast tämligen stora.

15(18). Framlår oväpnade eller försedda med ytterst otydliga hårbärande småknölar. Pronotum och hemielytra helt och hållet starkt punkterade, det förras sidor mycket otydligt kölade. Tibier utan taggar.

16(17). Första antennleden icke eller knapt skjutande utom hufvudets spets.

Rostri tre sista leder lika långa. Clavus med tre rader punkter. Tredje ventralsömmen nästan rät. — ACOMPUS.

17(16). Första antennleden tydligt skjutande utöfver hufvudets spets. Rostri andra led längre än den tredje. Clavus med fyra rader punkter. Tredje ventralsömmen tydligt urbugtad. — STYGNOCORIS.

18(15). Framlår undertill tandade. Antennernas första led föga öfverskjutande hufvudets spets. Pronotum nästan trapezformigt med tydligare kantade sidor, bakfliken gulaktig, svartpunkterad. Scutell aflångt triangelformig. — PERITRECHUS.

TROPISTETHUS Fieb.

1. **T. holosericeus** Scholz: aflång, svart, matt med sammetsartad pubescens; rostrum, scutellspets, höftpannor och ben gulaktiga, lår bruna; hemielytra ochragula, brunpunkterade med spetsranden och en fläck i inre hörnet bruna; membranen ljus. 2—2 $^1/_2$ mm. l.

Stål, l. c. 217, 1. Thoms., l. c. 189, 21. *Pachymerus spinigerellus* Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 57, 11.

Sällsynt. Sverige: Öland, Stockholm, Boheman.

RHYPAROCHROMUS Curt.

Artöfversigt:

1 (2). Kropp alldeles glatt, glänsande. Tibier sparsamt och mindre starkt taggiga. — **R. praetextatus.**

2 (1). Kropp pubescent eller långhårig.

3 (4). Tibier sparsamt och svagare taggiga. Kropp något glänsande, vanligen med tämligen fin och kort pubescens. — **R. antennatus.**

4 (3). Tibier starkare taggiga. Kropp långhårig, matt. — **R. chiragra.**

1. **Rh. praetextatus** H. Sch.: svart, glatt, glänsande, spetsen af antennernas första och andra leder samt hemielytra lergula, corium med bredt svartbrunt spetsband, membran fullt utbildad svartaktig, i basen något hvitaktig; ben gula med svarta framlår. 4 $^1/_2$—5 mm. l.

Stål, l. c. 217, 3 (*Megalonotus*). Thoms., l. c. 190, 25 (*Megalonotus*). *Pachymerus femoralis* Boh., Vet. Ak. Handl. 1849, p. 249.

Sällsynt i södra Sverige: funnen på Öland af Boheman.

2. **Rh. antennatus** Schill.: aflångt oval, svart, starkt punkterad, antennernas andra led samt spetsen af den första och

benen gula, framlår i midten ofta bruna; hemielytra mörkt tegelgula eller brungula, matta, i spetsen vanligen brunaktiga, membranen oftast afkortad, brunaktig. 4—5 mm. l.

Sahlb., Mon. 64, 16. Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 55, 9 (*Pachymerus*). Stål, l. c. 216, 2 (*Megalonotus*). Thoms., l. c. 190, 24 (*Megalonotus*).

Sällsynt, enligt J. Sahlberg, på sandmarker under nedfallna löf och mellan rötterna af *Calluna*. Sverige: Skåne, Öland, Småland, Wärmland, Stockholm; Finland: Egentliga Finland (icke i skärgården), Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, Österbotten.

3. **Rh. chiragra** Fabr.: svart, matt, med kort gråaktig pubescens och långa svarta hår; hemielytra bruna, brunpunkterade med ett svart streck baktill, membran rökigt svart med nerverna bredt hvita mot basen; antennernas andra led eller andra och tredje leder, lårringar, baklår vid basen eller utöfver midten samt tibier rödgula, dessa i spetsen oftast svarta; äfven tarserna stundom rödgulaktiga. 5—6 mm. l.

Fall., H. Sv. 58, 16 (*Lygaeus*). Sahlb., Mon. 63, 15 (*Rhyparochromus*). Stål, l. c. 216, 1 (*Megalonotus*). Thoms., l. c. 190, 22 (*Megalonotus*). *Rhyparochromus* (*Megalonotus*) *sabulicola* Thoms., l. c. 190, 23 (= varietet med ljusare antenner och ben).

Tämligen sällsynt, hufvudsakligen på sandmarker. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Blekinge, Småland, Stockholm, södra Lappmarken; södra Finland: Åland, Åbo, Nyland, Karelen, nordligast i Parikkala, enligt J. Sahlberg. Varieteten med äfven tredje antennleden och tibierna helt och hållet rödgula (= *sabulicola* Thoms.) endast i Skåne, Thomson.

PTEROTMETUS A. et S.

1. **Pt. staphylinoïdes** Burm.: svart, något metallglänsande, glatt, hemielytra roströda, vanligen starkt förkortade med ett litet hvitaktigt membran-rudiment, sällan fullt utbildade med hvitaktig i midten rökig membran; lårringar gula. $5—5^1/_2$ mm. l.

Stål, l. c. 215, 1. Thoms., l. c. 187, 14. *Plociomerus brachypterus* Boh., Vet. Ak. Handl. 185, p. 105.

Här och der bland *Calluna vulgaris* tämligen sällsynt. Påminner, isynnerhet då den springer, om röda stackmyran (*Formica rufa*), i hvilkens sällskap den ej sällan träffas. Sverige: Blekinge, Östergötland, Stockholm; Finland: Åland, Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, södra Österbotten.

MACRODEMA Fieb.

1. **M. micropterum** Curt.: aflång, svart, metallglänsande, glatt; hufvud och pronotum punkterade, dettas basalbrädd matt jämte fläckar vid höftpannorna och lårens bas samt ofta äfven framtibierna och andra antennledens midt rostfärgade; hemielytra lergula, brunpunkterade med costalranden före spetsen brun, oftast starkt afkortade, ytterst sällan fullt utbildade med corii costalkant i sista tredjedelen brun och membranen hvitaktig med svartaktig disk. 3—4 mm. l.

Pachymerus gracilis Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 53, 6. *Pterotmetus* id. Stål, l. c. 216, 3. *Macrodema hirsutulum* Thoms., l. c. 187, 15.

Bland *Calluna vulgaris* här och der, lokal, men oftast tämligen talrik. Sverige: Skåne, Öland, Småland, Östergötland, Stockholm, Ångermanland; södra och östra Finland: Åbo, Nyland, södra och ryska Karelen.

ISCHNOCORIS Fieb.

1. **I. angustulus** Boh.: aflång, svart, pronotum nästan qvadratisk (forma brachyptera) eller något smalare framtill (f. macroptera), dess bakre tredjedel grågul, svart-punkterad; scutellspets gul; hemielytra grågula med i rader ställda punkter och yttre spetshörnet svartbruna, oftast afkortade, icke täckande de två eller tre sista ryggsegmenten, med liten, men ganska tydlig, afrundad, hvitaktig membran, mycket sällan utbildade med något smutsig, brunaktigt nervig membran; andra antennleden mot spetsen, sällan nästan hel och hållen, spetsen af den första och ben gula, låren mot spetsen svartbruna. $2^1/_2$—$2^3/_4$ mm. l.

Pachymerus angustulus Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 56, 10. *Pterotmetus hemipterus* Stål, l. c. 215, 2 (nec Schill.)

Ischnocoris pallidipennis THOMS., l. c. 202, 57 (nec H.-SCH.)[1].

Under lafvar och mossa på bergshällar, äfven bland ljung här och der: Sverige: Skåne, Öland, Småland, Stockholm; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen.

PIONOSOMUS FIEB.

1. **P. varius** WOLFF: oval, svart, ofvan svarthårig med två gula brunpunkterade fläckar vid midten af pronoti bakrand; pronotum transversel, baktill bredare; hemielytra utbildade, hvitgula med bruna punktstrimmor samt corium med en fläck vid clavus nära basen, vid midten af costalkanten en inåt transverselt utdragen fläck och yttre spetshörnet brunsvarta; antennernas andra led utom i spetsen, stundom äfven tredje leden till en del och tibier oftast rödgula. 3—3 $^1/_2$ mm. l.

STÅL, l. c. 216, 4 (*Pterotmetus*). THOMS. l. c. 187, 16 (*Pionosomus*). *Lygaeus bimaculatus* ZETT., Vet. Ak. Handl. 1819, 73, 23. FALL., H. Sv. 58, 15.

På sandmarker; mindre sällsynt i södra Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Halland; Finland: ett enda exemplar på en holme i Ladoga, J. SAHLBERG.

---

[1] I en liten notis, införd i Bull. Soc. ent. France 1880, p. LXIV, har d:r HORWATH visat, att tvenne arter varit sammanblandade under namn af *I. hemipterus,* nämligen den rätta af SCHILLING beskrifna och en annan, som han kallat *I. intermedius.* Såsom synonyma med den förra har han ansett alla de arter, hvilka såsom sådana af tidigare auktorer, t. ex. FIEBER och PUTON uppförts. Emellertid har jag genom undersökning af BOHEMANS typexemplar och genom att jämföra denne författares och FLORS beskrifningar funnit, att såväl BOHEMANS *Pachymerus angustulus,* som FLORS *P. oculatus* (Rh. Livl. I, 257, 16) äro identiska med HORWATHS nyss beskrifna *intermedius,* hvilken är en nordligare art. Då jag hittills ansett denna för den rätta *I. hemipterus,* beskref jag sistlidet år i Öfv. Finsk. Vet. Ak. Förh., p. 9, den verkliga Schillingska arten efter ett exemplar från Grekland såsom ny under namn af *I. sinuaticollis.* Dessa arters rätta synonymi blir således följande:

1. **I. hemipterus** SCHILL., *pallidipennis* H.-SCH., *staphyliniformis* HAHN., *sinuaticollis* REUT., var. *nigricans* PUT.

2. **I. angustulus** BOH., *hemipterus* STÅL, *oculatus* FLOR, *pallidipennis* THOMS., *intermedius* HORV.

2. **P. trichopterus** THOMS.: lik föregående, men mindre och smalare, pronotum knapt transverselt, föga smalare i spetsen än vid basen, längre svarthårig med mörkare basalfläckar, i midten nästan glatt; hemielytra mörkare, längre och tätare svarthåriga, med mörkare färgad teckning och mycket kort, svartaktig, i spetsen hvitaktig membran; antennernas andra led i midten rödaktig; ben mörka. $2^3/_4$—3 mm. l.

THOMS., Op. ent., p. 339 (*Lygaeus*).

På sandmarker; funnen endast på Öland af THOMSON. Förtjenar närmare undersökas, då den måhända blott är en kortvingad, starkare hårig form af föregående.

PLINTHISUS FIEB.

1. **Pl. pusillus** SCHOLZ.: svart, ofvan glänsande, med ytterst fin gulaktig pubescens, starkt punkterad, med pronotum svagt transverselt eller nästan qvadratiskt med nästan rät framrand, fint och tätt, vid basen något starkare punkteradt; hemielytra brunsvarta (♂) eller kastaniebruna (♀), snedt afkortade, så att sista och hälften af näst sista dorsalsegmentet blifva obetäckta, ytterst sällan fullt utvecklade, då pronotum äfven är något bredare; antennernas bas och benen rostfärgade; framlår med en tand; framtibier raka. $1^3/_4$—$2^1/_2$ mm. l.

STAL, l. c. 217, 1. THOMS., l. c. 186, 12. *Rhyparochromus coleoptratus* SAHLB., Mon. 60, 10. *Pachymerus* id. BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 55, 8. Forma macroptera: *Plinthisus latus* REUT., Not. F. Fl. Fenn. XI, 320, 1.[1]

Under lafvar och mossa på berghällar och vid trädrötter här och der. Skall enligt F. SAHLBERG anträffas äfven i myrstackar. Sverige: Skåne, Öland, Småland, Södermanland och Stockholm; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, Karelen, södra Österbotten.

2. **Pt. brevipennis** LATR.: svart, glänsande, glatt, antennernas två första leder, lårens bas och spets, knän, tibier och

[1] I sin nyligen utgifna Enum. Hem. Gymn. Fenn. p. 29 synes J. SAHLBERG tveka att antaga denna såsom långvingad form till *Pl. pusillus*, då den skulle »visa ganska betydliga afvikelser, som äro svåra att förklara endast såsom en följd af dimorphism». Nämnas bör att dessa afvikelser äro alldeles analoga med dem, som förefinnas hos andra dimorpha *Plinthisus*-arter och att hemielytras ljusare färg beror derpå att exemplaret är en hona.

tarser rostfärgade; pronotum hos kortvingade exemplar längre än bredt, dess framflik och hufvudet nästan släta, fint rugosa och blott sparsamt punkterade, framranden urbugtad, den nedtryckta basalfliken, upptagande en tredjedel af pronotum, starkt punkterad; hemielytra med clavus och corium oregelbundet punkterade, punkturen finare och glesare på corii disk, i spetsen oftast snedt afkortade med membranen smalt linear, lemnande de två sista dorsalsegmenten obetäckta; framlår med två lika stora tänder; framtibier inböjda; forma macroptera har trapezformigt pronotum, hemielytra mörkt rostfärgade, ljusare i disken och längs clavus, membran gulaktig. $2^3/_4$—$3^1/_3$ mm. l.

Boh., Öfv. V. Ak. Förh., 1867, p. 623 *(Pachymerus)*. *Lygaeus (Plinthisus) bidentulus* Thoms., l. c., 186, 13.

Sällsynt; endast funnen på Öland af Frigelius och på Gotland af Boheman.

ACOMPUS Fieb.

1. **A rufipes** Wolff: svart, antennernas andra och tredje leder samt benen gula, honans framlår utom i spetsen svartaktiga; pronotum och scutell starkt punkterade; hemielytra lergula eller smutsigt blekgula med en fläck baktill svartbrun, starkt strimmigt punkterade; membranen oftast förkortad, sällan utbildad, ljusbrun med nerver och en fläck vid inre basalhörnet hvitaktiga. 4—$4^1/_2$ mm. l.

Stål, l. c. 214, 1 (*Ophthalmicus*). Thoms., l. c. 185, 11. *Beosus clavatus* Sahlb., Mon. 67, 4. *Pachymerus bisignatus* Boh. Vet. Ak. Handl. 185, p. 104.

I lundar, särdeles vid stränder eller på fuktiga ställen, bland *Valeriana officinalis*. Södra Sverige: Skåne, Öland; sydvestra Finland: kring Åbo, Förf., och i Yläne, J. Sahlberg.

STYGNOCORIS Dougl et Sc.

Artöfversigt:

1 (2). Svartaktig eller mörkt svartbrun med enfärgadt pronotum och oftast förkortad membran. — **St. rusticus.**

2 (1). Pronotum med åtminstone i bakhörnen ljusare, rostbrun bakflik. Membranen alltid utbildad.

3 (4). Kropp ofvan mycket kort och tilltryckt hårig. Lår bruna, i midten becksvarta. — **St. arenarius.**

4 (3). Kropp ofvan längre och icke tilltryckt hårig. Ben helt och hållet rödgula eller gula.

5 (6). Antennernas sista led betydligt längre än den näst sista. — **St. pygmaeus.**

6 (5). Antennernas sista led blott litet längre än den näst sista. — **St. pedestris.**

1. **St. rusticus** Fall.: svart eller svartbrun, täckt af en mycket kort askgråaktig pubescens, antenner och ben beckröda, första och sista antennleden samt låren svartbruna; hemielytrernas utkant mot basen ljusare beckbrun, membranen hvitaktig. 3—4 mm. l.

Fall., H. Sv. 64, 25 (*Lygaeus*). Sahlb., Mon. 67, 3 (*Beosus*). Stål, l. c. 214, 2 (*Ophthalmicus*). Thoms., l. c. 188, 17 (*Stygnus*).

Ej sällsynt bland gräset i lundar och trädgårdar samt på hårdvall. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Lappland; Norge: Töien, Hovind, Gudbrandsdalen; Finland: Aland—Satakunta och Tavastland—ryska Karelen.

2. **St. arenarius** Hahn.: brunaktigt svart, matt med gråaktig kort pubescens; andra och tredje antennleden, åtminstone den senare, tibier och tarser rödgula, fjärde antennleden blott litet längre än tredje; pronoti bas och hemielytra mörkbruna, membranen brun med hvitaktiga nerver. $2\frac{1}{2}$—3 mm. l.

Sahlb., Mon. 59, 8 (*Rhyparochromus*). Stål, l.c. 215, 3 (*Ophthalmicus*). Thoms., l. c. 188, 18 (*Stygnus*).

På sandiga orter. Sverige: Skåne, Småland, Stockholm; södra Finland: Egentliga Finland, Nyland, Ladoga—Karelen.

3. **St. pygmaeus** F. Sahlb.: svart eller svartbrun, nästan matt, blekhårig, antenner och ben rödgula, de förras sista led svart, i spetsen ofta rostfärgad; pronotum baktill särdeles i hörnen samt hemielytra bruna, membran brun. Vanligen betydligt mindre än föregående, som den för öfrigt är ganska lik, genast skild genom den längre hårigheten, antennstrukturen och benens färg. $2\frac{1}{3}$—$2\frac{1}{2}$ mm. l.

Sahlb., Mon. 60, 9 (*Rhyparochromus*). *Lygaeus* (*Stygnus*) *pilosulus* Thoms., l. c. 188, 19.

Bland *Calluna vulgaris* och äfven bland kort gräs på hård-

vall. Sverige: Skåne, THOMSON, Dalarö vid Stockholm, FÖRF., södra Lappmarken, BOHEMAN; Finland: Åland—ryska Karelen —Österbotten, nordligast i Kuusamo, MÄKLIN.

4. **St. pedestris** FALL.: svart, något glänsande, blekhårig, antenner och ben rostgula, de förras sista led svart; pronoti bas och hemielytra ljusbruna eller mörkt lergula, membran jämte nerver hvitaktig, i spetsen bredt brun. Större och ljusare än föregående och genast skild genom antennstrukturen. $2^1/_2$—3 mm. l.

FALL., H. Sv. 64, 26 (*Lygaeus*). *Rhyparochromus sabulosus* SAHLB., Mon. 58, 7. *Ophthalmicus* id. STÅL, l. c. 215, 4. *Lygaeus* (*Stygnus*) id. THOMS., l. c. 189, 20.

Ej sällsynt bland *Calluna* och på hårdvall; här och der i Sverige ända upp i Lappmarkerna; Norge till Trondhjem och Bodö; Finland: Åland—ryska Karelen—södra Österbotten.

PERITRECHUS FIEB.

Artöfversigt:[1]

1 (2). Hufvud framför ögonen tydligt afsmalnande mot antennerna; dess panna konvex och åtminstone dubbelt bredare än de medelstora ögonen. Antenner glatta. Framlår undertill med blott en mycket otydlig tand. (Underslägtet **Pasatus** STÅL). — **P. sylvestris.**

2 (1). Hufvud icke afsmalnande mellan ögon och antenner; dess panna plan och icke dubbelt bredare än de stora ögonens diameter. Antenner glatta. Framlår undertill med två tydliga tänder.

3 (4). Antenner emot spetsen tydligt tilltjocknande. Lårens basaldel, åtminstone de bakre parens, bredt lergul. — **P. angusticollis.**

4 (3). Antenner fina eller tämligen tjocka, men icke tydligt tilltjocknade mot spetsen. Lår nästan helt och hållet svarta.

5 (6). Antenner tämligen starka. Hufvud sparsamt och djupt punkteradt. — **P. geniculatus.**

6 (5). Antenner fina. Hufvud tätare och fint punkteradt. — **P. nubilus.**

1. **P. sylvestris** FABR.: svart, kort grå-pubescent; scutellspetsen gul; basalhälften af antennernas andra led, lårringar, knän och framtibier nedom midten rödgula; höftpannor hvitaktiga; hemielytra gulgrå med punktstrimmor och baktill tre fläckar svarta; membran svart, en båglik fläck vid basen, en rundad i spetsen och de fina nerverna hvita. $4^1/_2$ mm. l.

---

[1] Pronoti bakflik är hos alla arter grågul, svart- eller brun-punkterad, hvilket icke vidare anföres i diagnoserna.

Lygaeus Sahlbergi FALL., H. Sv. 56, 13. *Peritrechus luniger* STÅL, l. c. 218, 3. THOMS., l. c. 192, 27.

Tämligen sällsynt i södra Sverige: Skåne, Öland.

2. **P. angusticollis** F. SAHLB.: aflångt äggformig, svart; rostrumoch ben gula, bakre lårparen i spetsen bredt svarta, de främre nästan helt och hållet (♀) eller i spetsen (♂) svarta, de bakersta (♂) eller de fyra bakre (♀) tibierna svartaktiga, mot spetsen ofta något gulaktiga, tarserna i midten rostgula; yttersta scutellspetsen rostgul; hemielytra mörkt gråbruna, svartpunkterade, brunfläckiga, med brun, hvitnervig membran. 4—5 mm. l.

SALB., Mon. 66, 2 (*Beosus*). BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 54, 7 (*Pachymerus*). STAL, l. c. 218, 1. THOMS., l. c. 192, 29.

(Forts.)

GENERA NOVA TINEARUM

AUCTORE

H. D. J. Wallengren.

Tineas Scandinaviæ describens genera sequentia nova finxi, quorum definitiones præcursorias heic dare volui.

Siganorosis n. gen.

(Depressariidæ.)

Abdomen supra planum. Ramuli ambo costæ metacarpalis al. ant. in margine anteriore exspirant. Articulus ultimus palporum elongatus. Antennæ non ciliatæ, maris dentatæ. Ramulus subulnaris et ramulus ulnaris al. ant. e cellula discoidali separatim semper oriuntur, sed ramuli iidem al. post. extra cellulam in trunco communi interdum conjuncti. *Species Scandinaviæ* sunt: *olerella* Z. *albipunctella* H. *Weirella* St. *depressella* H. *pimpinella* H. *nervosa* Haw. *heracliana* D. G. *badiella* H. et *chærophylli* Z.

Exoteleia n. gen.

(Gelechiidæ.)

Palpi thoraci longitudine æquales, subadscendentes; articulus eorum 2dus squamositate infra haud sulcata dilatatus; art. ultimus secundo longitudine fere æqualis, sat crassus, compressus, subuliformis, in tergo nudus. Ocelli desunt. Alæ ant. elongatæ, a medio decrescentes, acuti, pone apicem nonnihil sinuatæ; costa subdorsalis deest; ramulus carpalis adest; ramulus metacarpalis biramosus; ramuli ejus in margine alæ anteriore exspirant; tuberculi squamosi in disco desunt, sed squamulæ erectæ adsunt; cellula discoidalis aperta; ramulus sesamoideus adest. Alæ post.

alas anteriores latitudine haud æquantes; pone apicem valde sinuatæ; apex exsertus; fimbria latitudine alarum longior; cellula discoidalis costa transversa tenuissima clausa; ramulus radialis et ram. subradialis e diversis locis, sed ram. ulnaris et ram. styloideus ex eodem loco cellulæ oriuntur. Alæ incumbentes. Sp. Scand: *dodecella* L.

Syneunetis n. gen.

(Gelechiidæ.)

Palpi thoraci breviores, subadscendentes, filiformes, adpresse squamati; articulus 2^{dus} articulo ultimo haud crassior, infra cultratus; articulus ultimus 2do brevior, acutus. Ocelli desunt. Alæ ant. graciles, a basi conformiter decrescentes, fere lanceolatæ; costa subdorsalis deest, sed ram. carpalis adest; ramulus metacarpalis triramosus, ramuli ejus 2 anteriores in margine alæ anteriore expirant; tuberculi squamosi et squamulæ erectæ in disco desunt; cellula discoidalis clausa; ramulus sesamoideus deest. Alæ post. alis anterioribus graciliores, trapezoideæ; apex longe exsertus, latitudinem alæ longitudine fere æquans; fimbria latitudine alæ plus quam triplice longior; cellula discoidalis clausa; ramulus radialis et ram. subradialis ex eodem loco et ram. ulnaris cum ram. styloideo etiam ex eodem loco cellulæ oriuntur; costa independens distincta. Sp. Scand: *inopella* Z.

Acrocercops n. gen.

(Gracilariidæ.)

Caput læve, adpresse hirsutum. Palpi thorace longiores; articulus eorum 2^{dus} infra penicillum pilorum gerens; articulus ultimus antecedentibus simul sumptis longitudine æqualis, adscendens. Alæ ant. in fimbriis caudatæ; cellula discoidalis postice acuta, fere lanceolata, costas 8 postice emittens. Tibiæ postice setosæ. Sp. Scand: *Brongiardellus* F.

Casas n. gen.

(Coleophoridæ.)

Articulus basalis antennarum penicillo distincto porrecto infra carens. Tergum antennarum plus minus squamoso-pilosum. Cel-

lula discoidalis al. ant. costas 3 in margine exteriore emittens. Cellula discoidalis al. post. aut aperta aut. clausa, costas 5 simplices emittens. Sp. Scand. *leucapennella* H. et *ballotella* F. R.

Casigneta n. gen.

(Coleophoridæ.)

Articulus basalis antennarum penicillo infra carens. Tergum antennarum nudum. Cellula discoidalis al ant. costas 4 in margine exteriore emittens. Cellula discoidalis al. post. clausa, costas 5 emittens. Sp. Scand. *sternipennella* ZETT., *troglodytella* DUP., *therinella* TENGSTR., *lineariella* Z., *muripennella* DUP., *millefolii* Z., *directella* Z., *laripennella* ZETT., *flavaginella* Z., *gnaphalii* Z., *argentula* Z., *granulatella* Z. et *artemisicolella* BRUAND.

Hecista n. gen.

(Elachistidæ.)

Alæ anticæ costas 10, rarius 11 gerunt; basis costæ dorsalis simplex; cellula discoidalis costas 4 in margine exteriore emittens. Cellula discoidalis al. post. completa et clausa. Palpi sat elongati, diametro oculi longiores, subadscendentes l. penduli. Sp. Scand. *subalbidella* SCHL., *argentella* CLERK et *pollinariella* Z.

Eucnemidophorus.

(Cnemidophorus Wallengr. olim.)

Nomen hujus generis, a nobis antea propositum et ab auctoribus acceptum, inter *Lacertas* a WAGLERO jam est adhibitum, quare nomen præscriptum pro genere fingere voluerimus.

Pselnophorus n. gen.

(Pterophoridæ.)

Antennæ tantum maris brevissime ciliatæ; articulus earum basalis haud crassus. Frons obtusa, non conica. Palpi capite haud longiores, graciles, cylindrici. Tibiæ omnes graciles; calcaria tibiarum posticarum longitudine fere æqualia. Alæ ant. co-

stas 9 gerentes, in quiete alas post. occultantes, margine interiore deflexo et circumflexo atque digito posteriore eas amplectentes; digiti graciles, angulo anali carentes; cellula discoidalis indistincta et aperta. Digiti al. post. graciles; digitus 3tius fimbriis marginis interioris mediocribus; costæ 6; cellula discoidalis indistincta. Sp. Scand. *brachydactylus* TREIT.

NÅGRA IAKTTAGELSER RÖRANDE GETINGAR

AF

O. E. L. DAHM.

Bikännare antaga, att biens parning försiggår i luften, att honan dervid *sitter på hanens rygg* och att hanen straxt derefter *dör*, emedan hans generationsorgan fastnar i moderslidan och afslites vid skilsmessan. Ingen har dock sett biens parning och omständigheterna dervid äro ej genom direkta iakttagelser fullt kända, utan ännu underkastade diskussion.

Finge man antaga, att det, som inträffar med den ena stekeln, äfven inträffar med den andra, så torde måhända de små observationer, jag sistlidne sommar hade tillfälle göra vid getingars parning, i någon mån bidraga till frågans framtida lösning. Historien derom är följande:

En koloni af getingar hade bosatt sig ofvanpå det spända papperstaket öfver ett af mina boningsrum i ett hus på landet. Natt och dag hörde man under flera veckor ett oupphörligt skrapande och gnagande i taket och omsider visade sig en liten våt fläck på papperet, hvilken småningom utvidgades så, att den upptog ungefär en half qvadratfots yta. Gnagandet fortfor, fläcken höll sig ständigt fuktig, trots sommarvärmen; slutligen uppkom på den våta fläcken ett litet hål, ur hvilket getingar i hundratals flogo ut i rummet. Orsaken till det hemlighetsfulla bullret var tydlig. De flesta af de utflugna djuren slogo sig på fön-

sterna, andra flögo omkring i rummen, der de ej sparade på stingen, några letade sig ut genom de öppna dörrarne, men ingen hittade tillbaka till hålet i taket. Hålet öfverklistrades flera gånger med pergamentspapper, men efter ett par dagar hade de gnagit ett nytt. Deras flyghål under takkarmen igenmurades, men de upptäckte alltid snart ett annat. Att någon timmerman skulle våga uppbryta golfvet ofvanpå, var ej att tänka på. Slutligen stack jag ett stort hål i taket och trummade der omkring med en käpp. Getingarne rusade då ut talrikare än förut i fullt raseri och förjagade trumslagaren. Mot aftnarne församlades truppen på fönsterna och nedgjordes, så att efter några dagar endast en och annan lydde larmtrumman.

De fallne voro af 3 storlekar, och de frodiga, glänsande matronorna utgjorde nära hälften af hela antalet.

Under den långa striden hade jag tillfälle att långa stunder iakttaga deras förhållande i fönsterna. De höllo ej ett så förtvifladt väsen som ett bi, utan togo saken tämligen kallt, egnande sig åt promenad och flygt. Två gånger *såg jag dem till och med paras* på fönsterbrädet. *Den större (honan) satt dervid på den mindres (hanens) rygg* alldeles stilla ungefär fem minuter; derefter föllo de på sidan och förändrade ställning flera gånger, städse, som det tycktes, arbetande med fötterna, att slita sig från hvarandra, under hvilket arbete honan äfven bet i hanen. Efter nio minuter skildes de åt. Honan kröp några steg framåt och tog derefter muntert till flygten. Hanen kröp några minuter trögt framåt, surrade en gång med vingarne, höjande sig derigenom ett par tum i luften, låg derefter stilla 16 minuter, endast rörande antennerna och — *dog*. Hanens generationsorgan tycktes *icke vara afsliten,* så vidt som jag kunde utröna.[1]

Man antager, att getingens gadd icke som biets fastnar i såret. Detta är icke riktigt. Jag blef nämligen under tvisten med getingarne flera gånger stucken och *utdrog två gånger den qvarsittande gadden* ur min hand, men kunde ej upptäcka någon vidhängande giftblåsa såsom på en använd bigadd.

Getingarnes beteende väckte hos mig följande spörgsmål:

[1] Ett par dagar senare såg jag åter ett kopuleradt par, krossade dem i denna ställning, för att få ett påtagligt bevis för riktigheten af min första iakttagelse; men föreningen upphörde i dödsminuten.

1:o) Var det beräkning eller instinkt, som ledde getingarne att börja gnaga på det *tunna* papperet hellre än på de *tjocka* bräderna, som omgåfvo deras bostad? *Hörde* de måhända, att papperet var tunnt? och drogo de deraf den slutsats, att arbetet att bita hål på papperet skulle erfordra mindre tid och möda, än om de brukade krafterna på något annat ämne?

2:o) Var det beräkning eller instinkt, som ledde getingarne att *väta* papperet och derigenom göra det lösare och mindre sammanhängande? Huru kunde de blott några veckor gamla djuren hafva någon erfarenhet om våra papperssorters dåliga beskaffenhet, då de sjelfva fortfarande tillverka sitt vattenfasta papper efter gammal metod?

3:o) Hvad kunde det vara för en vätska, som afsöndrades i så stor mängd, att den kunde hålla ett stort stycke tjockt spännpapper vått i 5 eller 6 *veckor?* Förstodo de att hemta vatten enkom för att blöta på? Papperet, hvaraf deras bon äro byggda, hålles ju alltid fullkomligt torrt?

4:o) Var det beräkning eller instinkt, som satte deras käftar i rörelse? Trodde de sig på andra sidan papperet kunna upptäcka ett nytt rikare land, hvarom de likväl ej gerna kunde veta annat, än att det luktade tobaksrök? Förstörelsebegär kunde det ej vara, ej heller funderade de på att använda den söndergnagna pappersmassan vid byggandet af sitt eget bo, ty då skulle arbetet ej hafva upphört, när de fått så stort hål på papperet, att de kunde krypa ut.

5:o) Sofva steklarne någonsin under sitt sommarlif? Åtminstone måste de då vara indelade i arbetslag och soflag, ty bien arbeta äfven om natten, och mina getingar gnagde och surrade nästan högljuddare nattetid än under dagen. Eller taga de sig en lur, när de äro trötta och börja genast åter arbeta, när de vakna, vare sig det är natt eller dag? De äro då förståndigare än de flesta andra djur, ty dessa sofva vanligen mera än de behöfva.

Jag vet mycket väl, att en tok kan fråga mera än sju vise kunna besvara; men jag vet ock, att en enfaldig fråga stundom kan föranleda iakttagelser och förklaringar, som kunna vara intressanta, om än icke praktiskt nyttiga. Derför har jag frågat.

För ett par år sedan observerade jag att getingar eller vespor flögo talrikt upp ur en jämn gräsvall. Vid närmare efterseende fann jag, att de utflögo ur ett rundt hål i marken af 1,5 tums diameter, i hvilket en käpp kunde nedstickas ungefär 1 fot. Som jag samtidigt märkte, att mina bin mycket ofredades af vespor, beslöt jag att utrota odjuren. Jag fylde derför hålet med jord, som hårdt tilltrampades; men efter några timmar flögo de lika lifligt ur ett nygräfdt hål bredvid. Detta upprepades flera gånger med samma påföljd. Derpå fylde jag hålet med vatten; — ty dö skulle de — men det halp ej. De gräfde sig åter ut och voro lika krya. Då fylde jag hålet med kokhet vatten — och sen var det slut med dem. Boet uppgräfdes derefter och var öfver ett kubikfot stort, men så trasigt efter det heta vattnet, att det ej kunde bevaras.

Ett annat getingbo, stort som ett menniskohufvud, ytterst täckt med afrundade, randiga fjäll, har under ett tak hållit sig oskadadt ett par år[1].

---

[1] På getingarnes meritlista torde äfven böra uppföras deras stora egoism. Lyckas det dem att en gång intaga en fördelaktig position, så är det svårt att göra dem platsen stridig. Förliden sommar var jag vitne till, huruledes getingar brukade infinna sig tidigt på eftermiddagen å ett utvärdshus, för att taga till bästa af de sockerhaltiga spritvaror, som gästerna råkat spilla på borden, hvarvid getingarne, med den starkares rätt, utöfvade det mest hänsynslösa tyranni mot flugor och andra insekter, hvilka i samma afsigt instälde sig å borden. Getingarne, trotsande på sin styrka och giftiga gaddar, unnade aldrig öfriga flygfän det minsta af välfägnaden, utan angrepo genast de svagare kamraterna och jagade bort dem, annekterande allt för sig sjelf.

J. Sp.

FOSFORESCENSEN HOS LYSMASKEN

AF

HENRIK ENELL.

Den märkvärdiga egenskap, som vissa djurverldens individer besitta, nämligen att i mörkret förmå en större eller mindre del af sina kroppar att lysa, har, såsom af nedan stående synes, ännu ej funnit någon fullt nöjaktig förklaring. Samma är äfven förhållandet med de föremål tillhörande växtriket, hvilka hafva denna egenskap. Hvad särskildt beträffar lysmasken, *Lampyris noctiluca,* hafva gissningarna varit olika. Bland annat har man tillskrifvit elektriciteten hufvudrollen vid detta ljusfenomen.

I *Comptes rendus* T. XC, N:o 7, sid. 318 förekommer en rätt beaktansvärd artikel i detta ämne, hvilkens författare är M. JOUSSET DE BELLESME. Då emellertid föregående experimentatorer t. ex. MATTEUCCI erkänt sig vara vanmäktiga gentemot lysmaskens vilja att lysa eller icke, ansåg sig BELLESME böra slå in på en annan väg; han borttog nämligen hufvudganglierna, hvarigenom djuret mistade sin fria vilja. Derefter sattes nervstammen i förbindelse med en elektrisk ström, då fosforescensen inträdde. Likasom MATTEUCCI fann BELLESME, att närvaron af syre är ett oundvikligt vilkor, för att djurets lysapparat skall göra tjenst, ty i kolsyregas eller indifferenta gaser, såsom qväfve, väte, lyckades det på intet sätt, ej ens med tillhjelp af elektricitet, att frambringa lysandet. Detta experiment visar således, att elektriciteten ej kan vara orsaken till detta fenomen. BELLESME tror sig med säkerhet kunna antaga, att de stora celler med kornig protoplasma, hvaraf den lysande apparatens parenkym består, frambringa en kropp, som lyser vid beröring med den luft, hvilken i rikligare mängd passerar de invid liggande trachéerna. De ljusa partier man ser på djuret vid lysapparaten har man förr ansett vara en fosforescent materia, men på vederläggningarna deraf vill BELLESME

ej spilla ord. Denne fann äfven, att, då djuret sönderskäres, kan man dock bringa det att lysa med tillhjelp af en svag elektrisk ström och lysandet kan då fortfara flere timmar, men om djuret krossas, så att sjelfva cellerna förstöras, kan djurmassan på intet sätt fås fosforescerande. Den fosforescerande materian anser B. vara bildad genom syrets inverkan på protoplasman, på hvilkens bekostnad den uppstår. Man har sålunda här ett kemiskt fenomen, som försiggår blott under biologiska vilkor, ty B. fann äfven att förutom cellernas förstöring, genom yttre åverkan såsom nyss nämndes, vissa toxiska medel, t. ex. svafvelvätegas, af hvilka cellerna blifva fysiologiskt förstörda, dock utan att ändra sin form, förmådde upphäfva lysapparatens förmåga att lysa. Af det sagda framgår enl. B., att protoplasman möjligen innehåller de kemiska ämnena färdigbildade, hvilka vid syrets inverkan fosforescera. Den fosforescerande materian bildas blott i den mån den förbrukas, hvarvid djurets vilja är bestämmande och cellernas retning åstadkommas af nervsystemet. Att den fosforescerande materian är en gas och ej någon flytande kropp, håller B. för troligt och anser, att kemisterna först och främst böra undersöka, om protoplasman innehåller materialierna till fosforvätegas. Denna gas har som bekant den egenskapen att sjelfmant tända sig i luften. På grund af likheten mellan fosforns och lysmaskens sken håller B. för troligt, att fosforväte är orsaken till det senare fenomenet. Äfven genom undersökning af flera *Noctilucæ* tror sig B. hafva funnit, att protoplasman är härden för den fosforescerande materians bildande.

Visst och sannt är, att mångfaldiga äro de kemiska processer, som kunna anses försiggå i djurkroppen och bland dem äfven reduktionsprocesser. Sålunda förekommer bland andra ämnen svafvelväte i fæces. Huru förklara dess uppkomst i djurkroppen om ej genom reduktion af organiska eller oorganiska sulfater till sulfider, med hvilka sedan syror reagerat, så att svafvelväte frigöres? Hvarför skulle då ej här hos lysmasken kunna tänkas hafva försiggått en reduktion af organiska eller oorganiska fosfater till fosfider samt af dessa bildandet af fosforväte?

För att bidraga till att afgöra denna fråga, synes det mig böra vara af intresse, att på fosforsyra pröfva de ämnen, af hvilka lysmasken lefver. Att direkt undersöka protoplasman på fosfider

torde vara en ytterst svår sak och målet blefve troligen ej vunnet ändå, ty då djurets vilja är bestämmande orsak till fenomenet, är jag af den meningen, att protoplasman ej innehåller de nödiga ämnena färdigbildade, åtminstone ej annat än då fosforescensen försiggår. Ehuru särdeles skarpa reagenser finnas för fosforföreningars upptäckande, vore det dock säkert här mycket svårt att göra en undersökning, hvilken ock skulle erfordra ett rikligt material. Jag har tänkt mig, att en dylik undersökning skulle kunna försiggå genom att en tid hålla en mängd individer innestängda i en sluten apparat jämte reagenset t. ex. silfverlösning eller något dylikt. Denna, såväl som en mängd mikro-kemiska undersökningar, torde dock komma att tillhöra en annan tid, än den nu är, och skola säkerligen gifva månget vackert resultat. Inom kemien finnas visserligen åtskilliga pyroforiska eller sjelflysande kroppar, synnerligast kolhaltiga sådana, men för närvarande är det svårt att i förevarande fall gissa på någon annan, än fosforväte, då man ju vid de ställen å lysmasken, der fosforescensen försiggår, ej kunnat finna någon fast eller flytande kropp med en dylik egenskap.

Gamla torfmossar, trädstubbar o. d. hafva ju äfven egenskapen att ofta lysa i mörkret. Här är fosforescensen ett under en förmultningsprocess försiggående fenomen och möjligen äfven här orsakad af derunder bildadt fosforväte.

BIDRAG TILL KÄNNEDOMEN OM SKANDINAVIENS FJÄRILSFAUNA

AF

K. FR. THEDENIUS.

(Forts. från årg. I, pag. 198).

Sesiidæ H.S. Då det är ganska sällan man träffar på exemplar af arter af denna grupp, torde uppmärksamheten böra särskildt fästas på dessa underliga fjärilar. Emedan de likna steklar eller tvåvingar, öfverser fjärilssökaren dem lätt. Deras utbredning i vårt land är till följd deraf föga känd. Det torde derför vara skäl att anteckna fyndorterna, hvilka för samma art ofta äro långt aflägsna från hvarandra. I sista häftet af denna tidskrifts första årgång omnämnde jag, att **Sesia tipuliformis** (L.) af mig blifvit i mängd fångad flera år i rad i en trädgård i Stockholm. Detta är det enda fall då jag funnit någon af **Sesiidæ** förekomma talrikt på något ställe. Blott en gång till har jag funnit denna Sesia. Uti en trädgård i Gefle har jag nämligen funnit ett exemplar. Jag letade förgäfves efter flera. Andra arter har jag högst sällan lyckats finna. Ett exemplar af **Sesia formiciformis** (Esp.) har jag träffat på en videbuske å en skogsäng nära Gefle. Af **S. sphegiformis** Fabr. har jag fångat ett exemplar nära Stockholm. Apotekaren O. Hamnström har ett från Motala. Af **S. ichneumoniformis** Fabr. har jag två exemplar från Motala och 3 från Gotland. **Bembecia hylæiformis** (Lasp.) har jag fångat i Södermanlands norra skärgård, vid Stockholm och i norra Upland, ett exemplar på hvardera stället; i Arbrå i Helsingland är den tagen af D:r Aurivillius. Ej heller **Trochilia apiformis** (L.) påträffas ofta. Många somrar hafva förflutit, utan att jag lyckats finna något exemplar af densamma. Den är dock så stor, att den borde med lätthet kunna ses. Äfven bör man utan svårighet kunna skilja den från en geting, ehuru den liknar en sådan ganska mycket. Just derför att den liknar en bålgeting och icke ett bi, undrar jag, om icke ett misstag råder rörande Linnés **Sphinx apiformis.** Linné var oöfverträfflig bland annat uti att gifva passande namn. Väl säger han i Fauna suecica: »Magnitudo et facies Apis s. Vespæ»; men i alla fall, då ovisst synes vara, hvilken art Linné menat, skulle jag vilja föredraga Schiffermillers och Hübners mera passande artnamn **crabroniformis.** Exemplar

af denna art har jag blott från mellersta Sveriges provinser. Som jag ofvan sagt: **Sesiidæ** äro i allmänhet sällsynta fjärilar.

Innan jag lemnar Sphinges, vill jag anteckna något mera om dem. Af **Acherontia Atropos** (L.) har ett exemplar blifvit tillvarataget af Stationsinspektoren A. G. BERGHOLTZ, då det flugit in i ett expeditionsrum vid Stehags station i Skåne (enligt uppgift af HAMNSTRÖM). Då ljus på natten lyser genom ett öppet fönster, flyger denna fjäril gerna in, lockad af ljusskenet.

Deilephila Galii (ROTT.). Vid Stockholm, strax utom Skanstull, träffas den vackra larven i mängd på stånd af *Epilobium angustifolium* L., sittande i sällskap med larven af **Choerocampa Elpenor** (L.), som allmänt förekommer derstädes. I Elfkarleby socken i norra Upland har jag funnit samma larv och deraf erhållit fjärilar. Larven satt der på stånd af *Galium verum* L., som växte på dikeskanterna. I Helsingland uppträder larven till denna art ofta i stor mängd om hösten i linåkrarne och är känd af allmogen under namn af "**Lin-åsna**". Den gröna varieteten är der sällsynt och nästan utträngd af den svarta formen (AURIVILLIUS).

Rhamphoschisma stellatarum (L.) förekommer ganska talrikt i Karlskrona och i trakten deromkring, t. ex. på Hästö. I Augusti söker den honingssaft i tistelblommor och kan då lätt fångas. Äfven ur andra växters blommor, t. ex. *Saponaria officinalis* L. suger den gerna honungssaft. Jag har fångat honom med håf både på för- och eftermiddagen. — Af HAMNSTRÖM är den tagen i Broby i Skåne och i Jemshög i Blekinge. Prof. SANDAHL har fått den vid Blockhusudden och Stäket. Uti Haga park vid Stockholm är ett exemplar fångadt för några år sedan (G. DE VYLDER).

Choerocampa Porcellus (L.) har jag fångat i mängd på blommande syrener vid Elfkarleby kyrkoherdeboställe.

Hepialus Humuli (L.) Denna fjäril förekommer »der och hvar» i Sveriges södra provinser från Skåne till Upsala och Säter, enligt WALLENGREN (»Spinnarne»). Till de uti detta arbete uppgifna fyndorter, kan jag tillägga: Farhult, Fulltofta och Höör i Skåne (WALLENGREN); Hästö nära Karlskrona; Klintehamn på Gotland; Motala, der jag den 25 Juni 1871 på aftonen och äfven några följande aftnar såg den flyga i mängd öfver den fuktiga gräsmarken mellan apoteket och kanalen och äfven, ehuru mindre talrikt, öfver de närbelägna bakgatorna. — Sannolikt genom tryckfel står uti WALLENGRENS arbete öfver Spinnarne ömsom Hepiolus och Hepialus. Uti FABRICII arbete: Species insectorum, står tydligen Hepialus, hvilket torde böra anses såsom det rätta namnet. ILLIGER och OCHSENHEIMER hafva ändrat det af FABRICIUS gifna namnet till **Hepiolus**. HEINEMANN kallar slägtet **Epialus**. — Riktig villervalla! De fleste entomologer skrifva väl numera **Hepialus**.

H. lupulinus (L.) Skåne: Farhult (WALLENGREN); Broby (THEDENIUS).

Alphus sylvinus (L.) Farhult, Fulltofta och Gudmundstorp i Skåne (WALLENGREN); Ornön i Södermanlands skärgård; Stockholm; Öfverboda i Elfkarleby socken (THEDENIUS).

Phymatopus Hecta (L.) Kullaberg och Fulltofta i Skåne (WALLENGREN). På en fuktig skogsäng, »norrängen», tillhörande Öfverboda i Elf-

karleby socken, har jag under många år fångat den i mängd under Juli månad. Honor finner man mera sällan, ty de hålla sig stilla, om de icke blifva uppskrämda. Hanarne söka dem ifrigt under flygt.

Zeuzera Æsculi (L.) Denna fjäril anses såsom mycket sällsynt i Sverige. Der den finnes, håller den sig högt upp i träden och påträffas derför icke annat än tillfälligtvis. För några år sedan fann en af mina då varande lärjungar, Hr Isacsson, ett felfritt exemplar liggande på marken under en hästkastanje vid Lidingsberg på Lidingön nära Stockholm. Jag har uppmanat de der boende att söka efter flera exemplar, men utan framgång.

Cossus ligniperda Fabr. Rönnar uti alléen vid Elfkarleby kyrkoherdeboställe (Öfverboda) hafva blifvit dödade, derigenom att larver till denna fjäril i mängd uppehållit sig i stammen. Jag har gjort försök med att uppföda halfväxta larver med våta träbitar och halfmurken ved, men de dogo snart. De synas behöfva ved med lefvande växtsafter och lifnära sig sannolikt af cambium. Icke underligt då att de döda träden.

Heterogenea Testudo (W. V.) har af Wallengren blifvit funnen vid Fulltofta i Skåne.

H. Asella (W. V.) är af Wallengren funnen vid Höör i Skåne.

Psychidæ. Arterna af denna underliga fjärilsfamilj påträffas icke ofta i utbildade, bevingade exemplar. Om man tager in hylsor, som man stundom får se på växter, gärdesgårdar, plank och träväggar, får man dock mycket sällan någon bevingad fjäril, d. v. s. hane, derur. De flesta hylsorna torde innehålla honor, hvilka aldrig krypa ur hylsan. På hylsans form och byggnad kan man måhända någorlunda säkert känna igen arterna, men då byggnadsmaterialet beror på tillgången (t. ex. stundom »trådar af bomullsgardiner eller klädesmössor»), torde man lätt kunna misstaga sig om arten, då man endast har hylsan.

Lepidopsyche unicolor (Hufn.) Wallengren har funnit denna fjäril en gång vid Karlshamn och en gång vid Höör. Hylsor har han sett vid Ramlösa. Jag har insamlat hylsor vid Stockholm och i Elfkarleby. En hane har jag fått utkläckt ur en hylsa, tagen på Djurgården vid Stockholm.

Psyche viciella (W. V.). Wallengren har funnit den en gång vid Höör.

P. graslinella Boisd. Jag har vid Motala funnit säckar eller hylsor, som icke gerna kunna tillhöra någon annan art. De äro öfverdragna af en tunn, glänsande hinna och likna fullkomligt de säckar af denna art, som jag har i min samling och hvilka äro från Frankrike. Om det är denna art, är den ny för Skandinavien. Dess diagnos och beskrifning finnas i Wallengrens »Spinnarne», pag. 48.

P. villosella Ochs. Denna art, som är ny för Skandinaviens fauna, har Wallengren en gång funnit vid Ramlösa. Diagnos och beskrifning finnas i Wallengrens »Spinnarne», pag. 49.

Bombyx Quercus L. Rörande denna ståtliga spinnares lefnadssätt anser jag mig böra nämna, att jag funnit, att dess larv, åtminstone då den är nära fullväxt, brukar krypa ned i jorden under rötter på buskar. Då den förr omtalade »norrängen» under Öfverboda i Elfkarleby för några år sedan skulle

rödjas, brötos stora videbuskar upp med rötterna. Bland rötterna påträffades då många stora larver af denna art. Jag trodde först, att de krupit ned, för att förpuppa sig, ty det var i början af Juli, således något senare, än den tid som plägar uppgifvas såsom förpuppningstiden. Jag lade in dem i en af mina larvuppfödningslådor. Der började de äta blad af insatta qvistar af *Salix cinerea* L., fortforo dermed 2—3 veckor och åto med god appetit. Förpuppningen skedde först i slutet af Juli och i början af Augusti. Orsaken till den sena förpuppningen var väl den nordliga lokalen. Jag har anledning tro, att de uti det fria gå upp på buskarne för att äta, då qvällen kommer, men gå ned för att gömma sig, då morgonen inträder. De stora larverna skulle under dagen lätt kunna observeras af larvätande fåglar. Af dessa larver fann jag ytterst sällan någon på buskarne under den tid, då jag sökte efter larver, d. v. s. om dagen; men på samma buskar fann jag då ofta larver af **Saturnia pavonia** (L.) Denna larv synes vara mera skyddad genom sina borstbeklädda vårtor, än ekspinnarens larv. De puppor jag fick utkläcktes först följande vår. Arten torde nog vara så allmänt förekommande i södra och mellersta Sverige, att inga särskilda lokaler kunde behöfva antecknas; men *ofta* påträffas den dock icke. Jag antecknar derför att WALLENGREN för mig uppgifvit, att han funnit larven tämligen talrik på en videbuske vid Ramlösa i Skåne. På »norrängen», under Elfkarleby kyrkoherdeboställe, påträffades många larver, och flygande fjärilar har jag äfven sett i denna trakt, men icke på något annat ställe.

B. Trifolii W.V. Denna art har WALLENGREN funnit vara allmän vid Karlshamn. På Hästö nära Karlskrona har jag funnit den både som larv och utbildad fjäril; så äfven på Oroust i Bohus län, på Ornön i Södermanlands skärgård och vid Stockholm.

Trichiura Cratægi (L.) har WALLENGREN funnit vid Fulltofta i Skåne och ett par gånger vid Sölvesborg.

Poecilocampa Populi (L.). WALLENGREN har funnit den ett par gånger vid Farhult i Skåne. Jag har funnit både larver och utbildade fjärilar på Hästö nära Karlskrona och vid Stockholm.

Eriogaster lanestris (L.). Vid Stockholm, Westerås och Gefle är denna art alls icke sällsynt. Jag har sett, att larven på somliga ställen i norra Upland förekommit i sådan mängd, att den alldeles aflöfvat unga träd. Af de elliptiska, fasta kokongerna har jag stundom haft ett stort antal. Om vederbörlig fuktighet felas dem under den tid, då de enligt sin natur skulle utkläckas, vänta de öfver till följande år — och detta kan ske flera år i rad. Jag har fått fjärilar ur 5—6 år gamla kokonger, en erfarenhet som bekräftas af många entomologer.

Lachnocampa Rubi (L.). Ehuru larver af denna fjäril äro mycket allmänna öfver hela södra och mellersta Sverige, ser man icke ofta den utbildade fjärilen. En stor del af larverna torde misslyckas äfven i den fria naturen, och många blifva nog uppsnappade af fåglar och andra djur. Hösten 1869 plockade jag tillhopa öfver 100 tämligen stora larver af denna art, födde och skötte dem så godt som möjligt. Under vintern och på vårsidan dogo de nästan mangrant. En enda förpuppade sig och utvecklades till fjäril. En annan höst samlade jag ånyo in många larver och af dem fick jag äfven

blott en enda fjäril. Vid Östra Stäket å Wermdön har Prof. SANDAHL varit lyckligare i uppfödandet och utkläckandet af dessa larver, i det att största antalet af de på hösten insamlade larverna förpuppat sig och följande vår lemnat fullt utbildade fjärilar. Dessa larver voro sannolikt äldre än mina, då de togos.

Eutrichia Pini (L.). Denna art, som söder om Östersjön lär vara allmän, synes i vårt land vara ganska sällsynt. WALLENGREN säger om den i ett enskildt meddelande: »af mig endast funnen i östra Skåne, men der vissa år ej särdeles sällsynt i furuskogen». Två somrar har jag vandrat omkring i norra Skåne (Broby socken) och två somrar i trakten af Karlskrona, men jag såg aldrig denna fjäril. Säkert är att fjärilen i mellersta Sverige är mycket sällsynt, ty jag har under mina mångåriga vandringar på Gotland, i Bohus län, Östergötland, Södermanland och Upland aldrig lyckats få se ett spår af densamma, ehuru jag tusentals gånger sökt den på lämpliga ställen och nästan alltid haft min tanke fäst på densamma, då jag genomströfvat tallskogarne. För många år sedan påträffade Hr. G. DE VYLDER i Hagaparken vid Stockholm ett par under kopulation, sittande på stammen af en tall. Af äggen fick han larver, som blefvo utvecklade till fjärilar. Från holmar i Kristianiafjorden har jag fått mig larver tillsända. Då fjärilarne blefvo utkläckta, lät jag de olika könen lefva tillsammans några dagar. Ägg lades på barren af insatta tallqvistar, men inga larver blefvo utkläckta. Jag hade larvlådan på ett skuggrikt ställe. Måhända fordra äggen direkt solljus för att utkläckas.

Ammatocampa ilicifolia (L.). I Elfkarleby i norra Upland har jag funnit larver af denna art och fått två fjärilar utkläckta. Hr. SVEN LAMPA har i Stockholms skärgård funnit larver af denna art, lefvande å Vacciniumarter, och erhållit vackra fjärilar af dem.

Lasiocampa dumeti (L.). Af denna sällsynta art har jag i Elfkarleby funnit en larv, som blifvit utvecklad till fjäril.

Endromis versicolora (L.). HAMNSTRÖM har funnit den i Broby socken i norra Skåne. På en björk har jag funnit en larv i Elfkarleby, men jag fick icke fjäril af densamma.

Saturnia pavonia (L.). På bladen af *Salix cinerea* L. men ännu oftare på *Spiræa Ulmaria* L. har jag i Elfkarleby fångat larven till denna art. Den är lätt att uppföda och utbildas alltid till fjäril, om den vårdas väl.

Aglia Tau (L.). Till de få ställen i Sverige, der denna fjäril blifvit funnen, lägger WALLENGREN: Farhult i Skåne (en gång anträffad).

Cilix glaucata (SCOP.) (**ruffa** L.). Af denna sällsynta fjäril har jag funnit två exemplar i Blekinge, det ena vid Lyckeby, det andra vid gården Framnäs, belägen knapt $^1/_4$ mil från Lyckeby. Båda exemplaren blefvo skrämda upp från buskar, der de gömt sig.

(Forts.)

SVENSK-NORSK[1] ENTOMOLOGISK LITERATUR 1880.

I Sverige och Norge tryckta arbeten och uppsatser:

AURIVILLIUS, CHR., Om en nyligen återfunnen svensk nattfjäril. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 32—39, résumé sid. 51.

———, Ueber sekundäre Geschlechtscharaktere nordischer Tagfalter. Mit 3 Tafeln. — K. V. A. Bihang, Bd. 5, N:o 25, Sthm., 50 sid., 3 tafl.

———, Des caractères sexuels secondaires chez Papillons diurnes. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 163—166.

———, Svensk-norsk entomologisk literatur 1878—79. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 107—110.

———, (—r—) »Trädgårdens skadedjur, Handbok för Landtbrukare och Trädgårdsodlare af A. E. HOLMGREN, Lektor vid Kongl. Skogsinstitutet. I. Insekter. Första häftet. Stockholm 1880. J. Beckmans förlag, 8:o 72 sidor med figurer i texten. Pris 80 öre. Utkommer i 3 häften». — Sv. Trädgårdsföreningens Tidskrift 1880, sid. 126—128. Referat och anmälan.

BARTH, J. B., Om Grantörken og Barkbillen. Et Bidrag til en kritisk Vurderen af Theorien om Barkbillens Skadelighet. Christiania. Alb. Cammermeyer, 1880, 8:o, 42 sid.

Bi-Tidning, Svensk, för år 1880. Egnad uteslutande åt biskötsel. Redaktör och utgifvare HJALMAR STÅLHAMMAR. Göteborg 1880, 8:o N:o 1—9; April—December, 2 + 72 sid.

EKEBERG, H. J., Om insektfångst ombord på fartyg från främmande land. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 101—103.

HALLD'N, A. P., Ett och annat om Biskötseln. Kort framställning af det vigtigaste för en nöjsam och vinstgifvande biafvel efter DZIERZONS methode, med rörliga skott och tillämpad på flera olika kupkonstruktioner samt vanliga halmkupor. Med 2 lithografierade planscher. Stockholm, J. Arrhenii förlag. Norrköping 1880, 8:o 48 sid.

HOLMGREN, A. E., Adnotationes ad »Ichneumonologiam suecicam». — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 22—32; 76—87.

(Ichneumon 8 n. sp.)

———, Bladminerande fluglarver på våra kulturväxter. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 88—90, résumé sid. 111. — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1880, sid. 70—71.

(Anthomyza 1 n. sp.; Aricia 1 n. sp.)

[1] Candidat W. M. SCHÖYEN i Christiania har godhetsfullt meddelat mig behöfliga upplysningar om den Norska Literaturen, hvarför jag anhåller att härmed få betyga min tacksamhet.

———, För kulturväxterna skadliga insekter. I. Rättikeflugan (*Aricia floralis* ZETT., — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 189—191, résumé sid. 214.

———, Illustrissimo viro ADOLPHO ERICO NORDENSKIÖLDIO in patriam reduci salutem dicit plurimam. — Novas species insectorum cura et labore A. E. NORDENSKIÖLDII e Novaia Semlia coactorum descripsit. Holmiæ 1880, 4:o 24 pg. (Festskrift).

(Dicksonia et Sibiriakoffia n. gen.; Hymenoptera 3, Diptera 8 n. sp.)

———, Trädgårdens Skadedjur, Handbok för landtbrukare och trädgårdsodlare. I. Insekter. Första Häftet. Stockholm, J. Beckman, 1880, 8:o 72 sid. med 8 träsnitt.

Hvorledes Insekter modstaar Kulde. — Naturen. Christiania 1880, sid. 192.

Insekt, Et mærkeligt. (*Eurycantha calcarata* LATR.) — Naturen. Christiania 1880, sid. 21; afbildn. sid. 22.

Insekter, et slags lysende, i Amerika. (*Pyrophorus noctilucus*). — Naturen, Christiania 1880, sid. 95—96.

KINDBERG, N. C., Sur un Sphingide nouveau pour la Suède. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 153—154.

LARSSEN, P. A., Lidt af biernes naturhistorie tilligemed en kortfatted anvisning til biavl for begyndende birögtere. Med forord af Prof. H. RASCH. En lithogr. pl. og flere træsnitt. Christiania, Alb. Cammermeyer, 1880, 8:o 88 sid.

LECHE, W., (W. L.) J. SAHLBERG, Bidrag till nordvestra Sibiriens insektfauna. Hemiptera Heteroptera, insamlade under expeditionerna till Obi och Jenisej 1876 och 1877, pag. 1—39. — Nordisk Tidskrift, Sthm. 1880, p. 477—478. Anmälan och referat.

LINDEQVIST, C., Dagfjärilsfaunan på en fläck af mellersta Skåne. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 104—107, résumé sid. 112.

LOVÉN, SVEN (L. S.), Gammalt och nytt om myrorna. (Föredrag på K. Vet. Akad. Högtidsdag d. 31 Mars). — Ny Illustrerad Tidning, Sthm., Bd. 16 (Ny Ser. Årg. 1), sid. 120—121, 138—139, 150—151.

MALM, A. W., Sur la présence dans le canal intestinal de l'homme de la larve de *Scæva scambus* STDG. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 170—171.

NERÉN, C. H., Sur un Coléoptère, du genre *Amara*, nouveau pour la Suède. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 156—8.

NEUMAN, C. J., Sur le développement des Hydrachnides. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 169.

SANDAHL, O. TH., En Entomologisk utflygt till »Östra Stäket» å Wermdön. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 42—50, résumé sid. 51—52.

———, Quelques observations sur le développement de l'*Hyponomeuta Evonymella* SC. (*H. Cognagellus* HB.) Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 158—159.

SCHÖYEN, W. M., Lepidopterologiske Bidrag til Norges Fauna. — Nyt Magazin f. Naturvidensk. 1880. Christiania, sid 301—309.

———, Om Furuspinderens *(Eutrichia pini)* Optræden i Norge i Aarene 1812—16. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 39—42, résumé sid. 51.

———, Coleopterologiske Notitser. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 177—185, résumé sid. 211—213.

———, Bemærkninger til H. SIEBKE's Enumeratio insectorum Norvegicorum, fasciculus V, pars 1 (Hymenoptera phytophaga & aculeata) edidit J. SP. SCHNEIDER. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl., (1880), N:o 10, p. 1—15.

———, Oversigt over de i Norges arktiske Region hidtil fundne Lepidoptera. Med 1 planch. — Archiv f. Math. og Naturv., Bd. 5, Christiania, p. 119—228, 1 tafla. (Nola arctica n. sp.)

———, Brevveksling. Om Galudvæxter på Eneren frambragte af Ener-Galmyggen *(Cecidomyia juniperina)* — Naturen. Christiania 1880, sid. 64.

SPARRE-SCHNEIDER, J., Lepidopterologiske bidrag til Norges arktiske fauna. — Tromsö Museums Aarsheften, III. Tromsö, sid. 1—43. — Separat-aftryck. Tromsö, Carl Hansens Bogtrykkeri 1880, sid. 1—43.

SPÅNGBERG, J., Species Scandinaviæ Anartæ generis Noctuarum. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 3—15.

———, Mélanges lépidoptérologiques. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 91—93; tafl. 1, fig. 1—3.

———, Sur quelques espèces européennes de la sousfamille des Psocines. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 94—98; tafl. 1, fig. 4—6.

———, Compte-rendu des travaux des Entomologistes au 12me Congrès des Naturalistes Scandinaves à Stockholm. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 146—177, innehållande referater af föredrag, hållna af AURIVILLIUS, BUDDE-LUND, HANSEN, KINDBERG, MALM, MEINERT, NERÉN, NEUMAN, REUTER, SAHLBERG, SANDAHL, SPÅNGBERG och SÖRENSEN.

———, Sur les nervures des ailes chez nos Papillons diurnes. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidsk., årg. 1 (1880), sid. 154—156.

———, Smärre meddelanden. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 198—200, résumé sid. 215—216.

THEDENIUS, K. FR., Bidrag till Skandinaviens fjärilsfauna. Nya eller mindre kända fyndorter för fjärilar. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 99—101; 196—198, résumés sid. 111; 214—215.

THORELL, TAMERLAN, Några anmärkningar om Darwinismen. (Ur svenska manuscriptet till »Études scorpiologiques»). — Ny Svensk Tidskrift, Upsala, sid. 10. — Särskilt Aftryck sid. 1—12.

Tidskrift, Entomologisk. På föranstaltande af Entomologiska föreningen i Stockholm, utgifven af JACOB SPÅNGBERG. Stockholm, 1880, S:o, VII + 217 sid. 1 tafla.

WALLENGREN, H. D. J., Ett försök att bestämma en del af de utaf H. STRÖM

beskrifna Norska Insekter. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl., 1880, N:o 2, sid. 1—24.

———, Öfversigt af Diptergruppen Phasinæ. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 16—21.

———, Skandinaviens arter af Tineid-gruppen *Plutellidæ* (STAINT.). — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 53—63.

———, Skandinaviens arter af familjen Phryganeidæ. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 64—75. (Oligostomis 1 n. sp.)

Vinlusen, (Phylloxera). — Tidning f. trädgårdsodlare. Årg. XIX, (1881) sid. 87.

WÅNGDAHL, A., Fyndorter å mer eller mindre sällsynta svenska skalbaggar. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1881), Sthm., sid. 192—196, résumé sid. 214.

I utlandet tryckta uppsatser:

SCHÖYEN, W. M., Prioritäts-berechtigte Lepidopteren-Namen aus H. STRÖMS entomologischen Abhandlungen. — Stettin Ent. Zeit., Bd. 41, p. 134—6.

BIHANG.

Utländingars i Sverige eller Norge tryckta uppsatser 1880.

BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur för 1878—9. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 209—10.

BERGSÖE, V., Mærkelig Træk af Insekternes navnlig Edderkoppenes Liv. (Efter V. Bergsöe). — Naturen. Christiania 1880, sid. 127—143.

BRAUER, FR., Insektlivet om Vinteren. (Öfvers. fr. tyskan af W. M. SCHÖYEN.) — Folkevennen. Ny Række, Bd. 4. Christiania, p. 564—78.

BUTLER, A., Fjärilen. Öfvers. fr. engelskan af M. B. SWEDERUS. — Vetenskap för alla, Bd. 3, sid. 211—226, fig.

BUDDE-LUND, G. M., Dansk entomologisk literatur 1878—1879. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 209.

———, G. M., Remarque sur le dimorphisme chez des insectes d'eau. Ref. J. SPÅNGBERG. Compt. Rend. Ent. Tidskr. 1880, sid. 167.

HANSEN, H. J., Sur les dessins d'Aranéides danoises donnés dans l'ouvrage illustré »Zoologia Danica» publié par M. le professeur SCHIOEDTE avec une subvention de l'État de Danemark. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880) sid. 169—170.

MEINERT, F., Sur la conformation de la tête et sur l'interprétation des organes buccaux chez les Insectes, ainsi que sur la systématique de cet ordre. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 147—150.

———, Sur la construction des organes buccaux chez les Diptères. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 150—153.

———, Sur l'homologie des élytres des Coléoptères. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 168.

———, Sur un organe des Lépidoptères homologue aux balanciers chez les Diptères. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 168—169.

REUTER, O. M., Finlands och den Skandinaviska halföns Heteroptera. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., p. 113—145, résumé sid. 211.

———, Till *Gastrodes Abietis* (LINN.) lefnadshistoria. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 185—188; résumé sid. 213.

———, Från Dalarö i September 1880. Entomologisk Skizz. — Entomol. Tidskr., årg. 1 (1880), Sthm., sid. 201—208, résumé sid. 216—217.

———, Sur l'accouplement chez deux espèces de l'Ordre des Collemboles. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 159—161.

———, Sur la fonction du tube ventral des Collemboles. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 162—163.

———, Sur l'hybridisation chez les Insectes. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 174—177.

SAHLBERG, J. R., Sur le dimorphisme de la sculpture chez les femelles des Dytiscides. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 166—167.

———, Sur des espèces arctiques du genre hémiptère *Salda* et sur leur extension. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 167—168.

———, Bidrag til det nordenfjeldske Norges insektfauna. 1. Hemiptera. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl., 1880, N:o 9, sid. 1—13.

SÖRENSEN, W., Sur le rapprochment des sexes chez quelques Arignées. Ref. J. SPÅNGBERG, Compt. Rend. Ent. Tidskr., årg. 1 (1880), sid. 171—174.

Stockholm i Februari 1881.

Chr. Aurivillius.

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1880.

I Finland tryckta uppsatser:

MÄKLIN, F. W., Ytterligare diagnoser öfver några nya sibiriska Coleopterarter. — Öfv. Finska Vet.-Soc. förh. XXII (1880), p. 79—86.

REUTER, O. M., Diagnoses Hemipterorum novorum, II. — Öfv. Finska Vet.-Soc. förh. XXII (1880), p. 9—24.

———, Anteckningar om Coriscus lineatus Dahlb. — Öfv. Vet.-Soc. förh. XXII (1880), p. 25—32.

———, Thysanoptera Fennica. I. Tubulifera. — Bidrag till känned. om Finlands natur o. folk (1880), p. 1—26.

———, Etudes sur le Collemboles. I—III. — Act. soc. scient. fenn. XIII (1880), p. 1—21.

———, Nya bidrag till Ålands och Åbo skärgårds Hemipter-fauna. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. V (1880), p. 160—236.

Utom Finland tryckta uppsatser:

REUTER, O. M., Remarks on some British Hemiptera Heteroptera. — Ent. Monthl. Mag. XVI (1880), p. 172—175; XVII (1880), p. 10—15.

———, Phloeothrips setinodis n. sp. — Scottish Naturalist 1880, p. 310—311.

———, Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera Heteroptera. — Ent. Tidskr. I (1880), p. 113—145.

———, Till *Gastrodes Abietis* (LINN.) lefnadshistoria. — Ent. Tidskr. I, (1880), p. 185—188.

———, Från Dalarö i September (1880). — Ent. Tidskr. I, (1880), p. 201—208.

SAHLBERG, J., Bidrag til det Nordenfjeldske Norges insektfauna. I. Hemiptera. — Christiania Vidensk. selsk. Forh. 1880, N:o 9, p. 11—13.

Helsingfors i Februari 1881.

E. Bergroth.

DANSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1880.

MEINERT, FR., Om Ordenen Diploglossata. — Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn for Aarene 1879—80, p. 343—346.

SCHIÖDTE, I. C., De metamorphosi Eleutheratorum observationes. Bidrag til Insekternes Udviklingshistorie. (Tiende Bidrag, 81—85 Tavle). — (Naturhistorisk Tidskrift, Række 3, Bd. 12, p. 513—598, Tab. XIV—XVIII. Kjöbenhavn 1880).

Kjöbenhavn i Juni 1881.

G. M. Budde-Lund.

RÉSUMÉS.

(P. 61 du texte.)

O.-M. Reuter: *Les Hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. Reuter a donné sous ce titre la (2e) continuation de sa description systématique de tous les Hétéroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 79 du texte.)

O.-E.-L Dahm: *Quelques observations sur les moeurs des guêpes.*

On prétend que la copulation des abeilles s'effectue dans l'air, et que la femelle (la reine) se pose à cet effet sur le dos du mâle. Il a cependant été impossible jusqu'ici de le constater *de visu.*

L'auteur a eu l'occasion d'observer la copulation de guêpes qui avaient fait leur nid entre le plafond en bois d'une maison de campagne et le papier tendu sous ce plafond, comme cela se pratique en Suède dans la plupart des édifices ruraux. Durant plusieures semaines, les guêpes attaquèrent incessamment, jour et nuit, le papier de leurs mandibules, tout en le tenant humide en permanence en vue d'en faciliter la perforation. Au bout de quelque temps, elles réussirent à y pratiquer un trou. Une foule de guêpes s'élancèrent alors dans la pièce. M. Dahm trouva aux fenêtres un grand nombre de guêpes femelles beaucoup plus grandes que les mâles. Il vit en outre plusieurs femelles s'accoupler avec les mâles en se plaçant sur le dos de ces derniers. Les deux insectes se tenaient tranquilles l'espace d'environ 5

minutes, au bout desquelles ils tombaient sur le flanc et changeaient plusieurs fois de position, travaillant des pattes pour se séparer. Pendant ce travail, la femelle mordait parfois le mâle. Après neuf minutes, la séparation était opérée, et la femelle, faisant d'abord quelques pas, s'élevait ensuite joyeusement sur ses aîles. Quant au mâle, il marchait très lentement pendant quelques minutes, agitait une fois les aîles en s'élevant de quelques centimètres, se tenait immobile l'espace de 16 minutes, en ne mouvant que les antennes, et l'instant d'après il était mort. Suivant les observations de M. DAHM, les parties de la génération n'étaient pas arrachées par l'acte.

M. DAHM fut piqué à plusieurs reprises dans sa longue lutte avec les guêpes. *Deux fois il sortit l'aiguillon de sa main*, observation contraire à l'opinion commune voulant que les guêpes, après avoir opéré la piqûre, en extrayent elles-mêmes l'aiguillon, à l'instar des abeilles.

Se fondant sur ses observations, l'auteur se pose les questions suivantes:

1°. Les guêpes étaient-elles guidées par l'instinct ou par une espèce de calcul en préférant percer la mince couche de papier plutôt que les lambris du plafond. Leur ouie leur avait-elle permis de constater que le papier était mince et dès lors plus facile à percer que les lambris?

2°. Est-ce l'instinct ou le calcul qui avait donné aux guêpes l'excellente idée d'humecter le papier pour en venir à bout plus facilement? Les guêpes n'étaient âgées que de quelques semaines. Comment pouvaient-elles connaître la mauvaise qualité de notre papier, alors que celui fabriqué par elles est totalement imperméable à l'eau?

3°. A l'aide de quelle espèce de sécrétion ces hyménoptères pouvaient-ils humecter et surtout tenir humide *durant 5 ou 6 semaines* une grande surface de papier d'une assez grande épaisseur relative. Savaient-ils transporter de l'eau spécialement pour ce but? Personne n'ignore que le papier de leurs nids est toujourstenu parfaitement sec.

4°. Dans quel but les guêpes se livraient-elles à ce travail de perforation? Croyaient-elles qu'il existait de l'autre côté du papier un Eldorado quelconque? En ce cas, elles se trompaient,

car la seule qualité de la chambre, qualité sans doute ignorée d'elles, était que cette pièce sentait fortement le tabac. Elles n'ont pas fait usage du papier perforé comme matériel de construction pour leur nid, car, dès qu'elles eurent achevé la perforation, elles s'échappèrent toutes par le trou devenu assez grand pour leur livrer passage.

5°. Les hyménoptères ne dorment-ils pas dans la saison d'été? Les abeilles travaillent aussi pendant la nuit, et les guêpes observées paraissaient être encore plus diligentes la nuit que le jour. Se divisent-ils en un certain nombre d'équipes se relayant tour à tour? Ou peut-être dorment-ils quand ils sont fatigués, pour, leur repos pris, se remettre de nouveau au travail dans les heures du jour comme dans celles de la nuit?

(P. 101 du texte.)

HENRI ENELL: *Sur la phosphorescence du ver luisant* (Lampyris noctiluca L.).

Le phénomène merveilleux de la phosphorescence dans le règne animal et le règne végétal est encore relativement peu connu. Il dépend, chez le ver luisant, de la volonté de l'animal, mais il est possible de le reproduire à l'aide d'un courant électrique, même après avoir enlevé les ganglions nerveux de la tête. Les observations expérimentales de M. JOUSSET DE BELLESME ont démontré que la présence de l'oxygène est indispensable à la production de la phosphorescence, et il faut vraisemblablement voir dans ce phénomène un travail chimique entre le protoplasme et l'oxygène contenu dans les cellules de l'appareil phosphorescent. On admet que la matière phosphorescente est une combinaison gazeuse d'hydrogène et de phosphore, dont la production est due à la volonté de l'animal.

M. ENELL propose de faire l'analyse de la matière phosphorescente en vue de constater si la cause de ce phénomène est la production d'hydrogène phosphoré par la décomposition de phosphure du protoplasma. Il se comprend qu'une analyse pareille n'est pas facile à faire, mais l'auteur ne désespère cepen-

dant pas que l'on ne réussisse en enfermant un nombre suffisant de Lampyres dans un vase hermétique avec un réactif sensible au phosphore et à ses combinaisons. M. ENELL espère que l'on pourra constater ainsi que la présence d'une combinaison de phosphore et d'hydrogène est la cause du phénomène de la phosphorescence.

(P. 104 du texte.)

K.-FR. THEDENIUS: *Contributions à la Faune lépidoptère de la Scandinavie* (cont.).

L'auteur communique le lieu de trouvaille de plusieurs des espèces en général très rares du groupe des *Sesiadæ* H. S., telles que *Sesia formiciformis* (ESP.), *S. sphegiformis* FABR., *S. ichneumoniformis,* FABR., *Bembecia hylæiformis* (LASP.), *Trochilia apiformis* (L.). Pour la dernière espèce, l'auteur propose d'employer de préférence le nom plus significatif de *crabroniformis* (SCIFF & HÜBN.). M. THEDENIUS mentionne ensuite les lieux de trouvaille de plusieurs *Sphingides* et d'un certain nombre de *Bombycides* peu communs, parmi lesquels il signale entre autres le type excessivement rare de *Zenzera Æsculi* (L.) comme ayant été trouvé à Lidingön (île de la Baltique au NE. immédiat de Stockholm). Du genre *Psyché,* l'auteur a trouvé à Motala (Ostrogothie) le cocon d'une espèce qui ne peut guère être que *Ps. graslinella* BOISD., par conséquent une espèce nouvelle pour la Suède. Le type également nouveau pour la Suède *Ps. villosella* OCHS, a été trouvé par WALLENGREN à Ramlösa (bords du Sund, Scanie du NO.

UEBER EINIGE NEUE SCHMETTERLINGS-VARIETÄTEN AUS DEM ARKTISCHEN NORWEGEN

VON

W. M. SCHÖYEN.

Es ist schon längst eine allgemein bekannte Thatsache, dass die Schmetterlinge, sowohl was Grösse als Färbung und sonstiges Aussehen betrifft, gewöhnlich mehr oder weniger augenfälligen, oft gar sehr beträchtlichen Abänderungen und Modifikationen unterworfen sind je nach den verschiedenartigen klimatischen Einflüssen, welchen die betreffende Art in den verschiedenen Gegenden ihres ganzen Verbreitungsbezirkes ausgesetzt ist. Speciell kann man vielfach beobachten, wie die grösseren Höhen über dem Meeresniveau sowohl als auch die nördlicheren Breitengrade sich hier als besonders kräftig wirkende Faktoren zeigen, durch die Erzeugung ausgeprägter alpinen und arktischen Lokalvarietäten oder Racen, die sich mehr oder weniger weit von dem gewöhnlichen Habitus der Art, der sogenannten Stammform, entfernen. Eine generelle Regel oder ein allgemein gültiges Gesetz für die umändernde Einwirkung des alpinen oder arktischen Klimas auf die gesammte Lepidopternwelt scheint sich aber schwerlich aufstellen zu lassen. Einige Arten kommen im hohen Norden und auf den südlicheren Gebirgen unverändert vor, bei anderen haben geringere oder grössere Veränderungen stattgefundem, wodurch sich die arktischen und die südlicheren alpinen Lokalformen mehr oder weniger erheblich unterscheiden; einige Arten werden dunkler gefärbt, je nachdem sie länger nordwärts oder höher an die Gebirge hinauf vordringen, andere dagegen heller; einige nehmen

in Grösse ab, andere zu, etc. — ohne dass sich hier eine allgemeine Regel feststellen lässt, ebensowenig was jede Farbe für sich betrifft, indem ja dieselbe Farbe bei verschiedenen Arten oft gerade entgegengesetzte Abänderungen durchmachen kann, als fur die Lepidopteren im Ganzen oder gar die einzelnen Abtheilungen derselben. Jedenfalls kann man es aber doch als sehr häufig vorkommende Erscheinungen bezeichnen, einerseits dass die helleren Farben durch die Einwirkung des arktischen Klimas sich verdunkeln, andererseits dass sich die Grösse beträchtlich vermindert. Es sind einzelne neue, bisher unbekannte Fälle dieser Art, die ich mir erlaube, den Lesern dieser Zeitschrift durch Abbildungen einiger früher unbekannten Lepidopternvarietäten aus dem arktischen Norwegen hier vorzulegen, die ich nach der Veröffentlichung meiner im vorigen Jahre erschienenen Uebersicht der arktischen Lepidopteren Norwegens (Archiv for Mathematik og Naturvidenskab, B. V. p. 119—228) kennen gelernt habe.

1. Harpyia Hb. (?) v. Bifida Saltensis.

Tab. I. Fig. 1: ♂.

Wurde am 22 & 23 Juni 1879 in 2 Exemplaren bei Rognan am Ende des Saltenfjords (67° n. Br.) von dem deutschen Lepidopterologe Herr J. Schilde in Bautzen gefunden. Durch die Güte dieses Herrn habe ich das eine, ganz frische Stück (das andre war leider verstümmelt) zur Ansicht gehabt und danach die Abbildung gemacht. Bekanntlich kommen die beiden Arten *Furcula* L. und *Bifida* Hb. in der Zeichnungsanlage sowie im ganzen Aussehen einander sehr nahe, so dass ohne Kenntniss der Raupen die Unterscheidung beider oft schwer wird, namentlich bei Varietäten. Wie Schilde glaube aber auch ich dieses Stück dennoch mit ziemlicher Bestimmtheit zu *Bifida* ziehen zu können, einerseits weil das etwas schlankere der Figur und die ganze Zeichnungsanlage der Flügel besser mit dieser Art als mit *Furcula* zu stimmen scheint, andererseits weil das bedeutende Abweichen von der aus Raupen gezogenen, also sicheren, arktischen *Furcula*-Lokalform *Ajatar* Schilde (Stett. Ent. Zeit., 1874, p. 59) aus Kunsamo in Nordfinland hier auch ziemlich zuverlässlich auf eine entsprechende arktische *Bifida*-Lokalform

hindeutet. Zum Vergleich füge ich daher auch von dieser *var. Ajatar* eine Abbildung (Fig. 2: ♂) bei, die ich gleichfalls nach einem mir vom Herrn SCHILDE gütigst zur Ansicht gesandten Original-Exemplare verfertigt habe. Dieses Stück misst in der Flügelbreite nur 29 mm. und ist ganz russschwarz übergossen; das in Salten gefangene *Bifida*-Stück (♂) hat eine Flügelbreite von 34 mm., ist auch überall stark angeraucht oder geschwärzt, ganz besonders die Oberseite der Hinterflügel, jedoch treten die Binden und sämmtliche Zeichnungen der Vorderflügel und des Rückens, sowohl die gelben als die dunkeln, hier viel kräftiger und schärfer hervor als bei jener *Furcula*-Form, die ein mehr eintöniges russschwarzes Ausschen darbietet mit weniger Gelb und im Ganzen schwächer vortretenden Zeichnungen. Diese Letzteren sind bei beiden Formen kaum von denen der normalen resp. *Furcula* und *Bifida* zu unterscheiden.

2. Asphalia Flavicornis L. v. Finmarchica.

Tab. I. Fig. 3: ♂, Fig. 4: ♀.

In meiner oben erwähnten Uebersicht der arktischen Falter Norwegens (p. 187, n:o 61) habe ich schon die hier zu besprechende Form nach einem ganz schlechten und abgeriebenen Stück aus Südvaranger, Ostfinmarken, als »*Asphalia* (n. sp.?)» kürzlich erwähnt. Später habe ich nun vom Herrn Pfarrer G. SANDBERG, dem ich auch jenes Stück verdanke, mehrere ganz frische Stücke desselben Thieres zugesandt bekommen, die an derselben Stelle Kobbervik bei Klostervand in Südvaranger (fast 70° n. Br.) im Juni 1880 gefangen wurden und wodurch sich die fragliche Art als eine ausgezeichnete, ganz dunkle, polare Lokalform der *A. Flavicornis* L. erwiesen hat. Die abgebildeten Exemplare (♂♀) sind die dunkelsten der mir vorliegenden 7 Stücke und stellen wohl das Extrem, das am schärfsten ausgeprägte arktische Kleid der Art, vor. Die übrigen sind zwar im ganzen minder stark verdunkelt, doch ist das hellste Stück immer noch beträchtlich dunkler gefärbt als die Stammform. Die Zeichnungen der Vorderflügel werden dabei auch meist undeutlicher; so schwinden die Querbinden derselben bei einem Exemplare fast gänzlich, bei 3 anderen ist der grunlichgelbe Diskfleck unsichtbar

geworden; die ganze Zeichnungsanlage ist aber übrigens wie bei der Stammform.

Dass diese Art in der polaren Region vorkommt, wurde meines Wissens früher nur von Dr. TENGSTRÖM erwähnt, der sie (Catal. Lepid. Faun. Fenn. prac., n:o 200) als im finnischen Lapland gefunden aufführt, dabei aber kein abweichendes der dort gefundenen Exemplare angibt. In Skandinavien war die Art bisher nach WALLENGREN (Skand. Heter. Fjär., II. p. 224) nördlichst in Dalarne und Helsingland in Schweden gefunden.

Anaitis Paludata THBG. V. (ab.?) Obscurata.

Tab. I. Fig 5: ♂.

Von dieser in unseren arktischen Gegenden allgemein verbreiteten Art erhielt ich ebenfalls aus Südvaranger vom Herrn SANDBERG 3 Exemplare (2 ♂, ♀) einer ganz besonderen, dunkel blaugrauen Farbenvarietät, wovon ich hier (Fig. 5) eine Abbildung liefere. Durch die stark verdunkelte, eintönig blaugraue Farbe und das totale (oder wenigstens fast totale) Schwinden des röthlichen Vorderflügelflecks, zumal beim ♂ gewinnt diese Form ein ganz eigenthümliches, separates Aussehen unseren gewöhnlichen, hellgrauen und matt gezeichneten, finmärkischen *Paludata*-Exemplaren gegenüber. SANDBERG schreibt mir, dass diese Form von Mitte August bis Mitte September auf einem Moore bei Kirkenas fliegt und daselbst, soweit er es bisher wahrgenommen hat, allein auftritt. Ausserdem hat er dieselbe Form auch in Tamasjok bei Jarfjord, etwa 6 Stunden von der erstgenannten Gegend entfernt, gefunden, hier aber mit der Stammform zusammen fliegend. Wahrscheinlich werden hier wohl auch Uebergänge zwischen beiden Formen zu treffen sein, wenngleich solche bisher noch nicht beobachtet wurden. Jedenfalls darf man aber gewiss die hier besprochene Form als eine bestimmte, jenen polaren Distrikten eigenthümliche, Lokalform betrachten, entweder man dieselbe nur als »Varietät» oder nur »konstante Aberration» gelten lassen will, eine scharfe Grenze zwischen diesen beiden Begriffen dürfte sich überhaupt in vielen Fällen schwerlich feststellen lassen, da ja gar nicht selten dieselbe Form an einer Stelle als Varietät, an einer anderen als Aberration auftreten kann.

Cidaria Turbata Hb. v. Arctica.

Tab. I. Fig. 6: ♂.

Wurde zuerst am 16 Juli 1879 von meinem Freunde und Kollegen J. Sp. Schneider auf einem Moore bei Alekryarg in Tanen, Ostfinmarken (70° n. Br.), gefunden, später wurden mir auch vom Herrn Sandberg einige Exemplare zugeschickt, die er an der obengenannten Stelle, Kobbervik in Südvaranger, am 27 Juli 1880 gefangen hatte. Die Grösse dieser unserer arktischen *Turbata* ist um $^1/_4$ geringer als die der Stammform aus den Alpen, indem die mir vorliegenden 6 Exemplare (3 ♂, 3 ♀) der ersteren eine Flügelbreite von 24—25 mm. haben, also etwa wie unsere *Incursata*, typische *Turbata* Stücke aus Bergen in meiner Sammlung dagegen 32—33 mm. Ausserdem ist die ganze Beschuppung dieser arktischen Lokalform viel dünner, dabei auch die Färbung im Ganzen erheblich heller, mehr eintönig graubraun, abgebleicht, mit weniger markirten, oft undeutlichen und verwischten Zeichnungen. Dies scheint besonders beim Weibchen der Fall zu sein; jedenfalls sind meine 3 weiblichen Stücke noch eintöniger graubraun gefärbt als das in der beigefügten Abbildung dargestellte Männchen.

Die Art war meines Wissens früher nicht als skandinavisch bekannt und ist für die arktische Region überhaupt eine interessante Novität. In Finland kommt sie nach Tengström (l. c. n:o 494) in den südlichsten Gegenden vor, wahrscheinlich an ähnlichen Lokalitäten wie bei uns; ich besitze aber leider von dort aus kein Stück zum Vergleich mit unseren finmärkischen. In den Alpen fliegt die Stammform nur an felsigen Stellen, wo man sie in der Ruhe auf den Felswänden und Felsblöcken sitzend antrifft;[1] im hohen Norden bewohnt die hier besprochene Form die Torfmoore und wird da von dem blossen Boden aufgescheucht. Unsere Art hat sich also, wie dies auch bei vielen anderen Arten der Fall ist, im Norden einer ganz anderen und verschiedenen physikalischen Beschaffenheit des Bodens angepasst als im Süden:

---

[1] Ihre Entwickelungsgeschichte ist meines Wissens noch völlig unbekannt, der Schmetterling fliegt aber nach Zeller (Stett. Ent. Zeit. 1872, p. 89) im Walde herum, immer hoch an den Aesten der Tannen, an welche er sich auch setzt.

sie ist wie manche andere aus der Gruppe »*Lepid. saxicolæ*» in die der »*Lepid. paludicolæ*» übergegangen (vgl. SPEYER: Geogr. Verbr. d. Schm., I. p. 55). Ueberhaupt stehen in den arktischen Gegenden immer die Moore oben an und bieten daselbst überall die ergiebigsten Fangplätze.

Kristiania im März 1881.

SKANDINAVIENS MED ÖGONLOCK FÖRSEDDA TINEIDER (TINEÆ OPERCULATÆ)

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Denna stora afdelning af Tineidernas familj utmärkes från alla öfriga till samma familj hörande derigenom att antennernas basled är utvidgad till ett lock, hvarmed ögonen betäckas, då antennerna under hvilan läggas åt sidorna. Båda könen äro bevingade och framvingarne sakna radialfält samt subdorsalnerv, hvilken senare blott antydes genom ett vingveck.

Hit höra de minsta bland alla fjärilar och de äro i rörelse blott under skymningen och natten eller då moln, isynnerhet regnmoln, betäcka solen om dagen. Största delen af Nepticulina får man dock aldrig se i det fria, utan de kunna endast erhållas genom kläckning, hvilken likväl tämligen lätt lyckas. Larverna lefva minerande inuti växternas blad. Om sådana angripna blad insamlas och packas ofvanpå hvarandra i ett glas, så att fuktigheten derigenom bibehålles, felslår sällan kläckningen.

De skandinaviska arterna tillhöra följande grupper och slägten:

I:o Maxillarpalper långa, fyrledade; hufvudet med uppstående hår eller fjäll; labialpalper hängande; framvingarnes dorsalnerv med enkel bas. *(Palpi maxillares elongati, 4-articulati; caput pilis l. squamulis erectis ornatum; palpi labiales penduli; costa dorsalis al. ant. basi simplici).* **Nepticulina.**

NEPTICULA: bakfötternas tibier men ej tarser med styfva borst; bakvingarnes mediannerv tvågrenig. *(Tibiæ, non vero tarsi ped. post. setis rigidis; costa mediana al. post. 2-partita).*

OPOSTEGA: bakfötternas tibier och 1:sta tarsled med styfva borst; bakvingarnes mediannerv tregrenig. *(Tibiæ et articulus primus ped. post. setis rigidis; costa mediana al. post. 3-partita.*

II:o Maxillarpalper inga. *(Palpi maxillares nulli).*

A) Labialpalper inga; bakvingarnes mediannerv tregrenig. *(Palpi labiales nulli; costa mediana al. post. 3-partita).*

a) Hufvudet, baktill med upprätt stående hårbuske. *(Caput postice fasciculo pilorum erecto).* **Bucculatricina.**

BUCCULATRIX: framvingarnes dorsalnerv med enkel bas. *(Costa dorsalis al. ant. basi simplici),*

b) Hufvudet glatt, tilltryckt fjälligt. *(Caput læve, adpresse squamosum)* **Cemiostomatina.**

CEMIOSTOMA: framvingarnes dorsalnerv med enkel bas. *Costa dorsalis al. ant. basi simplici).*

B) Labialpalper finnas och äro hängande. *(Palpi labiales penduli adsunt).*

a) Hufvudet glatt, tilltryckt fjälligt. *(Caput læve, adpresse squamosum)* **Phyllocnistina.**

PHYLLOCNISTIS: framvingarnes dorsalnerv med enkel bas; bakvingarnes mediannerv tvågrenig. *(Costa dorsalis al. ant. basi simplici; costa mediana al. post. 2-partita).*

b) Hufvudet baktill med upprätt stående hår. *(Caput postice pilis erectis ornatum).* **Lyonetiina.**

LYONETIA: framvingarnes dorsalnerv med gaffelformig bas; bakvingarnes mediannerv 2—3-grenig. *(Costa dorsalis al. ant. basi furcata; costa mediana al. post. 2—3-partita.)*

Slägtet: NEPTICULA Zell.

I:o *Framvingarne enfärgade eller blott bakåt mörkare, utan ljusare tvärband eller fläckar. (Fransarne utan tydlig delningslinea, mot spetsarne småningom ljusare).*

A) *Antennerna räcka betydligt ut öfver framvingarnes framkant.*

1. **N. ruficapitella** (Haw.): hufvudhår ockragula; nackhår och ögonhår gula; framvingarne svartbrunaktigt bronsfärgade, mot spetsen småningom ljust violetta; fransar grå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 403.

Larven minerar i bladen på ek. Arten funnen i Skåne under Augusti månad.

B) *Antennerna räcka knapt till midten af framvingarnes framkant eller föga der utöfver.*

a) *Framvingarne bronsfärgade, mer eller mindre glänsande. (Ögonlock gult eller gulhvitt).*

2. **N. anomalella** (GOEZ): hufvudhår rostgula, bruna eller svarta; nackhår gulhvita; framvingar glänsande, i spetsen violetta; fötter ljusgrå; mellantibier hvitaktiga.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 404.

Larven minerar i blad på rosenbuskar. I Sverige enligt d:r WOCKE.

3. **N. tristis** (WOCKE): hufvudhår svarta (♂) eller rostgula (♀); framvingar föga glänsande, i spetsen ej violetta; fötter svartaktiga.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 405.

Larven minerar i bladen på *Betula nana.* I Finnmarken enligt d:r WOCKE.

b) *Framvingarne glänsande ljusgrå. (Ögonlock hvitaktigt).*

4. **N. Nylandriella** (TENGSTR.): framvingarne i spetsen svagt violettskimrande; hufvudhår bruna (♂) eller blekt ockragula (♀); fötter hvitgrå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 406.

Larven minerar i bladen på *Sorbus aucuparia.* I Sverige enligt d:r WOCKE.

II:o *Framvingarne med ett ljust, stundom genombrutet tvärband.*

A) *Framvingarne blott med ljust tvärband, men ej derjämte med ljusa fläckar.*

1:o) *Fransarne utan mörk delningslinea, mot spetsarne småningom ljusare.*

(A) *Framvingarnes tvärband metallglänsande.*

a) *Antennerna räcka betydligt utöfver framvingarnes framkant.*

1) *Framvingarne bronsfärgade med svag guldglans, i spetsen violetta.*

5. **N. comari** (WOCKE): hufvudhår roströda, baktill ofta bruna; framvingarnes tvärband blekgult, guldglänsande, vertikalt, beläget bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 408.

Larven minerar i bladen till *Comarum palustre*. I Finnmarken enligt d:r WOCKE.

6. **N. ignobilella** (STAINT.): hufvudhår rödaktigt gula; framvingarnes tvärband rakt, gulhvitt, svagt glänsande, beläget bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 413.

Larven minerar i bladen på *Cratægus*. Funnen i Skåne.

2) *Framvingarne purpurbruna med violett glans.*

7. **N. plagicolella** (STAINT.): hufvudhår rödgula; framvingarnes tvärband rakt eller föga krökt, vertikalt, silfverglänsande, beläget bakom midten.

STAINT. Man. II, 436. H. S. V. 350. FREY. Tin. 387. Lin. Ent. XI, 426. WOCKE. Schm. II, 2, 750.

Larven minerar i bladen på *Prunus spinosa* och *P. domestrica*. Funnen i Skåne under Juli månad.

b) *Antennerna räcka knapt till midten af framvingarnes framkant eller föga deröfver.*

1) *Framvingarnes tvärband blekt guldglänsande.*

8. **N. strigilella** (THBG.): hufvudhår gulröda; framvingar glänsande gulbruna, bakom midten violettbruna; tvärbandet beläget strax bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 407.

Larven minerar i bladen på *Rubus idæus, R. fruticosus, Geum urbanum* och *Fragaria vesca*. I södra och mellersta Sverige under vår och höst.

9. **N. betulicola** (STAINT.): hufvudhår blekt lergula (♂) eller ockragula (♀); framvingar svartaktigt bronsfärgade, i spetsen svagt violetta; tvärbandet beläget långt bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 412.

Larven minerar i bladen på *Betula alba*. Funnen i Skåne.

10. **N. ulmariæ** (WOCKE): hufvudhår rostbruna ellerroströda, i nacken svarta; framvingarne innanför tvärbandet mörkt olivbruna, mer eller mindre metallglänsande; utanför detsamma svarta med blå eller violett anstrykning; tvärbandet blekt, rakt, vid framkanten något utvidgadt, bredt (hos ♀ smalare), beläget långt bakom midten.

WOCKE Zeitschr. für Ent. Breslau 1879, h. 7, pag. 79.

Larven minerar i blad på *Spiræa ulmaria*, der den växer i skugga. Vid Bodö i Norge enligt d:r WOCKE.

2) *Framvingarnes tvärband silfverglänsande, (beläget bakom midten).*

11. **N. manginicolella** (STAINT.): hufvudhår svarta (♂) eller rödgula (♀); framvingarne glänsande, brunaktigt guldfärgade, i spetsen purpurbruna; fransarne bruna, mot spetsen ljusare.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 409.

Larven minerar i bladen på alm. Funnen i Skåne.

12. **N. alnetella** (STAINT.): hufvudhår rostgula; framvingarne glänsande purpurbruna, i inkantens bas gulfärgadt olivgröna, i spetsen med violettblå glans; fransarne purpurbruna, mot spetsarne ljusgrå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 410.

Larven minerar i bladen på *Alnus glutinosa*. Funnen i Skåne.

13. **N. continuella** (STAINT.): hufvudhår rostgula; framvingarne svartbruna, mot basen olivbruna, bronsglänsande, mot spetsen purpurviolett anlupna; fransarne ljust violettbruna, mot spetsarne mörkgrå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 8, 411.

Larven minerar i bladen på *Betula alba*. Funnen i Skåne.

(B) *Framvingarnes tvärband ej metallglänsande.*

a) *Antennerna räcka betydligt utöfver midten af framvingarnes framkant. (Framvingarne i spetsen violettskimrande; tvärbandet hvitt eller hvitaktigt).*

14. **N. sorbi** (STAINT.): hufvudhår rostbruna eller mörkt brungrå (♂) eller ockragula (♀); framvingarne glänsande, blekt olivbrunaktiga; tvärbandet jämnbredt, beläget bakom midten; fransarne ljusgrå.

STAINT. Annual. 1861, 91. WOCKE Schm. II, 2. 754.

Larven minerar i bladen på *Sorbus aucuparia*. Funnen i Blekinge.

15. **N. argentipedella** (ZELL.) hufvudhår brunaktiga (♂) eller rostgula (♀); framvingarne svartaktiga; tvärbandet på midten smalare eller stundom genombrutet, beläget nästan vid vingmidten; fransar brungrå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 416.

Larven minerar i bladen på *Betula alba.* Förekommer i södra och mellersta Sverige.

b) *Antennerna räcka knapt till midten af framvingarnes framkant eller föga derutöfver.*

16. **N. luteella** (Staint.): hufvudhår lergula eller mörkbruna; nackhår hvitaktiga; framvingarne mörkt olivbruna, i spetsen violetta; tvärbandet gulhvitt, mot framkanten smalare eller försvinnande, beläget bakom vingmidten.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 81, 415.

Larven minerar i bladen på *Betula alba.* Funnen i Skåne.

2:o) *Fransarne med tydlig mörk delningslinea, derutanför med skarp gräns ljusare.*

(A) *Framvingarnes tvärband metallglänsande, blekt guldfärgadt, beläget bakom midten, snedt.*

17. **N. tityrella** (Staint.): hufvudhår ockragulaktiga; framvingar glänsande svartbruna, vid basen ljusare, baktill mörkare, groffjälliga; tvärbandet i inkanten bredare; fransarne utanför delningslinien ljusgrå.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 81, 417.

Larven minerar i bladen på bok, särdeles de buskartade, när dessa stå i skugga. Under Juni och Juli månader i Skåne.

(B) *Framvingarnes tvärband utan metallglans, beläget bakom midten, snedt.*

a) *Framvingarne svartaktigt bruna, åtminstone mot spetsen med blå anstrykning; hufvudhår rödgula; tvärbandet smalt.*

18. **N. myrtilella** (Staint.): framvingarne tämligen groffjälliga; tvärbandet hvitt; fransarne utanför delningslinien ljusgrå.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 81, 418.

Larven minerar i bladen på *Vaccinium myrtillus.* Funnen i Skåne.

19. **N. salicis** (Staint.): framvingarne med inblandade, sparsamma, hvitaktiga eller gulaktiga fjäll; tvärbandet gulhvitt; fransarne utanför delningslinien gulhvita.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 81, 419.

Larven minerar i bladen på *Salix caprea* m. fl. pilarter. Funnen i Skåne.

b) *Framvingarne på gulaktig botten med svartbruna eller gulgrå fjäll. (Tvärbandet gulaktigt).*

20. **N. lapponica** (WOCKE): hufvudhår smutsigt rostgula; framvingarne rödaktigt violettskimrande, i spetsen svagt violetta; de inblandade fjällen grofva, mörkt gulgrå; tvärbandet bredt; fransarne utanför delningslinien ljust gulaktigt grå.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 424.

Omkring *Betula alba* i Finnmarken enligt d:r WOCKE.

21. **N. floslactella** (HAW.): hufvudhåren ockragulaktiga; framvingarnes inblandade fjäll grofva, svartbruna, hopande sig mot midten och täta i spetsen; tvärbandet otydligt begränsadt, ofta på midten smalare eller genombrutet; fransarne utanför delningslinien gulaktigt hvita.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 420.

Larven minerar i bladen på *Corylus* och *Carpinus*. Funnen i Blekinge.

B) *Framvingarne utanför det blekgula, krökta tvärbandet med 2 hvarandra motstående fläckar baktill, af samma färg som tvärbandet.*

22. **N. sericopeza** (ZELL.): hufvudhåren rostgula; framvingarne groffjälliga, svartbruna, basen blekt gul; fransarne vid basen bruna, i spetsarne hvitgrå, med skarp färggräns.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 424.

Larven minerar i frukterna på *Acer platanoides* och *Acer campestre*. Funnen i Upland.

III:o *Framvingarne utan ljusare tvärband, men med en eller flera ljusa fläckar.*

A) *Framvingarne med en liten hvit fläck i inkanten.*

23. **N. catharticella** (STAINT.): hufvudhår gulröda; framvingarne groffjälliga, svartbruna, med violett anstrykning; fransarne blekt grå, i analhörnet mörkare; baktarserna hvitaktiga med brungrå fläckar.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 422.

Larven minerar i bladen på *Rhamnus cathartica*. Funnen i Skåne.

B) *Framvingarne med två ljusa fläckar (en i framkanten och en i inkanten).*

a) *Framvingarnes fläckar hvita; hufvudhår rostgula; framvingarne groffjälliga, men fjällens ljusa bas synes.*

24. **N. Weaweri** (STAINT.): antennerna räcka betydligt öfver framkantens midt på framvingarne; framvingarne svarta; fram-

kantsfläcken, framom vingmidten, räcker till vingvecket; inkantsfläcken bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 423.

Larven minerar i bladen på *Vaccinium vitis idea.* Funnen i Skåne och Småland.

25. **N. argyropeza** (ZELL.): antennerna räcka knapt till midten af framvingarnes framkant eller föga deröfver; framvingarne svartaktiga; framkantsfläcken vid vingmidten; inkantsfläcken bakom midten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 426.

Larven minerar i bladen på *Populus tremula.* Funnen i södra och mellersta Sverige.

b) *Framvingarnes fläckar gula, guldglänsande, hvarandra motstående, belägna bakom vingmidten. (Bakvingarne proportionsvis bredare än hos öfriga arter af slägtet).* BOHEMANNIA STAINT.

26. **N. quadrimaculella** (BOHM.): hufvudhår gulaktiga; antennerna räcka betydligt öfver midten af framvingarnes framkant; framvingarne kopparglänsande, bakom midten purpurfärgade.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 427.

I Augusti på Kullaberg i Skåne, enligt BOHEMAN.

C) *Framvingarne med tre gulaktiga fläckar (en vid basen, en vid midten af framkanten och en midt mot denna i inkanten).*

27. **N. subbimaculella** (HAW.): hufvudhår svarta (♂) eller rostfärgade (♀); framvingarne groftjälliga, svartbruna; antennerna räcka knapt till midten af framvingarnes framkant eller föga deröfver.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 81, 425.

Larven minerar i bladen på ek. Funnen i Skåne.

Anm. D:r WOCKE förmodar sig hafva i Norge funnit *N. Tengströmi* NOLCK., hvars larv minerar i bladen på *Rubus chamæmorus,* men är ej säker på bestämningens rigtighet.

Slägtet: OPOSTEGA ZELL.

I:o *Framvingarne glänsande hvita, utan svart punkt i spetsen.*

1. **O. salaciella** (TREIT.): framvingarne utan all teckning, mot spetsen med mer eller mindre tydlig gul anstrykning.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 400.

Under sommarmånaderna i Skåne.

2. **O. reliquella** (ZELL.): framvingarne med bredt, rakt, brungult tvärband nära spetsen.

WALLENGR. Sp. Tort. & Tin. 80, 401.

Under Juli och Augusti månader i Skåne och Blekinge.

II:o *Framvingarne snöhvita med svart punkt i spetsen och derifrån strålformigt utgående bruna, mer eller mindre tydliga streck.*

3. **O. auritella** (HÜBN.): framvingarne med gråbrun snedfläck nära midten af framkanten.

HÜBN. f. 387. ZELL. Lin. Ent. III, 283. H. S. V. 360, f. 868. STAINT. Man. II, 426. WOCKE Schm. II, 2, 724.

Under Juni månad i Skåne.

4. **O. crepusculella** (ZELL.): framvingarne med gråbrun snedfläck nära midten både af framkanten och inkanten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 80, 402.

Under sommarmånaderna på fuktiga ängar i Skåne.

Slägtet: BUCCULATRIX ZELL.

I:o *Hufvudhåren rent svarta. (Ögonlocket glänsande hvitt).*

1. **B. nigricomella** (ZELL.): antenner bruna, i spetsen hvita; framvingarne glänsande, brunaktigt eller grönaktigt bronsfärgade.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 393.

Larven lefver på *Chrysanthemum leucanthemum.* Under Maj och Juni månder i södra och mellersta Sverige.

II:o *Hufvudhåren gula, hvita, grå eller brunaktiga, men aldrig rent svarta.*

A) *Framvingarne gula, hvita eller hvitaktiga med mörka streck, fläckar, punkter eller tvärband.*

1) *Framvingarne gula.*

a) *Antenner brunaktiga; framvingar med brun långslinea ända ut i spetsen.*

2. **B. thoracella** (THBG.): hufvudhår gula; framvingarne med gråbrunt tvärband nära basen, gråbrun framkantsfläck och midt öfver i inkanten en annan sådan, hvarifrån utlöper i vingspetsen den bruna långslinien.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 398.

Larven lefver på lind, al, björk och hästkastanie. Under sommarmånaderna i södra och mellersta Sverige samt i södra Norge.

b) *Antenner hvitaktiga, brunringlade; framvingarne utan brun långslinea ända ut i spetsen.*

3. **B. cratægi** (Zell.): hufvudhår hvitgula med brun inblandning; framvingarne brunpudrade, med tre, af hopade atomer gulbruna fläckar i framkanten och en i analhörnet samt ett kort, svart streck utanför midten af disken, men ej hinnande vingspetsen.

Zell. Lin. Ent. III, 290. H. S. f. 850. Frey. Tin. 317. Staint. Man. II, 428.

Larven lefver på *Cratægus*. Under Maj och Juni månader funnen i Skåne.

4. **B. ulmella** (Zell.): hufvudhår rostgula; framvingar med 4 bruna, mörkpudrade framkantsfläckar och en brun, svartpudrad fläck i inkantsmidten.

Zell. Lin. Ent. III, 288. Frey. Tin. 317. H. S. f. 849. Staint. Man. II, 427. Wocke. Schm. II, 2, 713.

Larver lefver på ek och alm. Under Juni månad funnen i Skåne.

2) *Framvingarne hvita eller hvitaktiga.*

a) *Framvingarne med smal, nästan till midten räckande, brungul, gråbrun eller ockragul strimma från basen; antenner brunaktiga eller brungrå.*

5. **B. artemisiæ** (H. S.): hufvudhår hvitaktiga, i midten brunaktiga; framvingarne pudrade med brungrått; basstrimman brungul eller gråbrun; ett kort dylikt diskstreck framom denna strimmas spets; 2 dylika snedstående framkantsfläckar och 1 snedstreck i inkanten.

H. S. f. 858. Wocke. Schm. II, 2, 718, *artemisiella* H. S. V. 340, *gnaphaliella* H. S. V. 340, f. 857, *ratisbonensis* Staint. Ent. Week. Intell. IX, 157.

Larven lefver på *Artemisia campestris*. I Skåne under Juni månad.

6. **B. gnaphaliella** (Treit.): hufvudhår gulbruna; framvingarnes basstrimma matt ockragul, hinner ej vingmidten; 3 matta, ockragulaktiga framkantsfläckar, hvaraf den 1:sta innanför midten; 1 dylik inkantsfläck.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 79, 397.

Larven lefver på *Helichrysum arenarium*. Under Juni och Juli månader på östra Skånes sandfält.

b) *Framvingarne utan mörkare strimma från basen; antenner hvita, brunringlade. (Framvingarne brunpudrade, med 3 kanelbruna framkantsfläckar och 1 sådan i midten af inkanten).*

7. **B. Boyerella** (DUP.): hufvudhår hvita; framvingarnes 2 yttersta framkantsfläckar sluta hvardera i ett kort, svart, långstående diskstreck; inkantsfläcken inåt svartkantad.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 395.

Larven lefver på alm. Under Juni månad i Skåne.

8. **B. frangulella** (GOEZE): hufvudhår hvita, längs midten bruna; mellan framvingarnes 2 yttersta framkantsfläckar ofta 1 svart diskpunkt och den yttersta fläcken intager hela vingspetsen; inkantsfläcken bildar ofta ett vinkelbrutet tvärband med den innersta framkantsfläcken.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 396.

Larven lefver på *Rhamnus frangula.* I södra Sverige under Juni och Juli månader.

B) *Framvingarne bruna eller grå, antingen utan särskild teckning eller med ljusa, motstående fläckar.*

1) *Framvingarne med 4 parvis motstående, hvitaktiga fläckar (2 i framkanten och 2 i inkanten).*

9. **B. maritima** (STAINT.): hufvudhår gulbruna; ögonlock gulgrått; antenner brunaktiga; framvingarne gulbruna, i kanterna och längs vingvecket brunpudrade; de hvitaktiga fläckarne sneda, streckformiga; sista framkantsfläcken slutar med svart punkt; från basen utöfver vingmidten ett hvitt långstreck; i vingspetsen en hvit fläck.

STAINT. Man. II, 428. H. S. V. 339. WOCKE Schm. II, 2, 714.

Larven lefver på *Aster tripolium.* Vid Skånes hafsstränder under Juni månad.

10. **B. cidarella** (ZELL.): hufvudhår rostgula; ögonlock gulhvitt; antenner brunaktiga, svagt blekringlade; framvingar mörkbruna, groffjälliga, utan andra teckningar än de 4 parvis motstående kantfläckarne.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 394.

Larven lefver på *Alnus glutinosa.* I södra Sverige under Juni och Juli månader.

2) *Framvingarne med eller utan spår till matta motstående ljusare fläckar.*

11. **B. cristatella** (ZELL.): hufvudhår ockragulaktiga; ögonlock hvitaktigt; antenner grå; framvingar glänsande, ljusgrå, oftast utan antydning till ljusare fläckar.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 399.

Larven lefver på *Achillea millefolium.* Under Juli och Augusti månader i Skåne.

Slägtet: CEMIOSTOMA ZELL.

I:o *Framvingarne hvita, med 2 ljusgula, brunkantade, snedstående framkantsfläckar och violett, svartkantad ögonfläck i analhörnet; ur den gula vingspetsen utgå svarta, strålformiga linier i fransarne.*

a) *Framvingarnes inre ljusgula framkantsfläck kort, hinner på långt när ej analhörnets ögonfläck.*

1. **C. spartifoliellum** (ZELL.): framkantens yttre snedfläcks bruna kanter inåt convergerande.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 79, 392.

Larven minerar under barken på *Sarothamnus scoparius.* Södra och mellersta Sverige under Juni och Juli månader.

2. **C. laburnellum** (STAINT.): framkantens yttre snedfläcks bruna kanter alldeles paralella.

STAINT. Man. II, 425. H. S. f. 876. FREY. Tin. 323. WOCKE. Schm. II, 2, 710.

Larven minerar i bladen på *Cytisus laburnum* och *C. alpinus.* Under Juli i Skåne.

b) *Framvingarnes inre ljusgula framkantsfläck lång, hinner helt och hållet eller nästan till analhörnets ögonfläck.*

3. **C. susinellum** (H. S.): framkantens yttre snedfläck ofta otydlig, med paralella bruna kanter.

H. S. V. 342. FREY. Tin. 324. WOCKE. Schm. II, 2. 710.

Larven minerar i bladen på *Populus tremula.* Under Juli i Skåne.

II:o *Framvingarne blygrå, baktill saffransgula, med 2 hvita, brunkantade framkantsfläckar och stor, svart, med violetta, metallglänsande tvärstreck försedd ögonfläck i analhörnet.*

4. **C. scitellum** (ZELL.): ur framvingarnes vingspets utgå 3—4 strålformiga, svartaktiga linier i fransarne.

ZELL. Lin. Ent. III, 278. H. S. f. 873. FREY. Tin. 325. STAINT. Man. II, 426. WOCKE. Schm. II, 2, 711.

Larven minerar i bladen på äpple- och päronträd, björk, *Cratægus*, *Sorbus*, *Prunus* m. fl. Funnen i Blekinge.

Slägtet: PHYLLOCNISTIS ZELL.

1. **Ph. saligna** (ZELL.): framvingarne glänsande hvita, baktill gulaktiga, med 2 bruna långslinier från basen till midten, hvilkas mellanrum är brunaktigt; 4 bruna tvärstreck i framkanten, hvaraf det 2:dra ofta bildar en vinkelformigt bruten tvärlinea; från vingspetsens svarta punkt utgå 3—4 svarta streck strålformigt i fransarne.

ZELL. Linn. Ent. III, 270. H. S. f., 872. FREY. Tin. 315. STAINT. Man. II, 425. WOCKE. Schm. II, 2, 708.

Larven minerar i blad på åtskilliga pilarter. Funnen i Skåne i Juli.

Slägtet: LYONETIA HÜBN.

1. **L. Clerckella** (LIN.): framvingarne snöhvita, med fyrsidig eller oval, brun långsfläck i disken; en trubbvinkligt bruten, brun tvärlinea; i framkanten bruna, med den bruna vingspetsen sammanflytande småstreck; vingspetsen med svart punkt frammanför den svarta stjerten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 391.

Larven minerar i bladen på äppleträd, björk, *Prunus*, *Cratægus* och *Sorbus*. Under Juli—September månader i södra och mellersta Sverige samt i södra Norge.

SKANDINAVIENS CONCHYLIDIDÆ

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Gruppen *Conchylididæ* (GN.) skiljer sig från öfriga till familjen *Tortricidæ* hörande fjärilar derigenom, att bakvingarnes bakre mediannerv är mot basen helt naken, att samma vingar ega oberoende nerv, att framvingarnes subulnargren utgår från diskfältet strax bakom dettas bakre hörn och att slutligen tungan är hornartad, men kort och knapt synlig, hvarjämte vingarne äro fullt utbildade hos båda könen. — Till vår fauna höra blott tvänne slägten.

Slägtet: CONCHYLIS (TREIT.) LED.

Bakvingarnes styloid- och ulnargrenar utgå ur samma punkt (bakre hörnet) af diskfältet, stundom förenade i gemensam stam.

I:o Framvingarne med 4 breda, glänsande silfverfläckar. *Argyroptera* DUP.

1. **C. adamantana** (GN.) »framvingarne blodrödt rostfärgade, svartpunkterade, med 4 breda, starkt glänsande silfverfläckar: den 1:sta vid basen, irregulier, den 2:dra vid framkanten nära spetsen, päronformig, dessa båda stora, den 3:dje i inkanten, äggformig, och den 4:de nära utkanten, droppformig, dessa båda mindre; bakvingarne ljust askgrå. Thorax, hufvud och antenner rostfärgade» GUENÉE.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 13, 93.

Efter förmodan från Lappland. Ett exemplar sändt af SCHÖNHERR till BOISDUVAL. För FÖRF. okänd.

II:o Framvingarne utan större, glänsande silfverfläckar, på sin höjd med dylika linier eller punkter.

A) Framvingarne gula med brun strimma från analhörnet till vingmidten eller derifrån fortsatt till vingspetsen. Palperna åtminstone 2 gånger så långa som hufvudet. *Xanthosetia* STEPH.

2. **C. hamana** (LIN.): framvingarne citrongula med snedt, rostfärgadt streck från analhörnet till vingmidten och ofta några få rostfärgade småstreck; fransar gula, i analhörnet bruna.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 11, 74.

I Skåne, Bohuslän, Blekinge och Småland inom Sverige; vid Christiania och Töien inom Norge. Juli, Augusti.

3. **C. Zoegana** (LIN.): framvingarne citrongula; framkantens bas, en fläck på vingvecket, ett streck från analhörnet snedt till vingmidten och derifrån till vingspetsen, samt fransarne rostbruna. (Emellan strecket och fransarne inneslutes således en fläck af grundfärgen).

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 75.

Skåne, Gotland, Öland. Juli, Augusti.

B) Framvingarne utan brun strimma från analhörnet till vingmidten eller derifrån fortsatt till vingspetsen. *Eupoecilia* STEPH.

4. **C. ambiguella** (HÜBN.): framvingarne med rundade hvitaktiga fläckar och deremellan blekt ockragula, med bredt mörkbrunt tvärband, som vid framkanten är nästan dubbelt bredare än vid inkanten; hufvud och thorax ockragula.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 77.

Skåne, Westergötland, Christiania. Maj, Juni, Juli.

5. **C. straminea** (HAW.): framvingar halmgula, med ockrabrun inblandning, glänsande hvit vattring och ett ockrabrunt, af glänsande hvita linier eller punktrader infattadt, jämnbredt tvärband, som hinner framkanten eller slutar kort derförinnan.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 78.

Gotland, Christiania. Juni, Juli.

6. **C. cruentana** (FROEL.): framvingar glänsande gulhvita, med ockragula skuggningar, ett jämnbredt, något brutet, obestämdt begränsadt, vid framkanten och inkanten blygrått, brunfläckigt, i midten olivbrunt tvärband, samt olivbrun utkant med blygrå skuggningar; fransar glänsande blygrå; hufvud och thorax gulaktiga med silfvergrå glans.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 76.

Södra Sverige, åtminstone upp i Östergötland. Juli, Augusti.

7. **C. Zebrana** (HÜBN.): framvingar blekt olivgula eller ockragula med 5 smala, silfverhvita tvärband, af hvilka de 2:ne bakom midten beröra hvarandra vid diskfältets tvärnerv och bilda

härigenom ett X, som ofta i framkanten och inkanten berör med sina yttre spetsar äfven det 5:te bandet, hvilket återigen ofta är i framkanten gaffelformigt; fransar vid roten med gula, i spetsen med grå fläckar.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 13, 95.

Skåne i Juli.

Slägtet: COCCYX (TREIT.) LED.

Bakvingarnes styloid- och ulnargrenar utgå ur diskfältet vidt skilda från hvarandra, den förra ur bakre hörnet, den senare ganska långt framom detsamma, eller åtminstone icke från samma punkt som den förra.

I:o Framvingarnes sesamoidgren utlöper i utkanten. *Argyrolepia* STEPH.

1. **C. aleella** (SCHULTZE): framvingarne brunröda med 4 rundade eller triangulära, stora blekgula fläckar: 2 i inkanten och 2 i framkanten, ofta tydligt kantade med blyglänsande linier.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 82.

Skåne, Halland. Juni, Juli.

2. **C. rutilana** (HÜBN.): framvingarne glänsande gullgula, basen, 2 tvärband och utkanten kanelröda eller blodröda med violetta blylinier; det 2:dra tvärbandet sänder en gren till analhörnet och utvidgas mot framkanten, så att det sträfvar att antaga formen af ett K.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 79.

Skåne, Blekinge, Gotland, Christiania och Finnmarken. Juli.

3. **C. Hartmanniana** (CLERK.): framvingarne ockragula; basen skuggad med rödbrunt; ett snedgående, mot framkanten af gul linea genombrutet, rödbrunt tvärband, som utsänder en gren till analhörnet; nära vingspetsen en rödbrun framkantsfläck; dessa rödbruna teckningar mer eller mindre kantade med blylinier och från framkantsfläcken utgå 2 parallela rader silfverpunkter.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 81.

Var. subbaumanniana (DOUBL.): betydligt mindre och blekare; tvärbandet börjar längre från basen och är mindre snedt.

STAINT. Man. II, 269.

Hela Sverige och vid Christiania. Juni, Juli.

4. **C. Deutschiana** (ZETT.): framvingarne halmgula, hos ♀ mörkare, med 1 inkantsfläck och 1 framkantsfläck vid basen, båda rostbruna; ett snedt, brunt (♂) eller kanelfärgadt (♀), nära framkanten till hälften, sällan helt genombrutet tvärband; nära vingspetsen en aflång, rostbrun framkantsfläck och midt öfver ett från analhörnet utgående brun, med utkanten parallel, stundom med framkantsfläcken till ett tvärband förenadt streck; alla dessa bruna teckningar innefattas af silfverhvita linier.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 85.

Var. lutulentana (H. S.): de bruna teckningarna på framvingarne felslående.

H. S. Neue Schm. 35, p. 5.

Lappmarken, Dovre, Finnmarken. Juni, Juli.

5. **C. vulneratana** (ZETT.): framvingarne ljust ockragula; framkantens bas, ett i inkanten dubbelt så bredt som i framkanten, öfver midten gående, af silfverlinier begränsadt och af en silfverlinea genombrutet tvärband samt den af en slingrande silfverlinea genomskurna utkanten kanelbruna; rummet mellan tvärbandets och utkantens mörka färg betäckt af silfverfärgade, gulaktiga linier samt eger 1 skarpt begränsad mörkbrun punkt framom midten och 1—2 kanelbruna punkter eller fläckar i framkanten.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 80.

Dovre och Finnmarken. Juli, Augusti.

II:o Framvingarnes sesamoidgren utlöper i framkanten eller i vingspetsen.

6. **C. dubitana** (HÜBN.): framvingarne glänsande silfverhvita med blek olivgul inblandning; en grå fläck vid basen, en mörkgrå fläck vid inkantsmidten, ej hinnande öfver vingvecket, och en liten mörkgrå fläck vid framkantsmidten; utkanten skuggad med grått; bakvingarne gråaktiga, ej marmorerade; hufvud hvitt; thorax svart.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 13, 94.

Hela halfön. Juni, Juli.

7. **C. dilucidana** (WILK.): framvingarne blekt halmgula med smal, brun linea längs framkanten från basen till midten; ett snedt gulbrunt tvärband nära basen från inkanten inåt halfva vingen; nära utkanten ett smalt, fullständigt, gulbrunt tvärband.

WILKINS. 311. STAINT. Man. II, 275 (non *francillana* HEIN, nec FABR.).

Skåne i Juli.

8. **C. posterana** (ZELL.): framvingarne hvita, gråspräckliga, vid utkanten grå, töckniga, med ett olivgrått, i inkanten utvidgadt och der på sidorna blygrått, och nära framkanten genom grå töcken genombrutet tvärband; vingspetsen brunaktig med blygrå och rödaktig inblandning, så att endast några hvita framkantshakar finnas; hufvud och thorax hvita.

ZELL. Isis 1847, 471. H. S. IV, 190. *ambiguana* TREIT. VIII, 282. H. S. f. 64. HEIN. II, 1, 88 (exclus. syn. WILK. & STAINT.).

Blekinge i Juli.

9. **C. frigidana** (GN.): »framvingarne triangulära, glänsande hvitaktiga; vingfälten der och hvar gulaktigt olivbruna; vid basen en stor blågrå inkantsfläck; fransarne blågrå; framkant och inkant svartpunkterade; alla vingarne undertill hvitmarmorerade; hufvud och palper hvita.» GUENÉE.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 13, 92.

Dalarne. För. FÖRF. okänd.

10. **C. badiana** (HUBN.): framvingarne halmgula, töckniga af ockragult, med glänsande, hvitaktiga, vågiga tvärlinier; framkantens bas, ett snedt från inkantsmidten utgående och der utvidgadt, öfver mer än halfva vingen räckande tvärband, en liten fläck vid analhörnet och 2 vid framkanten, alla chokoladbruna; i framkanten nära vingspetsen 2 ljusa hakar; bakvingarne gråbruna.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 12, 83, *rubigana* HEIN. II, 1, 81 (forma major) *badiana* STAINT. Man. II, 270.

Sveriges sydligaste provinser i Juli. (Uppgifves från Lapland och Norge, men möjligen följande art).

11. **C. cnicana** (DOUBL.): framvingarne hvitaktigt halmgula, töckniga af blekt ockragult, med glänsande, hvitaktiga, vågiga tvärlinier; ett snedt från inkantsmidten utgående och der ej utvidgadt, smalt, brunaktigt tvärband, som nästan förenas med en midt deremot varande framkantsfläck; en annan sådan framkantsfläck nära vingspetsen; inga ljusa framkantshakar nära vingspetsen; bakvingarne grå.

Wilk. 292. Staint. Man. II, 270, *rubigana* Hein. II, 1, 81 (forma minor.) Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 12, 84.

Sveriges sydligaste provinser samt Lapland. Juli.

12. C. **Smeathmanniana** (Fabr.): framvingarne ockragula med glänsande hvitaktig inblandning; ett snedt ockrabrunt tvärband från inkantsmidten, hinnande till hälften af vingen och midt deremot i framkanten en liten, ljust gulbrun fläck; en tresidig, ockrabrun fläck i analhörnet och midt deremot i framkanten en mindre ljusbrun fläck och emellan dessa fläckar brunaktiga töcken; utkanten ej bruntöcknig.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 13, 87.

Hela Sverige. Juni, Juli.

13. C. **Kindermanniana** (Treit.): framvingarne blekt ockragula med glänsande hvitaktig inblandning, framkantens bas ockrabrun; ett snedt ockrabrunt tvärband från inkantsmidten, oftast sammanhängande med en midt deremot i framkanten varande ockrabrun fläck; en tresidig ockrabrun fläck i analhörnet och midt deremot i framkanten en annan samt utanför dessa en mörk hake; utkanten bruntöcknig; fransarnes delningslinea tydlig.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 13, 86. *furcana* Bhm. Wallengr. l. c. 13, 88.

Skåne, Westergötland, Gotland, Christiania. Juni, Juli.

14. C. **Mussehliana** (Treit.): framvingarne vid basen gulbruna, i inkantsbasen en silfverglänsande fläck; derefter ett bredt, hvitaktigt, silfverglänsande tvärband; dernäst ett bredt gulbrunt, i yttre brädden svartpudradt tvärband; derefter i framkanten en större fyrsidig, hvitaktig, silfverglänsande fläck och midt deremot en dermed genom en silfverglänsande, svartpudrad linea sammanhängande, silfverglänsande, med gulbrunt fylld triangel i inkanten; derutanför finnas gulbruna töcken med en hvitaktig, slingrande, silfverglänsande linea.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 13, 90 (excl. syn. Staint.).

Westergötland i Juli.

15. C. **Manniana** (F. R.): framvingarne glänsande hvitaktigt gula, knapt mörktöckniga; ett skarpt begränsadt, jämnbredt, svagt vinkelbrutet, från inkanten till vingmidten svart, derefter gulbrunt tvärband; ett gulbrunt tvärband från framkanten

(nära vingspetsen) afsmalnande till utkanten (nära analhörnet); ofta en liten, tresidig, svartbrun inkantsfläck mellan båda banden.

F. R. 134, t. 51, f. 8. H. S. IV 189. HEIN. II. 84 (exclus. syn. WILK & STAINT).

Skåne. Juli.

16. **C. ciliella** (HÜBN.): framvingarne gråhvita eller gulhvita, silfverglänsande, med gråtöcknig, rosenfärgad utkant; från inkantsmidten ett snedt, tämligen bredt, rödbrunt, mot inkanten mörkare, ofta svartaktigt, framåt mattare och försvinnande tvärband; framkantsbasen med rödbrun långsfläck; fransarnes bas rosenröd.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 13, 89.

Hela Sverige. Maj, Juni.

17. **C. pallidana** (ZELL.): framvingarne glänsande gulaktigt hvita, gråspräckliga; framkantsbasen och ett bredt genombrutet, i inkanten utvidgadt tvärband öfver midten, svartaktiga; ett smalt, böjdt, grått tvärband nära utkanten; hufvud gulhvitt; thorax grå.

ZELL. Isis 1847, 742. H. S. IV, 190, f. 389. HEIN. II, 1, 88 (excl. syn. WILK. & STAINT.) *albicapitana* COOKE. Zoologist p. 7800. STAINT. Ent. Ann. 1862, p. III. M'LACHL. E. A. 1869, p. 86 (exclus. syn. ZETT.).

Blekinge. Juli.

18. **C. gilvicomana** (ZELL.): framvingarne blekt ockragula, utanför midten brunpudrade och bruntöckniga; ett bredt, framtill utvidgadt, af föga tydliga blylinier begränsadt, brunt tvärband öfver midten; vingspetsen snedt till analhörnet brun med blygrå inblandning; hufvud ljusgult; thorax gulbrun.

ZELL. Isis 1847, 742. *Flaviscapulana* H. S. IV, 224, VI 160, f. 97, *gilvicomana* HEIN. II, 1, 86.

Skåne. Juli.

19. **C. nana** (HAW.): framvingar blekt ockragula med rosenröd anstrykning; basen och framkanten till midten blygrå; ett bredt, mot inkanten utvidgadt och derifrån till vingmidten i det inre gulbrunt, svartfläckigt, för öfrigt blygrått tvärband, som vid framkanten har i yttre brädden en mörkare fläck; från 2 mörka framkantsfläckar utgår till utkanten en grå eller brun, mer eller

mindre tydlig skuggning; hufvud blekt ockragulaktigt; thorax mörkgrå.

Haw. Lep. Br. 439. Staint. Man. II, 272, *ambiguana* Froel. Tortr. 112. H. S. IV, 192. Wallengr. Sp. Tortr. & Tin 13, 91, *pallidana* H. S. f. 65, *pumilana* H. S. f. 66. Hein. II, 1, 90.

Småland, Odalen, Romsdalen, Gudbrandsdalen, Dovre, Söndmöre. Juni, Juli.

20. **C. curvistrigana** (Wilk.): framvingarne blekgula, skuggade med ockragult; gulhvita, silfverglänsande tvärlinier; ett grått streck längs framkanten till basen; ett regelbundet, någorlunda begränsadt, vid framkanten bredare, grått tvärband öfver midten och ett grått, krökt streck från framkanten (nära vingspetsen) till analhörnet; utkanten graaktigt töcknig; hufvud olivbrunt; thorax rostbrun med gulaktiga skuldertäckare.

Wilk. 302. Staint. Man. II, 272. Hein. II, 1, 87.

Skåne i Juni.

21. **C. atricapitana** (Steph.): framvingarne hvitaktigt köttfärgade, vid basen gråtöckniga; en oregelbunden grå fläck i inkantsmidten och midt deremot i framkanten en annan mindre, båda hos ♂ vidt skilda, men hos ♀ genom gulaktig färg nästan förenade; nära vingspetsen 2 mörka framkantsfläckar; från den inre af dessa ett mörkt band till utkantsmidten; utkanten gråtöcknig; bakvingarne blekgrå med mörkare vattring; hufvud och thorax svarta (♂) eller hufvud olivbrunt och thorax svart (♀).

Wilk. 298. Staint. Man. II, 271. Hein. II, 1, 87.

Skåne i Juni.

TILL KÄNNEDOMEN OM SVERIGES PSYLLODER

AF

O. M. REUTER.

I åttonde häftet af sina Opuscula entomologica, pp. 820 ff. har THOMSON publicerat en öfversigt af Skandinaviens Chermes-arter,[1] såsom han benämner Psylloderna. De ytterst korta art-diagnoserna äfven af såsom nya uppstälda arter, hvilka dessutom oftast angifva endast en af de många färgdrägter, i hvilka de flesta arter allt efter olika årstider uppträda, låta dock tyvärr andra än förf. sjelf i många fall stanna i ovisshet om de spe-

[1] THOMSON inleder denna uppsats med följande ord: »I den catalog öfver Finlands Psylloder, som REUTER nyligen publicerat, yttrar han i början att Sternorhyncha varit nästan alldeles försummade af finska och svenska Hemipterologer. Detta omdöme synes vara något omildt särskilt med afseende på författaren till Insecta Lapponica, ty ZETTERSTEDT har ensam hemfört och beskrifvit flere arter af Psylla från Lappland än alla Finlands äldre och nyare entomologer förmått hopbringa.» Meningen med dessa rader är mig oklar, enär ZETTERSTEDT i Insecta Lapponica beskrifver in alles endast 12 Psylloder, af hvilka 4 Psyllae s. strict., och min ofvan nämnda katalog upptager 36 arter, af hvilka 17 *Psyllae*. Menar THOMSON, att ZETTERSTEDT från Lappland hemfört och beskrifvit flere arter, än de finska samlarne förmått hopbringa från detta land, har han så till vida rätt deri, att Z. väl hemfört, men icke beskrifvit flere arter, än de finska entomologerna känna från Lappmarken. Men om äfven Z. hade beskrifvit flere lappska arter, än min katalog upptager, så hindrar detta icke att denna grupp för öfrigt inom Sverige och Finland till sista tiden varit i hög grad försummad i jämförelse med öfriga hemipterer; och ännu återstår mycket att göra, dit hörande dessa arter och särdeles deras biologi blifvit rätt belysta. Denna uppsats visar för öfrigt, att jag ingalunda haft så orätt i mitt påstående; THOMSON upptager nämligen i sin Öfversigt 44 svenska arter. Redan nu, fyra år efter dess offentliggörande, kunna 61 species anföras från Sverige; och ännu äro helt säkert flere att tillägga, att döma deraf, att jag i sydvestra Finland funnit ännu några species, som icke träffats i Sverige, men utan tvifvel der icke saknas.

cies, som med dem afses. Under sommaren 1880 hade jag tillfälle att granska Svenska Riksmusei samlingar af hithörande djur, af hvilka många voro bestämda af THOMSON sjelf, samt att jämföra dem med exemplar, tillhörande samma museum och bestämda af den framstående Psyllod-kännaren i Wien, doktor F. LÖW. På hösten samma år besökte jag under genomresa adjunkten THOMSON i Lund, som med tillmötesgående välvilja visade mig sin Psyllod-samling. Under granskningen af såväl Riksmusei, som THOMSONS samlingar uppdagades, att de allra flesta af denne författares såsom nya uppstälda arter redan voro bekanta under förut gifna namn och derför måste indragas. Derjämte upptäcktes i Stockholms museum några arter, som icke finnas upptagna i hans öfversigt af Skandinaviens *Chermes*-arter, och till dessa har jag genom insamlingar kring Stockholm och i Bohuslän kunnat lägga ytterligare några species, så att de nedan upptagna arterna med 17 nummer öfverstiga dem, som THOMSON anför för Sverige. Jag har derför nedan sammanstält hvad mig varit bekant om Psyllodernas utbredning inom detta land, tillika anförande uppgifter öfver resp. arters lefnadssätt och näringsplantor, hvilka THOMSON nästan fullständigt förbigår, men utan hvilkas kännedom våra Psylloder emellertid kunna sägas vara blott delvis bekanta. Härtill komma åtskilliga synonymiska notiser, särskildt öfver THOMSONS arter; att beklaga är dock, att mitt korta uppehåll i Lund icke tillät mig att undersöka de arter, som stå i den Zetterstedtska samlingen och hvilka derför ännu delvis förblifvit mig och väl äfven de flesta andra hemipterologer oklara. Med hänsyn till systemet och nomenklaturen har jag följt LÖWS noggranna och på ett synnerligen rikhaltigt material baserade undersökningar, och äro hans arbeten öfver de europeiska Psylloderna oundgängligen nödvändiga för enhvar, som vill ernå säkra bestämningar af dessa små svårbestämda insekter, hvarför jag tager mig friheten här fästa särskild uppmärksamhet på desamma.[1] Slutligen har jag att till adjunkten THOMSON

[1] F LÖWS arbeten öfver Psyllodae äro samtligen införda i Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. De äro:

1. Zur Biologie und Charakteristik der Psylloden nebst Beschreibung zweier neuer Species der Gattung Psylla. Mit. Tafel I und II, i årgången 1876, pp. 187—216.

frambära min tacksamhet för hans beredvilliget att till undersökning lemna sitt material af svenska Psylloder och i icke mindre förbindelse står jag till doktor Löw, som ej blott under min vistelse i Wien meddelat mig mången lärorik upplysning och tillåtit mig jämförelser af mina arter med de i hans samling förvarade typexemplar af såväl hans egna, som Försters och Flors arter, men äfven dessförinnan mången gång välvilligt bestämt åtskilliga dubiösa species, till följd hvaraf nedan anförda namn torde kunna göra allt anspråk på riktighet.

Fam. PSYLLODAE.

Thomson upptager för denna familj Linnés namn *Chermes*. Men då detta slägte innefattar äfven andra arter, t. ex. *Aphis*-species, så torde det vara riktigare att antaga Geoffroy's nomenklatur, också om Linné med sin benämning egentligen afsett de species, som nu benämnas Psylloder. Äfven i fall Linné hade beskrifvit endast sådana under namnet *Chermes*, torde i detta fall den vetenskapliga puritismen böra vika för en uppfattning af namnet, som vunnit fast fot inom det allmänna språkbruket, hvilket med denna benämning samt dess derivater (Chermetin, etc.) afser vissa Coccider. Vi bibehålla derför ofvanstående namn.

Subfam. I. Liviinae F. Löw.

Gen. 1. LIVIA Latr.

1. **L. juncorum** Latr., Zett., Ins. Lapp. 306, 1. Thomson, Op. ent. p. 841.

---

2. Beiträge zur Kenntniss der Psylloden, mit einer Tafel, i årg. 1877, pp. 123—154.

3. Zur Systematik der Psylloden, mit einer Tafel, i årg. 1878, pp. 583—610.

4. Mittheilungen über Psylloden, mit einer Tafel, i årg. 1879, pp. 547—598.

5. Turkestanische Psylloden, mit einer Tafel, i årg. 1880, pp. 249—266.

För öfrigt rekommenderas Flors öfversigt af Livlands arter i »die Rhynchoten Livlands, II» samt samme författares arbete i Bulletin de la Soc. impér. d. Natur. de Moscou 1861.

Skåne, Öland, Småland, Öster- och Westergötland, Bohuslän, Nerike, Södermanland, Stockholm, södra Lappmarken. — Denna art är icke sällsynt på *Juncus*-arter, på hvilkas blomhufvuden den åstadkommer egendomliga, redan länge bekanta deformationer.

Subfam. II. Aphalarinae F. Löw.

Gen. 2. RHINOCOLA Frst.

1. **Rh. aceris** Linn., F. Sv. Ed. I 214, 695 *(Chermes)*. Thoms. Op. ent. p. 841, 1.

Ehuru redan af Linné beskrifven, saknas denna art ännu i svenska Riksmusei samlingar. Den lefver, enligt Linnés och Löws uppgifter, på *Acer campestre*, men jag har i sydvestra Finland tagit den i stor mängd äfven på *Ulmus montana* och en gång i ett exemplar på *Quercus robur* på en holme, hvarest *Acer* alls icke förekom. Artens utvecklingshistoria bekantgjordes först af Löw i hans ofvan anförda arbete, Mittheil. über Psylloden, 1879, pp. 559 och 560. Äggen läggas emot hösten bakom de yttre knoppfjällen, larverna utveckla sig ännu före vinterns inträde och öfvervintra bakom knoppfjällen; om våren vidtager åter deras under vinterdvalan afbrutna utveckling, men ända till tredje hudömsningen förblifva de bakom de yttre knoppfjällen. Derefter begifva de sig bakom de innersta knoppfjällen till basen af det unga skottet, suga sig fast der och lemna icke detta ställe förr, än de äro färdiga att förvandlas till imagines. För att ostördt kunna genomgå denna förvandling, uppsöka de bladens undre sida, der de fästa sig med utspärrade ben. Enligt Douglas[1] skall denna art i England förekomma i två generationer om året.

2. **Rh. ericae** Curt. — Thoms., Op. ent. p. 841, 2. — *Chermes Callunae* Boh., K. Vet. Ak. Handl. 1849, pp. 266—267, sec. spec. typic.

Denna lilla art, den minsta af våra Psylloder, förekommer troligen öfverallt inom Sverige, hvarest ljung växer. Bohemans typexemplar härstamma från Gotland. I September 1880 tog jag

[1] Ent. Monthl. Mag. XV (1879), p. 255.

imagines och små larver på Dalarö nära Stockholm; talrikast äro imagines i Augusti, mot slutet af hvilken månad äggen läggas. Larverna växa enligt Löw (l. c. p. 561) ytterst långsamt, öfvervintra största delen halfvuxna och undergå följande vår åtminstone ännu en hudömsning, innan de blifva imagines.[1] Vid köldens inbrott draga de sig till stängelns understa delar närmast rötterna och öfvervintra i en slags dvala dolda mellan mossa, gammalt löf m. m. Larven afbildas af Löw l. c., Taf. XV, Fig. 10—11.

Gen. 3. APHALARA Frst.

1. **A. exilis** Web. et Mohr. — Fall., Hem. Sv., II, p. 80 *(Chermes)*. Thoms. Op. ent. p. 840, 1.

Denna art träffas från vår till höst hela sommaren igenom i enstaka exemplar bland gräs på ängar. Thomson säger, att den förekommer på sandmarker, oftast på *Rumex;* och Fallén samt senare Heyden hafva angifvit *Rumex acetosella* såsom dess näringsplanta. Tidigt på våren och sent på hösten anträffas den på våra barrträd, der den öfvervintrar såsom imago. Exemplar finnas i Riksmuseum från Småland, Södermanland och Stockholm.

2. **A. affinis** Zett., Ins. Lapp. 208, 6. *(Chermes)*. Thoms. Op. ent. p. 840, 2.

Funnen af Zetterstedt i Lappland. Exemplar i Riksmuseum från Söderbotten (?); jag har tagit den på Dalarö. Den lefver på fuktiga, starrbevuxna ängar, men näringsplanta och tidigare utvecklingsstadier stå ännu att eftersökas. I likhet med föregående finnas äfven af denna tidigt på våren öfvervintrade imagines på våra barrträd, enligt hvad jag iakttagit i sydvestra Finland, der denna art icke är sällsynt på fuktiga ängar.

3. **A. Calthae** Linn. F. Sv. 263, 1005 (*Chermes*). Thoms., Op. ent. p. 840, 1. *A. polygoni* Först. (verisimiliter).

Tidigt på våren förekommer[2] i massor i blommorna af *Caltha palustris* en *Aphalara*-art, hvilken mycket väl stämmer öfverens med Linnés diagnos öfver *Chermes Calthae*. Enligt F. Löw är denna art icke skild från *A. polygoni* Frst., hvilken

[1] Detta i Wiens omnejd.

[2] I sydvestra Finland och troligen äfven flerestädes i Sverige.

i Riksmuseum företrädes af exemplar från Skåne, Öland och Stockholm och hvilken jag funnit i sydvestra Finland på *Polygonum aviculare.*[1] De på *Caltha* funna exemplaren, sådana de äfven i Riksmuseum stå från Småland och Stockholm, äro emellertid något större och hafva mera brungula vingar. LÖW skrifver likväl till mig: »*A. polygoni* FRST ist mit *A. calthae* L. völlig identisch. Bei allen Psylloden sind die überwinterten Exemplare grösser und dunkler als die des Sommers». Frågan kan dock afgöras först efter det en stor mängd exemplar insamlats från *Caltha* och sedan man undersökt, huruvida de i denna växts blommor om våren så talrika *Aphalara*-individerna utvecklats på nämnda växt och der undergått sin förvandling, eller om de endast äro öfvervintrade individer, hvilka tillhöra den på *Polygonum* i sjelfva verket lefvande arten, men om våren förekomma på en för dem egentligen främmande planta, på samma sätt som många andra, hvilka alls icke utvecklas på barrträden, under denna årstid ganska ofta anträffas på dessa. Också individer af denna art uppträda under nämnda årstid på gran och tall. De tidigare utvecklingsstadierna äfven af *A. polygoni* äro ännu obeskrifna.

4. **A. nervosa** FRST. sec. spec. typ. — FLOR, Rh. Livl. II, 538, 5, sec. spec. typ., nec THOMS.

Af denna på *Achillea millefolium* enligt SCOTT och äfven enligt LÖWS mig meddelade uppgift lefvande art, som icke upptages i THOMSONS Öfversigt af Sveriges Chermes-arter, i det THOMSONS art af detta namn är en annan, fann jag ett exemplar i SCHÖNHERRS samling utan lokaluppgift; ett annat finnes från Angermanland, taget af STÅL; jag har observerat den i Stockholms omgifningar. Dess utvecklingshistoria är ännu icke beskrifven.

Obs. Denna art anses ganska riktigt af de flesta författare såsom FÖRSTERS *A. nervosa.* THOMSON upptager deremot under detta namn en helt annan, dubbelt så stor art (den följande)

---

[1] Den förekom i September 1880 talrik på Dalarö på en med *Rumex acetosella* tätt bevuxen odlad ängsbacke, men d:r LÖW förmodar att enligt all sannolikhet *Polygonum* växte närmast marken. Emellertid anför DOUGLAS år 1879 i Ent. Monthl. Mag. XV, p. 255, att den i England lefver på *Polygonum hydropiper* och *Rumex acetosella,* från hvilken senare växt den också tidigare antecknats af HALIDAY. Äfven denna planta förtjenar derför att närmare undersökas med hänsyn till i fråga varande art.

och har för mig uppgifvit, att han bestämt denna enligt från FÖRSTER sjelf till DAHLBOM sända exemplar. Denna senare art är emellertid utan ringaste tvifvel = *Chermes picta* ZETT., så att FÖRSTERS benämning i så fall skulle vara att upptagas blott såsom synonym till ZETTERSTEDTS. THOMSON för på alldeles obegripliga skäl ZETTERSTEDTS *picta* såsom synonym under *Calthae* LINN.[1] Emellertid har jag i d:r LÖWS samling i Wien sett typexemplaren till FÖRSTERS beskrifning, etiketterade med dennes egen handskrift, och hans beskrifning anger äfven tydligt nog arten, som är densamma, hvilken äfven FLOR kallat *nervosa* FRST. De till DAHLBOM sända exemplarens bestämning måste bero på någon förvexling eller misskrifning.

5. **A. picta** ZETT., Ins. Lapp. 308, 3 (*Chermes*). FLOR, Rh. Livl. II, 539, 6. *Aphalara nervosa* THOMS., Op. ent. p. 840, 4 sec. spec. typ., nec. FRST.

Af denna först af ZETTERSTEDT enligt exemplar från Lappland och Norrbotten beskrifna art finnas i Riksmuseum exemplar från Småland och Stockholm. THOMSON anger den såsom allmän i södra och mellersta Sverige. Jag tog den äfven i September på Dalarö. Talrikast förekommer den[2] i Augusti och träffas då på sina ställen i en ej ringa mängd individer på *Chrysanthemum leucanthemum*, oftast på blommorna och stjelkens öfversta del. — F. LÖW har såsom färgvarietäter under denna art anfört[3] *A. flavipennis, sonchi* och *innoxia* FRST samt *A. alpigena* M. D. och anger *Leontodon hastilis* såsom dess näringsplanta. På de orter, der jag på *Chrysanthemum* insamlat *A. picta*, förekommer emellertid alls icke *Leontodon hastilis*, och det är derför möjligt, att vid en närmare undersökning någon af de anförda varietäterna kunde visa sig vara en verkligen skild art eller åtminstone en med en annan näringsplanta förbunden distinkt form. De tidigare utvecklingsstadierna af vår *picta* har jag ännu icke funnit.[4] Till ledning vid deras eftersökande

---

[1] Se härom äfven F. LÖW, Mitheilungen über Psylloden, pp. 562 und 563.

[2] Enligt mina observationer i sydvestra Finland.

[3] Beitr. z. kenntn. d. Psyll. pp. 124, 125.

[4] D:r LÖW, som delar mina ofvanstående tankar, önskar ett så stort antal exemplar som möjligt af vår på *Chrysanthemum* lefvande art, om görligt i alla utvecklingsstadier. För den, som är i tillfälle att uppfylla nämnda önskan meddelas d:r F. LÖWS adress: Wien, Wiedener Hauptstrasse 37.

må följande ur d:r Löws observationer öfver de på *Leontodon hastilis* i Österrike iakttagna exemplaren i sammandrag meddelas.[1] Honan lägger (i Österrike i Juni, hos oss väl icke förr än i Juli eller Augusti) några glänsande, blekgula, mest i rad, med sidorna mot hvarandra stälda ägg emellan ett hylleblad och blommorna; efter ofta flere gånger upprepad parning läggas åter nya ägg på dylika ställen i blomhufvudet. Icke långt derefter utveckla sig redan de späda ungarne och qvardröja i blomhufvudet så länge som hyllebladen ännu erbjuda dem tillräcklig saft. Men så snart dessa börja vissna, vandra de till rotbladsrosetten och fästa sig der vid de yngsta bladaxlarne. Här blifva de till köldens inbrott och draga sig då ned till rothalsen eller möjligen ännu djupare ned längs roten, för att derstädes öfvervintra. Om våren visa sig larverna åter på bladen och fästa sig nu på dessas undre sida. Efter ytterligare ett om våren genomgånget hudombyte utvecklas imago. Så i Österrike. Om vårt klimat förorsakar nämnvärda olikheter i utvecklingen vore intressant att erfara.

6. **A. artemisiae** Frst. — Thoms. Op. ent., p. 841, 5 *Psylla malachitica* Dahlb., K. Vet. Akad. Handl. 1850, I, p. 177.

Denna art, hvilken i Sverige först blifvit funnen på Gotland af Dahlbom, har jag tagit i mängd under Augusti och September vid Östra stäket och på Dalarö nära Stockholm. Den lefver på *Artemisia absinthium* och *A. campestris*, men dess utvecklingshistoria är ännu oskrifven.

7. **A. nebulosa** Zett., Ins. Lapp. 307, 1. Reut., Medd. Soc. F. et Fl. Fenn. I, 77, 5. — *Aphalara graminis* Thoms., Op. ent. p. 841, 6, nec Linn.[2]

Denna är en nordlig och subalpin art. Den är tagen i södra Lappmarken, i Norges och Dalarnes fjälltrakter, men går ända ned till Stockholm. Angående dess lefnadssätt kan jag upplysa, att jag i den gamla Schönherrska samlingen fann flera exemplar från Stockholm med anteckning: »in *Epilobio angustifolio*». För öfrigt är utvecklings- och lefnads-historien okänd.

---

[1] Mittheilungen über Psylloden, pp. 563—566.

[2] F. Löw har redan i Mitth. üb. Psylloden, pp. 566 och 567, visat att Linnés *Chermes graminis* ingalunda hör till denna art och att den icke ens hör till Psylloderna.

Gen. 4. PSYLLOPSIS LÖW.

1. **Ps. fraxinicola** FRST. — THOMS., Op. ent. p. 829, 3 (*Chermes*). *Psylla unicolor* FLOR, Rh. Livl., II, 479, 15.

I Riksmuseum från Småland och Stockholm. Förekommer troligen öfverallt, der ask växer. Ungarne sitta på undre sidan af askbladen mestadels i små kolonier vid medelnerven och afsöndra genom sekretion i randen af vingskidorna och bakkanten af abdomen ytterst fina, långa, hvita trådar, hvilka flocklikt sammanhänga och slutligen betäcka icke blott hela insekten, utan äfven ofta hänga 1—3 cm. långt ned från bladet. De förorsaka inga missbildningar af bladen, såsom ungarne af följande art.[1]

2. **Ps. fraxini** LINN., F. Sv. n:o 1013. (*Chermes*). THOMS., Op. ent. p. 829, 1 (*Chermes*). — *Chermes sorbi* THOMS., Op. ent. p. 829, 4 (= var. alis impictis) forte.

Förekommer troligen öfverallt der asken växer. I Riksmuseum förvaras exemplar från Småland och Östergötland. Larverna lefva under den blåsartadt uppsvullna, nedvikta, blekgröna, gul- eller rödfärgade bladranden af *Fraxinus excelsior* och inneslutas i ett hvitt bomullslikt sekret.

3. **Ps. discrepans** FLOR, Bull. Soc. Imp. d. Nat. Moscou 1861, p. 376. — *Chermes sorbi* THOMS., Op. ent., p. 829, 4, sec. spec. a THOMS. in Mus. reg. Holm. determ. (varietas alis immaculatis), vix LINN.[2]

Af denna art, som hittills tagits endast af FLOR vid Marseille och af mig vid Åbo, har jag i Stockholms Riksmuseum sett en varietät från Gotland med nästan ofläckade vingar, bestämd af THOMSON såsom *Ch. sorbi,* hvilken art af honom karakteriseras just genom de vattenklara, ofärgade vingarne. LÖW har[3] citerat THOMSONS *sorbi* såsom varietät under *Ps. fraxini,* hvilken äfven stundom förekommer med ofläckade vingar. I THOMSONS samling står en hona (i Op. ent. p. 829 beskrifver han endast detta kön) från Skåne och möjligt är att denna verkligen hör till *Ps. fraxini,* då honorna af denna art och *discrepans*

[1] F. LÖW, Beitr. Z. Kenntn. d. Psyll. p. 138.

[2] LÖW har redan till fullo uppvisat osäkerheten af THOMSONS identifiering af sin art med LINNÉS *sorbi,* hvilken osäkerhet blir än större, om det ådagalägges att arten, såsom troligt är, lefver på *Fraxinus* och icke på *Sorbus.*

[3] Zur Systematik d. Psyll. p. 589.

äro hvarandra ytterst lika; men hanen från Gotland i Riksmuseum hör med säkerhet till denna senare art, som lätt igenkännes på de egendomligt bildade genitalierna. Jag har derför varit nödgad att citera *Ch. sorbi* THOMS. under både denna och föregående art.

Subfam. III. Psyllinae F. Löw.

Gen. 5. PSYLLA GEOFFR., LÖW.

1. **Ps. pruni** SCOP. — THOMS., Op. ent., p. 838, 22 (*Chermes*).

THOMSON uppgifver arten för södra Sverige. I Riksmuseum finnas exemplar från Gotland. Jag har tagit den i Juni (öfvervintrad) i Djurgården vid Stockholm. Den lefver enligt LÖW på *Prunus*-arter, hvarest man om våren, medan knopparne ännu äro slutna, träffar de öfvervintrade imagines, hvilka senare sätta sina ägg på de unga skotten samt på undre sidan af bladen. Kort derefter utvecklas ungarne, hvilka fastsuga sig vid yttersta skottspetsarne i vinklarne vid bladskaften och stiplerna. De ännu icke öfvervintrade imagines äro mycket ljusare färgade än de, man finner om våren.

2. **Ps. costato-punctata** FORST. — *Chermes annulicornis* BOH., K. Vet. Akad. Handl. 1851, pp. 124—125. *Chermes quercus* THOMS., Op. ent., p. 834, 12, nix LINN. *Chermes puncticosta* THOMS., l. c., p. 834, 13.[1]

Funnen hittills endast i Skåne. Den lefver, enligt LÖW, på *Crataegus oxyacantha*. Imagines öfvervintra och förändra härunder i hög grad sin färg, hvilket är fallet med en stor mängd Psylloder. De blifva dervid rödbruna med mörka vingådror. De ljusgula äggen läggas om våren efter upprepade parningar isynnerhet vid nerverna och bladstjelken. Ungarne dröja ända till andra hudombytet på bladen och gå derefter så småningom öf-

[1] Denna synonymi är redan af LÖW vidlyftigt berörd i Mittheil. üb. Psyll., pp. 570 och 571. Jag var i Lund i tillfälle att se typerna till THOMSONS *puncticosta*, hvilken förutom genom färgen äfven skulle skilja sig genom kortare frontal-koner (hvilket jag dock icke kunnat finna) och kan i dem icke se annat än de *öfvervintrade, fullt färgade* individerna af *costato-punctata*.

ver till de unga skotten, för att ändtligen samlas i större eller mindre kolonier på förra årets skott. I trakten kring Wien utvecklas imagines i slutet af Juni,[1] i södra Sverige förmodligen något senare.

3. **Ps. pyri** Linn., Syst. nat. V., 522, 4. Thoms., Op. ent. p. 835, 14 (*Chermes*).

Af denna art har jag icke sett mer än ett svenskt exemplar i den gamla Schönherrska samlingen, utan angifven fyndort. Larven lefver i bladaxlarne af *Pyrus communis*.[2] En mycket närstående art, *Ps. pyricola* Frst., lefver på *P. malus*.

4. **Ps. peregrina** Frst. — *Ps. crataegicola* Flor, Rh. Livl. II, 474, 12, nec Frst.

Af denna art, hvilken icke upptages i Thomsons Öfversigt, finnas exemplar i Riksmuseum från Öland. Jag fann den talrik på Dalarö nära Stockholm i September på *Crataegus oxyacantha*. Larverna sitta ensamma på undre sidan af bladen, utan bomullslikt sekret.[3] Denna art har jag i min uppsats »Från Dalarö i September» orätt anfört såsom *Ps. crataegi* Frst; exemplaren hafva sedermera granskats af d:r Löw, som upplyst mig om mitt misstag. Imagines öfvervintra icke.

5. **Ps. mali** Schmdbg, Frst. — Thoms. Op. ent. p. 835, 15 (*Chermes*).

Förekommer troligen öfverallt, der rönn och äppelträd växa. Jag känner exemplar från Småland, Östergötland och Stockholm. Den är för öfrigt måhända den art, som hos oss uppträder i största massa. Larverna sakna ulligt sekret. — En närstående, obetydligt större art, *Ps. ulmi*, hvilken lefver på *Ulmus montana* och som jag tagit i sydvestra Finland, torde icke vara sällsynt i Sverige, ehuru hittills förbisedd till följd af sin likhet med ofvanstående.

6. **Ps. crataegi** Frst. — F. Löw, z. Biol. u. Char. d. Psyll., p. 20, Taf. I, figg. 13—14.

Af denna för Sverige nya art har jag tagit några exemplar vid Stockholm, hvilka bestämts af d:r Löw. Den varierar i hög grad till färgen. De öfvervintrade imagines framkomma tidigt på

---

[1] Löw, l. c. p. 572.

[2] Löw, l. c. p. 570.

[3] Löw, l. c. p. 573.

våren för att lägga ägg. De nakna ungarne lefva städse på de yttersta skott-spetsarne af *Crataegus oxyacantha*.

7. **Ps. nigrita** ZETT., Ins. Lapp. 309, 9 *(Chermes)* nec REUTER, Medd. F. Fl. F. I, 74, 2. THOMS., Op. ent. p. 836, 17 (*Chermes*), sec. spec. typ. — *Psylla Pineti* FLOR, Rh. Livl. II, 471, 10 sec. spec. typ. *Chermes pulchra* ZETT. l. c. 309, 10.

Exemplar finnas i Riksmuseum från mellersta och södra Lappmarkerna, Westerbotten och Upland. Jag har jämfört dem med exemplar, meddelade af LÖW såsom typexemplar af *Ps. pineti* FLOR och funnit dem i allo identiska. Också THOMSON har förmodat att *Ps. pineti* FLOR skulle höra till *nigrita*, »men», säger han, »FLOR har tydligen sammanblandat två species, såsom man ser af hans uppgift på *C. Ledi*, af hvilken han funnit 28 honor, men ingen hane». FLORS *pineti* och *ledi* äro emellertid alls icke af denne författare förvexlade och det motiv, THOMSON anför för sin åsigt, är för mig obegripligt. Det faktiska är att hanarne af *Ps. ledi* äro mycket sällsynta;[1] jag har funnit öfver hundra honor, men blott fyra eller fem hanar. Genom identifieringen af *Ps. pineti* med *nigrita* får nu FLORS benämning lyckligtvis vika för ZETTERSTEDTS äldre namn; det förra namnet var nämligen särdeles illa valdt, då, såsom LÖW visat,[2] denna art alldeles icke på barrträd, utan på *Salices* undergår sin förvandling och blott tillfälligtvis träffas förflugen till någon närstående *Pinus*. ZETTERSTEDT uppgifver äfven om sin art ganska riktigt »in *Salice*». LÖW anför emellertid att *Ps. pineti* FLOR lefver i Österrike uteslutande på *Salix purpurea*, men då denna buske icke finnes på de lokaler inom Sverige, der arten blifvit tagen, återstår ännu att utforska hvilken *Salix*-art hos oss tjenstgör såsom dess näringsplanta. Ungarne sitta enligt LÖW[3] antingen i bladvinklarne vid spetsen af årsskotten eller vid hängena eller ock på bladens undre sida. Imagines utveckla sig i Österrike mot slutet af Maj, lemna snart derefter sin näringsplanta och drifva sedan omkring till allehanda i närheten befintliga växter (såsom t. ex. *Pinus*, på hvilken de togos af FLOR).

---

[1] FLOR uppgifver äfven af *Ps. pineti* endast 2 ♂, men 23 ♀, så att THOMSONS tankegång med fästadt afseende härå blir ännu mera oförklarlig.

[2] Zur Biol. u. Char. d. Psyll. p. 193.

[3] Beitr. zur Kenntn. d. Psyll. p. 136.

De öfvervintrade imagines inträffa deremot åter tidigt på våren på de ännu fullkomligt bladlösa grenarne af sin egentliga näringsplanta, *Salix*. Under öfvervintringen blifva de mycket mörkare och är det ännu icke fullfärgade individer, som ZETTERSTEDT beskrifvit under namn af *Chermes pulchra*.

Obs. Den art, jag i Medd. från Soc. pro Fauna et Flora Fenn. I, p. 74, 2, beskrifvit från Finska Lappmarken under namn af *Psylla nigrita* är icke identisk med ZETTERSTEDTS (?) och THOMSONS art, af hvilken jag sett af denna senare författare bestämda exemplar. Då jag bestämde min äfven från Lappland härstammande art såsom *nigrita*, skedde detta hufvudsakligen på grund af ZETTERSTEDTS uppgift om kopulations-tängerna hos hanen af *Ch. pulchra*, hvilka beskrifvas »hamis incurvis, reflexis, ut in priore» (*nigrita*). Jag har tyvärr icke nu varit i tillfälle att ånyo undersöka mitt species.

8. **Ps. saliceti** FRST. (nec FLOR). — THOMS., Op. ent. p. 839, 23 (*Chermes*).

Exemplar från Stockholm finnas i Riksmuseum; Skåne, enligt THOMSON. Dess utveckling och näringsplanta är mig obekant.

9. **Ps. salicicola** FRST. — THOMS., Op. ent. p. 839, 24 (*Chermes*).

Anföres af THOMSON från Skåne. Jag har icke undersökt exemplaren och omnämner endast att en närstående, äfven i sydvestra Finland på *Salix* funnen art är beskrifven af LÖW under namn af *Ps. iteophila*.[1] De öfvervintrade mörka honorna af *Ps. salicicola* FRST. träffas tidigt om våren stadda i äggläggning på *Salix caprea* och *S. aurita;* några dagar derefter utkläckas ungarne, som sakna ulligt sekret och före den näst sista hudömsningen utmärkas af svarta teckningar och fläckar.

10. **Ps. stenolabis** F. LÖW, Pet. nouv. ent. 1876, p. 65. Beitr. Z. Kenntn. d. Psyll. p. 144, sec. spec. typ. — (*Chermes annelata* THOMS., Op. ent. p. 836, 16 (*Chermes*) sec. spec. typ. — *Ch. salicis* LINN. (forte).

Funnen i Småland och vid Stockholm. Den lefver på *Salix caprea* och *S. incana*. THOMSONS *annelata* är enligt af honom sjelf bestämda exemplar i Riksmuseum identisk med denna. Utvecklings-historien är ännu obekant.

[1] Zur Biol. n. Char. d. Psyll., p. 198.

11. **Ps. parvipennis** F. Löw, Beitr. zur Kenntn. d. Psyll., p. 134, sec. sp. typ. *Ps. saliceti* Flor, Rh. Livl. II, 470, 9 sec. spec. typ. *Chermes microptera* Thoms., Op. ent. p. 838, 21, sec. spec. typ.

Denna art finnes i Riksmuseum från Skåne, Halland och södra Lappland. Enligt mina i sydvestra Finland gjorda iakttagelser förekommer den på *Salix rosmarinifolia* redan tidigt på våren i öfvervintrade exemplar, som äro något större och mycket mörkare med brunådriga vingar. Redan i medlet af Juni uppträda nya imagines af årets generation, till färgen gula. Larven är obeskrifven.

Att döma af det årtal, hvilket F. Löws och Thomsons publikationer bära, kunde det synas osäkert hvilketdera af namnen *parvipennis* (Löw) eller *microptera* (Thoms.) är äldre och således eger prioritát. Men om man tager hänsyn dertill att Löw föredragit sin afhandling för d. zool.-bot. Gesellschaft in Wien redan den 7 Mars 1877 (såsom på titelbladet angifves), under det Thomson i ett först den 13 November dateradt bref till d:r Löw, hvilket jag varit i tillfälle att se, meddelar denne, att han var sysselsatt med en synopsis öfver nordiska Psylloder, så torde tvifvelsutan det Löwska namnet böra tillerkännas prioritát. Men äfven om båda namnen samtidigt hade offentliggjorts, skulle jag dock gifva företräde åt Löws benämning, emedan hans beskrifning icke blott är mer karakteristisk, utan äfven åtföljd af goda figurer, vidare emedan han i sin art ganska riktigt igenkänt Flors *Ps. saliceti*, under det Thomson uppfattat denna såsom identisk med sin *lutea* (= *ledi* Flor) och slutligen emedan i den Psyllodsamling, som tillhör Riksmuseum och hvilken delvis bestämts af Löw och (sedermera?) delgifvits också Thomson i och för hans öfversigt, äfven exemplar funnos, bestämda af Löw såsom *parvipennis*, af hvilket namn Thomsons synbarligen är endast en grekisk öfversättning.

12. **Ps. ledi** Flor, Rh. Livl. II, 473, 11, sec. spec. typ. — *Chermes lutea* Thoms., Op. ent. p. 833, 11, sec. spec. typ.

Thomsons typ är från Småland. Jag har tagit denna art, som hittills saknats i svenska Riksmuseum, på Dalarö invid Stockholm samt i Bohuslän (och i Ringerige i Norge). Den förekom-

mer på *Ledum palustre*, men äfven någon gång på *Vaccinium myrtillus*. Artens lefnadshistoria är för öfrigt ännu okänd.

13. **Ps. Hartigii** FLOR. — THOMS., Op. ent. p. 838, 20 (*Chermes*). *Ps. sylvicola* LETH., REUT., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. I, p. 73.

Funnen hittills endast i Skåne. Utvecklings- och lefnadshistoria obekant. Jag har i sydvestra Finland tagit den på kärrmarker.

14. **Ps. elegantula** ZETT. Ins. Lapp. 310, 11 (*Chermes*) forte. THOMS., Op. ent. p. 837, 18.

I Riksmusei samling förvaras en af THOMSON med detta namn bestämd ♂, härstammande från den gamla Schönherrska samlingen och tagen i södra Lappland. ZETTERSTEDTS typ har jag icke sett. Anmärkas bör att ZETTERSTEDT i Ins. Lapp. känner endast honan, af hvilken blott ett exemplar fans i hans samling. Om den af THOMSON beskrifna hanen verkligen hör

till samma art, måste jag derför lemna osagdt. Denna hane, hvilkens genitalstruktur något närmar sig den hos *Ps. parvipennis* LÖW, kan emellertid förvexlas hvarken med nyss nämnda species, hvilket den dessutom betydligt öfvergår i storlek, ej heller med någon annan mig bekant art. Bredvid stående teckning återgifver den egendomliga strukturen af hanens jämförelsevis korta och höga genitalsegment samt märkvärdigt bildade kopulations-tänger, enligt det i Riksmuseum stående exemplaret. — *Obs. Ps. nigrita* REUT. nec ZETT. från finska Lappmarken har jag icke nu varit i tillfälle att jämföra med denna art; det är dock icke antagligt att den är synonym med denna.

15. **Ps. betulae** LINN., F. Sv. 214, 697 (*Chermes*). THOMS., Op. ent. p. 831, 9 (*Chermes*).

I Riksmuseum finnas exemplar från norra, mellersta och södra Lappmarken, Ångermanland och Småland. Dess utvecklingshistoria är ännu fullkomligt okänd. I sydvestra Finland har jag funnit den talrik flerestädes på *Betula alba*. Exemplaren från Ångermanland, tagna af STÅL, äro något mindre och hafva rökiga vingar samt äro enligt vidfästad uppgift insamlade från *Betula nana*. D:r LÖW anser dem emellertid fullt identiska med

ofvanstående art, med hvilken de äfven öfverensstämma i genitalstrukturen.

Obs. Löw har[1] såsom synonym till *Ps. betulae* LINN. upptagit *Chermes elegantula* ZETT. och grundat denna uppgift på undersökning af exemplar, bestämda med detta namn i Riksmuseum och samlade i Lappland af BOHEMAN och ZETTERSTEDT sjelf. Då man emellertid icke vet om de blifvit bestämda af ZETTERSTEDT sjelf och då så svårskilda arter, som de af slägtet *Psylla,* lätt förvexlas i samlingar, är det möjligt att detta äfven varit fallet med dessa. I alla händelser är THOMSONS *Ps. elegantula* en mycket väl skild art. — Från Norge har THOMSON beskrifvit en *Ps. betulae* närstående art under namn af *Ch. Zetterstedti,* Op. ent., 832, 10, som förblifvit mig obekant, men som i ZETTERSTEDTS samling (enligt THOMSON) stått uppförd under namn af *elegantula,* under det typexemplaret för denna art stått bland *alni.* Måhända hafva sådana exemplar meddelats d:r Löw, som icke anser dem skilda från *betulae,* hvilken de äfven, enligt THOMSONS beskrifning, synas komma ytterst nära.

16. **Ps. fusca** ZETT., Ins. Lapp. 307, 2 (*Chermes*). *Psylla perspicillata* FLOR, Rh. Livl. II, 457, 1. *Chermes fuscula* THOMS., Op. ent. p. 830, 5, sec. spec. typ.

Exemplar i Riksmuseum från mellersta Lappland och Småland. Jag har tagit den i Bohus län. Dess utvecklingshistoria är ännu okänd. Näringsplantan är *Alnus,* enligt mina iakttagelser i Norge och sydvestra Finland, isynnerhet *A. incana.*

Obs. THOMSON citerar såsom synonyma under denna art, som han genom misskrifning kallat *fuscula* i stället för *fusca,* såväl *Ps. perspicillata* FLOR, med hvilken den verkligen är identisk, som äfven *Ps. alpina* FRST, hvilken senare enligt Löw[2] och enligt exemplar, som jag varit i tillfälle att se i dennes samling, likväl är en egen art. *Ps. fusca* ZETT. varierar i högsta grad till färgen och de af ZETTERSTEDT beskrifna individerna äro bland de mörkaste (öfvervintrade?).

17. **Ps. Försteri** FLOR. — THOMS., Op. ent. p. 831, 8 (*Chermes*).

---

[1] Mittheil. üb. Psyll. pp. 577 och 578.

[2] Zur Syst. d. Psyll. p. 602.

Denna är en allmän art, som från Skåne till mellersta Lappland förekommer på *Alnus glutinosa*, i likhet med följande. Ungarne träffas om våren isynnerhet vid bladskaftsvinklarne, ofta samlade flere tillhopa, och skiljas genast från dem af följande art derigenom att de sakna det långa, hela kroppen betäckande bommullslika fjunsekret, som utmärker dessa. Sina exkrement bära de med sig i form af en hvit i spetsen tjockare sträng, hvilken, sedan den uppnått en viss längd, afbrytes och derpå åter bildas ånyo. I motsats till ungarne af andra *Psylla*-arter äro de äfven mycket lifliga och fly, då de oroas, med stor snabbhet nedför grenarne, hvarvid de alltid löpa på den för åskådaren frånvända sidan af dessa[1].

18. **Ps. alni** LINN., F. Sv. Ed. I, 214, 698 *(Chermes)*. ZETT., Ins. Lapp., 309, 8 *(Chermes)*. THOMS., Op. ent. p. 831 *(Chermes)*.

En från Skåne till Lappland på *Alnus glutinosa* och *incana* ofta i stora massor uppträdande art, hvilkens utvecklingshistoria omständigt skildrats redan år 1773[2] af DE GEER i hans Mém. pour serv. à l'hist. des Insectes och afbildats i Tab. X, figg. 8—20. De med ett tjockt, hvitt, ulligt fjun beklädda larverna äro kända af en hvar, som sett sig omkring i naturen.

19. **Ps. buxi** LINN., S. Nat. Ed. XII, T. I, P. II, 738, 7 (*Chermes*). THOMS., Op. ent. p. 831, 6 (*Chermes*).

Denna art är funnen inom Sverige endast i Skåne. Dess utvecklingshistoria är redan 1737 fullständigt beskrifven af RÉAUMUR, Mem. III, pp. 351—362, och de olika stadierna afbildade Tab. XXIX, figg. 1—16.

20. **Ps. obliqua** THOMS., Op. ent. p. 838, 19.

Funnen vid Skalstugan i Jämtland. THOMSON anför intet om artens lefnadssätt. — Jag har icke sett något exemplar af densamma. Möjligt är att den är identisk med min (icke ZETTERSTEDTS) *Ps. nigrita* i Medd. F. Fl. Fenn. I, p. 74.

---

[1] LÖW, Zur Biol. u. Char. d. Psyll. pp. 201 och 202.

[2] LÖW upptager i sin afhandling Zur Biol. u. Char. d. Psyll. p. 202 efter den tyska upplagan af Göze 1780, men det franska originalet utkom redan 1773.

Gen. 6. ARYTAENA Frst., Scott.

1. **A. genistae** Latr. — Thoms., Op. ent. p. 828, 1 (*Chermes*).

Hittills funnen i Sverige endast i Skåne. Den lefver på *Sarrothamnus scoparius* och *Ulex europaeus*. De förut obekanta ungarne (nymferna) äro nyligen beskrifna af Scott,[1] men artens lefnads-cykel i dess helhet står ännu att närmare utforska.

Subfam. IV. Triozinae Löw.

Gen. 7. TRIOZA Frst.

1. **Tr. Walkeri** Frst. — Thoms., Op. ent. p. 824, 1 (*Trioza* subg. *Trichopsylla*).

Denna vackra art är inom Sverige funnen endast i Skåne, der den lefver på *Rhamnus*. Thomson uppgifver icke på hvilken art, men enligt Flor och Löw lefver den på *Rh. cathartica*. Den är anmärkningsvärd för de missbildningar af bladen, den förorsakar. Till en början (på våren) visar detta sig nämligen smalt uppåt inrulladt i kanten, men senare på sommaren når missbildningen sin fulla utveckling och framstår då såsom en tjock, köttig, något hård, tätt sluten rulle, i hvilkens inre håla blott få (högst 5 eller 6) ungar lefva, hvilka (i Österrike i Juli) förvandlas till imagines.[2]

2. **Tr. galii** Frst. — Thoms., Op. ent. p. 824, 2.

Thomson uppger denna art såsom icke sällsynt i södra Sverige. I Riksmuseum finnas exemplar från Småland. Jag har tagit densamma på Wärmdön vid Stockholm på *Galium palustre*, på hvilken växt jag funnit den äfven flerestädes i sydvestra Finland. Dess lefnadshistoria är för öfrigt obekant.

3. **Tr. chenopodii** Reut., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. I, 76, 4.

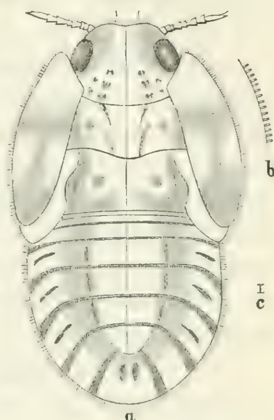
Denna för Sverige nya art, som jag först upptäckt i sydvestra Finland, fann jag i September 1880 på Dalarö i såväl imagines, som nymfer, hvilka lefde på *Chenopodium*. En gång tog jag äfven några imagines på *Atriplex*.

---

[1] Ent. Monthl. Mag. XVII (1880), pp. 132 och 133.

[2] Löw, Zur Biol. u. Char. d. Psyll. p. 209 och 210.

Af den hittills okända, blekgula, oftast brunfläckiga nymfen meddelas bredvid stående teckning, i hvilken *b* i än starkare förstoring visar de fina och korta småstift, hvilka bekläda kroppens alla sidoränder; *c* framställer den naturliga storleken.

4. **Tr. remota** Frst. sec. spec. — *Tr. dryobia* Flor, Thoms., Op. ent. p. 825, 4.

Anföres af Thomson från Skåne. Jag fann den i September 1880 tämligen talrik på *Quercus robur* på Dalarö nära Stockholm. Dessa exemplar voro samtligen gula, medan Thomson deremot (efter öfvintrade exemplar?) beskrifver arten såsom svart. Jag har emellertid sett Thomsons typer, som äro fullt identiska med den på Dalarö tagna arten, hvilken äfven af d:r Löw granskats och befunnits vara *Tr. remota*. Artens lefnadshistoria ännu icke känd.

5. **Tr. Saundersii** Meyer-Dür. — *Tr. acutipennis* Flor, Rh. Livl. II, 516, 12, nec *Chermes* id. Zett., Thoms.

Denna art företrädes i Riksmuseum af exemplar från Småland och Stockholm. I sydvestra Finland har jag funnit den bland *Carices* på kärrängar. Dess lefnadssätt är för öfrigt ännu okändt. Den öfvervintrar stundom på *Abies*.

Obs. Då Thomson, hvilken sett Zetterstedts typexemplar, i sin *Öfversigt af Skandinaviens Chermes-arter* p. 826 anför att Flors *Tr. femoralis*, hvilken enligt exemplar är fullkomligt identisk med Försters, är synonym med Zetterstedts *Chermes acutipennis* och således en annan art än Flors af detta namn, måste denna art benämnas *Tr. Saundersii* Meyer-Dür, hvilken, såsom Scott (Trans. Ent. Soc. London 1876, p. 506) och F. Löw (Verh. zool. bot. Ges. Wien 1877 p. 140) ådagalagt, är identisk med Flors *Tr. acutipennis*. Emedan Flor tydligt framhåller skilnaderna mellan sin *acutipennis* och sin *femoralis*, kan man icke antaga att Thomson skulle förvexlat dessa arter. Ett sådant antagande motsäges äfven af Thomsons beskrifning. Tyvärr var

jag ej i tillfälle att i Lund sjelf se ZETTERSTEDTS typer. — Ofvanstående art finnes icke upptagen i THOMSONS öfversigt.

6. **Tr acutipennis** ZETT., Ins. Lapp. 308, 5 (*Chermes*) THOMS., Op. ent. p. 826, 5. *Tr. femoralis* FRST, FLOR, Rh. Livl. II, 518, 13, sec. spec. typ.

Anföres af THOMSON från norra och mellersta Sveriges barrtrakter. I Riksmuseum finnas exemplar från Angermanland, Stockholm, Småland och Gotland. Dess utvecklingshistoria är ännu outforskad. — Jag har alltid tagit den i sydvestra Finland på fuktiga ängar, men FLOR uppger om sin *Tr. femoralis* att den derjämte anträffas på *Abies* och ZETTERSTEDT anför om *Ch. acutipennis* att den förekommer »in Pinetis», der den förmodligen öfvervintrar. — Denna art afviker från föregående isynnerhet genom annan form på vingarne och olika bildade genitalia.

7. **Tr. striola** FLOR. — THOMS., Op. ent. p. 826, 6.

Anföres af THOMSON såsom tämligen sällsynt tillsammans med föregående. Exemplaren i Riksmuseum härstamma från Ångermanland och mellersta Lappland. Jag fann den på Dalarö nära Stockholm i Sept., då flere individer ännu voro helt nyss utvecklade. Dessa togos på *Salix caprea*, på hvilken jag äfven funnit arten i sydvestra Finland. Imagines öfvervintra och förändra härunder betydligt sin färg. Parningen eger rum om våren, hvarefter honan lägger sina ägg i hårludden af de unga bladens undre sida, på hvilken de ofvantill med tämligen långa, hvita hår tätt betäckta ungarne qvarstanna ända tills de förvandlas till imagines. Då de så mycket som möjligt gömma sig i bladens ludd och dessutom skyddas genom sin denna liknande hårighet, äro de i allmänhet svåra att upptäcka.[1] Öfvervintrande exemplar träffas enligt FLOR om höst och vår på *Abies*.

8. **Tr. salicivora** REUT., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. I, 75, 3.

Af denna för Sverige nya art förvaras exemplar i Riksmuseum, tagna af STAL i Ångermanland. Öfvervintrade imagines har jag funnit i sydvestra Finland på *Salix*-arter. För öfrigt är lefnadshistorien ännu okänd.

9. **Tr. albiventris** FRST. — FLOR, Rh. Livl. II, 503, 6. *Tr. hypoleuca* THOMS., Op. ent. 828, 11, sec. spec. typ.

---

[1] Löw, Mittheil. üb. Psyll. p. 580.

Af detta species har jag på Dalarö på *Salix* (hvilken art har jag tyvärr icke antecknat) i September tagit ett honexemplar, för hvilkets bestämning jag står i förbindelse hos d:r Löw i Wien. I dennes samling var jag äfven i tillfälle att se en individ, hvilken syntes fullkomligt öfverensstämma med det af mig i Lund undersökta typexemplaret af THOMSONS *Ps. hypoleuca* (äfven funnen på *Salix*). Enligt d:r Löw[1] lefver denna art i Österrike på *Salix alba, purpurea* och *Russeliana* och förekommer såsom larv i enstaka exemplar på såväl öfre som undre sidan af bladen, utbildas till imago först i Augusti och September samt öfvervintrar såsom sådan. Mitt på Dalarö i början af September funna exemplar synes äfven nyss utkläckt (alldeles ljust färgadt).

10. **Tr. nigricornis** FRST. — THOMS., Op. ent. p. 826, 7.

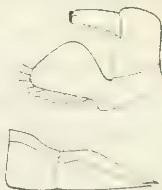
Funnen af THOMSON vid Lund. Lefnadshistorien obekant. Förekommer enligt FLOR på torra bergsängar.

11. **Tr. urticae** LINN., F. Sv. Ed. I, 216, 702 (*Chermes*). ZETT., Ins. Lapp. 308, 4 (*Chermes*). THOMS., Op. ent. p. 827, 8.

En öfver hela Sverige ända upp i Lappland på nässlor allmän art, som allt efter åldern varierar till färgen. Öfvervintrar såsom imago. För dess utvecklingshistoria har redan DE GEER redogjort i sina Mém. pour serv. à l'hist. d. Ins. III, p. 1, och afbildat de olika utvecklingsstadierna i taflan IX, figg. 17—26 samt X, figg. 1 och 2.

12. **Tr. abdominalis** FLOR, Rh. Livl. II, 502, 5.

Denna för Sverige nya art, hvilken d:r Löw godhetsfullt granskat och bestämt åt mig, förekom talrik på Dalarö i början af September 1880 såväl såsom imagines, som äfven såsom larver på en torr med *Chrysanthemum* bevuxen hårdvallsäng. Osäkert är dock huruvida dess näringsplanta är nämnda växt. Då ännu ingen figur gifvits af hanens egendomligt bildade genitalier och då FLOR icke alls beskrifvit honans, har jag lemnat bredvidstående teckning af dessa.

13. **Tr. viridula** ZETT., Ins. Lapp. 309, 7 (*Chermes*). THOMS., Op. ent. p. 827, 9.

[1] Mittheil. üb. Psylloden p. 582.

Funnen i Lappland och Ångermanland samt vid Stockholm. Jag tog ett exemplar på Dalarö i September bland gräs på en äng. Äfven i sydvestra Finland har jag funnit den under sommaren på ängar, men tidigt på våren träffas öfvervintrade imagines på *Abies*. Lefnadshistorien och den verkliga näringsplantan okända.

14. **Tr. obliqua** THOMS., Op. ent. p. 825, 3.

Denna art, hvilken enligt d:r LÖW, som undersökt ett exemplar, bestämdt af THOMSON, icke är något annat honom bekant species, är funnen vid Stockholm och på Gotland samt enligt THOMSON äfven i Skåne, men dess biologi är ännu fullkomligt obekant.

15. **Tr. cerastii** H. LÖW, Stett. Ent. Zeit., 1847, p. 344, Taf. I, figg. 1—5 (*Psylla*). F. LÖW, Mittheil. üb. Psyll. p. 589, Taf. XV, figg. 26—28.

Af denna sedan LINNÉS tid (se nedan) såsom svensk icke anmärkta art finnas exemplar i Riksmuseum från Gotland och Småland. Den lefver på *Cerastium triviale* (= *vulgatum* L. partim) och *C. semidecandrum* (= *viscosum* L. partim), på hvilka den förorsakar egendomliga deformationer, bestående deri att internodierna alldeles utomordentligt förkortas, bladen utbredas mer eller mindre och blifva skål- eller båtformigt böjda och blommorna slutligen blifva gröna eller åtminstone återhållas i sin utveckling. Genom denna internodiernas förkortning hopa sig de missbildade bladen och blommorna till mer eller mindre omfångsrika nystan eller hufvuden eller oregelbundna massor, i hvilkas mellanrum larverna uppehålla sig. Dessas kroppsrand omgifves af en strålsöm af snöhvita trådar, hvilka allt efter litet afbrytas och ånyo bildas, hvarigenom emellan de deformerade bladen uppstå hvita flockar af nämnda sekret, under hvilka larverna ligga gömda. Redan LINNÉ har påtagligen känt denna art, ty i Faun. Sv. omtalar han under N:o 1,003 en art *Chermes*, som han kallar *Ch. cerastii*, utan att dock beskrifva densamma, och om hvilken han meddelar: »*Habitat in Cerastio viscoso monstroso foliis ventricoso-inflexis in capitulum.*» [1]

16. **Tr. aegopodii** F. LÖW, Mittheil. üb. Psyll. p. 585, Taf. XV, fig. 23.

[1] Löw, Mittheil. üb. Psyll. p. 589.

Denna art, som icke upptages af THOMSON, är funnen vid Stockholm af BOHEMAN och förf. Den lefver enligt LÖW[1] på *Aegopodium podagraria*. Imagines öfvervintra och para sig om våren. Honan lägger enligt regel sina ägg nattetid på undre sidan af de unga, ännu icke fullt utvecklade bladen. På hvarje ställe, der hon lagt ett ägg, uppstår redan under samma natt en knöllik uppsvällning på den öfre sidan af bladskifvan, åtföljd af en motsvarande fördjupning på den undre. Då sådana missbildningar talrikt förekomma på ett blad, böjer sig detta skrynkligt inåt och nedåt och synes ofvantill genom de med hvarandra hopflytande säck-knölarne blåsformigt uppsväldt. Larverna lefva på undre sidan af bladet, men de af dem, som angripits af parasiter, draga sig mestadels tillbaka till undre delen af bladskaftet eller till stjelken.[2]

17. **Tr. proxima** FLOR, THOMS., Op. ent. 827, 10.

Funnen af BOHEMAN vid Stockholm, enligt exemplaret bifogad upplysning på *Juniperus*. Enligt LÖW,[3] hvilken såsom synonym till denna art anför MEYER-DÜRS *Tr. juniperi*, kan dess förekomst på enen dock vara endast tillfällig, då dess larver anträffas ofta i stort antal på de understa bladen af *Hieracium*-arter, förorsakande missbildningar på bladen af *H. pilosella* och *pratense*:[4] troligen är det öfvervintrade individer, hvilka om våren förekomma på enen, på samma sätt som under denna årstid på granen anträffas derstädes öfvervintrade exemplar af *Aphalara exilis*, *A. affinis*, *A. calthae*, *Trioza viridula*, *Tr. femoralis*, m. fl. species, hvilkas näringsplanta dock är någon helt annan växt.

Såsom arter, hvilkas lefnads- och utvecklingshistoria ännu antingen alls icke eller blott ofullständigt är bekant, sammanställa vi slutligen för hugade observatörer följande:

Aphalara exilis W. et M. Lefver på *Rumex acetosella*; tidigare utvecklingsstadier obeskrifna.

---

[1] l. c. p. 584.

[2] Löw, l. c. pp. 584 o. 585.

[3] Beitr. z. Kenntn. d. Psyll. p. 142.

[4] Löw, Mittheil. üb. Psyll. p. 583.

A. affinis Zett., biologi obekant.

A. Calthae Linn., tidigare stadier obeskrifna; *Polygonum, Caltha* och *Rumex acetosella* böra särskildt undersökas.

A. nervosa Frst., biologi okänd.

A. picta Zett. Utvecklingen på *Chrysanthemum* obekant.

A. artemisiae Frst. på *Artemisia;* tidigare stadier obeskrifna.

A. nebulosa Zett. på *Epilobium,* men utvecklingshistorien obekant.

Psyllopsis discrepans Flor; biologi okänd.

Psylla saliceti Frst. på *Salices;* tidigare stadier obeskrifna.

Ps. stenolabis Löw på *Salix caprea* och *incana* såsom föregående.

Ps. parvipennis Löw på *Salix rosmarinifolia,* likaledes.

Ps. Ledi Flor på *Ledum* och *Myrtillus nigra,* äfvenså.

Ps. Hartigii Flor; biologi och näringsplanta obekanta.

Ps. elegantula, Zett., Thoms., äfvenledes.

Ps. betulae Linn. på *Betula alba* och *nana;* tidigare utvecklingsstadier obekanta.

Ps. fusca Zett. på *Alnus;* såsom föregående.

Ps. obliqua Thoms., biologi fullkomligt okänd.

Arytaena genistae Latr. på *Sarothamnus* och *Ulex.* Nymferna beskrifna, men lefnadscykeln ännu icke fullt utredd.

Trioza galii Frst. på *Galium palustre (verum* och *uliginosum);* biologi för öfrigt obekant.

Tr. chenopodii Reut. på *Chenopodium* och *Atriplex;* nymferna bekanta, men biologi för öfrigt obekant.

Tr. remota Frst. på *Quercus robur;* tidigare stadier obeskrifna.

Tr. Saundersi Mey.-Dür och *Tr. acutipennis* Zett.; biologi obekant.

Tr. salicivora Reut. på *Salices;* tidigare stadier okända.

Tr. albiventris Frst. på *Salices;* men arten hos oss icke angifven.

Tr. nigricornis Frst.; biologi obekant.

Tr. abdominalis Flor. Nymfer beskrifna, men näringsplanta och biologi okända.

Tr. viridula Zett. och *Tr. obliqua* Thoms.; biologi fullkomligt obekant.

Tr. proxima Flor på *Hieracium pilosella* och *pratense;* tidigare stadier obeskrifna.

Slutligen må lemnas följande förteckning öfver arterna, ordnade efter deras näringsplantor, då dessa äro bekanta.

I. På träd och trädartade buskar.

Acer.

Rhinocola aceris Linn, på A. platanoides.

Alnus.

Psylla fusca Zett. på A. incana och glutinosa; *Ps. Försteri* Flor på A. glutinosa; *Ps. Alni* Linn. på A. incana och glutinosa.

Betula.

Psylla betulae Linn. på B. alba och nana.

Buxus.

Psylla buxi Linn.

Crataegus.

Psylla costato-punctata Frst., *peregrina* Frst och *crataegi* Frst. på C. oxyacantha.

Fraxinus.

Psyllopsis fraxinicola Frst. och *Ps. fraxini* Linn., sannolikt äfven *Ps. discrepans* Flor på Fr. excelsior.

Prunus.

Psylla pruni Scop. särdeles på P. spinosa.

Pyrus.

Psylla pyri Linn. på P. communis och *Ps. mali* Schm. på P. malus.

Quercus.

Rhinocola aceris Linn. och *Trioza remota* Frst. på Qu. robur.

Rhamnus.

Trioza Walkeri Frst. på Rh. cathartica, förorsakande gallbildningar.

Salix.

Psylla nigrita Zett. (Salix-arten ännu icke angifven), *Ps. saliceti* Frst (likaså), *Ps. salicicola* Frst. på S. caprea och

aurita; *Ps. stenolabis* Löw på S. caprea och incana; *Ps. parvipennis* Löw på S. rosmarinifolia; *Trioza striola* Flor på S. caprea; *Tr. salicivora* Reut., *Tr. albiventris* Frst. (Salix-arten ej angifven).

Sorbus.

Psylla mali Schm. på S. aucuparia.

Ulmus.

Rhinocola aceris Linn. på U. montana.

II. På örter och örtartade buskar.

Achillea.

Aphalara nervosa Frst. på A. millefolium.

Aegopodium.

Trioza aegopodii Low, förorsakande gallbildningar på Ae. podagraria.

Artemisia.

Aphalara artemisiae Frst. på A. absinthium och A. campestris.

Atriplex.

Trioza Chenopodii Reut.

Calluna.

Rhinocola ericae Curt.

Caltha.

Aphalara calthae Linn. om våren.

Cerastium.

Trioza Cerastii H. Löw, förorsakande missbildningar på C. triviale och semidecandrum.

Chenopodium.

Trioza chenopodii Reut.

Chrysanthemum.

Aphalara picta Zett. på Chr. leucanthemum.

Epilobium.

Aphalara nebulosa Zett. på E. angustifolium.

Galium.

Trioza galii Frst. på G. palustre, uliginosum och verum.

Hieracium.

Trioza proxima Flor, missbildande bladen af H. pilosella och pratense.

JUNCUS.

Livia juncorum, förorsakande deformationer af blomhufvuden, särdeles på J. conglomeratus.

LEDUM.

Psylla ledi FLOR på L. palustre.

MYRTILLUS.

Psylla ledi FLOR på M. nigra.

POLYGONUM.

Aphalara calthae LINN. på P. hydropiper och aviculare.

RUMEX.

Aphalara exilis W. et M. och *A. calthae* LINN. på R. acetosella.

SAROTHAMNUS.

Arytaena genistae LATR. på S. scoparius.

ULEX.

Arytaena genistae LATR. på U. europaea.

URTICA.

Trioza urticae LINN. på U. urens och dioica.

Tillfälligtvis (öfvervintrande) förekomma på.

ABIES och PINUS.

Aphalara exilis W. et M., *A. affinis* ZETT., *A. calthae* LINN., *Psylla mali* SCHM., *Ps. nigrita* ZETT., *Trioza Saundersi* MEY.-DÜR. *Tr. acutipennis* ZETT., *Tr. striola* FLOR, *Tr. viridula* ZETT. samt på

JUNIPERUS.

Trioza proxima FLOR.

Anmärkas må vidare att blad-deformationer af *Trioza*-arter förorsakas förutom på redan anförda växter (*Rhamnus*, *Aegopodium*, *Cerastium*, *Hieracium*) ytterligare äfven på följande också den svenska floran tillhörande arter, hvilka derför böra beaktas, då de måhända herbergera Psylloder, som ännu icke iakttagits hos oss: *Lactuca muralis* (Trioza flavipennis FRST.), *Taraxacum officinale* (Tr. dispar LÖW), *Rhamnus cathartica* (Tr. rhamni Schrk), *Berberis vulgaris* (sp. ign.), *Chrysanthemum leucanthemum* (Tr. chrysanthemi LÖW, redan tagen af mig i södra Finland, Nyland), samt *Leontodon hastilis* (sp. ign.):[1]

---

[1] Löw, Mittheil. üb. Psyll. p. 583 och 584.

Hvad slutligen beträffar insamlingen af Psylloder, sker denna ändamålsenligast i små glastuber, hvarvid iakttages att arter från olika plantor icke sammanföras samt att näringsväxten, då den observeras, antecknas för hvarje art. Djuren böra helst dödas genom kloroform, i hvilket fall vingar och ben oftast af sig sjelfva utspärras, lika som äfven de för arterna karakteriserande genitalbihangen, hvilka dock särdeles hos slägtet *Trioza* ofta behöfva ytterligare framprepareras, en sak, som man ej bör försumma att göra på nyss dödade, ännu mjuka exemplar. Insekterna förvaras antingen upplimmade med gummi på små pappersremsor, dock så att genitalierna blifva lätt tillgängliga för undersökning, eller ock uppträdda på i märgstycken instucken silfvertråd. Insektnålar äro för grofva och förstöra insekten lätt genom ergbildning.

NAGRA ANMARKNINGAR OM LEPTURA QVADRIPUSTULATA FABR.

I Entomologiæ Systematicæ, Tom. I, Pars 2, p. 345, lemnar FABRICIUS följande beskrifning på en *Leptura* under ofvanstående namn: »*L. nigra, elytris maculis duabus remotis ferrugineis. — Habitat in Suecia* Dom. de Paykull. — Macula elytrorum altera ad basin, ubi adhuc puncta duo minuta marginalia, altera versus apicem fere fasciam constituens. Abdomen aureo-sericeum.»

SCHÖNHERR upptager äfven detta namn i Synonymia Insectorum, Tom. I, Pars. 3, p. 489, men synes hysa tvifvel om, huruvida den Fabricianska arten bör betraktas såsom art eller varietet, enär han i en not säger: »*An L. sexmaculatæ var. obscura?*» Hos inga andra författare, som varit mig tillgängliga, har jag funnit arten under detta namn anförd.

Under det jag biträdt vid ordnandet af de exotiska Longicornes i Riksmuseum har jag emellertid funnit en Leptura, som var signerad »*Mus. Payk*» och sålunda otvifvelaktigt tillhört Paykullska samlingen. Denna Leptura är (af BOHEMAN) bestämd till *L. qvadripustulata* FABR., men uppgifves enligt den tillhörande etiketten (skrifven af BOHEMAN) vara från »Sibiria», då deremot Fabricius anför sin *qvadripustulata* från »Suecia». Men då den af FABRICIUS beskrifna *Leptura qvadripustulata* har tillhört PAYKULLS samling, och den nu under detta namn återfunna insekten från PAYKULLS samling fullkomligt öfverensstämmer med FABRICII beskrifning, vill det synas mig som om FABRICII »Suecia» skulle kunna vara en misskrifning i stället för »Sibiria», och att det således är högst sannolikt, att den Leptura, jag nu har för ögonen, verkligen är den Fabricianska typen. Granskar man densamma närmare, så visar det sig, att den icke har någon ringaste olikhet i struktur med *L. qvadrifasciata* L., men väl företer olikhet i färgteckning med den nyssnämda arten.

I den svenska samlingen af coleoptera finnes ock ett exemplar af en *Leptura,* som är en tydlig öfvergångsform mellan den typiska *L. qvadrifasciata* L. och den af FABRICIUS beskrifna *L. qvadripustulata.* Man har sålunda allt skäl att anse *Leptara qvadripustulata* FABR. vara en färgvarietet af *L. qvadrifasciata* L.

Sven Lampa.

RÉSUMÉS.

(P. 124 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Les Teignes à paupières* (Tineæ operculatæ) *de la Scandinavie.*

L'auteur donne un aperçu rapide des 48 types de cette famille trouvés en Scandinavie, et appartenant aux genres *Nepticula, Opostega, Bucculatrix, Cemiostoma, Phyllocnistis* et *Lyonetia.*

(P. 137 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Les Conchylidides de la Scandinavie.*

L'auteur traite dans cet article des deux genres *Conchylis* et *Coccyx.* les représentés en Scandinavie des *Conchylidides,* qui forment un groupe spécial des *Tortricides.*

Tous ces types ayant été déjà décrits, l'auteur n'a pas cru devoir les accompagner de diagnoses en latin, et son intention a été de fournir uniquement par son travail un *vade-mecum* à l'usage des entomologistes scandinaves.

(P. 145 du texte.)

O.-M. Reuter: *Matériaux pour servir à la connaissance des Psyllodées de la Suède.*

L'auteur donne la liste raisonnée des *Psyllodées* trouvées jusqu'à cette heure en Suède, et dont il indique 60 espèces, soit 16 de plus que celles décrites en 1877 par M. Thomson dans son (Aperçu synoptique des Kermès scandinaves) (*Öfversigt af Skandinaviens Chermes-arter*). Il croit que l'on doit abandonner, à l'égard de ces insectes, la dénomination de *Kermès*, reprise par Thomson; la principale raison en est que cette dénomination (avec ses dérivés *Kermétine*, etc.), adoptée par toutes les nations civilisées, se rapporte à de tout autres animaux, et qu'elle est entrée dans d'autres sciences relativement à ces derniers. Le genre linnéen *Kermès* comprend du reste aussi des espèces n'appartenant pas aux Psyllodées.

M. Reuter a étudié au Musée d'histoire naturelle de Suède à Stockholm, ainsi que dans la collection de M. le professeur Thomson, à Lund, les types des espèces de ce dernier auteur, et il a été mis à même d'indiquer par là quelles sont les espèces qui, par suite de la brièveté des diagnoses, sont restées jusqu'ici inconnues à d'autres entomologistes. Il a constaté que la grande majorité des espèces ont été décrites antérieurement par d'autres auteurs, comme le montrent du reste les synonymes donnés dans le texte. De même que le Dr Löw, M. Reuter rejette l'interprétation donnée par Thomson à diverses espèces linnéennes.

L'auteur cite comme plantes alimentaires non encore indiquées, ou ne l'ayant été qu'insuffisamment pour ces insectes: le populage (*Caltha palustris*) pour *Aphalara calthae* Linn. (*polygoni* Frst.), espèce que l'on rencontre en foule au printemps sur les fleurs de la plante en question; la marguerite des prés (*Chrysanthemum leucanthemum*) pour *Aphalara picta* Zett.; le laurier de Saint Antoine (*Epilobium angustifolium*) pour *Aphalara nebulosa* Zett.; le bouleau blanc (*Betula alba*) et le bouleau nain (*Betula nana*) pour *Psylla betulae* Linn., les blettes (*Chenopodium*) et même les arroches (*Atriplex*) pour *Trioza chenopodii* Reut.

M. Reuter communique à la page 167 la liste des espèces dont le développement et le genre de vie ne sont pas connus

ou ne le sont qu'incomplétement, ainsi qu'à la page 169 les espèces dont les plantes alimentaires sont connues, et qui sont arrangées d'après ces plantes.

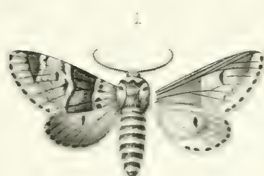
La page 159 donne un dessin du segment génital de *Psylla elegantula* ZETT., THOMS. ♂. On voit à la page 163 la description et le dessin de la nymphe jusqu'ici inconnue de *Trioza chenopodii* REUT., trouvée sur une blette, et à la page 165 la description, également accompagnée de dessin, de celle de *Trioza abdominalis* FLOR; un autre dessin donne le segment génital tant du mâle que de la femelle.

(P. 173 du texte.)

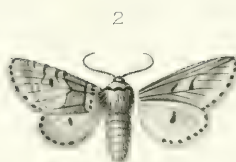
SVEN LAMPA: *Quelques observations sur la Leptura qvadripustulata.* FABR.

L'auteur a fait l'analyse d'une Lepture de ce nom au Musée d'histoire naturelle de Suède, d'où il veut faire ressortir que ce Longicorne ne doit pas être qu'une variété de couleur de *L. qvadrifasciata* L., et il démontre en même temps que c'est par erreur que FABRICIUS lui a décerné la Suède comme habitation, au lieu de la Sibérie.

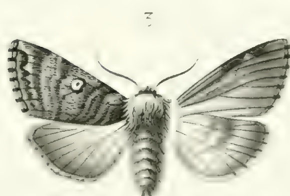
1

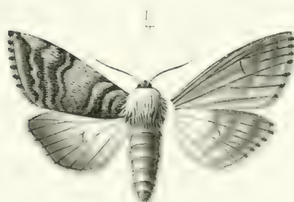
2

3

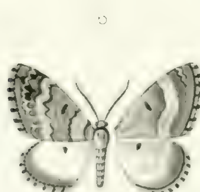
4

5

6

REVISION AF SKANDINAVIENS TIPULIDÆ

AF

H. D. J. Wallengren.

Tipulidæ tillhöra Dipterernas fjerde underordning, **Nematocera,** och skilja sig från alla öfriga till samma underordning hörande familjer derigenom, att thorax har på ryggsidan en tydlig och djup tvärsöm, som antyder gränsen mellan prothorax och mesothorax. Från *Chioneidæ*, hvilka till följd af lika thorax-bildning af flere räknas hit, skilja *Tipulidæ* sig nästan endast derigenom, att båda könen ega utbildade vingar, då deremot de förra äro aldeles vinglösa och dessutom hafva ett spindellikt utseende, hvilket ingalunda är fallet med Tipuliderna.

Hit höra de största och vackraste arter bland Nematocererna, ehuru en del andra äro små och oansenliga. Deras larver äro växtätare och lefva dels i fuktig jord, dels i ruttnande ved eller bland ruttnande löf, dels i stillastående vatten, dels i sakta rinnande bäckar; några få lefva till och med i källvatten; andra i svampar.

Följande slägten tillhöra vår fauna:

I:o Vingarne ega både dorsalnerv och subdorsalnerv. (Alæ costam dorsalem et subdorsalem gerunt).

A) Vingarnes subcostalnerv utlöper enkel i framkanten eller är den i spetsen tvågrenig, sändande den ena grenen (eller en tvärnerv) till framkanten och den andra grenen (eller en tvärnärv) till radialgrenen. (Costa subcostalis alarum in margine anteriore simplex excurrens, vel apex ejus est duplex, ramulum alterum (l. costam transversam) in margine anteriore et ramulum alterum (l. costam transversam) in costa radiali emittens.)

(I:o) Palpernas leder likformiga, den sista stundom förlängd, men aldrig piskformig. (Articuli palporum invicem conformes; art. ul-

timus interdum elongatus, minime vero flagelliformis).

1:o) Mellersta fotparet kortare än de öfriga. Vingarne med eller utan inskjutningsfält utanför diskfältet; 6 nerver utlöpa i vingarnes inkant; dorsalnerven rät eller nästan rät, åtminstone föga slingrande; subradialgrenen tvågrenig. (Pedes intermedii reliquis breviores. Cellula alarum invectitia extra cellulam discoidalem aut adest aut deest; costæ 6 in margine interiore exspirant; costa dorsalis recta l. fere recta, saltem haud flexa; costa subradialis biramosa.)

(A) Ulnarfältets och diskfältets tvärnerver midt för eller nästan midt för hvarandra, så att det slutna ulnarfältet är nästan lika långt med diskfältet. (Costa transversa cellulæ ulnaris contra l. fere contra costam transversam cellulæ discoidalis; cellula ulnaris itaque cellulæ discoidali longitudine æqualis l. fere æqualis.)

1. **Dasyptera.** Vingarne öfver hela ytan håriga; diskfältet utsänder 4 nerver, hvaraf 1:sta och 3:dje äro tvågreniga, de öfriga enkla. (Alæ undique hirtæ; cellula discoidalis costas 4 emittit, quarum 1:ma et 3:tia biramosæ, reliquæ simplices.)

2. **Trichosticha.** Vingarne blott på nerverna håriga; diskfältet utsänder 4 nerver, hvaraf den 1:sta och 4:de äro tvågreniga, de öfriga enkla. (Alæ tantum in nervis hirtæ; cellula discoidalis costas 4 emittit, quarum 1:ma et 4:ta biramosæ, reliquæ simplices.)

(B) Ulnarfältets tvärnerv belägen långt innanför eller långt utanföre diskfältet, så att ulnarfältet är betydligt kortare eller betydligt längre än diskfältet. (Costa transversa cellulæ ulnaris aut valde intra l. valde extra costam transversam cellulæ discoidalis; cellula ulnaris itaque cellula discoidali aut valde brevior aut valde longior.)

3. **Erioptera.** Vingarne blott utmed nerverna håriga. (Alæ tantum juxta costas hirtæ.)

2:o) Mellersta fotparet lika långt med de öfriga, åtminstone ej kortare än det främre. (Pedes intermedii reliquis longitudine æquales, pedibus anticis saltem non breviores.)

(A) Vingarne vanligen med inskjutningsfält utanför diskfältet; sällan hos en och annan individ felslående antingen på ena eller båda vingarne. (Alæ cellula invectitia extra cellulam discoidalem plerumque adest; apud specimen unum alterumve in una ala l. in alis ambabus rarissime deest,)

(1:o) I midten af det genom tvärnerv slutna ulnarfältet finnes en tvärnerv. (In medio cellulæ ulnaris, costula transversa clausæ, adest costula transversa.)

4. **Idioptera.** Vingarnes subradialgren tvågrenig; carpalgrenen enkel; inskjutningsfältet utsänder 3 nerver, hvaraf den främsta är tvågrenig. (Costa subradialis alarum biramosa; costa carpalis simplex; cellula invectitia costas 3 emittit, quarum 1:ma biramosa.)

5. **Nasiterna.** Vingarnes subradialgren enkel; carpalgrenen tvågrenig; inskjutningsfältet utsänder 4 nerver, hvaraf de båda mellersta stundom äro förenade i kort gemensam stam. (Costa subradialis alarum simplex; costa carpalis biramosa; cellula invectitia costas 4 emittit, quarum 2 intermediæ in trunco communi brevissimo interdum conjunctæ.)

(2:o) I midten af det genom tvärnerv slutna ulnarfältet finnes ingen tvärnerv. (In medio cellulæ ulnaris, costula transversa clausæ, adest costula transversa nulla.)

a) Vingarnes radialgren utlöper i vingens framkant och ej i subradialgrenen, med hvilken den likväl ofta förenas genom en tvärnerv. (Costa radialis alarum in margine anteriore nec in costa subradiali, nisi costula transversa cum ea sæpe connexa, excurrens.)

1) Vingarnes inskjutningsfält utsänder 3 nerver, hvaraf den främsta är tvågrenig. (Cellula invectitia al. costas 3, quarum 1:ma biramosa, emittens.)

(1) Vingarnes dorsalnerv rät eller nästan rät, åtminstone ej starkt bågformigt böjd. (Costa al. dorsalis recta l. fere recta, saltem non arcuatim flexa.)

(a) Från diskfältets främre hörn utgå 2 nervgrenar (subradialgrenen) förenade i gemensam stam, och emellan detta hörn samt inskjutningsfältet utgår från diskfältets tvärnerv en enkel nervgren (carpalgrenen). Vingarne under hvilan plattliggande. Ögonen nakna. (Ex angulo anteriore cellulæ discoidalis ramuli 2 costæ, in trunco communi conjuncti, egredientes, et inter angulum illum et cellulam invectitiam costa simplex e costula transversa cellulæ discoidalis egrediens. Alæ incumbentes. Oculi nudi.)

6. **Epiphragma.** Vingarnes subcostalnerv både vid basen, i spetsen och vid midten förenad med framkanten genom en tvärnerv. (Costa subcostalis al. et ad basin, ad apicem et ad medium cum margine anteriore costula transversa connexa.)

7. **Limnophila.** Vingarnes subcostalnerv blott vid basen och vid spetsen, men ej vid midten förenad med framkanten ge-

nom tvärnerv. (Costa subcostalis al. ad basin et ad apicem, non vero ad medium cum margine anteriore costula transversa connexa.)

(b) Från diskfältets främre hörn utgå 3 nervgrenar (subradialgrenen och carpalgrenen) antingen alla enkla eller 2 förenade i gemensam stam och emellan detta hörn samt inskjutningsfältet utgår från diskfältets tvärnerv ingen nervgren. Vingarne utspärrade. (Ex angulo anteriore cellulæ discoidalis ramuli 3 costæ, aut omnes simplices aut 2 in trunco communi conjuncti, egredientes, et inter angulum illum et cellulam invectitiam ramulus costæ nullus e costula transversa cellulæ discoidalis egrediens. Alæ divaricatæ.)

8. **Pedicia.** Ögon ludna. (Oculi hirti.)

(2) Vingarnes dorsalnerv starkt bågformigt böjd. Vingarne plattliggande. (Costa dorsalis al. valde arcuatim flexa. Alæ incumbentes.)

9. **Diazoma.** Vingar håriga; dorsalnerven lång, 2 gånger bågformigt böjd. (Alæ hirtæ; costa dorsalis longa, bis arcuatim flexa.)

10. **Trichocera.** Vingar nakna; dorsalnerven kort, 1 gång bågformigt böjd. (Alæ nudæ; costa dorsalis brevis, semel arcuatim flexa.)

2) Vingarnes inskjutningsfält utsänder 2 nerver, den främste tregrenig. (Cellula al. invectitia costas 2 emittens, quarum 1:ma triramosa.)

11. **Veruina.** Vingarne plattliggande; subradialgrenen tvågrenig; dorsalnerven rät eller nästan rät. (Alæ incumbentes; costa subradialis biramosa; costa dorsalis recta l. fere recta.)

3) Vingarnes inskjutningsfält utsänder 3 nerver, alla enkla; 6 nerver hinna vingens inkant. (Cellula invectitia al. costas 3, omnes simplices, emittens; costæ 6 in margine interiore egredientes.)

(1) Vingarnes dorsalnerv rät eller nästan rät, åtminstone ej starkt S-formigt böjd. (Costa dorsalis al. recta, saltem minime S-formiter flexa.)

(a) Vingarnes subradialgren enkel. (Costa subradialis alarum simplex.)

*) Vingarnes subulnargren starkt bågformigt böjd bakåt till inkanten; antenner 16-ledade. (Costa

subulnaris al. postice valde arcuatim flexa in margine interiore egrediens; articuli antennarum 16.)

12. **Triogma.** Vingarnes carpalgren utgår från främre sidan af inskjutningsfältet; antennlederna rundade, ej längre än breda; thorax med 3 längdfåror på ryggen. (Costa carpalis al. e latere anteriore cellulæ invectitiæ egrediens; articuli antennarum rotundati, quam lati non longiores; thorax sulcis in dorso 3 longitudinaliter impressis ornatus.)

13. **Phalacrocera.** Vingarnes carpalgren utgår från diskfältets tvärnerv; antennlederna cylindriska, längre än breda; thorax utan längsfåror på ryggen. (Costa carpalis al. e costula transversa cellulæ discoidalis egrediens; articuli antennarum cylindrici, quam lati longiores; thorax sulcis impressis in dorso carens.)

**) Vingarnes subulnargren rät l. nästan rät, åtminstone ej starkt bågformigt böjd äfven om den i spetsen är något krökt. (Costa subulnaris al. recta l. fere recta, saltem non arcuatim flexa, etsi apex ejus interdum sit curvatus.)

(*) Mundelarne utdragna i ett näbb, som är lika långt med hufvud och thorax tillsamman. (Os in rostro capiti cum thorace longitudine æquali exsertum.)

14. **Rhamphidia.** Antenner med 16 leder; lederna rundade. (Antennæ 16-articulatæ; articuli rotundati.)

(**) Mundelarne utdragna i ett näbb, som är föga längre än hufvudet. (Os in rostro capite vix longiore exsertum.)

†) Från midten af subdorsalnerven utgår ett nervlikt vingveck, som ej hinner vingens inkant. (E medio costæ subdorsalis plica, costam mentiens, non vero marginem al. interiorem attingens, egredit.)

15. **Dicranoptycha.** Antenner med 16 leder; lederna rundade. (Antennæ 16-articulatæ; articuli rotundati.)

††) Från midten af subdorsalnerven utgår ej något nervlikt vingveck. (E medio costæ subdorsalis plica, costam mentiens, nulla egredit.)

16. **Limnobia.** Antenner med 14—15 leder; hos båda könen enkla, med hår; lederna ovala eller rundade. (Antennæ 14—15-articulatæ, in utroque sexu simplices, pilosæ; articuli ovati l. rotundati.)

17. **Rhipidia.** Antenner med 14 leder, hos ♂ kamlika, hos ♀ enkla; lederna stjelkformiga. (Antennæ 14-articulatæ, maris pectinatæ, feminæ simplices; articuli scapiformes.)

(b) Vingarnes subradialgren tvågrenig. (Costa subradialis al. biramosa.)

*) Vingar nakna. (Alæ nudæ.)

18. **Gonomyia.** Subradialgrenens främre gren ej genom tvärnerv förenad med radialgrenen. (Ramulus anterior costæ subradialis cum costa radiali costula transversa minime connexus.)

19. **Psiloconopa.** Subradialgrenens främre gren genom tvärnerv förenad med radialgrenen. (Ramulus anterior costæ subradialis cum costa radiali costula transversa connexus.)

**) Vingar håriga. (Alæ hirtæ.)

20. **Ula.** Subradialgrenens främre gren genom tvärnerv förenad med radialgrenen. (Ramulus anterior costæ subradialis cum costa radiali costula transversa connexus.)

(2) Vingarnes dorsalnerv starkt S-formigt böjd; subradialgrenen tvågrenig; vingarne nakna. (Costa dorsalis al. valde S-formiter flexa; costa subradialis biramosa; alæ nudæ.)

21. **Symplecta.** Subradialgrenens främre gren genom tvärnerv förenad med radialgrenen. (Ramulus anterior costæ subradialis cum costa radiali costula transversa connexus.)

b) Vingarnes radialgren utlöper ej i framkanten utan något böjd i subradialgrenen; subdorsalnerven rät l. nästan rät; subulnargrenen starkt bågformigt böjd bakåt till inkanten; subradialgrenen enkel. (Costa radialis al. subflexa in costa subradiali nec in margine anteriore excurrens; costa subdorsalis recta l. fere recta; costa subulnaris postice valde arcuatim flexa in margine interiore egrediens; costa subradialis simplex.)

22. **Cylindrotoma.** Vingarnes carpalgren utgår från diskfältets tvärnerv; antennlederna långsträckta, nästan cylindriska; inskjutningsfältet utsänder 3—4 nerver. (Costa carpalis al. e co-

stula transversa cellulæ discoidalis egrediens; articuli antennarum elongati, fere cylindrici; cellula invectitia costas 3—4 emittens.)

(B) Vingarne utan inskjutningsfält utanför diskfältet. (Alæ cellula invectitia extra cellulam discoidalem carentes.)

(1:o) Vingarnes subradialgren enkel, förenad med radialgrenen genom *en* tvärnerv. (Costa subradialis simplex, cum costa radiali costula *unica* transversa connexa.)

23. **Ninguis.** Vingarnes ulnarfält slutes genom en tvärnerv, som är belägen vid eller nära invid vingens midt, långt innanför diskfältets; utanför detta senares tvärnerv finnes blott en tvågrenig nerv. (Cellula ulnaris al. costula transversa, ad l. prope medium alæ et longe intra costulam transversam cellulæ discoidalis locata, clausa; extra costulam transversam cellulæ discoidalis costa unica biramosa.)

24. **Tricyphona.** Vingarnes ulnarfält slutes genom en tvärnerv, som är belägen vid eller något utanför diskfältets; utanför detta senares och ulnarfältets tvärnerv finnas 3 tvågreniga nerver. (Cellula ulnaris al. costula transversa, ad l. aliquantulum extra costulam transversam cellulæ discoidalis locata, clausa; extra costulam transversam cellulæ discoidalis et cellulæ ulnaris costæ 3 biramosæ.)

(2:o) Vingarnes subradialgren tvågrenig; ulnarfältet slutes genom en tvärnerv, som är belägen vid eller utanför diskfältets. (Costa subradialis al. biramosa; cellula ulnaris al. costula transversa, ad l. extra costulam transversam cellulæ discoidalis locata, clausa.)

25. **Dicranota.** Antenner med 13 leder; vingarnes subradialgren förenad med radialgrenen genom 2 tvärnerver. (Antennæ 13-articulatæ; costa subradialis al. costulis 2 transversis cum costa radiali connexa.)

26. **Anisomera.** Antenner med 6 leder; vingarnes subradialgren förenad med radialgrenen genom 1 tvärnerv. (Antennæ 6-articulatæ; costa subradialis al. costula unica transversa cum costa radiali connexa.)

(II:o) Palpernas leder olikformiga; den sista lång, piskformig; 7 nerver utlöpa i vingens inkant. (Articuli palporum invicem difformes; articulus ultimus elongatus, flagelliformis; costæ 7 in margine exteriore al. egredientes.)

27. **Pachyrhina.** Antenner med 13 leder; vingar plattliggande. (Antennæ 13-articulatæ; alæ incumbentes.) Se nedan.

B) Vingarnes subcostalnerv utlöper endast i radialgrenen, ej i framkanten, med hvilken den ej genom tvärnerv förenas; palpernas leder olikformiga, den sista lång och piskformig; 7 nerver utlöpa i vingens inkant. (Costa subcostalis al. in costa radiali excurrens, nec in margine anteriore, cum quo costula transversa minime connectitur; articulæ palporum invicem difformes; articulus ultimus elongatus, flagelliformis; costæ 7 in margine interiore egredientes.)

1:o) Vingarne plattliggande. (Alæ incumbentes.)

27. **Pachyrhina.** Antenner med 13 leder, enkla; utanför diskfältet ett inskjutningsfält, hvarifrån utgå 3, merendels enkla nerver, men stundom äro de båda främsta förenade i en kort stam; subradialgrenen enkel, förenad genom tvärnerv med den dervid bågformigt inböjda radialgrenen. (Antennæ 13-articulatæ, simplices; extra cellulam discoidalem adest cellula invectitia, costas 3 plerumque simplices, interdum vero 2 anteriores in trunco brevi communi conjunctas, emittens; costa subradialis simplex, costula transversa cum costa radiali ibi arcuatim inflexa connexa.)

28. **Dolichopeza.** Antenner med 12 leder, enkla; utanför diskfältet ej något inskjutningsfält; subradialgrenen tvågrenig, främre grenen tillbakalöpande. (Antennæ 12-articulatæ, simplices; extra cellulam discoidalem cellula invectitia nulla adest; costa subradialis biramosa, ramulus anterior recurrens.)

2:o) Vingarne utspärrade, ega inskjutningsfält. (Alæ divaricatæ; cellula invectitia adest.)

(A) Vingarnes inskjutningsfält utsänder 3 nerver, alla enkla, men de 2 främsta utgå från samma punkt. (Cellula invectitia costas 3, omnes simplices, emittens, sed costæ 2 anteriores ex eodem loco egrediunt.) *T. nigra,* se N:o 31.

29. **Nephrotoma.** Antenner med 19 leder, längre än hufvud och thorax (♂), eller med 15 leder, dubbelt så långa som hufvudet (♀.) (Antennæ 19-articulatæ, capite cum thorace longiores (♂), l. 15-articulatæ, capite duplo longiores (♀.)

(B) Vingarnes inskjutningsfält utsänder 2 nerver, den främsta tvågrenig; antenner med 13 leder. (Cellula invectitia costas 2 emittens, quarum anterior biramosa; antennæ 13-articulatæ.)

30. **Ctenophora.** Antenner kamlika (♂), eller enkla (♀), sågade eller med cylindriska eller rundade leder, hvilka ej äro rundt omkring försedda med längre hår. (Antennæ maris pectinatæ, feminæ simplices, serratæ l. articuli earum cylindrici aut rotundati minime verticillatim pilosi.)

31. **Tipula.** Antenner hos båda könen enkla med cylindriska, sällan något sågade leder, hvilka åtminstone mot basen äro försedda med längre hår. (Antennæ utriusque sexus simplices; articuli earum cylindrici, rarius serrati, erga basin saltem semper verticillatim pilosi.)

II:o Vingarne sakna dorsalnerv men ega subdorsalnerv; subcostalnerven utlöper i framkanten och ej i radialgrenen; palpernas sista led lång, piskformig; inskjutningsfält saknas. (Alæ costa dorsali carent, sed costam subdorsalem gerunt; costa subcostalis in margine anteriore nec in costa radiali excurrens; articulus ultimus palporum elongatus, flagelliformis; cellula invectitia deest,)

32. **Ptychoptera.** Antenner med 16 leder; vingarnes radialgren i spetsen tvågrenig, utsändande en gren i framkanten och en gren i den tvågreniga subradialgrenen. (Antennæ 16-articulatæ; costula radialis al. apice biramosa, ramulum alterum in margine al. anteriore et ramulum alterum in costa subradiali biramosa mittens.)

---

1. Slägtet DASYPTERA Schin.

(**Erioptera** Zett.).

I:o Antenner trådformiga. (*Spyloptera* Rond.).

A) Vingar med inskjutningsfält utanför diskfältet. (Skuldrornas kant blek; antenner och fötter bruna; lårens bas något blek).

1. **D. fascipennis** (Zett.) grå; kolfvar hvitaktiga; vingar med brun tvärskuggning, från hvilken ett matt, brunt tvärband går öfver tvärnerverna.

Zett. X. 3777. XI. 4355. XII. 4891. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Juli och Augusti månader i Lappmarkerna, Finmarken och på Dovre.

B) Vingar utan inskjutningsfält utanför diskfältet. (Anus gul; antenner bruna).

1) På skuldrorna en hvit linea; fötter gula; lårens och tibiernas spets bruna.

2. **D. varia** (Meig.) brungrå; kolfvar ljusbruna, i spetsen hvita; vingar utåt brunfläckiga.

Zett. X. 3788.

Under Augusti och September i Skåne och Blekinge.

3. **D. hæmorrhoidalis** (Zett.) grå; kolfvar hvitgula; vingar ej brunfläckiga, men med brunt pterostigma.

Zett. X. 3789. XI. 4355. XII. 4892. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juni—September på hela halfön ända upp i Nordlanden.

2) På skuldrorna ingen hvit linea; fötter bruna; lårens bas gul.

4. **D. ruficauda** (Zett.) askgrå; kolfvar hvita; vingar ofläckade, men med ljusbrunt pterostigma.

Zett. X. 3792.

Under Augusti i Lappmarkerna.

II:o Antenner med knutformiga leder. (Vingar utan inskjutningsfält; kolfvar hvita; fötter gula; lårens spets brun eller brunaktig). (*Ormosia* Rond.)

A) Antenner brunaktiga; pterostigma brunt; kroppsfärg grå; vingar ofläckade.

5. **D. lineata** (Meig.) thorax grå med brun rygglinea.

Zett. X. 3783. XII. 4892. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Maj, Juni, Augusti och September på hela halfön ända upp i Finmarken.

6. **D. nodulosa** (Meig.) thorax grå (♂) eller rödgrå (♀) utan brun rygglinea.

Zett. X. 3785.

Under Maj, Augusti och September i Skåne.

B) Antenner bruna (♂) eller gulaktiga (♀), kroppsfärg gul; vingar ofläckade.

7. **D. similis** (Stæg.) thorax på ryggen rostbrunaktig, på sidorna gul, utan brun rygglinea.

Zett. X. 3786. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juli—September i södra Sverige samt södra Norge ända upp på Dovre. Exemplaren från Dovre hafva gråaktiga vingar med brunaktiga nerver.

2. Slägtet TRICHOSTICHA SCHIN.

(Erioptera ZETT.).

I:o Vingar oftast med inskjutningsfält utanför diskfältet. (*Ilisia* ROND.).

A) Vingar med många rundade, bruna fläckar.

1. **T. maculata** (MEIG.) brungul; abdomen med brun sidostrimma; fötter gula; främsta låren med brun midtelring; alla låren i spetsen bruna.

Zett. X. 3774.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige.

B) Vingar ofläckade, på sin höjd med mörkt pterostigma.

1) Thorax och abdomen helt gula.

2. **T. imbuta** (MEIG.) fötter gula; knän, tibiernas och tarsernas spets bruna.

Zett. X. 3776. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Juni och Juli i södra Norge.

2) Thorax och abdomen åtminstone ofvan grå eller bruna.

a) Fötter brunaktiga, lårens bas gul; kroppsfärg mörkgrå.

3. **T. trivialis** (MEIG.) thorax med svart rygglinea och blek sidolinea; anus gulaktig; abdomen oftast med mörkt ryggband. Varierar med eller utan inskjutningsfält å vingarne.

Zett. X. 3787. Siebke. Enum. IV. 217. *Eriopt. cinerascens* ZETT. X. 3775. Siebke. Enum. IV. 215. *Limnobia ciliaris* ZETT. X. 3888. Siebke. Enum. IV. 225.

Under Maj—September månader på hela halfön ända upp i Finmarken.

4. **T. denudata** (ZETT.) thorax utan svart rygglinea; abdomen brun med hvitaktiga segment-inskärningar.

Zett. X. 3778. SIEBKE. Enum. IV. 216.

Under Juni och Juli i Lappmarkerna och Finmarken.

b) Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; kroppsfärg undertill gul.

5. **T. areolata** (SIEBKE) thorax ofvan brungrå; abdomen ofvan brun, segmentkanterna, sidokanterna och anus gula.

Siebke. Nyt Mag. f. Naturv. 1872, 59. Enum. IV. 218.

Under Augusti i Österdalen i Norge.

II:o Vingar alltid utan inskjutningsfält utanför diskfältet; ofläckade. (*T. trivialis* se N:o 3).

A) Kroppsfärg grå.

1) Thorax utan flera bruna rygglinier, men stundom med en sådan.
a) Thorax med hvit linea på skuldrorna; fötter gula; anus gul; lårens spets brunaktig.

6. **T. diluta** (Zett.) ljusgrå; sidorna af thorax rödgulaktiga; antenner gulaktiga; abdomen smutsgrå.

Zett. X. 3793. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige samt i södra Norge ända upp på Dovre.

7. **T. sordida** (Zett.) rödgrå; sidorna af thorax rödgrå; antenner smutsgulaktiga; abdomen rödbrun med mörk rygglinea.

Zett. X. 3791. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juni—September i södra Sverige och i hela Norge ända upp i Nordlanden.

b) Thorax utan hvit linea på skuldrorna; fötter brunaktiga; antenner bruna.

8. **T. fuscipennis** (Meig.) brungrå; thorax med brun rygglinea; abdomen svartbrun, anus mer eller mindre gulaktig; höfterna och lårens bas gula.

Zett. X. 3782. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Juni—September i södra Sverige och södra Norge.

9. **T. obscuripes** (Zett.) askgrå; thorax på ryggen brun; abdomen brun, anus stundom gulaktig; höfterna brunaktiga.

Zett. X. 3790. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juli månad i Jämtland, Norrbotten och södra Norge.

2) Thorax med flera (4) bruna rygglinier; fötter grå; lårens och tibiernas spets brunaktig.

10. **T. 4-vittata** (Siebke) askgrå; antenner och abdomen svarta; kolfvar hvita.

Siebke. Nyt Mag. f. Naturv. 1870, 59, Enum. IV. 219.

Under Juli månad i Österdalen i Norge.

B) Kroppsfärg gul eller rödgul. (Antenner brunaktiga med gul bas).
1) Fötter blekgula; vingar gula.

11. **T. flavescens** (Lin.) blekgul; thorax med 3 mörka rygglinier; abdomens rygg mer eller mindre brun.

Zett. X. 3779. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Maj—September månader på hela halfön.

2) Fötter ljusbruna; lårens bas gul; vingar klara.

12. **T. lutea** (MEIG.) gul; thorax och abdomen med brun rygglinea. *Var. montana* MEIG. smutsgul.

Zett. X. 3780. Siebke. Enum. IV. 216. *E. montana* ZETT. X. 3781.

Under Maj och Juni månader i södra och mellersta Sverige samt i Norge till Trondhjem.

13. **T. tænionota** (MEIG.) lergul; thorax ofvan brunaktig med hvitaktig framkant; abdomen ofvan brun; anus rödgul.

Zett. X. 3781. Siebke. Enum. IV. 216.

Under Juni och Juli månader i södra och mellersta Sverige samt inom Norge i Værdalen och Nordlanden.

3. Slägtet ERIOPTERA MEIG.

(**Erioptera** ZETT.).

I:o Vingarnes ulnarfält betydligt kortare än diskfältet.

A) Kropp och vingar gula; fötter brungula, lårens bas blekare.

1. **E. ochracea** (MEIG.) thorax på rygg och sidor rostgul; vingarnes subradialgren skiljer sig från nervstammen något innanföre ulnargrenens förgrening; anus hos ♂ med korta, nästan dolda bihang.

Zett. X. 3794. XIII. 6529.

Under Juni och Juli månader i Skåne.

2. **E. appendiculata** (STÆG.) thorax på ryggen stundom rostgul, sidorna gula; vingarnes subradialgren skiljer sig från stammen midt för ulnargrenens förgrening; anus hos ♂ med 4 trådformiga bihang.

Zett. X. 3795. XI. 4355. XII. 4892. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juni—September på hela halfön.

B) Kroppen svart eller svartgrå.

a) Thorax utan blek sidolinea. (Fötter bruna med föga ljusare bas).

3. **E. murina** (MEIG.) svartbrun; antenner bruna; kolfvar mörka med ljusare stjälk.

Zett. X. 3796. XI. 4355. XII. 4892. Siebke. Enum. IV. 218.

Under Juni och Juli månader i Skåne, på Öland och i södra Norge.

4. **E. atra** (MEIG.) svart; antenner svarta; kolfvar hvita med brun stjälk; vingar hos ♂ korta.

Zett. X. 3797. Siebke. Enum. IV. 217.

Under Juni—September på hela halfön ända upp i Nordlanden.

b) Thorax med blek sidolinea. (Anus gulaktig; kolfvar hvitaktiga).

5. **E. grisea** (MEIG.) gråaktig med mörk, genombruten rygglinea på abdomen; antenner bruna med gul bas; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3798. XI. 4355.

Under Juli och Augusti månader i Skåne och Småland.

6. **E. obscura** (MEIG.) askgrå; abdomen svartaktig; antenner helt bruna; fötter mörkbruna; lårens bas gul.

Zett. X. 3799. XI. 4355. Siebke Enum. IV. 218.

Under Juni och Juli månader på Gotland och i Södra Norge ända till Trondhjem.

II:o Vingarnes ulnarfält betydligt längre än diskfältet.

7. **E. flava** (SCHUMM.) lifligt ockragul; vingar blekgula med gula nerver.

Limnobia flava ZETT. X. 3866.

Under Juli månad i Skåne.

4. Slägtet IDIOPTERA MAQ.

(**Limnobia** ZETT.)

I:o Vingar klara med 4 bruna tvärband, hvaraf 1 vid basen, 2 öfver disken och 1 i vingspetsen.

1. **I. fasciata** (LIN.) låren gula, i spetsen svartbruna; thorax grå, bröstsidor och bakrygg skiffergrå; abdomen orangegul (♂) eller förherrskande brun (♀); vingarnes tvärband sammanhängande.

Lin. S. N. 973. 18. Meig. Syst. Beschr. I. 121 (non vero Zett.)

Under Juli månad i Skåne.

2. **E. pulchella** (MEIG.) låren bruna, vid basen gula; thorax grå; bröstsidorna ofvan, ryggskölden baktill och bakryggen på sidorna gula; abdomen såsom hos föregående; vingarnes tvärband fläckformiga.

Meig. S. B. VI. 275. 66. *L. fasciata* Zett. X. 3809. Siebke Enum. IV. 219.

Under Juni—Augusti på hela halfön ända upp i Finmarken.

II:o Vingar hvitaktigt klara med större bruna fläckar längs framkanten. (Kroppsfärg grå; fötter gulaktiga; lårens, tibiernas och tarsernas spets brunaktig).

3. **I. marmorata** (Meig.) thorax med 2 tydliga bruna rygglinier; antenner gula; vingarnes fläckar 4—6; tvärnerverna brunkantade; längdnerverna brunpunkterade.

Zett. X. 3811. XII. 4893. Siebke Enum. IV. 220.

Under Juni—Augusti på hela halfön ända upp i Nordlanden.

4. **I. trimaculata** (Zett.) thorax nästan utan bruna rygglinier; antenner bruna; vingarnes fläckar 3, otydliga; tvärnerverna otydligt brunkantade.

Zett. X. 3812. XII. 4893. Siebke Enum. IV. 220.

Vid samma tid som föregående i hela Norge ända upp i Nordlanden. Måhända blott varietet af förra arten.

5. Slägtet NASITERNA n. gen.

(**Limnobia** Zett.)

1. **N. variinervis** (Zett.) grå eller gråbrun; thorax med 3 bruna rygglinier; abdomens segment-inskärningar och fötterna lergula; lårens, tibiernas och tarsernas spetsar mörka; vingarne smutsgula, med 7—8 mörkbruna, nästan fyrsidiga fläckar i framkanten och många, rundade, mattbruna fläckar i disken och inkanten.

Zett. X. 3813. Siebke Enum. IV. 220.

Under Juni och Juli månader i Værdalen i Norge.

6. Slägtet EPIPHRAGMA Ost-Sack.

(**Limnobia** Zett.)

1. **E. pictum** (Fabr.) brungul; thorax med 3 brungrå ryggband; abdomen med brun rygglinea och sidolinea; vingarne med bruna ringar och fläckar; fötter gulaktiga; låren mot spetsen med 2 bruna ringar.

Zett. X. 3818. XII. 4894.

Under Juni och Juli månader i södra och mellersta Sverige samt i N. Norge och på Dovre.

7. Slägtet LIMNOPHILA Maq.
(Limnobia Zett.)

I:o Den tvågrenige subradialgrenens båda grenar lika långa med eller längre än deras gemensamma stam, åtminstone ej betydligt kortare än densamma.

A) Fötter ovanligt tjocka, öfver allt täthåriga.

1. **L. barbipes** (Meig.) gulbrun; thorax på ryggen gulgrå med 4 otydliga bruna linier; abdomen med brun genombruten rygglinea; vingarne rostbrunaktiga, i framkanten rostgula och der med 3—4 bruna fläckar; fötter rostbruna, lårens och tibiernas spets mörkare.

Zett. X. 3831.

Under Juni—Augusti månader i södra och mellersta Sverige.

B) Fötter ej ovanligt tjocka och endast gleshåriga.

1.o) Vingar färgade, beströdda med större eller mindre bruna punkter och ofta med större bruna fläckar i framkanten. (Kroppsfärg grå eller gråbrun; thorax med bruna, mer eller mindre tydliga rygglinier).

a) Låren bruna, mot basen gula; höfter grå; antenner svartbruna.

2. **L. punctata** (Meig.) vingar blekt brungulaktiga med bruna fläckar och teckningar; längs framkanten 4—5 stora mörkare fläckar.

Zett. X. 3816. Siebke Enum. IV. 220.

Under Maj—Juli inom Sverige från Skåne upp i Jämtland och inom Norge från Dovre in i Nordlanden.

b) Låren gula, blott i spetsen bruna; höfter gula; antenner ljusbruna eller gulaktiga.

3. **L. pictipennis** (Meig.) vingar hvitaktiga med bruna fläckar och teckningar; längs framkanten omkring 6 större och mörkare fläckar.

Zett. X. 3814. XII. 4893.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige.

4. **L. angustipennis** (Meig.) vingar smutsigt lergulaktiga med många bruna, små punkter, men utan större fläckar längs framkanten.

Zett. X. 3815. XII. 4893, 4894.

Under Maj—Juli månader i Skåne.

2:o) Vingar ofläckade, blott stundom med en och annan brun punkt vid framkanten och med bruna tvärnerver.

(A) Den tvärnerv, hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen ligger innanför eller vid den förres förgreningsställe. (Vingar brunaktiga).

a) Kroppen rostgul; thorax med 3 mer eller mindre sammanflytande, bruna rygglinier.

1) Vingarnes tvärnerver ej brunskuggade; pterostigma mycket ljusbrunt; fötter brunaktiga, vid basen gulaktiga.

5. **L. fuscipennis** (MEIG.) antennernas första basled gul.

MEIG. S. B. I. 125. 11.

Under Juli månad i Skåne.

6. **L. discicollis** (MEIG.) antennernas första basled grå eller svartaktig.

Zett. X. 3822. Siebke Enum. IV. 220.

Under Juni—Augusti månader på hela halfön ända upp i Finmarken.

2) Vingarnes tvärnerver brunskuggade; fötter gula, lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.

7. **L. subtincta** (ZETT.) antennernas 2 första basleder gula.

Zett. X. 3823.

Under September månad i Skåne.

b) Kroppsfärg brun; thorax utan mörka rygglinier. (Vingarnes tvärnerver ej brunskuggade).

8. **L. decolor** (ZETT.) antenner bruna; sidorna af thorax brungula; fötter gula, lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.

Zett. X. 3824.

Förekommer i Lappmarkerna.

(B) Den tvärnerv, hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen, ligger långt utanför den förres förgreningsställe.

1) Thorax grå: abdomen mörk.

a) Thorax med 3 bruna ryggband. (Kroppsfärg askgrå; fötter brunaktiga, lårens bas blekgul).

9. **L. lucorum** (MEIG.) mellersta ryggbandet å thorax enkelt; vingar blekbruna; dorsalnerven i spetsen krökt.

Zett. X. 3820. XII. 4892.

Under Juli och Augusti månader i södra Sverige.

10. **L. placida** (MEIG.) mellersta ryggbandet å thorax dubbelt; vingar klara; dorsalnerven i spetsen rät.

Zett. X. 3821. XI. 4355. XII. 4894. Siebke Enum. IV. 220.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och i S. Norge.

b) Thorax utan bruna ryggband. (Kroppsfärg mörkgrå; fötter mörkbruna, höfter och lårens bas gula).

11. **L. arctica** (ZETT.) vingar blekt gråklara med gul bas, bruna nerver och svartaktigt pterostigma.

Zett. X. 3825. XI. 4356. Siebke. Enum. IV. 221.

Under Juni—Augusti i Norra Sverige ned i Jämtland samt i hela Norge.

12. **L. squalens** (ZETT.) vingar hvitaktigt klara med brun punkt vid midten af framkanten, brunt pterostigma och svagt brunskuggade tvärnerver.

Zett. X. 3827. Siebke Enum. IV. 221.

Under Juni och Juli månader i N. Sverige ned i Jämtland och i hela Norge.

2) Thorax grå med glänsande svart disk, utan ryggband; abdomen rostgul med 6 svarta ryggband. (Fötter rostgula, lårens och tibiernas spets mörk.)

13. **L. abdominalis** (STÆG.) vingar smala, smutsigt klara med blek bas, brun punkt vid pterostigma och svagt brunkantade nerver.

Zett. X. 3829. Siebke Enum. IV. 221.

Under Juli månad i Værdalen i Norge.

3) Thorax och abdomen rostgula.

a) Thorax med 1 svartbrun rygglinea. (Hufvud grått; antenner gula eller ljusbruna, åtminstone första basleden mörk; vingar klara, något gulaktiga.)

14. **L. dispar** (MEIG.) vingar klara; pterostigma svartbrunt; fötter mörkbruna, lårens bas gul, tibierna lergula med brun spets.

Zett. X. 3832. XI. 4356. XII. 4894.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige.

15. **L. lineola** (MEIG.) vingar gulaktigt klara; pterostigma ljust; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3834. XI. 4356. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 221.

Under Juli—September inom Sverige ända upp i Jämtland och inom Norge upp i Værdalen.

b) Thorax med 2 svartbruna rygglinier. (Hufvud grått eller gult; antenner mörkbruna.)

16. **L. ochracea** (MEIG.) vingar klara; pterostigma svartbrunt; fötter ljusbruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3835.

Under Juli månad i Skåne.

c) Thorax utan mörka rygglinier. (Hufvud grått; fötter gula, lårens och tibiernas spets bruna.)

17. **L. ferruginea** (MEIG.) vingar gulaktiga utan svart punkt och med blekt pterostigma. *Var.* abdomen svartaktig.

Zett. X. 3835. XI. 4356. Siebke Enum. IV. 221.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige och i S. Norge.

18. **L. glabricula** (MEIG.) vingar klara med svart punkt vid midten af framkanten, svartbrunt pterostigma och svagt brunkantade tvärnerver.

Zett. X. 3837. Siebke Enum. IV. 221.

Under Juli och Augusti månader i hela Sverige, men inom Norge hittills blott funnen i de norra delarne.

II:o Den tvågreniga subulnargrenens båda grenar betydligt kortare än deras gemensamma stam.

A) Utanför den tvärnerv (om den finnes), hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen, finnes ingen tvärnerv emellan förstnämda gren och vingens framkant.

1:o) Den tvärnerv, hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen, ligger (om den finnes) betydligt utanför den förstnämdes förgreningsställe. (Vingarne mer eller mindre gulaktiga.)

a) Thorax grå, med mörka ryggband; pterostigma blekt.

19. **L. nemoralis** (MEIG.) thorax med 4 ryggband; abdomen lergul eller brungul; antenner bruna, 2 basleder gula; fötter gulaktiga.

Zett. X. 3839. XI. 4356. Siebke Enum. IV. 221.

Under Juli och Augusti i södra Sverige samt i Norge åtminstone till Trondhjem.

20. **L. leucophæa** (MEIG.) thorax med 3 breda ryggband; abdomen svartbrun; antenner helt bruna; fötter gulaktiga.

Zett. X. 3840. Siebke Enum. IV. 222.

Under Juli månad i hela Sverige och N. Norge.

b) Thorax glänsande lergul med gula sidor, utan mörkare ryggband; pterostigma svartbrunt.

21. **L. nitidicollis** (MEIG.) abdomen svartbrun; fötter rödbruna, lårens bas rostgul.

Zett. X. 3844.

Under Juli månad i Skåne.

2:o) Den tvärnerv, hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen, ligger strax innanför den förstnämdes förgreningsställe. (Vingar klara; pterostigma blekt.)

22. **L. hyalipennis** (ZETT.) askgrå; thorax med 3 breda, bruna ryggband; antenner mörka; fötter ljust brunaktiga; lårens bas blek.

Zett. X. 3842. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 222.

Under Juli och Augusti månader i Östergötland och S. Norge.

B) Utanför den tvärnerv, hvarigenom subradialgrenen förenas med radialgrenen, finnes en annan tvärnerv, tillslutande ett vingfält omkring pterostigma. (Vingar klara; pterostigma svartbrunt.)

23. **L. stigmatella** (ZETT.) askgrå; thorax med 3 breda, bruna ryggband; fötter svartbruna; lårens bas gul.

Zett. X. 3843.

Under Augusti i Lappmarkerna.

8. Slägtet: PEDICIA LATR.

1. **P. rivosa** (LIN.) askgrå; thorax med 3 och abdomen med 1 mörkare ryggband; vingar klara, längs framkanten ojämt bruna och med ett vinkladt, brunt tvärband.

Zett. X. 3800. XII. 4892. Siebke Enum. IV. 219.

Under Juni—September på hela halfön.

9. Slägtet: DIAZOMA N. GEN.

(**Trichocera** SIEBKE.)

1. **D. hirtipennis** (SIEBKE) brun; vingar brunaktigt klara, ofläckade, med omärkbart pterostigma; fötter blekt brunaktiga, vid basen bleka.

Siebke Nyt Mag. f. Nat. 1864. 184. **Enum.** IV. 240.

Under Augusti månad på Dovre.

10. Slägtet: TRICHOCERA Meig. Zett.

I:o Vingar med 3 bruna, mer eller mindre tydliga fläckar.

1. **T. maculipennis** (Meig.) brungrå; thorax med 4, ofta otydliga, mörka rygglinier; abdomen rödgul eller brunaktig; vingarnes tvärnerver och en del längdnerver mer eller mindre brunkantade.

Zett. X. 4046. Siebke Enum. IV. 240.

Under Maj—Augusti i S. Sverige samt i S. Norge ända upp på Dovre.

II:o Vingar ofläckade eller blott med brunskuggade tvärnerver. (Thorax med 4, ofta otydliga, mörka rygglinier.)

2. **T. relegationis** (Lin.) mörkgrå; vingarnes tvärnerver brunskuggade; ulnarfältets tvärnerv belägen innanför slutet (närmare midten) af inskjutningsfältet.

Zett. X. 4045. Siebke Enum. IV. 240.

Under April och Maj, sedan åter under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige, åtminstone upp i Jämtland, samt inom Norge från södra delarne åtminstone upp på Dovre.

3. **T. hiemalis** (De Geer) brungrå; vingarnes tvärnerver ej brunskuggade; ulnarfältets tvärnerv belägen vid slutet af (ej innanför) inskjutningsfältet. *Var. parva* Meig, mindre, blott mellersta rygglinien å thorax tydlig.

Zett. X. 4041. Siebke Enum. IV. 240. *T. parva* Zett. X. 4043. Siebke Enum. IV. 240.

Under Maj—November på hela halfön ända upp i Nordlanden.

11. Slägtet: VERUINA n. gen.

(**Limnobia** Zett.)

1. **V. bifurcata** (Zett.) glänsande gul; abdomen med brun sidolinea; antenner bleka; vingar gulaktiga; pterostigma, tvärnerverna och en punkt nära midten af framkanten blekbruna; fötter gula.

Zett. X. 3893.

Under Augusti månad i Lappland.

12. Slägtet: TRIOGMA SCHIN.

(**Limnobia** ZETT.)

1. **T. trisulcata** (SCHUMM.) svartgrå; abdomen brun med mörk rygglinea; vingarne brunaktiga med mörkt pterostigma och mörka nerver; fötter svartbruna, hårens bas gulaktig.

Zett. X. 3879. XII. 4357.

Under Maj—Juli i södra och mellersta Sverige.

13. Slägtet: PHALACROCERA SCHIN.

(**Limnobia** ZETT.)

1. **Ph. replicata** (LIN.) askgrå; thorax baktill brungul, med 3 bruna ryggband; abdomen gulbrun med svartbrunt ryggband; vingar brunaktiga, med ljusbrunt pterostigma; fötter brungula, hårens, tibiernas och tarsernas spets brun.

Zett. X. 3877. XI. 4357. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juni—September i hela Sverige och inom Norge från södra delen åtminstone ända upp på Dovre.

14. Slägtet: RHAMPHIDIA MEIG. ZETT.

1. **Rh. longirostis** (MEIG.) rostgul; thorax med 3 bruna rygglinier; antenner svartaktiga; abdomen svartbrun; vingarne gråaktiga; fötter svartbruna, hårens bas gul.

Zett. X. 3984. XII. 4901.

Under Juni och Juli månader i södra och mellersta Sverige.

15. Slägtet: DICRANOPTYCHA OST-SACH.

(**Limnobia** ZETT.)

1. **D. fuscescens** (SCHUMM.) gulbrunaktig; thorax med 4 otydliga, mörka ryggband; abdomen ofvan brunaktig, undertill gulaktig; antenner mörka med 2 gula basleder; vingar blekt brungulaktiga, utan tydligt pterostigma; fötter bruna, hårens bas gulaktig.

Zett. X. 3881. XI. 4357. XII. 4897. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juli och Augusti på Gotland, i Jämtland, vid Kristiania och på Homsedalsfjeld.

16. Slägtet: LIMNOBIA MEIG. ZETT.

I:o Kroppsfärgen gul, smutsigt lergul eller gulaktig.

A) Ulnarfältets tvärnerv infogad vid basen af inskjutningsfältet.

1:o) Utom det stundom mörka pterostigma och de likaledes stundom brunskuggade tvärnerverna finnas å vingarne en eller flera mörka punkter eller fläckar.

a) Vingarne med brunskuggade tvärnerver, 1 brun punkt vid midten af framkanten och brunt pterostigma. (Kroppsfärg rostgul; fötter gula, lårens spets mörk.)

1. **L. xanthoptera** (MEIG.) thorax med 2 svarta rygglinier; abdomen med bruna ryggfläckar, antenner gula; hjässan med brun fläck.

Zett. X. 3845.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige.

2. **L. dumetorum** (MEIG.) thorax med 3 bruna rygglinier; abdomen med bruna tvärband; antenner bruna; panna silfverhvit.

Zett. X. 3859.

Under Maj—Augusti i södra Sverige.

b) Vingar med 3—5 mörka fläckar längs framkanten.

1) Thorax med 3 bruna ryggband.

3. **L. annulata** (LIN.) brungul; hufvud mörkt; abdomen svartbrun, med gula segment-inskärningar; vingar gallerformigt brunskuggade, med 4—5 bruna framkantsfläckar; fötter gula, tibier och tarser blekbruna; låren med 3 bruna ringar.

L. nubeculosa Zett. X. 3851. XI. 4356. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 222. *Tipula annulata* Lin. F. S. 433. 1752.

Under Juni—September i södra Sverige, men inom Norge funnen såväl i södra som i norra delarne.

4. **L. flavipes** (FABR.) lik föregående, men vingarne med 3 bruna framkantsfläckar och låren utan bruna ringar, blott med brun spets.

Zett. X. 3852. XI. 4356. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 222.

Under Juni—Augusti på hela halfön.

5. **L. trivittata** (SCHUMM.) rostgul; hufvud mörkt med grå panna; abdomen på sidorna brun; vingar gulaktiga, med 3 bruna, oftast otydliga framkantspunkter; fötter gula; låren med brun ring i spetsen; tibiernas spets brun; antenner bruna, mot basen gula.

Zett. X. 3857. XI. 4356. Siebke Enum. IV. 223.

Under Juli och Augusti i södra Sverige och i södra Norge åtminstone till Dovre.

2) Thorax med 1 brunt ryggband. (Kroppsfärg rostgul.)

6. **L. tripunctata** (FABR.) lik föregående, men antenner gula, i spetsen ljusbruna.

Zett. X. 3855. XII. 4896. Siebke Enum. IV. 223.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och inom Norge upp i Værdalen.

7. **L. sylvicola** (SCHUMM.) antenner bruna, 1—2 basleder svarta, 3:dje gul; vingar med gråaktig gallerformig skuggning, 3 bruna framkantsfläckar och svagt brunskuggade tvärnerver; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3854. XI. 4356. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 222.

Under Juli och Augusti månader i norra Sverige samt i hela Norge.

2:o) Utom det stundom mörka pterostigma och de likaledes stundom brunskuggade tvärnerverna finnas å vingarne inga mörka punkter eller fläckar. (Thorax med 3 bruna, stundom sammanflytande rygglinier; vingar klara.)

a) Det svartbruna pterostigma genomskäres af en tvärnerv. (Vingarnes tvärnerver ej brunskuggade; kroppsfärg gulaktig.)

8. **L. macrostigma** (SCHUMM.) hufvud svart med grå panna; antenner helt svartbruna; abdomen med gula tvärband; fötter gulaktiga, låren med svartbrun ring nära spetsen.

Zett. X. 3861. XII. 4896. Siebke Enum. IV. 223.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige, åtminstone ända upp i Jämtland och inom hela Norge.

b) Pterostigma genomskäres ej af tvärnerv, utan ligger innanför en sådan. (Kroppsfärg ockragul; hufvud grått; antenner svartbruna, 1:a basleden merendels gul; fötter gula, lårens och tibiernas spets oftast brun.)

9. **L. modesta** (Meig.) pterostigma blekt eller blekbrunt; tvärnerverna ej brunskuggade.

Zett. X. 3863. XI. 4356. XII. 4896. Siebke Enum. IV. 223. *Glochina autumnalis* Zett. X. 3905.

Under Juni—September på hela halfön.

10. **L. chorea** (Meig.) pterostigma svartbrunt; tvärnerverna brunskuggade.

Zett. X. 3865. XII. 4836. Siebke Enum. IV. 223.

Under Juni—September i södra och mellersta Sverige, åtminstone ända upp i Jämtland samt i södra Norge.

B) Ulnarfältets tvärnerv infogad innanför basen af inskjutningsfältet. (Vingar rökiga, med 4—6 svartbruna framkantsfläckar; kroppsfärg rostgul; thorax med 4 svartaktiga ryggband; abdomen med ett sådant ryggband; antenner svartbruna, vid basen gula.)

11. **L. quadrinotata** (Meig.) vingar med 5—6 framkantsfläckar, deribland det stora, dubbla pterostigma; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3847. XI. 4356. XII. 4895. Siebke Enum. IV. 222.

Under Juni—September i södra och mellersta Sverige, åtminstone upp i Jämtland samt i hela Norge.

12. **L. quadrimaculata** (Lin.) vingar med 4 framkantsfläckar, deribland det stora, dubbla pterostigma; fötter gula, låren med brun ring bakom midten; tibiernas spets brun.

Zett. X. 3850. XI. 4356. *L. annulus* Zett. X. 3848. XI. 4356. Siebke Enum. IV. 222.

Under Maj—Augusti i södra Sverige och södra Norge.

II:o Kroppsfärg gråaktig, brun eller svart.

A) Vingar med 4 bruna fläckar nära framkanten. (Ulnarfältets tvärnerv infogad vid eller innanför basen af inskjutningsfältet.)

a) Thorax med svarta ryggband.

1) Fötter mörkbruna; lårens bas och en ring utanför deras midt gul; thorax med 4 svarta ryggband.

13. **L. elegans** (Zett.) mörkgrå; kanten af thorax smalt gul; abdomen hos ♀ med gula sidofläckar; anus gul; vingar rökiga; antenner helt bruna.

Zett. X. 3868. Siebke Enum. IV. 223.

Under Juni och Juli i norra Sverige, åtminstone ned i Jämtland samt i hela Norge.

2) Fötter gula eller hvita; lårens och tibiernas spets brun; thorax med 3 bruna ryggband. (Vingar klara; tvärnerverna brunskuggade.)

14. **L. tenuipes** (Zett.) mörkgrå; abdomen enfärgad; omkring nerverna i vingens inkant matta, grå fläckar; vingspetsen grå eller brun; fötterna hvitaktiga. *Var.* inkantsfläckarna bruna.

Zett. X. 3873. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juni—September i mellersta och norra Sverige samt i södra och mellersta Norge.

15. **L. decora** (Stæg.) thorax askgrå, abdomen brun med gulaktiga tvärband; omkring nerverna i vingens inkant blekbruna fläckar; vingspetsen grå eller brun; fötterna gula.

Zett. X. 3871. Siebke Enum. IV. 224.

Under Augusti och September i Jämtland och vid Kristiania.

b) Thorax med svart rygg, utan mörkare band. (Fötter mörkbruna, lårens bas bredt gul.)

16. **L. consimilis** (Zett.) mörkbrun; abdomen svart; vingar rökiga med bruna nerver.

Zett. X. 3870. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juli och Augusti i mellersta och norra Sverige samt inom Norge i Österdalen.

B) Vingar med 2 bruna punkter vid framkanten, brunt pterostigma och stundom matt brunskuggade tvärnerver. (Ulnarfältets tvärnerv infogad vid basen af inskjutningsfältet; vingar klara.)

17. **L. didyma** (Meig.) rödbrun; thorax med grå rygg och 3 sammanflytande mörka ryggband; hufvud gråaktigt; antenner svartbruna; fötter gula; lårens spets svartbrun.

Zett. X. 3874. XI. 4359.

Under Maj—Augusti i södra Sverige.

C) Vingarne med brun punkt i det otydliga pterostigma och brun punkt på basens tvärnerv. (Ulnarfältets tvärnerv och vingar såsom hos föregående.)

18. **L. tristis** (Schumm.) grå; thorax med 3 bruna ryggband; antenner, abdomen och fötter svartbruna; lårens bas gul.

Zett. X. 3880. XI. 4357. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

D) Vingar utan bruna punkter och fläckar, men stundom med brunt pterostigma.

a) Ulnarfältets tvärnerv infogad vid eller nära vid basen af inskjutningsfältet. (Kroppsfärg grå; fötter svartbruna; höfter och lårens bas gula; antenner bruna; vingar klara.)

1) Thorax med 3 mer eller mindre sammanflytande ryggband; abdomen gråaktig eller mörkbrun.

19. **L. murina** (Zett.) pterostigma fyrsidigt, svartbrunt.

Zett. X. 3882. Siebke Enum. IV. 224.

Under Juni—Augusti i norra och mellersta Sverige samt i Österdalen och på Dovre inom Norge.

20. **L. hyalinata** (Zett.) pterostigma fyrsidigt, otydligt, blekt.

Zett. X. 3883. Siebke Enum. IV. 225.

Vid samma tid som föregående i norra och mellersta Sverige samt i södra och mellersta Norge.

2) Thorax med 1 mörkt ryggband; abdomen blekgul med brun rygglinea.

21. **L. stigmatica** (Meig.) pterostigma fyrsidigt, svart.

Meig. S. B. VI. 278,77.

Under Augusti månad i Skåne.

b) Ulnarfältets tvärnerv infogad vid midten af inskjutningsfältet.

22. **L. parva** (Siebke) mörkgrå; vingar hvitaktiga; fötter blekt bruna; pterostigma blekt, deladt genom tvärnerv.

Siebke Nyt Mag. f. Nat. 1873, 178. Enum. IV. 225.

Under Juli och Augusti månader på Dovre.

23. **L. lugubris** (Zett.) svart; thorax smalt hvitkantad; bröst och fötter svarta; vingar brunaktiga; pterostigma fyrsidigt, svartaktigt.

Zett. X. 3890.

Under Juli månad i norra Sverige.

c) Ulnarfältets tvärnerv infogad innanför basen af inskjutningsfältet. (Vingar klara med svartbrunt pterostigma; antenner svarta.)

24. **L. morio** (Fabr.) glänsande svart; panna och bröstets sidor silfverglänsande; abdomen svartbrun, stundom med gula tvärband; fötter svartbruna med gul bas.

Zett. X. 3891. XI. 4357. Siebke Enum. IV. 225.

Under Maj—Augusti på hela halfön ända upp i Nordlanden.

d) Ulnarfältets tvärnerv infogad vid spetsen af inskjutningsfältet. (Vingar gråaktiga med grått, otydligt pterostigma; antenner gråaktiga, 2:dra leden stundom blek.)

25. **L. macroura** (SIEBKE) brungrå; anus sväld, rostgul; fötter brungula, höfternas spets och lårens bas blekare.

Siebke Nyt Mag. f. Nat. 1863, 179.

Under Juli och Augusti på Dovre.

17. Slägtet: RHIPIDIA MEIG. ZETT.

1. **Rh. maculata** (MEIG.) grå; thorax med 3 svartbruna ryggband; vingar hvitaktiga med många, spridda, svartbruna punkter, hvaraf de vid framkanten äro tydligast; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4009. XII 4002.

Under Juni—Oktober i södra och mellersta Sverige, åtminstone upp i Jämtland.

18. Slägtet: GONOMYIA OST-SACK.

(**Limnobia** ZETT.)

1. **G. tenella** (MEIG.) svafvelgul; thorax med 3 svartgå, mer eller mindre sammanflytande ryggband; abdomens rygg mörk, sidokanten gul; antenner och panna svartbruna; vingar klara med blekt pterostigma; fötter ljusbruna.

Zett. X. 3867. XI. 4357. XII. 4896. Siebke Enum. IV. 223.

Under Juli—Augusti i södra Sverige och i hela Norge.

2. **G. gracilis** (ZETT.) mörkgrå; thorax framtill med brunt ryggband; abdomen grå; vingar klara; fötter svartbruna; lårens bas gul.

Zett. X. 3892.

Under Juli i Lappmarkerna.

19. Slägtet: PSILOCONOPA ZETT.

1. **Ps. pilipes** (FABR.) svartbrun; thorax med mörkare ryggband; bröstets sidor och scutellen brungula; abdomens sidokanter, segmentkanter och anus gula; vingar bruna; nerverna svartbruna med brunaktiga skuggningar; tvärnerverna brunskuggade; fötter rostgula; tibierna hos ♂ ludna.

Limnobia pilipes Zett. X. 3875. Siebke Enum. IV. 224.

Under April—Juni—September i södra och mellersta Sverige och Norge.

2. **Ps. Meigeni** (ZETT.) glänsande svart; thorax med gul linea på skuldrorna; scutell och abdomens segment-inskärningar gula; vingar klara; fötter svarta, lårens bas gul.

Psiloconopa Meigeni Zett. X. 4007. Siebke Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli månader i Lappland, Norrbotten och Nordlanden.

20. Slägtet: ULA HALES.

(**Limnobia** ZETT.)

I:o Ulnargrenens tvärnerv infogad vid eller nära vid midten af inskjutningsfältet. (Fötter brungula; låren mot spetsen samt höfterna bruna.)

1. **U. pilicornis** (ZETT.) mörkbrun; bröstet gult; antenner och abdomen svarta; vingar brunaktiga, med aflångt, svartbrunaktigt pterostigma.

Zett. X. 3885. Siebke Enum. IV. 225.

Under Juli och Augusti på Gotland, i Norrbotten och i södra och mellersta Norge.

2. **U. pilosa** (SCHUMM.) askgrå: abdomen mörkbrun; antenner svarta, 1:sta leden gul; vingar gråaktiga med blekbrunt pterostigma.

Zett. X. 3886. *Cylindrotoma macroptera* Zett. X. 3903. XI. 4897.

Under Juni och Juli i Jämtland.

II:o Ulnargrenens tvärnerv infogad innanför basen af inskjutningsfältet. (Fötter, lår och höfter såsom hos föregående.)

3. **U. sororcula** (ZETT.) askgrå; abdomen mörkbrun; antenner helt svartbruna; vingar gråaktiga med blekbrunt pterostigma.

Zett. X. 3888.

Under Juli månad i Jämtland.

21. Slägtet: SYMPLECTA MEIG. ZETT.

I:o Subradialgrenens båda grenar sinsemellan förenade genom tvärnerv. (Thorax med 3 bruna rygglinier; vingar klara, tvärnerverna och några punkter vid framkanten bruna.)

1. **S. punctipennis** (Meig.) grå; antenner och abdomen bruna; anus gulaktig; fötter brunaktiga, bårens bas gulaktig.

Zett. X. 3908. XI. 4357. Siebke Enum. IV. 228.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige samt i hela Norge.

II:o Subradialgrenens båda grenar sinsemellan ej förenade genom tvärnerv. (Thorax och vingar såsom hos föregående.)

2. **S. stictica** (Meig.) gulaktig; antenner gula, 2 basleder bruna; abdomen brun; anus gulaktig; fötter brunaktiga; låren gula, med bred brun ring nära spetsen.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige och i södra Norge.

3. **S. similis** (Schumm.) ljusbrun; antenner och abdomen bruna; anus gulaktig; fötter brunaktiga, låren gula, mot spetsen bruna.

Zett. X. 3910. Siebke Enum. IV. 228.

Under Maj—Juli i södra och mellersta Sverige och Norge.

22. Slägtet: CYLINDROTOMA Maq. Zett.

1. **C. distinctissima** (Meig.) blekgul; panna med svart fläck, som ej intager bakhufvudet; thorax med 3 föga glänsande svarta ryggband; antenner svartbruna, 3 basleder gula; abdomen brungul; vingar blekt gulgrå; fötter brungula.

Zett. X. 3902. Siebke Enum. IV. 228.

Under Juni oeh Juli på hela halfön ända upp i Nordlanden.

2. **C. glabrata** (Meig.) blekgul; panna med svart fläck, som intager hela bakhufvudet; thorax med 3 starkt glänsande svarta ryggband; antenner bruna, från basen utöfver midten gula; abdomen mörkt brungul; vingar grå; fötter brungula.

Meig. S. B. I. 142. 7. VI. 274. Siebke Nyt Mag. f. Natur. 1866, 46. Enum. IV. 228.

Under Juli i Jarlsberg i Norge.

23. Slägtet: NINGUIS n. gen.

(**Limnobia** Zett).

I:o Ulnarfältets tvärnerv belägen vid vingens midt. (Vingar hvitaktiga, utan tydligt pterostigma, med brunaktiga nerver; antenner och palper svarta; abdomen brunaktig eller svartbrun.)

1. **N. alpina** (ZETT.) mörkgrå; fötter brungula, lårens, tibiernas och tarsernas spets mörkare.

Zett. X. 3894. Siebke Enum. IV. 225.

Under Juli månad i Jämtland och Gudbrandsdalen.

2. **N. juvenilis** (ZETT.) ljusgrå; fötter gula; lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.

Zett. X. 3897. XI. 4357. XII. 4897.

Under Juni och Juli i Skåne och på Gotland.

II:o Ulnarfältets tvärnerv belägen något utanför vingens midt. (Vingar, antenner, abdomen och palper såsom hos föregående, men vingnerverna bleka.)

3. **N. virgo** (ZETT.) mörkgrå; fötter gula; lårens, tibiernas och tarsernas spets svartbrun.

Zett. X. 3896.

Under Juli månad på Gotland.

24. Slägtet: TRICYPHONA ZETT.

1. **T. immaculata** (MEIG.) mörkgrå; antenner svartaktiga; vingar gulaktiga; fötter bruna; lårens bas bredt gul.

Zett. X. 4036. XII. 4903. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni—September på hela halfön ända upp i Finmarken.

25. Slägtet: DICRANOTA ZETT.

I:o Metacarpalgrenen utanför tvärnerven enkel, högst sällan tvågrenig. (Kroppsfärg grå; thorax med 3 bruna ryggband; antenner och palper svarta.) *Dicranota* ZETT.

1. **D. Guerini** (ZETT.) abdomen mörkbrun, otläckad (♀) eller segment-inskärningarne mot sidorna bredt gula (♂); vingar klara; pterostigma otydligt, brunt; fötter svartbruna; lårens bas och höfterna smutsgula.

Zett. X. 4034. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni—Augusti i Lappmarkerna, på Dovre och i Romsdalen.

II:o Metacarpalgrenen utanför tvärnerven alltid tvågrenig. (Kroppsfärg grå, antenner och palper svarta; abdomen svart eller svartaktig med smalt gula segment-inskärningar.) *Limnobia* ZETT.

a) Thorax med 3 bruna ryggband; fötter bruna; höfterna och lårens bas gul; vingar klara.

2. **D. bimaculata** (SCHUMM.) vingarnes tvärnerver svagt brunskuggade; pterostigma brunt, både inåt och utåt begränsadt af tvärnerv.

Zett. X. 3897. XI. 4357. Siebke Enum. IV. 226.

Under Juni—September i Jämtland, Lappland och vid Kristiania.

3. **D. coelebs** (ZETT.) vingarnes tvärnerver ej brunskuggade; pterostigma brunt, blott utåt begränsadt af tvärnerv; anus hos ♀ gulaktig. *Var.* mellersta ryggbandet å thorax deladt på längden genom grå linea.

Zett. X. 3898. Siebke Nyt Mag. f. Natur. 1863, 179. Enum. IV. 226.

Under Juli och Augusti i Jämtland, Österdalen, Gudbrandsdalen och på Dovre.

b) Thorax med 4 bruna ryggband; fötter svarta.

4. **D. zonata** (ZETT.) vingarnes tvärnerver brunskuggade; pterostigma mörkbrunt; abdomen glänsande svart, med bredt gula segment-inskärningar.

Zett. X. 3899.

Under Juli i Jämtland och Lappland.

26. Slägtet: ANISOMERA MEIG. ZETT.

1. **A. vittata** (MEIG.) thorax grå med 3 svarta ryggband; abdomen svartgrå med glänsande svarta fläckar; vingar rökiga med brunaktiga nerver; kolfvar gula; fötter svartbruna.

Zett. X. 4037. XII. 4903.

Skall finnas i södra Sverige.

27. Slägtet: PACHYRHINA MAQ. ZETT.

I:o Abdomen svart med gula tvärband eller svartaktig med gula eller hvitaktiga sidofläckar. (Thorax svart med flera gula fläckar; fötter svarta, lårens bas gul; panna med gul fläck.)

1. **P. crocata** (LIN.) svart; abdomen med 3 gula tvärband; vingar brunaktiga med svart pterostigma och mörkbrun skuggning öfver tvärnerverna.

Zett. X, 3987. Siebke Enum. IV. 236. (Forts.)

SMÄRRE MEDDELANDEN:

Äfven under sist förflutna kalla och regniga sommar har **Zerene Hyale** L. träffats i Sverige. Så har denna vackra fjäril blifvit tagen af lektor HOLMGREN vid Alnarp i Skåne, och konservator MEVES, som under sommaren besökt Öland, fann densamma i Borgholms omgifningar, och derifrån hafva sedermera flera exemplar erhållits. Denna fjärils medborgarrätt i svenska insektfaunan synes sålunda vara satt utom allt tvifvel.

= D:r C. A. WESTERLUND i Ronneby har i bref meddelat följande:

»I »Skandinaviens Dagfjärilar», p. 168, säger WALLENGREN, att honan »af **Doritis Mnemosyne** L. är till färgen lik hanen. Då denna fjäril »förekommer ganska talrikt omkring Ronneby, så har jag haft tillfälle att »derom iakttaga följande med afseende på könens utseende, hvilket jag tager »mig friheten anföra såsom ett tillägg till den af WALLENGRBN gifna beskrif»ningen. Hanen: Vingarne ......; nerverna ......; de främre vin»garne ......; de bakre vingarne ofvan från basen längs inre kanten *svarta;* »vid diskfältets slut finnes vanligen en svart fläck; antennerna och klubban »svarta; hufvudet ......; thorax och abdomen ofvan tätt och långt grå»ludna. — Honan: Vingarne ......; nerverna ......; de främre vin»garnes båda fläckar större och rundare än hos ♂; de bakre ofvan från basen »längs inre kanten mera bredt och tydligt svarta, med en tvärgående svart »fläck; vid diskfältets slut och i framkantens midt finnes en svart fläck; en »gul rand löper längs sidorna af abdomen nedtill; halskragen guldgul; thorax »svart, nästan naken; abdomen svart med en rand korta, glesa, grå hår längs »midten. — Hanens flygt är vida snabbare och uthålligare än honans.»

Under ett besök hos kyrkoherden WALLENGREN i Farhult i Juni 1873 fångades af d:r WESTERLUND i Farhults stora, väl belägna trädgård den sällsynta **Microdonta bicoloria** SCHIFF, hvilken fjäril dittills endast blifvit funnen vid Trolle-Ljungby.

Den mycket sällsynta **Libellula coerulescens** FABR., hvilken, då lektor JOHANSSON utgaf sina **Odonata Sveciæ** (1859), endast var känd från Gusum i Östergötland, sannolikt enligt prof. WAHLBERGS antagande dit inkommen såsom larv tillsammans med den derstädes inplanterade **Rana esculenta** L. — denna vackra slända påträffades redan före 1863 af d:r WESTERLUND vid den icke långt från Ronneby belägna Herrstorpssjön, vid hvars stränder densamma sedermera flera gånger iakttagits. Denna slända är mycket svår att fånga på grund af dess stora skygghet samt mer än vanligt starka och hastiga flygt.

D:r WESTERLUND framhåller med rätta en kanske mindre ofta använd men rätt beqväm metod att fånga »nattvandrare» bland skalbaggarne: »Om »aftnarne nedgräfves här och där i marken t. ex. å gräsplaner, vid bäcksträn- »der eller å andra lämpliga ställen flaskor med tämligen vida mynningar så »djupt att mynningen alldeles är i jämnhöjd eller t. o. m. något litet under »markens yta. På morgonen finner man vanligen i flaskorna en mängd Sta- »phylini och flera andra slag af skalbaggar. — I sammanhang härmed får undertecknad erinra om, att man icke bör försumma, att allt som oftast undersöka tömda, i sandbackar gräfda potatisgropar. Man gör i sådana gropar ofta rätt goda fynd af Carabici, Rhyncheni, Staphylini o. s. v.

D:r WESTERLUND beskrifver en till insektfångst rätt användbar fälla på följande sätt: »Man tager en cigarrlåda (ej allt för låg), af hvilken locket »borttages och i stället öfverspännes ett stycke af en gardin e. d.; kring si- »dorna nära vid botten borras en rad hål och den sålunda anordnade lådan »utsättes om aftonen. På morgonen finner man vanligtvis en mängd insekter »vandrande på gardintygets undersida. Ditlockade af ljuset återfinna de icke »de vid botten belägna hålen, genom hvilka de inkommit.

= Från lektor P. OLSSON i Östersund har jag emottagit följande meddelande: »Af **Acherontia Atropos** L. fångades 3 exemplar i Jämtland under September 1879. Ett exemplar tillvaratogs den 15 Sept. i en handelsbutik vid torget i Östersund; ett annat togs i Dödre by af Hackås socken. Båda dessa förvaras i Östersunds läroverks museum. Rörande det tredje exemplaret är fyndorten (någorstädes i vestra eller mellersta Jämtland) icke närmare angifven.

= Adjunkten vid läroverket i Kalmar hr fil. kand. A. J. AHLROT har förärat den Entomologiska Föreningen en del för Sverige nya och dels mycket sällsynta skalbaggar, bland hvilka följande torde antecknas.

Gaurodytes subtilis THOMS. Tagen på Öland.

Berosus æriceps CURTIS (**signaticollis** CHARP.) Öland.

Anchialus spinosus SCHÖNH. Öland.

Stenus punctipennis THOMS. Från flera sjöars stränder i Södermanland. THOMSON (Skand. Coleopt. Tom IX p. 191) anser denna art vara tvifvelaktig, såsom uppstäld på grund af endast 2 honexemplar, funna af BELFRAGE på Gotland. AHLROT har nu träffat äfven hanen å ofvannämde fyndorter.

St. filum ER. Södermanland. Förut träffad endast i Blekinge af BOHEMAN och i Skåne af THOMSON.

Acrognathus mandibularis GYLL. Öland.

Teredus nitidus FAB. Öland. Denna art är förut tämligen osäker som svensk, i det man enligt THOMSON (Sk. Col. Tom. V. p. 119) endast har en obestämd uppgift af PAYKULL, att densamma skulle vara »funnen under barken af utgångna träd i södra Sverige.»

Throscus carinifrons BONV. Södermanland och i Westmanland funnen af S. LAMPA. Ny för Sverige. Förut funnen vid Kristiania af THOMSON. (Sk. Col. Tom. X. p. 91).

Zeugophora Turneri POWER. Kalmar. Denna lilla vackra skalbagge är ny för Sverige. Förut endast tagen i Norge.

Nemadus (Catops KRAATZ) colonoides KRAATZ. Kalmar. Veterligen förut inom Sverige endast funnen vid Lindholmen i Skåne af d:r G. F. MÖLLER.

= Prof. N. E. FORSSELL i Skara har för några år sedan funnit Cossonus linearis GYLL. (C. cylindricus SAHLB. Ins. Fenn. II. 110. 1.) ymnigt förekomma i murknade stubbar efter afsågade pyramidpoplar i Skara s. k. Botaniska trädgård. Sistlidne vår hade undertecknad tillfälle att i sällskap med prof. FORSSELL å samma lokal insamla talrika exemplar af denna sällsynta skalbagge och har gjort försök att inplantera densamma i en murken sälg å lägenheten Östra Stäket på Wermdön. Detta inplanteringsförsök kan måhända innebära något af intresse och utgången af detsamma skall i sinom tid meddelas. Den vid Skara af FORSSELL funna formen öfverensstämmer icke fullkomligt med beskrifningen på C. linearis GYLL., men dock närmast med denna art. Man torde framdeles få återkomma till denna fråga.

= Hr Jägmästaren H. GADAMER (Råslätt, Jönköping) har lemnat följande förteckning öfver af honom funna sällsynta skalbaggar:

Calosoma sycophanta LIN. togs i Aug. 1856 å en sälgbuske å Fårdalaberget i Westergötland. [Revisor J. ANKARCRONA (Lyckeby) har flera gånger funnit denna praktfulla skalbagge i Karlskrona och dess omnejd. O. T. S.]

Carabus catenulatus SCOP. är allmän vid Råslätt, isynnerhet i tallskogarne.

C. arvensis FABR. är äfven tämligen allmän å nyssnämd lokal.

C. nemoralis MÜLL. vid Råslätt, ett exemplar.

Nebria livida LIN.; tämligen allmän vissa år vid stränderna af Munksjön vid Jönköping

Miscodera arctica PAYK.; funnen vid Tidaholm och vid Råslätt.

Licinus depressus PAYK.; vid Årups garfveri i Skåne.

Panagæus crux major LIN.; vissa år ytterst talrik vid stränderna af Munksjön vid Jönköping.

Chlænius cælatus WEBER.; år 1872 togos tre exemplar vid Munksjöns stränder och å Wetterns strand vid Rosenlund.

Dytiscus latissimus LIN. är ej sällsynt i en göl vid Sänkorna nära Strömsberg i Småland.

Soronia punctatissima ILL.; ej sällsynt under björkbark vid Kulle nära Tidaholm i Westergötland.

Platysoma frontale PAYK. [= P. marginata THOMS. Sk. Col. T. IX. 397]; å samma ställe som föregående.

Cetonia marmorata FABR.; vid Alnarp i Skåne samt på Råslätt. [Årligen funnen af undertecknad vid Blockhusudden å Kgl. Djurgården vid Stockholm samt å lägenheten Östra Stäket å Wermdön].

Osmoderma Eremita LIN.; i asp vid Trolle-Ljungby i Skåne. [I Blekinge af J. ANKARCRONA och af N. E. FORSSELL].

Serica brunnea LIN.; mycket allmän vid Råslätt. [En gång funnen vid Nacka qvarnar å Siklaön af undertecknad].

Oryctes nasicornis LIN. är allmän vid Råslätt.

Aphodius Sus HBST.; i gräset vid Lindenro i Skåne.

Trox sabulosus LIN.; ej sällsynt vid Råslätt.

Niptus hololeucus FALDERM.; Råslätt.

Anitys rubens HOFFM.; Kinnekulle.

Lycoperdina succincta GYLL.; omkring hundra exemplar vid Lindenro.

Elater præustus FABR.; Lindenro vid Trolle-Ljungby.

Negastrius 4-pustulatus FABR.; Råslätt.

Hypophloeus fraxini PAYK.; en gång funnen vid Lindenro.

Allecula Morio FABR.; tämligen ofta funnen i bok- och ek-skog hörande till Årup och belägen på gränsen till Blekinge.

Pytho depressus LIN.; i skogarne vid Tidaholm i Westergötland.

Meloë majalis FABR. (M. scabrosus GYLL., M. variegatus DON.); i aspdungarne vid Trolle-Ljungby.

Lytta vesicatoria LIN.; fanns ett år i tusental på ask vid Lindenro.

Calopus serraticornis LIN.; ej sällsynt vid Råslätt och i Jönköpingstrakten.

Anthribus albinus GYLL.; Fröjered i Westergötland.

Gracilia minuta FABR. (Callidium pygmæum GYLL.); omkring 100 exempl. togos i en källare vid Svartekulla nära Tidaholm.

Callidium dilatatum PAYK.; vid Tidaholm.

C. sangvineum LIN.; Råslätt.

Necydalis major LIN.; ett exemplar vid Råslätt. [Ett exemplar fångades vid Gripsholm 1865 af N. E. FORSSELL].

Toxotus Lamed LIN.; flera exemplar i trakten vid Eksjö.

Exocentrus balteus LIN.; Råslätt.

Oberea linearis LIN.; backarne vid Råslätt.

Adimonia interrupta OLIV.; en gång togs flera hundra exemplar å samma ställe som föregående.

Lina lapponica LIN.; ett exemplar på Kettilstorps backar nära Råslätt. [Tillhör Lappland och Norge, hvarjämte ett exemplar är funnet vid Motala].

Cryptocephalus Coryli LIN.; bergstrakterna vid Alnarp nära Årup i Skåne.

Cassida thoracica FABR.; omkring 50 exemplar togos 1880 nära Råslätt på Kettilstorps backar.

= Stud. B. HAIJ har i bref till lektor SPÅNGBERG meddelat följande fynd från Onsjö, beläget en half mil söder om Wenersborg.

Sphinx Convolvuli LIN. Denna i Sverige endast få gånger anträffade svärmare togs i slutet af Augusti 1876 å blommande Petuniæ. Exemplaret förvaras i adj. HACKWITZ' enskilda insektsamling.

Macroglossa bombyliformis ESP. är vid Onsjö allmän, men den andra arten deremot sällsynt.

Bembecia hylaeiformis LASP. är ej sällsynt på hallonbuskar.

Sciapteron tabaniforme ROTTEMB. är veterligen icke förut anmärkt inom Sverige. I Juli 1880 fångades ett exemplar vid Onsjö å blommande *Spiræa Salicifolia*.

= Undertecknad träffade i tredje veckan af Juli 1881 vid Ronneby ett exemplar af den sällsynta Sesia scoliiformis BORKH. och samma art har af E. A. HOLMGREN (j:r) tagits å Ingarön i Stockholms skärgård. (Jämför ett meddelande här nedan af Hr LAMPA.)

= Herr apotekaren C. INDEBETOU i Avesta fann i Juli 1881 å ett berg vid Boda i Dalarne omkring 1,000 fot öfver hafvet, två par af Trochilium apiforme CL. å ängar hvilande på silanisk kalk. Denna glasvinges utbredning mot norden är icke ännu tillräckligt känd.

= Herr SVEN LAMPA har lemnat följande bidrag:

»Under de senare åren har jag, dels sjelf under mina resor och vandringar, dels genom bekanta samlare erhållit följande fjärilar, hvilka förut antingen ej varit kända såsom vår faunas tillhörighet eller ock högst sällan tillvaratagits.

Colias Nastes v. Rossii GUENÉE Ann. S. Fr. 1864 p. 199. En hane hemfördes af mig från Qvikkjokk i Lule Lappmark 1876 och eges numera af JOHANNES SCHILDE i Bautzen, hvilken företrädesvis samlar arter af Colias. Sedermera hafva några exemplar sändts dels till mig och dels till herr konservator W. MEVES från samma ställe. Är förut känd endast från Labrador liksom hufvudarten. Den utmärker sig genom sin lifligare gula färg och närmar sig i detta hänseende till C. Hecla LEF. (Boothii H. S.)

Polyommatus Hippothoë v. Eurybia OCHS. Några honor fångades vid Isgärde på Öland 1874. Färgen är ofvan mörkbrun med antydning till ett rödgult band vid bakvingarnes utkant.

Carterocephalus Palaemon PALL. Erhölls först af herr W. MEVES i Jämtland (ex. å Riksmuseum) och d:r J. A. WISTRÖM i Helsingland.

C. Silvius Knoch. Professor BOHEMAN fann denna fjäril i Norge den 20 Juni för många år sedan, men i Sverige har den, så vidt jag vet, ej anträffats förrän förlidet år, då en hona erhölls af herr J. RUDOLPHI i Helsingland.

Sesia scoliiformis BORKH. Förut känd endast från södra Sverige, men 1876 fann jag ett exemplar sittande på en blomma af *Achillea millefolium* i Qvikkjokk.

Psyche opacella H. S. En hane anträffades i Jämtland på Snasahögen 1881 af d:r CH. AURIVILLIUS. För några år sedan lyckades jag bemäktiga mig en Psyche-hane, som flög under starkt solsken öfver en skogsodling vid egendomen Sundby i Tillberga. Vid närmare jämförelse mellan båda exemplaren fann d:r AURIVILLIUS dem tillhöra nämda art.

Lophopteryx carmelita ESP. Det enda exemplar, som man visste vara taget i Sverige, förvaras å Riksmuseum och är hemfördt från Dalarne af prof. BOHEMAN. Utur en i Stockholms omgifningar anträffad puppa erhöll stud. A. KJELLBERG våren 1880 ett dylikt, som numera är uti min samling.

Cymatophora octogesima HB. (**ocularis** GN.) Synes ej vara sällsynt i Stockholms skärgård. Förekom sålunda rätt talrik åtminstone vid Skepparviken nära Fogelbro på Wermdön. Många exemplar fångades i bur och på äpplen derstädes 1879 och 1881, tillsammans med **C. or** FAB. Denna fjäril erhölls först af d:r CHR. AURIVILLIUS från en puppa i Helsingland och har sedermera sändts mig från Delsbo af J. RUDOLPHI.

C. fluctuosa HB. Tvenne individer erhöllos å äpplen vid Skepparviken den 12 Juli 1879, af hvilka det ena exemplaret förvaras i Riksmuseum. I år tillvaratogos två exemplar vid Östernäs å Ingarön af stud. E. HOLMGREN och G. ZETTERLUND.

Agrotis Dahlii HB. En hane fångades i Westmanland i Augusti månad för några år sedan.

Hadena gemmea TR. är ett par gånger fångad i bur vid Igelsta i Tillberga, Westmanland.

H. sublustris ESP. är just ej så sällsynt. Jag har träffat denna fjäril både i Tillberga och på Wermdön. Torde af samlare förblandats med **H. rurea** F., eftersom den förut ej blifvit omnämd såsom svensk.

H. lithoxylea FAB. erhölls i bur vid Isgärde 1874.

Caradrina (Lampetia) arcuosa HW. En gång för flera år sedan funnen i myckenhet å en lågländt äng vid Igelsta i Tillberga, men sedermera ej återfunnen.

Taeniocampa gothica v. gothicina H. S. Träffas ej sällan uti Westmanland, Upland och Helsingland tillsammans med hufvudarten. De svarta teckningarne på vingarne hos hufvudarten äro hos denna varietet bruna eller någon gång gulbruna.

T. opima HB. flög för några år sedan tämligen talrikt omkring blommande lönnar i Tillberga. Hr J. RUDOLPHI har sändt mig flera exemplar, tagna i Helsingland våren 1881. Å Riksmuseum finnas äfven exemplar af denna art.

Herminia cribrumalis HB. påträffades för några år sedan i Westmanland, dock blott ett exemplar, som nu förvaras å Riksmuseum.

H. derivalis Hb. 1880 fångade jag några individer vid Kolbacken å Ingarön.

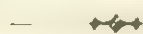
Boarmia luridata Bhk. Fyra exemplar erhöllos vid Halltorp på Öland 1874.

Cidaria rubidata Fab. har 1875—76 anträffats i början af Juni vid Igelsta i Tillberga.

Schoenobius mucronellus Schiff. I Augusti 1875 funnen vid Tillbergaåns stränder.

Chilo phragmitellus Hb. Vid Isgärde på Öland fann jag i Juni 1874 ett exemplar. Detta liksom föregående förvaras i Riksmuseum.

Oskar Th. Sandahl.

BEMÆRKNINGER ANGAAENDE DE I STAUDINGER-WOCKE'S KATALOG OPFÖRTE VARIATIONER AF CARADRINA QUADRIPUNCTATA F.

AF

W. M. SCHÖYEN.

I nærværende Tidskrifts förste Aargang (p. 92—93 & T. I. fig. 3) har Dr. SPÅNGBERG gjennem en ny Beskrivelse og Afbildning af *Noctua leucoptera* THUNBG. (1791) igjen bragt frem i Erindringen dette saa omtrent aldeles forglemte Navn, der intet Sted citeres af STAUDINGER i hans bekjendte Katalog. I sine »Beiträge zur Schmetterlingskunde» (II. p. 202) har imidlertid allerede WERNEBURG henfört denne THUNBERG'S Art under *Caradr. quadripunctata*, hvoraf den ogsaa af SPÅNGBERG (l. c.) erklæres for at være en Varietet, medens WALLENGREN (Index Noct. et Geom.) har opfört den som en egen Art. Gjennem min Ven Dr. AURIVILLIUS har jeg modtaget et typiskt Exemplar fra Vestmanland af denne Form, og ved nu at sammenligne dette med et iaar fra Dr. TENGSTRÖM modtaget Exemplar fra Kexholm i Finland af hans i »Cat. Lep. Faun. Fenn. præc.» opstillede *var. cinerascens (= menetriesii* KRETSCHM.) af *C. quadripunctata* finder jeg, att begge er fuldkommen identiske. Her fra Norge besidder jeg ogsaa et aldeles lignende Exemplar fra Gudbrandsdalen, fanget i Aaret 1876, hvilket jeg ligeledes har anseet som en Varietet af *quadripunctata*. Imidlertid turde dette være et Spörgsmaal, der fortjener nöiere Granskning, hvorfor jeg vil anbefale den her omhandlede Form til Lepidopterologernes specielle Opmærksomhed. Allerede i sin Katalog opkaster TENGSTRÖM Spörgsmaalet: »An propria species?» og anförer, at medens Ho-

vedformen viser sig allerede fra Slutningen af Mai, har han paa samme Steder kun observeret Formen *cinerascens* fra medio Juli.[1] I en Skrivelse af 24:de Marts d. A. erklærer han den for en sikkert god Art, konstant i sit Udseende. Tilligemed det nævnte Exemplar af *cinerascens* sendte han mig ved samme Leilighed ogsaa et typiskt Exemplar af den i Finland almindelige Form af *quadripunctata*, hvilket endog fjerner sig vel saa meget fra *leucoptera*, som mange af mine norske Individer af Hovedformen. Jeg har af denne sidste i Söndmöre paa Vestkysten af Landet fundet Exemplarer med hvidere Bagvinger end sædvanligt, dog ikke som hos *leucoptera*, og da desuden Forvingernes Farve er den normale brungulagtige graa og ikke viser nogen Tilböielighed til at nærme sig den for *leucoptera* eiendommelige, ensfarvet askegraa Tone, saa kan disse Exemplarer ikke siges at danne nogen tydelig Overgangsform. Det bliver derfor at undersöge, om der enten kan paavises saadanne tilstrækkelig tydelige Mellemformer, der forbinde *quadripunctata* med *leucoptera*, eller om disses Forskjellighed muligens skulde være betinget i forskjellige Generationer. TENGSTRÖM's Bemærkning angaaende deres forskjellige Flyvetid er i denne Henseende at lægge Mærke til. For Danmarks Vedkommende anförer HAAS (Naturh. Tidskr. 3 R. 9:de B. p. 456), at Arten der foruden i Juni og Juli, som er den almindelige Flyvetid, undertiden ogsaa optræder i friske Exemplarer fra Midten af August til sidst i September, hvilke da overvintre; men nogen Forskjel i Udseendet mellem begge Generationer omtaler han ikke, ligesaalidt som jeg kan erindre hos nogen anden Forfatter at have seet anfört noget desangaaende. Hvordan nu end Forholdet mellem begge disse Former maa være, saa bliver i hvert Fald altsaa i Henhold til det ovenfor oplyste *leucoptera* THBG. at slaa sammen med STAUDINGER's 1549. a.: *menetriesii* KRETSCHM. = *cinerascens* TENGSTR., hvilke begge sidstnævnte Navne maa indgaa som Synonymer under hint, der som det ældste har Forrangen.

Angaaende den anden i Staudinger-Katalogen opförte Varietet, *grisea* Ev., har — som det vistnok vil være en Flerhed af

---

[1] SCHILD. fangede ogsaa denne samme Form i 1871 ved Kuusamo i Begyndelsen af August (Stett. Ent. Zeit. 1874. p. 68).

Tidskriftets Læsere bekjendt — allerede KEFERSTEIN i »Stett. Ent. Zeit.» 1872 (p. 362) udtalt, at samme utvivlsomt bör ansees som en selvstændig, god Art, der intet har med *quadripunctata* at gjöre, men som rimeligvis er identisk med *C. petræa* TENGSTR. (Stdgr. Kat. N:o 1557). Det turde i denne Anledning være af Interesse at meddele, at ogsaa TENGSTRÖM selv er kommet til samme Anskuelse angaaende Identiteten af disse to. Han har nemlig sendt mig et Exemplar fra Karelen, betegnet som »*petræa* m. = *grisea* Ev.» med Tillæg, att denne ligesaavel som foregaaende (*menetriesii* = *cinerascens*) viser sig som en konstant og god Art.

Den tredie Varietet, *congesta* LD., fra Altai kjender jeg ikke. STAUDINGER's Spörgsmaal i Katalogen: »eadem cum præc.?» (d. e. *grisea* Ev.) maa imidlertid bortfalde, efterat det er oplyst, at *grisea* Ev. og *petræa* TENGSTR. er identiske. Derimod turde der kanske være mere Grund til at spörge om, hvorvidt den i Virkeligheden ikke maatte være identisk med — eller ialfald kun skille sig mindre væsentligt fra — *leucoptera* THBG. Det för omtalte typiske Exemplar af denne sidste fra Gudbrandsdalen blev nemlig af Prof. ZELLER, hvem jeg i sin Tid sendte det til Paasyn, betegnet som: »*Caradr. quadripunctata* mit so rein weissen Hinterflügeln, dass sie der *congesta* sehr nahe kommt.» (*Petræa* har som bekjendt graa Bagvinger.) At STAUDINGER selv anser *congesta* for en dubiös Form, kan man slutte deraf, at den i hans nyeste Prisliste, N:o XXIV (1880), er opfört med Tillægget: »(bon. sp.?)». Overhovedet lader *C. quadripunctata* og de den nærmest staaende Former til at være omtrent ligesaa vanskelige at holde skarpt ud fra hinanden, som Tilfældet er med *Agrotis tritici*-Gruppen. Et nærmere Studium af Larverne og deres Udvikling vil vistnok udkræves for med nogenlunde Sikkerhed at kunne afgjöre, hvad der her hörer sammen og hvad der er skilte Arter.

OBS! I min i forrige Hefte p. 119—124 indtagne Afhandling forekomme följgende Trykfeil, der bedes rettede:

P. 119 Linie 5 f. n.: stattgefundem, læs: stattgefunden,

» 120 » 17 f. o.: *Harpyia* HB. (?) *v. Bifida Saltensis*, läs: *Harpyia Bifida* HB. (?) *v. Saltensis*.

P. 120 Linie 2 f. n.: Kunsamo, læs: Kuusamo.
» 121 » 6 f. o.: (?), läs: ($\circlearrowleft$).
» 121 » 12 f. n.: Ausschen, læs: Aussehen.
» 122 » 6 f. o.: abweichendes der, læs: abweichendes Aussehen der.
» 122 » 14 f. n.: Kirkenas, læs: Kirkenæs.
» 123 » 4 f. o.: Alekryarg, læs: Aleknjarg.
» 123 » 12 f. n.: Bergen, læs: Bergün.

Paa den tilhörende Planche er paa figg. 3 og 4 Forvingernes Grundfarve ikke bleven tilstrækkelig mörk, hvorfor Tegningerne træde for skarpt frem, navnlig paa fig. 4. Figg. 5 og 6 har ligeledes altfor skarpt fremtrædende Tegninger; specielt udmærker den fig. 6 afbildade Form sig i Virkeligheden ved lysere Farver og mere udviskede Tegninger end Hovedformen, væsentlig som Fölge af den langt tyndere Bestövning.

RÉSUMÉS.

(P. 177 du texte.)

H.-D.-J. Wallengren: *Note sur les Tipulides de la Scandinavie.*

L'auteur donne sous ce titre un aperçu systématique des Tipulides de la Scandinavie, aperçu dans lequel il établit les nouveaux genres suivants:

De *Limnobia variicornis* Zett., le genre nouveau *Nasiterna;* de *Trichocera hirtipennis* Siebke, le genre *Diazoma;* de *Limnobia bifurcata* Zett., le genre *Verucina;* enfin, des types *Limnobia alpina, juvenilis* et *virgo* de Zetterstedt, le genre *Ninguis.* Les diagnoses génériques sont communiquées en latin dans le texte.

(P. 209 du texte.)

O.-Th. Sandahl: *Petites communications.*

L'auteur fournit, tant d'après ses observations et ses trouvailles propres, que sur des communications écrites d'autres entomologistes, des données sur de nouveaux lieux de trouvaille d'insectes rares pour la faune de notre pays, insectes parmi lesquels les suivants ont droit à une mention spéciale par la raison qu'ils n'avaient pas encore été découverts jusqu'ici en Suède.

Coleoptera.

Throscus carinifrons Bonv.

Zeugophora Turneri Power.

Lepidoptera.

Sciapteron tabaniforme Rottemb.

Colias nastes v. Rossii Guenée.

Polyommatus Hippothoë v. Eurybia Ochs.

Carterocephalus Palaemon Pall.

C. Silvius Knoch.

Cymatophora octogesima Hb. (ocularis Gn.)

C. fluctuosa Hb.

Agrotis Dahlii Hb.

Hadena sublustris Esp.

H. lithoxylia Fab.

Taeniocampa gothica v. gothicina H. S.

T. opima Hb.

Herminia cribrumalis Hb.

H. derivalis Hb.

Boarmia luridata Bkh.

Schoenobius mucronellus Schiff.

Chilo phragmitellus Hb.

(P. 216 du texte.)

W.-M. Schöyen: *Remarques sur les variations de Caradrina quadripunctata* Fabr. *indiquées dans le Catalogue de MM. Staudinger et Wocke.*

Après avoir comparé des exemplaires typiques de *C. leucoptera*, de la Suède, avec d'autres, de *C. quadripuncta v. cinerascens* (Tengst., = *menetriesii* Kretschm.), de la Finlande, l'auteur arrive à la conclusion que ces formes sont identiques. Il porte le même jugement sur *C. grisea* Ev. et *C. petræa* Tengstr. Quant à la question de savoir s'il y a lieu de considérer ces dernières formes comme des espèces spéciales ou comme des variétés de *C. quadripunctata* L., l'auteur pense qu'il est impossible de la décider sans la connaissance de leur développement.

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

TREDJE ÅRGÅNGEN

1882

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1882

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., *Orchestes populi* L. såsom skadedjur .... Sid. 30

——— och SCHÖYEN, W. M., Svensk-norsk entomologisk literatur 1881 91

———, Om *Trochilium melanocephalum* (DALM.) .... » 121

BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881 90

HOLMGREN, AUG. EMIL, Några iakttagelser rörande *Simyra albovenosa* GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel 87

LAMPA, SVEN, *Hadena unanimis* TR., funnen i Sverige 31

MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, *Tanypus* 83

MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ 170

———, Bidrag till kännedomen om parasitlifvet i galläpplen och dylika bildningar 182

REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden 63

———, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts. 65. 105. 103

———, Entomologiska meddelanden från Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden åren 1880 och 1881 153

SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera 187

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881 1

———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsten den 4 Mars 1882 7

———, Nekrolog 9

———, Meddelande om *Zerene hyale* L. 12

———, Entomologiska Föreningens sammankomst den 29 April 1882 123

———, Entomologiska Föreningens sammankomster den 30 Sept. och 14 Dec. 1882 195

SCHÖYEN, W. M., Bemærkninger over Lycæna Argus-Ægon-gruppen 33

SPÅNGBERG, JACOB, Om *Parnassius Mnemosyne* L. 152

———, Nekrolog öfver AUGUST WILHELM MALM 157

STOLPE, HJALMAR, Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande 127

THEDENIUS, K. FR., Om *Cidaria olivata* W. V. 81

WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (forts.) 13

———, Förteckning på de Ephemerider som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön 173

RÉSUMÉS.

AURIVILLIUS, CHR., *Orchestes populi* L., comme insecte nuisible ... Sid. 100
———, Sur *Trochilium melanocephalum* (DALM.) ... » 160
HOLMGREN, AUG.-ÉMILE, Quelques observations sur *Simyra albovenosa* GOEZE (DE GEER) et sur un hyménoptère parasite de cette espèce ... 104
LAMPA, SVEN, *Hadena unanimis* TR., trouvé en Suède ... » 100
MEINERT, FR., Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, *Tanypus* ... » 103
MÖLLER, G.-FR., Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'èspece ... 205
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques ... » 102
———, *Hémiptères hétéroptères* de la Finlande et de la Scandinavie ... 103
———, Communications entomologiques des séances de la »Societas pro fauna et flora fennica», pendant les années 1880-1881 ... » 161
SAHLBERG, JOHN, Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique ... 205
SANDAHL, O.-TH., Résumé des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881 ... 94
———, Nécrologie de NICOLAS WESTRING ... 99
———, Séance du 29 avril 1882 ... » 100
———, Bulletin de Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882 ... » 209
SCHÖYEN, W.-M., Sur le groupe *Argus-Ægon* du genre *Lycæna* ... » 100
SPÅNGBERG, J., Sur *Parnassius Mnemosyne* L. ... 161
STOLPE, HJ., Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire) » 160
THEDENIUS, K.-FR., Sur *Cidaria olivata* W. V. ... 103
WALLENGREN, H.-D.-J., Révision des *Tipulides* de la Scandinavie » 99
———, Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave ... 204

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1 och 2.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881 ... » 1
———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsten den 4 Mars 1882 ... » 7
———, Nekrolog ... 9
———, Meddelande om *Zerene hyale* L. ... 12
WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (forts.) » 13
AURIVILLIUS, CHR., *Orchestes populi* L. såsom skadedjur ... » 30

LAMPA, SVEN, *Hadena unanimis* TR., funnen i Sverige .... Sid. 31
SCHÖYEN, W. M., Bemærkninger over Lycæna Argus-Ægon-gruppen » 33
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden .... » 63
———, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.) .... » 65
THEDENIUS, K. FR., Om *Cidaria olivata* W. V. .... » 81
MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, *Tanypus* » 83
HOLMGREN, AUG. EMIL, Några iakttagelser rörande *Simyra albovenosa* GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel .... » 87
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881 .... » 90
AURIVILLIUS, CHR. och SCHÖYEN, W. M., Svensk-norsk entomologisk literatur 1881 ... . » 91

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Résumé des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881 .... » 94
— —, Nécrologie de NICOLAS WESTRING .... » 99
WALLENGREN, H.-D. J., Révision des *Tipulides* de la Scandinavie » 99
AURIVILLIUS, CHR., *Orchestes populi* L., comme insecte nuisible ... 100
LAMPA, SVEN, *Hadena unanimis* TR., trouvé en Suède .... » 100
SCHÖYEN, W.-M., Sur le groupe *Argus-Ægon* du genre *Lycæna* ... » 100
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques .... » 102
———, *Hémiptères hétéroptères* de la Finlande et de la Scandinavie » 103
THEDENIUS, K.-FR., Sur *Cidaria olivata* W. V. .... » 103
MEINERT, FR., Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, *Tanypus* 103
HOLMGREN, AUG.-ÉMILE, Quelques observations sur *Simyra albovenosa* GOEZE (DE GEER) et sur un hyménoptère parasite de cette espèce .... » 104

Häft. 3.

REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.) .... » 105
AURIVILLIUS, CHR., Om *Trochilium melanocephalum* (DALM.) 121
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 29 April 1882 ....,.......... 123
STOLPE, HJALMAR, Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande 127
SPÅNGBERG, JACOB, Om *Parnassius Mnemosyne* L. 152
REUTER, O. M., Entomologiska meddelanden från Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden åren 1880 och 1881 153
SPÅNGBERG, JACOB, Nekrolog öfver AUGUST WILHELM MALM 157

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., *Hémiptères hétéroptères* de la Finlande et de la Scandinavie ... Sid. 160
AURIVILLIUS, CHR., Sur *Trochilium melanocephalum* (DALM.) ... » 160
SANDAHL, O.-TH., Séance du 20 avril 1882 ... 160
STOLPE, HJ., Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire) » 160
SPÅNGBERG, J., Sur *Parnassius Mnemosyne* L. ... 161
REUTER, O.-M., Communications entomologiques des séances de la »Societas pro fauna et flora fennica, pendant les années 1880-1881 ... 161
SPÅNGBERG, J., Nécrologie d'AUGUST-WILHELM MALM ... » 161

Häft. 4.

REUTER, O, M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.) ... 163
WALLENGREN, H. D. J., Förteckning på de Ephemerider som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön ... » 173
MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ ... 179
——, Bidrag till kännedomen om parasitlifvet i galläpplen och dylika bildningar ... 182
SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera » 187
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden, II ... » 191
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomster den 30 Sep. och 14 Dec. 1882 ... » 195

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., Hémiptères de la Finlande et de la Scandinavie ... 204
WALLENGREN, H.-D.-J., Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave ... » 204
MÖLLER, G.-FR., Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'èspece ... » 205
SAHLBERG, JOHN, Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique ... » 205
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques ... » 208
SANDAHL, O.-TH., Bulletin des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882 ... » 209

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM
UNDER DESS ANDRA ARBETSÅR 1881.

Vid den Entomologiska Föreningens första sammankomst, den 26 Februari, anmäldes att Föreningen nyligen genom döden förlorat två af sina medlemmar och gynnare: Hr Hofmarskalken m. m. Baron H. G. v. WAHRENDORFF och Hr Fil. D:r LUDVIG LÖVENSKIÖLD.

Föreningens Sekreterare D:r CHR. AURIVILLIUS redogjorde i ett längre föredrag för den entomologiska delen af arbetet »*Island Life*» af A. WALLACE. Insektlifvets sannolika uppkomst och vidare utveckling på öar, samt många i samband dermed stående märkliga förhållanden framhöllos, hvarjemte påpekades, huru som öarne på grund häraf visade sig vara af två olika typer, nämligen *kontinental-* och *ocean*-öar.

Undertecknad förevisade (ur Karolinska Institutets farmakognostiska museum) en samling ärtlika frön af en *Cajanus*-art från Westindien, hvilka samt och synnerligen voro angripna af en, så vidt man hittills kunnat utröna, sannolikt icke svensk *Bruchus*-art. Flera individ af skalbaggen hade utbildats inom hvarje ärta och dels utkrupit, dels dött, innan de kommit ut ur ärterna. Då dessa *Cajanus*-frön för flera år sedan inlades i förvaringsburken och uppstäldes i nämda museum, märktes ingen skada å fröna. Skalbaggarne hade således sedermera utvecklat sig och detta i oerhörd mängd. Huru förloppet vid denna utveckling möjligen kunde hafva varit föranledde ett längre meningsutbyte, hvari deltogo Hrr SVEN LAMPA, Gen.-konsul J. W. SMITT och undertecknad.

Föreningens andra sammankomst hölls den 30 April, hvarvid ordet fördes af Hr Lektor THEDENIUS, emedan den ordinarie ordföranden var förhindrad.

D:r CHR. AURIVILLIUS redogjorde för de märkvärdiga och intressanta upptäckter, som under sista åren blifvit gjorda rörande galläpplesteklarnes utveckling samt refererade mera utförligt den nyss utkomna uppsatsen härom af D:r H. ADLER: *Ueber den Generationswechsel der Eichen-Gallwespen* (se Zeitschr. f. Wissenschaftl. Zoologie. B. 35. 1881. pp. 152—240). Galläpplen af båda generationerna af vissa arter förevisades.

Med anslutning till föregående referat höll D:r FR. LOVÉN föredrag om steklarnes olika lefnadssätt med särskildt afseende på deras betydelse för skogshushållningen.

Hr SV. LAMPA förevisade ett i Stockholm utkläckt exemplar af den nordamerikanska Påfågelspinnaren, *Saturnia* (*Samia*) *Cecropia* L. Puppan till detsamma hade erhållits från Amerika.

Vidare företedde Hr LAMPA särdeles ändamålsenligt och nätt förfärdigade insektlådor i bokform, mycket lämpliga till bevarande af mindre insektsamlingar, särskildt för undervisningen i skolor.

Vid Föreningens Styrelses sammanträde den 3 Maj refererade D:r CHR. AURIVILLIUS »*Bidrag till Kundskaben om Norges Lepidopterfauna* af J. SPARRE-SCHNEIDER (Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandl. 1881. n:o 2).

Hr SV. LAMPA förevisade en *Chærocampa*, som i alla afseenden stod midt emellan *Ch. Elpenor* L. och *Ch. Porcellus* L. och sannolikt vore att anse såsom en hybrid af dessa båda arter.

D:r CHR. AURIVILLIUS visade ett s. k. insektsåll af tvänne i hvarandra liggande håfvar, hvilket var lämpligt att kunna bekvämt medföra på resor.

Den Entomologiska Föreningens vårsammankomst kunde för den kalla väderleken icke hållas i Stockholms omgifningar, utan egde rum å Mosebacke den 2 Juni.

Vid Föreningens tredje ordinarie sammankomst den 24 September hade undertecknad, Ordförande, den glädjen att få tillkännagifva en donation till den Entomologiska Föreningen af 2,000 kronor från Föreningens Hedersledamot, den om svensk vetenskap så högt förtjente mecænaten D:r ANDERS FREDRIK REGNELL i Caldas i Brasilien. På förslag af Styrelsen beslöt Föreningen att denna summa skulle bilda grunden till en fond, som skulle bära gifvarens namn, och af hvilken endast räntan finge användas såsom bidrag till betäckande af kostnaderna för utgifvandet

af Entomologisk Tidskrift, och hvilken fond skulle förökas med alla gåfvor, som för detta ändamål kunde inflyta.

Bland skänker till Föreningen nämde Ordföranden särskildt en liten samling dels sällsynta och dels för Sverige nya skalbaggar förärade af Hr Adj. AHLROT i Kalmar, samt exemplar af *Trochilium Apiforme* CL., funna omkring 1,000 fot öfver hafvet å ett berg nära Boda i Dalarne af Hr Apotekaren C. INDEBETOU (Se Ent. Tidskr. 1881. H. 4. *Smärre meddelanden*, pp. 210 och 213).

D:r CHR. AURIVILLIUS meddelade upplysningar om och förevisade åtskilliga af insekter förorsakade missbildningar på växter, de flesta framkallade af arter, hörande till slägtena *Cecidomyia* och *Aphis*. I sammanhang härmed anförde undertecknad, Prof. WITTROCK och Konservator MEVES ytterligare erfarenheter i samma riktning.

Hr SV. LAMPA förevisade en samling vackert spända mikrolepidoptera, uppstuckna medelst silfvertråd på små parallellipipediska bitar af kardborrmärg, hvilken märg lämpar sig synnerligen väl till detta ändamål samt är genom sin rena hvithet vackrare, än den vanligast begagnade flädermärgen. Docenten D:r PALMÉN från Helsingfors yttrade sig om denna spänningmetod och om andra sätt att preparera mikrolepidoptera.

Föreningens Sekreterare meddelade ytterligare underrättelse om härjningarna af *Orchestes populi* (FABR.) SCHÖNH. äfven under 1881 vid Arbrå prestgård i Helsingland, samt om förekomsten af denna skalbagge.

Hr SV. LAMPA anmälde såsom ett skadedjur äfven för torkadt ekvirke skalbaggen *Lyctus canaliculatus* FABR. Med anledning häraf framhöll Ordföranden af hvilket praktiskt intresse det vore att med samlingar af skadeinsekter äfven förena prof på de växtdelar, som af dem blifvit angripna. Hr Revisor J. MEVES nämde att sådana samlingar, dock mindre omfattande, funnos vid Kgl. Skogsinstitutet. Hr Konservator W. MEVES erinrade om, att larver och puppor af flera skalbaggar, t. ex. *Buprestis*-arter emellanåt införas med snickerivirke från utlandet.

Den Entomologiska Föreningens sista sammankomst för året hölls hos undertecknad den 14 December, årsdagen för föreningens stiftande.

På framställning af Styrelsen antogs såsom hvilande till nästa sammankomst, att då afgöras, följande förslag till ändring af Föreningens stadgar:

»§ 2. Föreningen håller ordinarie sammankomst den sista »Lördagen i Februari, April och September. Dessutom hålles »sammankomst den 14 December, årsdagen af Föreningens stif»tande, samt under Maj månad å dag, som särskildt bestämmes »vid föregående sammankomst, helst i samband med en utflygt »i Stockholms omgifningar. Dock vare Styrelsen obetaget att, »då omständigheterna så föranleda, bestämma andra dagar för »sammankomsterna.»

I sammanhang med denna ändring måste i § 10 ordet »Novembersammankomsten» utbytas mot »Decembersammankomsten».

Vid derefter förrättadt val af Styrelse för det kommande året återvaldes, med sluten omröstning, de föregående ledamöterna af Styrelsen till samma befattningar som förut, nämligen undertecknad till Ordförande, D:r CHR. AURIVILLIUS till Sekreterare, Lektor J. SPÅNGBERG till Tidskriftens redaktör samt Lektorerna K. FR. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN till de öfriga ledamöterna af Styrelsen. Till revisorer af Föreningens räkenskaper utsågos Hr Apotekaren H. ENELL och Hr Kassören G. HOFGREN.

Sekreteraren meddelade sedan en kortfattad öfversigt af de vigtigaste arbeten, som under det förflutna året utkommit inom entomologiens område samt refererade *Beiträge zur Kenntniss des Baues der Schmetterlings-rüssel* von W. BREITENBACH (*Jena. Zeitschr. f. Naturwiss.* B. 15. H. 1. pp. 151—214. 1881).

Hr SV. LAMPA refererade W. SCHÖYENS afhandling »*Om nogle for Norges og Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera*», samt meddelade några dylika fynd, som han sjelf gjort i Sverige.

Ordföranden refererade i korthet »*The Report of the Entomologist of the United States Departement of agriculture*» för år 1880, den sednast utkomna rapporten.

Lektor HOLMGREN höll föredrag om *Lophyrus Pini* och dess lefnadssätt. I kokonger inspunna larver, som nu legat lefvande och oförändrade i tre år, förevisades i stort antal, hvarvid framhölls, att då sålunda på detta sätt år efter år allt flera larv-

kokonger hopades i jorden och icke kläcktes under vanliga förhållanden, så skulle slutligen, då ett för larvernas utveckling verkligen gynnsamt år inträffade, arten helt plötsligen kunna uppträda i en sådan mängd, att det för en ytlig betraktelse skulle synas svårt att förstå, hvarifrån de otaliga individerna så plötsligen kommit.

Prof. FORSSELL från Skara meddelade, att en annan art af samma slägte, *L. rufus*, ett år (för omkring 30 år sedan) uppträdt i vissa orter i Westergötland i så oerhörd mängd, att han förstört alla barren å stora skogssträckor, men både förut och efteråt har denna skadeinsekt icke visat sig å samma trakter.

I sammanhang härmed omnämde undertecknad att *Calosoma Inqvisitor* L., som 1851 fanns rent af i massa i parken vid Drottningholm, men sedan dess icke der träffats, i år blifvit återfunnen derstädes af Hr Apotekaren ISIDOR NORDIN, men blott ett enda exemplar. Lektor THEDENIUS och Sekreteraren yttrade sig vidare om detta periodiska uppträdande af insekter, hvilket äfven tillhör vissa fjärilsarter, bland hvilka Konservator MEVES och Lektor HOLMGREN i främsta rummet erinrade om *Tortrix viridana* L.

Den Entomologiska Föreningens Styrelse har under året haft fem sammanträden för handläggandet af Föreningens angelägenheter. Vid dessa hafva följande nya ledamöter blifvit invalda:

Hr Gartner N. G. MOE. Töien, Kristiania.
» Konservator W. J. STORM. Throndhjem.
» Sognepræst G. SANDBERG. Sydvaranger i Finmarken.
» Jägmästaren A. VARENIUS. Skogsstyrelsen, Stockholm.
» Jägmästaren J. H. WERMELIN. Skogsstyrelsen, Stockholm.
» Professorn m. m. J. ARRHENIUS. Stockholm.
» Baron EDWARD HISINGER. Brödtorp, Karis, Finland.
» Konservator, Fil. Mag., F. W. WOLDSTEDT. Kejserl. Zool. Museum, Petersburg.
» Studenten O. JUEL. Stockholm.
» Direktör G. LÖWEGREN. Göteborg.
» Direktör F. ULRIKSEN. Alnarp, Åkarp.
» Jägmästaren O. M. HANSSON. Stockholm.
» Lektorn, M. D., J. O. PONTÉN. Strengnäs.
» Med. Kand. R. L. TRAFVENFELT. Stockholm.

Hr Med. D:r O. NEIJBER. Ronneby.
» Amanuensen, F. D., E. W. DAHLGREN. Stockholm.
» Studeranden G. STENSTRÖM. Gårdsjö, Borgvik.
» Fil. Kand. O. WIJKSTRÖM. Stockholm.

Antalet utländska Föreningar och Sällskaper, hvilka trädt i förbindelse med den Entomologiska Föreningen i Stockholm har ytterligare under året ökats, och öfver de erhållna tidskrifterna m. m., genom hvilka föreningens bibliotek under året tillväxt, skall en särskild förteckning meddelas.

Af Entomologisk Tidskrift hafva de 4 häftena för 1881 utkommit.

Den storartade gåfvan från Föreningens Hedersledamot Hr Statsrådet m. m. O. I. FÅHRÆUS af hans utmärkta samling af svenska skalbaggar m. m. har blifvit öfverlemnad till Föreningen och förvaras nu hos undertecknad.

Föreningens inkomster under året hafva utgjort, genom influtna årsafgifter och tillfälliga bidrag af entomologiens gynnare	1,190: 11
och för försålda exemplar af Tidskriften	39: —
samt ett kontant förskott af undertecknad	659: 55.
S:a Kronor	1,888: 66.

Utgifterna för diverse omkostnader, såsom porto m. m. uppgå till	118: 75
samt för tryckningen af Entomologisk Tidskrift	1,769: 91.
S:a Kronor	1,888: 66.

Härvid är att märka att icke mindre än 56 årsafgifter för 1881 och 13 för 1880, eller tillsammans 414 kronor, icke influtit, men om hvilkas erhållande grundad förhoppning förefinnes, så att den ekonomiska ställningen i sjelfva verket är bättre, än hvad som framgår af det föregående.

Oskar Th. Sandahl.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM

FÖRHANDLINGAR VID SAMMANKOMSTEN DEN 4 MARS 1882.

Ordföranden, Prof. O. Sandahl, helsade Föreningen på dess första sammankomst under året och tillkännagaf, att denna sammankomst måst uppskjutas från den i stadgarne bestämda dagen, »den sista lördagen i Februari», med anledning deraf att revisionsberättelsen icke hunnit förr afslutas, emedan den ene af revisorerna, till följd af en företagen resa, icke fått tillfälle att deltaga i revisionen förr än under sista veckan.

Föreningen antog följande från föregående sammankomst hvilande förändrade lydelse af §§ 2 och 10 i Föreningens Stadgar.

§ 2. Föreningen håller ordinarie sammankomst den sista lördagen i Februari, April och September. Dessutom hålles sammankomst den 14 December, årsdagen af Föreningens stiftande, samt under Maj månad å dag som särskildt bestämmes vid föregående sammankomst, helst i samband med en utflykt i Stockholms omgifningar. Dock vare Styrelsen obetaget, att, då omständigheterna så föranleda, bestämma andra dagar för sammankomsterna.

§ 10. — — — — — Decembersammankomsten — — — — — — — —

Ordföranden höll derefter ett minnestal öfver Föreningens den 28 sistlidne Januari i Göteborg aflidne ledamot f. d. Tullförvaltaren Niklas Westring.[1]

Ordföranden anmälde att Föreningen från *la Société Impériale des Naturalistes de Moscou* erhållit inbjudning att den 14 Maj d. å. deltaga i firandet af halfsekelsjubileet för nämda sällskaps v. President, Jubeldoktorn, Statsrådet Ch. Renard. Föreningen uppdrog åt Styrelsen att medelst en lämplig skrifvelse å Föreningens vägnar deltaga i jubilarens firande.

[1] Uppsatsen skall i Tidskriften införas.

Revisionsberättelsen upplästes och meddelades full ansvarsfrihet för 1881 års förvaltning åt Föreningens Styrelse och kassaförvaltare.

Det vid föregående sammankomst af Hr Kammarrådet Baron HERMELIN väckta, men då uppskjutna förslaget, att Föreningen borde söka finna utvägar att inhemta iakttagelser och utbreda kännedom om skadeinsekternas förekomst och lefnadsförhållanden upptogs nu till öfverläggning, hvari deltogo Hrr HERMELIN, AURIVILLIUS, HOLMGREN, HOLMERZ, J. MEVES och Ordföranden. Sedan af flere talare framhållits dels vigten och nödvändigheten af, att alla sådana iakttagelser gjordes efter en bestämd plan samt på så många olika ställen som möjligt, dels önskvärdheten af, att ett sådant företag, liksom de redan öfver hela landet anordnade meteorologiska och fenologiska iakttagelserna, med intresse omfattades och på lämpligt sätt understöddes af Hushållningssällskapen, uppdrogs åt Landtbruksakademiens Entomolog, Lektor A. E. HOLMGREN samt Sekreteraren, D:r CHR. AURIVILLIUS, att till nästa sammanträde inkomma med ett detaljeradt förslag öfver sättet för anordnandet af dylika undersökningar.

Lektor THEDENIUS förevisade och beskref en af D:r NERÉN m. fl. funnen, för Sverige ny, fjärilsart, *Cidaria Olivata* BKH. hörande till afdelningen *Geometræ*.[1]

Hr SV. LAMPA redogjorde derefter för en af Konservator G. KOLTHOFF sistlidne sommar påträffad, för Sveriges fauna ny, nattfjäril: *Hadena unanimis* TR.[1]

D:r CHR. AURIVILLIUS förevisade tre arter af flug-slägtet *Thephritis* LATR. och meddelade upplysningar om deras lefnadssätt[1]

[1] Uppsatsen skall i Tidskriften införas.

NEKROLOG.

Niklas Westring.

En stor förlust har nyligen drabbat den Entomologiska Föreningen, i det dess till åren äldste ledamot f. d. Tullförvaltaren i Göteborg, Niklas Westring, den 28 sistlidne Januari derstädes stilla slutade sitt långa verksamma lif i den höga åldern af fylda 84 år.

Niklas Westring var ständigt den mest pligttrogne embetsman inom tullverkets tjenst, från hvilken verksamhet han efterlemnar ett högt aktadt minne, men oaktadt hans tid sålunda var strängt upptagen af trägna embetsgöromål, fann han dock tillfälle till allvarligt och vidt omfattande arbete i naturvetenskapens tjenst. Det var spindlarnes egendomliga grupp, jemte insektverlden, åt hvilken han i främsta rummet egnade den varma kärlek, han hyste för den lefvande naturen. Hans iakttagelseförmåga var i hög grad skärpt, hvilket han till fullo ådagalagt genom sitt omfattande och för sin tidpunkt uttömmande arbete: *Araneæ Suecicæ descriptæ a* Nicolao Westring, hvilket utkom i Göteborg 1861. I en diger volym på 614 sidor stor oktav beskrifver han icke mindre än 308 svenska spindelarter, bland hvilka endast 124 arter voro sammanräknadt kända af hans föregångare, Linné, De Geer och Sundevall. I en år 1851 i *Göteborgs Kgl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhälles handlingar* intagen förteckning öfver dittills kända svenska spindelarter upptages deras antal till 253, hvaribland 132 för faunan nya, och till dessa lades af Thorell i hans *Recensio critica aranearum* 1856 (*Acta

Reg. Soc. Scient. Upsaliensis) 18 nya af honom i Upland funna arter, och sedermera tillkommo ytterligare 37 nya arter, hvarigenom hela antalet arter i Westrings nämda arbete sålunda uppgår till den nyss anförda siffran 308. Dessa arter har han fördelat på 44 slägten, grupperade i 6 familjer. Arbetet är ett klassiskt verk; det är också skrifvet på ett klassiskt språk, latinet, hvars bestämdhet, tydlighet och skarpt betecknande förmåga icke uppnås af något bland nutidens lefvande språk. Detta Westrings arbete har fört hans namn vida utöfver fäderneslandets gränser och har af utlandets fackmän blifvit särdeles fördelaktigt bedömdt.

Jemte detta Westrings förnämsta arbete har han utgifvit flera smärre afhandlingar af mindre betydenhet. Ifrig att utbreda och underlätta insamlandet af spindlar och deras studium, — hvilket i hög grad försvåras, såsom bekant är, derigenom att dessa djur, behandlade på samma sätt som man behandlar insekter, sammanskrumpna och ofta blifva oigenkänliga, — utgaf Westring en praktisk, mycket noggrann beskrifning öfver den metod han användt, för att uppbevara dessa lätt förstörda djur. Denna hans »Anvisning att ändamålsenligt insamla och conser»vera Arachnider förnämligast med afseende å Spindlarne» är särskildt aftryckt 1858 ur Göteborgs Kgl. Vet. och Vitt.-Samhälles Handl.

Sitt första meddelande af iakttagelser inom insektverlden har Westring offentliggjort i »Skandinaviska Entomologiska Sällskapets handlingar» i Kröijers Tidskrift 1844, under benämning: »Bidrag till historien om Insekternas Stridulationsorganer», hvari han redogör för dessa ljudorgans byggnad hos en mängd skalbaggar samt hos en spindel. Till samma ämne återkom han sedermera (1858) då han i oftanämda Göteborgs Kgl. Vet. och Vitterh.-Samhälles handlingar lemnar en »Beskrifning på Stridula»tionsorganerna hos slägtena *Pachycoris* och *Scutellera* af insekt»ordningen *Hemiptera*, jemte öfversigt af alla de hittills bekanta »olika sätten för sådane ljuds frambringande bland andra insek»ter». Vidare har Westring i samma Göteborgs Vet. och Vitterh.-Sällskaps Handlingar 1859 anmält J. Wahlbergs af Boheman beskrifna *Insecta Caffraria* och 1868 meddelat en »*Summarisk öfversigt af Göteborgstraktens Coleopter-fauna* samt

Beskrifning öfver Scolia melanoptera KLUGE, ett för Sveriges insektfauna nytt genus och art af insektordningen Hymenoptera». Slutligen får jag nämna den i nyss anförda handlingar år 1874 intagna recensionen: »*Bemerkungen über die Arachnologischen Abhandlungen* von D:r T. THORELL». Allt hvad WESTRING har meddelat bär vittne om den största noggrannhet och flit.

De yttre konturerna af denne märklige mans lefnad äro följande: NIKLAS WESTRING föddes i Göteborg den 13 Nov. 1797. Fadren var vagnmakareåldermannen ERIK WESTRING och modren BRIGITTA CHRISTINA ÖMICH. Efter två och ett halft års studier vid Göteborgs gymnasium måste W. sluta studierna, emedan fadren aflidit och modren var urståndsatt att bekosta de dryga och mångåriga kostnader, som voro förenade med den unge WESTRINGS åsyftade lefnadsyrke, nämligen den medicinska banan. Han måste derför slå in på en annan väg. Tvingad af omständigheternas makt sökte han sålunda, 1816, en kammarskrifvaretjenst vid Göteborgs Inkommande Sjötullkammare, hvilken tjenst han erhöll, och härmed var uppslaget gifvet till hans 42 års långa tjenst inom Tullverket, ständigt vid Göteborgs tullkammare. Han befordrades från den ena befattningen till den andra, tills han år 1834, vid 37 års ålder, utnämdes till Tullförvaltare å Uppbördskontoret i Göteborg, hvilken maktpåliggande tjenst han innehaft i 23 och ett halft år, då han på begäran erhöll afsked med pension år 1858. WESTRING blef ledamot af Göteborgs Vetenskaps- och Vitterhetssamhälle 1843, riddare af Kgl. Wasaorden 1851, ledamot af Kgl. Vetenskapsakademien 1863, samt dessutom ledamot af Skandinaviska Entomologiska Föreningen i Köpenhamn, af Entomologischer Verein i Stettin, La Société Entomologique de France och den Entomologiska Föreningen i Stockholm.

Från år 1840 intill 1862 års slut var W. medlem af den Styrelse, som var förordnad af Göteborgs Kgl. Vet. och Vitt.-Samhälle, att förvalta dess naturhistoriska museum och han fortfor sedan, eller från och med 1863, allt intill år 1874 att vara ledamot af den då tillsatta »Göteborgs musei Styrelse». Han var en af de verksammaste grundläggarne och befordrarne af detta vackra museum, till hvilket han lärer hafva testamenterat

sitt bibliotek och insektsamlingar. Hans utmärkta spindelsamling uppgifves tillfalla Kgl. Vetenskaps-Akademien i Stockholm.

WESTRING var i barnlöst äktenskap förenad med BRIGITTA CHRISTINA THORSSELL, som afled före honom. I enskilda lifvet var WESTRING en vänlig, flärdlös, enkel och rättfram man, som högt värderades af närmare vänner. Frid öfver den bortgångnes minne!

Oskar Th. Sandahl.

MEDDELANDE OM ZERENE HYALE L.

I »Smärre meddelanden» intagna i denna tidskrifts båda förutgående årgångar har *Zerene Hyale* L. omnämnts såsom funnen på flera ställen i Sverige. Hr Revisor J. ANKARCRONA (Hessleborg, Lyckeby) meddelar nu yttermera i bref till undertecknad af den 3 Febr. d. å. att han äfven under Augusti 1881 fann denna fjäril å samma lokal vid, Spandelstorp i Blekinge, som under föregående år. Detta är ytterligare en bekräftelse på denna vackra fjärils infödingsrätt i Sverige.

Oskar Th. Sandahl.

REVISION AF SKANDINAVIENS TIPULIDÆ

AF

H. D. J. Wallengren.

Forts. fr. p. 208, Årg. 2.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2. **P. pratensis** (Lin.) svart; abdomen med gula eller hvita sidofläckar; vingar brunaktiga med svart pterostigma. *Var.* abdomen gul med svart, tandadt ryggband.

Zett. X. 3989. XII. 4901. Siebke Enum. IV. 236.

Under samma tid som föregående i södra och mellersta Sverige och i södra Norge.

II:o Abdomen gul med eller utan mörk rygglinea.

A) Abdomen utan mörk rygglinea, blott de 2 sista segmenterna bruna och stundom en brunaktig fin sidolinea. (Thorax ockragul med 4 räta, grå ryggband; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; panna med grått band.)

3. **P. annulicornis** (Meig.) antenner brunringlade; vingar gråaktiga med svartbrunt pterostigma och innanför detta en hvit, otydlig fläck.

P. variicornis Zett. X. 4002. Siebke Enum. IV. 237.
Tip. annulicornis Meig. S. B. VI. 289, 51.

Under Juni och Juli månader i Norrbotten, Gudbrandsdalen och vid Kristiania.

B) Abdomen med brunt ryggband och längs hvarje sida en mörk linea.

1) Vingar med svartbrunt pterostigma. (Kroppsfärg gul; fötter gula, lårens och tibiernas spets merendels brun.)

a) Thorax med 3 räta svarta ryggband. (Vingar med brunt tvärband.)

4. **P. dentata** (Meig.) antenner bruna med 3 basleder gula. Zett. X. 3992.

Under Maj i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband, hvaraf båda sidobanden äro framtill krökta.

(1) Vingar med brunt tvärband.

5. **P. quadrifaria** (Meig.) antenner bruna, 2—3 basleder gula; anus vid basen svart med gul spets (♂) eller helt gul (♀). *P. fascipennis* Zett. X. 3993. *P. quadrifaria* Meig. S. B. I. 199. 43.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige.

(2) Vingar utan brunt tvärband.

6. **P. iridicolor** (Schumm.) bröstet och dess sidor ofläckade; vingarnes pterostigma svart, punktformigt.

Schumm. Beschr. Schles. Tip. 101. 47. *P. sannio* Zett. X. 3994. Siebke Enum. IV. 236.

Under Juni—Augusti i hela Sverige samt södra och mellersta Norge.

7. **P. cornicina** (Linn.) bröstet och dess sidor med rostbruna fläckar; vingarnes pterostigma svartaktigt, stort, ovalt. *Var.* bröstets fläckar svartaktiga.

Zett. X. 3996. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—September i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2) Vingar med brungult eller blekt pterostigma.

a) Thorax med 3 räta, bruna eller svarta ryggband. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

8. **P. scurra** (Meig.) thorax gul; antenner svarta, 1—3 basleder gula; bröstets sidor ofläckade (♂) eller ljust rödfläckiga (♀).

Zett. X. 4000. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

9. **P. picticornis** (Zett.) thorax grå; antenner gula, brunringlade; bröstets sidor upptill med rödgult band.

Zett. X. 4003.

Funnen i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband; hvaraf sidobanden äro framtill krökta. (Kroppsfärg gul; bröst och bröstsidor svartfläckiga; fötter bruna, lårens bas gul.)

10. **P. maculosa** (MEIG.) sidoknölen på metathorax framför vingkolfvarne omgifven af en halfmånformig svart eller svartbrun fläck; abdomens ryggband sammanhängande.

Zett. X. 3997. Siebke Enum. IV. 237.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och i Norge, åtminstone upp till Trondhjem.

11. **P. histrio** (FABR.) sidoknölen på metathorax framför vingkolfvarne på undre sidan med svartbrun, ej halfmånformig fläck; abdomens ryggband upplöst i fläckar.

Zett. X. 3999. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Österdalen.

28. Slägtet: DOLICHOPEZA MEIG. ZETT.

1. **D. silvicola** (MEIG.) mörkbrun; antennernas 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt; fötter bruna; höfter och lårens bas gula; tarserna långa med de 4 sista lederna hvita, den sista med svart spets.

Zett. X. 4039. XII. 4361. Siebke. Enum. IV. 240.

Under Juni och Juli vid Kristiania och i Gudbrandsdalen inom Norge.

29. Slägtet: NEPHROTOMA MEIG. ZETT.

1. **N. dorsalis** (FABR.) gul; thorax med 3 räta, svarta ryggband; antenner svarta, 2—3 basleder gula; bröstsidorna ofläckade; abdomen med svart ryggband; pterostigma brunt; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4005.

Funnen i Skåne och Lappland.

30. Slägtet: CTENOPHORA MEIG. ZETT.

I:o Antenner hos ♂ blott på inre sidan med kamlika utskott, hos ♀ sammanträngda, rundade leder; äggläggningsröret smalt, rödgult eller beckbrunt. *Dictenidia* BRULLÉ.

1. **C. bimaculata** (LIN.) svart; antenner svarta; abdomen svart (♂) eller på sidorna och undertill gulfläckig (♀); vingar

med svart pterostigma, der bakom ett svart tvärband och i spetsen en matt brun fläck; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4022. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni—September i hela Sverige och S. Norge.

II:o Antenner hos ♂ både på inre och yttre sidan med kamlika utskott, hos ♀ med tydligen skilda, oftast undertill sågformigt utskjutande leder. (Kroppsfärg svart; pterostigma brunt.)

A) Antenner hos ♂ med korta kamlika utskott äfven på undre sidan (således med 3 rader utskott); abdomen hos ♀ med långt, sabelformigt utstående äggläggningsrör. *Xiphura* BRULLÉ.

1) Antenner rostgula eller gula, 1—2 basleder svarta.

2. **C. atrata** (LIN.) abdomen helt svart (♂) eller vid basen rundt omkring bredt rödgul (♀); antenner rostbruna, 2 basleder svarta; fötter gula; låren hos ♂ mot spetsen svarta; tibiernas spets svart.

Zett. X. 4017. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli i hela Sverige samt S. och M. Norge, åtminstone upp på Dovre.

3. **C. ruficornis** (MEIG.) abdomen rödgul med svarta ryggfläckar (♂) eller svart, vid basen rundt omkring bredt rödgul, hvilken färg sträcker sig på buken ända till äggläggningsröret (♀); antenner rödgula, 1:sta basleden svart, 2:dra gul eller ljusbrun; fötter rödgula; lårens spets hos ♂ brun.

Meig. S. B. VI. 284. 12. *C. atrata var c.* Zett. X. 4020. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni månad i mellersta Sverige och S. Norge.

2) Antenner helt svarta, stundom med 1:sta leden smutsgul.

4. **C. nigricornis** (MEIG.) abdomen svart; 2:dra och 3:dje segmenterna på sidorna (♂) eller helt och hållet (♀) rödgula; fötter rostgula, lårens och tibiernas spets svart. *Var.* abdomen helt svart med grått band vid basen. *Var. guttiventris* ZETT. thorax med hvitt sidoband; abdomen med gula sidofläckar; antennernas 1:sta led smutsgul.

Zett. X. 4020. XII. 4902.

Under Juni och Juli i hela Sverige.

B) Antenner hos ♂ utan kamlika utskott på undre sidan (således med blott 2 rader utskott); abdomen hos ♀ med kortare, ej sabelformigt utstående äggläggningsrör.

1) Antenner svarta, vid basen gula.

5. C. **pectinicornis** (Lin.) thorax på sidorna med gula fläckar; abdomen rödgul med svarta, hos ♀ stora ryggfläckar; fötter gula, lårens och tibiernas spets hos ♂ svart.

Zett. X. 4012. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli månader i hela Sverige samt i S. Norge, åtminstone upp i Österdalen.

6. C. **guttata** (Meig.) thorax med hvitaktig sidostrimma; abdomen svart med hvitaktiga sidofläckar; fötter svartbruna, lårens och tibiernas bas gul.

Zett. X. 4016. Siebke. Enum. IV. 238.

Under April—Juli i Westmanland och S. Norge.

2) Antenner gula, hos ♂ med bruna kamutskott.

7. C. **flaveolata** (Fabr.) bröstets sidor upptill med gult band; abdomen svart med 7 gula tvärband; fötter gula; tibiernas spets brun; bakersta låren hos ♀ med brun ring.

Zett. X. 4014. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige och i S. Norge.

31. Slägtet: TIPULA Lin. Zett.

I:o Antennernas leder undertill hos ♂ längre, hos ♀ kortare sågformigt utskurna. (Kroppsfärg grå; vingar ljust gråaktiga med brunt pterostigma och innanför detta oftast en hvitaktig, aflång fläck; subradialgrenens främre gren utlöper i framkanten.) *Prionocera* Loew.

A) Thorax med 4 mörka ryggband, hvaraf de 2 mellersta äro hvarandra närstående.

1. T. **diana** (Meig.) antenner nakna, svarta, 3:dje leden merendels hos ♀ gulaktig; abdomen med brunt ryggband; vingarne med hvit fläck innanför pterostigma; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3966. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i Skåne, vid Kristiania och i Gudbrandsdalen.

2. T. **salicetorum** (Siebke) antenner håriga, svarta, 2 basleder grå; abdomen utan tydligt mörkare ryggband; vingar utan hvit fläck innanför pterostigma; fötter svarta; lårens och tibiernas bas gul.

Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1870. 64. Enum. IV. 235.

Under Juli och Augusti på Filefjeld och i Valders i Norge.

B) Thorax med 3 mörka ryggband, hvaraf det mellersta delas af en svart (hos n:o 3) eller af en grå (hos n:o 4) linea. (Vingar med hvitaktig fläck innanför pterostigma; fötter svarta, lårens och tibiernas bas gul; antenner svarta, nakna, blott 1:sta leden hårig.)

3. **T. serricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskärningar, utan mörkt ryggband.

Zett. X. 3969. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i Lappmarken och Finmarken.

4. **T. subserricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskärningar och mörkt ryggband.

Zett. X. 3970.

Under Juni—Augusti i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland, samt i Værdalen i Norge.

II:o Antennernas leder undertill ej sågformigt utskurna, utan cylindriska, stundom knutiga.

A) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma afbruten, hinner ej framkanten. (Thorax med 4 mörka ryggband, de mellersta skilda genom en grå linea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

5. **T. hortulana** (MEIG.) blekgrå; abdomen gulaktig; antenner svarta, 3 basleder gula; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3922.

Under Juni—September i hela Sverige ända upp i Lappland.

6. **T. varipennis** (MEIG.) grå; abdomen grå med rostgul bas och hvita segmentinskärningar; antenner svarta, 2:dra leden ofta gul; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3927. Siebke. Enum. IV. 230. *T. nigricornis* Zett. X. 3937. Siebke. Enum. IV 230.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

7. **T. Siebkei** (ZETT.) rödgrå; abdomen ofvan brunaktig med hvita segmentinskärningar; antenner bruna, 3 basleder gula, de följande 4—6 svartringlade; vingar gråaktiga med hvit fläck innanför pterostigma.

Zett. XI. 4359. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli vid Kristiania.

B) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma fullständig, hinner framkanten.

(I:o) Vingar med ljusare och mörkare fläckar, eller med mörka strimmor på tämligen glasklar botten, eller åtminstone utom det mörka

pterostigma med en eller flera brunkantade nerver (stundom blott subradialgrenen) jämte ulnarfältets tvärnerv.

(A) Vingar med 3 stora, tresidiga, bruna, framtill smalt sammanhängande framkantsfläckar och lika många blekare, aflånga inkantsfläckar samt brun punkt i disken.

8. **T. gigantea** (SCHUK.) grå; thorax med mörkare ryggband; abdomen stundom gulaktig; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3914. Siebke. Enum. IV. 228.

Under Juni och Juli månader i S. och M. Sverige samt S. Norge.

(B) Vingar annorlunda tecknade än hos (A).

1:o) Vingar fläckiga, marmorerade eller töckniga.

a) Thorax med 3 breda, mörka ryggband, hvaraf det mellersta stundom är deladt.

(1:o) Ryggbanden på thorax så breda att de nästan intaga hela ryggen, ej brunkantade; det mellersta odeladt. (Fötter bruna, lårens bas gul.)

9. **T. vittata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen med mörk sidolinea; vingar bruna med genombrutet, långsgående, hvitt band.

Zett. X. 3917.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige.

(2:o) Ryggbanden på thorax måttligt breda, brunkantade, det mellersta deladt genom en fin brun linea. (Kroppsfärg grå; abdomen gulaktig.)

(a) Vingar med brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma mörkt.

10. **T. truncorum** (MEIG.) antenner svarta, 2 basleder gula (♂) eller 1:sta grå och 2:dra gul (♀); vingar marmorerade med hvitt och brunt; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3926. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

(b) Vingar utan brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma blekbrunt.

11. **T. pabulina** (MEIG.) antenner svarta; 3 basleder gula (♂) eller 5—7 gula (♀); vingar med 2 otydliga hvita fläckar; fötter bruna; lårens bas bredt gul.

Zett. X. 3942. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige samt i S. Norge.

12. **T. subunilineata** (ZETT.) antenner svarta, knutiga, 2 basleder gula; vingar marmorerade med flera små, hvita fläckar; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3940.

Under Juli i Lappmarken.

b) Thorax med 4 bruna eller grå ryggband, som stundom äro brunkantade.

(1:o) Ryggbanden på thorax brunkantade. (Vingar marmorerade med hvitt och brunt.)

(a) Vingar med en, nästan fyrsidig, starkt i ögonen fallande, hvit fläck på midten; en mörk punkt vid framkantsmidten; fötter bruna, lårens bas bredt gul; de 2 mellersta ryggbanden på thorax bilda nästan ett enda.

13. **T. excisa** (SCHUMM.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen gulaktig, knapt med spår till mörk sidolinea.

T. speculum Zett. X. 3924. Siebke. Enum. IV. 229.

T. excisa Schumm. Beschr. Schles. Tip. 42. 13.

Under Juli och Augusti i Lappmarken, Österdalen, Gudbrandsdalen, Værdalen och på Dovre.

(b) Vingar utan starkt i ögonen fallande, fyrsidig hvit, blott matt fläck på midten, men med 2 mörka punkter vid framkanten (1 vid midten och 1 nära basen); fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; de båda mellersta ryggbanden på thorax bilda ej ett enda, utan äro åtminstone på något ställe åtskilda genom grått. (Thorax gulgrå; abdomen gulaktig, bakåt grå, med 3 mörka linier, hvaraf rygglinien stundom är otydlig.)

14. **T. scripta** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax framtill och baktill förenade, blott på midten skilda genom grått.

Zett. X. 3918. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone inemot Throndhjem.

15. **T. nubeculosa** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax fullständigt skilda genom grått, blott framtill stundom förenade.

Zett. X. 3920. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Maj—Augusti i hela Sverige och i S. och M. Norge, åtminstone till Trondhjem.

(2:o) Ryggbanden på thorax enfärgade (ej brunkantade).

(a) Pterostigma svartbrunt, sträcker sig halfmånformigt

från framkanten öfver tvärnerverna till basen af inskjutningsfältet. (Vingar grå, hvitfläckiga mellersta ryggbanden på thorax framtill förenade).

16. T. **signata** (STÆG.) blekt grå; abdomen gulaktig, båda sista segmenterna bruna och spår till 3 bruna långsgående linier; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3932. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juli—September i Romsdalen och Gudbrandsdalen samt vid Kristiania i Norge.

(b) Pterostigma ljusare eller mörkare brunt, aflångt, blott beläget utmed framkanten.

(1) Mellersta ryggbanden på thorax både framtill och baktill förenade, blott på midten åtskilda genom grått. (Vingar marmorerade af hvitt och brunt; den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar tämligen bågformiga.)

17. T. **obsoleta** (MEIG.) blekt grå; abdomen gulaktig, baktill brun, segmentinskärningarna hvita; antenner mörka, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3939.

Under Juni—September i Upland och Norrbotten.

(2) Mellersta ryggbanden på thorax ej någonstädes med hvarandra förenade, ehuru hvarandra mer eller mindre närstående. (Vingar marmorerade eller fläckiga af hvitt och brunt samt med en tydlig brun punkt vid midten nära framkanten.)

(a^2) Vingens hvita fläckar bilda inga tydliga tvärband, utan äro spridda.

(a^3) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar eller åtminstone den bakre tämligen bågformiga. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; abdomen gulaktig.)

(a^4) Vingar med talrika (10—12) hvita fläckar.

18. T. **marmorata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen stundom baktill brun.

Zett. X. 3931. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

(b^4) Vingar med få (3—5) otydliga hvita fläckar.

19. **T. ceres** (Fries) blekt rödgrå; antenner bruna, 2 basleder gula; vingnerver blekbruna; abdomen gul, baktill med brun fläck ofvan.

Zett. X. 3946.

Funnen i Skåne.

20. **T. circumdata** (Siebke) ljusgrå; antenner svarta, 3 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen med brunt band längs rygg och sidor, sista segmenterna bruna.

Siebke. Nyt Mag. f. Nat. 1863. 182. Enum. IV. 231.

Under Augusti på Dovre.

(b³) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar ej bågformiga, utan mera räta. (Abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2—3 basleder gula.)

21. **T. longicornis** (Schumm.) ljusgrå; vingar med 3—4 otydliga, hvita fläckar; abdomens sista segmenter bruna; fötter bruna, låren gula.

Zett. X. 3944. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Juni och Juli i hela Norge.

22. **T. hortensis** (Meig.) gulaktig; thorax blekgrå; vingar marmorerade med hvitt och brunt samt med brun punkt vid midten nära framkanten; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3934. Siebke Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, samt vid Kristiania och i Österdalen inom Norge.

(b²) Vingens hvita fläckar bilda 2 sammanhängande, breda tvärband och en större hvit fläck utanför pterostigma. (Abdomen gulaktig med 3 bruna linier, hvaraf rygglinien ofta är otydlig; vingar med brun punkt vid midten nära framkanten.)

23. **T. micans** (Zett.) ljusgrå; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3930. Siebke Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

c) Thorax med 5 bruna, enfärgade ryggband; de 3 mellersta paralella, framtill nästan förenade, det mellersta af dessa ganska fint. (Vingar marmorerade af hvitt och brunt, med brun punkt vid midten nära framkanten; abdomen grå.)

24. **T. crassicornis** (Zett.) grå; abdomen baktill med

hvita segmentinskärningar; antenner svarta; 2:dra basleden brun; fötter bruna, låren utöfver midten gula.

Zett. X. 3933. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni och Juli i Lappmarkerna samt på Dovre och Filefjeld.

d) Thorax med 8 mörka ryggband, de mellersta skilda genom smal grå linea. (Vingar såsom hos föregående.)

25. **T. octolineata** (Zett.) ljusgrå; de 4 yttre rygglinierna på thorax korta, krökta; antenner svarta, 2—3 basleder gula; fötter såsom hos föregående.

Zett. X. 3936. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Juli i Jämtland och Österdalen, på Dovre och i Værdalen.

2:o) Vingar hvarken fläckiga, marmorerade eller töckniga, men väl strimmiga af brunt, derigenom att en eller flera af långnerverna jämte ulnarfältets tvärnerv äro brunkantade. (Thorax med 3 mörka, stundom brunkantade ryggband, det mellersta ganska bredt.)

a) Ryggbanden på thorax brunkantade, det mellersta deladt genom en brun linea. (Kroppsfärg grå; antenner bruna, 1—3 (♂) eller 1—4 (♀) basleder gulaktiga.)

26. **T. marginata** (Meig.) abdomen mörkbrun med rostgul rygglinea och rostgul fläck ofvan mot basen; vingar brunaktiga längs midten bleka, längs framkanten svartaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en hvit fläck.

Zett. X. 3961. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i S. Norge.

27. **T. lateralis** (Meig.) abdomen med svartbrunt sidoband; vingar grå, längs framkanten lergulaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en hvit fläck, som ofta sträcker sig till inskjutningsfältets bas.

Zett. X. 3962. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

b) Ryggbanden på thorax ej brunkantade.

(1) Mellersta ryggbandet på thorax odeladt. (Abdomen med mörk strimma på rygg och sidor; vingar gula, innanför pterostigma en hvit fläck, som går till eller genom inskjutningsfältet.)

28. **T. opaca** (Siebke) askgrå; abdomen gulgrå; vingner-

verna bruna; dorsalnerven, subulnarnerven och ulnarfältets tvärnerv brunskuggade; fötter gula, larens och tibiernas spets brun.

Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1872. 61. Enum. IV. 235.

Under Augusti i Österdalen i Norge.

29. **T. vernalis** (Meig.) ljust askegrå; abdomen gul med hvita segmentinskärningar; alla vingnerver brunskuggade, så att mellanrummen synas såsom hvitaktiga strimmor; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3941. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige samt i Norge, åtminstone upp till Alstadhaug.

(2) Mellersta ryggbandet på thorax deladt genom en fin grå linea. (Abdomen utan mörk strimma längs rygg och sidor; segmentinskärningarna hvitaktiga; vingar grå med bruna, vid basen bleka nerver; kroppsfärg askgrå; fötter bruna, låren mot basen gula.)

30. **T. macrocera** (Zett.) antenner svarta, 2 basleder (♂) eller 2:dra leden gulaktig (♀); lederna cylindriska; abdomen gulaktig, bakåt brun; pterostigma svartbrunt, innanför detta en liten hvitaktig fläck.

Zett. X. 3967.

Under Juni—Augusti i Norrbotten och Lappland.

31. **T. subnodicornis** (Zett.) antenner svarta; lederna hos ♂ kantiga; abdomen grå; pterostigma brunt, otydligt.

Zett. X. 3971. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i norra Sverige och inom Norge ned till Kristiania.

(II:o) Vingar med grå eller gulaktig anstrykning; pterostigma brunt; innanför detta en glasklar fläck; brun punkt i disken och vanligen brun punkt i inkanten.

32. **T. lutescens** (Fabr.) gulaktig; thorax med grå rygg och 3 brunaktiga ryggband, det mellersta dubbelt; fötter gulaktiga; lårens och tibiernas spets mörk.

Zett. X. 3916. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juli—September i S. och M. Sverige och S. Norge.

(III:o) Vingar enfärgade, hvarken med mörka fläckar eller mörka strimmor, på sin höjd med mörkt pterostigma och innanför detta en klar, hvitaktig större eller mindre fläck, eller framkanten bredt mörk.

(A) Vingar gulaktiga, blekbrunaktiga eller svartgrå, stundom helt klara.

1:o) Vingar brunaktiga med bred, skarpt glänsande mörkbrun strimma längs framkanten. (Thorax med 3 mörka, mörkkantade ryggband.)

a) Vingar med hvitaktig, längsgående strimma längs den bruna framkantsstrimman. (Mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea.)

33. T. **oleracea** (LIN.) askgrå; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3958. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni—Augusti i hela Sverige och S. och M. Norge.

b) Vingar utan hvitaktig strimma längs den bruna framkantsstrimman.

34. T. **paludosa** (MEIG.) askgrå; mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X 3960. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

35. T. **fusca** (STÆG.) brungrå; mellersta ryggbandet på thorax deladt genom svart linea; antenner bruna med gul bas; abdomen med brunt ryggband och hvita segmentinskärningar; fötter svarta, lårens bas gul.

Zett. X. 3961.

Under Augusti månad i Skåne.

2:o) Vingar utan skarpt begränsad brun strimma längs framkanten, men väl der stundom mörkare än i disken.

a) Vingar innanför pterostigma med klar, hvitaktig fläck, som tvärbandslikt går öfver subradialgrenen, åtminstone till eller in i inskjutningsfältet och stundom längre. (Vingar gråaktiga; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

1) Abdomen askgrå med brun linea längs rygg och sidor. (Thorax grå med 4 ljusbruna ryggband.)

36. T. **lunata** (LIN.) antenner bruna, 2:dra leden oftast, 1:sta undertill och 3:dje vid basen gul; palper bruna.

Zett. X. 3964.

Under Maj och Juni i Skåne.

2) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostgul med mörka ryggband.

37. **T. ochracea** (MEIG.) thorax med 4 rostbruna band; abdomen utan mörk rygglinea, men med rudimentära sidolinier; antenner bruna, mot basen mer eller mindre långt gula; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3947. Siebke Enum. IV. 232.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

38. **T. lætabilis** (ZETT.) thorax med 3 svartgrå band, det mellersta brunkantadt; abdomen med brun rygglinea; antenner gula, brunringlade; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3950. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juli och Augusti i norra Sverige, på Gotland och i södra Norge.

3) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostbrunaktigt grå med mörka ryggband.

(a) Abdomen med mörkt ryggband.

39. **T. selene** (MEIG.) thorax med 4 tydliga bruna ryggband; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. X. 3955. Siebke Enum. IV. 231.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

40. **T. fascipennis** (MEIG.) thorax med 3 otydliga ryggband; antenner bruna med 2 basleder gula (♂), eller gula, mot spetsen bruna (♀); den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker långt öfver basen af inskjutningsfältet och hos ♀ nästan till vingens inkant.

Zett. X. 3948. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—September i hela Sverige och i södra Norge.

(b) Abdomen utan mörkt ryggband, sista segmentena bruna.

41. **T. picticornis** (ZETT.) thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom fin grå linea; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. XII. 4899.

Funnen på Öland.

b) Vingar innanför pterostigma med liten, ofta otydlig hvitaktig fläck, som går knapt öfver subradialgrenen och hinner ej inskjutningsfältet.

1) Antenner hos ♂ med långsträckta leder, hvardera vid båda ändar rundaktigt uppblåsta; abdomen hos ♀ lång, betydligt längre än de ej förkrympta vingarne.

42. **T. nodicornis** (MEIG.) askgrå; thorax med 4 breda, bruna ryggband; abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2 basleder gula; vingar gråaktiga; pterostigma matt.

Zett. X. 3952. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge i Gudbrandsdalen och på Dovre.

2) Antenner hos ♂ af vanlig form; abdomen hos ♀ föga längre än vingarne, då dessa ej äro förkrympta, såsom stundom är förhållandet.

(a) Thorax med 4 mörka ryggband. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; vingar gråaktiga, ej hos ♀ förkrympta.)

43. **T. limbata** (ZETT.) gulaktig; thorax å ryggen askgrå, ryggbanden otydliga; abdomen gul, baktill brun, utan mörkt ryggband; antenner svarta, 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt.

Zett. X. 3951.

Under Augusti månad i Lappland.

44. **T. flavolineata** (MEIG.) askgrå; ryggbanden å thorax tydliga; abdomen gul med 4 bruna band (♂) eller brun med gult band längs rygg och sidor (♀); antenner brunaktiga, mörkringlade, 2—3 basleder gula; pterostigma blekt.

Zett. X. 3957. Siebke Enum. IV. 233.

Under Juni månad i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

(b) Thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom en fin grå eller bruna linea.

(1) Abdomen grå med svartbrunt sidoband, men utan ryggband. (Vingar ej förkrympta, brunaktiga; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom brun linea.)

45. **T. pruinosa** (MEIG.) askgrå; antenner svarta, 3:dje ledens bas stundom gul; palper svarta; pterostigma ljusbrunt; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3978. Siebke Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och Norge.

(2) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt eller blott vid basen gula. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; antenner bruna, vid basen mer eller mindre gula; vingar hos ♀ ej förkrympta.)

46. T. **quadrivittata** (Stæg.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax ej deladt; abdomen med svartaktigt sidoband och utan ryggband; palper bruna, 1:sta leden gul; vingar brunaktiga.

Zett. X. 3980.

Under Augusti i Småland.

47. T. **luteipennis** (Meig.) askgrå; mellersta ryggbandet deladt genom fin mörk linea; abdomen med brunt, mer eller mindre tydligt ryggband, men utan sidoband; palper gula med brun spets; vingar gulaktiga.

Zett. X. 3974. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige och Norge.

(3) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt bruna.

*) Abdomen med brunt ryggband; antenner svarta eller svartbruna; vingar hos ♀ förkrympta.

48. T. **melanoceros** (Schum.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom fin mörk linea; vingar gråaktiga; pterostigma blekbrunt. *Var.* abdomen med brunt sidoband.

Schumm. Beschr. Schles. Tip. 75, 30. *T. lineata* Zett. X. 3975. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti och September i hela Sverige och södra och mellersta Norge.

**) Abdomen utan brunt ryggband, baktill brun; antenner svarta eller svartbruna, 2:dra basleden gul; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom en fin grå linea. (Vingar hos ♀ stundom förkrympta.)

49. T. **grisescens** (Zett.) grå; vingar hvitgrå med mörkbrunt pterostigma, hos ♀ ej förkrympta; fötter bruna, lårens bas bredt gul.

Zett. X. 39 72.

Under April och Maj i Skåne.

50. **T. pagana** (MEIG.) grå; vingar grå med blekt, otydligt pterostigma, hos ♀ förkrympta; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3980. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

(B) Vingar svartbruna, jämförelsevis korta, hos ♀ kortare än abdomen, men ej förkrympta.

51. **T. nigra** (LIN.) svartbrun; abdomen vid basen ofta gulaktig; antennernas 1—2 basleder ofta gula; fötter svartbrunaktiga; lårens bas gul.

Zett. X. 3981. Siebke Enum. IV. 235.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

32. Slägtet: PTYCHOPTERA FABR. ZETT.

I:o Vingar klara, ofläckade. (Fötter gula; lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.)

1. **P. scutellaris** (MEIG.) svart; skutell gul; bröstsidor askgrå; palpernas bas gul.

Zett. X. 4029. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni—September på hela halfön.

II:o Vingar med svarta eller svartbruna fläckar och tvärband.

a) Bakfötternas metatars hvit. (Bröstsidor askgrå; fötter bruna, låren gula med brun spets.)

2. **P. albimana** (FABR.) svart; skutell och palper gula; abdomen med 2 gula tvärband (♂) eller gula sidofläckar (♀); vingarnes tvärnerver och pterostigma svartbruna.

Zett. X. 4028.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige.

b) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor glänsande silfverhvita. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; skutell och palper gula.)

3. **P. contaminata** (LIN.) svart; abdomen såsom hos föregående; vingar med 3 afbrutna svartbruna tvärband och några sådana punkter.

Zett. X. 4025. Siebke Enum. IV. 238.

Under Maj—September i hela Sverige och mellersta Norge.

c) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor svarta, utan silfverglans. (Fötter och lår såsom hos föregående; skutell svart; palper gula.)

4. **P. lacustris** (Meig.) svart; abdomen med 2 gula tvärband, men hos ♀ oftast enfärgad; vingar med 2 bruna tvärband.

Zett. X. 4026. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

5. **P. paludosa** (Meig.) svart; abdomen enfärgad; vingar med afbrutet svartbrunt tvärband öfver disken och bakom detta några punkter af samma färg.

Zett. X. 4027. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i Skåne och vid Kristiania.

ORCHESTES POPULI L. SÅSOM SKADEDJUR.

Vid ett besök i Arbrå prestgård i mellersta Helsingland sommaren 1880 fann jag bladen på de der planterade balsampopplarne angripna af en insektlarv, som lefde såsom minerande inuti bladen. Man kunde knapt finna ett enda blad, som ej vanpryddes af en eller flera bruna fläckar, uppkomna derigenom, att larven förtärt de klorofyllförande cellagren inuti bladet, men lemnat den ofärgade öfverhuden orörd. Fläckarne hålla vanligen 10—15 m.m. i genomskärning och sammanflyta ofta nog med hvarandra. I Augusti månad funnos i bladen dels ännu ej fullväxta larver, dels puppor hvilka jag efter några veckor lyckades få kläckta. Det visade sig då, att insekten var den lilla hoppande snytbaggen *Orchestes populi* L., svart med rödgula ben. I början af Juni 1881, vid ett besök å samma ställe, fick jag iakttaga huru de på marken öfvervintrade skalbaggarne nu i otaliga skaror vandrade eller rättare sagdt hoppade uppåt trädstammarne och spredo sig på de nyss utslagna bladen. Ett närstående plank samt under träden växande buskar voro alldeles svarta af de uppåtsträfvande små djuren. Snart voro alla blad försedda med sina gäster, som dels frossade af den späda grönskan, dels rustade sig för att nedlägga äggen i den saftiga bladväfnaden. På detta sätt har nu denna insekt der härjat i flera år. Jag ville fästa uppmärksamheten härå, enär, så vidt jag vet, denna iakttagelse icke förut gjorts i vårt land.

Chr. Aurivillius.

HADENA UNANIMIS Tr., FUNNEN I SVERIGE.

Bland de i Upsala-trakten under förlidet år insamlade fjärilar, som konservator G. Kolthoff sändt mig för att granskas, påträffades ett exemplar, hvilket befans vara en hane af ofvanstående art. Som mig veterligen ingen uppgift om dess förekomst i Sverige hittills varit bekantgjord, så förevisades Upsala-exemplaret vid Entomologiska Föreningens sammankomst den 4:de sistlidne Mars. Då detta nedskrifves har jag framför mig ett andra exemplar, äfven en hane, tillvaratagen i Upland den 23 Juni 1874 af vår flitige fjärilsamlare Lektor K. F. Thedenius. Emedan denna fjäril ej är beskrifven i något svenskt arbete och lätt kan förvexlas med närstående arter, så torde en kortare beskrifning på densamma här vara på sin plats, för att underlätta vidare efterforskningar.

Hadena unanimis Tr. *Framvingarne ofvan gulaktigt bruna, med rostbrun och mörkbrun inblandning: njurfläcken utåt kantad med hvitt, och rummet mellan vågiga linien och utkanten gråsvart: bakvingarne med en tämligen stor månfläck i midten, hvilken oftast är tydlig äfven på öfversidan. Framvingens längd 12—15 m.m.*

Tr. Schmetterl. v. Eur. X. 2. 62; Frr. 371; Guenée, I. 209; HS. 581.

Fjärilen liknar mycket *H. gemina* Hb., men skiljer sig förnämligast genom den hvita utkanten på njurfläcken, den tydliga månfläcken på bakvingarnes tvärribba och genom frånvaron af det längsgående svarta strecket i cellen 1 b i mellanfältet på framvingarne. Från den äfven närstående *H. didyma* Esp. skiljer den sig bland annat genom de två svarta strecken vid roten af framvingarne, den blott i utkanten hvita njurfläcken, samt genom bakvingarnes tydliga månfläck.

Den nu föreliggande är något mindre och mera enfärgadt rödbrun, samt har svagare månfläck på bakvingarne, än hvad som synes vara fallet hos tyska exemplar. Kroppen är af samma färg som framvingarne, men halskragen mera gulbrun och med en svart tvärlinie; bakkroppen är gråbrun och ljusare vid basen; tofsarne på rygg och bakkropp desamma som hos andra Hadena-arter. De båda tvärstrecken på framvingarne äro dubbla, tämligen otydliga och böja sig mot hvarandra i cellen 1 b; den del af vingytan, som ligger mellan de föga ljusare *ring-* och *njurfläckarne*, är genom inblandning af mörkbrunt, något mörkare än den öfriga delen af vingarne; kägelformiga fläcken är något mörkare och omgifven af svarta linier; våglinien är något ljusare än grundfärgen och bildar en större, i midten urnupen båge i cellerna 2—4, samt en mindre i cellerna 5—6; innanför henne stå otydliga pilfläckar i cellerna 3—4. Bakvingarne äro grågula, vid utkanten bredt gråaktigt svartbruna; på undersidan äro båda vingarne gulgrå, ljusare i utkanterna och hafva tvenne mörkare, framåt bredare tvärband och mörka diskfläckar.

Larven skall vara brunaktigt gul, med hufvudet och tre rygglinier ljusare och lefva på gräsarter, förnämligast *Poa aquatica* och *Phragmites communis* i Juni och på hösten, samt öfvervintrar.

Fjärilen hör till de sällsyntare och förekommer i Baden, Hannover, Braunschweig och vid Wien (HEINEMANN), samt på Uralbergen (STAUDINGER).

Sven Lampa.

BEMÆRKNINGER OVER LYCÆNA ARGUS-ÆGON-GRUPPEN

AF

W. M. SCHÖYEN.

Nærmest foranlediget ved Fundet af en eiendommeligt udseende stor *Lycæna*-Form af Typen *argus* auct. i Omegnen af Kristiania i Sommeren 1880 besluttede jeg at underkaste Gruppen *argus-ægon*, hvorom saa meget har været skrevet og stredet, en nærmere Granskning for derigjennem at komme paa det rene saavel med den nævnte Forms Stilling till begge de andre, som ogsaa disses indbyrdes Forhold til hinanden, saaledes som de hos os optræde. Saa meget större Opfordring har jeg nu efter tilendebragt Granskning af et stort Materiale af skandinaviske (tildels ogsaa udenlandske) Individer af Gruppen[1] fundet til herved at offentliggjöre nedenstaaende Bemærkninger over de herhenhörende Former, som jeg har fundet, baade at der er et og andet at berigtige i tidligere Publikationer vedkommende samme, og tillige at der endnu fremdeles hersker megen Usikkerhed selv blandt Lepidopterologer ex professo med Hensyn til den distinkte Skjelnen mellem Formerne. Desværre har jeg ikke været i Besiddelse af det fornödne Materiale ogsaa fra andre Lande og Verdensdele til at kunne indlade mig paa Betragtninger over de under denne Gruppe hörende Formers indbyrdes Forhold, Variationer etc. i de forskjelige Trakter af deres Udbredelsekreds i videre Udstrækning, en Opgave der vilde udkræve et enormt Materiale og som derfor faar være overladt Besiddere af större Samlinger. Her har jeg væsentlig haft for Öie deres indbyrdes

[1] Fra Sverige har jeg navnlig fra Hr. lektor THEDENIUS modtaget til Afbenyttelse en särdeles rig Samling af Exemplarer af denne Gruppe fra de forskjelligste Landskaber, hvorfor jeg herved aflægger min forbindligste Tak.

Forhold m. v. hos os paa den skandinaviske Halvö, idet jeg dog ogsaa stadigt har taget med i Betragtningen, hvad jeg dels gjennem Undersögelsen af Exemplarer ogsaa fra det övrige Europa og dels gjennem Literaturen har fundet værd at bemærke angaaende deres Udseende, Levevis m. v. i andre Lande. — Först ville vi se at klare det omstridte Spörgsmaal:

Hvilken Art er egentlig Pap. argus L.?

Som bekjendt har Tydningen af *argus* L. givet Anledning til en höist uheldig Uenighed, idet samtlige udenlandske Forfattere derunder forstaa samme Art som *argyrognomon* BERGSTR. (*calliopis* BOISD.), medens de svenske Forfattere med WALLENGREN i Spidsen anse LINNÉ's *argus* for identisk med *ægon* auct. Selv har jeg tidligere i Tilslutning til den for Tiden overalt udenfor Skandinavien almindelig brugelige Nomenklatur benyttet de gjængse Navne »*argus*» og »*ægon*». Efter nu ved denne Leilighed at have underkastet Sagen den omhyggeligste Prövelse og indhentet alle de Oplysninger, som det har været mig muligt at tilveiebringe til Opklaring af Spörgsmaalet, maa jeg imidlertid ubetinget tiltræde WALLENGREN's Opfatning og med ham erklære mig enig i, att LINNÉ's *argus* af de udenlandske Forfattere er bleven mistydet.

Hvad for det förste angaar de af LINNÉ i Fauna Suecica og Systema Naturæ under *argus* (♂) og *idas* (♀) anförte Citater af tidligere Forfatteres Beskrivelser og Afbildinger, saa er derfra ingensomhelst Oplysning at hente. DE GEER's Figurer fremstille nemlig *argiolus*, og derfra skriver sig ogsaa LINNÉ's feilagtige Opgave[1]: »Habitat in Rhamno». WILKE's, HOEFNAGEL's, PETIVER's, RAJI's og GEOFFROY's fremstille *icarus* ROTT. (*alexis* auct.); ROESEL's *icarus* og *semiargus* ROTT. (*acis* auct.), citerede under *argus*, samt *Pol. hippothoë* O., citeret under *idas*. MERIAN's og MOUFET's Figurer tydes vistnok af WERNEBURG[2] som *argus* auct., men ingen af dem er af den Beskaffenhed, at de tillade sikre Slutninger i Spörgsmaal angaaende saa nær-

---

[1] Systema Naturæ XII, p. 790. (I Fauna Suecica staar derimod rigtigt: »Hab. in ericetis».)

[2] Beiträge zur Schmetterlingskunde I, p. 20 & 44.

staaende Former, som der her er Tale om. De övrige ere af endnu mindre Betydning end de ovenfor nævnte.

Hvad dernæst angaar LINNÉ's egne Beskrivelser af *argus* & *idas*, da har som bekjendt WALLENGREN[1] allerede i 1855 underkastet disse en kritisk Granskning, hvortil jeg her skal indskrænke mig til at henvise og som jeg i et og alt maa erklære mig enig i, undtagen forsaavidt Tydningen af ZETTERSTEDT's *Argus idas* angaar, hvorom senere. Jeg skal i denne Forbindelse gjöre opmærksom paa, at den af WALLENGREN paapegede Skriv- eller Trykfeil i Fauna Suecica (1761) under *argus:* »alis caudatis» er i Syst. Naturæ XII (1767) ganske rigtig rettet til: »alis ecaudatis»; Feilen under *idas:* »alis ecaudatis coeruleis» gaar ogsaa igjen i sidstnævnte Værk, medens det derimod i förste Udgave af Fauna Suecica (1746) under n:o 804 rigtigt heder: »nigro fuscis».

Til de af WALLENGREN i hans her nævnte Afhandling fremförte Argumenter for sin Opfatning af LINNÉ's *argus* bemærker ZELLER,[2] at han ikke kan finde dem overbevisende og tilföier: »LINNÉ's Beschreibungen sind viel zu oberflächlich, als dass die einzelnen Worte haarscharf aufgefasst werden könnten; die Angaben passen daher mit ihren Ungenauigkeiten und Auslassungen *auch* auf Lyc. Argus O.» Det er en Selvfölge, at hvor Talen er om to saa særdeles lige udseende Arter som de her omhandlede, vil en saa overfladisk Beskrivelse som LINNÉ's *kunne* passe paa begge, men det vil dog vel neppe falde Nogen ind at paastaa, at Beskrivelsen i dette Tilfælde skulde passe *bedre* paa *argus* auct. end paa *ægon;* tvertimod maa det visselig indrömmes, at det snarere forholder sig omvendt. Hvad har saa störst Rimelighed for sig enten at antage, at LINNÉ har beskrevet den overalt i det sydlige og mellemste Sverige uden Sammenligning hyppigste Art, *ægon*, der baade ved sin stadige Forekomst paa Lyngfelterne (»Habitat in ericetis»: Fn. Suec.) og ved sit hele Udseende i alle Dele bedst passer till LINNÉ's Udtryk, eller at forudsætte, at LINNÉ ikke skulde have paatruffet denne, men derimod den langt mindre hyppigt forekommende *argus* auct., der baade passer mindre godt til Beskrivelsen og desuden ialfald ikke i Lavlands-

[1] Öfvers. af Kgl. Vet. Akad. Förhandl. 1855, p. 205—210.

[2] Stett. Entom. Zeit. 1869, p. 380—381.

trakterne, saaledes som *ægon,* kan siges at være karakteristisk for Lyngmarkerne? ZELLER indrömmer ogsaa, at Sandsynligheden her kunde tale for WALLENGREN's Anskuelse, men slutter med den Bemærkning: »Aber befände sich *Lyc. Ægon* als *Pap. Argus* oder *Idas* in LINNÉ's Sammlung, so würde STEPHENS, der früher die Linnæische Benennung auf den *Ægon* anwandte, nicht in List of British Animals V. Lepidoptera p. 20 zur Benennung *Ægon* für den Englischen Falter zurückgekehrt sein.»

Det er i Virkeligheden ganske besynderligt, at man ikke allerede forlængst har faaet dette Spörgsmaal endelig löst fra England ved en Undersögelse af Exemplarerne i LINNÉ's Samling. Saavidt jeg har kunnet erfare, er Der imidlertid ikke leveret nogen Redegjörelse i denne Retning. Ifald det virkelig forholder sig saaledes, som de engelske Lepidopterologer anföre, at kun *ægon* og ikke tillige *argus* auct. forekommer i England (hvorom jeg dog höiligen tvivler), saa maatte det jo være saa meget desto lettere for dem at komme paa det rene med, om LINNÉ's Exemplarer stemme overens med denne eller ikke. Da jeg som sagt intet Sted har kunnet finde noget offentliggjort desangaaende, har jeg henvendt mig til Hr ROB. M'LACHLAN i London med Anmodning om, at han vilde undersöge Exemplarerne i LINNÉ's Samling og meddele mig Resultatet, hvilket han ogsaa velvillig har paataget sig. I sin Skrivelse, hvori han redegjör for Resultatet af sine Undersögelser, beklager han vistnok, at han som ikke ex professo Lepidopterolog muligens ikke ubetinget tör stole paa sin Dom i denne Sag, men udtaler sin Anskuelse saaledes: »I have examined the coll. LINNÉ. One *Lycæna* bears a label »*Argus*» in LINNÉ's own handwriting. That example (with others that bear no label) appears to me *absolutely identical* with that we in England term '*Ægon*'; it would, I think be impossible to detect the example amongst a host of English '*Ægon*', if the label were removed. »*Idas* L'. appears also to be the ♀ of what we term '*Ægon*'. — Another English entomologist has independently examined the Linnean »*Argus*», and he agrees with me that it is the English '*Ægon*'».[1] Der

[1] Efterat ovenstaaende allerede var sat, har jeg endnu at tilföie, at jeg senere har erholdt yderligere Meddelelser fra M'LACHLAN angaaende Exemplarerne i LINNÉ'S Samling, hvilke bortrydde enhver Tvivl om, at disse tilhöre den

synes saaledes at være tilveiebragt temmelig stærke Indicier for, at *ægon* befinder sig i LINNÉ's Samling baade som *Pap. argus* og *idas,* og at derfor ogsaa ZELLER's sidste Indvending mod WALLENGREN's Opfatning bliver bortryddet. Som Sagen altsaa nu staar, forekommer det mig, at der ikke lader sig anföre nogensomhelst plausibel Grund for Bibeholdelsen af Benævnelsen *argus* L. for den hidtil af Udlandets Entomologer derunder forstaaede Art, — det vil da sige nogen anden end den, at man jo nu engang har vænnet sig til det, og gammel Vane er slem at ændre! Vaneprincipet har jo ogsaa sine ligesaa trofaste Tilhængere som Prioritetsprincipet. For imidlertid ikke at foranledige nogen Misforstaaelse skal jeg i det fölgende i selve Texten saa meget som muligt bibeholde Benævnelsen *ægon* (istedetfor *argus* L.) for den ene Art, medens jeg for den anden (*argus* auct.) optager Navnet *argyrognomon* BERGSTR. Vende vi os altsaa nu til Betragtningen af

Forskjellighederne mellem begge Former, argus L. = ægon auct. og argyrognomon BERGSTR. = argus auct.,

saa har Meningerne som bekjendt saavel i ældre som nyere Tider været meget delte om, hvorvidt de kunne ansees store nok til at begrunde deres Opstilling som to distinkte Arter, eller om de ikke snarere burde betragtes som tilhörende en og samme Art. Fra först af var man jo udelukkende henvist til at söge Forskjellen i Farvetegningen og maatte, saa godt man kunde, uden nogen Stötte i andre Karakterer söge at indordne sine Exemplarer, saavel de typiske som de mindre typisk tegnede, efter bedste Skjön under den ene eller den anden af disse to i hele Tegningsanlægget saa aldeles overensstemmende Former, hvad visselig ofte faldt mere end vanskeligt nok. Forvexlinger af begge har derfor saa at sige hört til Dagens Orden, hvorfor de forhaandenværende Opgaver, navnlig da de af tidligere Datum, over begges Forekomst og Udbredelse, Levevis, Udvikling m. v.

---

virkelige *ægon* auct., idet han nemlig ved en fornyet Undersögelse har fundet dem alle i Besiddelse af den for denne Art karakteristiske Horntag paa Forbenenes Tibier, et Forhold hvorpaa han tidligere ikke havde været opmærksom.

visselig for en meget stor Del maa modtages med största Forsigtighed, da der utvivlsomt ofte er taget Feil i Bestemmelserne. Intet Under da, at Mange under disse Omstændigheder fandt det bekvemmere at anse begge for identiske og henföre dem sammen under Navnet »*argus* L.»

Selv efterat man ved Opdagelsen af den bekjendte »Hornstachel» paa forreste Fodpar hos *ægon* auct. (se fig. 1), der visselig med rette er anseet for en aldeles fortrinlig Karakter, mente at have fundet det eneste sikre Skjelnemærke mellem begge har dog Flere ikke desto mindre stillet sig lige skeptisk ligeoverfor Artsforskjellen og fremdeles som för villet have begge Former ind under en og samme Art. I vort Land har de tidligere aldrig været holdt tilstrækkelig ud fra hinanden, og i SIEBKE's »Enum. Ins. Norv.» III (p. 6) ere begge slaaede sammen under Navnet *argus* L. Samme Fremgangsmaade er f. Ex. ogsaa af RÖSSLER befulgt i hans »Verzeichniss d. Schmett. des Herzogth. Nassau» [1], idet han i den Anledning bemærker: »Nach Vergleichung einer Menge Exemplare sowohl aus Alpengegenden als von hier sind mir die Artrechte von *Ægon* sehr zweifelhaft geworden, ungeachtet der mikroskopische Unterschied gefunden worden sein soll, dass die Vorderschienen bei *Ægon* mit einem Hornstachel versehen seien, der bei *Argus* fehle; allein solche Unterschiede können täuschen, wie die Erfahrung gelehrt hat.» Ligesaa siger KEFERSTEIN [2] i samme Anledning: »Noch möchten wir darauf aufmerksam machen, dass bei Feststellung der Art-Charactere — möglichst nur solche Kennzeichen herbeigezogen werden dürfen, welche mit blossen Augen, nöchstens unter Anwendung einer einfachen Lupe, wahrgenommen werden können. — — So ist z. B. nach Speyer der einzige stichhaltige Unterschied zwischen *Argus* und *Ægon* das Dasein oder Fehlen des Schienenstachels. Aber diesen aufzufinden hält oft sehr schwer; bei *Agestis* und *Polysperchon* ist der Schienenstachel kaum sichtbar und überhaupt ist er bei den Lycænen theils länger theils kürzer, theils fehlt er ganz. Nach unserm Dafürhalten kann er daher bei der gedachten Gattung als wesentliches Artmerkmal nicht angesehen

---

[1] Jahrb. Nass. Ver. f. Naturk. 19—20 Heft. p. 114—115.

[2] Betrachtungen über die Entwickelungsgeschichte der Schmett. und deren Variation, 1880, p. 80.

werden und erscheinen mithin *Argus* und *Ægon* nur als zwei Formen derselben Art.»

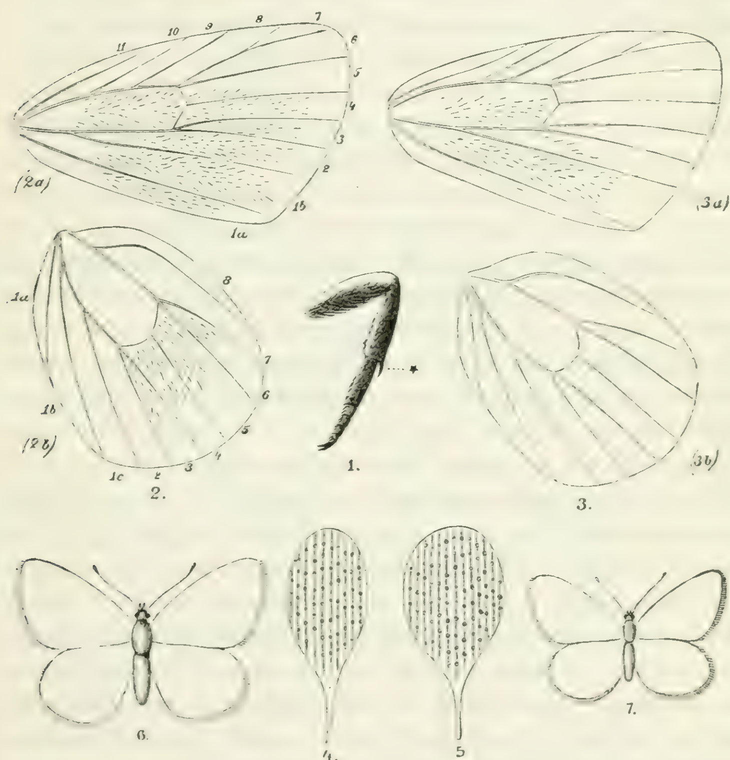
Ganske vist vilde det være det mageligste og bekvemmeste, ifald man altid ved Bestemmelsen af Arter, selv de tvivlsomste og vanskeligste, udelukkende kunde hjælpe sig med de »blotte Öine»; men det lyder temmelig uvidenskabeligt at kaste Vrag paa en Karakter, fordi det muligens for den, der kun bekymrer sig om mere iöinefaldende Farveforskjelligheder og hvis Sag det aldrig har været nogensinde at benytte et Mikroskop ved sine Forskninger, kan falde lidt vanskeligt at opdage den, al den Stund Erfaring lærer, at den virkelig er konstant. Det hjælper ikke her at ville gjöre gjældende, at den omhandlede Skinnebens-Tag *hos andre Arter* af Slægten kan forholde sig forskjelligt. Her gjælder det nöiagtigt og samvittighedsfuldt at undersöge Forholdet specielt hos *netop disse to Former* og se, hvordan Sagen stiller sig hos dem; först da kan man tale om, hvad »Erfaring har lært» i dette Tilfælde. Ingen af de to nævnte Herrer synes imidlertid at have fundet dette Umagen værd, men de indskrænke sig til ganske simpelt at betvivle Paalideligheden af den nævnte Karakter uden Stötte i egne Undersögelser. Efterat jeg nu under Mikroskopet har undersögt flere hundrede Exemplarer af denne Gruppe, baade skandinaviske og andre europæiske, maa jeg imidlertid, stöttet til mine saaledes vundne Erfaringer, paa det bestemteste hævde, at Forholdet med bemeldte Tag er *aldeles konstant*, idet jeg nemlig ikke har paatruffet et eneste Exemplar, der afviger i denne Henseende ved enten at mangle den, hvor den skulde findes, eller tvertom. (Smlgn. ogsaa ZELLER's Udtalelser imod RÖSSLER i Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127). Taggen er vistnok ikke hos alle Exemplarer af *ægon* lige iöinefaldende, idet den varierer i Störrelse og derfor hos nogle Individer kan være mindre let at opdage end hos andre; men dens Forekomst er derfor lige konstant, og om nogen »Vanskelighed» ved at finde den frem kan der aldeles ikke være Tale for Nogen, der blot nogenlunde forstaar at benytte et Mikroskop, eftersom i Regelen allerede en stærk Loupe vil være tilstrækkelig til at gjöre den synlig. Man tænke sig blot, hvilken Anvendelse der gjöres af Mikroskopet ved Bestemmelse af Arterne paa andre Felter af den lavere Dyre- og Planteverden!

I sin interessante Afhandling: »Ueber sekundäre Geschlechtscharaktere nordischer Tagfalter» [1] har min Ven Dr. AURIVILLIUS paapeget endnu en mikroskopisk Forskjel mellem disse to Former, der, omendskjönt den kun finder Anvendelse paa Hannerne, dog fortjener at tillægges den störste Betydning. Han har nemlig fundet, at der er karakteristiske Forskjelligheder ved Skjælbedækningen paa Oversiden af Forvingerne hos Hannerne af begge. Betragter man nemlig under maadelig Forstörrelse Forvingen af *argyrognomon* ♂ (*argus* auct.), vil man finde den i en betydelig Udstrækning besat med en Mængde smaa hvide Haar, »Haarskjæl» (se fig. 2), hvilke derimod mangle hos *ægon* ♂, hvor Vingen viser sig glat. Löser man endvidere endel af Stövet fra Vingefladen og betragter det under Mikroskopet ved stærkere Forstörrelse, vil man finde hos begge Arter endel eiendommeligt formede Skjæl, saakaldte »Blæreskjæl», der vise et forskjelligt Udseende hos hver især af dem, idet de nemlig hos *ægon* ere mere aflange eller elliptiske og forsynede med 8—9 Rader af smaa runde Blærer (se fig. 4) hos *argyrognomon* derimod bredere, mere rundagtige og med 10—12 Rader Blærer (fig. 5). Se dette er jo en særdeles interessant Nyhed, og Opdagelsen heraf vil visselig hilses med Glæde af enhver videnskabelig Lepidopterolog, omendskjönt man jo vistnok heller ikke kan nyde den med »blotte Öine».

Desværre ser jeg mig imidlertid nödt til at gjöre opmærksom paa, at disse Forholde ikke ere saa konstante som af AURIVILLIUS antaget. For det förste er Mangelen af de omtalte Haarskjæl hos *ægon* ♂ ikke gjennemgaaende. Undertiden optræde nemlig saadanne ogsaa hos denne, dels i et Faatal nær Basis af Vingen, dels ogsaa fremover Vingen (hovedsagelig i Celle 1 b) enten sparsomt eller endog i ikke saa ubetydelig Mængde (se fig. 3). Aldrig har jeg dog hos noget Exemplar af denne Art fundet dem forhaanden i den Mængde og Udstrækning som hos *argyrognomon*, hvor de brede sig ud over en langt större Flade af Vingen og tillige sidde tættere, ja ikke saa sjelden endog optræde paa Bagvingerne i Cellerne 3—6 (se fig. 2). Hos sidstnævnte Art mangle de aldrig nogensinde, og man kan saaledes

[1] Bihang till K. Svenska Vet. Ak. Handl. B. 5. (1880) n:o 25, p. 25—26.

være fuldt sikker paa, at hvor man finder Vingen glat, der har man den typiske *ægon* for sig, og man vil, naar man engang har gjort sig ordentlig Rede for Forholdet hos dem begge, vanskelig kunne skuffes af den forövrigt temmelig fortrædelige Qvasi-Mellemform af *ægon* med Haarskjæl. — Heller ikke Blæreskjællene vise konstant det af Aurivillius opgivne Forhold mellem

Bredde og Længde, samt Antal af Blærerader, men variere ofte temmelig betydeligt hos begge Arter. Man finder saaledes hos *ægon* Skjæl med baade 10 Blærerader og derover, og isaafald ere de adskillig bredere i Forhold til Længden og nærme sig mere Udseendet hos *argyrognomon*. Hos denne sidste har jeg derimod aldrig fundet færre end 10 Rader, men oftere baade 13 og 14, saa idetheletaget vil man hos denne finde Skjællene

bredere i Forhold til Længden og forsynede med flere Blærerader end hos *ægon* (smlgn. figg. 4 og 5).

Jeg maa i denne Forbindelse gjöre opmærksom paa, at medens jeg hos *ægon* ♂ ikke har været istand til at paavise nogen bestemt Sammenhæng mellem den omtalte Optræden af Haarskjæl og Farvetonen paa Vingernes Underside, saa synes der derimod hos *argyrognomon* ♂ at finde et saadant Forhold Sted i denne Henseende, at Haarskjællenes Talrighed og Udbredelse aftager med Mörkheden af Undersiden, saaledes at den alpine og nordlige Varietet af samme, *ægidion* Meissn., der udmærker sig ved sin lyse *ægon*-lignende Underside, ogsaa har de færreste Haarskjæl. Hos Blæreskjællene derimod har intet tilsvarende Forhold kunnet mærkes, ligesom Mangelen af Skinnebenstag er ligesaa gjennemgaaende hos *ægidion* som hos den typiske *argyrognomon*. Begge Arters specifike Forskjellighed kan saaledes ikke paa nogen Maade ansees truet hverken ved *ægidion*-Formens lysere Underside og ialmindelighed mindre rigelige Forsyning med Haarskjæl paa Oversiden eller ved de ovenfor omtalte *ægon*-Exemplarer med de denne Art ellers typisk manglende Haarskjæl. Da jeg ogsaa hos flere tyske Individer af sidstnævnte Art har fundet Haarskjæl optrædende, saa kan dette Forhold heller ikke ansees som karakteristisk for vore nordligere Breddegrader, og jeg tror overhovedet ikke, at der efter Alt er nogen Grund til den Antagelse, at begge Arter hos os skulde vise Tilböielighed til at gaa over i hinanden (smlgn. Staudinger's Spörgsmaal i Katalogen p. 10 angaaende Wallengren's *argus:* »var. [Darw.] sequentis?»), om det end tör være saa, at de i Mellem-Europa divergere endel mere i sit almindelige Udseende end her. Desuagtet har de jo ogsaa der været ofte nok forvexlede og sammenblandede.

Hvad dernæst Farveforskjellighederne mellem vore to her omhandlede Arter angaar, saa vise ogsaa disse sig, skjönt de ere af temmelig subtil Art, fuldkommen konstante og vel anvendelige til at skjelne mellem dem. Da de jo imidlertid begge saa ofte har været beskrevne og afbildede, saa tror jeg ikke her paany at burde levere omstændelige Beskrivelser af dem, men skal indskrænke mig til at henvise dels til den i det fölgende meddelte Oversigt over de væsentligste Skjelnemærker, hvorved man

lettest kan holde dem ud fra hinanden, og dels til den til Slutning leverede Synonymi, indeholdende endel af de vigtigste Beskrivelser og Afbildninger af dem, hvormed jeg har haft Anledning til at gjöre mig bekjendt. Særskilt maa henvises til WALLENGREN's og SPÅNGBERG's Arbeider saasom omhandlende skandinaviske Exemplarer.

Argus L. (**ægon** auct.)

Forreste Fodpars Tibier i Enden forsynede med en krumböiet brun Horntag (se fig. 1).

Forvingernes Overside mangler i Regelen aldeles Haarskjæl; i hvert Fald forekomme de aldrig i den Mængde og Udstrækning som hos *argyrognomon*. Bagvingerne mangle altid saadanne (se fig. 3).

Blæreskjællene mere aflange, ialmindelighed forsynede med 8—9, dog undertiden flere Længderader af runde Smaablærer (se fig. 4).

Den sorte Bord paa Oversiden af begge Vingepar temmelig bred og indad mindre skarpt afgrændset fra Vingens blaa Farve. Paa bagvingerne dog ikke saa sjelden helt smal med en Rad runde sorte Punkter paa Indsiden.

Undersiden hos typisk farvede Exemplarer blaahvid eller lyst isgraa. Hos ikke faa Individer formörkes imidlertid Farven og gaar over til brungraat, hvorved

Argyrognomon BERGSTR. (**argus** auct.)

Forreste Fodpars Tibier mangle Horntag i Enden.

Forvingernes Overside forsynet med særdeles talrige Haarskjæl, der har en betydelig Udbredelse over Vingens Flade, ligesom de ogsaa ofte optræde i ikke ringe Antal paa Bagvingerne (se fig. 2).

Blæreskjællene i Regelen mere rundagtige, försynede med mindst 10—12, ikke sjelden endnu flere Længderader af Blærer (se fig. 5).

Oversidens sorte Randbaand ganske smalt og indad skarpt afgrændset mod Grundfarven. Ogsaa hos denne findes ikke saa sjelden paa Bagvingerne en Rad sorte Punkter indenfor Randborden, i Regelen sammenhængende med denne.

Undersiden askegraa eller brungraa, helt igjennem mörkere end hos *ægon*, med det hvidagtige Felt indenfor Bagvingernes rödgule Randbaand altid gjen-

opstaar en betydelig Lighed med *argyrognomon*, saa meget mere som det ellers i Regelen sammenhængende hvide Felt indenfor Bagvingernes rödgule Randbaand hos saadanne Individer ligesom hos hin gjennemskjæres af tydelige graa Striber efter Aarerne.[1] — Det smale Yderfelt nærmest ind til den sorte Linie langs Fryndsernes Basis dannes hos typiske Exemplarer paa begge Vingepar af rent hvide Buestreger; hos individer med mörkere Underside er deres hvide Farve gjennemgaaende mindre tydeligt fremtrædende paa Forvingerne.

nembrudt af graa Striber og derved oplöst i en Rad vel adskilte pilformige Pletter med Spidsen indad. — Kun paa Bagvingerne har de fine bueformige Tverlinier langs Yderranden en hvid eller hvidagtig Farve; paa Forvingerne derimod skille de sig ikke fra Vingens övrige graa Grundfarve. (NB. Mærkes maa det her, at den alpin-arktiske *var. ægidion* har en langt lysere hvidgraaagtig Underside end Hovedformen og derved faar en meget större Lighed med *ægon*, hvilket ofte har foranlediget Forvexlinger mellem dem).

♀

(næsten altid mindre end ♂)

Forreste Fodpars Tibier ligesom hos ♂ forsynet med en krumböiet Horntag i Enden.

Oversiden næsten altid brun og viser en langt mindre fremtrædende Tilböielighed til at antage blaa Farve end hos *argyrognomon*; naar dette sker, er samme Farve gjerne kun af ringere Udstrækning.

Undersiden karakteriseres sær-

♀

(ligesaa stor eller större end ♂)

Forreste Fodpars Tibier mangle Horntag i Enden ligesom hos ♂.

Oversiden somoftest med mere eller mindre blaat over begge Vingepar, kun sjeldnere ensfarvet brun.

De hvide Tegninger paa Un-

---

[1] Naar Dr. SPÅNGBERG (Sv. och N. Arterna af Dagfj.sl. Cupido, p. 35—36) om *Agyrognomon* anförer: »Förmodligen bilda denna art och den föregående hybriditeter med hvarandra, emedan jag sett exemplar, hvilka haft tagg på tibian af frambenen liksom föregående, men hvad färgen beträffar liknat *Agyrognomon*», saa er der vist neppe nogen Tvivl om, at disse Exemplarer netop har været saadanne paa Undersiden mörkere farvede *Ægon*-Hanner.

deles bestemt og iöinefaldende ved gjennemgaaende renere og derfor langt skarpere fremtrædende hvide Tegninger paa begge Vingepar. Feltet indenfor det rödgule Baand paa Bagvingerne sammenhængende hvidt, hvorhos det smale Felt langs Yderkanten af Forvingerne dannes af lige saa rent hvide Buelinier som paa Bagvingerne.

dersiden samtlige mindre rene og derfor heller ikke saa skarpt fremtrædende. Feltet indenfor det rödgule Baand paa Bagvingerne har kun en Rad pilformige hvidagtige Pletter, og paa Forvingerne er det smale Felt i Yderkanten ikke hvidt, men af samme graa Farve som Vingen forövrigt.

Har man först engang ret sat sig ind i de her fremhævede, for hver af Arterne karakteristiske Eiendommeligheder i Udseendet, saa vil man i Regelen kun i sjeldne Undtagelsestilfælde finde sig nödt til at ty til Undersögelsen af de plastiske Karakterer ved Hjælp af Mikroskop eller Loupe for at komme til et fuldt sikkert Resultat; i Regelen vil man efter nogen Övelse uden synderlig Vanskelighed blot efter Farveforskjellighederne kunne med Sikkerhed henföre saavel Han- som Hun-Exemplarer til den rette Art. Det er forresten Hunnerne, der kunne frembyde de vanskeligste Tilfælde, idet deres Udseende hos begge Arter er större Variationer underkastet end Hannernes. I Mellem- og Sydeuropa synes begge Arters Hunner næsten altid at være brune paa Oversiden, dog forekommer ogsaa her af *argyrognomon* af og til Hunner med mere eller mindre blaat: det er jo netop disse, der fra först af ere blevne tildelte Navnet *argyrognomon*, hvilket af STAUDINGER som bekjendt benyttes som Aberrations-Benævnelse for de saaledes farvede Hunner. Medens imidlertid denne Farvedragt hos Hunnen i Mellem- og Sydeuropa kun forekommer enkeltvis og som ren Undtagelse, danner den hos os tvertimod Regelen, idet som ovenfor nævnt vore Hunner af denne Art somoftest ere mere eller mindre blaafarvede, kun sjeldnere brune. *Ægon*-Hunnerne derimod bibeholde gjerne ogsaa hos os sin sædvanlige brune Farve, hvilket imidlertid ikke hindrer, at man jo ogsaa kan finde Hunner af denne Art blaafarvede, men dette forekommer ialfald kun sjeldnere. Overhovedet kunne som sagt Hunnerne af begge variere ganske betydeligt i Henseende til Oversidens Farvetegning, baade

hvad Forholdet mellem den brune og blaa Farve angaar og tillige med Hensyn paa det rödgule Randbaand, der snart findes lige udviklet paa begge Vingepar, snart alene paa Bagvingerne, eller endelig er fuldstændig forsvundet paa begge, ligegyldigt enten Vingernes Grundfarve er brun eller overveiende blaa. Paa denne Maade opstaar en Mangfoldighed af forskjelligartede, mere og mindre afvigende Farve-Aberrationer, saaledes som man gjerne i enhver större Samling vil have Anledning til at bemærke. Undersiden bibeholder imidlertid, uanseet Oversidens Farveafændringer, sit typiske Udseende uforandret.

I ganske sjeldne Tilfælde kan det hænde, at man finder Exemplarer, hvor Undersiden viser et fra det normale afvigende og eiendommeligt Udseende derved, at de sorte Pilpletter, der indad begrændse det rödgule Randbaand, gjennem Forlængelse indover ere traadte i sammenhængende Forbindelse med de runde sorte Pletter udenfor Diskstregen, med hvilke de da tilsammen danne store, aflange, sorte Flekker. Dette Forhold, der forövrigt ogsaa gjenfindes hos andre Arter af Slægten, kan finde Sted enten paa begge Vingepar eller kun paa Bagvingerne (smlgn. HERRICH-SCHÄFFER'S fig. 247, samt GERHARD'S Pl. 38 fig. 5). SPÅNGBERG[1] har omtalt et Par saadanne Exemplarer af *argyrognomon* fra Stockholmstrakten og Funnäsdalen i Herjedalen. Selv har jeg haft Anledning til at se et Individ af *var. ægidion* ♂, fanget af Konservator SCHNEIDER i Hammerö i Nordland 12:te August 1880, hos hvilket paa begge Vingepar Sammensmeltningen af de nævnte sorte Pletter er saa fuldstændig, at alle Mellemrummene mellem Nerverne ganske udfyldes af de derved opstaaede, brede sorte Flekker. Noget Exemplar af *ægon* af tilsvarende Udseende har jeg aldrig paatruffet, erindrer heller ikke at have seet omtalt saadanne fra andre Steder, hvorfor dette Forhold maaske i hvert Fald turde forekomme hyppigere hos *argyrognomon* end hos hin.

Ægon synes idetheletaget ogsaa at være mindre tilböielig til at undergaa klimatiske Variationer paa de forskjellige Lokaliteter end *argyrognomon*. Paafaldende er det imidlertid, hvor meget mange af vore skandinaviske Exemplarer, ialfald Hannerne, nærme sig til den i Lilleasien, Persien etc. forekommende Form af Ar-

[1] l. c. p. 35.

ten, *var. bella* H. S., hvoraf jeg besidder typiske Exemplarer fra Dr. STAUDINGER til Sammenligning. Jeg har saaledes haft Anledning til at se Hanner fra flere forskjellige Trakter baade i Norge og Sverige, der viste sig saa aldeles overensstemmende med STAUDINGER's baade i Störrelse og Farvetegning, at de slet ikke var til at skjelne fra samme. Særlig synes en saadan Overensstemmelse oftere at finde Sted paa Artens nordligere Forekomststeder, hvor den baade bliver mindre og tillige faar smalere sort Randbaand, gjerne med sorte Punkter indenfor paa Bagvingerne, medens Hunnen faar helt hvide Fryndser ligesom Hannen. I de större Höider paa Alperne bliver Arten ligeledes mindre, men Hannens sorte Randbaand viser her tvertimod en afgjort Tilböielighed til at blive bredere end i Lavlandet (ifölge ZELLER,[1] FREY[2] m. fl.).

Argyrognomon, der baade gaar höiere op paa Fjeldene og længere mod Nord end *ægon.* undergaar ogsaa större Variation end denne. Sammenligne vi f. Ex. typiske Exemplarer fra vore sydligere Trakter med fuldt udprægede *var. ægidion*-Exemplarer enten fra Höifjeldet eller fra Lapmarkerne, saa finde vi en ganske betydelig Forskjel, der imidlertid aldeles udjevnes, naar vi forfölge Arten gjennem dens hele Udbredelseskreds og lægge Mærke til, hvorledes Udseendet gradvis forandres, saaledes at der ingen skarp Grændse lader sig trække mellem Hovedformen og Varieteten, idet de ganske successivt gaa over i hinanden. Efterhaanden som man nemlig kommer længere nordover eller höiere op paa Fjeldene, bliver Arten mindre, mattere blaa paa Oversiden, Undersiden gaar fra mörkere graa over i lysere brunliggraa og tilsidst hos Hannen ganske hvidliggraa, de rödgule Tegninger hos begge Kjön blive blegere og Öiepletterne mindre. Medens paa Alperne Hunnerne synes at holde sig ensfarvet brune i de större Höider, saa tabe de derimod hos os hverken i det höie Norden eller paa Höifjeldet sin Tilböielighed til at antage den blaa Farve; tvertimod finder man denne i Regelen endnu mere fremherskende under nordligere Bredder; Fryndserne blive derhos helt hvide som hos Hannen.

[1] Stett Ent. Zeit. 1868, p. 126 & Verh. d. zool. bot. Gesellsch. Wien 1868, p. 572.

[2] Lepidopteren der Schweiz, p. 14.

Navnlig hos Hannen af *ægidion* bliver Undersiden særdeles lys, hvorved den erholder et temmelig *ægon*-lignende Udseende, saa meget mere som den i Regelen ogsaa har hele Feltet indenfor det rödgule Baand paa Bagvingerne hos begge Kjön helt sammenhængende hvidt, hvorved Ligheden med *ægon* bliver endnu mere skuffende. Disse Eiendommeligheder ved Undersiden er det vistnok ogsaa, der har forledet WALLENGREN til at henföre ZETTERSTEDT's *Argus idas* til *ægon*, medens den i Virkeligheden tillhörer *var. ægidion* og intet har med *ægon* at gjöre. Saavel ZETTERSTEDT's Beskrivelse[1] som de af ham opgivne Forekomststeder (bl. a. Tromsö og Bossekop, hvor det senere noksom er konstateret, at kun *ægidion* og ikke *ægon* forekommer) havde forlængst hævet enhver Tvivl hos mig i denne Henseende. Da imidlertid WALLENGREN i sin förnævnte Afhandling[2] udtrykkelig nævner, at han selv har undersögt ZETTERSTEDT's Type-Exemplarer, og desangaaende udtaler: »bland alla de originalexemplar till *Argus idas,* som jag granskat, fanns också icke ett enda, som tillhörde *L. calliopis,* utan voro de alla *L. ægon*», fandt jeg det fornödent at söge fuld Vished tilveiebragt ved en direkte Undersögelse af disse samme Exemplarer, hvortil jeg ogsaa ved Hr Prof. QVENNERSTEDT's velvillige Imödekommenhed er bleven sat istand. Paa Anmodning har jeg nemlig erholdt tilsendt til Granskning de i ZETTERSTEDT's Samling i Lund værende Exemplarer af hans *idas,* i alt 10 Stykker. Det viste sig at være 7 Hanner af *ægidion,* hvoraf 1 fra Tromsö, 1 fra Talvik, 1 fra Bossekop (mærkelig nok etiketteret som *A. idas* ♀), 1 fra Östre Næss i Værdalen, 1 fra Alstahaug ved Levanger, 1 fra »Mullfjellet» (hvor?) og 1 uden Lokalitet (mere nærmende sig Hovedformen og neppe arktisk); de 3 övrige var Hunner, alle tilhörende *ægon,* men ikke försynede med Lokalitets-Etiketter. Heraf fremgaar altsaa, at de af ZETTERSTEDT for hans *idas* anförte arktiske og nordlige Lokaliteter kun kunne tages til Indtægt for *ægidion* og ikke for *ægon*, idet der intet Bevis foreligger for, at de 3 *ægon*-Hunner, der sandsynligst turde stamme fra det sydlige Sverige, skulde være fundne nordpaa. Se der et Exempel paa, hvor let Forvexlinger kunne opstaa i denne Gruppe og til

[1] Insecta Lapponica, p. 913.

[2] Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 1855, p. 210.

hvilke feilagtige Opgaver angaaende den geografiske Udbredelse af Arterne de kunne give Anledning.

Et andet ligesaa eklatant Bevis paa, hvilke feilagtige Opfatninger der kunne gjöre sig gjældende angaaende Formerne af denne Gruppe selv hos de störste Autoriteter inden Lepidopterologien, frembyder den saakaldte *var. hypochiona* RBR. Som bekjendt opförer STAUDINGER denne först i 1858 af RAMBUR[1] som egen Art beskrevne Form i sin bekjendte Katalog af 1871 som en Varietet af *argus* auct., — altsaa vor *argyrognomon* — og som saadan omtaler han den bl. a. ogsaa i sit »Beitrag zur Lepidopterenfauna Griechenlands»,[2] hvor han fremhæver, at den »sich vorzugsweise durch die fast weissliche Färbung der Unterseite auszeichnet». Da det syntes mig höist paafaldende, at Forfatternes *argus* skulde forekomme i en saadan Dragt, hvorved altsaa Undersiden hos Hannerne maatte blive aldeles som hos *ægon*, forskrev jeg ianledning mine over denne Gruppe paabegyndte Undersögelser 2 Par *hypochiona* fra Dr. STAUDINGER, hvilke jeg ogsaa erholdt i typiske Exemplarer fra Andalusien. Det slog mig strax ved förste Blik, jeg kastede paa dem, at de umulig kunde tilhöre Forfatternes *argus*, men at de maatte være en *ægon*-Form. Jeg skyndte mig derfor uopholdelig at bringe begge Hannerne under Mikroskopet, og — ganske rigtig: hos den ene ikke Spor af Haarskjæl at opdage, hos den anden nogle ganske enkelte spredte mod Basis af Vingen, aldeles som hos vore typiske *ægon!* Dernæst skred jeg til Undersögelsen af Forbenenes Tibier og fandt her ogsaa baade hos Hannerne og Hunnerne uden stor Möie den for *ægon* karakteristiske Horntag, om end mindre og uanseeligere end ellers sædvanligt. Sluttelig overbeviste jeg mig ogsaa ved Hjælp af lidt Stöv fra Forvingerne af Hannerne om, at heller ikke Blæreskjællene afveg fra *ægon's*. Det er saaledes visselig ingenting at undres over, at Hannerne af *hypochiona* har den samme næsten hvidagtige Farve paa Undersiden som den typiske *ægon:* da de desuden ogsaa har bredt sort Randbaand ligesom denne og hele Udseendet forövrigt saavel paa Over- som Undersiden er aldeles *ægon*-lignende, synes det mig saa meget mere paafaldende, at denne Form er bleven

[1] Catal. Syst. des Lepid. de l'Andalousie, p. 35.

[2] Horæ Soc. Ent. Ross. VII. 1870, p. 48.

henfört til Forfatternes *argus* istedetfor, som den burde, til *ægon*. Jeg kan i Virkeligheden vanskelig forklare mig Tingen paa anden Maade, end at en flygtig Undersögelse af Tibierne har ladet de som anfört smaa og uanseelige Horntagge forblive ubemærkede, og da disse gjaldt for det »eneste sikre Skjelnemærke», saa er Dommen dermed engang for alle bleven afsagt. Dette Exempel viser noksom Betydningen af det af AURIVILLIUS opdagede karakteristiske Forhold med Skjællene hos Hannerne af begge Arter. Havde dette tidligere været kjendt, vilde det have været en Umulighed, at den glatvingede *hypochiona* kunde være bleven henfört til Forfatternes *argus*, selv om dens Skinnebenstag havde været endnu vanskeligere at opdage, end den i Virkeligheden er. — Jeg skal tilföie, at jeg for at være sikker paa, at ingen Feiltagelse var skeet ved Afsendelsen af mine Exemplarer, remitterede det ene Par til Ombytning og gjorde Forespörgsel desangaaende; Svaret blev imidlertid, at Exemplarerne tilhörte den virkelige *hypochiona*, og det Par, jeg erholdt igjen, viste nöiagtig det samme Udseende som de forrige. Jeg tillader mig derfor at henstille til alle Eiere af Exemplarer af denne Form at underkaste dem de af mig her nævnte Pröver og föler mig forvisset om, at de da Allesammen ville finde sig foranledigede til at flytte sine Exemplarer over til *ægon*, ifald de da ikke med RAMBUR foretrække at betragte denne Form som en egen Art, hvilket i hvert Fald bliver en mindre Feil end at henföre den under *argyrognomon* (*argus* auct.).

Dels ved Hjælp af de nævnte Exemplarer af *hypochiona* fra Andalusien og dels ved Hjælp af et typisk Par af den af Dhrr. SCHULZ og Prof. HERING[1] opstillede *L. dubia* fra Pommern, som jeg har modtaget fra HERING selv, tror jeg ogsaa at være kommet til Klarhed angaaende den i Begyndelsen omtalte, eiendommeligt udseende *Lycæna* her fra Kristiania Omegn, der nærmest foranledigede mig til at se lidt nærmere paa den her omhandlede Gruppe. Der synes mig nemlig ikke at være nogen Tvivl om, at samme er identisk med den navnte pommerske *dubia* (omendskjönt vore norske Exemplarer baade i Störrelse og hele Udseende fjerne sig endnu mere fra den typiske *argyrognomon* end hin), samt at denne staar i et lignende Forhold

[1] Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135.

til den typiske *argyrognomon* som *hypochiona* til den typiske *ægon*. Jeg skal beskrive den her hos os forefundne Form noget nærmere, da den som nævnt afviger adskilligt fra den pommerske.

Det var i August Maaned 1880 og igjen i 1881 i Tiden fra 12:te Juli til 14:de August, at denne interessante Form blev fundet af Kaptein GRÜNER paa Gaarden Borge tæt ved Asker Jernbanestation en halvanden Mils Vei vestenfor Kristiania. Den flöi her paa Engene sammen med andre Lycæner (*icarus, astrarche, semiargus* m. fl.) og indfangedes i flere Exemplarer af begge Kjön. Jeg har for mig 12 Hanner og 16 Hunner, hvilke alle ved sin Mangel paa Skinnebenstag, Hannerne desuden ved sine talrigt forhaandenværende Haarskjæl samt ved Formen af Blæreskjællene, stemme overens med den typiske *argyrognomon*. Hvad der förts og fremst springer i Öinene ved en Sammenligning med denne, er den langt betydeligere Störrelse, idet nemlig Vingebredden hos normalt spændte Exemplarer (d. e. med Forvingernes Inderkant i samme rette Linie) udgjör fra 31—33 mm. hos Hannen og 32—34 hos Hunnen. Ved Siden af vore almindelige *argyrognomon*-Exemplarer her fra det sydlige Norge, der kun maale circa 27 mm., se de derfor ogsaa ud som rene Kjæmper (smlgn. figg. 6 og 7). Parret fra Pommern maaler knappe 30 mm. hos begge Kjön.

Hannen har Oversiden blaa med smal sort Yderrand ligesom *argyrognomon:* paa Forvingerne ere ogsaa Aarerne sorte i Enden et lidet Stykke indover fra Kanten. Forvingernes Forrand er smalt hvid, men gaar mod Basis over i sort. Bagvingerne uden sorte Pletter indenfor Randen eller kun med ganske svage Spor af saadanne. Fryndserne paa begge Vingepar i sin indre Halvdel sorte, i den ydre hvide. — Undersiden er særdeles karakteristisk, ganske lys rödlig eller brunlig askegraa til hvidgraa med blaalig Bestövning indad, navnlig paa Bagvingerne. Hele Anordningen af Pletter og Tegninger er som hos *argyrognomon*, men Farven af de rödgule Randbaand er blegere, mere orange, og medens samme hos hin, navnlig paa Bagvingerne, indad ere begrænsede af mere og mindre spidse, pilformige sorte Pletter, dannes her de tilsvarende Pletter af afrundede, halfmaaneformige Buer. Undersiden kan i enkelte Tilfælde blive helt blaahvid ligesom hos *ægon* ♂, og isaafald forsvinde de disse sorte

Buer igjen indad begrændsende hvide Pilpletter mere og mindre fuldstændigt i Grundfarven; hvor denne derimod holder sig rödlig- eller brunliggraa, vise de sig af samme Skikkelse som hos *argyrognomon*, naaende hen til hver sin sorte Plet af den dobbeltbuede Rad af sorte, hvidt omgivne Pletter derindenfor. Blaalig grön Metalglands findes hos 4—5 af Randbaandets Öiepletter, nemlig i Cellerne 1 c—4. Overhovedet vise alle Pletterne sig i Forhold til Sommerfuglens Störrelse særdeles smaa, særlig paa Bagvingerne, og derfor spredtstaaende med lange Mellemrum mellem hver især. Og ikke nok hermed, de vise ogsaa en ganske iöinefaldende Tilböielighed til endnu yderligere at formindskes og delvis forsvinde paa Bagvingerne. Som sædvanligt i saadanne Tilfælde er det de nærmest Basis siddende, hvis normale Antal er 3, der totalt forsvinde, enten 1, 2 eller alle 3, hvilket ofte er forskjelligt paa hver Vinge, paa samme Tid som de övrige Pletter reduceres i Störrelse. Dette synes at staa i et bestemt Forhold til Udstrækningen af den blaa Bestövning. Individer med ren rödlig graabrun Grundfarve og kun ganske lidet og svagt Blaat inderst mod Roden af Bagvingerne har nemlig, saavidt jeg har kunnet erfare, altid sit normale Pletantal; jo mere derimod den blaa Farve breder sig udover Vingen, desto större Tilböielighed vise Pletterne til at svinde ind i Antal og Störrelse. Hos et Individ med stærkt udpræget blaa Farvetone over Störstedelen af Vingernes Underside er saaledes ikke alene de 3 Pletter ved Basis totalt forsvundne, men ogsaa et Par af Pletterne i den dobbeltbuede Pletrad udenfor Diskstregen savnes, paa samme Tid som ogsaa saavel denne sidstnævnte som de fleste af de övrige Pletter ere særdeles stærkt reducerede, enkelte ganske utydelige.

Hunnen er oventil blaa ligesom Hannen, med sort Diskstreg paa Forvingerne og mere eller mindre Sort i Yder- og Fremkanten af samme, samt i Fremkanten af Bagvingerne. Enten er blot Yderkanten af Forvingerne bredt sort, og viser der sig i dette Tilfælde ikke sjelden mere og mindre tydelige Antydninger til rödgule Pletter i det sorte Randbaand, yderst ude mod Sömmen mellem Aarerne desuden af og til fine hvidagtige Buelinier med Konvexiteten udad, eller baade hele Fremkanten og Yderkanten ere bredt sorte eller sortbrune, hvorved den blaa Farve indskrænkes til Disken og Inderkanten. Bagvingernes Rand pry-

des af en Rad temmelig sorte runde, store Pletter, indad begrændsede af smukke rödgule, brede Halvmaaner, der igjen har en fin sort Begrændsning indad mod Vingefladen; udad mod den sorte Randlinie langs Roden af Fryndserne begrændses de sorte Pletter af fine hvide Buelinier. Det Hele staar særdeles smukt mod Vingernes blaa Farve. Fryndserne ere ligesom hos Hannen i sin indre Halvdel sorte, i den ydre hvide.

Da Undersiden hos Hunnen aldrig antager den hos Hannen omhandlede blaahvide eller blaaliggraa Grundfarve, viser ogsaa baade Antallet og Störrelsen af Pletterne sig her meget konstantere. Udseendet afviger forövrigt ikke fra de Hanners, der har ren brunliggraa Underside uden deri, at de rödgule Randbaand her ere kraftigere udviklede og sammenhængende paa begge Vingepar (hos Hannen er det oftest paa Forvingerne oplöst i Pletter), hvorhos tillige de sorte Pletter, der begrændse disse Baand indad og udad, ere stærkere udviklede og for den inderste Pletrads Vedkommende ved sin mere tilspidsede Pilform afgjort nærme sig mere til Udseendet hos *argyrognomon*, end Tilfældet er hos Hannen. — Fryndserne ere paa Undersiden saavel hos Hannen som hos Hunnen helt hvide lige fra Roden af.

Udentvivl er det en Hun af denne selvsamme Form, som Rössler omtaler fra Nassau i hans tidligere citerede Fortegnelse over Sommerfuglene dersteds:[1] »Am 28 Mai 1864 wurde bei Biebrich ein hierher (d. e. til *argus*) gehöriges ganz frisches entwickeltes ♀ gefunden, welches die Veränderlichkeit der Art ganz besonders zeigt, wenn es nicht vielleicht ein Hybridus mit *Icarus* Rott. oder *Adonis* S. V. ist. Es hat die vollste Grösse des letzteren, ist oben tief schwarz, zur Hälfte blau wie *var. Ceronus* mit den hellen orangegelben Augenflecken, die Franzen ganz weiss, mit Ausnahme der schwarzen Wurzel licht braungrau mit sehr stark metallisch grüner Begrenzung von 4 Augenflecken. Auffallend ist der besonders dickwulstige hellgraue Halskragen.« Prof. Hering har derhos meddelt mig, at han tror at have fundet Formen *dubia* for længere Tid tilbage i Schweiz (Exemplarerne besidder han imidlertid ikke længere), samt at Prof. Zeller ogsaa har fundet den ved Glogau i Schlesien. Der er vel saaledes al Rimelighed for, at vi her har at gjöre med en ganske

[1] Jahrb. Nass. Ver. f. Naturk. 19—20 Heft., p. 115.

eiendommelig, spredt forekommende og udpræget lokal Form, — men bör den betragtes som egen Art eller ei? STAUDINGER siger herom:[1] »Professor HERING hat in der Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135 als wahrscheinlich von *Argus* verschiedene Art eine *dubia* aufgestellt, wobei er sich besonders auf die Beobachtungen des Herrn SCHULZ beruft. Bei einer grossen Reihe von Exemplaren aus den verschiedensten Gegenden meiner Sammlung zeigen sich aber alle angegebenen Unterschiede als nicht stichhaltend. Dass *dubia* bei Stettin eine doppelte, *Argus* hingegend nur eine einfache Generation hat, mag gerade die Ursache des etwas verschiedenen Aussehens beider Formen sein. Jedenfalls sind hier noch lange und gründliche Untersuchungen nöthig, die villeicht nach Jahrhunderten hochinteressante Resultate liefern werden.»

Ganske vist er det paa Entomologiens nuværende Standpunkt yderst vanskeligt i en Gruppe som den her omhandlede at kunne sige med nogen Bestemdthed, hvilke Former der bör ansees som gode Arter og hvilke ikke. Desværre ser jeg mig for Tiden ikke istand til at oplyse, om vor norske *dubia*-Form ogsaa ligesom den pommerske har to Generationer eller ikke, da som nævnt de hidtil kjendte Exemplarer alle ere fangede i Juli og August, den sædvanlige Flyvetid for vor almindelige typiske *argyrognomon*. Af denne sidste fandtes paa vedkommende Lokalitet intet Exemplar, heller ikke Overgangsformer mellem begge, omendskjönt Hr. Kaptein GRUNER ifölge min Anmodning i afvigte Sommer havde sin specielle Opmærksomhed rettet paa og indfangede alle de Lycæner, der flöi sammesteds. Forhaabentlig vil det senere lykkes at faa undersögt, om der ogsaa her skulde flyve en tidligere Generation (i Juni Maaned) og saaledes STAUDINGER's Formodning om den dobbelte Generations Indflydelse i dette Tilfælde maatte kunne gjöres gjældende ligesaa vel for vor som for den pommerske Forms Vedkommende. Jeg maa imidlertid bekjende, at jeg ved at sammenholde vor almindelige typiske *argyrognomon* med de ovenfor omhandlede Exemplarer fra Asker, der alle vise konstant samme Större lse, har lidt vanskeligt for at gjöre mig fortrolig med den Tanke, at en i sit hele Udseende saa afvigende Kjæmpeform skulde fremgaa alene derved, at vor sædvanlige lille Normalform af *argyrognomon* optræder i to Ge-

[1] Stett. Ent. Zett. 1881, p. 261.

nerationer istedetfor i en. Under sydligere Breddegrader, hvor *argyrognomon* normalt har to Generationer, ser man ialfald, saavidt jeg har kunnet bringe i Erfaring, intet til nogen saadan Afvigelse i Udseendet hverken hos den ene eller den anden Generation, endsige hos begge to, saaledes som Tilfældet jo er med *dubia* i Pommern. Nu er jo imidlertid *argyrognomon* en meget variabel Art, saa man faar være höist forsigtig ligeoverfor den, og naar STAUDINGER, stöttet til sit righoldige Materiale fra alle Kanter, vil finde Forbindelsesled mellem begge Former, saa er dette neppe andet eller mere, end man i et Tilfælde som her maatte vente sig, da vel neppe Nogen vil betvivle, at begge i Virkeligheden ere at betragte som Udgreninger fra en og samme Rod. Er imidlertid ikke ogsaa det samme Tilfældet f. Ex. med Gruppen *Melitæa athalia-aurelia-parthenie*, og hvem vil forlange tydeligere Forbindelsesled, der bedre vise disse Formers indbyrdes Sammenhæng og godtgjöre Uholdbarheden af de opstillede Skjelnemærker mellem dem, end de vi herfra har at opvise? (smlgn. FREY: Lepid. d. Schweiz, p. 29, Note). Desuagtet opföres de imidlertid fremdeles som lige distinkte Arter, og saa længe man holder paa hermed, synes det mig lidet konsekvent at befölge et ganske andet Princip i den her omhandlede Gruppe. Da jeg imidlertid overhovedet ingen Sympathi nærer for Opstillingen af flere Arter end nödvendigt, gaar jeg gjerne ind paa indtil videre at betragte vor ovenfor beskrevne *Lycæna* fra Asker som en, i hvert Fald höist mærkelig, Form af *argyrognomon*, til hvilken den som ovenfor antydet formodes at staa i et lignende Forhold som *hypochiona* RBR. til Forfatternes *ægon*.

Efter saaledes at have omhandlet vore under denne Gruppe hörende Former i den fuldt udviklede Tilstand, skulle vi dernæst vende os til de biologiske Forholde og sammenholde, hvad man kjender angaaende begge Arters Forekomst og Udbredelse, Levevis m. v. Det viser sig da, at overalt i Lavlandstrakterne i de sydligere og mellemste Distrikter af baade Norge og Sverige er det uden Sammenligning *ægon*, der er den hyppigst forekommende og mest udbredte Art, som man her vistnok aldrig vil söge forgjæves, hvor Lokaliteten er passende. *Argyrognomon*

derimod er langt mere lokal i sin Optræden, og medens hin fortrinsvis holder sig til Lyngmarkerne, finder man denne i Lavlandet mest paa Engene. Med Hensyn till deres Udbredelsesforholde möder der os imidlertid den Mærkelighed, at medens paa Schweizer- og Tyroler-Alperne den kjendte Höidegrændse for begge synes at falde saa omtrent sammen, idet de begge gaa helt op til Trægrændsen (som *argyrognomon* i hvert Fald kun ganske undtagelsesvis skal overstige), saa stiller Forholdet sig, efter Alt hvad jeg har kunnet erfare, hos os saaledes, at *ægon* saavel i horizontal som vertikal Retning stopper op længe forinden den anden. Hvor langt *ægon* egentlig gaar mod Nord her i Skandinavien, kan endnu for Tiden ikke siges med Vished. Fra Norge besidder jeg den nordligst fra Romsdalen og Söndmöre (62,50° n. Br.), og fra Sverige har jeg haft Anledning til at se Exemplarer fra de fleste Landskaber op til Dalarne og Helsingland, altsaa til omtrent samme Höide. WALLENGREN[1] og SPÅNGBERG[2] anföre vistnok, at den forekommer helt op til Tromsö og Finmarken, hvilket ogsaa gaar igjen i SPEYER's bekjendte Værk[3], men dette skriver sig, som i det foregaaende vist, kun fra en feilagtig Tydning af ZETTERSTEDT's *Argus idas*. Ligesaa lidt har jeg nogensinde fundet *ægon* i nogen betydeligere Höide over Havet, og er det ligeledes en Forvexling med *var. ægidion*, der ligger til Grund for SPÅNGBERG's Opgave (efter WALLENGREN og SIEBKE) om dens forekomst paa Storfjeldet i Fron, idet nemlig den »*argus* L.», som SIEBKE anförer derfra i sin Reiseberetning,[4], ligesaa vel som ZETTERSTEDT's Exemplarer tillhörer nævnte Form. Udentvivl er det vel ogsaa denne samme almindelige Forvexling, der har foranlediget TENGSTRÖM's Opgave[5] om, at *ægon* i Finland skulde være udbredt helt op i Lapmarkerne, medens *argyrognomon* ikke opföres som fundet nordligere end i russisk Karelen. I hvert Fald fandt SCHILDE[6] i 1871 ved Kuusamo kun denne sidste. Saavel

[1] Skand. Dagfj., p. 207.

[2] Sv. och N. Arterna af Dagfj.sl. Cupido, p. 33.

[3] Geogr. Verbr. d. Schmett. I, p. 233. (Smlgn. II, p. 272).

[4] Nyt Mag. f. Naturv. B. VII. (separat, p. 32).

[5] Cat. Lep. Faun. Fenn. præc. (separat, p. 2) i Acta Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. X, 1869, p. 292.

[6] Stett. Ent. Zeit. 1873, p. 175.

i det höiere Norden som i de alpine Trakter paa Fjeldene er det nemlig altid *ægidion*-Formen, der viser sig at være *ægon's* Stedfortræder paa Lyngmarkerne, hvor den gjerne overalt flyver i Mængde og her er ligesaa karakteristisk for disse, som *ægon* er det i Lavlandet, ligesom ogsaa dens hele Udseende og Habitus paa det mest skuffende ligner dennes. Det er saaledes ganske let forklarligt, at netop *ægidion*-Formen i særlig Grad har været Gjenstand for Forvexlinger med *ægon* baade hos os og andre Steder; saaledes har f. Ex. jo ogsaa Meyer-Dur[1] henfört den paa Schweizer-Alperne forekommende *ægidion* til *ægon* i Stedet for til *argyrognomon*.

Hvad der vistnok ikke mindre end den store indbyrdes Lighed i Udseendet mellem Sommerfuglene selv har bidraget til at gjöre det saa vanskeligt at holde disse to Arter skarpt ud fra hinanden, det er den Omstændighed, at de i Henseende til Flyvepladse og Udviklingshistorie begge to frembyde saadanne Afvigelser og Variationer paa de forskjellige Steder af deres Udbredelseskreds, at det synes omtrent umuligt at paapege noget for den ene Art bestemt karakteristisk Træk, hvortil ikke ogsaa den anden har noget tilsvarende at opvise. Erfaringer, hentede fra en Lokalitet, slaa derfor ikke altid til paa andre, hvor de nemlig kunne gestalte sig forskjelligt. Omendskjönt saaledes *ægon* med Rette er bleven betegnet som karakteristisk for Lyngmarkerne, idet der nemlig her i Lavlandstrakterne pleier at vrimle af den overalt under dens Flyvetid, Juli—August, saa flyver den ifölge Zeller[2] paa Alperne meget hyppig paa alle paa Papilionaceer rige Enge, f. Ex. i Pretherdalen i Oberkärnthen. Omvendt finde vi som nævnt, at *argyrognomon*, der i Lavlandstrakterne har sit egentlige Tilhold paa blomsterrige Enge, oppe paa Fjeldene i Mængde befolker Lyngmarkerne. Hermed staar sikkert nok ogsaa en Vexling af Næringsplante i Forbindelse.

Paa de Lyngmarker, hvor *ægon* flyver udover Eftersommeren, finder man ogsaa dens Larver i Mængde paa Lyngen (Calluna vulgaris), hvorfra den let kan indsamles, naar man i förste Halvdel af Juni gjennemsöger Lyngen ved Hjælp af en stærk Slaghaav, som ogsaa Aurivillius har meddelt mig, at han i en Aar-

[1] Verzeichn. d. Schmett. der Schweiz, p. 66.

[2] Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 125.

række har gjort det i Helsingland og klækket Sommerfuglen af de indsamlede Larver. Udenlandske Forfattere nævne derimod mærkværdig nok — ialfald saavidt jeg har haft Leilighed til at erfare — intet om Larvens Forekomst paa Lyng, hvorimod de samtlige opgive forskjellige Papilionaceer som Næringsplanter. Fra Pastor KRIEGHOFF i Thüringen har jeg modtaget en hel Del Exemplarer af den typiske *ægon*, hvilke han selv har klækket af Larver, der nærede sig af Melilotus, Genista, Spartium og Onobrychis sativa, hvis Blomster de helst fortærede, hvilket stemmer med Angivelserne hos de forskjellige tyske Forfattere, der foruden de nævnte Arter endnu opgive endel andre Papilionaceer, saasom Trifolium, Colutea og Ononis. Fra Skotland opgives Ornithopus perpusillus (B. WHITE) og fra Holland foruden Spartium tillige Fragaria vesca (SNELLEN). WALLENGREN [1] angiver som bekjendt foruden Melilotus, Sarothamnus og Trifolium ogsaa Thymus, muligens dog ikke efter egne Iagttagelser, ligesom HAAS [2] for Danmarks Vedkommende indskrænker sig til at anföre, at Larven »angives» at leve paa Genista og Trifolium, altsaa uden Stötte af egne Observationer dersteds.

Vende vi os dernæst til *argyrognomon*, saa er det visselig ialmindelighed saa, at denne i Lavlandstrakterne til Forskjel fra foregaaende har sit egentlige Tilhold paa Enge, uden at dette dog hverken her eller andre Steder holder stik for alle Lokaliteters Vedkommende. Det er mig ikke bekjendt, at der foreligger nogen direkte Iagttagelse af denne Arts Udvikling fra Larve af her fra Skandinavien. Forespörgsler desangaaende har været frugteslöse. Fra andre Lande opgives de samme Papilionaceer som for *ægon*, nemlig Spartium, Genista, Trifolium, Melilotus, Onobrychis, samt dertil Lotus corniculatus. Naar hertil kommer, at Larven fra Pommern saavel af PLÖTZ [3] som af ZEL-

---

[1] Skand. Dagfj. p. 208.

[2] Naturhist. Tidskr. B. 9, p. 395.

[3] Stett. Ent. Zeit. 1865, p. 115. — NB. Den her som »ny» beskrevne Iagttagelse, at Larverne viste sig besatte med Myrer, findes allerede anfört af Dr. D— —S i Florenz i FUESSLY'S »Neues Mag. f. d. Liebh. d. Entom.» II (1785) p. 383—4, hvor der tillige findes angivet, at Larverne foruden paa Genista ogsaa, og det endnu hyppigere, leve paa Salix-Arter (!), fortrinsvis paa Spidserne af S. rosmarinifolia, en Opgave som jeg intet andet Sted i den mig tilgjængelige Literatur har fundet noget Sidestykke til. Larverne angives

LER[1] anföres at leve paa Lyng, — hvilket jeg forövrigt ogsaa föler mig temmelig overbevist om er Tilfældet paa Fjeldene og i det höie Norden hos os, omendskjönt der, saavidt jeg ved, ikke er anstillet Iagttagelser desangaaende —, saa vil det ses, at Listen over Næringsplanterne for begge Arter saagodtsom ganske bliver enslydende. Paa nærmere Forespörgsel i Sagens Anledning har vistnok Hr. PLÖTZ meddelt mig, at han ikke besidder noget Exemplar længere af de Sommerfugle, han i sin Tid fik udklækket af de paa Lyng levende Larver, og at han ikke nu med Vished tör benægte, at samme muligens kan have tilhört *ægon*, der flyver paa samme Sted; Prof. ZELLER derimod skriver mig under 23:e Mai d. A: »Was *Lyc. Argus* (*argyrognomon*) betrifft, so habe ich diese nie von einer andern Pflanze erzogen als von Calluna vulgaris, und dies auch nur in einem Jahr bei Glogau und in einem bei Meseritz. Die zwei von dieser Zucht stammenden Exemplare in meiner Sammlung sind ein ♀ (verkrüppelt) und ein grosses ♂, beide auf der Unterseite gelbbräunlich. Der letztere trägt auf dem Zettel die Notiz: (excl. 21. 7. 66) und ist einer der allerechtesten *Argus*. Beide haben Heidekraut gefressen, als sie Raupen waren.»

Omenskjönt saaledes som sagt de for begge Arter fra de forskjelligste Kanter angivne Næringsplanter i det store Hele blive de samme, saa fölger imidlertid deraf ikke, at de jo i sin Optræden, Udviklingshistorie etc. ikke alligevel skulde opvise mere og mindre distinkte Forskjelligheder indbyrdes paa hver enkelt Lokalitet. Det er netop det eiendommelige og interessante, at hver især af dem, hvor de forekomme i en og samme Trakt, i Regelen synes at holde sig for sig selv, idet de vælge hver sine Flyvepladse og Næringsplanter. At der findes Undtagelser herfra, skal villigen indrömmes, idet man ogsaa kan finde dem sammen paa et og samme Sted; men selv i dette Tilfælde turde de dog forholde sig forskjelligt. Her foreligger et rigt Felt for interessante Sammenligninger og Iagttagelser over, hvorledes Forholdet stiller sig mellem dem i de forskjellige Trakter, hvor dels begge Arter forekomme sammen, dels den ene eller den anden af dem

---

at have tilhört *argus* auct. og beskrives nöiagtigt, men henföres af WERNEBURG (l. c. II. p. 134) til *ægon*.

[1] Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127.

er eneraadende. En Iagttagelse i denne Retning af ZELLER[1] kan her anföres, hvilken frembyder et Exempel paa, at begge Arter i forskjellige Trakter holde sig til ganske forskjellige Næringsplanter: ved Glogau holder *argyrognomon* sig afsondret fra *ægon* i den törreste Del af Statsskoven paa solrige Lyngmarker og dens Larve nærer sig der af Lyng, medens den baade ved Meseritz og Berlin bestemt nærer sig af Spartium scoparium, hvorpaa derimod Larven af *ægon,* idetmindste ved Glogau, ikke lever; ellers er jo Spartium en af sidstnævntes almindelig opgivne Næringsplanter.

Ogsaa for Flyvetidens Vedkommende finder man oftere opgivet, at den begynder noget forskjellig hos begge Arter paa et og samme Sted, nemlig tidligere hos *ægon* end hos *argyrognomon.* Saaledes meddeler v. NOLCKEN[2], at efter hans Iagttagelser viser den förstnævnte sig 8—10 Dage tidligere end den sidstnævnte, hvorefter de senere træffes samtidigt i Juni og mod Slutningen af Juli, ligesom HERING[3] for Pommerns Vedkommende angiver, at hin flyver i Juni og Juli, denne i Juli og August paa samme Steder. ZELLER[4] derimod siger, att *ægon* i Pommern aldrig viser sig för Begyndelsen af Juli og har sin Hovedflyvetid efter Midten af denne Maaned. HAAS[5] anförer dog ogsaa for Danmarks Vedkommende, at den der flyver fra Begyndelsen af Juni til ind i August, men angiver rigtignok ligeledes for *argyrognomon* »samme Tid og lignende Steder.» Den har her ligesom hos os blot en Generation, i Schweiz f. Ex. derimod to, hvoraf den förste flyver i Mai, den anden fra Midten af Juli; det samme er Tilfældet med *argyrognomon.* Jeg har hos os enkelte Gange fundet *ægon* allerede fra Midten af Juni, f. Ex. i Romsdalen, *argyrognomon* derimod ikke förend i Slutningen af samme Maaned, og jeg er derfor tilböielig til at tro, at förstnævnte ogsaa hos os kommer tidligere frem end sidstnævnte.

Da det desværre ikke er lykkedes mig for denne Anledning at forskaffe mig hverken Larver af nogen af Arterne til Beskri-

---

[1] Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127 & 1870, p. 83.

[2] Lepidopt. Fauna v. Esthl., Livl. u. Kurl. I, p. 54.

[3] Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 134.

[4] Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 126.

[5] Naturhist. Tidsskr. B. 9, p. 395.

velse eller Meddelelser angaaende deres Næringsplanter, stöttede til Iagttagelser hos os, maa jeg slutte med at udtale det Haab, at Lepidopterologerne herefter ville henvende sin Opmærksomhed paa disse Larver, angaaende hvilke man hos de udenlandske Auctorer finder saa mange forskjellige og indbyrdes afvigende Angivelser, saa at vi gjennem Opfödning og Udklækning af skandinaviske Exemplarer maa komme til sikker Kundskab om, hvorledes Udviklingen hos begge Arter foregaar paa de forskjellige Steder her under vore Forholde.

Jeg skal endnu kun tilföie en Opstilling af de herhenhörende Former med Angivelse af en Del af de vigtigste Beskrivelser og Afbildninger for hver især af dem, givne under forskjellige Navne.

1. **Lycæna argus** L. (*ægon* auct.).

Syn.: Linné, Faun. Svec., ed. I, p. 246. 803 ♂ & 247. 804 ♀ (sine nomine). *Argus:* Linné, Syst. Nat. ed. X, p. 483. 152 & ed. XII, p. 789. 232; Faun. Suec., ed. II, p. 283. 1074 ♂ (*Idas* ibid. p. 284. 1075 ♀); Dalman, Vet. Ak. Handl. 1816, p. 100. 26; Wallengr., Skand. Dagfj. p. 206. 2; Spångberg, Svenska och Norska art. af Dagfj.sl. Cupido, p. 30. 8; Wood, Index Entomol. fig. 71 ♂. — *Ægon:* Syst. Verz. d. Schm. d. Wien. Geg. p. 185, n. 15; Hübner, Samml. eur. Schm. f. 313 ♂, 314—315 ♀; Ochsenh., Schm. v. Eur. I, 2. p. 57 & IV, 26; Herr. Schäffer, Syst. Bearb. d. Schm. v. Eur. I, p. 127; Heinem., Schm. Deutschl. u. d. Schweiz, I. p. 84. 132; Snellen, Vlind. v. Nederl. p. 60. 9; Gerhard, Monogr. d. Lyc. pl. 23, f. 2a—c. — *Argyrotoxus:* Bergstr., Nomencl. u. Beschr. d. Ins. d. Gr. Hanau, II. p. 77 & pl. 47, f. 3—4 ♂ (*Argyra* ib. f. 5—6 ♀). — *Leodorus:* Gerh., l. c. pl. 23, f. 3a—c. — *Ægidion:* Gerh., l. c. pl. 23, f. 4a—c (usædvanlig liden Form). — *Ægiades:* Gerh. l. c. pl. 34, f. 4a—c (nærmende sig til *var. hypochiona* Rbr.?)

var. hypochiona Rbr.

Rambur: Catal. Syst. d. Lepid. de l'Andalousie, p. 35; Staudinger: Horæ Soc. Ent. Ross. 1870, p. 48.

var. bella H. S.

Herrich-Schäffer, l. c., f. 227—8 & I. p. 127.

2. **Lycæna argyrognomon** Bergstr. (*argus* auct.)

Syn.: Bergsträsser, l. c. II. p. 76 & pl. 46, f. 1—2, III. p. 6 & pl. 51, f. 7—8; Borkhausen, Naturg. d. Eur. Schm., I, p. 152; Spångberg, l. c. p. 33. 9. — *Calliopis:* Boisduval, Icon. Hist. d. Lep. d'Eur. p. 58 & pl. 15, f. 4—5; Wallengr. l. c. p. 209. — *Argus:* Hübner, l. c. f. 316—318; Ochsenheim., l. c. I, 2. p. 52 & IV. p 26; Treitschke, ibid. X. 1, p. 71; Herr.-Schäff., l. c. I, p. 127; Gerhard, l. c. pl. 24, f. 1a—c.

var. dubia (Schulz) Hering.

Hering, Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135. — Som nærmest henhörende under denne Form skulde jeg ogsaa ville anse Gerhard's *acreon* og *ismenias* (l. c. pl. 24, ff. 2a—c & 3a—d), saavidt Planchernes tarvelige Udförelse idetheletaget tillader at slutte sig til Noget i denne Henseende; den förstnævnte ligner mere den pommerske, *ismenias* mere den norske *dubia*-Form. Hans *lycidas* (pl. 24, f. 4a—b) skiller sig derimod fra begge væsentlig ved de skarpe Pilpletter paa Undersiden, hvilke ogsaa ere fremhævede af Trapp i hans Beskrivelse af samme (Mitth. d. Schweiz. Ent. Gesellsch. I, 1865, p. 103); denne turde udgjöre en sideordnet Variation af tilsvarende Störrelse, men af noget forskjelligt Udseende.

var. ægidion Meissn.

Meissner, Naturwiss. Anzeiger d. allg. Schweiz. Gesellsch. für d. ges. Naturwiss., 1818; Germar, Mag. d. Entom. IV. p. 394. — *Lapponica:* Gerhard, l. c. pl. 34, f. 3a—c. *Idas:* Zetterst., Ins. Lapp. p. 913. 8.

Kristiania i Oktober 1881.

———

HEMIPTEROLOGISKA MEDDELANDEN

AF

O. M. REUTER.

Vid undersökning af en af mig sommaren 1870 i Strömstadstrakten hopbragt samling insekter upptäckte jag äfven en för den skandinaviska faunan ny art, *Pilophorus perplexus* D. & Sc., för några år sedan beskrifven från England, men funnen äfven i Danmark, Frankrike, Tyskland, Österrike och Ungern. På tal om nya arter för den svenska faunan, må anföras följande, hvilka jag antecknat enligt exemplar i svenska riksmuseum och hvilka ännu icke publicerats från Sverige. Till först må omnämnas två arter af genus *Globiceps* (subg. *Kelidocoris*). Den ena af dessa, *Gl. cruciatus* REUT., är funnen på Gotland af BOHEMAN och för öfrigt utbredd i Danmark, Tyskland, Schweiz, Frankrike o. s. v. Denna art beskrifves af FIEBER under namn af *quadrimaculatus* FABR., men jag har nu mera genom undersökning af FABRICII typer förvissat mig derom, att denne författares art är densamma, jag i min *Rev. crit. Caps.* p. 117 upptagit såsom *flavomaculatus* och hvilken FIEBER kallat *selectus*. Den andra för Sverige nya *Globiceps*-arten är en uteslutande nordisk *Gl. salicicola* REUT. (= *fulvipes* i min *Rev. crit.* p. 118), och har af BOHEMAN hemförts från Lappmarken. — Vid granskning af de såsom *Orthotylus chloropterus* KBM ansedda exemplaren (från Skåne) har det visat sig att ibland dessa funnos icke blott denna art, utan äfven den ny-skandinaviska *O. concolor* KBM. Vidare representera de af mig (l. c. p. 112) såsom kortvingad hona till *Dicyphus errans* WOLFF beskrifna exemplaren från Kinnekulle en distinkt art, hvilken FLOR i *Rh. Livl.* be-

skrifvit under det orätta namnet *Capsus collaris* Fall. och hvilken jag efter dess näringsplanta kallat *D. stachydis.* Arten finnes äfven i Brittanien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Ryssland och ända in i Sibirien. Slutligen återstår att omnämnas *Psallus Scholzii* Fieb., som Stål tagit i Ångermanland, och *Agalliastes Wilkinsonii* D. & Sc., af hvilken boreala art ett exemplar från Lappland fans instäldt bland *A. evanescens.*

Innan jag afslutar detta lilla meddelande, må mig tillåtas att ytterligare omtala några för Sverige nya arter, dem jag igenkände vid ett besök hos adjunkten Thomson i Lund och hvilka denne tagit i södra Sverige. Jag har då att till först omnämna *Lygus (Orthops) montanus* Schill., en art som Thomson i sin kritiska behandling af Sveriges Capsider *(Opusc. entom. IV)* orätt benämnt *cervinus* Meij., medan han anför den rätta arten af detta namn såsom *lucorum* Boh. (nec Meij.). Dessa exemplar äro från Småland. I Berliner-Universitetets museum har jag äfven sett exemplar af *L. montanus,* med uppgifven lokal: »Schweden». — I sitt nyss omnämda arbete upptager Thomson vidare en *Orthotylus viridinervis,* hvilken likväl enligt hans beskrifning icke är den (af Prof. Sandahl och mig nära Stockholm funna) äkta Kirschbaumska arten. Exemplaren i Thomsons samling, från Skåne, visade sig tillhöra en såsom svensk ännu okänd art, *O. diaphanus* Kirschb. Också en annan för Sverige ny *Orthotylus, O. flavinervis* Kirschb., som icke bör förblandas med *virens* Fall., har Thomson funnit vid Helsingborg. Slutligen må såsom högst intressant omtalas fyndet i Skåne af den för norden nya *Heterotoma merioptera* Scop. och af en liten ny *Anthocorid,* som Thomson tagit på Ölands sandmarker och hvilken han haft vänligheten lemna mig till beskrifning i min under arbete varande monografi öfver denna familj.

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. Reuter.

(Forts. fr. årg. 2, pag. 93.)

Sällsynt på sumpiga ängar och stränder. Sverige: Skåne, Thomson, Östergötland. Finland: Åbo-trakten, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, södra Österbotten, tagen ända upp i Lappmarken af F. Sahlberg.

3. **P. geniculatus** Hahn: aflång, svart, kort grå-pubescent; pronotum baktill blott litet utvidgad; scutell mot spetsen med en gul V-formig teckning; hemielytra blekt grågula, svartpunkterade, corii yttre spetshörn svart; membran hvitaktig, brunspräcklig med bruna, hvitkantade nerver; rostrum, lårringar, yttersta lårspetsarne, hela framtibierna, hos ♂ äfven de mellersta eller alla tibierna utom i basen och spetsen samt första tarsleden lergula; de bakre eller (♂) bakersta tibierna bruna eller svartbruna, i spetsen gula. 5—6 mm. l.

Rhyparochromus nubilus Sahlb., Mon. 65, 1. *Lygaeus* (*Peritrechus*) *puncticeps* Thoms., l. c. 193, 31.

Tämligen sällsynt på torra backar. Sverige: Skåne, sällsynt, enligt Thomson, Lappland?, Zetterstedt; Finland: Åland, J. Sahlberg, Åbo, Förf., Satakunta och Nyland, Sahlberg.

4. **P. nubilus** Fall., Thoms.: liknar föregående till färg och teckning, men afviker genom finare antenner, mindre och icke så starkt utstående ögon, fint punkteradt hufvud samt mindre aflångt, baktill mer utvidgadt pronotum. 5—6 mm. l.

Fall., H. Sv. 54, 10 (*Lygaeus*). Stål, l. c. 218, 2. Thoms., l. c. 193, 30.

På torra backar. Sverige: Skåne, ej sällsynt, enligt THOMSON, Öland, Gotland, BOHEMAN; Finland: blott ett exemplar vid Helsingfors, J. SAHLBERG.

Gruppen Beosaria STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (2). Hufvud kort, nästan transverselt, icke bredare än pronotum framtill. Antenner något håriga, belägna litet framför ögonen, första leden icke eller föga öfverskjutande hufvudets spets. Pronotum transverselt med en smal, oftast lineär sidorand. Framlår starkt förtjockade. Baktarsernas första led icke tydligt dubbelt längre än de två sista tillsammans. — TRAPEZONOTUS.

2 (1). Hufvud icke transverselt, oftast längre än bredt, smalare än eller åtminstone ej bredare än pronotum framtill. Rostri första led mycket längre än första antennleden. Antennerna glatta eller nästan glatta, belägna tämligen långt framför ögonen, första leden med åtminstone en fjerdedel öfverskjutande hufvudets spets. Pronotum längre än hos föregående och med bredare skifformig rand, sidorna i spetsen plötsligt starkt rundade. Framhöfter tydligt knöliga. Framlår mindre starka, nära spetsen väpnade med en tydlig tagg. Baktarsernas första led lång. — PACHYMERUS.

TRAPEZONOTUS FIEB.

Artöfversigt:

1 (2). Framlår oväpnade. — **Tr. anorus.**

2 (1). Framlår undertill med en stark och flere små tänder.

3 (4). Pronoti sidor tämligen bredt grågulkantade, cilierade med utstående borst. Scutell med två gula streck. — **Tr. nebulosus.**

4 (3). Pronoti sidor fint gulkantade, icke cilierade.

5 (6). Scutell med två baktill afkortade gula streck. — **Tr. distinguendus.**

6 (5). Scutell ofläckad. — **Tr. agrestis.**

1. **Tr. anorus** FLOR: svart med lika färgade ben; pronotum baktill och elytra brungrå, svartpunkterade, dessa med svarta fläckar och oftast afkortad membran; höftpannor gula.

THOMS., l. c. 198, 43.

Sällsynt under stenar och mossa på torra backar. Sverige: Skåne, Småland, Stockholm, THOMSON; Norge: Christiania, SIEBKE; Finland: Nyland, Tavastland, Savolax, finska och ryska Karelen.

2. **Tr. nebulosus** FALL.: svart, undertill något grönglänsande, hufvud och pronotum håriga; pronoti rand och bakflik

gulaktiga, denna tätt svartpunkterad; hemielytra mörkt gulgrå, tätt svart-punkterade samt hvit- och svartfläckiga, en rhombisk fläck i corii inhörn svart; membranen brun, hvitnervig och -fläckig, sällan nästan helt hvit; antennernas andra och tredje leder någon gång rostfärgade; framtibier och knän rostfärgade; höftpannor hvita. $4\frac{1}{2}$—$5\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL.: H. Sv. 54, 11 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 56, 3 (*Pachymerus*). STÅL, l. c. 220, 1. THOMS., l. c. 197, 42.

Sällsynt på torra skogsbackar. Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Småland, Bohuslän, Stockholm, Ångermanland, ända upp i norra Lappmarken; Norge: Töien, Kognshavn, Fredrikshald, Stavaern, Tönsberg; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, södra Österbotten.

3. **Tr. distinguendus** FLOR: svart, hufvud något grönglänsande; antennernas andra led i midten rostfärgad; pronotum baktill gulfläckig eller smutsigt gulaktig med mångfaldt hopflytande svarta punkter och fläckar, sidoranden smalt smutsgul; scutell med två gula streck; täck- och flyg-vingar utbildade, de förra antingen svartbruna med corii utkant och några småfläckar gula eller ock gula med svarta särdeles mot spetsen sammanflytande fläckar; membran rökgrå med hvita nerver och smalt hvit bas; höftpannor och frambröstets framkant i midten brungula; ben gulbruna med höfter och lår svarta, dessas spets gulbrun. 4—$4\frac{2}{3}$ mm. l.

THOMS., l. c. 193, 28 (*Peritrechus*). *Cimex arenarius* LINN., F. Sv. 254, 955 (forte).[1]

Sällsynt på sandiga hafsstränder under torkad tång och svår att upptäcka i följd af sin färglikhet med omgifningen. Sverige: Skåne, THOMSON, Öland, LINNÉ (?) och BOHEMAN; Finland:

---

[1] LINNÉS i F. Sv. l. c. beskrifna *Cimex arenarius* tolkas af alla nutida hemipterologer såsom en *Emblethis*-art och såsom identisk med *E. griseus* WOLFF, hvilket dock alls icke finnes i Sverige. Icke heller låter LINNÉS beskrifning med fog tolka sig på någon *Emblethis*, hvaremot så väl beskrifningen som uppgiften om förekomsten på sandiga ställen (arten omtalas redan i Iter oeland. p. 121 i sammanhang med en *Salda*, hvadan man får antaga att med sanden afses sandiga stränder) bäst synes kunna tydas på ofvanstående art. Tillräcklig grund för återupptagandet af LINNÉS namn för denna finnes emellertid icke; säkert är dock att *E. griseus* WOLFF icke är LINNÉS art, utan måste benämnas med det af WOLFF gifna namnet.

Åland, SIEVERS och FORF., Helsingfors, J. SAHLBERG, Viborgs län, MÄKLIN, på en holme i Hvita hafvet, J. SAHLBERG.

3. **Tr. agrestis** FALL.: svart med pronoti sidorand och svartpunkterade bakflik, hemielytra och höftpannor gulgrå; hemielytra svart-punkterade och fläckade, särdeles mot corii inre spetshörn, hvarest fläckarna sammanflyta till en större rhomboidal fläck; membran brun med hvitaktiga nerver, stundom något förkortad; hanens första antennled och två första rostralleder gula; ben svarta med framtibier lergula eller lerbruna (♀) eller framlåren, basen af bakre låren samt framtibierna helt och hållet lergula (♂). 4—5 mm. l.

FALL., H. Sv. 55, 12 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 56, 4 (*Pachymerus*). STÅL, l. c. 220, 2. THOMS. l. c. 198, 44.

Allmän på torra backar mellan gräsrötter ända upp i Lappmarkerna.

PACHYMERUS LEP. et SERV.

Artöfversigt:

1 (2). Svart med en stor rostgul fläck på membranen; clavi punktur strödd, icke strimmig. — **P. Rolandri.**

2 (1). Svarta och gulbrokiga. Pronotum med bakfliken och oftast äfven sidoränderna mer eller mindre bredt gula, den svarta framdelen baktill afstött eller bredt afrundad.

3 (6). Scutell med två gula linier. Pronoti sidor äfven framtill bredt gula, ej svartpunkterade.

4 (5). Corii inre apicalhörn med en svart rhombisk fläck. — **P. lynceus.**

5 (4). Corium utan fläck i inre apicalhörnet. — **P. adspersus.**

6 (3). Scutell helt svart.

7(14). Baklår oväpnade. Framlår undertill mot spetsen med en stor tand och flere mycket små tänder, som stundom saknas.

8 (9). Pronoti framflik med de utbredda sidorna helt och hållet gula. — **P. qvadratus.**

9 (8). Pronoti framflik helt och hållet svart eller blott med en ytterst fin gul sidorand.

10(11). Pronoti framflik med sidoranden ytterst smalt och fint gulaktig. Membran med några små hvitaktiga fläckar vid spetsen. Framtibiernas bas rostfärgad. — **P. pini.**

11(10). Pronoti framflik med sidoränderna lika färgade som disken.

12(13). Den bakre gula delen af pronotum framtill tvärhuggen och icke på sidorna längre framskjuten än i midten. Membranen svart med yttersta randen hvitaktig. Ben helt svarta. — **P. phoeniceus.**

13(12). Den bakre gula delen af pronotum på sidorna längre framskjuten än i midten. Membranen med en tydlig hvit fläck i spetsen. — **P. vulgaris.**

14 (7). Baklår med en tand nära spetsen. Framlår undertill mot spetsen med en tagg och flere tydliga mindre tänder. Pronoti framflik svart utan blek rand, den svartfärgade delen med afrundade bakhörn. Antennernas andra led rödgul, tredje och fjerde svarta. — **P. Bardanae.**

1. **P. Rolandri** LINN.: svart, matt, membranen med en stor rhomboidal gul fläck vid basen.

FALL., H. Sv. 60, 20 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 220, 1 (*Rhyparochromus*). THOMS., l. c. 196, 42 (*Rhyparochromus*).

Tillhör områdets södra del. Sverige: Skåne ej sällsynt, enligt THOMSON, Öland, THOMSON, Gotland, BOHEMAN.

2. **P. lynceus** FABR.: smalt oval, svart, pronoti sidor bredt, framkanten smalt, bakfliken och corium gula, dessa svart punkterade, en liten hvit fläck vid corii spetskant vidrörande yttre kanten af den rhombiska svarta fläcken; membran rökbrun med nervernas bas och några strödda småfläckar i spetsen blekare; höftpannor och en liten fläck vid yttre randen af pro- och metasterna hvitaktiga; framtibier stundom utöfver midten rostfärgade. 7—8 mm. l.

FALL., H. Sv. 52, 7 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 221, 3 (*Rhyparochromus*). THOMS., l. c. 196, 42.

Tillhör endast områdets södra del. Enligt THOMSON ej sällsynt i södra Sverige: Skåne, Öland, Gotland; Norge: Sarps borg.

3. **P. adspersus** MULS. et REY: svart, smalare och mindre än föregående, med andra antennleden mot basen och tibierna, åtminstone de främre, rostfärgade, de bakre beckröda; pronotum och scutell tecknade såsom hos föregående, men det förra mindre transverselt; hemielytra gulaktigt grå, brunpunkterade med corii spets brun, membranen rökig, hvitspräcklig. $6\frac{1}{2}$ mm. l.

THOMS., l. c. 196, 43 (*Rhyparochromus*).

Sällsynt i mellersta Sverige: endast funnen i Östergötland THOMSON.

4. **P. quadratus** FABR.: aflång, svart, pronotum med tre fläckar vid framkanten, sidokanterna och bakdelen, hemielytra samt fläckar på bröstet vid höfterna ljust gråguIa; pronotum bak-

till och hemielytra glest brunpunkterade, dessa bakom midten nära inre hörnet med svart rhombisk fläck; membran hvit med nerver och en stor diskfläck brunaktiga; andra antennleden utom i spetsen och tibierna smutsigt lergula. $5^1/_2$—6 mm. l.

BOH., Vet. Ak. Förh. 1849, p. 246. SAHLB., Mon. 55, 2 (*Rhyparochromus*). STÅL, l. c. 221, 4 (id.). THOMS., l. c. 197, 41 (id.).

Ytterst sällsynt i Sverige: funnen på Gotland af WAHLBERG, i Skåne och Småland af THOMSON. Uppgifves af F. SAHLBERG såsom förmodligen tagen äfven i södra Finland, hvilket dock torde bero på ett misstag.

5. **P. Pini** LINN.: svart, undertill något grönbronserad; pronoti bakdel och hemielytra grågula eller något rostfärgade, den förra med svart delvis sammanflytande punktur, dessa svartpunkterade med clavi inre rand och en rhombisk fläck vid corii inre hörn svarta, corii utrand grågul eller rostfärgad, icke svart; framtibiernas bas, en fläck på utsidan af höftpannorna samt bakkanten af pro- och metasternum rostfärgade. $6^1/_2$—$8^1/_2$ mm. l.

FALL., H. Sv. 51, 6 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 55, 1 (*Rhyparochromus*). STÅL, l. c. 221, 2 (id.). THOMS., l. c. 196, 40 (id.).

Allmän ända upp i Lappmarkerna.

6. **P. phoeniceus** ROSSI: mycket lik föregående, afviker genom de helt svarta benen (äfven framtibierna), genom membranen, som saknar alla fläckar, men i stället i kanten är ytterst smalt hvit och slutligen genom sjelfva sidokanten af corium, som är svart och icke likfärgad med disken; färgen stöter ofta i rödt. $7^1/_5$—9 mm. l.

SIEBKE, En. Ins. Norv. I, p. 51 (*Rhyparochromus*).

Uppgifves af SIEBKE såsom funnen nära Christiania i Norge; jag har icke sett exemplaret och således icke kunnat verificera uppgiften.

7. **P. vulgaris** SCHILL.: svart, pronotum baktill, hemielytra, höftpannor och bakkanten af pro- och metasternum hvitaktigt gula; pronoti svartpunkterade gult färgade del framtill båglikt urbugtad och längre utdragen på sidorna än i midten hemielytra svartpunkterade, clavi scutellrand och en stor fläck i corii inre hörn svarta, utom denna en hvitaktig fläck ofvanom

corii spets; membran med hvit spetsfläck; andra antennledens bas, lårringar, knän, främre tibierna och tarserna, utom i sjelfva spetsen, rödgula. 7—8 mm. l.

THOMS., l. c. 196, 41 (*Rhyparochromus*).

Sällsynt i södra Sverige: Skåne, THOMSON.

8. **P. Bardanae** PREYSSL.: svart, pronotum såsom hos föregående, men bandet ofta orangegult; hemielytra orangegula eller lergula, clavus med en linie och corium med en fläck i inre spetshörnet hvita, denna senare trekantig och framtill begränsad af en svart eller brun fläck; corium med en svart linie före midten och några hvitaktiga mot basen; membran svart, i spetsen hvit; bakranden af bröstets pleura och yttre sidan af höftpannorna hvitaktiga; spetsen af första och hela andra antennleden samt benen rödgula, låren, sällan likväl de mellersta, med bred svart apicalring, som stundom upptager hela framlåren; tibier i spetsen svarta. 6 mm. l.

Pachymerus insignis BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 53, 5. *Rhyparochromus pedestris* STÅL., l. c. 221, 5.[1] *Lygaeus* id. THOMS., l. c. 191, 26.

Högst sällsynt. Funnen endast i Skåne, SUNDEVALL.

Gruppen Gonianotaria STÅL.

Slägtöfversigt:

1 (2). Rostrum nående till mesosterni spets. Antennknölar med spetsen temligen smal, icke framskjutande. Pronotum framtill urbugtad, dess sidor framtill tydligt rundade. — EMBLETHIS.

---

[1] STÅL har sedermera identifierat denna art med *P. caffer* THUNB., men THUNBERG beskrifver benen hos sin art (från Goda Hopps udden) såsom helt svarta. I södra Europa (t. ex. på Corsica) förekommer visserligen en varietät (var. *funerea* PUT.) med svarta ben, men äfven med svarta antenner, under det THUNBERG beskrifver antennerna såsom »basi rufescentes». Identifikationen med THUNBERGS år 1784 i Novae spec. ins. p. 59 beskrifna art från södra Afrika synes derföre icke nog säker, för att kunna definitivt antagas. Den ofvan anförda europeiska arten beskrifves emellertid särdeles omständigt af PREYSSLER i en af senare författare förbisedd uppsats »Verzeichniss und Beschreibung minder bekannten Insecten», införd i MAYERS Samml. phys. Aufsätze, I (p. 102), och afbildas utmärkt väl i fig. 14, under namn af *Cimex Bardanae*, hvilken benämning såsom den tidigaste vissa enligt vår åsigt bör bibehållas.

2 (1). Rostrum nående blott till mesosterni midt. Antennknölar i spetsen bredt afstötta med uthörnet framskjutande. Pronotum i spetsen nästan tvärhuggen, dess sidor nästan raka, framtill lindrigt afrundade. — GONIANOTUS.

EMBLETHIS Fieb.

1. **E. Verbasci** Fabr.: nästan oval, gråaktigt gul, svartpunkterad, punkterna här och der samflytande till små fläckar på hemielytra och den bredt utvidgade, icke hårdbräddade sidokanten af pronotum; membran grå med små hvita fläckar, ofta hvitkantad; bröst svart, fläckar vid höfterna, bakranden af pro-, meso- och metapleura, prosterni utvidgade sidokant och ett streck innanför denna grå- eller rostfärgade; buk rostfärgad, abdomens sidokant svart- och hvitbrokig; framlår undertill med sex och baklår med omkring tre större taggar. 6—6 $^{1}/_{2}$ mm. l.

Lygaeus pilifrons Zett., Vet. Ak. Handl. 1819, 71, 21. *Gonianotus* id. Stål, l. c. 222, 1. *Emblethis* id. Thoms., l. c. 195, 37.

Sällsynt på sandmarker i Sverige och funnen endast i Skåne samt på Öland och Gotland.

GONIANOTUS Fieb.

1. **G. marginepunctatus** Wolff: aflångt oval, gulgrå, tätt brunpunkterad, punkterna sammanflytande till små fläckar på pronoti och isynnerhet hemielytrernas utvidgade sidokanter; membran hvitaktig, oftast med nervernas mellanrum något rökiga och med små hvita fläckar; kropp undertill svartaktig, bröstet med bakranden af pro-, meso- och meta-pleura samt fläckar vid höftpannorna gulaktiga; buk bakom midten mer eller mindre rostfärgad, sidokanten ofläckad (♂) eller blek-linierad (♀). 5—5 $^{1}/_{2}$ mm. l.

Stål, l. c. 222, 2. Thoms., l. c. 195, 38. *Lygaeus littoralis* Zett., Vet. Ak. Handl. 1819, 72, 22. *Rhyparochromus marginatus* Dahlb., Vet. Ak. Handl. 1850, p. 218.

På sandiga lokaler under *Thymus serpyllum* etc. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Bohuslän; Finland: blott en gång vid Kexholm i södra Karelen af J. M. af Tengström och J. Sahlberg.

Underfam. 8. Heterogastrina Stål.

Slägtöfversigt:

Kropp aflång. Pronoti sidor otydligt kantade. Framlår undertill mot spetsen med en tagg. — HETEROGASTER.

HETEROGASTER Schill.

1. **H. Urticae** Fabr.: svart, grönaktigt bronserad, glänsande, långhårig, starkt punkterad; pronotum med en transversel basalfläck, scutellens yttersta spets, fläckar på connexivum och hemielytra grågula, dessa brunpunkterade och med några små bruna fläckar, membran glasfärgad, vanligen med två små svartaktiga midtelfläckar; bukens midt hos honan rostfärgad; antennernas tre sista leder och rostri midt gulaktiga; höfter, baklårens bas och två ringar på tibier och tarser halmgula eller rostgula. 6—7 mm. l.

Fall., H. Sv. 49, 2 (*Lygaeus*). Sahlb., Mon. 52, 1 (*Heterogaster*). Stål, l. c. 223, 1 (*Phygadicus*). Thoms., l. c. 185, 10.

På *Urtica*. Sverige allmän: Skåne—Gotland—Bohuslän —Stockholm, sällsynt i Lappland; Finland sällsynt: Åland, egentliga Finland och Nyland.

Underfam. 9. Pyrrhocorina Stål.

Slägtöfversigt:

Rostri första led af hufvudets längd. Corii apicalrand afrundad. — PYRRHOCORIS.

PYRRHOCORIS Fall.

1. **P. apterus** Linn.: röd, hufvud, antenner, rostrum och ben, pronoti midt, scutell, clavus och membran samt två fläckar på corium, en större i diskens midt och en mindre nära basen mellan clavus och utkanten, äfvensom abdomens rygg och buk svarta, connexivum rödt; bröst svart med höftpannor och pleuras kanter röda; membran oftast förkortad.

Linn., Syst. Nat. 2. 727. 78. (*Cimex*). *Pyrrhocoris calmariensis* Fall., H. Sv. 45, 1.

Vid trädrötter, särdeles vid rötterna af gamla lindar; enligt LINNÉ och andra äfven på *Malva sylvestris* i södra Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Kalmar.

Fam. IV. ARADIDÆ.

Kropp oval eller aflångt oval, ofvan och undertill tillplattad, med fast chitinskelett. Hufvud horisontelt med en trubbig förlängning emellan antennerna och ett starkt horizontelt tagglikt utskott på hvardera sidan, vid hvilkens inre rand antennen är fästad. Ögon utstående. Punktögon inga. Antenner fyra-ledade, starka. Rostrum tre-ledadt, upptaget i en ränna på hufvudet (bildad af de korta rostral-loberna) och på prosternum. Hemielytra oftast utvecklade, sammansatta af clavus, corium och membran. Abdomen ofta utvidgad och utskjutande öfver hemielytrernas sidoränder. Fötter korta, höfter små, de främre insänkta i prosterni disk. Tarser två-ledade. Mestadels svart- eller brunaktiga, opaka arter, som lefva under trädens bark eller på trädsvampar.

Slägtöfversigt:

1 (2). Rostrum gående utöfver hufvudet och åtminstone uppnående främsta höfterna eller räckande utöfver dem. Pronotum med fyra långsgående kölar. Scutell triangulär med tillbakavikna sidoränder. Hemielytra med ribblikt upphöjda nerver. Membran med tre eller fyra oregelbundna och anastomoserande nerver. — ARADUS.

2 (1). Rostrum mycket kort och helt och hållet doldt i hufvudets fåra. Scutell rundad i spetsen. Clavus och corium korta, membran stor, utan nerver. — ANEURUS.

ARADUS FABR.

Artöfversigt.

1 (6). Antennernas andra led föga längre än den tredje.

2 (3). Antenner knapt längre än hufvudet. — **A. cinnamomeus.**

3 (2). Antenner tydligt längre än hufvudet.

4 (5). Pronoti framhörn med en stor, till midten af sidorna räckande hvit fläck. — **A. depressus.**

5 (4). Pronotum helt och hållet svart. — **A. erosus.**

6 (1). Andra antennleden betydligt längre än den tredje.

7(10). Andra antennleden kortare än de två sista tillsamman. Ben med ljusa ringar.

8 (9). Tredje antennleden tjockare än den andra. Pronotum vid midten nästan bredare än hemielytra vid basen. — **A. brevicollis.**

9 (8). Tredje antennleden lika tjock som den andra. Pronotum vid midten litet smalare än hemielytra vid basen. — **A. dilatatus.**

10 (7). Andra antennleden lika lång eller längre än de två sista tillsamman.

11(20). Andra antennleden cylindrisk, blott i sjelfva spetsen litet tjockare.

12(17). Antenner ganska kraftiga. Hufvud med liten och oftast otydlig tuberkel invid hvartdera ögat.

13(14). Hufvudets sidoutskott med en liten tand i utranden. Pronoti sidoränder fintandade. — **A. crassicornis.**

14(13). Hufvudets sidoutskott oväpnadt. Pronoti sidoränder isynnerhet framtill groftandade.

15(16). Scutell smal med räta sidor och merendels bredt gul spets. — **A. betulinus.**

16(15). Scutell bred med bågböjda sidor och yttersta scutellspetsen rostgul. — **A. corticalis.**

17(12). Antenner fina med tredje ledens spets ofta hvitaktig. Hufvud med stor, stark tand i närheten af hvartdera ögat. Pronoti sidoränder mycket groft tandade.

18(19). Andra antennleden knapt längre än de två sista tillsamman, ytterst fint, regelbundet och likfärgadt kornig; tredje och fjerde leden lika långa. — **A. varius.**

19(18). Andra antennleden ganska tydligt längre än de två sista tillsamman, jämte benen med större, strödda hvita korn; fjerde leden längre än den tredje. — **A. betulae.**

20(11). Andra antennleden mot basen tydligt afsmalnande eller hopsnörd.

21(32). Hemielytra med utranden vid basen mer eller mindre utvidgad.

22(25). Tredje antennleden hvit.

23(24). Tredje antennleden längre än de två sista tillsamman, mot basen tämligen lindrigt och likformigt afsmalnande. Pronoti sidoränder tandade. — **A. anisotomus.**

24(23). Tredje antennleden lika lång som de två sista tillsamman, i tredje basaldelen hopsnörd. Pronoti sidoränder hela, särdeles framtill tillbakavikna. — **A. signaticornis.**

25(22). Tredje antennleden svart. Pronoti sidoränder fint crenulerade.

26(29). Corium och clavus enfärgadt svartaktiga. Rostrum nående till midten af främsta höftpannorna.

27(28). Tredje antennleden omkring en fjerdedel kortare än den andra. Pronoti sidoränder mot basen afrundade. — **A. moestus.**

28(27). Tredje antennleden omkring $^{3}/_{7}$ kortare än den andra. Pronotum smalt, föga utvidgadt i midten med sidoränderna nedom midten nästan parallela. — **A. angusticollis.**

29(26). Corium på den utom kroppens sidor skjutande delen med en blekare eller smutshvit fläck. Rostrum nående litet ut öfver pronoti spets.

30(31). Andra antennleden längre än de två sista tillsamman och nästan längre än hufvudet. — **A. crenaticollis.**

31(30). Andra antennleden lika lång som de två sista tillsamman och nästan $^{3}/_{7}$ kortare än hufvudet. — **A. bimaculatus.**

32(21). Hemielytra med utranden rak. Pronoti sidor fint crenulerade.

33(34). Antenner fina, helt och hållet svartaktiga. — **A. laeviusculus.**

34(33). Antenner gröfre med tredje och oftast äfven andra ledens spetsar hvitaktiga. — **A. lugubris.**

1. **A. cinnamomeus** Panz.: helt och hållet rostfärgad; antenner mycket korta, starka, sista leden brun; hufvud framtill utan tand i närheten af ögonen; rostrum uppnående prosterni spets; pronoti sidor trubbigt vinkliga, ytterst fint crenulerade, kölarne svaga, framtill utplånade; scutell baktill urhålkad och på tvären skrynklig; hemielytra hos hanen strax bakom basen starkt afsmalnande med membranen i spetsen skifformigt utvidgad, hos honan föga afsmalnande med stor hvitaktig membran, men oftast förkortade, blott litet längre än scutellen, starkt inåt afsneddade, utan membran. ♂ $3^{1}/_{2}$, ♀ 5 mm. l.

Reut., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1872, N:o 5, p. 49, 1.

På barren af *Pinus sylvestris*. Sverige: Upland, Paykull, Gotland, Boheman, Öland och Skåne, Thomson; Finland: norra och ryska Karelen, J. Sahlberg.

2. **A. depressus** Fabr.: svartbrun, hvitt och rostfärgadt skäckig; antenner starka, första leden rostbrun, den andra afsmalnande mot basen; rostrum nående endast till framhöfterna; hufvud framtill på hvardera sidan med en hvass tand nära ögats spets; pronotum med stor hvit fläck vid framhörnet, detta utstående, sidorna tandade, basen föga urnupen, kölar mycket tydliga; scutell starkt urhålkad; hemielytra vid basen utvidgade och bredare än pronotum, hvitaktiga och mot spetsen och sidorna tätt brunfläckiga, membran brun med hvita nerver och fläckar; ben smutsigt hvitaktiga, låren med två bruna ringar, tibier oftast i basen och midten brunaktiga. 5—6 mm. l.

Fall., Hem. Sv., 138, 7. Sahlb., Mon. 144, 11. Reut., l. c. 50, 2.

Här och der, särdeles på svedjebackar. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Upland; Norge: Alten; Finland: Abotrakten—Karelen—södra Österbotten.

3. **A. erosus** Fall.: helt och hållet svartaktig med rostbruna ben och yttersta spetshörnen af abdominalsegmenten bleka; antenner starka; hufvud med ytterst liten, otydlig tuberkel i när-

heten af ögat, men med en liten tand i utkanten af sido-utskottet; pronotum knapt dubbelt så bredt som långt med de trasigt och oregelbundet tandade sidorna starkt afsmalnande mot spetsen, framhörnen nästan tandformigt framstående, basen urbugtad, de midtersta kölarne baktill något divergerande och derstädes svagare; scutell aflångt triangulär, med uppvikna kanter och en fin längs-köl i disken; hemielytra med sidoranden vid basen föga utvidgad, men starkt tillbakaböjd. $6^3/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv. 137, 5. SAHLB., Mon. 143, 10. REUT, l. c. 51, 3.

Högst sällsynt. Sverige: Vestergötland, GYLLENHAL; Finland: Satakunta (Yläne), C. SAHLBERG.

4. **A. brevicollis** FALL.: svartaktig, abdominalsegmentens spetshörn, stigmata, höfter samt en ring vid basen och spetsen af tibierna hvitgula; antenner starka, tjockast i spetsen af tredje leden; hufvud med trubbig, liten tand i närheten af ögat; rostrum nående litet utöfver prosternum; pronotum med sidorna i midten starkt utvidgade, nästan vinkligt afrundade, bredare än hemielytrernas bas, sidoränderna framtill med glesa stora tänder, basen ganska djupt urbugtad, kölarne tämligen svaga, nästan parallela; scutell med tillbakaböjda ränder, mot basen convex; hemielytra vid basen lindrigt utvidgade, men i kanten starkt tillbakaböjda. ♂ 8, ♀ $9^3/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv. 137, 4. SAHLB., Mon., 143, 9. REUT., l. c. 52, 4.

Sällsynt under barken af barrträd. Sverige: Westergötland, GYLLENHAL och BOHEMAN, Småland, THOMSON; Norges fjälltrakter, BOHEMAN; Finland: Hangö, TILLJANDER, Åbo, SAHLBERG och FÖRF., Satakunta J. SAHLBERG, Vasa, F. D. WASASTJERNA.

5. **A. dilatatus** LÉON DUF.: brunaktig eller isynnerhet på abdomen gulaktigt brun, brunskäckig; ben bruna med en ring före lårens spets och två ringar på tibierna, nedanför basen och ofvanför spetsen, bleka; antenner rostbruna, måttligt starka; hufvud med en trubbig men stark tand nära ögat; pronotum med sidorna något framom midten nästan rätvinkligt starkt utvidgade, ränderna framtill med stora tänder, baktill svagare tandade, kölar starka och tjocka, basen bredt urbugtad; scutell tillspetsad, urhålkad, i midten af disken nästan kölformigt upphöjd; corium

vid basen starkt utvidgad; abdomen nedom midten starkt utvidgad, i kanterna brunfläckig. ♂ 8, ♀ 10 mm. l.

Reut., l. c., 52, 5. *Aradus annulipes* Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 25, 36.

Under och på barken af bok här och der i Skåne, först funnen af Boheman och Sundevall.

6. **A. crassicornis** Boh.: rostrum, pronotum och bröst något rödaktiga, hemielytrernas ribbor blodröda; scutellspetsen och abdominalsegmentens spetshörn blekt gulaktiga; hufvudet med en mycket trubbig knöl nära ogat, sidoprocessen i utkanten med en liten tand; pronoti sidor i midten afrundade, fint tandade, basen tämligen djupt urbugtad, kölarne nästan parallela; scutell aflångt triangulär, disken nästan platt, kanterna starkt upphöjda; hemielytra vid basen måttligt utvidgade; tibier i spetsen bleka.

Boh., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 26, 37. Reut., l. c. 55, 8.

Blott en hane funnen i Westergötland af Schönherr.

7. **A. betulinus** Fall.: till structur, färg och teckning snarlik följande, dock äro de bleka teckningarna mindre utvidgade, blott scutellens spets är vanligen bredare gul; afviker isynnerhet genom den smalare, rät-sidiga scutellen; rostrum uppnående spetsen af framhöfterna; hufvudet med en liten, men tydlig tand nära ögat; pronotum med bågigt afrundade sidor, hvilkas ränder särdeles framtill äro tandade, basen tämligen djupt urbugtad, sido-kölarne något divergerande mot basen; hemielytra vid basen såsom hos följande. ♂ 7, ♀ 9 mm. l.

Fall., H. Sv. 135, 1. Sahlb., Mon. Geoc. 142, 7. Reut., l. c. 53, 6.

Sällsynt på björksvampar. Sverige: Gotland, Småland, Westergötland, Östergötland, Wermland, Dalarne; Finland: Åbo, Satakunta, Tavastland och Österbotten, ända upp i Kuusamo.

8. **A. corticalis** Linn.: brunaktigt svart eller svartbrun, undertill stundom rostfärgad, pronoti ränder rundt om bakhörnen samt hemielytrernas bas smutsigt grågulaktiga, scutellens yttersta spets och abdominalsegmentens spetshörn (dessa bredt) rostfärgade; ben mörkt rostfärgade med höfterna samt lårens och tibiernas spetsar bleka; antenner måttligt starka, svarta; hufvud med utplånad tand nära ögat; rostrum nående till prosterni spets; pro-

noti sidor bågigt afrundade, framtill med starka tänder, framhörn icke framstående, bas starkt urbugtad, kölar nästan parallela; scutell bred med bågiga sidor och i midten convex disk; hemielytra vid basen tämligen starkt utvidgade. ♂ 6—$6^1/_2$, ♀ $7^3/_4$—8 mm. l.

Fall., H. Sv. 136, 2. Zett., Ins. Lapp. 270, 2. Sahlb., Mon. 142, 8. Reut., l. c. 54, 7.

På *Polyporus pinicola* ej sällsynt. Sverige: Skåne ända upp till södra Lappland; Norge: Kongshavn, Baekkelaget, Hallingdal, Solör, Gudbrandsdalen; Finland: Åbo—Karelen—Södra Österbotten.

9. **A. varius** Fabr.: aflångt äggrund, rostgul, brokig med blekare och starkare rostfärgade teckningar, yttersta spetsen af andra antennleden och tredje spetsdelen af den tredje hvitaktiga; antenner tämligen fina; rostrum nående nästan till mesosterni midt; hufvud med stark tand invid hvartdera ögat, sidoutskotten med en tand vid basen af utranden; pronoti sidor i midten starkt afrundadt utvidgade, blekt genomskinande, ränderna med stora tänder, basen urbugtad, kölarne ganska starka, nästan parallela; scutellens spets blek; hemielytra måttligt utvidgade vid basen med sidoranden hel, icke crenulerad. ♂ $6^1/_2$, ♀ $8^1/_4$ mm.

Fall., Hem. Sv. 138, 6. Sahlb., Mon. 138, 2. Reut., l. c. 57, 10.

Sällsynt på *Betula alba*. Sverige: Östergötland, Westergötland, Stockholm; Norge: Østerdalen; Finland: nära Åbo, Förf., Satakunta, Sahlberg, Nyland, Bergroth.

10. **A. Betulae** Linn.: gråaktigt gulbrun och svartspräcklig, hufvud, antenner, rostrum, framdelen af pronoti disk, låren och kroppens undre sida (förutom connexivum) brunsvarta; hanen aflångt äggrund, honan elliptisk; antennernas andra led och benen hvitkorniga, tredje antennleden stundom mot spetsen hvitaktig; rostrum nående nedom mesosterni midt; hufvud långt med svullen mellanlob, sidoutskotten med en tand vid basen af utranden, en stor, tagglik, spetsig tand vid hvartdera ögat; pronotum såsom hos föregående, men med mindre starkt (icke vinkligt) afrundade sidor och mot basen divergerande kölar; scutell med

uppvikna ränder och midtelköl; hemielytra vid basen utvidgade med sidoranden groft crenulerad. ♂ 7, ♀ $9^3/_4$ mm. l.

FALL., Hem. Svec. 136, 3. ZETT., Ins. Lapp., 270, 3. SAHLB., Mon. 138, 1. REUT., l. c. 56, 9.

Allmän på stammar af *Betula alba*, isynnerhet vid och på fnöskesvampar. Sverige: Skåne—Söderbotten; Norge: ända upp i Finmarken; Finland: hittills nordligast i Kuusamo.

11. **A. anisotomus** PUT.: svart, de tämligen starka antennernas tredje led hvit, i yttersta basen brunaktig, abdominalsegmentens bakhörn och tibierna vid basen och spetsen smutsigt blekt rostgulaktiga, benen för öfrigt rostbruna; andra antennleden tämligen lindrigt afsmalnande mot basen; rostrum uppnående midten af mesosternum; hufvud långt med stor hvass tand nära hvartdera ögat; pronotum starkt transverselt, i midten starkt nästan vinkligt utvidgadt med tandade sidoränder, basen djupt urbugtad, kölar svaga, sidokölarne mot basen något divergerande; scutell med föga uppböjda ränder och i midten convex disk; hemielytra vid basen tämligen starkt utvidgade och i randen fint crenulerande. ♂ $8^1/_2$ mm. l.

Aradus annulicornis F. SAHLB., Mon. 140, 4. REUT., l. c. 60, 15. (nec FABR., FIEB.).

Sällsynt under bark af *Pinus sylvestris*. Funnen i Finland endast i Satakunta (Yläne) af SAHLBERG. Något exemplar från Skandinavien känner jag icke och FALLÉNS *var. β* af *A. betulae*, under hvilken han citerar *A. annulicornis* FABR., kan ej med säkerhet identifieras med ofvanstående art.

12. **A. signaticornis** F. SAHLB.: svart, antennernas tredje led helt och hållet krithvit, ben mörkt rostfärgade, abdomen utan randfläckar; antenner tämligen starka med andra leden hopsnörd mot basen; hufvud med en otydlig liten knöl nära hvartdera ögat; pronotum starkt transverselt, sidorna före midten afrundade under nästan rät vinkel, ränderna hela, isynnerhet framtill tillbakaböjda, framhörnen med en spetsig framåt stående tand, kölar nästan parallela, sidokölarne i främre hälften utplånade, scutell med bred bas, aflångt triangulär med starkt uppböjda ränder, disken mot spetsen tvärskrynklig; hemielytra vid basen lindrigt utvidgade. ♀ $6^3/_4$ mm. l.

F. SAHLB., Mon. 141, 5. REUT., l. c. 61, 16.

Högst sällsynt i Finland: Satakunta (Yläne), C. SAHLBERG, Ladoga Karelen (Parikkala), J. SAHLBERG.

13. **A. moestus** REUT.: svart, tibier i midten stötande i beckbrunt; abdominalsegmentens spetshörn lergula; antennernas andra led småningom starkt afsmalnande mot den knöllikt uppsvulna basen, tredje leden omkring $^1/_4$ kortare än den andra; hufvud bakom de starkt utstående ögonen starkt och långt hopsnördt samt i kanten urbugtadt, med en stor hvass tand nära hvartdera ögat, sido-utskottet spetsigt, längre än ögats diameter, i utkanten oväpnadt, inkanten i midten bugtigt utvidgad; pronotum mer än dubbelt så bredt som långt, sidorna i midten rundadt utvidgade, före framhörnen urbugtade, öfverallt fint crenulerade, äfven mot basen tydligt afsmalnande; scutell aflångt triangulär, tillspetsad, kanterna starkt uppböjda, i midten lindrigt ur-

(Forts.)

OM CIDARIA OLIVATA W. V.

AF

K. FR. THEDENIUS.

Min vän, regementsläkaren, doktor C. H. NERÉN, sände mig under sistlidne Februari ett exemplar af ofvannämda fjäril, hvilket han under sina ifriga forskningar efter insekter i sin hemort, Skeningetrakten, funnit under förra sommaren. Jag förevisade detsamma vid Entomologiska Föreningens sammanträde i Mars, eftersom ingen uppgift hittills varit i tryck lemnad om, att denna *Cidaria* förr blifvit funnen i Sverige. Hon synes vara ganska sällsynt i vårt land. Åtminstone undgår hon lätt uppmärksamheten, hvilket kan bero derpå, att hon sätter sig att hvila på trädstam-

mar och mossiga klipphällar, der hon, såsom till största delen brungrön till färgen, har fördelen af »skyddande likhet». Hon är dock funnen på några ställen. På en mossig, af träd skuggad klippvägg af Klinteberget på Gotland fann jag den 14 Juli 1873 ett exemplar och på en trädstam i »hästhagen», tillhörande Elfkarleby kyrkoherdeboställe i norra Upland, fann jag ännu ett den 26 Juli 1874. Konservator KOLTHOFF har funnit ett exemplar vid Upsala. I Norge har konservator SPARRE-SCHNEIDER den 21 Juli 1876 funnit ett ex. i St. Hanshaugen och ånyo ett 1880. Kandidaten W. M. SCHÖYEN har 1880 funnit flera ex. i Söndmöre. Utom Skandinavien är fjärilen påträffad i Lifland, Schlesien, mellersta och södra Tyskland, Schweiz, Belgien, Galizien och England äfvensom på Ural och Altai.

Fjärilens framvingar äro vid basen och på den yttre hälften olivgröna, genomdragna af mer eller mindre tydliga bruna, vågiga band och försedd med två smala, vågiga, lika breda, hvita strimmor, hvilka äro åtskilda af ett smalt, gråbrunt, vågigt streck. Midtbandet har en svart punkt nära framkanten. Nära vingens utkant finnas på främre hälften tre brunsvarta äggrunda fläckar, utåt kantade med hvitt och på den bakre hälften tre hvita, mindre tydliga fläckar, utgörande en fortsättning bakåt af de främre, brunsvarta fläckarne. Nära utkanten löper en rad af mycket små aflånga, svarta punkter. Fransarne äro gråhvita med bruna fläckar. Bakvingarne brungrå med en vågig, hvit dubbelstrimma, men otydligare än den på framvingarne.

Hanens antenner hafva korta kamtänder.

Flygtiden är hos oss Juli månad.

OM RETRACTILE ANTENNER HOS EN DIPTER-LARVE, TANYPUS

AF

FR. MEINERT.

Ved mine Studier i denne Sommer og Efteraar af Myggenes Udviklingshistorie har ogsaa to Arter af Slægten *Tanypus*, nemlig *T. varius*[1] og *T. monilis*[2] været Gjenstand for mine Undersögelser og Udklækningsforsög. Det er ikke min Agt, at indlade mig paa en Beskrivelse af disse Insekters Metamorphose, som jeg först agter at give i Sammenhang med de övrige Myggeformers, men eet Punkt er dog forekommet mig at have saa stor Betydning, at det vel fortjente en hurtig og særlig Publication[3] og icke udsættes for at blive overseet, ved at hensættes som

---

[1] B. FR. FRIES giver i sin Dissertation, *Monographia Tanyponum Sueciæ,* præcide C. FR. FALLÉN, Lund, 1823, en beskrivelse og Afbildning af denna *Tanypus*-Larve, som dog lader adskilligt tilbage at önske i Nöiagtighed og Fuldstændighed.

[2] DE GEER har i *Mém. d. Ins. VI. p. 394. t. 24 f. 15—19,* givet en Beskrivelse og Afbildning af Udviklingshistorien til hans *Tipula maculata* ɔ: *Tanypus monilis* LINN.

[3] MOXON giver i Description of the Peripheral Termination of a Motor Nerve (*Quart. Journ. Microsc. Sc. VI* (1866). p. 235—40) en Beskrivelse af den Maade, hvorpaa Nerven ender paa en bestemt Muskel, nemlig »retractor antennæ of the larva of a gnat» (citeret af R. ARNDT, *Arch. f. mikrosk. Anat. IV* (1873). p. 488—89), men hverken her eller senere i Texten eller i Tavleforklaringen, hvor den simpelthen kaldes »motor antennal muscle», tales der ellers et Ord om Antennernes Bevægelsemaade. T. IV. f. 3 giver vel en Fremstilling af hele Hovedet, seet fra oven, men heller ikke her er Antennernes Bevægelse angivet med Sikkerhed, og det er ganske tydeligt, at omend MOXON har seet denne Bevægelse, er den dog ikke af ham, ialtfald under denne Un-

en Anmærkning i en större Afhandling. Dette Punkt er Antennernes Retractilitet hos Larverne af de to nævnte Dipterer eller Myg; og den morphologiske Betydning heraf forekommer mig da at være den, at disse, Antennerne, alene ved denne Evne vise sig at være heteronome med Metamerernes Exponenter (Mundddelene og Benene). Jeg har allerede gjentagne Gange[1] udtalt mig mod Arthropod-Lemmernes og Insekt-Antennernes Homonomi, navnlig gaaende ud fra den forskjellige Character af disse Vedhængs Grunddele, idet jeg benægter Homonomien mellem Metamererne og Issepladen (med Antennepladen), men ogsaa for det andet Udgangspunkts Vedkommende, nemlig selve Vedhængene og deres Befæstelsesmaade, synes mig ialtfald i dette Tilfælde Heteronomien at være tydelig.

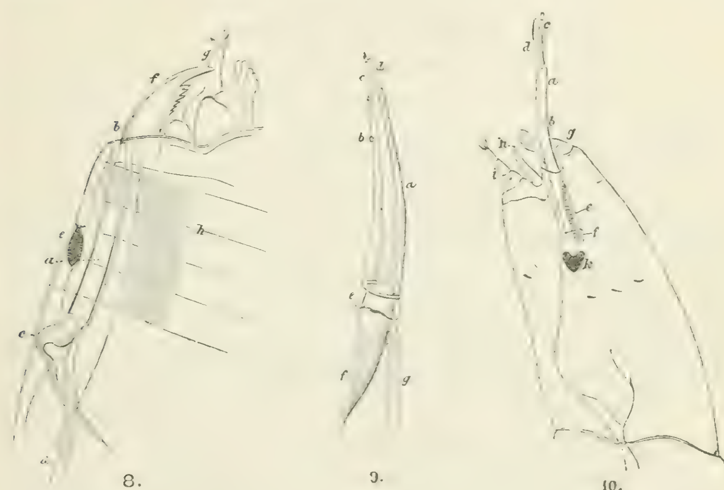
Slægtet *Tanypus* MEIG. hörer, som bekjendt, til Chironomiderne og staaer Hovedslægten *Chironomus* meget nær, om den end selv danner en god, vel adskilt Slægt. Dette gjælder ikke blot for Imago men ogsaa for Larven og Nymphen, forsaavidt som vor eller ialtfald min Kundskab gaaer; dog herom maa jeg henvise til en senere Afhandling, som jeg haaber inden for lang Tid at kunne publicere, og jeg skal kun nu kortelig omtale Larvernes Antenner og disses Bevægelsesmaade. Allerede hos Slægten *Chironomus* ere Larvens Antenner forholdsviis lange, men endnu længere blive de hos de her omtalte, mere frit levende *Tanypus*-Arter, hos hvilke de næsten naae Hovedet i Længde. Det er navnlig det förste Led eller Grundleddet, *a*, som opnaaer en saa betydelig Længde, medens det fölgende eller de fölgende Led (f. 8, *a*; 9 og 10, *c*) ere meget kortere, enten af dettes halve Længde (*T. monilis*, f. 10) eller endogsaa kun en femte Deel af Længden (*T. varius*, f. 8 och 9). Formen af förste Led er noget fladtrykt, baanddannet; det er ganske glat, uden Spor til Börster, kun med en ganske kort Vorte eller Papille, som sidder nær Yderranden i Midten af en tyndhudet Grube, og knap ra-

---

dersögelse, blevet fundet Omtale værd. GERSTAECKER har heller ikke i sine *Ber. f. 1865—66*, hvor han referer MOXONS Undersögelse (*Zweite Häfte. p. 97*), berört dette Punkt. Den af MOXON kun med »gnat» eller »Culex» betegnede Fluelarve er sikkert en *Tanypus* enten *T. monilis* eller en anden nærstaaende Larve af denne Slægt.

[2] *Entom. Tidskr. Stockholm. I. p. 147. Anm. og Trophi Dipt. p. 4. Anm.*

ger frem over Leddets Yderflade. Pladsen for denne Papille er forskjellig hos de to Arter, idet den hos *T. varius* findes nærmest Leddets Forende i en Afstand fra denne af omtrent en fjerde Deel af hele Leddets Længde, medens den hos *T. monilis* er indplantet langt længere tilbage, strax foran Leddets Midte. Det andet Led er mere trindt end förste, men da det er fire til fem Gange saa smalt som dette, bliver det vanskeligt med Sikkerhed at afgjöre, hvorvidt Spidsen af det er afsondret som et særegent Led. Fra spidsen af förste Led udgaaer foruden andet Led et fladt, fortil afrundet, klart Blad (f. 9 og 10, *d*), som

Explicatio figurarum.

Fig. 8—9. *Tanypus varius* FABR.

» 8. Pars sinistra capitis, prona.

a. Articulus basalis antennæ, trans cutem capitis pellucens; b. pars terminalis antennæ, libera; c. nervus antennæ, flexus; d. musculus retractor antennæ; e. oculus; f. mandibula; g. maxilla; h. musculi priores oesophagi.

Fig. 9. Antenna sinistra, prompta.

a. Articulus basalis; b. papilla; c. articulus secundus et tertius; d. lamella appendicularis; e. particula vaginæ; f. nervus; g. musculus retractor.

Fig. 10. *Tanypus monilis* LINN.

» 10. Caput, a latere sinistro exhibitum.

a. Articulus basalis antennæ; b. papilla antennæ; c. articulus secundus et tertius antennæ; d. lamella appendicularis antennæ; e. musculus retractor antennæ; f. vagina replicata antennæ; g. labium; h. mandibula sinistra; i. maxilla sinistra; k. oculus sinister.

omtrent er dobbelt saa bredt og kun lidt kortere end andet Led, og endelig en lille, haarformig Griffel langs Midten af sidstnævnte Blad.

Dog langt mere end ved deres Længde og övrige Bygning udmærke de sig ved Evnen til at kunne trækkes tilbage heelt ind i Hovedet, idet de med deres Roddeel glide langs Öiets Inderside henimod Hovedets Bagrand. Ved Betragtning af Larven i levende Live under Mikroscopet seer man derfor ogsaa, hvorledes enten den ene eller begge Antenner stadigt, hurtigere eller langsommere skydes ud og trækkes tilbage ind i Hovedet. Paa Fig. 9, som fremstiller den venstre Antenne hos *T. varius*-Larven sees ogsaa en enkelt bred Muskelfiber, *g*, udgaae fra Antennens Bagrand; denne Muskel, som fæster sig paa Baghovedet henimod dettes Side og Bagrand, udförer den tilbagegaaende Bevægelse, men savner Antagonist, idet den fremskydende Bevægelse er en Udskydning eller snarere Udspröitning af Antennen, bevirket ved Tryk af Blodet paa Antennen og paa den Skede, som omgiver Antennen inde i Hovedet. Bevægelsesmaaden er saaledes en lignende som den, hvormed Larvens Gangbeen *(pedes spurii)* skydes ud og trækkes ind; kun at *musculus retractor* her gjennemlöber hele Benet og fæster sig til Spidsen af dette. Hele Antennens store Grundled er opfyldt af en Nerve eller nervös Masse, som bagtil udgaaer fra Supraoesophageal-Gangliet og som opsvulmer stærkt kort for sin Indtræden i Antennen (f. 9 *f*.). Naar Antennen trækkes tilbage i Hovedet, bugter Nerven sig, og dens fortykkede Deel böier sig indefter henimod Hovedets Siderand, bagved Öiet.

NÅGRA IAKTTAGELSER RÖRANDE SIMYRA ALBO-VENOSA GOEZE (DE GEER) OCH EN HOS DENSAMMA FUNNEN PARASITSTIKEL

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

Genom en uppsats »*om en nyligen återfunnen svensk nattfjäril*» i denna tidskrifts första årgång[1] har D:r CHR. AURIVILLIUS redogjort för den vackra af DE GEER för något mer än hundra år sedan å en holme i Bottniska viken upptäckta *Simyra albo-venosa Goeze* (DE GEER). Härigenom har denna fjäril ådragit sig en viss uppmärksamhet från våra lepidopterologers sida, och under hänvisning till hvad D:r AURIVILLIUS i den nämda uppsatsen anfört har jag att här få meddela något ytterligare om samma fjäril.

Under sommaren 1866 vistades jag nämligen i Södermanlands skärgård och fann då under Augusti månad å en helt liten klippholme nära Gåsö en stor mängd för mig obekanta larver, hvilka syntes vara fullvuxna, enär de ströfvade oroligt omkring för att söka lämpliga platser till förpuppning. Jag hemförde ett större antal af dessa larver, af hvilka en del inlades i sprit, några preparerades medelst uppblåsning och de öfriga förvarades i en större blomkruka, i hvilken visserligen icke så få dogo, men också rätt många förpuppade sig. Min förhoppning att få se hvilken fjäril det var, som skulle kläckas ur dessa puppor, blef dock tillintetgjord genom en olyckshändelse med förvaringskrukan. Emellertid visade jag för Prof. BOHEMAN de spritlagda och uppblåsta larver, som jag hade i behåll (och af hvilka ännu en fin-

---

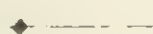
[1] Ent. Tidskr., Årg. 1 (1880), H. 1, p. 32.

nes qvar i min samling), och meddelade han, att »Prof. SUNDE-»VALL för många år sedan funnit dylika larver i Stockholms »skärgård, hvilka han trodde tillhöra *en rar fjäril*», såsom orden föllo. Under de sista åren hafva numera dessa larver af *Simyra albo-venosa* ganska ofta påträffats å små klippholmar i skärgården, och på en dylik liten holme, »*Torskkobben*», belägen i Nämdöfjärden, helt nära Ingarölandet, söker man denna larv aldrig förgäfves under Augusti månad. Hr SV. LAMPA samt skolynglingarne E. A. HOLMGREN och G. ZETTERLUND hafva der förlidet år insamlat densamma och lyckats uppföda till förpuppning ett icke ringa antal, och redan i början af Mars d. å hafva vackra, fullt utvecklade fjärilar erhållits.

På de ofta ytterst små klippholmar, der *Simyra*-larver påträffats växer endast några gräs- eller hälfgräs, och det är klart, att å dylika lokaler har larven icke haft tillgång till någon annan föda än de anförda växterna. Men att larven äfven kan lefva af annan föda än gräs, visar det lyckade uppfödandet af densamma, som de nämda skolynglingarne företagit sig, ty de larver, som af dem insamlats, erhöllo icke någon annan näring än blad af den vanliga aspen och de hafva lika väl lemnat fullt utvecklade fjärilar. Det är att märka att förkrympta aspbuskar äfven någon gång förekomma på de holmar der *Simyra*-larven har sitt tillhåll och det är sålunda möjligt, att han äfven i sitt fria tillstånd, då tillgång finnes, närer sig af andra växter än gräs.

Så vidt jag vet har man hittills icke haft sig bekant någon parasit-stekel, som tillbringar sitt larvstadium hos *Simyra*. En sådan är emellertid nu ertappad, i det att G. ZETTERLUND ur en puppa till denna fjäril fått framkläckt en ståtlig Ichneumonid, nämligen *Hepiopelmus leucostigmus*. Beträffande denna stekel har man tillförne icke haft reda på, i hvilken fjärils afföda han lefver såsom parasit. Denna i och för sig ganska vigtiga upptäckt torde måhända kunna medföra äfven ett annat intresse af icke så ringa betydelse, nämligen det att man af detta förhållande möjligen skulle kunna draga några slutsatser rörande den i fråga varande fjärilens utbredning här i landet. Det är visserligen sant, att arter, hörande till de s. k. äkta Ichneumoniderna, kunna lefva som parasiter hos olika fjärilsslag; men man har också exempel på motsatsen eller att en Ichneumonidart hål-

ler sig till en enda fjärilsart. Då nu *H. leucostigmus* helt sparsamt blifvit anträffad, företrädesvis i kusttrakten, synnerligen i östra skärgården, och då han företer så många egenheter, hvad kroppsform och färgteckning angår, så har det länge synts mig vara ganska sannolikt, att han såsom parasit skulle tillhöra en mindre vanlig fjäril. Det var derför en ganska intressant öfverraskning, att finna denna så vackra och mindre vanliga parasitstekel hafva till värd en likaledes vacker och sällsynt fjäril, den ofvannämda *Simyra albo-venosa Goeze* (De Geer).

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1881.

I Finland tryckta afhandlingar och uppsatser:

COLLAN, U., Om förekomsten af en Podurid (Isotoma sp.) i stor mängd på snön i Januari 1880. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 127—128.

KILJANDER, L., Bidrag till kännedom om Finlands Neuroptera Planipennia. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 152—156. — (Chrysopa 1 n. sp.).

MAC LACHLAN, R., Finska Trichoptera. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 157—189.

REUTER, O. M., Om anomala kopulationsförhållanden hos insekterna och i sammanhang dermed stående frågor. — Öfv. Finska Vet. Soc. förh. XXIII (1881), s. 1—30.

———, Ad cognitionem Reduviidarum mundi antiqui. — Ad. soc. scient. fenn. XII (1881), 71 sid. 4o. — (11 n. g., 98 n. sp.).

———, En ny art Aradus från Lappland. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 139—143.

SAHLBERG, J., Enumeratio Hemipterorum Gymnoceratorum Fenniae. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 1—109. — (360 sp., Salda 1 n. sp.).

———, En ny art af Coleopter-slägtet Zilora Muls. af Melandryidernas familj. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 132—134.

I utlandet tryckta uppsatser:

BERGROTH, E., Zur geographischen Verbreitung einiger Odonaten. — Ent. Nachr. VII (1881), s. 85—88.

REUTER, O. M., Acanthosomina et Urolabidina nova et minus cognita. — Berliner entom. Zeitschr. XXV (1881), s. 67—86. — (2 n. g., 21 n. sp.).

———, Diagnoses quatuor novarum Pentatomidarum. — Ent. Monthly Mag. XVII (1881), s. 233—234.

———, Heegeria nov. gen. Alydinorum europaeorum. — Verh. zool. bot. Ges. in Wien XXXI (1881), s. 211—214 c. tab.

———, Analecta hemipterologica. Zur Artenkenntniss, Synonymie und geographischen Verbreitung palaearktischer Heteropteren. — Berliner ent. Zeitschr. XXV (1881), s. 155—196. — (3 n. g., 17 n. sp.).

WOLDSTEDT, F. W., Zwei neue russische Schlupfwespen. — Stett. ent. Zeit. XLI (1880), s. 174—175.

———, Fundorte russischer Ichneumoniden. — Hor. soc. ent. ross. XVI (1881), s. 58—64.

E. Bergroth.

SVENSK-NORSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1881.

I Sverige och Norge tryckta arbeten.

AURIVILLIUS, CHR., Om en samling fjärilar från Gaboon. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881. Sthm. sid. 38—47, med figur.

———, Svensk-Norsk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 109—113.

BERGSTRAND, C. E., (C. E. B.) Bladlössens fortplantningsförmåga. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 14.

BI-TIDNING, Svensk, för år 1881. Egnad uteslutande åt biskötsel. Redaktör och utgifvare HJALMAR STÅLHAMMAR. Årg. 2, Göteborg, 1881, 8:o, N:o 10—21. Januari—December, 2 + 104 sid.

———, Östergötlands. Afsedd för nybörjare i biskötsel. Utgifven af P. A. JOHANSSON. Årg. 1. Linköping, 1881, 4:o, N:o 1—10. Mars—December, 40 sid.

DAHM, O. E. L., Några iakttagelser rörande getingar. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 97—100. Résumé sid. 115—117.

Elektriske Insekter. — Naturen, Christiania 1881, sid. 31—32 (Efter Science).

ENELL, H., Fosforescensen hos Lysmasken. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 101—103. Résumé sid. 101—103.

En stemmegaffels Indflydelse paa Have-Edderkopper. — Naturen, Christiania 1881, sid. 95. (Efter Nature).

Farvesandsen hos Myrerne. — Naturen, Christiania 1881, sid. 176. (Efter Nature).

GERNER, P. JOH., Handbok i Rationell Biskötsel. Andra förbättrade upplagan. Lund, H. OHLSSONS Boktryckeri, 1881, 8:o, 70 sid.

HOLMGREN, E. A. (j:or) & ZETTERLUND, G., En parasit hos *Vanessa C-album*. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 48—50. Résumé sid. 58—59.

HÅ-H., Mærkelige Træk af Insekternes Liv. — Naturen, Christiania 1881, sid. 46—47.

LAMPA, SVEN, Några anmärkningar om *Leptura quadripustulata* FABR. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 173—174. Résumé sid. 176.

LINDGREN, E. (E. L.) Medel mot mjöldagg. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 7.

———, *Tenthredo (Eriocampa) adumbrata*. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 89—90.

M., Nogle Bemærkninger om Grantörke og Barkbille. — Den Norske Forstforenings Aarbog for 1881, Christiania 1881, sid. 77—88.

von Möller, P., Några ord om ollonborrarne och sädesknäpparne samt den skada de förorsaka. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 51—53. Résumé sid. 59—60.

Neuman, C. J., Om Sveriges Hydrachnider. Med 14 taflor. — K. Vet. Akad. Handlingar. Ny följd. Band 17. N:o 3. Sthm. 1880, 123 sid., 14 color. taflor.

Nordenskiöld, A. E., Vegas färd kring Asien och Europa. Stockholm. F. & G. Beijer. 1880—1881, 8:o. 2 Band. — Insekter: I. sid. 112, 140, 141, 192, 329; II. p. 58, 59, 241. — Coleoptera 1 n. sp. fig.

P., A. M., Medel mot morotsflugan. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 22—23.

R., J., Spinn. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 47.

Sandahl, O. Th., Den entomologiska Föreningen i Stockholm under dess första arbetsår 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 1—8. Résumé sid. 54—58.

———, Smärre meddelanden. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 209—215. Résumé sid. 219—20.

Schneider, J. Sparre, Bidrag till Kundskaben om Norges Lepidopterfauna. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl. 1881, n:o 2, 21 sid.

Schöyen, W. M., Lepidopterologiska Undersögelser i Romsdals Amt Sommeren 1880. — Nyt Mag. f. Naturv. B. 27, 1881, sid. 1—54.

———, Om nogle for Norges og tildels ogsaa for Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera. — Christiania Vid. Selsk. Forh. 1881, n:o 15, 11 sid.

———, Ueber einige neue Schmetterlings-varietäten aus dem arktischen Norwegen. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 120—124; tafl. I, fig. 1—6.

———, Bemærkninger angaaende de i Staudinger-Wocke's Katalog opförte Variationer af *Caradrina quadripunctata* (F.) — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 216—218.

Spångberg, J., Species novas vel minus cognitas *Gyponæ* generis Homopterorum. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 23—38.

Tidskrift, Entomologisk. På föranstaltande af Entomologiska föreningen i Stockholm, utgifven af Jacob Spångberg, Sthm., 1881, 8:o, 6 + 12 + 220 sid.

Thedenius, K. Fr., Bidrag till kännedomen om Skandinaviens Fjärilsfauna. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 104—108. Résumé sid. 118.

Wallengren, H. D. J., Coleoptera Transvaalensia. Bidrag till kännedom om Transvaallandets i S. Afrika Coleopter-Fauna. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 9—22.

———, Genera nova Tinearum. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm, 1881, sid. 94—97.

———, Skandinaviens med ögonlock försedda Tineider *(Tineæ operculatæ)*. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 124—136. Résumé sid. 174.

———, Skandinaviens Conchylididæ. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 137—144. Résumé sid. 174.

WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 177—208. Résumé sid. 219.

I utlandet tryckta uppsatser:

THORELL, T. T., Studi sui Ragni Malesi e Papuani. III Ragni dell' Austro-Malesia e del Capo York, asservati nel Museo Civico di Storia naturali di Genova. — Genova Ann. Mus. Civico Stor. Nat. Vol. 17, 1881, 27 + 720 sid. (175 n. species; 18 nov. genera.) [1]

BIHANG.

Utländingars i Sverige och Norge tryckta uppsatser 1881.

BERGROTH, E., Finsk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 113—114.

BUDDE-LUND, G. M., Dansk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 114.

HISINGER, EDVARD, Spinn. — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 4—5.

(LEHZEN, G. H.,) Grundreglorna för en tidsenlig och lönande biskötsel i halmkupor, grundad enligt Lüneburger-metoden. Från tyskan öfversatt och fritt bearbetad af HJALMAR STÅLHAMMAR, Uddevalla, Bohusläns Boktryckeri-Aktiebolag, 1881, 8:o, 83 + 1 sid.

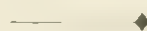
REUTER, O. M., Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.). — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 61—93. Résumé sid. 115.

———, Till kännedom om Skandinaviens Psylloder. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 145—172. Résumé sid. 175—176.

[1] Till föregående förteckningar tillägges:
THORELL, T. T., Notice of the Spiders of the Polaris Expedition. — Amer. Nat. Vol. 12, 1878, sid. 393—396.

Stockholm i Maj 1882.

Chr. Aurivillius. W. M. Schöyen

RÉSUMÉ

des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881.

Séance du 26 février.

Il est annoncé que la Société a perdu deux de ses membres les plus zélés: MM. le baron H.-G. v. WAHRENDORFF, maréchal de la Cour, et le Dr en philosophie LOUIS DE LÖWENSKIOLD.

Le *Secrétaire* de la Société, M. le Dr CHR. AURIVILLIUS, rend compte de la partie entomologique de l'ouvrage de A. WALLACE: »*Island life*».

Le *Président,* M. le professeur O.-TH. SANDAHL, montre une collection de graines pisiformes d'une espèce de *Cajanus* des Indes Occidentales, toutes attaquées d'un *Bruchus* qui n'est probablement pas suédois. Quand, il y a plusieurs années, les graines en question arrivèrent au Musée pharmacognostique de l'Institut Carolin (École de médecine) à Stockholm, il était impossible de voir qu'elles contenaient ce coléoptère, qui se développa ensuite en nombre inouï de chaque graine. — A l'égard des causes probables du développement des insectes précités, il s'élève une discussion à laquelle prennent part MM. SANDAHL, SVEN LAMPA et J.-W. SMITT, consul général.

Séance du 30 avril.

Président: M. THEDENIUS, professeur de lycée, en l'absence du président ordinaire.

M. CHR. AURIVILLIUS parle des curieuses et intéressantes découvertes faites ces dernières années sur le développement des insectes gallicoles, et rend compte d'un travail récemment publié dans la matière par le Dr A. ADLER dans le »*Zeitschrift für Wissenschaftliche Zoologie*», *1881.*

M. le Dr Fr. Lovén rattache à l'exposé de M. Aurivillius une conférence sur les différences dans le genre de vie des hyménoptères, en ayant spécialement égard à leur importance pour l'économie des forêts. M. Sv. Lampa montre un exemplaire éclos à Stockholm du Paon de nuit *Saturnia* (Samia) *Cecropia* L., de l'Amérique du Nord. Le cocon avait été obtenu de ce pays. M. Lampa montre ensuite des boîtes ou cases à insectes très pratiques et très élégantes en forme de livre, tout particulièrement convenables, p. ex., pour la conservation de petites collections entomologiques scolaires.

[Séance du Bureau de la Société, le 3 mai.]

M. Aurivillius rend compte d'un travail de M. J. Sparre-Schneider, »*Bidrag til Kundskaben om Norges Lepidopterofauna*» (Matériaux pour servir à la connaissance de la Faune lépidoptère de la Norvége), inséré dans les *Mémoires de la Société des sciences de Christiania* (Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandl.), 1881, n° 2.

M. Lampa montre un *Choerocampa* à la fois très rappoché de *Ch. Elpenor* L. et de *Ch. Porcellus* L., et devant probablement être considéré comme un hybride de ces deux espèces.

M. Aurivillius fait voir un »crible à insectes» composé de deux coiffes placées l'une dans l'autre, et très convenable à emporter en vogage.

Réunion du 2 juin.

La Réunion ou fête du Printemps de la Société entomologique a eu lieu le 2 juin à Stockholm, le mauvais temps n'ayant pas permis de la tenir aux environs de la capitale.

Séance du 24 septembre.

Le *Président,* M. Sandahl, annonce que l'un des membres de la Société, M. le Dr A.-F. Regnell, domicilié à Caldas (Brésil), et qui a déjà si bien mérité pour sa générosité en faveur des sciences naturelles en Suède, a fait don à la Société d'une somme de 2,000 couronnes (2,800 fr.). Il est décidé, sur la

proposition du Bureau, que les intérêts de cette somme, à laquelle il est donné le nom de fonds REGNELL, seront affectés à la publication du Journal de la Société.

Parmi les autres dons parvenus à la Société, le *Président* mentionne spécialement une petite collection de coléoptères rares en Suède ou nouveaux pour ce pays, envoyée par M. AHLROT, professeur adjoint de lycée à Kalmar, et des exemplaires de *Trochilium apiforme* C. trouvés par M. INDEBETOU, pharmacien, à environ 1,000 pieds (300 mètres) au-dessus de la mer sur une montagne de la Dalécarlie.

M. CHR. AURIVILLIUS montre diverses déformations et monstruosités végétales produites par des insectes, principalement des genres *Cecidomyia* et *Aphis*. MM. WITTROCK, professeur et MEVES, ancien conservateur au Musée zoologique, citent en connexion plusieurs faits de l'espèces.

M. LAMPA montre une belle collection de microlépidoptères fixés par du fil d'argent à de petits parallélipipèdes de moëlle de bardane (*Lappa tomentosa*) convenable à tous égards et préférable par sa blancheur à la moëlle de sureau (*Sambucus nigra*) ordinairement employée. M. le Dr PALMÉN, professeur agrégé à l'Université d'Helsingfors (Finlande), exprime son avis sur cette méthode et sur d'autres pour la préparation des microlépidoptères.

M. AURIVILLIUS communique de nouveaux détails sur les ravages exercés en 1881 par *Orchestes populi* (FABR.) SCHÖN. au presbytère d'Arbrå dans le Helsingland (Suède du Nord), et sur l'habitat de cet insecte.

M. LAMPA dénonce comme un insecte nuisible, même pour le bois de chêne sec, *Lyctus canaliculatus* FABR. A ce sujet, M. SANDAHL signale l'intérêt pratique qu'il y aurait à joindre aux collections d'insectes nuisibles des échantillons des parties végétales attaquées par eux. M. J. MEVES, employé de l'Administration des Forêts de l'État, mentionne que l'École royale supérieure de sylviculture possède des collections pareilles, quoique à une petite échelle. M. W. MEVES rappelle à ce sujet que des larves et des chrysalides de plusieurs coléoptères, comme p. ex. des *Buprestes*, sont introduites de temps à autre dans le pays avec du bois de travail.

Séance du 14 décembre.

Il est déposé, pour discussion à la prochaine séance, un projet de modification aux Statuts de la Société, portant qu'il y aurait des séances ordinaires le dernier samedi de février, avril et septembre, une séance de clôture le 14 décembre, anniversaire de la fondation de la Société, et une séance du printemps au mois de mai, si possible combinée avec une excursion aux environs de Stockholm. — Le bureau pourra toutefois, s'il y a lieu, fixer d'autres jours pour les séances.

Le bureau actuel est ensuite réélu à l'unanimité. Il se composera donc pour l'année prochaine, comme par le présent, des membres suivants:

Président, M. le professeur O.-Th. Sandahl; *Secrétaire* M. le Dr Chr. Aurivillius; *Rédacteur* du journal, M. le Dr J. Spangberg, professeur de lycée; *autres Membres,* MM. K.-Fr. Thedenius, professeur de lycée et le Dr A.-E. Holmgren, professeur à l'école supérieure de sylviculture. Sont nommés *Commissaires vérificateurs* de la comptabilité: MM. H. Enell, pharmacien et G. Hofgren, commis caissier.

Le *Secrétaire* communique un aperçu succinct des travaux les plus importants qui ont paru l'année dernière dans le domaine de l'entomologie, et réfère les *Beiträge zur Kenntniss des Baues des Schmetterlings-rüssel,* de W. Breitenbach (*Jena Zeitschr. f. Naturwissensch.* T. 15, Fasc. I pp. 151—214, 1881).

M. Lampa réfère la dissertation de W. Schöyen: »*Om nogle for Norges og Skandinaviens Faune nye Lepidoptera*» (Sur quelques Lépidoptères nouveaux pour la Faune de la Norvége et de la Scandinavie), et signale quelques trouvailles pareilles qu'il a faites lui-même en Suède.

Le *Président,* M. Sandahl, donne un compte-rendu rapide de »*The Report of the Entomologist of the United States Departement of Agriculture*» pour 1880, le dernier rapport publié.

M. Holmgren donne une conférence sur le *Lophyrus Pini* et sur son genre de vie. Il montre un grand nombre de larves dans leurs cocons, lesquels y sont restées vivantes et sans changement aucun depuis 3 ans; il signale que si un nombre toujours

plus considérable de cocons s'amassaient ainsi dans la terre d'année en année sans éclore sous l'empire des circonstances ordinaires, l'espèce arriverait de la sorte, dans une année réellement favorable à son éclosion, à se présenter subitement par quantités tellement considérables, qu'un observateur superficiel aurait de la peine à comprendre d'où sont venues si subitement ces myriades d'individus.

M. FORSSELL, professeur à l'École vétérinaire de Skara, communique qu'une autre espèce du même genre, *L. rufus*, apparut une année (il y a environ 30 ans) en quantités si formidables dans la Vestrogothie, qu'elle détruisit toutes les feuilles des conifères sur de grandes étendues de forêt, mai que, ni avant, ni après, cet insecte nuisible ne s'est montré dans les mêmes localités.

Le *Président*, M. SANDAHL, mentionne, en connexion avec ce qui précède, que *Calosoma Inquisitor* L., qui, en 1851, se trouvait par masses au parc de Drottningholm, près de Stockholm, et qui n'y a pas été revu depuis lors, y a été retrouvé cette année-ci par M. NORDIN, pharmacien, mais seulement en un exemplaire. MM. THEDENIUS et AURIVILLIUS s'étendent ultérieurement sur cette apparition périodique de certains insectes, et qui est aussi le propre de diverses espèces de papillons, parmi lesquels MM. MEWES et HOLMGREN rappellent en premier lieu *Tortrix viridana* L.

Le *Président* annonce que le bureau de la Société a eu pendant l'année 5 séances d'affaires, dans lesquelles il a été procédé entre autres à l'élection de 18 membres nouveaux.

Le nombre des Sociétés qui sont entrées en relation avec la Société entomologique de Stockholm s'est ultérieurement augmenté pendant l'année, et il sera donné une liste spéciale des revues, journaux, etc., reçus, dont la bibliothèque de la Société s'est accrue cette année-ci.

Les 4 fascicules de 1881 du Journal entomologique ont paru.

Le don grandiose fait par l'un des membres honoraires de la Société, M. O.-J. FÅHREUS, ancien conseiller d'État (ministre), de sa collection remarquable de Coléoptères suédois, a été remis à la Société, et est conservé chez son Président.

La séance est close par un Rapport sur la situation financière de la Société.

O.-Th. Sandahl.

Séance du 4 mars 1882.

(P. 7).

Le Résumé du compte-rendu de cette séance sera communiqué dans la dernière livraison de l'année.

RÉSUMÉS

des communications et des mémoires contenus dans cette livraison.

(P. 9 du texte.)

O.-Th. Sandahl: *Nécrologie de* Nicolas Westring.

Mr le Dr O.-Th. Sandahl donne la nécrologie du plus âgé des membres de la Société, M. Nicolas Westring, ancien directeur de douane, mort le 28 janvier dernier à plus de 84 ans.

Westring avait étudié spécialement l'ordre des Arachnides. Il a publié un ouvrage devenu classique sur les Araignées suédoises: *Araneae Suecicae descriptae a Nicolao Westring*, Gothembourg 1861, outre diverses dissertations d'une importance plus ou moins grande.

Westring était né à Gothembourg le 13 novembre 1797. Il était membre de l'Académie royale des sciences de Suède et de plusieurs sociétés savantes de la Scandinavie et de l'étranger.

(P. 13 du texte.)

H.-D.-J. Wallengren: *Révision des Tipulides de la Scandinavie.*

Continuation depuis l'année précédente (1881).

(P. 30 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Orchestes populi* L., *comme insecte nuisible.*

M. AURIVILLIUS communique que, lors d'une visite faite par lui pendant l'été de 1880 au presbytère d'Arbrå dans le Helsingland moyen (Suède du Nord), il a rencontré l'insecte nuisible mentionné décimant les feuilles du peuplier baume du Canada *(Populus balsamifera).*

(P. 31 du texte.)

SVEN LAMPA: *Hadena unanimis* TR., *trouvée en Suède.*

M. LAMPA donne la description de ce papillon inconnu en Suède jusqu'en 1874, et retrouvé l'année dernière dans la province d'Upland (au nord de Stockholm).

(P. 33 du texte.)

W.-M. SCHÖYEN: *Sur le groupe* **Argus-Ægon** *du genre* **Lycæna**.

L'auteur rend compte des résultats de ses recherches sur les formes appartenant au groupe *Lycæna Argus-Ægon,* principalement à l'égard de leurs relations respectives dans la Péninsule scandinave. Ici, comme ailleurs, les deux espèces ont été confondues l'une avec l'autre à une époque antérieure, aussi bien qu'à une époque plus récente. L'auteur considère que le *Papilio Argus* de LINNÉ est, comme WALLENGREN l'a signalé le premier, identique avec l'*Ægon* des auteurs plus récents et non avec leur *Argus,* circonstance confirmée par M'LACHLAN, à Londres, lequel a communiqué que les exemplaires typiques de *Pap. Argus* appartenant à la collection de LINNÉ sont parfaitement identiques avec *l'Ægon* commun en Angleterre. — L'auteur nomme *Argyrognomon* BERGSTR. *l'Argus* des auteurs récents. M. SCHÖ-

YEN a examiné un nombre considérable, non-seulement d'exemplaires scandinaves, mais encore d'autres exemplaires européens de ces papillons, et donne les distinctions caractéristiques suivantes entre ces espèces: Une épine cornée aux tibias antérieurs est tout aussi constante chez *Ægon* (*Argus* L.), qu'elle manque chez *Argyrognomon* (*Argus* AUCT.). Chez *Ægon,* les ailes antérieures sont ou dépourvues de plumules ou d'écailles capillaires, ou n'en ont que sur une minime étendue de leur surface; *Argyrognomon,* au contraire, en possède en abondance et avec une extension considérable sur la surface des ailes antérieures; il en a même aux ailes postérieures, qui en sont toujours dépourvues chez *Argyrognomon.* Les plumules vésiculaires sont plus oblongues chez *Ægon,* et généralement munies de 8 à 9, parfois cependant d'un nombre plus grand encore de rangées de petites vésicules, tandis que chez Argyrognomon ces plumules sont plus arrondies, et offrent au moins de 10 à 12, et assez souvent même un nombre plus grand encore de rangées vésiculaires, circonstance que M. le Dr AURIVILLIUS a déjà signalée, si même il se présente quelques légères différences entre les faits reconnus par M. SCHÖYEN et ceux constatés par M. AURIVILLIUS. La coloration offre en outre chez les deux sexes des caractères faciles à reconnaître, de sorte que dans la plupart des cas l'on n'a pas besoin d'employer les moyens microscopiques mentionnés.

Ægon varie moins dans son aspect qu'*Argyrognomon,* mais l'on a trouvé néanmoins dans plusieurs localités de la Scandinavie une variété du premier qui ne peut être distinguée de *v. bella* H. S. de l'Asie Mineure et de la Perse. *Argyrognomon* offre une variété alpine et arctique, *Ægidion* MEISSN., qui a souvent été confondue avec *Ægon,* même par WALLENGREN, lequel a rapporté *l'Argus Idas* de ZETTERSTEDT à *Ægon,* tandis qu'il appartient en réalité à la variété *Ægidion* d'*Argyrognomon.* La variété *Hypochiona* RBR de STAUDINGER, placée sous Argus AUCT. (*Agyrognomon* BERGSTR.), ne s'y rapporte pas, mais bien à *Ægon* (*Argus* L.). L'espèce *dubia* de la Poméranie, créée par SCHULZ et HERING, a été trouvée à Kristiania dans le courant des deux dernières années, et malgré sa différence considérable d'avec *Argyrognomon* tant dans sa grandeur que dans son aspect, se trouve, suivant l'auteur, comme variété dans les mêmes rap-

ports avec la forme typique de l'espèce précitée, qu' *Hypochiona* avec *l'Ægon* typique.

Ægon ne se rencontre en Scandinavie ni aussi loin vers le nord, ni à une altitude aussi considérable dans les Alpes Scandinaves qu'*Argyrognomon.* Des données plus anciennes sur la présence *d'Ægon* dans le Finmark norvégien sont dues à une interprétation fautive *d'Argus Idas* de ZETTERSTEDT. La limite septentrionale *d'Ægon* n'est pas connue avec pleine sûreté; jusqu'ici, on ne l'a pas trouvé au delà du 62°, 50′ de lat. nord, tout aussi peu que dans les hautes régions alpines, où il est remplacé par la forme *Ægidion* d'*Argyrognomon*, que l'on y rencontre volant sur toutes les bruyères, de même qu'*Ægon* sur les bruyères des basses plaines et de la Scandinavie tant méridionale que moyenne. — Après un exposé de ce que l'on sait concernant les plantes servant de nourriture aux deux espèces à leur période de larves, à leurs localités de vol suivant les régions, au temps de leur vol, etc., l'auteur prie les lépidoptérologistes de la Scandinavie de rechercher diligemment et d'élever les larves de ces espèces, afin de découvrir la marche de leur développement suivant les conditions attachées à des localités différentes. — En dernier lieu, l'auteur donne le tableau des formes appartenant au groupe, avec leur synonymie.

(P. 63 du texte.)

O.-M. REUTER: *Communications hémiptérologiques.*

M. REUTER communique sous ce titre les espèces suivantes nouvelles pour la Suède:

Pilophorus perplexus D., Strömstad (Suède de l'Ouest).
Globiceps cruciatus REUT., Gotland (Baltique).
» *salicicola* REUT., Laponie.
Dicyphus stachydis REUT., Kinnekulle (montagne de la Vestrogothie).
Psallus Scholzii FIEB., Ångermanland (Suède du Nord).
Agalliastes Wilkinsonii D. et SC., Laponie.
Lygus montanus SCHILL., Småland.

Orthotylus diaphanus Kirschb., Scanie.
» *flavinervis* Kirschb., Helsingborg (Scanie).
» *concolor* Kbm, Scanie.
Heterotoma merioptera Scop., Scanie.

(P. 65 du texte.)

O.-M. Reuter: *Hémiptères hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. Reuter donne sous ce titre la continuation de la description systématique de tous les Hémiptères héteroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 81 du texte.)

K.-Fr. Thedenius: *Sur Cidaria olivata* W. V.

M. Thedenius donne des communications sur l'habitat de ce papillon en Suède. Il a été trouvé dans ces derniers temps aux environs de Skeninge (Ostrogothie), au Klinteberg (Gotland) et à Elfkarleby (Upland septentrional).

(P. 83 du texte.)

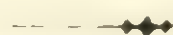
Fr. Meinert: *Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, Tanypus.*

M. Meinert mentionne et décrit les antennes rétractiles des larves de deux Diptères, *Tanypus varius* Fr. et *T. monilis* L. Il en donne des figures, à la description latine desquelles (p. 85) nous renvoyons le lecteur.

(P. 87 du texte.)

AUG.-ÉMILE HOLMGREN: *Quelques observations sur Simyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER) *et sur un hyménoptère parasite de cette espèce.*

M. HOLMGREN mentionne sous ce titre la découverte du charmant Ichneumonide *Hepiopelmus leucostigmus*, éclos d'une chrysalide de *Simyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER).

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. Reuter.

(Forts. fr. årg. 3, pag. 81.)

bugtade; hemielytra enfärgadt svarta, vid basen tämligen lindrigt utvidgade, men i kanten tillbakaböjda; honans första genitalsegment dubbelt så långt som det andra; sidoloberna i inkanten hopstötande, blott i spetsen frånstående. ♀ $5^3/_4$ mm. l.

Reut., l. c. 59, 13.

Endast en hona funnen vid Stockholm af Wahlberg.[1]

14. **A. angusticollis** Reut.: mycket lik föregående, svart med abdominalsegmentens bakränder (på öfre sidan) rostfärgade, tibier och tarsernas bas rostbruna; antennernas andra led afsmalnande mot den svagt uppsvullna basen, tredje leden $^3/_7$ kortare än den andra; ögon mindre utstående än hos föregående; hufvud bakom ögonen tämligen kort hopdraget och med randen lindrigt utböjd, framtill på hvardera sidan med en trubbig, men tydlig tuberkel nära ögat, sido-utskottet tämligen bredt, så långt som ögats diameter, utkanten med en svag tand litet framom ögat, inkanten likformigt bredt urbugtad, pronotum litet smalare än hemielytrernas bas, omkring dubbelt så bredt som långt, sido-

[1] Denna art står ytterst nära *A. aterrimus* Fieb., hvaraf ett exemplar utan angifven fyndort förvarats i F. Sahlbergs samling bland sådana af *A. lugubris*. Då detta exemplar möjligen är taget i Finland, må det här antecknas att det synes afvika endast genom mot spetsen mindre starkt afsmalnande och mer trubbig scutell samt genom första genitalsegmentets sidolober, hvilkas inre ränder stå från hvarandra i hela deras längd. Jag är icke fullt säker på huru vida dessa båda arter i själfva verket böra anses såsom specifikt skilda.

ränderna ytterst fint crenulerade eller nästan hela, mot spetsen starkt afsmalnande och lindrigt urbugtade, litet nedom midten mot basen parallela; scutellens ränder hvasst uppböjda, men dessa kanter afbrutna strax bakom själfva basen; hemielytra svarta med smutsigt brungula tvärnerver, vid basen mycket lindrigt, men dock tydligt utvidgade; honans första genitalsegment i midten knapt längre än det andra, spetshörnen tandlikt utdragna, sidoloberna till inkantens hela längd fristående. ♀ $5^4/_5$ mm. l.

REUT., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. VII, p. 140.

Blott ett exemplar är funnet i Torneå Lappmark af J. SAHLBERG.

15. **A. crenaticollis** F. SAHLB.: svart, andra antennleden mot basen och benen rostbruna; abdominalsegmentens spetshörn rostfärgade; corium med en stor smutsigt hvit fläck ett stycke nedanför basen och med hvitaktiga tvärnerver; antennernas andra led väl lika lång som hufvudet, starkt afsmalnande mot den knölformiga basen; hufvud med en tydlig tand nära hvartdera ögat; pronotum i midten tämligen starkt utvidgadt med starkt afrundade sidor, dessas ränder fint crenulerade, före de trubbiga framhörnen tämligen djupt urbugtade, basen måttligt urbugtad, kölarne raka och parallela; scutell med starkt upphöjda ränder, diskens midt något convex; hemielytra vid basen tämligen lindrigt utvidgade. ♂ $6^1/_2$ ♀ $7^3/_4$ mm. l.

F. SAHLB., Mon. 139, 3. REUT., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1872, N:o 5, 58, 11 (nec. FIEB.).

Sällsynt. Sverige: Upland, enl. ex. i WASASTJERNAS samling; Finland: Satakunta, SAHLBERG, Tavastland, WOLDSTEDT, Ryska Karelen, GÜNTHER, Österbotten vid Uleåborg, W. NYLANDER.

16. **A. bimaculatus** REUT.: svart eller svartbrun, antennernas andra led mot basen, abdominalsegmentens bakränder och benen rostfärgade, låren mörka; corium såsom hos föregående; pronoti ränder kring bakhörnen och kölarne mot basen stötande i rostbrunt; antennernas andra led afsmalnande mot basen och nära $^3/_7$ kortare än hufvudet; detta med en liten tämligen otydlig tuberkel vid hvartdera ögat; pronotum såsom hos föregående, men mindre transverselt och med de midtersta kölarne tydligt divergerande mot basen; scutell kortare och bredare än hos föregå-

ende samt med lindrigt uppböjda ränder, hemielytras bas lindrigt dilaterad. ♀ $5^1/_2$ mm. l.

REUT., l. c., 58, 12.

Några honor äro funna i norra Lappmarken af WAHLBERG och i Småland af BOHEMAN.[1]

17. **A. laeviusculus** REUT.: aflång, brun, abdominalsegmentens spetshörn blekgula, tibier och tarser rostfärgade, i spetsen bruna; mycket lik följande, men slätare än någon annan art; afviker genom de mycket finare, helt och hållet svartbruna antennerna, hvilkas andra led afsmalnar likformigt emot den föga tillsvullna basen, genom den något längre tredje leden, som icke är dubbelt kortare än den andra, genom rostrum, som räcker blott till framhöfterna, genom på sidorna starkare utvidgadt pronotum, hvars midtelkölar starkt convergera i midten af disken samt genom icke genomskinande hemielytra med mycket svagare nerver och icke upphöjda, men gulaktiga tvärnerver. $5^1/_4$ mm. l.

REUT., Not. Sällsk. pro F. Fl. Fenn. Förh. XIV, 329, 3.

Endast en hane funnen i Finland i Satakunta (Yläne) i Januari af J. SAHLBERG.

18. **A. lugubris** FALL.: aflång, svart eller svartbrun, tredje antennleden (stundom äfven den andra) i spetsen samt abdominalsegmentens spetshörn hvitgula; ben stötande i brunt; antennernas andra led mot tredje basaldelen tämligen plötsligt och starkt sammandragen; rostrum uppnående nästan midten af mesosternum; pronotum omkring dubbelt så bredt som långt, föga utvidgadt på sidorna, sidoränderna fint crenulerade, framtill urbug-

---

[1] I F. SAHLBERGS samling förvaras en *Aradus*, som möjligen är funnen i Finland och hvilken står nära till ofvan beskrifna art. För närmare efterforskningar meddelas dess diagnos:

A. simillimus REUT.: rostbrun med abdominalsegmentens bakränder gulaktiga, hemielytra med en randfläck på corium nedanom basen och tvärnerver bleka; afviker för öfrigt genom kortare rostrum, som icke når utöfver framböstet, finare antenner med de två sista lederna något längre och mindre tjocka, pronoti sidor afrundade i mindre stark båge samt genom strukturen af honans abdominal- och genital-segment, i det sjette ventralsegmentets midtellober äro betydligt längre och andra genital-segmentet är högst $^1/_3$ kortare än det första, under det att detsamma hos *A. bimaculatus* är väl dubbelt så kort som detta; första ventralsegmentets sidolober stöta dessutom i inkanten (förutom i spetsen) tillsamman, hvaremot de hos sist nämnda art i hela sin längd äro fristående. Not. Sällsk. pro F. Fl. Fenn. Förh. XIV, 328, 2.

tade före de något framskjutande framhörnen, baktill föga afrundade, nästan parallela, basen lindrigt urbugtad, kölar nästan parallela; scutell tillspetsad med uppböjda sidoränder; hemielytra med rät sidorand, mörkt genomskinande med svarta längsribbor och äfvenledes svarta ribblikt upphöjda tvärnerver. $5\frac{1}{4}$—6 mm. l.

FALL., H. Sv. 139, 8. ZETT., Ins. Lapp., 271, 4. SAHLB., Mon. 141, 6. REUT., l. c., 60, 14.

Under barken af tall samt på väggar och plank, särdeles i norra och mellersta delen af området, går ända upp till norra delen af Lappmarken.

ANEURUS CURT.

1. **A. laevis** FABR.: brun eller rostbrun, framtill mörkare; corium kort med hvitaktig midtelbindel, membran stor, brun, glänsande; connexivum ofvantill med en rad aflånga tuberkler; antennernas två första leder ovala, den första tjock, de två sista cylindriska, den sista så lång som de två näst föregående tillsamman. $4\frac{1}{2}$—$4\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 140, 10 *(Aradus)*. REUT. l. c. 62, 1.

Sällsynt under barken af *Betula alba*. Sverige: Östergötland, GYLLENHAL och WAHLBERG; Finland: Åbo (?), PIPPINGSKIÖLD, södra Tavastland, v. BONSDORFF, Karelska näset, J. SAHLBERG, Wasa (?), WASASTJERNA.

Fam. V. TINGITIDAE.

Kropp liten med fast chitinskelett, vanligen platt. Hufvud ofta med taggar. Punktögon saknas oftast. Rostrum treledadt och inneslutet i en djup ränna, bildad af nätådriga skifvor på ömse sidor. Antenner fyraledade, de två första lederna korta, tredje leden lång, den sista åter kort, aldrig finare, men ofta tjockare än den tredje. Pronotum oftast delvis, åtminstone på sidorna, nätådrigt, ofta framtill med en nätådrig blåslik uppsvällning, vanligen baktill förlängdt och i så fall betäckande scutellen och clavus.[1] Hemielytra nätådriga, membran antingen helt och hållet nätådrig eller med ett nätådrigt band vid basen och fyra

nerver, ofta förkortad och starkt reducerad.[1] Ben korta med tvåledade tarser. Framhöfter insänkta i prosterni bakrand. Lefva på växter, hvilkas safter de suga; flere arter äro monophytophager. Ganska många öfvervintra hos oss.

Öfversigt af underfamiljerna:

1 (2). Hufvud transverselt, sidoloberna *(juga)* på ömse sidor om clypeus utdragna till två framsträckta horn; antennknölarne tandformigt utstående; rostrallober tämligen smala. Punktögon finnas åtminstone hos de långvingade. Antennernas första led sittande på en fin stjälk, sista leden spolformig. Pronotum transverselt, vid basen bredt trubbigt afrundadt, icke förlängdt öfver den lilla scutellen. Hemielytra med tydligt afsatt clavus, corium med tre långsnerver; membranen hos kortvingade helt och hållet nätådrig, smal, hos långvingade blott vid basen nätådrig, för öfrigt med fyra fria nerver. — Piesmina.

2 (1). Hufvud smalare, sluttande mot spetsen och på sidorna icke utvidgadt. Punktögon saknas alltid. Pronotum baktill vinkligt förlängdt och döljande scutellen och den smala, men hos långvingade exemplar mycket tydligt afsatta clavus. Corium med två nerver, af hvilka den ena (brachialnerven) går bredvid clavi sutur och fortsätter sig hos de långvingade bågformigt i membransuturen, den andra (cubitalnerven) åter går bågböjd ungefär genom midten af corium och sammanlöper i spetsen med membransuturen, bildande med denna corii discoidalfält, som i spetsen utsänder en fri nerv; utåt om cubitalnerven ligger corii lateralfält, hvilkets rand vanligen är horisontelt membranformigt utbredd;[2] stundom saknas alla nerver, stundom sammansmälta hos kortvingade exemplar cubitalnerven och membransuturen till en enda med brachialnerven parallel ribba; membranen alltid helt och hållet nätådrig, ej sällan starkt reducerad. — Tingitina.

---

[1] Man har hittills beskrifvit *Tingitidernas* täckvingar, hvilka man onödigtvis gifvit det särskilda namnet *Sagenae*, såsom en afvikelse från de typiska hemielytrerna, i det här clavus, corium och membran icke skulle vara åtskilda (se äfven denna afhandl. i Ent. Tidskr. (1880) p. 115). Hos alla långvingade exemplar finnes dock vid närmare efterseende en särdeles tydligt afsatt, ehuru under pronoti förlängning dold clavus samt ett inre, afskildt, membranen motsvarande stycke, som dock sällan är längre än corium, med hvilket det stundom omärkligt sammansmälter.

[2] Hos *Galeathus, Derephysia, Dictyonota*, o. a. är denna rand så starkt afsatt, att den inåt synes begränsas af en längsgående nerv; detta är dock endast skenbart och uppkommer af vingarnes grofmaskighet, i det de smånerver, som bilda maskorna, äro lika starka som brachialnerven och maskornas inre, stundom än tjockare, gränser här stå alla i en rät linie, som dock icke bildar en *upphöjd ribba*, liksom de egentliga s. k. nerverna.

Underf. I. Piesmina Stål.

Innefattar endast ett europeiskt slägte:

PIESMA St. F. & S.

Artöfversigt:

1 (2). Pronotum med tre baktill afkortade längskölar, sidor raka. — **P. quadrata.**

2 (1). Pronotum framtill med endast två längskölar, sidor urbugtade.

3 (4). Pronotum framtill icke sammandraget, sidokanten baktill mycket smal, framtill skiflik med tre rader punkter. — **P. maculata.**

4 (3). Pronotum framtill tydligt hopdragen med sidokanten framtill mycket smalare skiflik, visande blott en rad punkter. — **P. capitata.**

1. **P. quadrata** Fieb.: aflångt äggrund; undertill jämte antenner och ben blekgul; ofvan gulgrå, pronotum och hemielytra (förutom vid basen) oftast med talrika tämligen stora svarta fläckar, hvilka i utkanten stå på regelmässiga afstånd från hvarandra; pronoti sidor räta, mot framhörnen skiflikt utplattade, själfva framhörnen afrundade; scutell svart med en gul upphöjd knöl i spetsen. $3—3^1/_2$ mm. l.

J. Sahlb., Christ. Vid. Selsk. Forh. 1880, N:o 9.

På *Chenopodiaceer* vid hafskusten. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Halland; Norge: Horten, Forf., Throndhjem J. Sahlberg.

2. **P. maculata** Zap.: aflångt äggrund, tämligen mörkt gulgrå, hufvud svart; pronoti framrand hvitaktig; hemielytra vanligen med bruna mer eller mindre tydliga fläckar, vid basen hvitaktiga; ben och antenner blekt lergula. $2^1/_2—3$ mm. l.

Tingis capitata Fall., H. Sv. 150, 14. *Zosmenus anticus* F. Sahlb., Mon. 128, 2.

På *Chenopodiaceer* ej sällsynt. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Söderbotten; Norge: Töjen, Hasle; södra och mellersta Finland, nordligast vid Tiudie i Ryska Karelen, J. Sahlberg. Sällsyntare såsom kortvingad.

3. **P. capitata** Wolff: mycket lik föregående, men mindre, smalare, mera enformigt och mörkare grå, hemielytra vanligen gråbruna, blott vid basen ljusare, pronotum framtill tydligt smalare med isynnerhet smalare utplattad sidorand. $2^1/_4—2^1/_2$ mm. l.

SAHLB., Mon. 128, 1 *(Zosmenus)*. *Tingis collaris* ZETT., Ins. Lapp. 269, 7 (forte).

På *Chenopodiaceer*. Sverige: Öland, BOHEMAN; Finland: ungefär samma utbredning som föregående.

Underf. Tingitina STÅL.

Gruppöfversigt:

1 (2). Främre låren från basen på öfre sidan plötsligt tilltjocknade och derefter afsmalnande mot spetsen. Pronotum utan blåsa i den trubbigt urbugtade framkanten, sidoränder knappt kölade. Corium convext, ytterst otydligt reticuleradt med en nästan omärklig långsnerv och mycket smalt afsatt sidorand; membrandelen hos de långvingade tydligt nätådrig. — SERENTHIARIA.

2 (1). Lår icke plötsligt tilltjocknade vid basen. Pronotum med en nätådrig apicalblåsa (utom hos *Campylostira*). Corium med tydligt upphöjda nerver, inneslutande ett discoidalfält, som i spetsen utsänder en fri nerv, på hvars yttre sida lateralfältet och dess oftast horizontelt utvidgade, stundom starkt afsatta sidorand ligger; den på inre sidan liggande delen åter motsvarar membranen, men bildar ej sällan hos de kortvingade ett smalt jämnbredt fält vid suturen (suturalfältet), i det membran-suturen och cubital-nerven, hvilka hos de långvingade exemplaren bågformigt öfvergå i hvarandra här hopsmultit till en enda med brachialnerven parallel nerv. — TINGITARIA.

Gruppen Serenthiaria STÅL.

Blott ett europeiskt slägte:

SERENTHIA SPIN.

1. **S. laeta** FALL.: svart, ben rödgula, pronoti framrand och basal-processen mot spetsen samt hemielytra smutsigt hvitgula; yttersta spetsen af tredje antennleden och basen af den fjerde smalt roströda. $1^3/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv. 151, 15 *(Tingis)*.

På *Juncus*-arter i södra och mellersta Sverige: Skåne, Småland, Blekinge, Vestergötland.

2. **S. femoralis** THOMS.: större än föregående, pronoti framkant ytterst smalt gulaktig, dess basalprocess mot spetsen och corium något mörkare, lergula, membrandelen med större och

tydligare maskor; ben rödgula, men låren, utom i spetsen, svartbruna; för öfrigt som föregående. $2^1/_2$—$2^3/_4$ mm. l.

THOMS., Op. ent. IV, p. 397 (*Agramma*).

Funnen på *Eriophorum angustifolium* i Finland: Ladoga-Karelen och Karelska näset, J. SAHLBERG, Nyland, ENGSTRÖM.

Gruppen Tingitaria STÅL.

Slägtöfversigt:

1(10). Rostral-canalen framtill typiskt öppen, i det rostral-loberna här icke sammanstöta. Pronotum framtill merendels bredare än hufvudet med ögonen; dess och corii sidomembran horisontelt utbredd eller lindrigt återböjd, oftast framtill utskjutande på sidan om ögonen. Corii membranösa sidorand skarpt afsatt från sidofältet, maskorna med inranden, som hos de långvingade ofta är förtjockad, stälda i rät linie och bildande en longitudinel sken-nerv. Stinkkörtlarnes mynningar icke skönjbara.

2 (7). Pronotum hos våra arter treköladt med hos kortvingade exemplar kortare basalprocess; sidomembranens framhörn rundade eller trubbvinkliga. Corii discoidal och lateralfält icke tak- eller blåsformigt upphöjda, det förra horizontelt, plant eller lindrigt concavt, det senare utåt sluttande. Hemielytra åtminstone i disken opaka; membranen hos de kortvingade ofta reducerad till ett smalt suturalfält.

3 (6). Antenner fina utan tuberkler; fjerde leden tjockare än tredje.

4 (5). Pronoti framkant urbugtad, utan nätådrig blåsa. Corii discoidalfält böjdt, inåt urbugtadt. — **Campylostira.**

5 (4). Pronoti framkant med en urbugtning på hvardera sidan om den nätådriga framskjutande apicalblåsan. Corii discoidalfält med inranden rak (kortvingade) eller afrundad (långvingade). — **Orthostira.**

6 (3). Antenner tjocka med tätt stälda hårbärande små knölar; fjerde leden icke tjockare än tredje. — **Dictyonota.**

7 (2). Pronoti sidomembran i spetsen plötsligt framåt starkt vinkligt utdragen, vanligen stor-maskig. Hemielytra glaslika, stormaskiga, discoidal- och lateralfälten långa, före midten tillsamman starkt upphöjda, tak- eller blåsformiga, brachialnerven löpande ungefär genom midten af blåsan icke tjockare än öfriga nätnerver; lateralfältets sidorand starkt och bredt afsatt med stora i en enda rad stälda maskor.

8 (9). Hufvud med korta, trubbiga taggar. Pronoti lateralkölar mindre höga (eller inga), sidomembranen med smärre maskor i blandadt två à tre rader. Corii discoidal- och lateral-fält tillsamman takformigt upphöjda, detta senares sidorand hos vår art tvåradigt stormaskig. — **Derephysia.**

9 (8). Hufvud hos våra arter med långa och fina taggar. Pronoti sidokölar mycket starkt upphöjda, stormaskiga, musselformigt återböjda,

midtelkölen baktill blåsformigt utvidgad; sidomembranen med fem till sex stora maskor, blott den första liten, den andra bildande membranens utdragna spets. Corii discoidal- och lateralfält tillsamman blåslikt upphöjda, dettas bredt utplattade horizontela sidorand enmaskig. Alla maskor mycket stora. — **Galeatus.**

10 (1). Hufvudets rostral-lober oftast hopstötande i spetsen och derstädes tillslutande rostralfåran. Stinkkörtlarnes mynningar vanligen tydligt markerade af en fåra, i annat fall är pronotum framtill smalt, icke bredare än hufvudet.

11(12). Hemielytra breda, glaslika. Corii discoidal- och lateralfält takformigt eller blåslikt upphöjda, i spetsen icke begränsade, brachialnerven snedtlöpande i blåsan; lateralfältets horizontela sidorand mycket bred och bakom midten än bredare och inåt starkt urbugtad. Pronoti apicalblåsa stor, sidokölarne låga, sidomembranen bred med tämligen små maskor i flere rader. Antenner och ben långa och fina. — **Stephanitis.**

12(11). Hemielytra icke genomskinliga, corii discoidalfält väl begränsadt af ribblikt upphöjda nerver, aldrig jämte lateralfältet uppsvullet, utan horizontelt, plant eller lindrigt concavt. Pronotum framtill småningom afsmalnande med lindrigt upphöjda kölar och liten apicalblåsa.

13(18). Corii lateralfält inåt vid spetsen af discoidalfältet icke vinkligt utvidgadt, lineärt.

14(15). Antenner tjocka, cylindriska, de två sista lederna öfverallt lika tjocka. Pronoti kölar svagt upphöjda, sidorandens membran smal, starkt återböjd eller upprät. — **Catoplatus.**

15(14). Antenner fina med sista leden tjockare, spolformig. Pronoti kölar vanligen tydligt sammantryckta, fint nätmaskiga.

16(17). Pronoti sidomembran horizontel eller lindrigt återböjd, skiflikt utbredd och försedd med tydliga maskor. — **Tingis.**

17(16). Pronoti sidomembran bred, men helt och hållet återböjd och återkastad öfver sidorna af pronotum, berörande dessa i hela sin bredd, convex och oregelbundet reticulerad. Tredje antennleden finare än de öfriga. Stinkkörtlarnes mynningar tydligare. — **Physatochila.**

18(13). Corii lateralfält inåt vid spetsen af discoidalfältet tydligt bredare och vinkladt. Stinkkörtlarnes mynningar icke skönjbara. Pronoti sidomembran och antenner såsom hos föregående slägte. Antennernas tredje led fin. — **Monanthia.**

CAMPYLOSTIRA Fieb.

1. **C. verna** Fall.: aflångt oval, mörkt rostbrun, antenner särdeles mot spetsen finhåriga; pronotum med tre kölar, sidoranden med en serie af sex à sju små maskor och i spetsen innantill med två eller tre större, processen trubbvinklig; hemie-

lytra frånstående i den sinuerade inkanten, corii sidorand kölformig, blott vid basen och spetsen med små maskor, lateral- och discoidalfälten hvardera med två rader, suturalfältet med en rad maskor, maskorna stora. $1\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 147, 9 (*Tingis*).

Under mossa, på stenar o. d. sällsynt i Sverige: Skåne. KJELLBERG, Bohuslän, BOHEMAN, Upsala, HAGLUND.

ORTHOSTIRA FIEB.

Artöfversigt:

Pronotum hos alla våra arter treköladt.[1]

1 (8). Tredje antennleden vid basen icke plötsligt knöllikt uppsvullen.

2 (5). Pannans båda taggar icke kortare än första antennleden. Pronoti sidomembran med tre eller fyra rader maskor. Antennernas tredje led icke knöllikt tillsvullen vid basen.

3 (4). Lergult gråaktig. De utåt om antennbasen liggande taggarne starka och hvassa. Pronoti kölar bakåt något divergerande. — **O. cervina.**

4 (3). Svartgrå. De utåt vid antennbasen liggande taggarne helt små och trubbiga, mycket kortare än pannans taggar. Pronoti kölar parallela. — **O. platychila.**

5 (2). Pannans taggar mycket kortare än första antennleden. Pronoti sidomembran med en eller två rader maskor; apicalblåsan lindrigt utdragen öfver hjässan. Corii sidorand med blott en rad maskor.

6 (7). Tredje antennleden roströd eller rostbrun, något smalare mot spetsen än vid självfva basen. — **O. nigrina.**

7 (6). Tredje antennleden svart och alls icke afsmalnande mot spetsen. — **O. macrophthalma.**

8 (1). Tredje antennleden plötsligt knöllikt uppsvullen vid basen. Pronoti apicalblåsa starkt utskjutande öfver hjässan.

9(10). Corii discoidal-fält djupt urhålkadt med fyra rader tämligen stora maskor; suturalfältet (kortvingade) antingen ända till spetsen med två eller i spetsen med tre rader maskor; membranen (långvingade) med talrika maskor, vid självfva basen bilda dessa två rader. — **O. gracilis.**

10 (9). Corii discoidalfält plant med fem till sex (sällan fyra) rader små maskor; suturalfältet mot basen med blott en rad maskor. — **O. parvula.**

1. **O. cervina** GERM.: bredt oval (kortvingad), gråaktigt lergul; antenner tämligen tjocka; pronoti sidorand treradigt ma-

---

[1] De långvingade hafva stor membran med talrika maskor, diskoidalfältets inre ribba böjd, de kortvingade endast ett smalt suturalfält med en eller två rader, i spetsen stundom tre rader maskor, discoidalfältets inre ribba rak.

skig; corii suturalfält med två, det plana discoidalfältet med tre till fyra och lateralfältet med tre rader maskor; sidoranden med två rader eller stundom i själfva midten blott en rad större maskor; kortv. $2\frac{1}{2}$, långv. 3 mm. l.

F. SAHLB., Mon. 129, 1. *Tingis cassidea* FALL., H. Sv. 146, 7. ZETT., Ins. Lapp. 269, 4. *Orthostira* id. THOMS., Op. IV, 399, 1.

Bland mossa och under löf på ängsbackar; Sverige: Skåne—Bohuslän—Umeå Lappmark. Finland: ända upp i Kuusamo och i Kantalaks i ryska Lappmarken enligt J. SAHLBERG.

2. **O. platychila**: aflång, svartgrå; hufvudets taggar och antennernas två första leder rostbruna, ben och tredje antennleden (utom i spetsen) rostgula, denna mycket finare än hos föregående; pronoti sidomembran framtill med tre à fyra, baktill blott med två eller t. o. m. en rad maskor, kölarne ganska höga, apicalblåsan starkt framskjutande; corii suturalfält (hos kortv.) med två till tre, discoidal- och lateralfälten med fyra rader maskor, sidoranden med en, endast vid basen två rader (kortv.) eller vid basen och emot spetsen med två rader, i midten ganska bredt med blott en rad maskor (långv.); discoidalfältet betydligt längre än hos föregående och hos kortv. på längden något konvext, maskorna mindre än hos föregående; kortv. $2\frac{2}{5}$, långv. $2\frac{4}{5}$—$3\frac{1}{4}$ mm. l.

THOMS., Op. IV, 400, 2.

Sällsynt bland mossa och på *Carex*-tufvor på fuktiga lokaler; Sverige: Skåne, THOMSON, Stockholm, FÖRF.; Finland: Åland—Karelen, nordligast i Österbotten och ryska Lappmarken.

3. **O. nigrina** FALL.: svartaktig, ofvan grå; pannan svart, punkterad; pronoti sidomembran med två eller sällan framtill nästan tre rader maskor; corii suturalfält (kortv.) med två till tre, discoidalfältet med fyra till fem rader maskor; membran hos långv. flermaskig, basen med två rader maskor; andra antennleden, tibier och tarser rostfärgade; kortv. ♂ aflång, ♀ omvändt äggformig; kortv. ♂ 2, ♀ $2\frac{1}{2}$, långv. ♀ 3 mm. l.

FALL., H. Sv., 145, 5 (*Tingis*). ZETT., Ins. Lapp. 269, 3 (forte). — *Tingis pusilla* FALL., H. Sv. 146, 8 (kortv.). — *Orthostira cinerea* F. SAHLB., Mon. 130, 3 (kortv.).

Här och der bland mossa i barr- och löfskogar; Sverige: Skåne—Ångermanland. — Finland: Åland—Ryska Karelen; nordligast i Idensalmi enligt J. SAHLBERG.

4. **O. macrophthalma** FIEB.: smalare än föregående, isynnerhet honan, aflångt omvändt äggformig, svart, ofvantill grå; pannan svart och mycket tätare punkterad än hos föregående, pronoti sidomembran med två oregelbundna maskrader, framhörnen icke utdragna; corii suturalfält med två, discoidalfältet med tre till tre och en half rader maskor; maskorna större än hos föregående; tibier och tarser rostfärgade. $2^1/_4—2^1/_3$ mm. l.

SAHLB., Mon. 129, 2. *O. cylindricornis* THOMS. Op. IV, 401, 4.

Under mossa och vid gräsrötter tämligen sällsynt; Sverige: Småland, THOMSON, Ångermanland, STÅL; Finland: Åbo län, Finska och Ryska Karelen; Österbotten upp i Kuusamo, Ryska Lappmarken.

5. **O. gracilis** FIEB.: aflångt äggrund, ofvan grå; frontaltaggar tämligen långa; pronoti kölar bakåt icke divergerande, basalprocessen spetsvinkligt utdragen, sidomembranen med två, sällan delvis tre rader maskor; corii lateralfält med tre till fyra rader maskor; antenner och ben rostfärgade, de förras sista led svart, lår bruna; kortv. $2^1/_4—2^1/_3$, långv. $2^3/_5$ mm. l.

O. biseriata THOMS., Op. IV, 402, 6. *O. recticosta* THOMS. l. c. 402, 7 (den förra kortv., den senare en mellanform mellan denna och den långv.).

Sällsynt på steniga fältbackar bland mossa och gräs; Sverige: Skåne, Gotland, BOHEMAN; Finland: Åland, FÖRF., Finska och Ryska Karelen, J. SAHLBERG.

6. **O. parvula** FALL.: kortare oval (♂) eller baktill starkt utvidgad, kort och bredt omvändt äggformig (♀); afviker dessutom från föregående genom något kortare frontal-taggar, baktill något divergerande kölar och mindre långt utdragen basalprocess på pronotum, mycket kortare discoidalfält i corium, hvars lateralfält har fem rader maskor; kortv. $1^3/_5—1^2/_3$, långv. 2 mm. l.

FALL., H. Sv. 145, 6 (*Tingis*). THOMS., Op. IV, 401, 5. *Orthostira obscura* F. SAHLB., Mon. 130, 4.

Bland mossa och på sandiga fältbackar mindre sällsynt. Sverige: Skåne—Uppland. Finland: Åbo—Ryska Karelen, nordligast vid Wasa.

DICTYONOTA CURT.

1. **D. crassicornis** FALL.: aflång, svart, nyss kläckta exemplar ljust lergula med röda ögon; antenner cylindriska med långa hår på småknölarne; antennknölar hvassa, tagglika, divergerande; frontaltaggar mot spetsen convergerande; pronoti sidor, kölar, process och hemielytra hvitaktiga; pronoti sidomembran utbredd, framtill utvidgad med tre eller t. o. m. fyra mask-rader; corii discoidal-fält med tre till fyra, lateralfältet med två till tre rader maskor; sidoranden med två rader eller i midten blott med en rad maskor, hvilket i hög grad varierar. 3 mm. l.

FALL., H. Sv. 147, 10 (*Tingis*). ZETT., Ins. Lapp. 269, 5. SAHLB., Mon. 134, 1. — *D. erythrophthalma* GERM.[1]

På fältbackar och hedmark. Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Småland, Östergötland, Stockholm. Norge: Töjen, Romsdal. Finland: Åland—norra Karelen. Träffas ej sällan i sällskap med *Lasius niger*.

DEREPHYSIA SPIN.

1. **D. foliacea** FALL.: bröst och pronoti disk svarta, abdomen, alla nerver, ben och antenner lergula, de sista mörka; hemielytra och pronoti breda sidomembran glasklara, denna i framhörnen spetsvinkligt utdragen, disken med tre kölar af enradiga maskor; corii sidorand med två rader maskor, den inre bredare. ♂ $2^4/_5$, ♀ $3^3/_4$ mm. l.

FALL., H. Sv., 149, 12 (*Tingis*). SAHLB., Mon. 135, 1.

Ej sällsynt i lundar och på skogsängar bland gräs, enl. GYLLENHAL på *Chrysanthemum leucanthemum*. Sverige: Skåne

---

[1] Denna art upptages af J. SAHLBERG i En. Hem. Gymn. Fenn. p. 38, 109 såsom distinkt från *D. crassicornis*. Jag har undersökt det af SAHLBERG omnämda exemplaret, men ser deri fortfarande blott en af de med hänsyn till vingmaskorna många formerna af ofvanstående art.

—Vesterbotten, Angermanland; Norge: Lysagerkjern; Finland: Aland—södra Karelen, nordligast i Tuovilanlaks i norra Savolax enligt J. SAHLBERG. Någon gång hos *Lasius niger*.

GALEATUS CURT.

1. **G. spinifrons** FALL.: ofvan glasklar, ofläckad, blott med hufvudet och pronoti disk mellan kölarne svart; ben och antenner lergula; nerver svarta, självfa utranden och den genom midten af corii blåsa zigzagformigt löpande brachialnerven lergula; endast den stora apicalcellen af pronoti basalprocess brunskuggad; corii blåsa tämligen låg, fullkomligt glasklar, dess något concava midtelmaska smalare, ofta betydligt smalare än den största maskan i den breda, bakom midten inåt urbugtade randmembranen. $3^{1}/_{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 148, 11 (*Tingis*). *Tingis affinis* SAHLB., Mon. 136, 2 (nec H. SCH., FIEB.)

I skogslundar, på sandiga lokaler och svedjebackar, enligt J. SAHLBERG på *Hieracium* och *Calluna*, enligt GYLLENHAL på *Solanum dulcamara*. Sverige: Skåne, Gotland, Westergötland, Ostergötland, Södermanland, Ångermanland; södra och mellersta Finland, nordligast i Nurmis i norra Karelen enl. J. SAHLBERG.

STEPHANITIS STÅL.

1. **St. Oberti** KOL.: undertill, hufvud och pronoti disk svarta, hemielytra och alla nätmaskiga organ glasklara med gula nerver, två band öfver hemielytra svartgrå och med svarta nerver, det ena nästan tvärgående före midten, det andra snedt löpande från utranden inåt och bildande med det förra ett andreaskors; en kort linie i midtelblåsan och midtelnerven i pronoti midtelköl svarta; denna mycket längre än sin höjd och med öfra randen bakom den svarta tvärnerven rak och småningom sluttande med tre maskor bakom nämnda nerv, sidomembranen med två och en half serie maskor, starkt uppböjda, sidokölar framtill starkt afkortade; tredje leden dubbelt så lång som fjerde, ben och antenner gula. $3^{1}/_{2}$ mm. l.

Tingis Pyri FALL., H. Sv. 149, 13. SAHLB., Mon. 136, 1, nec FABR.

Hufvudsakligen på *Myrtillus nigra*, men enl. GYLLENHAL äfven på *Carduus lanceolatus*, enl. ZETTERSTEDT på *Myrica gale* och enl. J. SAHLBERG på *Ledum palustre*. Sverige: Skåne —Ångermanland; södra och mellersta Finland, nordligast vid Tiudie i Ryska Karelen enl. J. SAHLBERG.

CATOPLATUS SPIN.

C. Fabricii STÅL: äggformig, undertill svart, ofvan rostgul, nätverket sparsamt brunaktigt; hufvud, antenner och ben roströda, antennernas sista led brun, tredje leden nästan lika tjock som denna och som den andra leden, två och en half gång så lång som den tredje; pronoti disk convex, punkterad, mörkare rostfärgad, kölar låga, raka, genomlöpande, parallela, sidorand helt och hållet tillbakaböjd, från sidan sedd med två rader maskor, corii sidorand bredt afsatt, till största delen af sin längd med tre rader maskor, discoidalfältet plant. $3^4/_5$—$4^1/_3$ mm. l.

Tingis costata FALL., H. Sv. 143, 1. ZETT., Ins. Lapp. 270, 1. *Monanthia* id. SAHLB., Mon. 132, 2.

Tämligen sällsynt på ängsbackar och vid åkerrenar, vägkanter o. d. Uppgifves lefva på *Chrysanthemum*. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Bohuslän, Westergötland, Södermanland, Upland, Dalarne, Ångermanland, enligt ZETTERSTEDT t. o. m. i Lappland; Finland: Åland, Åbo, Satakunta, Nyland, Karelen, nordligast i Parikkala.

TINGIS FABR., STÅL.

T. cardui LINN.: aflång, utan hår och cilier, undertill och hufvudet svart, ofvan gulgrå med transversela svarta streck och fläckar på nätverket, af hvilka en bredare strax framom midten af utranden; pronoti kölar och corii brachialnerv samt membransuturen med svart längsstreck; hufvudets små taggar, tredje (och ibland äfven andra) antennleden, tibier och tarser lergula; pronoti sidomembran med tre rader maskor, den förra framtill hopgående med den föga utdragna halsblåsan och i kanten något

afrundad, kölar med en rad maskor, sidokölarne på disken lindrigt bågböjda; corii lateralfält smalt. $3^1/_2$ mm. l.

FALL., H. Sv. 143, 2. ZETT., Ins. Lapp. 270, 2 SAHLB., Mon. 131, 1 (*Monanthia*).

Allmän på *Cirsium lanceolatum*. Sverige: Skåne—Lappland. Norge: södra delen, Hallingdal, Odal, Sarpsborg; södra och mellersta Finland.

PHYSATOCHILA FIEB.

1. **Ph. quadrimaculata** WOLFF: äggrund, glatt, rostfärgad; corii sidorand blott med omkring fjerde basaldelen och bakre hälften genomskinlig med större i två eller vid basen tre rader stälda maskor, före midten deremot bredt och i sjelfva spetsen smalt opac, rostfärgad och med små täta maskor, liksom corium; pronoti alla tre kölar genomlöpande, parallela, den återkastade sidoranden betäckande endast sidorna; sista antennleden och tarsspetsen svarta. $3^1/_2$ mm. l.

FALL., H. Sv. 144, 4 (*Tingis*). SAHLB., Mon. 132, 3 (*Monanthia*).

Sällsynt i löfskogar, förnämligast på *Alnus*. Sverige: Skåne, WALLENGREN, Upland, BOHEMAN; Norge: Kongshavn, SIEBKE; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, Tavastland, Finska och Ryska Karelen, hvarest nordligast vid Dvoretz, enl. J. SAHLBERG.

MONANTHIA S. F. & S., STÅL.

Artöfversigt: [1]

1 (2). Pronoti sidokölar upphörande vid diskens midt och icke berörande den återkastade sidomembranen. — **M. Wolffi** FIEB.

2 (1). Pronoti sidokölar hela, framtill förenade med den återkastade sidomembranen.

3 (4). Corii sidorand med blott en rad maskor. — **M. Lupuli.**

4 (3). Corii sidorand vid basen och nära spetsen med två rader maskor. — **M. Humuli.**

1. **M. Wolffi** FIEB.: äggrund, svart, tredje antennleden, lårspetsar och tibier lergula; pronoti ränder, kölar och process

[1] Våra arter hafva pronoti sidomembran enkelt tillbakakastad öfver sidorna, icke sinuerad invändigt, och sakna alla blåsor såväl på pronotum som corium.

samt hemielytra, en del nerver på membranen och pronoti process brun, corii discoidalfält med två stora svarta fläckar, sidoranden med en eller kort före spetsen två rader maskor, vexelvis svart- och gul-maskig; pronoti disk starkt punkterad, kölarne utan maskor. $3^1/_3$—$3^1/_2$ mm. l.

SAHLB., Mon. 133, 4. *Tingis Humuli* FALL., H. Sv. 144, 3 (delvis).

På *Boragineer*, särskildt *Echium vulgare*. Sverige: Skåne, Öland, Kinnekulle. Finland: Ylåne i Åbo län, enl. J. SAHLBERG.

2. **M. Lupuli** KUNZE: äggrund, svart, tredje antennleden och den andras spets, lårspetsar, tibier och tarsernas bas rostgula; pronoti ränder, kölar, process och hemielytra smutsigt grågula, pronoti kölar låga utan maskor, den återkastade sidomem-

(Forts.)

OM

TROCHILIUM MELANOCEPHALUM (DALM.).

AF

CHR. AURIVILLIUS.

Sommaren 1879 fångades vid Bjuf i Skåne af Hr inspektor A. F. CARLSON ett exemplar af en Sesiid, hvilket sedermera skänktes till Riksmusei entomologiska afdelning. Vid en närmare granskning af detsamma fann jag, att det var en hane af den allt sedan DALMANS tid ej inom Sverige återfunna *Trochilium melanocephalum* (DALM.). Det enda förut af PAYKULL tagna exemplaret är en hona och befinner sig likaledes i Riksmusei

entomologiska samling. Hanen af denna art skiljer sig från hanarne af de andra arterna i slägtet derigenom att antennerna äro tydligt kammade, och kamgrenarne nå vid antennernas bas en längd af antennernas dubbla bredd. De äro på dessa exemplar gulaktiga liksom sjelfva antennen.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST DEN 29 APRIL 1882.

Föreningen var inbjuden af Herr Direktören G. HOLMERTZ att hålla denna sammankomst å Kgl. Skogsinstitutet, hvars intresserika till dess verksamhetsområde hörande samlingar förevisades af Herrar lärare vid detta Institut.

Ordföranden helsade Föreningens nyinvalde och för första gången närvarande ledamot Herr F. v. ROTHSTEIN välkommen, och tillkännagaf sedan, att Föreningen sedan sista sammankomsten förlorat en af sina medlemmar Intendenten vid Göteborgs naturhistoriska Museum Herr Prof. och Ridd. A. W. MALM, hvars förtjänster om naturalhistorien i vårt land i korta drag framhöllos. En något fullständigare skildring af den bortgångnes lifsgerning skulle införas i Ent. Tidskrift.

Vidare tillkännagaf Ordföranden, att Entomologiska Föreningen i Stockholm erhållit skriftligt löfte af Enkefru Professorskan C. G. WAHLBERG och hennes dotter Fröken S. WAHLBERG om en donation af 2,000 kronor, hvaraf hälften skall utfalla detta år och andra hälften nästa år, hvilken summa kommer att bilda en särskild fond under namn af »Professor P. F. WAHLBERGS Fond», till minne af denne om naturvetenskapen och särskildt entomologien i vårt land så högt förtjänte man.

Derefter föredrogs följande skrifvelse af Herrar CHR. AURIVILLIUS och A. E. HOLMGREN:

»Till Entomologiska Föreningen i Stockholm.

Kammarrådet, Friherre C. A. HERMELIN framstälde vid Entomologiska Föreningens sammanträde den 4 Mars detta år förslag derom, att Entomologiska Föreningen skulle på lämpligt sätt söka verka för spridning bland allmänheten af kunskap om skadeinsekters lefnadssätt och utveckling, samt sörja för, att iakttagelser i detta hänseende gjordes på så många och så skilda ställen i vårt land som möjligt.

Då vi på grund af det uppdrag, vi erhållit, att till föreningen inkomma med utlåtande i ämnet, gått att närmare undersöka detta förslag, har det synts oss, att vår uppgift kunde sammanfattas i besvarandet af följande tvenne frågor: 1:o Är spridandet af kunskap bland allmänheten om skadeinsekterna och deras lefnadssätt behöflig och önskvärd? 2:o På hvad sätt kan föreningen i så fall bäst verka för ett sådant mål?

Kunde man anse, att den stora allmänheten och hufvudsakligen den jordbrukande befolkningen i vårt land redan förut genom de insigter, som stå att vinna genom den allmänna skolbildningen, vore tillräckligt hemmastadd med de företeelser inom insektverlden, som möta dem under deras dagliga verksamhet, för att riktigt förstå och bedöma dem, så vore några särskilda mått och steg från föreningens sida obehöfliga. Så långt vår erfarenhet sträcker sig, råder dock bland de flesta en sådan obekantskap med de vanligaste företeelserna inom insektverlden, att den för dem omöjliggör hvarje ändamålsenligt ingripande gent emot de uppträdande skadedjuren. För att väl bekämpa en fiende, måste man känna dess ställning, dess starka och framför allt dess svaga sidor. Den, som ej gör sig reda härför, hugger i vädret och afgår svårligen med seger.

Vi torde näppeligen behöfva anföra några enskilda fall för att bestyrka denna vår erfarenhet, enär vi äro öfvertygade om, att alla föreningens medlemmar dela densamma. Vi vilja endast erinra derom, att för den, som tror på insekternas sjelfalstring — och det göra ännu otaliga i vårt land — är hvarje försök till minskandet af deras antal hardt när en dårskap.

Då vi således med ett obetingadt ja kunna besvara den första frågan, återstår att taga i öfvervägande det sätt, hvarpå föreningen bäst skulle kunna verka för ofvannämda syfte.

Under den öfverläggning, som med anledning af Friherre HERMELINS förslag egde rum inom föreningen, framhölls, dels att föreningens medlemmar hvar i sin stad borde verka för spridning af behöflig kunskap om skadeinsekterna, dels att efter samma plan genomförda iakttagelser öfver vigtiga insekter borde företagas på olika ställen inom landet.

Ehuru vi visserligen icke vilja förringa, hvad föreningens medlemmar hvar för sig kunna åstadkomma för befrämjandet af detta syfte, synes det dock oss vara klart, att det resultat, som på denna väg kan åstadkommas, ej kan blifva synnerligen stort, enär föreningens medlemmar ej kunna hinna till öfver allt och dessutom af en eller annan orsak torde vara förhindrade att uppträda såsom lärare för den stora allmänheten på insektkunskapens område. Hvad som på denna väg skulle kunna åstadkommas, skulle först efter en längre tid blifva märkbart, och då det finnes ett annat sätt, som kan verka hastigare, synes detta oss vara att föredraga.

Föreningen har med stora kostnader börjat utgifvandet af en tidskrift, som redan vetat att häfda sig en plats bland vetenskapliga entomologiska tidskrifter. Detta är ett särdeles glädjande resultat, och föreningen står genom sin tidskrift i lifligt samband med den entomologiska verlden i andra land, men det är oss bekant, att detta oaktadt flere af föreningens medlemmar ej känna sig så belåtna med densamma, som det vore önskligt. Detta beror

utan tvifvel derpå, att den genom sin vetenskaplighet intager en ståndpunkt, som för dessa personer ej är fullt lämplig. För mången, som gerna såge sig ega kunskap om hvardagsinsekternas lefnadssätt, synes den vetenskapliga beskrifningen såsom något onyttigt och obehöfligt, enär han glömmer, att man måste kunna särskilja, för att rätt förstå och ej sammanblanda vidt skilda saker. Oaktadt vi ej kunna annat än varmt värdera allt af sannt vetenskapligt värde, som förekommer i tidskriften, erkänna vi dock gerna, att de, som ej äro nöjda med densamma, hafva rätt för så vidt de önska, att tidskriften *mera* än *hittills* och *på annat sätt* egnade sig åt frågan om insekternas lefnadssätt och deras ingripande i den menskliga hushållningen. Kunde »Entomologisk Tidskrift» tillfredsställa detta, utan tvifvel af många kända, behof, på samma gång den ej öfvergåfve den vetenskapliga sidan af sin verksamhet, så vore derigenom en väsentlig brist fyld inom vårt lands literatur och på samma gång det bästa svaret gifvet på den andra af de frågor vi uppstält för oss.

Vi tro också att detta lätteligen läte sig göra på följande sätt:

»Entomologisk Tidskrift» utgifves i tvenne skilda och hvar för sig i bokhandeln tillgängliga afdelningar, af hvilka den ena innehåller de vetenskapliga uppsatserna och den andra uteslutande är egnad åt allmänfattliga framställningar af de vanliga insekternas lefnadssätt, utveckling, skada, nytta m. m. dyl., som bör vara af intresse för hvem som helst, som begär att få veta något om, och förstå något af det, som tilldrager sig omkring honom. Genom att redogöra för alla iakttagelser på den praktiska entomologiens område, samt isynnerhet blifva ett organ för Landtbruks-Akademiens Entomolog, borde denna afdelning af tidskriften bättre, än vi på annat sätt finna vara möjligt, kunna verka för det mål, som Friherre Hermelin framstält för föreningens verksamhet.

Det är klart att en sådan anordning i väsentlig mån skulle fördyra tidskriften, i synnerhet då det torde vara nödvändigt att låta uppsatserna åtföljas af figurer, för att misstag af den i entomologien mindre bevandrade allmänheten ej skulle göras. Föreningen torde på grund deraf draga i betänkande att ingå på vårt förslag. Vi vilja också för vår del tillstyrka detta steg endast under den förutsättning, att de myndigheter, som i närmaste hand hafva att vaka öfver landtbrukets förkofran i vårt land, K. Landtbruks-Akademien och Länens Hushållningssällskaper, visade intresse för saken på så sätt, att de öfvertoge ett visst antal af denna del af tidskriften för utdelning till sockenbibliotek m. m. Grundade förhoppningar för ett sådant tillmötesgående från dessa sällskaps sida synas oss vara för handen, så mycket mer som endast på så sätt den stora allmänheten skulle kunna få del af de undersökningar, som årligen göras af Landtbruks-Akademiens Entomolog. Skulle deremot dessa sällskap, hvilka saken närmast rör, mot förmodan ej anse densamma förtjäna någon uppmuntran, nödgas vi för vår del afstå från att tillstyrka föreningen att inlåta sig på denna sak, enär vi allt för väl veta, att den ej låter sig genomföras med de tillgångar, som stå föreningen till buds.

Stockholm den 28 April 1882.

A. E. Holmgren. Chr. Aurivillius.»

Rörande den gjorda framställningen uppstod ett lifligt meningsutbyte, hvari deltogo Hrr UNANDER, J. W. SMITT, J. MEVES, THEDENIUS, LAMPA, STOLPE, HOLMERTZ och Ordföranden, hvarunder flera olika förslag rörande utgifvandet af en at praktisk entomologi egnad skrift eller tidskrift framstäldes. Till sist enades Föreningen om att uppdraga åt Föreningens Styrelse att, när så lämpligen kunde ske, föranstalta om utgifvandet af en tidskrift med praktisk riktning, hufvudsakligen i öfverensstämmelse med den gjorda framställningen.

Med anledning af de i Skogsinstitutets samlingar befintliga bon, tillverkade af myror, höll D:r HJ. STOLPE ett föredrag om insamlandet af individer hörande till denna grupp bland steklarne, och uppmanade Föreningens medlemmar att hvar på sin ort under sommaren insamla myror, enär de svenska arternas utbredning är föga känd. En uppsats härom skulle i tidskriften införas.

Hr A. E. HOLMGREN talade om Bombylidernas lefnadssätt och utveckling, särskildt deras parasitism i äggen af vissa Orthoptera, isynnerhet *Phthiria pulicaria* i *Oedipoda tuberculata*.

Hr HOFGREN visade åtskilliga vackert uppsatta mikrolepidoptera.

Efter sammankomsten voro Föreningens medlemmar inbjudna till en ytterst angenäm och riklig aftonmåltid hos Skogsinstitutets Föreståndare Hr Direktör HOLMERTZ.

O. Th. Sandahl.

— ◆ —

FÖRTECKNING ÖFVER SVENSKA MYROR

PRELIMINÄRT MEDDELANDE

AF

HJALMAR STOLPE.

Då jag den 29 April detta år bevistade entomologiska föreningens sammankomst, föll det mig in att söka väcka de närvarande entomologernas intresse för en insektgrupp, som, underligt nog, ej ännu varit föremål för någon allmännare uppmärksamhet i vårt land, nämligen myrorna. Det var en gammal ungdomskärlek, som vaknade till lif under samvaron med de ifriga fackmännen. Jag hade som student, medan jag ännu dref zoologiska studier, med förkärlek egnat några somrar åt studiet af myrorna och jag hade anlagt en samling, som var afsedd att bilda grundvalen för en monografi. Emellertid fördes jag strax sedan jag slutat min akademiska kurs, af omständigheternas makt öfver på det kulturvetenskapliga området, myrsamlingen ställdes å sido och har nu måst stå orörd i öfver tio år, med undantag af att den då och då fått en liten tillökning, när myrorna blifvit allt för närgångna, under det jag varit sysselsatt med att gräfva i vikingatidens grafvar.

Det i en skäligen stor skala insamlade materialet är emellertid för godt att ligga alldeles obegagnadt och det har städse varit min lifliga önskan att kunna återtaga det afbrutna arbetet. Utsigterna dertill äro numera något bättre än förr, och det var äfven i det lilla egoistiska syftet att erhålla andra samlares medverkan, som jag bragte ämnet å bane och meddelade några anvisningar rörande bästa sättet att gå till väga. Då sedermera föreningens sekreterare uppmanade mig att sammanfatta dessa an-

visningar till en liten uppsats i föreningens tidskrift, var jag oförsigtig nog att gifva ett löfte, som jag visserligen ångrade, då han framhöll nödvändigheten af, att jag äfven meddelade ett schema till vägledning vid bestämmandet, men som jag dock olyckligtvis ej kunde taga tillbaka. Att på den korta tiden af ett par dagar, det mesta jag kunde anslå till detta arbete, uppgöra flera så pass invecklade schemata, som här erfordrades, sedan jag ej på åratal egnat ämnet någon närmare uppmärksamhet, skulle tvifvelsutan mött stora svårigheter, och säkerligen hade jag stannat i stöpet, om jag ej till min stora öfverraskning bland mina gamla anteckningar funnit ett bortglömdt, minst 14 år gammalt manuskript, innehållande just sådana schemata, hvilka jag på den tiden uppgjorde åt en af mina närmaste vänner, som lofvat att under sin sommarvistelse på Gotland skaffa mig bidrag derifrån till min myrsamling. Vid närmare granskning har jag funnit, att dessa schemata, sedan de omarbetats till en för boktryck mera lämplig form, böra kunna tjäna till en någorlunda skaplig hjälpreda äfven för andra, som t. ex. på resor under sommaren vilja hafva med sig en summarisk öfversigt, men hvarken vilja eller kunna släpa med sig en skrymmande literatur. Jag har till mönster för uppställningen tagit MAYR's analytiska tabeller *(Die europäischen Formiciden)*, dels emedan mitt gamla schema till en del var uppstäldt i denna form och jag således vann tid, dels emedan denna metod sparar utrymme. Dessutom har jag ej försummat att vid den nya redigeringen begagna äfven nyare arbeten, framför alla FOREL's utmärkta monografi. Deremot har det varit mig omöjligt att hinna genomgå hela det ingalunda obetydliga material, hvarmed min samling under årens lopp ökats. Detta skulle kräft en tid, som för närvarande ej stod mig till buds och skulle omöjliggjort utsläppandet af denna lilla hjälpreda till sommarens början, hvarigenom det närmaste syftet skulle förfelats. Den ordnade delen af samlingen har jag dock vid alla kritiska tillfällen ånyo tagit till råds. Jag reserverar mig uttryckligen mot, att den anspråkslösa uppsatsen må betraktas såsom det definitiva resultatet af mina på en ganska bred bas anlagda studier öfver ämnet. Må den blott gälla för hvad den är, några helt och hållet privata anteckningar, ursprungligen uppgjorda till en icke-entomologs tjänst och nu »tryckta som manuskript», för att göra

en liten tillfällig nytta, fullkomligt motsvarande den, som var deras ursprungliga syfte. Befinnas de i åtskilliga stycken vara efter sin tid, må det ofvan meddelade rörande deras tillkomst ursäkta mig.

Min samling innehåller åtskilligt, som torde komma att hos mig stadga en annan uppfattning af ett och annat, än den vanligen rådande. Jag tror att den svenska myr-faunan skall kunna belysa mer än en dunkel fråga rörande sambandet mellan vissa »arter» och kanske äfven uppvisa former, dem man ej ännu iakttagit i andra land. I denna lilla preliminära uppsats låter jag emellertid alla formerna behålla sin gamla rang af »arter», för att underlätta öfversigten och mera locka till efterspanande af de eljes vanligen så ringaktade »varieteterna».

Hvad som gör ett detaljeradt studium af myrorna så intressant och ur allmän zoologisk synpunkt så vigtigt, är just den oändliga rikedomen på mellanformer, hvilka uppträda *kolonivis*, med en beständighet, som skulle hedra den gamla goda tidens mest utpräglade s. k. »goda arter». Det mest egendomliga är, att dessa, ofta blott genom nästan omärkliga yttre kännetecken urskiljbara mellanformer, mången gång visa en den mest afgjorda och konstanta olikhet sinsemellan i afseende på sina biologiska, ja jag vore frestad att uttrycka mig, psychologiska förhållanden. Huru ofta ser man icke en form, hos hvilken man blott med yttersta möda kan uppleta, *hvaruti* den i afseende på yttre karakterer skiljer sig från andra, deremot i afseende på lefnadssättet visar en den mest i ögonen fallande olikhet! Den bygger sina bostäder på annat sätt och af annat material, den har, om jag så får säga, ett helt annat sätt att »föra sig», den har ett helt annat temperament, den är lifligare eller trögare; och dock kan man kanske med bästa vilja i verlden knappt upptäcka annan yttre olikhet mellan de olika koloniernas invånare, än att den enas befolkning i *medeltal* tyckes vara något mindre eller större än den andras. Ja det går så långt, att det ibland är vida lättare skilja vissa former från hvarandra genom den lukt de sprida, än att finna något exakt uttryck för den habituella olikheten dem emellan.

Af allt det sagda framgår, att man vid bildandet af en vetenskapligt brukbar myrsamling måste mera vinnlägga sig om att samla

en masse, än inom kanske någon annan insektgrupp. Man bör grundligen brandskatta hvarje koloni, för att riktigt kunna skärpa blicken för det genomgående familjedraget hos dess invånare, och lyckas man ej första gången ertappa alla de nödvändiga representanterna, får man försöka om igen vid en annan årstid eller kanske till och med »nästa år». Det är derför nödigt att föra noggrann bok öfver de kolonier man studerar. Bäst är att genast gifva hvar och en sin nummer, hvilken nummer införes i annotationsboken, jämte nödig vägledning för koloniens återfinnande, och särskildt inlägges i det spritrör, hvari man förvarar hufvudförrådet från hvarje koloni och uppstickes på *hvarje* nål i den torkade afdelningen af samlingen. Endast på detta sätt är det möjligt att kunna hålla reda på hvilka individer, som härstamma från samma koloni, och nödvändigheten deraf behöfver ej särskildt framhållas.

Beträffande konserveringsmetoden, föredrager jag i allmänhet spritkonservering framför torkning på nål. Dock är det skäl i att jämte spritexemplaren alltid hafva en torkad parallelsamling för kontrollering af färgförändringar och i synnerhet af beskaffenheten af behåringen, hvilken dock lider vida mindre men af spritkonserveringen, än man skulle föreställa sig. Vill man vara riktigt trygg i detta afseende, är bäst att i vissa speciella fall förvara några individer i särskilda glasrör, så att de ej skadas genom hoppackning tillsamman.

Det faller af sig självt att larver och puppor bäst förvaras i sprit.

De af mig undersökta områdena äro följande: trakten ett par mil omkring Tyrstorp i Kolmoren (vid sjön Glottern), somrarna 1866—71, samt slättlandet omkring Norrköping under samma tid.

Upsala-trakten 1866—70.

Gotland 1870, med understöd af Kongl. Vet. Akademien.

Björkö i Mälaren från 1872.

Stockholmstrakten från 1872.

De vigtigaste bidragen, från af mig ej undersökta lokaler, hafva lemnats mig hufvudsakligen af professor L. F. NILSON från Gotland, professor G. LINDSTRÖM från Stora Carlsö, d:r E. HAGLUND från Östergötland, d:r SIGFRID ALMQUIST från Jämtland.

En synnerligen vigtig hjälp erhöll jag af framl. professor

CARL STÅL, som tillät mig undersöka samlingen af svenska myror i Riksmusei entomologiska afdelning, och står jag för förnyadt tillfälle dertill i förbindelse hos t.f. intendenten d:r CHR. AURIVILLIUS.

Förutom här uppräknade bidrag har jag från flere andre emottagit smärre bidrag och hembär jag alla, till hvilka jag för denna sak står i förbindelse, min tacksägelse.

Då det vore önskligt, om äfven icke entomologer ville intressera sig för studiet af våra myror, bifogas följande

Förklaring öfver några termer.

Clypeus (hufvudskölden) bildar främre kanten af hufvudet, mellan främsta käkparet och antennerna.

Pannlister, smala uppböjda, utåt fria lister, som börja vid bakre hörnen af **clypeus** och sträcka sig bakåt, antingen parallela, bakåt divergerande eller S-formigt böjda. Antennernas rot är fäst under dessa lister.

Antennerna bestå af skaft (en längre eller kortare led) och

Flagellum af 9—12 leder, af hvilka de sista, som vanligen äro större och tjockare än de andra, kallas

Klubba (t. ex. hos **Solenopsis**, **Stenamma** m. fl.)

Pannfältet, ett fördjupadt, vanligen trekantigt fält bakom clypeus.

Pannränna, en fördjupad längslinie, som går från pannfältet till hjässan.

Pronotum,

Mesonotum och

Metanotum, de tre ryggsköldar, hvaraf öfre delen af thorax består.

Petiolus, de till ett skaft ombildade 1:sta eller 1:sta och andra abdominalsegmenten. Är petiolus blott en led, så bär den vanligen ett uppåtriktadt

Fjäll (squama petioli), som lemnar vigtiga karakterer för underfam. **Formicidæ**.

Ventralplatta, sista abdominalsegmentets bukskena hos hanarne.

Sporrar sitta vid nedre ändan af skenbenen; för diagnostiken äro i schemata blott mellersta och sista benparens sporrar använda.

Cubitalcell, den stora (enkla eller delade) cellen i framvingarnas midt, omedelbart gränsande till *märket* (den andra, hornartadt förtjockade cellen i vingens framkant).

Af den rika literaturen torde i denna lilla uppsats blott behöfva anföras följande:

1802. LATREILLE, Histoire naturelle des Fourmis. Paris 1802.

1846. NYLANDER, W., Adnotationes in monographiam formicarum borealium Europæ. (Act. Soc. Sc. Fenn. I. II.) Helsingfors.

1846. —, Additamentum adnotationum in monogr. etc. (Ibid. T. II.) Helsingfors.

1850. FÖRSTER, Hymenopterologische Studien. I. Formicariæ. Aachen.

1852. NYLANDER, Additamentum alterum adnotationem etc. (l. c. T. III.) Helsingfors.

1852. SCHENCK, Beschreibung nassauischer Ameisenarten. (Jahrbücher des Vereins f. Naturkunde im Herzogthume Nassau. Heft. 8. 1.) Wiesbaden.

1855. MAYR, Formicina austriaca. (Verhandl. d. Zool. botan. Vereins in Wien. Bd. V. Wien 1855).

1860. MEINERT, Bidrag til de danske Myrers Naturhistorie. (Kgl. danske Vidensk. Selskabs skrifter, 5:te Rekke, naturv. og mathem. Afdelning, 5:te Bind). Kjöbenhavn.

1861. MAYR, Die Europäischen Formiciden. Wien.

1863. ROGER, Verzeichniss der Formiciden-Gattungen und Arten. (Berliner Entomol. Zeitschrift. Jahrg. VII. Anhang). Berlin.

1863, 1864. SCHENCK, Naturgeschichte der Ameisen und Anleitung zur Bestimmung der nassaischen Arten. (Programme des Gymnasiums zu Weilburg). Weilburg.

1874. FOREL, Les Fourmis de la Suisse. (Neue Denhschriften der allgem. Schweizer. Gesellschaft f. d. gesammt. Naturwissenschaften). Zürich.

SVENSKA MYROR.

A. Förekomst, lefnadssätt och utbredning.

Camponotus ligniperdus LATR. och

Camponotus herculeanus L. I ihåliga träd, stubbar och under stenar, mossa etc. Allmän öfver hela riket.

Camponotus pubescens FABR. Vistelseort som föregående. Tillhör södra Europa. Är tagen på Öland af BOHEMAN (Riksmuseum), på Gotland enl. NYLANDER.

Tapinoma erraticum LATR. Tillhör södra och mellersta Europa. Lefver i jorden, under stenar, på soliga, torra ställen. Träffas ock fritt kringströfvande på ängar etc. Är funnen på Öland (Borghamn) af BOHEMAN (Riksmuseum). Är bekant för sin egendomliga lukt.

Polyergus rufescens Latr. Tillhör södra och mellersta Europa. Gräfver gångar i jorden, hvilka utmynna i ett hål i jordytan. Vistas såväl på ängar som i skogar. Stundom träffar man ingången till boet midt i hårdt trampade gångstigar, t. o. m. körbanor. Röfvar puppor, larver och enligt berättelse äfven utbildade arbetare af **Formica fusca** och **rufibarbis**, hvilka den håller som slafvar, och låter mata sig af dem. Funnen på Öland af Boheman (Riksmuseum).

Formica pressilabris Nyl. Sällsynt. Tagen af mig vid Upsala (Slottsbacken, ofvanför badinrättningen). Öland, Småland och Bohuslän af Boheman (Riksmuseum). Bygger på soliga, torra ställen sina små låga stackar af afbitna grässtrån och murkna träbitar. Finnes ock under stenar.

Formica exsecta Nyl. Allmän i hagmark. Bygger som föregående.

Formica sanguinea Latr. Allmän. Bygger under och omkring stenar. Stackarna bestå af grofva qvistar och småsten. Är mycket liflig och vildsint. Biter häftigt. Röfvar puppor af **F. fusca** och **rufibarbis** och håller sedan de utkläckta arbetarne som slafvar. Dess egna puppor dels nakna, dels inspunna.

Formica rufa L. Allmän. Bygger höga stackar i barrskogar.

Formica pratensis de Geer. Allmän på öppna ställen. Bygger låga, platta stackar af grofva qvistar och småstenar. Öfvergår omärkligt i **F. rufa.**

Formica truncicola Nyl. Tämligen sällsynt. Jag har en gång funnit en vingad hona på Upsala gator ($^{14}/_{7}$ 68) och likaledes en hona i Norrköpingstrakten. Skall vara funnen i Stockholmstrakten. Är troligen allmännare. Bygger ej stackar, utan träffas under barken på murkna eller kullhuggna träd, äfven i jorden, sällan under stenar. Älskar varma, för vind skyddade lokaler i skogar etc.

Formica fusca L. Allmän. Bygger i jorden eller i murket trä, utan att hopa stackar. Pupporna nakna eller inspunna. Röfvas af **F. sanguinea** och **Polyergus rufescens.**

Formica gagates Latr. Sällsynt. Ej med säkerhet funnen i Sverige. Funnen i Danmark. Öfvergår i föregående. »Träffas ofta på ekar.» Skall hafva en egendomlig lukt.

Formica cinerea Mayr. Sällsynt. Bor i jorden, under stenar. Öfvergår, likasom föregående, i **F. fusca.**

Formica rufibarbis Fabr. Tämligen allmän. Gräfver gångar i jorden, under stenar, under grästorfven o. s. v. Då hon någon gång uppför en kulle, består denna uteslutande af jord. Lefver stundom i slafveri hos **Form. sanguinea** och **Polyergus rufescens.** — Är mycket liflig och benägen att bitas.

Lasius fuliginosus Latr. Mindre allmän. Själf har jag tagit den vid Norrköping, i Kolmoren (Tyrstorp och Torshag), på Gotland (Torsborgen), på Björkö i Mälaren och vid Upsala. Riksmuseum har den från Småland (Boheman). Bekant för sin egendomliga mysklika lukt.

som är så stark, att den en gång ledt mig till upptäckt af en stor koloni, innan jag ännu sett någon af dess invånare. Bygger i murkna träd och träffas vanligen krypande i massor på stammen af det träd, der den har sitt bo. Boet är synnerligen konstfärdigt bygdt i och under stammen. Lefver såväl i barr- som löfskog. Ofta finner man arbetare, hvilkas abdomen är uppsväld som en blåsa.

Lasius niger L. En af de allmännaste svenska myror. Bygger i jorden, under stenar, i stubbar och uppför ofta tufformiga jordkullar.

Lasius alienus FÖRSTER. Betydligt sällsyntare än **L. niger**, hvars lefnadssätt den delar. Af mig funnen i Östergötland (Kolmoren) och på Gotland af G. LINDSTRÖM på Stora Carlsö. Träffas stundom hos **Formica sanguinea**.

Lasius mixtus NYL. Tämligen sällsynt. Af mig funnen vid Upsala, i Stockholm (vingade) och på Björkö i Mälaren. I Dalarne (Söderbärke s:n) af amanuensen H. A. EURÉN. Lefver i jorden under stenar och grästorf. Träffas mest i löfskog.

Lasius umbratus NYL. Sällsynt. Af mig funnen i Kolmoren, Korpklint; (svärmade $^{19}/_{7}$ 1869), och vid Upsala (svärmade $^{24}/_{8}$ 1869). Bygger i jorden, under stenar, på gamla murar, alltid på torra, soliga ställen.

Lasius flavus FABR. Allmän öfverallt. Bygger i jordhögar och under stenar.

Solenopsis fugax LATR. Sällsynt. Blott funnen på Öland af BOHEMAN (Riksmuseum). Bor i jorden, under stenar, mera sällan under mossa. Skall vara af ilsket lynne.

Stenamma nitidula NYL. och

Stenamma læviuscula FÖRSTER lefva båda i stackarne hos **Formica rufa** och äro icke sällsynta, men väl svåra att få reda på. Jag har funnit dem ungefär lika vanliga och i samma stack, i Kolmoren, på Björkö och på Gotland. Båda formerna finnas också bland några ex. tagna i Östergötland af d:r EMIL HAGLUND. Man erhåller dem bäst genom sållning. Hanarne äro sällsynta och böra efterspanas. *Vingade* honor äfven tämligen sällsynta.

Tomognathus sublævis NYL. Sällsynt. En enda individ (arbetare), funnen af mig i en koloni af **Leptothorax tuberum** vid Tyrstorp i Kolmoren ($^{21}/_{7}$ 1869). Lefver som parasit eller gäst(?) hos **Leptothorax**-arterna. ♀ och ♂ hittills okända. — (Lätt att igenkänna på sitt stora, nästan rektangulära, baktill urskurna hufvud).

Myrmica lævinodis NYL. Allmän i löfskog (Kolmoren, Upland, Gotland), under stenar, bark, i stubbar, under löf, mossa o. s. v. Väljer helst fuktiga lokaler.

Myrmica ruginodis NYL. Allmän. Vistelseort lika med **M. lævinodis**.

Myrmica rugulosa NYL. Sällsynt form. Jag har ej med säkerhet kunnat identifiera den. Funnen i Danmark.

Myrmica sulcinodis NYL. Ej allmän. Synes mest tillhöra bergstrakterna. I Kolmoren har jag alltid träffat henne på de högsta ber-

gen, under platta stenar, som ligga kringströdda i den på berghällarna växande hvitmossan, aldrig i dalarna. Äfven för öfrigt i Östergötland och i Upland, alltid på berghällar.

Myrmica lobicornis Nyl. Tämligen allmän. Träffas under stenar o. s. v. i likhet med de föregående arterna. Östergötland, Gotland; stora Carlsö (G. Lindström).

Myrmica scabrinodis Nyl. Tämligen allmän under stenar etc. i löflundar. Östergötland, Gotland o. s. v.

Leptothorax acervorum Fabr. Tämligen allmän i skogar, under bark, stenar, mossa etc. Hos denna och följande arter lefver **Tomognathus sublævis.**

Leptothorax muscorum Nyl. Ej sällsynt. Träffas på samma lokaler, som föregående. Oftast har jag funnit den under mossa, i springorna af vittrande stenar i skogar.

Leptothorax tuberum Nyl. Mindre allmän. Träffas ibland i stora samhällen under stenar. Denna och föregående art har jag hittills blott träffat i bergstrakter (Kolmoren) och på Gotland. — St. Carlsö (G. Lindström).

B. Analytiska tabeller.

Formicariæ.

Första abdominalsegmentet, eller första och andra afsnörda till ett skaft (*petiolus*). Antennerna piskformiga, 10—13-ledade. Hanar och honor vingade, arbetarne utan vingar.

Formicariæ. Petiolus	enledad, abdomen	ej hopsnörd mellan 1:a och 2:dra segmentet[1]	I. **Formicidæ.**
		hopsnörd mellan 1:a och 2:a segmentet	II. **Poneridæ.**
	tvåledad		III **Myrmicidæ.**

Slägten.

I. Underfam. Formicidæ.

Honor (♀) och *arbetare* (☿).

1. Antennerna fästa ett stycke ofvanför bakkanten af *clypeus*. Pannlisterna S-formigt böjda. Pannfältet otydligt, ungefär 2 gånger så långt, som bredt. (Thorax hos ☿ ofvan bågformigt böjdt, utan inskärning mellan meso- och metanotum; ☿ sakna punktögon. I. **Camponotus** Mayr.

---

[1] Då petiolus är ett metamorfoseradt första abdominalsegment, vore naturligtvis morfologiskt riktigare att här säga »2:a och 3:e», men enligt vedertaget bruk menas här och i det följande med abdomen blott den del deraf, som icke är afsnörd till en vare sig en- eller tvåledad petiolus.

» » fästa i vinkeln mellan pannlisterna och bakkanten af clypeus .... 2.

2. Clypeus skjuter in emellan (förbi) antennhålorna .... 3.
Clypeus når ej förbi antennhålorna .... 4.

3. Den vågräta (främre) delen af metanotum skiljd från den bakre, starkt urhålkade, sluttande delen genom den på båda sidor till en tagg utdragna, skarpa kanten. Petiolus med tjockt, starkt framåt böjdt fjäll. ♀ vingar med två cubitalceller........ **Hypoclinea** Mayr.
Metanotum hvälfdt, otandadt; dess sluttande yta ej urhålkad. Petiolus 4-kantig, utan tydligt fjäll, betäckt af den framtill uppsvälda abdomen. ♀ vingar med en cubitalcell .... 2. **Tapinoma** Först.

4. Mandiblerna cylindriska, böjda, smala, tillspetsade, utan tandad tuggkant. Petiolus med ett uppstående, ovalt, tjockt fjäll........ 3. **Polyergus** Latr.
Mandiblerna platta, med tuggkant .... 5.

5. Pannfältet tydligt begränsadt. Punktögon tydliga. Antennernas 2—5:te flagellarleder längre än de följande (sista leden undantagen) .... 4. **Formica** (Lin.)
Pannfältet otydligt. Punktögonen små, otydliga. 2—5:te flagellarlederna kortare än de följande........ 5. **Lasius** Fabr.

Hanar.

1. Vingarna med två cubitalceller. Petiolus kulformig, utan fjäll........ **Hypoclinea** Mayr.
Vingarna med en cubitalcell .... 2.

2 Mandiblerna cylindriska .... 3. **Polyergus** Latr.
» platta, med tuggkant........ 3.

3. Sista abdominalsegmentets bukskena inskuren i midten, ända till basen .... 2. **Tapinoma** Först.
» » ej inskuren i midten .... 4.

4. Genitalia stora; pannfältet lika långt som bredt, tydligt begränsadt .... 4. **Formica** (L).
» mycket små; pannfältet dubbelt så långt som bredt, ej tydligt begränsadt 5

5. Antennerna fästa ett stycke ofvan för clypeus: pannlisterna långa, S-formigt böjda .... 1. **Camponotus** Mayr.
Antennerna fästa invid bakkanten af clypeus; pannlisterna korta, bakåt divergerande .... 5. **Lasius** Fabr.

II. Underfam. Poneridæ.

♂ ♀ ☿

Bakkroppen insnörd mellan första och andra segmentet. Petiolus bär ett tjockt fjäll........ **Ponera** Latr. (s. str).

III. Underfam. **Myrmicidæ**.

Petiolus utgöres af två, vanligen kulformiga leder.[1]

Arbetare.

1. Antennerna 10-ledade. Klubban består af två leder, mycket stora, större än de öfriga lederna af flagellum. Clypeus med två upphöjda längslister, som i främre kanten framskjuta som två tänder. Metanotum utan spetsiga taggar .... 6. **Solenopsis** WESTW.
   Antennerna 11—12-ledade. Metanotum med två bakåt eller uppåt riktade spetsiga taggar .... 2.
2. Bakre leden af petiolus på undersidan med en framåt riktad tagg .... 3.
   Bakre delen etc. utan tagg .... 4.
3. Mandiblernas tuggkant tandad. Maxillarpalperna 4-ledade, labialpalperna 3-ledade. Clypeus stor. 7. **Stenamma** WESTW.
   Mandiblernas tuggkant hel, otandad. Maxillarpalperna 5-ledade, Labialpalperna 3-ledade. Clypeus liten .... 8. **Tomognathus** MAYR.
4. De tre sista antennlederna tillsamman *kortare* än de öfriga lederna af flagellum tillsamman. — Pro- och mesonotum ej puckelformigt upphöjda; pannfältet bakåt spetsigt; maxillarpalperna 6-ledade; labialpalperna 4-ledade; skenbenssporrarna kamtandade.[2] .... 9. **Myrmica** (LATR.)
   De tre sista antennlederna tillsamman lika långa eller längre än de öfriga flagellarlederna tillsamman .... 5.
5. Bakre kanten af clypeus mellan mandibelledgången och pannlisten *ej* uppböjd. Thorax smal, mer än dubbelt så lång som hög. Maxillarpalperna 5-ledade. Labialpalperna 3-ledade .... 11. **Leptothorax** MAYR.
   Bakre kanten af clypeus, mellan mandibelledgången och pannlisten, uppböjd i form af en upphöjd list, som framtill begränsar antenngropen. Thorax kort, hög. Maxillarpalperna 4-ledade. Labialpalperna 3-ledade .... 10. **Tetramorium** MAYR.

Honor.

1. Antennerna 11-ledade; klubban af två mycket stora leder. Hufvudet för öfrigt som hos arbetarne. Metanotum utan spetsiga taggar. Storlek betydligt större än ☿ .... 6. **Solenopsis** WESTW.

---

[1] Då andra petiolarleden är morfologiskt liktydig med segment 1 hos de föregående underfamiljerna (riktigare segment 2; se noten sidan 8), hafva myrmiciderna naturligtvis ett segment mindre än dessa, i den egentliga abdomen.

[2] De senare karaktererna till skilnad från det sydeuropeiska slägtet *Aphægonaster* MAYR (*Atta* auctorum).

Antenner 11—12-ledade, ej med klubba af två stora leder .... 2.
2. Bakre leden af petiolus på undersidan med en framåt riktad tagg. (Metanotum med två spetsiga taggar) .... 7. **Stenamma** Westw.
Bakre petiolarleden utan tagg på undre sidan .... 3.
3. Framvingarna med halfdelad cubitalcell. Sporrar kamformiga .... 9. **Myrmica** (Fabr.)
Framvingarnas cubitalcell ej alls delad; sporrarna enkla .... 4.
4. Maxillarpalperna 5-ledade; labialpalperna 3-ledade. Bakre kanten af clypeus *icke* uppböjd mellan pannlisten och mandibelledgången. Honorna föga större än arbetarne .... 11. **Leptothorax** Mayr.
Maxillarpalperna 4-ledade; labialpalperna 3-ledade. Bakre kanten af clypeus uppböjd till en upphöjd list, som mellan pannlisten och mandibelledgången begränsar antenngropen framåt. Honorna 2—3 gånger så stora som arbetarne .... 10. **Tetramorium** Mayr.

Hanar.

1. Mesonotum med två djupa, bakåt konvergerande linier, som något bakom midten förena sig till en midtfåra, hvilken går till mesonoti bakre kant. Antennerna 12-ledade .... 6. **Solenopsis** Westw.
Mesonotum utan dessa konvergerande linier .... 2.
2. Vingarna med halfdelad cubitalcell. Antennerna 13-ledade; första flagellarleden kortare än de följande 9. **Myrmica** (Latr.)
Vingarna med odelad cubitalcell .... 3.
3. Antennerna 12—13-ledade .... 4.
Antennerna 10-ledade; andra flagellarleden lång, längre än skaftet. Mandiblerna platta, med tandad tuggkant .... 10. **Tetramorium** Mayr.
4. Clypeus kölad. Mandiblerna tretandade. Pannfältet smalt, djupt. Metanotum förlängdt. Antennerna 13-ledade .... 7. **Stenamma** Westw.
Clypeus ej kölad. Pannfältet otydligt. Metanotum kort. Antennerna 12—13-ledade .... 11. **Leptothorax** Mayr.

Arter.

I. Underfam. **Formicidæ.**

1. **Camponotus** Mayr.

Arbetare.

1. Svart, glanslös. Abdomen rikt beklädd med långa utstående ljusa hår; den öfriga kroppen sparsammare behårad. L. 8—13 mm. .... **C. pubescens** Fabr.

Thorax, petiolus och benen rödbruna .... 2.

2. Främre hälften af första abdominalsegmentet samt flagellum rödbruna. Abdomen för öfrigt svartbrun, glänsande, sparsamt besatt med korta, tilltryckta hår. L. 8—14 mm. .... **C. ligniperdus** LATR.

Första abdominalsegmentet helt och hållet svart, eljes färgen lika med föregående art. Abdomen glanslös, rikare besatt med korta, tilltryckta hår. Storlek som föregående .... **C. herculeanus** L.

Honor.

1. Thorax svart, sällan med en röd fläck på sidorna. Hufvud och abdomen svarta, glanslösa. Benens ledgångar och tarserna rödbruna. L. 13—15 mm. .... **C. pubescens** LATR.

Thorax, med undantag af mesonotum och scutellum rödbruna, likaså petiolarfjället och lårbenen .... 2.

2. Främre hälften af första abdominalsegmentet rödbrun; abdomen glänsande, nästan hårlös. L. 16—18 mm. .... **C. ligniperdus** LATR.

Första abdominalsegmentet med en liten rödbrun fläck närmast petiolus. Hufvud, thorax och främre tredjedelen af abdominalsegmenten glänsande, de bakre två tredjedelarna matta, besatta med korta tilltryckta hår .... **C. herculeanus** L.

Hanar.

1. Helt och hållet svart. Clypeus och kinderna med spridda fördjupade punkter. Petiolarfjället halfmånformigt urskuret. L. 9—10 mm. .... **C. pubescens** FABR.

Svart, mandiblernas spetsar, flagellum, benens ledgångar och tarserna brungula eller rödbruna. Petiolarfjället svagt urskuret .... 2.

2. Vingarna brungula. Fjället grundt urskuret. L. 9—12 mm. .... **C. ligniperdus** LATR.

Vingarna ljusare än föregående. Fjället bredt men grundt urskuret. L. 9—11 mm. .... **C. herculeanus** L.

Hypoclinea MAYR.

Den enda europeiska arten, **H. quadripunctata** L., hvars arbetare och honor äro lätt igenkända på sina fyra hvitgula fläckar på den svarta abdomen (hufvudet svart, thorax och petiolus röda), tillhör södra Europa, men kan möjligen finnas på Öland eller Gotland. Bor i murkna träd.

2. **Tapinoma** FÖRSTER.

Arbetare.

Glänsande svart, med tilltryckta fina, hvita hår. Käkar, antenner och ben mörka. L. 2—3,5 mm. .... **T. erraticum** LATR.

Honor.

Som arbetarne. Vingarne något dunkla. L. 4,5—5 mm. **T. erraticum** Latr.

Hanar.

Brunsvart. Ventralplattan (hypopygium) smal, dubbelt så lång, som bredden baktill. L. 4—5 mm. ...... **T. erraticum** Latr.

3. Polyergus Latr.

Arbetare.

Brunröd, glanslös. De cylindriska, spetsiga, något böjda öfverkäkarna samt pannfältet starkt glänsande. L. 6,5—7 mm. .... **P. rufescens** Latr.

Honor.

Brunröd, nästan som arbetarne, blott något mera glänsande, isynnerhet hufvudet och mesonotum; postscutellum och thorax, segmentens kanter vanligen svarta. Vingarna brunaktiga, mot spetsen vattenklara. L. 9,5—10 mm .... **P. rufescens** Latr.

Hanar.

Svartbrun. Mandiblernas spetsar, de yttre genitalia, benen delvis och antennerna brungulaktiga. Hufvud och thorax matta, glanslösa; fjället och bakkroppen något glänsande. Vingarna vattenklara. L. 7 mm. **P. rufescens** Latr.

4. Formica (L.)

Arbetare.

1. Hjässan och fjället halfmånformigt urskurna .... 2.
   Hjässan och petiolarfjället icke halfmånformigt urskurna............ 3.
2. Maxillarpalperna långa, 6-ledade, nå, lagda bakåt, nästan till nackhålet. Framkanten af clypeus icke uppvikt. Pannfältet glänsande. Petiolarfjället djupt halfmånformigt inskuret. Brunröd, glanslös; abdomen brunsvart. L. 5—7 mm. .... **F. exsecta** Nyl.
   Maxillarpalperna korta, 5-ledade, nå föga utom munöppningens bakre kant. Framkanten af clypeus uppvikt; derinnanför en svag insänkninng. Pannfältet mycket fint tvärstrieradt, föga glänsande eller matt. Fjället svagt halfmånformigt inskuret. Färg ungefär som föregående. L. 4—6,5 mm. .... **F. pressilabris** Nyl.
3. Framkanten af clypeus i midten djupt inskuren. Pannfältet glanslöst. Brunröd, abdomen brunsvart. L. 6—9 mm. .... **F. sanguinea** Latr.
   Framkanten af clypeus ej inskuren i midten .... 4.

4. Pannfältet starkt glänsande, glatt eller ytterst fint strieradt .... 5.
Pannfältet matt, fint strieradt .... 8.
5. Hela kroppen glänsande becksvart, sparsamt beklädd med tilltryckta småhår. Abdomen ytterst fint tvärstrierad och föga punkterad. L. 4—7 mm. ...... F. gagates Latr.
Kroppen glanslös, thorax röd, med eller utan mörkare fläckar .... 6.
6. Lifligt roströd, helt och hållet beklädd med korta, uppstående hår. Ögonen håriga. Antennernas spetsar och abdomen, med undantag af främre hälften af första segmentet, brunaktiga. L. 4—9 mm. ...... F. truncicola Nyl.
Brunröd, hufvud och abdomen svartbruna .... 7.
7. Ögonen nakna. Pronotum röd eller med en liten svartbrun fläck. L. 6—9 mm. .... F. rufa (L.)
Ögonen håriga. Pronotum med en större svartbrun fläck. Smärre individer nästan helt och hållet svartbruna. L. 4—9 mm. (F. congerens Nyl.) .... F. pratensis de Geer.
8. Kroppen tätt beklädd med fina, tilltryckta hår, derigenom grått sidenglänsande. Grundfärgen eljest brunsvart. Antenner, kinder och ben rödaktiga. L. 5—7 mm. .... F. cinerea Mayr.
Kroppen sparsamt beklädd med tilltryckta småhår, ej sidenglänsande .... 9.
9. Brunsvart, mandibler, antenner och ben rödaktiga. Abdomen tätt punkterad (se F. gagates). L. 5—7 mm. F. fusca (L.)
Roströd med mörkbrun panna, nacke och abdomen, eller brun med kinderna och kanterna af pronotum rödaktiga. Svagt sidenglänsande. L. 5—7,5 mm. (F. cunicularia Latr.) .... F. rufibarbis Fabr.

Honor.

1. Hjässan och fjället djupt halfmånformigt urskurna .... 2.
Hjässa och fjället ej halfmånformigt urskurna .... 3.
2. Maxillarpalper och clypeus såsom hos arbetarne. Öfre delen af hufvudet, antennerna, thorax ofvanpå bruna, för öfrigt rödaktig, vingarna brunaktiga. L. 7—9 mm. .... F. exsecta Nyl.
Maxillarpalperna och clypeus såsom hos arbetarne. Mörkt kastaniebrun eller svart; främre delen af hufvudet, sidorna och undersidan af thorax, petiolus och basen af fjället, låren och ändan af abdomen rödaktiga. Vingarna vattenklara, med brunaktiga nerver. L. 6—7,5 mm. .... F. pressilabris Nyl.
3. Clypeus inskuren i midten af framkanten. Pannfältet matt. Brunröd; abdomen svartaktig; öfre delen af

hufvudet, flagellum, tibierna och tarserna brunaktiga. Vingarna brunaktiga. L. 9—11 mm. .... **F. sanguinea** LATR.
Clypeus ej inskuren i midten .... 4.

4. Pannfältet slätt, starkt glänsande .... 5.
Pannfältet matt, fint skulpteradt. Abdomen längre än bred .... 8.

5. Becksvart, lik arbetarne. Abdomen mycket längre än bred. L. 9—11 mm. .... **F. gagates** LATR.
Thorax röd, med svartbruna fläckar på öfre delarna. Abdomen obetydligt längre än bred .... 6.

6. Abdomen starkt glänsande, hårlös, svartbrun L. 9—11 mm. .... **F. rufa** (L.)
Abdomen matt, rikt beklädd med tilltryckta hår .... 7.

7. Thorax och abdomens öfversida utan uppstående hår. Abdomen (förutom främre delen af första segmentet), öfre delarna af thorax och hufvudet, svartbruna. L. 9—11 mm. .... **F. pratensis** DE GEER.
Thorax, hufvud och abdomen rikligt besatta med långa, utstående hår. Lifligt roströd; pannan, tre längsstreck på metanotum eller hela mesonotum och scutellum, bakre delen af abdominalsegmenten eller hela abdomen, med undantag af främre $^3/_4$ af första segmentet, svartbruna. L. 9—11 mm. .... **F. truncicola** NYL.

8. Abdomen glatt, glänsande, mycket sparsamt beklädd med korta tilltryckta hår. Brunsvart, mandibler, antenner och ben rödbruna. L. 9—10 mm. .... **F. fusca** (L)
Abdomen glanslös, tätt punkterad, rikllgt beklädd med korta tilltryckta hår och derigenom skimrade i grått .... 9.

9. Brunsvart, rikligt behårad; antenner, mandibler, kinder och ben rödbruna. L. 9—11 mm. .... **F. cinerea** MAYR.
Gulröd till svartbrun; isynnerhet de mörkare individerna mycket svåra att skilja från föregående. L. 9—11 mm. .... **F. rufibarbis** FABR.

Hanar.

1. Mandiblernas tuggkant 4—5-tandad. Brunsvart, ben och yttre könsdelar gulröda. Clypeus inskuren i framkantens midt. L. 7—10 mm. .... **F. sanguinea** LATR.
Mandiblernas tuggkant utan tänder, skärande, framtill slutande i en trubbig spets .... 2.

2. Hufvudets bakre del och fjället starkt bågformigt urskurna .... 3.
Hufvudets bakre del föga eller icke urskuren........................ 4.

3. Maxillarpalperna 6-ledade, långa, nå nästan till nackhålet. Ögonen ludna. L. 6—9 mm. .... **F. exsecta** NYL.
Maxillarpalperna 5-ledade, korta, nå föga utom mun-

öppningens bakre kant. Ögonen nakna. L. 5—7,5 mm. .... **F. pressilabris** NYL.
4. Hufvud och thorax rikt beklädda med utstående borst .... 5.
Hufvud och thorax nästan utan hår. Kroppen smal .... 8.
5. Ögonen nakna. Kroppen smal. L. 10 mm .... **F. cinerea** MAYR.
Ögonen ludna. Kroppen bred .... 6.
6. Pannfältet glänsande. Fjället relativt tjockt och kort. **F. truncicola** NYL.
Pannfältet ej glänsande .... 7.
7. Ögon och abdomen med få utstående hår .... **F. rufa** L.
Ögon och abdomen med talrika utstående hår. **F. pratensis** DE GEER.
8. Vingarna till midten brunaktiga .... **F. gagates** LATR.
Vingarna vattenklara eller föga mörka .... 9.
9. Fjället bredt urskuret .... **F. rufibarbis** FABR.
Fjället icke urskuret .... **F. fusca** L.

5. Lasius FABR.

Arbetare.

1. Svart, starkt glänsande, blott med spridda, korta, utstående hår. Mandibler, flagellum och tarser rödaktiga. Benen för öfrigt och antennskaften bruna. Hufvudet stort, hjertformigt. De tre punktögonen små, men tydliga. L. 4—5 mm. .... **L. fuliginosus** LATR.
Thorax brun, gulbrun eller gul. Abdomen rikt betäckt med tilltryckta hår .... 2.
2. Kroppen brun .... 3.
Kroppen gul .... 4.
3. Antennskaft och tibier med utstående hår. L. 3—4 mm. **L. niger** L.
Antennskaft och tibier utan utstående hår. L. 2,5—3 mm. .... **L. alienus** FÖRST.
4. Öfre sidan af thorax och abdomen sparsamt beklädda med korta, uppstående hår. Fjället relativt lågt (dock högre än hos **L. flavus**), med en urskäring i toppen. L. 3,5—4 mm. .... **L. mixtus** NYL.
Öfre sidan af thorax och abdomen rikligt beklädd med långa, uppstående hår .... 5.
5. Antennskaft och skenben med nästan vinkelrätt utstående borst. L. 4—5,5 mm. .... **L. umbratus** NYL.
Antennskaft och skenben utan utstående borst. L. 2—4 mm. .... **L. flavus** FABR.

Honor.

1. Svart, glänsande. Hufvudet hjertformigt, baktill djupt urskuret. Vingarna till midten bruna. För öfrigt som arbetarne. L. 6 mm. .... **L. fuliginosus** LATR.
Brun eller gulbrun. Abdomen tilltryckt hårig .... 2.

2. Hufvudet litet, smalare än thorax, ej inskuret baktill. Thorax bred. Abdomen mycket bredare än thorax. Fjället mycket stort i förhållande till arbetarnes .... 3.
   Hufvudet bredare än thorax, baktill djupt urskuret. Thorax tämligen smal. Abdomen föga bredare än thorax. Fjället mindre stort relativt till arbetarnes .... 5.
3. Antennskaft och skenben med fina, utstående hår. Vingarna vattenklara. L. 7—10 mm. .... **L. niger** L.
   Antennskaft och skenben utan, eller nästan utan utstående hår .... 4.
4. Vingarna vattenklara. Mörkbrun, mandibler, antenner och ben rödgula. Abdomens undersida icke ljusare än öfversidan. L. 7—9 mm. .... **L. alienus** Först.
   Vingarna till midten brunaktiga. Brun, öfre sidan af hufvud och thorax mörkbrun. Abdomen undertill ljusare än öfversidan. L. 7—9 mm. .... **L. flavus** Fabr.
5. Skenbenen med utstående borst. Öfre sidan af thorax och abdomen rikt besatt med korta borst. Fjället oftast med inskärning. L. 7—8 mm. .... **L. umbratus** Nyl.
   Skenbenen utan utstående borst. Thorax och abdomen ofvan nästan utan borst. Fjället föga eller alls icke urskuret. Rödbrun; munnen, undersidan af hufvud och thorax, metanotum, större delen af fjället och benen rödgula. L. 6—8 mm. .... **L. mixtus** Nyl.

Hanar.

1. Mandiblernas tuggkant skärande, blott med en stor tand framtill .... 2.
   Mandiblernas tuggkant 5-tandad. Pannrännan alltid tydlig. Vingarna till midten bruna. 5
2. Svart, glänsande; flagellum, benens leder och tarserna gulbruna. Hufvudet baktill urskuret. Abdomen med spridda grofva punkter. Vingarna till midten brunaktiga. L. 4—5 mm. .... **L. fuliginosus** Latr.
   Svartbrun; flagellum och ben gulbruna. Hufvudet ej urskuret baktill. Abdomen utan grofva punkter........ 3.
3. Pannrännan otydlig; pannan ofta med ett tvärintryck. Ögonen mycket fint håriga. Antennskaft och skenben med utstående hår. Vingarna vid basen svagt brunaktiga. (Mandiblerna mycket sällan med antydning till tänder). L. 3—4 mm. .... **L. flavus** Fabr.
   Pannrännan mycket tydlig. Pannan utan tvärintryck. Vingarna vattenklara .... 4.
4. Antennskaft och skenben utan utstående hår. Pannan glänsande. L. 3,5—4 mm. .... **L. alienus** Först.

Antennskaft och skenben med utstående hår. L. 4—5 mm. .... **L. niger** L.

5. Ögonen nästan kala. L. 4—4,5 mm.................... **L. mixtus** Nyl.

Ögonen tydligt håriga. L. 3,5—4,5 mm............. **L. umbratus** Nyl.

II. Subfam. Poneridæ.

Ponera Latr.

Ingen art af detta slägte är funnen i Sverige, men då **Ponera puuctatissima** Rog. är funnen i växthus i Köpenhamn och Berlin, torde det vara skäl att på liknande ställen äfven hos oss eftersöka den, eller **P. contracta** Latr.

III. Underfam. Myrmicidæ.

6. Solenopsis Westw.

Arbetare.

Gul eller brungul, första abdominalsegmentet vanligen mörkare ofvanpå. Glatt, glänsande, föga punkterad, rikligt beklädd med utstående hår. L. 1,7—2,5 mm. .... **S. fugax** Latr.

Honor.

Svartbrun, mandibler, antenner och ben gulbruna. Hela kroppen rikligt beklädd med utstående hår och glänsande. L. 6,3—6,5 mm. .... **S. fugax** Latr.

Hanar.

Svart, glänsande, rikligt beklädd med utstående hår; mandibler, antenner och ben bruna. Mandibler och panna längsstrierade. Clypeus glatt; hufvud, pronotum, metanotum och petiolus fint rynkiga. Mesonotum med spridda grofva punkter. Abdomen glatt. L. 4—4,5 mm. .... **S. fugax** Latr.

7. Stenamma Westw.

Arbetare.

Antennerna 12-ledade. Flagellum långsamt tilltagande i tjocklek mot spetsen, med 5-ledad klubba. Skaftet så långt som de 7 första lederna af flagellum tillsamman. — Gulröd, abdomen till större delen brun. Starkt glänsande, nästan hårlös. L. 2,5—3,3 mm. .... **S. nitidula** Nyl.

Antennerna 11-ledade. Flagellum hastigt tilltagande i tjocklek mot spetsen, med 3-ledad klubba. Skaftet så långt som

de 8 första lederna af flagellum tillsamman. — Färg och storlek som föregående .... **S. læviuscula** Först.

Honor.

Antenner 11-ledade. Flagellum med 3-ledad klubba, skaftet så långt som de 8 första lederna af flagellum. — Gulröd, pannan, ryggen och till en del sidorna af thorax brunaktiga; abdomen brunsvart. L. 3—3,5 mm. **S. læviuscula** Förster.

Af **S. nitidula**, med 12-ledade antenner, har jag ännu ej träffat exemplar.

Hanar.

Svartbrun. Mandibler, antenner, kanterna af pronotum och fötterna gulbrunaktiga. Föga behårad. Hufvud och thorax fint strierade och nästan matta. Mandiblerna, framdelen af mesonotum, basaldelen och den sluttande delen af metanotum, petiolus och abdomen glänsande. Antennerna 13-ledade, skaftet kortare än de 3 första lederna af flagellum tillsamman. L. 3,5 mm. .... **S. nitidula** Nyl.

Anm. Att jag i denna preliminära förteckning upptagit Nylanders och Försters arter som skilda, har mera skett derför, att jag velat, på ett så i ögonen fallande sätt som möjligt, fästa uppmärksamheten på båda dessa formers tillvaro i vårt land och nödvändigheten af deras närmare studerande, än derför att jag är bestämdt öfvertygad om att de anförda karaktererna äro fullt konstanta. Att antalet leder å antennerna kan variera, är en känd sak (jag eger dessutom sjelf en **Stenamma** med blott 10-ledad antenner!), men då med det olika antalet leder i detta fall följer en konstant olikhet i form, ehuru denna olikhet ej af andra myrmekologer iakttagits, synes mig förhållandet förtjäna uppmärksamhet. Så mycket är visst, att såväl Förster som Mayr misstaga sig, då de påstå att Nylanders uppgift om de 12-ledade antennerna hos hans **nitidula** måste bero på ett skrif- eller observationsfel. Båda de anförda formerna äro hos oss ungefär lika allmänna, såväl på fastlandet som på Gotland. Ännu en annan omständighet bör framhållas. De här efter Mayr och Forel beskrifna hanarne hafva 13-ledade antenner. Hos det närstående slägtet **Leptothorax** är regel, att då ☿ och ♀ hafva 11-ledade antenner, hafva ♂ 12-ledade och då lederna hos ☿ och ♀ äro 12, hafva ♂ 13; således alltid ♂ en led mera än ☿ och ♀, och detta är så karakteristiskt för flertalet europeiska myror, att de enda mig bekanta undantagen finnas inom slägten **Strongylognathus** (☿ ♀ 12 leder, ♂ 10), **Tetramorium** (☿ ♀ 12 leder, ♂ 10), **Solenopsis** (☿ 10 leder, ♀ 11 och ♂ 12) och **Anergates** (♀ och ♂ båda 11 leder). Enligt analogi skulle således de hittills kända **Stenamma**-hanarne med 13-ledade antenner tillhöra formen **nitidula** Nyl., emedan det ännu skulle återstå att upptäcka en ♂-form med 12-ledade antenner, som skulle tillhöra formen **læviuscula** Först. Det är härpå jag velat fästa forskares uppmärksamhet.

Om det kommer att visa sig att olikheterna mellan de båda formerna äro konstanta, torde, enligt prioritetslagen, NYLANDERS benämning **nitidula** (af 1846) böra vika för benämningen **S. Westwoodi** STEPH., som redan 1840 tillades hanar med 13-ledade antenner (se WESTWOOD. Introd. class. ins. II. p. 226. T. 86. 11).

8. Tomognathus MAYR.

Arbetare.

Hufvudet stort, nästan rätvinkligt, baktill urskuret. Mandiblerna breda, med skärande, otandad tuggkant. Maxillarpalperna 5-, labialpalperna 3-ledade. Antennerna 11-ledade. Metanotum med två taggar. Andra petiolusleden undertill med ett taggformigt utskott i främre kanten. — Blekt brunröd; abdomen brunaktig. Hufvudet glatt, glänsande; pannan grundt längsstrierad, liksom thorax. Petiolus svagt rynkig. Hela kroppen rikligt beklädd med uppstående grofva hår. L. 3,5—4,5 mm. .... **T. sublævis** NYL.

9. Myrmica LATR.

Arbetare.

1. Antennskaften nära roten svagt bågformigt böjda, utan uppstående tand eller flik .... 2.
   Antennskaften nära roten knäböjda, vid knäet med en uppstående tand eller flik; klubban 3-ledad .... 5.
2. Antennskaften nära roten småningom bågformigt böjda; flagellum med 4-ledad klubba. Hufvudets sidor nätmaskiga, maskorna inuti släta, starkt glänsande. Pannfältet glatt, glänsande .... 3.
   Antennskaften nära basen hastigt bågformigt böjda; flagellum med treledad klubba. Nätmaskorna å hufvudets sidor inuti släta eller korniga. Pannfältet helt eller delvis strieradt på längden .... 4.
3. Båda lederna af petiolus släta, glänsande, blott med svaga sidorynkor. Taggarna kortare än basaldelen af metanotum. Den fördjupade ytan mellan taggarna, metanotum slät och glänsande. Rödgul, mörkare brun på öfversidan af hufvudet och abdomen. L. 4—4,5 mm. ...... **M. lævinodis** NYL.
   Petioli leder starkt rynkiga. Metanotum tvärstrieradt mellan taggarna, som äro lika långa som basaldelen af metanotum. För öfrigt lik föregående. L. 5—5,5 mm. **M. ruginodis** NYL.
4. Nätmaskorna å hufvudets sidor matta, korniga. Längsstrimmorna bakom pannfältet fina, sammanträngda. Pannfältet glatt, blott längsstrieradt å bakre delen. Metanotum slätt och glänsande mellan taggarna. Rödgul, mör-

kare brun å hufvudets och abdomens öfversida. L. 3,5—4,5 mm. .... **M. rugulosa** Nyl.

Nätmaskorna å hufvudets sidor släta, glänsande. Längsstrimmorna bakom pannfältet grofva, tätt sammanträngda. Pannfältet groft strieradt på längden. Metanotum slätt och glänsande mellan taggarna. Brunröd, hufvudets öfre sida och abdomen brunsvarta. L. 5,5—6 mm .... **M. sulcinodis** Nyl.

5. Antennskaften nära roten böjda i nästan rät vinkel, med en tvärsittande flik. Metanotum mellan taggarna glatt och glänsande; taggarna något kortare än basaldelen af metanotum. Pannfältet såsom hos **M. sulcinodis.** Smutsigt brunröd, benen ljusare. Hufvudets öfversida och bakkroppen brunsvarta .... **M. lobicornis** Nyl.

Antennskaften böjda som föregående, vid knäet med en sned, låg flik eller en liten tand eller intetdera. Metanotum fint tvärrynkadt mellan taggarna, som äro lika långa med basaldelen af metanotum. Pannfältet oftast glatt, stundom å bakre delen med från pannan nedlöpande strimmor. Petiolus med grofva rynkor. Rödgul, abdomen och hufvudets öfversida mer eller mindre bruna. L. 3,5—5 mm .... **M. scabrinodis** Nyl.

Honor.

1. Antennskaften nära basen bågformigt böjda, utan utstående flikar eller tand .... 2.

Antennskaften nära basen knäformigt böjda, förtjockade vid knäet, med en utstående flik eller tand; klubban treledad .... 5.

2. Antennskaften småningom bågformigt böjda. Hufvudets sidor nästan glatta, glänsande i nätmaskorna. Pannfältet glatt, glänsande .... 3.

Antennskaften hastigt bågböjda. Hufvudets sidor glatta eller korniga i nätmaskorna. Pannfältet helt och hållet eller delvis längsstrieradt .... 4.

3. Taggarna på metanotum korta, så långa som bredden vid basen, fältet mellan dem slätt, glänsande. Petiolus med nästan släta, glänsande leder. Rödgul eller brunaktigt gulröd; öfre sidan af hufvudet och abdomen vanligen dunklare. L. 6,5—7 mm. .... **M. lævinodis** Nyl.

Taggarna lika långa som basaldelen af metanotum; fältet mellan dem tvärrynkadt. Petiolus groft rynkad, med djupa sidofåror. Färg och storlek som föregående .... **M. ruginodis** Nyl.

4. Hufvudets sidor korniga i de vanliga nätmaskorna. Strimmorna i pannan fina och tätt sammanträngda, gå till en

del ned på pannfältet. Petiolus snarare kornig, än rynkig. Färgen lik **M. lævinodis**. L. 5,5—6,5 mm. **M. rugulosa** Nyl.

Hufvudets sidor glatta och glänsande inom de vanliga nätmaskorna. Pannstrimmorna grofva och föga sammanträngda. Pannfältet alltid helt och hållet strieradt på längden. Petiolus groft rynkig. Brunröd; abdomen och hufvudets öfversida nästan svartaktiga. L. 6,5—7 mm. **M. sulcinodis** Nyl.

5. Antennskaften med en tvärsittande flik vid knäet. Metanotum glatt, glänsande mellan taggarna. Rödbrun; öfversidan af hufvudet, thorax och abdomen, med undantag af båda ändarne svartbruna; thorax ibland fläckig. L. 5—6,5 mm. .... **M. lobicornis** Nyl.

Antennskaften med en liten tand eller en lång uppåt och inåt riktad flik vid knäet. Metanotum tvärrynkadt mellan taggarna. Rödgul, med mörkare brunt på hufvudets och abdomens öfversida samt fläckar på thorax. L. 5,5—6,5 mm. .... **M. scabrinodis** Nyl.

Hanar.

1. Antennskaften hälften så långa som flagellum. Klubban 4—5-ledad .... 2.

Antennskaften korta, lika långa som de 3 första lederna af flagellum tillsamman .... 5.

2. Antennskaftens böjning vid basen rätvinklig. 1:sta, 2:dra och 3:dje lederna af flagellum lika långa. L. 5 mm. **M. lobicornis** Nyl.

Antennskaftens böjning vid basen bågformig .... 3.

3. Pannfältet groft längsstrieradt. L. 5,5—6 mm. ... **M. sulcinodis** Nyl.

Pannfältet glatt och glänsande .... 4.

4. Bakre och mellersta skenbenen med talrika utstående långa hår. L. 5,5 mm. .... **M. lævinodis** Nyl.

Bakre och mellersta skenbenen med tilltryckta, korta hår .... **M. ruginodis** Nyl.

5. Andra leden af flagellum dubbelt så lång som första eller tredje. Tarser, tibier och antenner kort och tilltryckt håriga. L. 5 mm. .... **M. sp.**

Andra leden af flagellum lika lång som första eller tredje .... 6.

6. Tarsernas hår ej långa och talrika, riktade bakåt. L. 4,5—4,7 mm. .... **M. rugulosa** Nyl.

Tarsernas hår långa, talrika, rakt utstående .... 7.

7. Håren å flagellum tilltryckta. L. 5,5 mm. .... **M. sp.**

Håren å flagellum utstående. L. 5,5—6 mm. ... **M. scabrinodis** Nyl.

10. **Tetramorium** Mayr.

Arbetare.

Svart eller svartbrun, stundom gulbrun. Mandibler, flagellum, tarser och benens leder alltid ljusare. Thorax och hufvud

rynkigt strierade på längden. Thorax glatt och glänsande mellan strimmorna. Petiolus rynkig. L. 2,3—3,8 mm. **T. cæspitum** L.

Honor.

Brunsvart, glänsande. Mandibler, flagellum, tarser, stundom benen helt och hållet rödgula. Hufvud, pronotum, sidorna af thorax och metanotum strierade. Mesonotum till större delen och scutellum släta, glänsande. L. 6—8, vanligen 8 mm. .... **T. cæspitum** L.

Hanar.

Brunsvart, glänsande. Mandibler, antenner och ben gulaktiga. Hufvud och metanotum strierade; kroppen för öfrigt nästan slät. L. 6—7 mm. .... **T. cæspitum** L.

11. **Leptothorax** Mayr.

Arbetare.

1. Antennerna 11-ledade .... 2.
   Antennerna 12-ledade .... 3.
2. Benen med utstående hår. Gulröd eller brunröd; öfversidan af hufvudet, klubbdelen af flagellum och öfversidan af abdomen svartbruna. L. 3,3—3,7 mm. ... **L. acervorum** Fabr.
   Benen utan utstående hår. Gulröd, öfversidan af hufvudet och abdomen brun. Antennklubban brunaktig. L. 2,8—3 mm. .... **L. muscorum** Nyl.
3. Benen utan utstående hår. Taggarna på metanotum något längre än halfva basdelen deraf. Hjessan utan längsintryck. Thorax fint strierad. Ryggen svagt böjd, utan intryck mellan meso- och metanotum. Gul eller gulröd; antennklubban, öfversidan af hjessan och ett band tvärs öfver abdomen bruna. L. 2,4—3 mm. .... **L. tuberum** Nyl.

Honor.

1. Antennerna 11-ledade .... 2.
   Antenner 12-ledade .... 3.
2. Benen med utstående hår. Gulröd, öfversidan af hufvudet, antennklubborna och öfversidan af abdomen bruna eller brunsvarta. 3,3—3,7 mm. .... **L. acervorum** Fabr.
   Benen utan utstående hår. Gulröd. Öfversidan af hufvud och abdomen brun. Antennklubborna brunaktiga. L. 2,8—3,5 mm. .... **L. muscorum** Nyl.
3. Brun; mandibler, antennskaft och inre hälften af flagellum, undersidan af petiolus och benen gula. Abdomen undertill smutsgul. Taggarna på metanotum långa. L. 2,8—4 mm. .... **L. tuberum** Nyl.

Hanar.

1. Antennerna 12-ledade. Skaftet kortare än den långa andra leden af flagellum. Mandiblerna tämligen smala, korta, utan tänder .... 2.
   Antennerna 13-ledade, skaftet längre än de icke förlängda andra och tredje lederna å flagellum tillsamman. Mandiblerna med tandad tuggkant .... 3.
2. Mandibler i framkanten rundade, brunsvarta; hufvud, thorax och abdomen rikligt besatta med långa, utstående, hvita hår. Brunsvart, benen bruna, deras leder och tarserna gulaktiga. L. 4—4,5 mm. .... **L. acervorum** FABR.
   Mandiblerna med rak tuggkant, i främre hörnet utdragna till en tandlik flik, brungula. Hufvudet ofvan, thorax och abdomen sparsamt besatta med utstående hår. Svartbrun, benen ljusare. L. 3,5 mm. .... **L. muscorum** NYL.
3. Antennernas andra till och med femte leder dubbelt så långa som tjocka. Mesonotum svagt strierad, men glänsande mellan och på sidorna om de konvergerande linierna. Svartbrun; flagellum, ben och mandibler ljusgula. L. 3 mm. (Ej funnen med koloni) .... **L sp.**

OM
PARNASSIUS MNEMOSYNE L.

AF

JACOB SPÅNGBERG.

Att fjärilar ofta blifvit träffade på vidt skilda ställen, utan att man lyckas fånga dem på mellan liggande lokaler är en gammal känd sak och torde jag nu vara i tillfälle att lemna ytterligare bekräftelse härpå. Förliden sommar fångades nämligen på Alnön nära sågverket Eriksdal, ungefär $1\frac{1}{2}$ mil norr om Sundsvall, den dittills icke norr om Upland funna dagfjärilen Parnassius Mnemosyne i 2:ne exemplar. Då arten första gången blef funnen i Upland var det ock på en ö. Han tyckes således såsom andra sydbor föredraga kusten framför det inre af landet, der temperaturen alltid är lägre.

Stockholm i Juli 1882.

ENTOMOLOGISKA MEDDELANDEN FRÅN SOCIETAS' PRO FAUNA ET FLORA FENNICA SAMMANTRÄDEN ÅREN 1880 OCH 1881

AF

O. M. REUTER.

Då det säkert äfven för entomologer i nordens öfriga länder torde vara af intresse att följa med den entomologiska verksamheten i Finland, har undertecknad här nedan sammanstält de meddelanden, hvilka på Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden blifvit gjorda under den tid, denna tidskrift existerat, och skall äfven framdeles redogöra hvarje år för de derunder på nämda möten hållna föredrag. Societeten lemnar visserligen i tryck meddelanden från förhandlingarne vid sina möten, men dessa utkomma vanligen flera år efteråt, och jag har dessutom här för större öfversigtlighets skull ordnat resp. notiser i systematisk följd, så att äfven detta referat icke torde böra anses öfverflödigt.

Hymenoptera.

Den 6 Mars 1880 företedde hr REUTER några särdeles sirliga kokonger af en Cimbicid, inneslutande lefvande larver och funna af hr BORGSTRÖM i större antal vid Forssa under fodret af en rock uti ett boningsrum. Den 10 April meddelades att numera en imago utkrupit och befunnits vara Clavellaria amerinae LINN., hvarvid omnämdes att kokongens gummihvita färg icke fullt öfverensstämde med ANDRÉS beskrifning derpå i *Spec. d. Hymen. d'Eur.* Föredragaren hade äfven förr observerat att kokongens färg icke alltid är konstant, i det han för flera år sedan iakttagit att en Cimbex-larv, sedan den af en fjäril-larv beröfvats sin röda kokong, började spinna en ny sådan af gummihvit färg.

Den 16 November 1880 förevisade hr ENWALD exemplar af den för Finland nya Bombus hyperboreus SCHÖNH., hvaraf han fångat hanar, honor och arbetare på *Castilleja pallida* och *Geranium sylvaticum* vid Svjätoinos på norra kusten af Rysk-Lappska halfön.

Lepidoptera.

Den 7 Februari 1880 förevisade hr SAHLBERG en Noctuid, sannolikt en varietet af den hittills i Finland icke anträffade, men i södra Sveriges bokskogar lefvande Xanthia aurago, funnen nära Helsingfors af friherre v. BONSDORFF.

Den 5 Februari 1881 företedde hr SAHLBERG för några år sedan vid Kolva i Yläne (Satakunta) tagna exemplar af Melitaea dictynna ESP., hvilken dagfjäril icke förut varit observerad i Finland.

Coleoptera.

Den 7 Februari 1880 anmäldes af hr SAHLBERG Stenostola ferrea SCHR. (Cerambycidae) såsom ny för finska faunan; tre exemplar hade tagits under håfning i gräset nära Helsingfors af BONSDORFF.

Den 16 November 1880 förevisade hr SAHLBERG tvänne för vetenskapen nya arter, tagna af honom i djup granskog. Den ena, Zilora elongata N. SP., afvikande från Z. ferruginea PAYK. genom mera långsträckt kropp med starkare utstående och spetsigare bakhörn på prothorax, hvars öfre sida visade en mycket finare och tätare punktur, togs i Augusti i Teisko kapell (Tavastland) under barken af en torr granstam i sällskap med Pytho abieticola J. SAHLB., för några år sedan upptäckt i Ruovesi. Den andra arten, Agathidium bicolor N. SP., står mycket nära A. seminulum, men afviker bland annat genom mörk antennklubba samt mycket kort och otydlig suturalstrimma på täckvingarne; hittills är den funnen under barken af barrträd i Ruovesi, Idensalmi och Yläne.

Den 4 December 1880 företeddes af hr SAHLBERG trenne för vår och tillika Europas fauna nya skalbaggar, hvilka under sommaren blifvit funna af hr ENWALD i östra och norra delarne af Ryska Lappmarken, nämligen Feronia (Pseudocryobius) infima MÄKL., förut funnen talrik vid nedra Jenisej i Sibirien; den från norra Sibirien hittills bekanta Haliplus sibiricus MOTSCH. och slutligen en ny art af slägtet Bradycellus, stående nära Br. Deutschii SAHLB., men väl skild genom mindre storlek och mörkare färg, äfvensom genom hvälfda mellanrum mellan täckvingarnes strimmor, åt hvilken vid Ponoj funnen art föreslogs namnet Br. Enwaldi.

Vid samma möte framlade friherre A. v. BONSDORFF ett i Parikkala socken funnet exemplar af den för Skandinaviska halfön främmande, men i Finland förut i Karelen tagna Mordella perlata SULZ.

Den 5 Februari 1881 förevisade och anmälde hr SAHLBERG några för den den finska faunan nya arter, bland hvilka isynnerhet intressant en förut obeskrifven Scydmaenid, Neuraphes coronatus N. SP., utmärkt (åtminstone hanen) genom en uppstående spetsig knöl på hjässan. Vidare hade hr ENWALD i Ryska Lappmarken upptäckt fyra för faunan nya Staphylinider, nämligen Stenus incanus ER., St. sibiricus J. SAHLB., Atheta frigida J. SAHLB. och Mniusa incrassata REY. Friherre A. v. BONSDORFF hade till samlingen inlemnat ett exemplar af den utmärkte Dytisciden

Cybister virens MÜLL., taget af hr A. v. COLLAN antingen på Karelska näset eller i Ingermanland; arten hade icke veterligen blifvit återfunnen i norra Europa, sedan DE GEER i tiden tog den i södra Sverige. Slutligen förevisades ett exemplar af Carabus Menetriesi FISCH., taget vid Svir-floden af hr A. GÜNTHER.

Den 29 Oktober 1881 företedde hr SAHLBERG tvänne af honom senaste sommaren i Ladoga-Karelen funna arter, hörande till inom Finland hittills icke iakttagna genera. Den ena, Ancylophorus Wagenschieberi KIESW. (Staphylinidae), afvikande från Quedius genom brutna antenner och annan bröst-bygnad, var tagen i flera exemplar på gungfly vid Hepolampi träsk i Jaakimvaara (inom Sverige blott på ett ställe i Skåne). Den andra arten, Triarthron Märkelii SCHM. (Anisotomidae), skiljande sig från Hydnobius genom treledad antennklubba och hanens egendomliga bakben, var tagen i djup granskog i Meriä ödemark af Jaakimvaara socken samt förut funnen endast i Sachsiska Schweiz och på ett par andra ställen i mellersta Europa.

Friherre A. v. BONSDORFF förevisade vid samma möte en för finska samlingen ny skalbagge, Pachyta marginata FABR. från Salmis socken i Ladoga Karelen.

Den 3 December 1881 redogjorde hr SAHLBERG för ett nytt fall af sekundära hanlika könskarakterer hos Dytisciderna, nämligen hos hanen af Hydroporus pectoralis J. SAHLB., hvilken har hela bröstmidten samt insidan af höfter och lår-ringar tätt beklädda af en hårfilt, som tvifvelsutan står i samband med kopulationen, i det bröstens hårludd helt och hållet passar in på suturen af honans täckvingar.

Vidare omnämde föredragaren, att herr BEDEL i sin fauna öfver Seine-Bassinens Coleoptera *(Ann. Soc. ent. France)* anför Hydroporus bilineatus såsom hane af granularis, på grund deraf att han ej funnit några honor af den förre. Herr SAHLBERG ådagalade emellertid, att båda arterna äro väl skilda, ehuru de båda könen icke blifvit nog väl bestämda. Hanen af H. granularis afviker från honan genom obetydligt bredare och kortare framtarser samt längre klor med en liten tand i midten. Hanen af H. bilineatus åter karakteriseras derigenom att framtarsernas ena klo är nästan dubbelt så lång som den andra. Föredragaren förmodade, att den förra arten alls icke förekommer i Seine-gebitet, utan att en mörk varietet af den senare blifvit antagen såsom denna.

Hemiptera.

Den 10 April 1880 anmälde hr REUTER 7 för Finland nya Psylloder, nämligen Psyllopsis discrepans FLOR och Psylla ulmi FRST. från Åbo, Ps. rhamnicola SCOTT, tagen på *Rhamnus cathartica* på Åland, Ps. iteophila LÖW., Ps. stenolabis LÖW., funna i Pargas nära Åbo, den senare äfven i Kyrkslätt i Nyland, Trioza striola FLOR från Åbo och Tr. chrysanthemi LÖW från Kyrkslätt. Af särskildt intresse voro Psyl-

lopsis discrepans, dittills tagen blott vid Montpellier i södra Frankrike, och Psylla rhamnicola, förut funnen blott på ett ställe i Britanien.

Den 16 November 1880 förevisade hr SAHLBERG ett exmplar af den intressanta Salda alpicola J. SAHLB., först upptäckt på högsta toppen af Båtfjället vid Saltdalen i Norge sommaren 1879 och nu funnen vid Svjätoinos på norra kusten af Rysk-Lappska halfön af hr ENWALD.

Den 1 Oktober 1881 anmälde och företedde hr REUTER tvänne för den finska faunan nya hemiptera, näml. Trioza circii F. LÖW, nyligen beskrifven från de österrikiska fjällens subalpina region och funnen i Torneå Lappmark af hr A. PALMÉN, samt Pediopsis tiliæ GERM., tagen af hr REUTER på lind nära Åbo, i sällskap med Lygus cervinus MEY., en art, hvilkens förekomst inom landet hittills varit mycket tvifvelaktig.

Den 29 Oktober 1881 framlade herr REUTER qvistar af *Sorbus*, ytterst tätt besatta med millioner af en liten Coccid, Chionaspis salicis L., enligt d:r SIGNORET, som likväl i sin monografi öfver Cocciderna anför arten endast från *Salix alba* och *viminalis*. De företedda Cocciderna voro till största delen genomborrade, enligt föredragarens förmodan af larverna till Chilocorus renipustulatus SCRIBA, af hvilken Coccinellid tvänne gyttringar med pupphudar qvarsutto på qvistarne.

Thysanoptera.

Den 7 Februari 1880 redogjorde hr REUTER för de hittills kända finska arter af denna grupp, uppgående till inemot 40 och förelade första häftet af ett arbete öfver desamma, innefattande familjen Tubulifera med tolf arter.

Den 10 April 1880 förevisade densamme en liten särdeles vackert tecknad art af ett för Finland nytt genus, nämligen Heliothrips Dracaenae HEEG., beskrifven från orangerier i Wien och nu funnen i boningsrum i Helsingfors af hr B. WASASTJERNA.

Collembola.

Den 10 April 1880 förevisade hr FAUST en ofantlig mängd i sprit förvarade exemplar af en Isotoma-art, hvilka anträffats af hr U. COLLAN i oerhörda massor krypande på snön i Januari månad invid Toppjoki i Halikko socken nära Åbo.

Thysanura.

Den 13 Maj 1880 förevisade hr SAHLBERG invid Stansviks grufvor på Degerö nära Helsingfors tagna exemplar af Machilis polypoda LINN., förut veterligen icke tagen i Finland, samt omnämde såsom öfriga kända finska arter Lepisma sacharina LINN. (nordligast funnen i Ryska Lappmarken) och Campadea Staphylinus WESTW. (nordligast anträffad i Yläne i Satakunta).

NEKROLOG.

August Wilhelm Malm.

Den 5 Mars detta år bortgick med döden Professor Fil. Doktor AUGUST WILHELM MALM, en af vårt lands ifrigaste och mest idoge naturforskare, visserligen icke i så unga år, men dock ej så gammal, att han ännu icke skolat kunna uträtta mycket. Under den långa tid, allt sedan den 1 Januari 1848, MALM var intendent vid Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets naturhistoriska museum förstod han ständigt att rikta dess samlingar och på ett smakfullt och planmässigt sätt ordna desamma. Redan 1840, 2 år efter att hafva vid 17 års ålder i Lund aflagt studentexamen, begaf han sig till Stockholm för att der studera vid riksmuseets zoologiska afdelning, under hvilken tid han naturligtvis erhöll många goda ingifvelser, som sedermera vid skötandet af hans intendentsbefattning kom honom till gagn.

Närmaste tiden derefter använde MALM på resor i naturhistoriskt syfte, i det han undersökte vårt lands både nordligaste och sydligaste provinser ända till dess han blef kallad att sköta den plats, han till sin död innehade. Åt undervisningen egnade han ock sina krafter: så var han sedan 1851 lärare vid realgymnasium i Göteborg i zoologi och vikarierade för lektorn i naturvetenskap dersammastädes vårterminerna 1860 och 1868. Under åren 1856—67 var han tillika tillsyningsman öfver Göteborgs och Bohus läns fiskerier. Äfven i utlandet har MALM sökt tillvinna sig ökad insigt inom sitt fack, i det han företagit åtskilliga naturhistoriska resor såsom till Skotland, England, Frankrike och Belgien år 1861, och sommaren 1868 till Danmark. Derjämte

var han en den ifrigaste vän af naturforskaremoten och deltog i de efter 1860 hållna skandinaviska naturforskaremötena. Vid så väl de allmänna som de särskilda sektionernas sammankomster deltog MALM genom föredrags hållande och i de allmänna diskursionerna, hvarom de om nämda möten utgifna förhandlingar vittna.

Erkännande för sitt arbete rönte MALM från alla håll; af flera så väl in- som utländska lärda sällskap kallades han till ledamot; af Kongl. universitetet i Breslau blef han den 7 April 1876 hedrad med kallelse till Filosofie Doktor och af sin egen monark har han erhållit riddaregraden af Kongl. vasaorden jämte professors namn, heder och värdighet.

Ja man torde utan öfverdrift kunna säga, att Professor MALM har inlagt synnerligen stora förtjänster om Göteborgs museum i synnerhet genom sitt sällsporda samlarenit, genom sitt intresse för vårt lands fauna och genom sin smak att på ett prydligt sätt anordna de till museet skänkta eller genom köp förvunna naturalsterna.

Hans författareverksamhet var ock mycket stor och har han deri nedlagt mången god tanke och månget vigtigt resultat af sina på god observationsförmåga grundade forskningar, om ock han stundom genom en viss ensidighet kom i strid med härskande åsigter. Dels hafva vi af honom särskilda utgifna arbeten, bland hvilka jag torde få erinra om »Några blad om hvaldjur i allmänhet och Balænoptera Carolinæ i synnerhet, Göteborg 1866», hvilket arbete på sin tid tilldrog sig stor uppmärksamhet och blifvit öfversatt till såväl tyska som franska språken; i »En vinter och tvenne somrar bland fjellen, eller resa i Skandinaviens nordligaste Lapp- och Finnmarker, Göteborg 1851», lemnar oss förf. en mycket läsvärd skildring af dessa af så få besökta trakter af vårt land; »Göteborgs och Bohus läns fauna. Ryggradsdjuren. Med flera planscher. Utgifven med understöd af statsmedel. Göteborg 1876» är ett digert arbete på 674 sidor och lemnar oss många vigtiga bidrag till kännedomen om djurlifvet i Bohus län. En mängd skrifter har MALM utgifvit och låtit trycka i Kongl. Svenska Vetenskapsakademiens handlingar och förhandlingar, i Naturhistorisk Tidskrift, utdgivet af HENRIK KRÖYER, i Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälles handlin-

gar, i förhandlingar vid de Skandinaviska Naturforskarnes möten, i tidskrift för Teknologi, utgifven af G. R. DAHLANDER och A. W. EWERT, i Kongl. Landtbruksakademiens handlingar och tidskrift m. fl. st.

Mångsidiga voro MALMS naturhistoriska studier och står äfven entomologien i tacksamhet för hans verksamhet och flit. Han var en varm vän af silkesodlingens framåtgående i vårt land, för hvilken sak han äfven verkade genom särskilda småskrifter. Såsom ett af MALMS vigtigare arbeten inom entomologiska området är utan tvifvel »Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland, med särskildt afseende på de arter och former, hvilka blifvit funna i Göteborgs och Bohus län *[Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterh.-Samh. handl., ny tidsföljd, häft. 8 (1863)]*, hvilket arbete utgör ett godt och välkommet tillägg till vår dipterologiska literatur. Vidare torde förtjäna att nämnas en liten uppsats af MALM, införd i förhandlingar vid det skandinaviska naturforskarnes nionde möte i Stockholm 1863 under titel: »Några ord med anledning af Prof. BOHEMANS föredrag om parning mellan insekter af olika arter», i hvilken uppsats förf. uttalar sin åsigt om arternas uppkomst, enär han säger: »Jag tror mig sjelf hafva funnit, att äfven t. ex. klimatiska förhållanden, såsom olika årstider, i sinom tid kunna blifva orsak till framkallandet af olika former, hvilka, enligt min åsigt, icke desto mindre få anses som goda arter» och belyser detta med några exempel hemtade från egen erfarenhet.

MALM var gift med CAROLINE MATHILDE CHRISTENSEN och egde med henne 2:ne barn, af hvilka sonen AUGUST HUGO är filosofie doktor och en tid varit lärare vid realgymnasium i Göteborg; dottern ANNA CAROLINA EMERENTIA dog redan i späd ålder.

Stockholm i Juli 1882.

Jacob Spångberg.

RÉSUMÉS.

(P. 105 du texte.)

O.-M. Reuter: *Hémiptères hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. Reuter donne sous ce titre la continuation de la description systématique de tous les Hémiptères héteroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 121 du texte.)

Chr. Aurivillius: *Sur Trochilium melanocephalum* (Dalm.)

L'auteur communique que ce représentant de la famille des Sésiides, a été trouvé, en été 1879, à Bjuf, Scanie méridionale, découverte remarquable par la circonstance qu'on ne l'avait pas rencontré en Suède depuis le temps de Dalman.

Séance du 29 avril 1882.

(P. 123 du texte.)

Le Résumé du compte-rendu de cette séance sera communiqué dans la dernière livraison de l'année.

(P. 127 du texte.)

Hj. Stolpe: *Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire).*

L'auteur donne sous ce titre la description systématique de toutes les fourmis jusqu'ici connues en Suède, et prie tant les

entomologistes que les profanes dans cette science, de contribuer, par un collectionnement zélé de ces insectes, à augmenter la connaissance ultérieure des espèces qui se trouvent en Suède, et de fournir, dans la mesure du possible, des matériaux sur la vie si curieuse des insectes en question.

(P. 152 du texte.)

J. Spångberg: *Sur Parnassius Mnemosyne* L.

Ce papillon a été trouvé l'année dernière à la latidude septentrionale élevée de l'île d'Alnö (env. 62°,15′ LN.), près de Sundsvall, dans le Medelpad (gouvernement d'Hernösand). Jusqu'ici, on ne l'avait pas rencontré plus haut qu'en Upland (env. 60°,30′ LN.).

(P. 153 du texte.)

O.-M. Reuter: *Communications entomologiques des séances de la »Societas pro fauna et flora fennica» pendant les années 1880-1881».*

M. Reuter donne un court résumé des travaux de la Société précitée dans le domaine de l'entomologie pendant les années 1880-1881. Les personnes qui désireront en prendre connaissance, voudront bien consulter les Mémoires mêmes de la société finlandaise.

(P. 157 du texte.)

J. Spångberg: *Nécrologie d'* August-Wilhelm Malm.

L'auteur consacre quelques pages à la nécrologie de l'un des membres de la Société, le professeur August-Wilhelm Malm, intendant du musée de Gothembourg.

Versé dans presque toutes les branches de la science zoologique, M. Malm s'était aussi occupé de l'entomologie, et cette dernière lui doit entre autres un travail: *Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland* (Notes sur les Syrphici de

la Scandinavie et de la Finlande), inséré dans les *Mémoires de la Société royale des sciences et belles-lettres de Gothembourg, nouvelle série, fasc. 8, 1863* (Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets handlingar, ny följd, häft. 8, 1863), travail qui constitue une addition bienvenue et excellente à la littérature diptérologique suédoise. Il y a lieu d'ajouter à ce travail une dissertation de MALM, insérée dans les Comptes-rendus de la 9me séance de la Société des naturalistes scandinaves à Stockholm, en 1863, et intitulée: »*Några ord med anledning af Prof.* BOHEMANS *föredrag om parning mellan insekter af olika arter*» (Quelques mots par rapport au discours de M. le professeur BOHEMAN sur l'accouplement entre insectes de diverses espèces). M. MALM exprime dans cet opuscule sa manière de voir sur la naissance des espèces, disant avoir constaté lui-même par l'expérience que, p. ex., les circonstances climatologiques, comme des saisons différentes, peuvent donner avec le temps naissance à des formes différentes, qui, selon lui, n'en doivent pas moins être considérées comme »de bonnes espèces».

M. MALM, né en 1821, est mort à Gothembourg le 5 mars de cette année. Il laisse un fils, M. AUGUST-HUGO MALM, Dr en philosophie, professeur à l'école industrielle *(realgymnasium)* de Gothembourg.

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. REUTER.

(Forts. fr. årg. 3, pag. 121.)

branen mycket bred, den obetäckta delen af disken smal, punkterad, corii sidorand med en rad små reguliera maskor, en del af nerverna bruna, diskfältet med spetsen och en fläck vid midten af brachialnerven svarta. 3 mm. l.

På tufviga sumpiga lokaler i lundar. Endast funnen inom östra Finland, i Ryska Karelen af J. SAHLBERG.

3. **M. Humuli** FABR.: äggformig, svart, antenner (utom sista leden) och benen helt och hållet rostgula; pronotum helt och hållet, äfven i disken, samt hemielytra grågula, membranen ställvis med bruna nerver, corii brachialnerv med två svarta streck; sidorandens nerver bruna; pronoti kölar utan maskor. $3^1/_2$ mm. l.

Tingis Humuli FALL., H. Sv. 114, 3 (partim).

På *Myosotis palustris* och *lingulata*. Sverige: Skåne, Småland, Kinnekulle, Östergötland, Stockholm. Finland sällsynt: Tavastland och Karelska näset, J. SAHLBERG.

Fam. VI. HEBRIDAE.

Kropp liten med läderhårdt chitinskelett, undertill betäckt med kort, för vatten ogenomtränglig, åtsittande pubescens. Hufvud äggrundt, lutande, med små ögon och två oceller. Rostrum fyr-ledadt med basen dold i en ränna, bildad på hufvudets undre sida af de höga rostral-loberna. Antenner med fem tydliga leder. Pronotum framtill afsmalnande. Scutell tydlig, i spetsen

afrundad. Hemielytra med aflångt triangulärt corium, men clavus hinnartad, likasom membranen, och öfvergående i denna; stundom rudimentära. Bröstet med midtelfåra. Höfter frånstående. Ben måttligt långa. Tarser två-ledade med klor i spetsen. — Lefva på vattenväxter, vid stränder af stillastående vatten och löpa med färdighet på vattenytan.

Slägtöfversigt:

Ögon korniga. Rostrum nående till bakhöfterna. Antenner fästade långt nedom ögonen med första och andra lederna korta, de öfriga tunnare, tredje längst. Pronotum intryckt på tvären. — HEBRUS.

HEBRUS CURT.

1. **H. pusillus** FALL.: brunsvart eller brun, matt, antennernas första led, rostrum och ben rostfärgade; hemielytra med en basalfläck på clavus och tre fläckar på membranen, två transversela och en längsfläck före spetsen, hvita; första antennleden nästan dubbelt så lång som ögats diameter, skjutande långt utöfver hufvudets spets. 2 mm. l.

FALL., H. Sv. 65, 27 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 127, 1. J. SAHLB., Not. F. Fl. Fenn. XIV, 266, 1.

Tämligen sällsynt på *Lemna* o. a. vattenväxter. Sverige: Småland, Westergötland, Södermanland. Finland: Aland—Ryska Karelen.

2. **H. ruficeps** THOMS.: brunsvart, matt, hufvud, antenner, pronotum och fötter rödgula; pronotum stundom rödbrunt eller brunt, i midten bredt svartaktigt; clavus vid basen obestämdt hvitaktig, membranen rökfärgad; vanligen äro hemielytra starkt förkortade, bildande ett litet ovalt innantill hvitaktigt fjäll; första antennleden föga längre än ögats diameter och föga skjutande utöfver hufvudspetsen. 2 mm. l.

THOMS., Op. ent. IV, 395. J. SAHLB. l. c. 266, 2.

Sällsynt; lefver hufvudsakligen i *Sphagnum*-mossar och erhålles bäst genom sållning eller skakning af mosstufvorna. Sverige: Skåne, THOMSON, Öland, BOHEMAN. Finland: Åbo skärgård, FÖRF., Nyland, Tavastland, Ladoga Karelen, J. SAHLBERG.

Fam. VII. HYDROMETRIDAE.

Kropp hård, undertill betäckt af kort, åtsittande, silkesartad, för vatten ogenomtränglig pubescens. Antenner fyraledade. Corium, clavus och membran icke tydligt åtskilda och af nästan likartad consistens. Connexivum starkt uppböjdt, kantande abdomen. Inga eller otydliga stinkkörtelöppningar på metasternum. Tarser två- eller tre-ledade med klorna vanligen (icke hos *Mesovelia* och *Hydrometra*) fästade före sista ledens spets, utan några klodynor.[1] — Lefva på vattenytan, der de löpa kring med stor snabbhet efter rof.

Öfversigt af underfamiljerna.[2]

1 (2). Höfter samstående. Pronotum baktill icke förlängdt öfver scutellen, med en tvärfåra, som delar det i två ungefär lika stora lober. Oceller stora. Antenner och ben fina, de förra med andra leden kortare än de öfriga. Klor mycket små, spets-sittande. Hemielytra saknas (hos våra exemplar). — **Mesoveliina.**

2 (1). Bakhöfter vidt frånstående, sido-sittande. Pronotum baktill triangulärt förlängdt och helt och hållet täckande scutellen (blott hos Hydrometra är denna något synbar). Klor vanligen fästade före tarsspetsen.

3 (4). Hufvud mycket aflångt, horisontelt, nästan cylindriskt, framtill tillsvullnadt. Ögon belägna ungefär i midten af hufvudets sidor, långt från pronoti framkant. Tredje antennleden längst. Klor spets-sittande. — **Hydrometrina.**

4 (3). Hufvud kort, lutande och framåt afsmalnande. Ögon invid pronoti framkant. Vanligen den första antennleden längst. Klor framför tarsspetsarne.

5 (6). Bakfötter vanligen icke mycket längre än framfötterna. Rostrum treledadt. Mellanhöfterna stående ungefär lika långt från fram- som från bakhöfterna. — **Veliina.**

6 (5). Bakfötter och isynnerhet mellanfötterna mycket förlängda, mångfaldt längre än framfötterna. Rostrum fyraledadt. Mellanbröstet mycket långt, fram- och bakbrösten mycket korta, hvarigenom mellanhöfterna blifva långt aflägsnade från framhöfterna, men starkt närmade till bakhöfterna. — **Gerridina.**

---

[1] Så benämnes ett hinnlikt bihang, som oftast förefinnes emellan de båda klorna.

[2] Dessa erbjuda sinsemellan så stor olikhet, att de måhända rättast förtjänade att betraktas såsom egna familjer. Underf. *Mesoveliina* står fam. *Hebridae* ganska nära och kunde till följd af vissa karaktärer förenas med denna lika väl som med *Hydrometridae.*

Underf. Mesoveliina.

Slägtöfversigt:

Kropp lancettformig, ofvan nedplattad, undertill convex. Ögon klotrunda, icke vidrörande pronoti spets. Rostrum treledadt. Första antennleden längst, något böjd. Pronoti sidor okantade. Tarser treledade med basal-leden mycket kort. — MESOVELIA.

MESOVELIA M. & R.

1. **M. furcata** M. & R.: olivfärgadt gul, likasom fernissad, alla tvärsuturer, hufvud med två längsstreck, fyra punkter framtill och clypeus, thoracal och åtminstone de främre dorsalsegmenten med två discoidal-längsband samt spetsarne af antennlederna, tibierna och tarserna svartaktiga; lårens bakkant och tibierna med fina taggar; vanligen (hos oss alltid) icke ens spår till vingar. $3—3^1/_2$ mm. l.

Mesovelia Parra J. Sahlb., Not. Soc. F. Fl. Fenn. XIV, 260, 1.

I träsk och dammar på *Nymphaea, Nuphar, Potamogeton* o. s. v. Hittills funnen endast i Finland: Ryska och Finska Karelen, Savolax (nordligast i Idensalmi), Tavastland, Nyland och Satakunta, J. Sahlberg; Åbo skärgård (äfven vid stränderna af brackvattenvikar) och Åland, Förf.

Underf. Hydrometrina.

Slägtöfversigt:

Kropp lineär. Oceller saknas. Rostrum fint, icke fullt räckande till hufvudets bas, treledadt. Första antennleden kortare än de öfriga. Ben ytterst fina, tarser treledade, första leden ytterst kort. — HYDROMETRA.

HYDROMETRA Latr.

1. **H. stagnorum** Linn.: brunsvart, hufvudets spets, rostrum, utom i spetsen, antennernas bas, ben och connexivum rostfärgade, knän, tibiernas spets samt tarser svarta; hemielytra lineära med två svarta längsnerver, tecknade med otydliga gula fläckar, men vanligen ytterst korta, lineära, bruna, knappt längre än metanotum. $7^1/_2—8^1/_2$ mm. l.

LINN., F. Sv. 971 (*Cimex*). FALL., H. Sv. 162, 1 (*Emesa*). J. SAHLB., l. c. 268, 1 (*Limnobates*). — *Cimex acus* DE GEER, Mém. III, 332, 40.

Sällsynt vid sjöstränder; löper tämligen snabbt på vattnet, men går långsamt på land. Sverige: Skåne; Finland: Ryska Karelen vid Svir, Ladoga-Karelen, södra Savolax, Tavastland och enl. J. SAHLBERG äfven i södra Österbotten.

Underf. Veliina.

Slägtöfversigt:

1 (2). Kropp liten. Första antennleden mycket lindrigt böjd, kortare än den fjerde, som är längst. Alla tarser tvåledade. Mellersta tibierna icke hårfransade. Baklår hos båda könen oväpnade. — MICROVELIA.

2 (1). Kropp medelstor. Första antennleden längst, bågböjd. Alla tarser treledade, men första leden mycket kort. Mellersta tibierna baktill starkt hårbräddade. Baklår hos ♂ med två taggar. — VELIA.

MICROVELIA WESTW.

1. **M. Schneideri** SCHOLZ: svart, tätt silkesluden, pronoti apicalring och ögonkretsen silfverludna; första antennleden, utom i spetsen, rostrum mot basen, höfter, lårringar och lår från basen utöfver midten blekgula, ben och antenner utåt bruna; hemielytra med två basallinier, två småfläckar bakom midten och ett stort discoidalfält hvitaktiga, detta med en svart midtellinie; det punkterade pronotum och connexivum svarta. 2—2 $^1/_2$ mm. l.

J. SAHLB., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. I, p. 89. *Hydroessa pygmaea* THOMS., Op. ent. IV, p. 394 (nec DUF.).

På stillastående vatten. Sverige: Lund, THOMSON. Finland: vid Åbo, FÖRF., Ryska och Finska Karelen, Lappland (Muonioniska)[1], J. SAHLBERG.

VELIA LATR.

1. **V. currens** FABR.: svartbrun, opac, pronotum ofta rostbrunt, tätt och fint brun-pubescent; mellan- och bakbröstets rän-

[1] De af J. SAHLBERG i hans Enum. Hem. Gymn. Fenn. från Lappland anförda exemplaren af *Hebrus pusillus* tillhöra enligt SAHLBERGS senare undersökningar icke denna art, utan *Microvelia Schneideri*.

der här och der, connexivum och bukens midt gula, hvarje segment af connexivum med svart fläck i bakranden, två aflanga snedställda fläckar nära pronoti spets och andra vid de första dorsalsegmentens sidor silfver-håriga; vanligen vinglös; hos de vingade äro hemielytra tecknade med en liten hvit linie i basalhörnet samt en aflång fläck vid första discoidalfältets bas och två mindre rundade fläckar äfven hvita, den förra i midten, den andra före elytras spets. 6—$6^1/_2$ mm. l.

FALL., H. Sv. 160, 2 (*Hydrometra*). J. SAHLB., Not. Skpts F. Fl. Fenn. XIV, 263, 1.

Sällsynt på bäckar med forsande vatten, lefver i sällskap. Sverige: Skåne, Småland, Vestergötland, Bohuslän. Finland: Ryska och Finska Karelen, nordligast i Kirjavalaks, J. SAHLBERG.

Underf. Gerridina.

Slägtöfversigt:

Kropp smal, aflång. Ögon stora, klotformiga, vidrörande pronoti framkant. Oceller knapt skönjbara. Hemielytra med starka längsnerver. Tarser tvåledade, klor små; framtarser mycket kortare och tjockare än de öfriga. Hemielytra ofta förkortade eller inga. — GERRIS.

GERRIS FABR., LATR.

Artöfversigt:

1 (2). Antenner litet längre än halfva kroppen, första leden kortare än andra och tredje tillsamman. Mellanlår tydligt kortare än baklåren. Sjette abdominalsegmentets bakhörn utskjutande i en lång tagg. — — **G. rufoscutellata.**

2 (1). Antenner knapt så långa som hufvud och pronotum tillsammans. Mellanlår lika långa som eller längre än baklåren.

3 (6). Sjette abdominalsegmentets bakhörn utdragna i en lång hvass tagg. Första antennleden tydligt längre än andra och tredje tillsamman.

4 (5). Sjette abdominalsegmentets utdragna bakhörn uppnående eller öfverskjutande genitalsegmentens spets. Pronoti yttre sidorand (från sidan sedd) i de bakre två tredjedelarne med en gul linie. — **G. paludum.**

5 (4). Sjette abdominalsegmentets utdragna bakhörn icke nående till genitalsegmentens spets. Pronoti sidorand utan gul linie. — **G. najas.**

6 (3). Sjette abdominalsegmentets bakhörn mindre långt och spetsigt utdragna, blott tandformigt utskjutande. Första antennleden kortare än eller lika lång som andra och tredje tillsamman.

7(10). Mellersta tarsernas andra led endast omkring dubbelt längre än den första.

8 (9). Baktarsernas andra led omkring $^2/_5$—nästan $^1/_3$ kortare än den första. Antenner gulaktigt rostfärgade, sista leden och spetshälften af den näst sista bruna. Hanens sjette ventralsegment i spetsen rundadt urbräddadt. — **G. aspera.**

9 (8). Baktarsernas andra led nästan dubbelt kortare än den första. Antennernas tre första leder helt och hållet gulaktigt rostfärgade. Hanens sjette ventralsegment[1] i spetsen rundadt urbräddadt, men dessutom yttermera i sjelfva midten rundadt urbugtadt. — **G. thoracica.**

10 (7). Mellersta tarsernas andra led tredubbelt eller än mer längre än den första. Hanens genitalsegment såsom hos föregående art.

11(14). Baktibier och tarser tillsamman lika långa som eller nästan något längre än mellantibierna.

12(13). Baktarsernas andra led dubbelt kortare än den första. Framlår med två sneda mot basen afkortade svarta längsstreck, ett yttre och ett inre. Hanens buk oväpnad, honans i midten med två breda gula längsband. — **G. lacustris.**

13(12). Baktarsernas andra led mindre än dubbelt kortare än den första. Framlår svarta, blott i yttersta basen rostfärgade. Hanens sjette ventralsegment beväpnadt med två höga framåt riktade tuberkler; honans buk helt svart. — **G. odontogaster.**

14(11). Baktibier och tarser tillsammans omkring $^1/_4$ kortare än mellantibierna. Baktarsernas andra led omkring $^2/_5$ kortare än den första. Hanens buk oväpnad, honans helt svart. — **G. argentata.**

1. **G. rufoscutellata** LATR.: svart eller olivbrun, undertill tätt gulaktigt silfverpubescent, antennernas tre första leder, rostri tredje led bakom midten, pronotum, hemielytra, en fläck framför höftskålarne och ben roströda; pronotum framtill, med undantag af en längslinie, randen bakom sidohörnen och vingnerverna svarta; buk ofta längs midten rödaktig. 13—17 mm. l.

STÅL, Öfv. Vet. Ak. Förh. 1868, 396, 1 (*Limnoporus*). J. SAHLB., Not. Sällsk. F. Fl. Fenn. XIV, 250, 1 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* FALL., H. Sv. 159, 1 (partim).

Ej sällsynt på stillastående eller långsamt rinnande vatten, särdeles i skogskärr. Sverige: Skåne—Norrland. Norge: Ryndbjerg, Eidskogen, Odalen. Finland: ända upp till Kantalaks i Ryska Lappmarken.

2. **G. paludum** FABR.: svart, undertill tätt blekt silfverpubescent, en midtellinie på pronoti framlob, en linie på hvarje

---

[1] I mina Nya Bidr. till Åbo och Ålands skärgårds Hemipterfauna (Medd. Soc. pro F. Fl. Fenn. V, p. 192) står genom skrifel »Mas segmento *genitali*» i. e. *sexto ventrali*.

sida om bakloben, fläckar framför höfterna, sista ventralsegmentets bakrand och en fin linie längs connexivi utrand rödgula; ben och antenner svarta; pronoti framhörn tuberkelformigt upphöjda; buk lindrigt kölad, särdeles hos hanen; baktarsernas första led dubbelt längre än den andra. 12—14 mm. l.

J. SAHLB., l. c. 251, 2. *Cimex najas* DE GEER, Mém. III, 311, T. XVI, spec. alatum, sec. sp. typ.

Sällsynt. Sverige: Skåne, WALLENGREN, Östergötland, HAGLUND. Finland: Åbo skärgård i en hafsvik, FÖRF., Nyland, JUSLIN, Södra Karelen och nordligast vid Teisko i Tavastland, J. SAHLBERG.

3. **G. najas** DE GEER, auct.: lik föregående, men afviker genom gråaktig, finare pubescens på undre kroppssidan, betydligt kortare bakhörn på sjette abdominalsegmentet, kortare genitalsegment, tjockare antenner, pronoti framhörn afrundade och icke framskjutande, icke kölad buk, samt genom baktarserna, hvilkas första led är blott $^1/_3$ längre än den andra; pronoti gula sidolinie saknas, men på mesosternum finnes en gul fläck. 13—16 mm. l.

DE GEER, Mem. III, 311, 39, T. XVI, ff. 8—11 (*Cimex*), spec. aptera. STÅL, l. c. 396 (*Hygrotrechus*). J. SAHLB. l. c. 252, 3 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* FALL., H. Sv. 159, 1 (partim). *H. paludum* ZETT., Ins. Lapp. 281, 1. *H. aptera* BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 79, 38.

Här och der i södra Sverige: Skåne, Småland, Öland; i sydöstra Finland allmän, nordligast i Savolaks, Tavastland, J. SAHLBERG, Österbotten, WASASTJERNA. — Vanligen vinglös.

4. **G. aspera** FIEB.: svart, undertill silfvergrå, pronotum med en linie framtill och största delen af disken, hufvudets spets, antenner utöfver midten, rostri tredje led bakom midten, en smal strimma nedanför pronoti sidorand sträckande sig framåt ända till spetsen, ett streck framför framhöfterna, en fin linie på yttre sidan af bakre höfterna, abdomens sidorand (undertill smalt) och benen rödgula; främsta lårringarne, en bred strimma på utsidan af framlåren och bakhöfterna ofvantill svarta; buk fint fårad på midten och tecknad med längslinier af fin silfverpubescens. 10—11 mm. l.

STÅL, l. c. 397, 2 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 254, 5 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris var. c* ZETT., Ins. Lapp. 282, 2.

På stående och rinnande vatten, äfven i hafsvikar. Sverige: Stockholm, Angermanland, Torneå Lappmark; nordenfjeldske Norge vid Innsö, J. SAHLBERG; Finland: hela området ända upp i Lappmarken, der den mestadels är vinglös.

5. **G. thoracica** SCHUMM.: lik föreg., men antenner, utom sista leden, rostgula; fläckarne framför framhöfterna större och likaså en gul fläck på bakre höftpannorna; pronoti disk baktill lifligare rostgul,[1] strecket på undre sidan af sidoranden framtill afbrutet; connexivum undertill bredare rostgult; buk på längden fint kölad utan silfverludna längslinier; kropp tämligen parallel, icke starkt utvidgad vid bakhöfterna, hanens sjette ventralsegment icke på längden intryckt;[2] täckvingarne någon gång hvitaktiga emellan nerverna. 10—11 mm. l.

STÅL, l. c. 397, 1 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 253, 4 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris var. b* ZETT., Ins. Lapp. 282, 2 (verisim. = var. *fuscinotum* mihi).

Sällsynt. Sverige: Bohuslän, Östergötland?, Skåne? Norge: Christiania, Sell, Dovre, Modum. Finland: Åland och Åbo skärgård, FÖRF., Helsingfors, J. SAHLBERG.

6. **G. lacustris** LINN.: svart; en liten spetslinie på pronotum, en före midten afbruten linie på ömse sidor under sidoranden, en fläck på ömse sidor om hufvudets spets, prosternum framför höfterna, bakre höftpannorna undertill, abdomens rand och benen gula; en aflång fläck på främsta lårringarne och två strimmor på framlåren svarta; honans buk i disken gul med en svart längslinie i midten. 8—10 mm. l.

LINN., F. Sv. 257, 970 (*Cimex*). FALL., H. Sv. 159, 1 (*Hydrometra*) partim. ZETT., Ins. Lapp. 282, 2 (id. *var. a*). J. SAHLB., l. c. 255, 6 (id.). STÅL, l. c. 397, 3 (*Limnotrechus*). — *Cimex najas* DE GEER, l. c. partim.

[1] Stundom är denna likväl helt svart eller blott i midten smalt olivbrun och strecket under sidoranden framtill mycket förkortadt, *var. fuscinotum* REUT. (Medd. Soc. F. Fl. F. V, 191). Från Ålands yttre skärgård.

[2] De två senaste karaktererna skilja denna från *G. Costae* H. S., en art, som måhända finnes äfven inom vårt gebit, då den i Britanien går ända upp i Orkneyöarne.

Allmän öfver hela området ända upp i Lappmarken. Ofta äro täckvingarne förkortade, knapt nående till fjerde dorsalsegmentets spets, och flygvingarne inga.

7. **G. odontogaster** ZETT.: svart; thorax såsom hos föreg.; prosternum med ett streck på hvardera sidan framför höfterna, abdomens sidorand (smalt), framhöfter och lårringar, dessa med undantag af en fläck undertill, framlårens bas, bakhöfter och lårringar undertill samt baklår gulaktiga, dessa ofvan bruna; honans buk svart. 7—8$^1/_3$ mm. l.

ZETT., Ins. Lapp. 282, 3 (*Hydrometra*). J. SAHLB., l. c. 257, 7 (id.). STÅL, l. c. 398, 4 (*Limnotrechus*).

På stillastående och långsamt rinnande vatten, äfven vid hafskusterna; hela Sverige och Finland längst upp i Lappmarken, der den vanligen är kortvingad med täckvingarne knapt uppnående andra dorsalsegmentets bas. Norge: Dovre, Finmarken.

8. **G. argentata** SCHUMM.: mycket lik föregående, men än mindre, abdomens gula sidorand framtill afsmalnande och afkortad, framlåren vid basen blott innantill gula, baklåren ofvan helt svarta, bakre höfterna helt svarta eller någon gång undertill i spetsen gulaktiga; baktibier och -tarser kortare, hanens buk oväpnad; stundom saknas pronoti spetslinie. 6—7$^1/_2$ mm. l.

STÅL, l. c. 398, 5 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 258, 8 (*Hydrometra*).

Sällsynt. Sverige: Stockholm, STÅL, Östergötland, HAGLUND; Finland: södra Tavastland, Nyland, s. Savolax, Karelen, ända upp vid Tiudie i Ryska Karelen, J. SAHLBERG.

(Forts.)

FÖRTECKNING PÅ DE EPHEMERIDER SOM HITTILLS BLIFVIT FUNNA PÅ SKANDINAVISKA HALFÖN

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Såsom Neuroptera i allmänhet hafva af Skandinaviens entomologer blifvit förbisedda, så har det äfven och kanske i högsta grad varit fallet särskildt med familjen *Ephemeridæ*. De enda upplysningar vi hafva erhållit om de arter af denna familj, som vår halfö fostrar, innehållas dels i LINNÉS *Fauna Svecica*, dels i ZETTERSTEDTS *Insecta Lapponica* och dels i STRÖMS afhandling uti *Nye Samling af det Kongl. Danske Videnskabers Selskabs Skrifter* 2 Del. 1783. Det har derför synts oss icke böra sakna intresse att här meddela, hvad vi utöfver nämda uppgifter hafva oss bekant om dessa insekters utbredning inom vår halfö. Våra uppgifter stödja sig dels på våra egna iakttagelser i Skåne och Blekinge, dels på meddelade exemplar från Norge af SIEBKE i lifstiden och senast af SCHOYEN, hvilken senare haft godheten att tid efter annan sända oss de insamlingar af Neuroptera, som han gjort under sina entomologiska resor. Men derjämte sammandraga vi här nedan äfven de uppgifter, som finnas uti ZETTERSTEDTS och STRÖMS ofvan nämda arbeten. Likaledes hafva Herrar Lektor SPANGBERG och Apotekare HAMNSTRÖM haft godheten sända ett och annat exemplar.

LINNÉ beskref 1761 i sin *Fauna Svecica* 9 hithörande arter, af hvilka likväl tvänne (*E. bioculata* och *fuscata*) sammanfalla, så att det af honom från halfön kända artantalet endast är 8. En

af dessa arter är likväl ännu alldeles okänd *(E. culiciformis)* och en annan *(E. vespertina)* är oviss. Af hans arter känna vi sålunda med säkerhet endast följande 6: *E. vulgata, bioculata, horaria, diptera, nigra* och *mutica.*

STRÖM beskref 1783 från det nordanfjäldska Norge följande 4 arter: *E. leucophtalma, caudata, bioculata* och *ciliata,* af hvilka *E. bioculata* är den liknämniga LINNÉS art och *E. ciliata* är den samma som nyss nämde författares *E. mutica,* men de återstående tvänne voro nya för halföns fauna, ehuru de redan förut erhållit andra artnamn och af ZETTERSTEDT ej blifvit uppräknade bland de för honom såsom skandinaviska kända.

ZETTERSTEDT uppräknar eller beskrifver 1839 i *Ins. Lapp.* 14 arter såsom skandinaviska, nämligen: *E. vulgata, marginata, hyalinata, halterata, vespertina, brevicauda, venosa, vitreata, bioculata, culiciformis, fuscata, horaria, nigra* och *diptera.* Af dessa äro likväl, såsom redan nämts, de Linneanska namnen *E. bioculata* och *fuscata* synonymer, men äfven de båda Zetterstedtska arterna *E. hyalinata* och *halterata* sammanfalla med hvarandra, hvaraf följer att endast 12 af de 14 uppräknade arterna återstå såsom självständiga. Härvid är likväl derjämte att märka, att ZETTERSTEDTS *E. culiciformis* är lika apokryfisk som den liknämniga Linneanska arten. Utan tillgång till originalexemplar är det nämligen omöjligt att afgöra, hvad ZETTERSTEDT åsyftat med sin. art. Således känna vi af hans arter ej mer än 11, hvaraf de 5 voro nya för faunan. Då nu härtill läggas de 2 af STRÖM beskrifna arterna, hvilka liksom STRÖMS arbeten voro okända för ZETTERSTEDT, utgör det från halfön kända artantalet 13. Nedan stående förteckning lägger till detta antal 8, så att vi från vår halfö känna nu med säkerhet 21 arter, utom de ofvan nämda ovissa.

Ehuru detta antal ganska säkert kommer betydligt att ökas, när familjens arter blott hunnit att tillvinna sig större uppmärksamhet från våra Entomologers sida, är redan nu en jämförelse med hvad vi om samma familj känna från andra länder ej alldeles utan intresse. England, som i detta afseende ostridigt är det noggrannast undersökta land i Europa, eger 37 hithörande arter. Schweitz kommer närmast derefter med 30, norra och mellersta Tyskland med 25, Frankrike med 22, Arkehertigdömet Österrike

med 17 och Spanien med 16 arter. Från östra Europa är så litet om familjen kändt, att ingen jämförelse dermed kan ske.

I alla nyss uppräknade länder förekomma följande 7 af våra arter: *Ephemera vulgata, Leptophlebia cincta, Cænis brevicauda, Cloeon dipterum och russulum, Heptagenia sulphurea och venosa,* hvaremot följande 6 saknas i Österrike och äro blott anmärkta i England, Schweitz, Tyskland, Frankrike och Spanien, nämligen: *Ephemera danica, Leptophlebia marginata, Cænis horaria, Centroptilum luteolum, Baetis bioculatus* och *muticus.* I England och Spanien saknas åter *Ephemera glaucops* och *Heptagenia fluminum,* hvilka likväl uppgifvas såsom tillhörande Schweitz, Tysklands och Österrikes faunor. I England, Schweitz och Frankrike förekommer *Ephemera lineata,* hvaremot *Heptagenia colorata* tillhör England, Schweitz och Österrike. Gemensamt med vår halfö har vidare England ensamt *Baetis phæops* och *niger,* samt England och Schweitz *Leptophlebia fusca.*

Således eger vår halfö gemensamt med England 18, med Schweitz 18, med Tyskland 15, med Frankrike 14, med Österrike 10 och med Spanien 12 arter.

Utom Europa förekomma af våra arter *Leptophlebia marginata* och *Baetis bioculatus* äfven i norra Amerika, *Cloeon russulum* i norra China samt *Cloeon dipterum* i Egypten.

Baetis vitrata och *Heptagenia borealis* synas uteslutande tillhöra den högre norden af vår halfö. Åtminstone hafva de hittills icke blifvit anmärkta annorstädes än i Norska Finmarken.

EPHEMERA (Lin.)

E. vulgata L. (*E. communis* Retz) förekommer under Maj och Juni i hela Sverige, åtminstone ända in i södra Lappmarken. Inom Norge är den anmärkt vid Grundset i Österdalen och i Krydsherred (Siebke).

E. lineata Eaton (*E. danica* Pict.). Under Juni och Juli månader funnen vid Ifösjön och Ringsjön i Skåne.

E. danica Müll. (*E. hispanica* Ramb.). Skall enligt Pictet och Eaton förekomma i Lappland. Från Skandinavien ej sedd af Förf.

E. glaucops Pict. Under Juli månad vid Ringsjön i Skåne.

LEPTOPHLEBIA Westw. Eaton.

L. marginata L. Zett. under Maj—Juli tämligen allmän från Skåne, åtminstone in i södra Lappmarken.

L. cincta Retz (*E. albipennis* Fabr., *E. hyalinata och halterata* Zett.) förekommer genom hela Sverige, samt inom Norge i Finnmarken (Zett.), vid Elvenæs i Sydvaranger och vid Jerkin (Schöyen).

L. fusca Curt. (*E. vespertina* Zett. *Potamanthus brunneus* Pict.). Under Juni—Augusti i Skåne (Forf.) samt i Småland och Lappland (Zett.).

Obs. Till detta slägte torde äfven höra *E. vespertina* Lin., hvilken skall enligt Linnés uppgift talrikt förekomma vid »fluvium Sätthælla» i Småland, men ännu är okänd. Troligen är den subimago till någon redan känd art och sannolikt till närmast föregående.

CÆNIS Steph. Eaton.

C. brevicauda Fabr. Zett. (*C. grisea* Pict., *E. macrura* Steph.) vid Ifösjö i Skåne, samt enligt Zetterstedt i Westergötland, på Öland och i Torneå Lappmark.

C. horaria L. (*C. dimidiata* Steph. Eaton). Skåne vid Ringsjön sparsamt.

CLOEON Leach.

C. dipterum L. Eaton. Vid Ifö och Lebra sjöar i Skåne samt Byasjö i Blekinge under Juni—Augusti. Inom Norge vid Bodö (Schöyen).

C. russulum Müll. (*E. pumila* Ramb.) vid Ifösjö nära Knuthuset i vestra Ljungby socken i Skåne under Juli månad.

CENTROPTILUM Eaton.

C. luteolum Müll. Eaton (*E. caudata* Ström) vid Byasjö i Blekinge; inom Norge nordanfjelds (Ström) och vid Alten (Eaton).

BAETIS Leach.

B. bioculatus L. Ström. Zett. Eaton (*E. fuscata* L.) under sommarmånaderna i hela Sverige, åtminstone upp i södra Lappmarken. Inom Norge i Drivdalen och Sydvaranger (Schöyen), men för öfrigt äfven i Norge den allmännaste arten enligt Ström.

B. phæops Eaton (*C. verna* Pict.) vid Hammerfest och Alten i Norge enligt Eaton.

B. muticus L. (*E. striata* L., *B. pumila* Eaton., *E. ciliata* Ström) Amunds å vid Årup i Skåne under Juni—Juli. I Norge enligt Ström.

B. niger L. Eaton. Funnen i Skåne vid samma tid och på samma ställe som föregående art.

B. vitreatus Zett. Enligt Zetterstedt vid Bossekop i Finmarken under Augusti månad. Schöyen har sändt ett exemplar från Sydvaranger, som otvifvelaktigt tillhör denna art, hvilken ej kan identifieras med någon annan beskrifven Baetis-art. Eaton har sammanfört Zetterstedts art med *Leptophlebia cincta*, dit den alls icke kan höra.

Obs. Till detta slägte hörer sannolikt äfven Linnés *E. culiciformis*, men vi hafva ännu ej sett någon art, som kan identifieras med Linnés beskrifning. Samma är förhållandet med den beskrifning Zetterstedt gifver å sin liknämniga art, ehuru han säger, att hans art skall vara tämligen allmän.

HEPTAGENIA Walsh. Eaton.

H. semicolorata Curt. vid Sydvaranger i Norge af Schöyen.

H. borealis Eaton emellan Kautokeino och »Karasvando» (= Karesuando?) i Finmarken enligt Eaton.

H. sulphurea Müll. (*H. elegans* Eaton., *E. leucophtalma* Ström) vid Ifosjö i Skåne under Juli, samt vid Aaset och Grundset i Norge (Siebke); äfven nordanfjelds enligt Ström.

H. fluminum Pict. vid Carlshamn i Blekinge. Inom Norge vid Fokstuen och Kongsvold (Schöyen).

H. venosa Fabr. Zett. Eaton vid Ifösjö och Ringsjön i Skåne, samt enligt Zetterstedt ända in i Lappland och Finmarken; dessutom inom Norge funnen vid Aaset, i Österdalen vid Aastaelv (Siebke) samt vidare vid Hönefos och Næs.

NOVÆ HYMENOPTERORUM SPECIES DESCRIPTÆ

A

G. FR. MÖLLER.

Tenthredinetæ.

1. **Nematus viridissimus.** Viridis, apice mandibularum, antennarum basi superne, macula ocellari, verticis minuta et tribus majoribus mesonoti, scutelli apice, macula parva semilunari segmenti primi margineque terebræ nigris. Cellula tertia submarginalis postice quam antice duplo latior. Cerci terebra breviores; unguiculi bifidi. ♀. Long. 10 m.m.

N. curtispinæ (THOMS.) affinis, sed corpore majore et latiore, antennis longioribus, colore post mortem virescente nec in flavo vergente, abdomine absque vitta dorsali, cercis brevioribus formaque cellulæ tertiæ submarginalis distinctus.

Funnen på Al i Skrifvaremöllan vid Tvedörra lägerplats, Juni 1880.

Pteromalidæ.

1. **Torymus Glechomæ.** Viridis, vertice nitido cum scapulis et epimeris mesothoracis aureis; scapo antennarum, ventre, fascia abdominis basali lata pedibusque flavis, trochanteribus posticis basi viridibus. Tibiæ calcari interiore metatarsi medium haud attingente. Terebra corporis longitudine. ♀. Long. 3 m.m.

T. cingulato (NEES) simillimus, sed corpore minore, vertice aureo-nitido subtilius punctato, fascia abdominali latiori, trochanteribus posticis basi tantum viridibus et victu alio certe distinctus.

Utkläckt som parasit på *Cynips Glechomæ* (LIN.) ur galler på stänglarne af *Glechoma hederaceum*, April 1882.

2. **Arthrolytus puncticollis.** Nigro-æneus, scutello obscure purpurascente, scapo antennarum pedibusque partim rufescentibus, abdominis basi viridi, nitido; thorax subtilissime alutaceus punctis majoribus parce impressis; alæ hyalinæ; antennæ flagello tenui. ♂♀. Long. 1.5—3 m.m.

Mas: corpore sæpissime minore, antennis longioribus et tenuioribus, flagelli articulis pube albida adpressa vestitis.

Arth. albiscapo (THOMS.) affinis, sed antennis tenuioribus, alis immaculatis præcipueque punctura thoracis insigni bene distinctus.

Lefver som parasit på *Anobium paniceum.*

Ett kasseradt af Anobii-larver genomborradt parti af Radix Iridis florentinæ tillvaratogs sistlidne April för undersökning af larvernes utveckling. Den 13 i samma månad framkröp ur ett af borrhålen en liten Pteromalinhona af underslägtet Arthrolytus (THOMS.), hvilken i flera hänseenden var olik förut kända arter. Den 23 April visade sig den första lille hanen och under återstoden af månaden kläcktes sparsamt små hanar och honor. Under Maj—Juli framkommo begge könen talrikare och i mera utbildade former. I Augusti utkläcktes de största honorna; derefter aftog frequensen allt mera till den 10 September, då de sista parasitsteklarne observerades.

Proctotrupidæ.

1. **Proctotrupes bistriatus.** Niger, nitidulus, tenuiter fusco-pubescens, abdominis apice, basi terebræ, genubus, tibiis et tarsis rufopiceis; mesonotum bistriatum, striis fere paralellis, basin haud attingentibus; metathorax rugose-punctatus, carina media tenui; alæ subfumatæ, area radiali minutissima lineari, ramo substigmaticali elongato, fumato; tibiæ calcaribus rectis; terebra compressa, tenuis, apice incurva, abdominis longitudine. ♀. Long. 5 m.m.

Pr. Gravidatori (LIN.) proximus, sed præter alias notas thorace bistriato bene distinctus.

Funnen i Skåne å Kempinge Ljung, Augusti 1880.

2. **Proctotrupes foveolatus.** Nigro-piceus, nitidulus, tenuiter pubescens, pedibus squamulisque alarum flavis; terebra antennisque fuscotestaceis; metathorax lævigatus carina media tenui elevata foveolaque basali subquadrata sat profunde impressa; alæ stigmate crasso testaceo, areola magna triangulari, nervo substigmaticali brevissimo; tibiæ calcaribus rectis; terebra tenuis abdomine triplo brevior. ♂♀. Long. 3 m.m.

Ab affinibus metathorace foveolato sat distinctus.

Funnen i Skåne å Kempinge ljung, Augusti 1869 och September 1874.

BIDRAG TILL KÄNNEDOMEN OM PARASITLIFVET I GALLÄPPLEN OCH DYLIKA BILDNINGAR

AF

G. FR. MÖLLER.

Uti sitt arbete: *Die Ichneumonen der Forstinsecten,* B. II, s. 217 & 219, gifver RATZEBURG en förteckning öfver alla parasiter, som TISCHBEIN, NÖRDLINGER, REISSIG, m. fl. fått kläckta ur galler af Cynips- och Nematus-arter. — Då emellertid innehållet är mycket ofullständigt hvad vår Fauna beträffar, vill jag härmed lemna en förteckning öfver de parasiter och inquiliner, hvilka jag iakttagit under flera års fortsatta undersökningar af dylika gallbildningar.

Vid bestämmandet af arterna har jag uteslutande följt THOMSONS *Hymenoptera Scandinaviæ* och *Opuscula entomologica.*

1). Ur galläpplen af *Cynips folii* L., insamlade i Skåne, September 1868, kläcktes:

1869. Mars. Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (parce)
» » » cingulatus NEES, ♂♀ (modice)
» » » flavipes WALK. ♀ (unica)
» April. Synergus vulgaris HART. ♂♀ (modice)
» Maj. Eurytoma appendigaster DALM. ♀ (unica)

2). Ur galläpplen af *Cynips longiventris* HART., insamlade i Skåne, September 1875, kläcktes:

1876. Maj. Torymus nigricornis BOH. ♀ (unica)
» » Syntomaspis cyanea BOH. ♂♀ (modice)
» » Synergus nervosus HART. ♂♀ (copiose)

1876.	Maj.	Platytermus fasciculatus THOMS. ♂♀ (modice)
»	»	Decatoma biguttata SVED. ♀ (parce)

3). Ur galläpplen af *Cynips terminalis* L., insamlade i Blekinge, Juli 1876, kläcktes:

1876	$^{13-18}/_{7}$	Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (copiose)
»	$^{13-22}/_{7}$	Synergus facialis HART. ♂♀ (modice)
»	$^{14-22}/_{7}$	Decatoma biguttata SVED. ♀ (modice)
»	$^{19-20}/_{7}$	Torymus euchlorus BOH. ♂♀ (parce)
»	$^{22}/_{7}$	» cingulatus NS. ♀ (unica)
»	$^{25-28}/_{7}$	Platytermus simplex THOMS. ♂♀ (parce)
»	$^{28-30}/_{7}$	Cecidostiba truncata THOMS. ♂♀ (parce)
»	$^{30}/_{7}$	Megastigmus dorsalis FAB. ♂ (unicus)
1877	$^{20}/_{2}$–$^{25}/_{3}$	Olinx gallarum L. ♂♀ (copiosissime)
»	$^{7-24}/_{3}$	Syntomaspis saphirina BOH. ♂♀ (copiose)
»	$^{9-14}/_{3}$	Megastigmus dorsalis FAB. ♂♀ (parce)
»	$^{10-15}/_{5}$	Eupelmus urozonus DALM. ♂♀ (parce)
»	$^{12-26}/_{5}$	Cecidostiba rugifrons THOM. ♂♀ (modice)

4). Ur galläpplen af *Cynips terminalis* från Öland, tagna i September 1876, kläcktes:

1877	$^{20}/_{2}$–$^{7}/_{4}$	Syntomaspis saphirina BOH. ♂♀ (copiosissime)
»	$^{16-20}/_{3}$	Pimpla inanis GRAV. ♂ (parce)
»	$^{16}/_{3}$–$^{3}/_{7}$	Megastigmus dorsalis FAB. ♂♀ (modice)
»	April.	Synergus nervosus HART. ♂♀ (copiose)
»	»	Tortrix (? Grapholitha puncticostana WK.) (parce)
»	»	Cecidostiba rugifrons THOMS. ♂♀ (modice)
»	»	Larvæ Balanini villosi FAB. (copiose)
»	»	Eurytoma intermedia THOM. ♂♀ (modice)
»	Maj.	Eupelmus urozonus DALM. ♂♀ (copiose)
»	»	Cecidomyia longicornis L. ♂ (parcius)
»	»	Cecidostiba truncata THOMS. ♂♀ (parce)
»	»	» collaris THMS. ♂♀ (modice)
»	»	Eupelmus azureus RATZ. ♂♀ (parcius)
»	Juni.	Tetrastichus terminalis TH. ♀ (modice)

Anm. De här förekommande små fjärilar och myggor äfvensom coleopterlarverna äro inquiliner. Den lilla Pimplan har sannolikt kläckts såsom parasit på Tortriciden liksom antagligen Tetrastichus från Cecidomyian, i analogi med dess samslägtinge Oxymorpha, som lefver parasitiskt på Ceci-

domyia Fagi. Eupelmerna hafva måhända lefvat som snyltgäster i Curculion-larverna.

5). Ur galläpplen af *Cynips gemmæ* L. från Skåne, hösten 1876, kläcktes:

1877. Mars. Synergus vulgaris HART. ♂♀ (copiose)
» » Olinx gallarum L. ♂♀ (copiose)
» » Syntomaspis saphirina BOH. ♂♀ (copiose)

6). Ur galläpplen af *Cynips* (*Spathegaster*) *baccarum* L., samlade i Skåne under April och Maj 1876—79, kläcktes:

1876. Maj. Synergus apicalis HART. ♂♀ (parce)
» » Figites Anthomyiarum BOUCHÉ. ♀ (unica)
1877. Juni. Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (copiose)
» » Amblymerus crassicornis THOM. ♀ (parcius)
» » » pedunculi THOM. ♀ (d:o)
1879. Mars. Olinx fulvicrus THOM. ♀ (modice)
» April. Synergus thaumacerus DALM. ♂ (unicus)
» Juli. Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (copiose)
» » Eutelus heterotomus THOM. ♂ (unicus)
» » Synergus vulgaris HART. ♂♀ (copiose)
» » Eutelus collaris THOM. ♂♀ (modice)
» » Platytermus fasciculatus THOM. ♀ (parce)
» » Ormyrus Gastris BOH. ♂ (modice) ♀ (parce)

7). Ur galläpplen af *Cynips* (*Trigonaspis*) *crustalis* HART., samlade i Skåne, April 1878 och 79, kläcktes:

1878. Juni. Synergus thaumacerus DALM. ♂♀ (copiose)
1879. April. Syntomaspis fastuosa BOH. ♂♀ (copiose)
» Juli. Synergus thaumacerus DALM. ♂♀ (modice)

Anm. 1878 i slutet af April framkommo rätt många Trigonaspis-individer af begge könen, enär Synergus utrotat Syntomaspis; 1879 framkom ingen enda Trigonaspis, enär den blifvit utrotad af Syntomaspis, hvars parasit Synergus nu var tillstädes i ringare antal.

8). Ur galler af *Cynips* (*Andricus*) *inflator* HART. från Skåne, April 1877, kläcktes samma månad:

Synergus (Sapholytus) connatus HART. ♀ (parce)

9). Ur galler af *Cynips* (*Andricus*) *curvator* HART., samlade i Skåne, Juni 1870, kläcktes:

1879. Juli. Platytermus fasciculatus THOM. ♂♀ (modice)

10). Ur galler af *Cynips* (*Andricus*) *ramuli* L., från Skåne, Juni 1881, kläcktes:

1881 $^{11-21}/_{7}$ Olinx gallarum L. ♂♀ (copiose)

» $^{21-23}/_{7}$ Eutelus tibialis WALK. ♀ (modice)

» $^{26}/_{7}$ Decatoma incrassata THOM. ♀ (unica)

11). Ur galler af *Cynips* (*Aulax*) *Glechomæ* L., från Skåne, kläcktes:

1882. April. Torymus Glechomæ N. SP. ♀ (2 ex.)

12). Ur galler (på Hieracium umbellatun) af *Cynips* (*Aulax*) *foveiger* THOM., kläcktes:

1882. Decatoma submutica THOM. ♂♀ (copiose).

13). Ur galler (Bedeguar) på Rosa canina, insamlade i Skåne under Mars 1881 och April 1882, kläcktes:

1881 $^{28}/_{5}$–$^{20}/_{7}$ Cynips (Rhodites) Rosæ L. ♂ (parce) ♀ (copiose)

$^{25}/_{5}$ $^{2}/_{7}$ Ortopelma luteolator GRAV. ♂♀ (copiose)

$^{30}/_{5}$ $^{10}/_{6}$ Habrocytus Bedeguaris THOM. ♂♀ (parce)

$^{6}/_{6}$–$^{22}/_{7}$ Torymus Bedeguaris L. ♂♀ (parce)

1882 $^{20}/_{4}$–$^{17}/_{6}$ Ortopelma luteolator GRAV. ♂♀ (copiose)

$^{22}/_{4}$–$^{17}/_{6}$ Torymus Bedeguaris L. ♂♀ (copiose)

$^{8}/_{5}$ $^{17}/_{6}$ Eurytoma pubicornis BOH. ♂♀ (modice)

$^{10}/_{5}$–$^{25}/_{6}$ Rhodites Rosæ L. ♀ (parce)

$^{10}/_{5}$–$^{17}/_{6}$ Aulax Brandti RATZ. ♂♀ (copiosissime).

14). Ur ansvällningar på grenarne af *Salix Caprea*, insamlade vid Stehag i Skåne under Mars 1881 och April 1882, kläcktes:

1881 $^{8-13}/_{5}$ Nematus viduatus ZETT. ♂♀ (parce)

» $^{10-26}/_{5}$ Pimpla inanis GRAV. ♂ (parce)

» $^{12-26}/_{5}$ » vesicaria RATZ. ♂ (modice) ♀ (unica)

» $^{16-19}/_{5}$ brevicornis GRAV. ♂♀ (modice)

$^{20}/_{5}$ $^{30}/_{6}$ Nematus Pentandræ DE GEER. ♂♀ (copiose)

» ^{27} $^{31}/_{5}$ Pimpla mandibularis GRAV. ♂♀ (parce)

$^{1-11}/_{6}$ Limneria chrysosticta GRAV. ♂♀ (copiosissime)

$^{2}/_{6}$ $^{27}/_{7}$ Habrocytus Capreæ L. ♂♀ (d:o)

» $^{3}/_{6}$ Sympiezus sericeicornis NEES. ♂ (unicus)

» $^{20}/_{6}$–$^{8}/_{7}$ Eurytoma Salicis THOM. ♂♀ (copiose)

1882 $^{10-20}/_{4}$ Nematus Pentandræ DE G. ♂♀ (copiose)

» $^{22}/_{4}$–$^{2}/_{5}$ Limneria chrysosticta GRAV. ♂♀ (d:o)

» $^{6}/_{5}$–$^{28}/_{6}$ Eurytoma Salicis THOM. ♂♀ (d:o)

» $^{15}/_{5}$–$^{16}/_{6}$ Habrocytus Capreæ L. ♂♀ (parce).

En del arter af slägtet Torymus samt slägtena Syntomaspis och Megastigmus äro konstanta parasiter i galläpplen på ek, liksom Ortopelma och Torymus Bedeguaris i rosengaller och Limneria chrysosticta i vidjegaller. Slägtena Synergus, Eurytoma och Decatoma äro samtlige dubbelparasiter, d. v. s. de angripa i sin ordning galläpplebildarnes snyltgäster och förstöra dem. De öfrige Pteromalinerna (Eutelus, Platytermus, Habrocytus et ct.) äro troligen äfven dubbelparasiter. Hvad Aulax Brandti, som ofta förekommer så talrikt i Bedeguarer, deremot angår, kan den väl svårligen betraktas såsom parasit, då alla öfriga inom slägtet bilda galläppleliknande ansvällningar på växternas grenar eller lefva i utsvälda frökapslar, utan får väl antagas vara inqvilin eller möjligen sambyggare med Rhodites Rosæ.

De ur 1881 års vidjegaller kläckte Pimplerna hafva antagligen alla lefvat parasitiskt på den större Nematus viduatus.

SYNONYMISKA ANMÄRKNINGAR TILL NORDISKA COLEOPTERA

AF

JOHN SAHLBERG.

Under ett kort besök i Stockholm har jag genom professor A. E. NORDENSKIÖLDS tillmötesgående varit i tillfälle att granska den samling af Coleoptera, som blifvit hemförd af 1875 års nordiska expedition från Finnmarkens nordkust, från Novaja Semlja och Waigatsch samt från åtskilliga orter vid floden Jenissej i Sibirien, och hvilken blifvit bearbetad af professor FR. W. MÄKLIN, hvilken utgifvit tränne afhandlingar: *Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter,* införd i Öfvers. af finska Vet.-Societ.'s förh. 1876—1877; *Ytterligare diagnoser öfver nya sibiriska Coleopterarter* i samma tidskrift 1880 samt *Coleoptera, insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenissej i Sibirien,* införd i Kongl. svenska Vetenskaps-Akademiens Handlingar, Band 18, 1881. Då jag härvid funnit några oriktiga bestämningar, som kunde blifva vilseledande, anhåller jag att uti Entomologisk Tidskrift få plats för följande anmärkningar:

I. *Till de från Norges nordkust medförda arterna.*

38.[1] **Othius melanocephalus** GRAV. är en varietet af *O. lapidicola* KIESENW., hvilken art har en ganska stor utbredning inom nordligare delen af Norge och Finland, samt i fjälltrakter, åtminstone i nordligare Norge, är mycket varierande till färgen.

---

[1] Numrorna äro de, som förekomma i MÄKLINS senaste arbete, hvilket omfattar äfven de tvänne tidigare uppsatserna.

Den rätta *O. melanocephalus* GRAV. har jag ej tagit norr om 60:de breddgraden.

»39. **Othius myrmecophilus** KIESENW.» är äfven *O. lapidicola* KIESENW. Den rätta *O. myrmecophilus* KIESENW., hvilken lätt igenkännes på de intryckta punkternas ställning på prothorax, har jag inom nordligare Norge funnit vid Innsö i Wærdalen samt i Namdalen.

»41. **Lathrobium elongatum** L.» är *L. boreale* HOCH. = *L. geminum* KRAATZ.

»50. **Simplocaria semistriata** FABR.» är *S. metallica* STURM.

II. *Till de på Novaja Semlja och Waigatsch funna arterna.*

»6. **Feronia (Platysma) infima** MÄKL.» är = *F. (Pseudocryobius) arctica* J. SAHLB. MÄKLINS benämning har blifvit ändrad för att undvika förvexling med *Feronia infima* CHAUD. *Mem. de genre Feronia. Abeille V, 253, 42* (1868).

»7. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» är *C. caligatus* PUTZ, hvilken ej är sällsynt inom den arktiska delen af vestra Sibirien, der jag icke funnit den rätta nordskandinaviska *C. alpinus.*

»9. **Agabus subqvadratus** MOTSCH.» är *A. (Gaurodytus) nigripalpis* J. SAHLB. Den rätta *A. subqvadratus* MOTSCH., hvars typexemplar jag varit i tillfälle att granska vid ett besök i St. Petersburg på dervarande Vetenskaps-Akademis museum, är en vidt skild art, näml. *A. adpressus* AUBÉ.

»12. **Cylletron (?) hyperboreum** MÄKL.» Exemplaret var olyckligtvis så skadadt, att det ej kunde närmare undersökas, men syntes mig helst böra föras till slägtet *Coryphium* STEPH.

III. *Till de i Sibirien, hufvudsakligast vid floden Jenissej, anträffade arterna.*

»8. **Carabus aeruginosus** (BOEBER) FISCHER et var. **Car. aereus** (BOEBER) FISCHER.» Alla exemplaren höra till *C. aereus* FISCH., hvilken till färg och skulptur är mycket varierande, men synes mig vara väl skild från den rätta *C. aeruginosus* FISCH., MORAW. isynnerhet genom antennbildningen hos hanen och genom kroppsformen.[1]

---

[1] I sammanhang härmed må nämnas, att den *Carabus*-art, som af herr BERGROTH medfördes från nordligaste Ural och af mig (*Nordv. Sibir. Insekt-*

»14. **Dromius qvadricollis** MORAW. bör heta *Dr. qvadraticollis* MORAW.

»19. **Sphodrus (Pseudotaphoxenus) Tilesii** (BOEBER) FISCH.» är *Sph. (Ps.) dauricus* FISCH.

»44. **Feronia (Platysma) gelida** MÄKL.» är *F. (Pseudocryobius) Ochotica* F. SAHLB.

»50. **Celia interstitialis** (ESCHSCH.) DEJ.» Jämte den rätta *C. interstitialis* DEJ. stå under detta namn äfven några exemplar af *C. erratica* DUFT.

»56. **Cyrtonotus torridus** ILLIG.» är *C. dauricus* MOTSCH., J. SAHLB.

»57. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» är *C. caligatus* PUTZ.

»61. **Harpalus optabilis** (FALDERM.) DEJ. *var.*?» är *H. aeqvicollis* MOTSCH., hvaraf jag sett ett typiskt exemplar i ryska entomologiska föreningens i Petersburg samling.

»62. **Acupalpus limbatus** (GEBLER?) MOTSCH.» är *Dichirotrichus angustulus* J. SAHLB. Den rätta *A. limbatus* GEBL. är mig icke bekant, men att döma af de korta beskrifningarna, som äro uppgjorda af GEBLER och MOTSCHULSKY, kan den ej gerna hafva någon likhet med min art, hvilken utmärker sig genom så tydlig punktur och behåring, att ej någon entomolog torde kunnat förbise dem.

»71. **Bembidion (Peryphus) crenulatum** F. SAHLB.» är *B. (P.) Fellmanni* MANN., hvilken art förekommer talrikt vid nordligaste Jenissej, der jag förgäfves eftersökt den rätta *B. crenulatum* F. SAHLB.

»75. **Bembidion (Notaphus) obliquum** STURM. *var.* **fasciatum** MOTSCH.» är *B. adustum* SCHAUM.

»88. **Agabus subqvadratus** MOTSCH.» Under detta namn stå exemplar såväl af *A. (Gaurodytes) nigripalpis* J. SAHLB., som af *A. (G.) Thomsonii* J. SAHLB., hvilka hvardera synas mig vara väl skilda arter och genom kroppsformen genast igenkännas och betydligt afvika från *A. (G.) congener* PAYK., af hvilken art SHARP synes vilja anse dem såsom varieteter eller racer (SHARP. *On*

---

fauna, Coleoptera 6, 12) upptages under namn af *C. Chaudoiri* GEBL. enligt undersökningar, verkstälda af doktorerna HAGLUND och KRAATS, är en från sistnämda väl skild art och bör hänföras till den från Kamtschatka beskrifna *C. truncaticollis* ESCHSCH.

aqvatic carnivorous Coleoptera 512, 706 et 707). Af den rätta *A. subqvadratus* MOTSCH. finnes deremot intet exemplar i den medförda samlingen.

»89. **Agabus altaicus** GEBL. *var.?* **cincticollis** MÄKL.» är *A. (G.) Erichsoni* HAR. *var.*

»101. **Oxypoda exortiva** MÄKL.» Exemplaret, som är något illa konserveradt, synes mig tillhöra *O. verecunda* SHARP.

»106. **Homalota melanocera** THOMS.» är *H. (Atheta) frigida* J. SAHLB.

»115. **Homalota pygmaea** GRAV.» är *H. (Acrotona) aterrima* GRAV.

»122. **Tachyporus solutus** ER.» är *T. abdominalis* GYLL.

»126. **Mycetoporus Reichei** PANDELLÉ» är endast *M. brunneus* MARSH. = *M. lepidus* GRAV.

»127. **Qvedius limbatus** HEER.» Under detta namn står äfven *Raphirus Jeniseensis* J. SLHLB.

»131. **Philonthus umbratilis** GRAV.» är *Ph. varius* GYLL.

»134. **Philonthus albipes** GRAV.» Exemplaret från Worogovo är *Ph. debilis* ER.

»140. **Lathrobium elongatum** L.» är *L. fulvipenne* GRAV.

»144. **Lathrobium limitatum** MÄKL.» är en mig obekant art med grof punktur, som torde höra till slägtet *Medon* STEPH.

»149. **Stenus inspector** MÄKL.» är *St. Juno* FABR. ♀.

»152. **Stenus atratulus** ERICHS.» Det första exemplaret är *St. sibiricus* J. SAHLB., de öfriga *St. nitidus* LAC.

»153. **Stenus vafellus** ER.» Illa Konserveradt, troligen äfven *St. sibiricus* J. SAHLB.

»154. **Stenus borealis** MÄKL.» är *St. littoralis* THOMS.

»155. **St. carbonarius** GYLL.» är *St. buphthalmus* GRAV.

»157. **Bledius vilis** MÄKL.» är *Bl. subterraneus* ER.

161. **Olophrum limbatum** MÄKL.» är en varietet af *O. consimile* GYLL.

»163. **Mannerheimia affinis** MÄKL.» är *M. arctica* ER.

»164. **Mannerheimia confusa** MÄKL.» är samma art.

»165. **Mannerheimia saginata** MÄKL.» är äfvenledes *M. arctica* ER.

»170. **Homalium langvidum** MÄKL.» är *H. septentrionis* THOMS.

HEMIPTEROLOGISKA MEDDELANDEN

II

AF

O. M. Reuter.

I Entomologisk Tidskrifts innevarande årgång (1882), pag. 63—64, har Red. haft artigheten under särskild titel publicera »hemipterologiska meddelanden» af mig, hvilka ursprungligen i all anspråkslöshet delgåfvos henne, för att någon gång under tidens lopp sammanställas med öfriga liknande smärre meddelanden beträffande Skandinaviens fauna. Ur denna författarens afsigt bör äfven förklaringen sökas till den brefstil, i hvilken de berörda meddelandena äro hållna, i det författaren under andra förhållanden hade gifvit sin uppsats en mer vetenskaplig form.

I nämda meddelanden förekommer tyvärr ett skriffel, hvilket gör den notis, hvari detta insmugit sig, obegriplig. Jag begagnar mig derför af tillfället att rätta detsamma.

Globiceps cruciatus Reut. säges nämligen af Fieber vara beskrifven under namn af *quadrimaculatus,* hvilket bör heta *flavomaculatus.* De fyra i Sverige funna *Globiceps*-arternas synonymi gestaltar sig nämligen sålunda:

1. **Globiceps flavomaculatus** Fabr., sec. spec. typ. in Mus. Havn. a me examinata. (= *flavomaculatus* Fall., F. Sahlb., Reut. in Rev. crit. Caps. p. 117, = *selectus* Fieb., Reut. Medd. Soc. F. Fl. Fenn. V, p. 174). Allmän på åtskilliga örter.

2. **Globiceps cruciatus** Reut., Öfv. Finska Vet. Soc. Förh. XXI, 36, 10 (= *flavomaculatus* Fieb., Reut. in Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c., nec in Rev. crit. Caps.). Gotland; lefver på smärre *Salices.*

3. **Globiceps salicicola** Reut., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c. (= *flavomaculatus Var. 1* F. Sahlb., = *fulvipes* Reut. in Rev. crit. Caps. p. 118, nec Scop.). Lappmarken, Finland, på smärre *Salices*.

4. **Globiceps dispar** Boh. Sällsynt bland gräs.

Beträffande dessa arters nomenklatur, får jag för öfrigt hänvisa till Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c. Här bör blott tilläggas, att, sedan jag sett Fabricii typexemplar och funnit dem tillhöra samma art, som Falléns och F. Sahlbergs *flavomaculatus*, jag numera ansett mig för denna böra bibehålla det ursprungliga Fabricianska namnet, om än alla dessa författares diagnoser lika väl kunna tolkas på båda arterna (*flavomaculatus* och *cruciatus*) och först Fieber långt senare uppvisat de särskiljande karaktärerna. De af både Fallén och Sahlberg uppgifna fyndorterna utvisa nämligen tydligt nog hvilken art i beskrifningarne afses; och då *cruciatus* (Fiebers *flavomaculatus*) alls icke förekommer i dessa trakter, bör således Falléns och Sahlbergs art med prioritetens rätt bibehålla namnet *flavomaculatus*, enär äfven Fabricii egna typer visat sig tillhöra denna. Namnet *selectus* Fieb.? bortfaller sålunda helt och hållet.

Angående karaktärerna för dessa arter, hänvisar jag till den snart utkommande tredje delen af mina »Hemiptera Gymnocerata Europae», der de äro vidlyftigt behandlade.

Den femte arten, som anförts under genus *Globiceps*, nämligen *flavoquadrimaculatus* De Geer (= *flavonotatus* Boh.), är, såsom jag tidigare uppvisat på annat ställe (Ent. Monthl. Mag. XV, p. 113), alls ingen *Globiceps*, utan en *Cyllocoris*.

Dicyphus pallidus Herr. Schäff. har inkommit i den skandinaviskt-finska faunan, på grund deraf att Fieber såsom synonym till denna art anfört *Capsus constrictus* Boh. Jag har emellertid numera lärt mig känna den äkta *Dicyphus pallidus* H. Sch., hvilken förekommer på *Stachys sylvatica* i mellersta och sydliga Europa, och funnit att den är en helt annan art, hvarför vår art bör erhålla namnet *constrictus*.

De svenska arterna af detta slägte äro sålunda följande:

1. **Dicyphus constrictus** Boh. (= *pallidus* Reut. (sec. Fieb.) in Rev. crit. Caps. 112, 3, = *pallidus* Thoms., Op. ent.

435, 59, nec HERR. SCHÄFF.). På *Melampyrum, Symphytum, Rubus idaeus,* sällsynt.

2. **Dicyphus errans** WOLFF (= *Capsus collaris* FALL.). På *Urtica?,* etc. sällsynt.

3. **Dicyphus stachydis** REUT. (= *Capsus collaris* FLOR nec FALL., = *errans forma brachypt.* REUT. in Rev. crit. Caps., p. 112). Kinnekulle, lefver på *Stachys.*

4. **Dicyphus globulifer** FALL. Sällsynt.

Jag vill icke heller för en framställning af dessa arters karaktärer upptaga tidskriftens utrymme, då de snart nog komma att publiceras i tredje tomen af »Hemiptera Gymnocerata Europae» och, i likhet med de för *Globiceps*-arterna, i sinom tid ingå i min påbörjade bearbetning af Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera Heteroptera. Hufvudsyftet med detta meddelande har varit att från vår fauna utmönstra en art, *D. pallidus* H. SCH., hvilken orätt införts i densamma.

Under namn af *Anthocoris nemoralis* FABR. har i vår fauna inregistrerats en art, hvilken emellertid icke är den rätta, af FABRICIUS beskrifna. Den art, hvilken jag i Öfv. Vet. Ak. Förh. 1871, p. 420, vägledd af F. SAHLBERGS typer, beskrifvit under namn af *A. nemoralis,* afviker nämligen från den i mellersta Europa allmänna Fabricianska arten af samma namn genom de mycket svagare membrannerverna, hvilka mot inkanten blifva allt otydligare, så att den fjerde (som hos *A. nemoralis* FABR. ligger parallel tätt utmed den tredje och är lika tydlig som denna), nästan alldeles försvunnit, äfvensom derigenom att den fernissartade glansen på cuneus sträcker sig inåt endast till den genom cuneus gående längsnerven, icke ända till cunei inrand. Slutligen är färgen mer konstant. Jag kallar denna art, som är den allmännare hos oss, *A. confusus.* Af den äkta *A. nemoralis* FABR. har jag sett endast två skandinaviska exemplar, tagna af BOHEMAN på Gotland och förvarade i Riksmuseum.

Under mitt senaste besök derstädes sista sommaren fann jag äfven bland den vanliga *A. sylvestris* LINN. (= *nemorum* LINN.) en för Sverige visserligen redan af DE GEER anförd, men af senare författare förbisedd art, *A. gallarum Ulmi* DE GEER, (enligt typexemplar icke hörande till *A. nemoralis,* utan = *A. pratensis* HAHN, FIEB. nec FABR.; *A. pratensis* FABR. = *sylvestris* LINN.

sec. sp. typ.). Exemplaren äro från Stockholm. Arten är af mig närmare beskrifven i Medd. Soc. F. Fl. Fenn. V, p. 183. FALLÉN har måhända i sina Hem. Svec. sammanblandat alla tre, *nemoralis* FABR., *confusus* m. och *gallarum ulmi* DE GEER. För öfrigt får jag hänvisa beträffande ofvanstående arter till en uppsats öfver de europeiska *Anthocoris*-arterna, införd i Medd. F. Fl. Fenn., IX, der deras nomenklatur och artkaraktärer utredas.

I två särskilda uppsatser, hvilka snarligen skola inlemnas till Tidskriftens redaktion, skall jag meddela beskrifningar på två nya Hemipterarter från Sverige, nämligen på den i mina förra meddelanden berörda, af THOMSON på Öland funna nya Anthocoriden, *Piezostethus Thomsoni* n. sp. och på en ny *Idiocerus*, tagen af BOHEMAN i Dalarne, och hvilken jag kallat *I. Spångbergi* n. sp.

Slutligen har jag att nämna att d:r F. Löw i Wien genom bref underrättat mig att aflidne FRAUENFELD från sin resa i Norge medfört en för Skandinavien ny Psyllod, *Trioza dispar* F. Löw, funnen af honom vid Christiania, hvarest han äfven tagit den inom vårt faunagebit förut endast i Skåne observerade *Psylla buxi* LINN.

Helsingfors den 12 November 1882.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMSTER DEN 30 SEPT. OCH 14 DEC. 1882.

Den Entomologiska Föreningen hade sin första sammankomst under hösten den 30 September å Hôtel Phœnix. Sedan ordföranden professor O. Sandahl helsat de närvarande, bland hvilka äfven befunno sig medlemmar från landsorten, och anmält inväljandet i föreningen af flere inländska och utländska ledamöter, förevisade d:r Chr. Aurivillius en samling vackra och sälsynta fjärilar från Gaboon i vestra Afrika, hemförda af Föreningens medlem hr F. G. Theorin, som under många år vistats i dessa nästan rätt under eqvatorn belägna trakter och nu är på besök i fäderneslandet. D:r A. påpekade den egendomliga form, som många af de förevisade dagfjärilarne ega, särskildt den ytterst sällsynta *Papilio Antimachus,* hvaraf ett exemplar fans i samlingen, hvilken fjäril genom sina långsträckta framvingars form och längd nästan erinrar om en skymningsfjäril af Sphinx-familjen samt är, hvad afståndet mellan vingspetsarne beträffar, den största kända dagfjäril *(Antimachus).*

Bland de förevisade fjärilarne förekommo flere exempel på »härmning» eller »förklädnad», i det fjärilarne af en grupp antagit förvillande likhet med fjärilar af en helt annan grupp, hvilka sistnämda genom sin obehagliga lukt och sannolikt äfven vidriga smak icke förtärdes af insektätande fåglar. Genom att antaga lika form, färg och teckning med dessa senare slags fjärilar kunna således andra icke illaluktande eller vidrigt smakande fjärilar undslippa sina fienders rofgirighet. D:r A. framhöll derjämte det egna förhållandet, att endast ytterst sällan någon hona finnes bland de fjärilsamlingar man erhållit från Afrikas varmaste delar. Detta torde antagligen bero derpå, att honorna i allmänhet icke flyga omkring i luften, utan äro mera tröga och sitta

stilla på trädstammar eller i löfverk och derigenom undgå samlarnes uppmärksamhet.

Konservator W. Meves redogjorde sedan för sina entomologiska utflykter på Öland under den förflutna sommaren och förevisade en del af sin ytterst rika fångst af nattfjärilar, åt hvilken fjärilsgrupp han särskildt riktat sin uppmärksamhet. Fångsten hade egt rum med tillhjälp af torkade äpplebitar, uppblötta i en för ändamålet beredd blandning af jäst svenskt öl med socker eller honing och bemängdt med något konjak och salpetereter. På sådant sätt preparerade äpplebitar hade uppträdts på segelgarnsstumpar och upphängts såsom lockbete här och der å trädgrenar och dylikt å lämpliga lokaler vid skymningens inbrytande. Nattfjärilar infunno sig snart i stor mängd och slogo ned på lockbetet samt infångades i håf på vanligt sätt och dödades mycket hastigt genom att intagas ur håfven i glasburkar, hvilka voro fylda med döfvande ångor af t. ex. cyankalium, kloroform, eter o. s. v. Konservator M. hade på detta sätt lyckats insamla hela serier af varieteter af sällsynta fjärilar, alla i välbehållna exemplar. Flere ledamöter, såsom lektor Thedenius, kassör Hofgren, konservator Lampa, d:r Aurivillius och ordföranden, meddelade sedan sin erfarenhet om de olika sätten för samlandet af nattfjärilar, och hr Lampa framföll särskildt fördelen af att begagna väl konstruerade burar för fjärilsfångst, genom hvilka man kunde erhålla sådana fjärilar, som flögo sent frampå natten, helst man icke gerna själf kunde natt efter natt vaka för att inhösta skörden på äpplebitar. Hr L. betonade det önskvärda i, att i alla trakter af vårt land fjärilsfångst anordnades på rationelt sätt. Endast derigenom vore det möjligt att få en någorlunda fullständig kännedom om den svenska fjärilsfaunan, och på detta sätt kunde man erhålla vigtiga bidrag till utredandet af fjärilarnes biologiska förhållanden.

D:r Aurivillius visade och redogjorde sedan för en af honom och hr Lampa från Åreskutan hemförd sällsynt skalbagge *Pteroloma Forströmi*, hvilken endast lefver invid fjällbäckar under mossa, som ständigt hålles fuktig af vattenstänk.

Entomologiska Föreningen firade torsdagen den 14 December på hotel W. 6 tredje årsdagen af sin stiftelse. Till styrelseledamöter utsågos de samme, som under sista året haft detta

förtroendeuppdrag, nämligen: Professor O. TH. SANDAHL, ordförande; d:r CHR. AURIVILLIUS, sekreterare; lektor J. SPÅNGBERG, tidskriftens redaktör; lektorerna K. F. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN samt hr konservator SVEN LAMPA. Kanslisekreteraren S. NORDSTRÖM och hr G. HOFGREN valdes till revisorer af Föreningens räkenskaper. Sedan ordföranden derpå i korthet redogjort för Föreningens verksamhet under senaste året samt omnämt, att boksamlingen ökats med inemot 200 band, skänkta af omkring 40 sällskap samt flera enskilda personer, höll d:r AURIVILLIUS föredrag om sköldlössen eller cocciderna. Föredraganden fäste sig i synnerhet vid de arter, som i våra växthus eller i det fria åstadkomma skada på odlade växter samt trädplanteringar. Dessutom lemnades en öfversigt öfver, hvad senaste tiders undersökningar bringat i dagen med afseende på de i ekonomiskt hänseende vigtiga arter, som lemna färgämnen samt gummilacca. Föreningens ledamot hr F. v. ROTHSTEIN hade särskildt undersökt en på *Acacia* lefvande art, hvaraf exemplar i alla stadier jämte teckningar förevisades. För öfrigt visades exemplar af många svenska samt en del vigtiga utländska former. Hr HOFGREN framlade en särdeles rik samling af små tineider, samlade i Stockholmstrakten samt på ett ändamålsenligt sätt konserverade. Hr LAMPA förevisade slutligen en samling nattfjärilar från Tyskland såsom prof på huru dessa djur bäst skola prepareras och försändas. Föreningen hade nöjet att i sin krets helsa välkommen hr F. THEORIN, som, bosatt vid Gaboon på Afrikas vestkust, nu en tid varit på besök i fäderneslandet och hemfört intressanta samlingar från dessa aflägsna trakter.

Till sist anhåller jag få lemna förteckning på den tillökning som kommit Föreningens bibliotek till godo på den senaste tiden.

AUGSBURG, Naturhistorischer Verein. Bericht 25, 26. 1879, 1880.[1]

AURIVILLIUS, CHR., Recensio critica Lepidopterorum Musei Ludovicæ Ulricæ, quæ descripsit Carolus a Linné. Stockholm, 1882, 4:o, 183 pag., tab. 1 col. Af Författaren.

BERGSTRÆSSER, J. A. B., Nomenclatur und Beschreibung der Insecten etc. Jahrg. 3. Hanau, 1779, tab. 49—72. Af Prof. O. SANDAHL.

BERLIN, Entomologischer Verein (Deutsche Entomol. Gesellschaft). Zeitschrift Jahrg. 24, 1880; 25, 1881.

---

[1] Der ingen särskildt gifvare finnes nämd äro böckerna skänkta af vederbörande sällskap eller författare.

BONN, Naturhistorischer Verein der Preussischen Rheinlande und Westfalens. Verhandlungen. Jahrg. 37: 2, 1880; 38: 1, 2, 1881. 1, 1882.

BOSTON, Society of Natural History. Proceedings Vol. 20: 4. 1881; 21: 1. 1881.

BRANDEN, C. VON, Revue Coleopterologique. Année 1. N:o 1, 2. 1881.

BREMEN, Der naturwissenschaftliche Verein. Abhandlungen. Bd. 7: 1—3. Beilage 8. 1880—82.

BRESLAU, Der Verein für schlesische Insektenkunde. Zeitschrift f. Entomologie. Heft. 8. 1881.

BRÜNN, Der naturforschende Verein. Verhandlungen. Band. 18, 19. 1879—80. + Katalog der Bibliothek des Vereins. 1 Supplementheft.

BRUXELLES, Société Entomologique de Belgique. Annales. Tome 23, 24. 1880.

Comptes-Rendus des Séances. 1880 p. 1—236; 1881 p. 1—159; 1882 n:o 14—21, 23, 24, 25.

———, Assemblée générale extraordinaire pour la commémoration de la fondation de la Société. Bruxelle 1880. 8:o. 14 pg.

———, Statutes revisés en assemblée générale du 25 Septembre 1865. Bruxelles 1882. 8:o. 14 pg.

———, L'Académie royale des Sciences. Bulletins (2) Tom. 50. 1880. Annuaire Tom. 47. 1881.

BUCHANAN-WHITE, The Scottish Naturalist N:o 41—48. 1881—82.

BUENOS-AYRES, Academia Nacional de Ciencias exactas. Actas Tom. 3: 1, 2. 1877, 1878.

CASSEL, Der Verein für Naturkunde. Bericht 28. 1881.

COMSTOCK, J. H., Guide to practical work in Elementary Entomology. Ithaca 1882. 8:o. 35 pg. Af Författaren.

———, Report on Insectes injurious to sugar cane. Washington. 1881. 8:o. 11 p.

———, Report of the Entomologist of the united States Department of Agriculture for the year 1880. Washington. 1881. 8:o. p. 235—373, 24 tab. Från Department of Agriculture of Un. States.

CORDOBA, Academia Nacional de Ciencias de la República Argentina.

Boletin Tomo 3: 4; 4: 1. 1881.

Expedition al Rio Negro. Entrega 1 Zoologia. 1881. 4:o.

DOLLFUSS, A., Feuille des Jeunes Naturalistes. N:o 121—146. 1880—82.

DORPAT, Naturforscher Gesellschaft. Sitzungsberichte. Band 5: 3. 1880; 6: 1. 1881.

FÅHRÆUS, O. M., Utredning af frågan om national-belöning åt CARL VON LINNÉ vid 1760—62 års riksdag Stockholm. , 8:o. p. 289—310.

———, Coleoptera Caffrariæ. 1: Heteromera, 2: Curculionides, 3: Brenthidæ etc. 4: Scolytidæ etc. 5: Longicornia. Holmiæ. 1870—72. 8:o. 5 partes.

———, Om arternas härledning i djurriket. Stockholm. 1874. 8:o. p. 403—435.

———, Om transformationstheoriens stöd af embryologiska iakttagelser. Stockholm 1877. 8:o. 16 pg. (Separ.)

FIRENZE, Società Entomologica Italiana. Bulletino Anno 12: 4; 13: 1—4; 14: 2—4; 15: 1. 1880—83.

Resoconti delle Adunanze. 1881.

FRANKFURT A. MAIN, Senckenbergische naturforschende Gesellschaft. Bericht 1880—81.

GENOVA, Museo Civico. Annali Vol. 15—17. 1879—81.

GRAVENHAGE, Nederlandsche Entomologische Vereeniging. Tijdschrift voor Entomologie. Deel 23: 1—3; 24: 1—4; 25: 1—4.

———, Koninklijke Natuurkundige Vereeninging in Neerlandsche-Indie. Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsche-Indië. Deel 40. 1881.

GRAZ, Der naturw. Verein des Steiermarks. Mittheilungen. Jahrg. 1880, 1881.

GREIFSWALD, Der naturw. Verein von Neu-Vor-Pommern und Rügen. Mittheilungen. Jahrg. 13. 1882.

HALLD'N, A. P., Ett och annat om Biskötseln. Stockholm. 1880. 8:o. 48 pg.
Af Prof. O. SANDAHL.

HANSEN, H. J., Faunula Insectorum Færöensis. Kiöbenhavn. 1881. 8:o p. 229—280.

HELSINGFORSS, Societas pro Fauna et Flora Fennica.

Meddelanden. Häftet 6—8. 1881.

HERBST, J. W., Natursystem. Schmetterlinge. Tab. 97—153. (Utan text).
Af Prof. O. SANDAHL.

HERMANN, O., Sprache und Wissenschaft. Budapest. 1881. 8:o. 13 pg. (Separ.)

HEYDEN, L. v., Catalog der Coleopteren von Sibirien. Berlin 1880—81. 8:o. 112 pg.

HISINGER, EDV., Öfversigt af Finlands hittills kända Orthopterer. Helsingfors. 1858. 8:o. 35 pg. tab. 1.

———, Bidrag till kännedom om Finlands Libellulider. Helsingfors. 1861. 8:o, p. 111—121.

HOFMAN, E. und W. STEUDEL, Verzeichniss würtembergischer Kleinschmetterlinge. Stuttgart. 1881. 8:o p. 143—262.

INNSBRUCK, Naturwissenschaftlicher medizinischer Verein. Berichte. Jahrg. 1—12. 1870—82.

KARLSRUHE, Naturwissensch. Verein. Verhandlungen. Heft. 8. 1881.

KATTER, F., Entomologische Nachrichten. Jahrg. 7. 1881. 8:o. Heft. 1—14.

KÖNIGSBERG, Physikalische Oekonomische Gesellschaft. Schriften. Jahrg. 20—22. 1879—1882.

LAMPA, SVEN, Catalogus Lepidopterorum Scandinaviæ. Pars 1. Westerås 1877. 16 pg.

KRAATZ, G., Entomologische Monatsblätter. Heft. 3. 1880.

LAUSANNE, Société Vaudoise des sciences naturelles.

Bulletin Vol. 17 N:o 85, 86; Vol. 18 N:o 87. 1881—82.

ST. LOUIS, Academy of Science. Transactions Vol. 4: 2. 1882.

LUXEMBOURG, L'Institut Royal Grand. Ducal. Publications Tome. 18. 1881.

MADRID, Sociedad Espanola de Historia Natural. Anales Tomo 11: 1. 1882.

MÄKLIN, FR. W., Coleoptera insamlade under den Nordenskiöldska Expeditio-

nen 1875 på några öar vid Norges Nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenissej i Sibirien. Stockholm 1881. 4:o. 48 pg.

MALM, A. W., Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland. Göteborg. 18 . 8:o. 81 pg.

———, Om de Skandinaviska Arterna af familjen Petromyzontidæ. 8:o. p. 85—93.

———, Nya fiskar, kräft- och blötdjur för Skandinaviens Fauna. 8:o. p. 99—112 (ofullst.).

———, Göteborgs och Bohusläns Fauna, Ryggradsdjuren. Göteborg. 1877. 8:o. 674 pg. 9 Taf.

MEIGEN, J. W. och LOEW, H., Systematische Beschreibung der bekannten Europäischen zweiflügeligen Insekten. Theil 1—10. Halle 1851—1873. 8:o. Af Professor O. TH. SANDAHL.

MODENA, Societá dei Naturalisti. Annuario Anno 15: 1—3. 1881.

MOSCOU, Société Imperial des Naturalistes. Bulletin. 1880: 3, 4; 1881. 1—4; 1882: 1. Table générale et systematique des Matières contenues dans les premiers 56 Volumes. Moscou. 1882. 8:o. 110 pg.

NEUCHATEL, Société des Sciences Naturelles. Bulletin Tome 12: 1—3. 1880—82.

NEW HAVEN, The Connecticut Academy of Art and Sciences. Transactions Vol. 4: 2; Vol. 5: 2. 1882.

NICKERL, O., Zprava o Hmyzu. Roku 1879. 1880. Praze. 1880—81 8:o. 2 Hft.

NORDSTRÖM, SIMON, Om daggmaskens betydelse för växtligheten. Stockholm 1881. 8:o. 16 pg. (Separ.).

ODESSA, Sapiskij novorassijskovo. Tome 6: 1, 2. 1879—80; Tome 7: 2. 1881.

PRAG, Königl. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften. Sitzungsberichte 1880. Jahresbericht 1880.

PRESBURG, Verein f. Natur- und Heilkunde. Verhandlungen. Heft. 3—4. 1880—81.

REUTER, O. M., Ad cognitionem Heteropterorum Africæ occidentalis. Helsingforsiæ. 1882. 8:o. 43 pg. (Separ.).

———, Acanthosomina et Urolabidina nova et minus cognita. Berlin. 1881. 8:o. p. 67—86.

———, Analecta Hemipterologica. Berlin. 1881. 8:o. p. 155—196.

———, Om anomala copulationsförhållanden hos insekterna. Helsingfors. 1880. 30 pg. (Separ.).

———, *Heegeria* nov. gen. Alydinorum Europæorum. Wien 1881. 8:o pg. 4 tab. 1. (Separ.).

———, En ny art *Aradus* från Lappland. 1881. p. 139—143.

———, Ad congnitionem Reduviidarum mundi antiqui. Helsingforsiæ. 1881. 4:o. 71 pg.

———, Monographia generis *Oncocephalus* KLUG. Helsingforsiæ. 1882. 4:o. 86 pg. tab. 3.

———, Om myrornas s. k. instinkt med särskild hänsyn till de nyaste undersökningarne rörande desamma. Helsingfors. 1882. 8:o. 29 pg.

RIGA, Naturforscher Verein. Korrespondenzblatt. Band 24. 1881.

RILEY, C. V., Entomology in American Naturalist for March, Juni, July, August, September, 1882. 5 N:o. 8:o.

ROMA, Accademia dei Lincei. Atti Vol. 6: 2—14. 1881—82.

SAHLBERG, JOHN, Bidrag till det Nordenfjeldske Norges insektfauna. Christiania. 1880. 8:o. 13 pg.

———, Enumeratio Hemipterorum Gymnoceratorum Fenniæ. 1881. 8:o. 109 pg.

———, Bidrag till nordvestra Sibiriens Insektfauna. Coleoptera. I. Stockholm. 1880. 4:o. 113 pg. 1 tab.

SCHÆFFER, J. CH., Der fischförmige Kiefenfuss. Regensburg 1754. 4:o. 20 pg. tab. 1.

———, Der Afterholzbock. Regensburg 1755. 4:o. 20 pg. tab. 1.

———, Die Armpolypen. Regensburg 1754. 4:o. 84 pg. tab. 3.

———, Die Egelschnecken in den Lebern der Schafe. Regensburg 1753. 46 pg. tab. 1. Af Professor O. TH. SANDAHL.

SCHÖYEN, W. M., Lepidopterologiske Undersögelser i Romsdals Amt sommeren 1880. Christiania 1881. 8:o. 54 pg. (Separ.).

———, Om nogle for Norges och till dels ogsaa for Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera. Christiania 1881. 8:o. 11 pg. (Separ.).

SIGNORET, V., Description d'un genre nouveau et de quelques espèces du groupe des Tettigonides. — Rev. et Mag. Zool. 1850. n:o 5. p. 1—8. tab.

———, Monographie du genre Corizus. — Ann. Soc. Ent. Fr. (3) Tom. 1858. p. 75—105.

———, Faune des Hémiptères de Madagascar. 2:o Partie Hétéroptères. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 1860. p. 917—972. 2 tab. col.

———, Quelques espèces nouvelles d'Hémiptères de Cochinchine. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 2 1862. p. 123—126. fig. color. (Taflan innehåller figurer till uppsatser af BIGOT och BELLIER.)

———, Description d'Hémiptères nouveaux de Jurimaquas et Magabamba (Perou). — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 2 1862. p. 579—588. tab. 1.

———, Notice sur un Homoptère peu connu. *(Periphyllus)*. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 7 1867. p. 371—380. tab. 1.

———, Essai monographique sur les Aleurodes. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 7 1867. p. 369—402. tab. 2.

———, *Phylloxera vastatrix*, Hémiptère-Homoptère de la famille des Aphidiens, Cause prétendue de la maladie actuelle de la vigne. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 9 1869. p. 549—596. tab. 1.

———, Quelques observations nouvelles sur le Phylloxera vastatrix. — Bull. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 1. 1870 p. (1—4.)

———, Note sur le Phylloxera. — Bull. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 4 1873. p. 3—8.

———, Essai sur les Jassides STÅL, FIEB. et plus particulièrement sur les Acocéphalides PUTON. — Ann. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 9 1878. p. 47—92, 259—280. tab. 4.

SIGNORET, V., 1: Description de quelques espèces nouvelles du genre *Machærota*. 2: Deux Espèces nouvelles du genre *Stenocephalus*. 3: Une nouvelle espèce du genre *Hyalisthes*. 4: Espèces de Coccides. 5: *Aëpophilus Bonnairei*. 6: *Spondyliaspis*, Genre nouveau. 7: Espèces des Cydnides. — Bull. Soc. Ent. Fr. 1879.

———, Genre *Aepophilus*. — Tijdschr. v. Entomol. Grarenh. T. 23. Separ. p. 3 tab. 1 col.

SPARRE-SCHNEIDER, J., Entomologiske undersögelser i Söndre Bergenhus Amt. Christiania 1879. 8:o. 12 pg. (Separ.)

———, Lepidopterologiske Bidrag till Norges arktiske Fauna. Tromsö. 1880. 8:o. 43 pg. (Separ.)

———, Bidrag till kundskaben om Norges Lepidopterfauna. Christiania 1881. 8:o. 21 pg. (Separ.)

———, Oversigt over de i Nedenæs amt bemærkede Lepidoptera. Christiania 1882. 8:o. 129 pg. (Separ.)

STETTIN, Entomologischer Verein. Stettiner Entomol. Zeitung. Jahrg. 41—43: 1—9. 1880—82.

STOCKHOLM, Föreningen till Biskötselns främjande inom Stockholms län. Berättelse om sammanträdena den 22 April, 21 Oktober 1880, 5 April 1881, 5 Maj 1882 och det 4 Häft.

STÅLHAMMAR, Svensk Bi-tidning för år 1880. 8:o. N:o 1—9.

SWINTON, A. H., Insect Variety. Its propagation and distribution. London 1881. 8:o. 326 pg.

TROMSÖ Museums Aarshefter. 4. 1881.

WASHINGTON, Smithsonian Institution. Report of the board of Regents for 1880.

WESTHOFF, FR., Die Käfer Westfalens. Bonn. 1881. 8:o. 1. II Abtheil. 323 pg. Från Naturh. Ver. d. Preuss. Rheinl.

WESTRING, N., Bidrag till Historien om Insekternes stridulationsorganer. — (Kröyer Naturh. Tidskr. 2 Ræk. 1. p. 57—). Separat 1: 1844. p. 1—13. 2: 1845 p. 1—12.

———, Förteckning öfver de till närvarande tid kände i Sverige förekommande Spindelarter utgörande ett antal af 253, deraf 132 äro nya för den svenska Faunan. Göteborg. 1857. 8:o. 62 pg. (Interfolierad och med anteckningar af förf.)

———, Beskrifning på Stridulations-Organer hos slägtena *Pachycoris* och *Scutellera* af insektordningen Hemiptera. Göteborg. 1858. 8:o. 13 pg. (Separ.) 2 ex.

———, Anvisning att ändamålsenligt insamla och conservera Arachnider. Göteborg. 1858. 8:o. 15 pg. (Separ.)

———, Araneæ Suecicæ descriptæ. Gothoburgi. 1861. 8:o. 615 pg.

———, Summarisk Öfversigt af Götheborgstraktens Coleopterfauna samt beskrifning öfver *Scolia melanoptera* KLUG. Göteborg. 1868. 8:o. 15 pg. (Separ.) 2 ex.

WESTRING, N., Bemerkungen über die arachnologischen Abhandlungen von Dr. T. THORELL unter dem Titel. 1:o On European Spiders Part 1, 2. Upsala 1869—70. 2:o Remarks on Synonymes of Eur. Spid. Upsala. 1870—73. Gothenburg. 1874. 8:o. 68 pg. (Separ.)
WIEN, Zoolog.-Botan. Gesellschaft. Verhandlungen. Band 30, 31, 1881, 1882.

O. Th. Sandahl.

RÉSUMÉS.

(P. 163 du texte.)

O.-M. Reuter: *Hémiptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. Reuter continue sous ce titre la description systematique de tous les Hémiptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 173 du texte.)

H.-D.-J. Wallengren: *Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave.*

L'auteur communique, après une courte introduction historique, des données exactes sur l'habitat des 21 espèces d'Éphémérides trouvées en Scandinavie jusqu'à ce jour. La comparaison avec l'extension de ces mêmes espèces dans les pays voisins donne les résultats suivants:

L'Angleterre, la Suisse, l'Allemagne du Nord et moyenne, la France, l'Autriche et l'Espagne ont 7 de nos espèces scandinaves, savoir: *Ephemera vulgata, Leptophlebia cincta, Cœnis brevicauda, Cloeon dipterum* et *russulum, Heptagenia sulphurea* et *venosa.* Les 6 espèces qui suivent manquent en Autriche et n'ont été signalées que pour l'Angleterre, la Suisse, Allemagne, la France et l'Espagne, savoir: *Ephemera danica, Leptophlebia marginata, Cœnis horaria, Centroptilum luteolum, Baetis bioculatus* et *muticus.* Ni l'Angleterre ni l'Espagne ne possèdent *Ephemera glaucops* et *Heptagenia fluminum,* indiquées comme appartenant aux faunes de la Suisse, de l'Allemagne et de l'Autriche. *Ephemera lineata* se rencontre en Angleterre, en Suisse et en France, tandis que le type *Heptagenia colorata* appartient à l'Angleterre, la Suisse et

l'Autriche. Enfin, l'Angleterre seule possède les types *Baetis phœops* et *niger*, l'Angleterre et la Suisse *Leptophlebia fusca* en commun avec notre péninsule. Ainsi, notre péninsule possède 18 espèces en commun avec l'Angleterre, 18 avec la Suisse, 15 avec l'Allemagne, 14 avec la France, 10 avec l'Autriche et 12 avec l'Espagne.

Hors de l'Europe, on rencontre, de nos espèces, *Leptophlebia marginata* et *Baetis bioculatus* dans l'Amérique du Nord, *Cloeon russulum* dans la Chine septentrionale, et *Cloeon dipterum* en Égypte.

Baetis vitrata et *Heptagenia borealis* appartiennent exclusivement à l'extrême nord de notre péninsule. On ne les a du moins rencontrés jusqu'ici que dans le Finmark norvégien.

(P. 179 du texte.)

G.-Fr. Möller: *Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'espèce.*

L'auteur donne sous ce titre la liste des parasites que, pendant une suite d'années, il a réussi à faire éclore principalement de noix de galle produites par des Cynips. Cette contribution de M. Möller est d'autant plus intéressante, que jusqu'ici notre littérature n'a été rien moins que riche dans cette branche de la science entomologique.

(P. 187 du texte.)

John Sahlberg: *Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique.*

Pendant un séjour à Stockholm, l'auteur a été, grâce à la bienveillance de M. le professor A.-E. Nordenskiöld, mis à même d'étudier critiquement la collection de Coléoptères rapportés, par l'expédition arctique de 1875, des côtes septentrionales du Finmark (Norvége), de la Nouvelle-Zemble, de l'Ile de Waigatsch, ainsi que de plusieurs points du Jéniséi. Ces matériaux ont été travaillés par M. le professeur Fr.-W. Mäklin, qui en a fait le sujet des trois mémoires suivants: Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter *(Diagnoses de quelques nouvelles*

espèces d'insectes sibériens), insérées dans le Compte-rendu *(Öfversigt)* des travaux de la Société des sciences de Finlande, 1876—1877; »Ytterligare diagnoser öfver nya sibiriska Coleopterarter» *(Diagnoses ultérieures sur de nouvelles espèces de Coléoptères sibériens)*, insérées dans les mêmes mémoires pour 1880; »Coleoptera insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges nordvestkust, på Novaja Zemlia och ön Waigatsch *(Coléoptères recueillis, pendant l'expédition de Nordenskiöld en 1875, sur quelques îles des côtes nord-ouest de la Norvége, sur la Nouvelle-zemble et l'Ile de Waigatsch, ainsi que sur les rives du Jénisëi, en Sibérie)*, travail inséré dans les »Mémoires de l'Académie royale des sciences de Suède» *(Kongl. svenska Vetenskaps-Akademiens Handlingar)*, T. 18, 1881.

Le résultat de l'examen critique de M. SAHLBERG a été les rectifications suivantes aux déterminations de M. MÄKLIN:

I. *Espèces venant des côtes septentrionales de la Norvége:*

»38. **Othius melanocephalus** GRAV.» = variété de O. lapidicola KIESENW.

»39. **Othius myrmecophilus** KIESENW.» = O. lapidicola KIESENW.

»41. **Lathrobium elongatum** L.» = L. boreale HOCH. = L. geminum KRAATZ.

»50. **Simplocaria semistriata** FABR.» = S. metallica STURM.

II. *Espèces trouvées à la Novaja-Semlja et dans l'Ile de Waigatsch:*

»6. **Feronia (Platysma) infima** MÄKL.» = F. (Pseudocryobius) arctica J. SAHLB.

»7. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» = C. caligatus PUTZ.

»9. **Agabus subqvadratus** MOTSCH.» = A. (Gaurodytus) nigripalpis J. SAHLB.

»12. **Cylletron (?) hyperboreum** MÄKL.» = Coryphium (?) STEPH.

III. *Espèces rencontrées en Sibérie, principalement le long du Jeniseï:*

»8. **Carabus aeruginosus** (BOEBER) FISCHER et var. **Car. aereus** (BOEBER) FISCHER.» = C. aereus FISCH.

»14. **Dromius qvadricollis** Moraw.» bör heta Dr. qvadraticollis Moraw.

»19. **Sphodrus (Pseudotaphoxenus) Tilesii** (Boeber) Fisch.» = Sph. (Ps.) dauricus Fisch.

»44. **Feronia (Platysma) gelida** Mäkl.» = F. (Pseudocryobius) Ochotica F. Sahlb.

»50. **Celia interstitialis** (Eschsch.) Dej.» = C. interstitialis Dej. et C. erratica Duft.

»56. **Cyrtonotus torridus** Illig.» = C. dauricus Motsch., J. Sahlb.

»57. **Cyrtonotus alpinus** Fabr.» = C. caligatus Putz.

»61. **Harpalus optabilis** (Falderm.) Dej. var.?» H. aeqvicollis Motsch.

»62. **Acupalpus limbatus** (Gebler?) Motsch.» = Dichirotrichus angustulus J. Sahlb.

»71. **Bembidion (Peryphus) crenulatum** F. Sahlb.» = B. (P.) Fellmanni Mann.

»75. **Bembidion (Notaphus) obliquum** Sturm. var. **fasciatum** Motsch.» = B. adustum Schaum.

»88. **Agabus subqvadratus** Motsch.» = A. (Gaurodytes) nigripalpis J. Sahlb. et A. (G.) Thomsonii J. Sahlb.

»89. **Agabus altaicus** Gebl. var.? **cincticollis** Mäkl.» = A. (G.) Erichsoni Har. var.

»101. **Oxypoda exortiva** Mäkl.» = O. verecunda Sharp.

»106. **Homalota melanocera** Thoms.» = H. (Atheta) frigida J. Sahlb.

»115. **Homalota pygmaea** Grav.» = H. (Acrotona) aterrima Grav.

»122. **Tachyporus solutus** Er.» = T. abdominalis Gyll.

»126. **Mycetoporus Reichei** Pandellé» = M. brunneus Marsh. = M. lepidus Grav.

»127. **Qvedius limbatus** Heer.» = Q. limbatus Heer et Raphirus Jeniseensis J. Sahlb.

»131. **Philonthus umbratilis** Grav.» = Ph. varius Gyll.

»134. **Philonthus albipes** Grav.» = Ph. debilis Er.

»140. **Lathrobium elongatum** L.» = L. fulvipenne Grav.

»144. **Lathrobium limitatum** Mäkl.» espèce inconnue du genre Medon Steph.

»149. **Stenus inspector** Mäkl.» = St. Juno Fabr. ♀.

»152. **Stenus atratulus** Erichs.» = St. sibiricus J. Sahlb. et St. nitidus Lac.

»153. **Stenus vafellus** Er.» = St. sibiricus J. Sahlb. (?)

»154. **Stenus borealis** Mäkl.» = St. littoralis Thoms.

»155. **St. carbonarius** Gyll.» = St. buphthalmus Grav.

»157. **Bledius vilis** Mäkl.» = Bl. subterraneus Er.

»161. **Olophrum limbatum** Mäkl.» = O. consimile Gyll. var.

»163. **Mannerheimia affinis** Mäkl.» = M. arctica Er.

»164. **Mannerheimia confusa** Mäkl.» = M. arctica Er.

»165. **Mannerheimia saginata** Mäkl.» = M. arctica Er.

»170. **Homalium langvidum** Mäkl.» = H. septentrionis Thoms.

(P. 191 du texte.)

O.-M. Reuter: *Communications hémiptérologiques.*

L'auteur donne un exposé de la synonymie et de la nomenclature des espèces suédoises de *Globiceps* et de *Dicyphus,* en signalant spécialement que le *Dyciphus* introduit dans la faune suédoise sous le nom de *pallidus* H. S., n'est pas identique à ce dernier, mais une espèce parfaitement distincte, *D. constrictus* Boheman.

Anthocoris nemoralis Fabr., auct., comprend deux espèces, le vrai *nemoralis* Fabr., trouvé en Suède seulement à Gotland, et une nouvelle espèce, *A. confusus,* la plus commune dans le Nord scandinave. Cette dernière se distingue entre autres par les nervures beaucoup plus faibles de la membrane, nervures devenant surtout toujours indistinctes vers le bord intérieur de celle-ci, ainsi que par l'éclat de vernissure du cuneus, qui ne va pas plus loin que jusqu'au nerf longitudinal de cet organe.

Anthocoris gallarum Ulmi De Geer (sec. sp. typ. = *pratensis* Hahn, Fieb, nec Fabr.), négligé depuis l'époque de De Geer par les auteurs suédois, a été, à une époque plus récente, trouvé à Stockholm par Boheman.

L'auteur mentionne deux Hémiptères non décrits jusqu'à ce jour, trouvés en Suède, savoir *Piezostethus Thomsoni* n. s., et *Idiocerus Spångbergi* n. s., dont il promet des descriptions plus détaillées.

Enfin, M. REUTER communique que *Trioza dispar* F. LÖW, Psyllode nouveau pour la Scandinavie, a été trouvé à Christiania par FRAUENFELD, lequel y a découvert aussi *Psylla buxi* L., qui jusqu'ici n'avait été rencontré dans la Péninsule scandinave qu'en Scanie.

BULLETIN

des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882.

Séance du 4 mars 1882.

Le président, M. le professeur O. SANDAHL, souhaite la bienvenue à la Société, et annonce que la séance n'a pu être tenue à la date fixée par les statuts, »le dernier samedi de février», vu que l'un des vérificateurs (réviseurs) a été empêché par un voyage de prendre part à la vérification avant la semaine dernière.

L'assemblée adopte les modifications suivantes aux §§ 2 et 10 des Statuts de la Société, déposées sur le bureau depuis la dernière séance:

§ 2. La Société a ses séances ordinaires le dernier samedi des mois de février, avril et septembre. Il est tenu en outre une séance le 14 décembre, anniversaire de la fondation de la Société, et une séance en mai, au jour fixé dans la séance précédente, cette séance de mai combinée, si possible, avec une excursion aux environs de Stockholm.

Le Bureau pourra néanmoins, s'il y a lieu, fixer d'autres jours pour les séances.

§ 10. — — — — — — — — — — — la réunion de décembre — — — — — —.

Le président consacre ensuite quelques mots à la mémoire de l'un des membres de la Société, M. NICOLAS WESTRING, ancien directeur de douane, mort à Gothembourg le 18 juillet dernier. (Voir, pp. 9—12, la biographie de M. WESTRING, et p. 99 un ré-

sumé en français de cette biographie.) Enfin, M. SANDAHL annonce que la Société a reçu, de *la Société Impériale des Naturalistes de Moscou,* l'invitation de prendre part, le 14 mai de cette année, au cinquantième anniversaire du doctorat de son vice-président, M. le conseiller d'état CH. RENARD. Le Bureau est chargé de répondre à cette invitation par une lettre de félicitations au nom de la Société.

Lecture est faite du rapport de vérification et décharge est accordée avec remercîments au Bureau et au Caissier pour la gestion de 1881.

La proposition faite, à la précédente séance, par M. le conseiller à la cour des rentes *(Kammarrätten),* baron HERMELIN, et déposée sur le bureau à cette même séance, proposition concluant à ce qu'il plût à la Société d'examiner les voies et moyens à l'effet de recueillir des observations sur les insectes nuisibles et leur genre de vie, est mise en délibération, et donne lieu à une discussion à laquelle prennent part MM. HERMELIN, AURIVILLIUS, HOLMGREN, HOLMERZ, J. MEVES et le président. Après que plusieurs orateurs ont signalé l'importance et la nécessité de procéder à des observations pareilles d'après un plan déterminé d'avance et sur un aussi grand nombre de lieux que possible, ainsi que ce qu'il y aurait de désirable à ce que ces observations fussent, à l'instar des observations météorologiques et phénologiques déjà organisées sur la totalité du pays, accueillies avec intérêt et financièrement appuyées par les Sociétés économiques, MM. le professeur A.-E. HOLMGREN, entomologiste de l'Académie d'agriculture et le D^{r} CHR. AURIVILLIUS, secrétaire de la Société sont chargés de soumettre à la prochaine séance un projet détaillé sur l'organisation de recherches de l'espèce.

M. le professeur THEDENIUS montre et décrit un papillon nouveau pour la Suède, *Cidaria olivata* BKH., trouvé par M. le Dr NERÉN et plusieurs autres personnes, et appartenant à la section des *Géomètres.* [1]

M. SV. LAMPA signale ensuite un papillon de nuit nouveau pour la faune suédoise, *Hadena unanimis,* trouvé, l'été dernier, par M. le conservateur G. KOLTHOFF. [2]

---

[1] Voir page 81, et Résumé français, p. 103.

[2] Voir page 31, et Résumé français, p. 100.

M. le Dr Chr. Aurivillius montre trois espèces du genre *Tephritis* Latr. et communique divers renseignements sur leur genre de vie.

Séance du 29 avril 1881.

M. G. Holmerz, directeur de l'École royale supérieure de sylviculture *(Kgl. Skogsinstitutet)* à Stockholm, avait invité la Société à se réunir dans cet établissement, dont les intéressantes collections sont montrées aux assistants par MM. les professeurs de l'École.

Le président, M. le professor O. Sandahl, souhaite la bienvenue à un membre récemment élu, et présent à la séance, M. F. von Rothstein. Il annonce ensuite que, depuis sa dernière réunion, la Société a perdu l'un de ses membres, M. le professeur A.-W. Malm, Intendant du Musée d'histoire naturelle de Gothembourg. M. Sandahl signale en quelques traits rapides les mérites du défunt dans le domaine de l'histoire naturelle de la Suède. Une description un peu plus complète de sa vie et de ses oeuvres sera donnée dans le Journal d'entomologie.[1]

Le Président annonce ensuite que la Société a reçu, de Madame veuve C.-G. Wahlberg et de sa fille, Mademoiselle S. Wahlberg, la promesse écrite d'une donation de 2,000 couronnes en mémoire de leur mari et père, M. le défunt professeur Wahlberg. Cette somme, dont la moitié sera remise cette année et la moitié l'année prochaine, servira à former un fonds spécial sous le nom de »Fonds du professeur P.-F. Wahlberg» *(Professor P. F. Wahlbergs Fond)*, en souvenir de cet homme qui a si bien mérité des sciences naturelles et spécialement de l'entomologie dans notre pays.

Il est procédé à la lecture et à la discussion du rapport soumis à la Société par MM. Chr. Aurivillius et A.-E. Holmgren, désignés dans la séance précédente par l'assemblée pour l'examen du projet de M. le baron Hermelin (voir page 123).

Les conclusions émises par les rapporteurs après l'examen de la question, sont les suivantes:

[1] Voir page 157, et Résumé français, p. 161.

»Publication du Journal d'entomologie en deux parties distinctes, mises en vente chacune à part dans les librairies. L'une contiendrait les travaux scientifiques, et la seconde serait exclusivement réservée à des exposés populaires de la vie, du développement, de l'utilité, de la nocuité, etc., des insectes: en un mot de toutes les choses propres à intéresser les personnes désirant savoir et comprendre quelque chose de ce qui se passe autour d'elles. En rendant compte de toutes les observations dans le domaine de l'entomologie pratique, et surtout en devenant un organe de l'entomologiste de l'Académie royale d'agriculture, cette section du Journal répondrait le mieux aux voeux formulés par l'auteur de la proposition.

D'autre part, une mesure pareille serait de nature à entamer très sensiblement les ressources financières de la Société. On ne pourrait dès lors songer à son adoption que dans le cas où l'Académie d'agriculture et les Sociétés économiques du pays voudraient s'intéresser à la question en achetant un certain nombre d'exemplaires de cette section pratique pour les distribuer par paroisse. Dans le cas où les corps mentionnés ne croiraient pas devoir le faire, MM. AURIVILLIUS et HOLMGREN concluent au rejet de la proposition, rejet qu'ils fondent exclusivement sur la question financière. Le rapport est daté du 28 avril 1882».

La lecture du rapport est suivie d'une discussion très vive à laquelle prennent part MM. UNANDER, J.-W. SMITT, J. MEVES, THEDENIUS, LAMPA, STOLPE, HOLMERZ et le président, M. SANDAHL, et dont le résultat est de charger le Bureau de prendre, en temps utile, les mesures nécessaires pour la publication d'un journal d'entomologie pratique, en principale conformité des conclusions du rapport.

Prenant pour point de départ les nids de fourmis conservés dans les collections de l'École de sylviculture, M. le Dr HJ. STOLPE fait un discours sur le collectionnement d'individus appartenant à ces insectes, et prie les membres de la Société de bien vouloir recueillir des fourmis pendant l'été, avec annotation scrupuleuse des localités, vu que l'extension des espèces suédoises est encore peu connue. Il est décidé de publier à cet effet un appel dans le Journal.

M. A.-E. Holmgren parle du genre de vie et du développement des Bombylides, et spécialement de leur parasitisme dans les oeufs de certains Orthoptères, surtout de *Phthiria pulicaria* dans ceux *d'Oedipoda tuberculata*.

M. Hofgren montre plusieurs microlépidoptères piqués avec une élégance toute spéciale.

La séance terminée, M. le directeur Holmerz invite les membres présents à un souper des plus agréables.

Séance du 30 septembre 1882.

Cette séance a lieu à l'»Hôtel Phoénix», à Stockholm.

Le président, M. O. Sandahl, souhaite la bienvenue aux membres présents, dont quelques-uns appartiennent à la province, et annonce l'admission, dans la Société, de plusieurs membres tant étrangers que nationaux.

M. Chr. Aurivillius montre une collection de Lépidoptères beaux et rares, provenant du Gabon, dans l'Afrique occidentale, et rapportés en Suède par l'un des membres de la Société, M. F.-G. Theorin, qui a passé plusieurs années dans ces régions presque équatoriales, et qui fait actuellement une visite au pays. — M. Aurivillius signale la forme toute particulière qu'offrent plusieurs des papillons diurnes montrés à l'assemblée, principalement *Papilio Antimachus*, d'une excessive rareté, dont un exemplaire se trouve dans la collection. Par la forme et la longueur des aîles antérieures, il rappelle presque un papillon crépusculaire de la famille des Sphinx, et c'est en outre le plus grand papillon diurne connu par rapport à la distance entre les sommets des aîles.

Il se trouve, parmi les Lépidoptères de la collection, plusieurs exemples de »simulation» ou de »déguisement», en ce que des papillons d'un groupe ont pris une ressemblance fourvoyante avec des papillons d'un tout autre groupe qui, grâce à son odeur désagréable et probablement aussi à son goût repoussant, est rejeté par les oiseaux insectivores. En adoptant la forme, la couleur et le dessin de ces dernières espèces de papillons, d'autres espèces dont ni l'odeur ni le goût ne répugnent, peuvent échap-

per de la sorte à la rapacité de leurs ennemis. M. AURIVILLIUS signale en outre le fait curieux que l'on ne trouve que très rarement des femelles dans les collections de Lépidoptères venues des régions les plus chaudes de l'Afrique. Ce fait est probablement dû à la raison qu'en général les femelles ne volent pas, mais que, moins vives de leur nature, elles se tiennent sur les troncs des arbres ou dans le feuillage, échappant ainsi à l'attention des collectionneurs.

M. W. MEWES, ancien conservateur au Musée de l'État, rend compte de ses excursions entomologiques dans l'île d'Öland (Baltique) pendant l'été dernier, et montre une partie de sa récolte excessivement riche en papillons nocturnes, groupe sur lequel il avait tout particulièrement dirigé son attention. La capture avait eu lieu à l'aide de quartiers de pommes sèches, trempés dans un mélange de bière suédoise fermentée et de sucre ou de miel, ainsi que d'un peu de cognac et d'éther muriatique. Les quartiers de pomme ainsi préparés avaient été passés sur des bouts de ficelle, et, à l'arrivée du crépuscule, suspendus, dans des localités convenables, comme amorce à des branches d'arbres et à d'autres objets. Les papillons se présentaient bientôt en nombre considérable, et se jetaient sur l'appât. On les prenait alors à la façon ordinaire avec une coiffe, et on les tuait très rapidement en les faisant passer, depuis la coiffe, dans des bocaux de verre remplis de vapeurs asphyxiantes de chloroforme, d'éther, etc. M. MEWES avait réussi par ce procédé à recueillir des séries entières de variétés de papillons rares, tous en exemplaires bien conservés.

Plusieurs membres, parmi lesquels MM. THEDENIUS, HOFGREN, LAMPA, AURIVILLIUS et le président, M. SANDAHL, communiquent les résultats de leur expérience sur les divers modes de capture des papillons nocturnes, et M. LAMPA signale spécialement les avantages attachés à l'emploi de cages bien construites permettant d'obtenir les papillons volant tard dans la nuit, d'autant que l'on ne peut guère veiller pendant tout une longue suite de nuits pour recuillir la moisson faite sur des quartiers de pommes. M. LAMPA montre ce qu'il y aurait de désirable à ce que, dans toutes les parties du pays, la récolte des papillons fût organisée d'une façon rationnelle. C'est seulement par là

qu'il sera possible de parvenir à une connaissance quelque peu complète de la faune lépidoptère suédoise, et d'obtenir des matériaux utiles pour l'étude des conditions biologiques de ses représentants.

M. AURIVILLIUS montre et décrit un Coléoptère très rare, *Pteroloma Forströmi,* rapporté par lui et M. LAMPA de *l'Åreskutan* (montagne du Jämtland), et qui vit exclusivement au bord des ruisseaux alpestres, sous la mousse tenue constamment humide par l'éclaboussement de l'eau.

Séance du 14 décembre 1882.

La Société célèbre à l'Hôtel W. 6 (Stockholm) le 3me anniversaire de sa fondation.

Il est procédé à la nomination du Bureau de 1883. Tous les membres actuels sont réélus, savoir: MM. O.-TH. SANDAHL, président; CHR. AURIVILLIUS, secrétaire; J. SPÅNGBERG, rédacteur du journal; K.-F. THEDENIUS, A.-E. HOLMGREN et SVEN LAMPA, membres du Bureau. Sont désignés comme vérificateurs de la comptabilité: MM. S. NORDSTRÖM et G. HOFGREN.

Le Président, M. SANDAHL, lit un exposé succinct de l'activité de la Société pendant l'année. Il mentionne en outre que la bibliothèque s'est augmentée d'à peu près 200 volumes, donnés par environ 40 sociétés savantes et plusieurs particuliers.

M. le Dr CHR. AURIVILLIUS tient une conférence sur les Coccidées, en s'attachant principalement aux espèces qui, dans nos serres chaudes et en plein air, nuisent aux végétaux cultivés et aux plantations d'arbres. Il donne ensuite un aperçu des découvertes que les recherches les plus récentes ont fournies par rapport aux espèces économiquement importantes d'où l'on tire des matières colorantes et la gomme laque. L'un des membres de la Société, M. F. VON ROTHSTEIN, a spécialement étudié une espèce qui vit sur l'*acacia,* et dont des exemplaires à toutes les phases de développement ainsi que des dessins sont montrés à la Société. Celle-ci est en outre mise à même de voir des échantillons d'un grand nombre de types suédois et d'une certaine quantité de types étrangers intéressants.

M. Hofgren montre un riche collection de petites Tinéides recueillies dans la région de Stockholm, et conservées d'une manière particulièrement convenable.

M. Lampa fait voir à la Société une collection de papillons nocturnes de l'Allemagne, comme spécimen de la meilleure manière de préparer et de transporter ces insectes.

La Société a dans cette séance, le plaisir de voir au milieu d'elle M. F. Theorin, qui, domicilié au Gabon, dans l'Afrique occidentale, fait depuis quelque temps un séjour dans sa patrie, où il a rapporté d'intéressantes collections de ces régions lointaines.

ENTOMOLOGISK
TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

FJÄRDE ÅRGÅNGEN

1883

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1883

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., Anteckningar om några Skandinaviska fjärilar Sid. 33
———, Svensk-norsk entomologisk literatur 1882 .... » 110
———, Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequentibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 collecta. — Lepidoptera .... » 191
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1882 .... » 112
GADAMER, H., Meddelande .... » 38
HOFGREN, G. och NORDSTRÖM, S., Revisionsberättelse .... » 4
HOLMGREN, AUG. EMIL, En parasit hos *Saturnia Pavonia* L. .... » 29
———, Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequentibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 collecta. — Hymenoptera et Diptera .... » 139
LAMPA, SVEN, För larvuppfödare .... » 62
———, Anteckningar om sällsyntare svenska Lepidoptera .... » 125
MÖLLER, G. FR., Bidrag till Sveriges Hymenopter-fauna .... » 91
NORDIN, ISIDOR, Anteckningar öfver Hemipterer .... » 133
REUTER, O. M., Två nya *Piezostethus*-arter från Sverige och Finland » 135
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 24 Februari, 28 April och 3 Okt. 1883 .... sid. 1, 59, 123
———, Nekrolog öfver F. W. MÄKLIN .... » 6
———, Entomologien använd i rättsmedicinens tjänst .... » 39
———, Smärre entomologiska meddelanden .... » 45
———, Nekrolog öfver NILS EDVARD FORSSELL .... » 97
SANDBERG, G., Iakttagelser over arktiske Sommerfugles metamorphoser » 9
———, Om en varietet af *Argynnis pales* S. V. .... » 129
———, Om en for Norges fauna og Regio Arctica ny Rhopalocer » 131
SPARRE-SCHNEIDER, J., Fortsatte Bidrag til Kundskaben om Sydvarangers Lepidopter-fauna (med en kartskisse) .... » 63
SPÅNGBERG, JACOBUS, Species novas generis *Gyponæ* quæ in museo zoologico cæsar. vindobonensi asservantur .... » 101
THEDENIUS, K. FR., En för Sverige ny mätarefjäril .... » 89
WALLENGREN, H. D. J., Skandinaviens arter af Tineldgruppen Lithocolletidæ (STAINT) .... » 105
———, Skandinaviens Micropterygides .... » 213

RÉSUMÉS.

AURIVILLIUS, CHR., Annotations sur quelques espèces de Lépidoptères scandinaves .... Sid. 55
HOLMGREN, A.-E., Un parasite de *Saturnia Pavonia* L. .... » 55
LAMPA, SVEN, Pour les éleveurs de larves .... » 117
———, Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté ... » 223
MEGNIN, Une application de l'entomologie à la médecine légale .... » 57
MÖLLER, G.-F., Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède .... » 120
NORDIN, I., Notes sur les Hémiptères .... » 225
REUTER, O.-M., Deux nouvelles espèces de *Piezostethus* de la Suède et de la Finlande .... » 226
SANDAHL, O.-TH., Bulletins des séances des 24 février, 28 avril et 3 octobre 1883, de la Société entomologique de Stockholm 49, 114, 222
———, Nécrologie d. F.-W. MÄKLIN .... » 51
———, Petites communications entomologiques .... » 57
———, Nécrologie de NILS EDWARD FORSSELL .... » 120
SANDBERG, G., Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques .... » 52
———, Sur une variété d'*Argynnis Pales* S. V. .... » 224
———, Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvége et la région arctique .... » 225
SPARRE-SCHNEIDER, J., Contributions ultérieures à la connaissance de la Faune Lépidoptère du Syd-Varanger. (Avec un croquis de carte.) .... » 117
SPÅNGBERG, J., Species novas generis *Gyponae* etc. .... » 122
THEDENIUS, K.-FR., Géomètre nouveau pour la Suède .... » 119
WALLENGREN, H.-D.-J., Espèces scandinaves du groupe Lithocollétides (STAINT) de la famille des Tinéides .... » 226
———, Microptérygides de la Scandinavie .... » 228

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1.

SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 24 Februari 1883 .... » 1
HOFGREN, G. och NORDSTRÖM, S., Revisionsberättelse .... » 4
SANDAHL, O. TH., Nekrolog öfver F. W. MÄKLIN .... » 6
SANDBERG, G., Iakttagelser over arktiske Sommerfugles metamorphoser » 9
HOLMGREN, AUG. EMIL, En parasit hos *Saturnia Pavonia* L. .... » 29
AURIVILLIUS, CHR., Anteckningar om några Skandinaviska fjärilarter » 33
GADAMER, H. Meddelande .... » 38

SANDAHL, O. TH., Entomologien använd i rättsmedicinens tjänst ... Sid. 39
———, Smärre entomologiska meddelanden ... » 45
Utnämning ... » 48

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Bulletin de la séance du 24 février 1883, de la Société entomologique de Stockholm ... » 49
———, Nécrologie de F.-W. MÄKLIN ... » 51
SANDBERG, G., Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques ... 52
HOLMGREN, A.-E., Un parasite de *Saturnia Pavonia* L. ... » 55
AURIVILLIUS, CHR., Annotations sur quelques espèces de Lépidoptèresscandinaves ... » 55
MEGNIN, Une application de l'entomologie à la médicine légale ... » 57
SANDAHL, O.-TH., Petites communications entomologiques ... » 57
Nomination ... » 57

Stadgar för den Entomologiska Föreningen i Stockholm ... Sid. I, II
Den Entomologiska Föreningens i Stockholm ledamöter den 1 April 1883 ... » III—VIII

Häft. 2.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningens sammankomst den 28 April 1883 ... Sid. 59
LAMPA, SVEN, För larvuppfödare ... » 62
SPARRE-SCHNEIDER, J., Fortsatte Bidrag til Kundskaben om Sydvarangers Lepidopterfauna (med en kartskisse) ... 63
THEDENIUS, K. FR., En för Sverige ny mätarefjäril ... 89
Entomologiska Föreningens vårsammankomst ... » 90
MÖLLER, G. FR., Bidrag till Sveriges Hymenopter-fauna ... » 91
SANDAHL, O. TH., Nekrolog öfver NILS EDWARD FORSSELL ... » 97
SPÅNGBERG, JACOBUS, Species novas generis *Gyponæ* quæ in museo zoologico cæsar. vindobonensi asservantur ... » 101
AURIVILLIUS, CHR., Svensk-norsk entomologisk literatur 1882 ... » 110
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1882 ... 112

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Séance de la Société entomologique, du 28 avril 1883 ... » 114
LAMPA, SVEN, Pour les éleveurs de larves ... 117
SPARRE-SCHNEIDER, J., Contributions ultérieures à la connaissance de

la Faune Lépidoptère du Syd-Varanger. (Avec un croquis de carte.) ... Sid. 117
THEDENIUS, K.-FR., Géomètre nouveau pour la Suède ... » 119
Réunion du printemps de la Société entomologique ... » 119
MÖLLER, G.-F., Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède ... » 120
SANDAHL, O.-TH., Nécrologie de NILS EDWARD FORSSELL ... » 120
SPÅNGBERG, J., Species novas generis *Gyponæ* etc. ... » 122

Häft. 3 och 4.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningens i Stockholm sammankomst den 3 Oktober 1883 ... » 123
LAMPA, SVEN, Anteckningar om sällsyntare svenska Lepidoptera ... » 125
SANDBERG, G., Om en varietet af *Argynnis pales* S. V. ... » 129
——— Om en for Norges fauna og Regio Arctica ny Rhopalocer ... » 131
NORDIN, ISIDOR, Anteckningar öfver Hemipterer ... » 133
REUTER, O. M., Två nya *Piezostethus*-arter från Sverige och Finland » 135
HOLMGREN, AUG. E., Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequentibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 collecta. — Hymenoptera et Diptera ... » 139
AURIVILLIUS, CHR., Ibid. Lepidoptera ... » 191
WALLENGREN, H. D. J., Skandinaviens arter af Tineidgruppen Lithocolletidæ (STAINT) ... » 195
———, Skandinaviens Micropterygides ... » 213

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Séance du 3 octobre 1883 ... » 222
LAMPA, S., Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté » 223
SANDBERG, G., Sur une variété d'*Argynnis Pales* S. V. ... » 224
———, Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvége et la région arctique ... » 225
NORDIN, I., Notes sur les Hémiptères ... » 225
REUTER, O.-M., Deux nouvelles espèces de *Piezostethus* de la Suède et de la Finlande ... » 226
WALLENGREN, H.-D.-J., Espèces scandinaves du groupe Lithocolletides (STAINT) de la famille des Tinéides ... » 226
———, Microptérygides de la Scandinavie ... » 226

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST DEN 24 FEBRUARI 1883.

Den ofvannämda ordinarie sammankomsten, den första för året, hölls å Hôtel Phœnix, under Prof. SANDAHLS ordförandeskap. Densamma var ganska talrikt besökt, äfven af landsortsledamöter. Ordföranden helsade Föreningen och uttalade sina glada förhoppningar rörande densammas framtid, grundade på den erfarenhet, som de tre förflutna åren af Föreningens tillvaro lemnat. Väl hade Föreningen genom döden och äfven af andra anledningar under det föregående året förlorat några ledamöter, men ett större antal nya medlemmar hade tillkommit, så att Föreningen icke obetydligt vuxit.[1] Särskildt hade Föreningen att beklaga bortgången af dess framstående ledamot Zool. Prof. vid Universitetet i Helsingfors F. W. MÄKLIN, som afled derstädes den 8 sistlidne Januari.[2]

Sedan protokollet från föregående sammankomst blifvit uppläst och godkändt, antog Föreningen det hvilande förslaget till ändring i stadgarna, innehållande följande tillägg till § 4: »Ledamot af Föreningen, som till en fond, benämd *Ständiga Ledamöters Fond*, erlägger Ett Hundra kronor, är från årsafgift befriad. Denna fond skall särskildt bokföras och endast årliga räntan af densamma till Föreningens utgifter användas.»

Ordföranden anmälde, att Fru Professorskan WAHLBERG den 16 December 1882 till Föreningen öfverlemnat första hälften, 1000 kronor, af det kapital hon och hennes dotter så högsinnadt donerat till Föreningen för att bilda »Prof. P. F. Wahlbergs Fond» till ära åt hans minne och befrämjande af Föreningens ändamål.

---

[1] Förhållandet härmed kan närmare inhemtas af den ledamotsförteckning, som finnes bifogad detta häfte af Tidskriften.

[2] Prof. F. W. MÄKLINS minnesruna finnes införd i Tidskriftens föreliggande häfte.

Derefter föredrogs berättelsen om anstäld granskning af Föreningens förvaltning och räkenskaper för år 1882, afgifven af herrar revisorer, Kanslisekreteraren Dr S. NORDSTRÖM och Kassören G. HOFGREN. Föreningen beviljade, enligt revisorernas förslag, full ansvarsfrihet åt Styrelsen och Skattmästaren för 1882 års förvaltning.[1]

Ordföranden tillkännagaf att Styrelsen sedan sista sammankomsten till ledamöter i Föreningen inkallat Amanuensen vid Farm. Inst. hr ERNST KALLSTRÖM och Friherre TÖNNES WRANGEL VON BREHMER, på förslag af ordf., samt Grosshandl. hr O. GUINCHARD, på förslag af hr Lektor HOLMGREN.

Sekreteraren, Dr AURIVILLIUS, höll sedermera föredrag om insektslifvet i hålor och grottor och förevisade flera af de för dylika lokaler i Amerika och Europa egendomliga och mest utmärkande formerna. Ordföranden nämde, att han vid besök i den bekanta Adelsbergergrottan väl varit lycklig att der påträffa flera exemplar af der lefvande små snäckor, arter af slägtet *Carychium*, men vid det tillfället icke lyckades ertappa några insekter, hvaremot han i tempelgrottorna vid Abu-Simbul i Nubien fått några få specimina af grottskalbaggar, hvilka dock olyckligtvis blifvit förstörda af en i samma förvaringslåda insatt *Ateuchus sacer*, som ansågs vara dödad, men vaknat till lif igen och anstält på en enda natt förskräckliga härjningar bland lådans innehåll.

Ordföranden refererade i korthet efter *Le Naturaliste* ett i Paris inträffadt rättsmedicinskt fall, der entomologien varit till hjälp åt rättsmedicinen i och för bestämmandet af den tid, som antagligen förflutit mellan påträffandet af ett i en låda inlagdt lik af ett barn och barnets död.[2] I sammanhang härmed uppstod diskussion om det mer eller mindre sannolika i det allmänna antagandet, att »likmaskar» eller insektslarver förtära liken i våra kyrkogårdar. Diskussionen ledde till det resultat, att denna allmänt utbredda åsigt saknar all verklig grund, helt enkelt af det skäl, att de flugor och skalbaggar samt akarider, hvilka sjelfva eller genom sina larver förtära i fria luften liggande lik, alls icke kunna framtränga till de i täta kistor inneslutna och 6 fot ned i jorden begrafna döda kropparna.

---

[1] Revisionsberättelsen är bilagd detta häfte af Tidskriften.

[2] Referatet är infördt i Tidskriftens föreliggande häfte.

Ordföranden omnämde sedan, att Föreningens medlem hr Kommissionslandtmätaren C. G. ANDERSSON funnit en stekel, hvilken såsom larv lefde parasitiskt i larver och puppor af *Saturnia Pavonia* L. Lektor HOLMGREN hade bestämt de sex sända exemplaren af stekeln att vara honor af *Spilocryptus fumipennis* GRAV. Denna stekel var icke förut känd såsom parasit i nämda fjäril. En uppsats härom af Lektor HOLMGREN skulle i Tidskriften inflyta.

Hr Apotekaren I. NORDIN från Drottningholm förevisade en vacker samling af Hemiptera, tagna af honom under sistlidne sommar å Lofön, förnämligast i Drottningholms omgifningar. Ett meddelande om de sällsyntare och för denna del af Sverige nyfunna arterna skulle i Tidskriften införas.

Hr Konservator W. MEVES demonstrerade flere för vårt land nya fjärilarter och lofvade att för dem närmare redogöra i Tidskriften.

Ordföranden visade en af Målaremästaren hr JOHAN RUDOLPHI i Delsbo till Föreningen förärad samling af fjärilar och andra insekter, som hr RUDOLPHI samlat i Lappland och södra Norrland Bland dessa funnos två för Sverige nya fjärilar: *Psyche* (*Trichopsyche*) *hirsutella* HBN. och en vacker varietet af *Brephos Nothum* HBN. Dr AURIVILLIUS skulle redogöra för dessa vackra fynd.

Hr Lektor A. E. HOLMGREN, som var hindrad att själf närvara, hade skriftligen meddelat, att hr Grosshandl. O. GUINCHARD under metning af fisk i den isbelagda Råsta-sjön den 18 Febr. d. å. fått upp jämte fisken ett lefvande exemplar af *Ranatra linearis* L.

Till ledamöter af Föreningen invaldes på förslag af herr Grefve ADAM LEWENHAUPT, som var vid sammankomsten närvarande, Öfverste-Kammarjunkaren m. m. m. m. Grefve CARL VON PLATEN och Öfverste-Kammarjunkaren m. m. Grefve AXEL WACHTMEISTER.

Oskar Th. Sandahl.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, som vid Entomologiska Föreningens sammanträde den 14 sistlidne December utsågos att revidera Föreningens räkenskaper för år 1882, hafva denna dag granskningen verkstält och dervid funnit kassans ställning vara som följer:

Debet.

Behållning vid årets början:			
Regnellska fonden		2,000: —	2,000: —
Inkomster:			
Under året inbetalda årsafgifter:			
10 st. för 1880	60: —		
34 » 1881	204: —		
125 » 1882	750: —		
1 utländsk	7: 20	1,021: 20	
Under året influtna räntor		123: 60	
För året uppburen behållning å försålda exemplar af tidskriften		145: 25	
Tillfälliga bidrag (öfverbetalning af hr A. Bolinder vid årsafgiftens erläggande)		4: —	1,294: 05
Donation af Professorskan G. Wahlberg (mottagen vid årets slut)			1,000: —
Skuld vid årets slut till Professor Sandahl			1,163: 68
		Summa kr.	5,457: 73

Kredit.

Skuld vid årets början till Professor Sandahl			1,144: 55
Utgifter:			
För framställandet af 1882 års årgång af tidskriften:			
Tryckning, papper och häftning m. m.	1,155: 10		
Träsnitt	62: —	1,217: 10	
Utsändning af tidskriften till in- och utlandet, brefporto m. m.		70: 33	
Diverse utgifter (inventarier m. m.)		25: 75	1,313: 18
		Transp.	2,457: 73

	Transp.	2,457: 73
Behållning vid årets slut (förutom qvarliggande exemplar af tidskriften och resterande årsafgifter):		
Regnellska fonden	2,000: —	
Wahlbergska »	1,000: —	3,000: —
	Summa kr.	5,457: 73

Angående Tidskriften må nämnas, att framställningskostnaden af årgången 1882, jämförd med motsvarande kostnader för årgångarne 1880 och 1881, befinnes understiga dessa med i medeltal 423 kr. 94 öre. Denna betydliga besparing härleder sig hufvudsakligast deraf, att under året hvarken förekommit utgifter för öfversättningar eller för planscher.

Inventarierna, som vid årets början utgjordes af en samling fångstredskap, bokförda till 32 kr. 42 öre, hafva under året ökats med 2 stålskifvor för skärning af bibliotekets sedelkatalog, till pris af 2 kronor, samt med annan materiel för nämde katalog och årsafgiftsblanketter.

Till behållningen vid årets slut höra, ehuru ej af oss inräknade i ofvanstående räkenskapssammandrag, äfven de resterande årsafgifterna, hvilka uppgingo till följande antal och belopp:

För 1880:	8 st.	eller	kr.	48
» 1881:	18	»	»	»	108
» 1882:	38	»	»	»	228
Summa:	64 st.	eller	kr.	384.

Räkenskaperna äro befunna i god ordning och med tillhörande verifikationer försedda, hvadan vi på grund af sålunda verkställd granskning tillstyrka Entomologiska Föreningen att bevilja Styrelsen full ansvarsfrihet för dess förvaltning under år 1882.

Det är oss slutligen en angenäm pligt att *dels* fästa uppmärksamheten dervid, att professor Sandahl, jämte det att han säkerligen bestridt åtskilliga ej Föreningen påförda utgifter, låtit sin betydliga fordran qvarstå utan ränta, *dels* framhålla den stora förbindelse hvari Föreningen står såväl till sin arbetschef, som till Styrelsen i dess helhet, för det oförtrutna och uppoffrande nit, hvarmed Föreningens angelägenheter vårdats.

Stockholm den 22 Februari 1883.

Gottfried Hofgren. *Simon Nordström.*

— × —

NEKROLOG.

F. W. Mäklin.

Den Entomologiska Föreningen i Stockholm har att beklaga förlusten af en bland sina mera framstående medlemmar. Den 8 Januari 1883 på morgonen afled nämligen i Helsingfors efter några dagars sjukdom professorn i zoologi vid universitetet derstädes, d:r FREDRIK WILHELM MÄKLIN, i en ålder af 61 år.

Den hädangångne, som var född i Joutseno socken 1821, blef student 1839 samt, efter en 1847 företagen naturhistorisk forskningsresa till nordöstra Finland och Kuusamo lappmark, filosofie kandidat år 1849, filosofie licentiat 1853 och docent i zoologi 1855. Derunder hade han 1853 företagit en ny resa till norden, hvilken denna gång gälde vestra Lappland, och 1856 besökte han i vetenskapligt ändamål åländska skärgården. Sedan han år 1859 utnämts till e. o. professor i zoologi, förestod han under åren 1860—1866 flerfaldiga gånger professuren i samma vetenskap, under de resor dåvarande innehafvaren af nämde lärostol A. v. NORDMANN företog dels inom eget land, dels till utlandet. Likaså blef MÄKLIN, som emellertid åren 1861—62 gjort tvänne resor till Sverige och kontinenten, särskildt för studier å dervarande museer, efter NORDMANNS år 1866 inträffade död förordnad att uppehålla den zoologiska professuren, och sedan han 1867 specimine'rat för densamma, utnämdes han sistnämda år till ordinarie professor i zoologi.

På denna plats har han qvarstått, tills han nu bortrycktes af döden, och med samvetsgrannhet och intresse har han derunder verkat för sin vetenskap. Särskildt inom insektsafdelningen Coleoptera har han arbetat med framgång och derigenom

lyckats göra sitt namn kändt äfven af främmande forskare. Också hade han under sin lefnad rönt erkännandet, att få sig uppdragen den vetenskapliga bearbetningen af åtskilliga coleoptersamlingar, som hopbragts af andra. Sålunda hade han i ett af den celebre entomologen grefve K. K. MANNERHEIM utgifvet arbete om det ryska Nordamerikas skalbaggsfauna beskrifvit omkring 100 nya arter, och prof. NORDENSKIÖLD hade anförtrott honom bestämmandet af en del samlingar, som hemförts från NORDENSKIÖLDS första Jenisej-expedition. — Jämte det MÄKLIN såsom specialist gjorde vetenskapen gagn, har han äfven inlagt stora förtjänster om ordnandet af universitetets zoologiska museum.

På senare tider sysselsatte sig MÄKLIN jämväl med arbeten, som berörde den Darwinska descendensteorien, men denna allt reformerande lära på den naturvetenskapliga forskningens gebit fann i MÄKLIN en bestämd motståndare, som nitiskt sökte samla alla inkast mot denna teoris hållbarhet.

MÄKLIN var ledamot af den Entomologiska Föreningen i Stockholm allt ifrån dess stiftande. Sin välvilja emot Föreningen visade han bland annat genom att förära densamma ett större antal af sina utgifna zoologiska arbeten. En förteckning öfver MÄKLINS zoologiska arbeten meddelas här, dock utan anspråk på att vara fullständig. Tidsomständigheterna hafva hindrat ankomsten från Helsingfors af en fullständig sådan.

Novæ in Fauna Fenn. Coleopterorum Species descriptæ a Fredrico Guilielmo Mæklin. (Extr. du Bull. de la Société Imp. d. Natur. de Moscou T. XVIII. 1845.)

Coleoptera mirmecophila Fennica. (Extr. d. Bull. d. la Soc. Imp. d. Natur. de Moscou T. XIX 1846.)

Die Arten der Gattung *Acropteron* PERTY, monograf. dargest. (Acta Societat. Scient. Fenn. [1862].)

Zur Synonymie einiger Nordischer Käferarten. (Föredr. d. 7 Apr. 1862 i Finsk. Vet. Soc.)

Brasilianische Arten der Gattung *Statira* LATR. (Föredr. d. 7 Apr. 1862 i Finska Vet. Soc.)

Bemerkungen über einige v. FABRICIUS beschriebenen *Helops*-arten (d. 9 Febr. 1863).

Die Gattung *Præogena* u. deren Repräsentanten (d. 9 Febr. 1863).

Mexicanische Arten der Gattung *Statira* LATR. (d. 13 April 1863).

Den ornitologiska nomenklaturen (d. 13 Apr. 1863).

Om blinda djur (d. 21 Sept. 1863).

Förmodade bastarder bland fiskarna (d. 18 Jan. 1864).

Iktyologiska notiser (d. 15 Febr. 1864).

Om Hjortarter från Marianerna (d. 14 Mars 1864).

Darwins teori om uppkomsten af djur och växtarter (Föredr. på Finska Vet. Societetens års- och högtidsdag d. 29 April 1864).

Om uppkomsten af mjöldrygor, Secale Cornutum (d. 23 Maj 1864).

Om de tama fårrasernas hybrida uppkomst (d. 19 Sept. 1864).

Iktyologiska anteckningar, gjorda i Helsingfors om sommaren 1864 hufvudsakligen till utrönande af fiskarnes årliga tillväxt i längd (d. 12 Dec. 1864).

Om vivipara dipterlarver (d. 16 Okt. 1865).

Om *Strepsiptera* och deras förekommande i Finland (d. 22 Jan. 1866).

Några notiser om *Bison europæus* (1866?).

Några notiser om *Chlamydotis Macqueenii* HARDW. & GRAY.

Ytterligare en albinosvarietet af den vanliga skatan *Corvus pica* LINNÉ (1873?).

Några anmärkningar beträffande Finlands Fauna (1874?).

Meddelanden beträffande några till Universitetets Zoologiska Museum inlemnade föräringar (1874?).

Om *Corvus Frugilegus* L. och dess förekomst i flera skilda trakter af Finland under loppet af denna vinter (1874?).

Ytterligare om hvita varieteter eller s. k. albinos af *Garrulus Glandarius* L. (1874?).

Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter (F. V. Soc. Förh. XIX, X 1876—77).

Nya arter af slägtet *Poecilestus* BLANCH. (F. V. S. Förh. XX (1877—78).

Några bidrag till kännedom af slägtet *Tabanus* DEJ. CAT. (F. V. S. Förh. XX 1877—78).

Diagnoser öfver förut obeskrifna *Statira*-arter från Nya Granada (F. V. S. Förh. XX 1877—78).

Skilnaden mellan varg- och räfungar. FABRICII och ERICHSONS *Statira*-arter (båda i F. V. S. Förh. XXI 1878—79).

Ytterligare diagnoser öfver några nya sibiriska Coleopterarter (F. V. S. Förh. XXII 1879—80).

Coleoptera, insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges Nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenisej i Sibirien (K. Sv. V. A. Handl. B. 18, Sthm 1881).

Oskar Th. Sandahl.

———×———

IAGTTAGELSER OVER ARKTISKE SOMMERFUGLES METAMORPHOSER

AF

G. SANDBERG.

Iagttagelsen af Dyrelivet inden den arktiske Region af vor Verden har sin störste Interesse, da disse Egne endda forholdsvis har været saa lidet undersögte af Forskere. Vistnok har enkelte Dele af samme navnlig, vort *skandinaviske* Norden, ved egne og fremmede, især tydske, Videnskabsmænd været adskilligt bereiste, hvorved værdifuldt Material har været indsamlet og bearbeidet for Faunaen; men Undersögelserne har naturligvis langtfra kunnet blive udtömmende ved disse korte og uregelmæssige Besög. Gjælder dette det rent faunistiske, saa gjælder det desto mere paa *Biologiens* Omraade, hvor et tilfredsstillende Resultat kuns kan opnaaes gjennem Erfaringer stöttede til længere Tids vedhaldende Iagttagelser af Livsyttringerne paa nært Hold. Men dertil har der kuns været saare liden Anledning, og hvor Anledningen vel har kunnet være tilstede, har det skortet paa Interesse og Sagkundskab. Det eiendommelige Liv, der rörer sig inden den arktiske Dyreverden, foreligger derfor fremdeles for Forskningen som en lidet bearbeidet Rydningsmark, og vil der endda hengaa Menneskealdre, inden noget væsentligt kan siges at være udrettet paa dette Feldt. — Som et lidet Bidrag i denne Retning fremkommer nærværende Notitser fra Studiet af det arktiske Sommerfuglliv, der har sysselsat mig i ledige Stunder under mit næsten 12-aarige, stadige Ophold som Embedsmand i *norsk Finmarken*. Af nye, for videnskaben hidtil ukjendte Forvandlinger indeholder disse Optegnelser Iagttagelser af alle Udviklingsstadier

vedrörende fölgende rent arktiske og arktisk-alpine Arter, nemlig: *Oeneis Bore* SCHN., *Erebia Lappona* ESP., *Agrotis Speciosa* HB. og *Crambus Furcatellus* ZETT.; fremdeles Notitser om Larven og Puppen af en Art *Eriogaster* samt af den antagne *Anarta Lapponica* THBG.; ligesaa om Larven af *Argynnis (Freja?)* samt om Pupperna af *Anarta Melaleuca* THBG. og *Eupithecia Hyperboreata* STDGR. Resten omhandler, foruden en del arktiske, tillige boreale og sydligere Arters fra för af kjendte Metamorphoser, med de nödvendige supplerende Bemærkninger og Rettelser samt de Notitser, hvortil Arternes Forekomst paa arktisk Grund maatte give Anledning, navnlig med Hensyn til Flyvetid, de forskjellige Udviklingsstadiers Varighed o. s. v. Ialt omhandles i det fölgende 20 Forvandlinger, næsten alle fra *Sydvaranger*, Norges nordöstligste Landsdel paa Grændsen mod de *finske* og *russiske Lappmarker* og under en Polhöide af 69—70° nordlig Bredde.

Som almindelig Regel for Insektlivets Fremtræden i Höinorden, sammenlignet med Forholdet i sydligere Trakter, gjælder saavel den gjennemgaaende Fattigdom paa Arter, som ogsaa den forholdsvis lange Tid hver Art bruger til Fuldendelsen af sin Metamorphose. Den korte Sommer og den ofte kolde og raa Luft, endog paa denne blidere Aarstid, saasnart barske Vinde fra Ishavet aander ind over Landet, sinker med Nödvendighed Udviklingen, saa at mange Arter, der i det sydlige *Skandinavien* har sin Flyvetid om Hösten eller sent ud paa Sommeren, heroppe flyver om Vaaren eller Sommeren efter, og Metamorphosens Varighed saaledes hos os bliver dobbelt saa lang som sydpaa. Uden Tvivel har de aller fleste Arter her nord en toaarig Forvandling; af Sommerfugle med eetaarig Forvandling kan anföres *Vanessa Urticæ* LIN., *Notodonta Dromedarius* LIN. og *Plutella Cruciferarum* ZETT. samt vel ogsaa *Acronycta Auricoma* S. V. og *Selenia Bilunaria* ESP. — *Endrosis Lacteella* S. V., der baade Sommer og Vinter som Imago forekommer almindelig inde i Husene, har sandsynligvis to Aarskuld.

Men tar det hos os lang Tid ud, inden Sommerfuglen naar det sidste Stadium af sin Udvikling, saa er Flyvetidens Varighed paa den anden Side desdo kortere. Naar de enkelte stille, solglade Dage ved Höisommerstid lyser over Midnatsolens Land med ufordunkelt Glands hele Dögnet igjennem og samler Udvik-

lingen i Naturen som i et eneste, levende Brændpunkt, da haster alt Liv ud forat nyde den korte, forsvindende Livslyst. Man kan da her nord, hvor Lokaliteterne forövrigt er gunstige for Produktionen, iagttage langt större Masser af Sommerfugle i Rörelse paa een Gang, end Tilfældet er nogetsteds sydpaa, hvor Udviklingen af Livet ikke er saa intens. Tidligst paa Aaret flyver fölgende Arter: *Vanessa Urticæ* LIN., *Asphalia Flavicornis* LIN., *var. Finmarchica* SCHÖYEN, *Xylina (Ingrica?)* H. S., *Brephos Parthenias* LIN., *Biston Lapponarius* BOISD., *Ploseria Pulverata* THBG., *Selenia Bilunaria* ESP. og *Semioscopis Avellanella* HB. Af disse udklækkes *Vanessa Urticæ* senhöstes (i September Maaned) og overvintrer som Imago, hvilket vistnok ogsaa maa være Tilfældet med flere andre af de nævnte saasom *Xylina, Biston* og *Asphalia,* der ved indtrædende mildt Veir allerede viser sig i Slutningen af April og Begyndelsen af Mai eller midt i dybeste Vintertid, idet Vaaren hos os sjelden indfinder sig för i sidste Halvdel af Juni Maaned.

1. **Oeneis Bore** SCHN.

Ægget marmorhvidt, cylindriskt, riflet efter Længden. *Larven* finlodden, lys gulbrun med mörkere Linier, hvoraf en smal, afbrudt Dorsallinie og en bredere langs hver Side. Hovedet kuglerundt, lidet i Forhold til Kroppen, graagult med 6 mörke, langsgaaende Striber og sorte Öine. Aandehullerne af Kroppens Farve; denne trind, afsmalende mod Enden, med hvælvet Ryg og tilspidset Anus. Længde 35 mm. Larven nærer sig af forskjellige *Gramineer* og er af Natur yderst træg; ved Beröring trækker den sig sammen og ligger længe ubevægelig. Den overvintrer to Gange og undergaar sin Metamorphose i Mai Maaned i sit Vinterleie mellem Græsrödder under Sand eller lös Jord. Den er meget udsat for Angreb af Snyltehvepse.

Den vakkert tegnede *Puppe* er kort og tyk med lange og brede Vingeskeder, der ligesom Thorax er af lysegrön Farve. Abdomen lys rödgul med mörke Punkter og en lysegrön Linie langs Ryggen samt en mattere af samme Farve langs hver Side. Punkterne i Nærheden af Midtlinien er ordnede to og to paa hvert Segment, Analtaggen kort og but, Hovedregionen paa hver

Side med en kulsort, glindsende, halvmaaneformigt krummet Streg. Puppen, der som hos alle *Satyroider* er stiv og ubevægelig og ved Beröring intet Livstegn viser, angribes af Parasiter af en anden og större Art end Larvens. Den giver Sommerfugl efter 5—6 Ugers Forlöb. Forvandlingen har hidtil været ukjendt.

Denne rent arktiske Art, der ikke er iagttaget söndenfor en Polhöide af 68—69° nordlig Bredde, er förste Gang paavist paa *norsk* Grund af D:r O. STAUDINGER i 1860 gjennem et Par Exemplar fra *Kautokeino* i *norsk Finmarken*. Senere fandtes Sommerfuglen af mig i 1875 i Mængde paa *Jakobselvens* sandige Lavland lige ved Havkysten samt ligeledes talrig langs *Neidenelvens* nedre Löb, ved *Skogerönæs*, en Mil længere ude, og enkeltvis paa Fjeldene omkring *Kirkenæs*. I *russisk Lapland* paa Strækningen mellem *Jakobselv* og *Kola* er Arten en af de almindeligst forekommende Sommerfugle, men er endda ikke observeret paa den norske Kyst vestenfor *Varangerfjorden*. Den har saaledes en mere östlig polar Udbredelse.

Larven fandtes förste Gang den 15:de Mai 1880 et 10 Mm. langt, overvintret Exemplar i en vissen Græstue paa *Jakobselvens* törre Sandbanker, hvor ogsaa senere paa Aaret en anden, næsten fuldvoxen af samme Sort toges. Som det var at vente af Sommerfuglens hyppige Forekomst paa græsrige Steder, nærede Larven sig af forskjellige Græsarter, navnlig *Festuca Ovina*, hvoraf Lavlandet overalt er bevoxet. Den i W. M. SCHÖYENS »Oversigt over de i *Norges* arktiske Region hidtil fundne Lepidoptere» pag. 163 udtalte Formodning, stöttet til Iagttagelser af Professor i *Buenos Ayres* C. BERG ved en anden Art af samme Slægt, at *Bore* under sin Larvetid vilde være at söge paa *Lavarter*, har saaledes vist sig ikke at holde stik. De tagne Larver var henimod Slutningen af August fuldvoxne og ophörte at spise samt hensank i en lethargisk Tilstand; men da de ikke viste Tegn til Forpupning, nedgravede sig sidst i September begge i en liden Kasse i Jorden for Vinteren. Den 15:de Mai næste Aar hævedes Vinterkvarteret, og fandtes da den ene af Larverne död, medens den anden syntes at befinde sig i bedste Velgaaende og kröb forholdsvis livlig omkring uden dog at ville tage nogen Næring til sig. Desværre var Velbefindendet dog kuns tilsykeladende, idet Dyret paa et tidligere Stadium af sin Larvetilstand

havde været anstukket af en liden Parasithveps, hvis Larver den 23:de Mai var færdige til Forpupning og nu ved gjennem Værtens Sider at skaffe sig Adgang til det frie endelig gav det ulykkelige Offer for slet lönnet Gjæstfrihed Banesaaret. Forpupningen af de smaa Larver gik raskt for sig, og snart var den store omgivet af c:a 50 Stkr. hvidgraa Kokonger, der efter 5 Ugers Forlöb gav Imago de sidste Dage af Juni. Al videre Forhaabning til de tagne Larver var imidlertid tilintetgjort ved disses dödelige Afgang, og lykkedes det mig ikke at opdrive nye för Vaaren næste Aar, da jeg i Mai Maaned besögte *Jakobselv* Larven fandtes da i Mængde liggende i det visne Græs, saa jeg i Löbet af nogle Timer havde indsamlet henved 50 fuldvoxne Exemplarer, men desværre ikke et eneste brugbart, idet de samtlige bar Mærker efter at have herbergeret Vinterlogerende, som nu i Form af smaa Dynger paa 46—54 Stkr Snyltehvepskokonger, alle af samme fra för af kjendte Arter, var afsatte omkring i Græsset. Nogle af Værterne havde under Processen sat Livet til, andre var undslupne med Livet; men al videre Udvikling var dermed standset, og senest inden 8 Dage indtraadte Döden. Af den Omstændighed, at ikke et eneste uskadt Individ blandt saamange Larver var at finde, sluttede jeg, at Puppebiet maatte være under Jorden, og at Larven om Vaaren kuns tvunget af Nödvendigheden i de nævnte presserende Forretningar forlod sit Kvarter paa Udflugter til Ovenverdenen. De indsamlede Parasitkokonger gav den 20:de Juni de förste Hvepse, hvis Forpupning altsaa maa have foregaaet omkring Midten af Mai. Disses Værte maa fölgelig have vaagnet af Vintersövnen i Begyndelsen af Mai, hvorefter deres Forpupning, om alt havde været i Orden, antagelig skulde været tilendebragt i Löbet af de næstpaafölgende 14 Dages Tid. Mine ivrige Efterforskninger efter Puppen var imidlertid længe forgjæves, indtil det endelig den 25:de Mai lykkedes mig at opgrave en. Den laa lös i Sandet skjult under Rödderne af en Græstue. Forvandlingen var nylig foregaaet, hvilket fremgik af den ganske friske Larvehud, der endnu hang ved Analtaggen og ved sit karakteristiske Udseende, navnlig ved de fremtrædende 6 mörke Striber paa Hovedets Hemisphærer, tilstrækkelig godtgjorde Identiteten med de fra för af kjendte. Puppen gav den 24:de Juni næstefter Sommerfuglen af *Oen. Bore*

i et smukt Hanexemplar, efter at Vingeskederne de 4—6 forudgaaede Dage havde antaget en mörk gulgraa, tilsidst næsten blaasort Farve. Endnu en anden Puppe af samme Art fandt jeg den 31:te Mai liggende lös ovenpaa Græsset, men af en brunagtig Farve, hvilket gav Formodning om, at den havde taget Skade. Den gav heller ingen Sommerfugl, men derimod den 17:de og 18:de Juni næstefter 3 Stkr. Snyltehvepse af en anden, betydelig större Art en Larvens.

2. Erebia Lappona Esp.

Larven. Hovedet lidet, kuglerundt, sort. Kroppen trind, afsmalende fortil, men især stærkt bagtil, fint sortlodden, Farve græsgrön med en sort, fortil afbrudt Dorsallinie og en anden, bestaaende af sorte Flekker, langs hver Side. Aandehullernes Periferi sort. Anus tospidset. Længde 25 Mm. Larven er af Natur træg, trækker sig ved Beröring sammen som Sneglen, overvintrer og forpupper sig om Vaaren i Mai eller Juni Maaned. *Puppen* er mindre og smalere end *Oen. Bores.* Thorax og Vingeskeder mörkegrönne. Abdomen skidden gulbrun med stærk Punktering. Langs Ryggen en smal, rödbrun Linie og paa hver Side to, bestaaende af Flekker af samme Farve. Ingen Analtag. Hovedregionen, som hos Bores Puppe, tegnet med to sigdformigt eller halvmaaneformigt krummede, kulsorte, glindsende Streger, en paa hver side af Mundpartiet. Puppen er ubevægelig, Forvandlingen hidtil ukjendt.

Arten, der er arktisk-alpin, forekommer i det *sydlige Norge* sjelden i de subalpine Regioner, men er i *Finmarken* en af de almindeligste Lavlandssommerfugle, der saavel optræder inde i Landet, som ude ved Kysterne af Ishavet, forskjellig fra dens arktiske Slægtninge, *Disa* og *Medusa,* der alene tilhörer Indlandet og Fjorddistrikterne. I 1874 udklækkede jeg Sommerfuglen af en i *Skjervö* erholdt Puppe; senere fandt jeg 2:den Juni 1882 Larven i et fuldvoxent, overvintret Exemplar paa *Jakobselvens* græsbevoxte Sandbanker, hvor Sommerfuglen fra Slutningen af Juni og Begyndelsen af Juli flyver i Mængde sammen med *Oen. Bore.* Larven laa mellem det visne Græs af *Festuca,* der rimeligvis udgjör Dyrets Foder, men vilde ingen Föde tage til sig.

Den forvandledes til Puppe den 11:te Juni efter en Uges Tid at have henligget ubevægelig, snegleformigt sammentrukket paa Siden, men döde ikke mange Dage efter Forpupningen, idet ogsaa denne Art fra Larvestadiet havde medbragt Parasiter. Maaske kan denne Omstændighed have været Aarsagen til, at Larven har forladt sit Leie under Sandet, hvor den sandsynligvis, efterat have tilbragt Vinteren, undergaar sin Forvandling, og begivet sig op i det frie. Larvens Farve er ikke saa afstikkende som *Oen. Bores,* hvorfor den vel heller ikke i samme Grad som denne er udsat for sine smaa Dödsfienders Efterstræbelser; men dens store naturlige Træghed og Indolence i Forbindelse med dens Tilhold paa særdeles iömefaldende Steder i det frie gjör, at den ofte i længere Tid kan komme til at indtage stærkt blottede Stillinger og saaledes lettelig opdages af de paatrængende Gjæster. Da Sommerfuglen, ligeledes i Lighed med *Oen. Bore,* flyver tungt og er let at fange, turde det være et Spörgsmaal, om den naturlige Tungvindthed hos begge Arters saavel Larver som Imagoer kan være grundet i en »psychologisk Forbindelse» mellem de to Udviklingsstadier. Ganske vist existerer der dog ingen almindelig gjældende Regel i saa Maade, da man har Exempler nok paa det omvendte Tilfælde fra andre Arters Metamorphoser.

3. Argynnis (Freja?) Thbg.

Larven: Hovedet lidet, fint haarbesat, sort. Kroppen kort og bred, nögen, af Farve graaviolet. Hvert Segment besat med 6 gule eller gulgrönne, sorthaarede Torne. Desuden et Par Halstorne, der er rettede fremad. Aandehullerne glindsende sorte. Abdominalfödderne og sidste Par Födder rödgule, krandsede med en Besætning af korte, sorte Börster. Forvandlingen ukjendt.

Den 26:de September 1880 fandt jeg paa en tör Lyngbakke ovenfor den store Myr ved *Kirkenæs* den ovenfor beskrevne, endda ikke fuldvoxne, c:a 20 Mm. lange *Argynnis*-larve, ifærd med at gaa i Vinterkvarter, da den havde ophört at tage Næring til sig. Larven blev for Vinteren nedgravet i Jorden i en Potte og klarede paa denne Maade Overvintringen særdeles vel, saa at den befandt sig i bedste Velgaaende, da jeg den 28:de April næste Aar, desværre altfor tidligt, hævede Vinterkvarteret og tog den

ind i varmt Hus. Efter nogle Dages Forlöb skiftede den Hud og levede siden flere Uger, indtil den endelig döde af Mangel paa passende Næring, der paa den Tid endda ikke var at opdrive. De lavere dicotyledone Urter, der udgjör Larverne af denne Slægts Næring, er der paa vore Kanter ikke Adgang til för mod Slutningen af Juni, paa hvilken Tid altsaa Larven efter Overvintringen paany skulde tage fat paa sit Foder. Heraf fremgaar med Sikkerhed, at Forvandlingen ikke kunde være tilendebragt dette Aar, da samtlige nordlige *Argynnis*-arters Flyvetid falder i Juni eller senest i Juli Maaned. Den omhandlede Larves Metamorphose har saaledes antagelig været toaarig. — Vanskeligere blir Spörgsmaalet om, til hvilken Art denne Larve rettest skulde være at henföre, et Spörgsmaal der neppe med fuld Sikkerhed vil kunne besvares. Det er dog ikke rimmeligt, at en allerede efter förste Overvintring saapas tilvoxet Larve har tilhört en mindre Art af de i Trakten omkring *Kirkenæs* förekommende *Argynnis*-arter. Disse er *Aphirape, Euphrosyne, Pales* og *Freja,* hvis Forvandlinger er kjendte for de to förstnævntes Vedkommende. Idet Valget saaledes blir mellem *Pales* og *Freja,* der begge forekommer paa den samme Lokalitet, hvor den omhandlede Larve fandtes, vil alt tale for sidstnævnte, rent arktiske Art, der baade er den största, flyver tidligt paa Vaaren og tillige her er den almindeligste. Under enhver Omstændighed passer Beskrivelsen af Larven ingenlunde paa den af SCHIFFERMULLER ifölge TREITSCHKE *i övre Österrige* paa Bladene af *Viola montana* fundne *Argynnis*-larve, der ansees at have tilhört Arten *Pales.*

4. Arctia Qvenselii PAYK.

Til Fulstændiggjörelse af den af WILDE i »Die Raupen Deutschlands» givne Beskrivelse af denne Arts Larve meddeles her fölgende Notitser efter mine Iagttagelser af en hel Del Larver fundne i *Jakobselv* paa den russiske Grændse, lige ved Ishavets Kyster: Længde 25—30 Mm. Hovedet lidet, sort med et tæt haarbesat Nakkeskjold. Ryg og Sider sorte med en af hvide Prikker og Streger i Afvexling dannet fortlöbende Dorsallinie. Bugen mörk graabrun. Huden med Rader af blanke Vorter, der er tæt besatte med Haar. Vorterne er paa Ryggen

og Siderne fra fjerde Led forfra store og kuglerunde og af Farve sorte, undtagen det næstöverste Rad samt det överste Par paa Analsegmentet, der er rödbrune. Vorterne strækker sig paa de fodbærende Segmenter indtil Födderne, paa de andre omkredser de hele Ringens Periferi; deres Antal er: Paa förste Segment 6, andet og tredie 8, fjerde og femte 14, sjette til niende 10, tiende og ellevte 14, tolvte 8. Desuden bærer hvert Segment, fra fjerde til ellevte, överst oppe paa Ryggen 4 bitte smaa, tætstillede Vorter. Haarbedækningen er kort og börsteformig, tiltagende i Længde mod Anus, af Farve under og paa Siderne rödbrun, oventil sort.

Fra dette Larvens normale Udseende har jeg dog fundet endel Afvigelser i Henseende til Farve og Tegning: Saaledes har nogle Individer det hvide Midtbaand fra Nakkeskjoldet indtil fjerde Led bestaaende af en sammenhængende, fin Linie, der senere fortsættes i Prikker og Streger; hos endel er alt Tegn til Midtlinie næsten udslettet; hos andre igjen bestaar den kuns af Prikker; stundom bemærkes paa begge Sider af Midtlinien enkelte hvidgule, uregelmæssigt formede Flekker; hos nogle er Haarbedækningen overalt af rödbrun Farve; endel har samtlige Vorter oventil mere eller mindre gulbrune; hos enkelte begynder de gule Vorter först med fjerde Segment, hos andre lige fra förste o. s. v. Larven er af Naturel livlig og var og ruller sig sammen ved mindste Beröring eller pludseligt Lysskifte; den overvintrer to Gange, forpupper sig om Vaaren i Juni Maaned i et löst Spind mellem Græs eller Lyng nær Jordens Overflade og giver Imago efter en Maaneds Puppehvile. Sit Vinterleie paa Jorden mellem Græs, Lyng etc. forlader Larven altid om Vaaren og vanker ligesom de andre af Slægten urolig omkring en Tid för Forpupningen. Paa Grund af dens afstikkende Farve mod det afblegede Græs eller den hvide Sand har den ei været vanskelig at opdage, naar den paa varme Solskinsdage om Vaaren foretar sine Vandringer.[1] Höist mærkværdigt er det, at man af denne Art aldrig paatræffer fuldvoxne, toaars Larver sammen

---

[1] Larven lever paa Græsset af Flatbælg *(Lathyrus)*, der i stor Mængde voxer paa Sandbankerne ved *Jakobselv*. Den tager ikke Föde til sig efter sidste Overvintring om Vaaren för Förpuppningen, der indtræffer först i Juni Maaned.

med de halvvoxne, aarsgamle, eller at det intetsteds er lykkedes denne Art, som de mange andre toaarige, at komme á jour med den aarlige Produktion af Sommerfuglen. Dette Faktum, der for mit Vedkommende stötter sig til Aarrækkers Iagttagelser af Arten i dens arktiske Forekomst, stadfæster Prof. H. FREY ogsaa for dens Optræden i *Schweitz*, hvor den ligesom hos os kuns har været at finde hvert andet Aar.

Sommerfuglen er i sin Hovedform ægte alpin og forekommer paa *Alperne* i en Höide af 2,000—2,500 Meter over Havet. Varieteten *Gelida* MÖSCHLER er derimod ren arktisk og fundet i *Labrador* i *Nordamerika* samt paa *europæisk* Grund hidtil alene paa de her anförte Lokaliteter i *Finmarken*.

5. Trichiura Cratægi LIN.

Denne Arts i Udseende saa höist varierende Larve optræder paa arktisk Grund i to fuldkommen forskjellige Former, hvoraf Beskrivelser her fölger: *a*. Hovedet sort. Ryggen sorteblaa med bred melkehvid, sortmeleret Indfatning samt rödbrune Ledföininger. Langs Ryggen to Rader sorte Haarpensler, siddende paa hver sin store, rödbrune Vorte. Hver Side med to langslöbende, tætstillede, smale, rustgule Linier. Farven under Bugen graasort, Bug- og Analfödder rödbrune. Haarbedækningen oventil tynd, under og paa Siderne tættere, gulgraa, blöd. Længden 40—45 Mm.

b. Hovedet glindsende sort. Kroppen flöielssort, aldeles manglende de rödbrune Vorter og den hvide Indfatning, men med fremtrædende Haarknipper langs Ryggen. Hvert Segment, fra andet til ellevte, oventil paa hver Side prydet med to höigule Tverstreger, hvoraf den forreste er mindre, den bagerste længere, uden dog at gaa sammen med den modstaaende over Ryggen. Langs Siderne, strax ovenfor Födderne, en Række ganske smaa, haarbesatte, brungule Vorter. Abdominalföddernes Indside rödgule. Haarbedækningen sparsom, af Farve perlegraa. Længden 35—40 Mm.

Af begge Larveformer er flere Individer tagne, *a* især i de indre Distrikter, *b* nærmere Havet, saasom paa *Kirkenæs, Elvenæs* og i *Jarfjord*. Sidste Form har det kuns engang lykkedes at faa klækket, nemlig af Konservator SCHNEIDER i *Tromsö* i et forkröblet og ubrugbart Exemplar af Sommerfuglen; derimod har

jeg selv af den almindeligere forekommende Form *a* Klækket flere vakkre Par af Varieteten *Ariæ* Hb. Forvandlingen er to-aarig og sidste Overvintring i Puppestadiet. Forpupningen foregaar meget tidligt om Hösten, ofte allerede i förste Halvdel af August Maaned; men det hænder aldrig hos os, som i sydligere Egne, at Arten alt om Hösten giver Imago. Puppen er efter 14 Dages Tid færdig i Kokongen, som er fæstet til en Kvist eller et Blad paa Larvens Næringsplante, *Betula alba* og *nana, Salix* m. fl. Puppen er af Farve *lysebrun* (ikke, som jeg har seet anfört *sortbrun*) med lidt mörkere Vingeskeder. Abdomen but med en vorteformig med korte og stive Börster tæt besat Analtag. Langs Ryggen löber en mörk, utydelig Linie. Kokongens Beskaffenhed har jeg hverken fundet pergamentartet, som hos Slægten *Bombyx* ialmindelighed, eller, som af Wallengren anfört for Slægten *Trichiura, bestaaende af Silke,* ligesom jeg heller ikke har fundet Farven svarende til dennes Opgave, nemlig *gulagtig* eller *hvidagtig*. Samtlige af mig iagttagne Kokonger af denne Art har været *haarde og spröde,* dannede af en *gummiartet Vædske* med Indblandning af forskjellige fremmede Bestanddele og af en *sortagtig* Farve. Puppen, som indtaget i varmt Rum om Vaaren giver Imago efter omkring 6 Ugers Forlöb, er i Forhold til Larven og Sommerfuglen meget liden og Kokongen trang. Med Udklækningstiden antar Pnppen over det hele en mörkbrun eller violetagtig Farve. Efter at Puppeskallet er brustet og Sommerfuglen har frigjort sig i Kokongen, baner den sig Vei gjennem dennes Væg ved Hjælp af en tynd, vandklar Vædske, der udsiver gjennem Dyrets Munddele og ved Beröring med Kokongvæggen destruerer denne.

Hovedformen af denne Art forekommer, skjönt ikke almindelig, i det sydlige *Norge,* men er aldrig observeret paa arktisk Grund. Varieteten *Ariæ* har hidtil kuns været kjendt fra *Alperne* og de *schlesiske* Bjerge og vides intet andetsteds end i *Sydvaranger* observeret inden den arktiske Region.

6. **Eriogaster** Sp. Germ.

I Slutningen af Juli 1880 fandtes paa *Betula* i Præstegjældets indre Distrikter en Larve af en *Bombycid,* der allerede den 2:den August indspandt sig til Puppe, men desværre ingen Som-

merfugl gav, da Puppen döde Hösten næste Aar. Om Larvens og Puppens Udseende har jeg noteret fölgende:

Larvens Hoved rundt, sort. Kroppen lang og smal, af Farve graa med store, rödgule, parvis siddende haarbærende Vorter langs Ryggen og Tverstriber af samme Farve. Haarbedækningen gulgraa, sparsom. Længden c:a 45 Mm.

Puppen langagtig ægformig, tilspidset mod Enden. Farven mörkebrun, Abdomen under og paa Siderne rödbrun. Analenden haarbesat uden Cremaster. Kokongen fæstet til et Blad eller en Kvist paa Næringsplanten, rummelig, oval af Form, læderagtig, tynd og seig, graasort af Farve.

Efter Overvintringen blev Puppen indtaget i varmt Rum tidligt næste Vaar, da den fandtes frisk og livlig; men uagtet al anvendt Omhu ved Behandlingen döde den, som sagt, efter 4 Maaneders Förlöb. Den har vistnok været at henföre til en Art af Slægten *Eriogaster,* hos hvem Puppetiden, som bekjendt, er höist uregelmæssig, og hvis Klækning som Fölge deraf saa sjelden har lykkedes.

7. Saturnia Pavonia Lin.

Af denne vakkre Art, der uden endda at kjendes i nogen Varietet, er udbredt over hele *Europa* og forekommer saavel paa Lavlandet som i en betydelig Höide over Havet, toges senhöstes 1881 paa *Betula* ved *Kobbervik* och i *Langfjorddalen* fire Larver, hvoraf ialfald de to havde gjennemgaaet 4:de Hudskifte, at dömme efter Större lsen og Farven. De fortærede med Graadighed sit Foder og voxte hurtigt, saa at de to störste snart var færdige til Forpupningen, der foregik den 7:de Oktober. De to andre naaede derimod ei til Puppestadiet, men gik snart i Vinterdvale. Udpaa Vinteren döde samtlige saavel Pupper som Larver; men Resultatet syntes dog at have vist, at ikke alle Larver af Arten paa vore Höider naar sin fulde Udvikling för Vinterens Komme, men at nogle overvintrer og fortsætter Udviklingen næste Vaar.

8. Notodonta Dromedarius Lin.

Til det af Wallengren noterede angaaende denne Arts Metamorphose har jeg kuns for Puppens Vedkommende at til-

föie, at jeg sjelden har fundet Forholdet med Analendens Appendixer saaledes, som af ham anfört, nemlig med to större og to mindre Torne. Som oftest har der paa nævnte Sted været flere smaa, med fine Börster besatte Fremstaaenheder, tildels har der endog været en enkelt, vorteformig Cremaster.

Forpupningen foregaar om Hösten. Kokongen anbringes som oftest i Jordens Overflade under et nedfaldt Blad, i Form af en temmelig rummelig, limet Hule. Indtaget i varmt Rum om Vaaren giver den Sommerfuglen allerede efter 25—26 Dages Forlöb. Da Larven er overordentlig graadig og voxer hurtigt, gaar det snart med Forvandlingen, saa at den, udklækket af Ægget i Midten af Juli Maaned, allerede mod Slutningen af August, eller efter 5—6 Ugers Forlöb, er færdig til Indspinding. Metamorphosen er saaledes hos os eetaarig; men i det sydlige *Norge* skal Sommerfuglen have 2 Generationer om Aaret.

Som Larve er Arten taget af vor fortjenstfulde Entomolog Kand. SCHÖYEN i *Karasjok* samt af mig i de indre Distrikter af *Sydvaranger,* og har det lykkedes mig at udklække tre Hunexemplarer, der alle var noget mindre og mörkere farvede end sydligere Individer. Forövrigt er Forekomsten saa langt mod nord mærkelig, da dens egentlig Hjem jo er *Mellemeuropa*, og den endog i det *sydlige Skandinavien* sjelden er observeret. I fölge TENGSTRÖM skal den ogsaa forekomme i de *finske Lapmarker*.

9. Cymatophora Duplaris LIN.

Af denne Art fandtes Larven den 20:de August 1880 paa *Kobbervik,* mellem to löst sammenspundne Birkeblade, fuldvoxen og færdig til Forpupning, men blev desværre et Offer for Snyltehvespe af en liden, til *Pteromalinerne* henhörende Art. Da Sommerfuglens Flyvetid falder langt ud i Juli Maaned, er det ikke rimeligt, at Larven allerede det förste Aar blir færdig til sin Forvandling, men er denne efter al Sandsynlighed heroppe toaarig.

Sommerfuglen, der er almindelig i det sydlige *Skandinavien* og holder sig i Lavlandet, vides för kuns een Gang at være taget paa arktisk Grund, nemlig af Prof. ZETTERSTEDT, der fandt den ved *Björkvik* i *Nordland.*

10. Acronycta Auricoma S. V.

En Larve af denne Art, der den 21:de August fandtes paa *Betula*, undergik den 27:de samme Maaned sit sidste Hudskifte og inspandt sig 14 Dage senere i en Kokong af Blade, fæstet til en Kvist og indvendig fodret med et fint Silkespind, hvori den 10 Dage derefter forpupede sig, men desværre döde i Löbet af Vinteren. Larven, der neppe var 20 Mm. lang, gav en forholdsvis meget stor Puppe, idet dennes Længde udgjorde 16 Mm. — Da Sommerfuglen flyver temmelig tidligt paa Aaret (SCHNEIDER tog den den 10:de Juli 1882 i et allerede noget afflöiet Expl. ved *Bos-jaure* i det indre af *Sydvaranger*) og Forpupningen foregaar senhöstes, er Metamorphosen hos os muligens eetaarig. I *Mellemeuropa* skal Arten forekomme i 2 Generationer om Aaret.

11. Pachnobia Carnea THBG.

Til de af Dr. STAÜDINGER i »Stettiner Entom. Zeitung» for 1861, pag. 367—368 meddelte Oplysninger om denne Arts Forvandling er der kuns lidet at tilföie. Larven, som er meget polyphag og lever paa *Vaccin. Myrtillus* og *uliginosum, Betula, Alchemilla* etc., opnaar om Hösten ved förste Overvintring en Længde af 15—18 Mm. Efter anden Overvintring forpupper den sig henimod Midten af Juni i et fint Spind af Bladrusk eller Jord i Vinterleiet under Mosen paa törre Steder. Af endel efter sidste Overvintring ved Midten af Mai i varmt Rum indtagne Larver vilde de fleste ingen Næring tage til sig, medens dog etpar med största Begjærlighed fortærede friske Rosenblade fra Blomsterpotten og vedblev dermed i 14 Dage, hvorved Forvandlingen udsattes en tilsvarende Tid. Tör man antage, at den samme Trang til Næring vilde have været tilstede hos disse Individer ogsaa i fri Tilstand, synes det altsaa rimeligt, at nogle Larver forlader sit sidste Vinterleie om Vaaren forat söge Föde hvorved Forpupningen og Klækningen indtræder noget senere paa Aaret.

Denne ægte arktisk-alpine Art, der er fundet i *Labrador*, paa *Dovrefjeld* samt ifölge Meddelelse fra Naturaliehandler WATKINS ogsaa paa de *skotske Höifjelde*, er i *Östfinmarken* særdeles almin-

delig og er af SCHNEIDER endog taget paa *Vardö*. I *Sydvaranger* har jeg foruden Sommerfuglen ogsaa fundet Larven i Mængde om Vaaren i Vinterleiet, saavel halv- som fuldvoxne Individer.

12. Agrotis Hyperborea ZETT.

Artens Forvandling er beskrevet af STAUDINGER i »Stettiner Entom. Zeitung« for 1861, pag. 362—363. Som supplerende Bemærkninger har jeg for *Larvens* Vedkommende at tilföie, at Kroppens sædvanlig rödlig graa Grundfarve stundom varierer i det gule eller grönlige. De sorte Streger paa begge Sider af Midtlinien danner med denne og de sorte Punkter i Leddene langs Ryggen en fortlöbende Række mörke, gaffelformige Marmoreringer, hver med 3 fremadvendte Grene, hvorimellem Grundfarven viser sig som 2 og 2 lysere Flekker paa hvert Led.

Larven er meget polyphag og lever paa lavere og höiere Planter: *Vaccin. Myrtillus* og *uliginosum, Vicia, Lathyrus maritimus, Alchemilla* etc. Et overvintret og tidlig i Stuen indtaget Individ nærede sig 3 Maaneder, medens det endnu var vinterligt udenfor og ingen Adgang til den naturlige Föde, af Rosenblade fra Blomsterpotten og opnaaede, saaledes fodret, sin fulde Udvikling. Larven overvintrer 2 Gange, förste Aar 10 Mm. lang, andet Aar fuldvoxen og forblir sædvanligvis i sit Vinterleie ved Forpupningen om Vaaren. Nogle begir sig dog paa Vandring forat söge Næring, hvorved Larvestadiet kan forlænges noget; ja det hænder endog ved Svækkelse i Væxten, at enkelte Individer efter anden Gangs Overvintring atter tilbringer en Sommer i Larvestadiet og forpupper sig om Hösten, hvorved Sommerfuglen udkommer tidligt Vaaren efter, og Forvandlingen fölgelig blir treaarig. Saaledes fik jeg Sommeren 1881 af Opsynsmand OLSON i *Jakobselv* en overvintret Larve af denne Art, taget paa *Lathyrus*, hvilken gjennemgik sine Hudskifter og samme Höst havde naaet sin fulde Legemslængde, men efter anden Gangs Overvintring næste Vaar fandtes afmagret og svag. Den vedblev nu i hele tre Maaneder at spise (Rosenblade) og opnaaede derved et godt Huld, inden den endelig forpuppede sig og gav Imago i August Maaned. Larven skiftede hele sidste Sommer ikke en eneste Gang Hud. En lignende Efternöler af denne

Art har det vel været, jeg den 23:de August 1878 fandt paa *Vaccinium.* Den forpuppede sig den 10:de September og laa Vinteren over som Puppe. Larven spiser lidet ad Gangen. Den fortærer sit Foder om Natten og ligger om Dagen sammenrullet efter Siden, skjult under Foderplantens Blade.

Denne ægte arktisk-alpine Art er almindelig i hele *Finmarken,* hvor den stiger ned paa Lavlandet og gaar helt ud til Kysterne af Ishavet.

13. Agrotis Speciosa Hb.

Af denne sjeldne, alpine Sommerfugl, der i sin arktiske Varietet flyver almindelig paa Fjeldene omkring *Kirkenæs* i Juli Maaned, har Forvandlingen hidtil, saavidt vides, været ukjendt. Jeg fandt *Larven* Sommeren 1881 paa *Vaccin. Myrtillus* og Vaaren efter i Mængde paa törre Tuer under Mose, hvor den overvintrede i Selskab med Larven af *Agrotis Hyperborea, Pachn. Carnea,* diverse *Dipterlarver* og andre fredelige Medlogerende. Paa samme Lokaliteter fandtes omkring Midten af Juni *Puppen,* der gav Imago i förste Halvdel af Juli. *Speciosas* Larver og Pupper er, ligesom Sommerfuglen, gjennemgaaende noget större end *Hyperboreas;* men forövrigt har jeg mellem de to Arters saavel Larver som Pupper *ingen Forskjel kunnet opdage,* omendskjönt jeg til Sammenligning paa een Gang har havt for mig en Mangfaldighed af Exemplarer i begge de anförte Stadier af Arternes Udvikling. Det gulbrune, mörkt marmorerede Hoved, Kroppens graa, gule eller rödlige Grundfarve, de stærke sorte Punkteringer og gaffelformige Schatteringer langs Ryggen hos *Larven,* samt hos *Puppen* den lys kastaniebrune Farve, ja ligetil de 4 fine Kroge paa den temmelig tynde Cremaster, alt udviser nöiagtigt det samme Forhold hos den ene som hos den anden Art. — Der gives som bekjendt Slægter inden *Noctuerne,* som f. Ex. *Acronycta,* hvor de forskjellige Arters saavel Larver som Pupper afviger paafaldende i Udseende, og paa den anden Side atter andre, hvis Arter udviser betydelig indbyrdes Lighed; men at der mellem to Arter i disse Udviklingsstadier ingensomhelst Forskjel lader sig paavise, hörer dog til Særsyn i Naturen. Schneider anförer i sin »Oversigt over de i *Nedenæs* Amt bemærkede *Lepi-*

doptera» et analogt Tilfælde, nemlig mellem Arterne *Popularis* og *Cæspitis* af Slægten *Neuronia.* Man maatte i saadanne Tilfælder antage begge for een og samme Art, hvis ikke, saasom ialfald Tilfælde er mellem *Hyperborea* og *Speciosa,* begge Arters udviklede Insekter i Udseende afveg saa betydeligt fra hverandre. Derfor maa det være *Imagos* Udseende, som bestemmer Arten, uanseet den mere eller mindre fremtrædende Lighed eller Ulighed paa de andre Stadier af Dyrets Udvikling, hvorfor de nævnte Tilfælder ei kan opfattes anderledes end som ret mærkelige Vidnesbyrd om, at ogsaa Naturen en Gang imellem kan blive træt af at variere.

14. Anarta Melaleuca Thbg.

Af denne interessante, arktisk-alpine Slægt, hvoraf kuns en enkelt Art tilhörer Lavlandsfaunaen, er Forvandlingen kuns kjendt for etpar Arters Vedkommende. Hösten 1881 fandt jeg Puppen af *Melaleuca* under Mose, indspundet for Vinteren i et löst Spind af Jordpartikler, paa Steder, hvor *Vaccin. Myrtillus* voxte almindelig. Den gav Imago efter en Maaneds Forlöb. Puppen, der i Forhold til Sommerfuglen er meget liden, er af Farve glindsende sort med 3 gule Ringe om Abdomen og med 2 udad og opad krummede, stærke Torne paa den tvert afskaarne Abdominalende. Længde 10 Mm. Den er livlig og meget ömfindtlig for Berörelse. *Melaleuca* er en af sin höinordiske Slægts almindeligste Repræsentanter og flöi fornemmelig sidste Sommer i tallös Mængde i de indre Distrikter af dette Præstegjæld.

15. Anarta (Lapponica?) Thbg.

Larven: Hovedet rödgult med fine sorte Dobbelstreger. Kroppen langstrakt, smal, af Farve under og paa Siderne graaagtig, Ryggen kanelbrun med en fin lys langsgaaende Linie efter hver Side og en af sorte Punkter bestaaende Midtlinie. Mellem Linierne fra 4:de Segment langs Ryggen en Række af mörke Skraastreger, som forover stöder sammen med Midtlinien i Vinkler. Længde c:a 30 Mm. Larven, som er livlig og vedrört ruller sig sammen, lever paa *Vaccin. Myrtillus* samt *Betula.*

Den fortærer sit Foder om Natten og hviler om Dagen. Puppen er glindsende kulsort, med 3 brede, gule Ringe om Abdomen. Analtaggen ret, besat med 3 smaa Spidser, hver med en fin Börste. Den er yderst livlig og ömfindtlig for Beröring. Forpupningen foregaar tidligt paa Hösten i et fint Spind under Jordens Overflade. Forvandlingen er sandsynligvis toaarig.

Larven fandtes af mig Sommaren 1879 paa *Kirkenæs* i et overvintret Exemplar, der den 15:de Augusti indspandt sig til Puppe, men desværre döde i Löbet af Vinteren. Som man ser, ligner Beskrivelsen WILDES i »Raupen Deutschlands» af *An. Cordigera* THBG., men afviger dog i saa væsentlige Stykker fra denne, navnlig ved Farven af de langslöbende Linier samt Skraastregernes Stilling til Midtlinien, at den ikke vel lad sig læmpe paa nævnte Art, som desuden hidtil aldrig har været observeret omkring *Kirkenæs*. Med Sikkerhed at afgjöre, til hvilken Art den her beskrevne Larve og Puppe henhörer er ikke muligt; dog har jeg antaget det at være *Lapponica*, da denne og *Melaleuca* er de eneste *Anarta*-arter, som hidtil er iagttagne paa de forövrigt saa vel undersögte Lokaliteter ved *Kirkenæs*.

16. Selenia Bilunaria ESP.

Denne fra *Europas* boreale Egne saa vel kjendte Art, der ogsaa er fundet i Mængde paa etpar Steder indenfor vor arktiske Region, tog jeg som *Larve* 10:de September 1880 paa *Betula* ved *Kobbervik*. Den forpuppede sig 14 Dage senere og gav midt paa Vinteren Sommerfuglen i et lidet Hunexemplar efter i 25 Dage at have ligget inde i varmt Rum. Den lysebrune Puppe var forsynet med en vorteformig, but Cremaster, besat med 2 stive Börster samt 6 fine Kroge, hvoraf de 4 inderste og længste var udad-, de 2 yderste indadkrökte.

Da Sommerfuglen her flyver allerede i Mai Maaned, og Forpupningen foregaar saa sent paa Hösten, er Forvandlingen sandsynligvis eetaarig.

17. Cidaria Dilutata S. V.

Sommeren 1880 fandt jeg i *Tanen* paa *Betula* Larven, der af Dr. STAUDINGER för er taget i Alten.

Denne overalt heroppe saa almindeligt forekommende Sommerfugl udklækkes af Puppen i September og flyver ofte til lige ind i Oktober Maaned, saa at den af alle her forekommende Arter er senest paafærde mod Vinteren. Arten synes at overvintre som Æg, der udklækkes tidligt næste Vaar, saa at Forvandlingen ikke usandsynlig kan være eetaarig.

18. Eupithecia Hyperboreata STGR.

En *Puppe* af denne Art, der opdagedes af STAUDINGER og WOCKE i *Alten* 1860, men hvis Metamorphose har været ukjendt, tog jeg den 9:de Juli 1881 paa *Juniperus,* der saaledes ligesom hos *Sobrinata* formodentlig udgjör Larvens Næring. Puppen var lysegrön af Farve med gulagtige Vingeskeder og laa indsvöbt i et fint Spind, fæstet til en Gren. Sommerfuglen som er rent arktisk, er hos os yderst almindelig.

19. Crambus Furcatellus ZETT.

Larven: Kroppen slank og glat, noget fladtrykt, uden Haarbedækning og af Farve lysegraa med brungraa, skjoldformige, blanke Vorter, 4 paa hvert Segment. Hovedet stort og af samme Bredde som Kroppen, glindsende sort og forsynet med kraftige Kjæver. Af Födderne, 16 i Antalet, er det bagerste Par ikke indrettet til under Gangen at omfatte Gjenstandene, hvorfor Dyret med ligestor Lethed bevæger sig baglængs som fremover. Kroppens Længde 25 Mm. Larven kommer aldrig for Dagens Lys, men lever i selvgjorte Gange under Mose, der formodentlig udgjör dens Næring. Deri forpupper den sig ogsaa om Vaaren i en med fint Silkespind udforet, rummelig Gang. Den er af Naturen livlig og hidsig og værger sig, naar den beröres, ved at bide rasende omkring sig.

Puppen er cylindrisk, glindsende. Thorax og Abdomen mörk graabrun, Vingeskederne gulbrune, 3 Ringe om Abdomen samt et smalt Parti paa begge Sider af Brystst ykket okergule. Analtaggen konisk tilspidset, glat. Længden 10 Mm.

Imago udkommer i Juli, en Maaneds Tid efter Forpupningen. Puppen synes ligesom Larven at være ömfindtlig for Lys.

Den er yderst livlig. Ved at forstyrres i sin Bolig bevæger den sig raskt fremad i Gangen, idet den slaar ned med Abdomen og stemmer Analtaggen mod Gangens Silkevægge. Paa denne Maade arbeider den sig ogsaa under Klækningen ud af Larvegangen og op i det frie.

Af denne alpine og höinordiske Art, der synes at have sit rette Hjem i de goldeste Kystegne samt inde i Landet kuns paa de höieste Fjelde, har SCHNEIDER taget Sommerfuglen endog paa *Vardö* samt paa Höifjeldene omkring *Tromsö*. Larven fandt jeg den 30:de Mai 1882 i *Jakobselv*. Den forpuppede sig den 21:de Juni og udkom den 17:de Juli i et noget forkröblet, men vel kjendeligt Hunexemplar. Forvandlingen har hidtil været ukjendt.

20. Plutella Cruciferarum ZELL.

Arten, der har en vid Udbredelse og endog forekommer paa *Spitsbergen*, flyver hos os almindelig fra Midten af Juni udover Sommeren og overvintrer som Puppe. I milde og langvarige Efteraar hænder det stundom, at endel Pupper gir Imago i September eller Oktober, og at Sommerfuglen saaledes flyver i andet Aarskuld.

EN PARASIT HOS SATURNIA PAVONIA L.

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

Den 12 Augusti 1880 fann ingeniören C. G. ANDERSSON på det 3,000 fot höga Långfjället i Dalarne åtskilliga kokonger tillhörande ofvannämda fjäril, hvilka voro fästa på låga buskar af *Betula nana* och *Empetrum nigrum;* men alla dessa kokonger voro tomma eller gömde blott några fragmenter efter larver och puppor, utom en af dessa, som syntes innehålla något främmande ämne. De hemtogos emellertid och förvarades i en liten ask. Året derpå i Maj kom hr ANDERSSON tillfälligtvis att öppna denna ask och fann då helt oväntadt flera stycken döda, fullt utbildade parasitsteklar liggande på dess botten. Vid efterseende visade det sig att steklarna hade framkommit ur ofvan nämda kokong, hvilken till större delen var uppfyld med en fintrådig, mosslik och till färgen hvit spånad, i hvilken funnos flera små runda hål, hvarigenom steklarna utkrupit.

Inseende det vetenskapliga intresse, som detta fynd borde ega, visade hr ANDERSSON den omtanken att till Entomologiska Föreningens ordförande, prof. SANDAHL, öfversända såväl steklarna, som den kokong, ur hvilken de blifvit kläckta. Då jag nu fått i uppdrag att till arten bestämma dessa steklar och för öfrigt rörande de samma meddela hvad som synts mig vara värdt att lägga märke till, så får jag härmed aflemna följande notis, som måhända torde förtjena en plats i Entomologisk Tidskrift.

De af hr ANDERSSON öfversända steklarna voro 6 till antalet, alla honindivider och tillhörande en och samma art, nämligen:

Spilocryptus fumipennis GRAVENHORST.

Cryptus fumipennis GRAV. Ichn. Europ. II. 601, 120. — *Spilocryptus fumipennis* THOMS. Opuscula ent. V. 503, 3.

Denna art är förut funnen i Tyskland samt hos oss vid Torekov i Skåne och vid Stockholm. Med all sannolikhet har den en mycket vidsträckt utbredning, men är troligen icke så sällan förvexlad med närstående arter, isynnerhet med *incubitor* och *migrator,* hvilka båda icke äro sällsynta i våra södra och mellersta landskap. Den, som enligt vårt förmenande bäst lyckats utreda dessa arter, är C. G. THOMSON i Lund, emedan han grundat sina bestämningar på konstanta karakterer, hemtade från de särskilda kroppsdelarnas form och skulptur, då de äldre auktorerna deremot fäst afseende hufvudsakligen endast vid färgen, som, isynnerhet hos hanarna, är underkastad tämligen betydlig variation. I det af THOMSON uppstälda slägtet *Spilocryptus* beskrifver han, jemte de 3 ofvannämda, äfven 9 andra arter, af hvilka 4 äro för vetenskapen nya. Sannolikt kan en del af dessa arter hänföras till det af FOERSTER nybildade slägtet *Gambrus,* men kännetecknet för det samma är i hans lilla afhandling: »*Synopsis der Familien und Gattungen der Ichneumonen*» så kort och lättvindigt affattadt, att man svårligen dermed kan komma till någon fullt afgörande bestämning, isynnerhet som ingen art såsom slägttyp är angifven. För den skull anser jag, att det Thomsonska slägtnamnet *Spilocryptus* bör bibehållas, ehuruväl det blifvit senare uppstäldt och följaktligen, enligt gängse bruk, bort utbytas mot det äldre.

Jag tillåter mig uppräkna de inom vårt land funna arterna af *Spilocryptus* och vid hvar och en af dem, för så vidt det nämligen är kändt, anföra den insekt, hos hvilken de under larvstadiet lefva såsom parasiter.

Spil. incubitor STRÖM. — Cimbex variabilis.
» *migrator* GRAV. — Bombyx (Cerura) erminea.[1]
» (Gastropacha) quercus.
Zygæna peucedani.[1]
Noctua (Plusia) moneta.
» *fumipennis* GRAV. — Bombyx (Saturnia) pavonia.
» *tibialis* THOMS.

[1] Denna art finnes icke hos oss.

Spil. zygænarum THOMS. — Zygæna filipendulæ.
» *dispar* THOMS. (= *pygoleucus* GRAV. ♂ och *Pezomachus abbrevitor* FABR. ♀).
» *nasutus* THOMS.
» *ornatus* GRAV. — Zygæna peucedani.[1]
» *tricolor* GRAV.
» *adustus* GRAV.
» *ornatulus* THOMS.
» *grossus* GRAV.

Häraf framgår således, att man ännu icke har sig bekant, hvarest de flesta arterna hålla till under sin larvperiod, i följd hvaraf vetenskapen måste stå i tacksamhetsskuld hos hvar och en, som lemnar bidrag till utredandet deraf. Särskildt tager jag mig här friheten uppmana våra många fjärilsamlare att vid fjärilspuppors kläckning eller larvers uppfödande taga noga vara på de parasiter, som ofta dervid framkomma; ty icke sällan kunna dessa vara af vida större vetenskapligt intresse än sjelfva fjärilarna. Äfven i växtätaresteklarnas larver lefva ett betydligt antal parasitsteklar, som efter en längre eller kortare tids förlopp kläckas ur kokongerna och väl förtjena att tillvaratagas. I tidskriftens föregående häfte se vi dessutom hvilken vacker skörd af parasitsteklar kommit d:r MÖLLER till del från af honom insamlade och på ett ändamålsenligt sätt förvarade gallknölar. Sådana gallknölar anträffas ofta på växterna och hysa inom sig de små insekter, hvilka varit orsaken till deras uppkomst, samt derjemte äfven dessas parasiter. Det är vid kläckningen af de senare man iakttagit den högst egendomliga, dubbla parasitism, som väckt så mycken uppmärksamhet inom entomologien. Dessutom kan tillvaratagandet och den sorgfälliga granskningen af de små parasitsteklarna leda äfven till ett beaktansvärdt praktiskt resultat, enär man vid pågående insektshärjningar derigenom kan sättas i tillfälle att med tämlig noggranhet bestämma såväl insektshärjningens intensitet i det hela taget, som dess varaktighet. Vid många tillfällen kan detta varda af stor vigt både för skogshushållningen, landtbruket och trädgårdsodlingen, och jag vill derför i en annan uppsats redogöra för hur man vid dessa bestämningar bör gå till väga.

◆

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Från Hr Statsrådet m. m. O. I. Fåhræus:

Le Naturaliste. 4me Année, 1882, N:o 6—11; 13—21; 23—24.
» » 5me » 1883, N:o 25—29.

Från Accademia dei Lincei (Roma):

Atti. Anno CCLXX (1882—83). Ser. III. Transunti Vol. VII. Fascicolo I—IV.

Från Boston Society of Nat. History:

Proceedings. Vol. XX. Part IV Januari—April 1880.
» » XXI. Part I Mai—December 1880.
» » » Part II December 1880—October 1881.
» » » Part III October 1881—Januari 1882.

Från Cambridge Entomological Club (Mass. U. S. A)

Annual Reports för 1882.
Psyche. Vol. 3. N:o 100. Augusti 1882.

Från Société Entomologique de Belgique:

Comptes-rendus des Séances. Ser. III. N:o 26—27. (Dec. 1882). N:o 29, 30 (Fevr. Mars 1883). (N:o 28 Janv. 1883 n'est pas reçu).

Från "The Editor of Science", Cambridge. Mass. U. S. A.:

Science. Vol. 1. N:o 1. Febr. 9. 1883.

Från J. Henry Comstock (The Departement of Agriculture. Washington 1881.)

Report on insects for the Year 1881, by J. Henry Comtock.

Från Die Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft:

Bericht 1881—1882. Frankfurt a. M. 1882.

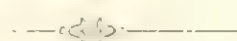
Från Die Naturforscher-Verein zu Riga:

Korrespondenzblatt. XXV.

Från Die Naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis in Dresden:

Sitzungsberichte und Abhandlungen. Jahrg. 1882 Jan.—Juni.

(Forts. sid. 38.)

ANTECKNINGAR OM NÅGRA SKANDINAVISKA FJÄRILARTER

AF

CHR. AURIVILLIUS.

1.

I en uppsats om sekundära könskarakterer hos nordiska dagfjärilar[1] har jag bland annat äfven redogjort för de egendomliga fjäll, s. k. *hanfjäll,* som förekomma hos en stor del af våra dagfjärilar.

Hos slägtet *Erebia* hade jag då ej lyckats upptäcka några hanfjäll, men sedan jag nu blifvit i tillfälle att undersöka några nykläckta exemplar af *E. ligea,* har jag funnit, att hos hanen till denna art verkligen förekomma små fläckar af hanfjäll. Dessa hanfläckar bilda på framvingen en tvärgående rad, som sträcker sig från dorsalkantens midt genom fälten 1a, 1b, 2, 3, 4 och 5. Om man en gång fått syn på dem, torde man äfven med blotta ögat utan synnerlig svårighet kunna återfinna dem hos de flesta exemplar. De skilja sig nämligen från vingens mörka grundfärg genom en vida starkare, något gråaktig glans, som dock endast framträder fullt tydlig vid en viss belysning. Om ett exemplars grundfärg är urblekt eller de hanfläckarne omgifvande mörka fjällen afnötta synas hanfläckarne endast med svårighet och kunna lätt förbises. Äfven om man afskrapar vingfjällen är det ganska lätt att ej märka hanfjällen, enär de äro mycket fåtaliga och förekomma på en mycket liten yta.

Hanfjällen äro normala tofsfjäll, omkring 0,4 m.m. långa med basen 0,025—0,03 m.m. bred. Från basen afsmalna de

[1] Bihang till K. Sv. Vet. Akad. Handlingar, Bnd 5 N:o 25.

jämt uppåt till $^2/_3$ af sin längd, hvarefter de äro trådsmala. Tofsen är 0,05—0,06 m.m. lång, tämligen gles med 8—10 grenar på hvarje sida. Basen är djupt, men smalt inskuren, så att den något påminner i detta fall om hanfjällen hos *Pieris brassicæ*, ehuru inskärningen der är vida bredare. Genom denna inskärning skilja sig hanfjällen hos *Erebia ligea* lätteligen från hanfjällen hos andra nordiska Satyrider. Om man rengör vingen från fjäll synas ej några märken efter hanfläckarne, och man kan endast vid mycket noggrann undersökning iakttaga fästpunkterna för hanfjällen, strödda här och der mellan raderna för de vanliga fjällen. Jag har undersökt exemplar från Lappland, Helsingland, Upland, Skåne och Tyskland samt funnit dem alla lika med afseende på hanfläckar och hanfjäll, ehuru de för öfrigt kunnat vara olika till färgteckning och storlek.

Den mycket närstående och understundom med *E. ligea* förblandade tyska arten *E. Euryale* ESP. visar emellertid ett annat förhållande. Ehuru den ej enligt min tro tillhör Skandinavien, vill jag dock i korthet redogöra för den samma här och det så mycket heldre, som den varit uppgifven såsom skandinavisk.[1]

Betraktar man hanens framvingar med oväpnadt öga eller med ett förstoringsglas, så visa sig i intetdera fallet några hanfläckar, men afskrapar man fjällen på de ställen der hanfläckarne finnas hos *E. ligea* och lägger dem under mikroskopet, så finner man, att äfven här förekomma hanfjäll, ehuru långt färre till antalet än hos *E. ligea*.

Hanfjällen hos *E. Euryale* äro till form och byggnad ganska lika de nyss beskrifna, men skilja sig genast genom sin storlek och genom tofsens relativa längd. De äro nämligen ej mer än 0,19—0,21 m.m. långa, omkring 0,02 m.m. breda vid basen samt försedda med en tofs af omkring 0,045 m.m. Då de vingfjäll, som omgifva hanfjällen här så väl som hos *E. ligea*, nå en längd af omkring 0,35 m.m., så är det klart, att de skola alldeles täcka öfver och dölja de få och kortare hanfjällen. Deraf förklaras således, att inga hanfläckar synas. De sex individer af *E. Euryale*, som jag varit i tillfälle att undersöka, hafva haft han-

[1] LAMPA, S., Catalogus Lepidopterorum Scandinaviæ. Westerås 1877, Sid. 2.

fjällen fullkomligt lika stora, och jag har ej märkt några öfvergångar till dem hos *E. ligea*, lika litet som jag hos den sednare funnit några små hanfjäll, som liknat dem hos *E. Euryale*. Det synes derför vara tämligen säkert, att man i denna omständighet har ett nytt och ingalunda ovigtigt skiljemärke mellan de båda arterna. Denna skilnad bör isynnerhet blifva af nytta vid afgörandet af den plats, som åtskilliga till dessa arter hänförda varieteter böra intaga.

Det är ej min mening att här ingå i en närmare utredning af dessa båda arter, och det är till och med obehöfligt, enär jag har mig bekant, att min vän konservator J. Sparre-Schneider i Tromsö har för afsigt att göra det och i det syftet samlat ett större material, än som för närvarande står mig till buds. I sammanhang med ofvanstående må blott framhållas, att alla skandinaviska exemplar, som jag sett, äfven ex. från Dovre, sända af kand. Schoyen såsom *E. Euryale*, afgjordt tillhöra *E. ligea*.

Hvad ofvan anförts, kan i korthet jemte öfriga karakterer sammanfattas sålunda:

Erebia Ligea L.	Erebia Euryale Esp.
Hanfläckar *tydliga*.	Hanfläckar *saknas*.
Hanfjäll omkring 0,4 m.m. långa, med spetsarne uppskjutande ofvan de omkringliggande fjällen.	Hanfjäll 0,19—0,21 m.m. långa, täckta af de närsittande vingfjällen.
Fransarnes ljusa fläckar *större* än de mörka.	Fransarnes ljusa fläckar *mindre* än de mörka.
Framvingarnes utkant svagt böjd.	Framvingarnes utkant starkt rundad.

Den röda färgen i disken på framvingarnes undre sida kan deremot förekomma hos båda arterna.

Bland varieteter vill jag endast omnämna var. *Jenisseiensis* Tryb., som afviker från de andra genom att fullständigt sakna hanfjäll. *E. Euryale* var. *ocellaris* Staud. från Tyrolen, som till teckningen mycket liknar *Jenisseiensis*, har deremot hanfjäll, som närmast likna dem hos *Euryale*, men äro tydligt längre, 0,25—0,29. Hanfläckar märkas dock ej.

Det är en känd, ehuru ännu föga undersökt sak, att många af våra fjärilar afsöndra en egendomlig lukt. Denna lukt anses af den tyske naturforskaren FRITZ MÜLLER härröra från de s. k. hanfjällen, hvilka han derför kallar för »luktfjäll». Bland högnordiska arter brukar i detta fall omnämnas *Oeneis Norna*, hos hvilken SCHILDE[1] under sin resa i Finska Lappmarken iakttog en fin mysklik lukt. Under en resa i Jämtland förliden sommar påträffade jag och hr. SVEN LAMPA denna art i rätt stor mängd. Vi iakttogo då, att om man håller näsan mellan vingarnes öfre sida hos hanen förnimmes en rätt angenäm och temligen stark lukt. Förfar man på samma sätt med honan märkes alldeles samma lukt, ehuru något svagare. Hanen af *Pieris Napi* afsöndrar deremot en obehaglig lukt, som jag ej kunnat märka hos honan. Deremot har jag hvarken hos hanen eller honan af *Pieris brassicæ* kunnat förmärka någon luktafsöndring.

Dessa fakta synas mig ej tala synnerligen för, utan snarare mot den Müllerska teorien, ty föga sannolikt är det väl, att samma lukt, som hos hanen till *Oe. Norna* skulle komma från hanfjällen, hos honan skulle uppstå från något annat håll, ty från hanfjäll, kan den hos henne ej komma, enär hon liksom alla andra honor saknar dylika. Likaledes vore det underligt, om hanfjällen skulle sprida en stark och tydlig lukt hos *P. Napi* men ej hos *P. brassicæ,* ehuru de hos den sednare äro ännu större och talrikare. Många iakttagelser i denna sak vore emellertid behöfliga, och jag tillåter mig derför uppmana tidskriftens läsare att göra sådana hvar på sitt håll. Att undersöka insekterna med luktorganet är en ny metod, som förtjenar uppmuntran och helt säkert skall medföra nöje för den, som vill syssla dermed och tillika sannolikt bidraga till att lösa några af de många gåtor, som ännu möta oss öfverallt inom insektverlden.

2.

Uti en liten samling insekter från Delsbo i Helsingland, skänkta till Entomologiska Föreningen af den flitige samlaren derstädes, målaremästaren J. RUDOLPHI, har jag påträffat ett par arter, som förtjena att särskildt omnämnas.

---

[1] Stett. Entomol. Zeit. B. 34. 1873. p. 182.

Den ena är en hane af *Psyche (Trichopsyche) hirsutella* HÜBN. (= *fusca* HAW., WALLENGR.). Denna art är ej förut anmärkt såsom svensk, men funnen i Norge på Dovre samt äfven upptagen i WALLENGRENS arbete, ehuru då ännu ej funnen i Skandinavien. Någon beskrifning kan derför ej nu behöfvas, utan jag vill blott påpeka säsom tillägg till hvad WALLENGREN nämner, att bakkroppen ej når till bakvingarnes analhörn, och att framvingarne äro hvardera 13 m.m. långa.

Hr RUDOLPHI skrifver om den samma: »Jag fann flera exemplar flygande på en skogsäng i Juni 1882.»

Den andra är en synnerligen vacker *Brephos*-form, som väl tillhör *B. Nothum* HÜBN., ehuru den till färgen något afviker från tyska exemplar. Basalfältet är gråblått och utåt begränsadt af den rent svarta första tvärlinien, som står mycket snedare än hos *B. Parthenias*, Den inre hälften af midtfältet är rent svart och således ej skild från den första tvärlinien, den yttre hälften åter gråblå liksom basalfältet. Gränslinien mellan midtfältets båda halfvor är parallel med första tvärlinien och nästan rät. Den andra tvärlinien står deremot mera upprät, hvarigenom den gråblå delen af midtfältet blir bredare mot vingens framkant och smalare mot bakkanten. Bakvingarnes gula färg är densamma som hos *B. Parthenias*. Framvingarnes fransar äro något skäckiga, bakvingarnes deremot enfärgade. Denna art uppgifves af WALLENGREN såsom funnen i Östergötland. På Riksmuseum finnes emellertid intet svenskt exemplar.

Om artens lefnadssätt skrifver hr RUDOLPHI: »Denna art framkom en vecka sednare (d. 24 April 1882) än *Parthenias*, flög lägre och mera sakta samt uppehöll sig envist tillsammans med andra liknande exemplar, sittande på sälgblommor.» Detta stämmer med uppgifterna från Tyskland, om att larven lefver på *Salix*-arter, hvaremot *B. Parthenias* som bekant håller sig till björk.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

(Forts. fr. sid. 32.)

Från M. Adrien Dollfus:

Feuille des jeunes naturalistes. XIIIme Année N:o 147, 148, 149.

Från Der Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark:

Mitthelluugen. Jahrg. 1882.

Från Prof. O. T. Sandahl:

Några anmärkningar rörande Intendentsbefattningen i Entomologi vid Riksmuseum af C. G. THOMSON.

Till Kongl. Vetenskaps-Akademiens Sekreterare; svar på THOMSONS Anm. af CHR. AURIVILLIUS.

Med anledning af Adj. C. G. THOMSONS »Några anmärkningar rörande Intendentsbefattningen i Entomologi vid Riksmuseum» af S. LOVÉN.

Från Herr Konservator C. A. Hansson, Strömstad:

Bidrag till kännedomen om det lägre djurlifvet vid norra Bohusläns kust. Af CARL AUG. HANSSON. (Separataftr. ur K. V. A. Öfvers. af Förh.)

Anteckningar om norra Bohusläns Rätvingar. Af CARL AUG. HANSSON. (Separataftr. ur K. V. A. Öfvers. af Förh.)

MEDDELANDE.

Till den ibland Smärre Meddelanden Årg. 1881, sid. 211 af Hr Jägmästaren GADAMER (Råslätt, Jönköping) lemnade förteckning öfver fyndorter för en mängd sällsynta skalbaggar har Hr GADAMER sedermera meddelat följande tillägg:

Calosoma reticulata FABR., nära Trolle-Ljungby. (»Uppgifves af äldre Faunister såsom funnen i södra Sverige, men har mig veterligen, ej på senare tider påträffats». Thoms. Coleoptera I, 174.)

Crioceris 12-punctata LIN. (GEOFFR.), vid Bäckaskog i Skåne. (»Uppgifves af LINNÉ såsom funnen på sparris». Thoms. Coleoptera VIII, 139.)

C. asparagi LIN. (GEOFFR.) äfven vid Bäckaskog. (Sällsynt; funnen på Sparris.» Thoms. Coleoptera VIII, 139.)

ENTOMOLOGIEN ANVÄND I RÄTTS-MEDICINENS TJENST.

I den franska tidskriften *Le Naturaliste*, n:o 27 för den 1 Februari 1883, finnes intagen en artikel med rubrik: *Une application de l'Entomologie à la Médecine légale* af M. MEGNIN, hvilken artikel förtjenar den största uppmärksamhet, såsom visande det oväntade gagn, som entomologisk kunskap har kunnat göra i ett inträffadt rättsmedicinskt fall.

För några månader sedan omtalade alla tidningar i Paris ett sorgligt fynd, som man gjort i ett rum, hvilket någon tid förut varit bebodt af en fallen qvinna. Fyndet bestod i ett fullkomligen hoptorkadt lik af ett barn om sex eller sju års ålder. Kort derefter blef en qvinna med namnet ROBERT häktad och hon bekände, att liket ifråga var af hennes son, som enligt hennes uppgift aflidit genom sjukdom 18 månader förut. Hon tillade, att emedan hon försummat att i rätt tid anmäla dödsfallet hos vederbörande myndighet, hade hon icke vågat begära likets jordande.

Det ifrågavarande liket fördes till likhuset (La Morgue) och prof. BROUARDEL fick uppdrag att, så vidt möjligt kunde vara, undersöka dödsorsaken och bestämma den sannolika tiden för dödsfallets inträffande, för att kunna kontrollera berättelsen af qvinnan ROBERT, som emellertid var anklagad för barnamord eller åtminstone för uraktlåtenhet att ställa sig till efterrättelse lagens föreskrifter rörande liks jordande.

Prof. BROUARDEL fäste sin uppmärksamhet vid det förhållandet, att i de tygstycken, hvilka omgåfvo liket, likasom äfven i dess inelfshåligheter funnos en stor massa lemningar efter insekter, och den tanken föll honom in, att dessa lemningar möjligen skulle kunna erbjuda värdefulla ledningar till att lösa åt-

minstone någon del af de framstälda frågorna. Han begärde derför, att M. MEGNIN, en känd entomolog, skulle anmodas att undersöka och gifva utlåtande om den rol, som insekterna haft att utföra, och möjligen i samband dermed söka bestämma den sannolika tid, som insekterna behöft för att förvandla den unge ROBERTS lik till den mumie, som nu förelåg. M. MEGNIN åtog sig denna undersökning och afgaf rörande densamma och det resultat, hvartill han kom, följande rapport:

»Liket af den unge ROBERT, torkadt och mumifieradt, hvilar »i en dubbel låda, liknande de lådor, som man begagnar till »försändning af aromatiska tvålsorter. Lådan är för kort för hans »växt, hvarför hans ben äro sammanvikta och korslagde i samma »ställning, som skräddare bruka med dem intaga, då de sittande »på ett bord förrätta sitt arbete. Bålen är beklädd med en ylle»väst, och det öfriga af kroppen inveckladt i tygstycken, som äro »rester af en gammal kjortel och af en gammal fruntimmersregn»kappa. Då man uppvecklar dessa tygstycken, finner man, att »de äro sammanklibbade af en intorkad gelatinös vätska, af hvil»ken de varit genomdränkta. Man förvånas härvid öfver den »oräkneliga mängden af *kokonger* eller *puppor af flugor* (dipterer), »som nu kommer i dagen. Hvarje veck är fyldt af sådane och »de äro ordnade sida vid sida likasom cellerna i biens vaxkakor; »deras stora antal måste uppskattas till flera tusen. De allra »flesta af dessa kokonger äro tomma, hvilket angifver att full»bildade insekter kommit fram ur dem. Emellertid finnas »några som ännu innehålla döda puppor och äfven några med insek»ter färdiga att utträda ur sina kokonger. Det lyckas således »att bestämma arten och man finner, att de större kokongerna »bildats af *Sarcophaga laticrus* MEIG och de mindre af *Lucilia* »*cadaverina* MACQ. (*Pyrellia* MEIG.) Vi skola längre fram se »hvilka upplysningar man kan erhålla genom närvaron af dessa »qvarlefvor af de nämda flugorna.

»Mumien, befriad från sina beklädnader, visar hudbetäck»ningarne liksom limmade vid benen till följd af hoptorkandet »och det nästan fullständiga försvinnandet af muskelsubstansen, »hvilken för öfrigt synes hafva varit högst litet utvecklad. Krop»pens yttre betäckningar äro till en stor del förstörda. De äro »dels genomborrade med en massa hål, liknande dem i ett finare

»durkslag, dels ersatta, i en stor utsträckning, af ett gulaktigt, »pulverformigt ämne. Större delen af bensystemet är blottadt från »hud och muskler och i stället betäckt med ett slags damlikt »pulver, som under mikroskopet befinnes helt och hållet bestå »af lemningar — de tomma ombytta hudarne — af en acarus- »art, *Tyroglyphus longior*, samt deras exkrementer.

»Hvad likets inelfvor beträffar, så finnas de icke mera till, »utan äro ersatta af en svartaktig massa, i små klumpar, med »en genomträngande lukt af gammalt vax. Det inre af hufvud- »skålen är likaledes fyldt af en groft pulverformig, svartaktig »massa med små glänsande flittror bildade af kolestearin-kristal- »ler. I dessa massor, synnerligen den, som uppkommit af hjer- »nan, ser man ytterligare en stor mängd af ofvannämda flugors »kokonger och dessutom puppkokonger af insekter, hörande till »en annan ordning. De äro af två slag, med afseende på stor- »leken, och kännas lätt igen såsom varande qvarlefvor af *Der- »mestes* och *Anthrenus*. Genom noggrant eftersökande påträffas »ett par döda fullvuxna individer, hvarigenom arten kunde be- »stämmas till *D. lardarius* L. och *A. museorum* GYLL. Det är »dessa insekter och deras larver, hvilka hafva borrat de ofvan- »nämda små hålen i olika riktningar genom betäckningarne eller »genom den organiska massa, som ännu finnes å några ställen »under desamma.

»En del af den hårbeklädda huden med ännu qvarsittande hår »är så att säga späckad med oerhördt stor ohyra och dess ägg; »hvarje hår är såsom ett spett fullsatt med *gnetter* (ägg af huf- vudlusen), »och de fullvuxna individerna af arten *Pediculus ca- pitis* L. hafva uppnått en märkvärdig utveckling. Denna ohyras »död är samtidig, på några dagar när, med ifrågavarande barns, »ty dessa parasiter kunna icke föröka sig på andra än lefvande »kroppar och kunna icke lefva på kadaver.

»Se här de upplysningar, som vi kunnat hemta af det före- »gående rörande den tid, som antagligen måste hafva förflutit »efter barnets död.

»Då ett lik är utsatt för luftens fria tillträde, angripes det »hastigt af en massa insekter, hvilka komma för att lägga sina »ägg på dess yta och isynnerhet i ingångarne till den döda krop- »pens naturliga mynningar. De ur äggen kläckta larverna ge-

»nomtränga liket i alla riktningar för att nära sig af dess vät»skor och framförallt verkställa dess tillintetgörelse. På detta »sätt verksamma äro framför andra Sarcophagernas grupp bland »flugorna och somliga skalbaggar, af hvilka vissa arter tränga in »t. o. m. under huden, såsom arterna af slägtet *Silpha*. Flug»larverna, vanligen af allmänheten kallade köttmaskar eller lik»maskar, samt skalbaggslarverna äro tillräckliga för att nästan »helt och hållet uppsuga likets vätskor och bringa detsamma nära »nog till ett skelett, ännu genomträngdt af de feta syror, som »äro kända under namn af *lik-fett*. Nu inställa sig *Dermestes*»larverna, hvilka förtära, intill sista sparet, allt hvad som finnes »af fett. Då Dermestes slutat sitt arbete och liket blifvit redu»ceradt till liksom en mumie, så blifva de torkade organiska de»larne, senorna, huden och de muskelpartier, som sparats af fö»regångarne, angripna af *Anthrenus*-arter och akarider af slägtet »*Tyroglyphus*, hvilka lefva i affall efter andra och hvilka uppträda »i myriader och bringa till ett pulver allt hvad som återstår af »organiskt ämne ända intill benen.

»I förevarande fall var liket icke öppet utsatt för luftens »fria tillträde, men lådan, som omslöt detsamma, hade bräderna »illa sammanfogade, så att mellan dem funnos springor af åt»minstone 2 millimeters bredd. Häri ligger orsaken till det för»hållandet, att de stora likätande skalbaggarne och de stora ar»terna af flugslägtena *Calliphora*, *Sarcophaga* och äfven *Lucilia* »icke hade kunnat intränga i lådan. Endast två små arter af »dipterer, *Sarcophaga laticrus* och *Lucilia cadaverina* hafva lyc»kats intränga till liket, och det är deras oräkneliga larver, al»strade i flera generationer, hvilka hafva börjat förstörelsearbetet »å liket efter unge ROBERT, och qvarlemnat dessa otaliga pupp»omhöljen, af hvilka tygstyckena äro uppfylda. Larverna af dessa »flugor utveckla sig ganska hastigt, i det att mindre än en må»nad är tillräcklig tid för dem för att uppnå puppstadiet, och i »det närmaste samma tid behöfves sedan för flugans fullkomliga »utveckling. En generation har sålunda en tillvaro af sex vec»kor eller två månader och afkomman förökar sig enligt en sti»gande geometrisk progression, hvilket förklarar den oräkneliga »mängden af tomma larvhudar, som de efterlemnat. Denna för»ökning har sannolikt egt rum under flera månader. Härvid

»bör ihågkommas, att dessa insekter äro i verksamhet endast »under den vackra årstiden; när kölden kommer, afstanna deras »metamorfoser. Uti de tygstycken, som omgåfvo liket, voro alla »flugpupporna tomma, med undantag af några få exemplar, hvilka »innehöllo döda individer, hvilkas utveckling icke kan hafva »hämmats af annat än kölden. Vi kunna af detta sakförhållande »sluta till att de köttätande fluglarverna hafva varit i verksamhet »under en hel varmare årstid (vår, sommar och höst), och att »vid vintrens ankomst deras arbete var i det närmaste slutadt.

»Under vintren har det varit en tid af hvila för dödens »arbetare.

»Vid vårens återkomst har liket, som nu var beröfvadt sina »vattenhaltiga vätskor, blifvit angripet af *Dermestes*, efter hvilken »skalbagge qvarlefvorna äro rätt ansenliga. Man vet att *Der-»mestes lardarius* tillbringar 4 månader i larv- och pupptillstånd »innan han omvandlas till fullständig insekt. Förtärandet af likets »fett har sålunda blifvit fullbordadt på 4 eller 5 månader. Deref-»ter hafva anthrenerna och akariderna af slägtet *Tyroglyphus* anländt. »Hela den pulverformiga massan, som öfvertäcker de olika kropps-»delarne, är uteslutande sammansatt af dessa djurs qvarlefvor, »uppkomna genom deras successiva hudombyten, af deras döda »kroppar, deras larver och deras exkrementer. Några månader »hafva ytterligare varit nödvändiga för frambringandet af dessa »talrika generationer af akarider. En vacker eller varm årstid i »sin helhet har ytterligare åtgått för arbetet af *Dermestes, Anthre-»nus* och akariderna.

»Alltså hafva två på hvarandra följande vackra årstider förlupit sedan gossen ROBERT'S död inträffade, hvilken tidpunkt sålunda går tillbaka minst 18 månader eller 2 år.

»Närvaron af myriader ohyra *(Pediculus capitis)* i håret har »icke lemnat någon ledning för bestämmandet af tidpunkten för »gossens död, men detta sakförhållande bevisar, att det arma, »olyckliga barnet har saknat äfven den mest elementära vård »under de sista veckorna af sitt lif; att han varit aldeles öfver-»gifven och bokstafligen uppäten af ohyra.»

Qvinnan ROBERTS sjukdom och död i fängelset hindrade fullföljandet af den anklagelse som var riktad mot henne. Emellertid visar M. MEGNINS med skarpsinnighet verkstälda undersök-

ning och öfver densamma afgifna utlåtande, hvilka tjenster studiet af insekternas arter och lefnadssätt kan göra äfven åt rättsmedicinen. Man hör ofta nog den förebråelsen göras mot dem, som idka studier inom naturvetenskaperna, att dessa studier äro ofruktbara, gagnlösa, såsom icke medförande någon praktisk nytta, och detta gäller isynnerhet den deskriptiva sidan af vetenskapen. Men man besinnar icke härvid, att det är nödvändtgt i första rummet att kunna från andra arter särskilja de naturföremål t. ex. insekter, hvilkas lif och vanor, skada eller nytta man vill taga reda på, så att man icke genom sammanblandning af olika arter kommer till origtigt resultat, som sedan kan gifva anledning till vilseledande slutsatser. Det är således klart, att den »torra» beskrifningen af insekter äfven är nödvändig, såsom det första steget i studierna, om ock sedermera undersökningen af insekternas biologiska förhållanden är långt intressantare och af den största vigt. Detta är en sanning som icke nog ofta kan framhållas.

Oskar Th. Sandahl.

SMÄRRE ENTOMOLOGISKA MEDDELANDEN.

Från Entomologiska Föreningens åldrige medlem Hr Öfverfältläkaren P. A. EDGREN — som nu ingått i sitt 81:sta lefnadsår och som under yngre dagar samlat insekter å Billingens sluttningar i trakten omkring Sköfde samt i sällskap med den frejdade C. J. SCHÖNHERR å dennes egendom Sparresäter, belägen i en skogrik trakt i närheten af den långa Lerdalasjön omkring 2 mil från Skara — hafva följande uppgifter erhållits rörande fyndorter af några mindre allmänt förekommande insekter.

Trichius eremita GYLL. Vid Ingasäter på norra sluttningen af Billingsberget fångades under flera år exemplar i en ek-äng, dock aldrig mer än högst 2 individer hvarje gång, i Augusti.

Anacæna globulus THOMS. togs på is i Kullagärdet vid Sköfde den 31 Dec. 1830.

Ilybius uliginosus ERICHS. Många exemplar togos på is i Pingstängen vid Sköfde den 12 Januari 1837.

Allecula morio FABR. träffades hvarje år i Augusti månad ett och annat exemplar krypande på barken å en ek vid Sparresäter. Eken var multnad inuti och ihålig. Då man upphemtade det multnade trägruset inuti eken, fann man en mängd fragmenter af denna *Allecula*, men aldrig något oskadadt eller lefvande exemplar.

Rhipiphorus paradoxus FABR. Ett exemplar togs i Augusti 1840 på flustret af en bikupa vid Sparresäter.

Platyrhinus latirostris CLAIV. (*Anthribus* GYLL.) togs en gång vid Kölns prestgård i Wermland under Augusti månad.

Leptura ruficornis (LIN.) FABR. förekom hvarje år i Augusti, ej sällsynt på den numera rifna muren kring Sköfdes kyrka, å *Saxifraga tridactylites* L., som der växte ymnigt.

Colias Palæno L. förekom tämligen allmän under Juli och Augusti i Pingstängen vid Sköfde, men sedan ekskogen borthuggits och ängen odlats, har denna fjäril der försvunnit.

Acherontia Atropos L. har flera gånger tagits (en gång å en potatissäng) å norra sluttningen af Billingen, såsom vid Ingasäter.

Sesia sphegiformis FABR., ett enda exemplar fångades på en asp i gräshagen vid Sköfde under Augusti månad.

Hepialus sylvinus FABR. och *H. Velleda* HB. togos i Juli i Ekskogen vid Sköfde.

Anisopteryx æscularia SCHIFF. (? *Fidonia fagaria* THBG.) fångades åtskilliga gånger, men alltid med flera års mellantid å gamla kyrkogården vid Sköfde, der några hästkastanjer funnos. Behöfver denna fjäril månne mer än ett år för sin metamorfos?

Fidonia limbaria FABR. (*F. auroraria* HBN.) togs en gång vid Amål på en sank äng utmed Stadsmossen. SCHÖNHERR fann en gång denna fjäril i mängd en Augusti-morgon å en sidländ äng vid Sparresäter, der denna vackra Phalæna svärmade bland starrgräset. Han fångade många exemplar, men då han dagen derpå återvände till fångstställei, voro alla fjärilar försvunna och han såg denna art aldrig mer, hvarken förut eller efteråt.

Tabanus tarandinus L., tagen bland ljungen vid Carlsborgs fästning i Juli månad.

T. plebejus L. allmän under Augusti å betesmarker vid Sköfde.

Penthetria holosericea MEIG. togs på Vetterns strand vid Almnäs ej långt från Hjo, under Augusti månad.

Chionea araneoides DALM., tagen en enda gång under vintren på snön under enbuskar i Prästgårdshagen vid Sköfde.

En *Podura* förekom ibland vid töväder på snön i skogsmark i Vestergötland och kallades af allmogen »snöloppa».

Herr Kandidaten ALB. SAM. MORTONSON undersökte förliden sommar (1882) Coleopterfaunan på Öland och har af de derstädes gjorda fynden välvilligt förärat Föreningen följande sälsynta skalbaggar. Siffrorna beteckna antalet förärade exemplar af hvarje art. *Anchomenus uliginosus* ERICHS. (1), *A. livens* GYLL. (2), *A. lugens* DUFT. (1) *Badister unipustulatus* BON. (2) *B. peltatus* PANZ. (1) *Ophonus azureus* FABR. (4), *O. puncticollis* DUFT. (4), *Stenolophus dorsalis* FABR. (3), *St. exiguus* DEJ. (3). Den sista arten är ej upptagen i THOMSONS Skandinaviens Coleoptera, i hvilket ar-

bete slägtet skrifves *Stenolophus*, sannolikt ett tryckfel. SEIDLITZ i sin Fauna Baltica uppgifver *St. exiguus* såsom tillhörande Sverige. *Tasgius arter* GRAV. (1), *Philonthus punctus* GRAV. (4), *Acrognathus mandibularis* GYLL. (1), *Osmoderma eremita* (L.) SCOP. (*Trichius* GYLL.) (1), *Colydium filiforme* FABR. (1), *Teredus nitidus* FABR. (2). »Denna art uppgifves af PAYKULL såsom funnen under barken af utgångna träd i södra Sverige», heter det i THOMSONS Skand. Coleoptera. *Molytes coronatus* LATR. (2), *Erirhinus pillumnus* SCHÖNH. (2), *Apion dissimile* GERM. ♂ (1), *A. subulatum* KIRBY. (1), *Tomicus villosus* FABR. (1), *Rhizobius nigriventris* THOMS. (2) och *Coccinella magnifica* REDT. (2), förut funnen endast å Dovre och i Lappland.

Herr Apotekaren I. NORDIN å Drottningholm förevisade vid Föreningens sammankomst den 24 sistlidne Febr., såsom i redogörelsen för densamma är nämdt, en vacker samling af *Hemiptera Heteroptera* från Lofön, synnerligast från Drottningholms omgifningar. Bland arterna i denna samling torde följande förtjäna att särskildt omnämnas, emedan de antingen icke veterligen förut äro tagna i Mälartrakten eller endast sparsamt der förekomma. *Sehirus Morio* L., 2 ex. på *Lamium album* i slottsparken vid Drottningholm; *Tritomegas biguttatus* L., ej sällsynt på *Lamium album; Peribalus vernalis* WOLFF, 2 ex. på *Alliaria officinalis* i slottsparken; *Pentatoma juniperina* L., sparsamt å *Juniperus* på Lofön; *Cimex bidens* L., 3 ex. på *Acer platanoides* i slottsparken; *Acanthosoma hæmorrhoidale* L., 1 ex. på *Pyrus communis* i slottsparken; *Verlusia quadrata* FABR., 4 ex. vid Bryggaregården (Drottningholm); *Syromastes marginatus* L., 3 ex. bland gräs i slottsparken; *Dasycoris pilicornis* BURM., d. 29 Maj 1882 3 ex. bland *Medicago falcata* vid vägen till Lofö kyrka; d. 6 Aug. 1882 togos 3 ex. imagines och 1 ex. nympha i Bryggaregården på *Trifolium* och *Ervum; Alydus calcaratus* L., ej sparsamt bland *Trifolium* och *Ervum* i Bryggaregården; *Corizus parumpunctatus* SCHILL., Bryggaregården ej sparsamt; *Myrmus miriformis* FALL., tillsammans med näst föregående; *Lygæus equestris* L., ganska allmän på *Cynanchum* i Bryggaregården; *Nysius Jacobææ* SCHILL., allmän vid Bryggaregården; *Ischnorhyncus Resedæ* PANZ, på gräs

ej sällsynt i slottsparken. — Af *Gastrodes abietis* L. erhöllos i Jan. 1882 endast 2 exemplar ur mellan 3 och 4 hundra kottar af *Abies excelsa*, hvilka hemtagits och förvarades på lämpligt sätt i vanlig rum-temperatur. Denna hemipter synes sålunda på Lofön, för det året åtminstone, icke hafva förekommit i större mängd, utan snarare mycket sparsamt. Denna iakttagelse lemnar således icke något stöd för KOLREUTERS förmodan, att denna skinnbagge skall såsom födoämne vara af någon större betydelse för korsnäbbarne. Förhållandet kan dock vara annorlunda i de trakter der denna skinnbagge möjligen förekommer ymnigare.

Oskar Th. Sandahl.

UTNÄMNING.

Intendentsbefattningen vid det Naturhistoriska Riksmuseets Entomologiska Afdelning har, såsom bekant, sedan Prof. STÅLS år 1878 inträffade död uppehållits genom förordnanden, senast af Dr. CHR. AURIVILLIUS. Detta interimsförhållande har nu upphört. Kongl. Vetenskapsakademien har nämligen den 14 sistlidne Februari med alla afgifna röster godkänt den Zoologiska klassens enhälliga förslag rörande återbesättandet af denna Intendentsplats samt sålunda kallat och utnämt Fil. Dr. PER OLOF CHRISTOPHER AURIVILLIUS till Intendent vid det Naturhistoriska Riksmuseets Entomologiska Afdelning.

På K. Vetenskaps-Akademiens årshögtidsdag den 31 sistlidne Mars höll Professor AURIVILLIUS ett särdeles intressant föredrag om nyare iakttagelser ur insektverlden, fördeladt i två afdelningar: 1. *Om galläpplesteklarnes utveckling:* 2. *Om insekternas sinnesorgan.*

RÉSUMÉS.

(P. 1 du texte.)

O.-Th. Sandahl: *Bulletin de la séance du 24 Février 1883 de la Société entomologique de Stockholm.*

Le Président, M. le professeur O. Sandahl, souhaite la bienvenue à l'assemblée, très considérable, et exprime ses meilleures espérances en faveur de la prospérité de la Société, qui s'est augmentée en nombre pendant les trois dernières années, malgré les pertes qu'elle a faites par la mort ou par d'autres raisons.

La Société entomologique de Stockholm déplore à ce moment-ci le décès de M. Frédéric-Guillaume Mäklin, professeur de zoologie à l'université d'Helsingfors (Finlande), mort, après une maladie très courte, à Helsingfors le 8 Janv. 1883, à l'âge de 61 ans. Le président énumère les mérites de M. Mäklin dans la science zoologique (voir p. 3 de cette livraison).

L'assemblée adopte l'addition suivante au § 4 des Statuts de la Société, déposés sur le bureau depuis la dernière séance.

»§ 4, alinéa *b*. Les membres de la Société qui payeront en une fois 100 couronnes de Suède (140 francs), seront libérés de la souscription annuelle de 6 couronnes. Ces 100 couronnes seront versées à un fonds, nommé »Ständiga Ledamöters Fond» (le fonds des membres perpétuels), lequel sera administré séparément et dont les intérêts seuls seront affectés aux besoins de la Société.»

Le Président annonce que la Société a reçu, le 16 Décembre 1882, de Mme veuve C.-G. Wahlberg, selon la promesse donnée, 1,000 couronnes de Suède (1,400 frs), la première moitié de la somme qui constituera *»le Fonds du professeur P.-F. Wahlberg»*.

Lecture est faite du rapport de vérification et décharge est accordée avec remercîments au Bureau et au Caissier pour la gestion de 1882.

Le Président annonce que, depuis la dernière séance, le Bureau a admis comme membres de la Société:

M. ERNST KÄLLSTRÖM, pharmacien examiné, aide-laborateur à l'Institut de pharmacie;

M. le baron TÖNNES WRANGEL VON BREHMER, propriétaire (tous les deux présentés par le Président); et

M. O. GUINCHARD, négociant à Stockholm, présenté par M. A.-E. HOLMGREN.

Le Secrétaire, M. le Dr. CHR. AURIVILLIUS, donne une conférence sur »la vie des insectes dans les grottes et les cavernes», et montre plusieurs insectes spéciaux à des localités pareilles de l'Europe et de l'Amérique du Nord. Le Président mentionne qu'il a trouvé jadis, dans les grottes du temple antique creusé dans les roches d'Abu-Simbul en Nubie, quelques coléoptères du même groupe; malheureusement, un individu revenant à la vie de *l'Ateuchus sacer* déposé dans la même caisse d'insectes, avait, pendant une seul nuit, massacré tous ces coléoptères et presque tous les autres insectes de la caisse.

Le Président donne ensuite le résumé succinct d'un article publié dans le n:o 27 de cette année du Journal »Le naturaliste», et intitulé: »*Une application de l'entomologie à la médecine légale*» par M. MEGNIN.

En connexion avec ce résumé, l'assemblée discute la question de savoir si les larves de mouches et d'autres insectes (les »vers de cadavres», suéd. likmaskar») peuvent dévorer et anéantir les corps ensevelis dans nos cimetières. Le résultat de la discussion est que cette croyance populaire n'a pas de raison d'être.

Le Président montre quelques exemplaires d'un Hyménoptère, déterminé par M. A.-E. HOLMGREN comme *Spilocryptus fumipennis* THOMSON. Cet insecte a été trouvé par M. C.-G. ANDERSON à Säter (Dalécarlie), sur le mont »Långfjället». C'est un parasite des larves et des cocons de *Saturnia Pavonia* L., nouveau pour ce papillon.

M. I. NORDIN, pharmacien, montre une collection d'Hémiptères faite aux environs du château royal de Drottningholm, situé sur l'île de Lofön (Mälar). M. NORDIN a trouvé plusieurs hémiptères très rares qui n'avaient été observés jusqu'ici que dans des provinces plus méridionales de la Suède.

M. W. MEVES montre plusieurs espèces de Lépidoptères nouvelles pour la Suède, la plupart trouvées par lui l'été dernier dans l'île d'Öland.

Le Président fait voir une collection de Lépidoptères et d'autres insectes recueillis par M. JEAN RUDOLPHI, peintre de bâtiment, dans la Laponie et aux environs de Delsbo (province de Helsingland). Dans cette collection se trouve un papillon, *Psyche (Trichopsyche) hirsutella* HB., nouveau pour la Suède et une belle variation de *Brephos Nothum* HBN.

M. A.-E. HOLMGREN mentionne par lettre que M. O. GUINCHARD a pris, le 18 Février 1883, un exemplaire vivant de *Ranatra linearis,* pendant que M. GUINCHARD était occupé à pêcher sur le lac glacé de Råstad, à quelques lieues de Stockholm.

La Société admet au nombre de ses membres MM. les comtes CARL VON PLATEN et AXEL WACHTMEISTER, présentés par M. le comte ADAM DE LEWENHAUPT, qui assiste à l'assemblée.

(P. 6 du texte.)

O.-TH. SANDAHL: *Nécrologie de* F.-W. MÄKLIN.

M. FREDRIK WILHELM MÄKLIN, professeur de zoologie à l'Université d'Helsingfors (Finland), est mort le 8 Janvier 1883 à l'âge de 61 ans. Après des études solides et des voyages scientifiques très étendus, il fut nommé professeur »extraordinaire» de zoologie en 1859, puis professeur ordinaire dans la même matière en 1867, à la mort de son prédecesseur, M. le professeur A. v. NORDMAN. M. MÄKLIN s'est beaucoup occupé des Insectes, spécialement des Coléoptères, et il a décrit la plupart des Coléoptères trouvés dans les régions arctiques de la Russie et de la Sibérie occidentale pendant les expéditions du baron NORDENSKIÖLD. M. MÄKLIN était un antagoniste des théories de M.

CHARLES DARWIN, et il a lutté contre ces idées dans un discours publié à la fête anniversaire de la Société des Sciences de Finlande le 29 Avril 1864.

La nécrologie est suivie d'une liste des publications de M. MÄKLIN.

(P. 9 du texte.)

G. SANDBERG: *Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques.*

L'auteur donne l'histoire du développement de 20 Lépidoptères arctiques, les métamorphoses de la plupart de ces papillons étant restées inconnues jusqu'ici. Les observations de l'auteur ont été faites dans le *Sydvaranger,* l'extrême région de la Norvége vers le nord-est, tout près des limites lapones de la Finlande et de la Russie, sous le 69°—70° de lat. sept. Dans la règle, les métamorphoses des Lépidoptères exigent sous ces hautes latitudes un temps très long, fort souvent 2 ans et parfois 3 ans; mais la période pendant laquelle le papillon parfait peut voler et jouir de la vie, est au contraire excessivement courte dans ce pays du soleil de minuit. La vie est alors concentrée, comme au foyer d'un miroir ardent, dans cette lumière non interrompue d'un soleil qui a oublié de se coucher. Il faut observer que le printemps commence dans ces régions rarement avant la dernière moitié de juin. Les métamorphoses des Lépidoptères suivants sont ensuite décrites.

1. Oeneis Bore SCHN. Le développement (auparavant inconnu) exige 2 ans.

2. *Erebia Lappona* ESP. La métamorphose, décrite ici pour la première fois, dure 1 an.

3. *Argynnis (Freja?)* THBG. La durée du développement, inconnu jusqu'ici, comprend vraisemblablement deux ans.

4. *Arctia Qvenselii* PAYK. C'est un fait des plus remarquables que l'on ne trouve jamais des larves de deux ans complètement développées parmi les larves à moitié développées d'un an, vu que cette espèce n'a jamais réussi à sortir, — comme plusieurs autres à développement d'une année, — avec la production

annuelle de ce papillon. L'auteur a observé le fait dans ces régions arctiques pendant une longue suite d'années, et M. le professeur Frey constate aussi que le papillon mentionné ne se rencontre en Suisse que tous les deux ans. La variation *gelida* Möschen existe au Labrador, en Amérique, et, en Europe, seulement sur les bords du *Jakobselv* dans le *Finmarken*, province arctique de la Norvége.

5. *Trichiura Cratægi* Lin. A deux formes: *a,* qui se rencontre dans les localités éloignées de la mer, et qui présente une variation spéciale, nommée v. Ariæ, trouvée auparavant seulement sur les Alpes de la Suisse et sur les montagnes de la Silésie; *b,* qui habite les régions plus rapprochées de la mer. — L'auteur constate que les cocons sont *durs* et *fragiles* (non tenaces comme du parchemin, ni composés de soie); ils sont *noirâtres* (jamais *jaunâtres* ni »*blanchâtres*»), et formés au moyen d'un liquide gommeux durci et mélangé de détritus d'origine différente. Quand le papillon va sortir de son enveloppe, les parois du cocon sont mouillées et dissoutes au moyen d'un liquide translucide comme de l'eau, secrété par les organes buccaux de l'image.

6. *Eriogaster* Sp. Germ. Métamorphose de deux ans.

7. *Saturnia Pavonia* L. Le développement s'achève d'ordinaire pendant un an, mais peut aussi durer environ deux ans.

8. *Notodonta Dromedarius* L. Cette espèce a un développement fort rapide, qui s'accomplit en un an à Sydvaranger. Dans les régions méridionales de la Norvége, ce papillon a deux génerations annuelles.

9. *Cymathopora duplaris* L. La période d'apparition de ce papillon tombe sur la plus grande partie de juillet, et comme la larve a été trouvée le 20 août, prête à devenir chrysalide, il est vraisemblable que la métamorphose exige un temps de deux ans.

10. *Acronycta auricoma* S. V. Le papillon vole déjà de bonne heure pendant l'été, et la chrysalide dans sa coque toute récente se rencontre vers la fin de l'automne; il est donc possible que le développement de cette espèce n'exige qu'un an. Dans l'Europe centrale elle donne deux générations par an.

11. *Pachnobia carnea* Thbg. La larve, polyphage à un haut degré, a deux hibernations. Après la dernière, elle se trans-

forme en chrysalide au milieu de juin. La métamorphose s'étend donc sur une période de deux ans.

12. *Agrotis hyperborea* Zett. Dans la règle, métamorphose de deux ans, mais parfois, grâce à des circonstances de nature à retarder le développement, certains individus peuvent étendre leur métamorphose jusqu'à trois ans.

13. *Agrotis speciosa* Hb. Le développement de cette espèce, jusqu'ici inconnu, dure deux ans; la larve est parfaitement semblable à celle *d'Agrotis hyperborea* Zett., seulement un peu plus grande, quoique les images de ces deux espèces soient très différentes.

14. *Anarta melaleuca* Thbg. Les métamorphoses des espèces de ce genre arctique alpin si intéressant, sont inconnues, sauf pour deux ou trois espèces. L'auteur a trouvé la chrysalide de *melaleuca* au voisinage de l'airelle myrtille (*Vaccinium Myrtillus* L.) pendant l'automne de 1881. Elle était enveloppée pour l'hiver d'un fil très mou rempli de particules du sol. Le papillon sort au bout d'un mois. La chrysalide est d'un noir luisant avec 3 anneaux jaunes autour de l'abdomen. L. 10 mm.

15. *Anarta (lapponica?)* Thbg. La métamorphose prend vraisemblablement deux ans.

16. *Selenia bilunaria* Esp. Il est probable que le développement s'achève en un an.

17. *Cidaria dilutata* S. V. L'image de cette espèce se développe de la chrysalide au mois de septembre et vole encore en octobre, le dernier de tous les papillons précédant l'hiver dans ces régions arctiques. L'auteur pense que ce Lépidoptère dépose alors des oeufs qui constituent le réceptacle d'hibernation de cette espèce, et d'où les larves éclosent au printemps suivant; la métamorphose serait donc annuelle.

18. *Eupithecia hyperboreata* Stdgr. La chrysalide se trouve sur le genièvre *(Juniperus)*, qui vraisemblablement sert à la nourriture de la larve de cette espèce, comme à celle de *sobrinata*. La chrysalide est d'un vert clair avec des enveloppes pour les aîles jaunâtres.

19. *Crambus furcatellus* Zett. Développement inconnu jusqu'ici. La larve ne se présente jamais à la lumière du jour. Elle vit dans des tunnels qu'elle a creusés sous la mousse qui

vraisemblablement lui donne sa nourriture. Au printemps, elle se transforme en chrysalide dans un tunnel plus large et pourvu de tapis soyeux. La larve est très vive et fort irritable. Quand on la touche, elle mord avec fureur dans toutes les directions. La chrysalide est aussi très sensible. Irritée, elle se meut assez vivement dans le tunnel en pressant l'épine anale contre les parois de soie.

20. *Plutella cruciferarum* ZETT. Est très répandue, et habite même le *Spitzberg*. Elle fait son hibernation comme chrysalide et elle est très commune sous la forme de papillon depuis le milieu de juin pendant tout l'été. Quelquefois il arrive, si l'automne est très doux, que quelques chrysalides opèrent leur dernière transformation en septembre ou en octobre.

(P. 29 du texte.)

A.-E. HOLMGREN: Un parasite de *Saturnia Pavonia* L.

M. C.-G. ANDERSSON, arpenteur géomètre habitant Säter, Dalécarlie, a trouvé sur le Långfjället, dans cette province, quelques cocons de *Saturnia Pavonia* L. La plupart étaient vides, mais un était infecté d'un hyménoptère parasite. Cet hyménoptère, examiné par M. A.-E. HOLMGREN, a été déterminé par lui comme *Spilocryptus fumipennis* THOMS., qui jusquici n'était pas connu comme déposant ses oeufs chez ce papillon. On n'a pas encore constaté l'habitat de la plupart des Spilocryptes à l'état de larves, et l'auteur appelle l'attention sur la nécessité de faire des observations concernant le développement des Hyménoptères parasites, qui très souvent jouent un rôle indirect dans l'économie de l'homme.

(P. 33 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Annotations sur quelques espèces de Lépidoptères scandinaves.*

Dans un autre ouvrage: »Sur les caractères sexuels secondaires (K. W. A. Handl. [Mém. de l'Acad. des Sciences], T. 5,

n:o 25), l'auteur a décrit les écailles ou »plumules» du mâle, qui se trouvent chez un grand nombre de papillons diurnes. A cette époque, les plumules du mâle étaient inconnues chez le genre *Erebia;* mais, pendant l'été dernier, l'auteur a réussi à découvrir des plumules semblables chez *Erebia Ligea,* en examinant des individus qui venaient de sortir des chrysalides. Ces plumules forment chez le mâle de petites taches disposées en une ligne transversale depuis le bord dorsal par le milieu des champs 1 a, 1 b, 2, 3, 4 et 5. Elles ont un éclat légèrement grisâtre, plus fort que la couleur fondamentale de l'aîle, mais bien visible seulement sous une incidence spéciale de la lumière. Ces plumules du mâle sont des plumules pénicillées normales, d'une longueur de 0,4 mm., à base de la largeur de 0,025—0,030 mm. Le pénicille a une longueur de 0,05—0,06 mm., avec 8—10 stries ou raies de chaque côté. La grandeur des plumules du mâle permet de distinguer *E. Euryale* ESP. d'avec *E. Ligea* L., les plumules de ce dernier n'ayant qu'une longueur de 0,19—0,21 mm. chez *E. Euryale* et la largeur de la base n'étant que de 0,02 mm. — Plus courtes que les plumules ordinaires de l'aile, elles sont tout-à-fait recouvertes par ces dernières et conséquemment invisibles.

L'hypothèse de FRITZ MÜLLER, que l'odeur propre appartenant à plusieurs papillons tire son origine de ces plumules du mâle, qu'il nomme »plumules odorantes», est combattue par l'auteur, lequel a observé chez les deux sexes d'*Oeneis Norna* une odeur de musque très agréable, mais au contraire chez *Pieris Brassicæ* il n'a jamais constaté d'odeur ni chez le mâle, ni chez la femelle. Si c'étaient les plumules du mâle qui développaient l'odeur en question, pourquoi pas d'odeur chez *P. brassicæ,* dont le mâle a des plumules très grandes? Autre exemple: la femelle d'*Oeneis Norna* laquelle naturellement ne possède pas de plumules mâles, n'exhale pas moins une odeur de musque comme celui-ci.

M. JOHAN RUDOLPHI, peintre de bâtiment à Delsbo, province de Helsingland, collectionneur infatigable d'insectes, a trouvé *Psyche (Trichopsyche) Hirsutella* HBN., espèce nouvelle pour la Suède, »volant en nombreuse société dans une prairie de forêt en juin 1882». Il a aussi découvert une belle variété de *Brephos Nothum* HBN., »espèce apparaissant une semaine plus tard

que *B. Parthenias.* Il vole plus bas et plus lentement, et fréquentait les fleurs du saule marceau» (*Salix caprea* L.).

(P. 39 du texte.)

MEGNIN: *Une application de l'entomologie à la médecine légale:*

Sous le titre suédois: »*Entomologien använd i Rättsmedicinens tjenst*», M. le Prof. O.-TH. SANDAHL réfère l'article cité ci-haut du journal *le Naturaliste,* n:o 27, 1 févr. 1883, et donne une traduction du rapport de M. MEGNIN concernant ce cas médico-légal, dans lequel il a réussi à constater approximativement, à l'aide de la science entomologique, le temps écoulé entre la mort d'un enfant et la découverte du corps momifié.

(P. 45 du texte.)

Petites communications entomologiques. M. le Prof. O.-TH. SANDAHL a rédigé des listes concernant les lieux de trouvaille des insectes nouveaux pour la Suède ou très rares dans ce pays, communiquées par: M. le docteur P.-A. EDGREN (Coléoptères, Lépidoptères et Diptères, trouvés aux environs de la petite ville de Sköfde, en Vestrogothie); M. le candidat A.-S. MORTONSON (Coléoptères de l'île d'Öland, trouvés pendant l'été de 1882); M. I. NORDIN, pharmacien à Drottningholm (château royal situé à Lofön, île du Mälar, à une 10:aine de kilomètres de Stockholm). M. NORDIN a fait une collection des Hémiptères hétéroptères des environs de Drottningholm, laquelle contient plusieurs espèces nouvelles pour cette région de la Suède.

(P. 48 du texte.)

Nomination.

M. le Dr en philosophie PER-OLOF-CHRISTOPHER AURIVILLIUS a été nommé, le 14 février 1883, Intendant des collections

entomologiques du Musée d'histoire naturelle (Musée de l'État) à Stockholm. M. le professeur Aurivillius n'en gardera pas moins ses fonctions de secrétaire de la Société entomologique de Stockholm.

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST DEN 28 APRIL 1883.

Föreningen var inbjuden att hålla sin andra ordinarie sammankomst för året hos dess nitiske och högt värderade ledamot Hr Konservator W. MEVES i hans hem (n:o 35 Kammakaregatan).

Ordföranden, undertecknad, framlade det samma dag utkomna första häftet af Entomologisk Tidskrift, hvilket till de närvarande utdelades.

Till ledamöter i Föreningen inkallades Hr Löjtnant ROLF ALRIK LINDBOHM (Östra Humlegårdsgatan 14), Hr Prof. CARL CURMAN (Biblioteksgatan 3) och Hr Med. Rådet FREDRIK BJORNSTRÖM (Konradsberg).

Ordföranden framlade en på franska språket affattad Cirkulärskrifvelse till utländska ledamöter, hvilken godkändes.

En samling sällsynta skalbaggar, skänkta af Hr CARL MÖLLER (Wedelsbäck i Skåne) samt den af Hr O. GUINCHARD förärade *Ranatra linearis* L. förevisades.

Bestämmandet af dag och ställe för Föreningens vanliga vårsammankomst i Stockholms omgifningar öfverlemnades åt Styrelsen.

Hr MEVES förevisade den praktfulla spinnarefjärilen *Saturnia Isabella* och redogjorde för dess utvecklingshistoria. Denna stora, sällsynta, spanska nattfjäril, skimrande med smaragdgrön glans och uppkallad efter Drottning Isabella af Spanien, upptäcktes för några år sedan á Sierra Guadarrama, der han lefver högt upp i kronorna af en der växande tall-art. De förevisade exemplaren, hane och hona, voro sannolikt de första af denna art, som funnit vägen till Sverige.

Hr MEVES förevisade äfven en stor mängd exemplar af *Papilio Machaon* L., alla sedan början af Februari hos honom utkläckta ur puppor, insamlade i Wärmland af Herr G. STENSTRÖM

(Gårdsjö, Borgvik). Pupporna hade med afseende på färgteckningen varit af två slag, men denna olikhet hade icke funnitsta i något bestämdt förhållande till de ur dem framkomna fjärilarnes kön.

Emedan Lektor HOLMGREN af en resa i tjänsteärenden, såsom Kgl. Landtbruksakademiens Entomolog, var hindrad att närvara vid sammankomsten, så framförde Prof. AURIVILLIUS å hans vägnar följande iakttagelser:

Hr HOLMGREN hade förliden sommar å Ingarön träffat den i Sverige tämligen sällsynta getingarten, *Vespa austriaca,* såsom snyltgäst hos en samslägting *V. germanica.* Under sådant förhållande är det lätt förklarligt, hvarför man aldrig träffat något bo af *V. austriaca,* ej heller några arbetareindivider af denna getingart. Den får fria husrum hos en god vän och behöfver således icke några arbetare att bygga eget hus. Imellertid betungas icke värdfolket med omsorger om inhysingarnes afföda, såsom deremot händelsen är med vissa parasithumlor, hvilka icke blott begagna sig af fri bostad, utan äfven låta värdarne uppföda den främmande afkomman.

Hr HOLMGREN har under senare tid kommit till den åsigt, att potatessjukans härjningar i viss mån kunde ställas i samband med uppträdandet af bladlöss i stora massor å potatesblastern. Det synes honom antagligt, att bladlössen, i det de med sina sugrör genomstinga potatesväxtens epidermis, göra det lättare för sporerna af potatessjukans svamp, *Phytophthora infestans,* att intränga i växtens inre genom de af bladlössen orsakade små såren. Hr H. hade vidare trott sig finna, att den bekanta »skorfbildningen» å potatesknölarne, hvilka förorsakas af en svamp, stod i ett visst samband med en *Elater* eller *Knäppare-larv,* som angriper potatesen och gör den samma mottagligare för »skorfsvampen». Under den lifliga diskussion, som om dessa frågor uppstod, yttrades flere härifrån afvikande meningar.

Hr SV. LAMPA visade en för Sverige ny fjäril af glasvingarnes grupp, *Sesia asiliformis,* hvilken för länge sedan togs af professor BOHEMAN å Öland och nu påträffats insatt bland exemplar af en närbeslägtad art under nu pågående revision af riksmusei svenska fjärilsamling.

Hr Lampa omnämde, efter en amerikansk tidskrift Papilio, att det lyckats i Amerika att uppföda larver med genom pressning torkade blad af de respektive larvernas foderväxter. Då bladen skola användas, uppblötas de först och aftorkas derefter väl. Om uppgiften bekräftar sig, så vore en stor svårighet för larvens uppfödande under resor undanröjd.

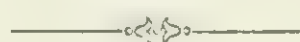
Hr Aurivillius redogjorde för de nyaste undersökningarna om det sätt, hvarpå flugor och andra insekter fästa sina fötter under deras promenader å våra fönsterrutor och inunder taken i våra rum o. s. v. Man har trott sig finna, att fötternas fästande icke skulle, såsom man hittills antagit, ske medelst en sugapparat under foten, utan genom en häftande vätska, som afsöndras ur små körtlar vid de hår, som kransvis omgifva foten.

Hr Aurivillius nämde vidare, att man i Tyskland numera vill förneka, att parthenogenesis skulle ega rum hos bien, hvarom man hittills varit allmänt öfvertygad.

På förslag af hr Meves invaldes majoren Alexander von Homeijer, en framstående tysk entomolog, till utländsk ledamot af Föreningen.

Sedan förhandlingarna voro slutade, serverades en riklig och angenäm soupé hos den gästfrie, vänlige värden.

Oskar Th. Sandahl.

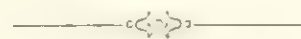

FÖR LARVUPPFÖDARE.

I N:o 1 för 1883 af Tidskriften *Papilio*, organ för »The Entomological club» i Newyork, omnämner Mr A. H. Mundt ett födoämne för fjärillarver, hvilket torde böra göras allmännare bekant, emedan det under vissa förhållanden kan blifva af nytta för den, som sysselsätter sig med larvuppfödning. Mr Mundt har nämligen funnit, att larverna till *Papilio Cresphontes* och *Apatura Clyton* med begärlighet förtära äfven torkade blad af deras vanliga foderväxter. Men ej nog härmed, ty han fann äfven, att larverna till och med föredraga dylika blad framför dem, som voro färska, men tagna från växthus. Skulle nu så vara, att flera eller de flesta fjärilars larver voro benägna att åtnöja sig med sålunda beredd föda, så blifva många svårigheter undanröjda, hvilka hittills vållat, att de flesta larver, som under resor insamlats eller utkläckts ur ägg, erhållna från aflägsna trakter, merändels omkommit af brist på tillräcklig eller lämplig föda.

Sättet för bladens beredning är enkelt och kändt af hvarje botanist. De pressas och torkas på vanligt sätt; men man måste se noga till att de ej få mögla, samt att deras gröna färg må bibehållas så mycket som möjligt. Det tillrådes äfven att förvara dem på mörkt ställe. Innan de användas, måste de uppmjukas i vatten under några timmar samt derefter väl aftorkas. — Detta förfaringssätt torde möjligen förtjäna att försökas.

Sven Lampa.

FORTSATTE BIDRAG TIL KUNDSKABEN OM SYD-VARANGERS LEPIDOPTERFAUNA

AF

J. SPARRE SCHNEIDER.

(Med en kartskisse.)

1.

I Tromsö museums 4:de årshefte (pag. 71—100) har min ven kand. W. M. SCHÖYEN leveret en oversigt af de i Syd-Varanger hidtil bemærkede *Lepidoptera* grundet på de undersögelser vi begge i forening anstillede omkring Elvenæs i midten af Juli 1878, samt på de iagttagelser, som den af entomologien höit fortjente sognepræst G. SANDBERG i de sidste 5 år har samlet inden grændserne af sit vidtstrakte præstegjæld.

Denne fortegnelse optager 132 arter (84 *Macro-Lep.*, 48 *Micro-Lep.*) et vistnok tilsyneladende meget ringe antal; men i betragtning af det arktiske Norges store fattigdom på insekter sammenlignet med Sveriges Lapmarker og Finland, tror jeg dog den giver et ganske godt begreb om sommerfugl-verdenen i disse öde trakter, ihvorvel den selvfölgelig må betragtes som meget ufuldstændig, navnlig for *Micro-Lepidopternes* vedkommende; dette godtgjöres tilfulde af det betydelige tillæg, som SANDBERG og forfatteren på en 8 dages udflugt blev istand til at levere.

SCHÖYENS sammestedes udtalte formodning om, at undersögelserne i dette interessante distrikt rimeligvis må ansees for afsluttede ved SANDBERGS forestående fraflyttelse, er heldigvis ikke bleven til virkelighed; den utrættelige pastor sidder fremdeles i sit ensomme hjem og har i det forlöbne år gjort mange værdifulde iagttagelser, der snart vil foreligge entomologiens velyndere, ligesom det udelukkende skyldes hans energi, at hin for

mig så uforglemmelige reise kom istand, hvis resultater nedenfor skal meddeles.

Da en entomologisk færd i disse egne får et helt ejendommeligt tilsnit, og de indre distrikter af Syd-Varanger vistnok er den af menneskefod mindst betrådte egn af vort land, i de fleste henseender et fuldstændigt terra incognita, önskede jeg meget at kunne levere en noget udförligere fremstilling såvel af naturforholdene på de af os besögte lokaliteter som af reisens begivenheder idetheletaget, der på mig har gjort et uudsletteligt indtryk, og som sandsynligvis også vilde påhöres med interesse af mine entomologiske kolleger. Desværre har den noget knapt tilmålte tid forhindret mig fra at udföre det oprindelige udkast og af samme grund har jeg fundet det mest tilrådeligt ikke at udsætte længere med offentliggjörelsen af disse notiser, da den nærmeste fremtid neppe vil give rigere anledning til entomologiske sysler. Jeg har her således måttet indskrænke mig til en tarvelig angivelse af reisens vigtigste data og en kortfattet redegjörelse for den geografiske situation, der selv for os Nordmænd til denne stund har været betydelig svævende, hvorfor jeg også har fundet det fornödent at ledsage afhandlingen med en kartskisse, som Sandberg har udarbeidet med den fornödne korrektion af norske og finske karter.

De ældre norske karter, som f. eks. Munch's, giver over Syd-Varanger neppe andet end en ubestemt forestilling om en 3-kantet landstrækning, der ved Pasvik-vasdraget adskilles fra det mægtige Rusland: den kartskisse, der ledsager professor J. A. Friis's interessante reiseverk: »En Sommer i Finmarken, russisk Lapmarken og Karelen», giver en aldeles feilagtig situation ved at lade den 69:de grad skjære Enaresjö söndenfor Pasvik-elvens udlöbe, medens den 69:de grad i virkeligheden går gjennem sydenden af Bodse-javre (Höyhä-järvi), det sydligste punkt vi nåede, og hvorfra der endnu i sydvestlig retning er omtrent 30 kilometer til Pasvikelvens udlöb af den store »Anar-javre». Navnene er overalt såvidt muligt gjengivne i skoltelappisk dialekt, der repræsenterer ursproget, idet den finske (kvænske) indvandring tilhörer en langt sildigere tid, og norske Lapper bevisligt aldrig har boet i disse indre distrikter; nordenfor Ovre-Klostervand (Coalme-javre) er derimod benyttet de norske stedsnavne,

idet nybyggerne til dette punkt for en del udgjöres af Nordmænd, söndenfor bor udelukkende Finner (Kvæner) og Skoltelapper (Skolter). Jeg har nedenfor i bemærkningerne om vor tur tilföiet i parenthes de finske navne, som man oftest vil få höre, da bådfolkene i de allerfleste tilfælde vil findes at tilhöre »Suomalaiset.»

Franskmanden JULES DE GUERNE, der i Juli 1881 ledsagede professor POUCHET på en tur til Enare, udtaler sig i stærke udtryk om denne uklarhed i situationen: »Toutes les cartes que j'ai pu consulter sont insuffisantes, incomplètes, fourmiliant d'erreurs; les Russes ne se trouvent point d'accord avec les Norvégiennes. Il suffira de vous dire que plusieurs jours durant, le point exact du monde où je campais pour dormir m'était absolument inconnu.» Fuldt så galt gik det ikke os, idet vi efter HAFFNERS store kart dog nogenlunde kunde beregne beliggenheden af vore stationer (på kartet mærkede med x), dog var vi ikke ofte på det rene med de tilbagelagte afstande.

9:de Juli om eftermiddagen forlod SANDBERG og undertegnede Kirkenæs i et strålende solskin, der med etpar små afbrydelser fulgte os den hele tid, og som den sidste dag af vor mindeværdige færd på Ovre-Klostervand kulminerede i en temperatur, der nåede vel 30° C. i skyggen, uagtet der blæste en dygtig kuling, respektabelt synes mig under 70° n. br. Efterat have fulgt den udmærkede kjörevei til Sandnæs ved Langfjord (»Ucce-vuodna»), i en overmåde skröbelig farkost roet til fjordbunden og med samme usikre befordring gjennemplöiet Langfjordvand (»Ucce-javre»), idet den stærke nybygger ved fjordbunden uden nogen slags assistance på en trillebör trillede vor båd med den hele bagage i over det c. 500 m. brede eide til vandet, nåede vi ved midnatstid til det nette skolehus ved vandets sydlige ende (Strand), hvor vi uden komplimenter lagde os til hvile på gulvet i skolestuen, da beboerne ved vor ankomst lå i dyb sövn. Tidlig den næste morgen opdagede jeg i furuskogen lige bag huset en af de ypperligste fangstpladse i hele Syd-Varanger, kun en almindelig af *Betula nana* bekranset liden myr, hvor der vrimlede af sommerfugle; her flöi *Anarta bohemanni* med flere af slægten, mange *Syricht. centaureæ, Arg. freya, arsilache, Erebia disa* o. s. v., men kun en god halv time blev anvendt

her, da vi ingen tid havde at spilde og desuden håbede at kunne dvæle en dags tid her på tilbageveien. Her fik vi den förste alvorlige mindelse af de ubarmhjertige plageånder, der så trofast tappede vort blod ved dag og nat, men som vi ikke skal ofre flere ord på, da enhver, der foretager en landreise her nord, ved at berette om deres bedrifter, og både SANDBERG og jeg er talelig hærdede ved en mangeårig praksis. En halvvoksen pige trillede vor bagage på den gode kjörevei i en smeltende solvarme, og ved middagstid stod jeg for förste gang ved den flade bred af »Coalme-javre» ved gården Svanvik; straks ovenfor husene havde jeg havt den store overraskelse at möde en veritabel *Cicindela sylvatica,* men i Syd-Varanger hörer nu engang entomologiske fænomener til dagens orden. Længs veien flöi mange gode arter, deriblandt *Anarta funebris* og *Oen. norna,* desværre kunde vi kun tage, hvad som böd sig til under den varme march; jeg havde her den fornöielse at knække ringen på den eneste håv, jeg havde med, en kilde til megen sorg i de fölgende 8 dage. Vor båd med de 2 forud tilsagte skydskarle traf vi på den russiske side omtrent midt på den östlige bred, og fra nu af var vi afhængige af NILS MELSLI og ISAK KIVILOMPOLA, hvoraf især den förstnævnte viste sig som en i alle henseender udmærket omhyggelig og dygtig förer, der vandt vor ubetingede agtelse og tillid. Uden SANDBERGS store kyndighed i Suomi's blöde tungemål, skulde mange vanskeligheder have frembudt sig for os på denne tur og meget interessant gået tabt for mig, navnlig af de ejendommelige forholde, under hvilke den fåtallige befolkning her förer sin ensomme tilværelse, men hvori jeg nu fik et indblik, som forekom mig at frembyde næsten ligeså stor interesse som de entomologiske foreteelser. Med föielig vind gik det raskt henover det store vandspeil, snart var vi inde i elvelöbet og nåede noget ud på eftermiddagen den förste fos, »Melkefos» (Maido-guösk, Maito-koski), hvor bådene måtte trækkes overland. Her var en god fangstplads på en myr, vi tog *Acronycta auricoma, Agrotis conflua, Anarta bohemanni, Scoparia gracilaris* m. fl. og så flere *Noctuer,* der ikke lod sig fange. Ud på aftenen röbede en stærk fossedur, at vi nu nærmede os den bekjendte vakre »Rämä-guösk (Hako-köngäs»), af FRIIS urigtig benævnt »Männikökoski», ofte kaldet »Mennika-fos», der nu förte en svær vand-

masse og ubetinget frembyder det vakreste og interessanteste punkt i hele Pasvik-vasdraget. Her har den norske stat opfört et tarveligt men tilstrækkeligt herberge for mödige reisende, det bedste logi vi fik i den fölgende uge, og den förste nat i ödemarken dyssedes vi i en blid sövn ved fossens brus, medens myggene, der har veie overalt, flittigt prövede sine snabler, hvor de fandt et blottet punkt, hvilket især gik ud over mig, da SANDBERG sov i et myggetelt, »rankinen».

Tidligt næste morgen gled vi henover den speilblanke, vakre »Bos-javre» (»Pitkä-järvi») og nåede ud på formiddagen en myr på den norske side henimod sydenden, hvor SANDBERG i 1881 havde fundet *Erebia embla;* i samme öieblik, vi satte foden på land, flöi en stor sort sommerfugl afsted mellem furutræerne, der snart röbede sig som det eftertragtede bytte, og efter etpar timers varm jagt havde jeg for min del et dusin gode eksplr., medens måske det dobbelte antal fik beholde sin frihed, da næsten alle hanner var ganske afflöine. Her flöi også mange *Argynnis,* især *v. fingal, arsilache, aphirape* tilligemed etpar tålelige *frigga,* ligesom vi idetheletaget kan anbefale denne myr som en god fangstplads.

I löbet af dagen passeredes flere fosser, hvorved vi fik anledning til at fange en og anden sommerfugl, medens folkene förte båden og bagagen forbi de stærkeste stryg; forövrigt undte vi os ingen hvile, og ud på eftermiddagen gled vi ind på den store »Vaggattem-javre» (»Vauatus-järvi»), den störste sjö, som Pasvik-elven danner mellem Enare og havet, og med sine mange skovbevoksede öer og holmer og forholdsvis höie bredder sikkerlig den mest maleriske af dem allesammen. Efter en times hvil på den störste ö »Sevvi-suolo», hvor staten har opsat et lignende blokhus, som det ovenfor nævnte, forat hævde Norges ejendomsret til öen, fortsatte vi færden gjennem »Vaggattem-javre», kom atter ind i elvelöbet, og lagde om aftenen tillands nedenfor den sidste fos, vi passerede, den såkalde »Jordi-guösk» (»Jordankoski»), hvor jeg tilbragte en yderst pinlig halv time, medens båden blev fört forbi fossen. Da folkene nu var trætte efter den langvarige roning, vinden blæste imod, og myggen var rasende, tænkte vi et öieblik på at overnatte her på den russiske side, hvor der stod en af Skolternes mange sommerpaladser; vi be-

sluttede os dog til at fortsætte, endel mose blev antændt og lagt i en gryde, der placeredes mellem roerne, og snart var vi inde på den circa 12 kil. lange »Bodse-javre» (»Höyhä-järvi»), oversat: »Fjær-sjöen» efter de mange vandfugle, hvoriblandt Svaner, der hækker her, og ved midnat nåede vi til en ö i den sydlige ende ikke langt fra »Hävos-guösk» (»Hestefossen»), hvor vi agtede at tage fast station for nogle dage. Her stod et af Trasli Nilas's slotte, der for tiden brugtes som magasin for törret sik og gjedde og af ejeren (han arbeidede på blokhuset på Sevvi-suolo, da vi passerede den) velvillig var bleven stillet til vor disposition, efter at fisken og endel af de tallöse *Silpha lapponica* havde fået anvist plads i det fri.

2 dage og 3 nætter kamperede vi på öen i fuldstændig ensomhed, da skydsfolkene ved dette reisens endemål havde fået permission og gjorde en udflugt til en Skolteby på den russiske side, men fandt ikke terrænet så gunstigt, som vi håbede, ligesom himlen var overskyet med stærk vind, om end temperaturen forresten var upåklagelig. Vi besluttede derfor at lade den påtænkte tur til Enare fare, hvor stor end lysten var til at besöge dette indlandshav, og fört af ANTI SAARI og hans sön, en familie af blandet herkomst, som vi var heldige nok at finde i Skoltebyen, befandt vi os om middagen den 14:de Juli atter på »Sevvi-suolo», efterat have udholdt et skybrudlignende regnskyl ledsaget af heftige vindstöd, som imidlertid til vor lykke neppe stod på en halv times tid. Öen var ikke fattig på sommerfugle, vi fangede flere gode arter som *Anomogyna lætabilis, Acidalia schöyeni* n. sp., *Crambus maculalis* m. fl , derimod gav en udflugt over til den russiske side ikke synderligt udbytte, da himlen var endel overskyet, vi fandt dog der *Anarta funebris, Agr. conflua* og det förste *Cidar. abrasaria.* Söndag den 16:de oprandt med en skyfri himmel og gav os reisens i enhver henseende mindeværdigste dag, som imidlertid kun med få ord skal omtales. Om formiddagen holdt SANDBERG finsk (kvænsk) gudstjenste for de 11 mennesker, der os iberegnede med store og små udgjorde öens samlede befolkning, vistnok det tarveligste tempel og den ejendommeligste forsamling, hvori jeg har lyttet til den evige sandheds ord, men derfor ingelunde den mindst andagtsfulde. Over middag roede vi over til den russiske side for at bestige vore

længslers mål, det skaldede »Galggo-oaive« (»Kjærringhoved«), der som det höieste punkt er synligt i mange mils afstand, men neppe når 600 m. over havfladen. Tusinder af sommerfugle (mest *Anarta melaleuca*) flöd på vandet efter gårdagens stærke blæst, et syn hvortil jeg aldrig har seet noget tilsvarende; vi kunde vistnok her have gjort mange interressante fund på en bekvem måde, men vovede dog ikke at offre noget af den kostbare tid på dette fiskeri, og snart efter var vi inde i den prægtige af öksen urörte höistammede furuskov, arbeidende os möisommeligt gjennem det tætte krat i den stærke hede omgivne af tusinde pibende småröster. Efter et par timers vandring nåede vi over skovgrænsen, og nu gik det frit og let til den överste top, hvorfra vi nogle öieblikke nöd den prægtige udsigt. Synet herfra var ejendommeligt og gjorde på mig et stærkt indtryk; det var Finlands natur med sine uendelige skove, tusinder af blinkende vandspeil og lave åsrygge, der på alle kanter lå udbredt foran os, vort fædreland ejer intet andet stykke land, der frembyder sådanne naturforholde; måske der dog i Smålenene gives lignende partier, hvad jeg imidlertid ikke af öiesyn kjender til.

»Galggo-oaive» synes at være et samlingssted for Syd-Varangers flygtige *Anarta*-flok; jeg beklager bitterlig, at vi ikke anvendte en times tid på fangsten af dette sjeldne bytte, der ikke var vanskelig at få tag i, her menes *An. qvieta,* men SANDBERG lod sig lokke af nogle myrer bagenfor fjeldet, og de eksplr., jeg under nedstigningen så, blev alle borte for mig i de tætte myggesværme, så neppe 10 brugbare eksplr. faldt på min part. Vi fangede dog også andre gode sager, af hvilke de talrige friske *Melitæa parthenie* frembőd störst interesse. Under nedstigningen kom vi i den tætte skov ud af vor kurs; myg, hede og træthed bragte mig på randen af fortvivlelse, så jeg mange gange stod i begreb med at kaste mig ned, at fange noget blev der ikke tale om; tilsidst kom vi dog ned til vandet og fandt båden, og næste morgen var al möie glemt over de skjönne resultater af gårdagens anstrængelser.

Den 17:de om morgenen sagde vi öens venlige beboer farvel, TRASLI NILAS og hans 14:årige datter satte sig til årerne, og nu gik det raskt mod nord nedover stryg og strömhvirvler,

idet vi tildels fulgte andre löb end de, vi på opturen havde befaret. På myren ved »Bos-javre» standsede vi atter en times tid, men da solen behagede at stå bag en sky, fik vi få *Rhopalocerer* og deriblandt ingen *embla;* derimod tog SANDBERG et eksplr. af den sjeldne *Crambus truncatellus.* Vi overnattede ved »Rämä-guösk», hvor flere for Syd-Varanger nye *Micros* blev fundne, og reiste tidlig næste morgen nedover »Mennika», det smalere og af fosser opfyldte löb, medens vi på opturen havde fulgt hovedrenden; her fangedes flere interessante arter, deriblandt *Cid. truncatata (immanata?)* og *Penthina cespitana,* enkeltvis også *embla,* der dog ikke synes at nå Coalme-javre; her flöi også *Acidalia schöyeni.*

Ved middagstid lagde båden til ved Svanviken, og her sagde vi farvel til NILAS og hans datter, der med beundringsværdig udholdenhed havde roet i næsten 2 dage, trukket båden og båret bagagen som en hel karl, uagtet hun for sin alder både var liden og spædlemmet. Sent på eftermiddagen ankom vi til Strand ved Langfjordvandet og opdagede her en udmærket lokalitet for *Cidaria turbata var. arctica,* men desværre altfor sent, da alle individer var meget afflöine, kun et eneste brugbart eksplr. lykkedes det SANDBERG at fange. Efter planen var det vor hensigt at standse her en dag eller to forat afsöge nöiere den ovenfor nævnte righoldige myr bag skolehuset, men vi var nu så trætte og forpinte af hede og myg, at alle længslers mål nu kun gik ud på at nå hjemmet og få hvile ud. Efter nogen möisommelig venten på båd etc. stod vi ved midnatstid atter ved Sandnæs og tænkte et öieblik på at overnatte her, nu var det SANDBERGS tur at finde situationen næsten uudholdelig, men fortsatte dog for at gjöre pinen så kort som mulig. Disse sidste 10 kil. var det tungeste stykke vei på den hele tur; solen stod i åskanten lige i öinene, heden inde i myggeslöret var neppe at foretrække for de blodtörstige plageånder udenfor, ikke et vindpust rörte sig; talrige *Noctuer* flöi langs veien på begge sider (vistnok *Pachnobia* og *Agrotis*), men vi formåede kun at gjöre nogle matte fangstforsög, der blev uden resultat. Endelig kl. 3 om morgenen den 19:de Juli lå de venlige hvide bygninger for os, og snart var jeg i sövnens arme under distriktslægens gjæstfrie tag.

Hermed er i löseligt omrids gjengivet hoveddragene i denne

min interessanteste entomologiske udflugt, der forövrigt var rig på komiske situationer og originale episoder, som imidlertid ikke hörer hid.

I betragtning af det gunstige veir, de gode fangstpladse og den anvendte tid vilde enhver, som så vore indsamlinger, have fundet udbyttet latterlig lidet, som det også ved hjemkomsten forekom mig; men da har man sat en vægtig faktor ud af betragtning, nemlig myggene (*Culex, Ceratopogon* og *Simulia, Tabanus, Chrysops* og *Hæmatopota*), der uden overdrivelse reducerede fangsten til måske $^1/_{20}$ af hvad den kunde have udgjort uden disse plageånder. Indsamlingen af *Micros* blev næsten umuliggjort (*gode* eksplr. blev der ikke tale om), hvorfor vi lagde hovedvægten på at få noteret så mange arter som muligt; af *Macros* medtog vi, nærmest af hensyn til rummet i samlekasserne, hovedsagelig kun eksplr., der antoges at kunne passere i samlinger, medens forövrigt alle på hver lokalitet bemærkede arter blev så vidt mulig omhyggeligt noterede.

Ialt blev på turen observeret 81 arter, deraf 19 ikke tidligere i Syd-Varanger observerede, hvorved antallet af de fra distriktet kjendte *Lepidoptera* stiger til 151; de ny tilkomne arter er mærkede med en asterisk (*), flere af dem var hidtil ganske fremmede for vor arktiske region. Dette antal vil om kort tid erholde en ikke uvæsentlig forögelse ved arter, som af Sandberg er fundne i det sidste år på forskjellige punkter i hans præstegjæld, hvorover han agter at offentliggjöre en notis; deriblandt er flere ganske mærkelige fund. Alle tvivlsomme eksplr. har været hos kand. Schöyen til nöiere granskning; alene den besynderlige *Agrotis* og den af mig som ny art opstillede *Acidalia* förmåede han ikke at tyde, hvorfor de blev sendte til Möschler for der at erholde en endelig dom. Desværre er disse eksemplarers senere skjebne ved Schöyens beklagelige langvarige sygdom bleven noget usikker, så jeg angående dem ikke ved at fremföre andet end hans forelöbige udtalelser i brev af 28:de Oktober. Dette er så meget mere beklageligt, som hovedinteressen knyttede sig til disse 2 arter; heldigvis har jeg dog tilbage 4 eksplr. af den nye *Acidalia*.

De få, ganske leilighedsvis på turen indsamlede *Coleoptera* röber, at faunaen også for disse dyrs vedkommende vilde byde

samleren et interessant udbytte. Ved Svanvik tog jeg et eksplr af *Bembidium assimile,* der hidtil kun var bemærket ved Kristiania, ved Bodse-javre var *Astycops talpa* almindelig på den fugtige sand (ny for Norges fauna), ovenfor er nævnt *Cicindela sylvatica,* der således går næsten til furuskovens yderste grændse; de övrige arter tilhörer mere almindelige nordiske former. Forövrigt vil de sparsomme coleopterologiske observationer, der hidtil er samlede i Syd-Varanger, i sin tid blive fremstillede i en oversigt af den norsk-arktiske regions *Coleoptera,* som jeg har begyndt at udarbeide.

Etpar fund af Land- og Ferskvands-mollusker fortjener også at nævnes. *Limnæa palustris* var på sine steder meget almindelig, hvorhos jeg ved Luesti-guösk tog en enkelt *L. stagnalis,* der neppe tidligere tör være bemærket så langt mod nord; en *Succinea* blev funden ved Bodse-javre og Jordi-guösk, en *Hyalinia* på en ö i Bodse-javre.

Tilslut må jeg bede om velvillig overbærelse med de trykfeil, som måtte findes, da jeg af gode grunde har været forhindret fra selv at besörge korrekturen.

2.

FORTEGNELSE OVER LEPIDOPTERA INSAMLEDE I DE INDRE DISTRIKTER AF SYD-VARANGER MELLEM 10:de OG 18:de JULI 1882.

1. **Colias palæno** L. Det förste eksplr., en ganske frisk han, fangede jeg ved bredden af Godde-luabbal den 11:te, en anden han blev tagen på en myr på den russiske side ved Bodse-javre 13:de, ligesom SANDBERG fandt en hun på myren ved Bos-javre den 17:de. 18:de Juli bemærkede vi den langs Mennikalöbet og hyppig mellem Coalme-javre og Langfjordvand; den er i det hele taget ganske almindelig og udbredt overalt i Syd-Varanger. SCHÖYEN har i sin »Oversigt over de i Norges arctiske region hidtil fundne Lepidoptera» udtalt sig nærmere om denne arts *var. lapponica* STGR., der synes mig at afvige mindre

fra hovedformen end de fleste andre arktiske varieteter af sommerfugle, som man har tillagt et eget varietetsnavn, i alfald som de har foreligget mig i norske individer.

2. **Lycæna optilete** Kn., *var. cyparissus* Hb. Bemærkedes på hele turen overalt talrig i begge kjön og i friske eksplr. Den besögte ofte *Ledum*.

Vi trængte frem til 69° og mödte dog intetsteds *L. argus* L., hvis nordgrændse i öst må falde stærkt af, medens den i Porsanger når nordenfor 70°. Dens uregelmæssige forekomst her nord har voldt mig adskilligt hovedbrud, men jeg håber dog at skulle få udredt de sande forholde, når der foreligger en fyldigere række af observationer.

3. **Melitæa parthenie** Meyer-Dür.

Interessant var opdagelsen af en hovedflyveplads for denne art, som hidtil kun meget sparsomt var bemærket inden vor arktiske region. Under opstigningen på Galggo-oaive den 16:de observeredes de förste eksplr. cirka 250 m. o. h., i furugrændsen; jo höiere vi kom op des talrigere blev den, men ovenfor birkens grændse omtrent 400 m. o. h. ophörte den atter. Jeg har kun fanget *Militæa*-arter i det sydlige Norge, på fugtige enge, i skovlysninger og på törrere skråninger, og fandt derfor dens optræden på Galggo-oaive meget påfaldende. *Ledum palustre* var dens hvileblomst, allerhelst hvor denne stod spredt på et tæt tæppe af den hvide törre renmose, desuden flöi den talrig på de med *Betula nana* rigeligt bevoksede noget törre myrpartier, etsteds flöi mange eksplr. nede i en med tæt græs (*Carex?*) bedækket liden fordybning i birkegrændsen. Da det led noget ud på eftermiddagen gik de fleste til hvile på *Ledum*-blomsterne, og med god tid vilde man have kunnet indsamle flere hundreder; nu måtte jeg nöie mig med 36 stykker, der rigtignok alle var ubeskadigede tildels ganske nyklækkede med ikke helt stivnede vinger. Eksemplarerne måler fra 31 mm. (♂♂) til 37 mm. (♀♀), er gjennemgående meget mörke, et par meget smukke har kun en enkelt rad gule pletter på bagvingernes flöielsbrune overside. Et af de mindste hunindivider frembyder en ejendommelig og vakker aberration, idet fremvingernes overside har de gule pletter sammenflydende i 2 bånd, gjennemskårne af de sorte vingenerver, medens undersiden kun har sorte flekker ved basis; bag-

vingernes overside er sortbrun med en enkelt rad flekker i udkanten og etpar utydelige pletter udenfor denne rad, undersiden har et meget bredt gulhvidt midtband sammensat af kun en rad aflange pletter, og de ellers gulhvide pletter ved basis er på dette eksplr. sorte, den största med en utydelig lysere kjerne.

4. **Argynnis aphirape** Hb. *var. ossianus* Hbst. Synes at være ganske almindelig i de indre distrikter; vi fandt den fra Langfjordvand til Bos-javre, hvor den var hyppigst, men noterede den ikke fra nogen af de sydligere lokaliteter, hvilket måske kun beroede på tilfældige omstændigheder. De fleste eksplr. var friske og rene; kun 2 hunner blev medbragte af mig.

5. **Arg. selene** Fabr. *var. hela* Stgr. Vi fangede hver et ganske friskt individ (♂) på en eng ved Mennika-löbet den 18:de; således synes den her at have en sildigere flyvetid end f. eks. i Alten og ved Tromsö, hvor den i gunstige år viser sig over midten af Juni næsten samtidig med *euphrosyne*, medens den i det sydlige Norge först kommer tilsyne circa 14 dage efter denne.

6. **Arg. euphrosyne** L. *var. fingal* Hbst. Mödte os först på myren ved Bos-javre den 11:te og observeredes senere overalt i de söndenfor liggende trakter men blev ikke bemærket nordenfor denne sjö. Sandberg har dog fundet et eksplr. ved Kirkenæs, men uden tvivl er den meget sjelden så langt ude mod kysten. I mörk overside röber de sig som ægte *fingal*, men de fleste var desværre stærkt afflöine; hunnerne stod i majoriteten.

7. **Arg. pales var. arsilache** Esp. Flöi talrig i friske og tildels meget livligt farvede individer overalt på myrerne, navnlig ved Bos-javre, hvor de bemærkedes at hvile på *Ledum*, når solen skjulte sig.

8. **Arg. freya** Thbg. Forekom overalt fra Kirkenæs til Hävos-guösk, men kun få friske eksplr. erholdtes; flöi også på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre og synes at trives på enhver slags bund.

9. **Arg. frigga** Thbg. Med *selene* den sjeldneste *Argynnis* i Syd-Varanger; vi tog hver vort ganske gode eksplr. ved Bos-javre den 11:te og observerede etpar stykker til, et 3:die friskt individ (♀) fangede Sandberg den 13:de på en myr på den russiske side af Bodse-javre straks söndenfor Skoltebyen.

10. **Erebia lappona** Esp. Var påfaldende sparsom, idet

den egentlige flyvetid nærmest var forbi; noteredes kun fra Coalme-javre, Luesti-guösk og Galggo-oaive.

11. **Er. disa** Thbg. I 1881 blev den funden meget talrig af Sandberg, især ved Bos-javre, men på denne tur bemærkedes den kun ved Langfjordvand den 10:de, hvor jeg tog et-par stykker på myren bag skolehuset, samt på Galggo-oaive, hvor Sandberg fangede en enkelt han.

12. **Er. embla** Thbg. Blev for förste gang indfört i Norges arktiske fauna i 1881, da Sandberg opdagede den på myren ved Bos-javre i begyndelsen af August i flere eksplr., hvoraf vort museum erholdt et par. Som ovenfor nævnt flöi den iår ganske talrig sammesteds, ligesom vi fandt enkelte individer ved Luesti-guösk samme dag, på den russiske side af Bodse-javre den 13:de og langs Mennika-löbet den 18:de; måske når den ikke til Coalme-javre, i ethvert fald visselig ikke nordenfor denne sjö. De fleste hanner var ganske afflöine, hunnerne var tildels friske men ofte beskadigede af den stærke fart mellem de tætstående furutrær. I modsætning til *disa,* der altid söger ned i græsset, sætter *embla* sig næsten bestandig på træstammerne og hviler på disse, når himmelen er overskyet; den er adskillig sky, men ikke så vanskelig at fange, da den sætter sig snart, *disa* er langt slemmere at få tag i, når den engang er opjaget.

13. **Oeneis norna** Thbg. Flöi overalt enkeltvis ligefra Langfjordvand til Galggo-oaive og Bodse-javre, hovedsagelig på myrerne men også langs landeveien henimod Coalme-javre, mest i store afblegede hunindivider, der som hannerne var ganske ubrugbare for samlingen. Et par in copula tog jeg på myren ved Bos-javre.

14. **Syrichtus centaureæ** Rbr. På myren bag skolehuset ved Langfjordvand flöi talrige ret gode eksplr. den 10:de omkring de tætte samlinger af *Betula nana,* et enkelt individ tog jeg henimod Coalme-javre (på hvilket jeg knækkede ringen på min eneste håv!) samme formiddag, endelig et på Galggo-oaive ligeledes mellem *Betula nana,* hvilken plante bestemt forekommer mig at spille en vigtig rolle i denne arts optræden, ikke usandsynligt er den larvens næringsplante.

15. **Zygæna exulans** Hoch. Sandberg observerede et eksplr. på en myr ved den russiske side af Bodse-javre den 13:de,

og på Galggo-oaive fangede vi flere friske individer i birkegrændsen men forresten blev den ikke bemærket på nogen anden lokalitet. I sin overordentlig periodiske optræden har den udentvivl i 1882 havt et af sine »dårlige år», i 1878 fandt vi den meget almindelig på myrerne omkring Elvenæs.

16. **Arctia festiva** BKH. Dette var ubetinget reisens ypperste fund og på mange år den interessanteste »Erscheinung» i den arktiske sommerfuglverden, idet hidtil kun et eneste eksplr. var kjendt som norsk, antagelig fanget ved Hammerfest (i universitets-museet i Kristiania). Vi fik vort eksplr., en han der måler 41 mm. mellem vingespidserne, på den russiske side af elven ved Hävos-guösk den 13:de, hvor husfruen tog det på en gjödselhoug udenfor husdören, medens vi efter en anstrengende rotur på Bodse-javre sad inde og nöd en forfriskende »filipyt». SANDBERG afstod sin andel i det sjeldne fund, der nu befinder sig i vort museum.

Det er en selvfölge, at vi på vore ekskursjoner intet hensyn tog til den politiske grændse, der först i en sildig tid er bleven ordentlig fastsat, vi noterede dog altid, hvor fangsten blev gjort, men bærer forövrigt ingen samvittighedsbebreidelse ved at vindicere *A. festiva* for Syd-Varangers fauna.

17. **Acronycta auricoma** S. V. På myren ved Melkefos tog jeg et mörkfarvet beskadiget eksplr. (♀), den 10:de og så etpar til, der antagelig tilhörte samme art, måske *A. menyanthidis* VIEW., der også flyver ved höi lys dag og er funden i Alten. SANDBERGS fund af en rimeligvis til *A. auricoma* hörende larve i 1880 har således fundet sikker bekræftelse.

18. **Agrotis hyperborea** ZETT. Flöi ikke sjelden ved Hävos-guösk, Bodse-javres östlige bred, Galggo-oaive og på myren ved Bos-javre omkring *Ledum*, dels blev den funden siddende i græsset. Vi fangede kun hunner, der var tilsyneladende nyklækkede; af pupper tagne ved Kirkenæs under mose udviklede sig flere eksplr. af begge kjön under mit fravær tilligemed endel *Pach. carnea*, men de fleste havde desværre fået betydelig molest i sit fangenskab, et par fandtes endog in copula.

19. **Agr. speciosa** HB. *var. arctica* ZETT.? Jeg opförer denne art med nogen tvivl, da det eksplr., som SANDBERG fandt på Galggo-oaive og af mig blev noteret, måske kan have tilhört

An. lætabilis. 20:de Juli klækkedes et lidet huneksplr. af en puppe funden ved Vadsö under en sten; SANDBERG har undersögt dens hele udvikling og har nylig i Ent. Tidskrift (Heft. 1, 1883) offentliggjort sine iagttagelser såvel af denne som flere andre arktiske sommerfugle, hvis metamorfose hidtil var ukjendt.

*20. **Agr. conflua** TR. Et noget afflöiet hanindivid, lys brunligt med meget utydelig tegning fangede jeg ved Melkefos den 10:de, et andet eksplr. ligeledes han tog SANDBERG på en myr på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de. Den var hidtil ikke bemærket i Ost-Finmarken. Hunnen er meget sjelden at finde, hvilket tör bero på dens skjulte levemåde og mindre livlige temperament.

*21. **Agr. comparata** MÖSCHL,?? På gården Eide henimod Coalme-javre fik vi af en pige, der af SANDBERG var oplært til at samle sommerfugle, et ganske vakkert eksplr. af en mærkelig *Agrotis*-art, der forelöbig er henfört under denne kun fra Labrador bekjendte form, men ligeså sandsynligt tilhörer en endnu ubekjendt art.[1] Det beror sandsynligvis endnu hos MÖSCHLER, så der for öieblikket ikke er meget at sige om samme; det blev fanget enten i de sidste dage af April eller begyndelsen af Mai 1882, medens omgivelserne endnu var fuldt vinterlige, og skiller sig allerede ved forekomsttiden fra *Agr. hyperborea,* med hvem det har en betydelig habituel lighed. SCHØYENS udtalelse fölger her: »Sörgeligt at den kun har et ben (höire bagben) i behold, men heldigvis har den da et fölehorn og med hensyn til dettes udseende stemmer den aldeles med *A. hyperborea's* nære slægtning *comparata* MÖSCHL., hvis ♂ netop ligesom dette eksplr. ikke har kammede fölehorn således som *hyperborea* ♂. Udseendet forövrigt er imidlertid såre afvigende fra mit *comparata*-eksplr., men efter et sådant enestående individ er det jo umuligt at vide, om man har med en tilfældig aberration eller en konstant form at gjöre. At eksplr.et har mistet födderne er meget kjedeligt, da *comparata* kun skal have skinnebenstagger på begge de bagerste fodpar, hvilket her altså ikke lader sig kontrollere. Spörgsmålet står således fremdeles åbent, om man har med en egen form af *comparata* at gjöre eller en helt ny art, hvilket har ligesåmegen sandsynlighed for sig.

[1] Se nedanför sid. 88.

*22. **Anomogyna lætabilis** Zett. Af denne meget sjeldne art fangede jeg 3 friske eksplr. (2 ♂♂, 1 ♀) i birkeskoven på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre om aftenen den 15:de; de lod sig falde ned af birketræerne og syntes idetheletaget at være temmelig træge dyr. Jeg antog dem i begyndelsen for *Agr. speciosa*, men har senere bittert beklaget feiltagelsen, da jeg visselig ved omhyggelig eftersögen skulde have fundet flere. Hannerne har en vingebredde af 34—37 mm., hunnens vinger der er uskikkede til flugt, måler kun 26 mm. Eksplr.ne er ganske friske men har desværre i törret stand fået olietrukne abdomina, hvilket ellers sjelden indtræffer med mine samlinger under disse höie nordlige bredder. Hidtil var den kun observeret på Dovre og i Alten af Dr. Wocke, samt i Saltdalen af Schöyen.

23. **Pachnobia carnea** Thbg. Synes at være en af de almindeligste *Noctuer* i Syd-Varanger såvel i de indre distrikter som ude mod kysten. Vi fandt den fra Bodse-javre til Kirkenæs som oftest siddende om dagen i græset, de fleste eksplr. ganske friske. Ved Kirkenæs fandt jeg efter Sandbergs anvisning endel pupper under mosse, hvilke imidlertid klækkedes i mit fravær på turen, så kun etpar, ubeskadigede individer blev resultatet af mine glade forventninger. Den varierer overordentlig fra mörk brun med iblandet rödviolet til gulgrå; meget mörkt er et vakkert eksplr., som jeg fik på Vardö den 27:de Juli.

*24. **Anarta bohemanni** Stgr. Denne slægtens sjeldneste art er en værdifuld akkvisition for Syd-Varangers fauna, der efterhånden har vist sig at besidde alle arktiske arter af *Anarta* på etpar nær. På myren bag skolehuset ved Langfjordvand fangede jeg et ganske friskt eksplr. (♂) om morgenen den 10:de; et havde jeg under nettet, som desværre undslap og flere til observeredes; et meget afflöiet eksplr. tog Sandberg samme dags aften ved Melkefos. Hidtil kun bemærket i Alten af Dr. Staudinger og forfatteren; uden tvivl er den mere lokal end sine slægtinge, men har vistnok endnu en mængde ubesögte flyvepladse i det vidtstrakte Finmarken.

25. **An. cordigera** Thbg. Flyvetiden for denne art var allerede forbi; jeg tog kun 2 yderlig forslidte individer, det ene på landeveien henimod Coalme-javre, det andet på vor station i Bodse-javre. Den synes ikke at være egentlig hyppig i Syd-Varanger.

26. **An. melanopa** Thbg. Et enkelt meget afflöiet eksplr. tog jeg nær toppen af Galggo-oaive 16:de. Sjelden i Syd-Varanger og overalt i vor arktiske region meget sparsom om end bemærket på de fleste lokaliteter.

27. **An melaleuca** Thbg. Overalt i uhyre mængde og ubetinget den hyppigste sommerfugl, som på turen blev iagttaget, ja jeg har neppe nogensteds i det arktiske Norge seet nogen art flyve i sådant antal, *Sciaphila osseana* og *Cidaria dotata* måske undtagne. Tusinder af eksplr. flöd på Vaggattem-javre og flersteds flöi den op flokkevis ved hvert skridt gjennem lyngen især på Sevvi-suolo og ved Bodse-javre, men vi offrede få tanker på denne proletar, der tillige er meget vanskelig at fange; blandt de indsamlede eksplr. findes kun ubetydelig variation, *melaleuca* har overhovedet liden tendents til aberration.

28. **A. funebris** Hb. Bemærkedes enkeltvis, men var på grund af sin mörke farve og hurtige flugt overordentlig vanskelig at fange. Jeg tog et godt eksplr. i kjöreveien henimod Coalme-javre den 10:de samt den 11:te et meget slet ved Luesti-guösk hængende i en spindelvæv, medens Sandberg fandt et passabelt på den russiske side af Bodse-javre den 13:de og et flydende på vandet udenfor Sevvi-suolo den 16:de. 18:de blev den også noteret ved Mennika-jok. Hidtil var kun et enkelt eksplr. fundet i Syd-Varanger nemlig ved Kobbervik 16:de August 1880.

*29. **An. lapponica** Thbg. Sandberg tog et ganske friskt par in copula på toppen af Galggo-oaive den 16:de. Ny for Syd-Varangers fauna.

*30. **An. quieta** Hb. Ligeledes en for distriktet ny art, der hidtil ikke var funden östenfor Porsangerfjorden. Den flöi i ikke lidet antal på det överste nögne parti af Galggo-oaive og viste sig mindre sky end slægtens övrige arter, men udbyttet blev for min part ikke synderlig rart, da tiden var knap, og ikke alle indfangede eksplr. var brugbare. Individerne varierer overordentlig, og etpar er så mörke og tillige skarpt tegnede, at jeg i begyndelsen holdt dem for *schönherri*, men Schøyen har erklæret dem for ægte *quieta*. Sandberg tog flere særdeles vakre eksplr., der er lysegrå med stærk gul indblanding, meget lignende dem, som Schöyen fangede ved Kistrand i Porsanger i 1878.

31. **Acidalia fumata** Steph. Flöi overalt i friske eksplr. og i begge kjön men ikke i nogen særdeles mængde; meget skarpe tværlinier har etpar hunner fangede den 18:de mellem Svanvik og Langfjordvand.

*32. **Acidalia schöyeni** n. sp. Ved Jordi-guösk fangede Sandberg om aftenen den 10:de et friskt eksplr. af en påfaldende liden og mörk *Acidalia,* som jeg dog ved en flygtig betragtning holdt for en aberration af den almindelige *fumata.* På Sevvi-suolo tog han imidlertid atter nogle eksplr. ved kanten af en myr sent om aftenen den 15:de, og nu begyndte corpus delicti at blive noget mistænkeligt; jeg gik straks til det af ham påviste sted lige bag vor tarvelige hytte men formåede kun at opdrive etpar *fumata* i normal dragt. Först den fölgende dag under opstigningen på Galggo-oaive lykkedes det mig at se og fange et eksplr., og begge de fölgende dage så vi ikke få eksplr. især omkring Rämä-guösk, hvor jeg fik et halvt dusin ganske passable individer. Længere nord end til henimod den sydlige ende af Coalme-javre så vi den ikke, den gjorde overhovedet indtryk af at være adskillig lokal, og måske er dens udbredelseskreds ikke heller meget stor, hvilket imidlertid senere undersögelser får stadfæste.

Schöyens forelöbige undersögelse af de ham tilsendte eksplr. ledede til det resultat, at han antog den for en liden og mörk (melanotisk) klimatisk varietet af den almindelige *fumata* i lighed med den blågrå varietet af *Anaïtis paludata,* men da kjendte han endnu ikke til dens forekomst sammen med normalt farvede *fumata* uden nogen slags overgange, hvorom jeg senere underrettede ham. Han har sammenlignet dem med *fumata's* nærmeste nordamerikanske slægtning *californiata* og *inductata* (= *frigidaria* Möschl. *var.*) men fundet dem meget forskjellige og derfor som sidste prövelse sendt dem til Möschler, hvor de måske endnu beror. Jeg nærer efter det, som ovenfor er berört, ingen synderlige betænkeligheder ved at foröge den allerede forud så talrige *Acidalia*-familie med endnu en art, der er benævnt til erindring om min trofaste medarbeider i udredelsen af vort fæderlands *Lepidopter*-fauna; selv om en fremtidig nöiere undersögelse virkelig skulde komme til et andet resultat med hensyn til dens artsberettigelse, foreligger her dog en i alle henseender så ud-

præget form, at den kræver en speciel betegnelse, og jeg opfordrer herved mine ærede kolleger i Finland og Sverige til at have opmærksomheden henvendt på lösningen af dette spörgsmål.

De nu foreliggende eksplr., 5 i tallet, er alle hanner og måler alle 20 mm. mellem vingespidserne, medens min mindste han af *fumata* (fra Elvenæs) måler 23 mm. og den störste (fra Beieren ved Bodö) 26 mm., den mindste hun (Elvenæs) 20 mm. og den störste 23 mm. (Beieren); *schöyeni* viser sig således adskillig mindre og tillige af en påfaldende konstant störrelse, uheldigt kun, at vi alene fandt det ene kjön. Hvad farvetegningen angår, udmærker *schöyeni* sig ved den stærke sortbrune bestövning, der allerede i flugten röbede den mellem de samtidigt flyvende *fumata,* medens tværlinierne tillige er stærkere markerede, navnlig den nærmest udkanten beliggende, der hos *fumata* oftest er meget utydelig og på mange af mine 35 eksplr. ganske udvisket. På undersiden af bagvingerne findes også hos *schöyeni* et tydeligt mörkt midtpunkt, der kun hos enkelte *fumata* er ganske svagt antydet og hos de fleste mangler. Når man altså til den ringe störrelse og mörke farve lægger det vægtigste lod: den kjendsgjerning at begge arter forekom til samme tid på de samme lokaliteter og uden nogensomhelst antydning til overgange, forekommer det mig rimeligst at anse *fumata* og *schöyeni* for 2 vel adskilte arter om end som nære slægtinge; jeg antager også, at enhver ved at betragte en række eksplr. af begge arter ved siden af hinanden vilde komme til samme resultat selv uden kjendskab til de forholde, hvorunder den forekommer. Den her af mig benævnte art vil kortelig kunne karakteriseres således:

Acidalia schöyeni SCHNEIDER.

»*Acid. fumatæ* STPH. affinis, sed statura minore, alis supra densissime fusco pulverosis, strigis transversis distinctioribus et alis inferioribus infra puncto discoidali semper præsente in primis cognoscenda. Expans. alarum 20 mm. (♂); femina ignota.

33. **Gnophos sordaria** THBG. Forekom hyppigt overalt fra Melkefos til Bodse-javre, i birkekrat, og blev vistnok kun ganske tilfældigt ikke noteret fra lokaliteterne nordenfor Coalmejavre, da den ellers er funden overalt ligetil Kirkenæs og Elvenæs.

34. **Pygmæna fusca** THBG. Bemærkedes kun ved skolehuset ved Langfjordvand den 10:de samt på myren ved Bos-

javre og langs Mennika-jok den 17:de og 18:de og kun i etpar eksplr. (♂♂).

Anm. *Psodos coracina* Esp. fangede jeg i flere friske eksplr. på de nögne höider omkring Kirkenæs den 7:de, men i de indre distrikter blev den intetsteds observeret; Sandberg fandt den dog ved Bos-javre i 1881 på en myr.

*35. **Cidaria truncata** Hufn. Af denne for Öst-Finmarken nye art fangede jeg et friskt eksplr. (♂) i birkeskov ved Mennika-jok den 18:de; det står som en slags mellemform i den uklare *truncata-citrata*-gruppe og kan ikke siges i alle henseender at stemme med noget af mine mange eksplr. fra det nordlige Norge, men frembyder heller ikke noget særdeles usædvanligt i sit ydre. Dog er bagvingernes overside noget mörkere end almindelig er tilfældet, og basalbåndet på fremvingerne er uden rustbrun indblanding; henimod udkanten findes desuden kun nogle svage rustbrune pletter istedetfor den almindelige stærkere brune udfyldning, hvorved oversiden får en mere ensartet blågrå farvetone. Flyvetiden er påfaldende tidlig, idet denne art så langt nord först pleier at vise sig i August, i Målselven enkelte år först i September; herved er dog taget hensyn til begge former eller arter, der i det arktiske Norge neppe lader sig holde ud fra hinanden, ihvorvel jeg ikke ganske formår at opgive tanken om 2 selvstændige arter, fornemmelig ledet af den forskjellige flyvetid, som i det sydlige Norge er påvist.

36. **C. munitata** Hb. Jeg fangede et enkelt friskt eksplr. (♂) på Sevvi-suolo den 15:de og observerede etpar stykker på en slåttemark ved Mennikajok's udlöb i Coalmejavre den 18:de. Flyvetiden for denne almindelige art var således netop begyndt.

37. **C. incursata** Hb. Forekom enkeltvis fra Kirkenæs til Bodse-javre, men de fleste eksplr. fra de sydligste lokaliteter var allerede betydelig afflöine.

Anm. Juli 1878 fangede Schöyen og jeg i birkeskoven omkring Elvenæs adskillige individer af *C. montanata* S. V. i begge kjön, tilhörende den lille blege arktiske *var. lapponica* Stgr.; besynderlig nok er den ikke senere bleven bemærket i Syd-Varanger, og heller ikke på denne tur fandt vi den nogetsteds, uagtet

dens flyvetid måtte være på det höieste, og gunstige lokaliteter passeredes ofte. Forekomsten i 1878 er mig helt gådefuld, især da jeg på min reise til Tanadalen i 1879 heller ikke så den der; forhåbentlig vil den utrættelige pastor på sin udflugt til Enare i kommende sommer vide at bringe lys i denne sag.

38. **C. turbata** Hb. *var. arctica* Schöyen. Först på tilbagereisen den 18:de opdagede vi ved Langfjordvand en flyveplads for denne interessante og meget lokale art, men desværre altfor silde, så jeg for min part ikke fik et eneste brugbart eksplr., uagtet den flöi temmelig hyppig. Lokaliteten var de fugtige, fornemmelig med krat af *Salix* bevoksede bredder af en liden bæk, der flyder ud i vandets sydlige ende. For Syd-Varangers vedkommende var den tidligere kun bemærket ved Kobbervik ved nedre Klostervand, hvorfra Sandberg også i 1882 fik et enkelt individ.

39. **C. abrasaria** H. S. Begyndte at flyve de sidste dage af vor reise. Jeg tog 3 eksplr. på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de, og på myren bag stationen ved Rämä-guösk flöi den ikke sjelden blandt höivækste *Betula nana;* derimod eftersögte vi den forgjæves på myren ved Bos-javre, hvor Sandberg i 1881 havde fundet den hyppig.

40. **C. dilutata** S. V. (*nebulata* Thbg.)? Jeg fandt en ung larve, der rimeligvis tilhörte denne art, såvidt mindes ved Hävosguösk i Bodse-javre; den er forövrigt af Sandberg bemærket almindelig overalt.

41. **C. hastata** L. *var. hastulata* Hb. Flöi yderst talrig overalt, næst *Anarta melaleuca* den almindeligste på turen observerede sommerfugl, de fleste eksplr. var dog afflöine.

42. **Eupithecia satyrata** Hb. Blev kun noteret fra Melkefos den 10:de, men forekom uden tvivl fleresteds sammen med fölgende, fra hvem den i flugten ikke kan adskilles.

43. **Eup. hyperboreata** Stgr. Noteret fra de fleste punkter, også på Galggo-oaive den 16:de.

44. **Scoparia centuriella** S. V. Af denne sjeldne art fangede Sandberg et noget aflöiet eksplr. ved Rämä-guösk om morgenen den 18:de.

45. **Sc. gracilalis** Stt. Forekom ganske hyppig fra Lang-

fjordvand til Bodse-javre, især på myren ved Melkefos, men udbyttet blev dog miserabelt som af *Microlepidoptera* idetheletaget. Den flyver på myrstrækninger og synes at stå i et vist forhold til *Betula nana*, der dog neppe kan være larvens næringsplante. Hidtil er *Sc. gracilalis* inden vor arktiske region kun bemærket i Öst-Finmarken, nemlig i Porsanger og Syd-Varanger.

46. **Botys decrepitalis** H. S. Meget sparsomt blev den på turen funden, nemlig et enkelt eksplr. (♀) på myren ved Bosjavre den 17:de og i etpar stykker ved Langfjordvand 10:de & 18:de (♂♂).

47. **B. inqvinatalis** Zell. Som foregående kun noteret i enkelte individer fra Melkefos, Bos-javre og Bodse-javre.

48. **Crambus maculalis** Zett. På mine ekskursjoner i de arktiske egne har jeg havt et besynderligt held til at finde denne art, der ligesom har fulgt mig overalt, medens mine ledsagere tildels har sögt den forgjæves. I 1878 tog jeg den ved Elvenæs, i 1882 blev den noteret fra Luesti-guösk den 11:te, Hävos-guösk den 12:te, Sevvi-suolo den 15:de og Bos-javre den 17:de, overalt kun enkeltvis men i friske eksplr., blandt lyng på törre lokaliteter.

*49. **Cr. truncatellus** Zell. Af denne for Syd-Varanger som for vor arktiske region nye art fangede Sandberg 2 noget afflöine eksplr., det förste ved Luesti-guösk den 17:de, det andet noget senere samme dag på myren ved Bos-javre. Begge lokaliteter var af ganske ens beskaffenhed, nemlig meget blöd myr bevokset med *Carex*-tuer, der var halv omflydte af vand, og således vanskelig tilgjængelig. I en aldeles lignende sump bag vor station i Bodse-javre fangede jeg en gul *Botys*-lignende sommerfugl, som desværre undslap af nættet, för jeg nöiere fik betragte den, og som sandsynligvis også var en *Cr. tuncatellus*. Den var hidtil hos os kun bemærket på Dovrefjeld og i Gudbrandsdalen, men er ellers funden såvel i Finland som Lapland, hvorfor forekomsten i Syd-Varanger ikke kan kaldes uventet.

50. **Pempelia fusca** Haw. Sædvanligt kun ganske enkeltvis men noteret fra flere punkter: Svanvik ved Coalme-javre, Sevvi-suolo i Vaggattem-javre og stationen i Bodse-javre.

51. **Tortrix ministrana** L. Erholdtes enkeltvis i ikke meget flöine eksplr. på vor ö i Bodse-javre.

52. **T. forsterana** F. Et enkelt eksplr. fangede jeg ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de.

53. **T. viburniana** S. V. I et afflöiet eksplr. bemærket på Galggo-oaive den 16:de. I det nordlige Norge forekommer den, ejendommeligt nok, kun på de ganske nogne fjeldpartier, ligeledes er den overalt meget sparsomt tilstede; i det sydlige Norge har den derimod endog vist sig som et for træplanteringer meget skadeligt insekt som på Lister i 1876 og 77. (Nyt Mag. f. Naturvid. XXIV bind, 2:det hefte).

54. **T. rubicundana** H. S. Et enkelt stykke ved Rämä-guösk den 17:de.

Anm. Fra reisen til Elvenæs i 1878 medbragte jeg et temmelig friskt eksplr. af den sjeldne og for vor fauna nye *T. lapponana* Tgstr., der imidlertid havde stået upåagtet blandt *T. rubicundana,* fra hvilke den rigtignok adskilte sig ved næsten den dobbelte störrelse.

55. **Sciaphila osseana** Scop. Flöi særdeles talrig i tildels noget afflöine eksplr. på nogle törre bakkeskråninger på Sevvi-suolo, men blev ikke observeret andetsteds i det indre land, da passende flyvepladse kun fandtes på få punkter, idet denne art foretrækker kunstige og naturlige enge på törlændt bund.

56. **Cochylis deutschiana** Zett. Jeg fandt den kun på myren ved Bos-javre den 17:de, rimeligvis var dens flyvetid på det nærmeste forbi.

*57. **Penthina sauciana** Hb. Et friskt eksplr. af denne for Syd-Varanger nye art fangede Sandberg ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de.

58. **P. sororculana** Zett. Var ikke sjelden i birkeskov på vor station i Bodse-javre samt på Sevvi-suolo den 15:de, i temmelig friske eksplr. Denne art har efterhånden vist sig at have en stor udbredelse i vor arktiske region, men overalt forekommer den kun sparsomt.

59. **P. lediana** L. I friske og typiske eksplr. med livligt rosenröd fremkantsplet ikke sjelden blandt *Ledum* på öen i Bodse-javre samt på myren ved Bos-javre. I midten af Juli 1878 fandt Schöyen og jeg ved Elvenæs 3 à 4 ikke ganske rene eksplr. af en *Penthina,* som Dr. Wocke erklærede for *sauciana,* men som jeg efter nöiere undersögelse af det eneste i min sam-

ling gjenstående eksplr. med sikkerhed henförer til *lediana*, hvorfra det imidlertid afviger ved den gulhvide farve af den ellers vakkert karminröde fremkantsplet på forvingerne; ellers stemmer det ganske nöie med den normale *lediana*.

60. **P. metallicana** HB. Blev bemærket næsten overalt på myrerne men forekom ikke egentlig hyppig.

61. **P. nebulosana** ZETT. (*irriguana* H. S.). Talrigere end foregående, på alle besögte lokaliteter. Efter i flere år at have havt så rigelig anledning til at iagttage disse former må jeg fremdeles fastholde den anskuelse, at her foreligger 2 vel adskilte arter, hvorimod *P. sudetana*, så ejendommelig i sit ydre, neppe bör betragtes som andet end en mærkelig race af *nebulosana*. De lyse former af *metallicana*, som SCHÖYEN fandt i Geiranger og af ham ansees for en overgangsform til *sudetana*, står efter min opfatning i samme forhold til *metallicana*, som *sudetana* til *nebulosana*. Sagen tror jeg stiller sig således: *Metallicana* og *nebulosana* er to ved vingesnit og hele habitus forövrigt distinkte arter; begge har de en egen lys, næsten ensfarvet race, der vistnok indbyrdes ligner hinanden meget, men dog skilles ved vingesnittet; *sudetana* hörer som varietet under *nebulosana*, medens den lyse form af *metallicana* ikke har fået nogen egen benævnelse, ei heller skiller den sig så skarpt fra sin stamart, som *sudetana* fra *nebulosana*, mellem hvilke det hverken har lykkes SCHÖYEN eller mig at finde overgange, og vi har dog af begge havt en god slump mellem hænderne.

*62. **P. turfosana** H. S. Et enkelt eksplr. tog jeg ved Bodse-javre den 15:de. Hidtil kun fundet i Alten af Dr. STAUDINGER samt i Saltdalen af SCHÖYEN; mit formodede fund af denne art ved Vikersund på Modum i det sydlige Norge Juni 1876 kan være noget tvivlsomt og måske gjælde *palustrana*, noget eksplr. fra Modum er ikke længre i min besiddelse.

63. **P. schæfferana** H. S. Noteret fra Melkefos den 10:de og Galggo-oaive den 16:de, i afflöine eksplr.

64. **P. schulziana** F. Bemærkedes overalt men ikke synderlig hyppig.

65. **P. lacunana** S. V. Etpar friske eksplr. på en myr på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de, jeg observerede den også ved Bos-javre den 17:de.

*66. **P. cespitana** Hb. Et friskt og usædvanlig mörkfarvet haneksplr. tog jeg ved Mennika-jok den 18:de. Hidtil inden den arktiske region kun bemærket i dalströgene på Saltenfjordens sydlige side og ikke nordenfor 67° n. br.

67. **P. bipunctana** F. Vi fandt den overalt på myrerne, dog på langt nær så hyppig som i 1878, da den forekom meget talrig omkring Elvenæs.

*68. **Grapholitha tetraqvetrana** L. Sandberg fangede först et eksplr. ved Melkefos den 10:de, senere observerede vi enkelte afflöine individer på öen i Bodse-javre. Den var hidtil ikke funden i Öst-Finmarken.

69. **Steganoptycha qvadrana** Hb. Et enkelt meget mörkfarvet individ fandt jeg ved Bos-javre den 17:de.

*70. **Phoxopteryx myrtillana** Tr. Jeg fandt et eksplr. ved Melkefos den 10:de, forövrigt var flyvetiden vistnok på det nærmeste forbi. Den var ny for Syd-Varanger.

71. **Incurvaria vetulella** Zett. Sandberg fandt den på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre den 14:de; et eksplr. fandt jeg ved Kirkenæs den 8:de.

*72. **Adela degeerella** L. Denne art, som hidtil kun i 2 eksplr. var funden sydligst i vor arktiske provins nemlig i Beieren ved Saltenfjord (Nordlands amt), var det helt overraskende at træffe så langt i nordost, hvor den endog viser sig at være meget udbredt. Jeg fangede 3 friske eksplr., det förste ved Langfjordvand den 10:de, det 2:det ved Gadde-loabbal den 11:te, det 3:die på Galggo-oaive den 16:de överst i skovgrændsen. Sandberg fik overladt det ene ekspl., de tilbageværende er begge hunner, som indbyrdes frembyder endel afvigelse, idet det gule midtbånd på fremvingerne hos det ene eksplr. ikke når til fremkanten, er stærkt afsmalnende og ender krogformet böiet. I begyndelsen var jeg i nogen tvivl, om de ikke snarere tilhörte *esmarkella* Wocke, hvorom Schöyen havde udtalet en formodning, men hunnen til denne art skal have meget korte og ved roden ikke behårede fölehorn, hvorimod mine eksplr. har fint behårede fölehorn, der er circa 18—20 mm. lange; hos *esmarkella* når de kun 11 mm. Imidlertid mangler jeg hunner af sikre *degeerella* til sammenligning og kan således ikke være fuldt ud sikker på rigtigheden af min tydning af de 2 finmarkske eksplr.

73. **Swammerdamia conspersella** Tgstr.? Et noget afflöiet eksplr. med næsten ensfarvet sölvhvide vinger fanget den 17:de ved Rämä-guösk er af Schöyen med nogen tvivl fört hid.

*74. **Myrmecocela ochraceella** Tgstr. Sandberg tog et eksplr. sammen med foregående den 17:de. Ny for Syd-Varanger som for den arktiske region idetheletaget; hidtil var kun et enkelt individ fundet på Dovrefjeld af Schöyen i 1877.

75. **Plutella cruciferarum** Zell. Blev noteret fra Hävosguösk den 12:te og Sevvisuolo den 14:de.

76. **Gelechia infernalis** H. S. Jeg fangede etpar stykker på myren ved Melkefos den 10:de.

77. **G. continuella** Zell. Et enkelt eksplr. tog jeg ved Jordi-guösk om aftenen den 11:te.

*78. **G. lugubrella** F. Sandberg fangede et enkelt friskt eksplr. ved Rämä-guösk den 17:de. Ny for Syd-Varanger.

79. **G. viduella** F. Etpar individer ved Langfjordvand den 10:de, desuden blev den observeret på en eller to lokaliteter i det indre, som imidlertid ikke blev noterede.

80. **Pleurota bicostella** Cl. Jeg fangede et eneste friskt eksplr. ved Bos-javre den 17:de.

*81. **Oecophora similella** Hb. Ikke sjelden på Sevvisuolo i Vaggattem-javre, og ret hyppig flöi den ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de. Af Sandberg også fundet alm. ved Kirkenæs, men den kom ikke med i Schöyens fortegnelse.

Möschler har senere tilskrevet mig, at han anser den interessante *Agrotis* (N:o 21 *Agrotis comparata* Möschl.?) for en sikkerlig ny art, som jeg vil benævne *Agrotis gelida;* eksemplaret er mig som för omtalt utilgjængeligt for nöiere beskrivelse, men kan karakteriseres således:

Agrotis gelida Schneider, *Agr. hyperborea* affinis, antennis maris non pectinatis facile distincta. Specimen unicum (♂) ad Eide in Syd-Varanger tempore vernali anno 1882 lectum.

Tromsö i April 1883.

—×—

EN FÖR SVERIGE NY MÄTAREFJÄRIL

AF

K. FR. THEDENIUS.

Fidonia Loricaria EVERSM.

HALIA DUP. Thamnonoma LD.

Vingarne ofvantill blygrå med tre mörkare strimmor, af hvilka den tredje strimman fortlöper öfver de bakre vingarne. Alla vingarne i midten försedda med en brun, i midten föga märkbart hvit månfläck. De främre vingarnes våglinea inåt begränsad af rostgula fläckar. Honans vingar rudimentära.

Fjärilen synes vara ganska närbeslägtad med den icke ännu i Skandinavien funna *Fidonia (Eubolia) murinaria*, men den är vanligen något litet större och har bredare framvingar med något bågböjd framkant och mot denna mera vertikal och något litet inbugtig utkant. De bakre vingarne äro ofvantill något litet skiftande i grågult och icke så rent blygrå, som de främre och hafva bågböjd tvärstrimma. Alla vingarne hafva nära intill fransarne en rad af svarta punkter och äro på undersidan blekt gulgrå med gula ribbor. — Honan af *Fidonia murinaria* har fullt utbildade vingar.

Målaremästaren JOH. RUDOLPHI har funnit denna fjäril i Delsbo i Helsingland, der den, efter hans uppgift, skall förekomma allmänt ?. Den torde således äfven finnas flerestädes i mellersta Sveriges östra kusttrakt. Förut är den funnen på Åland, flerestädes i Finland, t. ex. i Nyland, Tavastland, Karelen och Österbotten, vidare vid Petersburg, i Lifland, inre Ryssland och Uraltrakten.

De exemplar, jag erhållit från Herr RUDOLPHI, voro så mycket afslitna, att de icke utan svårighet kunde bestämmas. Genom jämförelse med exemplar (från Ryssland) i min samling, kunde dock arten med säkerhet identifieras.

Fjärilen finnes afbildad i Dr. G. A. W. HERRICH-SCHÄFFERS »Systematische Bearbeitung der Schmetterlinge von Europa», tredje bandet, hanen fig. 377, honan fig. 422, och den beskrifves derstädes under N:o 235.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS VÅR-SAMMANKOMST.

Lördagen den 2 Juni på eftermiddagen samlades ett större antal af den Entomologiska Föreningens medlemmar tillsammans med den Naturvetenskapliga Föreningen vid Djurgårdsbrunns värdshus. Sammankomsten gynnades af det herrligaste väder och smärre exkursioner gjordes i de vackra omgifningarne, hvilka nu prunkade i nyfödd sommarfägring. Åtskilliga fjärilar, skalbaggar och andra insekter fångades och efter återkomsten från utflygterna samlades de båda Föreningarnes medlemmar till en gemensam kollation. Den behagliga sommaraftonen tillbragtes i det fria på det angenämaste vis och först sent återvände man till staden.

BIDRAG TILL SVERIGES HYMENOPTER-FAUNA

AF

G. FR. MÖLLER.

Cephus femoratus CURT.

Niger nitidus, apice mandibularum pedibusque rufis; coxis, trochanteribus partim, tarsis tibiisque posticis nigris, his basi late, genubus anterioribus, palpis et macula mandibulari, flavis. ♀. Long. 10 m.m.

Cephus femoratus CURTIS. British entomology.

Phyllœcus Cynosbati ANDRÉ. Sp. d. hymenopt. d'Europe.

Corpus breve, crassum. Caput cubicum pone oculos dilatatum, vertice emarginato, genis latis, marginatis. Mandibulæ validæ, bidentatæ, dente medio nempe parvo et superiori connato. Antennæ 20-articulatæ, fere filiformes, scapo tumido, subrotundo. Alæ superiores nervo transverso ordinario longe pone furcam cubiti sito; recurrente primo in cellulam secundam submarginalem recepto. Abdomen brevius, postice minus compressum, nuditate basali parva. Terebra crassa, cercis triplo longior. Pedes sat longi, tibiis posticis infra medium bispinosis, unguiculis bifidis.

Funnen i Skåne vid Stehag af godsegaren CARL MÖLLER å Wedelsbäck, Juni 1882.

Mr. E. ANDRÉ har i sitt ofvan citerade arbete, pag 67*, upptagit *Tenthredo Cynosbati* LIN. såsom synonym till *Cephus femoratus* CURT., men såväl LINNÉ's diagnos och beskrifning som hans citat af REAUMUR (i Fn. Svec. ed. altera pag. 394) kunna ej rätt väl passa in på någon *Cephus*-art. — Enligt THOMSON, som studerat REAUMUR's af LINNÉ citerade arbete, är afbildningen till *Cynosbati* = *Hylotoma Rosarum* KLUG.; och då LINNÉ's be-

skrifning mycket väl lämpar sig till de små Pimpla-hanarne inom *examinator*-gruppen, är det sannolikt, att hans *T. Cynosbati* är en ur kokonger till *Hylotoma Rosarum* utkläckt parasit (möjligen *Pimpla strigipleuris* ♂ Th.) hvilken han derför upptagit under slägtet Tenthredo på samma grund som han inrangerat *Pteromalus Capreæ* i slägtet Cynips (Fn. sv. 388).

Ichneumon deletus Wesm.

Niger, punctatus, orbitis frontis annuloque antennarum albis; calcaribus pallidis; alis nigro-fumatis, stigmate et squamula nigris. ♀. Long. 20 m.m.

Ichneumon deletus ♀ Wesm. Tent. dispos. meth. Ichn. Belg. 88. Caput postice læviter angustatum, genis buccatis, fronte parcius punctata. Mesothorax dense punctatus, parapsidis postice abbreviatis. Metathorax obsolete areolatus, subtilissime punctatus, areola fere lævi. Abdomen dense punctatum, postpetiolo subtiliter striato, gastrocœlis transverse sulciformibus, parum profundis; terebra parum exserta. Pedes postici longi, coxis nudis, confertim punctatis.

Funnen i Skåne vid Stehag, Maj 1882 (C. Möller).

Ichneumon clavipes n. sp.

Niger, nitidus, punctatus; ore, orbitis internis, macula ante et infra alas, tegulis, scutello et postscutello, maculis 2 metathoracis, abdomine et pedibus rufis; antennis tricoloribus; alis infumato-hyalinis, stigmate nigro; femoribus posticis ovali-globosis, coxis carinatis. Long. 7 m.m.

Caput transversum, tumidulum, subtiliter parce punctatum, vertice subangulato-emarginato, genis buccatis et remote punctatis. Antennæ crassæ, filiformes, scapo globoso et fortiter exciso, articulo 2:o flagelli 3:o parum longiore. Mesothorax parce punctatus, parapsidis brevibus, scutello læuiusculo. Metathorax subtiliter rugosus, distincte areolatus, areola quadrata, postice emarginata. Abdomen petiolo rude punctato, postpetioli area media lævi, gastrocœlis mediocribus, segmento 3:o transverso, subtiliter punctato, terebra brevi, valvulis nigris. Pedes crassi, postici coxis subtus

interne læviter impressis et costulis subquinis (superiore nempe obsoleta) instructis, femoribus ovali-globosis, tibiis basi curvatim attenuatis, apicem versus incrassatis, tarsis tibiarum longitudine, unguiculis validis.

Denna lilla art har jag funnit i Skåne å Kempinge ljung i Juli 1871. Den står närmast *Ichneumon magus* (WESM.) HOLMGREN. Ichn. sv. 148, men skiljer sig genom bakbenens byggnad och olika färgteckning.

Ichneumon albilarvatus WESM.

Femina: nigra, palpis, abdomine petiolo excepto, pedibus anterioribus ex parte rufis; antennis albo-annulatis; terebra longe exserta. Long. 15 m.m.

Mas: niger, palpis, abdominis medio ex parte, femoribus, tibiis et tarsis anterioribus, flagello antennarum subtus rufis; antennis albo-annulatis, scapo subtus et facie cum clypeo flavis. Long. 12 m.m.

Ichneumon larvatus WESM. Tentamen 106. Var. 1 ♂, 2 ♀.

Caput punctatum, fronte ♀ impressa. Antennæ ♀ involutæ, ante apicem vix attenuatum dilatatæ, ♂ longæ, porrectæ, filiformes, apice summo parum attenuato. Mesothorax punctatus, parapsidis brevibus. Metathorax ♀ obsolete areolatus, areola subquadrata, ♂ distinctius, areola transversa, spiraculis brevibus. Abdomen postpetiolo ♀ punctato-scabriculo, ♂ ruguloso, gastrocœlis obsoletis. Terebra ♀ longitudine tertia parte abdominis.

Funnen i Östergötland vid Wadstena af stadsläkaren GEORG ENGSTRÖM; i Skåne af THOMSON och C. MÖLLER.

Ichneumon lanius GRAV.

Niger, palpis, mandibulis, maculis duabus clypei, orbitis frontis, antennarum scapo subtus, lineola ante et infra alas, apice scutelli, alarum squamula et radice, coxis anticis, femoribus, tibiis tarsisque anterioribus, tibiis posticis latere postico, apice tarsorum posticorum, segmentis abdominis 1:o apice, 2—7 totis rufis; antennis albo-annulatis; terebra longe exserta. ♀. Long. 10 m.m,

Ichneumon lanius ♂ GRAV. Ichn. europ I. 499; ♂♀ WESM. Tentam. 105. ♂ HOLMGR. Ichn. sv. I. 158.

Caput transversum fronte prominula. Antennæ crassiusculæ, filiformes. Mesothorax nitidus, postice parce punctatus, parapsidis brevissimis. Scutellun vage punctatum. Metathorax confertim punctatus, imperfecte areolatus, areola semiovali. Abdomen postpetiolo confertissime punctato, gastrocœlis linearibus, obsoletis, segmento 2:o crebre punctato, sequentibus sensim lævioribus. Terebra longitudine $^1/_3$ abdominis vel ultra. Pedes postici coxis nudis, punctatis.

Funnen i bägge könen vid Stehag af C. MÖLLER 1882. Hanarne ej så sällsynta, funna vid Lund (THOMSON) och Tvedörra.

Eurylabus larvatus GRAV.

Niger pedibus rufo-flavis, palpis, mandibulis, apice genarum late, maculis 2 clypei et media faciei, orbitis internis, antennarum annulo et scapo subtus, scutello, macula ante- et infra-alari, maculis pro- et mesosterni duabusque metathoracis, coxis anticis et posterioribus superne albis. ♂. Long. 23 m.m.

Ichneumon larvatus GRAV. Ichn. europ. I. 160.

Eurylabus larvatus ♀ WESM. Ot. 55; HOLMGREN. Ichn. sv. 2. 203.

Parum nitidus, punctatus. Caput pone oculos dilatatum, genis tumidis, scrobiculis antennalibus magnis, profundis. Antennæ longæ, setaceæ. Mesothorax robustus, altus. Metathorax brevis, rugosus, distincte areolatus et bituberculatus. Alæ læviter infumatæ, stigmate, radice et squamula nigris, areola superne clausa. Abdomen confertim punctatum, apice nitido, postpetiolo aciculato-punctato apice lævi, gastrocœlis minoribus parum profundis. Pedes longi graciles. Styli anales magni et lati.

Ett exemplar taget vid Stehag, Juni 1881, af C. MÖLLER.

Cryptus quadriguttatus GRAV.

Niger, antennarum flagello basin versus, femoribus tibiisque rufis, harum posticis nigricantibus basi rufa, tarsis fuscescentibus, posticis nigris; annulo antennarum niveo; squamulis alarum, scu-

tello et macula magna segmenti septimi flavo-albidis. ♀. Long. 13 m.m.

Cryptus quadriguttatus GRAV. Ichn. europ. 2. 479.

Caput transversum, dense subtiliter punctatum. Antennæ tenues, basin versus læviter attenuatæ, articulo 2:o flagelli 3:o sesqui longiore. Mesothorax punctatus, parapsidis distinctis, supra medium extensis, prosterni lateribus striatis, epomiis acute elevatis, Metathorax scabro-punctatus, costulis transversis completis, area basali nitida lævi. Abdomen petiolo plano nitido, postpetiolo rude et vage punctato, segmentis dense punctatis. Terebra longitudine $^1/_2$ abdominis. Pedes graciles.

Funnen vid Wadstena af G. ENGSTRÖM.

Arten hör till slägtet *Hoplocryptus* THOMSON. Opuscula entom. Fasc. V.

Clypta genalis n. sp.

Femina: nitida, crebre punctata, albido-pubescens, nigra; pedibus læte rufis, coxis et basi trochanterum nigris, posticorum tarsis apiceque tibiarum nigro-fuscis; pronoti callo cum radice alarum flavis, harum stigmate fusco-testaceo; genis emarginatis; terebra abdominis longitudine. Long. 10—12 m.m.

Mas: corpore minore et graciliore, flagello antennarum rufescente. Long. 8—10 m.m.

Caput transversum, pone oculos angustatum, concinne punctatum. Frons inermis, parcius punctata. Genæ emarginatæ, costa elevata reflexa. Mesothorax sine parapsidis crebre punctatus. Metathorax regulariter areolatus, parce fortiter punctatus. Abdomen (♀ latum), basi parce apicem versus crebre punctatum, petiolo subquadrato vel latitudine nonnihil longiore (♂) distincte marginato, carinis basalibus ad medium extensis; segmentis transversis 2—4 lineis obliquis fortiter impressis et variolis distinctis. Unguiculi validi, distincte pectinati.

Denna nya art, hvilken i följd af kindernas konstruktion kommer närmast *G. flavolineata* GRAV, har jag funnit i flera exemplar å Kämpinge ljung i Augusti månad under åren 1869—71.

*

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Af Dr. Gustav L. Mayr, Wien:

MAYR, GUSTAV L., Beitrag zur geographischen Verbreitung der Tingideen. (Verhandl. z. b. Ges. Wien, Jahrg. 1858.)

———, Myrmecologische Studien. (Ibid. 1862.)

———, Formicidarum Index synonymicus. (Ibid. 1863.)

———, Diagnosen neuer Hemipteren. (Ibid. 1864.)

———, Diagnosen neuer und wenig gekannter Formiciden. (Ibid. 1866.)

———, Neue Formiciden. (Ibid. 1870.)

———, Die Belostomiden. (Ibid. 1870.)

———, Die europäischen Encyrtiden. (Ibid. 1875.)

———, Die Chalcidier-Gattung *Olinx*. (Ibid. 1877.)

———, Formiciden. Gesammelt in Brasilien von professor TRAIL. (Ibid. 1877.)

———, Arten der Chalcidier-Gattung *Eurytoma* durch Zucht erhalten. (Ibid. 1878.)

———, Beiträge zur Ameisen-Fauna Asiens. (Ibid. 1878.)

———, Ueber die Schlupfwespengattung *Telenomus*. (Ibid. 1879.)

———, Beschreibung einer neuen Gallwespe: *Andricus Adleri*. (Sitzungsber. z. b. Gesellsch. Wien. Jahrg. 1880, Bd. 30.)

———, Myrmecologische Beiträge. (Sitzungsber. Ak. Wissensch. Jahrg. 1866, Bd. 53.)

———, Formicidae novogranadenses. (Ibid. Jahrg. 1870, Bd. 59.)

———, Adnotationes in monographiam formicidarum indo-neerlandicarum. (Tijdschrift voor Ent. Dl. 10, 1867.)

———, Die ameisen Turkestan's gesammelt von A. FEDTSCHENKO. (Ibid. Dl. 23.)

———, Formicidae novae americanae collectae a prof. P. DE STROBEL. (Ann. soc. nat. Modena. 1868.)

———, Formicidae borneenses collectae a J. DORIA et O. BECCARI in territorio Sarawak annis 1865—1867. (Mus. civ. nat. Genova vol. 2, An. 1872.)

———, Die europäischen Cynipiden-Gallen mit Ausschluss der auf Eichen vorkommenden Arten. Wien 1876.

———, Die europäischen Arten der gallenbewohnenden Cynipiden. (Communal-Oberrealschule im I. Bezirke. Jahresber. 21, Wien 1882.)

———×———

NEKROLOG.

Nils Edward Forssell.

Den Entomologiska Föreningen har nyligen förlorat en af sina varmast intresserade medlemmar, föreståndaren för Veterinärinrättningen i Skara, professorn, riddaren af Kgl. Nordstjärne- och Wasa-ordnarne, medicine-heders-doktorn NILS EDWARD FORSSELL, som afled i Karlsbad den 5 Juni 1883 kl. 4,45 f. m. vid nära 62 års ålder af akut inflammation i magsäcken, ådragen under resan till Karlsbad, sannolikast under den stormiga färden öfver Östersjön.

Professor FORSSELL var född i Vestmanland den 31 Augusti 1821 och egnade sig till en början åt farmaceutiska studier samt aflade 1840 i Södertelje farmacie-studiosi examen. Antagen 1844 till elev vid veterinärinrättningen i Stockholm, som då egde till föreståndare den framstående veterinären, öfverdirektören S. A. NORLING, utexaminerades FORSSELL från nämda läroverk såsom djurläkare 1847. Redan sistnämda år blef han anstäld såsom adjunkt och andre lärare vid veterinärinrättningen i Skara samt tjänstgjorde derjämte under åren 1852—1857 såsom länsveterinär i Skaraborgs län. Han förordnades 1856 till andre lektor och 1858 till föreståndare och förste lektor vid nämda veterinärinrättning, för hvars bestånd och utveckling han allt sedan kraftigt och verksamt med outtröttligt nit arbetat, och öfver hvars verksamhet och förvaltning han årligen sedan 1861 afgifvit tryckt berättelse. Han utgaf åren 1865—1866 Skara veterinär-inrättnings tidskrift och har skrifvit en mängd tidskriftsuppsatser och afhandlingar på veterinärvetenskapens område. FORSSELL erhöll

vid Upsala universitets jubelfest 1877 hedersdiplom såsom medicine doktor, en utmärkelse som gladde honom mycket och hvaraf han gjort sig väl förtjänt genom sina vetenskapliga sträfvanden i många riktningar, samt tilldelades 1880 professors titel. Han har företagit flera resor i vetenskapliga ändamål, såsom till Portugal och Brasilien 1846—1847, till England och Skotland (med statsanslag) 1857 samt till Danmark, Holland, Belgien och Frankrike 1866. Af svenska läkaresällskapet var han medlem samt hedersledamot af K. Veterinärsällskapet i London m. fl. lärda samfund.

Under många år led den verksamme mannen af sockersjuka (Diabetes mellitus). Sin egen sjukdoms historia och huru han funnit för sin del bäst att ordna dieten med afseende på denna sjukdom och dess behandling skildrade han i ett föredrag inom medicinska sektionen af Skandinaviska Naturforskaremötet i Stockholm i Juli 1880. Detta föredrag, som väckt mycken uppmärksamhet, har sedan af honom särskildt utgifvits. Sockersjukan förorsakade tyvärr, att han under senare åren af sitt lif led af småningom tilltagande svart starr, till följd hvaraf han förlorade synförmågan å högra ögat, under det å det venstra samma sjukliga process började uppstå, så att fullkomlig, obotlig blindhet snart varit att befara. Då professor FORSSELL således numera var urståndsatt att fullgöra sina åligganden vid veterinärinrättningen, beviljade innevarande års riksdag, med afseende å FORSSELLS långvariga, förtjänstfulla och nitiska verksamhet vid nämda läroverk, åt honom en årlig pension efter afskedstagandet till belopp af 3,200 kronor, men beslutet härom hann icke att före hans död expedieras.

Professor FORSSELL hade för afsigt att för sina återstående dagar till hösten bosätta sig i hufvudstaden, men döden tillintetgjorde beklagligen denna hans afsigt.

NILS EDWARD FORSSELL var född till naturforskare. Hans iakttagelseförmåga var skarp och han hade ögat ständigt öppet för naturens företeelser. Naturen älskade han oändligen varmt af hela sin själ, och han egde ingen större fröjd än att få göra utflykter till de herrliga nejderna å Westergötlands siluriska berg såsom Kinnekulle, Billingen, Mösse- och Alle-berg, o. s. v. Den som med innerlig saknad skrifver dessa rader har haft många

tillfällen att erfara, huru införlifvad FORSSELL var med naturen och huru lycklig han var i dess sköte. Också belönades ofta hans forskningsnit af alma mater natura. Han gjorde nämligen ofta vackra fynd af sällsynta petrifikater, växter och insekter, och han har riktat många offentliga och enskilda samlingar med värdefulla bidrag.

Entomologien var jämte botaniken hans käraste sysselsättning å den tid, som kunde blifva öfrig från hans trägna ämbetsverksamhet. Hans otroliga järnflit och hans starka ordningssinne samt förmåga att taga vara på tiden läto honom medhinna långt mera än andra. Den tidiga morgonstunden, medan ännu alla andra hvilade i sömnens ro, fann honom vid arbetsbordet. Det var då som han bestämde och ordnade sina samlingar af insekter, blommor och petrifikater m. m. Det var en svår pröfning för honom, då ögonen började neka sin tjänst, så att han icke längre kunde fortfara med sina naturhistoriska studier. Hans iakttagelser inom insekternas verld, rörande deras utveckling och lefnadsförhållanden, voro mångfaldiga, och hans förfarenhet härutinnan var vida bekant inom den provins, der FORSSELL företrädesvis verkat, så att förfrågningar rörande insekthärjningar och andra förhållanden i samband med insekters uppträdande ofta stäldes till honom af ortens landtbrukare och andra, som dertill hade anledning. Det var FORSSELL ett stort nöje att, så vidt hans vetande och erfarenhet räckte, lemna utredning och svar på de framstälda frågorna. Det är att beklaga, att hans rön och iakttagelser icke blifvit af honom samlade och utgifna, men han ansåg sjelf sina iakttagelser icke förtjäna offentliggörande. FORSSELL var en bland dem, som tidigast väckte tanken på bildandet af en Entomologisk Förening i Stockholm och han utvecklade denna tanke ofta i bref och samtal med vänner af entomologien, och han kan med skäl sägas vara en af upphofsmännen till den nu varande Entomologiska Föreningen. Härutinnan står Föreningen i en outplånlig skuld till honom.

Hans bortgång, som väl icke kunde anses vara långt aflägsen efter en så mångårig sockersjuka, kom dock som en smärtsam öfverraskning och har lemnat ett stort tomrum i den talrika vänkretsen. Närmast sörjes han af efterlefvande fem barn, bland hvilka ende sonen nyligen med utmärkelse fullbordat sin filoso-

fiska grad och blifvit kallad till docent i botanik i Upsala. Af de fyra döttrarna äro tre gifta. Men utom af familjens medlemmar sörjes och saknas han af talrika lärjungar och icke så få beundrare. Äfven hans vedersakare i striden om Skara veterinärinrättning torde icke kunna undgå att deltaga i den gärd af aktning, som, *ære perennius*, skall ständigt omhägna den ovanligt begåfvade mannens minne.

Oskar Th. Sandahl.

SPECIES NOVAS GENERIS GYPONÆ
QUÆ IN MUSEO ZOOLOGICO CÆSAR. VINDOBONENSI ASSERVANTUR

DESCRIPSIT

JACOBUS SPÅNGBERG.

Versanti mihi abhinc paucos annos Vindobonæ, ubi insecta, quæ in Museo Zoologico Cæs. urbis illius asservantur, inspicere et perqvirere studebam, aliquot species insectorum, nondum descriptas, ALEXIS FREDERICUS ROGENHOFER, custos ejus Musei præclarissimus, describendas tradidit, quas hoc opusculo meo describere conabor. Pro magna benevolentia, quam doctissimus ille vir mihi hac in re præstitit, ei gratiam quam maximam habeo semperque habebo.

Gypona insignis n. sp.

Pallide straminea, dorso abdominis subaurantiaco, margine antico capitis obscuriore, in fuscescentem colorem vergente; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis vix longius remotis, fere æque longe distantibus; alis sublacteis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice distincte bisinuato, lobo medio sat lato postice leviter sinuato.

♀: long. corp. 12 mill., long. corp. c. tegm. 14 mill., lat. 4 mill.

Patria: Brasilia.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos vix duplo longiore, ocellis inter se quam a basi verticis fere duplo longius distantibus. Pronotum fere dimidio longius quam vertex, marginibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.[1]

Gypona obesa n. sp.

Sordide subolivaceo-flavescens, subtus pallidior, margine antico capitis parteque scutellari tegminum obsolete rufescente-testaceis; areolis tegminum lituris vel maculis párvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se et ab oculis fere æque longe remotis; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo ad latera duplo longiore quam penultimo, in medio breviore quam penultimo, apice in medio profunde emarginato-sinuato et ad latera sinubus duobus sat magnis instructo, lateribus sinus medii illius emarginati postice subsinuatis.

♀: long. corp. 10,5 mill., long. corp. c. tegm. 11,5 mill., lat. 5 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque depressum, structura verticis, pronoti scutellique eadem ac in congeneribus, ocellis subtestaceis, ab apice verticis quam a basi fere duplo longius remotis, inter se quam a basi fere duplo longius distantibus.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.

Gypona unicolor Stål

var. nigro-dorsalis n. v.

Flavescente-virescens, subtus cum pedibus paullo pallidior; segmentis dorsalibus abdominis in medio maculis nigris, postice apicem versus magnitudine decrescentibus ornatis; alis hyalinis.

Hæc species etiam in museo Holmiensi asservata.

---

[1] Refero ad meum opusculum: *Species Gyponæ Generis Homopterorum* (Bih. Vet. Ak. Handl., tom. 5, n:o 3. 1878).

Gypona approximata n. sp.

Sordide flavescente-subolivacea, subtus cum pedibus aliquanto pallidior; vittis sex verticis, octo pronoti flavescentibus, subaurantiacis; macula parva punctiformi utrimque paullo ante medium pronoti pone oculos nigro-fusca; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice subtruncato, levissime trisinuato.

♀: long. corp. 12,5 mill., long. corp. c. tegm. 13 mill., lat. 5 mill.

Patria: Brasilia?

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice distincte striato, striis mediis interocellaribus longitudinalibus, fere parallelis, striis ceteris oblique subtransversis, inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere dimidio longiore; ocellis flavescentibus, pone medium verticis positis, ab oculis quam a basi fere dimidio longius distantibus, inter se quam a basi duplo longius remotis. Pronotum fere duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere plus dimidio longioribus. Tegmina venis longitudinalibus utrimque punctulatis, præsertim basin versus, areolis lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis.

Hæc species ad divisionem EEE pertinet.

Gypona fallax n. sp.

Sordide subtestaceo-flavescens, abdomine ad maximam partem, margine exteriore corii subtus pedibusque magis minusve testaceis; vittis sex verticis, octo pronoti flavescente-aurantiacis; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis aliquanto longius remotis, inter se quam a basi verticis fere dimidio longius distantibus; alis pallide fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice truncato, in medio leviter emarginato.

♀: long. corp. 11 mill., long. corp. c. tegm. 13 mill., lat. 4 mill.

Patria: ?

Caput supra subtusque depressum, vertice medio quam ad oculos vix duplo longiore. Pronotum fere dimidio vix duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus.

Hæc species ad divisionem EEE pertinet.

Gypona liturata Stål.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice ad latera leniter sinuato lobis lateralibus interioribus productis, majoribus quam exterioribus, in medio trisinuato lobis duobus mediis multo minoribus quam lobis lateralibus interioribus.

♀: long. corp. 12,5 mill., long. corp. c. tegm. 13,5 mill., lat. 4 mill.

Gypona liturata Stål, Rio Jan. Hem., tom. 2, p. 45 (1862) ♂. — Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., tom 5, N:o 3, p. 27 (1878) ♂.

Patria: Brasilia.

Gypona Germari Stål.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice sat late sinuato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona Germari Stål, Stett. E. Z. 25, p. 84 (1864) ♂. — Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 26 (1878) ♂.

Patria: Mexico.

Gypona ruficauda n. sp.

Subolivaceo-flavescens, subtus cum pedibus pallidior; dorso abdominis rufo-aurantiaco; apice venarum clavi fusco; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud

venoso-reticulatis; ocellis fere ad medium verticis positis, inter se quam ab oculis aliquanto longius remotis; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, prope medium quam ad latera aliquanto longiore, apice in medio profunde emarginato, ad latera truncato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque paullo depressum, apice obtuso, margine antico rotundato, vertice medio quam ad oculos paullo longiore, ocellis inter se quam a basi verticis fere dimidio longius distantibus. Pronotum vix duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus.

Hæc species ad divisionem H pertinet, *Gyp. chilensi* simillima et affinis, segmento ventrali ultimo feminæ, vertice minus producto et attenuato, colore abdominis præsertim facile distinguenda.

Gypona pulchra Spbg.

Mas segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice subrotundato-truncato.

♂: long. corp. 7 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona pulchra Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 32 (1878) ♀.

Patria: Bogota.

Hæc species variat colore: vertice, pronoto scutelloque magis minusve virescentibus, margine antico verticis fusco.

Gypona gracilis n. sp.

Sordide flavescente-straminea; vertice et pronoto remote maculis parvis vel punctis sanguineis irroratis, facie fere tota, lateribus pectoris, pedibus partim, apice venarum clavi venulisque transversis duabus discoidalibus corii fuscescentibus; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud

venoso-reticulatis; ocellis aliquanto ante medium verticis positis, inter se quam ab oculis plus duplo longius remotis; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice bisinuato, lobo medio subtruncato vel levissime emarginato.

♀: long. corp. 6 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Patria: Rio Janeiro.

Caput supra subtusque vix depressum, apicem versus sensim leviter attenuatum, margine antico rotundato; vertice transversim striato, in medio quam ad oculos paullo longiore, structura verticis, pronoti et scutelli eadem ac in congeneribus; ocellis a basi verticis quam ab oculis aliquanto longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis ac posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem I pertinet.

Gypona adspersa Stål.

Mas segmento ventrali ultimo ad latera vix æque longo ac penultimo, in medio aliquanto longiore quam penultimo, apice rotundato.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10,5 mill., lat. 3,5 mill.

Gypona adspersa Stål, Öfvers. Vet. Ak. Förh. 1854, p. 252. ♀. — Spångberg, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 67 (1878) ♀.

Patria: Mexico.

Gypona Dohrni Stål.

Mas segmento ventrali ultimo plus dimidio (fere duplo) longiore quam penultimo, margine postico fortiter rotundato in apice ipso leniter truncato.

♂: long. corp. 6,5 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona Dohrni Stål, Stett. E. Z. 25, p. 82 (1864) ♀. —

SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 62 (1878) ♀.

Patria: Mexico.

Gypona modesta n. sp.

Sordide flavescente-grisea, subtus cum pedibus sordide subferrugineo-flavescens; maculis duabus parvis basalibus verticis, pone ocellos positis, angulis basalibus scutelli nigro-fuscis; vertice, pronoto scutelloque plus minusve ferrugineo-irroratis; areolis tegminum, apicalibus exceptis, lituris vel maculis parvis punctiformibus nigro-fuscis ornatis; ocellis inter se quam ab oculis longius distantibus, aliquanto ante medium verticis positis; alis fusco-hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo in medio fere dimidio longiore quam penultimo, ad latera fere æque longo ac penultimo, apice trisinuato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Illinois.

Caput rotundatum, vertice medio quam ad oculos fere dimidio longiore, ocellis ab oculis et a basi verticis æque longe distantibus. Pronotum fere duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis et posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona megalops n. sp.

Simillima *G. australi* SPÅNGB. quoad colorem omnino obscurior, segmento ventrali ultimo feminæ fere dimidio longiore quam penultimo, apice leviter bisubsinuato, medio lobo longiore et angustiore quam in *Gyp. australi*, producto, apice truncato, vix vel haud emarginato; oculis in longitudinem majoribus quam intervallo inter hos et ocellos.

Mas ignotus.

♀: long. corp. 7,5 mill., long. corp. c. tegm. 9,5 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia et Paraguay.

Hæc species, *Gyp. australi* Spbg. simillima et affinis, notis supra illatis facile distinguenda, areolis tegminum sat dense fusco-maculatis, ocellis inter se quam ab oculis longius remotis, aliquanto ante medium verticis positis instructa. Pronotum plus duplo longius quam vertex.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona Rogenhoferi n. sp.

Dilute et sordide subferrugineo-flavescens, vertice, pronoto medio, scutello, facie, partibus pectoris pedibusque magis minusve fuscis vel nigris; tegminibus sordide flavescente-albidis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis fuscis ornatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis longius distantibus; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice ad latera sat profunde sinuato, lobo medio sat lato, rotundato, in ipso apice emarginato.

♀: long. corp. 13 mill., long. corp. c. tegm. 16 mill., lat. 5 mill.

Patria: Rio Janeiro.

Caput sat rotundatum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos distincte longiore; ocellis ab oculis quam a basi verticis plus duplo longius remotis. Pronotum fere duplo et dimidio longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus.

Hæc species ad divisionem NN pertinet.

Gypona fraudulenta n. sp.

Dilute et sordide flavescens, supra subtusque maculis majoribus vel minoribus irregularibus, fuscescentibus ornata, areolis tegminum venisque hic illic fusco-maculatis; ocellis vix pone medium verticis positis, inter se et ab oculis fere æque longe remotis; alis pallide fuscescentibus, subhyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice bisinuato, lobo medio sat lato, postice subtruncato.

♀: long. corp. 6,75 mill., long. corp. c. tegm. 7,5 mill., lat. 2,5 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus valde attenuatum, vertice subtiliter punctato-ruguloso, medio quam ad oculos plus duplo longiore; ocellis inter se quam a basi verticis fere dimidio longius remotis. Pronotum paullo longius quam vertex, transversim striatum et distincte punctatum, antica et lateralibus partibus subtilissime punctato-rugulosis, marginibus lateralibus anticis quam posticis paullo longioribus.

Hæc species ad divisionem LL pertinet.

Gypona placida n. sp.

Dilute ferruginea vel fusca, vertice et pronoto sordide subferrugineo-flavescentibus, illo parteque antica pronoti fusco-maculatis, parte cetera pronoti fusco-irrorata; tegminibus fuscis sordide albo-lituris et albo-maculatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se et ab oculis fere æque longe distantibus; alis fuscescentibus.

Mas segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice rotundato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9,5 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia?

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos plus dimidio longiore, ocellis ab oculis quam a basi fere duplo longius remotis. Pronotum aliquanto, vix dimidio longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis ac posticis fere æque longis, forma et structura eadem ac in congeneribus.

Hæc species ad divisionem LL pertinet.

SVENSK-NORSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1882.

I Sverige och Norge tryckta arbeten.

AAGAARD, AAGE, Om græshoppernes sang. — Christiania Naturen B. 6. 1882. sid. 151—152.

AURIVILLIUS, CHR., Recensio critica Lepidopterorum Musei Ludovicæ Ulricæ, quæ descripsit Carolus a Linné. Cum tabula colorata. — Stockholm Vet. Akad. Handl. B. 19 n:o 5. 1882. 188 sid. 1 tab. col.

———, *Orchestes populi* L. såsom skadedjur. — Ent. Tidskr. Årg. 3 Sthm. 1882, sid. 30. Résumé sid. 100.

———, Om *Trochilium melanocephalum* (DALM.) — Ent. Tidskr. Årg. 3. Sthm. 1882, sid. 121—122. Résumé sid. 160.

——— & SCHÖYEN, W. M., Svensk-Norsk Entomologisk Literatur 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, Sthm., 1882, sid. 91—93.

BI-TIDNING, Östergötlands. Afsedd för nybörjare i biskötsel. Utgifven af P. A. JOHANSSON. Årg. 2, Linköping, 1882, N:o 1—12, sid. 1—

———, Svensk, för år 1882. Egnad uteslutande åt biskötsel. Redaktör och utgifvare HJALMAR STÅLHAMMAR. Årg. 3, Göteborg, 1882, 8:o, N:o 22—23. Januari—December. 100 sid.

CARLBERG, Medel mot myror. (Levisticum officinale). — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 31.

HANSSON, C. A., Anteckningar om norra Bohusläns Rätvingar. — Öfvers. K. Vet. Akad. Förh. B. 39: 7, 1882, sid. 81—84.

HOLMGREN, A. E., Trädgårdens skadedjur. Handbok för landtbrukare och trädgårdsodlare. I. Insekter. Häft. 2. Stockholm, 1882, 8:o, sid. 73—154 (innehållande skalbaggar och tvåvingar).

———, Några iakttagelser rörande *Simyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel. — Ent. Tidskr., Årg. 3, 1882. Sthm. sid. 87—89. Résumé sid. 104.

———, Några ord om jordlopporna. — Stockholm Sv. Trädg. För. Tidskr. 1882, sid. 93—94.

LAMPA, SVEN, *Hadena unanimis* TR. funnen i Sverige. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 31—32. Résumé sid. 100.

L(INDGREN), E., Skadar vinterkölden insekter? — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 48.

MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, *Tanypus*. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 83—86. Résumé sid. 103.

MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 179—181. — 5 n. spec.

———, Bidrag till kännedomen om parasitlifvet i galläplen och dylika bildningar. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 182—186. Résumé sid. 205.

O—N, Sätt att förekomma spinn. — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 81.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 1—6. Résumé sid. 94—99.

———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsterna den 4 Mars, 29 April, 30 Sept. och 14 Dec. 1882. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 7—8, 123—126, 195—203. Résumé sid. 209—216.

———, Nekrolog. NIKLAS WESTRING. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 9—12. Résumé sid. 99.

———, Meddelande om *Zerene hyale*. Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 12.

SCHNEIDER, J. SPARRE, Oversigt over de i Nedenæs amt bemærkede Lepidoptera. — Christiania Vid.-Selsk. Forhl. 1882, N:o 2, sid. 1—129.

SCHÖYEN, W. M., Nye Bidrag til Kundskaben om det arktiske Norges Lepidopterfauna. 1. 2. — Tromsö Museums årshft. IV, sid. 71—100; V, sid. 1—63.

———, Ogsaa om græshoppernes sang. — Christiania Naturen B. 6. 1882, sid. 187—188.

———, Bemærkninger om *Lycæna Argus-Aegon*-gruppen. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 33—62. Résumé sid. 100—102.

SILFVERSTOLPE, GUST., Berättelse om sammanträde af Biskötareföreningen i Stockholms län den 20 Oktober 1882. Stockholm, 1882, 8:o, 14 sid.

SPÅNGBERG, J., Om *Parnassius Mnemosyne* L. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 152. Résumé sid. 161.

———, Nekrolog. AUGUST WILHELM MALM. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 157—159. Résumé 161—162.

STOLPE, HJ., Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 127—151. Résumé sid. 160—161.

THEDENIUS, K. FR., Om *Cidaria olivata* W. V. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 81—82. Résumé sid. 103.

WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (Forts.) — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 13—30. Résumé sid. 99.

———, Förteckning på de Ephemerider, som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 173—178. Résumé sid. 204—205.

X, Om Biskötsel. Göteborg, 1882, 8:o, 4 sid.

I utlandet tryckta uppsatser:

THORELL, T., Descrizione di alcuni aracnidi inferiori dell' archipelago Malese. — Genova Ann. Mus. Civico Stor. Nat. Vol. 18 1882, pg. 21—69. t. 4, 5, 6. — Separat. Genova 1882, 53 pg., tab. 4—6.

Bihang.

Utländingars i Sverige och Norge tryckta uppsatser 1882.

BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 90.

HUSEMANN, TH., *Blatta orientalis*. — Farmaceut. Tidskr., Sthm., 1882, sid. 225—230, 241—243. (Öfvers. fr. Tyskan).

REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera. I. Stockholm. 1882, 8:o, sid. 1—106. (Separat från Ent. Tidskr. B. 1—3, 1880—1882).

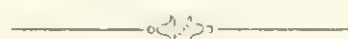
———, Hemipterologiska meddelanden. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 63—64, 191—194. Résumé sid. 102—103, 208—209.

———, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (Forts.) — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 65—81, 105—121, 163—172. Résumé sid. 103.

———, Entomologiska meddelanden från Societas' pro Fauna et Flora Fennica sammanträden åren 1880 och 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 153—156. Résumé sid. 161.

SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 187—190. Résumé sid. 205—208.

Chr. Aurivillius.

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1882.

I Finland publicerade arbeten:

REUTER, O. M., Ad cognitionem Heteropterorum Africae occidentalis. — Öfv. Finska Vet.-Soc. Förh. XXV, s. 1—43.

———, Monographia generis *Oncocephalus* KLUG proximeque affinium. — Act. soc. scient. fenn. XII, s. 673—758. 4:o. c. 3 tabb.

I utlandet publicerade afhandlingar:

REUTER, O. M., Genera nova Hemipterorum I, II. — Wiener ent. Zeitung I, s. 89—91, 111—112.

———, Eine neue Eusarcoris-Art aus dem Caucasus. — Wien. ent. Zeit. I, s. 113—114.

———, Note sur le *Malacotes Mulsanti* REUT. — Revue d'Ent. I, s. 136—137.

———, Sur le genre *Schizoptera* FIEB. — Rev. d'Ent. I, s. 162—164.

REUTER, O. M., Description d'une nouvelle espèce d'Hémiptère. — Bull. soc. ent. de France 1882, s. 161.

———, *Tetrodontophora* n. g. (Subf. *Lipurinae* TULLB.) — Sitzungsber. Akad. Wiss. Wien. Bd. 86, s. 184.

———, Ueber die Gattungsnamen *Cimex* und *Acanthia*. — Wien. ent. Zeit. I, s. 301—306.

———, Eine neue *Cimex*-Art aus der Wiener-Gegend. — Wien. ent. Zeit. I, s. 306—307.

———, *Labops Putoni* n. sp. Capsidarum e Gallia. — Rev. d'Ent. I, s. 277—278.

E. Bergroth.

RÉSUMÉS.

(P. 59 du texte suédois.)

Séance de la Société entomologique, du 28 avril 1883.

La Société avait été invitée à tenir sa deuxième séance ordinaire de l'année chez l'un de ses membres les plus zélés et les plus appréciés d'elle, M. W. MEWES, ancien conservateur de musée, à son domicile, rue de Kammakaregatan, No 55.

Le Président, M. SANDAHL, présente la première livraison de l'année du Journal d'entomologie, sortie de presse le même jour, et qui est distribuée aux assistants.

Sont nommés membres de la Société: MM. le lieutenant ROLF ALRIK LINDBOHM, le professeur CARL CURMAN, et le Dr FREDRIK BJÖRNSTRÖM, membre de l'Administration médicale.

Le Président soumet une circulaire en français aux membres étrangers, qui est approuvée.

Il est ensuite montré une collection de coléoptères donnée par M. CARL MÖLLER (Wedelsbäck, Scanie), et la *Ranatra linearis* L., présent de M. O. GUINCHARD.

L'assemblée laisse au bureau la fixation du jour et de l'endroit de la réunion ordinaire du printemps de la Société aux environs de Stockholm.

M. MEWES montre le magnifique Bombycide *Saturnia Isabella,* dont il esquisse le développement. Ce grand et rare papillon de nuit espagnol, brillant d'un éclat d'émeraude, et nommé d'après la reine Isabelle, fut découvert, il y a quel-

ques années, dans la Sierra Guadarama, où il vit au sommet de la couronne d'une espèce de pin. Les exemplaires exhibés par M. Mewes, un mâle et une femelle, sont probablement les premiers de l'espèce qui soient arrivés en Suède.

M. Mewes fait ensuite voir un grand nombre d'exemplaires de *Papilio Machaon* L., tous éclos chez lui, depuis le commencement de février, de chrysalides recueillies en Värmland par M. G. Stenström (Gårdsjö, Borgvik). Au point de vue de la coloration, les chrysalides étaient de deux espèces, mais cette différence ne fut pas reconnue se trouver dans un rapport déterminé avec le sexe des papillons éclos.

M. le professeur Holmgren étant empêché d'assister à la séance par un voyage en sa qualité d'entomologiste de l'Académie d'agriculture, M. le professeur Aurivillius communique en son nom les observations suivantes:

M. Holmgren a trouvé, l'année dernière, à Ingarön (île de la Baltique à 30 kilom. à l'est de Stockholm), la guêpe assez rare en Suède, *Vespa austriaca*, comme parasite ou invitée chez une congénère, *V. germanica*. Cette circonstance permet d'expliquer sans peine pourquoi l'on n'a jamais découvert de nid de *V. austriaca*, ni d'ouvriers de cette espèce de guêpe. Elle reçoit un logement gratuit chez une bonne amie, et il lui est par conséquent parfaitement inutile d'employer des ouvriers pour s'édifier une demeure. Toutefois, les hôtes de cette guêpe n'ont du moins pas la charge de sa progéniture, ce qui est au contraire le cas de certains bourdons parasites, lesquels non seulement profitent d'un logement gratuit, mais laissent en outre la charge de leur descendance aux vrais propriétaires.

M. Holmgren est arrivé dans ces derniers temps à l'opinion que les ravages de la maladie des pommes-de-terre peuvent être mis jusqu'à un certain point en relation avec l'apparition en masses de pucerons sur les rameaux de ce végétal. Il croit pouvoir admettre comme probable qu'en perçant de leur trompe l'épiderme de la plante, ils fournissent une plus grande facilité au spore du champignon *Phytophthora infestans*, produisant la maladie, de pénétrer dans l'intérieur par les petites plaies dues aux pucerons. M. Holmgren a cru trouver aussi que la »rogne»

des tubercules de pommes-de-terre, produite par un champignon, se trouve dans une certaine relation avec un *Elater* ou une espece de taupin, qui attaque la pomme-de-terre, et la rend plus réceptible au »champignon de la rogne». La discussion très vive qui s'élève à ce sujet, trahit une divergence sensible d'opinions.

M. Sv. Lampa montre un nouveau papillon à aîles transparentes nouveau pour la Suède, *Sesia asiliformis*, pris, il y a bien des années, dans l'île d'Öland par feu M. le professeur Boheman, et découvert récemment parmi les exemplaires d'une espèce voisine, à l'occasion de la révision générale qui se fait actuellement des Lépidoptères suédois au Musée de l'État.

M. Lampa mentionne ensuite, d'après un journal américain, »Papilio», que l'on a réussi, en Amérique, à élever des larves au moyen de feuilles séchées par la pression des végétaux servant de nourriture aux larves respectives. A l'emploi des feuilles, on les trempe d'abord quelque temps dans de l'eau, puis on les essuye soigneusement. Si cette donnée se confirme, elle aura supprimé une grande difficulté dans la nourriture des larves pendant un voyage.

M. Aurivillius rend compte des recherches les plus récentes sur la manière dont les mouches et autres insectes fixent leurs pattes pendant leurs promenades sur nos vitres, au plafond de nos demeures, etc. On a cru découvrir que cette faculté des insectes mentionnés n'est pas due, comme on l'avait supposé jusqu'ici, à un appareil de suction placé sous la patte, mais à un liquide collant, distillé de petites glandes, fixées aux poils entourant la patte sous forme de couronne.

M. Aurivillius mentionne ensuite qu'on est actuellement disposé en Allemagne à nier l'existence, chez les abeilles, de la parthénogèse dont on était généralement convaincu jusqu'ici.

A la proposition de M. Mewes, M. le major Alexandre de Homeijer, entomologiste allemand distingué, est nommé membre étranger de la Société.

Oskar-Th. Sandahl.

(P. 62 du texte.)

Sven Lampa: *Pour les éleveurs de larves.*

Comme M. Lampa a donné, à la séance du 28 avril 1883 de la Société entomologique, un résumé de cet article, et que l'essence en a été reproduite à la page précédente (116), nous nous contentons d'y renvoyer le lecteur.

(P. 63—88 du texte.)

J. Sparre-Schneider: *Contributions ultérieures à la connaissance de la Faune Lépidoptérologique du Syd-Varanger.* (Avec un croquis de carte.)

Dans un article très intéressant, qui mériterait, à plus d'un égard, d'être traduit en son entier, M. J. Sparre-Schneider fait un nouvel apport à la connaissance de la Faune Lépidoptérologique des contrées entourant les rives méridionales du Varangerfjord (golfe de Varanger), c.-à-d. des régions, relativement peu connues encore, situées à l'extrémité NE. de la Norvége du côté de la Mer glaciale, entre la Finlande et la Russie.

Dans la 4me livraison (p. 71—100) du »Musée de Tromsö», M. W.-M. Schöyen donnait la liste de 132 espèces de Lépidoptères (84 Macro-Lépidoptères et 48 Micro-Lépidoptères) trouvés, soit par lui et M. Sparre-Schneider autour d'Elvenæs (Syd-Varanger), au milieu de juillet 1878, soit, pendant les 5 dernières années, par M. le pasteur G. Sandberg dans les mêmes régions. Grâce à un nouveau voyage de MM. Sparre-Schneider et Sandberg, les 9—18 juillet 1882, le long du Pasvik-elv (rivière de Pasvik), qui porte à la Mer Glaciale les eaux du grand lac Enare, situé en deçà du 69° de lat. N., le nombre des Lépidoptères connus du Syd-Varanger s'élève désormais à 151 espèces, soit à 19 de plus que dans la liste mentionnée de M. Schöyen. De ces 19 espèces nouvelles pour la faune en question, précédées d'une astérisque dans la liste (*Fortegnelse* etc.) que l'on

trouvera aux pages 73—88, plusieurs étaient restées inconnues jusqu'ici pour les régions arctiques norvégiennes; deux d'entre elles, *Agrotis* No *21) et *Acidalia* (No *32), sont en outre des espèces parfaitement nouvelles.

A l'égard de la première, trouvée, le 10 juillet, sur les terres de la ferme d'Eide, près du lac Coalme-javre, M. SPARRE-SCHNEIDER avait cru devoir lui donner provisoirement le nom d'*Agrotis comparata* MÖSCHL??, d'après la seule forme connue, venant du Labrador, mais M. MÖSCHLER écrivit plus tard à l'auteur qu'il considérait cette espèce comme un type nouveau, auquel M. SPARRE-SCHNEIDER a donné le nom d'*Agrotis gelida* SCHNEIDER, et dont on trouvera la description en latin au bas de la page 88.

Quant à la seconde espèce, *Acidalia Schöyeni* (No *32), elle fut rencontrée, pour la première fois, le 10 juillet, par M. SANDBERG près de la cataracte de Jordi-guösk, et on la retrouva dans plusieurs autres localités, quoiqu'il faille peut-être la considérer jusqu'à nouvel ordre comme une espèce passablement locale. M. SPARRE-SCHNEIDER en donne la caractéristique en latin vers la fin de la page 81 (avant le No 33).

Aux 151 types arctiques mentionnés, il en faudra bientôt ajouter un plus grand nombre encore, car M. le pasteur SANDBERG en a trouvé depuis lors, sur divers points de sa vaste paroisse, plusieurs autres, — dont quelques-unes très remarquables, — à l'égard desquelles il prépare une notice.

Il eût été fort intéressant, comme nous l'avons dit, de pouvoir suivre en détail les excursions des savants précités, excursions qui offrent un intérêt tout aussi vif au point de vue de la nature et de l'ethnographie de ces régions presque inconnues, qu'à celui de leur entomologie. Nous nous contenterons d'ajouter: que, dans l'ordre des Coléoptères, M. SPARRE-SCHNEIDER a recueilli à Svanvik (rives du Varanger-fjord) un exemplaire de *Bembidium assimile,* qui jusqu'ici n'avait été remarqué qu'aux environs de Kristiania; qu'*Astycops talpa,* espèce nouvelle pour la faune norvégienne, se trouvait en nombre sur le sable humide des rives du lac Bodse-javre, et que *Cicindela sylvatica* fut rencontrée presque jusqu'à l'extrême limite des forêts de pin.

L'auteur se réserve du reste de donner la liste de tous les Coléoptères trouvés jusqu'ici à Syd-Varanger dans un aperçu général des Coléoptères arctiques norvégiens, à la rédaction duquel il est actuellement occupé.

Disons enfin, pour le compte des malacologistes: que *Limnæa palustris* était très commune sur plusieurs points; qu'une *Limnæa stagnalis* fut trouvée aux rapides de Luesti-guösk, probablement le point le plus septentrional où on l'ait rencontrée jusqu'ici; enfin, qu'une *Succinea* fut recueillie aux bords du lac Bodsejavre et à Jordi-guösk, et une *Hyalinia* sur une île du lac mentionné.

(P. 89 du texte.)

K.-Fr. Thedenius: *Géomètre nouveau pour la Suède.*

Ce Géomètre, *Fidonia loricaria* Eversm., a été trouvé à Delsbo, dans le Helsingland, Suède du Nord, par M. Joh. Rudolphi, peintre de bâtiment, qui annonce l'y avoir rencontré en nombre. M. Thedenius pense qu'on en constatera aussi la présence sur les côtes orientales de la Suède moyenne. On ne le connaissait jusqu'à ce jour que des îles d'Aland, de la Finlande, de la Livonie, des environs de Saint-Pétersbourg, de l'intérieur de la Russie et des régions de l'Oural.

(P. 90 du texte.)

Réunion du printemps de la Société entomologique.

Le samedi 2 juin, dans l'après-midi, un grand nombre des membres de la Société entomologique se réunirent avec la Société d'histoire naturelle à l'auberge de Djurgårdsbrunn (Parc

royal). Le temps était magnifique, et l'on en profita pour faire de petites excursions dans les environs si pittoresques de cette localité. On recueillit divers papillons, coléoptères et autres insectes, on prit ensuite une collation en plein air pour profiter des charmes de l'une de ces délicieuses soirées d'été du Nord, et l'on ne rentra que fort tard dans la capitale.

(P. 91 du texte.)

G.-F. Möller: *Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède.*

Nous ne releverons, dans ce travail en latin, que les types, nouveaux *Ichneumon clavipes* n. s. (p. 92) et *Clypta genalis* n. s. (p. 95).

(P. 96 du texte.)

Liste de dons reçus, de M. le Dr G.-L. Mayer, *à Vienne, par la Bibliothèque de la Société.*

(P. 97 du texte.)

Oskar-Th. Sandahl: *Nécrologie de* Nils Edward Forssell.

La Société entomologique vient de perdre l'un de ses membres les plus zélés, et jusqu'à un certain point l'un de ses principaux promoteurs, M. le professeur Nils Edward Forssell, directeur de l'École vétérinaire de Skara (Vestrogothie), chevalier des ordres de l'Étoile polaire et de Wasa, mort à Karlsbad, le 5 juin 1883, à 4 h., 45 m. du matin, à l'âge de près de 62

ans, d'une péritonite aiguë qu'il s'était attirée pendant le voyage aux eaux précitées.

M. FORSSELL, né en Vestmanland le 31 août 1821, se voua d'abord aux études pharmaceutiques, et passa, en 1840, à Södertelge (gouvernement de Stockholm-campagne), l'examen d'étudiant en pharmacie. Reçu, en 1844, élève à l'École vétérinaire de Stockholm, il y étudia sous l'habile direction du chef de cet établissement, M. A. NORLING, et fut diplômé vétérinaire en 1874. La même année, il devint maître de seconde classe à l'École vétérinaire de Skara, et fonctionna, pendant les années 1852—1857, comme vétérinaire du gouvernement de Skaraborg. Nommé en 1856 second professeur de l'école, il en devint, dès 1858, le chef et le premier professeur. On lui doit une foule d'articles et de publications dans le domaine de la science vétérinaire. Au 4me centenaire de l'université d'Upsal, en 1877, M. FORSSELL reçut le diplôme de Dr honoraire, et en 1880, le Roi lui accorda le titre de professeur. M. FORSSELL a fait divers voyages scientifiques tant en Europe qu'au Brésil. Il était membre de la Société des médecins suédois et de plusieurs sociétés scientifiques étrangères.

Atteint depuis longtemps de diabète sucrée, puis plus tard de goutte sereine (amaurose), M. FORSSELL se vit enfin forcé de résigner le poste qu'il occupait avec tant de distinction, et il devait s'établir cet automne dans la capitale, la Diète de cette année lui ayant accordé une pension de retraite de 3,200 couronnes (4,480 fr.) en récompense de ses longs et précieux services.

L'entomologie et la botanique étaient les sciences de prédilection de M. FORSSELL. Ses observations dans le monde des insectes lui avaient donné une expérience pratique si bien connue et reconnue dans la province qu'il habitait, que les agriculteurs y avaient sans cesse recours. Il est profondément à regretter qu'il n'ait rien publié à cet égard. Rappelons enfin qu'il fut l'un des premiers à faire naître l'idée de la création d'une Société entomologique à Stockholm.

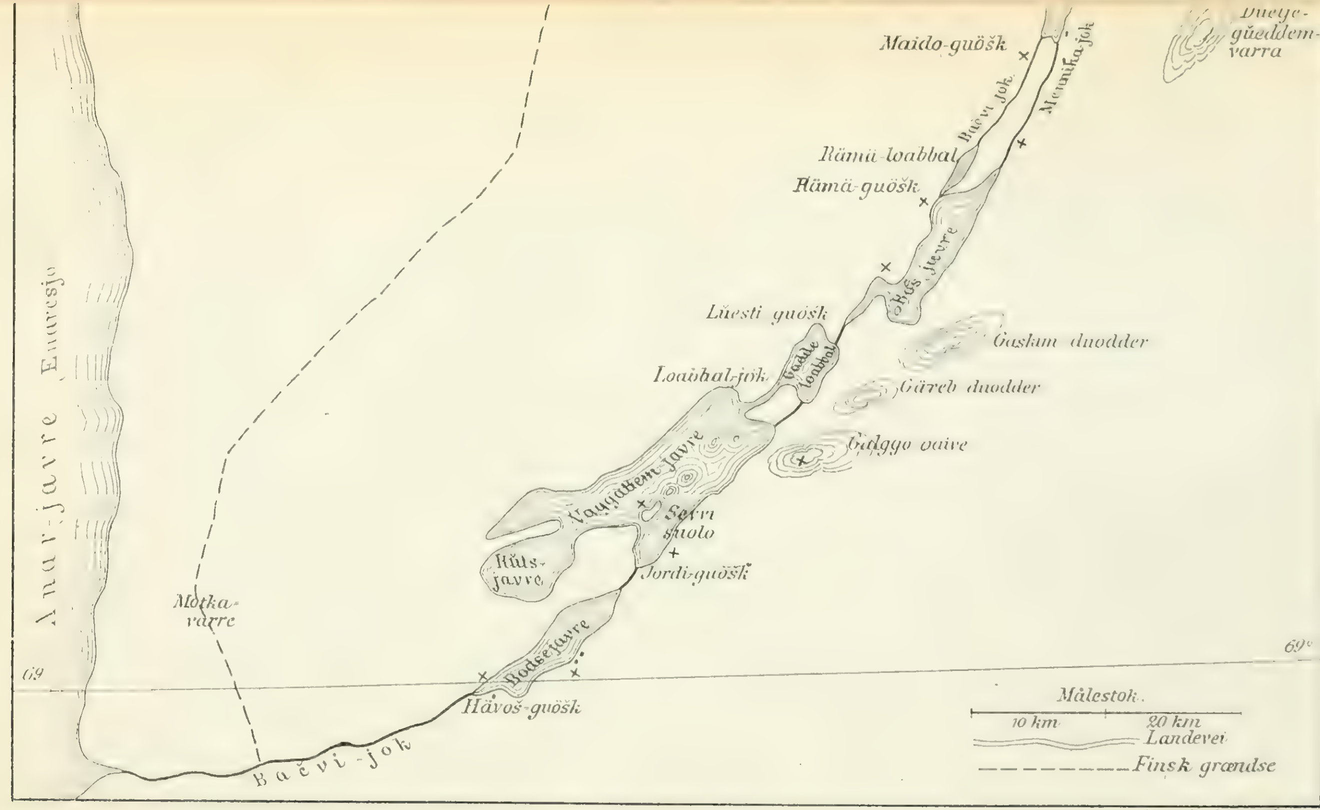
La mort de M. FORSSELL, quoique prévue depuis longtemps, a causé un grand vide parmi ses nombreux amis et jeté le deuil

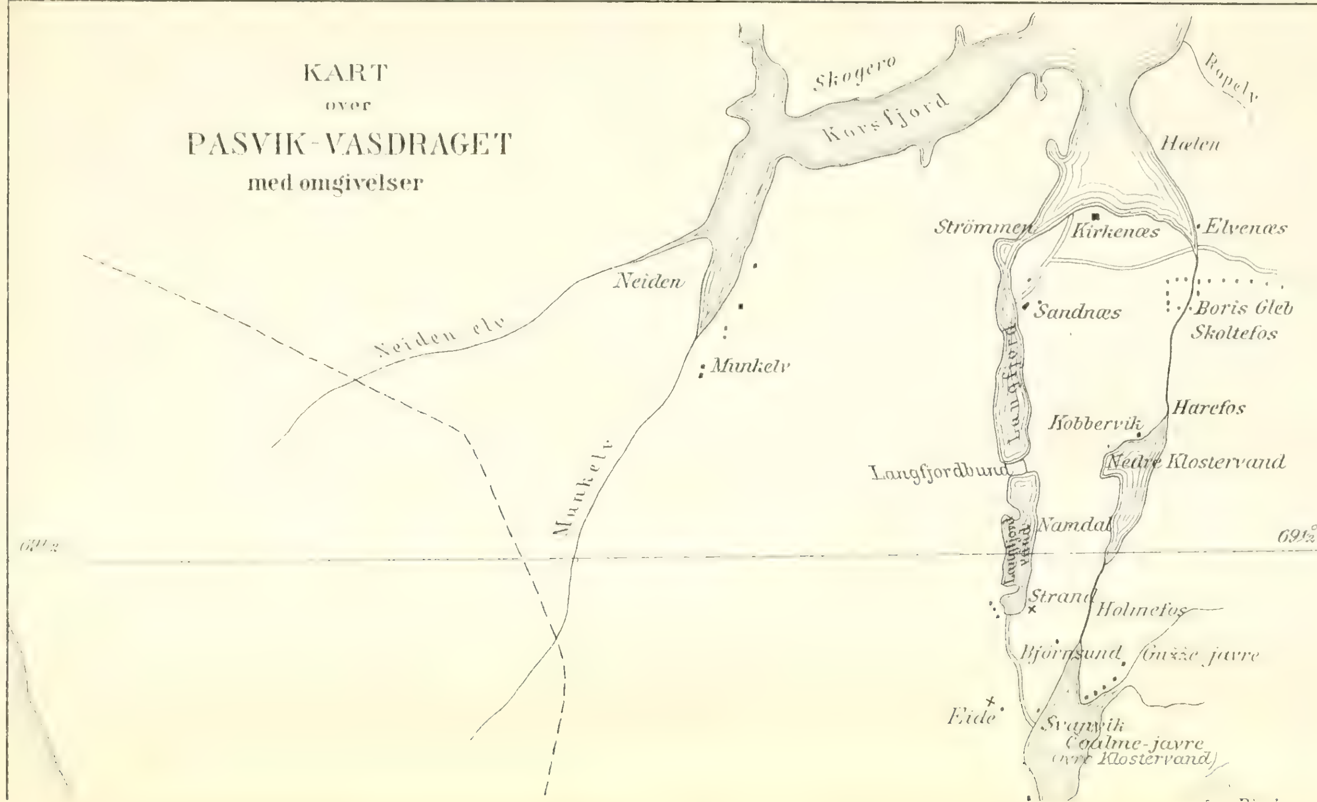
dans sa famille. Son fils unique vient d'être nommé professeur »docent» de botanique à Upsal, et de ses quatre filles, trois sont mariées.

(P. 101 du texte.)

J. SPÅNGBERG: *Species novas Gyponae* etc.

Voir le texte latin à la page indiquée.

Anar-javre
Enaresjø
Motka-varre
Bačvi-jok
Hävoš-guöšk
Bodsejavre
Rüts-javre
Vaygattem-javre
Jordi-guöšk
Serri suolo
Loabhal-jok
Gadde loabbal
Lüesti guöšk
Galggo vaive
Gäreb duodder
Gaslam duodder
Boš javre
Rämä-guöšk
Rämä-loabbal
Bačvi jok
Maido-guöšk
Mennika-jok
Dueye-güeddem-varra
69°
Målestok.
10 km
20 km
Landevei.
Finsk grænse
Centr. Tryck. Sto.kh.

KART
over
PASVIK-VASDRAGET
med omgivelser
Skogerø
Korsfjord
Ropelv
Hælen
Strömmen
Kirkenæs
Elvenæs
Neiden
Neiden elv
Sandnæs
Boris Gleb
Skoltefos
Munkelv
Langfjord
Harefos
Kobbervik
Nedre Klostervand
Langfjordbund
Munkelv
Namdal
69½°
Langfjord vand
Strand
Holmefos
Bjørnsund
Gužže javre
Eide
Svanvik
Coalme-javre
(øvre Klostervand)

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM SAMMANKOMST DEN 3 OKT. 1883.

Ordföranden helsade de ganska talrikt församlade ledamöterne välkomna efter sommarens utflykter och arbeten inom entomologien samt lemnade sedan följande meddelanden:

Sedan sista sammankomsten har Ent. Föreningen beklagligtvis förlorat genom döden tre af sina varmt intresserade medlemmar Fil. D:r HERMAN HOFBERG, som afled i Stockholm den 28 April; Professoren m. m. NILS EDVARD FORSSELL, död i Carlsbad den 5 Juni[1] och Landtbruksakademiens Sekreterare Fil. D:r FERDINAND UNANDER, som bortrycktes i Stockholm af lungsäcksinflammation den 17 September 1883.

Till medlemmar af Föreningen hafva invalts:

Herr Kaptenen L. W. MUNTHE, Karlsborg.
» Apotekaren H. M. TH. GRAFF, Karlskoga.
» Med. Doktor H. F. ANTELL, Wasa i Finland.
» Pastor J. KIELLMAN-GÖRANSON, Stockholm.
» Jägmästaren J. O. AF ZELLÉN, Sthm. Skogsstyrelsen.
» » F. O. BREMBERG, Skellefteå.
» » C. E. DEGERMAN, Piteå.
» » P. F. M. VON WEDDERKOP, Burträsk.
» » J. H. BORGLIND, Piteå.
» Kammarjunkaren TH. ODELBERG, Stockholm (Enskede).
» Provisor F. MÜLLERN, Stockholm. Farm. Institutet.
» Possessionaten M. LARSSON, Skäggs, Wisby.
» N. HERLITZ, Hallfreda, Wisby.
» Skeppsbyggmästaren H. C. AGERSKOV, Sthm, Stora Warfvet.

Till biblioteket har förärats en mängd värderika böcker, synnerligast från föreningens utländske ledamöter.

[1] Nekrolog införd i Ent. Tidskr. 1883, H. 2, sid. 97.

Hr J. Rudolphi förevisade tvänne taflor med afbildningar af svenska fjärilar, särdeles fint utförda med ljustryck af Hr Hoffotografen Jæger.

Konservator Meves förevisade flera dels sällsynta och dels för Sverige nya nattfjärilar, af honom under sensommaren fångade vid Dalarö, samt lemnade en förteckning på de nya eller sällsynta fjärilarter, han föregående år fångat på Öland. Med anledning häraf uppstod en omfattande diskussion rörande åtskilliga fjärilsarters utbredning, hvarunder påpekades, att i Stockholms skärgård mötas flera nordiska och sydliga fjärilsformer, hvarigenom denna skärgård blir i entomologiskt hänseende så ovanligt rik.

Lektor Holmgren, Prof. Aurivillius, Lektorerna Spångberg och Thedenius, konservator Lampa m. fl. redogjorde för sina iakttagelser rörande det massvisa uppträdandet af flera slags insekter under sistlidne sommar, hvilken synes hafva varit ovanligt gynsam för insekters utveckling. Rörande dessa iakttagelser skulle särskilda uppsatser i tidskriften införas.

Kandidat Mortonson omtalade i korthet sin under sistlidne sommar med understöd af Göteborgs Vitterhets- och Vetenskaps-Societetet företagna undersökning af södra Halland i entomologiskt hänseende, hvarunder han gjort flera fynd af nya skalbaggar. Hr M. förärade Föreningen en utsökt samling af skalbaggar, tagna af honom i Halland.

Dr. G. F. Möller i Trelleborg hade insändt och till Föreningen öfverlemnat en serie exemplar af en liten ny Pteromalin, *Arthrolytus puncticollis* Möller, hvilken han upptäckt såsom parasit hos *Anobium paniceum* L., den bekante förstöraren af föremål i naturvetenskapliga samlingar.

Slutligen visade Konservator Lampa en för svenska faunan ny nattfjäril, *Cloantha hyperici* Fabr., hvilken egentligen tillhör södra Europa och förut icke träffats nordligare än i södra Tyskland, men i sommar af Hr L. tagits vid Skepparviken i Stockholms skärgård.

Oskar Th. Sandahl.

ANTECKNINGAR OM SÄLLSYNTARE SVENSKA LEPIDOPTERA

AF

SVEN LAMPA.

Den samling af svenska fjärilar, som förvaras å riksmuseum, har för sin rikedom på såväl arter som individer i främsta rummet att tacka professorerna C. H. BOHEMAN och P. F. WAHLBERG, hvilka båda under en lång tid nedlade en möda och omsorg derpå, som är förtjänt af alla svenska fjärilvänners erkännande. Men det är ej denna rikedom allenast, som förlänar henne sitt stora värde, utan fastmera det ypperliga tillstånd hvaruti snart sagdt hvart enda exemplar befinner sig; ty de allra flesta af dem äro utvalda med en sådan omsorg, att de, efter en ytterligare preparation, ännu i dag kunna gälla såsom mönster för en samling äfven enligt nuvarande tids högre fordringar.

Många år hafva likväl förflutit sedan dessa fjärilar af BOHEMAN insattes och ordnades och under tiden hafva ej så få arter tillkommit; ty endast inom afdelningen Macrolepidoptera hafva under sista decenniet på skandinaviska halfön anträffats bortåt femtio arter, förutom många varieteter, om hvilkas förekomst derstädes man förut saknade kännedom. Sannolikt är, att ännu flera komma att upptäckas, isynnerhet inom afdelningen Microlepidoptera, med hvilken våra samlare hittills endast obetydligt sysselsatt sig. Härtill skall i första rummet bidraga det allmännare intresse för entomologien, som under de sista åren utbredt sig och hvilket synes framkalla samlare inom nästan hvarje landsort. Då Entomologiska Föreningen genom sin tidskrift bereder dessa tillfälle att offentliggöra sina iakttagelser och fynd, så torde den

dag ej vara alltför aflägsen, då äfven vi kunna i det närmaste angifva hvilka insektformer vårt vidsträckta och på omvexlande lokaler så rika land innesluter.

På grund af det ofvan antydda har det blifvit en nödvändighet att i riksmusei svenska fjärilsamling bereda nykomlingarne rum och detta har ej kunnat ske annorlunda, än derigenom, att alla fjärilarne omflyttats. Under sysselsättningen härmed, samt vid omprepareringen, har jag kommit i tillfälle att äfven noggrannare granska det rikhaltiga materialet och dervid påträffat ett och annat, som synts förtjänt af ett offentliggörande. Jag anhåller nu, att för tidskriftens läsare få framlägga några af de iakttagelser, som af mig blifvit gjorda. Om den systematiska ordningen skulle följas, så borde början göras med dagfjärilarne, men då tiden nu ej medgifver detta, måste dessa lemnas till något tillfälle längre fram. Jag vill för denna gång blott omnämna ett par skymningsfjärilar, af hvilka den ena torde vara förut okänd såsom svensk och den andra ny för vetenskapen.

Sesia Vespiformis L. (= *Asiliformis* ROTT. = *Cynipiformis* ESP.). *Blåsvart, med ett hvitt streck invid ögats framkant; palperna undertill, framhöfternas utsida, två större fläckar på framböstet och en eller tvänne mindre på bakryggen, 2:a, 4:e och 6:e (hos hanen äfven 7:e) abdominalringarnes bakkant, skenbenens öfre hälft samt tarserna gula; framvingarnes diskfläck i yttre kanten saffransgul.* Framvingens längd 9 m.m.

En liten fläck vid basen af framvingarne och tvänne smala streck längs ryggen gula. Hos ifrågavarande exemplar, en hane, saknas likväl dessa ryggstreck, men hafva möjligen funnits till, då det var nyss kläckt. Bakkroppens 4:e och 7:e ringar hafva bakkanten gul äfven på undersidan. Det bakre glasfältet (mellan bakre medianstammen och bakkanten) på framvingarne vattenklart ända till diskfläcken, och det yttre (vid vingspetsen) jämförelsevis stort, emedan det svarta, något violettskiftande tvärbandet vid utkanten är tämligen smalt; på undersidan äro kostalkanten och spetsfälten gula, hvilken färg hos en del exemplar är märkbar äfven på öfre sidan. Analtofsen ofvan svart, hos honan gul, blott i midten och sidorna med smala, svarta fläckar; på undersidan hos båda könen svart, med gul spets.

Att denna art är LINNÉS, i Fauna Suecica beskrifna *Sphinx*

Vespiformis kan jag för min del numera ej betvifla. Flera äldre författare, bland andra VIEWEG, ROSSI och LASPEYRES antaga äfven detta, men andra, jämte flera af yngre datum, äro af annan åsigt. STAUDINGER anser, att LASPEYRES' uppgift om artens förekomst i Sverige är falsk, emedan den hittills ej derstädes anträffats och förkastar på den grund det Linnéanska namnet, såsom antagligen tillhörande någon annan art (se St. E. Ztng. 1856, p. 150). Man har för öfrigt velat hänföra nämda *Vespiformis* till *Hylaeiformis* LASP. och *Ichneumoniformis* FABR. Att den ej rimligtvis kan vara identisk med den förstnämda af dessa, kan hvem som helst, som är i tillfälle jämföra LINNÉS beskrifning med ett exemplar af LASPEYRES' art genast varseblifva. Hvad FABRICII *Ichneumoniformis* åter angår, så kan beskrifningen tämligen väl passa in derpå, men orden »Alae sequentis *(Tipuliformis)*, sed macula flavescente» synas mig tydligt nog syfta på ROTTENBURGS *Asiliformis*, ty dennas vingar likna mycket mera dem hos *Tipuliformis* L. än hos *Ichneumoniformis* LASP. LINNÉS ord: »corpus totum nigrum, sed abdominis tria segmenta posteriora margine flava» äro visserligen vilseledande, men förklarliga då man vet, huru lätt de gula fläckarne på kroppen kunna utplånas, antingen till följd af ovarsamhet då djuret infångas och uppstickes eller ock genom en ur kroppen afsöndrad vätska.

Riksmusei exemplar, hvilket förut var insatt bland individer af en annan art, är af BOHEMAN, enligt vidfogad lokaletikett, funnet på Öland, antagligen i början af sextiotalet. Högst sannolikt är, att LINNÉ mer än hundra år förut fann samma art under sin ölandsresa.

Sesia Aurivillii n. sp. *Nigra, coeruleo et aeneo micans; maculis duabus prosterni, vitta in lateribus segmentorum 1:i et 2:i, margine posteriore segmenti 4:i, macula tibiarum posticarum tarsisque omnibus citrinis; palpis subtus, basi alarum anticarum margineque exteriore maculæ discoidalis croceis.* Longit. alæ anticæ 11 m.m. ♀.

Habitat in Lapponia rarius.

Pannan blåsvart, bröstets och bakkroppens teckningar blekgula; 4:de analsegmentets gula ring smal och på undersidan ej afbruten. Antennerna undertill brunaktiga; främre skenbenen på insidan gula och de bakres gula fläck belägen der de inre spor-

rarne äro fästa; alla tarserna smutsigt blekgula. Framvingarne invid basen täckta af svartblå fjäll, men utanför dessa äro bakre medianstammen och bakkanten rödgula tämligen långt utåt, äfvensom yttre kanten af den njurformiga, svartblå diskfläcken; dessutom finnas här och der glest strödda, rödgula fjäll, hvilka äro märkbarast vid kostalkanten samt insidan af tvärbandet vid vingspetsen. Detta är hos föreliggande exemplar något skadadt, men synes vara smalare än det närliggande glasfältet, samt brunaktigt svart; det bakre glasfältet vattenklart ända fram till diskfläcken; fransarne svartbruna och vingmembranen blåskimrande. Bakvingarne med en rödgul fläck vid basen, mellan bakre medianstammen och främre dorsalribban; diskfläcken liten, smalt triangelformig, bildad af rödgula och svartaktiga fjäll. Undersidan nästan lik den öfra, men diskfläcken å framvingarne omgifves af rödgula fjäll; dylika finnas äfven på tvärbandet vid utkanten och stå der något tätare än å öfra sidan.

Sesia Aurivillii n. sp.

Nu beskrifna exemplar var i Riksmusei samling insatt tillsammans med *S. Culiciformis,* hvilken art denna till storlek och habitus liknar, och är, enligt af BOHEMAN vidfästad etikett, funnet i Lappland (förmodligen Luleå lappmark) af professor N. J. ANDERSSON.

OM EN VARIETET AF ARGYNNIS PALES S. V.

AF

G. SANDBERG.

Af *Perlemorsommerfuglenes* inden *Skandinaviens* arktiske Region saa talrigt repræsenterede Slægt forekommer for nogle Arters Vedkommende Varieteter, der karakteriserer sig derved, at de sædvanlige mörke Tegninger oventil helt og holdent drar sig over og dækker Vingens Flade, hvorved den rödgule Grundfarve ganske fortrænges eller alene kommer til at optræde flækkevis.

En særdeles vakker og interessant Form af dette Slags, som jeg har tillagt Varietetsnavnet *Inducta,* tog jeg i Sommer af *Argynnis Pales* paa den norske Ö *Sevvi-suolo* i Grændsevandet *Vaggattem-javre* östenfor *Enaresjöen* under en Polhöide af ca. 69° n. Br. Beskrivelsen fölger herved:

Vingerne oventil mörkt blaaviolette; Basis dækket af gulagtig Lod, ligesaa Abdomen; en langagtig Flæk henimod Apex gul; Fryndserne om Vingerne gule med brune Flækker. Bagvingerne langs Udkanten med et Par Rader rödgule, utydelige Flækker, der i Analhjörnet fremtræder ocelformede og skarpere tegnede. — Paa Undersiden begge Vingepar farvede som hos Varieteten *Arsilache* Esp. dog saaledes, at Fremvingernes sorte Tegninger viser sig endda grovere og for störste Delen som runde Flækker. Med sidstnævnte Varietet har den ogsaa tilfælles en, sammenlignet med Hovedformen, bredere og mere afrundet Form af Vingerne.

Beskrivelsen er afgivet efter et friskt Hunexemplar, der den 17:de Juli fandtes flyvende paa en Myr sammen med andre,

normalt farvede Individer af *Arsilache,* hvilken paa de fleste Steder inden vor arktiske Region er den almindeligste optrædende Form af Arten *Pales*. Et andet Exemplar af samme Udseende iagttoges sammesteds, men blev ikke fanget.

Varieteten *Inducta* af *Argyn. Pales* tilhörer ligesom den tilsvarende for Arten *Aglaias* Vedkommende udelukkende den arktiske Region og er ogsaa der yderst sjelden, da den, saavidt vides, ikke er taget andre Steder end paa de ovenanförte Lokaliteter i *Finmarken*.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Af La Société nationale de Sciences naturelles et mathématiques de Cherbourg:

Catalogue de la Bibliothèque. I. Port.

Af La Société des Sciences Physiques et Naturelles de Bordeaux:

Memoires. Ser. II. Tome IV. (des procès-verbaux pp. XXXIII—XLVIII des publications recurs pp. XXXIII—XLVI. 1882.

———. Ser. II. Tome V. Cah. 1. 1882.

Af La Société Linnéenne de Lyon:

Annales: 1879—1881 (nouv. Série) Tom. XXVI—XXVIII.

Af La Société d'Études Scientifiques d'Angers:

Bulletin. XI:me e XII:me années 1881—1882.

Af La Société d'Histoire Naturelle de Toulouse:

Bulletin. XV:me année 1881.

Forts. sid. 132.

OM EN FOR NORGES FAUNA OG REGIO ARCTICA NY RHOPALOCER

AF

G. SANDBERG.

Den 30:de Juli dette Aar fangede jeg paa den norske Side af *Jakobselv* ved den *russiske* Grændse under en nordlig Bredde af henimod 70° og kuns omkring 4 Km. fra Ishavets Kyst et nys udklækket Exemplar af *Polyommatus Helle* W. V. Den flöi paa en med *Alchemilla* tæt bevoxet Engskraaning paa A. O. BRÆCHANS Eiendom i *Jakobselvdalen*.

Fundet af denne vakkre lille Art var af særdeles Interesse, baade fordi den aldrig för har været observeret indenfor *Norges* Grændser, og tillige fordi man hidtil ikke har været paa det rene med, hvor langt den gik mod nord. Dr. STAUDINGER sætter i sin Katalog Artens Udbredelse til det *nordlige (boreale)* og *midlerste Europa, Armenien,* det *sydlige Sibirien* og *Amur,* og *svenske* Entomologer, Prof. BOHEMAN og WAHLBERG, indskrænker Opgaverne om Artens Flyvesteder inden *Sverige* til et temmelig begrændset Feldt i *Norr-* og *Westerbottens* Län, hvorhos Prof. ZETTERSTEDT nævner den som sjeldent forekommende i *Sveriges Lapmarker. Polyom. Helles* arktiske Borgerret har man saaledes lige indtil nu været i Uvidenhed om.

Det tagne Exemplar, der var en Han, udmærker sig i det hele taget ved Mathed i Farverne: *Oventil* er saaledes den violette Glands paa alle fire Vinger ganske svag og de sorte Flækker, der korresponderer med Undersidens, matte og næsten forsvindende med Undtagelse af den største ved Enden af Disk-

feldtet paa Forvingerne, hvilken fremtræder mere markeret. Ligeledes er paa *Undersiden* den rödgule og gulgraa Grundfarve noget afbleget, hvorhos det mörkere rödgule Baand i Udkanten kuns viser sig paa *Bagvingerne,* idet Forvingerne paa Partiet imellem den yderste, sorte Flækkerad og Fryndserne paa ingen Maade er mörkere farvet end den övrige Del af Vingen paa denne Side. Forövrigt bemærkes, at WALLENGRENS Opgave i »Skandinaviens Dagfjärilar» om et for alle fire Vinger paa Undersiden hos denne Art »gemensamt mörkare rödgult band i utkanten» heller ikke passer paa Exemplarer fra *Mellemeuropa,* som jeg er i Besiddelse af, og som i denne Henseende stemmer o. s. v. ganske med det her omhandlede Individ fra Ishavets Nærhed.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 130.

Af Académie Royale des Sc. des Lettr. et des Beaux-arts de Belgique:

Annuaire 1882.
» 1883.
Bulletins de l'Académie; 3:me Série T. I—V.

Af Die Physikalisch-Ökonomischen Gesellschaft zu Königsberg:

Schriften. Jahrgang XXIII. Abtheil. I & II.

Af Dr. Gustaf L. Mayr:

MAYR, G. L., IV. Vorläufige Studien über die Radoboj-Formiciden in d. Samml. d. k. k. geol. Reichsanst. — Separat. aus Jahrb. d. k. k. geol. Reichsanst. 1867. B. 17. H. 1.

——, МУРАВЬИ (Formicidæ) etc. Путещ. въ. Турк. Т. ц. ч. 5. отд. 7.

——, Die Australischen Formiciden. — Wien.

Forts. sid. 138.

ANTECKNINGAR ÖFVER HEMIPTERER

AF

ISIDOR NORDIN.

Acanthosoma hæmorrhoidale L. har i år förekommit i stor mängd på Lofön och Kersön på sin näringsväxt *Prunus padus*. Under föregående år har jag förgäfves sökt på såväl *Prunus padus* som *Alnus glutinosa*, under det jag erhöll den, 1 ex., på *Pyrus malus*. År 1880 förekom här i myckenhet *Tropicoris rufipes* L. på *Tilia*. De följande åren har jag endast erhållit enstaka ex. isynnerhet på *Nasturtium Armoracia*.

Pentatoma juniperina L. Ehuru Lofön är ganska rikt bevuxen med *Juniperus* förekommer denna synnerligen vackra Hemipter mycket sparsamt, och svår är den för ögat att upptäcka, der den sitter inkrupen mellan barren, genom sin barrgröna färg. Efter mycket sökande återfann jag den i slutet af September.

Cimex bidens L. tyckes föredraga animalisk föda framför vegetabilisk. Jag har flera gånger tagit ex. med vid rostrum hängande larver, ur hvilka den sugit sin näring. Detta gaf mig anledning att försöka hans smak och inlade i ett glas till den, jämte en *Pierislarv*, blad af Salix, som uppgifves vara näringsväxten. Efter en stund var den i färd med att spisa af larven, som den dödat. Oroad rörde den sig snabbt med larven hängande på rostrum

Dasycoris pilicornis BURM., som uppgifves af prof. REUTER endast för Öland och Gottland, har jag i år återfunnit på lokalen från förra året, såväl nymfer som imagines. Den förekommer dock här mycket sparsamt. Jag har endast erhållit 12 ex.

Clinocoris ferrugatus FABR. I slutet af Maj erhöll jag

i skogen vid China slott på Lofön vid håfning på *Myrtillus* växande under *Abies* 10 ex. I September erhöll jag den åter på samma ställe.

Verlusia quadrata Fabr. tyckes, om den har tillgång derpå, föredraga *Saponaria officinalis* framför andra växter, ty på den har jag erhållit alla de ex., som jag funnit här, såväl nymfer som imagines.

Gastrodes Abietis L. som jag med ringa resultat, — 2 ex. på c:a 400 grankottar, — länge sökt, erhöll jag i större mängd den 5 Mars detta år. Från en gran, af hvilken jag förut tagit och undersökt nedfallna kottar, hade storm nedryckt kottar i mängd och slungat dem ut på snön. Af dessa tog jag hem c:a 40 och erhöll från dem i rumstemperatur 20 ex. Orsaken till detta lyckliga resultat anser jag den omständighet vara, att kottarne här lågo på snön. De kottar som jag förut insamlat lågo alla inom grenarnas periferi på den bara fläck, som gerna under blida ej allt för blåsiga vintrar bildar sig under granhvalfvet. Här liggande kottar öppna sig till följd af jordvärmen något och antagligen utkryper insekten, då han känner kottfjällen öppna sig, i hopp om vår och sol och går åter upp på granen. De på snön liggande kottarne egde ingen orsak att öppna sig och följaktligen höll sig *Gastrodes* qvar i sin vinterbostad.

Syromastes marginatus L. har i år förekommit ganska mycket på *Rubus* i trädgårdar på Lofön och Kersön.

Ischnorrhynchus Resedæ Panz. förekommer ännu den 15 Oktober, både som nymf och imago, på *Betula,* ehuru denna håller på att släppa sina gula frostbitna löf.

Elasmostethus dentatus de Geer tog jag den 15 Okt. 4 ex. på *Betula* jämte föregående.

Drottningholm Nov. 1883.

TVÅ NYA PIEZOSTETHUS-ARTER FRÅN SVERIGE OCH FINLAND

BESKRIFNE

AF

O. M. Reuter.

I mina »Hemipterologiska meddelanden, II», införda i Entomologisk Tidskrift 1882, omnämde jag, att adjunkten Thomson på Ölands sandmarker upptäckt en ny art af hemipter-slägtet *Piezostethus* Fieb. (rättare borde namnet deriverats *Piestostethus*), hvilken han vänligen lemnat mig till beskrifning och för hvilken jag i nämda meddelanden föreslog namnet *P. Thomsoni*. Då jag nu går att, enligt löfte, meddela en beskrifning öfver denna lilla synnerligen intressanta art, är jag nog lycklig att dertill kunna lägga beskrifningen öfver ytterligare en ny art af samma genus, af hvilken jag den 28 Juni denna sommar fann ett exemplar vid siktning af *Sphagnum*-tufvor på en kärr-äng i Åbo skärgård och den jag efter fyndorten benämner *P. sphagnicola*.

Piezostethus sphagnicola n. sp.

Niger, nitidus, minus tenuiter pubescens, antennis piceis, rostro, trochanteribus, femorum apicibus, tibiis tarsisque testaceis, femoribus picescentibus; hemielytris pallide flavo-testaceis, clavo tertia parte basali, margine scutellari commissuraque, hac late, nec non cuneo toto obscure fuliginosis; hemielytris abdomen superantibus, leviter nitidulis, embolio et cuneo corio haud vel vix nitidioribus, membrana albida iridescente; pedibus robustis, tibiis brevissime albido-pilosulis, posterioribus apicem versus longius fortiter testaceo-spinulosis. Long. ♀ $1^2/_3$ mm.

Funnen i Pargas socken (Åbo skärgård) i en *Sphagnum*-tufva på kärrig ängsmark den 28 Juni.

Denna lilla art är af samma storlek som *P. formicetorum* BOH., hvilken den äfven liknar till kroppsform och glans; men den skiljer sig genom becksvarta antenner (hos *formicetorum* lergula), beckfärgade lår, hemielytra starkare stötande i lergult och med tydligt svartbruna innanränder på clavus, som vid basen äfven är bredt svartbrun; cuneus är helt och hållet svartbrun (medan den hos *formicetorum* på sin höjd stöter något i brunaktigt); slutligen är pubescensen tydligt gröfre, än hos denna senare art, baktibierna deremot kortare hvithåriga. Från *P. parvulus* REUT. afviker den genom betydligt mindre storlek och genom tibierna, som äro helt fint och kort hvitaktigt småhåriga (medan de hos *parvulus* äro försedda med långa utstående hår, en karakter, som hittills blifvit förbisedd).[1] Slutligen kan den icke förvexlas med *P. cursitans* FALL., hvilken är dubbelt så stor och har starkt glänsande, likasom fernissade cuneus och embolium, detta senare beckbrunt (under det embolium hos *P. sphagnicola* knappast är mörkare än corium). Kroppen är becksvart, glänsande, aflångt omvändt äggformig. Hufvudet är knapt längre än bredt, då ögonen medtagas, försedt med sex utstående fina borst, två i spetsen af clypeus och två vid hvartdera ögats inre rand. Ögon bruna. Rostrum lergult, räckande utöfver midten af mesosternum. Antenner beckfärgade, ljust gråhåriga, andra leden så lång som pann-afståndet mellan ögonen, tredje litet kortare än andra och lika lång som fjärde leden. Pronotum så långt som hufvudet, vid basen bredt och svagt urbugtadt samt nästan dubbelt bredare än långt, vid spetsen lika bredt som långt, de räta sidorna måttligt konvergerande mot spetsen och före denna lindrigt afrundade, försedda med två utstående fina borst, ett nära basalhörnet och ett annat litet bakom spetsen, som eger en mycket fin list mellan framhörnen; disken framtill lindrigt konvex, slät, bakom de två främre tredjedelarne djupt intryckt och tydligt på tvären småstrimmig. Scutellen becksvart, spetsdelen tvärstrimmig. Täckvingarna fullt utbildade, blekt ler-

---

[1] Honan af *P. parvulus*, som ännu är obeskrifven, afviker från hanen genom färgen på hemielytra, som icke äro bruna, utan till färg och teckning snarlika dem hos *P. sphagnicola*.

gula, lindrigt glänsande, clavus vid basen bredt, i scutellar-kanten smalt och i commissuren bredt svartbrun, embolium och cuneus knapt starkare glänsande än corium, cuneus till hela sin bredd svartbrun; membranen hvitaktig, vackert iridiserande, nående utom spetsen af abdomen. Ben starka, lergula, lår beckfärgade, baktibier med starka lerfärgade taggar, kort hvitaktigt småhäriga, knapt mer än dubbelt så långa som tarserna.

Piezostethus Thomsoni n. sp.

Breviter obovale, abdomine fortius dilatato, niger, nitidus, glaber, solum pilis nonnullis exsertis capitis et pronoti; rostro testaceo, coxas intermedias attingente, antennis pedibusque breviusculis piceis, his dilutioribus, tibiis breviter albido-pilosis, posterioribus concoloriter sat longe et tenuiter spinulosis; hemielytris (formae brachypterae) valde abbreviatis, nigro-piceis, nitidis, totis coriaceis, solum summo margine apicali membranaceo, basin segmenti primi dorsalis nonnihil superantibus, subtriangularibus, apice recte truncatis, commissura scutello saltem $^1/_3$ brevioribus. Long. ♂ $1\,^1/_2$ mm.

Funnen i några exemplar på Olands sandmarker af Hr Adjunkten C. G. Thomson.

Denna lilla utmärkta art skiljes från alla andra genom den korta baktill starkt utvidgade kroppen. Denna är nämligen kort omvändt äggformig och icke dubbelt så lång som bred tvärs öfver abdomens midt. Hufvudet är sluttande, knapt längre än sin bredd, då ögonen medräknas, glatt och slätt, blott försedt med sex utstående hår, såsom hos föregående. Rostrum lergult, nående till mellanhöfterna. Antenner mörkt beckfärgade, gråhäriga, andra leden nästan lika lång som pannafståndet mellan ögonen, tredje tydligt kortare än andra och nästan lika lång som fjärde leden. Pronotum (hos den kortvingade formen, den enda hittills kända) knapt mer än $^1/_4$ kortare än sin basalbredd, i spetsen lika bredt som långt, sidorna lindrigt konvergerande och lindrigt afrundade mot spetsen, för öfrigt räta, disken slät, ytterst lindrigt sluttande mot spetsen, basaldelen smalt nedtryckt och fint tvärrynkig, bakkanten mycket bredt urbugtad. Scutell nästan slät. Täckvingar starkt afkortade, helt och hållet läderartade utan

sömmar för clavus, embolium och cuneus, becksvarta, glänsande, glatta, nästan trekantiga, blott litet skjutande utöfver första dorsalsegmentets bas, commissuren åtminstone $^1/_3$ kortare än scutellen, i spetsen rakt tvärhuggna, yttersta kanten mycket smalt hinnaktig. Ben ljusare beckbruna, korta, hanens framlår tjocka, dess framtibier mot spetsen starkt utvidgade, snedt afhuggna och försedda med en lång spongiös grop, som upptager en tredjedel af tibian; baktibier kort hvitaktigt småhåriga, med tämligen fina och långa beckbruna taggar; de bakersta litet mer än dubbelt så långa som baktarserna.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 132.

Af S:re D:re Rafaëllo Gestro (Genova):

Gestro, R., Sopra alcuni Coleotteri di Birmania raccolti dal Capitano G. B. Comotto. Genova 1882.

— , Note sopra alcuni Coleotteri appart. alle Collezioni del Museo civico di Genova. Ann. d. Mus. Civ. di Storia Nat. di Genova, Vol. III, Dec. 1872.

———. Ibid., Vol. IV, Nov. 1873.

———, Descrizione di tre nuove specie di Cicindelini dell'Isola di Borneo. Ann. d. Mus. Civ. etc., Vol. VI, 1874.

———, Enumerazione dei Cetonidi raccolti nell'arcipelago Malese e nella Papuasia d. S:ri G. Doria, O. Beccari e L. M. d'Albertis. Ann. d. Mus. Civ. etc., Vol. VI, 1874.

———, Osservazioni sopra alc. specie italiane del genere *Cychrus*. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VI, 1874.

———, Descrizione di tre specie nuove d. genere *Atractocerus*, Appart. al. Coll. d. Mus. Civ. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VI, 1874.

———, Note sopra Alc. Carabici. app. al. Mus. Civ. di Genova con Descrizione d. sp. nuove. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VII, 1875.

———, Descr. d. un nuovo genere e d. alc. n. spec. di Coleotteri Papuani. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VII, 1875.

———, Descr. d. una n. specie di *Eupholus*. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VIII 1876.

INSECTA

A VIRIS DOCTISSIMIS NORDENSKIÖLD ILLUM DUCEM SEQUENTIBUS

IN INSULIS WAIGATSCH ET NOVAJA SEMLIA

ANNO 1875 COLLECTA

HYMENOPTERA ET DIPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN

LEPIDOPTERA

AUCTORE

CHR. AURIVILLIUS

Vår kunskap om Novaja Semlias insektverld är af helt ungt datum. I von Middendorfs stora verk öfver Sibirien omnämnas (1851) 4 arter, *Chrysomela septentrionalis, Bombus lapponicus, Psodos trepidata, Semblis nitida,* såsom funna af v. Baër på Novaja Semlia. Heuglin åter berättar, att under hans expedition 1870—1871 fångades 4 skalbaggar, 1 humla och 2 vattensländor på ön.

Detta var allt, som man kände om insektverlden på Novaja Semlia, då prof. Nordenskiöld, åtföljd af zoologerne Theel och Stuxberg, besökte ön 1875. De då hopbragta samlingarna innehöllo ej mindre än 16 arter coleoptera, — nu redan beskrifna af framlidne professor F. W. Mäklin i Helsingfors,[1] — samt 46 hymenoptera, 81 diptera och 2 lepidoptera, hvilka utgöra föremål för denna uppsats. Det hade varit vår afsigt att låta beskrifningarna åtföljas af bilder öfver de flesta arterna, men som dessas utförande, på grund deraf att en del originalteckningar förstördes vid en eldsvåda i Paris, der de skulle graveras, måst fördröjas, har det ansetts lämpligt att nu trycka beskrifningarna och låta taflorna komma efter, så snart de blifva färdiga.

Under de senaste åren har, så vidt det blifvit mig bekant, tillförene blott ännu en expedition hemfört insekter från Novaja Semlia och denna företogs sommaren 1879 af den engelske polarforskaren kapten A. H. Markham. I en tämligen djup vik på östra sidan af södra ön vid 72° 46′ nordlig bredd påträffades då 3 dagfjärilar: *Colias Nastes* var. *Werdandi* Zett., *Argynnis chariclea* Schn., *Argynnis improba* Butler, samt 2 nattfjärilar, *Anarta Richardsoni* Curtis, *Anarta lapponica* Thbg. och 1 mätare, *Glaucopteryx Sabini* Curtis (= ? Cidaria frigidaria Gn.).

---

[1] Öfvers. Finska Vetensk. Soc. Förh. B. 19, p. 15—32, B. 22 p. 79—87 och Svenska Vet. Acad. Handlingar (2) B. 18 n:o 4 48 pg. Jämför äfven Sahlberg, J., Ent. Tidskr. B. 3 p. 187—190.

Alla dessa arter voro förut ej kända från Novaja Semlia, och särskildt antog man, såsom det tycktes på rätt goda grunder, att inga dagfjärilar skulle finnas derstädes.[1]

MARKHAMS intressanta fynd visa emellertid, huru försigtig man måste vara vid sådana förutsättningar och uttalanden beträffande insektverlden i de arktiska landen; ty det händer ofta, att vissa skyddade ställen hysa arter, som annars ej anträffas på stora sträckor rundt ikring. Att de föregående expeditionerna ej anträffat dagfjärilar på Novaja Semlia förklaras utan tvifvel derigenom, att de besökt mindre skyddade och för hafsvindarne utsatta ställen, hvilka alltid undflys af dagfjärilar och andra mera ömtåliga insekter.

Den för närvarande från Novaja Semlia och Waigatsch kända insektverlden består af 16 coleoptera, 4 neuroptera, 81 diptera, 46 hymenoptera, 3 dagfjärilar, 3 nattfjärilar, 2 mätare, 1 tortricid samt 15 Podurider.

En längre vistelse på ön skulle dock helt säkert vara af stort intresse för en speciel entomolog, ty flere arter äro nog ännu att finna derstädes. Hvad man nu känner om Novaja Semlia's insektverld angifver en ganska nära likhet med insektfaunan vid Jenissei's mynning, i det att på ön finnas flere former, som hittills blott äro funna i det arktiska Asien, men ej i Europa.

[1] MARKHAM, A. H., A polar Reconnaisance, London 1881, 8:o. Insecta by R. M'LACHLAN.

Stockholm i November 1883.

Christopher Aurivillius.

HYMENOPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN.

Fam. TENTHREDINIDÆ.

NEMATUS JUR.

A. Alæ ultra apicem abdominis extensæ, nervis completis.
   a. Alæ superiores cellulis tantum 3 submarginalibus, nervo scilicet 2:do transverso submarginali omnino deficiente. Abdomen cercis analibus longiusculis — (*Cryptocampus* HART.).
      †. Mesopleura subtiliter strigoso-alutacea, nitidula.

1. N. polaris HOLMGR.

Oblongo-ovatus, nitidus, niger; labro, cercis analibus, alarum tegula stigmateque, genubus, tibiis et tarsorum basi, pallide testaceis. — ♀ (Long. circit. 5 m.m.).

Matotschkin Scharr.

2. N. reticulatus HOLMGR.

Oblongus, nitidus, niger; ore, genis, temporibus, macula ante alas alteraque mesopleurorum, rufescenti-testaceis; ano testaceo, cercis obscuris; alis tegula stigmateque pallidis; pedibus maxima ex parte, interdum fere totis, pallide testaceis. — ♀ (Long. 4—4 1/2 m.m.).

Var. ♀: capite et mesonoto fere totis rufescenti-testaceis.

Matotschkin Scharr.

3. N. morionellus Holmgr.

Oblongus, nitidus, niger; macula temporali rufo-castanea, subobsoleta; stigmate, genis tibiisque sordide testaceis; cercis analibus obscuris. — ♀ (Long. 4 m.m.).

Matotschkin Scharr.

Similis priori, sed multo obscurior. Tegulæ alarum nigræ.

††. Mesopleura nitidissima et vix nisi obsoletissime sculpturata.

4. N. occipitalis Holmgr.

Oblongus, nitidus, niger; ore, clypeo, facie sæpius ex parte, macula magna temporum et haud raro altera mesopleurorum, rufis; cercis analibus pallidis; alis radice, costa stigmateque pallidis; femoribus apice late, tibiis et basi tarsorum dilute testaceis vel substramineis. — ♀ (Long. $3^1/_2$—4 m.m.).

Matotschkin Scharr. Gåskap.

N. Saliceti (Thoms. Hym. Scand. I. 176, 101) proximus, sed vix ejus varietas. Ab illo præcipue dignoscitur pictura capitis thoracisque. Antennæ extrorsum nonnunquam fuscescentes.

b. Alæ superiores cellulis 4 submarginalibus.

†. Unguiculi tarsorum apice bifido.

1. Thorax mesopleuris fortius alutaceis, subopacis (♀) vel parum nitidis (♂).

*) Abdomen nitidum, nigrum, ano concolore (♂) vel partim testaceo-notato (♀). Mesonotum nitidum vel punctatum, subopacum, lobis lateralibus postice tantum nitidis. Tibiæ postice sulco longitudinali distinctissimo.

5. N. obscuripes Holmgr.

Oblongus vel oblongo-ovatus (♀); *mas:* niger, geniculis et tibiis plus minusve sordide testaceis; *femina:* macula ad orbitas verticis alteraque majore temporum, lobis posticis prothoracis et plaga sæpius magna mesopleurorum, castaneo-rufis;

geniculis et tibiis ex parte testaceis, his interdum totis concoloribus. — ♂♀ (Long. 6—8 m.m.).

Matotschkin Scharr.

6. N. arcticus Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 18.

Matotschkin Scharr.

N. arcticus (Thoms. Hymen. Scand. 134, 62) species alia est, a nostra — jam 1869 l. c. descripta — longe diversa.

7. N. anceps Holmgr.

Oblongus vel oblongo-ovatus (♀); *mas:* niger, geniculis, tibiis et basi tarsorum, testaceis; *femina:* ore, macula majuscula utrimque verticis, geniculis, tibiis et basi tarsorum, testaceis. — ♂♀ (Long. 5—6 m.m.).

Matotschkin Scharr. Besimannaja bay. Norra Gåskap.

N. obsuripede minor et gracilior. Caput pone oculos haud angustatum; sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice leviter emarginato. Alæ area submarginali tertia altitudine longiore. — **N. frigido** similis et affinis, sed, præter alias notas, pleuris fortius sculpturatis, magis opacis, colore pedum dilutiore ab illo differt.

**) Abdomen nitidum, nigrum, ano pallido.

8. N. mysticus Holmgr.

Oblongus; *mas:* labro, geniculis, tibiis tarsisque, testaceis; segmento ultimo ventrali toto concolore; *femina:* labro, clypeo, facie ex parte, temporibus, genis, pectore, maculis scutelli, trochanteribus, geniculis, tibiis, tarsisque fulvescenti-testaceis. — ♂♀ (Long. 5—6 m.m.).

Besimannaja bay.

Caput pone oculos haud angustatum, fronte subscabriculo-alutacea, sulcis distinctis. Clypeus apice emarginato. Antennis filiformibus, articulis 1 et 2 flagelli longitudine æqualibus. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine nonnihil longiore.

2. Thorax mesopleuris nitidis, sculptura plerumque obsoleta vel omnino nulla.

9. N. frigidus Bohem.

Bohem. Ins. Spetsb. 568, 3. — Holmgr. Ins. Spetsb. 19. ♂♀.

Matotschkin Scharr. Besimannaja bay.

10. N. lientericus Holmgr.

Oblongus, nitidus; ore, maculis faciei, genis, temporibus anoque, testaceis; stigmate alarum pallido; pedibus geniculis, tibiis tarsisque sordide testaceis, ex parte fusco-tinctis. — ♂♀ (Long. $4^{1}/_{2}$—5 millim.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos vix vel paullulum tantum dilatatum; sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice leviter emarginato. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine nonnihil longiore. **N. frigido** proximus.

11. N. nigriventris Holmgr.

Oblongo-ovatus, nitidulus, niger; geniculis, tibiis, basi tarsorum stigmateque alarum testaceis. — ♀ (Long. circit. 7 millim.).

Matotschkin Scharr.

Caput breve, pone oculos haud dilatatum, sulcis verticis distinctis, obliquis. Clypeus apice medio emarginato. Abdomen ovatum, totum nigrum, cercis analibus pallidis. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine longiore.

12. N. parvulus Holmgr.

Oblongo-ovatus, nitidulus, niger; ore, macula faciei, stigmate alarum pedibusque pallide testaceis; femoribus plus minusve infuscatis; macula utrimque temporali rufescente. — ♀ (Long. 3—$3^{1}/_{2}$ millim.).

Waigatsch.

Caput pone oculos vix l. paullulum dilatatum, sulcis frontalibus latis, distinctissimis. Clypeus apice medio emarginato. Antennæ breves, subfiliformes; articulis 1 et 2 flagelli longitudine subæqualibus. Alæ cellula submarginali 3:tia quadrata. Tarsi validiusculi.

13. N. varipictus Holmgr.

Oblongus l. oblongo-ovatus, testaceus; macula qvadrata frontali, vittis 3 mesonoti, dorso abdominis lineaque inferne femorum, nigris; antennis fuscescentibus; alis pallidis, stigmate flavescente. — ♀ (Long. 6—6 $^1/_2$ millim.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos haud angustatum, sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice fere truncato. Antennæ graciles, articulo 1:mo flagelli lenissime curvato. Abdomen incisuris pallidis. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine parum longiore. Femora linea subtus tenui nigra ornata.

14. N. picticollis Holmgr.

Oblongo-ovatus, nitidulus, testaceo-rufus; macula quadrata frontis dorsoque abdominis nigris; ano rufo-testaceo; mesonoto interdum fusco-subvittato; alis hyalinis nervis fuscis, stigmate pallido. — ♂ (Long. circit. 4—4 $^1/_2$ m.m.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos haud angustatum, sulcis frontalibus distinctissimis. Clypeus brevis, in medio leviter incisus. Mesopleura subtiliter sculpturata, nitore exiguo. Alæ cellula submarginalis 3:tia altitudine longiore.

†† Unguiculi tarsorum simplices vel denticulo minuto ante apicem instructi. Orbitæ oculorum externæ profundæ. Sulci frontales subobsoleti.

a) Clypeus apice medio inciso. Corpus nitidum, læviusculum; mesopleuris vix vel subtiliter tantum sculpturatis.

15. N. udus Holmgr.

Oblongus, nitidus; ano, geniculis, tibiis tarsisque flavo-

testaceis, his apicem versus fuscescentibus; stigmate alarum sordide testaceo. — ♂ (Long. 5 1/2—6 millim.).

Besimannaja bay. Matotschkin Scharr.

b) Clypeus apice subtruncato. Caput et thorax minus nitida, punctata vel ex parte scabriculo-punctata; mesopleura sculptura distinctissima.

16. N. extremus Holmgr.

Oblongus, parum nitidus; ano, geniculis et tibiarum basi late, testaceis; stigmate alarum sordide testaceo. — ♂♀ (Long. 5 1/2—6 millim.).

Matotschkin Scharr.

B. Alæ vix ad apicem abdominis extensæ, nervis incompletis.

17. N. abnormis Holmgr.

Oblongo-ovatus, parum nitidus, niger; capite thoraceque rufo-notatis; alis fuscedine tinctis, nervis validis stigmateque obscuris; pedibus nigro-fuscis, geniculis et basi tibiarum plus minusve sordide testaceis. — ♀ (Long. circit. 6 millim.).

Besimannaja bay.

Caput pone oculos haud dilatatum; fronte alutacea, subopaca, sulcis distinctis. Clypeus nitidus, apice medio inciso. Spatium infraoculare basi mandibularum duplo latius. Antennæ articulis 1 et 2 flagelli longitudine æqualibus. Thorax cum pleuris alutaceus, perparum nitidus. Abdomen nitidum, totum nigrum; terebra fortiter serrata, testacea; cercis concoloribus apice summo fusco. Tibiæ basi leniter curvatæ.

Fam. ICHNEUMONIDÆ.

Subfam. Cryptini.

PHYGADEUON Grav.

18. Ph. waigatschensis Holmgr.

Nitidulus, niger; ore testaceo; clypeo, apice genarum orbitisque oculorum facialibus, albidis; segmentis 1 et 2 ab-

dominis ex parte castaneo-rufis; alis subhyalinis, stigmate tegulaque nigris; pedibus rufis coxis supra nigris, anticis subtus albidis, posticis rufescentibus, tibiis posticis summo apice fusco, tarsis nigris, anticis basi rufa. — ♂ (Long. circit. 10 millim.).

Waigatsch.

Hæc species **Ph. erratico** HOLMGR. (Ins. Spets. 19) valde affinis est.

19. Ph. nivalis HOLMGR.

Nitidus, niger; medio mandibularum, apice trochanterum, geniculis, tibiisque, rufescentibus; alis subhyalinis l. fuscedine leniter tinctis, radice albicante; capite pone oculos haud dilatato. — ♂♀ (Long. $2^1/_2$ (♀)—$3^1/_2$ (♂) millim.).

Waigatsch.

20. Ph. laticollis HOLMGR.

Nitidus, niger; geniculis et tibiis ex parte obscure fusco-testaceis; alis subhyalinis l. fuscedine leniter tinctis, radice pallida; capite pone oculos dilatato. — ♂ (Long. 4 millim.).

Waigatsch.

APTESIS FOERSTER.

21. A. Nordenskiöldii HOLMGR.

Parum nitida, alutacea; ♂: mesonoto, maximam partem abdominis pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris; stigmate alarum fusco, radice albida, tegula nigra; ♀: rufa et ex parte nigro-notata. — ♂♀ (Long. 4—6 millim.).

Mas. Caput nigrum, subbuccatum, pone oculos vix angustatum. Spatium infraoculare basi mandibularum fere latius. Clypeus discretus. Labrum breviter exsertum, rufum. Mandibulæ medio rufæ. Antennæ nigræ, filiformes, breviter hirtæ; articulis duobus basalibus flagelli longitudine æqualibus. Thorax niger, pro- et mesonoto, scutello et postscutello rufis; metanoto scabri-

culo l. ruguloso, areis superioribus tantum pro parte indicatis. Abdomen angustum, rufum, petiolo et plerumque marginibus lateralibus segmentorum anteriorum nigricantibus; segmento 1:o multo angustiore quam apud feminam, nonnihil curvato carinulis dorsalibus deletis, spiraculis prominulis; 2:do latitudine longiore; 3:tio subquadrato. Alæ completæ; areola 5-gona; nervo transverso ordinario interstitiali; transv. anali fracto. Pedes rufi, coxis et trochanteribus nigris; apice tarsorum posteriorum leniter infuscato.

Femina. Caput buccatum, rufum, inferne cum oculis et basi mandibularum nigrum. Antennæ validiusculæ, post mortem sæpius involutæ, apice nigricantes, basin versus, præsertim latere inferiore, rufæ. Thorax rufus; lobis lateralibus prothoracis et lateribus metathoracis nigricantibus. Abdomen rufum, lateribus plus minusve nigro-notatis. Alæ incompletæ, paullulum tantum ultra apicem metathoracis productæ; tegula nigra; radice albida. Pedes rufi.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 15. ♂♀.

Waigatsch. Gåskap.

22. A. Palanderi HOLMGR.

Parum nitida, alutacea, nigra; abdominis medio late pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris, femoribus anterioribus basin versus fusco-notatis; stigmate alarum fusco, radice alba, tegula nigricante. — ♂ (Long. 5 millim.).

Priori affinis et primo inspectu haud dissimilis, ab ea, ut mihi videtur, sequentibus notis abunde differt: 1:o capite thoraceque totis nigris; 2:o antennis validioribus, articulo primo flagelli secundo nonnihil longiore; 3:o areis metathoracis superioribus magis completis; 4:o segmento tertio abdominis aperte breviore; 5:o nervo transverso anali pone furcam brachii sito et longe infra medium obsolete fracto.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 16. ♂.

Waigatsch.

Subfam. Ophionini.

ATRACTODES GRAV.

23. A. aterrimus HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 98.

Gåskap. Sommarst.

24. A. nigerrimus Holmgr.

Nitidulus, niger; ore ex parte et geniculis anterioribus summis ferruginantibus; alis subinfumato-hyalinis; stigmate fusco, radice testaceo, areola completa, sessili. — ♂ (Long. 3—4 millim.).

Jamal. Sommarst.

Atr. aterrimo simillimus, sed areola alarum completa facile ab illo differt.

Subfam. Tryphonini.

DICKSONIA Holmgr.

Caput modice buccatum; genis longe descendentibus; spatio infraoculari lato; oculis oblongo-ovatis, integris, nudis.

Clypeus parum elevatus, a facie planiuscula linea subrecta et profunde impressa discretus, apice truncato vel late rotundato.

Mandibulæ modice latæ, denticulis duobus subæqualibus apice instructæ.

Antennæ filiformes, corpore breviores; flagello articulis basalibus latitudine sua longioribus.

Thorax latitudine fere capitis; mesonoto parapsidis integris, ad marginem anticum extensis; metanoto areis superoet posteromedia subdistinctis vel costis ex parte deletis circumdatis; pleuris macula speculari lævi.

Abdomen elongatum, subæquilatum, læve, nitidum; segmento 1:mo spiraculis prominulis; petiolo apicem versus sensim dilatato, basi subangusta, foveola et carinulis (sicut in *Mesoleiis* genuinis) instructa; segmento 2:do subquadrato vel longitudine paullulum latiore; terebra brevissima, vix ad apicem segmenti ultimi dorsalis extensa, valvulis parum incrassatis, setulosis; segmento ultimo ventrali brevi, basin terebræ tantum tegente.

Alæ modice latæ; areola nulla; nervo transverso anali fracto.

Pedes graciles; calcaribus tibiarum intermediarum et posticarum duobus, dimidia metatarsorum parte paullo brevioribus; unguiculis simplicibus.

Obs. Hoc genus a *Mesoleiorum* genere, cui habitu toto corporisque structura proximum est, forma insigni clypei præcipue dignoscitur.

25. **D. arctica** Holmgr.

Nitida, nigra; clypeo flavido; stigmate alarum dilute fusco-testaceo, basi pallidiore; pedibus testaceis coxis, et trochanteribus totis basique femorum plus minusve nigris; plica ventrali nigro-fusca, marginibus segmentorum pallidis. — ♂♀ (Long. 6—7 millim.).

Mas. Caput nigrum, breve, pone oculos paullulum tantum angustatum. Clypeus flavus. Mandibulæ nitidæ, piceo-nigræ. Antennæ totæ nigræ. Thorax niger; mesopleuris ruguloso-alutaceis. Abdomen nigrum, plica ventrali fusco-stramineoque notata. Alæ fuscedine leniter tinctæ, stigmate fuscescente basi pallidiore. Pedes testacei coxis et trochanteribus nigris, femoribus plus minusve infuscatis.

Femina mari pictura similis, pedibus tantum paullo dilutioribus.

Holmgr. Ins. Nov. Seml. 12.

Matotschkin. Gåskap.

MESOLEIUS Holmgr.

26. **M. Sahlbergi** Woldst.

Woldst. Tryph. Fenn. 44, 40. ♀ — Holmgr. Disp. Synopt. Mesol. Scand. 26, 64.

Waigatsch: Cap Grebenij.

27. **M. Bovei** Holmgr.

Nitidus, niger; ♂: ore, clypeo, genarum apice facieque flavis; antennis pallidis, articulis basalibus superne incisurisque

articulorum flagelli nigris; thorace macula humerali et puncto ante alas stramineis; abdomine segmentis 2—6 margine apicali late flavido, ultimo fere toto ventreque concoloribus; stigmate alarum sordide testaceo, tegula radiceque stramineis; pedibus pallide testaceis, coxis et basi trochanterum posticorum nigris, basi femorum plus minusve nigro-fusca; ♀: mandibulis et clypeo flavis; antennis sordide testaceis, articulis basalibus superne incisurisque articulorum flagelli nigris; mesonoto scutelloque rufis, macula humerali et puncto ante alas pallide flavis; abdomine marginibus apicalibus segmentorum omnium pallidis, segmentibus tamen ultimis ventreque fere totis concoloribus; alis sicut in mare coloratis; pedibus rufis, coxis et basi trochanterum nigris. — ♂♀ (Long. circiter 5 millim.).

Caput subbuccatum, pone oculos vix angustatum. Clypeus feminæ apice sinuato, margine toto depresso, in medio haud interrupto; maris apice plus minusve emarginato, margine ipso integro, utrimque vix dilatato. Thorax antice elevatus; mesonoto parapsidis sat determinatis, ad marginem anticum extensis; mesopleuris alutaceis, macula speculari nitida, lævi; metanoto areis supero- et postero-media distinctis. Segmentum primum abdominis canalicula media ordinaria perspicua et determinata. Alæ areola nulla; nervo transverso ordinario non exacte interstitiali; transverso anali paullulum pone furcam brachii sito, infra medium fracto.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 19.

Waigatsch: Cap Grebenij.

28. **M. mixtus** HOLMGR.

HOLMGR. Disp. Syn. Mesol. Scand. 21, 52. ♂♀.
Gåskap.

ADELOGNATHUS HOLMGR.

29. **A. frigidus** HOLMGR.

Nitidus, niger; ore, clypeo, facie, orbitis abbreviatis frontalibus, flavidis; alis subinfumato-hyalinis, stigmate testa-

ceo, radice et tegula albicantibus; femoribus apice tibiisque testaceis, antennis capite cum thorace brevioribus, modice incrassatis. — ♂ (Long. vix 3 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

POLYBLASTUS Holmgr.

30. P. nigrifrons Holmgr.

Nitidulus, punctatus, niger; mandibulis, abdominis medio plus minusve, pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris; alis hyalinis, stigmate et radice testaceis; flagello antennarum subtus sordide ferrugineo; metathorace areis superioribus 3, earum superomedia elongata, subæquilata; areola alarum nulla. — ♀ (Long. circit. 4 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij et Jugor Scharr.

Hæc species colore nigro faciei et defectu areolæ in alis ab affinibus præcipue dignoscitur.

NEASTUS Holmgr.

Caput modice buccatum. Clypeus latiusculus, paullulum tantum convexus, a facie discretus, foveolis lateralibus ordinariis parum perspicuis, apice subtruncato l. margine medio nonnihil depresso. Antennæ capite cum thorace paullo longiores, filiformes, articulo 1:mo flagelli secundo nonnihil longiori. Mesonotum parapsidis haud profundis, antice tamen distincte indicatis; mesopleuris macula speculari alutacea. Metanotum scabriculum, areis subnullis. Abdomen oblongum subæquilatum; segmento primo apicem versus sensim dilatato, spiraculis prominulis, petiole depresso, foveola basali nulla vel valde incompleta; sequentibus lævibus; terebra brevi, vix ultra apicem abdominis extensa. Alæ areola nulla; cellula radiali brevi, trapezina; nervo radiali interno segmento costæ tertio longitudinem subæquante; stigmate majusculo. Pedes

subgraciles; calcaribus tibiarum posticarum ad medium metatarsorum non extensis. — Genus *Mesoleiorum* gen. proximum est.

31. N. læviceps Holmgr.

Nitidus, niger; clypeo flavo; segmentis 4—7 abdominis incisuris pallidis; alis subhyalinis fusco-testaceis, radice et tegula flavis; pedibus, coxis et trochanteribus nigris, femoribus et tibiis sordide testaceo fuscoque notatis. — ♂♀ (Long. 4—5 millim.).

Skodde Bay. Gåskap.

ORTHOCENTRUS Grav.

A. Areola alarum præsens.

32. O. protuberans Holmgr.

Holmgr. Monogr. Tryph. Suec. 333, 15.
Waigatsch: Cap. Grebenij.

B. Areola alarum deficiens.
- a. Segmentum 2:dum abdominis aut totum vel maxima ex parte aciculato-alutaceum, subopacum, aut apice late nitidum, læve.
  - 1. Area superomedia metathoracis distincta, plerumque completa.
    - † Flagellum antennarum articulo 1:mo latitudine non (♀) vel paullo tantum (♂) longiore.

33. O. rivosus Holmgr.

Nitidus, niger; ore radiceque alarum substramineis; stigmate leniter fusco-induto; pedibus testaceis, coxis, femoribus et tibiis plus minusve nigricantibus; capite buccato, pone oculos nullo modo angustato, vertice profunde emarginato; antennis validiusculis, tenuiter setulosis; alis in utroque sexu completis, nervo radiali interno $^2/_3$ segmenti costæ tertii lon-

gitudinem aequante, externo rectiusculo; ♂: facie flavida. — ♂♀ (Long. $2^1/_2$—3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij.

34. **O. solitarius** Holmgr.

Nitidus, niger; ore testaceo; facie maxima ex parte radiceque alarum stramineis; stigmate leniter fusco-induto; pedibus validis, testaceis, coxis, femoribus et tibiis plus minusve nigris; capite haud buccato, pone oculos distincte angustato, vertice subtruncato; antennis validiusculis, setulosis, flagello sordide fusco; abdomine segmentis 1 et 2 aciculato-scabriculis, 3 basi alutacea; alis nervo radiali interno $^3/_4$ segmenti costæ tertii longitudinem subæquante, externo leniter arcuato. — ♂ (Long. 3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij.

35. **O. carinulatus** Holmgr.

Nitidus, niger; ore, facie maxima ex parte, scapo antennarum subtus radiceque alarum, stramineis, stigmate fusco-induto; antennis flagello subtus fusco-testaceo; pedibus testaceis, coxis et femoribus ex parte nigro-fuscis; capite parum buccato, vertice minus profunde emarginato; metathorace scabriculo, areis superioribus completis; segmento 1:mo abdominis carinulis duabus ordinariis distinctissimis, ad apicem extensis; alis nervo radiali interno et segmento costæ tertio longitudine fere æqualibus, externo rectiusculo. — ♂ (Long. circit. 3 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

†† Flagellum antennarum articulo 1:mo in utroque sexu latitudine longiore.

36. **O. dispar** Holmgr.

Nitidus, niger; ore testaceo, radice alarum straminea, stigmate leniter fusco-induto; pedibus fusco testaceoque variis;

capiti nonnihil buccato, vertice profunde emarginato; antennis parum incrassatis, tenuiter setulosis, flagello nigro l. sordide fusco-testaceo (♀); segmentis 1 et 2 aciculato-alutaceis, hoc apice sæpius læviori; alis *maris* completis, *feminæ* abbreviatis, nervo radiali interno $^3/_4$ segmenti costæ tertii longitudinem subæquante, externo subrecto l. lenissime arcuato. — ♂♀ (Long. circit. $2^1/_2$ millim.).

Waigatsch: Ryska sommarstationen.

Similis **O. pedestri** (Holmgr. Ins. Spets. 23), sed, præter alias notas, ab illo structura antennarum mox differt. Facies in utroque sexu nigra, margine summo infra antennas sæpius pallido.

2. Area superomedia metathoracis deleta. Segmenta abdominis 1 et 2 aciculato-alutacea.

37. **O. pexatus** Holmgr.

Holmgr. Monogr Tryph. Suec. 343, 35. ♂.

Waigatsch: Jugor Scharr.

b. Segmentum 2:dum abdominis aut totum nitidissimum, læve, aut ima basi tantum aciculato-alutaceum.

38. **O. validicornis** Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 24.

39. **O. hirticornis** Holmgr.

Nitidus, niger; ore ex parte testaceo; radice alarum straminea, stigmate pallido; pedibus nigro-testaceoque-variis; capite buccato, pone oculos tamen vix l. paullulum tantum dilatato, vertice subprofunde emarginato; antennis mediocriter incrassatis, setulosis, flagello nigro vel fusco articulo 1:o in utroque sexu latitudine longiore; segmento 1:mo abdominis sat lato, marginibus lateralibus nonnihil reflexis; alis nervo radiali interno $^2/$[illegible] segmenti costæ tertii longitudinem subæquante, externo apicem versus sæpius leniter incurvato. — ♂♀ (Long. circiter 2 millim.)

Waigatsch.

Facies et antennæ nigræ; segmentum 1:mum abdominis latum, longiusculum, sæpius nitidum, marginibus lateralibus distinctissimis, reflexis; 2:dum in ♀ lævissimum, vix ima basi aciculatum, in ♂ basin versus plus minusve sculpturatum.

40. O. hilaris Holmgr.

Niger, nitidus; ore ex parte testaceo; radice alarum straminea, stigmate angusto, pallido; pedibus testaceis, coxis, femoribus fere totis tibiisque posticis apice obscure fuscis; capite modice buccato, pone oculos vix dilatato, vertice subprofunde emarginato; antennis perparum incrassatis, tenuiter et breviter setulosis, flagello basin versus testaceo-fusco, articulo primo latitudine longiore; segmento 1:mo abdominis mediocri, mox pone medium transversim impresso, alutaceo, subopaco, 2:do ima basi subtiliter aciculato; alis nervo radiali interno $^2/_3$ segmenti costæ tertii longitudinem æquante, externo apice leniter arcuatim incurvato. — ♀ (Long. 2 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

Similis **O. hirticorni,** sed minor et gracilior, antennis minus distincte hirtis, basin versus pallidioribus, segmento 1:mo abdominis angustiore, subopaco, pedibus dilutioribus etc. vere diversus.

41. O. laticollis Holmgr.

Nitidus, niger; ore ex parte sordide testaceo; radice alarum straminea, stigmate pallido, pedibus nigris, apice trochanterum, tibiis tarsisque testaceis, his apice fuscis; capite valde buccato, temporibus et genis latissimis, vertice profunde emarginato; antennis validis, tenuiter setulosis, flagello articulis bassalibus brevibus, primo subtransverso; segmento 1:mo abdominis aciculato-alutaceo, 2:do læviusculo, nitore exiguo; alis nervo radiali interno $^3/_4$ segmenti costæ tertii longitudinem subæqvante, externo rectiusculo, apice tantum leniter incurvato. — ♀ (Long. circit. 2 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

Hæc species capite valde buccato, articulis brevibus antennarum etc. ab affinibus satis superque dignoscenda.

Subfam. Pimplini.

SIBIRIAKOFFIA Holmgr.

Caput parum buccatum; spatio infraoculari latiusculo; oculis oblongo-ovatis, integris, nudis.

Clypeus a facie linea profunde impressa discretus, apice depresso, late rotundato.

Mandibulæ modice latæ, paullulum curvatæ, denticulis duobus parvis apice instructæ.

Antennæ filiformes; articulis basalibus flagelli cylindricis.

Thorax capite angustior subæquilatus; mesonoto parapsidis distinctis, sed tenuibus, ad marginem anticum extensis; mesopleuris lævibus, sat nitidis; metanoto ruguloso, areis supero- et posteromedia plus minusve completis.

Abdomen elongatum, in ♂ subspathulatum, in ♀ magis ovatum; segmento 1:mo posticorum pedum coxis nonnihil longiore, subelevato, acute marginato, carinulis dorsalibus saltem indicatis, spiraculis ante medium sitis, segmento toto alutaceo, subopaco; segmento 2:do subquadrato, ad basin utrimque linea oblique impressa plus minusve distincta; segmentis ultimis lævibus, nitidis; terebra feminæ abdomine vix breviore, valvulis hirtis, sursum leniter curvatis; segmento ultimo ventrali retracto, brevi, basin terebræ tantum tegente.

Alæ modice latæ, areola nulla; nervo radiali externo recto; nervo transverso ordinario interstitiali; nervo transverso anali postfurcali, haud fracto.

Pedes sat graciles; calcaribus tibiarum posticarum brevibus; articulo ultimo tarsorum nonnihil dilatato.

Obs. Hoc genus habitu toto, imprimis autem sculptura thoracis, directione nervorum in alis, structura abdominis et gracilitate pedum a genere *Lissonota,* cui præsertim affine est, satis superque differt.

42. S. arctica Holmgr.

Nitida, nigra; ore, clypeo, tegula radiceque alarum et plica ventrali, flavidis; stigmate alarum obscure fusco; pedibus maxima ex parte rufis. — ♂♀ (Long. 6—7 millim.).

Var. 1. ♂: facie utrimque macula flava; pedibus rufescentibus, coxis ex parte nigris.

Var. 2. ♂: facie tota nigra; coxis et trochanteribus nigris, femoribus fuscis.

Mas. Caput pone oculos angustatum; fronte nitida, lævi; facie planiuscula, punctura vix ulla, nigra tota vel macula flava elongata ad orbitas ornata. Clypeus flavus. Mandibulæ flavæ, denticulis fuscis. Palpi sordide testacei vel fusci. Antennæ totæ nigræ; flagello 22-articulato. Thorax niger, puncto ante tegulam alarum flavido. Abdomen nigrum incisuris anterioribus plus minusve rufis; plica ventrali antice flava. Alæ fuscedine leniter tinctæ; stigmate fusco; radice et tegula flavidis. Pedes rufescentes, coxis et trochanteribus totis vel ex parte nigris; femoribus interdum fuscis aut fusco-lineatis.

Femina pictura sculpturaque omnium corporis partium mari sat similis est.

Holmgr. Ins. Nov. Seml. 14.

Waigatsch: Cap Grebenij.

LISSONOTA Grav.

43. L. commixta Holmgr.

Holmgr. Monogr. Pimpl. Svec. 50, 4.

Besimannaja bay.

Fam. APIDÆ.

BOMBUS Fabr.

44. B. hyperboreus Schönh.

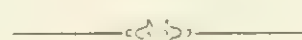
Thoms. Hymenopt. Scand. II 34, 12.

45. B. nivalis Dahlb.

Thoms. Hymenopt. Scand. II 35, 13.
Waigatsch: Cap Grebenij.

46. B. lapponicus Fabr.

Thoms. Hymenopt. Scand. II 41, 20.

DIPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN.

Fam. LEPTIDÆ MEIG.

PTIOLINA STÆGER.

1. Pt. nitida WAHLB.

ZETT. Dipt. Scand. XII 4504. 4. ♂♀.
Matotschkin.

Fam. EMPIDIDÆ FALL.

RHAMPHOMYIA HFFGG.

2. Rh. Hovgaardii HOLMGR.

Nigro-cinerea; haustello capite longiore, validiusculo; thorace obsolete fusco-trivittato; abdomine nitidulo, nigro-fusco; pedibus nitidulis, nigris; ♂: cauda elongata, reflexa, pedibus setosis, ♀: cauda acuminata, stylis 2 terminata, femoribus posterioribus tibiisque posticis nigro-pennatis. — ♂♀ (Long. circiter 6 millim.).

Mas. Oculi magni infra ocellos connexi. Cauda elongata, reflexa, abdominis dorso incumbente et præterea sic ut in *Rh. Brusewitzii* constructa, corpusculis sordide testaceis vel lividis. Pedes valde setosi.

Femina. Oculi interstitio lato distantes. Abdomen apice acuminato et stylis 2 terminato. Pedes setosi; femoribus 4 posterioribus et tibiis posticis pennatis.

Rh. vespertilioni (ZETT. Dipt. Scand. 435. 58) proxima videtur. A sequente, cui etiam similis et affinis est, præter alias notas hirsutis pedibus mox differt. Rostrum capite paullo longius, validiusculum. Vertex nigro-setosus. Thorax convexus, dorso nitidulo, sordide cinereo, vittis 3 setosis obscurioribus, plerumque tamen parum perspicuis; scutello apice ciliato. Abdomen nigrum, nitidulum, hirtum. Alæ fumatæ, basin versus infuscatæ; halteribus nigro-fuscis. Pedes nigri.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 21. ♂♀.

Waigatsch. Norra och Södra Gåskap.

3. Rh. Brusewitzii HOLMGR.

Nigro-cinerea; haustello capite longiore; thorace fusco-trilineato; abdomine nitidulo, nigro; alis infumatis, halteribus nigricantibus; pedibus nigris, nitidulis, simplicibus; ♂: cauda elongata, reflexa. — ♂♀ (Long. circiter 6 millim.).

Mas. Oculi infra ocellos subconnexi. Abdomen cauda atra, nitida, superne incrassata, bivalvis, valvulis rotundatis, connexis, unidentatis, et corpusculis 2 longitudine circiter valvularum, conniventibus, obtusis, sursum flexis; ex apertura ventrali præterea excurrit filum ferrugineum, apice inter valvulas occultum.

Femina. Oculi interstitio lato distantes. Vertex nigro-setosus. Abdomen subovatum, apice acuminato et stylis 2 terminato.

Corpus subrobustum, obscure cinereum, nitidulum. Thorax dorso lineis tribus longitudinalibus fuscis et nigro-setosis. Abdomen nigrum, nitidum. Alæ latitudine mediocres, infuscatæ; halteribus nigro-fuscis. Pedes simplices, parce pilosi, nigri; coxis cinerascentibus.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 20. ♂♀.

Matotschkin. Skoddebay.

4. Rh. Kjellmanii HOLMGR.

Cinerea; haustello capite paullo longiore; thorace obsolete trivittato; alis fuscedine tinctis, halteribus pallidis; pedibus nigricantibus, posticorum tibiis et tarsis dense setosis, his articulo primo validiusculo. — ♀ (Long. 4—5 millim.).

Femina. Caput cinereum, vertice nigro-setoso; haustello capite nonnihil longiore, validiusculo, nitido, nigro. Thorax cinereus, dorso lineis vel vittis tribus fuscis, plerumque sat obsoletis et setis nigris seriatim positis tantum indicatis; scutello apice setis paucis. Abdomen cinereum, pallido-pubescens, setis nullis. Alæ modice latæ, cinereo-flavescentes vel fuscedine tinctæ, in stigmatis loco umbra obscura sæpe distincta. Pedes nigricantes, anteriores nudiusculi; postici tibiis et basi tarsorum dense pilosis, metatarso validiusculo.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 22. ♀.

Gåskap.

5. Rh. Nordqvistii HOLMGR.

Nigricans, parum nitida; haustello capite longiore; thoracis dorso vix vestigio vittarum longitudinalium; alis latiusculis, fuliginosis, halteribus nigro-fuscis; pedibus nigris, nudiusculis; tarsis posticis articulo primo ceteris validiore. — ♂ (Long. circiter 4 millim.).

Femina. Parva. Caput cinereo-nigrum; vertice setoso; fronte antice angustata. Haustellum capite longius, validum; palpis brevibus, subclavatis. Thorax nigricans, nitore exiguo; dorso setuloso, setis in seriebus quatuor distinctis positis. Abdomen nigrum, parum nitidum, subnudum; ano stylis duobus instructo. Alæ totæ fumatæ, latiusculæ; area discoidali elongata, apicem versus latiore, nervo ejus transverso apicali inferiore rectiusculo. Pedes nigri, parce pilosi; articulo primo tarsorum posticorum ceteris validiore.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 23. ♀.

Fam. SYRPHIDÆ FALL.

SCÆVA FABR.

6. S. lapponica ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. II. 701. 3.

Waigatsch: Cap Grebenij.

7. Sc. ribesii LINN.

ZETT. Dipt. Scand. 707. 8.

Matotschkin Scharr.

8. Sc. dryadis Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 26. et Ins. Groenl. 100.
Matotschkin Scharr.

HELOPHILUS Meig.

9. H. arcticus Zett.

Zett. Dipt. Scand. VIII. 3117.
Gåskap.

Fam. OESTRIDÆ Latr.

OESTRUS Lin.

10. Oe. tarandi Linn.

Linn. Faun. Suec. 1731. — Zett. Dipt. Scand. III. 973
3. ♂♀.
Jamál.

Fam. SARCOPHAGIDÆ Zett.

SARCOPHAGA Meig.

11. S. alpina Zett.

Zett. Dipt. Scand. III. 1304. 26.
Waigatsch. Gåskap.

12. S. genarum Zett.

Zett. Dipt. Scand. III, 1309. 29.
Waigatsch.

13. S. atriceps Zett.

Zett. Dipt. Scand. III. 1311. 31. ♀
Waigatsch: Cap Grebenij.

Fam. ANTHOMYIDÆ.

ARICIA Macqv.

14. A. Nordenskiöldi Holmgr.

Oblonga, nigricans; ♂: capite cinereo, palpis, antennis et vitta frontali, nigris; thorace nigro, ex parte cinereo-pruinoso, mesonoto lateribus vitta lata, humeros versus saltem distincta, dilute cinerea; alis cinereo-albidis, halteribus et squamulis fulvescenti-flavidis; ♀: capite obscure cinereo, palpis, antennis et vitta frontali lata, nigris; thorace nigro, ex parte cinereo-pruinoso, lateribus vitta lata, ad humeros distinctiori, cinerea; alis costam versus plus minusve infuscatis, halteribus et squamalis fulvescenti-flavidis. — ♂♀ (Long. 3—4 millim.).

Besimannaja Bay. Gåskap. Kostin Scharr.

Caput fronte oreque haud prominentibus. Antennæ ad medium epistomatis extensæ; seta longiuscula, tenui, breviter plumata l. longius pubescente. Proboscis sat valida. Palpi apice setoso, nonnihil dilatato. Thorax setis remotis, longioribus, duabus in apice ipso scutelli. Alæ costa subciliata; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus non exacte parallelis; nervo transverso ordinairo segmento 2:do nervi longit. 4:ti vix breviori, rectiusculo; squamis valvula superiori inferiorem fere toto tegente. Pedes validiusculi, setulosi. Abdomen maris subæquilatum, ano rotundato, haud incurvo.

15. A. proboscidea Holmgr.

Oblonga, cinereo-nigricans (♂) vel flavescenti-grisea (♀); fronte parum prominente; ore haud producto; genis buccatis; antennis ad medium epistomatis vix extensis, seta tenni, pubescente; alis subhyalinis, nervis obscuris, halteribus squamulisque flavo-fulvescentibus, his valvula superiori inferiorem haud tegente; pedibus nigris; ♂: abdomine cylindrico, ano rutundato, setoso. — ♂♀ (Long. 5—6 millim.).

Mas: Corpus subangustum, elongatum, subcylindricum. Epistoma et genæ buccata subplumbeo-cinerea. Frons nigricans. Thorax dorso nigricante, lateribus cinereo-pruinosis. Abdomen cinereo-nigrum, nitore exiguo. Alæ nervo transverso ordinario rectiusculo, segmento 2:do nervi longitudinalis tertii fere æquante. — *Femina* mari robustior, abdomine oblongo-ovato. Corpus totum flavescente-griseum, fronte, dorso thoracis abdominisque obscurioribus.

16. A. macroglossa Holmgr.

Oblonga, nigricans; fronte parum prominente; ore haud producto; genis modice buccatis; antennis ad medium epistomatis fere extensis, seta breviuscula, basi incrassata, pubescente; alis leviter infumatis, basin versus obscurioribus, halteribus flavo-fulvescentibus, squamulis fuliginosis, valvula superiore inferiorem haud tegente; pedibus nigris; abdomine ovato-cylindrico, setoso, ano rotundato. — ♂ (Long. 5—6 millim.).

Matotschkin Scharr. Femina mihi ignota est.

A. proboscideæ quodammodo similis, sed multo obscurior, epistomate et genis nigris, seta antennarum breviore, alis infumatis, squamulis fuliginosis, nec flavo-fulvescentibus etc. mox distinguenda.

17. A. dorsata Zett.

Zett. Dipt. Scand. IV. 1472. 82. — Holmgr. Ins. Spetsb. 29. ♂♀. — *Ar. hyperborea* Bohem. Ins. Spetsb. 571. 10. — *Ar. megastoma* Bohem. l. c. 572. (ex parte).

Södra Gåskap. Waigatsch: Cap Grebenij et Jugor Scharr.

18. A. conspurcata Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 31.

Gåskap. Matotschkin Scharr.

19. A. Almqvistii Holmgr.

Oblongo-ovata, obscura; lineis thoracis 5 atris, valde distinctis; fronte parum prominente; ore longe producto; an-

tennis breviusculis, articulo ultimo apice subtruncato-rotundato, seta breviter pubescenti; ♂: oculis appropinquantibus, orbitis certo situ cinereo-albido-micantibus; abdomine glauco-cinereo, segmentis 1—5 macula utrimque nigra, sat magna notatis; alis, praesertim basin versus, infuscatis, squamis et halteribus sordide testaceis; ♀: oculis remotis, orbitis glauco-cinereis; fronte nigro-fusca, vitta didyma atra; abdomine cinereo vel glauco, segmentis 2—4 macula utrimque nigra, sat magna; alis subhyalinis, basi infuscatis, squamis et halteribus testaceis. — ♂♀ (Long. 7—8 millim.).

Mas. Frons parum protuberans, atra. Orbita, areæ laterales epistomatis et genæ certo luminis situ cinereo-albido-micantes. Epistoma valde productum, apertura autem altitudine parum latiore, lateribus parallelis. Proboscis haud incrassata, subæquilata, nigra; palpi concolores. Oculi infra ocellos appropinquantes, nudi. Antennæ breviusculæ; articulo ultimo 2:do vix duplo longiore, apice subtruncato-rotundato, seta paullo ultra medium incrassata, breviter pubescente. Thorax subtus et lateribus nigricans; mesonoto obscure cinereo, vittis 5 atris, earum 3 mediis parallelis, linearibus, aequilatis et una utrimque supra suturam latiore et minus perspicua; scutello nigro, linea vel vitta media obscure cinerea interdum notato. Abdomen segmentis 2—5 atris, linea media longitudinali continua, denudata, nitidula, obscure cinerea, marginibus summis apicalibus et maculis utrimque basalibus glauco-cinereis; ano rotundato, simplici, nigro. Alæ plus minusve infuscatæ; costa vix ciliata, spinula nulla; nervo transverso ordinario medio leviter inflexo, segmento 2:do nervi longitudinalis quarti paullo longiore vel longitudine subæquali; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus non exacte parallelis. Squamæ albido-testaceæ, obscure marginatæ, valvula superiore inferiorem vix dimidia parte tegente. Halteres sordide testacei, pedunculo nonnihil obscuriore quam clava. Pedes mediocres, nigri; articulo ultimo tarsorum depresso et paullo dilatato.

Femina. Frons multo latior et magis prominula quam in ♂, nigro-fusca, orbitis cinereis et vittis duabus antice cohærentibus nigris. Abdomen picturis cinereo-glaucis magis dilatatis quam in ♂, quare maculis nigris ordinariis magis discretis; segmento 5:to cinereo, macula media nigra. Alæ fere hyalinæ, basi tantum infuscatæ; squamis et halteribus fulvescente-flavidis. Cetera fere sicut in ♂.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 17.

Waigatsch. Gåskap.

20. A. sordidipennis Holmgr.

Oblongo-ovata, nigricans; fronte haud prominente; ore distincte protuberante, leviter reflexo, apertura majuscula; seta antennarum pubescente; mesonoto obscure lineato; abdomine plus minusve obscure cinereo, segmentis 1—3 macula utrinque trigona nigricante; alis fuscedine leniter tinctis, nervo transverso medio vix vel paullulum tantum pone apicem nervi auxiliaris posito, transverso ordinario recto, squamulis albicantibus, halteribus fulvescentibus; ♂: oculis infra ocellos approximatis; ♀: oculis late remotis. — ♂♀ (Long. $4^1/_2$—$5^1/_2$ millim.).

Gåskap.

Corpus magis ovatum quam in plerisque affinibus. Epistoma et genæ in ♂ nigricantia, in ♀ cinerea. Apertura oris majuscula, inferne latior. Frons nigricans, antice inter basin antennarum puncto nigro, nec albo. Mesonotum vittis angustis, parallelis, obscuris, subdistinctis. Abdomen ovatum, cinereum, maculis in segmentis 1—3 majusculis, trigonis, nigris; ano maris rotundato, parvo, haud incurvato. Alæ latiusculæ, fuscescenti-hyalinæ; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus vix divergentibus, illo fere in ipso apice alæ desinente; n. transverso ordinario recto, segmento 2:do nervi longit. qvarti subæquali. Pedes in utroque sexu simplices, pilosi.

21. A. pauxilla Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 33 et Ins. Groenl. 101.

Gåskap.

22. A. segnis Holmgr.

Oblongo-ovata, nitidula, nigricans; fronte perparum prominente; ore sat protuberante, apertura majuscula; seta antennarum pubescente; alis fumedine leniter tinctis (♂) vel subhyalinis (♀), nervo transverso ordinario recto, costa vix ciliata, spinula deficiente, squamulis halteribusque fulvescenti-flavidis; ♂: oculis appropinquantibus, abdomine angustiori; ♀:

oculis late remotis, abdomine latiori. — ♂♀ (Long. 4—5 millim.).

Gåskap. Matotschkin Scharr. Jamál.

Caput nigrum, ex parte obscure cinereo-pruinosum, fronte nigra, feminæ sat lata, maris angustiore. Oculi nudi. Os oblique productum, a latere visum apice truncato, setoso; apertura oris ampla, inferne paullo dilatata. Antennæ circiter ad medium epistomatis extensæ, articulo ultimo oblongo-ovato, apice rotundato; seta distincte pubescente. Mesonotum nitore exiguo, vittis nullis. Abdomen maris elongato-ovatum, nitidulum, setosum, ano rotundato; feminæ late ovatum, nitidum, ano acuminato.

23. A. glacialis WAHLB.

ZETT. Dipt. Scand. 1521, 131.

Matotschkin Scharr.

24. A. barbiventris BOHEM.

ZETT. Dipt. Scand. 1589. 204. ♂. — *Aricia lucidula* ZETT. l. c. 1554. 168. ♀.

Möller Bay.

25. A. Fabricii HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 101. ♂♀.

Gåskap.

26. A. deflorata HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 102. ♂? — Exempl. male conservatum.

Besimannaja Bay.

27. A. diadema HOLMGR.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte supra antennas perparum prominente, macula majuscula rufo-fulva notata, ore apice leviter reflexo; mesonoto vittis nullis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario in medio paullulum incurvato, extrorsum valde inclinato, segmento secundo nervi

longitudinalis 4:ti subæquali, costa ciliis brevissimis, spinula nulla; squamulis albido-flavis, valvula superiore inferiorem tegente, halteribus fuscis. — ♀ (Long. 5—6 millim.).

Matotschkin Scharr.

Species pictura frontis et colore thoracis abdominisque facile dignoscenda. Seta antennarum nudiuscula.

28. A. remorata Holmgr.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte perparum prominente, supra antennas nigra; ore apice parum reflexo; mesonoto vittis tantum indicatis, sat obsoletis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario rectiusculo, extrorsum inclinato, segmento secundo nervi 4:ti longitudinalis subæquali, costa ciliis brevissimis, spinula nulla, squamulis albido-flavescentibus, valvula superiore inferiorem tegente, halteribus fulvis; *mas:* oculis contiguis. — ♂♀ (Long. 5—5 1/2 millim.).

Ryska Sommarstationen.

Similis et affinis **Ar. diademæ,** sed ore minus reflexo, fronte nigra etc. ab illa differt.

29. A. coronata Holmgr.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte paullulum prominente, supra antennas macula fulva, epistomate et genis cinereomicantibus; ore apice leviter reflexo, apertura latiuscula; mesonoto antice glaucescenti-cinereo, vittis ordinariis fuscis, subdistinctis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario recto, segmento secundo nervi longitudinalis 4:ti paullo breviore, costa setulosa, spinula sat distincta, squamulis albicantibus, valvula superiori inferiorem tegente, halteribus fulvis. — ♀ (Long. 4 1/2 millim.).

Ryska Sommarstationen.

Ar. diademæ iterum similis, sed præter alias notas costa alarum distincte ciliata mox dignoscenda.

ANTHOMYZA ZETT.

30. A. balteata HOLMGR.

Oblongo-ovata, testaceo-rufa; partibus oris, orbitis oculorum frontalibus, vertice, occipite, antennis, linea media mesonoti, pleuris, pectore, maculis metathoracis, coxis, basi femorum anticorum tarsisque omnibus, nigris; alis sordide hyalinis, basi testaceis, nervo transverso ordinario medio leniter incurvato, squamulis halteribusque testaceo-fulvis. — ♀ (Long. circiter 6 millim.).

Besimannaja Bay.

Frons nonnihil prominens. Os apice haud reflexo. Antennæ paullo ultra medium epistomatis extensæ, seta nudiuscula. Mesonotum linea media nigra, antice tenui, postice juxta scutellum latiore. Abdomen oblongo-ovatum, nigrum.[1] Alæ nervis longitudinalibus curvatis, apicem versus subparallelis; n. transv. medio extrorsum inclinato, medio leniter incurvato, segmento secundo nervi longit. 4:ti subæquali.

Fam. SCATOMYZIDÆ.

SCATOMYZA.

31. S. maculipes ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. 1964.

Var. 1. ♀: vertice, temporibus et thorace toto, schistaceo-cinereis.

Waigatsch.

32. S. nigripes HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. p. 34.

Var. 1. ♀: fronte subimmaculata.

HOLMGR. l. c. —? *Scatom. borealis* ZETT. Dipt. Scand. 1971. 9.

---

[1] In individuis illæsis forte aliter coloratum.

Var. 2 ♂♀: tibiis obscure testaceis, anticis sæpe dilutioribus. — *Scatom. litorea* ZETT. Dipt. Scand. 1975. 12. var. 6.

Seta antennarum breviter setulosa, »subplumata». Tibiæ posticæ spina apicali externa (calcare) longa validiuscula et distincte curvata. Forte cum *Scat. litorea* ab auctor. veteris commixta.

33. S. litorea FALL.

ZETT. Dipt. Scand. 1975. 12.

Matotschkin Scharr.

34. S. cordylurina HOLMGR.

Grisescenti-cinerea: epistomate albo-micante; palpis flavidis.; fronte macula media castaneo-fulva, nigro-marginata, antice supra antennas vitta pallidiore; antennis nigris, seta breviter plumata; thorace fusco-lineato; pedibus nigris, tibiis rufo-testaceis; alis subcinereo-hyalinis, basi flavo-testaceis, nervo transverso medio validiore. — ♂ (Long. 6—8 millim.).

Waigatsch. Schabarowa. — Femina adhuc non inventa.

Statura **Cordyluræ**. Caput griseo-cinereum, genis, epistomate et orbitis oculorum internis albido-pruinosis; fronte supra antennas vitta vel lunula fulvo-flavescente aut testaceo, superne vitta nigra terminata, dein macula quadrata vel subrectangulari castaneo-fulva, nigro-marginata ornata. Antennæ nigræ, articulo secundo sæpius macula sordide rufa notato. Palpi flavo-testacei. Thorax cinereo-griseus, dorso lineis duabus fuscis, parallelis, distinctis; scutello viride hirto et præterea setis 4 ordinariis munito. Abdomen elongatum, subæquilatum, cinereo-olivaceum, fulvo-flavescenti-hirtum, pilis nigris immixtis; ano nigro-hirto et ciliato. Alæ cinereo-hyalinæ, basi flavo-testaceæ; nervo transverso medio validiusculo; segmento 2:do nervi longitudinalis qvarti 3:tio vel ultimo tertia parte breviore; halteribus testaceis. Pedes villosi, nigri; femoribus summo apice tibiisque ferrugino-rufis; pilis paucis et tenuibus; spina apicali interiore tibiarum posticarum brevi, rectiuscula.

35. S. stercoraria LIN.

ZETT. Dipt. Scand. 1068. 7.

Waigatsch. Schabarowa.

36. S. Stuxbergii Holmgr.

Cinerea; genis, epistomate, macula majuscula frontali, palpis articulisque duobus basalibus antennarum fulvis; alis hyalinis, immaculatis, basi flavo-testaceis; pedibus nigris, geniculis, tibiis tarsisque, sordide rufescentibus; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 8—9 millim.).

Species inter majores sui generis. Caput cinereum; genis et epistomate fulvescentibus certo situ albido-micantibus; fronte macula supra antennas majuscula fulva; orbitis oculorum cinereis, serie setarum nigrarum instructis; mente albido-hirto. Antennæ articulis 1 et 2 fulvis, 3 nigro, apice obtuse rotundato. Palpi fulvescentes. Thorax cinereus, dorso obsolete fusco-quadrilineato; scutello rigide hirto, setis 4 ordinariis munito. Abdomen cinereum, in ♂ dense fusco-villosum pilis nigris immixtis, in ♀ hirsutie parciore at colore simili. Alæ hyalinæ, nervis transversis immaculatis, parte basali umbra flavo-testacea; segmento secundo nervi longitudinalis quarti 3:tio vel ultimo aparte breviore. Pedes villosi, nigri, geniculis, tibiis tarsisque ferrugineo-rufis; tibiis spinulosis.

Holmgr. Ins. Nov. Seml. p. 24.

37. S. multisetosa Holmgr.

Subnitida, grisea, flavo-fulvescenti-villosa; genis, epistomate, macula magna frontali, basi antennarum nigrarum et palpis, fulvis; alis flavescenti-hyalinis, nervis transversis infuscatis; pedibus fulvescentibus, femoribus basin versus plus minusve nigris, tarsis obscuris; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 8—9 millim.).

Norra Gåskap. Waigatsch.

Individuis majoribus *Scatom. stercorariæ* primo intuitu similis, sed ab illis satis superque dignota. Caput vertice et temporibus griseo-cinereis, fulvescenti-flavo-villosis; fronte antice prominente, area media tota fulva, orbitis oculorum griseo-cinereis, pilis nigris duplici serie ornatis; epistomate et genis fulvis, certo situ albido-micantibus, mystacibus utrimque sat longis, curvatis. Palpi validi,

pilosi. Proboscis nigra. Antennæ mediocres l. in ♀ latiusculæ, apice obtuse rotundatæ; articulo ultimo toto nigro, seta nuda ad medium incrassata, articulis basalibus brevibus, parvis. Thorax griseus, subnitidus, sordide flavo-fulvescenti-hirtus, pilis nigris immixtis, dorso linearum longitudinarum vestigio; mesopleuris villosis; metanoto nudo; scutello basi fulvescenti-flavo-piloso, apice setis pluribus, præter ordinarias, instructo. Abdomen flavo-fulvescenti-villosum vel tomentosum (♂). Alæ flavescenti-hyalinæ, nervis longitudinalibus pallidis, transversis (medio et ordinario) distincte infuscatis; segmento 2:do nervi longitudinalis qvarti 3:tio vix tertia parte breviore. Pedes villosi, ut in diagnosi colorati, femoribus et tibiis anticis spina nulla armatis; tibiis intermediis spinis pluribus instructis.

Specimina quædam nuperrime exclusa corpore toto pallidiore, capite griseo, vix vestigio picturæ fulvæ, pedibus præter tarsos infuscatos totis flavis etc. a specie genuina discedunt, cum qua tamen hirsutie insigni scutelli omnino conveniunt.

38. S. varipes Holmgr.

Flavescenti-grisea; macula frontali fulva; basi antennarum palpisque ferrugineis; alis flavedine tinctis, nervis transversis infuscatis; thorace fusco-sublineato; pedibus in ♂ ferrugineis, coxis et femoribus, præter apicem, nigricantibus; in ♀ ferrugineis, coxis et femoribus, saltem anticis, pro parte nigricantibus; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 5—7 millim.).

In Novaja Semlia ubique frequens.

Var. 1. ♀: pedibus ferrugineis, coxis et plaga femorum anticorum nigricantibus.

Var. 2. ♀: pedibus præter coxas totis ferrugineis.

Var. 3. ♀: pedibus ferrugineis, coxis et basi femorum omnium vel anteriorum plus minusve nigricantibus.

Similis *Scatom. squalidæ* et *fuscinervi,* sed ab illa antennis obscurioribus, ab hac coxis anticis nigricantibus, et ab utraque colore femorum vere differt.

Caput flavescenti-cinereum, genis, epistomate orbitisque oculorum certo situ cinereo-micantibus; fronte postice fusca, antice macula magna fulva. Antennarum articulis 1 et 2 totis, 3:tio basi palpisque ferrugineis. Thorax flavescenti-griseus, dorso fusco-sublineato. Abdomen olivaceo-griseum nitidulum, flavescenti-

hirtum. Alæ flavedine tinctæ, nervis transversis distincte infuscatis, longitudinalibus ex parte obscuris, 3 et 4 exacte parallelis. Pedes *maris:* hirti, ferruginei, coxis totis et femoribus, omnibus ultra medium nigris; *feminæ:* hirsutie nonnihil breviore et minus densa, ferruginei coxis nigris, femoribus ut in diagnosi pictis; spinulis utriusque sexus paullo tenuioribus quam in speciebus proxime affinibus.

39. S. erythrostoma Holmgr.

Cinerea, immaculata; genis et epistomate rufescentibus certo situ albo-micantibus; vitta frontali lata, fusca; fronte subprominula; antennis nigris, basi piceis; palpis pallidis apice fuscis; ano ferrugineo; alis cinerascenti-hyalinis, squamis halteribusque sordide albidis; pedibus nigricantibus, geniculis, tibiis tarsisque ferrugineis. — ♀ (Long. vix 5 millim.).

Matotschkin Scharr.

Scatom. muscinæ (Zett. Dipt. Scand. 1986. 22) simillima, sed differt: segmento 4:to abdominis cinereo, femoribus, summo apice exepto, totis nigricantibus, et denique abdomine maris ovato.

CORDYLURA Fall.

40. C. frigida Hobmgr.

Nitidula, nigricans, cinereo-pruinosa; epistomate, palpis, apicem versus dilatatis, mystacibusque, albis; fronte antice macula rufa; antennis totis nigris, apice subrotundato; mesonoto lineis ordinariis obscuris paullulum tantum indicatis; alis fumedine leniter tinctis, nervis obscuris, squamulis halteribusque pallidis; pedibus nigris, tibiis anticis basi testaceis. — ♂♀ (Long. 3—4 millim.).

Matotschkin Scharr.

C. niveipalpi Zett. (Dipt. Scand. 2014. 41) proxima, sed vix ejus varietas. Ab illa colore pedum præcipue dignoscitur.

Fam. HETEROMYZIDÆ.

HELOMYZA Fall.

41. H. tibialis Zett.

Zett. Ins. Lapp. 765. 12. ♂ et Dipt. Scand. 2456. 23. ♂♀. — Stæg. in Kröy. Tids. 1845. 366. 49. — Holmgr. Ins. Groenl. 104.

Ad Gåskap, frequens.

In omnibus individuis (54) e Novaia Semlia reportatis articulus tertius antennarum totus nigricans est. Similiter colorata individua in Groenlandia quoque occurrunt. An species propria?

42. H. minuta Zett.

Zett. Ins. Lapp. 768. 14. ♀. et Dipt. Scand. 2457. 24. ♂♀. Jugor Scharr.

PIOPHILA Fall.

43. P. arctica Holmgr.

Oblongo-ovata, sat nitida, nigra; epistomate, certo situ cinerescenti-micante, fronteque totis nigris; alis hyalinis flavedine leniter tinctis, lateribus et ima basi tibiarum flavo-testaceis. — ♂♀ (Long. circit. 3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij. Gåskap.

44. P. fulviceps Holmgr.

Oblongo-ovata, sat nitida, nigra; antennarum articulis basalibus capiteque rufo-fulvescentibus, vertice occipiteque nigris; alis hyalinis flavedine leniter tinctis, halteribus, geniculis summis, tibiis tarsisque flavo-testaceis. — ♀ (Long circit. 3 millim.).

Chabarowa bay.

Fam. COPROMYZIDÆ.

COELOPA.

45. C. eximia Stenh.

Stenh. Coprom. Scand. 60. 1. — Holmgr. Ins. Spetsb. p. 35. — *C. frigida* Walker Ins. Brit. Dipt. II. 156. — Bohem. Ins. Spetsb. 574. 16. (ex parte).

Norra Gåskap et Skodde Bay.

46. C. frigida Fall.

Zett. Dipt. Scand. 2472. 1. — Stenh. Coprom. Scand. 62. 2. — Holmgr. Ins. Spetsb. p. 36. — Bohem. Ins. Spetsb. 574. 16. (pro parte).

Norra Gåskap, Skodde Bay et Matotschkin Scharr.

47. C. nitidula Zett.

Zett. Dipt. Scand. 2473. 2. — Stenh. Coprom. Scand. 63. 3.

Norra Gåskap.

COPROMYZA.

48. C. fumipennis Stenh.

Stenh. Coprom. Scand. 94. 12. — Zett. Dipt. Scand. 6392. 8—9. — Bohem. Ins. Spetsb. 574. 17. — Holmgr. Ins. Spetsb. p. 36.

Södra Gåskap.

Fam. CULICIDES Latr.

CULEX Linn.

49. C. pipiens Linn.

Linn. Faun. Svec. 404. 1890. — Zett. Dipt. Scand. IX. 3455. 1.

Matotschkin Scharr; Cap Grebenij; Waigatsch; Jugor Scharr.

Fam. CHIRONOMIDÆ Zett.

CHIRONOMUS Fabr.

50. Ch. coracinus Zett.

Zett. Dipt. Scand. IX. 3508. 24. ♂. ?

Kostin Scharr.

Alæ albicantes, striga basali et interdum nervo transverso apicali areæ basalis mediæ obscuris; pedunculo nervi furcati paullo ultra apicem areæ basalis producto. — Femina mari colore similis, sed incisuris abdominis subpallescentibus. — In individuo forte nuper excluso pedes pallidiores sunt.

51. Ch. nitidicollis Holmgr.

Nitidus, niger; antennis fusco-nigris; alis albicantibus, halteribus pallidis, nervo basali valido et transverso apicali areæ mediæ obscuris; articulo primo tarsorum anticorum tibia longitudine subæquali. — ♂♀ (Long. 8 millim.).

Matotschkin Scharr.

Hæc species, præter alias notas, corpore toto (præsertim thorace) sat nitido, nigro et structura tarsorum anticorum ab affinibus facile dignoscitur. — *Mas.* Antennæ cum pluma fusconigræ. Thorax nitidus, glabriculus, niger; mesonoto antice parum prominente, utrimque inæqualiter foveolatim impresso, area media sulca tenui longitudinaliter notota; scutello elevato. Abdomen angustum, hirtulum, nigrum, incisuris obsolote pallidis. Alæ albicantes, nervulo basali valido, fusco, pedunculo furcæ ordinariæ paullulum tantum ultra apicem areæ basalis mediæ producto. Halteres saltem clava pallida. Pedes nigri, nitiduli apicem versus interdum plus minusve fusci, anticorum tibiis apice et tarsis totis (articulis duobus ultimis plerumque remotius) barbatis, articulo 1:mo tibia longitudine æquali. — *Femina,* præter differentiam sexualem ordinariam, mari similis, sed thorace nitido minus pure nigro et partim cinereo-subpruinoso.

52. Ch. eurynotus Holmgr.

Subopacus, hirtulus, niger; antennis fusco-nigris; alis albicantibus, halteribus obscuris, pedunculo nervi furcati ultra

apicem areæ mediæ longe producto; maris tarsis anticis modice, haud dense, barbatis, articulo 1:mo tibia imberbi $^1/_2$ breviore. — ♂ (Long. 5 millim.).

Waigatsch.

Mesonotum modice convexum, antice parum protuberans; parapsidis tenuibus, parallelis, ad scutellum fere extensis. Abdomen nitore exiguo, hirtum; appendicibus analibus parvis, nigris.

53. Ch. transgressus Holmgr.

Subopacus, abdomine (præsertim maris) nitido, hirtulus, niger; thorace cinereo-subpruinoso; antennis fusco-nigris; alis subalbicantibus, halteribus obscuris; tarsis anticis modice, haud dense, barbatis, articulo 1:mo tibia imberbi $^1/_3$ breviore. — ♂♀ (Long. 5,3 millim.).

Matotschkin Scharr.

Ch. eurynoto similis, sed paullo minore, abdomine nitido, parapsidis mesonoti latioribus et scutellum versus convergentibus vere diversus.

54. Ch. ripicola Holmgr.

Perparum nitidus, nigricans et ex parte cinereo-pruinosus; antennis nigro-fuscis; alis albicantibus, halteribus albido-stramineis (♀) vel sordide testaceis, clava obscuriore (♂), pedunculo nervi furcati paullo ultra apicem areæ producto; maris tarsis anticis modice, haud dense barbatis, articulo 1:mo tibia subimberbi $^1/_3$ circiter breviore. — ♂♀ (Long. circit. 2 millim.).

Ryska Sommarstationen.

Caput retractum; antennis maris dense plumosis, feminæ longius setosis; palpis validis. Thorax antice in ♀ saltem sat productus; mesonoto postice depresso, ante scutellum latum foveolis duabus instructo, parapsidis distinctis. Pedes, præsertim feminæ, validiusculi, interdum pro parte fusco-testacei. — Var. ♀: halteribus testaceis clava apice obscuriore.

55. Ch. humeralis Holmgr.

Nitidus, niger; abdomine opaco, concolore, incisuris nitidulis; humeris flavidis; antennis pedibusque sordide fuscis,

tibiis, præsertim anterioribus, medio subtestaceis; alis albicantibus, nervulo basali nervulisque juxtacostalibus obscurioribus, halteribus albidis, pedunculo nervi furcati vix ultra apicem areæ mediæ producto. — ♀ (Long. circit. 3 millim.).

Södra Gåskap. Individuum unicum tantum femineum (ex parte mutilatum) captum est.

Hæc species thorace nitido, mesonoto antice utrimque macula flavicante, colore tibiarum posticarum nec non directione nervorum in alis ab affinibus dignoscitur.

56. Ch. gracilentus Holmgr.

Subnitidus, niger; abdomine opaco, concolore; mesonoto feminæ antiec virescenti-stramineo, vittis tribus, distinctis nigris, maris margine antico sæpius testaceo; antennis pedibusque fuscis vel interdum sordide testaceis; alis subcinereo-albicantibus, halteribus sordide albidis vel dilute testaceis, pedunculo nervi furcati vix vel paullulum tantum ultra apicem areæ mediæ producto; pedibus maris longe barbatis, articulo primo tarsorum anticorum in utroque sexu tibia subimberbi longitudine subæquali. — ♂♀ (Long. $2^1/_2$ (♀)—4 (♂) millim.).

Kostin Scharr.

Antennæ maris longissime plumosæ, fusco-nigræ, feminæ concolores, sat longe setosæ. Mesonotum antice productum.

57. Ch. mixtum Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 45 ♀.

Waigatsch: Cap Grebenij.

Mas feminæ pictura similis, plerumque tamen nonnihil obscurior. Pluma antennarum longa, nigro-fusca. — Var. ♀: vittis mesonoti ferruginantibus, media interdum obsoleta.

SMITTIA Holmgr.

58. S. longipennis Holmgr.

Nitida, nigra, non cinereo-pruinosa; antennis halteribusque nigro-fuscis; pedibus concoloribus, ima basi femorum anteri-

orum tibiisque ex parte sordide fusco-testaceis; alis ultra medium abdominis perparum extensis, nigro-fuscis. — ♂♀ (Long. 3,5 millim.).

Matotschkin (Norra ön).

Festinanter inspecta hæc species **S. brevipenni** Holmgr. (Ins. Spetsb. 47) similis. Ab illa tamen sequentibus notis, ut mihi videtur, facile dignoscitur: magnitudine majore, corpore toto nitidiore et glabriore, vix nisi obsoletissime cinereo-pruinoso, antennis, halteribus pedibusque obscurioribus, alis paullulum longioribus etc. Antennæ et palpi sat valida. Abdomen maris angustum; ano tumidiusculo fere sicut in maribus *Diamesarum* conformato.

CERATOPOGON.

59. C. pusillus Holmgr.

Nitidulus, sordide testaceus; capite et mesonoto nigris; alis subhyalinis, hirtulis. — (Long. 1 millim.).

Chabarowa bay. Individuum femineum, forte unper exclusum, inventum est.

Fam. SCIARIDÆ Zett.

SCIARA Meig.

A. Halteres pallidi.

60. Sc. frigida Holmgr.

Holmgr. Ins. Spetsb. 54. ♂♀. — *Sc. variabilis* Bohem. Ins. Spetsb. 575. 23 (pro parte).

Waigatsch.

61. S. vitticollis Holmgr.

Parum nitida, nigricans; mesonoto cinereo vittis 4 nigris, distinctis; antennis capite cum thorace fere brevioribus; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra api-

cem nervi auxiliaris producto, ramulis furcæ apice divergentibus, halteribus pallidis; calcaribus tibiarum posticarum brevibus. — ♀ (Long. fere 3 millim.).

Matotschkin Scharr.

62. Sc. riparia Holmgr.

Subnitida, nigricans; mesonoto leviter cinereo-pruinoso, vittis 4 obscuris valde obsoletis; antennis capite cum thorace paullo longioribus vel saltem longitudine æqualibus; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulo furcæ inferioris ab apicem alæ nonnihil longius ducto quam nervo longitudinali 2:do, halteribus pallidis; pedibus sordide testaceis. — ♂♀ (Long. $1^1/_2$—2 millim.).

Matotschkin Scharr. Chabarowa bay.

63. Sc. pumilio Holmgr.

Subnitida, nigro-cinerascens; mesonoto vittis 4 obscuris valde obsoletis; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati longe ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulis apicem versus subparallelis; halteribus pedibusque sordide testaceis. — ♀ (Long. 1—$1^1/_2$ millim.).

Chabarowa bay.

B. Halteres nigri.

64. Sc. morionella Holmgr.

Nitidula, abdomine opaco, nigricante; mesonoto vittis obsoletissimis; alis fumedine leniter tinctis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulis apicem versus subparallelis; halteribus pedibusque nigro-fuscis, illis interdum petiolo dilutiore. — ♀ (Long. $2^1/_2$ millim.).

Matotschkin Scharr.

Fam. TIPULIDÆ Zett.

TIPULA Linn.

A. Alæ fusco-alboque vaiegatæ, macula stigmaticali et altera prope costam fuscis.

65. T. arctica Curt.

Curtis, App. etc. LXXVII. 29. pl. A. fig. 15. — *Tip. nodulicornis* Zett. Dipt. Scand. X. 3924. 17. — Stæg. in Kröy. Tidskr. (1845). 355. 15.

In Matotschkin Scharr, ubi specimina utriusque sexus inventa sunt.

Caput pone oculos leviter rotundato-angustatum. Abdomen totum cinereum, nec luridum (Zett. l. c.), marginibus segmentorum summis apicalibus pallidis; uno maris supra ferrugineo, feminæ stylis validis complanatis rufescentibus, apice leviter curvatis, margine inferiore breviter serrulatis. Alæ nervis obscuris, nullo hyalino.

66. T. carinifrons Holmgr.

Pallide cinerea; thoracis lineis dorsalibus 2 fuscis, subparallelis; rostro et antennis setulosis nigris; abdomine sordide ferrugineo; alis subosolete albo-marmoratis, in ♂ completis, in ♀ brevissimis, rudimentariis; pedibus testaceis, coxis cinereis, femorum, tibiarum tarsorumque apice fusco. — ♂♀ (Long. ♂ 11, ♀ 19 millim.).

Haud infrequens. In copula sæpe observata.

Caput pone oculos perparum angustatum; vertice utrinque breviter setuloso; fronte supra antennas protuberante, carinula media distincta. Antennæ extrorsum attenuatæ, articulo 2:do apice sæpe rufescente; flagello setuloso. Abdomen nitidulum. Styli anales in ♀ longi apicem versus sensim angustati, recti. Furca alarum ramulo interiore quam pedunculo vix duplo longiore. — Mesonotum interdum vittis lateralibus abbreviatis indicatis.

B. Alæ, præter stigma plus minusve infuscatum et interdum maculas albas in nervis transversis infra stigma, immaculatæ.

a. Thorax opacus vel nitore exiguo; mesonoto vittato.

† Nervi alarum infra stigma obscurum maculis albis nullis.

67. T. senex Holmgr.

Cinerea, hirta; mesonoto vittis 3 latis, obscure fuscis, media linea tenui cinerea longitudinaliter divisa; abdomine incisuris et margine laterali cinerascenti-testaceis; antennis thorace brevioribus, nigris, articulis flagelli basi validioribus, pilosis; capite pone oculos haud angustato, albido-hirto; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis, apice femorum et tibiarum fuscis; ano parvo, lamellis ferrugineis. — ♀ (Long. 13 millim.).

Gåskap.

Caput postice longius albido-hirtum; fronte supra antennas modice elevata, vitta media fusca. Rostrum crassiusculum, capitis longitudinem vix æquans. Mesonotum inter vittas fuscas albido-hirtum. Alæ albido-vitreæ basin versus testaceæ, nervis validis, fuscis, areola elongata, petiolo fusco ramulo inferiore dimidia parte saltem breviore.

68. T. stagnicola Holmgr.

Obscure cinerea vel grisea, hirta; mesonoto vittis 3 latis, obscure fuscis, media linea tenui dilutiore longitudinaliter divisa; antennis thorace brevioribus pilosis, extrorsum attenuatis, articulis flagelli basi perparum tumidis, maris totis nigris, feminæ articulis duobus basalibus sordide rufis; capite pone oculos haud angustato, hirto; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, his in ♀ ferrugineo-notatis; tarsis, apice femorum et tibiarum fuscis; ano ferrugineo. — ♂♀ (Long. 14 millim.).

Gåskap.

Similis priori, sed multo obscurior et ab illa præterea differt antennis apicem versus tenuioribus, flagelli articulis basi minus tumidis (♂), scapo et articulo 2:do aliter coloratis, alis obscurioribus etc. Ciliæ minutæ in margine subtruncato occipitis utrimque cristam brevem formantes (♀). Areola alarum elongata, ramulo inferiore furcæ ordinariæ petiolo triplo longiore.

69. T. convexifrons Holmgr.

Glauco-cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto lineis vel vittis 5 angustis obscure fuscis, media antice distincta, lateralibus obsoletioribus; antennis longitudine fere thoracis nigris, extrorsum sensim attenuatis, pilosis, articulis flagelli basi tumidiusculis; capite pone oculos subrotundato-angustato; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis, apice femorum et tibiarum fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 11 millim.).

Gåskap.

Species colore capitis thoracisque læte cinereo vel glauco-cinereo, pictura mesonoti, longitudine et structura antennarum ab affinibus præcipue dignoscitur. Caput pone oculos distincte angustatum; fronte antice supra antennas æqualiter convexa. Abdomen obscurius cinereum incisura et margine summo laterali pallidis. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem breviore.

70. T. serotina Holmgr.

Sordide cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto vittis 3 obscure fuscis, media cinerea lata, antice dilatata, linea tenui longitudinaliter divisa; antennis extrorsum sensim attenuatis, articulis flagelli basi parum tumidis; capite pone oculos paullulum angustato, fronte nigra supra antennas nonnihil protuberante; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus sordide cinereis, tarsis, summo apice femorum et tibiarum fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 9 millim.).

Norra Gåskap.

Species colore corporis obscuriore, capite pone oculos nonnihil angustato, subnudo (h. e. pilis tantum ordinariis instructo), vitta media mesonoti lata, antice dilatata, antennis pilosis, longitudine fere thoracis etc. a ceteris mihi cognitis differre videtur. Alæ in certo luminis situ albido-submaculatæ, sed macula fusca pone stigma nulla; areola elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem breviore.

71. T. instabilis Holmgr.

Cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto vittis 4 obscuris, subdistinctis; antennis longitudine fere thoracis, pilosis, extsorsum sensim attenuatis, articulis flagelli basi tumidiusculis; capite pone oculos parum angustato; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus, tarsis apiceque femorum et tibiarum fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 2 millim.).

Norra Gåskap.

Similis priori, colore corporis lætius cinereo, vittis mesonoti mediis remotioribus, angustioribus et minus perspicuis, femoribus, apice latius obscuris etc. differt. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore longitudine æquali.

72. T. divaricata Holmgr.

Cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto lineis 2 mediis postice subparallelis, antice valde divergentibus, apicem versus incurvatis, 2 lateralibus (una utrinque) sæpissime, saltem in ♀, obsoletioribus; antennis thorace paullo brevioribus, extrorsum sensim attenuatis, pilosis, articulis flagelli in ♂ basi paullulum validioribus; capite pone oculos parum angustato, occipite lateribus rotundatis; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis apiceque femorum et tibiarum fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂♀ (Long. ♂ 10, ♀ 16 millim.).

Möllerbay, Skoddebay et Norra Gåskap.

Hæc species pictura thoracis ab affinibus mox dignoscenda. Frons obtusa, subelevata. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem breviore.

†† Stigma alarum obscurum basi pallida; nervi proximi maculis albicantibus notati. Antennæ flagello nudo.

73. T. serricornis Zett.

Zett. Ins. Lapp. 844. 16. ♂. — Dipt. Scand. IX. 3969. 41. ♂.

Var. 1. ♀: articulis 2 et 3 antennarum maxima ex parte rufis.

Norra Gåskap; Waigatsch. Femina tantum inventa. — In Lapponia (ZETTERSTEDT).

Pedes dilutiores quam in ♂. Areola alarum ramulis furcæ ordinariæ petiolo saltem duplo, interdum quadruplo longioribus.

b. Thorax nitidus, flavo-maculatus.

74. T. lionota HOLMGR.

Nitida, nigra; mesonoto margine antico et macula utrimque juxta scutellum, mesopleuris superne infra suturam plaga majuscula nec non incisuris segmentorum abdominis, straminies vel flavis; ano plus minusve ferrugineo; alis hyalinis, macula stigmaticali dilute fusca; pedibus fuscis, femoribus basi late ferrugineis. — ♂♀ (Long. 9—10 millim.).

Gåskap.

Rostrum breve. Oculi rotundi, sat prominuli. Antennæ tenuiter setulosæ. Mesonotum vittis 3 ordinariis subconfluentibus vel inter se vix discernentibus. Styli anales feminæ subuliformes ferruginei, apice toto obscuro. Areola alarum petiolo furcæ ordinariæ, ramulis paullo longiore vel longitudinem eorum saltem æquante.

TRICHOCERA MEIG.

75. T. hiemalis MEIG.

ZETT. Ins. Lapp. 852. 1. et Dipt. Scand. IX. 4041. 1. — HOLMGR. Ins. Spetsb. 574 et Ins. Grænl. in Öfv. af K. V. Akad. Förhandl. (1872 N:o 6. 105.

Ubique frequens.

76. T. parva MEIG.

ZETT. Ins. Lapp. 852. 2. et Dipt. Scand. IX. 4043.

Cum priore haud infrequens.

Species dubia verisimiliter tantum varietas præcedentis, cui simillima et ab illa vix differt nisi magnitudine dimidia parte minore, pedibus pallidioribus ut et mesonoti vittis lateralibus fere omnino deletis.

Fam. MYCETOPHILIDÆ.

SCIOPHILA Hffgg.

77. S. fuliginosa Holmgr.

Nitida, pilosa, nigra; antennis concoloribus; alis fumedine leviter tinctis; halteribus fuscis, clava apice pallidiore; areola alarum subcostali minuta, subquadrata vel latitudine paullulum longiore; pedibus coxis, trochanteribus et femoribus, nigricantibus, tarsis tibiisque obscure fuscis, his calcaribus pallidis. — ♀ (Long. 4 millim.).

Matotschkin Scharr insula meridionali. Individuum tantum unicum femininum repertum est.

BOLETINA Staeg.

78. B. borealis Zett.

Zett. Dipt. Scand. XI. 4160. 8.

Matotschkin Scharr. Haud infrequens.

Antennæ articulo primo flagelli interdum fere toto nigro. Pedes posteriores coxis haud raro fusco-notatis.

79. B. erythropyga Holmgr.

Nigricans; mesonoto grisescente, vittis 3 nigris, quarum intermedia gemina; antennis nigris, basi pallide testaceis; abdomine segmentis 2—6 marginibus apicalibus flavescentibus; ano maris magno, rufescente, nudo; alis hyalinis, furca inferiore ad basin magis retracta quam superiore, halteribus pedibusque sordide flavescentibus, trochanteribus tarsisque infuscatis. — ♂ (Long. 6 millim.).

Matotschkin Scharr. Individuum tantum unicum masculum inventum est.

80. **B. fuscula** Holmgr.

Nigricans; mesonoto cinerascente vittis 3 nigris; antennis totis nigris; abdomine concolore; alis hyalinis basi pallida, furcis ambabus basi æqualiter altis; halteribus pedibusque flavescentibus, trochanteribus tarsisque fuscis. — ♀ (Long. 5 millim.).

Matotschkin Scharr.

Similis **B. groenlandicæ** et ab illa vix differt nisi coxis posticis pallidis.

MYCETOPHILA Meig.

81. **M. frigida** Bohem.

Bohem. Ins. Spetsb. 576. 26. — Holmgr. Ins. Spetsb. 50.
Matotschkin Scharr. Femina unica inventa.

LEPIDOPTERA

AUCTORE

CHR. AURIVILLIUS.

Fam. NOCTUIDÆ.

Schöyenia nov. gen.

Caput parvum, retractum. Oculi parvi, *nudi*. Ocelli *distincti*. Lingua spiralis, *cornea* sat longa. Antennæ (maris) breviter *serratæ*, apicem versus *dentatæ*, articulis circiter 35 compositæ. Frons leniter convexa, simplex. Palpi breves, hirsuti, adscendentes, hirsutiem frontis vix superantes; articulus ultimus minimus, pilis obtectus. Thorax, abdomen pedesque hirsuta. Tibiæ inermes, posticæ quadri-calcaratæ. Valvulæ genitales maris maximæ, curvatæ, ad basin latæ, deinde angustiores, summo apice bidendatæ et in margine superiore intus dente minore armatæ.

Alæ anticæ sat angustæ angulo posteriore valde, anteriore minus rotundato, maculis ordinariis destitutæ; alæ posticæ rotundatæ. Costæ alarum ut in Noctuis ordinatæ, at alæ anticæ nunc una nunc duabus cellulis appendicularibus instructæ; costa enim transversa inter costas 7 et 8 sæpe deest. Costa 5:a alarum posticarum reliquis debilior. Ciliæ integræ.

Genus sine dubio ad Noctuidarum familiam referendum. Qvod demonstrant 1: ocelli, 2: valvulæ magnæ anales maris, 3: alæ posticæ unicolores, 4: habitus totus, 5: pedes ad tarsos usque hirsuti, 6: caput retractum, 7: situs costarum ceterique characteres supra allati.

Denna egendomliga lilla fjäril påminner vid första ögonkastet snarare om vissa pyralider än om en noctua. Men vid en närmare undersökning visar sig snart, att densamma är en verklig noctuid, som bäst synes böra ställas strax efter slägtet *Anarta*. Det af Dr. STAUDINGER för en art från Central-Asien uppstälda slägtet *Ala* synes mig komma ganska nära *Schöyenia*, men skiljes dock lätteligen genom sina borstformiga, cilierade, ej sågade antenner samt den mera tydliga nattfjärilsteckningen. Hos *Schöyenia* finnes intet spår af de vanliga fläckarne på framvingarne förutom en ljus halfmånformig fläck vid diskfältets slut, som möjligen motsvarar njurfläcken. Hela kroppen är klädd af tämligen långa, men föga tätt sittande hår, och hufvudet är starkt indraget såsom hos vissa *Anarta*-arter. Ögonen äro alldeles nakna och tämligen små. Antennledernas tänder äro längst vid eller strax före antennens midt och nå der en längd, som är något större än antennens diameter. Tänderna hafva bred bas och äro undertill fint cilierade. Palperna äro korta, långhåriga, uppstigande, nå föga framom pannans hårbeklädnad och hafva en mycket kort i behåringen dold ändled. Thorax är åt alla sidor jämnt hårig utan några kammar eller kanter, och halskragen derigenom ej tydligt skild från den öfriga behåringen. Benen äro håriga ända ut på tarserna, dock sitta håren utåt allt glesare och glesare. Tibierna sakna taggar och äro af tarsernas längd. Baktibierna hafva 4 sporrar.

Abdominalklaffarne hos hanen äro mycket stora med bred bas och djupt inskuren 2-tandad spets; deras öfre kant har dessutom en tand på insidan. Vingribborna förete de för nattfjärilarne i allmänhet egendomliga läget och förgreningen. Framvingarnes dorsalribba har dubbel rot, 5:te ribban utgår närmare 4:de än 6:te ribban, så att afståndet mellan 4:de och 5:te ej är större än afståndet mellan 3:dje och 4:de, diskfältets tvärnerv är ej märkbar och från radialfältet utgå 7:de, 8:de, 9:de samt 10:de ribban. Stundom såsom i figuren är åttonde ribban genom en tvärnerv förenad med sjunde, hvarigenom ett nytt slutet vingfält uppkommer. Bakvingarne hafva *två* dorsalribbor, den 5:te ribban utgår från diskfältets midt och är tydligen svagare än de andra. Costalribban är ända från basen fri från den främre hufvudstammen. På ett af exemplaren är den dock genom en sned tvär-

ribba förenad med främre hufvudstammen. Bakkroppen når ett godt stycke utanför bakvingarnes analhörn.

1. **Schöyenia arctica** n. sp. nigro-hirsuta pilis canis immixtis; alæ anticæ cinereo-fuscæ lineis duabus mediis fuscis cinereisque aream obscuriorem macula lunari alba notatam includentibus; ciliæ albæ basi et linea limbali nigris; alæ posticæ cum ciliis canescenti-albæ costis et linea ante cilias nigrofuscis. Long. al. exporr. 23—24 m.m.

? = *Amphidasys unifasciatus* Ménétr. Middendorfs Reise III p. 59 t. 3 f. 12.

Habitat in insula Novaja Semlia. — Mus. Holmiæ.

Hela kroppen svartluden med strödda grå hår. Antennerna ofvan hvitaktiga, deras tänder och undre sida svarta. Framvingarne äro svartgrå och mycket enkelt tecknade. Det förkortade tvärstrecket vid basen saknas, och vingens hela bas ända till första tvärlinien är derför enfärgad, svartgrå, något ljusare än de öfriga vingfälten. Vingens midtfält mellan första och andra tvärlinien är mörkare än vingens öfriga delar och ter sig derigenom såsom ett nästan jämnbredt band tvärs öfver vingen. Första tvärlinien är nästan rät, endast obetydligt konvex utåt nära sin midt samt enfärgad svart. Den yttre tvärlinien har ofvan midten en tydlig vinkel utåt samt åtföljes på sin yttre sida af en ljus gråhvit linea. Utanför denna är vingen helt enfärgad, gråaktig utan spår af teckningar. I själfva vingens kant går en smal svart linea, som sammansmälter med fransarnes svarta bas. I sin yttre hälft äro fransarne gråhvita, ofläckade. Bakvingarne äro hvitaktiga med mörkare ribbor och utkant och isynnerhet i fälten 1 a, 1 b beströdda med svarta atomer. Fransarne enfärgade, hvita.

Alla de 5 hemförda exemplaren äro hanar och fullständigt lika sinsemellan.

Det finnes så mycket hos Ménétriés beskrifning och figur, som påminner om denna art, att jag ej anser det för omöjligt, att han haft densamma framför sig. I så fall har han dock fullständigt misstagit sig på slägte och familj; ty såvida någon gräns finnes mellan Noctuæ och Geometræ, så måste *Schöyenia* hänföras till de förra.

Fam. TORTRICIDÆ.

2. **Grapholitha** (Semasia) spec.?

Long. alar. exporr. 20—23 m.m.

Tre exemplar, som utan tvifvel tillhöra detta slägte, äro tyvärr så afslitna, att det ej är möjligt att bestämma dem till arten.

Följande arter äro således de enda, som hittills anträffats på Novaja Semlia:

Fam. NYMPHALIDÆ.

1. **Argynnis Chariclea** SCHNEIDER. Markham 1879.
2. **improba** BUTLER. » »

Fam. PAPILIONIDÆ.

3. **Colias Nastes** v. **Werdandi** ZETT. Markham 1879.

Fam. NOCTUIDÆ.

4. **Anarta Richardsoni** CURTIS. Markham 1879.
5. **lapponica** THUNBG. » »
6. **Schöyenia arctica** AURIV. Nordenskiöld 1875.

Fam. GEOMETRIDÆ.

7. **Psodos coracina** ESP. (= **Trepidaria** TR.) v. Baer 1837.
8. **Glaucopteryx Sabinii** CURTIS. Markham 1879.

Fam. TORTRICIDÆ,

9. **Grapholitha** (Semasia) spec. Nordenskiöld 1875.

SKANDINAVIENS ARTER AF TINEIDGRUPPEN LITHOCOLLETIDÆ (Staint)

af

H. D. J. Wallengren.

Gruppen skiljes från öfriga till Fam. Tineidæ hörande genom följande karakterer:

Vingarne hos båda könen fullt utbildade. Hufvudet ofvan frånstående ludet; ansigtet tilltryckt hårigt. Antennerna nästan lika långa med framvingarne, under hvilan divergerande eller bakåtlagda; basleden ej utvidgad till ögonlock. Tungan kort och fin. Maxillarpalper saknas. Labialpalperna kortare än hufvudet, trådformiga, hängande och räta. Framvingarne långsträckta, smala, från inkant och framkant tillspetsade, med långa fransar; 7—8 nerver; dorsalnerven vid basen enkel; diskfältet slutet, sänder 3—4 nervgrenar i framkanten och 2 i utkanten; radialfält saknas. Bakvingarne smalt lancettlika; framkanten mot basen utvidgad i en trubbig vinkel; diskfält saknas; endast en mediannerv, hvilken är 2—3-grenig; en enda enkel abdominalnerv; fransarne 2—6 gånger så långa som vingbredden. Oceller saknas. Tibierna ofvan och undertill långhåriga; baktibiernas sporrar ofvan midten. — Fjärilarne flyga om aftonen eller under dagen vid mulet väder, hålla under hvilan vingarne takformigt öfver abdomen och främre delen af kroppen upprätt. Till vår fauna hör endast ett slägte:

LITHOCOLLETIS Zell.

Antennerna enkla. Framvingarne med 3 nervgrenar utlöpande i framkanten och 2 i utkanten. Bakvingarnes mediannerv

2-grenig. Larven har 14 fötter, minerar antingen på öfre eller undra sidan af växters blad och förpuppar sig inom minan.

I:o Framvingarne med en ljus långslinea från basen (Baslinie):

1:o) Baslinien räcker utöfver midten af framvingarne (är svartkantad; framvingarne stjertlösa).

1. **L. quercifoliella** (Zell.): hufvudhåren gulaktiga; pannan glänsande hvitaktig; thorax och framvingarne guldgula; de senare med en utöfver midten räckande, rät, blek, från basen utgående, brunkantad linea, i framkanten 4 och i inkanten 3 tresidiga, hvita, åtminstone på insidan brunkantade fläckar; i vingspetsen en rund, svart punkt, hvilken vid den svarta utkantslinien är infattad med violett; tarslederna i spetsen brunaktiga. L. e. vsp. 7—10 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 78, 383.

Under vår- och höstmånaderna i södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af ekens löf. Minan är ej synnerligen stor, vanligen men ej alltid innesluten mellan 2 bladnerver.

2:o) Baslinien räcker knapt till midten af framvingarne. (Dessa stjärtlösa).

A) Baslinien rät (ej slingrande).

1) Hufvudhåren svarta.

2. **L. lautella** (Zell.): hufvudhåren svarta; pannan metallglänsande hvitgrå; thorax metallglänsande svartaktig; framvingarne matt guldglänsande, rödgula, med en till midten räckande, rät, silfverhvit, från basen utgående, svartkantad linea; i framkanten 3 och i inkanten 4 hakformiga, silfverhvita, både inåt och utåt svartkantade fläckar; i inkanten mellan basen och 1:sta inkantsfläcken en silfverhvit, svartkantad fläck; i vingspetsen en oval, svart, ofta obestämd punkt; fransar med svart delningslinea, innanför denna svartgrå med stålgrön glans; tarserna mörkfläckiga.

Var. 1:sta framkantsfläcken och 1:sta inkantsfläcken sammanflyta till ett bågböjdt tvärband. L. e. vsp. 7—9 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 78, 389.

Under vårmånaderna och sedan åter i Juli och Augusti i södra Sverige. Sällsynt. Larven hvitaktig, genomskinlig; tarmkanalen mörk; hufvudets kant och mundelarne rostbruna. Minerar på undra sidan af ekens blad i en lång och smal mina emellan 2 sidonerver; den hvita epidermis böjer sig blåsformigt öfver minan.

2) Hufvudhåren ej svarta.

(A) Framvingarne utanför baslinien med ett rakt eller föga böjdt eller blott trubbvinkligt brutet hvitt tvärband.

a) Thorax utan hvit midtellinea.

3. **L. ulmifoliella** (HÜBN.): hufvudhåren guldgula; pannan hvit; thorax och framvingarne saffransgula; de senare med en ej till midten räckande, rät, hvit, från basen utgående, framtill svartaktigt kantad linea, ett svagt böjdt eller trubbvinkligt brutet, silfverhvitt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2, inåt svartkantade, silfverhvita, hakformiga fläckar; i inkanten från basen en hvitaktig strimma; i vingspetsen ett svartaktigt obestämdt långstreck; fransarne med svart, genombruten delningslinea; tarserna mer eller mindre gråfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 375.

Under vår och höst genom hela halfön. Larven citrongul med mörkgrön tarmkanal; hufvudet ljusbrunaktigt, baktill mörkare; 2:dra segmentet hornartadt med mörkare atomer. Minerar på undra sidan af björkens löf. Minan rund, här och der med qvarvarande parenchym; epidermis lagd i flera små, långsgående veck.

4. **L. spinolella** (DUP.): hufvudhår hvita, framtill blekgula; thorax och framvingarne glänsande blekt guldgula; de senare med en ej till midten räckande, rät, hvit, från basen utgående, ej mörkkantad linea, ett bredt, svagt böjdt, inåt svartkantadt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2 hakformiga, silfverhvita fläckar, af hvilka 1:sta paret är inåt svartkantadt; i inkanten från basen en hvitaktig strimma; i vingspetsen en svartaktig, merendels oval punkt; fransarne utan tydlig delningslinea; tarserna otydligt fläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 376.

Vid samma tid som föregående ända upp i Lappmarkerna och Finmarken. Larven ljusgul. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea* m. fl. arter af samma slägte. Den oregelbundna minan kröker bladet, och epidermis ligger i många veck; den finnes isynnerhet på sådana buskar, som stå i skogskanter eller utmed skogsvägar.

b) Thorax med hvit midtellinea.

5. **L. cavella** (ZELL.): hufvudhåren hvita, framtill guldgula;

thorax ljust guldglänsande med hvit midtellinea; framvingarne ljust guldglänsande med en ej till midten räckande, rät, hvit, från basen utgående, vanligen framtill mörkkantad linea, ett trubvinkligt brutet, inåt fint mörkkantadt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2 hakformiga, silfverhvita fläckar, af hvilka de 2 första i framkanten äro inåt mörkkantade; i inkanten från basen en hvitaktig strimma; i vingspetsen ett svart, framtill silfverglänsande streck; fransarne med svart delningslinea; de 4 bakre tarserna ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 213. f. 19. H. S. V. 326. f. 753. HEIN. WOCKE Schm. II. 680. STAINT. Man. II. 417.

Under Maj månad i Skåne. Larven minerar på undra sidan af björkens blad. Minan bred.

(B) Framvingarne utanför baslinien med 2 hvarandra motsatta hvita fläckar, som sällan sammanlöpa, men då bilda ett skarpt spetsvinkligt brutet tvärband.

a) Framvingarnes 1:sta inkantsfläck är ej så långt utdragen bakåt som 1:sta framkantsfläcken.

(1) Framvingarnes 1:sta framkantsfläck inskjuter emellan de 2 första tresidiga inkantsfläckarne.

6. **L. rajella** (LIN.): hufvudhår och thorax brunaktigt gula; skuldertäckarne hvitkantade; framvingarne guldgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, hvit, från basen utgående, framtill och baktill brunkantad linea; i framkanten 4 och i inkanten 3 glänsande hvita, fullständigt brunkantade fläckar, af hvilka de 2 första inkantsfläckarne äro tresidiga och den 1:sta framkantsfläcken inskjuter mellan dessa båda; den 1:sta inkantsfläcken ej så långt utdragen som första framkantsfläcken; i inkanten nära basen ett obestämdt hvitt ställe; i vingspetsen en svart punkt eller streck; fransarne med svart delningslinea; bakersta tarserna grå, ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 374.

Inom Sverige isynnerhet i de mellersta och norra delarne, samt inom hela Norge. Larven afsmalnande bakåt, blekgulaktig med brunaktigt hufvud, som på sidorna är svartaktigt. Minerar å undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa* och *A. incana.* Minan är en rundad eller elliptisk fläck, som vanligen sitter tätt intill midtelnerven emellan 2 sidonerver; epidermis glatt, ej vec-

kad; ofta sitter dock minan nära bladkanten och ej sällan finnas flera, ända till 12 sådana minor i samma blad.

(2) Framvingarnes 1:sta framkantsfläck inskjuter ej emellan de 2 första inkantsfläckarne, hvilka ej båda äro tresidiga.

7. L. **alniella** (ZELL.): hufvudhår grå med brun inblandning; thorax och framvingarne brunaktigt guldgula; de senare vid basen gråbruna (♂) eller hvitaktiga (♀), med en ej till midten räckande, rät, tillspetsad, hvit, från basen utgående, framtill brunkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, brunkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är med spetsen rigtad mot främre sidan af 1:sta inkantsfläcken, hvilken ej är tresidig, utan sned och långsträckt, men ej så långt utdragen bakåt som den 1:sta framkantsfläcken; i vingspetsen en svart punkt, som hos ♂ är rundad, men hos ♀ långsträckt; fransarne med brun delningslinea; tarserna mörkfläckade. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 373.

Under vår och höst i södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa*, mera sällan på *A. incana*. Minan är triangulär, när den sitter mellan bladets midtelnerv och en sidonerv, men har mera parallela sidor, när den är anbringad mellan 2 sidonerver. Epidermis är tydligare veckad.

8. L. **tenella** (ZELL.): hufvud och thorax hvita; framvingarne ljust brungula, vid basen hos ♀ hvita, med en ej till midten räckande, rät, obestämd, hos ♀ blott antydd, hvit, från basen utgående, föga mörkkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är sned liksom 1:sta inkantsfläcken, hvilken är långsträckt, men ej så långt utdragen bakåt som 1:sta framkantsfläcken; i vingspetsen en svart, kilformig punkt, som är mer eller mindre utdragen inåt vingen, hos ♂ en hvit linea nära basen af framvingarnes inkant; fransarne med delningslinea; bakre tarserna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 236. f. 30. H. S. V. 332. f. 763. FREY. Tin. 357. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 682.

Förekommer i Skåne. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Carpinus Betulus*, mera sällan på *Prunus Avium*. Minan

är lång, smal, tämligen hvälfd och innesluten mellan 2 sidonerver. Epidermis är slät.

b) Framvingarnes 1:sta inkantsfläck är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken.

(1) Framvingarnes framkant med 4, inkanten med 2 hvita fläckar.

9. **L. heegeriella** (ZELL.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne glänsande, vid basen hvita, utåt blekt guldgula, med en ej till midten räckande, rät, hvit, från basen utgående, framtill groft, men baktill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 2 hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är ej så långt utdragen bakåt som första inkantsfläcken; i vingspetsen en svart, äggformig punkt; fransarne med delningslinea; tarserna otydligt fläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 372.

Var. Baslinien utan brun infattning ooh derför knapt antydd.

Träffad i Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad. Minan är den minsta af alla, som förekommer på detta träd och är oftast anlagd invid bladkanten, hvilken derigenom är omböjd.

(2) Framvingarnes framkant med 4, inkanten med 3 hvita fläckar.

(a) Thorax utan hvit midtellinea, men skuldertäckarne stundom hvitkantade.

*) Framvingarnes inkant nära basen utan hvit linea eller fläck.

10. **L. junoniella** (ZELL.): hufvudet saffransgult med brunaktig inblandning; thorax saffransgul utan hvit midtellinea; framvingarne glänsande saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, silfverhvit, från basen utgående, framtill svartaktigt kantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, delvis svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är liten, föga sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen en skarp, svart, kilformig punkt; ingen hvit linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser med eller utan mörka fläckar. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 382.

Öfver allt, men helst på skuggiga ställen och synes vara allmännare mot norden. Larven är ljust bernstensgul med gulbrunt ryggkärl och hufvud; 3:dje segmentet bredast, hvarefter kroppen småningom afsmalnar. Minerar på undra sidan af bladen på *Vaccinium Vitis idæa,* hvarigenom bladet böjer sig nedåt, men då larven äfven genomäter här och der öfra sidans parenchym, synes bladet på sådana ställen liksom punkteradt.

11. **L. cydoniella** (Frey.): hufvudhår hvitgrå, framtill brungula; thorax rödaktigt gulbrun, utan hvit midtellinea; framvingarne glänsande rödaktigt gulbruna, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, silfverhvit, från basen utgående, framtill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 glänsande silfverhvita, till en del fint svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som första inkantsfläcken; i vingspetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att det stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; ingen hvit linea nära basen af framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 77, 378.

I södra Sverige. Larven minerar på undra sidan af blad på körsbärsträd.

**) Framvingarnes inkant nära basen antingen hvit eller med hvit linea eller fläck.

12. **L. pomifoliella** (Zell.): hufvudhår hvitgrå, framtill brungula; thorax mörkt saffransgul, utan hvit midtellinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, bakåt utvidgad och trubbig, hvit, från basen utgående, framtill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, till en del svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att den stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; en hvit, på midten utvidgad linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—9 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 77, 377.

I södra Sverige och södra Norge. Larven citrongul, framåt

blekare, med föga mörkare hufvud; på 7:de och 8:de segmenterna en obestämd, ljusbrun, mörkpunkterad fläck. Minan kort; på undra sidan af äppleträdens blad.

13. **L. oxyacanthæ** (FREY.): hufvudhår hvitgrå, framtill brungula; thorax mörkt saffransgul utan hvit midtellinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, hvit, från basen utgående, framtill fint svartaktigt kantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, till en del fint svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att det stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; en hvit, ej på midten utvidgad linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

FREY. Tin. 336. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 668.

Funnen i Skåne. Larven smutsigt hvit, med svart, hjärtformigt hufvud och brunaktig tarmkanal; 1:sta segmentet med en svart, glänsande, genom en linea delad fläck. Minerar på undra sidan af bladen på *Cratægus*. Minan ligger nära kanten, men drager sig inåt bladet mellan 2 sidonerver. Epidermis brun och veckad.

14. **L. sorbi** (FREY): hufvudhår hvitgrå, framtill gula; thorax mörkt saffransgul, utan hvit midtellinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, hvit, från basen utgående, framtill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, till en del svartaktigt kantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är större och snedare, men ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen ett kort, skarpt svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit linea; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 7—8 millim.

FREY. Tin. 338. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2. 669. *sorbifoliella* H. S. V. 328. *pomonella* H. S. f. 775. 776.

I södra Sverige. Larven i början gråaktig, sedan citrongul, med brunaktigt hufvud. Minerar på undra sidan af bladen till *Sorbus Aucuparia*. Minan lång och smal, belägen mellan midtelnerven och bladkanten. Epidermis lagd i longitudinella veck.

(b) Thorax med hvit midtellinea; skuldertäckarne hvitkantade. (Framvingarnes inkant nära basen hvit).

(1) Bakfötternas tarser ofläckade.

15. **L. faginella** (ZELL.): hufvudhår hvita, framtill gulaktiga eller grå; thorax saffransgul, med hvit midtellinea; framvingarne ljust guldgula eller brungrå, med en ej till midten räckande, rät, smalare eller bredare, hvit, knapt mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, merendels till en del svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är tämligen bred, föga sned och föga kortare än 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen ett svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit linea; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 380.

I södra Sverige. Larven ljust grönaktigt gul, med mörkare ryggkärl och i kanterna gulbrunaktigt hufvud; de 3 första segmenterna bredast, hvarefter kroppen småningom afsmalnar. Minerar på undra sidan af bladen på *Fagus silvatica*. Den lossar epidermis emellan 2 sidonerver och förorsakar en upphöjning på bladets öfra sida.

(2) Bakfötternas tarser brunfläckiga.

16. **L. coryli** (NICELLI): hufvudhår hvita, framtill blekgula; thorax ockragul eller brunaktig, med hvit midtellinea; framvingarne blekt ockragula eller gulbrunaktiga, med en ej till midten räckande, rät, hvit, ej mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, inåt (stundom 1:sta paret äfven utåt) mörkkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta paret ej är utdraget ända till vingbasen och 1:sta framkantsfläcken utanför eller midtför basliniens spets; vingspetsen med svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit linea; bakfötternas tarser brunfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 381.

Vår och höst i södra Sverige. Larven ljusgulaktig, från 7:de till 9:de segmentet grönaktig, med en stor orangefärgad fläck på sistnämda segment; 10:de—12:te segmenterna gulaktiga, med mörkgrönt ryggkärl; sista segmentet gulaktigt; hufvudet ljusbrunt. Den yngre larven har mörkare hufvud och en rad svarta fläckar på undre kroppssidan. Larven minerar på öfra sidan af bladen

på *Corylus avellana*. Minan är i början bred och platt, blir sedan mera hvälfd; den lösa epidermis är lagd i långsgående veck. Slutligen sammandrages minan, så att den lösa epidermis synes blott såsom en smal strimma.

B) Baslinien mer eller mindre slingrande (ej rät).

1) Thorax utan hvit midtellinea.

17. **L. viminiella** (Staint): hufvudhår ockragula; thorax mörkt ockragul; framvingarne mörkt ockragula, glänsande, med en ej till midten räckande, slingrande, ljust ockragul, otydlig, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3, otydliga, obestämda, ljust ockragula, hakformiga fläckar, af hvilka 2:dra paret är inåt svagt mörkkantadt; i vingspetsen ett svart streck, som sträcker sig ofta in emellan 2:dra fläckparet; fransarne gulgrå utanför den bruna delningslinien; bakfötternas tarser ej eller otydligt mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

Staint. Man. II. 420. Hein. & Wocke. Schm. II. 2, 674.

I södra Sverige. Larven ljust bernstensgul, med mörkare ryggkärl och blekbrunt, på sidorna mörkare hufvud; på 9:de segmentet en orangegul fläck; 3:dje och 4:de segmenterna bredast. Såsom yngre är den mera gröngul med mörkgrått ryggkärl. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea* och *S. viminalis*. Minan är belägen mellan 2 sidonerver och sträcker sig från midtelnerven ut mot bladkanten, hvarvid bladet blott svagt krusas.

18. **L. salicicolella** (Sircom.): hufvudhår ockragula; thorax rödgul; framvingarne rödgula, glänsande, med en ej till midten räckande, slingrande, hvit, ej mörkkantad, från basen utgående linea; utanför denna ett starkt vinkelformigt brutet, inåt svart begränsadt, hvitt, stundom i vinkeln genombrutet tvärband och der utanför i framkanten 3, i inkanten 2 hvita, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta paret är inåt mörkkantadt; i inkanten nära basen en hvit fläck; i vingspetsen en svart, stundom obestämd punkt; fransarne gulaktigt hvitgrå utanför den matta delningslinien; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 7—9 millim.

Sircom. Zoologist 1848, 2271. Staint. Man. II. 418. Hein. & Wocke Schm. II. 2, 679, *capræella* Frey. Tin. 348. H. S. V. 325 f. 786.

Funnen i Skåne. Larven hvitgrön, med grönt ryggkärl och på 9:de segmentet en orangegul fläck; hufvudet brunt; 2:dra—

4:de segmenterna bredast. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea*. Minan bildar en hvit fläck, hvarvid bladkanten krökes nedåt.

2) Thorax med hvit midtellinea.

(A) Framvingarnes inkant utan hvit linea eller fläck nära basen.

19. L. **corylifoliella** (HAW.): hufvudhår rostgula, uppblandade med hvitgrått, framtill bruna; thorax brunaktigt ockragul, med fin, hvit midtellinea; framvingarne rödaktigt ockragula, med en fin, ej till midten räckande, slingrande, baktill framåtkrökt, hvitaktig, knapt mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, hvitaktig, fin, inåt knapt mörkkantad fläck; båda dessa stå mycket snedt mot hvarandra; stundom spår till ännu en sådan liten fläck i hvardera vingkanten; i inkanten nära basen ingen hvit linea eller fläck; i vingspetsen ett svart streck; fransarne innanför den obestämda delningslinien ej violett skimrande; bakfötternas tarser mörkfläckiga. L. e. vsp. 9 millim.

HAW. Lepid. Brit. 580. STAINT. Man. II. 421. FREY. Tin. 353. H. S. V. 330. f. 743. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 676.

Funnen i Skåne. Larven höggul med brunaktigt hufvud och brun, genom en ljus linea delad nacksköld. Minerar på öfra sidan af bladen på äpple- och päronträd samt på *Cratægus*. Minan stor; den lösa epidermis brunaktig och utan tvärveck; äldre blir minan starkt sammandragen och bladet betydligt krökt.

(B) Framvingarnes inkant med hvit linea, fläck eller punkt.

a) Midtellinien å thorax mycket smal och fin, stundom otydlig.

20. L. **betulæ** (ZELL.): hufvudhår hvita, framtill ockragula; thorax brunaktigt ockragul, med hvit, fin midtellinea; framvingarne brunaktigt ockragula, med en fin, ej till midten räckande, slingrande, baktill framåtkrökt, hvit, mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, hvit, inåt fint mörkkantad fläck; dessa båda stå mycket snedt mot hvarandra; stundom ännu en liten sådan fläck i hvardera vingkanten; i inkanten nära basen en hvit linea; i vingspetsen en svartpudrad, framåt hvitbegränsad strimma, som sträcker sig långt inåt och gaffelformigt omfattar snedfläckarne; fransarne violettskimrande innanför den svarta delningslinien; bakfötternas tarser sällan mörkfläckiga. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 384.

I södra Sverige. Larven lifligt gul. Minerar på öfra sidan af bladen på björk, äpple- och päronträd.

21. L. **salictella** (ZELL.): hufvudhår brungula, framtill bruna; thorax mörkt saffransgul, med hvit, stundom otydlig midtellinea; framvingarne smutsigt saffransgula eller ljust kastaniebruna, med en ej till midten räckande, slingrande, baktill föga framåtböjd, hvit eller gulaktig, baktill svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, hvit eller gulaktig, inåt svartkantad fläck; dessa båda äro mycket smala och stå snedt mot hvarandra; der bakom 3 sådana fläckar i framkanten och 1—2 i inkanten, men små och stundom helt och hållet felslående; i inkanten nära basen en hvit, på midten bredare linea; i den svartpudrade vingspetsen ett svart streck; fransarne utan violett skimmer, med skarp delningslinea; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 9—11 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 207. f. 16. H. S. V. 328. f. 759. FREY. Tin. 345. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 675.

I Skåne. Larven citrongul, med mörkt ryggkärl och brunt, på sidorna mörkare hufvud samt brun, genom en ljus linea delad nacksköld. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix pentandra, S. viminalis, S. purpurea* m. fl. Minan är belägen mellan midtelnerven och bladkanten, är starkt hvälfd och epidermis är gulgrå.

22. L. **spinicolella** (STAINT.): hufvudhår ljust brungula; thorax ljust saffransgul, med fin, hvit midtellinea; framvingarne ljust saffransgula, med en smal, ej till midten räckande, baktill mot spetsen något framåtböjd, hvit, svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 glänsande hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta inkantsfläcken är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken; i inkanten nära basen en hvit linea, som stundom blott antydes genom en punkt; i vingspetsen ett svart, starkt och groffjälligt streck; fransarnes bas vid vingspetsen violettskimrande; bakfötternas och mellanfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 379.

I södra Sverige. Larven hvitgrön, med mörkare analsegment och brunaktigt, i kanterna mörkare hufvud samt brun,

tvådelad nacksköld. Minerar på undra sidan af bladen på *Prunus spinosa* och *P. domestica*. Minan smal, hvit.

b) Midtellinien å thorax mycket bred.

23. **L. cerasicolella** (H. S.): hufvudhår brunaktiga; thorax saffransgul, med bred, hvit midtellinea; framvingarne saffransgula, glänsande, med en fin, ej till midten räckande, baktill mot spetsen svagt krökt, hvit, ej svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta inkantsfläcken är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken, men stundom med denna bildar ett vinkelbrutet tvärband; i inkanten nära basen en hvit fläck, sällan en hvit linea; i vingspetsen en svart, framtill hvitfjällig fläck; fransarnes bas vid vingspetsen violettskimrande; bakfötternas tarser utan, men mellanfötternas med bruna fläckar. L. e. vsp. 8—10 millim.

H. S. V. 326 f. 784, 785. FREY. Tin. 341. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 670.

I Skåne. Larven höggul, med mörk rygglinea och brunaktigt hufvud. Minerar på undra sidan af bladen på *Prunus avium* och *P. cerasus*. Minan är lång och smal, begränsad af 2 sidonerver; epidermis brunaktig, slät, utan veck.

II:o Framvingarne utan ljus långslinea från basen, men stundom med ett litet, kort streck.

1:o) Framvingarne med kort, stjärtlik förlängning.

24. **L. amyotella** (DUP.): hufvudhår gulaktiga; thorax glänsande saffransgul; framvingarne glänsande saffransgula, i spetsen med kort, svart, stjärtlik förlängning, utan ljusare linea från basen, men i inkanten med 3 och i framkanten med 3 hvita, inåt och delvis äfven utåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken och 2:dra inkantsfläcken samt 2:dra framkantsfläcken och 3:dje inkantsfläcken stå parvis mot hvarandra; i vingspetsen ett svart, obegränsadt streck. L. e. vsp. 7—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 180. f. 7. H. S. V. 322. FREY. Tin. 331. STAINT. Man. II. 415. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 685.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

25. L. **hortella** (FABR.): hufvud och thorax hvita, den senare med 2 svarta punkter; framvingarne snöhvita, i spetsen med kort, svart, stjärtlik förlängning, utan linea från basen, men med ett svagt böjdt och ett annat spetsvinkligt brutet, ljust gulbrunt tvärband, samt dessutom 3 fläckar i framkanten och 1 i inkanten, hvilka äro gulbruna; alla fint svartkantade. L. e. vsp. 8—10 millim.

FABR. E. S. III. 2, 327, 174. FREY. Tin. 330. STAINT. Man. II. 415. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 686. *saportella* ZELL. Lin. Ent. I. 117. f. 6. H. S. V. 322. f. 766.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

2:o) Framvingarne utan stjärtlik förlängning.
A) Framvingarne gula eller rödaktiga, metallglänsande, med ljusa, glänsande teckningar.
1) Framvingarne utan hvitt långstreck vid basen.
a) Framvingarnes bas ej metallglänsande guldgul; vingspetsen med hopade svarta fjäll.

26. L. **tristrigella** (HAW.): hufvudhår och thorax ljust saffransgula; framvingarne utan hvitt streck vid basen, ljust saffransgula, glänsande, brunpudrade, med 2 hvita, inåt bredt brunkantade, motsatta, med hvarandra trubbvinkligt förenade fläckar, samt 1 liten, hvit fläck i framkanten nära vingspetsen; en liten af mörkbruna fjäll bildad fläck i vingspetsen; fransarnes delningslinea knapt märkbar; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

HAW. Lep. Brit. 576. H. S. V. 332. f. 794. FREY. Tin. 360. STAINT. Man. II. 422. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 688.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af almens blad. Minan är lång, smal, brun och epidermis lagd i talrika veck.

27. L. **froelichiella** (ZELL.): hufvudhår rödaktigt saffransgula, framtill hvita; thorax och framvingarne mörkt saffransgula; de senare utan hvitt streck vid basen, med 2 silfverglänsande, nästan räta, inåt mörkkantade tvärband samt 3 silfverglänsande fläckar i framkanten och 2 sådana i inkanten, alla inåt mörkkantade; i vingspetsen en obestämd, mörk, af fjäll bildad fläck; fransarnes delningslinea matt, otydlig; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 385.

I södra och mellersta Sverige. Larven hvitaktigt grå, framåt bredast, med mörkt ryggband och brunt hufvud; på segmenternas sidor 2 svarta punkter. Minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa* och *A. incana*. Den bebor isynnerhet de högre toppqvistarne på yngre träd. Minan är lång och smal, men af betydlig storlek och synes på bladets öfra sida såsom en röd fläck, hvilken i midten är något upphöjd.

b) Framvingarnes bas metallglänsande guldgul; vingspetsen med svart, rund, skarpt begränsad punkt.

28. **L. kleemannella** (FABR.): hufvudhår gula med brun inblandning; thorax och framvingarnes bas metallglänsande guldgul; de senare för öfrigt mörkt saffransgula, glänsande, utan hvitt streck vid basen, men med 2 svagt krökta, lifligt silfverglänsande, inåt mörkkantade tvärband och 4 parvis motstående, silfverglänsande, likaledes inåt mörkkantade, hakformiga fläckar, af hvilka sista parets inkantsfläck ofta är blott en punkt; i vingspetsen en rund, svart punkt; fransarnes delningslinea tydlig; fötterna grå, ofläckade. L. e. vsp. 6—7 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 386.

I södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa*.

2) Framvingarne med kort, hvitt långstreck vid basen.

29. **L. emberizæpennella** (BOUCHÉ) hufvudhår ockragula, baktill med hvit inblandning; thorax guldgul med otydlig hvit midtellinea och på skuldrorna silfverhvita fläckar; framvingarne glänsande guldgula, med kort, hvitt streck vid basen och 2 krökta, inåt svartkantade, silfverhvita tvärband samt 2 sådana fläckar i framkanten och 3 i inkanten; i vingspetsen några svartaktiga fjäll, som sällan antaga formen af en punkt; fransarnes delningslinea otydlig och genombruten; fötterna grå, med mörkfläckiga tarser. L. e. vsp. 8—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 387.

I Skåne och Blekinge. Larven ljust grönaktigt hvit, med mörkare ryggkärl och ljusgrönt hufvud, hvars mundelar och sidor äro gulbruna. Kroppen bredast framåt. Minan, som finnes på

undra sidan af bladen på *Lonicera xylosteum, L. periclymenum* och *L. tatarica,* är starkt hvälfd och blott delvis tömd på parenchym; bladets båda kanter äro nedböjda.

B) Framvingarne hvitaktiga eller gulaktiga, med mörka teckningar och utan metallglans.

1) Framvingarne med rund, svart punkt i spetsen.

30. **L. cramerella** (Fabr.): hufvudhår hvita; thorax och framvingar hvita; de senare småvingarne baktill blekt ockragula utan streck vid basen, men med 3 hakformiga, fina, bruna streck i framkanten och 2 i inkanten, alla utåt med hvita fläckar; i vingspetsen en rund, svart punkt; fransarne hvitaktiga, i spetsen brunaktiga, innanför delningslinien med violett glans; fötterna hvita. L. e. vsp. 7—9 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 76, 376.

I södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

2) Framvingarne med obestämdt svart streck eller svarta fjäll i spetsen.

a) Framvingarne glänsande; hufvudhåren rent hvita.

31. **L. sylvella** (Haw.): hufvudhår hvita; thorax och framvingar hvita, de senare glänsande, med några gulbruna tvärlinier och streck vid basen, 2 gulbruna, svartkantade tvärband, af hvilka det yttre är nästan rätvinkligt brutet; utanför dessa ett sådant rakt, oftast till det föregåendes vinkel stötande tvärband; 2 ockrabruna fläckar i framkanten och 1 i inkanten; i vingspetsen ett långt, fint, svart streck; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

Haw. Lep. Brit. 579. Staint. Man. II. 415. Frey Tin. 358. Hein. & Wocke Schm. II. 2, 686. *acerifoliella* Zell. Lin. Ent. I. 239. f. 32, 33. H. S. V. 334. f. 813, 814.

I södra Sverige och södra Norge. Larven gul med mörkgrönt ryggkärl och gul fläck på 9:de segmentet; hufvudet blekt gulbrunt; 3:dje segmentet bredast. Minan finnes på undra sidan af almens blad nära någon sidolob, hvilken då är nedböjd. Mera sällan finnes den på *Acer pseudoplatanus* och då midt i bladet.

b) Framvingarne ej glänsande, utan matta, liksom mjöliga; hufvudhåren ej rent hvita.

(1) Framvingarne med nästan 4-sidiga, hvarandra rakt motsatta kantfläckar.

32. L. **pastorella** (ZELL.): hufvudhår brunaktiga, med hvit inblandning; thorax och framvingarne på hvitaktig botten tätt pudrade med brungrått; de senare glanslösa, med mörka, utåt hvitbegränsade, till större delen nästan fyrsidiga, hvarandra rakt motstående, otydliga fläckar i framkant och inkant; i vingspetsen ett obestämdt, svartaktigt streck; fötterna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 388.

I Norge. Larven minerar på undra sidan af bladen på glattbladiga videarter.

33. L. **populifoliella** (TREIT.): hufvudhår hvita, med brun inblandning; thorax och framvingarne hvita, sparsamt brunpudrade; de senare glanslösa, med gråbrun bas och gråbrunaktiga, till större delen nästan fyrsidiga, hvarandra rakt motstående, tydliga fläckar i framkant och inkant; i vingspetsen ett af fjäll bildadt, svartaktigt streck; tarserna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

TREIT. Schm. IX. 2, 188. ZELL. Lin. Ent. I. 255. f. 41. H. S. V. 334. f. 807, 808. FREY. Tin. 366. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 694.

I Skåne. Larven ljusgrön, med mörkare ryggkärl; 6:te—8:de segmenterna hvitaktiga, men de 5 sista gulaktiga; hufvudet ljusbrunt; 2:dra—4:de segmenterna lika breda och betydligt bredare än de följande. Minerar på undra sidan af bladen på *Populus pyramidalis* och andra poppelarter, der den förorsakar ljusa, hvitaktigt gröna fläckar.

(2) Framvingarne med smala, långsträckta, snedt mot hvarandra stälda kantfläckar.

34. L. **tremulæ** (ZELL.): hufvudhår hvitaktiga, framtill brunrödaktiga; thorax blekt brunaktig med mörkare fläckar; framvingarne smala, blekt rödbrunaktiga, med hvitaktiga, inåt till en del svartkantade, långsträckta, sneda, hvarandra motstående fläckar i framkant och inkant; i vingspetsen ett svart streck; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 251. f. 40. H. S. f. 810, 811. FREY. Tin. 366. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 695. *tremulella* H. S. V. 334. *populifoliella* var. TREIT. Schm. IX. 2, 188.

I Skåne. Larven gulaktig, framåt och bakåt blekare, med brungult hufvud; thoraxsegmenterna tämligen breda; derefter är kroppen smalare, men blir bakåt återigen bredare. Minerar på undra sidan af bladen på *Populus tremula,* der den förorsakar en oval, blekrödaktig, något hvälfd fläck.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 138

Af La Academia Nacional de Ciencias en Córdoba (Repúbl. Argentina):

Boletin. Tomo IV. Entreg. II. III y IV. c. tab. Buenos Aires 1882.
» » V. » I. II. III. Buenos Aires 1883.
Acta. Tomo IV. Entrega I. c. tab. Buenos Aires 1882.
Informe Official de la Expedicion al Rio Negro (Patagonia) Entrega II. Botanica (c. 12 Laminas); Entrega III. Geologia. Buenos Aires 1881.

Af Hr Statsrådet O. J. Fåhræus:

Le Naturaliste. 15:e année. N:o 30, 31, 33, 35—44. 1883.

Af Hr Gottfr. Hofgren:

Silk-Culture. A magazine of Home Industries. April 1883. New-York.

Forts. sid. 217.

SKANDINAVIENS MICROPTERYGIDES

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Familien *Micropterygides* utgör en af de lägst stående fjärilfamiljer och karakteriseras sålunda:

Vingarne fullständiga, odelade; de bakre breda med flera än 8 (11—12) nerver, då såväl de från basen som de från diskfälten utgående räknas, retinaculum saknas, 2 diskfält finnas och fransarne äro korta. Framvingarne aflångt äggformiga, trubbspetsade, med 11—13 nerver, då både hufvudnerver och nervgrenar räknas, 2 diskfält, 1 inskjutningsfält och fransar, som vid analhörnet äro betydligt kortare än vingens bredd. Bakbenens tibier kortare än eller åtminstone icke längre än baklårens dubbla längd. Antennernas basled tjockare än öfriga leder. Framvingarnes dorsalnerv vid basen antingen fullständigt eller blott antydt gaffelformig. Maxillarpalperna 5—6-ledade, sammanslagna, borsthåriga.

Genom vingarnes nervulation påminner familien om *epioliderne,* men å andra sidan äfven om åtskilliga familier bland *phryganeiderne,* med hvilka den äfven har maxillarpalpernas form gemensam. Hos några arter hafva också fjällen på bakvingarne blifvit hårformiga. Det är således icke utan skäl man kan anse familien såsom en förbindande länk emellan fjärilar och phryganeer. Till vår fauna höra endast tvänne slägten:

1. Eriocephala Curt.

Antennlederna kortare än breda. Thorax fjällbelagd. Framfötternas tibier tilltjocknade; bakfötternas tibier med en krans af

grofva tornar omkring ändsporrarne. Framvingarne med 13 nerver, då alla grenar medräknas; subcostalnerven tvågrenig. Fjärilarne flyga i solskenet och uppehålla sig på blommor och blad.

1) Hufvudhåren rostgula.

1. **E. calthella** (Lin.): framvingarne grönaktigt guldglänsande, enfärgade; basen från framkanten till inkanten purpurviolett. L. e. vsp. 7—8 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 82, 428.

Under Maj—Juli månader i hela Sverige och Danmark samt åtminstone i södra Norge på blommorna till *Caltha* och *Ranunculus*.

2. **E. aruncella** (Scop.): framvingarne brunaktigt guldglänsande, hos ♂ med en silfverglänsande, vingkanterna ej hinnande tvärfläck innanför och 1 silfverglänsande tvärlinea utanför midten; hos ♀ enfärgade; basen hos båda könen blott i framkanten purpurviolett.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 82, 429.

Under Maj och Juni månader i södra och mellersta Sverige, isynnerhet på skuggiga ställen.

3. **E. aureatella** (Scop.): framvingarne glänsande purpurvioletta, med 2 guldglänsande tvärband, det ena nära basen, det andra vid midten, snedt och baktill krökt; en guldglänsande, aflång fläck mellan tvärbandet och vingspetsen, oftast sammanhängande med vingens framkant; fransarne brungrå. L. e. vsp. 7—8 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 82, 430.

Under Juni och Juli månader i Sverige, Norge och Danmark.

4. **E. thunbergella** (Fabr.): framvingarne glänsande guldgula, med en purpurfärgad fläck i framkanten nära basen, ett dylikt, inkanten ej upphinnande tvärband innanför och ett annat dylikt utanför midten, hvilket senare fördeladt i 3 grenar hinner framkanten; fransarne gulgrå, vid roten blekt purpurfärgade. L. e. vsp. 7—8 millim.

Wallengr. Sp. Tortr. & Tin. 82, 431.

Under Maj och Juni månader i löfskogar, isynnerhet bokskogar, i Danmark och södra Sverige.

2) Hufvudhåren svarta.

5. **E. mansuetella** (ZELL.): framvingarne glänsande brungula, med 2 grönaktigt guldglänsande tvärband, det ena nära basen, det andra något snedt öfver midten; fransarne brunaktiga. L. e. vsp. 6—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. V. 337. H. S. V. 391. f. 3., STAINT. Tin. 43. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 775.

På sanka ställen bland *Carex*-arter. Funnen i Juni månad i södra Norge.

2. Micropteryx (HÜBN.).

Antennlederne längre än breda. Thorax ullhårig. Framfötternas tibier ej tilltjocknade; bakfötternas tibier utan någon krans af tornar omkring ändsporrarne. Framvingarne med 11—12 nerver, då alla grenar medräknas; subcostalnerven enkel. Larven minerar i blad och fjärilarne flyga morgon och afton omkring näringsplantorna.

1) Bakvingarnes fjäll äggformiga.

1. **M. sparmanella** (BOSC): hufvudhår grå; framvingarne korta, breda, glänsande guldgula, med stålblå eller purpurvioletta, nätformigt sammanflytande tvärlinier, samt en otydlig, ljusare guldgul fläck nära analhörnet; fransarne gulgrå, otydligt brunfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 432.

Under Maj—Juli månader genom hela Sverige och troligen äfven i Norge.

2. **M. fastuosella** (ZELL.): hufvudhår brungrå; framvingarne långsträckta, glänsande guldgula, beströdda med fina stålblå eller purpurvioletta fjäll, som ej bilda nätformigt sammanflytande tvärlinier, samt i analhörnet en liten, otydlig, guldgul fläck och stundom en dylik midt öfver i framkanten samt en annan vid inkanten nära basen; fransarne brunaktigt grå. L. e. vsp. 9—10 millim.

ZELL. Lin. Ent. V. 340. H. S. V. 393. f. 10. FREY. Tin. 53. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 777.

Under Maj och Juni månader i ekskogar och omkring *Prunus spinosa* i Danmark och Skåne.

3. **M. unimaculella** (ZETT.): hufvudhår brungrå (♂) eller gulaktiga (♀); framvingarne blekt grönaktigt guldgula, mer eller mindre fläckiga af purpurfärg, hvilken isynnerhet är starkast vid basen och analfläcken, men stundom intager hela vingen, dock aldrig bildar nätformiga tvärlinier; i analhörnet en hvitaktigt guldgul fläck, som utbreder sig något öfver halfva vingbredden; fransar ljust gulaktigt grå. L. e. vsp. 10—11 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 83, 433.

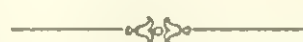
Under Maj och Juni månader i Lappmarken, Finmarken och på Dovre. Larven såsom yngre hvitaktig; hufvudets sidor svarta; munnen brunaktig; 2:dra segmentet med bred, svart plåt; en svart fläck på undra sidan af hvardera 2—6 segmenterna. Såsom äldre är den hvitaktig med grönt ryggkärl och brunt hufvud; det senare med mörk, triangulär fläck på hvarje sida. Den minerar i björkens blad.

2) Bakvingarnes fjäll hårformiga.

4. **M. semipurpurella** (STEPH.): hufvudhår grå; framvingarne långa, purpurvioletta, med inblandade guldglänsande fjäll och en hos ♂ liten, smal, stundom felande, men hos ♀ stor och tydlig guldgul fläck i analhörnet; fransarne brunaktigt grå. L. e. vsp. 10—13 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 83, 434.

Under vårmånaderna i Sverige, Norge och Danmark. Larven skall lefva i bladen på björk och hassel.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 212.

Af S:re D:re Rafaëllo Gestro (Genova):

GESTRO, R., Diagnosi d. alc. n. specie d. Coleotteri, raccolti nella reg. Austro-Malese dai S:ri Dott. O. BECCARI, L. M. D'ALBERTIS e A. A. BRUIJN. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VIII, 1876.

———, Appendice all' enumerazione d. Cetonidi racc. n. Arcipel. Malese e n. Papuasia d. S:ri G. DORIA, O. BECCARI e L. M. D'ALBERTIS. Ann. d. Mus. Civ., Vol. IX, 1876—77.

———, Enumerazione d. Longicorni d. tribù d. Tmesisterini, raccolti n. regione Austro-Malese d. S:ri O. BECCARI, L. M. D'ALBERTIS e A. A. BRUIJN. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.

———, Descrizione d. une n. sp. d. Lucanidi d. genere *Cyclommatus,* racc. n. Nuova Guinea d. S:r L. M. D'ALBERTIS. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.

———, Aliqvot Buprestidarum novarum diagnoses. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.

———, Descrizione d. une n. sp. d. genere *Curis* d. fam. d. Buprestidi. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.

———, Descrizioni d. alcuni Coleotteri e diagn. d. 4 sp. n. esistenti n. Mus. Civ. di Genova. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. X. 1877.

———, Contribuzioni al. Stud. d. Cetonidi d. regione Austro-Malese. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XII. 1878.

———, Appunti entomologici. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XII. 1878.

———, Diagnosi d. alc. sp. n. d. Coleotteri d. Abessinia e d. Somali. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIII. 1878.

———, Rectificazione sinonimica. — Ibid.

———, Nuove Contribuzioni al. Stud. d. Cetonidi Malesi e Papuani. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIV. 1879.

———, Descrizioni d. n. spec. di Coleotteri, racc. n. regione Austro-Malese d. S:r L. M. D'ALBERTIS. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIV. 1879.

———, Note sopra alcuni Coleotteri d. arcipelago Malese e specialmente d. isole d. Sonda. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XV. 1879.

GESTRO, R., Crociera del Violante. Appunti sull'Entomologia Tunisina. Genova 1880.

———, Spedizione italiana nell'Africa equatoriale. — Diagnosi di n. spec. di Coleotteri. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XVI. 1881.

———, Aliqvot Coleopterorum Musei-Civici Januensis diagnoses. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XVI. 1881.

———, Enumerazione d. Lucanidi, racc. n. arcipelago Malese e n. Papuasia d. S:ri G. DORIA, O. BECCARI e L. M. D'ALBERTIS.

Af Prof. D:r Friedrich Bauer (Wien):

BAUER, F., Die Zweiflügler des Kaiserl. Mus. zu Wien. III, Systemat. Studien auf Grundl. d. Dipteren-Larven nebst einer Zusammenstellung v. Beispielen aus der Literatur üb. dieselb. u. Beschreib. neuer Formen. m. 5 Tafeln. Besond. abgedr. aus d. XLVII B. der Denkschrift. d. mathem.-naturviss. Classe d. Kaiserl. Akad. d. Wissenschaften. Wien 1883.

Af Verein z. Verbreitung naturwissensch. Kentnisse in Wien:

Populäre Vorträge aus all. Fächern d. Naturvissenschaft. XXII Cyclus; Schriften, B. XXIII. Vereinsjahr 1882/83. Wien 1883.

Af Die K. bömische Gesellschaft d. Wissensch. in Prag:

Sitzungsberichte. Jahrg. 1881.

Jahresberichte. 1881, 1882.

Af Die naturwiss. Gesellschaft Isis in Dresden:

Sitzungsberichte u. Abhandlungen. Jahrg. 1882 Juli—Dec. (m. 3 Taf.) Dresden 1883.

———, Jahrg. 1883. Jan.—Juni (m. 3 Taf.) Dresden 1883.

Af Die Deutsche Entomolog. Gesellschaft:

Deutsche Entomologische Zeitschrift. Jahrg. XXVII (1883) H. 2 (H. 1 s. 1—24). Berlin 1883.

Af Der naturwissenschaftl. Verein v. Neu-Vorpommern u. Rügen in Greifswald:

Mittheilungen. Jahrg. XIV. m. 2 Taf. Berlin (Greifswald) 1883.

Af Der naturwissenschaftl. Verein in Bremen:

Abhandlungen. B. VIII. H. 1. m. 4 Taf. Bremen 1883.

Af La Société impériale des Naturalistes de Moscou:

Bulletin. An. 1882. n:o 3 & 4. Moscou 1883.
» » 1883. n:o 1. » »

Af D:r Wladimir Dokhtouroff:

Revue mensuelle d'Entomologie pure et appliquée. Vol. I. I:re année 1883. n:r 1. S:t Petersbourg 1883.

Af Der Naturforscher-Gesellschaft b. d. Univers. Dorpat:

Sitzungsberichte. B. VI. H. 2. 1882. Dorpat 1883.

Af De Nederlandsche entomol. Vereeniging:

Tijdschrift voor Entomologie. Deel XXVI. Jaarg. 1882—83. 1 & 2 Aflev. 'SGravenhage 1883.

Repertorium betreff. Deel XVII tot en met XXIV. (3:de Serie, 1874—1881) van het Tijdschr. voor Entomologie, rewerkt door F. M. van der Wulp. 'SGravenbagè 1882.

Af De Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indie:

Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indie.' Deel VLI. Achste Serie. Deel II. Batavia 1882.

Af La Sociedad Española de Hist. Natural:

Anales. Tomo XII. Cuaderno 1 & 2. Madrid 1883.

Af La R. Accademia dei Lincei in Roma:

Atti. Anno CCLXXX, 1882—83. Serie III. Transunti. Vol. VII. Fasc. 9:o —14:o. Roma 1883.

Af La Società Entomologica Italiana:

Bulletino. Anno XV. Trim. II. e III. 1883. Firenze.

Af La Société Royale des Sciences de Liège:

Memoires. II:me Série. Tome X. Bruxelles 1883.

Af La Société entomologique de Belgique:

Comptes-Rendus des Séances. Série III. 31, 33—38. Bruxelles 1883.

Af M:r R. Mc'Lachlan:

MC'LACHLAN, R., Monografic Revision and Synopsis of the Trichoptera of the European Fauna. with. 59 Pl. London 1874—80.

Af M:r W. L. Distant:

DISTANT, W. L., Undescribed Rhopolocera fr. the Malay Peninsula. Annals and Magaz. f. Nat. History. Sept. 1882.

———, On some apparently undescribed Rhopolocera. Ibid. Nov. 1882.

———, The Theory af Mimicry and Mimicking Theories. Ibid. Jan. 1883.

———, On Rhyncota from Mergui. Ibid. March 1883.

———, Description of a new Species of Rhopalocera. Ibid. March 1883.

Af M:r Edward Saunders:

SAUNDERS, E., Synopsis of British Heterogyna and Fossorial Hymenoptera. Repr. from the Transact. of the Ent. Society of London. Decemb. 1880. Plates VII & VIII.

———, Synopsis of the British Hymenoptera; Diploptera and Anthophila; Part. I to end of Andrenidæ. Ibid. July 1882. Plates VII—XI.

Af The Editor Prof. J. W. Trail:

The Scottish naturalist. New. Ser. n:o 1, July 1883, Perth. N:o 2, Oktober 1883, London.

Af Hr. Andr. Bang-Haas:

BANG-HAAS, ANDR., Tillæg til Fortegnelse over de i Danmark levende Lepidoptera. Nat. Hist. Tidsk. 3 R. 13 B. Kjöbenhavn 1881.

Af M. le Docteur A. Puton:

PUTON, A., Synopsis des Hémiptères-Hétéroptères de France. 1:re Partie: *Lygæides*. Paris 1878. 2:me P.: *Tingidides, Phymatides, Aradides, Hebrides, Hydrometrides*. Paris 1879. 3:me P.: *Reduvides, Saldides, Hydrocorises*. Remiremont (Lille) 1880. (Deuxieme Volume) 4:me P.: *Pentatomides* (Extr. d. Mémoires de la Société d. Sciences, d'Agriculture et d. Arts de Lille). Remiremont (Vosges) chez l'Auteur 1881.

———, Enumération des Hemiptères recoltés en Syrie par M. ABEILLE DE PERRIN avec la description d. espèces nouvelles. Mittheil. d. Schweiz. Ent. Gesellsch. B. 6. H. 3.

REIBER, FERD. & PUTON, A., Catalogue des Hémiptères-Hétéroptères de L'Alsace et de La Lorraine. Extrait de Bullet. de la Soc. d'Hist. natur. de Colmar 16:e et 17:e an. (1875 et 1876). Colmar 1876.

———, Catalogue des Hémiptères-Homoptères (Cicadines et Psyllides) de

L'Alsace et de la Lorraine et Supplément au Catalogue des Hémiptères-Hétéroptères. Colmar 1880.

LETHIERRY & PUTON, Faunule des Hémiptères de Biskra. Extr. des Annales de la Société entomologique de France. V:e Sér. (Séance de 9 Dec. 1874).

Af The Academy of Nat. Sciences of Philadelphia:

Proceedings. Part 1. Jan.—May 1883.

Af Prof. Henry J. Comstock:

Second Report of the Department of Entom. of the Cornell University Experiment Station; With Illustr. Ithaca N. Y. 1883.

Af The Cambridge Entomological Club (U. S. A.):

Psyche, a Journal of Entomology. Vol. 4. n:o 107—108. March—April 1883.

Af The Publisher, M:r M. King:

Science. Vol. 1. n:o 7, 10, 15. 1883.

Af Prof. Carlos Berg (Buenos-Ayres):

BERG, C., Hemiptera Argentina enumeravit Speciesque novas descripsit. Bonariæ 1879. (Hamburg: Frederking & Graf).

———, Miscellanea Lepidopterologica, Contribuciones al estudio de la Fauna Argentina y Païses Limitrofes. »Anales de la Sociedad Cientifica Argentina». Abril 1883. T. XV. p. 151—169. Buenos-Aires 1883.

———, Die Gattung *Tolype* HB., ihre Synonyme u. Arten. Berliner Entom. Zeitschr. Bd. XXVII. 1883. H. 1.

RÉSUMÉS.

Séance du 3 octobre 1883.

(Cf. p. 123 du texte suédois.)

Le Président, M. le professeur SANDAHL, souhaite, aux membres, très nombreux, la bienvenue après les excursions et les travaux entomologiques de l'été, et donne les communications suivantes:

Depuis la dernière séance, la société entomologique a perdu par la mort trois de ses membres, tandis que, d'un autre côté, elle s'est accrue de 14 membres nouveaux.

La bibliothèque de la Société s'est enrichie d'une foule de livres précieux, dus principalement à la générosité des membres étrangers.

M. J. RUDOLPHI montre deux planches avec dessins de papillons suédois très finement exécutés, d'après le procédé phototypique, par M. JÆGER, photographe de la cour.

M. MEVES, ancien conservateur au Musée zoologique de l'État, montre plusieurs Phalènes rares en Suède ou nouveaux pour ce pays, qu'il a pris, vers la fin de l'été, à Dalarö (archipel de Stockholm), et donne la liste des Lépidoptères nouveaux ou rares trouvés par lui l'année dernière dans l'île d'Öland. L'exposé de M. MEVES est suivi d'une longue discussion sur l'extension de diverses espèces de Lépidoptères, discussion où il est spécialement signalé que l'archipel (*skärgård*) de Stockholm constitue le point de rencontre de plusieurs formes septentrionales et méridionales, circonstance à laquelle cet archipel doit sa richesse entomologique si remarquable.

MM. HOLMGREN, AURIVILLIUS, SPÅNGBERG, THEDENIUS, LAMPA, etc., rendent compte de leurs observations concernant l'apparition

par masses de plusieurs espèces d'insectes pendant l'été dernier, qui paraît avoir été tout particulièrement favorable au développement de la vie entomologique. Ces observations feront l'objet de mémoires spéciaux dans le journal entomologique.

M. MORTONSON, candidat en médecine, mentionne rapidement l'exploration entomologique entreprise par lui, l'été dernier, aux frais de la Société des Belles-Lettres et des Sciences de Gothembourg, dans le Halland méridional (Suède du SO.), où il a découvert plusieurs espèces nouvelles de Coléoptères. L'orateur fait présent à la Société d'une collection de choix de Coléoptères qu'il a recueillis en Halland.

M. le Dr G.-F. MÖLLER, à Trelleborg (Scanie), a donné à la Société une série d'exemplaires d'une petite Ptéromaline nouvelle, *Arthrolytus puncticollis* MÖLLER, découverte par lui comme parasite chez *Anobium paniceum* L., l'ennemi bien connu des collections d'histoire naturelle.

Enfin, M. LAMPA montre un Phalène nouveau pour la faune suédoise, *Cloantha hyperici* FABR., qui appartient à proprement parler à l'Europe méridionale, et que, jusqu'ici, l'on n'a pas rencontré plus au Nord que l'Allemagne méridionale, mais qui a été pris cet automne par M. LAMPA à Skepparviken, près de Stockholm.

(P. 125 du texte.)

S. LAMPA: *Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté.*

L'auteur mentionne deux papillons crépusculaires, dont l'un, *Sesia vespiformis* L., n'a pas été rencontré jusqu'ici en Suède, et dont l'autre est une espèce nouvelle pour la science, à laquelle il a donné le nom de *Sesia Aurivillii* (voir la diagnose latine, p. 127 et le dessin p. 128). La première espèce a été trouvée dans l'île d'Öland au commencement de la période décennale de 1860—1870, et la seconde a été rapportée de la Laponie par le feu professeur N.-J. ANDERSSON.

(P. 129 du texte.)

G. SANDBERG: *Sur une variété d'Argynnis Pales* S. V.

Du genre des Argynnies, si nombreux dans les régions arctiques de la *Scandinavie,* on rencontre, pour quelques espèces, des variétés caractérisées par la circonstance que les dessins foncés ordinaires recouvrent toute la surface supérieure de l'aîle, repoussant ainsi la couleur fondamentale jaune rougeâtre, ou du moins n'en laissant plus que des taches éparses.

L'auteur a pris une forme pareille, très belle et très intéressante, d'*Argynnis Pales,* à laquelle il a donné le nom de variété *Inducta,* sur l'île norvégienne de *Sevvi-Suolo,* dans le lac frontière *Vaggatem-Javre,* à l'est du lac *Enare,* par la lat. N. d'environ 69°. Voici la description de cette variété: Le dessus des aîles d'un bleu violet foncé; la base couverte d'un duvet jaunâtre, de même que l'abdomen; vers le sommet, une tache jaune allongée; les franges des aîles jaunes, avec taches brunes. Les aîles postérieures offrent, le long de leur bord extérieur, deux rangées de taches jaune rouge, indistinctes, ocellées et présentant un dessin plus net à l'angle anal. En dessous, les deux paires d'aîles ont la même coloration que chez la variété *Arsilache* Esp., à cette exception près que les dessins noirs des aîles antérieures sont encore plus grands, et se présentent dans la règle comme des taches rondes. *Inducta* possède aussi peut-être, avec la même variété, comparativement à la forme principale, des aîles plus larges et plus arrondies.

La description est donnée d'après un exemplaire femelle frais, trouvé, le 17 juillet, volant, sur une prairie marécageuse, avec d'autres individus, à couleur normale, d'*Arsilache,* qui constitue, sur la majorité des points de la région arctique norvégienne, la forme la plus commune de l'espèce *Pales.* Un autre exemplaire offrant la même apparence, fut observé, mais non pris.

La variété *Inducta* d'*Argynnis Pales* appartient, de même que la variété correspondante de l'espèce *Aglaia,* exclusivement à la région arctique, et elle y est aussi très rare, n'ayant, autant qu'on le sait, été trouvée que dans les localités mentionnées du *Finmark* (extrémité NE de la Norvége).

(P. 131 du texte.)

G. Sandberg: *Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvége et la région arctique.*

M. Sandberg a trouvé, le 30 juillet de cette année, sur le côté norvégien du *Jakobselv* (rivière du Finmark norvégien), près de la frontière russe, par environ le 70° L.N., et à 4 kilomètres à peu près des rives de la Mer Glaciale, un exemplaire nouvellement éclos de *Polyommatus Helle* W. V. Ce papillon volait sur un bout de prairie couvert d'*Alchemilla,* dans le domaine de M. A.-O. Bræchans, au *Jacobselvsdal* (vallée du Jakobselv).

La découverte de cette jolie petite espèce est d'un grand intérêt, par la double raison qu'elle n'a jamais été rencontrée auparavant en dedans des limites de la Norvége, et que par suite on n'a pas été fixé jusqu'à ce jour sur son extension vers le Nord. M. le Dr Staudinger indique, dans son catalogue, pour l'habitat de l'espèce, l'*Europe septentrionale (boréale) et moyenne,* l'*Arménie, la Sibérie méridionale* et l'*Amour,* les défauts professeurs suédois Boheman et Wahlberg fixent, pour la Suède, cet habitat à une région assez restreinte des gouvernements (départements) septentrionaux de *Norrbothnie* et de *Vestrobothnie,* et le feu professeur Zetterstedt la désigne comme rare dans les *Laponies suédoises.* Le droit de bourgeoisie arctique de *Polyommatus Helle* paraît donc avoir été ignoré jusqu'ici.

(P. 133 du texte.)

I. Nordin: *Notes sur les Hémiptères.*

L'auteur communique sous ce titre quelques contributions relatives à l'habitat et au genre de vie d'un certain nombre d'Hémiptères.

(P. 135 du texte.)

O.-M. Reuter: *Deux nouvelles espèces de Piezostethus de la Suède et de la Finlande.*

Dans les »Communications entomologiques, II», insérées au journal entomologique de 1882, l'auteur mentionnait que M. le professeur adjoint Thomson avait découvert, dans les sables de l'Ile d'Öland, une nouvelle espèce du genre hémiptère *Piezostethus* Fieb. (nom qui devrait plutôt s'écrire *Piestostethus*), espèce que M. Thomson avait bien voulu lui remettre pour en faire la description, et pour laquelle M. Reuter proposait le nom de *P. Thomsoni.* Tout en donnant cette description dans le texte, il a la bonne chance d'y pouvoir ajouter celle d'une nouvelle espèce dont il a trouvé, le 28 juin de cet été, un exemplaire dans le tamisage de souches de *Sphagnum* sur une prairie marécageuse de l'archipel d'Åbo, et qu'il nomme *P. sphagnicola* d'après le lieu de la trouvaille. — Pour la diagnose, voir les pages 155—157.

(P. 195 du texte.)

H.-D.-J. Wallengren: *Espèces scandinaves du groupe Lithocollétides* (Staint) *de la famille des Tinéides.*

Après la description générique de ce groupe, l'auteur donne celle des 34 espèces scandinaves que l'on en connaît.

(P. 213 du texte.)

H.-D.-J. Wallengren: *Microptérygides de la Scandinavie.*

Description de cette famille ainsi que de ses représentants connus en Scandinavie, savoir: du genre *Eriocephala,* 5 espèces, et du genre *Micropteryx,* 4 espèces.

Nous jugeons inutile de mentionner ici les autres mémoires, écrits entièrement en latin.

1

2

3

4

5

6

A. M. Westergren del.

Debray sc.

8

9

10

12

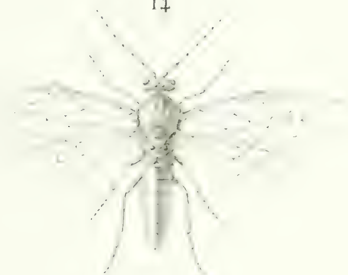
13 *a*

13 *b*

14

15

16

17

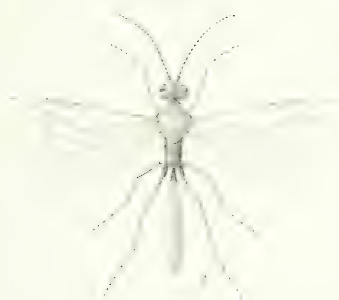

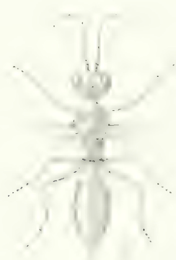
A. M. Westergren del. *Debray sc.*

13. Nematus picticollis *Hgn.* 14. N. udus *Hgn.*
15. N. extremus *Hgn.* 16. N. abnormis *Hgn.* 17. Phygadeuon waigatschensis *Hgn.*

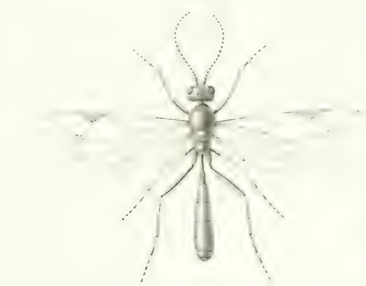

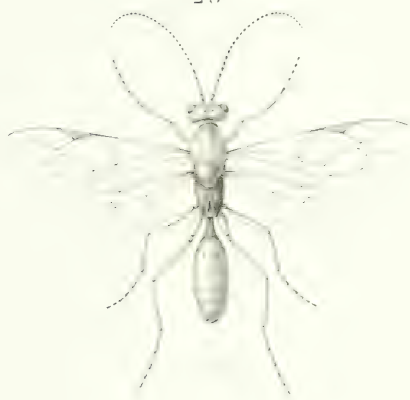
A. M. Westergren del

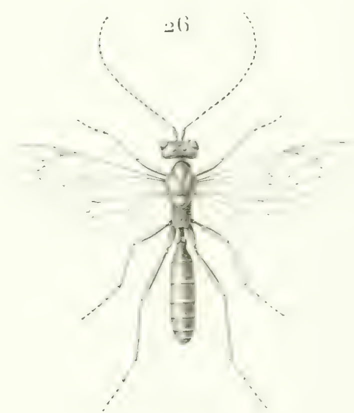
18. Phygadeuon nivalis *Hgn.* 19. Ph. laticollis *Hgn.*

20. Aptesis Nordenskiöldii *Hgn.* 21. Ap. Palanderi *Hgn.* 22. Atractodes aterrimus *Hgn.*

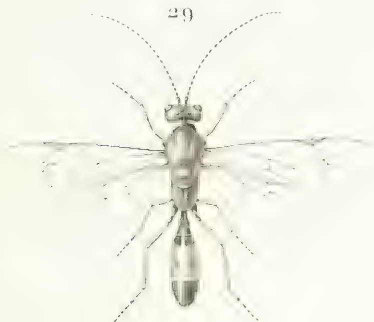

A. M. Westergren del. *Debray sc.*

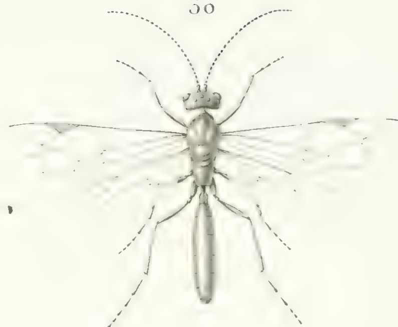
23. Atractodes nigerrimus. *Hgn.* 24. Dichrozia arctica *Hgn.* 25. Mesoleius Sahlbergi *Woldst.*

26. M. Bovei, *Hgn.* 27. M. mixtus. *Hgn.* 28. Adelognathus frigidus. *Hgn.*

29

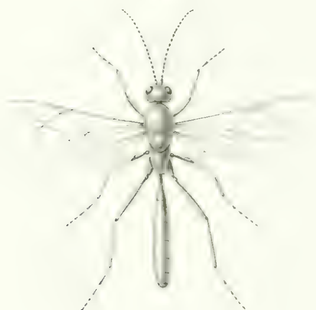
30

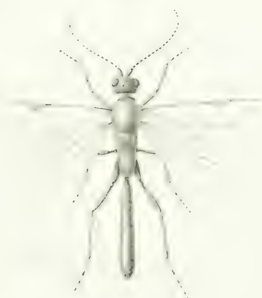
31

32

33

34

A. M. Westergren del. Debray sc.

29. Polyblastus nigrifrons, *Hgn.* 30. Neastus læviceps, *Hgn.* 31. Orthocentrus protuberans, *Hgn.*

32. Orth. rivosus, *Hgn.* 33. Orth. solitarius, *Hgn.* 34. Orth. carinulatus, *Hgn.*

35

36

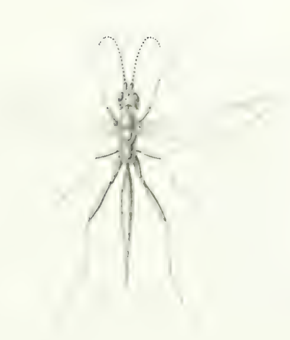
37

38

39

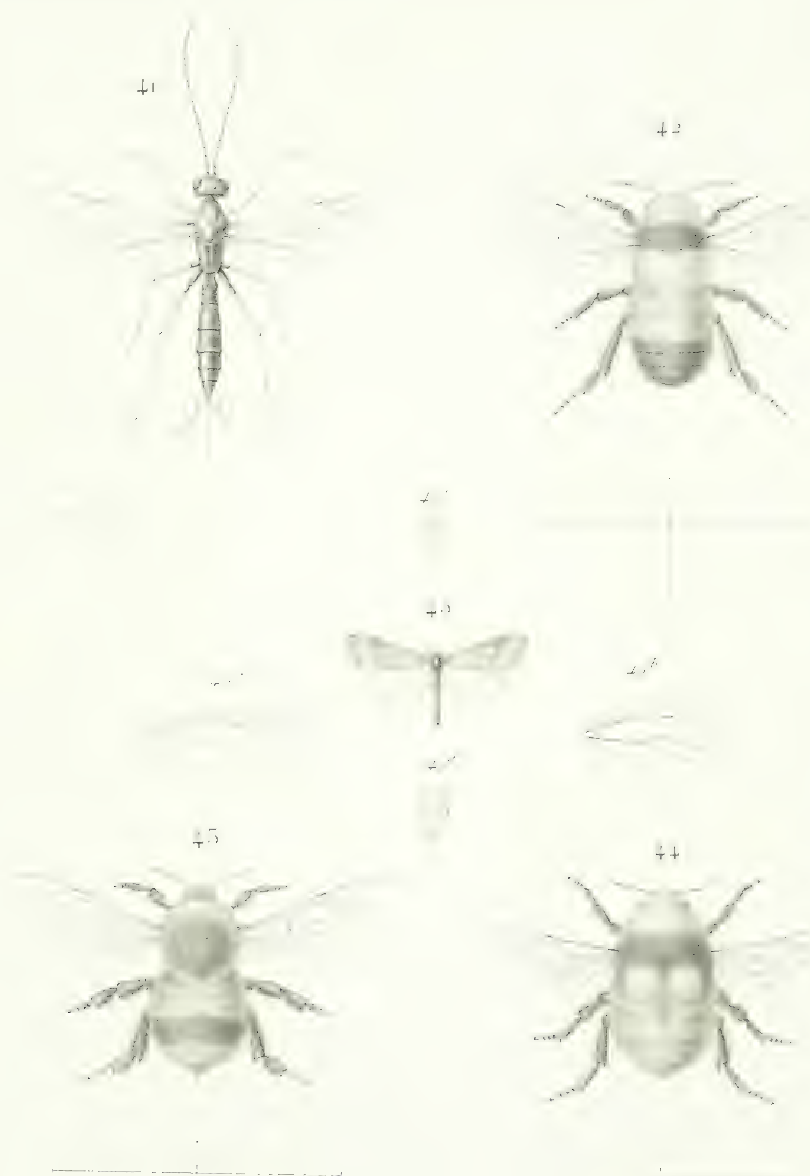
40

A. M. Westergren del. *Picart et Debray sc.*

35. Orthocentrus dispar, *Hgn.* 36. Orth. vahdicordis, *Hgn.* 37. Ortho hirticornis, *Hgn.*

38. Orth. hilaris, *Hgn.* 39. Orth. laticollis *Hgn.* 40. Sibiriakoffia arctica, *Hgn.*

A. M. Westergren del.

Picart et Debray sc